Bundel - Algemeen Bestuur van 9 oktober 2026

1 Opening
- Uitnodiging AB-vergadering 9 oktober 2026
- 1e Nazendingsbrief AB 9 oktober 2026
- 2e Nazendingsbrief AB 9 oktober 2026
- 3e Nazendingsbrief AB 9 oktober 2026
- 4e Nazendingsbrief AB 9 oktober 2026
- 5e Nazendingsbrief AB 9 oktober 2026

1.1 Insprekers

1.2 Trekking stemmingsnummer

1.3 Vaststellen agenda
- Agenda Algemeen Bestuur d.d. 9 oktober 2026
- Agenda Algemeen Bestuur d.d. 9 oktober 2026_DEF

1.4 Afscheid huidige Rekenkamerleden

1.5 Presentatie Droogte
- Dossier 3453 voorblad
- Presentatie droogte

2 Mededelingen en ingekomen stukken

2.01 (Her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap
- Dossier 3380 voorblad
- Informatienota AB
- Ledenbrief (her)benoemingsprocedure voorzitters waterschappen
- Begeleidende brief bij Handreiking voor AB waterschap en hoogheemraadschap
- (Her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap_handreiking_juli2026
- (Her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap_handreiking_visualisatie_juli2026

2.02 Jaarverslag en jaarrekening 2025 Regio Noordoost-Brabant (RNOB)
- Dossier 3386 voorblad
- Informatienota AB
- Bijlage 1 Aanbiedingsbrief bij Jaarplan en Jaarrekening 2025 RNOB
- Bijlage 2 Jaarplan en Jaarrekening 2025 RNOB

2.03 Unie van Waterschappen Ledenbrief Provinciale Statenverkiezingen 2027
- Dossier 3385 voorblad
- Unie van Waterschappen ledenbrief Provinciale Statenverkiezingen 2027
- Bijlage Ledenbrief

2.04 Unie van Waterschappen Ledenbrief convenant gewasbeschermingsmiddelen
- Dossier 3394 voorblad
- Unie van Waterschappen Ledenbrief convenant gewasbeschermingsmiddelen

2.05 Unie van Waterschappen Ledenbrief inwerkingtreding Wwke
- Dossier 3396 voorblad
- Unie van Waterschappen Ledenbrief inwerkingtreding Wwke

2.06 Brief gemeente Maashorst: Zienswijze ontwerp waterschapsverordening
- Dossier 3480 voorblad
- Brief gemeente Maashorst: Zienswijze ontwerp waterschapsverordening

2.07 Brief gemeente Heusden: Zienswijze op het ontwerp Waterschapsverordening met bijbehorende beleidsregels en hydrologische uitgangspunten

Dossier 3478 voorblad
Brief gemeente Heusden: Zienswijze op het ontwerp Waterschapsverordening met bijbehorende beleidsregels en hydrologische uitgangspunten

2.08 Brief ZLTO werkbezoek
Dossier 3487 voorblad
Brief ZLTO werkbezoek

2.09 Persbericht halfjaarcijfers NWB bank
Dossier 3498 voorblad
Persbericht NWB Bank Halfjaarcijfers 2026

2.10 Voortgangsrapportage Regio Deal 't Goeie leven RNOB
Dossier 3504 voorblad
RNOB-2026-113_Aanbiedingsbrief voortgangsrapportage 1 Regio Deal t Goeie leven
Voortgangsrapportage Regio Deal t Goeie leven

2.11 Brief gemeente Oss: Zienswijze Brabantse Waterschapsverordening
Dossier 3519 voorblad
Brief gemeente Oss - Zienswijze Brabantse Waterschapsverordening
Bijlage 1 - Wijziging regels waterschap Aa en Maas 2027

3.A Vaststelling notulen, besluitenlijst en actielijst vergadering van het Algemeen Bestuur d.d. 10 juli 2026
Notulen AB d.d. 10 juli 2026
Besluitenlijst AB d.d. 10 juli 2026
Actielijst AB d.d. 10 juli 2026

3.B Voorstel opheffen geheimhouding
Dossier 3225 voorblad
Besluit opheffen geheimhouding AB d.d. 9 oktober 2026
Geheimhoudingsregister AB d.d. 9 oktober 2026

3.C Afwerking actiepunten en toezeggingen AB
Toezeggingenregister_AB d.d. 10 juli 2026

3.C.1 Uitwerking AB-toezegging 60 inzake onderzoeksresultaten wateroverlast Maashorst
Uitwerking toezegging 60_onderzoeksresultaten wateroverlast Maashorst

3.C.2 Uitwerking AB toezegging 73 inzake besluit tot verlaging rioolheffing gemeente Heusden
Dossier 3499 voorblad
Uitwerking toezegging 73_besluit tot verlaging rioolheffing gemeente Heusden

3.C.3 Uitwerking AB toezegging 79 inzake beekherstel en EVZ
Dossier 3454 voorblad
Uitwerking toezegging 79_beeksherstel en EVZ

3.C.4 Uitwerking AB toezegging 80 inzake RNOB samenwerking gemeenten op het gebied van klimaatbestendigheid
Dossier 3452 voorblad
Uitwerking toezegging 80_RNOB - samenwerking gemeenten op het gebied van klimaatbestendigheid

3.D Adviseringsoverzicht commissies d.d. 17 september 2026
Dossier 3011 voorblad
Adviseringsoverzicht commissies 20260917

3.E Overzicht moties d.d. 10 juli 2026 (update)
Dossier 3500 voorblad
Overzicht moties d.d. 10 juli 2026_stand van zaken_AB

4 Voorstellen ter besluitvorming

4.1 HAMERSTUKKEN

4.1.A Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van de planuitwerking van het dijkverbeteringsproject Lith-Bokhoven
- Dossier 3360 voorblad
- Adviesnota en besluit AB definitief
- Bijlage 2 Financiële paragraaf
- TOEGEVOEGD: Advies commissie WW 17 september 2026_4.3 Investeringskrediet project Lith-Bokhoven

4.1.B Concept-begroting 2027, Jaarrekening 2025 en Jaarverslag 2025 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant
- Dossier 3403 voorblad
- Adviesnota en besluit AB
- Bijlage 1 Conceptbegroting 2027 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant
- Bijlage 2 Jaarrekening 2025 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant
- Bijlage 3 Jaarverslag 2025 GR Muskusrattenbeheer Noord-Brabant
- Bijlage 4 Concept zienswijzebrief Conceptbegroting 2027 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant
- TOEGEVOEGD: Advies commissie WW 17 september 2026_4.4 Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant

4.1.C Toe- en instemmingsprocedure wijziging GR AQUON a.g.v. toetreding waterschap Limburg
- Dossier 3404 voorblad
- Adviesnota en besluit AB
- Bijlage 1 Zienswijze waterschap Aa en Maas
- Bijlage 2 Wijzigingsbesluit GR Aquon 2024
- TOEGEVOEGD: Advies commissie WD 17 september 2026_4.3 Procedure GR AQUON toetreding waterschap Limburg

4.1.D Ondernemingsplan 2027 - 2047 Slibverwerking Noord- Brabant (SNB)
- Dossier 3406 voorblad
- Adviesnota en besluit AB
- Bijlage 1 Aanbiedingsbrief Ondernemingsplan 2027-2047 SNB
- Bijlage 2 SNB Ondernemingsplan 2027-2047
- TOEGEVOEGD: Advies commissie WD 17 september 2026_4.4 Ondernemingsplan 2027-2047 Slibverwerking NB

4.1.E Oprichting en toetreding tot Verdygo
- Dossier 3344 voorblad
- Adviesnota en besluit AB
- Bijlage 1 Verdygo - Akte van oprichting - versie 6 juli
- Bijlage 2 Verdygo - Toetredingsovereenkomst - versie 18 mei
- Bijlage 3 Verdygo - Ledenovereenkomst - versie 6 juli
- Bijlage 4 Verdygo - Directiereglement - versie 18 mei
- TOEGEVOEGD: Advies commissie WD 17 september 2026_4.5 Oprichting en toetreding tot Verdygo

4.1.F Jaarrekening 2025 en Begroting 2027 Noord-Brabantse Waterschapsbond (NBWB)
- Dossier 3208 voorblad
- Adviesnota en besluit AB
- Bijlage 1 Aanbiedingsbrief
- Bijlage 2 Jaarrekening 2025 NBWB
- Bijlage 3 Verslag kascommissie
- Bijlage 4 Conceptbegroting 2027 NBWB
- Bijlage 5 Concept reactiebrief
- TOEGEVOEGD: Advies commissie AFZ 17 september 2026_5.2 Jaarrekening 2025 en Begroting 2027 NBWB

4.2 BESPREEKSTUKKEN

4.2.A Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas 2026

Dossier 3316 voorblad
Adviesnota en besluit AB
Bestuursrapportage 2026
Bijlage 1 Uitgelichte projecten bestuursrapportage 2026
Bijlage 2 Controllersparagraaf bestuursrapportage 2026 met reactie dagelijks bestuur
Bijlage 3 Het Waterschapshuis Bestuursrapportage 2026-1
Bijlage 4 Het Waterschapshuis Projectverantwoording 2026-1
Bijlage 5 SNB Jaarverslag en jaarrekening 2025
Bijlage 6 SNB Begroting 2026 + MJR 2027-2031
Bijlage 7 SNB 1e kwartaalrapportage 2026
Bijlage 8 SNB 2e kwartaalrapportage 2026
Bijlage 9 Actualisatie prognose 2026
TOEGEVOEGD: Advies commissie WW 17 september 2026_4.1 Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas
TOEGEVOEGD: Advies commissie WD 17 september 2026_4.1 Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas
TOEGEVOEGD: Advies commissie AFZ 17 september 2026_5.1 Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas 2026

4.2.B Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project Optimalisatie watersysteem Rode Beek
Dossier 3209 voorblad
Adviesnota en besluit AB
Bijlage 1 Toelichting maatregelen rode Beek
Bijlage 3 Financiële paragraaf
TOEGEVOEGD: Adviesnota en besluit AB_aangepast
TOEGEVOEGD: Bijlage 1 Toelichting maatregelen Rode Beek_aangepast
TOEGEVOEGD: Advies commissie WW 17 september 2026_4.2 Investeringskrediet watersysteem Rode Beek

4.2.C Voorstel van de Rekenkamer: Onderzoek Rekenkamer naar dierenwelzijn bij Aa en Maas
Dossier 3384 voorblad
Eindrapport Onderzoek dierenwelzijn Rekenkamer waterschap Aa en Maas
Reflectie en pre-advies DB op het rekenkameronderzoek Dierenwelzijn
Infographic_Dierenwelzijn Aa en Maas_SME 1_2
Infographic_Dierenwelzijn Aa en Maas_SME 2_2
Nawoord Dierenwelzijn
TOEGEVOEGD: AB besluit Rapport Dierenwelzijn
TOEGEVOEGD: Advies commissie WW 17 september 2026_4.5 Voorstel RK onderzoek dierenwelzijn

4.2.D EKC-Strategie 2026 - 2035
Dossier 3395 voorblad
Adviesnota en besluit AB
TOEGEVOEGD: Advies commissie WD 17 september 2026_4.2 EKC-Strategie 2026 - 2035
Bijlage 1: EKC-strategie 2026-2035

4.2.E Benoeming externe voorzitter en externe leden rekenkamer waterschap Aa en Maas
Dossier 3483 voorblad
Adviesnota en besluit AB
Bijlage 1 Profielschetsen beoogde leden en voorzitter rekenkamer

5 Stukken ter kennisname

5.1 Vergaderkalender 2027 waterschap Aa en Maas
Dossier 3426 voorblad
Vergaderschema 2027_v1_AB
TOEGEVOEGD: Vergaderschema 2027_v1_AB_Aangepast

6 Voorstellen ter opiniërende bespreking

7 Moties vreemd aan de orde van de dag

8 Voorstel tot het houden van een besloten vergadering

8.1 Notulen besloten deel AB-vergadering d.d. 10 juli 2026

9 Rondvraag en sluiting

Pettelaarpark 70
5216 PP 's-Hertogenbosch
Postbus 5049
5201 GA 's-Hertogenbosch

T 073 615 66 66
F 073 615 66 00
E info@aaenmaas.nl
W www.aaenmaas.nl

Aan de leden van het Algemeen Bestuur
van waterschap Aa en Maas

Datum	4 september 2026
Ons kenmerk	091026/0
Doorkiesnummer	073-6158289/T. Kager-Nguyen
Onderwerp	Uitnodiging commissies en AB-vergadering 9 oktober 2026

Geachte leden van het Algemeen Bestuur,

Hierbij nodig ik u uit voor de commissievergaderingen op **donderdag 17 september 2026** en de vergadering van het Algemeen Bestuur op **vrijdag 9 oktober 2026, aanvang 14.00 uur**.

De vergaderstukken kunt u in iBABS raadplegen.
Ten aanzien van onderstaande agendapunten zullen de vergaderstukken worden nagezonden:

Commissie Watersysteem en Waterveiligheid d.d. 17 september 2026

• Voorstel van de Rekenkamer: Onderzoek Rekenkamer naar dierenwelzijn bij Aa en Maas, **de vergaderstukken worden nagezonden.**	Agp. 4.5
• **Waterfabriek Land van Cuijk, wordt behandeld in de gecombineerde commissie Watersysteem en Waterveiligheid, en Waterketen en Duurzaamheid.** Tijdschema gecombineerde commissie: • 09.30 – 13:00 uur Commissie WW • 13:00 – 13.15 uur Lunch in vergaderzaal 4.29 • 13.15 - 14.15 uur Gecombineerde commissievergadering WW en WD	Agp. 6.1

Commissie Waterketen en Duurzaamheid d.d. 17 september 2026

• Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas 2026 (inclusief een toelichtende presentatie prestatietabel rwzi's 2026). **De toelichtende presentatie wordt nagezonden.**	Agp. 4.1
• **Waterfabriek Land van Cuijk, wordt behandeld in de gecombineerde commissie Watersysteem en Waterveiligheid, en Waterketen en Duurzaamheid.** Tijdschema gecombineerde commissie: • 13:00 – 13.15 uur Lunch in vergaderzaal 4.29 • 13.15 - 14.15 uur Gecombineerde commissievergadering WW en WD • 14.15 - 17.00 uur Vervolg commissie WD	Agp. 6.1

Algemeen Bestuur d.d. 9 oktober 2026

• Adviseringsoverzicht commissies d.d. 17 september 2026 **wordt nagezonden**	
• Voorstel van de Rekenkamer: Onderzoek Rekenkamer naar dierenwelzijn bij Aa en Maas, **de vergaderstukken worden nagezonden.**	Agp. 4.5

Bijlage(n): -

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De Dijkgraaf,

Mario Jacobs

Aan de leden van het Algemeen Bestuur
van waterschap Aa en Maas

Pettelaarpark 70
5216 PP 's-Hertogenbosch
Postbus 5049
5201 GA 's-Hertogenbosch

T 073 615 66 66
F 073 615 66 00
E **info@aaenmaas.nl**
W **www.aaenmaas.nl**

Datum	10 september 2026
Ons kenmerk	091026/1
Doorkiesnummer	073-6158289/T. Kager-Nguyen
Onderwerp	1e nazending AB-vergadering 9 oktober 2026

Geachte bestuursleden,

Hierbij deel ik u mee dat er stukken zijn toegevoegd aan het vergaderdossier voor de vergadering van het Algemeen Bestuur op 9 oktober 2026 of volgen later. Het gaat om de navolgende stukken die via iBabs te raadplegen zijn:

Commissie Watersysteem en Waterveiligheid d.d. 17 september 2026

• Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas 2026, **toegevoegd is Bijlage 9 Actualisatie prognose 2026**	Agp. 4.1
• Voorstel van de Rekenkamer: Onderzoek Rekenkamer naar dierenwelzijn bij Aa en Maas, **de vergaderstukken worden nagezonden.**	Agp. 4.5

Commissie Waterketen en Duurzaamheid d.d. 17 september 2026

• Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas 2026, **toegevoegd is Bijlage 9 Actualisatie prognose 2026.** De toelichtende presentatie prestatietabel rwzi's 2026 **wordt nagezonden of wordt op 17 september in de commissie aan u getoond met de meest actuele cijfers.**	Agp. 4.1

Commissie Algemene- en Financiële Zaken d.d. 17 september 2026

• Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas 2026, **toegevoegd is Bijlage 9 Actualisatie prognose 2026**	Agp. 5.1

Ervan uitgaande u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De Dijkgraaf,

Mario Jacobs

Bijlage(n): -

Aan de leden van het Algemeen Bestuur
van waterschap Aa en Maas

Pettelaarpark 70
5216 PP 's-Hertogenbosch
Postbus 5049
5201 GA 's-Hertogenbosch

T 073 615 66 66
F 073 615 66 00
E info@aaenmaas.nl
W www.aaenmaas.nl

Datum	11 september 2026
Ons kenmerk	091026/2
Doorkiesnummer	073-6158289/T. Kager-Nguyen
Onderwerp	2e nazending AB-vergadering 9 oktober 2026

Geachte bestuursleden,

Hierbij deel ik u mee dat er stukken zijn toegevoegd aan het vergaderdossier voor de vergadering van het Algemeen Bestuur op 9 oktober 2026.

Het gaat om de navolgende stukken die via iBabs te raadplegen zijn:

Commissie Watersysteem en Waterveiligheid d.d. 17 september 2026

• Voorstel van de Rekenkamer: Onderzoek Rekenkamer naar dierenwelzijn bij Aa en Maas, **toegevoegd zijn: de vergaderstukken van dit onderwerp, de reflectie en het pre-advies van het DB, en het nawoord van de rekenkamer.**	Agp. 4.5

Ervan uitgaande u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De Dijkgraaf,

Mario Jacobs

Bijlage(n): -

Aan de leden van het Algemeen Bestuur
van waterschap Aa en Maas

Pettelaarpark 70
5216 PP ’s-Hertogenbosch
Postbus 5049
5201 GA ’s-Hertogenbosch

T 073 615 66 66
F 073 615 66 00
E info@aaenmaas.nl
W www.aaenmaas.nl

Datum	29 september 2026
Ons kenmerk	091026/3
Doorkiesnummer	073-6158289/T. Kager-Nguyen
Onderwerp	3e nazending AB-vergadering 9 oktober 2026

Geachte bestuursleden,

Hierbij deel ik u mee dat er stukken zijn toegevoegd aan het vergaderdossier voor de vergadering van de commissie Waterketen en Duurzaamheid d.d. 17 september 2026.
Het gaat om de navolgende stukken die via iBabs te raadplegen zijn:

• Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas 2026 (inclusief een toelichtende presentatie prestatietabel rwzi’s 2026), **zoals aangekondigd is de toelichtende presentatie toegevoegd. Ter inleiding zal de portefeuillehouder dit in de commissie toelichten.**	Agp. 4.1

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De Dijkgraaf,

Mario Jacobs

Bijlage(n): -

Aan de leden van het Algemeen Bestuur
van waterschap Aa en Maas

Pettelaarpark 70
5216 PP 's-Hertogenbosch
Postbus 5049
5201 GA 's-Hertogenbosch

T 073 615 66 66
F 073 615 66 00
E info@aaenmaas.nl
W www.aaenmaas.nl

Datum	1 oktober 2026
Ons kenmerk	091026/4
Doorkiesnummer	073-6158289/T. Kager-Nguyen
Onderwerp	4e nazending AB-vergadering 9 oktober 2026

Geachte bestuursleden,

Hierbij deel ik u mee dat er stukken zijn toegevoegd aan het vergaderdossier voor de vergadering van het Algemeen Bestuur op 9 oktober 2026. Het gaat om de navolgende stukken die via iBabs te raadplegen zijn:

Toegevoegd is het agendapunt Afscheid huidige Rekenkamerleden	Agp. 1.4
Toegevoegd is het agendapunt Presentatie Droogte. U ontvangt voorafgaand aan het AB de presentatie met de recentste stand van zaken.	Agp. 1.5
Mededelingen en ingekomen stukken, **toegevoegd zijn:**	
• **Brief gemeente Maashorst: Zienswijze ontwerp waterschapsverordening**	Agp. 2.6
• **Brief gemeente Heusden: Zienswijze op het ontwerp Waterschapsverordening met bijbehorende beleidsregels en hydrologische uitgangspunten**	Agp. 2.7
• **Brief ZLTO werkbezoek**	Agp. 2.8
• **Persbericht halfjaarcijfers NWB bank**	Agp. 2.9
• **Voortgangsrapportage Regio Deal 't Goeie leven RNOB**	Agp. 2.10
Toegevoegd is het agendapunt Voorstel opheffen geheimhouding	Agp. 3B
Afwerking actiepunten en toezeggingen AB, **toegevoegd zijn:**	
• **Uitwerking AB-toezegging 60 inzake onderzoeksresultaten wateroverlast Maashorst**	Agp. 3.C.1
• **Uitwerking AB toezegging 73 inzake besluit tot verlaging rioolheffing gemeente Heusden**	Agp. 3.C.2
• **Uitwerking AB toezegging 79 inzake beekherstel en EVZ**	Agp. 3.C.3
• **Uitwerking AB toezegging 80 inzake RNOB samenwerking gemeenten op het gebied van klimaatbestendigheid**	Agp. 3.C.4
Toegevoegd is het Adviseringsoverzicht commissies d.d. 17 september 2026	Agp. 3.D
Toegevoegd is het Overzicht moties d.d. 10 juli 2026 (update)	Agp. 3.E
HAMERSTUKKEN	
• Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van de planuitwerking van het dijkverbeteringsproject Lith-Bokhoven, **toegevoegd is het advies van de commissie Watersysteem en Waterveiligheid d.d. 17 september 2026.**	Agp. 4.1.A
• Concept-begroting 2027, Jaarrekening 2025 en Jaarverslag 2025 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant, **toegevoegd is het advies van de commissie Watersysteem en Waterveiligheid d.d. 17 september 2026.**	Agp. 4.1.B

• Toe- en instemmingsprocedure wijziging GR AQUON a.g.v. toetreding waterschap Limburg, **toegevoegd is het advies van de commissie Waterketen en Duurzaamheid d.d. 17 september 2026.**	Agp. 4.1.C
• Ondernemingsplan 2027 - 2047 Slibverwerking Noord- Brabant (SNB), **toegevoegd is het advies van de commissie Waterketen en Duurzaamheid d.d. 17 september 2026.**	Agp. 4.1.D
• Oprichting en toetreding tot Verdygo, **toegevoegd is het advies van de commissie Waterketen en Duurzaamheid d.d. 17 september 2026.**	Agp. 4.1.E
• Jaarrekening 2025 en Begroting 2027 Noord-Brabantse Waterschapsbond (NBWB), **toegevoegd is het advies van de commissie Algemene- en Financiële Zaken d.d. 17 september 2026.**	Agp. 4.1.F
BESPREEKSTUKKEN	
• Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas 2026, **toegevoegd zijn:** **het advies van de commissie Watersysteem en Waterveiligheid d.d. 17 september 2026,** **het advies van de commissie Waterketen en Duurzaamheid d.d. 17 september 2026,** **het advies van de commissie Algemene- en Financiële Zaken d.d. 17 september 2026.**	Agp. 4.2.A
• Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project Optimalisatie watersysteem Rode Beek, toegevoegd zijn een aangepaste versie van de adviesnota, een aangepaste versie van Bijlage 1 Toelichting maatregelen Rode Beek en **het advies van de commissie Algemene- en Financiële Zaken d.d. 17 september 2026.**	Agp. 4.2.B
• Voorstel van de Rekenkamer: Onderzoek Rekenkamer naar dierenwelzijn bij Aa en Maas, **toegevoegd zijn het AB besluit en het advies van de commissie Watersysteem en Waterveiligheid d.d. 17 september 2026.**	Agp. 4.2.C
• EKC-Strategie 2026 – 2035, **toegevoegd is het advies van de commissie Waterketen en Duurzaamheid d.d. 17 september 2026**	Agp. 4.2.D
• **Toegevoegd is het agendapunt Benoeming externe voorzitter en externe leden rekenkamer waterschap Aa en Maas**	Agp. 4.2.E
Stukken ter kennisname, **toegevoegd is een aangepaste versie van de Vergaderkalender 2027 waterschap Aa en Maas**	Agp. 5.1

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De Dijkgraaf,

Mario Jacobs

Aan de leden van het Algemeen Bestuur
van waterschap Aa en Maas

Pettelaarpark 70
5216 PP ’s-Hertogenbosch
Postbus 5049
5201 GA ’s-Hertogenbosch

T 073 615 66 66
F 073 615 66 00
E info@aaenmaas.nl
W www.aaenmaas.nl

Datum	7 oktober 2026
Ons kenmerk	091026/5
Doorkiesnummer	073-6158289/T. Kager-Nguyen
Onderwerp	5e nazending AB-vergadering 9 oktober 2026

Geachte bestuursleden,

Hierbij deel ik u mee dat er stukken zijn toegevoegd aan het vergaderdossier voor de vergadering van het Algemeen Bestuur op 9 oktober 2026. Het gaat om de navolgende stukken die via iBabs te raadplegen zijn:

Toegevoegd is de presentatie Droogte.	Agp. 1.5
Mededelingen en ingekomen stukken, **toegevoegd is de Brief van de gemeente Oss inzake Zienswijze Brabantse Waterschapsverordening.**	Agp. 2.11

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De Dijkgraaf,

Mario Jacobs

Waterschap Aa en Maas

Agenda Algemeen Bestuur

Subtitel	Bestuursrapportage
Datum	09-10-2026
Tijd	14:00 - 17:00
Locatie	Het Waterschapshuis (4.29)
Voorzitter	Mario Jacobs

1	**Opening**
1.1	Insprekers
1.2	Trekking stemmingsnummer
1.3	Vaststellen agenda
2	**Mededelingen en ingekomen stukken**
2.1	(Her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap
2.2	Jaarverslag en jaarrekening 2025 Regio Noordoost-Brabant (RNOB)
2.3	Unie van Waterschappen Ledenbrief Provinciale Statenverkiezingen 2027
2.4	Unie van Waterschappen Ledenbrief convenant gewasbeschermingsmiddelen
2.5	Unie van Waterschappen Ledenbrief inwerkingtreding Wwke
3.A	**Vaststelling notulen, besluitenlijst en actielijst vergadering van het Algemeen Bestuur d.d. 10 juli 2026**
3.B	**Afwerking actiepunten en toezeggingen AB**
3.B.1	Uitwerking AB-toezegging 60 inzake onderzoeksresultaten wateroverlast Maashorst
3.C	**Adviseringsoverzicht commissies d.d. 17 september 2026 (volgt)**
4	**Voorstellen ter besluitvorming**
4.1	Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas 2026
4.2	Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project Optimalisatie watersysteem Rode Beek
4.3	Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van de planuitwerking van het dijkverbeteringsproject Lith-Bokhoven
4.4	Concept-begroting 2027, Jaarrekening 2025 en Jaarverslag 2025 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant
4.5	Voorstel van de Rekenkamer: Onderzoek Rekenkamer naar dierenwelzijn bij Aa en Maas (volgt)
4.6	EKC-Strategie 2026 - 2035
4.7	Toe- en instemmingsprocedure wijziging GR AQUON a.g.v. toetreding waterschap Limburg
4.8	Ondernemingsplan 2027 - 2047 Slibverwerking Noord- Brabant (SNB)

4.9 Oprichting en toetreding tot Verdygo
4.10 Jaarrekening 2025 en Begroting 2027 Noord-Brabantse Waterschapsbond (NBWB)

5 Stukken ter kennisname
5.1 Vergaderkalender 2027 waterschap Aa en Maas

6 Voorstellen ter opiniërende bespreking

7 Moties vreemd aan de orde van de dag

8 Voorstel tot het houden van een besloten vergadering
8.1 Notulen besloten deel AB-vergadering d.d. 10 juli 2026

9 Rondvraag en sluiting

Waterschap Aa en Maas

Agenda Algemeen Bestuur

Subtitel	Bestuursrapportage
Datum	09-10-2026
Tijd	14:00 - 17:00
Locatie	Het Waterschapshuis (4.29)
Voorzitter	Mario Jacobs

1	**Opening**
1.1	Insprekers
1.2	Trekking stemmingsnummer
1.3	Vaststellen agenda
1.4	Afscheid huidige Rekenkamerleden
1.5	Presentatie Droogte
2	**Mededelingen en ingekomen stukken**
2.1	(Her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap
2.2	Jaarverslag en jaarrekening 2025 Regio Noordoost-Brabant (RNOB)
2.3	Unie van Waterschappen Ledenbrief Provinciale Statenverkiezingen 2027
2.4	Unie van Waterschappen Ledenbrief convenant gewasbeschermingsmiddelen
2.5	Unie van Waterschappen Ledenbrief inwerkingtreding Wwke
2.6	Brief gemeente Maashorst: Zienswijze ontwerp waterschapsverordening
2.7	Brief gemeente Heusden: Zienswijze op het ontwerp Waterschapsverordening met bijbehorende beleidsregels en hydrologische uitgangspunten
2.8	Brief ZLTO werkbezoek
2.9	Persbericht halfjaarcijfers NWB bank
2.10	Voortgangsrapportage Regio Deal 't Goeie leven RNOB
2.11	Brief gemeente Oss: Zienswijze Brabantse Waterschapsverordening
3.A	**Vaststelling notulen, besluitenlijst en actielijst vergadering van het Algemeen Bestuur d.d. 10 juli 2026**
3.B	**Voorstel opheffen geheimhouding**
3.C	**Afwerking actiepunten en toezeggingen AB**
3.C.1	Uitwerking AB-toezegging 60 inzake onderzoeksresultaten wateroverlast Maashorst
3.C.2	Uitwerking AB toezegging 73 inzake besluit tot verlaging rioolheffing gemeente Heusden
3.C.3	Uitwerking AB toezegging 79 inzake beekherstel en EVZ
3.C.4	Uitwerking AB toezegging 80 inzake RNOB samenwerking gemeenten op het gebied van klimaatbestendigheid

3.D Adviseringsoverzicht commissies d.d. 17 september 2026

3.E Overzicht moties d.d. 10 juli 2026 (update)

4 Voorstellen ter besluitvorming

4.1 HAMERSTUKKEN

4.1.A Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van de planuitwerking van het dijkverbeteringsproject Lith-Bokhoven

4.1.B Concept-begroting 2027, Jaarrekening 2025 en Jaarverslag 2025 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant

4.1.C Toe- en instemmingsprocedure wijziging GR AQUON a.g.v. toetreding waterschap Limburg

4.1.D Ondernemingsplan 2027 - 2047 Slibverwerking Noord- Brabant (SNB)

4.1.E Oprichting en toetreding tot Verdygo

4.1.F Jaarrekening 2025 en Begroting 2027 Noord-Brabantse Waterschapsbond (NBWB)

4.2 BESPREEKSTUKKEN

4.2.A Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas 2026

4.2.B Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project Optimalisatie watersysteem Rode Beek

4.2.C Voorstel van de Rekenkamer: Onderzoek Rekenkamer naar dierenwelzijn bij Aa en Maas

4.2.D EKC-Strategie 2026 - 2035

4.2.E Benoeming externe voorzitter en externe leden rekenkamer waterschap Aa en Maas

5 Stukken ter kennisname

5.1 Vergaderkalender 2027 waterschap Aa en Maas

6 Voorstellen ter opiniërende bespreking

7 Moties vreemd aan de orde van de dag

8 Voorstel tot het houden van een besloten vergadering

8.1 Notulen besloten deel AB-vergadering d.d. 10 juli 2026

9 Rondvraag en sluiting

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3453
Extern Zaak ID	0654
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	1.5
Titel	Presentatie Droogte
Organisatieonderdeel	Strategie, Beleid en Communicatie
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Jacobs, M.

Bijlagen
Presentatie droogte

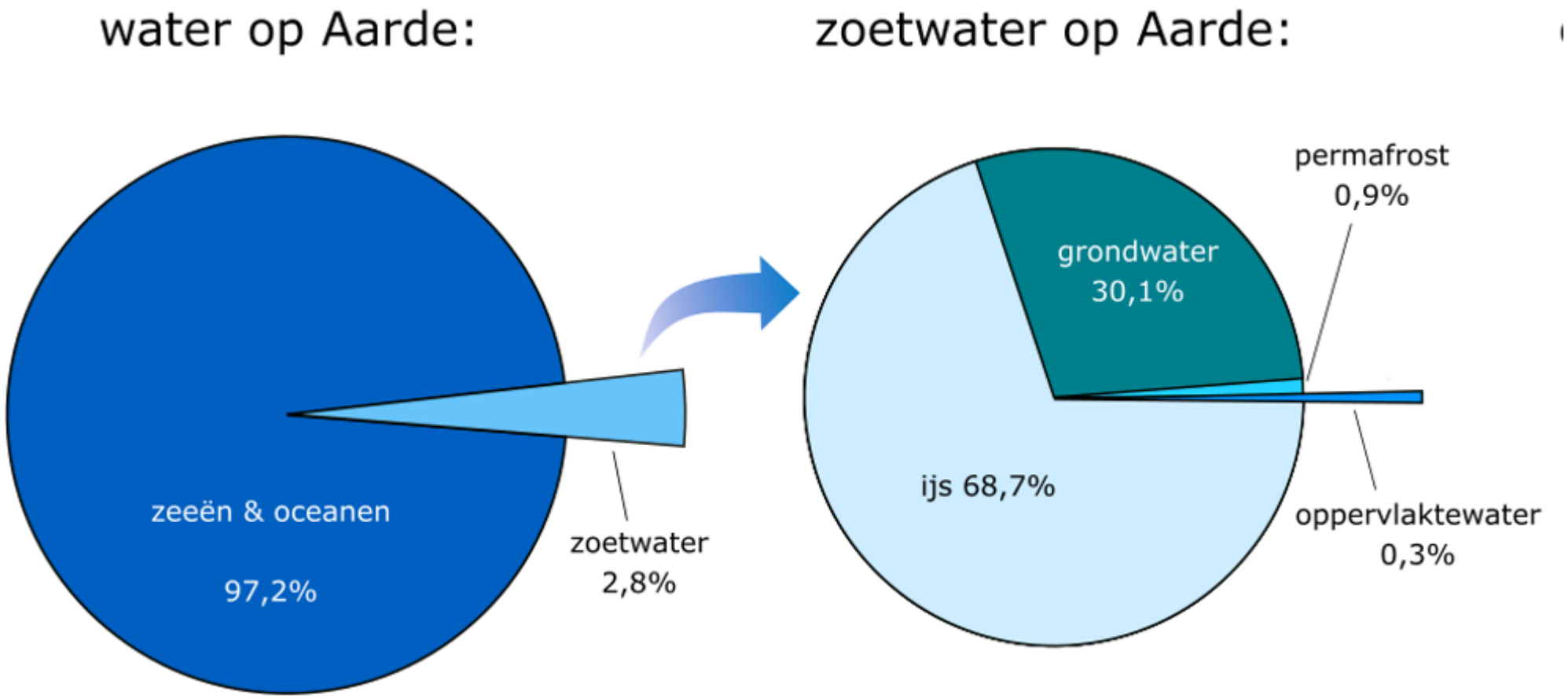
Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de presentatie.

Droogte 2026
Jos Kruit
Algemeen Bestuur Waterschap Aa en Maas
9 oktober 2026

Hoeveel zoetwater op aarde?

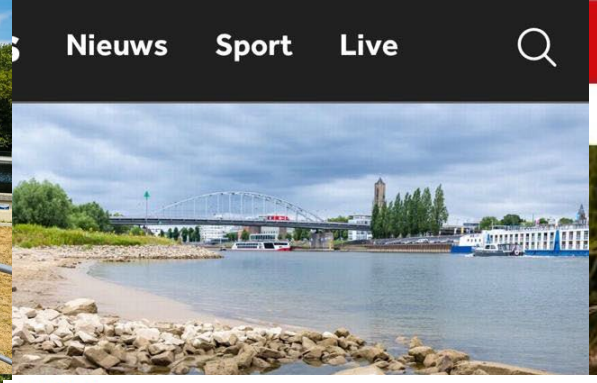
Is er voldoende water voor volgende generaties?!?

deVolkskrant

Groenten besproeien met gezuiverd rioolwater, is dat een goed idee?

Gezuiverd rioolwater wordt hier en daar al ingezet tegen de droogte. Glastuinders in het Westland willen

Nieuws Sport Live

REGIO NIEUWS SPORT KIJK POD

Wijzig Bernheze Net Binnen 112 nieuws Van d

RTL Z

Onderzoek: 180 miljard euro schade in Europa door hitte

Malini Witlox · 10 augustus 2026 · Aangepast: 10 augustus 2026

De extreme hitte raakt de economie hard. Het kan zelfs de voorspelde economische g
dit jaar in Europa tenietdoen, blijkt uit onderzoek van Triodos Bank.

RTL NIEUWS 26°C

dg.nl e-mail: redactie.maasland@gelderlander.nl Telefoon: 088-0131300 vrijdag 10 juli 2026

dg Maasland

Alle registers open om water vast te houden

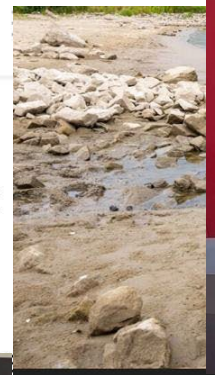
Het is weleens droger geweest, maar bij Aa en Maas zijn ze alerter dan ooit. Met nieuwe hitte én droogte op komst en de Maas met een lage wateraf voer, doet het waterschap alles om water vast te houden.

Frank Hermans
Boxmeer

Bij Sambeek wordt Maaswater in de uitwatering gestort in plaats van andersom.

De Oeffeltse Raam bij De Vilt in Beugen stond in 2015 voor het eerst in jaren helemaal droog.

En vandaag opnames @editienl
Over de mogelijkheid om in de toekomst in droge periodes afvalwater te kunnen hergebruiken voor de landbouw, natuur en industrie

RTL Nieuws

Nederland is kurkdroog, en dat heeft flink wat gevolgen

RTL Nieuws · 5 uur geleden · Aangepast: 2 uur geleden

RTL 4 LIVE

Bron: RWS

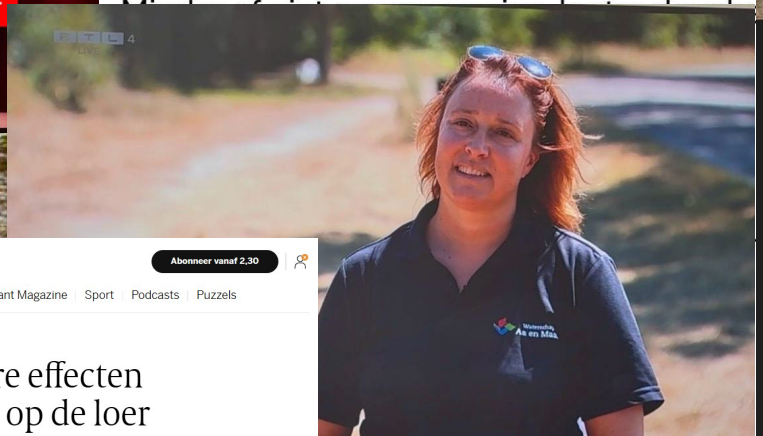
Fases

1 Dreigend watertekort
2 Feitelijk watertekort
3 Crisisfase

EditieNL

Watertekort niet zo nationaal

RTL 4 LIVE

deVolkskrant

Abonneer vanaf 2,30

Vandaag | Prinsjesdag 2026 | Oekraïne | Cultuur & Media | Series | Beter Leven | Volkskrant Magazine | Sport | Podcasts | Puzzels

ANALYSE

Bloedhete zomers met bizarre effecten liggen in klimaatmoe Europa op de loer

nieuwsuur

Gisteren, 21:22

Nederland stevent af op watertekort: 'We moeten keuzes gaan maken'

ABONNEER

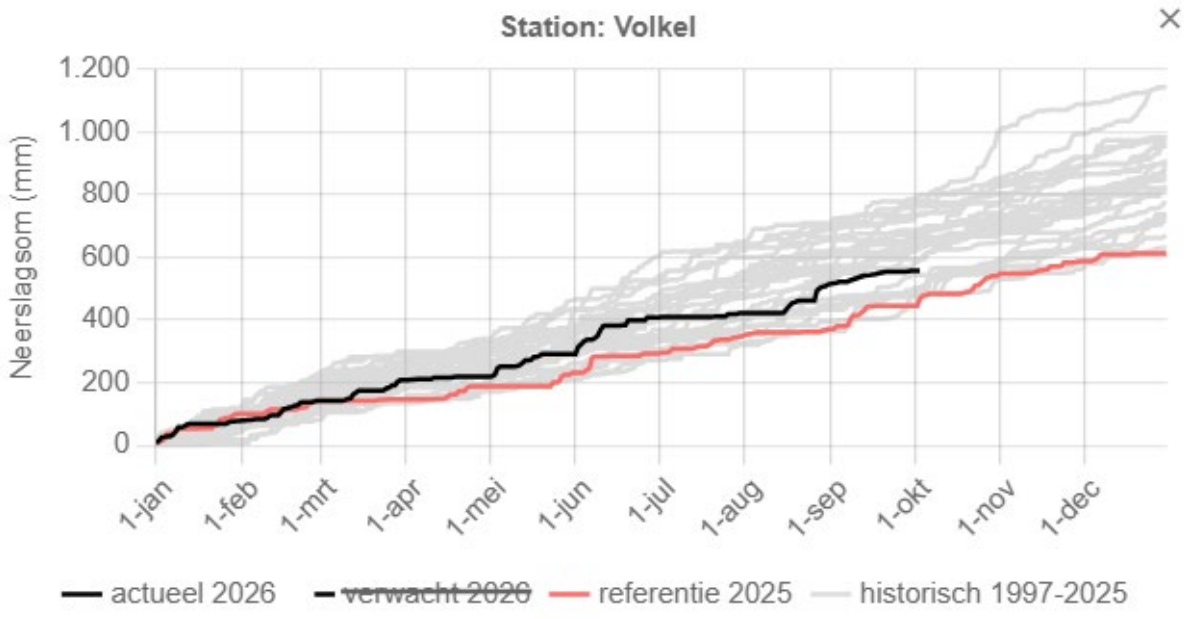
PREMIUM

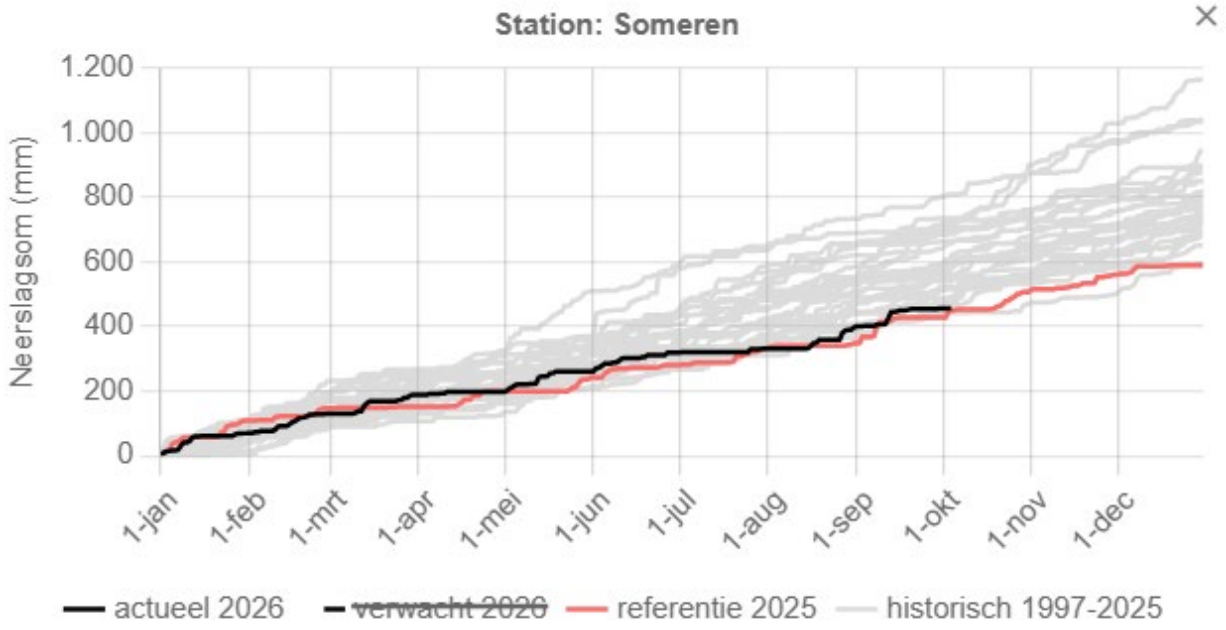
Waterschap volledig afhankelijk van regen: 'We kunnen niets meer'

Waterschappen in de regio Noordoost-Brabant kunnen niets meer doen om de grondwaterstand te beschermen. Water oppompen mag niet meer, water uit slot halen mag niet meer, sproeien mag niet meer: het is klaar. „We kunnen niet aan

Hoe droog was het?

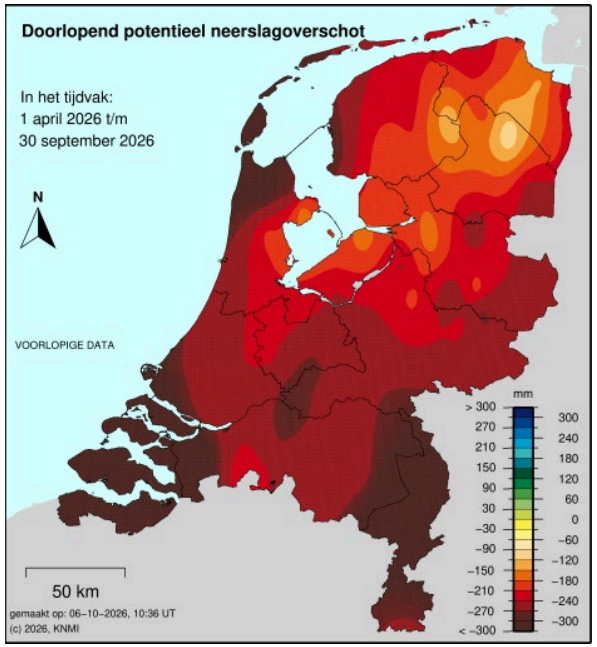
gevallen neerslag

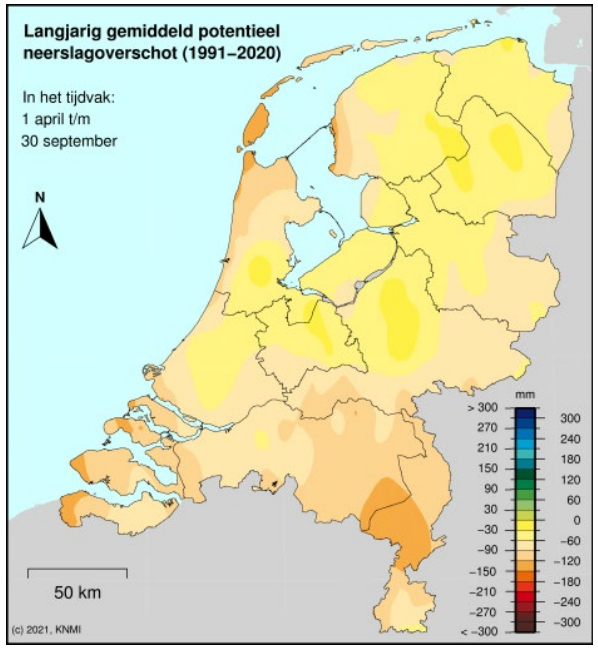

Neerslagtekort in Nederland

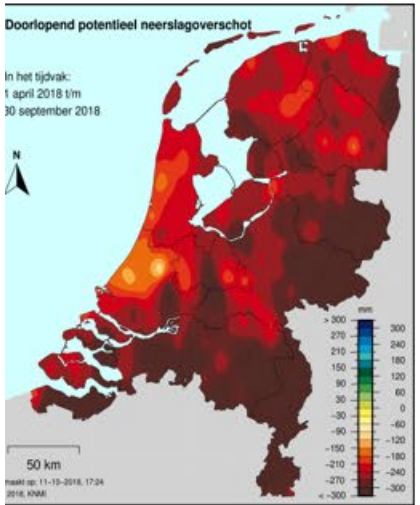
2026

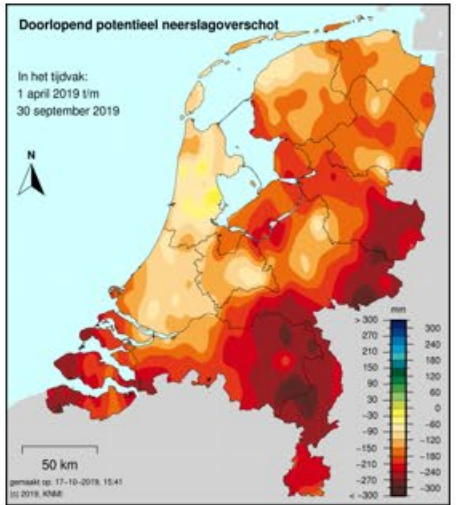

Langjarig gemiddelde

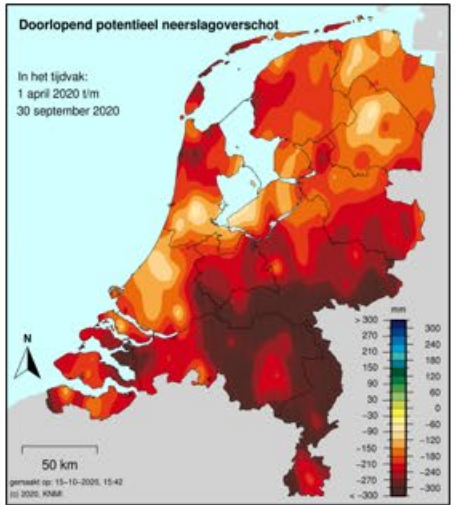
2018

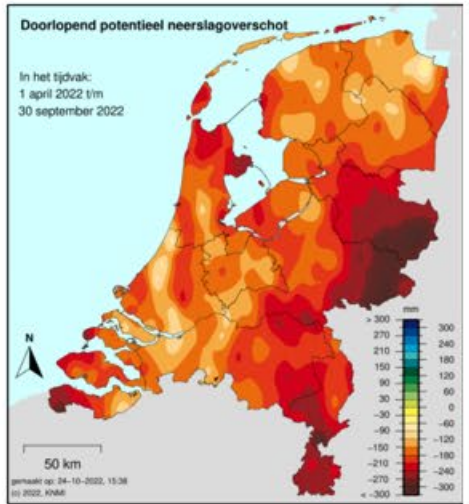
2019

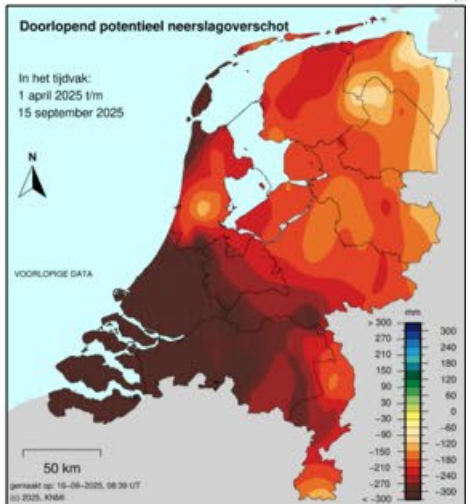
2020

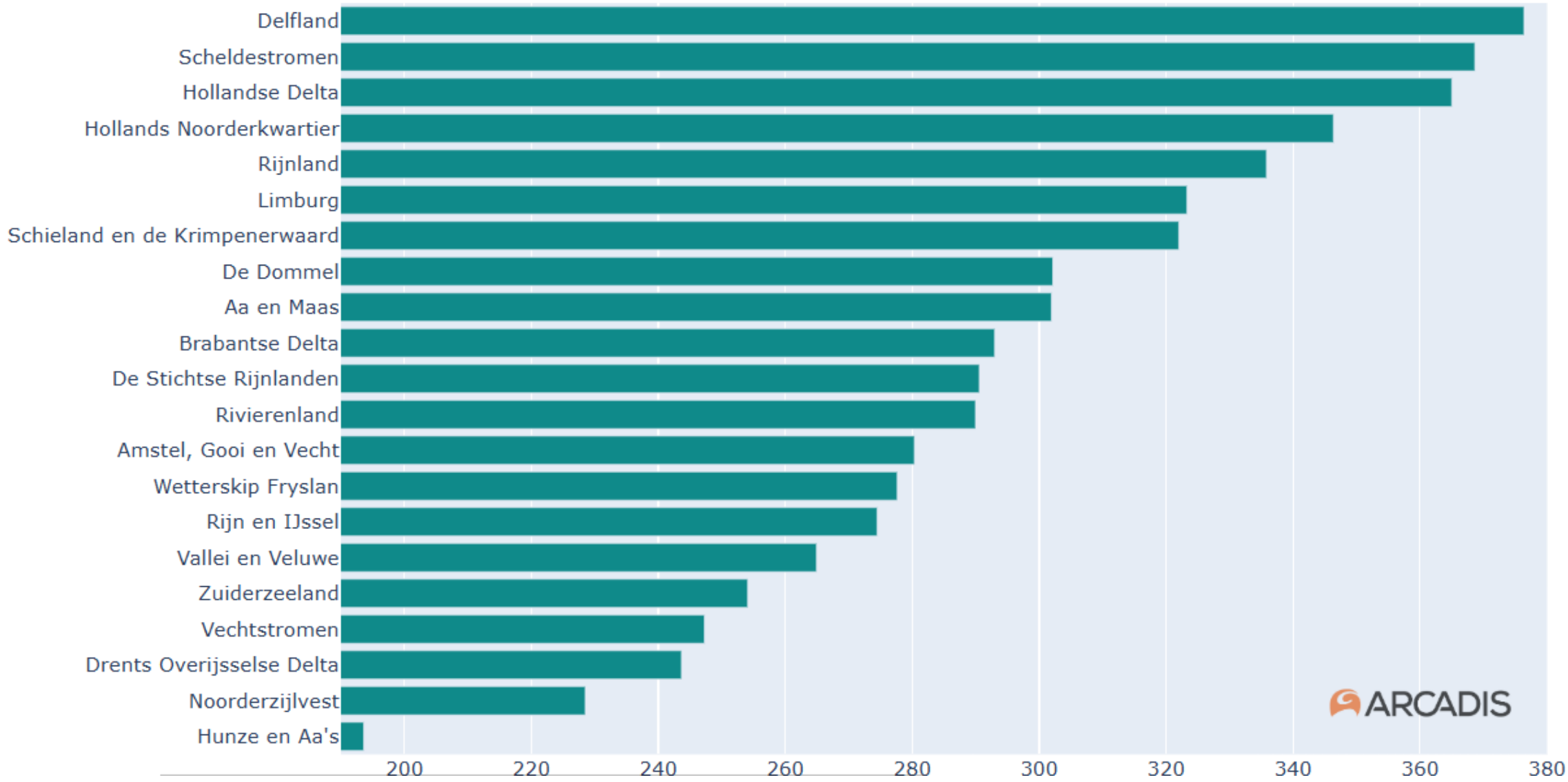
2022

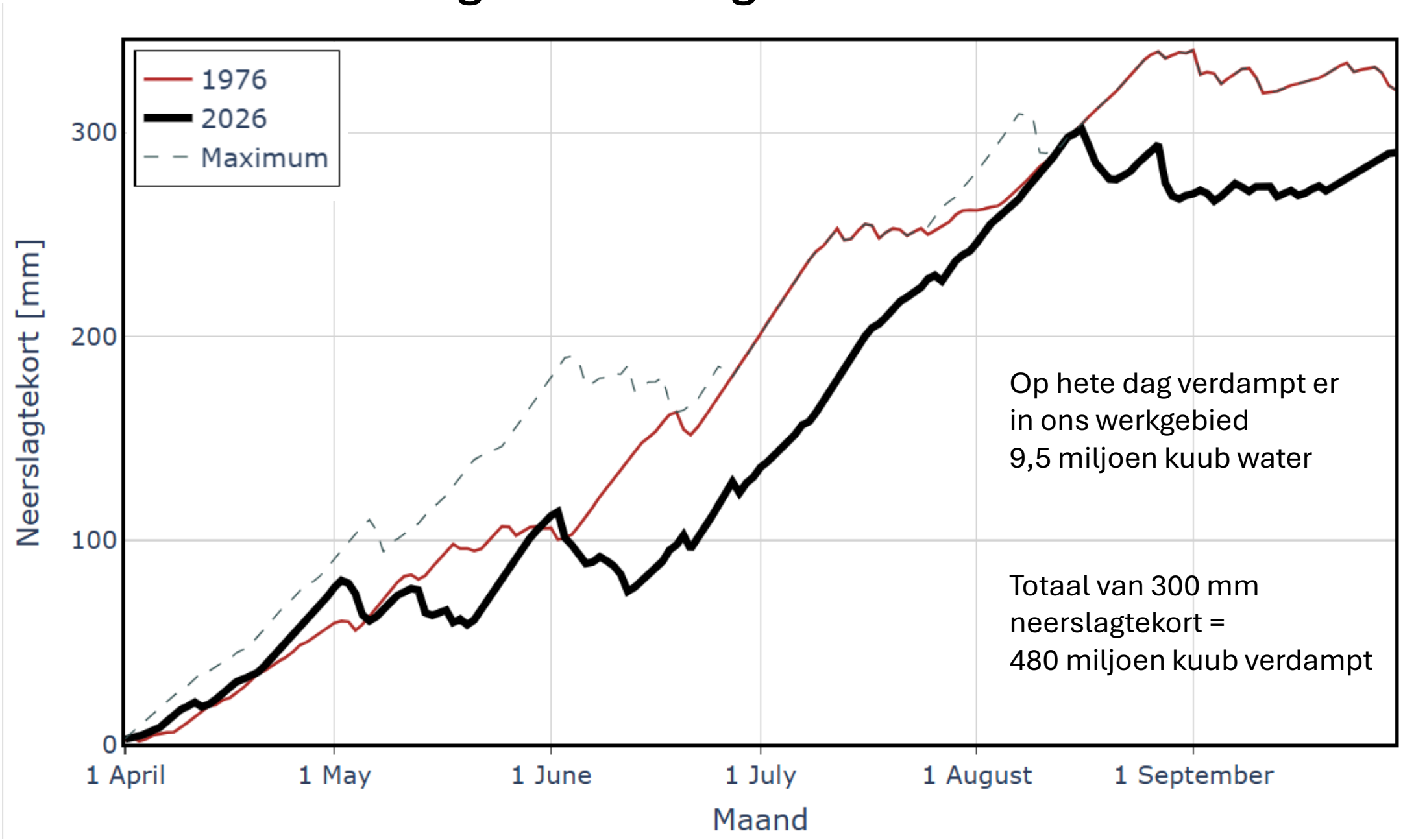
2025

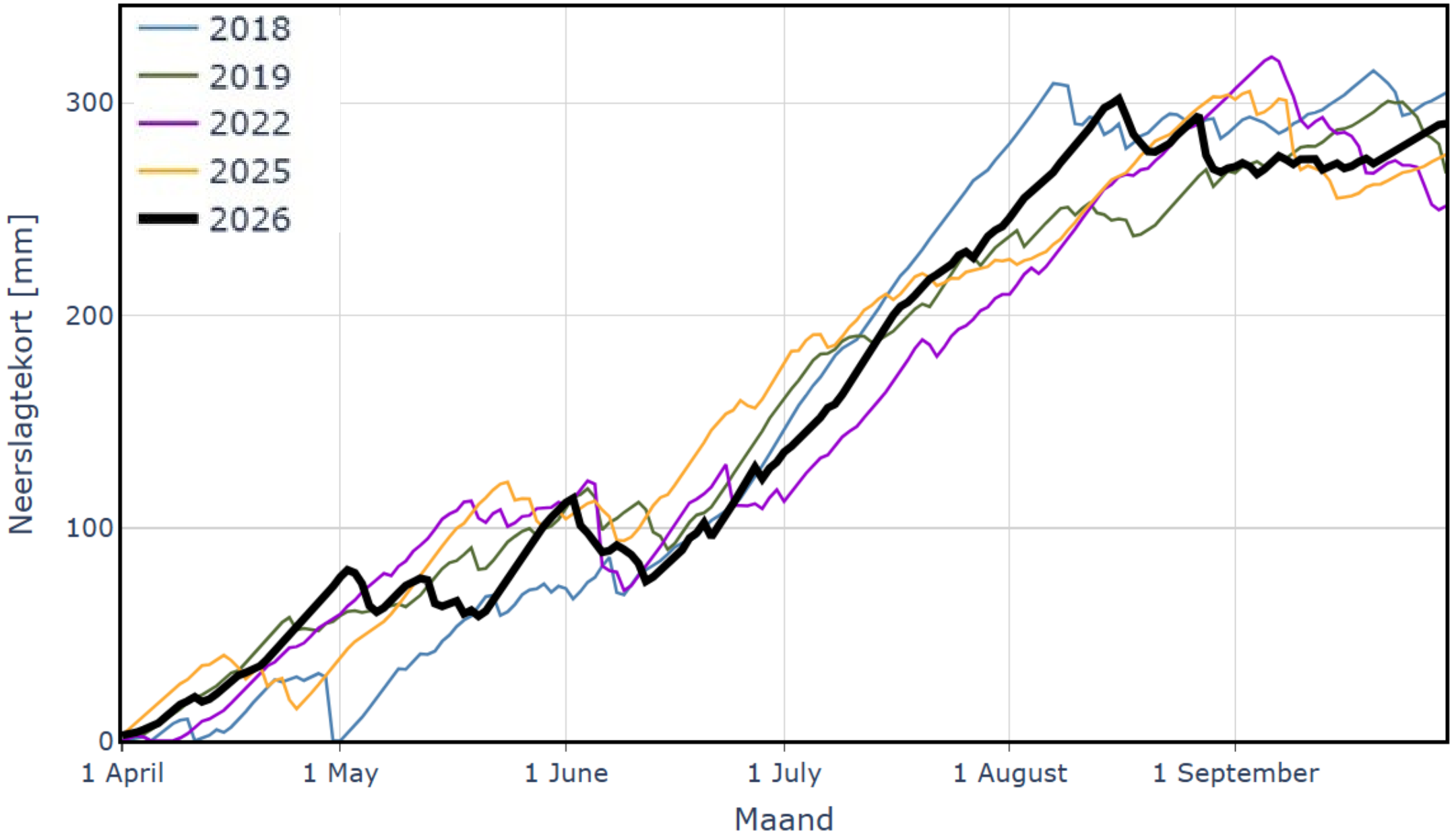
Maximaal neerslagtekort 2026 per waterschap

Neerslagtekort werkgebied Aa en Maas

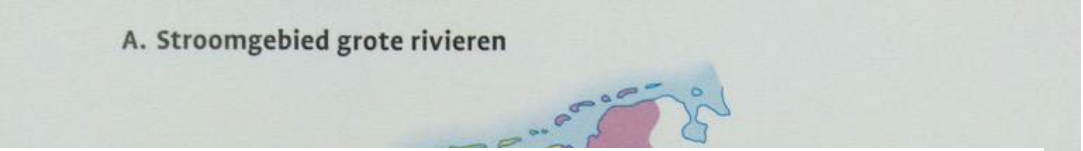

Neerslagtekort Aa en Maas in vergelijk met andere droge jaren

Wat zijn de effecten op het watersysteem?

De Rijn was (is) landelijk het thema

BNR Nieuws Radio Podcast Video

& Werk Tech & Innovatie Mobiliteit Columns & Opinie Dossiers Duurzaamheid Marketing

Duurzaamheid • 1 okt 20:29

Zwitserse gletsjers smelten razendsnel: 20 procent ijs weg in vijf jaar

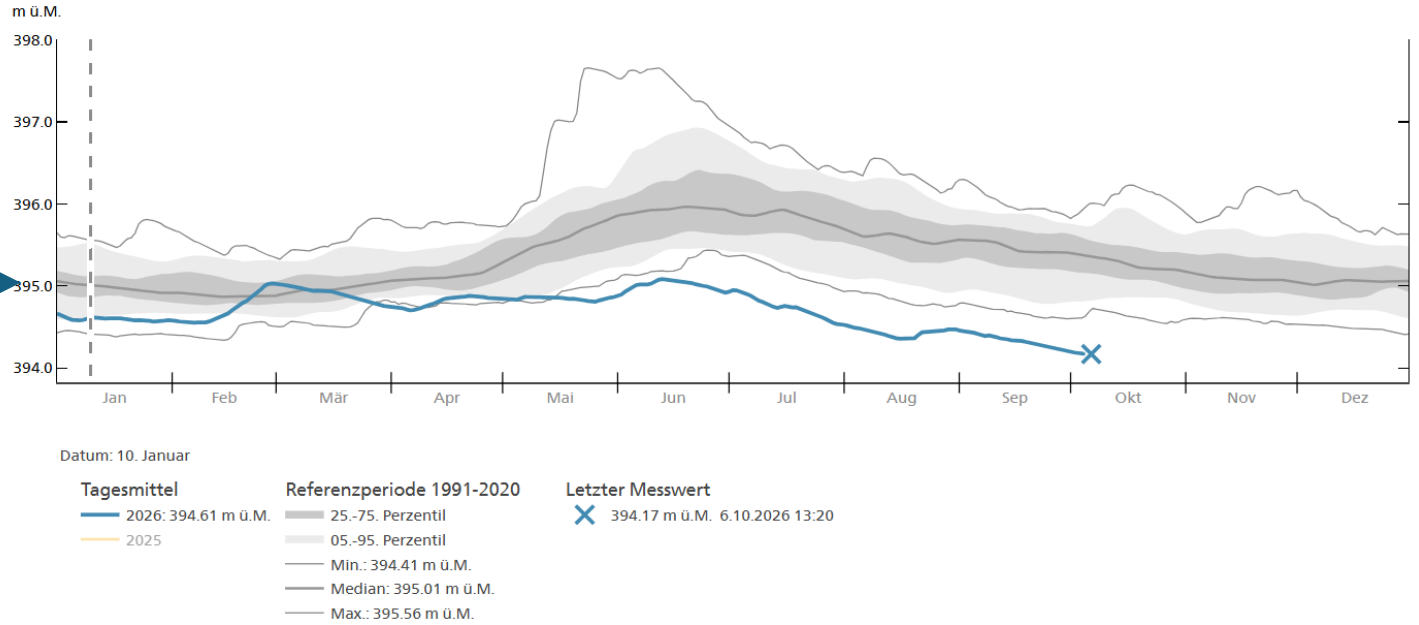
Van onze redacteur

In vijf jaar tijd verloren de Zwitserse Alpen bijna 20 procent van hun ijs vanwege de gevolgen van klimaatopwarming. Dat blijkt uit een jaarlijks monitoringsrapport. De gletsjertoppen smelten in een exorbitant tempo, melden wetenschappers aan The Guardian. Volgens de onderzoekers beseffen maar weinig mensen hoe snel de afbraak verloopt. Na een zomer van opeenvolgende hittegolven krompen de gletsjers in het Alpengebied dit jaar met 5,5 procent.

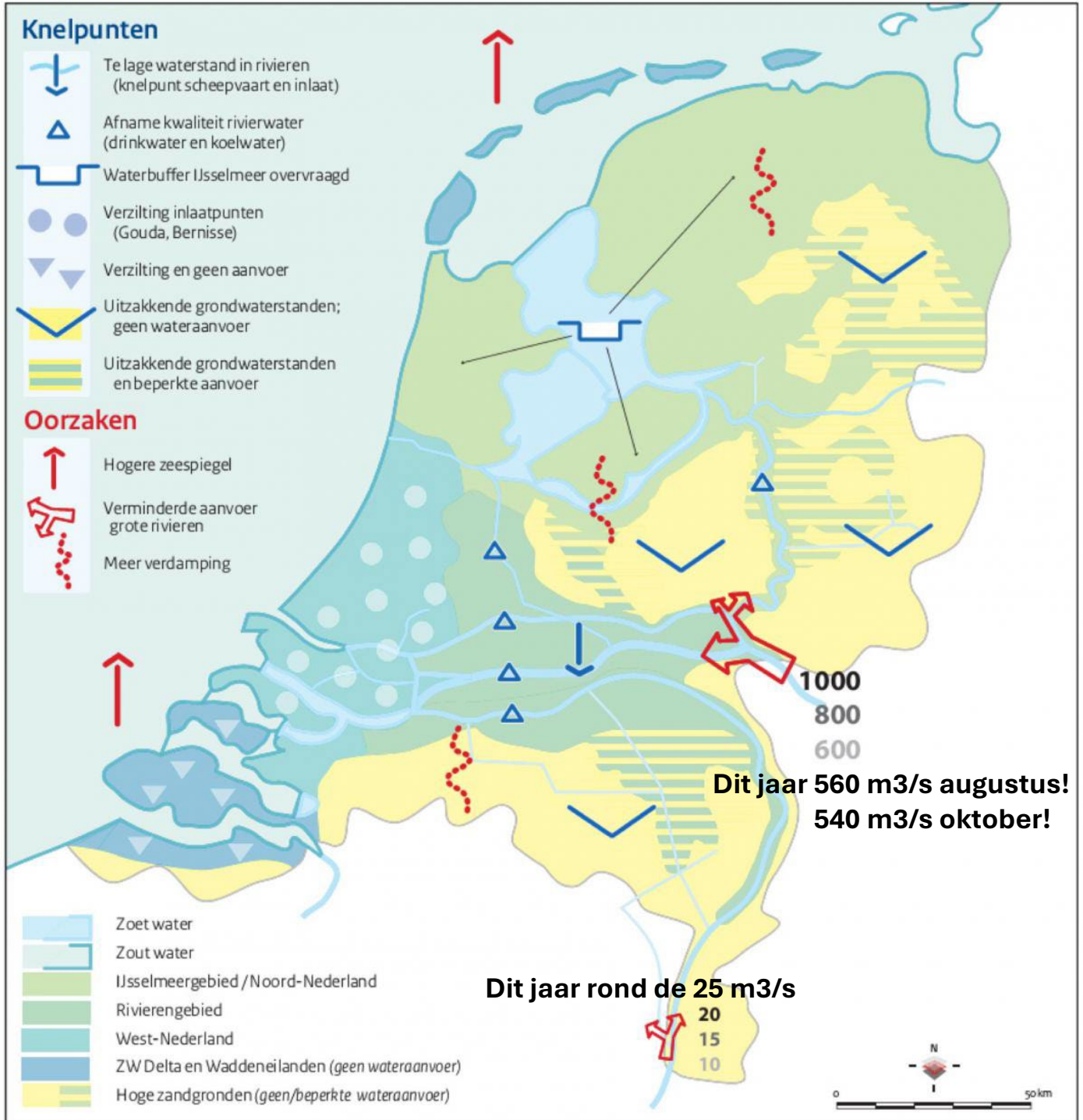
NL is voor de watervoorziening zeer afhankelijk van de grote rivieren

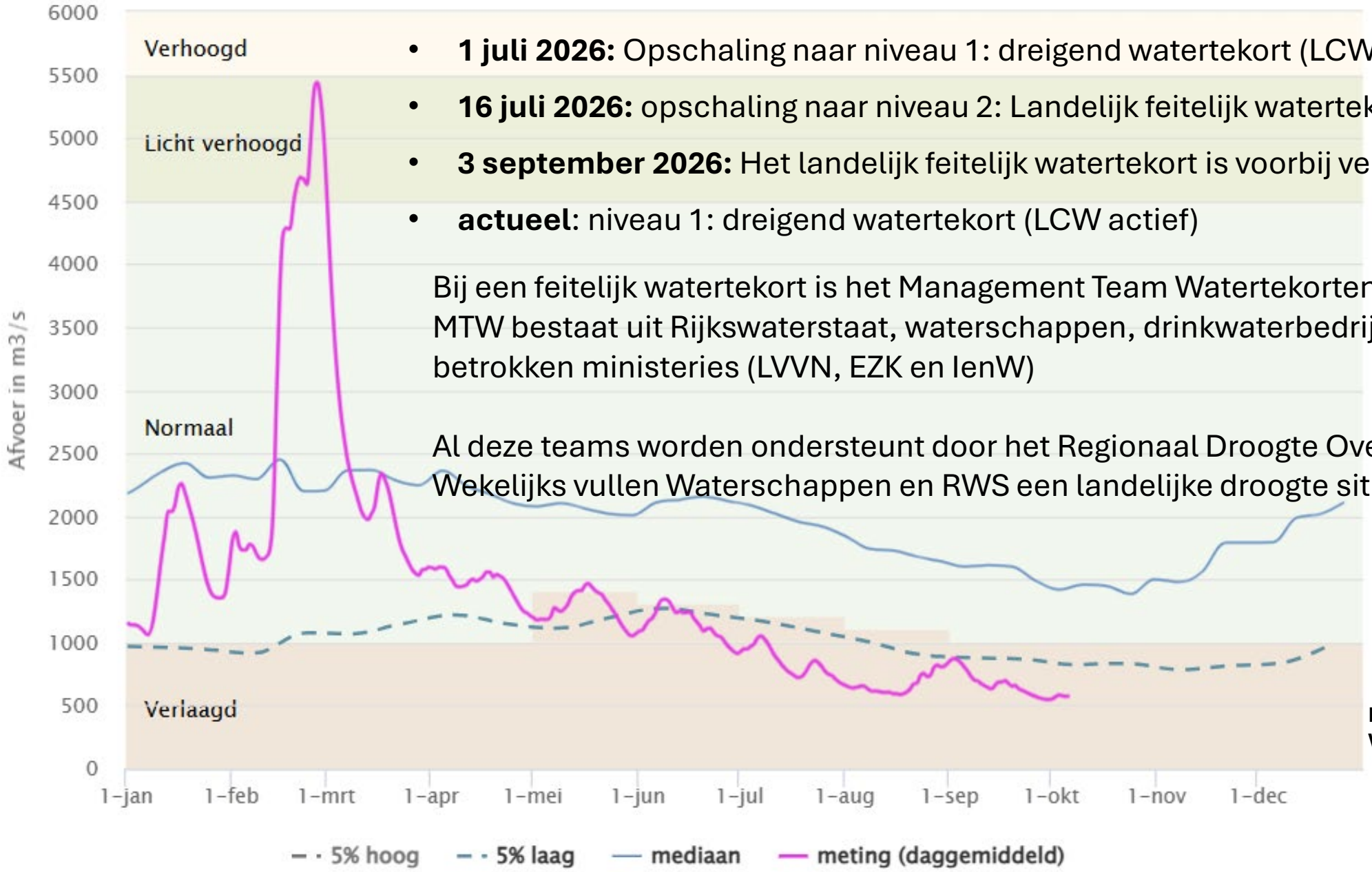
Een toekomst scenario voor de 21e eeuw uit 2014.

De toekomst is nu!

Bron: STOWA

Afvoer van de Rijn te Lobith

- **1 juli 2026:** Opschaling naar niveau 1: dreigend watertekort (LCW actief)
- **16 juli 2026:** opschaling naar niveau 2: Landelijk feitelijk watertekort (MTW actief).
- **3 september 2026:** Het landelijk feitelijk watertekort is voorbij verklaard.
- **actueel**: niveau 1: dreigend watertekort (LCW actief)

Bij een feitelijk watertekort is het Management Team Watertekorten (MTW) actief. Het MTW bestaat uit Rijkswaterstaat, waterschappen, drinkwaterbedrijven, provincies en betrokken ministeries (LVVN, EZK en IenW)

Al deze teams worden ondersteunt door het Regionaal Droogte Overleg (RDO, 7 in totaal) Wekelijks vullen Waterschappen en RWS een landelijke droogte sitrap in (Waterkamer).

LCW criterium

Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW)

Terug naar ons gebied

Bodem droogt uit: ondiep wortelende bomen hebben het zwaar en gewassen en natuur(branden)

Berken bomen.

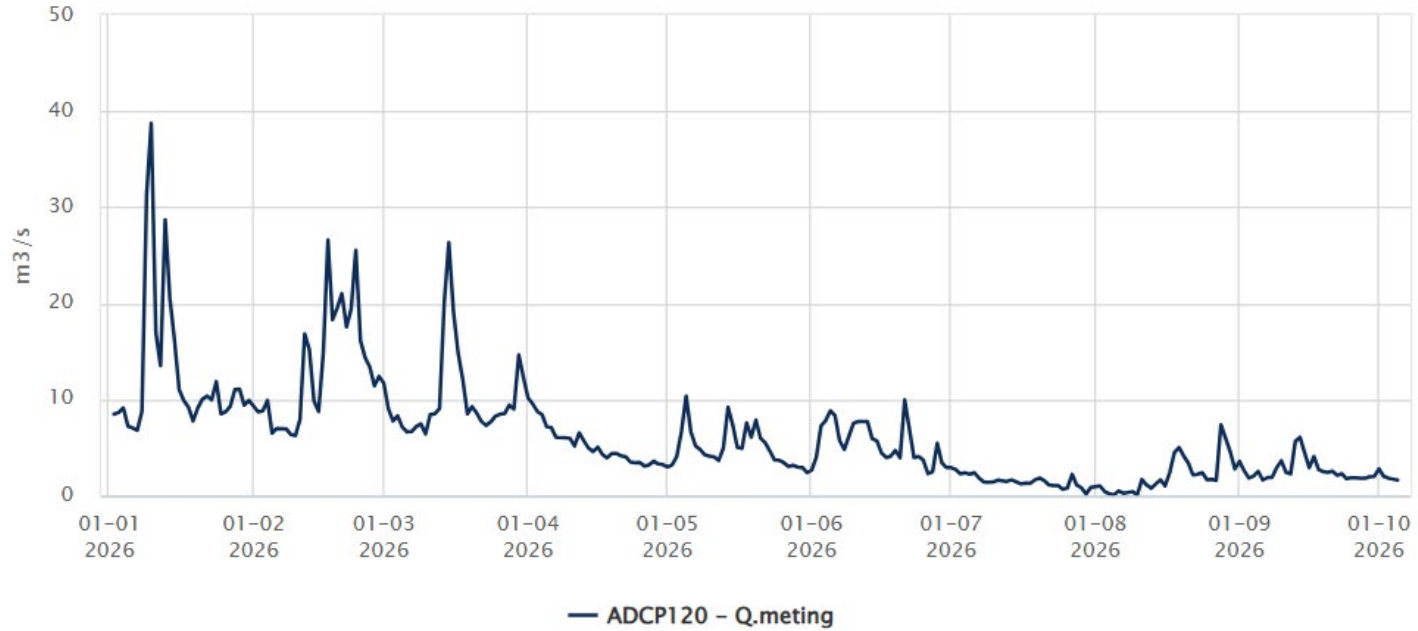
augustus Venray/Oostrum

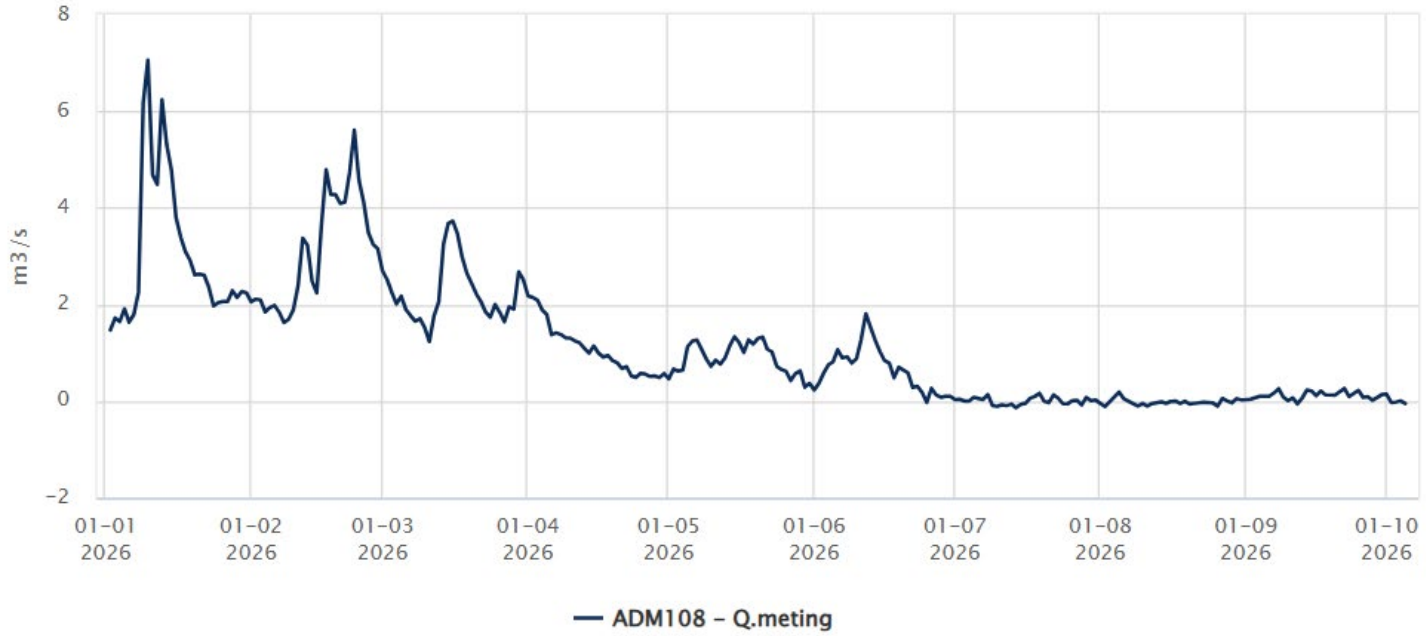
april ‘t Harde Veluwe.

Afvoeren 2026

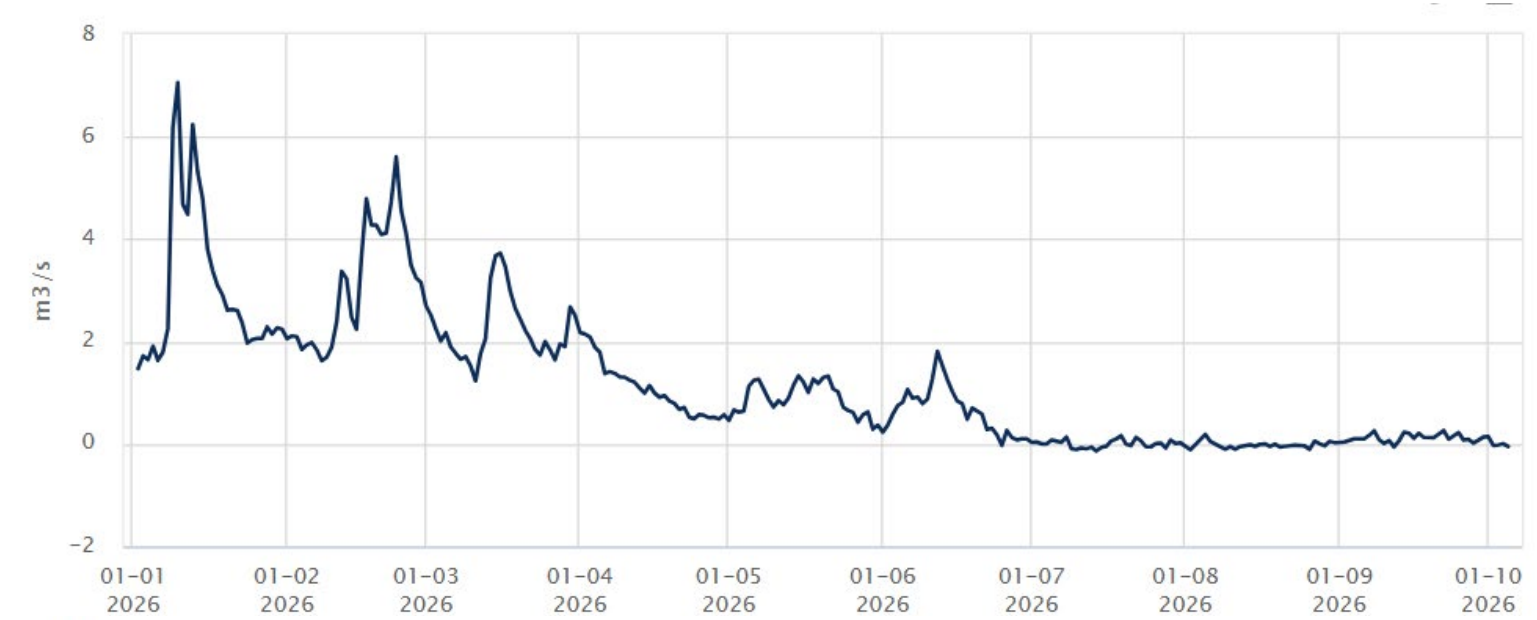

De Aa in Den Bosch

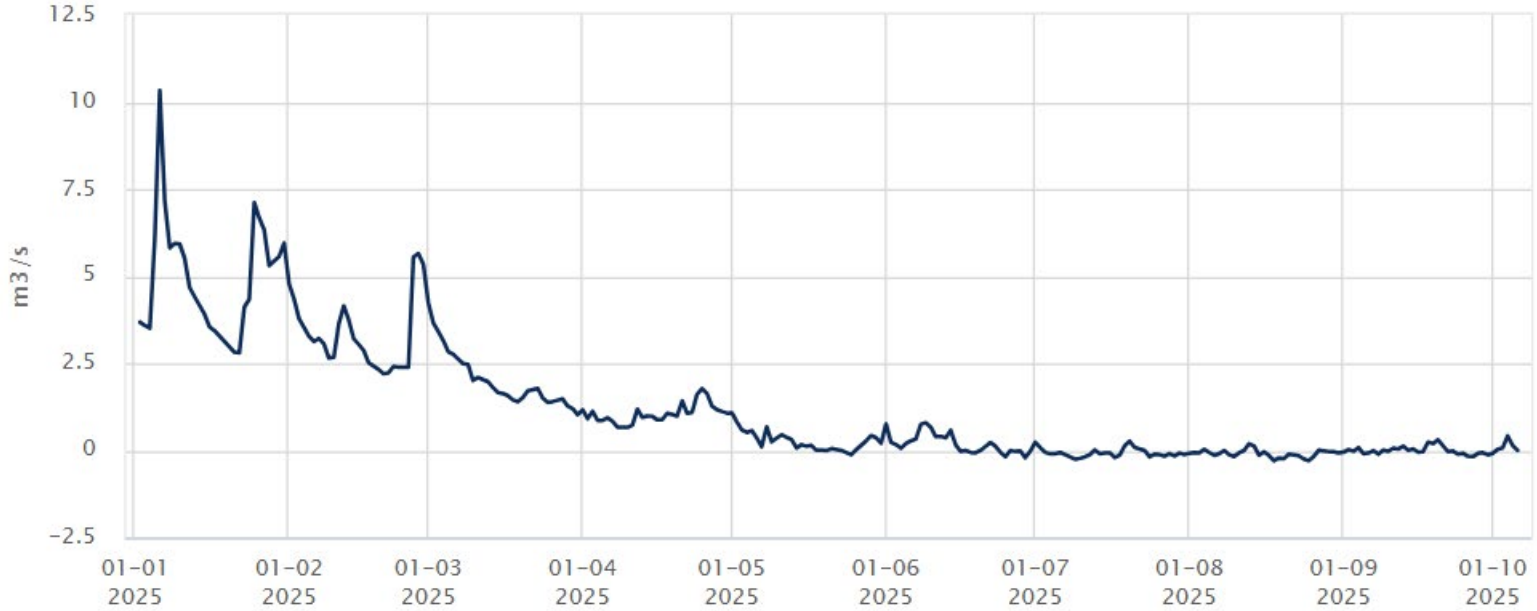

De Raam in Grave

afvoer van De Raam 2026 vs 2025

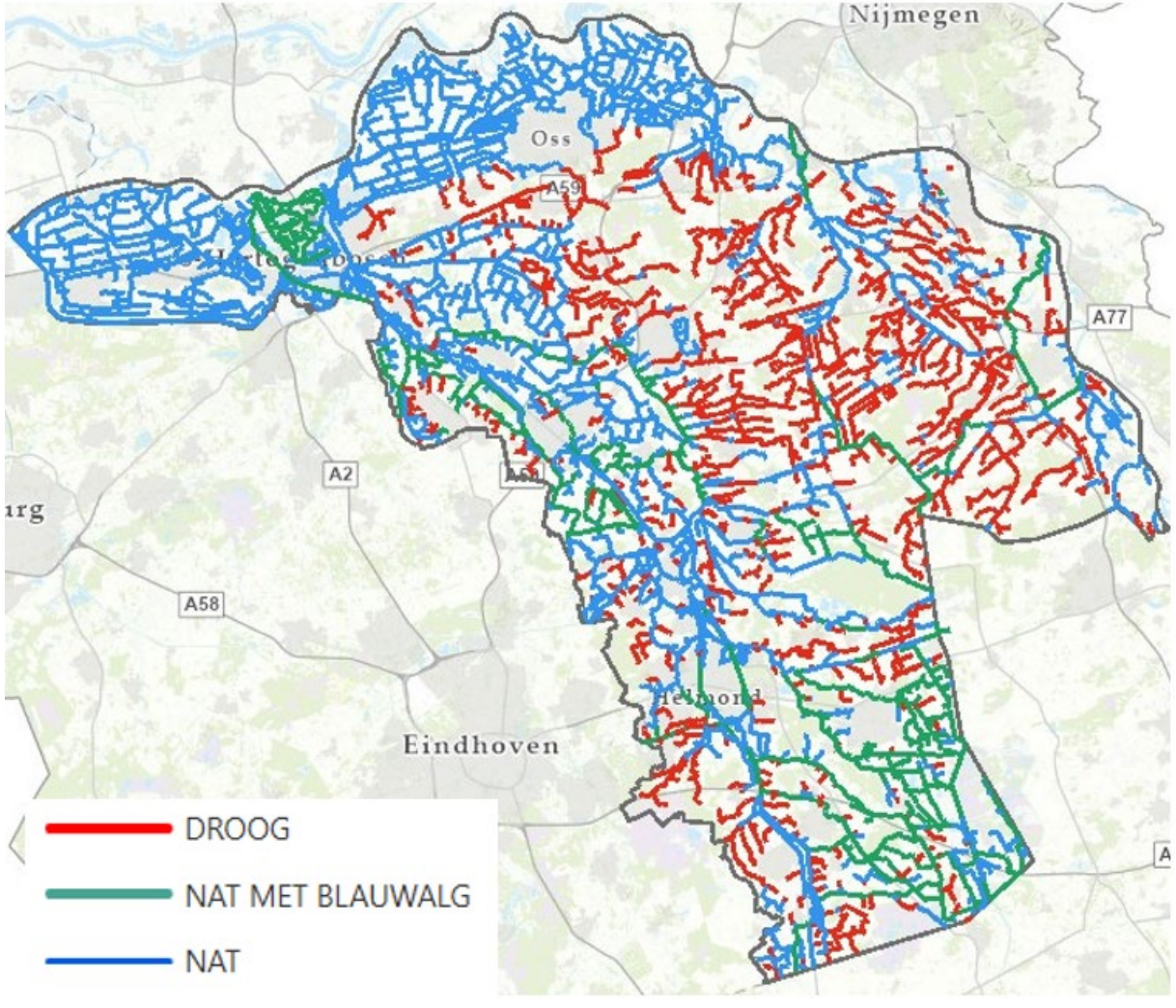
2026

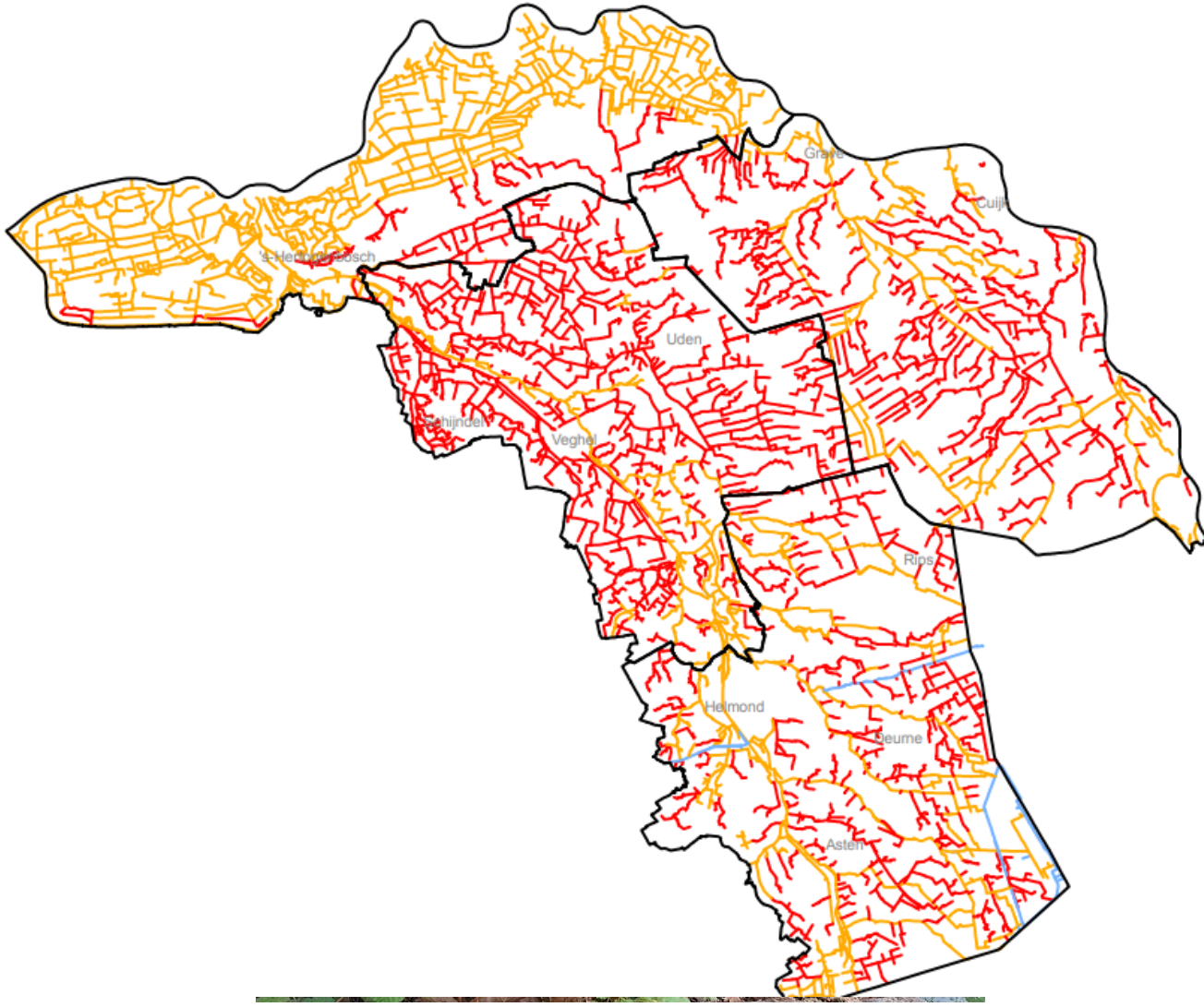
2025

Droogval oppervlaktewater

droogval 2026

Droogval scenario zonder aanvoer uit de Maas

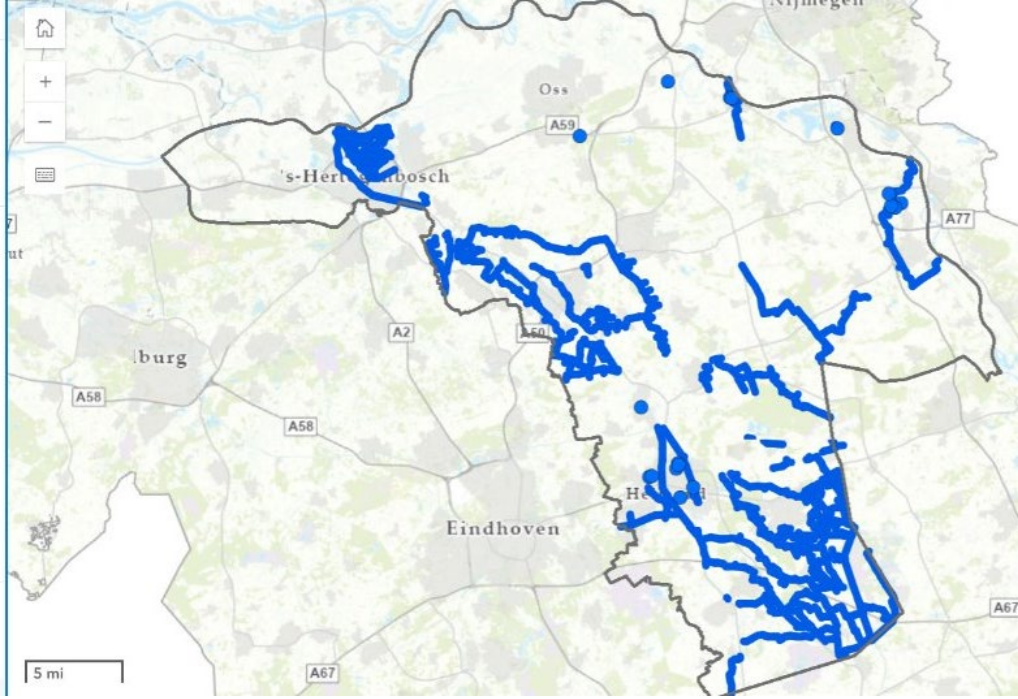
Blauwalg

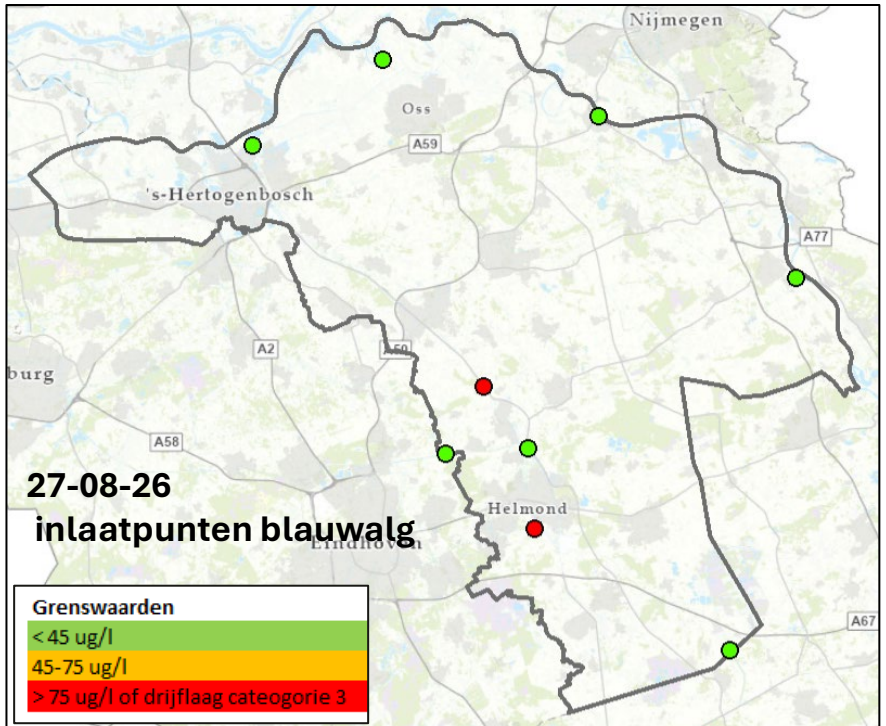
Monitoring en visuele inspectie

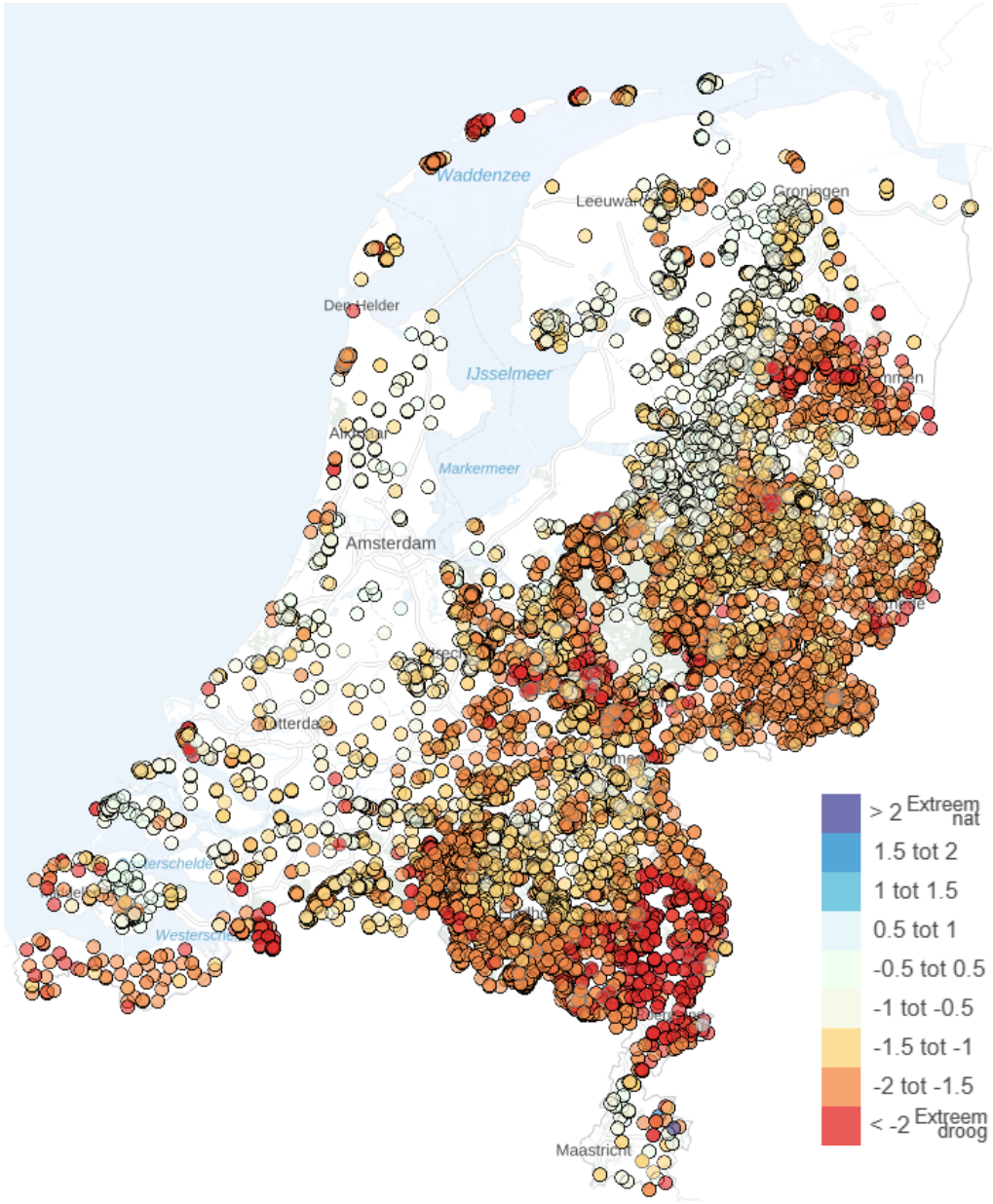

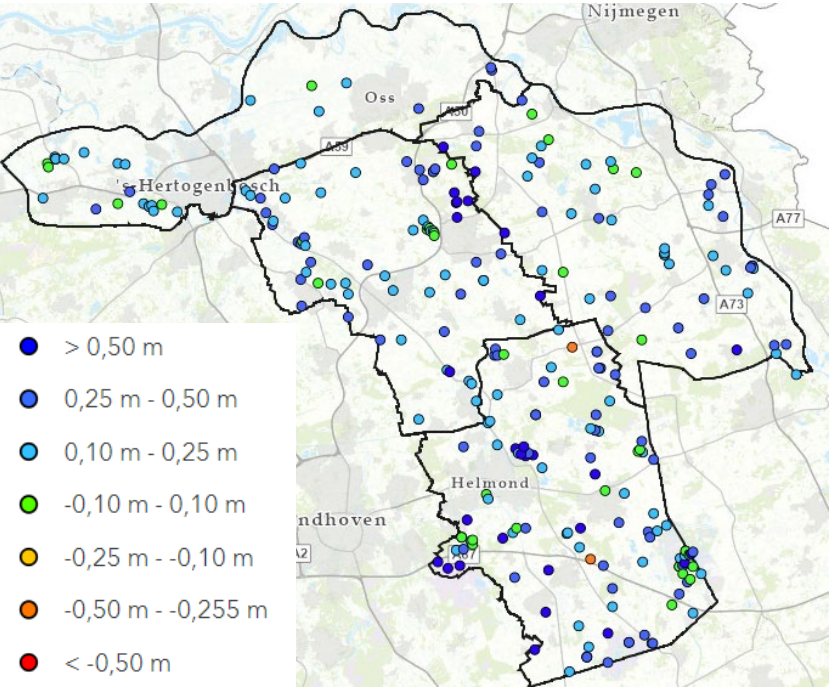

Grondwater landelijk actueel beeld (6-10)

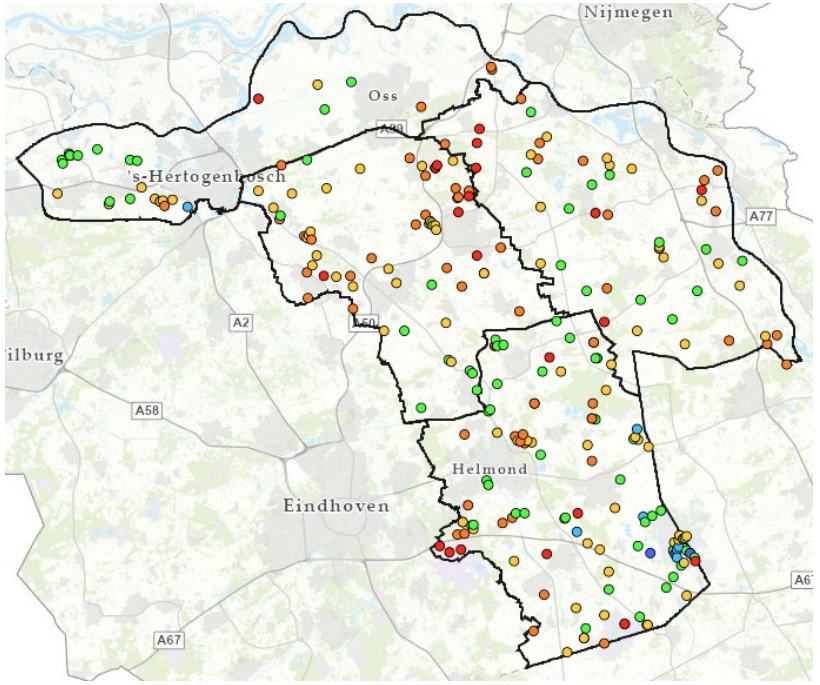

Grondwater: absolute afwijking tov gemiddeld

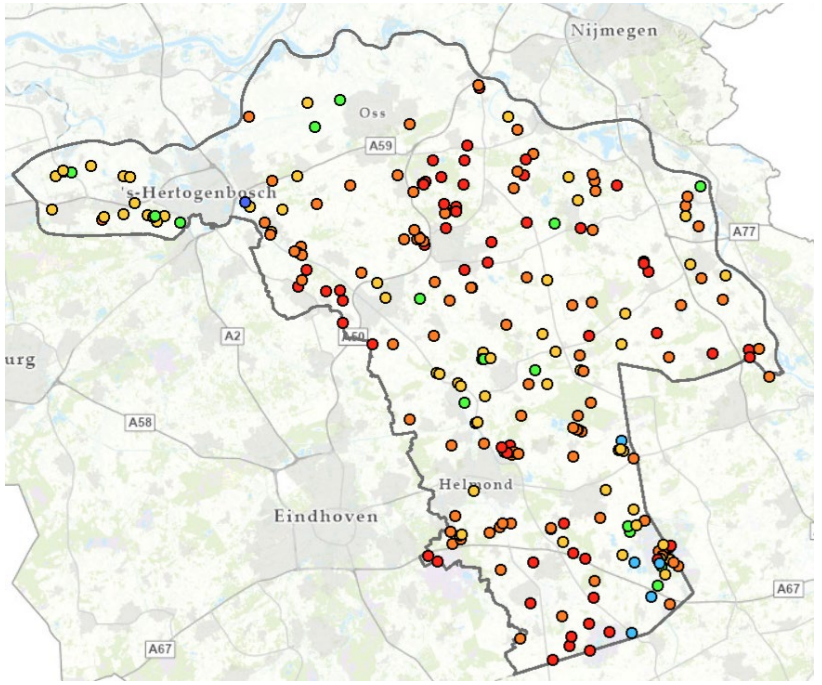
februari 25

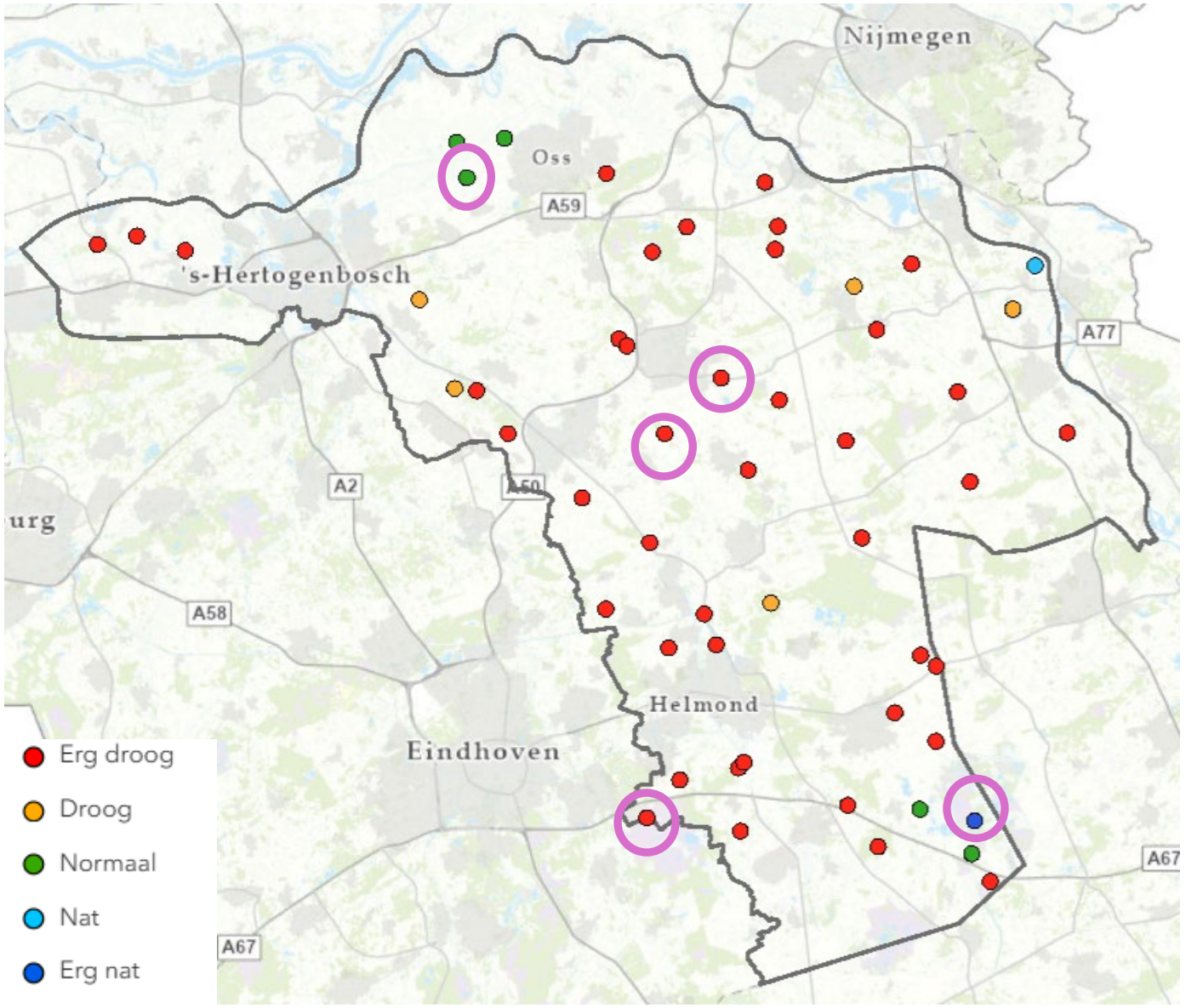
februari 26
Na een droog jaar 2025. Een andere uitgangsituatie

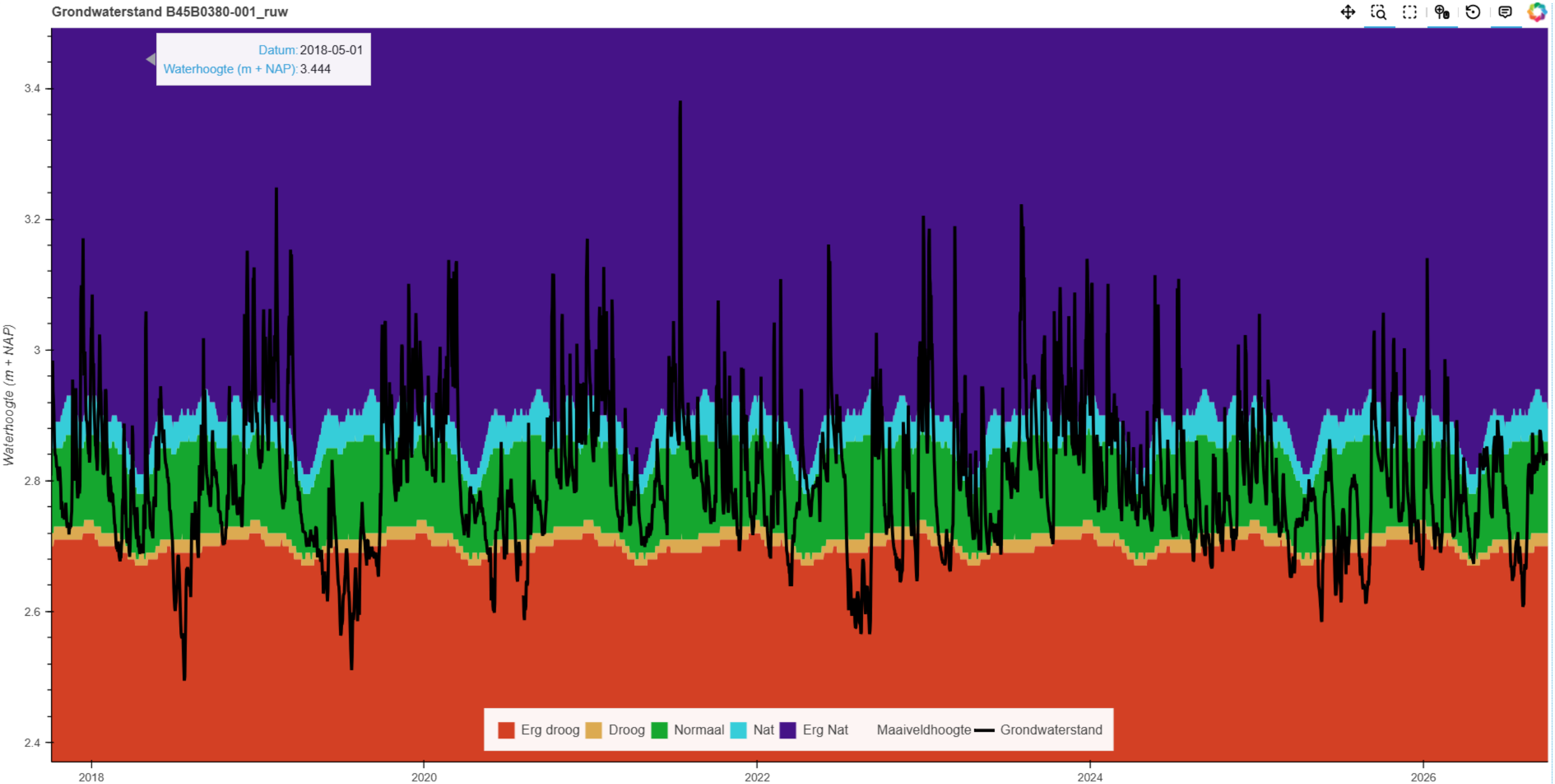
Actueel (6-10)

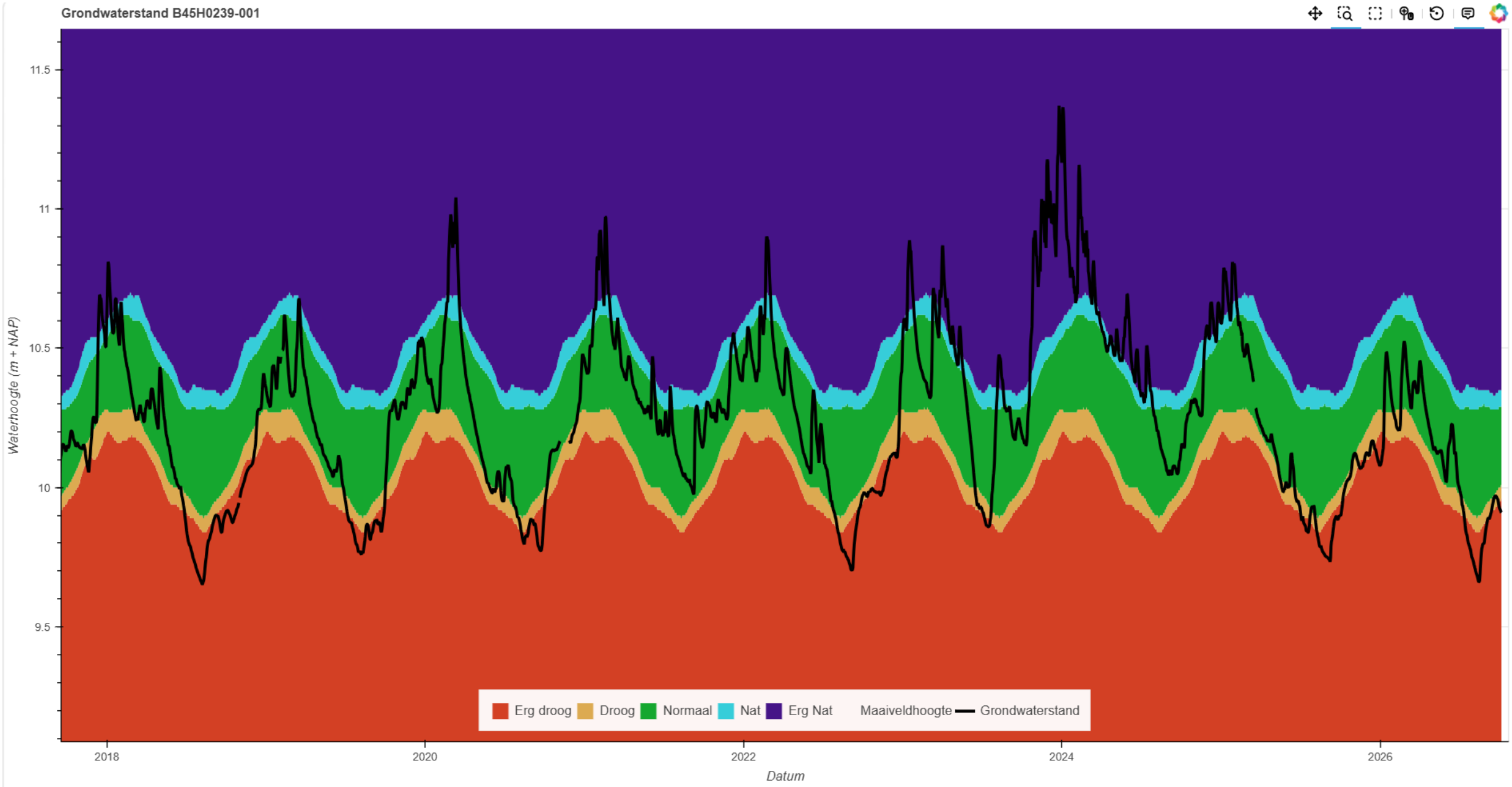
Grondwater: actuele relatieve afwijking langjarige reeksen (6-10)

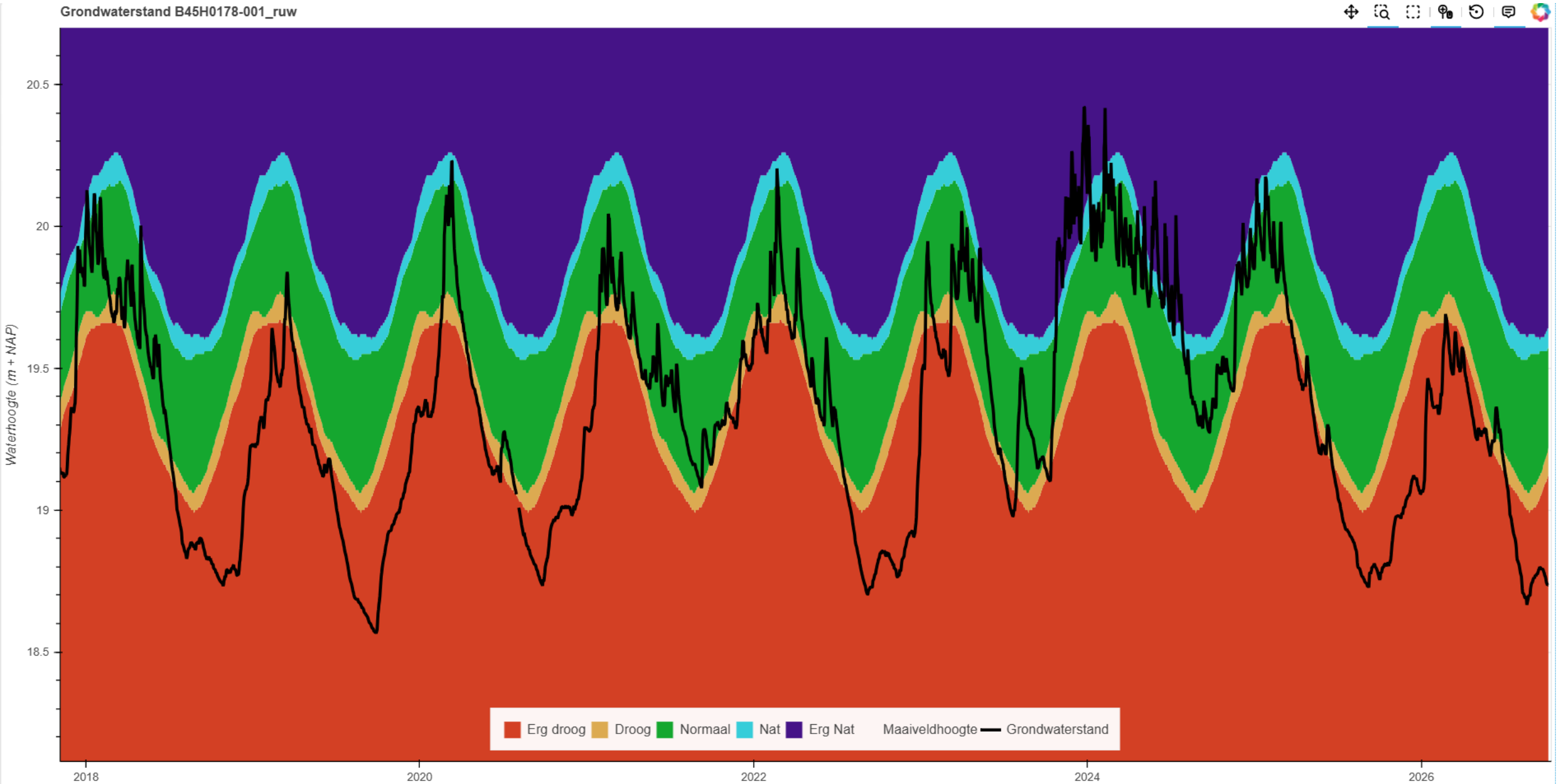
verloop grondwater Oss (polder)

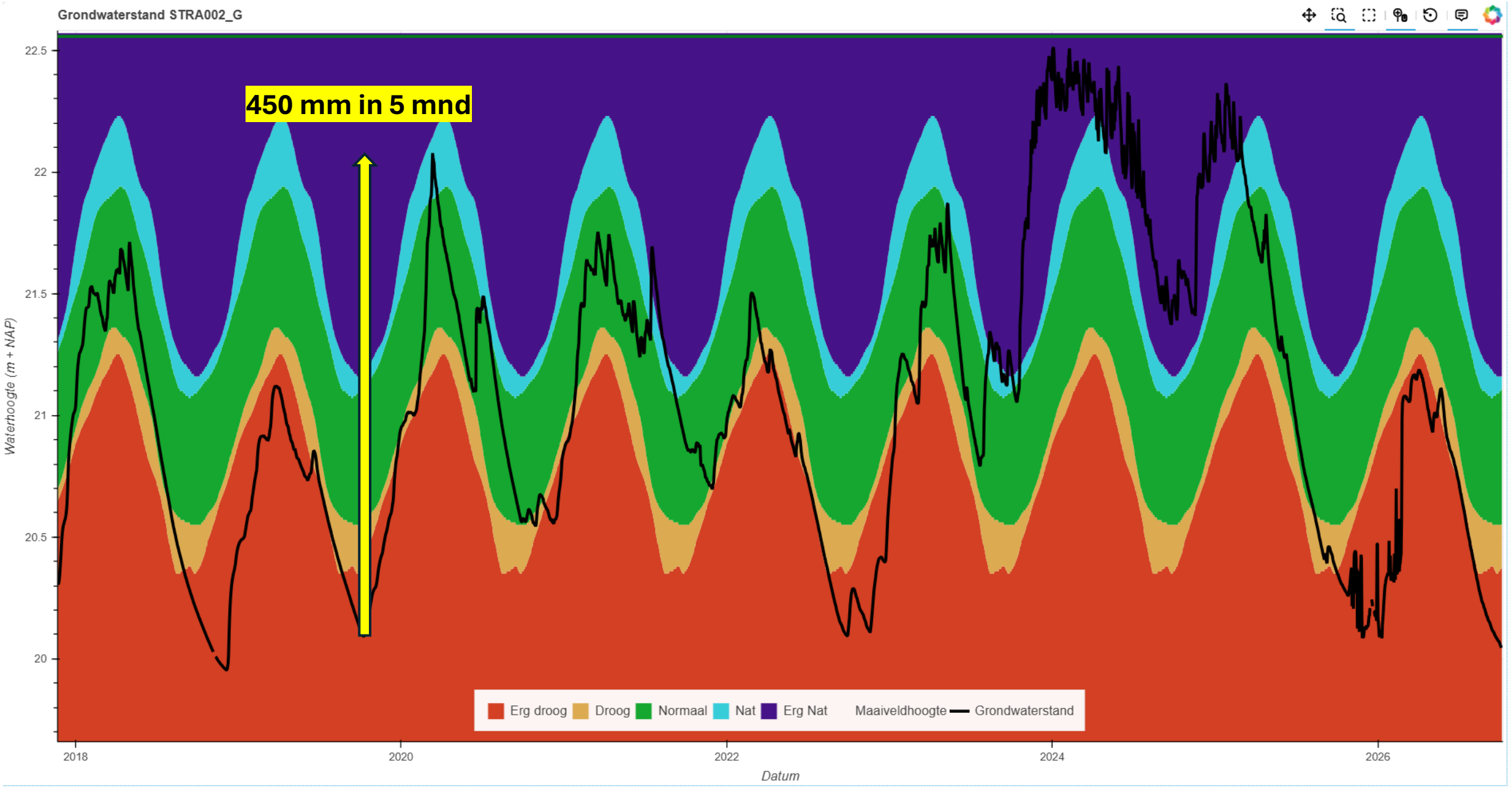
verloop grondwater nabij Erp (flank beekdal Aa)

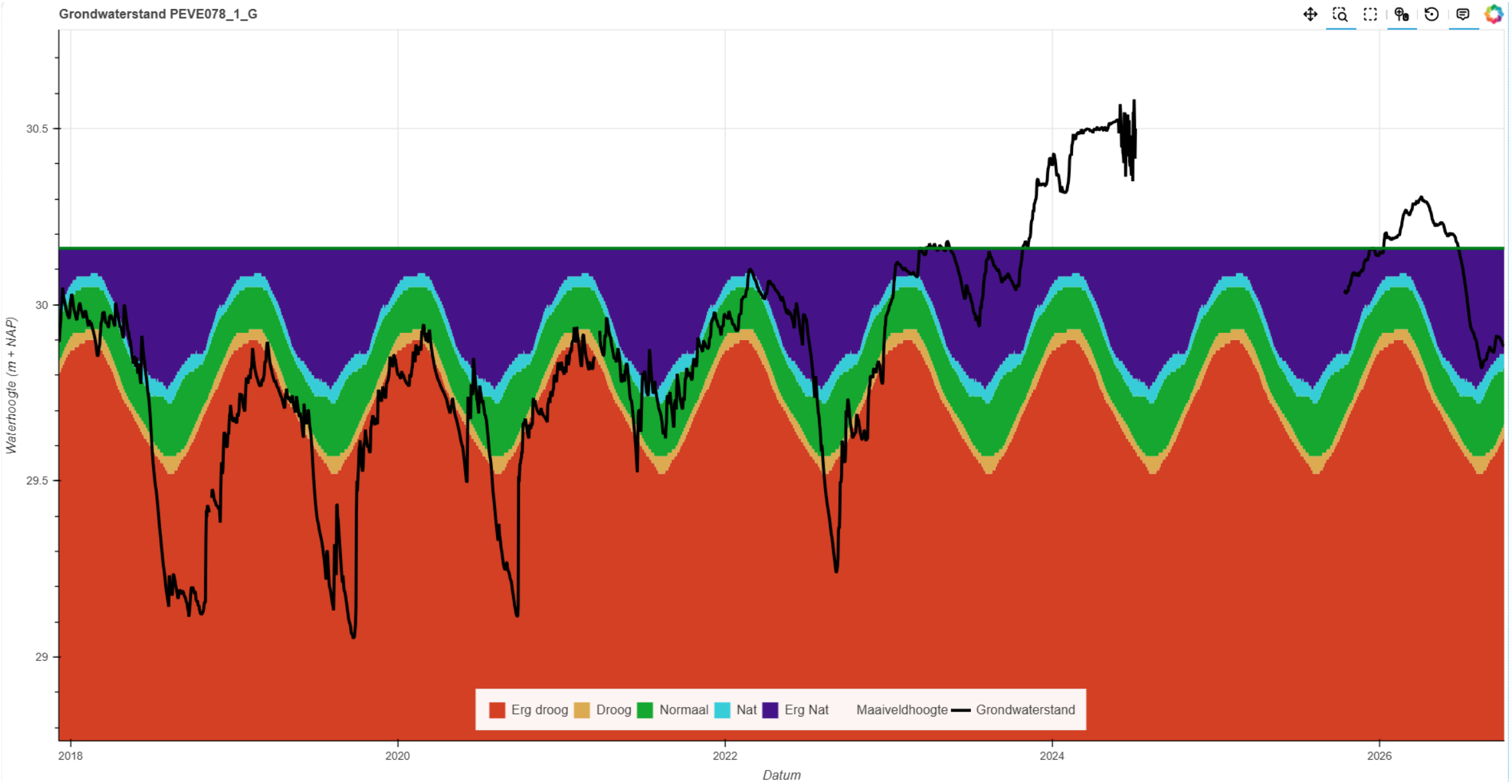
verloop grondwater nabij Volkel (hoge gronden horst)

verloop grondwater Strabrechtse Heide (hoge gronden slenk)

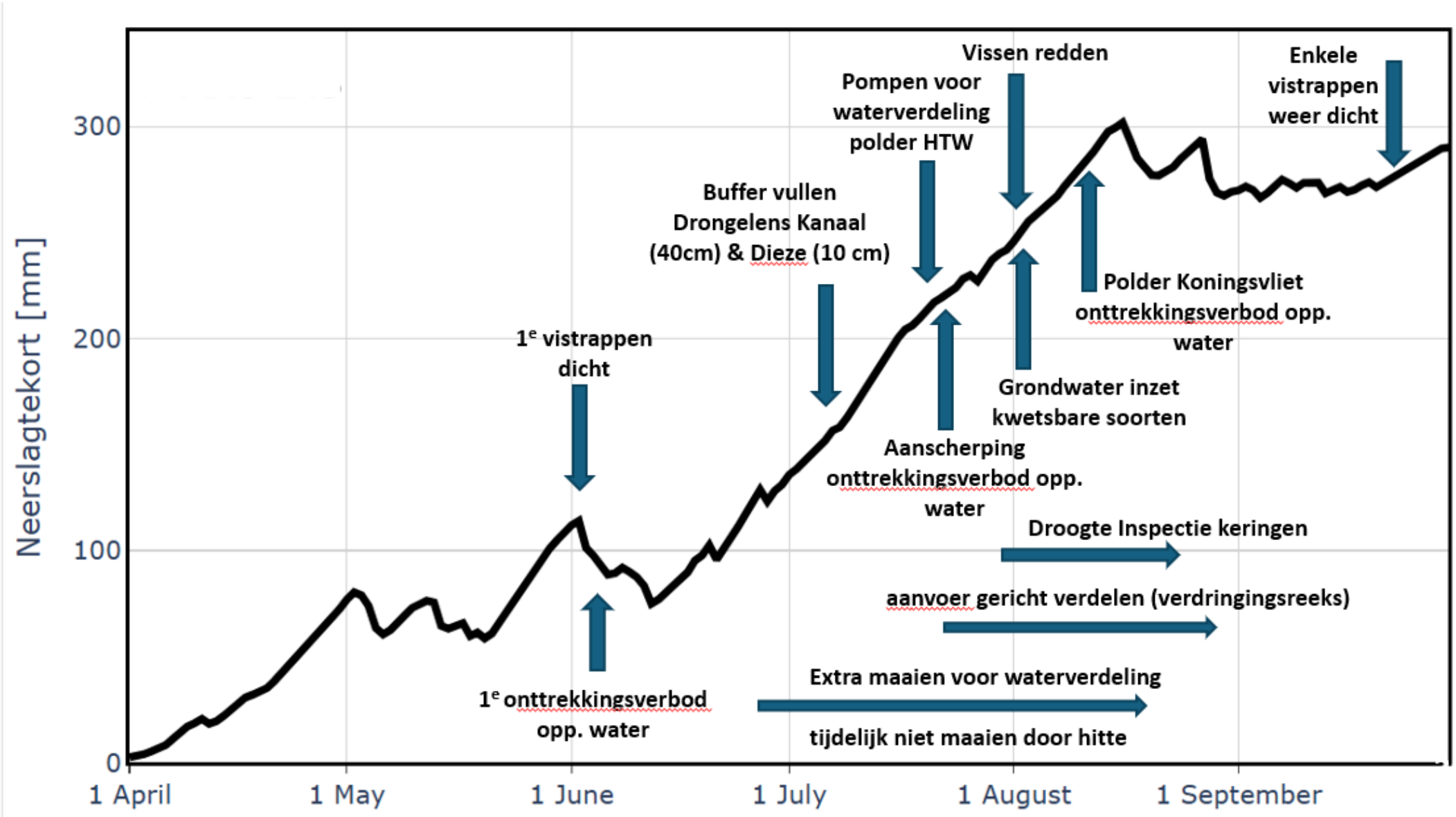
verloop grondwater Deurnsche Peel (midden in het natuurgebied)

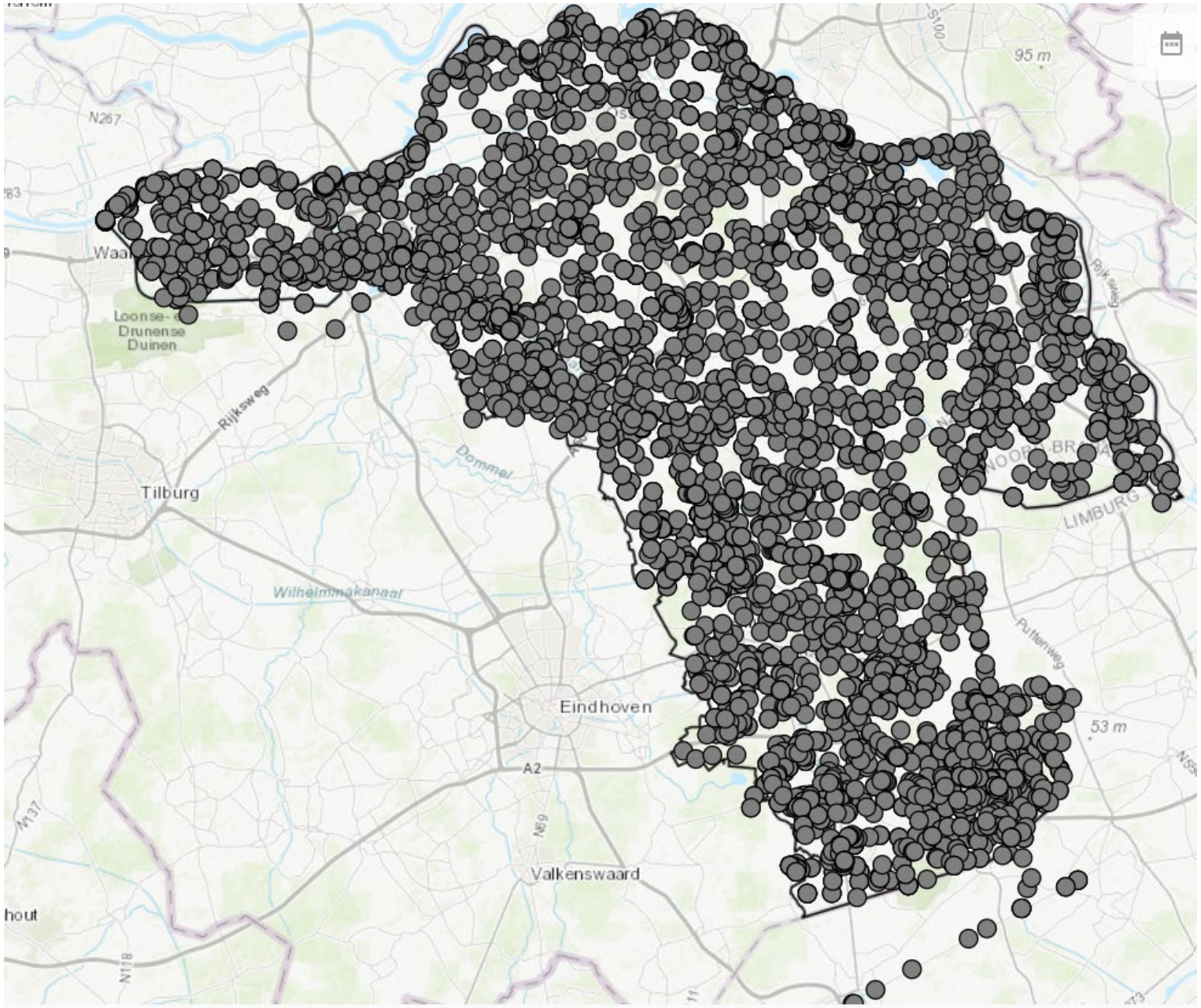
maatregelen

Maatregelen in de tijd adhv neerslagtekort 2026

Jaarrond voordat het droog is: peilbeheer, aanvoer, monitoring & communicatie

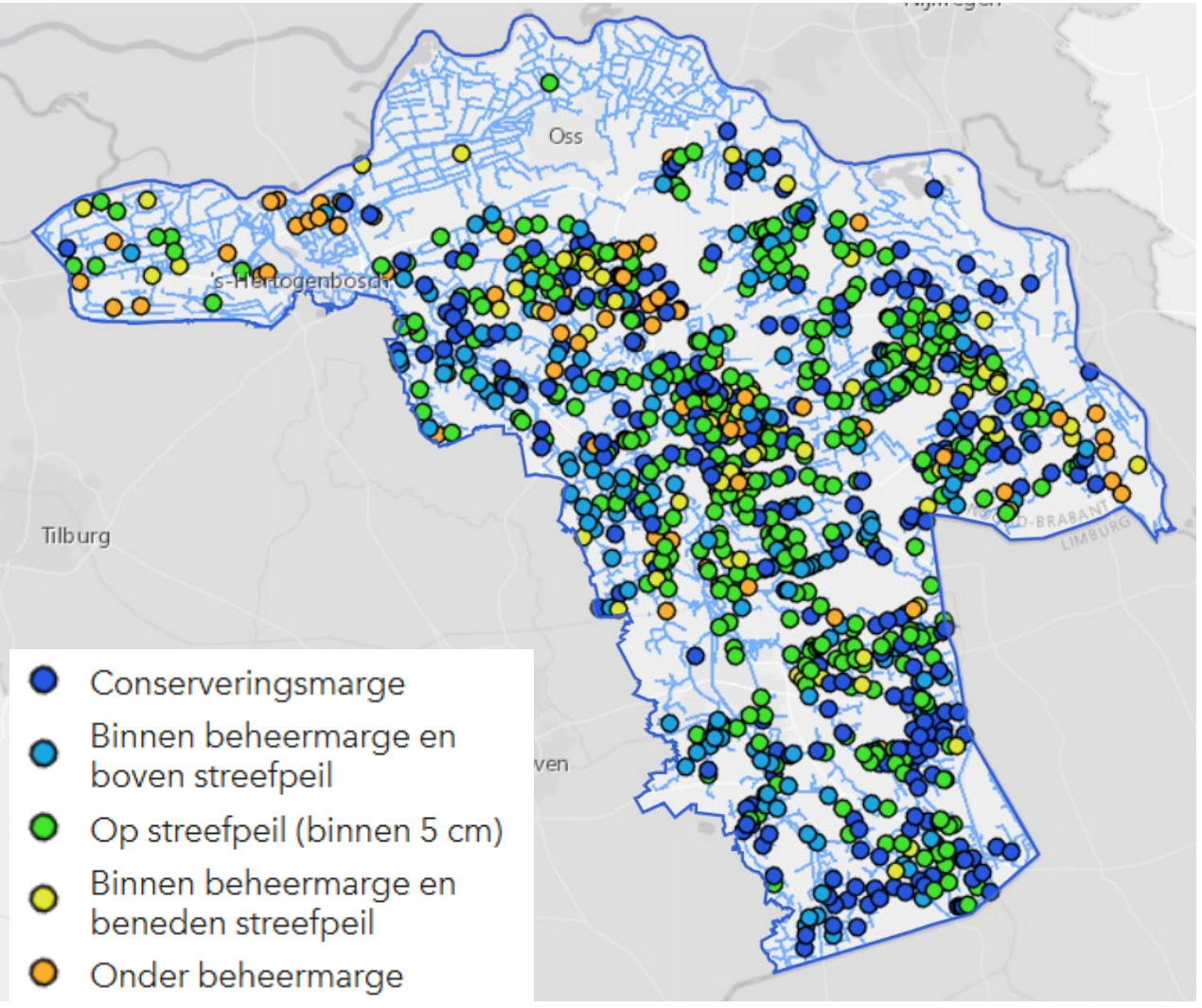

Monitoring kwantiteit

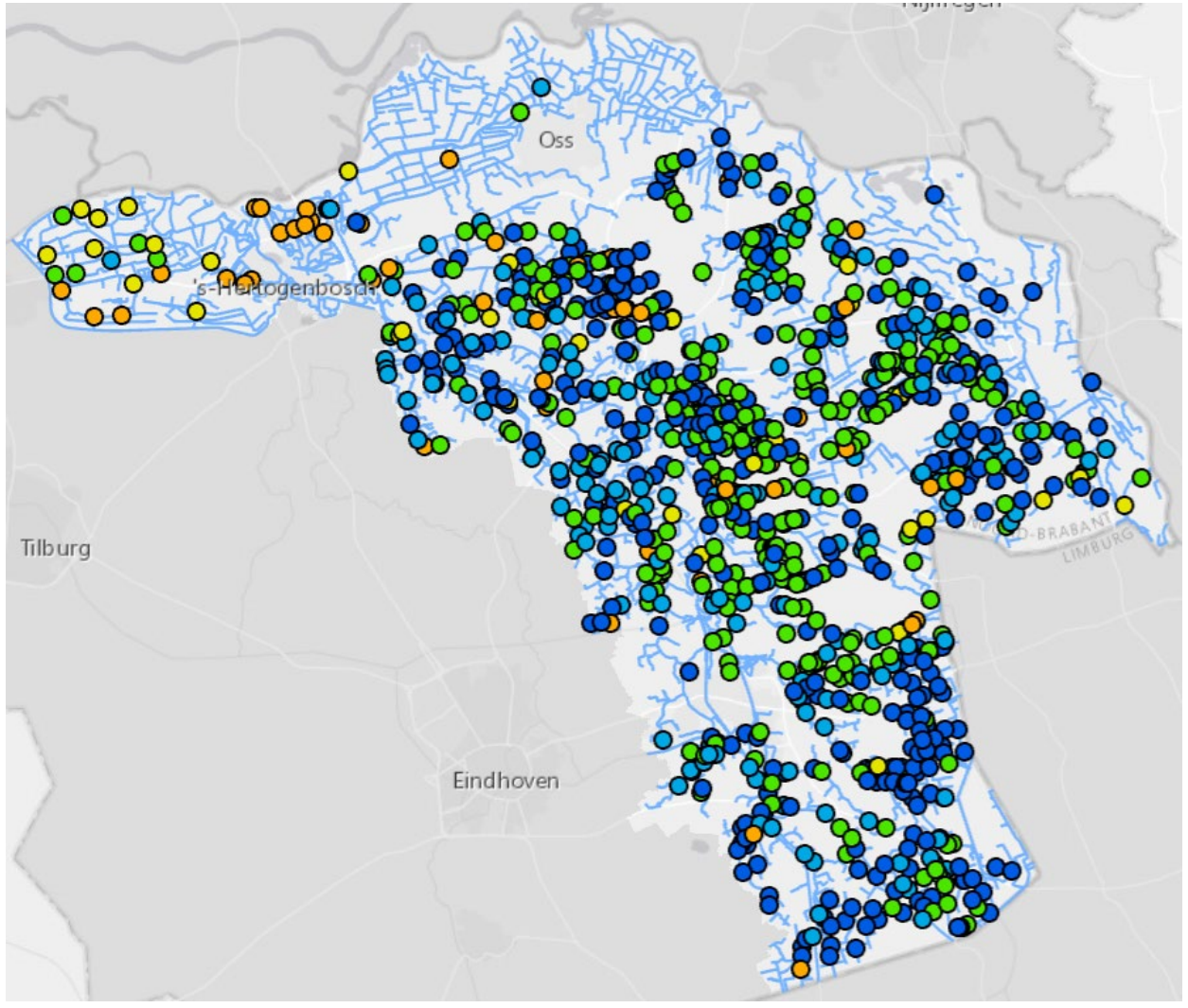

Peilbeheer Aa en Maas: instelling stuwen

Maart 2025

actueel

Stuwen staan hoog maar zonder water doen ze niets

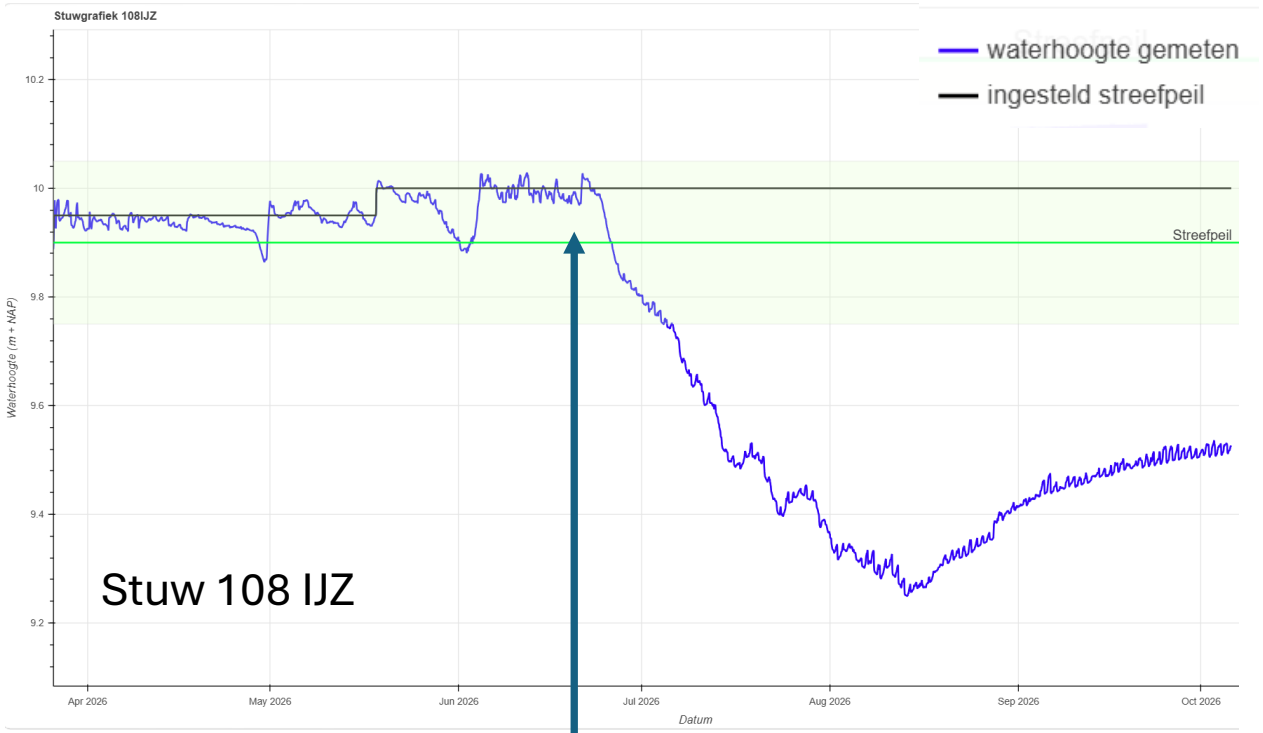

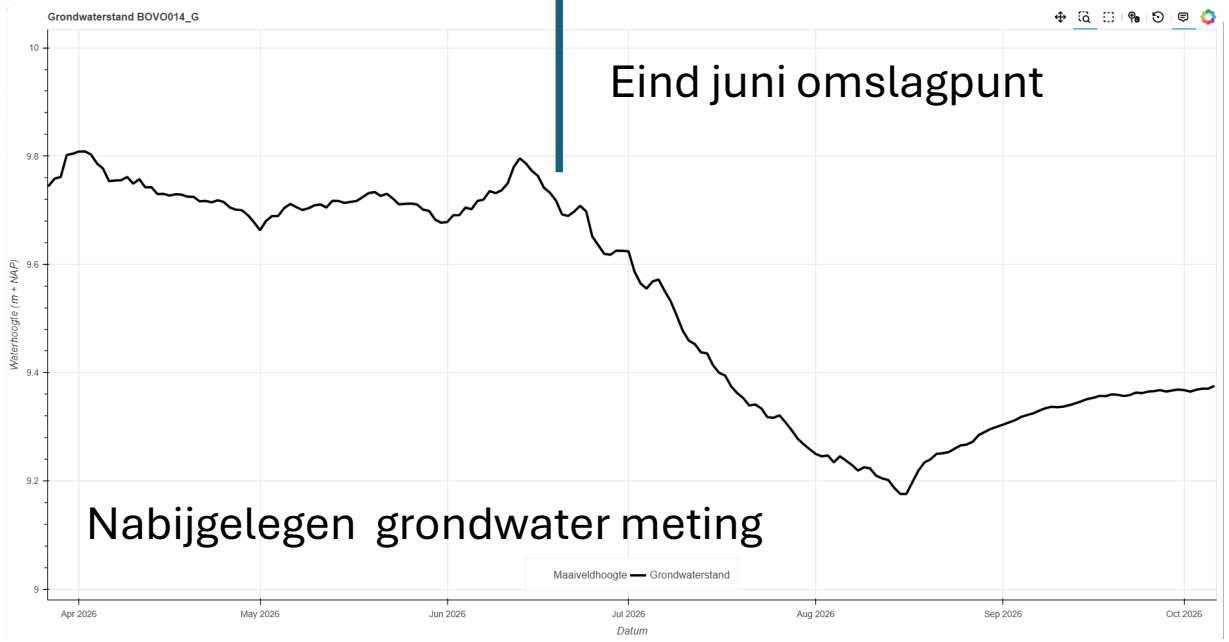

Voorbeeld in de Raam thv St Hubert.

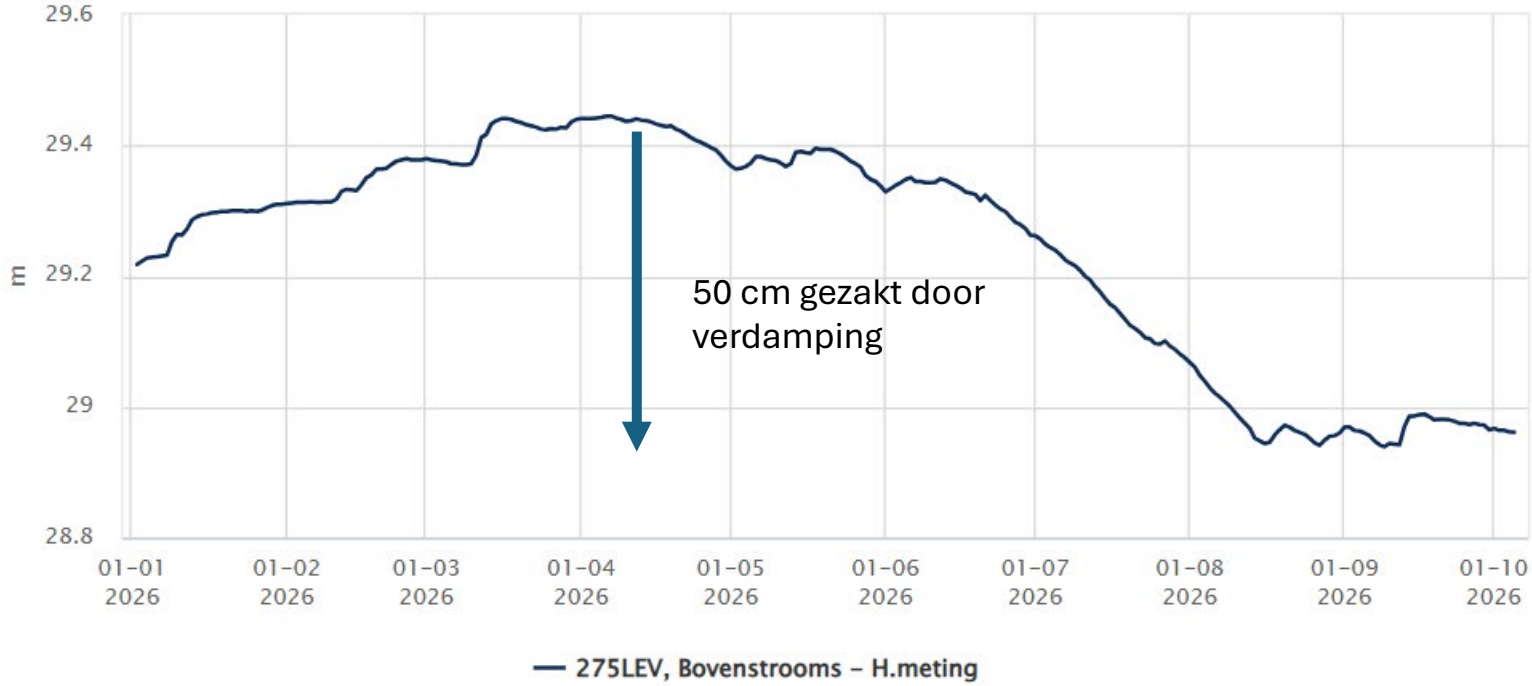
Grondwaterstand is bepalend voor waterstand in de Raam

Structurele maatregel: vernatting Deurnsche Peel

Een van de grote waterbuffers bij de Deurnsche Peel

maart 2024

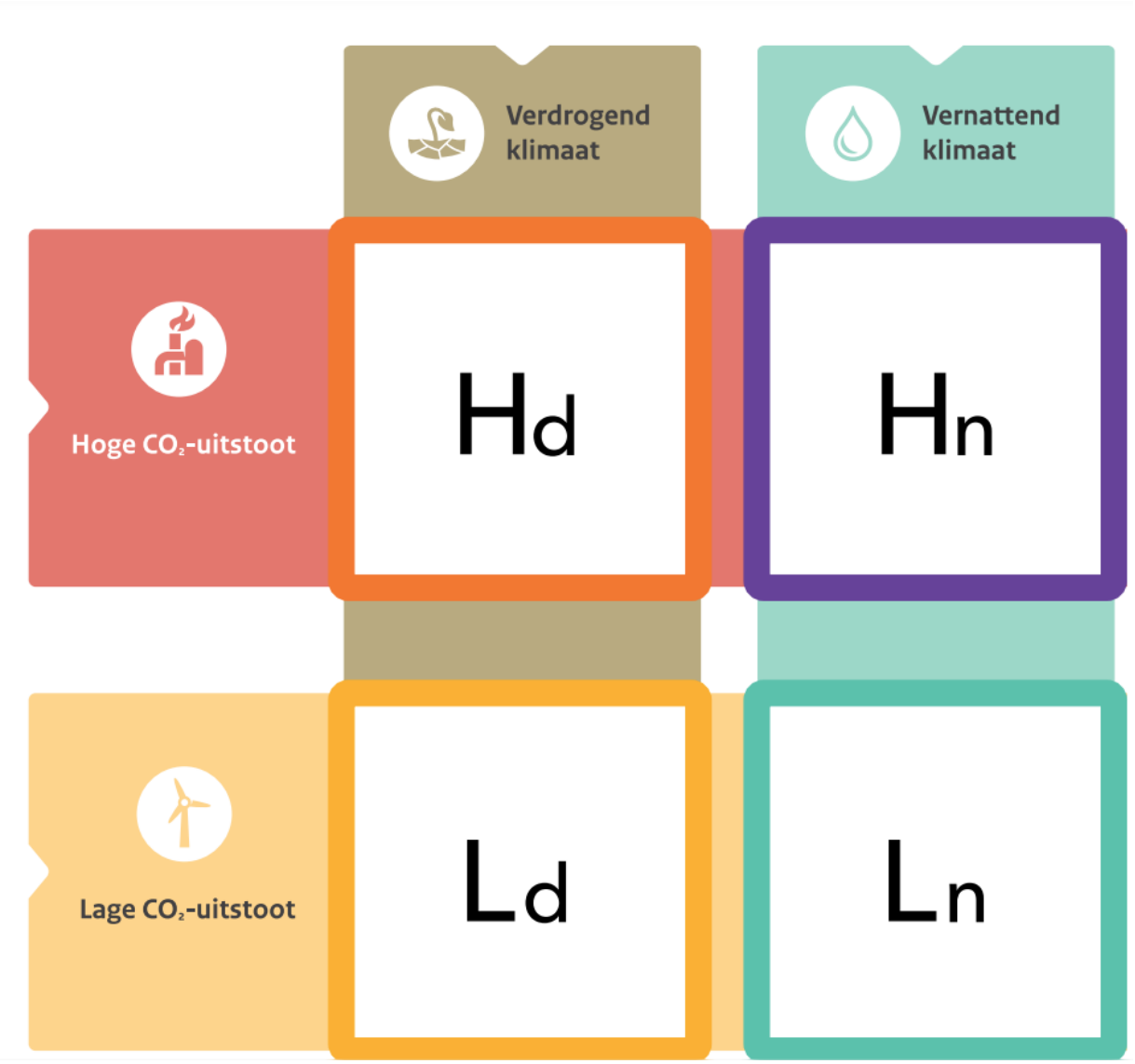

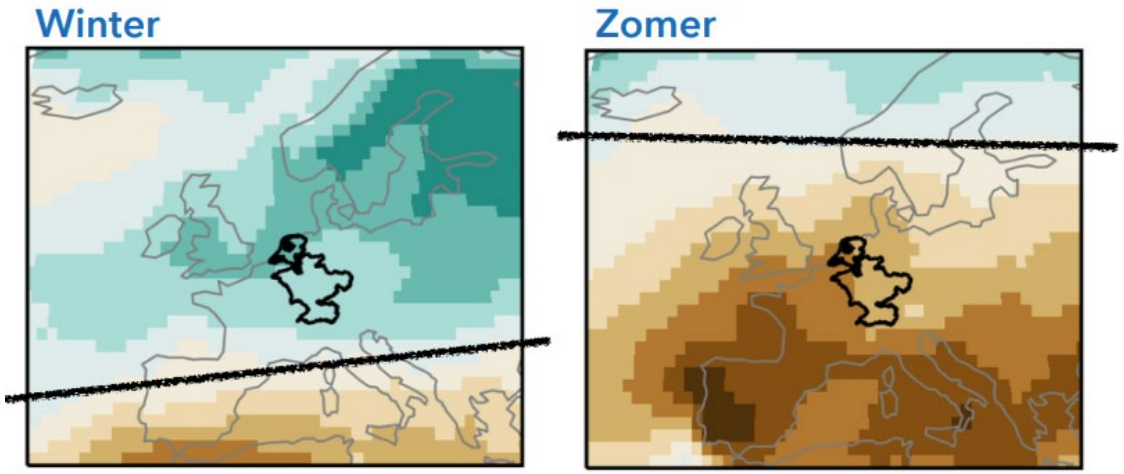
augustus 2026

Wat brengt de toekomst?

Lange termijn: 4 scenarios voor klimaatverandering in NL

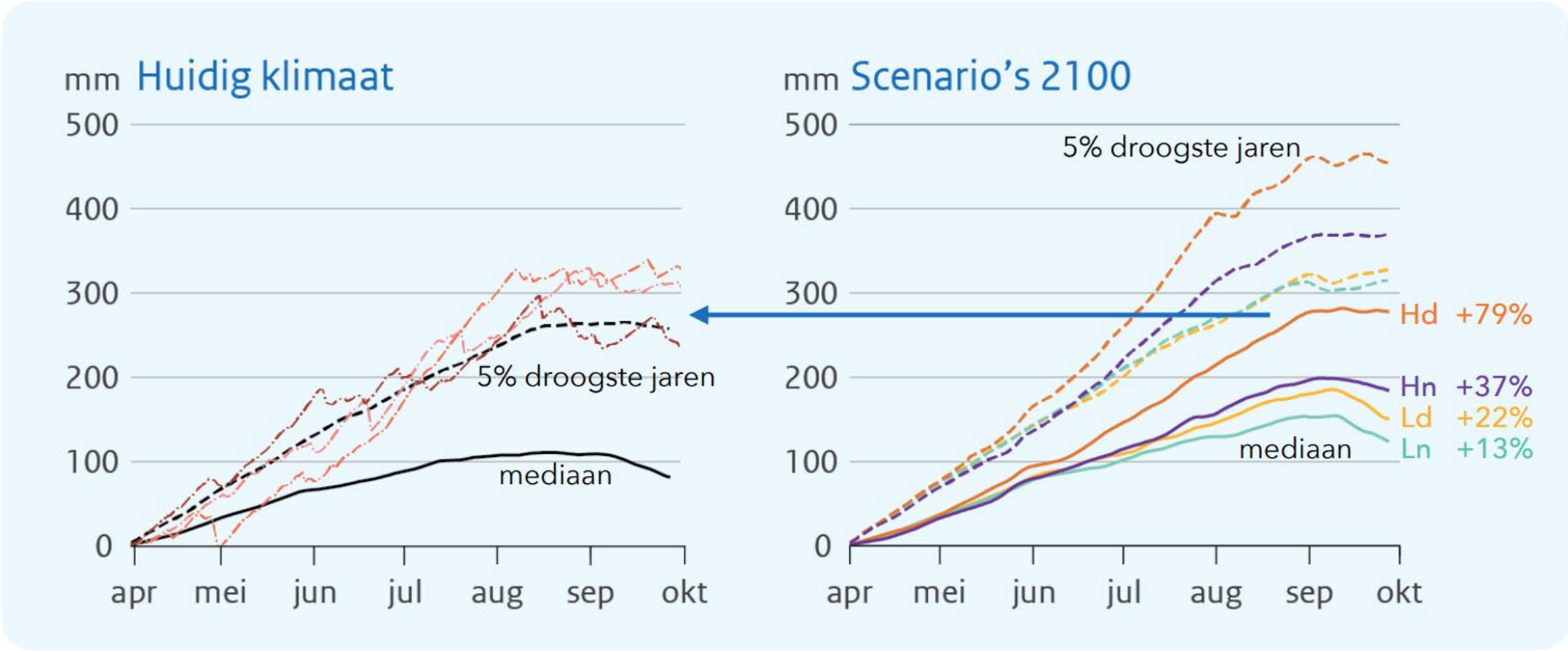
Onzekerheid in locatie overgangsgebied vernattend Noord-Europa en verdrogend Zuid-Europa.

Horen we klimatologisch bij Noord of Zuid-Europa?

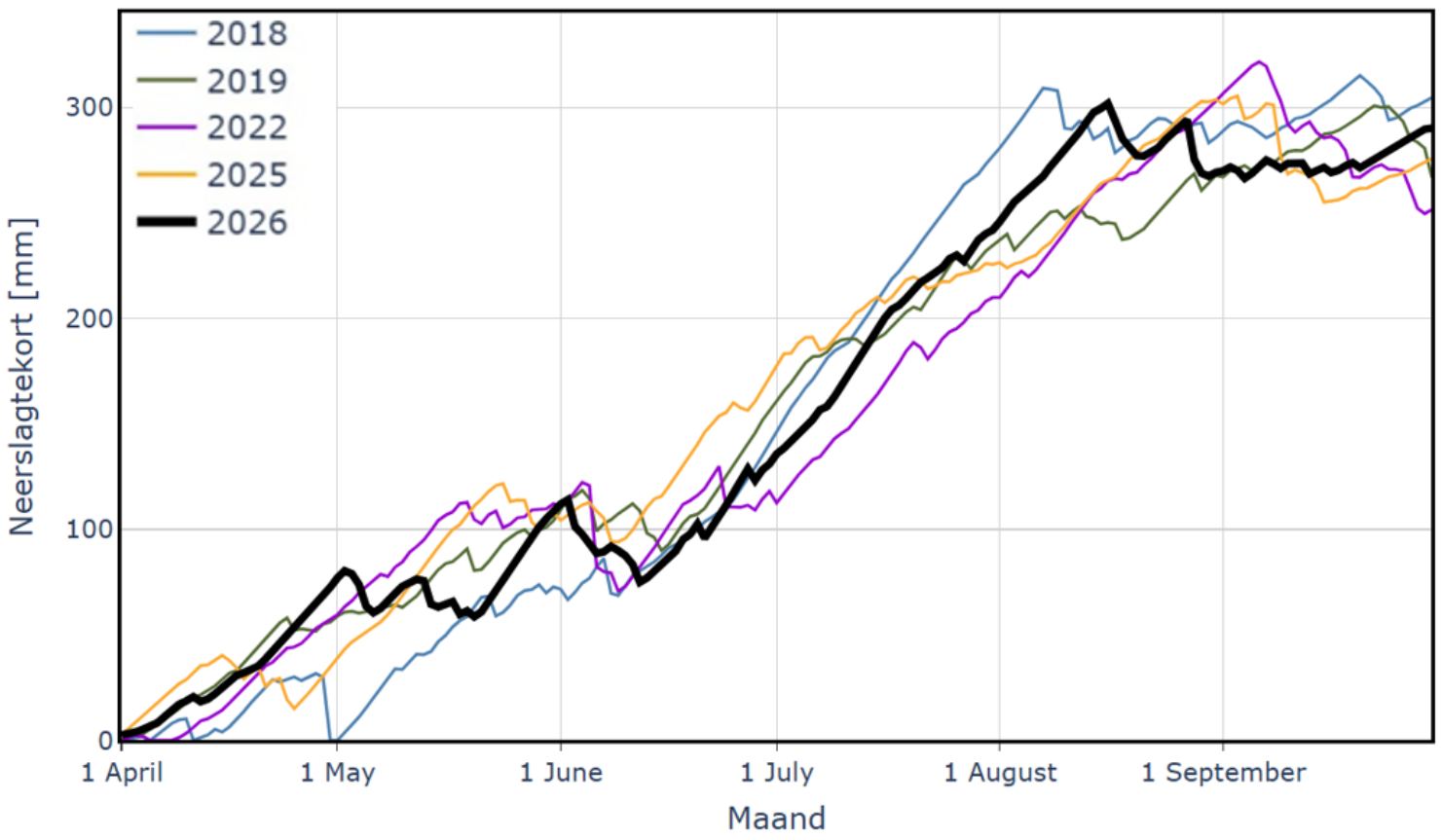
Daarom de varianten verdrogend en vernattend

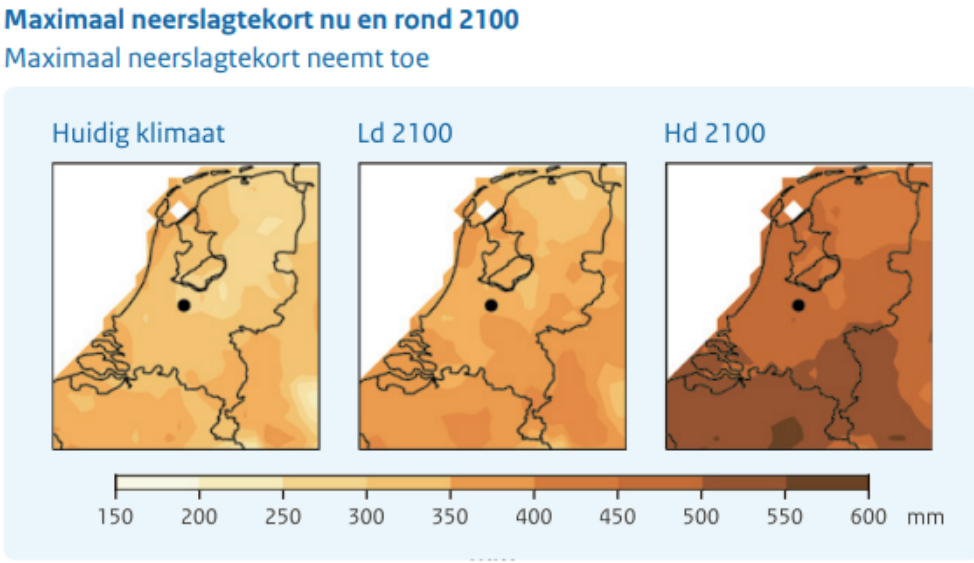
Toename neerslagtekort landelijk

Veranderingen in maximaal neerslagtekort (apr - sep)

Toename Zuidoost NL nog groter

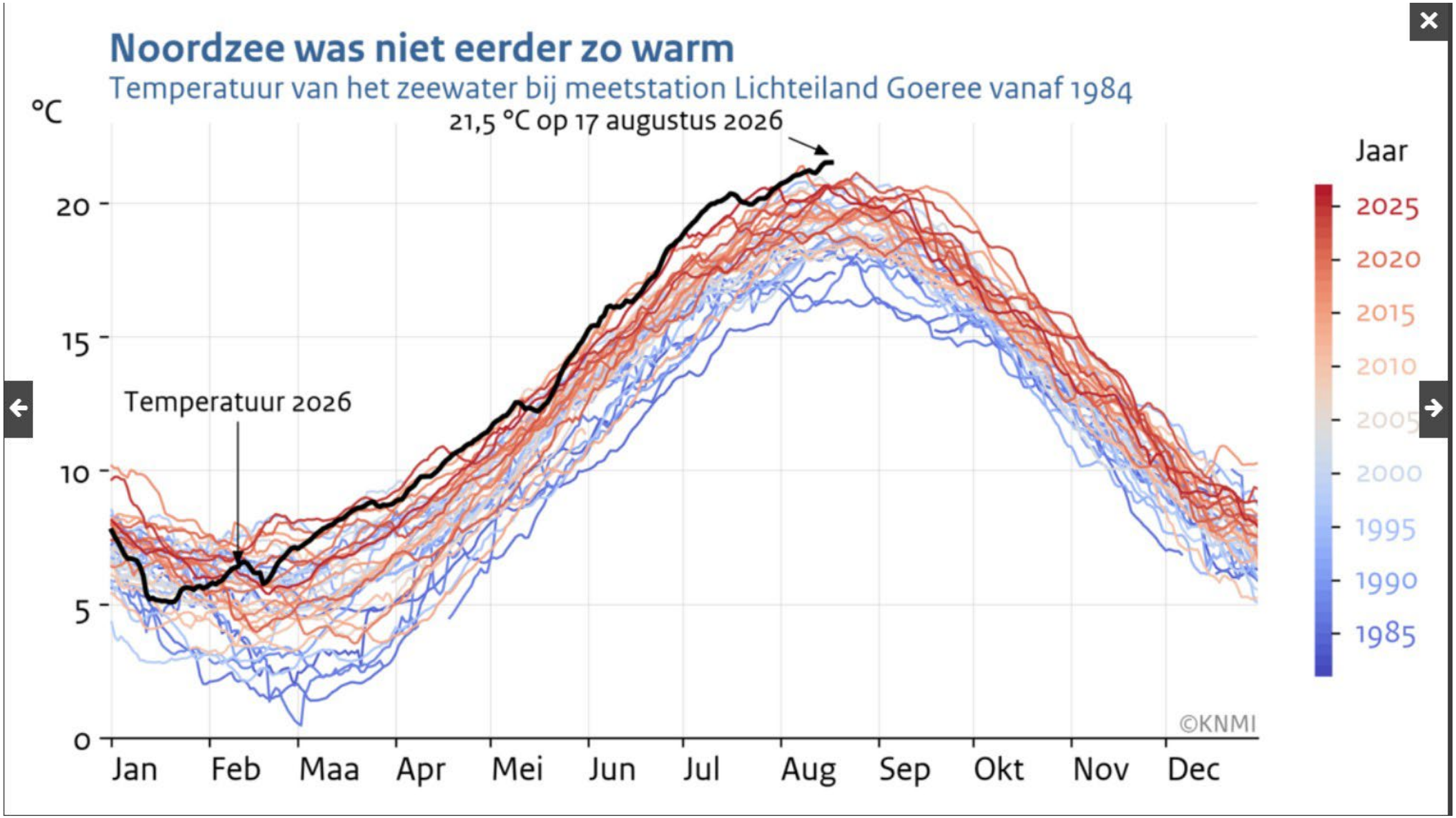

Figuur 18. Het maximale neerslagtekort in de 5% droogste jaren in het huidige klimaat en in de twee droge KNMI'23-klimaatscenario's rond 2100. Zwarte stip: De Bilt (figuur 17).

- wat we de afgelopen jaren hebben gezien zou de nieuwe mediaan kunnen worden.
- 5% droge jaren kunnen naar een neerslagtekort gaan van 550 mm.
- Bij +/- 200 mm zakt het watersysteem onderuit.

Korte termijn: warm zeewater..

Warm zeewater: zorgt dat voor (extreme) nattigheid?

Laten we het voorleggen aan de experts van het KNMI

Welke mogelijke gevolgen kan een aanhoudend warme Noordzee hebben voor het weer in Nederland in de komende weken en maanden?

Zoals als in het klimaatbericht staat werkt de Noordzee als een soort warmtebatterij (KNMI - Noordzee als warmtebatterij voor najaarsbuien).
Hoe warmer het zeewater hoe heviger de neerslag die in het najaar kan vallen.
Het is echter niet zeker dat dat gebeurt.
Alleen als de wind vanaf zee komt kan deze de vochtige, warme lucht meenemen en voor extra regen in het najaar zorgen. Het maakt dus nogal uit wat de wind in de herfst gaat doen.

Kan hiervan ook een relevante doorwerking richting andere delen van Nederland plaatsvinden, bijvoorbeeld door invloed op neerslag, zware buien of andere weersextremen?

Over het algemeen valt de meeste neerslag in de herfst langs de kust, dus daar zullen de effecten van de warme Noordzee het grootst zijn.
Hoe verder van de kust af hoe kleiner de doorwerking van de Noordzee op het weer.
Echter, ook grootschalige regengebieden en stormen kunnen meer vocht oppikken op hun tocht, dus ook in andere delen van het land kan er bij westenwind meer regen vallen dan gebruikelijk.

Zijn er indicatoren of ontwikkelingen waarvan het KNMI adviseert dat wij deze de komende periode blijven volgen?

Het is vooral belangrijk om de weersverwachting en weerwaarschuwingen goed in de gaten te blijven houden.
Weermodellen nemen de zeewatertemperatuur mee en houden hier dus rekening mee.

Kortom:

- **Als de wind uit het westen komt kan de warme zee voor meer regen geven.**
- **Grootste effecten aan de kust maar werkt door naar binnenland.**
- **Modelverwachtingen nemen de warme zee mee**

Tot slot

Droogte bestrijd je voordat het droog is.

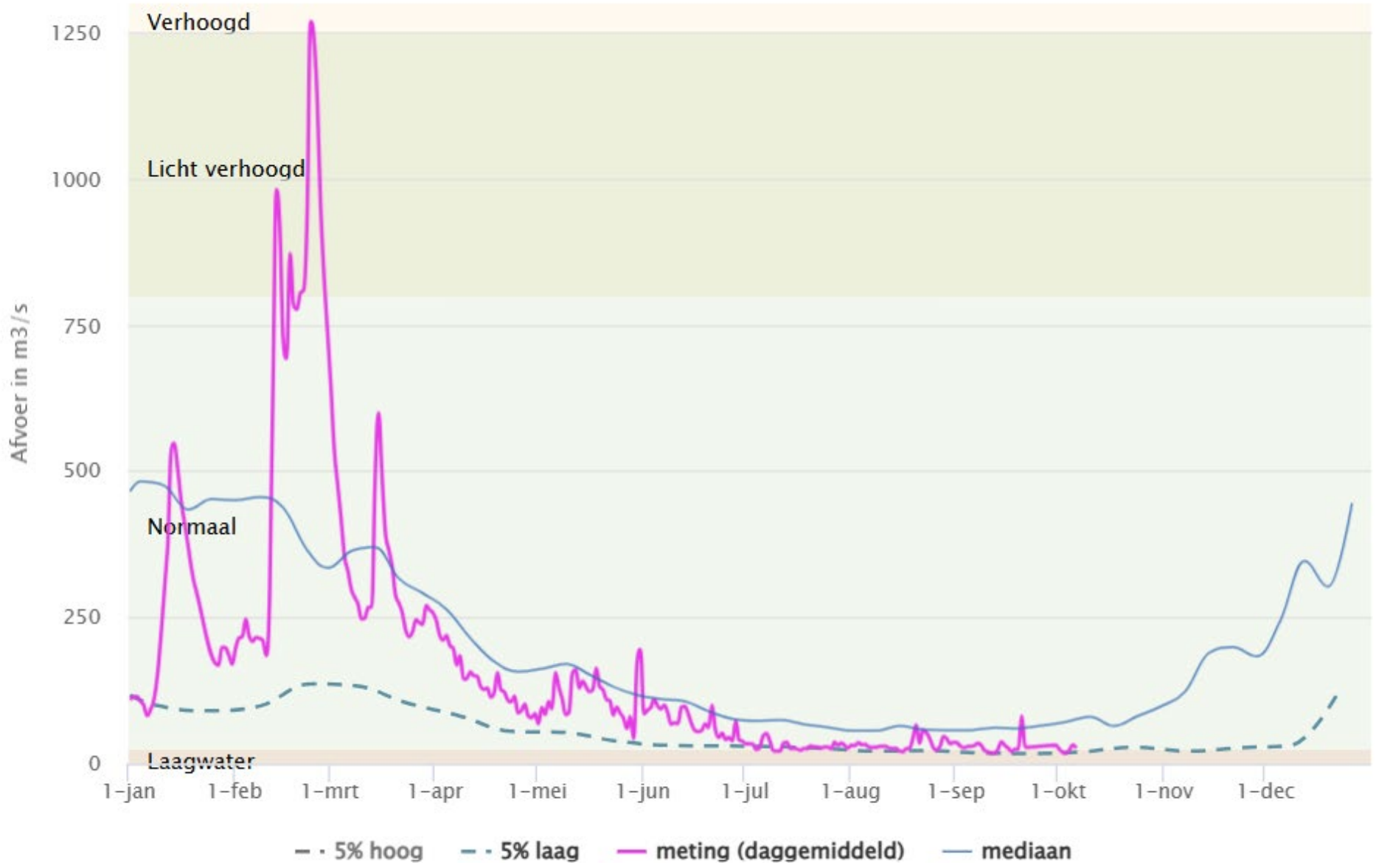
Zie water als een waardevol schaars goed.

Er is een goede raad:

Voorraad!

Achtergrondsheets Maas en aanvoer

Afvoer van de Maas te St Pieter

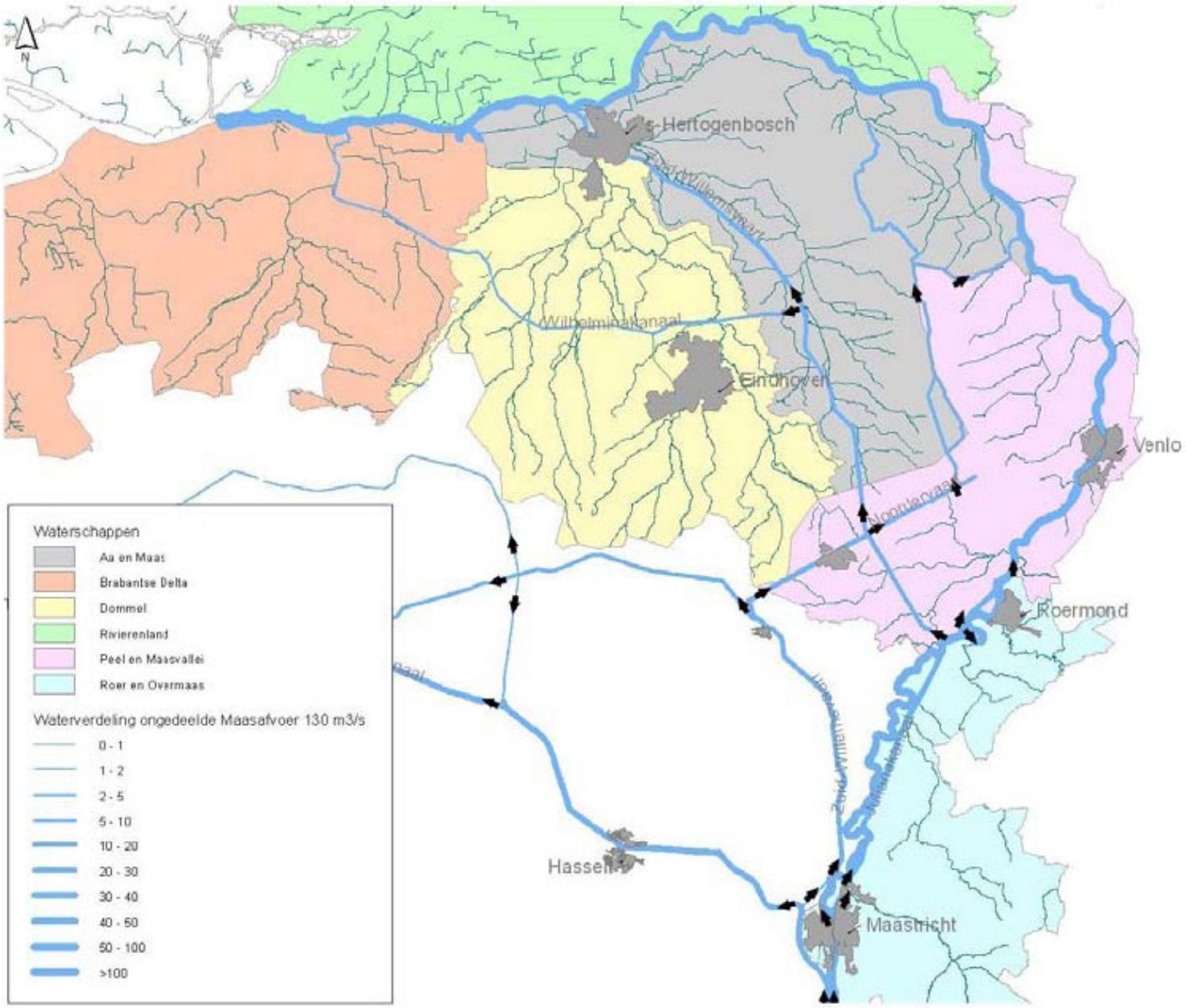

Opschaling naar niveau 1: een dreigend watertekort

LCW criterium

Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW)

Maatregel: aanvoer vanuit de Maas

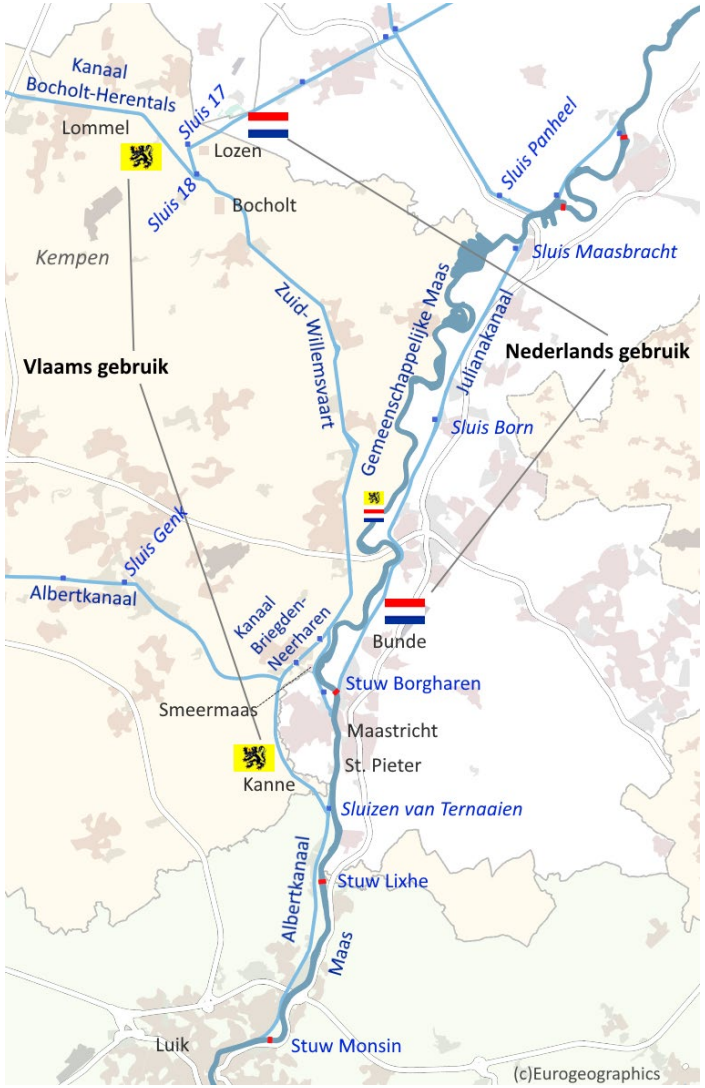

De waterverdeling tussen Nl en VL ligt vast in het Maasafvoerverdrag

De waterdeling vanuit de Rijkskanalen in Zuid NL ligt vast in een Waterakkoord (WATAK)

Bij tekorten toepassen verdringingsreeks

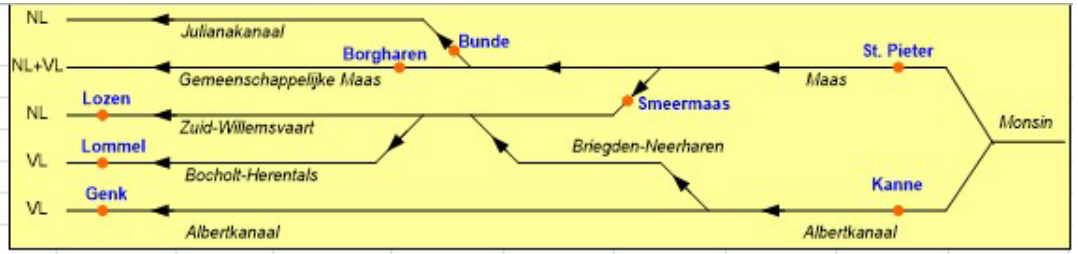
Uitvoeren en monitoren Maasafvoerdrag: transparantie in waterverdeling

Toetsingsverslag

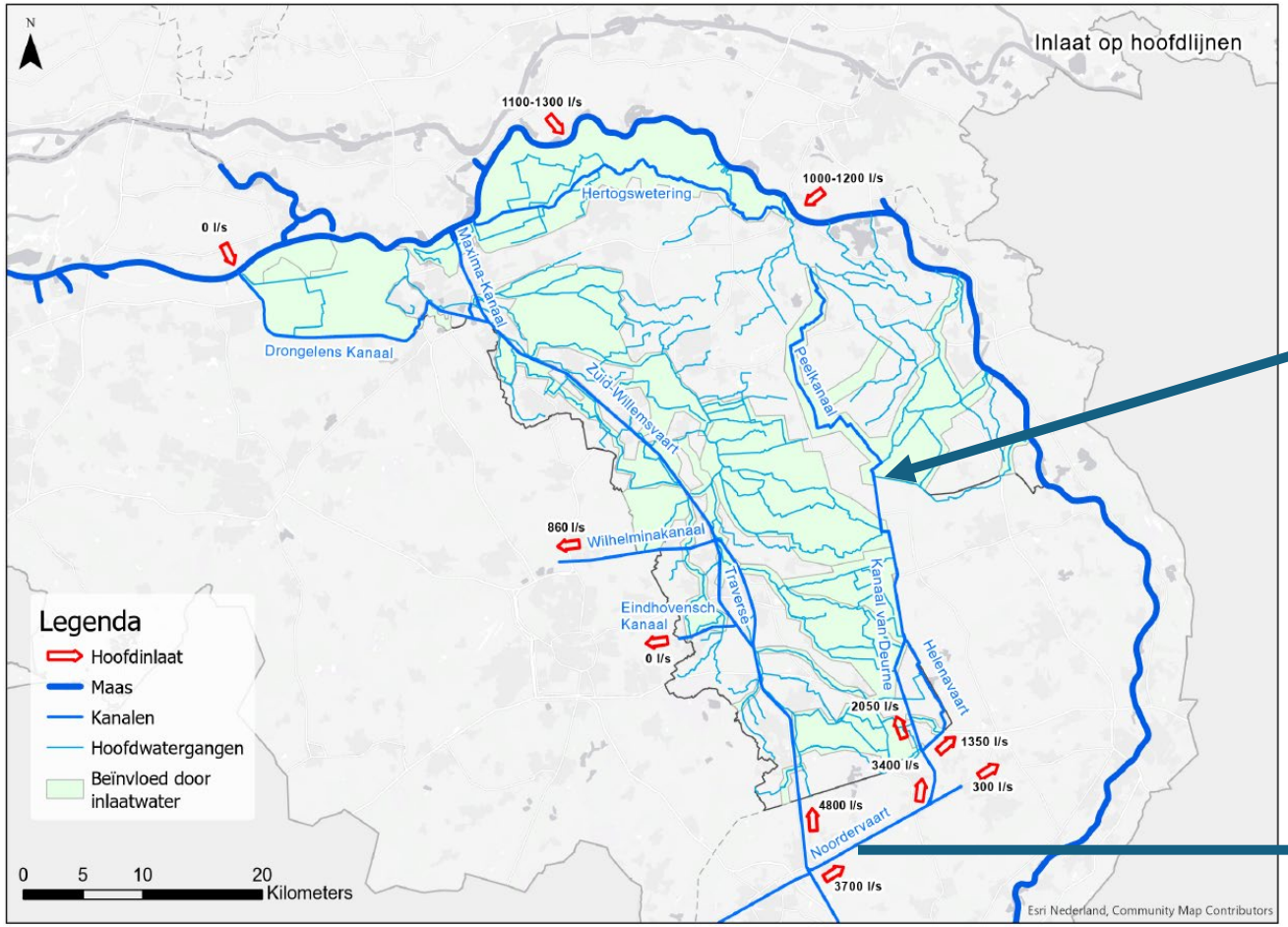
datum: 8-aug-2026

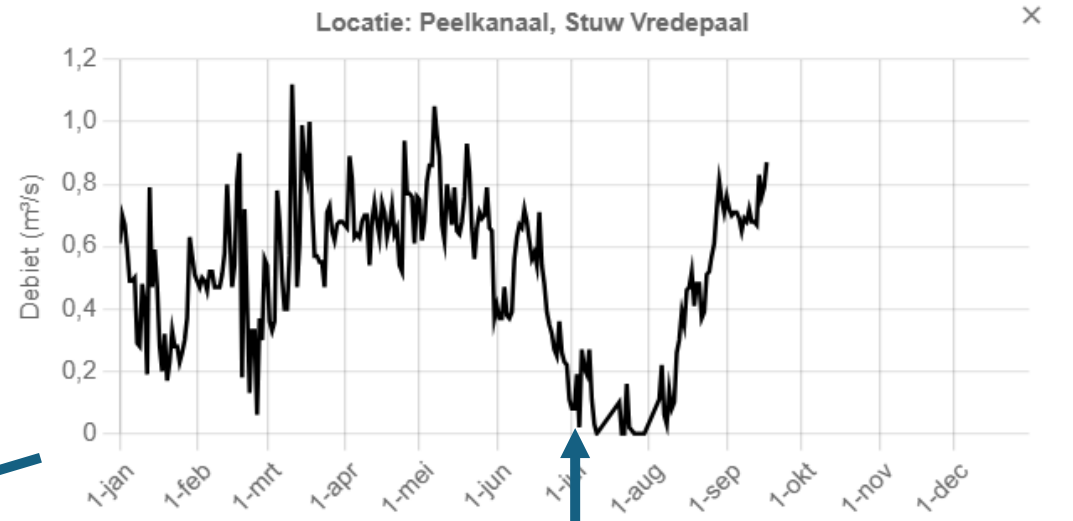
Officiële versie
Gemaakt op 09/08/2026 07:30

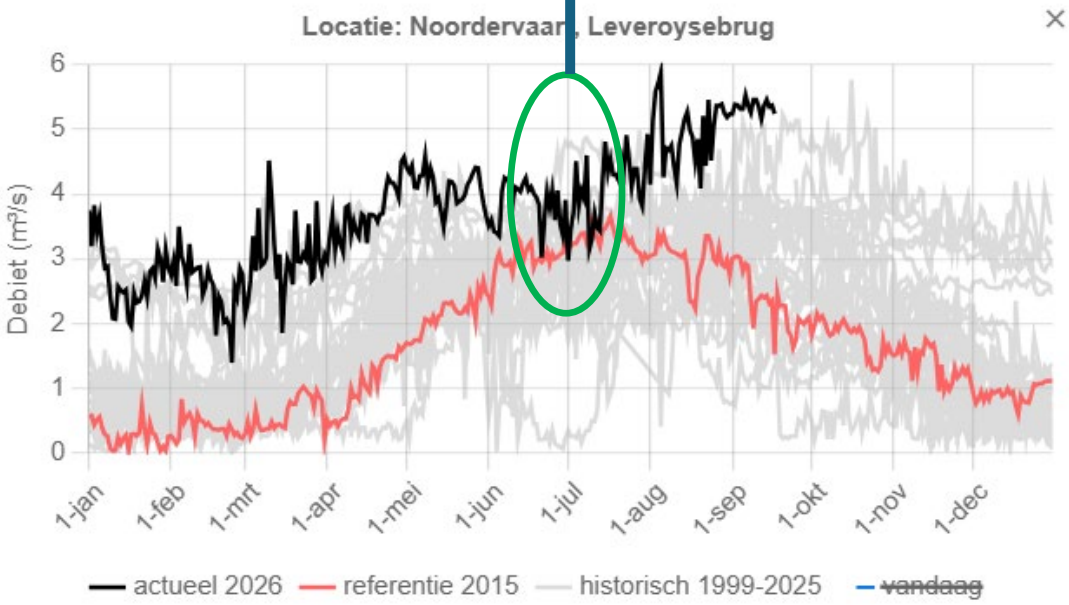

Periode	Maas St. Pieter (StP)	Juliana-kanaal Bunde (Bu)	ZW-Vaart Smeermaas (Sm)	ZW-Vaart Lozen (Loz)	Gem. Maas Borgharen (GM)	Albert-kanaal Kanne (Ka)	Boch.-Her. Lommel (Lom)	Toegelaten Verbruik	NL Verbruik (Bu+Loz)	Afwijking (NL-TV)	Vl Verbruik (Sm+Ka-Loz)	Afwijking (VL-TV)	OM In (StP+Ka)	OM Uit (NL+VL+GM)
1	18,9	2,9	11,8	8,0	8,5	2,3	3,2	7,1	10,8	**3,7**	6,2	-0,9	21,3	25,6
2	25,5	5,7	11,9	8,1	7,8	-11,9	3,6	4,5	13,8	**9,2**	-8,1	-12,6	13,6	13,5
3	20,5	1,9	11,8	7,7	8,3	-9,4	3,7	3,7	9,6	**5,9**	-5,3	-9,0	11,1	12,6
4	15,2	-2,4	11,7	7,4	9,8	17,9	3,7	11,5	5,0	-6,5	22,3	**10,7**	33,1	37,0
5	18,6	-0,2	11,8	7,6	8,3	19,8	3,4	14,2	7,4	-6,8	24,0	**9,8**	38,4	39,7
6	21,7	3,9	11,8	7,4	8,0	16,7	3,2	14,2	11,3	-2,9	21,1	**6,9**	38,4	40,4
7	32,7	3,2	11,9	7,4	11,2	0,7	3,1	11,7	10,6	-1,1	5,2	-6,5	33,3	26,9
8	23,1	6,5	11,8	7,7	12,7	-8,1	3,1	5,0	14,3	**9,3**	-4,1	-9,1	14,9	22,9
9	28,2	3,2	11,9	7,7	12,2	13,9	3,6	16,1	10,9	-5,2	18,2	**2,1**	42,1	41,3
10	37,1	6,1	12,0	8,1	16,5	30,4	3,5	25,0	14,1	-10,9	34,4	**9,4**	67,5	65,1
11	35,2	17,2	12,0	8,4	11,3	17,7	1,2	21,4	25,6	**4,1**	21,4	-0,1	52,9	58,2
12	37,4	6,0	12,0	8,1	13,3	-1,3	1,0	13,0	14,2	**1,2**	2,6	-10,5	36,0	30,0
13	32,4	11,6	12,0	7,4	12,4	-4,6	0,6	9,3	18,9	**9,7**	0,0	-9,2	27,8	31,4
14	27,3	4,9	12,1	7,6	9,0	4,4	-1,8	10,9	12,5	**1,7**	8,9	-1,9	31,7	30,5
15	38,1	16,7	11,9	8,0	11,7	14,2	-2,4	21,1	24,7	**3,5**	18,1	-3,0	52,3	54,5
16	36,1	17,6	12,5	8,1	9,3	23,2	0,6	24,7	25,8	**1,1**	27,5	**2,8**	59,3	62,5
17	36,7	12,0	12,3	8,3	20,2	26,6	-1,4	25,0	20,3	-4,7	30,5	**5,5**	63,3	71,0
18	51,6	10,0	12,1	7,6	15,1	2,1	-3,3	21,9	17,7	-4,2	6,6	-15,3	53,7	39,3
19	29,2	12,1	12,1	7,2	15,6	15,5	-4,0	17,3	19,3	**2,0**	20,4	**3,0**	44,7	55,3
20	27,1	5,7	12,0	7,6	19,9	12,4	-3,4	14,7	13,3	-1,4	16,8	**2,0**	39,4	49,9
21	23,7	-2,2	11,9	7,4	10,3	20,7	-1,7	17,2	5,1	-12,1	25,2	**8,0**	44,4	40,6
22	12,2	-1,9	11,9	7,9	10,8	21,7	-1,1	11,9	5,9	-6,0	25,7	**13,8**	33,9	42,5
23	19,8	1,8	11,9	8,2	9,5	-9,1	0,2	3,6	10,0	**6,4**	-5,4	-9,0	10,7	14,0
24	24,4	2,4	11,8	8,2	8,5	-3,1	1,5	7,1	10,7	**3,6**	0,5	-6,6	21,3	19,6
DAG	28,0	6,0	12,0	7,8	11,7	8,9	0,8	13,4	13,8	**0,4**	13,0	-0,4	36,9	38,5

Aanvoer op recordhoogte maar er waren dipjes

En dan krijg je dit: Peelkanaal benedenstrooms (aanvoerkanaal) valt droog

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3380
Extern Zaak ID	0654863220
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	2.01
Titel	(Her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Jacobs, M.

Bijlagen
Informatienota AB
Ledenbrief (her)benoemingsprocedure voorzitters waterschappen
Begeleidende brief bij Handreiking voor AB waterschap en hoogheemraadschap
(Her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap_handreiking_juli2026
(Her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap_handreiking_visualisatie_juli2026

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de ingekomen stukken inzake (her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap.

Zaaknummer: 863220

INFORMATIENOTA VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 9 OKTOBER 2026

KENNISNEMEN VAN:

Kennis te nemen van de ingekomen stukken inzake (her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap.

PROBLEEMSTELLING

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) heeft op 6 juli 2026 de 'Handreiking (her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap' (hierna: handreiking) naar de waterschappen verstuurd (kenmerk brief ministerie IenW IENW/BSK-2026/84959). Deze handreiking biedt een helder en zorgvuldig ingericht proces voor benoemingen, herbenoemingen en de ambtstermijn van een voorzitter, passend binnen het huidige wettelijke kader. De handreiking bevat ook elementen die bijdragen aan een helder en zorgvuldig ingericht proces, maar die niet wettelijk verplicht zijn. Zo introduceert de handreiking een nieuwe, informele rol voor de commissaris van de Koning (CdK). De handreiking beschrijft hoe deze rol kan bijdragen aan een professionele en consistente uitvoering van het proces.

De minister van IenW adviseert nadrukkelijk om de handreiking volledig, consequent en consistent toe te passen. Hij acht het wenselijk dat waterschappen tijdig bepalen of zij de CdK een rol geven in de procedure, of dat zij kiezen voor een werkwijze zonder betrokkenheid van de CdK. Het verdient aanbeveling deze keuze te maken, zodat het proces vanaf de start consistent kan worden ingericht. Het kan daarbij behulpzaam zijn om tijdig contact op te nemen met de CdK, zodat de gekozen werkwijze goed kan worden afgestemd. De handreiking behoeft op dit moment niet te worden toegepast door waterschap Aa en Maas. De recente herbenoemingsprocedure van de dijkgraaf is reeds afgerond en heeft geleid tot een positieve aanbeveling van het algemeen bestuur. Besluitvorming over de werkwijze zoals beschreven in de handreiking is daarom op dit moment niet aan de orde.

KERNBOODSCHAP

De behandeling van de handreiking is gericht op afronding van de bespreking voor de Waterschapsverkiezingen 2027 zodat een zorgvuldig traject kan worden doorlopen. Waterschappen worden in de gelegenheid gesteld om de handreiking te bespreken in hun het dagelijks bestuur en algemeen bestuur. Het algemeen bestuur neemt uiteindelijk een besluit of zij kiezen voor een werkwijze zónder betrokkenheid van de CdK of een werkwijze mét betrokkenheid van de CdK. Het algemeen bestuur heeft immers een belangrijke rol in de (her)benoemingsprocedure en ambtstermijn van een voorzitter van een waterschap. De overwegingen en het besluit worden meegegeven aan de vertegenwoordiger van het waterschap in de Uniecommissie Bestuur, Digitalisering en Financiën (CBDF). De CBDF bespreekt (oordeelvormend) de overwegingen en de besluiten van de waterschappen en brengt een advies uit aan de Ledenvergadering van de Unie. De Ledenvergadering bespreekt (besluitvormend) de handreiking met de voorzitters in hun rol als voorzitters van dagelijks en algemeen bestuur en weegt daarbij het advies van de CBDF (18 december 2026).

CONSEQUENTIES

Voor Waterschap Aa en Maas is deze handreiking relevant omdat de huidige ambtstermijn van dijkgraaf Mario Jacobs afloopt op 1 mei 2027. Het zou namelijk gevolgen kunnen hebben voor de inrichting en procedure, echter de voorbereidingen van de herbenoemingsprocedure zijn begin dit jaar in gang gezet en heeft op 10 juli jl. geleid tot een positieve aanbeveling van het algemeen bestuur. Voor Aa en Maas betekent dit dat de handreiking van toepassing is op een volgende (her)benoemingsprocedure.

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

N.v.t.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Zie kopje vervolg.

VERVOLG

Het dagelijks bestuur zal het algemeen bestuur binnenkort vragen een standpunt in te nemen over de gewenste werkwijze.

BIJLAGEN

- Ledenbrief (her)benoemingsprocedure voorzitters waterschappen
- Begeleidende brief bij Handreiking voor AB waterschap en hoogheemraadschap
- Her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap_handreiking_juli2026
- (Her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap_handreiking_visualisatie_juli2026

VERSIEDATUM

1 september 2026

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

BEZOEKADRES
Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES
Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

Aan de leden waterschappen

datum	ons kenmerk	contactpersoon
7 juli 2026	124.577/mdr	E. Arnts
betreft	**uw kenmerk**	**e-mail**
Handreiking (her)benoemings-procedure voorzitter waterschap	-	earnts@uvw.nl

Geachte leden,

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) heeft op 6 juli 2026 de 'Handreiking (her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap' (hierna: handreiking) naar de waterschappen verstuurd (kenmerk brief ministerie IenW IENW/BSK-2026/84959). Deze handreiking biedt een helder en zorgvuldig ingericht proces voor benoemingen, herbenoemingen en de ambtstermijn van een voorzitter, passend binnen het huidige wettelijke kader. De handreiking bevat ook elementen die bijdragen aan een helder en zorgvuldig ingericht proces, maar die niet wettelijk verplicht zijn. Zo introduceert de handreiking een nieuwe, informele rol voor de commissaris van de Koning (CdK). De handreiking beschrijft hoe deze rol kan bijdragen aan een professionele en consistente uitvoering van het proces.

Advies minister van Infrastructuur en Waterstaat
Deze handreiking is tot stand gekomen in samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de Unie van Waterschappen, de Kring Voorzitters van Waterschappen en de Kring van Commissarissen van de Koning.

De minister van IenW adviseert nadrukkelijk om de handreiking volledig, consequent en consistent toe te passen. Hij acht het wenselijk dat waterschappen tijdig bepalen of zij de CdK een rol geven in de procedure, of dat zij kiezen voor een werkwijze zonder betrokkenheid van de CdK. Het verdient aanbeveling deze keuze op korte termijn te maken, zodat het proces vanaf de start consistent kan worden ingericht. Het kan daarbij behulpzaam zijn om tijdig contact op te nemen met de CdK, zodat de gekozen werkwijze goed kan worden afgestemd.

Advies Uniebestuur
Het Uniebestuur onderschrijft de inhoud en strekking van de handreiking en adviseert de waterschappen de handreiking met een belangrijke rol voor de CdK zo snel mogelijk te gaan gebruiken en dat eenduidigheid in de (her)benoeming van een voorzitter, de waterschappen helpt om kwetsbaarheden in deze procedure te verminderen.

Behandeling handreiking binnen waterschap/hoogheemraadschap en de vereniging
De behandeling van de handreiking binnen de vereniging is gericht op afronding van de bespreking voor de Waterschapsverkiezingen 2027 zodat een zorgvuldig traject kan worden doorlopen. De bespreking van de handreiking vindt als volgt plaats:

1. De handreiking wordt beeldvormend besproken in een extra vergadering van de Uniecommissie Bestuur, Digitalisering en Financiën (CBDF). Dit is de commissie die besluiten neemt of adviezen geeft over o.a. bestuurszaken (begin september 2026);
2. Waterschappen bespreken hierna de handreiking in het dagelijks bestuur en algemeen bestuur. Het algemeen bestuur neemt een besluit of zij kiezen voor een werkwijze zónder betrokkenheid van de CdK of een werkwijze mét betrokkenheid van de CdK. Het algemeen bestuur heeft immers een belangrijke rol in de (her)benoemingsprocedure en ambtstermijn van een voorzitter van een waterschap (augustus – oktober 2026);
3. De overwegingen en het besluit worden meegegeven aan de vertegenwoordiger van het waterschap in de CBDF;
4. De CBDF bespreekt (oordeelvormend) de overwegingen en de besluiten van de waterschappen en brengt een advies uit aan de Ledenvergadering (20 november 2026);
5. De Ledenvergadering bespreekt (besluitvormend) de handreiking met de voorzitters in hun rol als voorzitters van dagelijks en algemeen bestuur en weegt daarbij het advies van de CBDF (18 december 2026).

Wij verzoeken de waterschappen hun interne proces af te stemmen op de bespreking binnen de vereniging.

Achtergrond
Het ministerie IenW heeft samen met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de Unie van Waterschappen, de Kring Voorzitters van Waterschappen en de Kring van Commissarissen van de Koning (CdK's), onderzoek gedaan naar de (her)benoemingsprocedure van voorzitters van waterschappen. Dit naar aanleiding van gesignaleerde knelpunten in de praktijk. De toenmalige minister van IenW heeft naar aanleiding van het adviesrapport aangegeven dat zijn gedachten nauw aansluiten bij het adviesrapport en vervolgens ingestemd met het opstellen van een handreiking, te gebruiken bij een (her)benoemingsprocedure van een voorzitter.

Over het adviesrapport en de opvolging daarvan is eerder gecommuniceerd in onze ledenbrieven van 7 oktober 2024, 15 januari 2025 en 28 juli 2025.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Voor vragen kunt u contact opnemen met Eric Arnts (earnts@uvw.nl).

Met vriendelijke groet,

Meindert Smallenbroek
Algemeen directeur

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

Bestuurskern
Dir. Waterkwaliteit en Grote Wateren
Grote Wateren en Bestuur

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon
waterschappen@minienw.nl

Onze referentie
IENW/BSK-2026/84958

Kopie aan
Kring van Commissarissen van de Koning

Datum 6 juli 2026
Betreft Handreiking (her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap

Geacht algemeen bestuur,

Met deze brief ontvangt u de "*Handreiking (her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap*". Deze handreiking biedt een helder en zorgvuldig ingericht proces voor benoemingen, herbenoemingen en de ambtstermijn, passend binnen het huidige wettelijke kader. De handreiking ondersteunt een uniforme en professionele werkwijze, waarmee bestuurlijke kwetsbaarheden kunnen worden voorkomen en de transparantie van het proces wordt versterkt. Het gebruik van de handreiking wordt dan ook nadrukkelijk aanbevolen. De handreiking is per 6 juli 2026 van kracht; met de inwerkingtreding ervan vervalt de huidige "Circulaire benoeming voorzitters van waterschappen 2019".

De wettelijke onderdelen van de procedure – waaronder de aanbeveling door het algemeen bestuur, de doorgeleiding via Gedeputeerde Staten, de voordracht door de minister en de benoeming bij koninklijk besluit – blijven ongewijzigd. Daarnaast bevat de handreiking elementen die bijdragen aan een zorgvuldige procesinrichting, maar die niet wettelijk verplicht zijn. In dat kader introduceert de handreiking een nieuwe en daarmee informele rol voor de commissaris van de Koning. De handreiking beschrijft hoe deze rol kan bijdragen aan een professionele en consistente uitvoering van het proces. De handreiking is tot stand gekomen in overeenstemming met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Het nadrukkelijke advies is om de handreiking volledig, consequent en consistent toe te passen. Het is wenselijk dat waterschappen tijdig bepalen of zij de commissaris van de Koning een rol geven in de procedure, of dat zij kiezen voor een werkwijze zonder betrokkenheid van de commissaris van de Koning. Het verdient aanbeveling deze keuze op korte termijn na ontvangst van de handreiking te maken, zodat het proces vanaf de start consistent kan worden ingericht. Het kan daarbij behulpzaam zijn om tijdig contact op te nemen met de commissaris van de Koning, zodat de gekozen werkwijze goed kan worden afgestemd.

Over drie jaar vindt een evaluatie van de (her)benoemingsprocedure en ambtstermijn plaats, waarbij onder andere wordt gekeken in hoeverre de handreiking wordt gebruikt, op welke wijze en hoe deze in de praktijk

Directie Waterkwaliteit en Grote Wateren

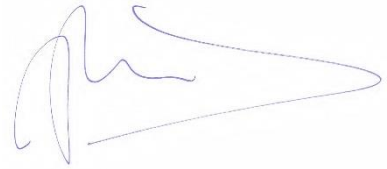
Onze referentie
IENW/BSK-2026/84958

functioneert. Daarna zal de handreiking wettelijk worden verankerd, met de evaluatie als basis voor een zorgvuldige uitwerking.

Ik vertrouw erop dat deze handreiking bijdraagt aan een transparante, zorgvuldige en toekomstbestendige uitvoering van uw verantwoordelijkheid.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Vincent Karremans

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

(Her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap.

Handreiking

Inleiding

De (her)benoeming van een voorzitter van een waterschap* is een kroonbenoeming, waarbij het algemeen bestuur van een waterschap, Gedeputeerde Staten van de betrokken provincie(s), de minister van Infrastructuur en Waterstaat, de commissaris van de Koning en de Koning een rol hebben. De (her)benoemingsprocedure is vastgelegd in de Waterschapswet (artikel 46). In deze handreiking worden de wettelijk verplichte processen rondom de (her)benoemingsprocedure en de ambtstermijn nader toegelicht. Omdat de (her)benoeming van een voorzitter van een waterschap een kroonbenoeming betreft en voor het algemeen bestuur geen dagelijkse procedure is, bevat deze handreiking proceswaarborgen om zorgvuldigheid en transparantie te borgen.
Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat acht het wenselijk om in deze handreiking de commissaris van de Koning een rol te geven in de (her)benoemingprocedure en de ambtstermijn. De commissaris van de Koning is immers zelf kroonbenoemd, draagt verantwoordelijkheid voor goed en zorgvuldig bestuur en beschikt over ervaring met (politieke) vraagstukken, waarmee ook voorzitters van waterschappen worden geconfronteerd.

Het nadrukkelijke advies is om de commissaris van de Koning te betrekken. De rol van de commissaris van de Koning in deze procedure is niet wettelijk vastgelegd (uitgezonderd van de afname van de eed); de handreiking beschrijft de voorkeurswerkwijze zoals het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat het graag ziet. Sommige onderdelen van de procedure zijn wettelijk verplicht, zoals de aanbeveling van het algemeen bestuur, de doorzending via Gedeputeerde Staten, de voordracht door de minister en de benoeming bij koninklijk besluit. Voor de andere onderdelen geldt expliciet dat waterschappen binnen de kaders van de wet en de bestuurlijke praktijk kunnen beslissen of de commissaris van de Koning wordt betrokken. Deze handreiking vormt daarmee een adviesinstrument en geen algemeen verbindend voorschrift.

In de handreiking wordt met dit symbool aangegeven dat er voor deze stap in de (her)benoemingsprocedure iets is bepaald in de Waterschapswet of het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.

Daarnaast specifieert de handreiking de rol en taken van alle partijen in het proces, inclusief wat daarvoor nodig is.

Doel van de handreiking

De handreiking beoogt niet de wettelijk verplichte processen te vervangen of te ondermijnen, maar draagt bij aan goed bestuur en het versterken van de rol en positie van waterschappen in Nederland.

De handreiking biedt alle betrokkenen een praktisch en goed te volgen stappenplan, zowel voor de benoeming als voor de herbenoeming van de voorzitter. Daarnaast wordt de handelswijze geboden voor de tussenliggende ambtstermijn, waarin met klankbord- en voortgangsgesprekken over en weer wordt gereflecteerd op het functioneren. De handreiking biedt houvast, zowel in situaties waarin de samenwerking soepel verloopt als wanneer de bestuurlijke verhoudingen onder druk staan. In die gevallen kan de handreiking fungeren als objectief referentiepunt en procesmatige leidraad.

* Waar in deze handreiking wordt gesproken over waterschap of waterschappen, wordt tevens hoogheemraadschap en hoogheemraadschappen bedoeld.

Leeswijzer

In de handreiking worden de volgende dertien fases toegelicht:

1. Voorafgaand aan de benoemingsprocedure
2. Instellen vertrouwenscommissie
3. Profiel en vacature opstellen
4. Kandidatenselectie
5. Advies vertrouwenscommissie
6. Besluit en aanbeveling algemeen bestuur
7. Beschouwing Gedeputeerde Staten Screening en voordracht door ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
8. Koninklijk Besluit
9. Beëdiging
10. Ambtstermijn
11. Einde ambtstermijn
12. Herbenoeming

Fase 2 tot en met 10 gaan over de benoeming, fase 11 en 12 over de ambtstermijn en het einde daarvan en fase 13 gaat over de herbenoeming.

Alle fases worden in de volgende hoofdstukken beschreven. Om de handreiking in één oogopslag inzichtelijk te maken, is er ook een visualisatie van de dertien fases gemaakt. De handreiking bevat naast de visualisatie nog andere diverse bijlagen die behoren bij de verschillende fases.

De handreiking kent verschillende doelgroepen:

- de algemene besturen van waterschappen;
- de dagelijkse besturen van waterschappen;
- bestuursondersteuning van waterschappen;
- secretaris-directeuren van waterschappen;
- de vertrouwenscommissies van waterschappen;
- sollicitanten voor de vacature van voorzitter van een waterschap;
- zittende voorzitters van waterschappen;
- plaatsvervangende voorzitters van waterschappen;
- waarnemende voorzitters van waterschappen;
- de commissarissen van de Koning;
- de kabinetschefs van provincies;
- de Gedeputeerde Staten;
- beleidsmedewerkers van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

De handreiking en visualisatie zijn opgesteld door IenW. Met de inwerkingtreding ervan vervalt de huidige ‘Circulaire benoeming voorzitters van waterschappen 2019’. De handreiking wordt na uiterlijk drie jaar geëvalueerd.

Contact en informatie

Voor vragen, informatie en afstemming kan contact worden opgenomen met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat op het volgende emailadres: waterschappen@minienw.nl

Gebruikte afkortingen

AB	Algemeen bestuur
AVG	Algemene verordening gegevenbescherming
Awb	Algemene wet bestuursrecht
DB	Dagelijks bestuur
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
cvdK	Commissaris van de Koning
GS	Gedeputeerde Staten
IenW	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
KB	Koninklijk Besluit
Sd	Secretaris-directeur
Sr	Wetboek van Strafrecht
RPB	Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers UvW Unie van Waterschappen
VC	Vertrouwenscommissie
Wschw	Waterschapswet

Inhoud

Fase 1: Voorafgaand aan benoemingsprocedure 7
1.1 Introductie 8
1.2 Tijdpad van de totale procedure 8

Fase 2: Instellen vertrouwenscommissie 9
2.1 Introductie 10
2.2 Verordening 10
2.3 Vertrouwenscommissie 10
2.4 Geheimhouding 11
2.5 Externe ondersteuning 12

Fase 3: Profielschets opstellen 13
3.1 Introductie 14
3.2 Context van het waterschap 14
3.3 Takenpakket van de voorzitter 14
3.4 Type voorzitter 14
3.5 Procedure en arbeidsvoorwaarden 15

Fase 4: Kandidatenselectie 16
4.1 Introductie 17
4.2 Eerste selectie 17
4.3 Eerste gespreksronde 17
4.4 Tweede gespreksronde 17
4.5 Assessment 18
4.6 Einde sollicitatieproces 18

Fase 5: Advies vertrouwenscommissie 19
5.1 Introductie 20
5.2 Conceptaanbeveling 20

Fase 6: Besluit en aanbeveling algemeen bestuur 21
6.1 Introductie 22
6.2 Enkelvoudige en meervoudige voordracht 23

Fase 7: Beschouwing Gedeputeerde Staten 24
7.1 Introductie 25
7.2 Verzending aanbeveling en beschouwing Gedeputeerde Staten 25
7.3 Procedureverslag 26

Fase 8: Screening en voordracht door IenW 27
8.1 Introductie 28
8.2 Voordracht 28

Fase 9: Koninklijk besluit 29

Fase 10: Beëdiging 31
10.1 Introductie 32
10.2 Installatievergadering 32

Fase 11: Ambtstermijn 34
11.1 Introductie 35
11.2 Klankbordgesprekken 35
11.3 Voortgangsgesprekken 36
11.4 Modelverordening ambtstermijn 36
11.5 Plaatsvervangend voorzitter 37
11.6 Schorsing 37

Fase 12: Einde ambtstermijn 38
12.1 Introductie 39
12.2 Verstoorde verhoudingen 39

Fase 13: Herbenoeming 41
13.1 Introductie 42
13.2 Opstarten van de herbenoemingsprocedure 42
13.3 Opstellen van de verordening VC 43
13.4 Voorbereiding van het herbenoemingsgesprek 43
13.5 Voeren herbenoemingsgesprek met voorzitter en opstellen conceptaanbeveling 44
13.6 Vaststellen aanbeveling 44
13.7 Beschouwing Gedeputeerde Staten 45
13.8 Toezending aanbeveling aan IenW 45
13.9 Voordracht door IenW 45
13.10 Beëdiging 45

Bijlagen

Bijlage 1: Verantwoordelijke provincie per waterschap en hoogheemraadschap 47

Bijlage 2: Benodigde stukken per orgaan 48

Bijlage 3: Adressering voor verzending stukken per post naar IenW 49

Bijlage 4: Format aanleveren persoonsgegevens aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat 50

4.1. Benoeming 50

4.2. Herbenoeming 50

Bijlage 5: Template planning (her)benoemingsprocedure 51

Bijlage 6: Opzet voor een profielschets 52

1. Inleiding 52
2. Rol en positie van de voorzitter 52
3. Algemene vereisten 52
4. Gewenste competenties 52
5. Specifieke accenten voor dit waterschap en hoogheemraadschap 52
6. Procedurele informatie 52
7. Slot 52

Bijlage 7: Doorlopende Verordening vertrouwenscommissie (her)benoeming voorzitter van een waterschap/hoogheemraadschap 53

1. Instelling en taak van de commissie 53
2. Samenstelling commissie 53
3. Bijstand (secretaris en ondersteuning) 53
4. Werkwijze commissie 53
5. Geheimhouding 54
6. Verslag 54
7. Ontbinding vertrouwenscommissie 54
8. Archivering 54
9. Slotbepaling 54
10. Inwerkingtreding 54

Bijlage 8: Verordening ambtstermijn 55

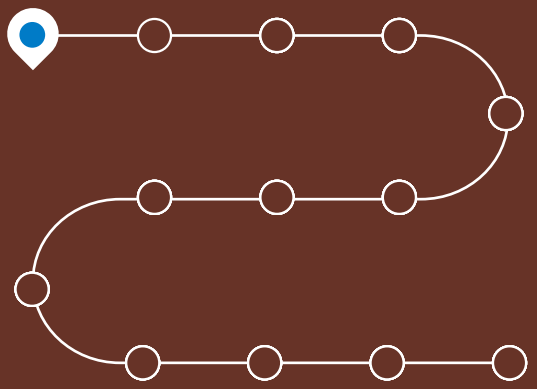
Bijlage 9: Verslag vertrouwenscommissie 57

Visualisatie 58

Fase 1

Voorafgaand aan benoemings-procedure

Proces

Betrokkenen

- Het algemeen bestuur
- Het dagelijks bestuur
- De fractievoorzitters
- De secretaris-directeur
- De juridische afdeling van het waterschap
- De commissaris van de Koning

1.1 Introductie

Artikel 10 Wschw bepaalt dat elk bestuur van een waterschap een voorzitter moet hebben. De benoeming is geregeld in artikel 46 Wschw. Uit het eerste en tweede lid van dit artikel volgt dat de voorzitter van een waterschap voor de duur van zes jaar wordt benoemd bij KB.

De rol van de cvdK is tweeledig: de cvdK is als voorzitter van GS (als provinciaal orgaan) medeverantwoordelijk voor de beschouwingen van GS over de door het AB aanbevolen kandidaat. Daarnaast waarborgt de cvdK het ordentelijke verloop van het proces. De cvdK is zich bij elke fase bewust van zijn eigen rol. Het borgen van de rollenscheiding is aan de cvdK. Wanneer de cvdK optreedt, ligt de nadruk op de procedurele ondersteuning van het proces.

1.2 Tijdpad van de totale procedure

De benoemingsprocedure voor een Kroonbenoeming neemt minimaal acht maanden in beslag. Dit is gerekend vanaf de aankondiging van het afscheid van de zittende voorzitter van een waterschap tot en met de installatie van de nieuwe voorzitter van een waterschap. Wanneer de procedure in de zomerperiode valt of er andere bijzondere omstandigheden zijn, neemt de benoemingsprocedure meer dan acht maanden in beslag. Het exacte tijdpad is afhankelijk van de situatie. Een herbenoemingsprocedure voor een Kroonbenoeming neemt veelal minder dan acht maanden in beslag. Het is raadzaam om toch minimaal acht maanden aan te houden. In Bijlage 5 is een voorbeeld opgenomen van doorlooptijden, tijdpaden en planningen.

Zodra duidelijk is dat er een benoemingsprocedure wordt opgestart, legt de cvdK* contact met het AB. De cvdK stemt met IenW af hoeveel tijd nodig is voor dit deel van de procedure. Gemiddeld genomen is IenW acht weken kwijt aan de procedure, maar dit kan variëren tijdens de zomer- en kerstrecessen. IenW heeft geen invloed op de agenda van de minister van IenW en de Koning en het moment waarop het KB wordt getekend.

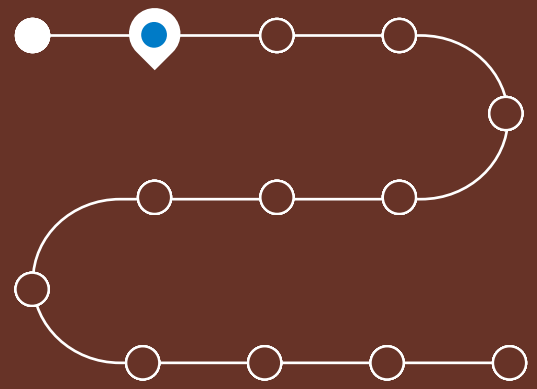
Op basis hiervan stelt de (kabinetschef van de) cvdK een concept-tijdsplanning op, die vervolgens wordt besproken met de Sd. In dit gesprek worden ook alle stappen van de procedure doorgenomen. Het waterschap levert hiervoor de benodigde informatie aan, zoals vergaderdata van het AB. De cvdK bewaakt gedurende het hele traject het ordentelijk verloop van de procedure.

* Indien het beheergebied van het waterschap zich uitstrekt over meerdere provincies, vervult de cvdK van de provincie waarin het grootste deel van het beheergebied ligt de coördinerende rol, evenals het betreffende college van GS. Zie "Bijlage 1: Verantwoordelijke provincie per waterschap en hoogheemraadschap"

Fase 2

Instellen vertrouwens-commissie

Proces

Betrokkenen

Het algemeen bestuur

Het dagelijks bestuur

De fractievoorzitters

De secretaris-directeur

De juridische afdeling van het waterschap

De commissaris van de Koning

2.1 Introductie

De VC wordt ingesteld zodra duidelijk is dat de functie van voorzitter vrijkomt. Dit kan bijvoorbeeld zijn als de voorzitter niet in aanmerking wenst te komen voor herbenoeming, bij pensionering of bij een tussentijds vertrek van de voorzitter. De Wschw bevat geen specifieke regeling voor een VC bij de (her)benoeming van de voorzitter. Artikelen 59 en 78 Wschw bieden wel de mogelijkheid voor een waterschap om een verordening vast te stellen. Het AB kan op grond van de algemene verordenende bevoegdheid besluiten een VC in te stellen ter voorbereiding van de aanbeveling en nadere regels stellen over de taak, samenstelling en werkwijze, voor zover dit past binnen het kader van de wet. De verordening geeft de VC een wettelijke basis en legt verplichtingen en bevoegdheden formeel vast. Zowel de verordening als de benoeming van de leden van de VC worden met een AB-besluit vastgesteld. Dit kan tijdens een AB-vergadering. De maandelijkse toelage voor de leden van de VC is geregeld in artikel 4.1.2, eerste lid, RPB.

2.2 Verordening

Ter voorbereiding op het opstarten van de procedure tot benoeming wordt onder de verantwoordelijkheid van het AB een verordening vastgesteld. Het DB bespreekt de conceptverordening en legt deze ter besluitvorming voor aan het AB. Wanneer het AB akkoord gaat met de conceptverordening, benoemt het AB meteen de VC. Het is raadzaam om de leden van de VC op naam te benoemen, zodat er geen onduidelijkheid over kan bestaan wie onderdeel zijn van de VC. Zowel de verordening als de benoeming van de VC worden vastgelegd in een AB-besluit. De verordening wordt vervolgens vastgelegd en opgenomen in de besluitenlijst en officieel gepubliceerd in het Waterschapsblad. Sommige waterschappen hebben een doorlopende verordening, waardoor deze niet opnieuw opgesteld en vastgesteld hoeft te worden (zie Bijlage 6). Het is raadzaam om een doorlopende verordening vast te stellen zodat dit niet iedere keer hoeft.

De verordening bevat onder meer bepalingen over:

- samenstelling van de VC (aantal leden, voorzitter, eventueel secretaris);
- taken van de leden van de VC;
- ambtelijke ondersteuning van de VC;
- adviseur van de VC;
- vergaderingen;
- gesprekken met kandidaten;
- manier van besluitvorming (unanimiteit of meerderheid);
- klankbordgesprekken;
- inwerkingtreding en ontbinding van de VC (werkzame duur);
- archivering van de stukken; geheimhouding.

2.3 Vertrouwenscommissie

De leden van de VC bestaan uit leden van het AB. Het is raadzaam om de vertegenwoordiging van de VC een brede afspiegeling van de fracties in het AB te laten zijn, om de legitimiteit en representativiteit van de procedure te waarborgen. Dit betekent dat idealiter alle fracties in een VC vertegenwoordigd zijn.
Tegelijkertijd kan een grote VC complex zijn bij het organiseren van gesprekken en besluitvorming. Het is van belang dat alle fracties vertegenwoordigd zijn in de VC. Dit kan op twee manieren in de verordening van het waterschap worden opgenomen:

1. Directe vertegenwoordiging: elke fractie levert één fractielid.
2. Indirecte vertegenwoordiging: een fractie kan zich laten vertegenwoordigen door een lid van een andere fractie.

Op deze manier wordt de brede politieke legitimiteit gewaarborgd, terwijl de praktische uitvoerbaarheid van de VC behouden blijft, ook bij grote VC's.

Het blijft aan het AB van het waterschap zelf om af te wegen hoe de VC wordt samengesteld, mits de representatieve afspiegeling zoveel mogelijk wordt gewaarborgd. Het niet volledig meenemen van alle fracties kan later leiden tot vragen over legitimiteit of draagvlak door bijvoorbeeld een volgend AB.

Ieder lid heeft één stem in de VC, ongeacht de zetelverdeling in het AB. Daarnaast verdient het aanbeveling om bij de samenstelling van de VC aandacht te besteden aan ervaring in het AB, genderbalans, diversiteit en culturele achtergronden, zodat er een evenwichtige vertegenwoordiging ontstaat. Van de leden van de VC wordt verwacht dat zij zich realiseren dat de rol een aanzienlijke tijdsinvestering vergt.

De werkzaamheden voor de VC vinden plaats naast de gebruikelijke bestuurlijke activiteiten. Op basis van artikel 4.1.2, eerste lid, RPB krijgen de leden van de VC voor de duur van de activiteiten van de VC een maandelijkse toelage.

In de verordening kan het volgende worden bepaald (zie Bijlage 6):
- Het aantal leden van de VC is niet aan wettelijke grenzen gebonden. Het aantal leden van de VC varieert per waterschap.
- In ieder geval wordt één van de leden voorzitter van de VC.
- De Sd wordt als secretaris van de VC aangewezen. Deze maakt geen onderdeel uit van de VC.

Het advies, zie Bijlage 6, is om de VC te ontbinden met ingang van de dag volgend op de dag van bekendmaking van het KB.

De VC heeft onder meer de volgende taken:
- opstellen van een profielschets;
- voeren van gesprekken met sollicitanten voor de functie van voorzitter;
- opstellen van een aanbeveling aan het AB over de meest geschikte kandidaat.

2.4 Geheimhouding

Er kan op basis van artikel 55b Wschw geheimhouding worden opgelegd voor de werkzaamheden van de VC en de werkzaamheden die het DB en AB verrichten. Indien geheimhouding is opgelegd, geldt deze geheimhouding op grond van artikel 55d Wschw voor allen die kennisnemen van de betreffende informatie.

Het wordt ten sterkste aangeraden om geheimhouding op te leggen. Het AB regelt de geheimhouding middels een verordening. Wanneer hiervoor de ‘Doorlopende Verordening vertrouwenscommissie (her)benoeming voorzitter van een waterschap/hoogheemraadschap’ wordt gebruikt, is dit direct geregeld. De geheimhouding is van toepassing op alle mondelinge en schriftelijke informatie en correspondentie die door de VC en de cvdK worden behandeld. Indien geheimhouding overeenkomstig de Wschw is opgelegd, blijft deze van kracht totdat het bevoegde orgaan besluit de geheimhouding op te heffen. De ontbinding van de VC verandert hier niets aan. In verband met de privacy van de kandidaten, die doorgaans al een publieke functie bekleden, wordt er gevraagd extra zorgvuldig met de gegevens van de kandidaten om te gaan. De VC en de cvdK dienen dan ook bewust om te gaan met de aan hen ter beschikking gestelde stukken (sollicitatiebrieven en cv’s) en persoonlijke aantekeningen. Zo wordt voorkomen dat deze documenten buiten de VC en de cvdK toegankelijk zijn.

Indien er geheimhouding is opgelegd en er toch informatie naar buiten komt, kan daar aangifte van worden gedaan.

Schending van de geheimhoudingsplicht kan leiden tot bestuurlijke en strafrechtelijke gevolgen. De strafbaarstelling is neergelegd in artikel 272 Sr. Als strafmaat geldt daarbij een gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of een geldboete van de vierde categorie.

Wanneer de VC zich laat ondersteunen door een extern bureau, dan kan de aanbesteding of opdrachtbevestiging expliciet aandacht besteden aan geheimhouding en naleving van de AVG.

2.5 Externe ondersteuning

Een benoemingsprocedure is geen alledaagse aangelegenheid. Ter ondersteuning kan externe ondersteuning worden ingeschakeld. De VC bepaalt zelf in hoeverre er behoefte bestaat aan externe ondersteuning, met inachtneming van de geldende wettelijke kaders.

Externe ondersteuning kan nodig zijn op bijvoorbeeld de volgende stappen/onderdelen:
- advies en ondersteuning bij het opstellen van de profielschets;
- advies en training over selecteren zonder vooroordelen en het voeren van sollicitatiegesprekken met kandidaten;
- uitvoeren van een specifiek assessment door een geaccrediteerd psychologisch bureau.

Bij de inzet van een extern bureau worden vooraf duidelijke afspraken gemaakt over:
- de borging van vertrouwelijkheid;
- de reikwijdte van de werkzaamheden;
- het ontbreken van toegang tot selectie-informatie, tenzij dit expliciet en zorgvuldig is begrensd;
- het voorkomen van een aanvullende selectiestap buiten de formele procedure.

2.5.1 Actieve werving

De VC maakt een vacature openbaar via social media of andere passende wervingskanalen. De minister van IenW publiceert de vacature in de Staatscourant. Het waterschap moet afspraken maken met IenW over wanneer IenW de vacaturetekst ontvangt. Het waterschap dient daarbij rekening te houden met een verwerkingstijd van minimaal tien werkdagen tussen aanlevering bij IenW en publicatie in de Staatscourant. Daarnaast kan het waterschap in afstemming met de cvdK actief kandidaten benaderen. Dit kan bijdragen aan het bereiken van een brede en diverse kandidatenpool.

Daarbij kan er een extern bureau worden ingezet voor search-activiteiten. Het externe bureau kan het bereik van kandidaten vergroten door potentiële kandidaten actief te attenderen op de vacature. Er zijn echter grenzen aan de rol van een extern bureau.

Het externe bureau mag wel:
- actief potentiële kandidaten benaderen en wijzen op de vacature;
- het bereik en de diversiteit van de kandidatenpool vergroten.

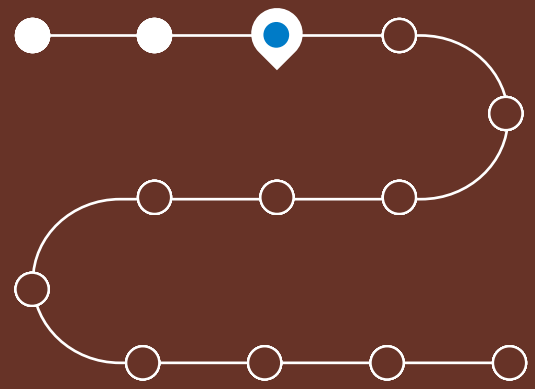
Maar een extern bureau mag niet:
- een inhoudelijke voorselectie uitvoeren;
- een getrapte selectie creëren;
- een zelfstandige rol vervullen in de beoordeling of selectie van kandidaten;
- optreden als intermediair in de formele sollicitatieprocedure.

Ongeacht de wijze waarop kandidaten zijn benaderd of van de vacature kennis hebben genomen, dienen zij zich formeel en rechtstreeks te wenden tot het waterschap. Hiermee wordt gewaarborgd dat de procedure transparant blijft en dat de VC alle sollicitaties via één kanaal ontvangt.

Fase 3

Profielschets opstellen

Proces

Betrokkenen

De vertrouwenscommissie

Het algemeen bestuur

De commissaris van de Koning

3.1 Introductie

Een goede profielschets stimuleert mogelijk geschikte kandidaten om te solliciteren en biedt anderen juist redenen om bewust niet te solliciteren. Ook maakt een goede profielschets duidelijk wat er van de toekomstige voorzitter van het waterschap wordt verwacht en dwingt het AB om keuzes te maken in wat het zoekt in een voorzitter.

Een profielschets bevat vaak de volgende onderdelen, die hierna per onderdeel nader worden toegelicht (zie Bijlage 6):

- de context van het waterschap;
- het takenpakket van de voorzitter;
- het type voorzitter;
- de procedure en arbeidsvoorwaarden.

De VC kan de cvdK vragen om mee te lezen met de profielschets en advies te geven.

3.2 Context van het waterschap

Elk waterschap is uniek en zoekt een eigen bijpassende voorzitter. De profielschets maakt duidelijk waar het waterschap nu staat en waar het in de toekomst wil staan. Het bevat een reflectie op ontwikkelingen die raken aan het desbetreffende waterschap.

Daarnaast is het voor de profielschets belangrijk dat er niet alleen feiten over het waterschap staan, maar ook het politiek-bestuurlijke klimaat van het waterschap wordt geschetst. Er kan daarbij worden verwezen naar toekomstvisiedocumenten, waterbeheerprogramma's, deelvisies en coalitieakkoorden van het desbetreffende waterschap.

3.3 Takenpakket van de voorzitter

Het takenpakket en de bevoegdheden van de voorzitter van een waterschap vloeien voort uit de artikelen 94-97 Wschw:

- de vertegenwoordiging van het waterschap;
- het bevorderen van een goede behartiging van de taken van het waterschap;
- het bevorderen van de bestuurlijke integriteit van het waterschap;
- het voorzitten van het AB, met daarbij een raadgevende stem;
- het voorzitten van het DB, met stemrecht;
- het ondertekenen van alle stukken die van het AB en DB uitgaan.

De wijze waarop een voorzitter omgaat met en inhoud geeft aan de taken is niet wettelijk verankerd.

3.4 Type voorzitter

Iedere profielschets bevat een weergave van het type voorzitter dat door het waterschap wordt gevraagd. Om scherp te hebben naar wat voor soort voorzitter het waterschap op zoek is, is het nuttig om te bepalen welke waarden het waterschap terug wil zien in een voorzitter. Het ene waterschap hecht immers meer waarde aan een bepaalde waarde dan het andere. Naast deze waarden kunnen in de profielschets ook algemene benoemingsvereisten (de zogenaamde basiscondities) worden opgenomen: integer, herkenbaar (het gedrag aanpassen aan de context), onafhankelijk, verbindend en stressbestendig.

Daarnaast is het nuttig om specifieke bestuursvaardigheden en competenties te benoemen die relevant zijn voor de functie van voorzitter, zoals strategisch inzicht, samenwerkingsvaardigheden, communicatieve vaardigheden en besluitvaardigheid. Afhankelijk van het gezochte type voorzitter kan hierin een keuze worden gemaakt. Dit biedt handvatten voor de selectie van geschikte kandidaten en het te voeren gesprek door de VC.

In de profielschets staat ook duidelijk welke functie- en competentie-eisen het waterschap aan de voorzitter stelt. Het Tabletboek 'Toekomstbestendig decentraal bestuur' kan hierbij helpen.

3.5 Procedure en arbeidsvoorwaarden

In de vacature wordt, naast de profielschets, ook stilgestaan bij de procedure. Sollicitanten moeten duidelijk weten waar en tot wanneer ze kunnen solliciteren, wanneer de mogelijke oriënterende en sollicitatiegesprekken plaatsvinden, en wanneer het definitieve besluit wordt verwacht. Indien het waterschap ervoor heeft gekozen conform de handreiking te werken, worden de brieven gericht aan het AB en gestuurd aan de (coördinerend) cvdK. Dit moet expliciet in de vacaturetekst worden vermeld. Ook is het handig dat de sollicitanten weten dat wanneer de kandidaat door de selectie komt, er een screening door de Belastingdienst en AIVD wordt uitgevoerd en de kandidaat een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG Natuurlijke Personen; screeningsprofiel Politieke ambtsdragers) moet aanleveren.

Daarnaast kan er nog aandacht worden besteed aan het volgende:

- assessment als onderdeel van het sollicitatieproces;
- inwinnen van referenties als onderdeel van het sollicitatieproces;
- de verwachting dat de voorzitter ten minste één ambtstermijn aan het waterschap verbonden is, zodat aan het profiel van de voorzitter een langetermijnperspectief wordt gekoppeld;
- hoe het waterschap tegenover nevenfuncties staat.

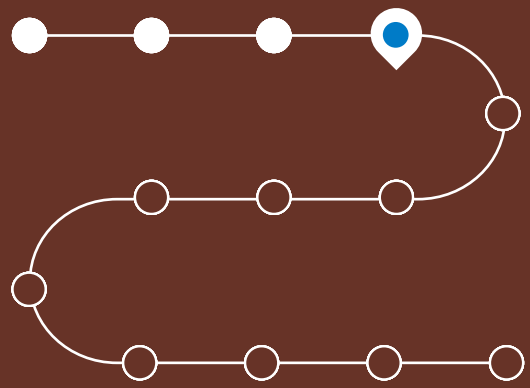
Wat betreft salariëring is voor de functie van voorzitter van een waterschap een salariëring op basis van het RPB van toepassing. Daarnaast gelden marktconforme arbeidsvoorwaarden, waaronder een eindejaarsuitkering en een ambtstoelage. Ook kan er stil worden gestaan bij de voorkeur dat de voorzitter van het waterschap woonachtig is in het beheergebied van het desbetreffende waterschap.

De VC stuurt de concept-profielschets een week voor de vaststelling in het AB naar de cvdK om mee te lezen en advies te geven. Vervolgens kan het AB in aanwezigheid van de cvdK de profielschets vaststellen en de cvdK de profielschets overhandigen. Het AB mag afwijken van zowel het advies van de VC als het advies van de cvdK.

Fase 4

Kandidatenselectie

Proces

Betrokkenen

De vertrouwenscommissie

De commissaris van de Koning

4.1 Introductie

Om te waarborgen dat de kandidaatselectie goed verloopt, moet de VC voorafgaand werkafspraken maken. Het is raadzaam om de volgende onderdelen vast te leggen in de werkafspraken:

- de standaardvragen op basis van de profielschets en vacaturetekst;
- de inrichting en opstelling van de zaal waar het gesprek en/of gesprekken plaatsvinden;
- de indeling van het gesprek (tijdsduur, pauzes en gespreksindeling);
- de onderlinge taak en rolverdeling binnen de VC tijdens de eerste en tweede gespreksronde;
- de oordeelsvorming/beoordelingssystematiek.

4.2 Eerste selectie

Indien het waterschap conform de handreiking werkt, richten de kandidaten hun sollicitatiebrief aan het AB en sturen deze aan de cvdK. Hierover worden de kandidaten in de vacaturetekst geïnformeerd. Als de cvdK wordt betrokken, spreekt de cvdK met de kandidaten, voert de cvdK een open bronnenonderzoek uit en maakt de cvdK een advies over welke kandidaten geschikt worden geacht voor het ambt van voorzitter. Daarbij wordt rekening gehouden met de in de profielschets omschreven eisen. De cvdK kan inlichtingen verzamelen bij collega-cvdK's over kandidaten en kan eventueel referenties inwinnen. Vervolgens legt de cvdK een advies voor aan de VC, waarbij de leden van de VC beschikken over alle brieven en cv's van de kandidaten. De VC kiest met welke kandidaten gesprekken worden gevoerd. De VC neemt dan ook een zelfstandig besluit over welke kandidaten geselecteerd worden. Nadat de VC een besluit heeft genomen, geeft de VC de cvdK een terugkoppeling, zodat de cvdK zicht houdt op het proces en om zo de rol als procedurebegeleider adequaat in te vullen.

4.3 Eerste gespreksronde

De VC voert de gesprekken met de geselecteerde kandidaten. Om de kandidaten zo goed mogelijk met elkaar te vergelijken, is het van belang dat tijdens de eerste gespreksronde vergelijkbare informatie wordt verzameld. Dit betekent dat de opzet van de gesprekken hetzelfde moet zijn. Zo wordt vooringenomenheid voorkomen. In een eerste gespreksronde wordt er doorgaans een aantal vaste vragen aan de kandidaten gesteld. Daarnaast moet er ruimte zijn om echt in gesprek te raken en een kandidaat te leren kennen. Na afloop van de eerste ronde moeten de kandidaten onderling vergeleken worden. De VC heeft de taak om na de gesprekken met elkaar tot een collectief oordeel te komen over de vraag welke kandidaten doorgaan naar de tweede gespreksronde. Het is verstandig om met ten minste twee of drie kandidaten een tweede gesprek te voeren. Dit omdat een kandidaat in elk stadium de sollicitatie in kan trekken. Nadat de VC de eerste gespreksronde heeft gevoerd, geeft de VC de cvdK een terugkoppeling, zodat de cvdK zicht houdt op het proces en om zo de rol als procedurebegeleider adequaat in te vullen.

4.4 Tweede gespreksronde

Het doel van de tweede gespreksronde is verdieping van de kennismaking. De verdieping vindt in ieder geval plaats op aspecten waarover de VC meer informatie wil. Het is van belang om de kanten van de kandidaat te zien die nog niet aan bod zijn gekomen.

Na afloop van de eerste ronde en de tweede ronde worden de afgevallen kandidaten gebeld, met een inhoudelijke toelichting.

Na afloop van de tweede gespreksronde volgt een definitieve beoordeling van de kandidaten. De VC stelt op basis van de beoordeling een conceptaanbeveling op. In de conceptaanbeveling staat de gewenste volgorde van voordracht van de kandidaten. Aan de kandidaten wordt voorafgaand aan de aanbevelingsvergadering medegedeeld dat zij op de aanbeveling staan, maar nog niet op welke plek. Dat is namelijk zeer onwenselijk voor het geval dat nog wijzigt. Het is raadzaam om voorafgaand

aan de besloten AB-vergadering bij de kandidaten te polsen of zij hun kandidatuur nog willen voortzetten, zonder te vermelden hoe de conceptaanbeveling eruitziet. Het kan namelijk voorkomen dat, indien kandidaten zich terugtrekken, de conceptaanbeveling aangepast wordt. De kandidaten worden na afloop van de besloten AB-vergadering op de hoogte gesteld. Opgemerkt wordt dat het hier om de conceptaanbeveling van de VC aan het AB gaat en dus niet om de conceptaanbeveling van het AB aan de minister van IenW.

4.5 Assessment

Een assessment kan na de tweede gespreksronde, maar vóór de aanbeveling plaatsvinden. Dat moment is van belang, omdat de VC zelf een keuze maakt voor een kandidaat en dat vervolgens laat toetsen door een assessment. In geval de VC wil dat een assessment onderdeel kan zijn van de sollicitatieprocedure, staat er in de vacature dat een assessment onderdeel kan zijn van de sollicitatieprocedure.

Een assessment is een verzameling van onderzoeks- en beoordelingsinstrumenten die wordt ingezet om te beoordelen of een kandidaat beschikt over de kwaliteiten en eigenschappen die in een profielschets zijn weergegeven. Het doel van een assessment is aanvullende informatie vergaren over de kandidaten.

De onderzoeksvraag wordt door de VC opgesteld en kan worden afgestemd met de kabinetschef van de cvdK. De uitkomsten geven de VC een beeld over ontwikkelde punten of ontwikkelpunten van de kandidaat. Het is raadzaam dat een erkend psychologisch bureau dat ervaring heeft met voorzitters van een waterschap, het assessment uitvoert. Een assessment is een hulpmiddel voor de VC om een objectief beeld te krijgen van de kandidaat.

4.6 Einde sollicitatieproces

4.6.1 Informeren van de kandidaten

De VC belt na elke gespreksronde de kandidaten en geeft aan of zij vooralsnog door zijn naar een volgende ronde. Een inhoudelijke terugkoppeling kan het beste worden gegeven na afloop van de procedure. Dit laat ruimte een kandidaat zo nodig later alsnog uit te nodigen. De kandidaten op de aanbeveling worden direct na de besloten AB-vergadering geïnformeerd, voordat de openbare AB-vergadering van start gaat.

4.6.2 Geen geschikte kandidaten

Indien de VC van oordeel is dat er geen geschikte kandidaten zijn voor de functie van voorzitter, kan er voorafgaand aan een besluit tot herstart van de procedure overleg plaatsvinden met de cvdK.

Tijdens dit overleg bespreekt de cvdK het oordeel van de VC en geeft de cvdK zo nodig aanvullende inzichten over kandidaten die mogelijk passend worden geacht. Indien de cvdK van oordeel is dat bepaalde kandidaten geschikt zijn, motiveert de VC schriftelijk en inhoudelijk waarom deze kandidaten naar het oordeel van de VC niet geschikt zijn.

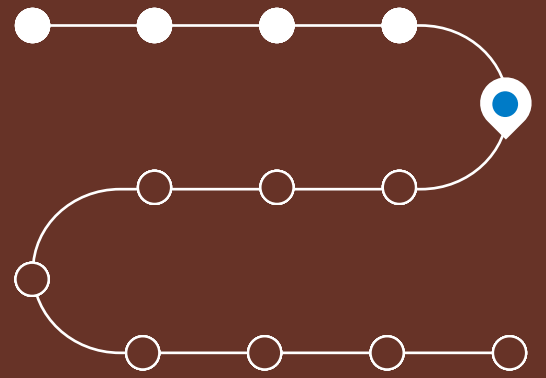
Indien na dit overleg wordt vastgesteld dat geen geschikte kandidaten beschikbaar zijn, wordt de procedure heropend. De VC informeert het AB hierover.

Twijfels over de geschiktheid van kandidaten dienen zo vroeg mogelijk in de procedure te worden gesignaleerd, bij voorkeur reeds bij de eerste selectie. Hiermee wordt voorkomen dat pas na afronding van de gespreksrondes wordt geconcludeerd dat geen benoembare kandidaat beschikbaar is.

Fase 5

Advies vertrouwens-commissie

Proces

Betrokkenen

De vertrouwenscommissie

5.1 Introductie

De conceptaanbeveling bevat het vertrouwelijke advies van de VC aan het AB. In de conceptaanbeveling staat de beoordeling van geschiktheid van de kandidaat ten opzichte van de profielschets.

Naast de conceptaanbeveling stelt de VC een verslag van bevindingen op, waar de conceptaanbeveling onderdeel van is. Het doel is om transparant vast te leggen hoe de procedure is verlopen en op welke gronden de aanbeveling tot stand is gekomen. Onder het proces valt ook het benoemen van de samenstelling van de VC en de taken en werkzaamheden van de commissie. Daarnaast is het belangrijk om de gebeurtenissen en contactmomenten te vermelden die de VC met elkaar en met de kandidaten heeft gehad.

Het verslag wordt in een besloten AB-vergadering besproken. De VC geeft mondeling toelichting en beantwoordt eventuele vragen. Het AB gebruikt de conceptaanbeveling als basis om een definitieve aanbeveling op te stellen. Het AB krijgt alleen de naam/namen van de kandidaat/kandidaten op de aanbeveling te horen en niet van de andere kandidaten.

5.2 Conceptaanbeveling

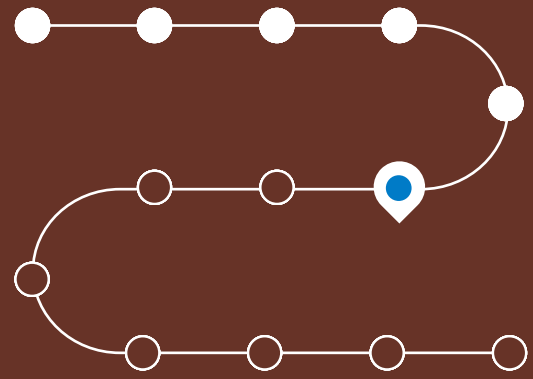
Een aantal kenmerken van een conceptaanbeveling zijn het geheime karakter, de neutrale toon en de objectieve criteria. De conceptaanbeveling is gericht op de essentie van de selectie. Persoonlijke en subjectieve details horen niet thuis in een conceptaanbeveling. De onderbouwing wordt gekoppeld aan de profielschets en de uitkomsten van de gespreksronden.

Het streven is om als VC unaniem te zijn over de conceptaanbeveling. Wanneer er verschillen van inzicht bestaan over de aan te bevelen kandidaten, is het raadzaam om te achterhalen waar deze verschillen vandaan komen. Het is goed om deze als VC met elkaar door te spreken alvorens de commissie de conceptaanbeveling vaststelt. Wanneer er verschillen van inzicht blijven bestaan, kan indien nodig worden gestemd. Leden van de VC kunnen een minderheidsstandpunt laten opnemen in het verslag van bevindingen.

Fase 6

Besluit en aanbeveling algemeen bestuur

Proces

Betrokkenen

De vertrouwenscommissie

Het algemeen bestuur

6.1 Introductie

Op grond van artikel 46, derde lid, Wschw stelt het AB de aanbeveling vast. Alleen de leden van het AB en de VC mogen bij de vergadering aanwezig zijn. Uit de Wschw volgt niet dat de vergadering besloten is of dat een algemene, blijvende geheimhoudingsplicht geldt; uitsluitend een eventuele stemming is geheim.

Onder een geheime stemming wordt verstaan dat:
- de uitgebrachte stemmen niet tot individuele leden herleidbaar zijn;
- niet wordt vastgelegd welk lid welke stem heeft uitgebracht;
- de stembriefjes of digitale stemgegevens zodanig worden verwerkt en bewaard (of vernietigd) dat herleidbaarheid is uitgesloten;
- uitsluitend de uitslag (aantal stemmen vóór, tegen en eventueel blanco) wordt bekendgemaakt. De geheimhouding ziet op de individuele stemkeuze van de leden. Zij laat onverlet dat de uitslag van de stemming wordt vastgesteld en bekendgemaakt overeenkomstig artikel 46 van de Wschw.

Het AB kan zijn advies over de voordracht van de voorzitter bespreken in een besloten vergadering. Dit is toegestaan op basis van de Wschw, maar niet verplicht. De besloten vergadering kan weliswaar openbaar worden aangekondigd, maar niet openbaar worden gehouden.

In de AB-vergadering worden het verslag, de conceptaanbeveling en andere relevante informatie van de VC besproken en kunnen er aan de VC vragen worden gesteld. Het is raadzaam dat deze vergadering besloten is. Aansluitend zal een schriftelijke, geheime stemming plaatsvinden over de conceptaanbeveling van de VC, opdat de leden van het AB volledig vrij kunnen stemmen, zonder enige druk van buitenaf. Deze stemming vindt plaats op dezelfde wijze als in het waterschap altijd over personen wordt gestemd. Het is van belang dat het tijdens de vergadering, maar wel voorafgaand aan de stemming, helder is over hoe en wat er wordt gestemd. Bij de aanbeveling zijn de naar het oordeel van het AB van belang zijnde overwegingen gevoegd. De kandidaten die op de aanbeveling staan, worden na afloop van de besloten AB-vergadering op de hoogte gesteld van de definitieve aanbeveling. Het informeren van deze kandidaten wordt door de voorzitter van de VC telefonisch gedaan. Het is raadzaam om in een openbare vergadering alleen de naam van de kandidaat die wordt voorgedragen als de nieuwe voorzitter van het waterschap bekend te maken.

Na afloop van de vergadering en het informeren van de kandidaten wordt vaak een persbericht uitgestuurd met de aanbeveling van het AB, waarin alleen de naam van de kandidaat wordt genoemd. Er bestaat een risico bij het bekendmaken van de naam voordat het KB is afgerond. Officieel is de kandidaat nog niet benoemd als voorzitter van een waterschap. Er worden nog een aantal fasen, te weten 7, 8 en 9, doorlopen waaruit kan volgen dat er niet over wordt gegaan tot benoeming van de kandidaat. Dit heeft gevolgen voor de kandidaat. Het is belangrijk om dit vooraf aan de kandidaat aan te geven.

Vervolgens stuurt de voorzitter van het AB de benodigde stukken naar het college van GS. Het gaat om het college van de provincie(s) waar het waterschap zetelt. De exacte stukken die naar het college moeten worden gestuurd, hangen af van het reglement van de provincie, maar doorgaans zal het college vragen om:
- het verslag van de VC;
- het vertrouwelijke verslag van de besloten vergadering waarin het AB de aanbeveling vaststelt;
- het verslag van de openbare vergadering;
- de aanbeveling van het AB;
- de profielschets voor de nieuwe voorzitter van een waterschap;
- het CV van de aanbevolen kandidaat;
- de VOG van de kandidaat;
- het formulier persoonsgegevens.

De stukken voor benoeming dienen fysiek te worden verzonden aan GS in een dichtgeplakte envelop, voorzien

van de naam en het adres van de ontvanger en onder vermelding van “vertrouwelijk”. Daarnaast moet het AB per e-mail een bericht sturen naar de contactpersoon bij GS om te melden dat er vertrouwelijke post onderweg is, zonder de stukken digitaal mee te sturen.

6.2 Enkelvoudige en meervoudige voordracht

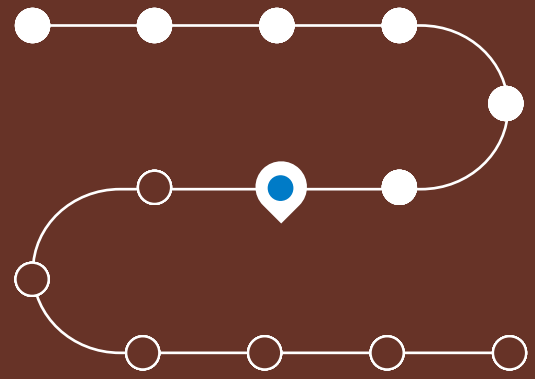
Sinds de wetswijziging van de Wschw in 1999 is een enkelvoudige voordracht voor de benoeming van de voorzitter van een waterschap de standaardprocedure. Deze wijziging had tot doel de benoemingsprocedure duidelijker, transparanter en efficiënter te maken. Een meervoudige voordracht kan alleen worden gedaan indien het AB dit expliciet wenst. Bij een meervoudige voordracht worden de kandidaten in voorkeursvolgorde vermeld, zodat duidelijk is welke kandidaat de voorkeur geniet van het AB. De minister van IenW kan hiervan afwijken.

In zowel een enkelvoudige als een meervoudige voordracht staat het de minister van IenW, op grond van artikel 46, vierde lid, Wschw, vrij om een nieuwe aanbeveling te verzoeken.

Fase 7

Beschouwing Gedeputeerde Staten

Proces

Betrokkenen

Het algemeen bestuur

Gedeputeerde Staten

De commissaris van de Koning
(als voorzitter van GS)

7.1 Introductie

Op grond van artikel 46 van de Wschw stelt het AB van het waterschap een aanbeveling vast voor de benoeming van de voorzitter. GS zenden deze aanbeveling, voorzien van hun beschouwingen, aan de minister van IenW.

7.1.1 Aard van de beschouwing

De wet en de toelichting daarop bevatten geen nadere inhoudelijke voorschriften voor de beschouwingen van GS. De beschouwing is daarmee vormvrij. Dit betekent dat geen limitatieve lijst van onderwerpen is voorgeschreven. Uit de memorie van toelichting blijkt dat de minister van IenW bij zijn oordeel mede kan beschikken over de beschouwingen van het provinciaal bestuur.
De beschouwing kan derhalve betekenis hebben voor de beoordeling van de aanbeveling. Deze kan onder meer betrekking hebben op:

1. de zorgvuldigheid van de gevolgde procedure;
2. de bestuurlijke context;
3. de geschiktheid van de aanbevolen kandidaat in algemene zin;
4. eventuele bredere bestuurlijke aandachtspunten.

De beschouwing strekt niet tot het doen van een alternatieve voordracht en vormt geen heropening van de selectieprocedure door het AB. De beschouwing is te beschouwen als een bestuurlijke reflectie bij de doorzending van de aanbeveling.

De wet verplicht niet tot het voeren van een gesprek tussen GS en de aanbevolen kandidaat. Indien GS besluiten een dergelijk gesprek te voeren, maakt dit onderdeel uit van hun voorbereiding van de beschouwing. Vooraf dient te worden aangegeven wat de aard en het doel van het gesprek zijn, bijvoorbeeld een kennismakingsgesprek. GS heeft niet de bevoegdheid om het waterschap te verplichten een nieuwe kandidaat aan te dragen als ze het niet eens zijn met de aanbevolen kandidaat.

Indien het beheergebied van het waterschap zich uit strekt over meerdere provincies, vervult de cvdK van de provincie waarin het grootste deel van het beheergebied ligt de coördinerende rol, evenals het betreffende collega van GS (zie Bijlage 1).

Indien GS een gesprek met de kandidaat wensen, heeft het de sterke voorkeur dat dit gesprek wordt gevoerd door de coördinerend cvdK. Indien meerdere GS'en met de kandidaat willen spreken, vindt dit bij voorkeur plaats middels één gezamenlijk gesprek met een duidelijke insteek. Een dergelijk (gezamenlijk) gesprek mag geen vertraging in het proces veroorzaken.

7.2 Verzending aanbeveling en beschouwing Gedeputeerde Staten

Er zijn twee opties om de stukken voor de benoeming te verzenden aan IenW. De eerste optie is het fysiek verzenden van de stukken. De stukken dienen verzonden te worden aan de minister van IenW in een dichtgeplakte envelop, voorzien van gegevens van de ontvanger en onder vermelding van "vertrouwelijk" (zie Bijlage 3).
Het is aan te raden om GS een e-mail te laten sturen naar waterschappen@minienw.nl met de melding dat er vertrouwelijke stukken onderweg zijn.

De voorkeursoptie is alles per beveiligde e-mail sturen. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van SecureTransfer. Er dient dan een e-mail te worden gestuurd naar waterschappen@minienw.nl met de aankondiging dat de stukken gereed zijn voor verzending. De medewerker bij IenW zal via e-mail een verzoek sturen tot het uploaden van de stukken via SecureTransfer. In de e-mail staat een link naar een pagina. Op deze pagina zijn de gegevens van de medewerker van IenW en van GS al ingevuld. GS moet alleen nog de gegevens controleren, eventueel een begeleidende tekst bijvoegen, de documenten toevoegen en vervolgens op verzenden klikken.

7.2.1 Stukken

De volgende stukken dienen naar IenW te worden gezonden:

- het verzoek van (gezamenlijke) GS tot benoeming;
- de beschouwing van (gezamenlijke) GS;
- het procedureverslag;
- de aanbeveling van het waterschap;
- de gewenste datum van benoeming;
- het formulier persoonsgegevens (zie Bijlage 4.1)

Alle andere informatie die IenW per post dan wel per e-mail ontvangt, zal worden vernietigd op grond van de AVG.

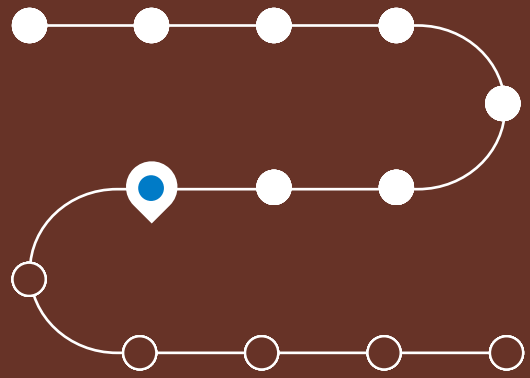
7.3 Procedureverslag

De cvdK brengt bij elke procedure eigenstandig een procedureverslag uit aan de minister van IenW, waarin wordt ingegaan op de gehele procedure, de in de selectie genoemde kandidaten en de uiteindelijke totstandkoming van de aanbeveling. Indien een AB of VC naar het oordeel van de cvdK onvoldoende zorg heeft besteed aan de borging van een zorgvuldige procedure, bijvoorbeeld rond de geheimhouding, dan informeert de cvdK de minister van IenW over de eigen bevindingen. Het procedureverslag wordt meegestuurd met de rest van de stukken die aan het ministerie worden gestuurd.

Fase 8

Screening en voordracht door IenW

Proces

Betrokkenen

Het ministerie van IenW

De Belastingdienst

De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

8.1 Introductie

Nadat IenW de stukken heeft ontvangen, toetst het of het de juiste stukken heeft ontvangen. Alvorens over te gaan tot een voordracht aan de Koning, vindt er een screening van de kandidaat plaats. Deze screening is bedoeld om te toetsen of de kandidaat benoembaar is. Vanaf het moment dat de stukken door IenW zijn ontvangen, duurt de procedure nog minimaal acht weken. Het screeningsverzoek wordt gedaan namens de minister van IenW aan het ministerie van Financiën, de Belastingdienst en aan BZK, de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD).

Het screeningsverzoek bestaat uit:

- naslag bestanden (artikel 6 Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017) door AIVD;
- fiscaal onderzoek (inzake bestuurlijke boeten als bedoeld in hoofdstuk VIIIA van de Algemene wet inzake rijksbelastingen en inzake strafbeschik- kingen als bedoeld in artikel 76 van die wet en artikel 46, zesde lid, Wschw) door de Belastingdienst.

Er vindt geen screening plaats wanneer het om een herbenoeming van een voorzitter van een waterschap gaat of wanneer een waarnemend voorzitter wordt aangewezen. Een waarnemend voorzitter, zowel van binnen als van buiten het waterschap, wordt immers niet door de Kroon benoemd. Wanneer er geen bijzonderheden uit het screeningsonderzoek komen, kan de kandidaat worden voorgedragen. Wanneer er wel bijzonderheden uit het screeningsonderzoek komen, wordt dit bij het AIVD-onderzoek doorgegeven aan de Directeur-Generaal Water en Bodem van het IenW en bij het fiscale onderzoek doorgegeven aan de directeur Waterkwaliteit en Grote Wateren van IenW. Dit sluit aan bij de specifieke bestuurlijke en operationele verantwoordelijkheden binnen het IenW.

8.2 Voordracht

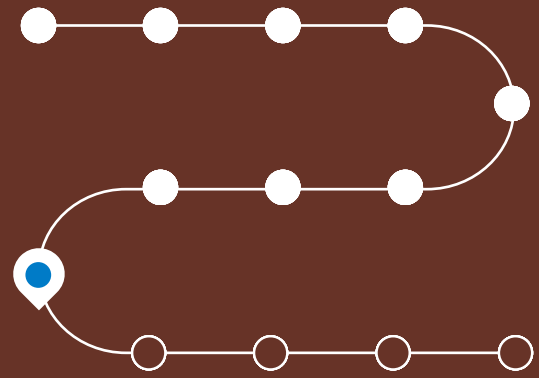
In het geval dat de kandidaat kan worden voorgedragen heeft de minister van IenW twee opties (zie hiervoor artikel 46, vierde lid, Wschw):

- Geen bezwaar tegen de voordracht: als de minister van IenW van oordeel is dat er geen bezwaren zijn die de voordracht in de weg staan, draagt de minister van IenW de kandidaat voor aan de Koning.
- Bezwaar tegen de voordracht: als de minister van IenW van oordeel is dat de op de aanbeveling voorgestelde kandidaat ongeschikt is, verzoekt de minister van IenW het AB van het waterschap een nieuwe aanbeveling te doen. Het waterschap (ter attentie van de Sd) en de provincie(s) waarin het waterschap is gelegen (ter attentie van de cvdK) worden hiervan in kennis gesteld door IenW.

Fase 9

Koninklijk besluit

Proces

Betrokkenen

Het ministerie van IenW

De Belastingdienst

De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

De minister van IenW draagt de kandidaat voor bij de Koning ter benoeming op basis van de Wschw. De minister van IenW doet dit middels het voorbereiden van het KB. Het KB wordt ondertekend door de Koning en medeondertekend (gecontrasigneerd) door de minister van IenW.
Pas nadat het KB is ondertekend en bekendgemaakt (artikel 3:40 Awb), is de benoeming rechtsgeldig.
Het KB is het juridisch sluitstuk van de benoemingsprocedure: zonder KB is er geen benoeming.

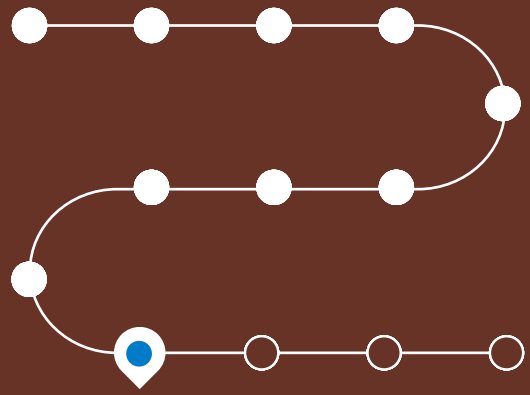
In het KB staat ook een ingangsdatum van de benoeming. Met ingang van de ingangsdatum is de voorzitter van een waterschap in functie, ook als de beëdiging nog niet heeft plaatsgevonden.

Wanneer het KB is ondertekend, wordt er via de e-mail een beveiligd afschrift gestuurd naar het betreffende waterschap. In de e-mail wordt aangegeven dat de desbetreffende partijen (kandidaat, GS'en) door het waterschap op de hoogte gebracht dienen te worden. Vervolgens wordt er een afschrift van het KB per post door IenW verzonden aan de kandidaat, het desbetreffende waterschap (ter attentie van de Sd) en GS'en waarin het waterschap is gelegen (ter attentie van de commissaris(sen) van de Koning). Op het afschrift, dat zowel per e-mail als per post wordt verzonden, staan geen handtekeningen. Op het afschrift staan wel de data van ondertekening.

Fase 10

Beëdiging

Proces

Betrokkenen

De voorzitter van het waterschap

Het waterschap

De commissaris van de Koning

10.1 Introductie

Na het KB volgt de formele beëdiging van de voorzitter, waarmee de benoeming wordt afgerond en de functie kan worden uitgeoefend. De beëdiging en installatie van de voorzitter vindt plaats tijdens een openbare vergadering, ook wel installatievergadering genoemd. De cvdK beëdigt de nieuwe voorzitter bij het betreffende waterschap.

10.2 Installatievergadering

De beëdiging vindt plaats tijdens de installatievergadering. De installatievergadering is een gelegenheid waarbij de nieuwe voorzitter officieel wordt voorgesteld aan het bestuur van het waterschap en eventueel andere partijen. Vaak is er een programma met toespraken en andere ceremoniële elementen. De installatievergadering vindt doorgaans plaats bij het desbetreffende waterschap. Tijdens de installatievergadering legt de voorzitter de eed of belofte af.

Volgens artikel 50 van de Wschw legt de voorzitter de eed in handen van de cvdK af. De tekst van de eed of belofte is volgens artikel 50 Wschw als volgt:

Eed Nederlands:
"Ik zweer dat ik, om tot voorzitter benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, aan iemand enige gift of gunst heb gedaan of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk van iemand enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik trouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als voorzitter naar eer en geweten zal vervullen. Zo waarlijk helpe mij God almachtig."

Eed Fries:
"Ik swar dat ik, om ta foarsitter beneamd te wurden, streekrjocht noch midlik, ûnder wat namme of wat ferlechje ek, hokker jefte of geunst dan ek jûn of ûnthjitten haw.

Ik swar dat ik, om eat yn dit amt te dwaan of te litten, streekrjocht noch smidlik hokker geskink of hokker ûnthjit dan ek oannommen haw of oannimme sil.

Ik swar dat ik trou wêze sil oan 'e Grûnwet, dat ik de wetten neikomme sil en dat ik myn plichten as foarsitter yn alle oprjochtens ferfolje sil.

Sa wier helpe my God Almachtich!"

Belofte Nederlands:
"Ik verklaar dat ik, om tot voorzitter benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, aan iemand enige gift of gunst heb gedaan of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk van iemand enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik trouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als voorzitter naar eer en geweten zal vervullen.

Dat verklaar en beloof ik."

Belofte Fries:
“Ik ferklearje dat ik, om ta foarsitter beneamd te wurden, streekrjocht noch midlik, ûnder wat namme of wat ferlechje ek, hokker jefte of geunst dan ek jûn of ûnthjitten haw.

Ik ferklearje en ûnthjit dat ik, om eat yn dit amt te dwaan of te litten, streekrjocht noch midlik hokker geskink of hokker ûnthjit dan ek oannommen haw of oannimme sil.

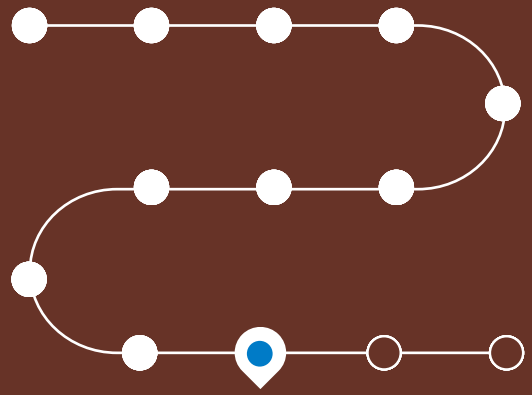
Ik ûnthjit dat ik trou wêze sil oan ’e Grûnwet, dat ik de wetten neikomme sil en dat ik myn plichten as foarsitter yn alle oprjochtens ferfolje sil.

Dat ferklearje en ûnthjit ik!”

Fase 11

Ambtstermijn

Proces

Betrokkenen

De voorzitter van een waterschap

Het algemeen bestuur

De commissaris van de Koning

11.1 Introductie

Na de benoeming begint het echte werk. Het is raadzaam om tijdens de ambtstermijn blijvend gesprekken te laten plaatsvinden met verschillende doelen en deelnemers, zie modelverordening uit paragraaf 11.4:

- klankbordgesprekken: tussen de voorzitter van het waterschap en (een delegatie van) het AB;
- voortgangsgesprekken: tussen de voorzitter van het waterschap en de cvdK.

Net als in een 'normale' functie is het belangrijk om in gesprek te blijven over verwachtingen, ambities en (persoonlijke) uitdagingen. Dat geldt ook voor de voorzitter van het waterschap en het AB. De gesprekken kunnen dienen voor het volgende:

- terugblik op gemaakte afspraken uit het voorgaande gesprek;
- reflectie op profielschets/rollen van de voorzitter van een waterschap;
- reflectie, zowel door de commissie als door de voorzitter, op de rollen van het AB;
- toekomstverkenning van het waterschap en de voorzitter;
- ontwikkelingen in het waterschap;
- gevolgen van ontwikkelingen voor de invulling van het ambt;
- loopbaanontwikkeling van de voorzitter;
- nevenfuncties;
- de politieke en bestuurlijke uitdagingen waar een voorzitter van een waterschap mee te maken heeft;
- het verkennen of de voorzitter van een waterschap openstaat voor een herbenoeming;
- integriteit en weerbaarheid; afspraken.

Het is de bedoeling dat over en weer zaken worden besproken die goed gaan, zaken die beter kunnen of moeten, maar ook zaken die niet goed gaan. Er worden tijdens de ambtstermijn voortgangsgesprekken en klankbordgesprekken gevoerd. Daarnaast vindt er jaarlijks een gesprek met de minister van IenW en alle voorzitters van een waterschap plaats. Dat is ook het moment voor nieuwe voorzitters van waterschappen om kennis te maken met de minister van IenW.

11.2 Klankbordgesprekken

De klankbordgesprekken worden gevoerd tussen de voorzitter van het waterschap en (een delegatie van) het AB. Het gaat om een wederkerig gesprek over wederzijds functioneren. Het is goed om daar in de eerste weken na de beëdiging van de voorzitter afspraken over te maken. Hoewel er geen wettelijke verplichtingen zitten aan de vorm of frequentie van de klankbordgesprekken, geldt als norm om in ieder geval eens per jaar een klankbordgesprek te voeren. Deze afspraken over de gesprekken kunnen worden vastgelegd in een verordening (eventueel in combinatie met de verordening voor de VC, zie paragraaf 2.1). Er moeten afspraken worden gemaakt over:

- de inhoud van het klankbordgesprek;
- de deelnemers aan de verschillende klankbordgesprekken;
- de frequentie van de klankbordgesprekken;
- de voorbereiding van de klankbordgesprekken;
- verslaglegging van de klankbordgesprekken.

11.2.1 Inhoud

De profielschets geldt als basis voor de klankbordgesprekken. Dat is immers de vacature waarop de voorzitter geworven is. Daarnaast is het belangrijk dat eventuele signalen van minder goed functioneren tijdig worden besproken.

11.2.2 Deelnemers

Een klankbordgesprek is een gesprek tussen de voorzitter en het AB. In de praktijk betekent dat een gesprek tussen de voorzitter en een afvaardiging van het AB. Dit is een wederkerig gesprek over het wederzijds functioneren van de voorzitter en het AB. Welke en hoeveel AB-leden worden afgevaardigd, ligt nergens vast. Er zijn dan ook verschillende invullingen, zowel in aantal als in persoon. Bij voorkeur is er een brede afspiegeling van de fracties van het AB betrokken bij de klankbordgesprekken.
Een afvaardiging van drie tot vijf leden is een goed

uitgangspunt. Ook is het raadzaam om de bezetting van deze groep hetzelfde te houden gedurende de ambtstermijn. Hierbij moet wel worden nagedacht over de manier waarop de rest van het AB input kan aandragen voor het gesprek.

11.2.3 Frequentie

Om een cultuur van reflectie te laten ontstaan, is structuur en regelmaat belangrijk. Bij voorkeur vindt daarom jaarlijks een formeel klankbordgesprek plaats. Agenda's lopen snel vol. Daarom is het goed om de jaarlijkse klankbordgesprekken ruim op tijd een vaste plek te geven in de jaarplanning.

11.2.4 Voorbereiding

Leden van het AB zien niet altijd het volledig functioneren van de voorzitter omdat veel werk zich buiten hun blikveld afspeelt. Daarom is het belangrijk dat het AB zich laat informeren over de andere rollen van de voorzitter. Dat kan bijvoorbeeld door leden van het DB, de Sd, collega-bestuurders of andere nauwe collega's van de voorzitter te raadplegen. Bij het inwinnen van informatie bij externen is het belangrijk om de vertrouwelijkheid te waarborgen. Het is niet de bedoeling dat informanten hun input breed gaan verspreiden.

11.2.5 Verslaglegging en archivering

De Sd draagt zorg voor het verslag van het klankbordgesprek. Daarbij is het verstandig aan het begin van het gesprek afspraken te maken over de wijze waarop het verslag wordt gestructureerd. Het is belangrijk dat alle aanwezigen bij het gesprek zich kunnen vinden in het verslag. Daarom is het raadzaam om het verslag te laten ondertekenen door alle aanwezigen. Het verslag wordt gearchiveerd op dezelfde wijze als gebruikelijk bij geheime stukken. Omdat de cvdK voortgangsgesprekken met de voorzitter voert, is het wenselijk dat de verslagen met de cvdK gedeeld worden.

11.3 Voortgangsgesprekken

Naast de gesprekken tussen de voorzitter van het waterschap en het AB, voert ook de cvdK gesprekken met de voorzitter van het waterschap. Dit zijn voortgangsgesprekken. Deze gesprekken zijn gericht op advisering, sparring en reflectie, en zijn geen klankbordgesprekken. Voorgesteld wordt dat de cvdK gedurende de ambtstermijn ten minste drie voortgangsgesprekken met de voorzitter voert. Tijdens deze voortgangsgesprekken worden onder andere de verwachtingen en uitdagingen van het ambt en functioneren, maar ook de loopbaanontwikkeling van de voorzitter, besproken. De cvdK kan daarin als sparringpartner fungeren. Het is raadzaam om de planning van de klankbordgesprekken en de voortgangsgesprekken op elkaar af te stemmen.

11.3.1 Verslaglegging en archivering

Van de voortgangsgesprekken kunnen verslagen worden opgesteld om de continuïteit en kwaliteit te borgen en waar nodig de opvolging en acties te monitoren.

11.4 Modelverordening ambtstermijn

Om de continuïteit, kwaliteit en transparantie van het functioneren van de voorzitter te waarborgen, kan het waterschap een verordening vaststellen voor de ambtstermijn. In de handreiking is daarom de modelverordening voor de ambtstermijn wat betreft klankbordgesprekken opgenomen (zie Bijlage 8). Deze verordening richt zich op de periode gedurende de ambtsperiode, na de formele benoeming van de voorzitter. De verordening beschrijft dat:

- het gaat om klankbordgesprekken met een representatieve delegatie uit het AB, waarin reflectie en feedback op het functioneren van de bestuurder centraal staan;
- de klankbordgesprekken een ondersteunend en adviserend karakter hebben, zonder directe invloed op de beslissing over herbenoeming;
- het aan te bevelen is het aantal deelnemers beperkt te houden, bijvoorbeeld een afvaardiging van drie tot vijf personen, om de gesprekken overzichtelijk en effectief te houden;

- de gesprekken adviserend en reflectief zijn, de formele bevoegdheden voor (her)benoeming onverlet.

Tot slot biedt de verordening duidelijke procedurele kaders, voorkomt zij ad-hoc-afspraken en versterkt zij de kwaliteit van de bestuurspraktijk gedurende de ambtsperiode.

11.5 Plaatsvervangend voorzitter

Wanneer de voorzitter tijdens de ambtstermijn is verhinderd om het ambt verder uit te oefenen, moet er worden gekeken naar het reglement van het desbetreffende waterschap. Hierin staat wie door het DB als plaatsvervangend voorzitter kan worden aangewezen. Elk waterschap moet dit vastleggen in het reglement.

De Wschw regelt alleen de plaatsvervangend voorzitter in de situatie waarin er geen dagelijks bestuur meer is. Op grond van artikel 51a, tweede lid, Wschw kunnen de volgende personen als plaatsvervangend voorzitter worden aangewezen:

- het oudste lid in jaren van het AB, tenzij het AB een ander lid met de waarneming belast.

Als het AB en DB zijn afgetreden, kunnen, op grond van artikel 51a, derde lid, Wschw, de volgende personen worden aangewezen als plaatsvervangend voorzitter:

- afgetreden lid van het DB, welke door het afgetreden DB wordt aangewezen;
- het oudste afgetreden lid in jaren van het AB, bij ontstentenis van alle afgetreden leden van het DB.

11.6 Schorsing

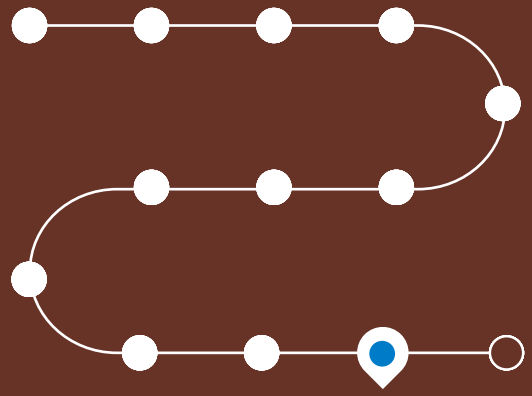
Volgens artikel 46 Wschw kan een voorzitter van een waterschap bij KB worden geschorst. De schorsing kan plaatsvinden in het belang van een goede uitoefening van het ambt. Het KB moet op basis van artikel RPB ten minste de volgende elementen bevatten:

- het tijdstip waarop de schorsing ingaat;
- een zo nauwkeurig mogelijke omschrijving van de duur van de schorsing;
- het motief van de schorsing.

Fase 12

Einde ambtstermijn

Proces

Betrokkenen

Het ministerie van IenW

Het algemeen bestuur

De voorzitter van een waterschap

De Koning

12.1 Introductie

In het vijfde jaar van een ambtstermijn vraagt de cvdK aan de voorzitter van het waterschap of de voorzitter in aanmerking wenst te komen voor herbenoeming. Daarnaast stuurt IenW een jaar voorafgaand aan het aflopen van de ambtstermijn een bericht naar het waterschap over de aflopende ambtstermijn. Indien de voorzitter niet wenst te worden herbenoemd, dan loopt de ambtstermijn af. Voorzitters kunnen er uiteraard ook voor kiezen tijdens hun ambtstermijn te vertrekken. In dat geval volgt ontslag.

De voorzitter van een waterschap kan alleen bij KB worden ontslagen. Zie artikel 46, eerste lid, Wsch. Ontslag gebeurt dan ook door de Kroon. IenW speelt hierin een centrale rol. IenW stelt, net zoals bij een benoeming, een besluit op, in dit geval een ontslagbesluit. Vervolgens doet IenW de voordracht tot ontslag bij de Koning. Het KB wordt ondertekend door de Koning en medeondertekend (gecontrasigneerd) door de minister van IenW.

Uit artikel 4.2.19 RPB volgt in principe dat wordt uitgegaan van eervol ontslag, tenzij de minister van IenW vindt dat er zwaarwegende redenen zijn om daarvan af te wijken, en dat ontslag op basis van de volgende redenen kan plaatsvinden:

- op eigen verzoek;
- pensioengerechtigde leeftijd (70 jaar). Op de dag dat de voorzitter 70 jaar wordt, zal het ontslag plaatsvinden, ongeacht of het waterschap dan al een nieuwe voorzitter heeft geregeld;
- ongeschiktheid voor het vervullen van het ambt wegens ziekte of gebreken. Ontslag op basis van ziekte of gebreken kan pas plaatsvinden wanneer er sprake is van ongeschiktheid tot het vervullen van het ambt wegens ziekte of gebreken gedurende een ononderbroken periode van zes maanden en herstel niet binnen een periode van zes maanden na de eerste ononderbroken periode van zes maanden te verwachten is;
- opheffing van het waterschap;
- een aanbeveling van het AB tot ontslag wegens een verstoorde verhouding tussen de voorzitter en het AB;
- andere gronden.

Het waterschap dient IenW op de hoogte te brengen wanneer er sprake is van een van de genoemde redenen.

12.2 Verstoorde verhoudingen

Het is mogelijk dat er gedurende de ambtsperiode problemen ontstaan in de samenwerkingsrelatie tussen de voorzitter van het waterschap en het AB of DB. Indien het AB van oordeel is dat de situatie onwerkbaar is en er geen mogelijkheden meer zijn om verbetering te realiseren, kan het AB op grond van artikel 4.2.19, derde lid, onderdeel d, RPB een aanbeveling tot ontslag doen wegens een verstoorde verhouding tussen de voorzitter en het AB. Het AB kan de voorzitter van een waterschap echter niet zelfstandig ontslaan. Het is nodig dat het AB motiveert waarin de verstoring is gelegen en waarom het AB over wil gaan tot ontslag. De motivering is nodig omdat de minister van IenW bij voordracht aan de Koning moet kunnen onderbouwen dat van een verstoorde verhouding sprake is. Aangezien de voorzitter belanghebbende bij het verzoek tot ontslag is, wordt de voorzitter op grond van artikel 4.8. van de Awb in de gelegenheid gebracht om een zienswijze te geven. De motivering van het AB en de zienswijze van de voorzitter worden vervolgens tegen elkaar afgewogen. Er is geen expliciete beslistermijn. Op grond van artikel 4.1.3 van de Awb wordt in beginsel uitgegaan van een redelijk termijn van acht weken.

Het AB kan signalen afgeven of een motie van wantrouwen uitspreken over de voorzitter van het waterschap richting de minister van IenW. Voorafgaand aan een dergelijke stap wordt verondersteld dat gesprekken zijn gevoerd met de voorzitter van het waterschap en het AB.

12.2.1 Rol commissaris van de Koning

Vanuit de rol als vertegenwoordiger van de kroon en toezichthouder op goed bestuur kan de cvdK in dergelijke situaties:

- gesprekken voeren met de voorzitter van het waterschap en het AB of DB om de problemen in kaart te brengen;
- procesbemiddelend optreden om de samenwerking te herstellen en oplossingsrichtingen te verkennen;
- interventiemogelijkheden beschrijven, zodat het AB of DB en de minister van IenW inzicht hebben in mogelijke stappen.

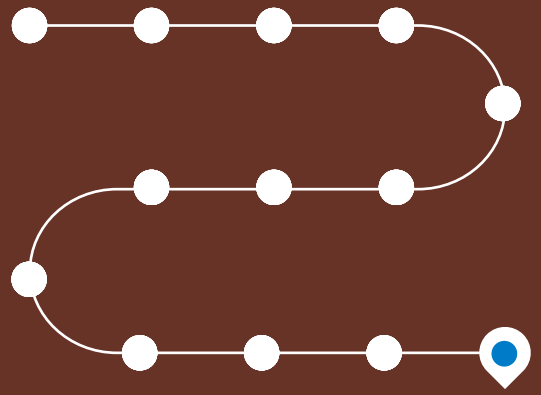

De cvdK kan niet zelfstandig besluiten nemen over het beëindigen van het ambt of het wijzigen van aanbevelingen; de bevoegdheid tot het voordragen voor ontslag ligt op grond van artikel 46 Wschw bij de minister van IenW.

Fase 13

Herbenoeming

Proces

Betrokkenen

Het ministerie van IenW

Het algemeen bestuur

De voorzitter van een waterschap

De Koning

De commissaris van de Koning

13.1 Introductie

Op basis van artikel 46 Wswch is de voorzitter van een waterschap herbenoembaar. De herbenoeming vindt plaats bij het KB. Het aantal zittingstermijnen van zes jaar is niet aan een maximum gebonden. Een voorzitter kan tot het zeventigste levensjaar onbeperkt worden herbenoemd.

Het AB en de VC dienen de pensioengerechtigde leeftijd in de gaten te houden. Wordt een voorzitter op 69-jarige leeftijd herbenoemd, dan moet na beëdiging direct een nieuwe benoemingsprocedure opgestart worden en het waterschap doorloopt daardoor twee jaar achter elkaar een benoemingsprocedure. Het is daarom raadzaam om hierover openlijk in gesprek te gaan met de zittende voorzitter.

De zittende voorzitter weegt af of die voor herbenoeming in aanmerking wil komen en, zo ja, onder welke condities, in lijn met het addendum (zie paragraaf 13.4.1). Het AB formuleert een oordeel over het functioneren van de voorzitter inzake de herbenoeming. De voorzitter mag nooit worden verrast met een niet-herbenoeming. Als er twijfels zijn bij het functioneren van de voorzitter, moet dit eerder aan de orde zijn gekomen. Het uitgangspunt is “herbenoeming, tenzij”. De cvdK kan toezien op de kwaliteit van het herbenoemingsproces en kan overleg plegen met betrokkenen.

Het beoordelingskader voor de herbenoeming is de destijds opgestelde profielschets met addendum. Dat is immers het document waarin de eisen en kenmerken zijn geschetst op grond waarvan de voorzitter werd geselecteerd. In de herbenoemingsprocedure gaat het echter niet alleen om een terugblik op het eerdere functioneren van de voorzitter van een waterschap. Het gaat ook over de vraag of er wensen zijn ten aanzien van het functioneren van de voorzitter in de nieuwe ambtstermijn, zowel inhoudelijk als voor de samenwerkingsrelatie die de voorzitter onderhoudt of stimuleert. In de herbenoemingsprocedure moet ruimte zijn om dergelijke aanvullende wensen en verwachtingen te formuleren, zowel door de voorzitter van een waterschap zelf als door het AB. Dit kan via het voeren van bijvoorbeeld klankbordgesprekken al naar voren zijn gekomen.

Een herbenoeming geldt opnieuw voor zes jaar. Het herbenoemingsproces bestaat uit acht processtappen:

1. Opstarten van de herbenoemingsprocedure.
2. Opstellen van de verordening op de vertrouwenscommissie die de aanbeveling voorbereidt.
3. Voorbereiding van het herbenoemingsgesprek.
4. Voeren van het herbenoemingsgesprek met de voorzitter en opstellen van de conceptaanbeveling.
5. Vaststellen van de aanbeveling in besloten vergadering.
6. Beschouwing door de GS.
7. Toezending van de aanbeveling aan de minister van IenW.
8. Voordracht door de minister van IenW en herbenoeming bij het KB.

13.2 Opstarten van de herbenoemingsprocedure

In het vijfde jaar van een ambtstermijn vraagt het AB of de cvdK aan de voorzitter van het waterschap of die in aanmerking wenst te komen voor herbenoeming. Het gesprek vindt ongeveer tien maanden voordat de ambtstermijn afloopt plaats. Als de voorzitter aangeeft in aanmerking te willen komen voor herbenoeming, dan wordt de herbenoemingsprocedure gestart. Is herbenoeming niet aan de orde, dan wordt er een benoemingsprocedure opgestart.

Vervolgens kan de cvdK met (de fractievoorzitters uit) het AB de procedure voor herbenoeming bespreken. Ook zal de cvdK dan toelichten wat er van het AB verwacht wordt in deze procedure. Een van de vragen van de cvdK zal dan zijn of naar de inschatting van het AB sprake zal zijn van een inhoudelijk soepele procedure.

13.3 Opstellen van de verordening VC

De voorbereiding van de aanbeveling tot herbenoeming van de voorzitter wordt gedaan door de VC. Het AB regelt in een verordening de taak, samenstelling en werkwijze van de VC. Als er een doorlopende verordening ligt die ook toeziet op de herbenoemingsprocedure, is het opstellen van een nieuwe verordening niet nodig.

Het AB stelt uit zijn midden een VC in. Om de legitimiteit en representativiteit van de procedure te waarborgen, wordt een brede afspiegeling van fracties in de VC als uitgangspunt gehanteerd. Dit betekent dat idealiter alle fracties in een commissie vertegenwoordigd zijn.

Tegelijkertijd kan een grote VC complex zijn bij het organiseren van gesprekken en besluitvorming. Het is van belang dat alle fracties vertegenwoordigd zijn in de VC. Dit kan op twee manieren in de verordening van het waterschap worden opgenomen:

1. Directe vertegenwoordiging: elke fractie levert één fractielid.
2. Indirecte vertegenwoordiging: een fractie kan zich laten vertegenwoordigen door een lid van een andere fractie. Op deze manier wordt de brede politieke legitimiteit gewaarborgd, terwijl de praktische uitvoerbaarheid van de commissie behouden blijft, ook bij grote VC's. Een extern bureau kan ondersteuning bieden bij de organisatie en inrichting van de gesprekken.

Het blijft aan het waterschap zelf om af te wegen hoe de VC wordt samengesteld, mits de representatieve afspiegeling zoveel mogelijk wordt gewaarborgd. Het niet volledig meenemen van alle fracties kan later leiden tot vragen over legitimiteit of draagvlak.

13.4 Voorbereiding van het herbenoemingsgesprek

Voor het herbenoemingsgesprek met de voorzitter is het belangrijk om goede informatie in te winnen bij mensen die de voorzitter feitelijk en in volledige taakuitoefening zien functioneren. Tegelijk moet de geheimhouding rondom de herbenoeming gewaarborgd blijven. Het is daarom verstandig de groep van mensen die geraadpleegd wordt niet groter te maken dan noodzakelijk.
De VC mag niet extern informatie verstrekken over het precieze verloop en zeker niet over de (voorlopige) uitkomsten van de herbenoemingsprocedure.
De VC bepaalt:

- of de VC aanvullend op de profielschets en bijbehorende addendum wil aangeven welke specifieke beoordelingscriteria bij de herbenoeming worden meegewogen, en dus welke beoordelingscriteria er zijn;
- welke zaken extra aanvullende aandacht nodig hebben;
- het gesprek met de huidige voorzitter waarin de beoordelingscriteria en zaken die extra aandacht nodig hebben terugkomen;
- de gesprekken met externe partners over ervaring met de huidige voorzitter van een waterschap. Dit kan gaan om gesprekken met het DB, het AB en externe partners om een beeld te vormen. De VC maakt een verslag van hetgeen met de externe partners is besproken en legt dit verslag voor aan de externe partners. Zo zorgt dit ervoor dat de VC en de externe partners dezelfde afdronk van het gesprek hebben.

Mede op basis van de verkregen informatie formuleert de VC een oordeel over het functioneren van de voorzitter. Dit wordt verwerkt in een conceptverslag waarin wordt beoordeeld in welke mate de voorzitter voldoet aan het profiel dat is opgesteld. Van de beraadslagingen wordt door de secretaris een verslag gemaakt dat niet openbaar wordt gemaakt. Het conceptverslag is de basis voor het herbenoemingsgesprek dat de VC voert met de voorzitter.

13.4.1 Addendum opstellen

De context waarin waterschappen opereren verandert voortdurend. Maatschappelijke opgaven, bestuurlijke verhoudingen en strategische keuzes vragen om andere accenten in het voorzitterschap dan bij de oorspronkelijke benoeming. Het addendum maakt het mogelijk deze veranderingen zorgvuldig te betrekken bij de herbenoeming,

zonder de suggestie te wekken dat de functie fundamenteel wijzigt. Door het addendum voorafgaand aan de herbenoeming vast te stellen en dit met de zittende voorzitter te bespreken, wordt geborgd dat geen sprake is van onverwachte of plotseling gewijzigde eisen. Dit versterkt de rechtszekerheid en transparantie van het proces. Deze werkwijze biedt het waterschap voldoende ruimte om te beoordelen of de zittende voorzitter past bij de actuele situatie en toekomstvisie, terwijl tegelijkertijd aansluiting wordt gehouden bij bestaande praktijk en eerdere bestuurlijke afspraken. Vanaf het laatste jaar van de ambtstermijn stelt het AB een addendum vast bij de profielschets.

13.5 Voeren herbenoemingsgesprek met voorzitter en opstellen conceptaanbeveling

De VC bespreekt de bevindingen met de voorzitter, nog voordat de VC verslag uitbrengt aan het AB en de cvdK. Net als bij het klankbordgesprek is het intermenselijke aspect van het herbenoemingsgesprek belangrijk: het doel zou van beide zijden moeten zijn om een goed gesprek te voeren over het ervaren functioneren van de voorzitter. Een goede voorbereiding van het gesprek en een goede gesprekstechniek zijn daarom ook hier van belang. De VC stelt na het herbenoemingsgesprek een verslag van bevindingen en op basis daarvan een conceptaanbeveling op.

Het streven is om als VC unaniem te zijn over de conceptaanbeveling. Wanneer er verschillen van inzicht bestaan over de aan te bevelen kandidaat, is het raadzaam om te achterhalen waar deze verschillen vandaan komen. Het is goed om deze als VC met elkaar door te spreken alvorens de VC de conceptaanbeveling vaststelt. Wanneer er verschillen van inzicht blijven bestaan, kan indien nodig worden gestemd. Leden van de commissie kunnen een minderheidsstandpunt laten opnemen in het verslag van bevindingen.

De inhoud en vorm van het verslag van bevindingen staan vrij. Het is wel van belang er zorg voor te dragen dat het verslag voldoende onderbouwing bevat van de visie van de VC, omdat het AB op basis van het verslag van bevindingen besluit over de aanbeveling.

13.6 Vaststellen aanbeveling

In de AB-vergadering worden het verslag, de conceptaanbeveling en andere relevante informatie van de VC besproken en kunnen er vragen worden gesteld aan de VC. Het is raadzaam dat deze vergadering besloten is. Aansluitend zal een schriftelijke, geheime stemming plaatsvinden over de conceptaanbeveling van de VC, opdat de leden van het AB volledig vrij kunnen stemmen, zonder enige druk van buitenaf. Deze stemming vindt plaats op dezelfde wijze als in het waterschap altijd over personen wordt gestemd. Het is van belang dat het tijdens de vergadering, maar wel voorafgaand aan de stemming, helder is over hoe en wat er wordt gestemd. Bij de aanbeveling zijn de naar het oordeel van het AB van belang zijnde overwegingen gevoegd.

13.6.1 Uitzondering: aanbeveling tot niet-herbenoeming

Het AB kan tot het oordeel komen dat er geen sprake kan zijn van herbenoeming van de voorzitter. Indien een situatie van (niet-)herbenoeming zich voordoet, kan het AB inhoudelijk advies van de minister van IenW en cvdK vragen. Een aanbeveling om niet tot herbenoeming over te gaan, moet gebaseerd zijn op een afgewogen oordeel na regelmatig gevoerde klankbordgesprekken, goede verslagen daarvan en voldoende mogelijkheden voor de voorzitter om het functioneren te verbeteren. Een aanbeveling tot niet-herbenoeming zonder dat eerder signalen zijn gegeven en ontvangen dat het niet goed zou gaan (met andere woorden: zonder ‘dossier’) wordt doorgaans minder snel opgevolgd.

13.7 Beschouwing Gedeputeerde Staten

Op grond van artikel 46, derde lid, Wschw dient het college van GS een eigen beschouwing toe te voegen aan de aanbeveling van het AB. Hierbij neemt GS de bestuurlijke situatie, het profiel en het functioneren van de voorzitter mee. Ook kan er een gesprek worden ingepland tussen GS, of de portefeuillehouder Water binnen het college, en de kandidaat.

Wanneer het waterschap in meerdere provincies ligt, moet door de coördinerende provincie worden gewaarborgd dat de beschouwing is opgesteld mede namens de andere provincie(s). Het college van GS draagt er zorg voor dat de stukken, vergezeld van hun oordeel, zo snel mogelijk worden verzonden aan de minister van IenW.

De volgende stukken dienen naar IenW te worden gezonden:
- verzoek van de (gezamenlijke) GS tot benoeming;
- beschouwing van de (gezamenlijke) GS;
- aanbeveling van het waterschap;
- datum van benoeming;
- formulier persoonsgegevens (zie Bijlage 4.2);
- procedureverslag.

13.8 Toezending aanbeveling aan IenW

Bij een herbenoeming wordt er geen screeningsverzoek gedaan namens de minister van IenW aan het ministerie van Financiën, de Belastingdienst en aan BZK, de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst. Door IenW worden wel de ontvangen stukken getoetst of het de juiste stukken zijn.

De minister van IenW blijft, ongeacht dat er geen screening plaatsvindt, twee opties houden:
- geen bezwaar tegen de voordracht;
- bezwaar tegen de voordracht.

13.9 Voordracht door IenW

Op basis van artikel 46 Wschw draagt de minister van IenW de kandidaat voor bij de Koning ter herbenoeming. De minister van IenW doet dit middels het voorbereiden van het KB. Het KB wordt ondertekend door de Koning en medeondertekend (gecontrasigneerd) door de minister van IenW. Pas nadat het KB is ondertekend en bekendgemaakt, is de herbenoeming rechtsgeldig.

13.10 Beëdiging

Op basis van artikel 50 Wschw moet de voorzitter bij een herbenoeming opnieuw de ambtseed afleggen in handen van de cvdK.

De beëdiging kan ook openbaar worden gedaan, maar is vaak korter en minder ceremonieel dan bij de benoeming. Dit vraagt wel om tijdige afstemming met het kabinet van de commissaris van de Koning.

Bijlagen

Bijlage 1: Verantwoordelijke provincie per waterschap en hoogheemraadschap

Waterschap en hoogheemraadschap	Provincie(s) binnen beheergebied	Verantwoordelijke provincie
Waterschap	Provincie(s) binnen beheergebied	
Aa en Maas	Noord-Brabant	Noord-Brabant
Amstel, Gooi en Vecht	Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland	Noord-Holland
Brabantse Delta	Noord-Brabant en Zeeland	Noord-Brabant
De Dommel	Noord-Brabant	Noord-Brabant
Delfland	Zuid-Holland	Zuid-Holland
Drents Overijsselse Delta	Drenthe en Overijssel	Drenthe
Hollands Noorderkwartier	Noord-Holland	Noord-Holland
Hollandse Delta	Zuid-Holland	Zuid-Holland
Hunze en Aa's	Drenthe en Groningen	Drenthe
Limburg	Limburg	Limburg
Noorderzijlvest	Drenthe, Fryslân en Groningen	Groningen
Rijn en IJssel	Gelderland en Overijssel	Gelderland
Rijnland	Noord-Holland en Zuid-Holland	Zuid-Holland
Rivierenland	Gelderland, Noord-Brabant, Utrecht en Zuid-Holland	Gelderland
Scheldestromen	Noord-Brabant en Zeeland	Zeeland
Schieland en de Krimpenerwaard	Zuid-Holland	Zuid-Holland
Stichtse Rijnlanden	Utrecht en Zuid-Holland	Utrecht
Vallei en Veluwe	Gelderland, Overijssel en Utrecht	Gelderland
Vechtstromen	Drenthe, Gelderland en Overijssel	Overijssel
Wetterskip Fryslân	Fryslân en Groningen	Fryslân
Zuiderzeeland	Flevoland, Fryslân en Overijssel	Flevoland

Bijlage 2: Benodigde stukken per orgaan

Orgaan	Stukken
VC	• CV • motivatiebrief
AB	• het verslag (conceptaanbeveling is hier onderdeel van) van de VC • andere relevante informatie van de VC
GS	• het verslag van de VC • het vertrouwelijke verslag van de besloten vergadering waarin het AB de aanbeveling vaststelt • het verslag van de openbare vergadering • de aanbeveling van het AB • de profielschets voor de nieuwe voorzitter van een waterschap • uittreksel algemeen bestuur besluitenlijst • het CV van de aanbevolen kandidaat • VOG van de kandidaat • formulier persoonsgegevens
Ministerie	• verzoek van de (gezamenlijke) GS tot benoeming • beschouwing van de (gezamenlijke) GS • procedureverslag • aanbeveling van het AB • datum van benoeming • formulier persoonsgegevens

Bijlage 3: Adressering voor verzending stukken per post naar IenW

Team Bestuur
DGWB, WGW, GWB*
2090, Rijnstraat 8
2500 EX Den Haag

Betreft: (her)benoeming voorzitter van waterschap/hoogheemraadschap

* In de aanhef wordt gebruikgemaakt van verschillende afkortingen. De afkortingen staan voor het volgende: DGWB: Directoraat-generaal Water en Bodem, WGW: Directie Waterkwaliteit en Grote Wateren, GWB: Afdeling Grote Wateren en Bestuur

Bijlage 4: Format aanleveren persoonsgegevens aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

4.1. Benoeming

Titel
(indien van toepassing)

Volledig naam, inclusief voorletters
(naam zoals in legitimatiebewijs)

Roepnaam

Geboortedatum

Geboorteplaats

Woonadres

Burgerservicenummer

NB: Geen kopieën van legitimatiebewijs. Alleen aanleveren wat er in de tabel wordt gevraagd. AVG technisch wil het ministerie van IenW zo min mogelijk persoonsgegevens ontvangen. Indien er meer wordt aangeleverd dan gevraagd, wordt dit onherstelbaar vernietigd.

4.2. Herbenoeming

Titel
(indien van toepassing)

Volledig naam, inclusief voorletters
(naam zoals in legitimatiebewijs)

Roepnaam

Woonadres

NB: Geen kopieën van legitimatiebewijs. Alleen aanleveren wat er in de tabel wordt gevraagd. Om te voldoen aan de AVG wil het ministerie van IenW zo min mogelijk persoonsgegevens ontvangen. Indien er meer wordt aangeleverd dan gevraagd, wordt dit per direct onherstelbaar vernietigd.

Bijlage 5: Template planning (her)benoemingsprocedure

Fase	Periode (indicatief)	Onderwerp / Actie
1. Voorbereiding	Week 1 - 8 (ca. 2 maanden)	• Overleg fractievoorzitters • Voorbereiden benoemingsprocedure • Bespreken omvang/samenstelling vertrouwenscommissie • Eventueel externe ondersteuning • CvdK maakt een planning
2. Instellen commissie	Week 9 - 12 (ca. 1 maand)	• Voorstel aan AB • Benoemen leden vertrouwenscommissie • Vaststellen verordening vertrouwenscommissie • Offertes aanvragen • Presentaties bureaus • Keuze bureau door vertrouwenscommissie
3. Selectie bureau	Week 13 - 20 (ca. 2 maanden)	• Offertes aanvragen • Presentaties bureaus • Keuze bureau door vertrouwenscommissie
4. Profielschets	Eén avondvergadering	• Vaststelling profielschets door AB in aanwezigheid van de cvdK • Profielschets wordt aangeboden aan de cvdK • Benoemen leden vertrouwenscommissie door AB • Vaststellen verordening door vertrouwenscommissie door AB

Fase	Periode (indicatief)	Onderwerp / Actie
4. Openstelling vacature	Drie weken	• Vacature staat drie weken open (indien tijdens een vakantie wordt vaak deze periode meegerekend)
5. Vacature en sollicitaties	Week 25 - 28 (ca. 1 maand)	• Vacature bekendmaken • Ontvangst en selectie kandidaten
6. Gesprekken en beoordeling	Week 29 - 36 (ca. 2 maanden)	• Training commissieleden • Presentatie kandidaten • 1e en 2e ronde gesprekken • Eventueel assessment
7. Aanbeveling	Week 37 - 40 (ca. 1 maand)	• Adviescommissie stelt concept-aanbeveling en verslag van bevindingen op • Besluitvorming door AB • Doorsturen stukken naar GS
8. Beschouwing	Week 40-44 (ca. 1 maand)	• Beschouwing door GS • Doorsturen aanbeveling en GS naar IenW
8. Ministeriële fase	Week 44-51 (ca. 2 maanden)	• GS stuurt stukken naar minister van IenW • Integriteitsonderzoek • Minister van IenW bereidt Koninklijk Besluit voor • Ondertekening KB
9. Installatie	Week 54 - 56 (ca. 1 maand)	• Beëdiging door commissaris van de Koning • Installatie in vergadering AB

Opzet voor een profielschets

1. **Inleiding**
   - Waterschap en hoogheemraadschap: [Naam waterschap en hoogheemraadschap], [omvang gebied], [aantal inwoners/bedrijven], [belangrijkste uitdagingen zoals waterveiligheid, waterkwaliteit, klimaatadaptatie].
   - Context: Waarom er een nieuwe voorzitter gezocht wordt (bijvoorbeeld einde ambtstermijn, herbenoeming, vacature).

2. **Rol en positie van de voorzitter**
   1. Voorzitter van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
   2. Vertegenwoordiger van het waterschap naar buiten toe (regionaal, nationaal, internationaal).
   3. Verantwoordelijk voor het functioneren van het bestuur en het onderhouden van relaties met partners (gemeenten, provincies, ministeries, maatschappelijke organisaties).

3. **Algemene vereisten**
   1. Integer en onafhankelijk.
   2. Bestuurlijk ervaren en gezaghebbend.
   3. Communicatief sterk en verbindend.
   4. Stressbestendig en besluitvaardig.

4. **Gewenste competenties**
   1. Bestuurlijke stijl: [bijv. verbindend, transparant, daadkrachtig].
   2. Samenwerking: [bijv. vermogen om bruggen te slaan tussen bestuur, inwoners en externe partners].
   3. Visie: [bijv. strategisch inzicht in waterbeheer, duurzaamheid en adaptatie].
   4. Leiderschap: [bijv. inspirerend richting bestuur en organisatie].

5. **Specifieke accenten voor dit waterschap en hoogheemraadschap**
   1. [Bijv. nadruk op innovatie in waterbeheer].
   2. [Bijv. versterken relatie met agrarische sector].
   3. [Bijv. vergroten zichtbaarheid van het waterschap bij inwoners].

6. **Procedurele informatie**
   1. Benoeming door de Kroon (Koninklijk Besluit).
   2. Voorbereiding en advies door het algemeen bestuur en de commissaris van de Koning van de verantwoordelijke provincie.
   3. Ambtstermijn: zes jaar, herbenoembaar zonder maximum aantal termijnen.

7. **Slot**
   1. Samenvatting: Het algemeen bestuur zoekt een voorzitter die [kernkwaliteiten invullen].
   2. Uitnodiging: Kandidaten worden uitgenodigd om te reageren en hun motivatie en ervaring te delen.

Bijlage 6: Doorlopende Verordening vertrouwenscommissie (her)benoeming voorzitter van een waterschap/hoogheemraadschap

Registratie nr.: xx
Het algemeen bestuur van waterschap/hoogheemraadschap xx; gelet op het advies van het fractievoorzittersoverleg d.d. xx;
en
gelet op artikelen 46 en 78 van de Waterschapswet en de artikelen xxx van het Reglement voor waterschap/hoogheemraadschap xx;

Besluit
Vast te stellen de Verordening vertrouwenscommissie benoeming voorzitter van waterschap/hoogheemraadschap xx

1. Instelling en taak van de commissie

1. De vertrouwenscommissie heeft tot taak het algemeen bestuur te adviseren over de op te stellen aanbeveling inzake de benoeming/herbenoeming van de voorzitter van het waterschap/hoogheemraadschap xx.
2. De vertrouwenscommissie stelt daartoe onder meer de profielschets voor de voorzitter van het waterschap/hoogheemraadschap xx op en legt deze ter vaststelling voor aan het algemeen bestuur en voert de gesprekken met de kandidaten/met de voorzitter.

2. Samenstelling commissie

1. De vertrouwenscommissie bestaat uit een brede afspiegeling van de fracties.
2. De vertrouwenscommissie wijst uit haar midden een voorzitter aan.

3. Bijstand (secretaris en ondersteuning)
De secretaris-directeur is secretaris van de commissie en draagt zorg voor de ambtelijke ondersteuning van de commissie. De vertrouwenscommissie wordt in de werkzaamheden bijgestaan door xx

4. Werkwijze commissie

1. De vertrouwenscommissie vergadert zo dikwijls als de voorzitter of ten minste twee leden dit noodzakelijk acht(en).
2. De vergaderingen van de vertrouwenscommissie vinden uitsluitend plaats op een externe locatie buiten het kantoorgebouw van het waterschap.
3. De vertrouwenscommissie vergadert uitsluitend, indien tenminste de helft van het aantal leden aanwezig is.
4. Besluiten worden bij meerderheid van stemmen genomen. De vertrouwenscommissie streeft naar unanimiteit van besluitvorming.
5. Ieder lid heeft één stem.
6. Indien de stemmen staken, wordt het nemen van een beslissing uitgesteld tot een volgende vergadering. Als uitstel van de beslissing niet mogelijk is of als de stemmen ook in de volgende vergadering staken, wordt van de minderheidsstemmen aantekening gemaakt.

5. Geheimhouding

1. Het AB legt, conform art. 55b Wschw, geheimhouding op alle mondelinge en schriftelijke correspondentie in deze (her)benoemingsprocedure.
2. De vergaderingen van de vertrouwenscommissie zijn besloten.
3. In de besloten vergadering van het algemeen bestuur licht de voorzitter van de vertrouwenscommissie het advies toe.
4. De geheimhouding, als bedoeld in dit artikel, geldt zowel tijdens het bestaan van de vertrouwenscommissie, als na de ontbinding.
5. Op de stukken die onder de vertrouwenscommissie zijn en die van de vertrouwenscommissie uitgaan wordt 'geheim' vermeld.

6. Verslag

De vertrouwenscommissie brengt over het advies een schriftelijk en vertrouwelijk verslag uit aan het algemeen bestuur. Het advies geldt als een concept-aanbeveling voor het algemeen bestuur.

7. Ontbinding vertrouwenscommissie

De vertrouwenscommissie wordt geacht te zijn ontbonden met ingang van de dag volgend op de dag van bekendmaking van het Koninklijk Besluit op basis van de aanbeveling van het algemeen bestuur.

8. Archivering

1. De voorzitter van de vertrouwenscommissie draagt er zorg voor dat op het tijdstip bedoeld in artikel 7 alle archiefbescheiden onverwijld in een verzegelde envelop en gerubriceerd als "geheim" worden overgebracht naar de op grond van artikel 36 van de Archiefwet door het algemeen bestuur aangewezen archiefbewaarplaats.
2. De voorzitter van de vertrouwenscommissie draagt er zorg voor dat van de in het eerste lid bedoelde overbrenging een verklaring van overbrenging als bedoeld in artikel 9 van het Archiefbesluit 1995 wordt opgemaakt. In deze verklaring wordt melding gemaakt van de met toepassing van artikel 15, eerste lid, onderdelen a en c, van de Archiefwet 1995 gestelde beperkingen aan de openbaarheid, geldende voor een periode van 75 jaar.
3. De voorzitter van de vertrouwenscommissie draagt er zorg voor dat alle overige bescheiden en alle kopieën van de in dit artikel bedoelde bescheiden onmiddellijk worden vernietigd.
4. De overgelegde stukken van de kandidaten worden aangetekend aan hen geretourneerd.

9. Slotbepaling

In alle gevallen waarin deze verordening niet voorziet beslist de vertrouwenscommissie.

10. Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Waterschapsblad waarin deze wordt geplaatst.

Ondertekening

Aldus vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van het waterschap/ hoogheemraadschap xxx in zijn openbare vergadering van xx-xx-20xx,

Het algemeen bestuur,

De secretaris,

De voorzitter,

Bijlage 7: Verordening ambtstermijn

Registratie nr.: xx
Het algemeen bestuur van waterschap/hoogheemraadschap xx; gelet op het advies van het fractievoorzittersoverleg d.d. xx;
en
gelet op artikelen 46 en 78 van de Waterschapswet en de artikelen xxx van het Reglement voor waterschap/hoogheemraadschap xx;

Besluit
Vast te stellen de Verordening ambtstermijn voorzitter van waterschap/hoogheemraadschap xx

1. Begripsbepalingen
In deze verordening wordt verstaan onder:
a. voorzitter: de voorzitter van het waterschap als bedoeld in de Waterschapswet;
b. algemeen bestuur: het algemeen bestuur van het waterschap;
c. commissie: de klankbordcommissie als bedoeld in artikel 2;
d. cvdK: de Commissaris van de Koning in de provincie waarin het waterschap is gelegen;
e. ambtsperiode: de periode waarvoor de voorzitter is benoemd.

2. Doel van de verordening
Deze verordening strekt tot bevordering van de continuïteit, kwaliteit en transparantie van het functioneren van de voorzitter gedurende de ambtsperiode.

De verordening voorziet in periodieke klankbordgesprekken. De gesprekken hebben een ondersteunend en adviserend karakter en laten de formele bevoegdheden inzake (her)benoeming onverlet.

3. Instelling en samenstelling klankbordcommissie
1. Het algemeen bestuur stelt uit zijn midden een representatieve klankbordcommissie in.
2. De commissie weerspiegelt zoveel mogelijk de bestuurlijke verhoudingen binnen het algemeen bestuur.
3. Het algemeen bestuur wijst de voorzitter van de commissie aan.
4. De commissie wordt ondersteund door een secretaris.

4. Klankbordgesprekken
De commissie voert ten minste eenmaal per twee jaar een klankbordgesprek met de voorzitter.
Indien daartoe aanleiding bestaat, kan de commissie besluiten tot een extra gesprek.
In het gesprek wordt gereflecteerd op het functioneren van de voorzitter, mede in relatie tot:
a. de rol als voorzitter van het algemeen en dagelijks bestuur;
b. de bestuurlijke samenwerking binnen en buiten het waterschap;
c. integriteit, voorbeeldgedrag en leiderschap;
d. relevante ontwikkelingen binnen het waterschapsbestuur.

Het gesprek heeft een ontwikkelgericht karakter en is niet gericht op het innemen van een standpunt over herbenoeming.

5. Verslaglegging klankbordgesprekken
1. Van het gesprek wordt een beknopt, vertrouwelijk verslag opgesteld.
2. Het verslag wordt vastgesteld door de commissie en ter kennis gebracht van de voorzitter.
3. Het verslag wordt niet openbaar gemaakt.

6. Vertrouwelijkheid

- De gesprekken als bedoeld in deze verordening vinden plaats in beslotenheid.
- De leden van de commissie en overige betrokkenen zijn gehouden tot geheimhouding van hetgeen in de gesprekken aan de orde komt, voor zover het vertrouwelijke of persoonsgebonden informatie betreft.
- De geheimhouding laat wettelijke verplichtingen tot informatieverstrekking onverlet.

7. Relatie tot herbenoeming

- De klankbordgesprekken en het voortgangsgesprek vormen geen formele voordracht, aanbeveling of besluit inzake herbenoeming.
- De procedure tot herbenoeming vindt plaats overeenkomstig de toepasselijke wettelijke bepalingen.

8. Inwerkingtreding

- Deze verordening treedt in werking op de dag na vaststelling door het algemeen bestuur.
- Korte toelichting.
- Deze verordening beoogt te voorkomen dat het functioneren van de voorzitter uitsluitend aan het einde van de ambtsperiode wordt beoordeeld. Door periodieke reflectie wordt de bestuurspraktijk versterkt en wordt tijdig bijgestuurd waar nodig. De regeling laat de formele (her)benoemingsprocedure onverlet.

Ondertekening

Aldus vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van het waterschap/hoogheemraadschap xxx in zijn openbare vergadering van xx-xx-20xx,

Het algemeen bestuur,

De secretaris,

De voorzitter,

Bijlage 8: Verslag vertrouwenscommissie

Onderdeel	Nieuwe benoeming voorzitter	Herbenoeming voorzitter
Inleiding	Datum, waterschap, samenstelling commissie, doel: aanbeveling voor benoeming nieuwe voorzitter.	Datum, waterschap, samenstelling commissie, doel: advies over herbenoeming van zittende voorzitter.
Werkwijze	Gesprekken met sollicitanten, bureau, evt. externe adviseurs. Beschrijving selectieprocedure (rondes, assessments).	Gesprekken met voorzitter, AB, evt. externe partners. Evaluatie van functioneren afgelopen termijn.
Beoordeling	Kandidaten beoordeeld aan de hand van profielschets. Bevindingen per kandidaat (vertrouwelijk). Motivering voor kandidaat.	Terugblik: functioneren, bestuursstijl, samenwerking, resultaten. Vooruitblik: wensen en verwachtingen voor nieuwe termijn.
Advies / Aanbeveling	Concept-aanbeveling aan AB.	Advies aan AB: herbenoeming wel/niet aanbevelen.
Slot / Verslaglegging	Verslag is vertrouwelijk, ondertekend door voorzitter en secretaris, uitsluitend voor AB en cvdK.	Verslag is vertrouwelijk, ondertekend door voorzitter en secretaris van de VC, uitsluitend voor AB en cvdK.

De fases van de (her)benoemings-procedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap

Deze visualisatie biedt een vereenvoudigde weergave van het benoemingsproces. De volledige procedure, rolverdeling en juridische grondslagen staan beschreven in de handreiking.

1 Voorafgaand aan benoemingsprocedure

De benoemingsprocedure moet tijdig worden opgestart; de doorlooptijd bedraagt minimaal acht maanden.

2 Instellen vertrouwens-commissie

Zodra duidelijk is dat de functie van voorzitter vrijkomt, wordt de vertrouwenscommissie ingesteld.

3 Profielschets opstellen

Elk waterschap is uniek en zoekt een voorzitter die daarbij past. De profielschets beschrijft onder andere waar het waterschap nu staat, welke koers het in de toekomst wil varen en de profielschets van de voorzitter.

4 Kandidatenselectie

De kandidaten richten hun sollicitatiebrieven aan het algemeen bestuur en sturen deze naar de commissaris van de Koning. De vertrouwenscommissie bepaalt, na het advies van de commissaris van de Koning, met welke kandidaten gesprekken worden gevoerd.

5 Advies vertrouwens-commissie

De conceptaanbeveling bevat het vertrouwelijke advies van de vertrouwenscommissie aan het algemeen bestuur. Hierin staat de beoordeling van geschiktheid van de kandidaat in relatie tot de profielschets.

6 Besluit en aanbeveling Algemeen Bestuur

In de vergadering van het algemeen bestuur worden het verslag, de conceptaanbeveling en andere relevante informatie besproken. Leden kunnen vragen stellen aan de vertrouwens commissie. Aansluitend vindt een schriftelijke, geheime stemming plaats over de conceptaanbeveling.

7 Beschouwing Gedeputeerde Staten

De beschouwing door gedeputeerde staten betreft een bestuurlijke reflectie bij de doorzending van de aanbeveling. De beschouwing is geen alternatieve voordracht en heropent de selectieprocedure niet.

8 Screening en voordracht door IenW

Na ontvangst van de stukken, controleert IenW of deze volledig zijn. Voordat een voordracht aan de Koning wordt gedaan, vindt er een screening plaats om te beoordelen of de kandidaat benoembaar is.

9 Koninklijk besluit

Het koninklijk besluit wordt ondertekend door de Koning en medeondertekend door de minister van IenW. Vanaf de in het besluit opgenomen ingangsdatum is de voorzitter formeel in functie, ook wanneer de beëdiging nog moet plaatsvinden.

10 Beëdiging

De beëdiging en installatie van de voorzitter vinden plaats tijdens een openbare vergadering, de. De commissaris van de Koning beëdigt de nieuwe voorzitter bij het betreffende waterschap.

11 Ambtstermijn

Na de benoeming start de ambtstermijn.

12 Einde ambtstermijn

De ambtstermijn eindigt wanneer de voorzitter niet wenst te worden herbenoemd of de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. De voorzitter kan er ook voor kiezen tussentijds terug te treden; in dat geval volgt (eervol) ontslag.

13 Herbenoeming

De voorzitter is herbenoembaar. Herbenoeming vindt plaats bij koninklijk besluit. Het aantal zittingstermijnen van zes jaar is niet aan een maximum gebonden; herbenoeming is mogelijk tot de leeftijd van zeventig jaar.

De fases van de (her)benoemings-procedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap

Deze visualisatie biedt een vereenvoudigde weergave van het benoemingsproces. De volledige procedure, rolverdeling en juridische grondslagen staan beschreven in de handreiking.

1 Voorafgaand aan benoemingsprocedure

De benoemingsprocedure moet tijdig worden opgestart; de doorlooptijd bedraagt minimaal acht maanden.

2 Instellen vertrouwens-commissie

Zodra duidelijk is dat de functie van voorzitter vrijkomt, wordt de vertrouwenscommissie ingesteld.

3 Profielschets opstellen

Elk waterschap is uniek en zoekt een voorzitter die daarbij past. De profielschets beschrijft onder andere waar het waterschap nu staat, welke koers het in de toekomst wil varen en de profielschets van de voorzitter.

4 Kandidatenselectie

De kandidaten richten hun sollicitatiebrieven aan het algemeen bestuur en sturen deze naar de commissaris van de Koning. De vertrouwenscommissie bepaalt, na het advies van de commissaris van de Koning, met welke kandidaten gesprekken worden gevoerd.

5 Advies vertrouwens-commissie

De conceptaanbeveling bevat het vertrouwelijke advies van de vertrouwenscommissie aan het algemeen bestuur. Hierin staat de beoordeling van geschiktheid van de kandidaat in relatie tot de profielschets.

6 Besluit en aanbeveling Algemeen Bestuur

In de vergadering van het algemeen bestuur worden het verslag, de conceptaanbeveling en andere relevante informatie besproken. Leden kunnen vragen stellen aan de vertrouwens commissie. Aansluitend vindt een schriftelijke, geheime stemming plaats over de conceptaanbeveling.

7 Beschouwing Gedeputeerde Staten

De beschouwing door gedeputeerde staten betreft een bestuurlijke reflectie bij de doorzending van de aanbeveling. De beschouwing is geen alternatieve voordracht en heropent de selectieprocedure niet.

8 Screening en voordracht door IenW

Na ontvangst van de stukken, controleert IenW of deze volledig zijn. Voordat een voordracht aan de Koning wordt gedaan, vindt er een screening plaats om te beoordelen of de kandidaat benoembaar is.

9 Koninklijk besluit

Het koninklijk besluit wordt ondertekend door de Koning en medeondertekend door de minister van IenW. Vanaf de in het besluit opgenomen ingangsdatum is de voorzitter formeel in functie, ook wanneer de beëdiging nog moet plaatsvinden.

10 Beëdiging

De beëdiging en installatie van de voorzitter vinden plaats tijdens een openbare vergadering, de. De commissaris van de Koning beëdigt de nieuwe voorzitter bij het betreffende waterschap.

11 Ambtstermijn

Na de benoeming start de ambtstermijn.

12 Einde ambtstermijn

De ambtstermijn eindigt wanneer de voorzitter niet wenst te worden herbenoemd of de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. De voorzitter kan er ook voor kiezen tussentijds terug te treden; in dat geval volgt (eervol) ontslag.

13 Herbenoeming

De voorzitter is herbenoembaar. Herbenoeming vindt plaats bij koninklijk besluit. Het aantal zittingstermijnen van zes jaar is niet aan een maximum gebonden; herbenoeming is mogelijk tot de leeftijd van zeventig jaar.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3386
Extern Zaak ID	0654735788
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	2.02
Titel	Jaarverslag en jaarrekening 2025 Regio Noordoost-Brabant (RNOB)
Organisatieonderdeel	Strategie, Beleid en Communicatie
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Jacobs, M.;Groot, E. de

Bijlagen
Informatienota AB
Bijlage 1 Aanbiedingsbrief bij Jaarplan en Jaarrekening 2025 RNOB
Bijlage 2 Jaarplan en Jaarrekening 2025 RNOB

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van het jaarverslag 2025 en jaarrekening 2025 van de RNOB

Zaaknummer: 859377

INFORMATIENOTA VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 9 OKTOBER 2026

KENNISNEMEN VAN:

1. Kennisnemen van het jaarverslag en de jaarrekening 2025 van de RNOB

PROBLEEMSTELLING

Middels bijgevoegd jaarverslag en jaarrekening voor 2025 wordt het Algemeen Bestuur geïnformeerd over resultaten en voortgang van de regionale samenwerking.

KERNBOODSCHAP

In de Regio Noordoost Brabant (RNOB) werken we als waterschap Aa en Maas met de gemeenten in de regio samen aan gedeelde, gemeentegrensoverschrijdende opgaven. De wateropgaven krijgen door deze samenwerking de inzet die zij nodig hebben.

CONSEQUENTIES

1. De RNOB-partners werken al jaren nauw samen aan gemeentegrens-overstijgende opgaven. Deze samenwerking is eind 2024 herbevestigd met een nieuw samenwerkingsconvenant voor onbepaalde tijd.
2. Kernopgaven van het waterschap, in de vorm van bijvoorbeeld de KRW-impuls, het gebiedsproces Aa-dal Noord en Stad-als-Spons, zijn ingebed in zowel het RNOB-jaarplan als in de in 2025 opgestarte Regiodeal.
3. De gebiedsgerichte samenwerking met gemeenten wordt versterkt door intensieve integrale afstemming tussen de relevante Bestuurlijke Overlegtafels binnen RNOB. Het waterschap neemt daarin het voortouw.
4. Daar waar dat doelmatig is verbinden we onze lobbyboodschappen met die van de RNOB, zoals nu bijvoorbeeld in relatie tot de nieuwe Nota Ruimte.

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

n.v.t.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Communicatie over jaarplan en jaarrekening 2025 verloopt via de kanalen die de RNOB daarvoor beschikbaar heeft.

VERVOLG

Het Algemeen Bestuur zal via de gebruikelijke kanalen op de hoogte worden gehouden over voortgang en resultaten, ook met betrekking tot onze inzet in de lopende Regio Deal. Daarnaast nemen gedelegeerde AB-leden deel aan de Klankbordgroep Raadsleden van het RNOB om mee te denken over een goede afstemming en verbinding tussen de regionale samenwerking en het eigen waterschap.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Aanbiedingsbrief bij Jaarplan en Jaarrekening 2025 RNOB
Bijlage 2 Jaarplan en Jaarrekening 2025 RNOB

VERSIEDATUM

1 september 2026

Onderwijsboulevard 225
5223 DE 's-Hertogenbosch

Postbus 315
5201 AH 's-Hertogenbosch

073 - 720 08 48
info@rnob.nl
www.rnob.nl

IBAN NL75 BNGH 0285 1738 63

Aan gemeenteraden en algemeen besturen waterschappen
cc. colleges van B&W en dagelijkse besturen waterschappen

Datum: 9 juli 2026
Ons Kenmerk: RNOB-2026-102
Bijlage(n): 1

Betreft: Jaarverslag en jaarrekening 2025 RNOB

Geachte leden van de gemeenteraden en algemeen besturen,

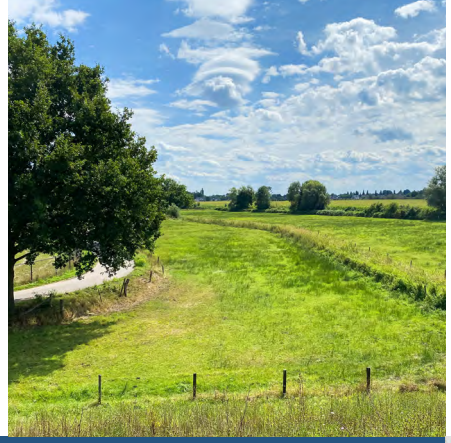
Hierbij bieden wij u het jaarverslag inclusief jaarrekening 2025 aan.

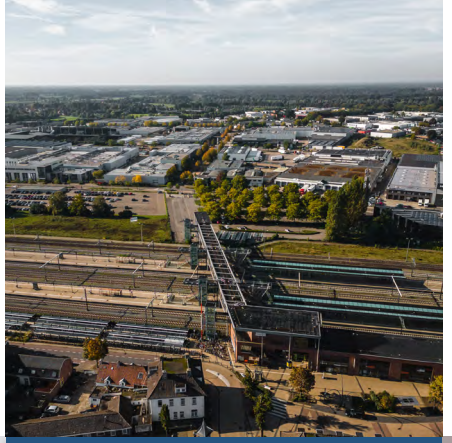
Dit jaarverslag geeft inzicht in de resultaten van onze samenwerking en de activiteiten die in 2025 zijn uitgevoerd. Daarnaast leggen wij met de jaarrekening verantwoording af over de financiële resultaten van het afgelopen jaar.

Het jaarverslag is op 3 juli 2026 vastgesteld door de Algemene Vergadering. U vindt het jaarverslag tevens op onze website: www.rnob.nl/publicaties.

Met vriendelijke groet,

drs. R.P.J.M. Peerenboom
Regiomanager RNOB

Jaarverslag en jaarrekening 2025

RNOB

Inhoudsopgave

Focus 3

Introductie 4

Onze ambitie, opgaven en rollen 5

Opgave Vitale leefomgeving 6
Programma Vitaal landelijk gebied 7
Programma Transitie landbouw 8
Programma Klimaatadaptatie 9
Programma Natuur en Landschap 10

Opgave Duurzaam bereikbaar 11
Programma Mobiliteit 12

Opgave Aantrekkelijk vestigen 13
Programma Economie 14

Opgave Behoud van talent 15
Programma Blijfklimaat 16
Programma Wonen 17

Opgave Een sterk verhaal 18
Programma Strategie 19
Programma Communicatie 20

Organisatie van de samenwerking 22

Bijlage 1: Positie van gemeenteraden en algemene besturen van de waterschappen 24

Bijlage 2: Jaarrekening 2025 26

Focus

2025 stond voor RNOB in het teken van focus. Focus op de toegevoegde waarde van regionale samenwerking. Op de manier waarop we samenwerken. En op heldere rollen, verantwoordelijkheden en afspraken in de aanloop naar een nieuwe bestuursperiode.

De maatschappelijke opgaven waar we voor staan – van wonen, bereikbaarheid en economie tot landbouw, ruimte en leefbaarheid – worden steeds complexer en grijpen steeds meer in elkaar.
Daarom hebben we scherp gekeken waar samenwerking écht meerwaarde biedt voor gemeenten en waterschappen.
En ook: waar lokale oplossingen beter passen. Dat vraagt om duidelijke keuzes, onderling vertrouwen en het vermogen om vanuit een gezamenlijk belang te blijven samenwerken.

Vanuit de nieuwe organisatieregeling bereidden we de overgang naar een nieuwe bestuurlijke organisatie voor. Daarmee zetten we stappen naar een regionale samenwerking die minder draait om overlegstructuren en meer om opgavegericht werken, verbinding en resultaat.
Het economisch profiel van onze regio was daar meteen een mooi voorbeeld van. Samen met AgriFood Capital en Noordoost Brabant Werkt ontwikkelden we één duidelijk verhaal over de economische kracht van Noordoost-Brabant. Een verhaal dat laat zien waarin onze regio sterk en onderscheidend is én waarom bedrijven en organisaties zich hier graag vestigen en investeren.

Een belangrijk hoogtepunt was de toekenning van de tweede Regio Deal, met RNOB als penvoerder. Niet alleen vanwege de bijdrage van 25 miljoen euro – de hoogste Rijksbijdrage – maar vooral als erkenning van de kracht van onze regio en het vertrouwen in onze samenwerking. Samen met overheden, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties zetten we de komende jaren extra de schouders onder ‘t Goeie leven in Noordoost-Brabant.

Deze ontwikkelingen laten zien dat RNOB steeds verder groeit naar een ‘huis van de samenwerking’: een plek waar gemeenten, waterschappen en andere partijen elkaar vinden rond de opgaven van vandaag en morgen. Een rol die blijft doorontwikkelen, zeker met het oog op de brede welvaartsagenda waar we de komende jaren samen met vele andere partijen aan werken.

Wij danken iedereen voor de betrokkenheid en fijne samenwerking in het afgelopen jaar. Vol vertrouwen kijken we uit naar de nieuwe bestuursperiode. Met vertrouwde én nieuwe gezichten bouwen we samen verder aan een regio waar het goed leven, wonen en werken is.

Jack Mikkers, voorzitter RNOB
René Peerenboom, regiomanager RNOB
’s-Hertogenbosch, 3 juli 2026

Introductie

RNOB is een samenwerking van en door de tien gemeenten en twee waterschappen* in Noordoost-Brabant. Gezamenlijk pakken we – sinds 2014 – de maatschappelijke en economische uitdagingen op die we alleen door samenwerking kunnen realiseren. Begin 2025 trad het nieuw samenwerkingsconvenant in werking. Hiermee zetten we de samenwerking voor onbepaalde tijd voort. Zo blijven we slagvaardig werken aan een regio waar het goed leven, wonen en werken is.

Ambitie 2030

Samen werken we aan een Noordoost-Brabant waar het fijn leven, wonen en werken is – nu en in de toekomst. Door samen te werken kunnen we beter inspelen op veranderingen, zoals nieuwe regels, ontwikkelingen in de politiek of in de economie, en uitdagingen die vragen om een aanpak voor de hele regio.

Ook pakken we samen belangrijke doelen en plannen aan die we hebben afgesproken in de Samenwerkingsagenda. Door onze krachten te bundelen, staan we sterker en kunnen we beter samenwerken met andere overheden – zowel binnen en buiten onze regio als op provinciaal en landelijk niveau – en in triple-helix organisaties waar bedrijven, (onderwijs)instellingen en andere partners in samenwerken.

Werkwijze van regionale samenwerking

In RNOB werken we gestructureerd en doelgericht aan de toekomst van Noordoost-Brabant. Om focus en samenhang in onze samenwerking te waarborgen, maken we gebruik van vier samenhangende documenten: de samenwerkingsagenda, het jaarplan met begroting, het werkplan en het jaarverslag met jaarrekening.

SAMENWERKINGSAGENDA

De Samenwerkingsagenda 'Richting 2030' is ons meerjarige strategische kompas. Hierin staan de belangrijkste doelen, thema's en ambities die we als regio willen bereiken. De agenda biedt richting voor onze samenwerking op de langere termijn en geeft aan op welke onderwerpen we als deelnemers aan RNOB onze krachten bundelen. Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 starten we met het opstellen van een nieuwe Samenwerkingsagenda.

JAARPLAN (INCLUSIEF BEGROTING)

Elk jaar maken we een jaarplan. In dit jaarplan vertalen we de Samenwerkingsagenda naar prioriteiten en doelen voor het komende jaar. Het geeft daarmee op hoofdlijnen aan welke thema's en speerpunten dat jaar centraal staan en welke financiële middelen daarvoor nodig zijn. Het jaarplan 2026 leggen we in april/mei 2025 ter zienswijze voor aan de gemeenteraden en algemene besturen van de waterschappen.

WERKPLAN

Het werkplan gaat nog een stap verder in de uitwerking. Hierin staan de specifieke activiteiten en projecten beschreven. Het werkplan zorgt ervoor dat alle betrokkenen precies weten wat er moet gebeuren en wie waarvoor verantwoordelijk is.

JAARVERSLAG (INCLUSIEF JAARREKENING)

Met het jaarverslag kijken we terug op het afgelopen jaar. We laten zien wat we hebben bereikt en geven inzicht in de financiële stand van zaken (de jaarrekening).

** RNOB is een samenwerking van de gemeenten Bernheze, Boekel, Boxtel, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, 's-Hertogenbosch, Sint-Michielsgestel en Vught en van de waterschappen Aa en Maas en De Dommel.*

Onze ambitie, opgaven en rollen

Het gedeelde toekomstbeeld van de deelnemers van RNOB is vertaald naar een centrale ambitie voor 2030:

Een slimme, veerkrachtige regio, op weg naar een circulaire economie. Een regio waarin ruimte blijft om te pionieren. Waarin hard wordt gewerkt en het leven nog steeds goed is. Een regio ook waarin stad en platteland in balans zijn, elkaar waarderen en elkaar ook nodig hebben. Een regio met sterke steden met een menselijke maat en een leefbaar platteland dat aan de basis staat van een duurzame, slimme en maatschappelijk houdbare voedselproductie.

De regionale monitor 'Staat van de Regio Noordoost-Brabant' helpt om specifieke aandachtsgebieden en maatregelen te identificeren op basis van trends en ontwikkelingen op het gebied van leefomgeving, mobiliteit, bedrijvigheid en arbeidsmarkt.

De ambitie en de uitdagingen die op Noordoost-Brabant afkomen zijn samengevat in vijf opgaven voor de toekomst:

De bijdrage van RNOB aan de opgaven gaat over leren van elkaar, uitwisselen, stimuleren, afstemmen van beleid, samen beleid maken en de manier waarop we daar samen uitvoering aan geven. In de praktijk onderscheiden we vier rollen voor RNOB:

PLATFORM
RNOB biedt een overlegtafel voor een thema of onderwerp om sturing te geven aan onze programma's.

VERBINDER
RNOB heeft een schakelfunctie, het verbindt partijen en probeert logische verbindingen te maken.

PARTNER
RNOB is deelgenoot van een thema of project en draagt medeverantwoordelijkheid. Vaak is hierbij ook sprake van financiële betrokkenheid.

EIGENAAR/TREKKER
RNOB is eigenaar/trekker en verantwoordelijk voor een project. Hierbij is altijd sprake van financiële betrokkenheid.

Opgave

Vitale leefomgeving

Een gezonde en veilige leef-, woon- en werkomgeving

Strategisch doel 2030

Een vitale leefomgeving is de basis voor een krachtige samenleving. We zetten in op vitale dorpen en sterke steden. We zorgen voor een leefbaar en gewaardeerd platteland waar wonen en agrarisch ondernemen goed samengaan.

We investeren in de kwaliteit van lucht, water en bodem als fundament voor een fijn en gezond woon- en (ver)blijfklimaat. Uiteraard gaan we daarbij slim om met de ruimte die er is. Door de regionale opgaven in landbouw, natuur, klimaat en energie op de juiste manier met elkaar te verbinden, creëren we een mooie regio om in te leven, wonen en werken. Met volop ruimte voor natuur en landschap.

Portefeuillehouders

Landelijk gebied, landbouw, klimaat, natuur en landschap.

De programma's

Vitaal landelijk gebied

Transitie landbouw

Klimaatadaptatie

Natuur en Landschap

Een impulsproject binnen NOVEX De Peel in het dorp Zeeland: Agro-forestryBlueprint van Sjef van Dongen

Opgave Vitale leefomgeving

Programma Vitaal landelijk gebied

Belangrijkste doelen

- Versterken van vitaliteit en leefbaarheid van het landelijk gebied.
- Verbinden van ruimteclaims om de beperkte beschikbare ruimte in het landelijk gebied zo goed mogelijk in te richten.
- Inbrengen van regionale belangen in NOVEX De Peel en een provinciale aanpak.

Belangrijkste resultaten

Integrale gebiedsontwikkeling versterkt

- Voor de NOVEX De Peel is €300 miljoen aan rijksmiddelen voor natuurherstel en stikstofreductie vastgelegd. Met het Rijk zijn ook afspraken gemaakt over de meerkleurige Peel. De Peelregio krijg extra aandacht vanwege de stapeling van opgaven en de grote druk die dat op de beschikbare ruimte legt.
- De regionale inzet is geborgd in de provinciale aanpak landelijk gebied, met een gezamenlijk bod van tien gebiedsontwikkelingen vanuit de regio.
- Het Regio Deal programma 'Complexe gebiedsprocessen' is gestart om de Noordelijke Peelpoort, Aa-dal noord en Dommelvallei een impuls te geven.

Kader en werkwijze voor samenwerking vastgesteld

- Een position paper is vastgesteld als inhoudelijk en organisatorisch kader voor de samenwerking in het landelijk gebied voor de komende vier jaar.

Integrale samenwerking verder doorontwikkeld

- De samenwerking en kennisdeling met andere programma's van RNOB en de Energieregio Noordoost-Brabant zijn versterkt. Dit heeft geleid tot beter afgestemde en kwalitatief betere besluiten.
- Verbinden van ruimteclaims om de beperkte beschikbare ruimte in het landelijk gebied zo goed mogelijk in te richten.
- Inbrengen van regionale belangen in NOVEX De Peel en een provinciale aanpak.

"Alleen met een integrale aanpak en gelijkwaardige samenwerking kunnen regionale uitdagingen worden opgelost."

Mark Janssen-van Gaal,
bestuurlijke trekker Vitaal landelijk gebied

Samenwerkingspartners

Provincie Noord-Brabant, NOVEX De Peel (waar ook de regio's Metropoolregio Eindhoven, Noord- en Midden-Limburg en de ministeries LVVN en BZK in zijn vertegenwoordigd) en koepelorganisaties.

Start van Regio Deal programma 'Boeren voor de toekomst'

Opgave Vitale leefomgeving

Programma Transitie landbouw

Belangrijkste doelen

- Versnellen van besluitvorming bij gebiedsinitiatieven.
- Versnellen van de landbouwtransitie door samenwerking en kennisdeling.
- Stimuleren van innovatie en experimenteerruimte.

Belangrijkste resultaten

Snellere besluitvorming bij initiatieven landelijk gebied

Er is een escalatiemodel ontwikkeld waarbij kansrijke initiatieven die niet binnen bestaande regels passen vroegtijdig bestuurlijk worden afgestemd, waardoor sneller doorbraken kunnen worden gerealiseerd en kansrijke ontwikkelingen niet vastlopen.

Uitvoering en kennisdeling in de landbouw-transitie versterkt

Workshops en kennissessies voor agrarische ondernemers en partners zijn georganiseerd, evenals de aftrap van het Regio Deal-programma 'Boeren voor de toekomst', waardoor kennisuitwisseling en samenwerking over de landbouwtransitie een impuls krijgen.

Innovatiekracht agrarische sector vergroot

Het regionale landbouwinnovatieconsortium De AgroProeftuin Noordoost-Brabant ondersteunde een groot aantal ondernemers bij innovatieve aanpakken, breidde het Boeren Innovatie Netwerk verder uit en organiseerde een aantal kennisevents.

"Vertrouwen is niet makkelijk, maar wel noodzakelijk om goed samen te kunnen werken. Dat betekent geven en nemen, en accepteren dat niet alles bij het oude kan blijven. Maar het wél samen werkbaar maken, vanuit een positieve blik."

Yvonne Vos, wethouder gemeente Vught en bestuurlijk trekker van Boeren voor de toekomst

Samenwerkingspartners

AgriFood Capital, De AgroProeftuin Noordoost-Brabant en NOVEX De Peel

Samen de stad in: professionals verkennen hittestress tijdens een hittewandeling in 's-Hertogenbosch.

Opgave Vitale leefomgeving

Programma Klimaatadaptatie

Belangrijkste doelen

- Organiseren en doorontwikkelen van Kansendialogen klimaatadaptatie.
- Versterken van samenwerking tussen overheden en partners.
- Vertalen van klimaatopgaven naar concrete handelingsperspectieven.

Belangrijkste resultaten

Voortzetting Kansendialogen klimaatadaptatie

De Kansendialogen zijn vernieuwd en ingericht als platform om met partners concrete kansen voor klimaatadaptatie uit te werken en samenwerking te verdiepen.

Hitte-aanpak concreet gemaakt in beleid en praktijk

Dialoog, workshops en hittewandelingen voor werkvelden uit gebied, gebouw én gezondheid hebben geleid tot beter inzicht in hittestress en toepasbare maatregelen in de leefomgeving.

'Stad als spons' verder gebracht in regionale samenwerking

De samenwerking tussen gemeenten en waterschap wordt verder gebracht door regionale waterinfiltratiekaarten te ontwikkelen, als hulpmiddel om water en bodem meer sturend te maken in ruimtelijke keuzes.

"Als je bijvoorbeeld kijkt op welke plekken hitte, kwetsbaarheid en weinig aanpassingsvermogen samenkomen, dan ga je andere beleidskeuzes maken. Investeren in dergelijke 'hotspots' waar gerichte actie nodig is, kan veel effectiever zijn. Schaduwrijke schoolroutes en speelfonteinen aanleggen bijvoorbeeld in plaats van extra bomen planten in de hele stad."

Edwin van Uum, expert op gebied van duurzame gebiedsontwikkeling en stedelijke planning

Samenwerkingspartners

Provincie Noord-Brabant, ZLTO, Brabant Water, GGD, kennisinstellingen, woningcorporaties, Veiligheidsregio Brabant-Noord, nutspartijen en terrein beherende organisaties.

Netwerkbijeenkomst bij De Kleine Aarde in Boxtel

Opgave Vitale leefomgeving

Programma Natuur en Landschap

Belangrijkste doelen

- Uitvoeren van het programma Natuur en Landschap.
- Uitwisselen van kennis en ervaring over relevante onderwerpen door organiseren van kennissessies.
- Samenwerking in het netwerk versterken.

Belangrijkste resultaten

Handreiking Kwaliteitsverbetering landschap ontwikkeld

Een regionale handreiking voor kwaliteitsverbetering van het landschap ontwikkeld, die initiatiefnemers en gemeenten helpt bij een duidelijke en uniforme toepassing van provinciale regels.

Inwoners beter betrokken bij vergroening

De ‘Groener wonen’-flyer ontwikkeld en verspreid met praktische, inspirerende, beeldende informatie over de mogelijkheden om aan natuur en biodiversiteit te werken in de eigen woonomgeving.

Samenwerking netwerk versterkt

Een goed bezochte bijeenkomst georganiseerd over het programma Natuur en Landschap voor (potentiële) partners.

“Alleen samen kunnen we onze ambities voor natuur en landschap waarmaken. Door kennis en ideeën te delen, kunnen we elkaar versterken. Zo bouwen we aan een robuust en duurzaam landschap als basis voor een groenere en duurzamere toekomst voor onze inwoners en ondernemers.”

Désiré van Laarhoven,
bestuurlijk trekker van Natuur en Landschap

Samenwerkingspartners

Provincie Noord-Brabant, kennisinstellingen en terrein beherende organisaties.

Opgave

Duurzaam bereikbaar

Comfortabel, duurzaam en veilig reizen in en naar onze regio

Strategisch doel 2030

Ons strategisch doel is om Noordoost-Brabant optimaal te verbinden met de omliggende regio's. Binnen de regio zorgen we primair voor goede verbindingen voor fiets en (H)OV, bereikbaarheid van bedrijven, woningen en voorzieningen en dragen we bij aan het halen van de klimaatdoelen, verkeersveiligheid en ruimtelijke opgaven.

Portefeuillehouders

Mobiliteit

Het programma

Mobiliteit

Opening van de snelfietsroute F2: een snel, veilig en comfortabel alternatief voor de A2

Opgave Duurzaam bereikbaar

Programma Mobiliteit

Belangrijkste doelen

- Noordoost-Brabant 'open' houden, zowel binnen de regio als in de verbinding met andere regio's.
- Het bereikbaar houden van voorzieningen voor iedereen.
- Het halveren van het aantal verkeers-slachtoffers ten opzichte van 2019.

Belangrijkste resultaten

Bereikbaarheid verbeterd

Twee snelfietsroutes gerealiseerd: F2 van Zaltbommel naar 's-Hertogenbosch en het deel van de A50 dat door Veghel loopt.

Investeringen in regionale mobiliteit vergroot

Een investeringsimpuls van 130 miljoen euro van provincie en gemeenten ontvangen voor regionale mobiliteits-projecten die bij de verstedelijkingsopgave en mobiliteitstransitie horen.

Regionale aanpak bereikbaarheid overgenomen door het Rijk

Het regionale onderzoek naar bereikbaarheid van voorzieningen inspireerde het Rijk tot de rijksaanpak 'Bereikbaarheid op Peil', waarbij de regio als samen-werkingspartner optrekt.

Nieuwe mobiliteitsoplossingen voorbereid

Bravoflex is geïntroduceerd. Bravoflex rijdt zonder vaste route of dienstregeling en vervoert reizigers naar het dichtstbijzijnde OV-punt.

"Met Bravoflex zetten we een mooie stap richting toekomstbestendige mobiliteit. Samen met de provincie kunnen we deze nieuwe vervoers-vorm op een soepele en uniforme manier in onze regio invoeren – met één doel: mobiliteit die voor iedereen toegankelijk is."

Sidney van den Bergh,
bestuurlijk trekker Gedeelde mobiliteit

Samenwerkingspartners

Provincie Noord-Brabant, het Rijk, de politie, verkeersveiligheidspartners, VNO-NCW, Brabant Bereikbaar en het Reizigersoverleg Brabant.

Opgave

Aantrekkelijk vestigen

Het creëren van een toekomst-bestendig en aantrekkelijk ondernemingsklimaat

Strategisch doel 2030

Economische groei draagt bij aan Brede Welvaart. We blijven werken aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat als basis voor sterke bedrijvigheid. Dat begint al met de gunstige ligging van Noordoost-Brabant. We zorgen voor voldoende locaties om te vestigen of te groeien, afgestemd op de verschillende soorten bedrijven en sectoren.

Werklocaties richten we toekomstbestendig in en innovatie krijgt alle ruimte. We werken aan de energietransitie, netcongestie en klimaatadaptatie en richten ons op vernieuwende oplossingen voor regionale vraagstukken. We richten ons op de diverse en verweven economische structuur die onze regio kenmerkt; agrifood, life sciences, bouw, maakindustrie, logistiek (waaronder de binnenhavens) en ICT. Ook ondersteunen we initiatieven die start en groei van ondernemingen mogelijk maken. Dankzij het sterke netwerk van overheden, ondernemers en kennisinstellingen hebben bedrijven in onze regio snel toegang tot kennis, kapitaal én personeel.

Portefeuillehouders

Economie

Het programma

Economie

Bouwstenen voor het regionaal Economisch Position Paper, opgehaald tijdens de consultatiebijeenkomst op de Noordkade.

Opgave Aantrekkelijk vestigen

Programma Economie

"Onze regio is pluriform: 's-Hertogenbosch heeft een ander profiel dan Oss of Maashorst. Als één sector het moeilijk heeft, kunnen andere sectoren dat opvangen. Dat maakt ons als regio veerkrachtig. Daardoor is het wel lastiger om één helder verhaal te vertellen. Onze economie is sterk en divers maar als je niks aan innovatie en groei doet, dan zak je weg."

Frank den Brok, bestuurlijk trekker Werklocaties

Belangrijkste doelen

- Versterken van het regionale vestigingsklimaat.
- Stimuleren van innovatie en ondernemerschap.
- Ontwikkelen van een gezamenlijke economische koers.

Belangrijkste resultaten

Regionaal Economisch Position Paper

Samen met regionale bedrijven, onderwijs en partners is het Regionaal Economisch Position Paper opgesteld als richtinggevend kader voor een toekomstbestendige regionale economie in 2040. In samenwerking met AgriFood Capital en Noordoost-Brabant Werkt is hiermee een document ontstaan dat richting geeft aan de gezamenlijke inzet en de keuzes die partijen daarin maken.

Afstemming bedrijventerreinen verbeterd

Programmeringsafspraken voor bedrijventerreinen zijn verder uitgewerkt om beter gebruik te maken van beschikbare ruimte en ongewenste concurrentie tussen gemeenten te voorkomen.

Energietransitie bedrijventerreinen in versnelling

Het Regio Deal programma 'Energiehubs' is op negen locaties in de regio gestart voor een betere en duurzame energievoorziening.

Innovatie en ondernemerschap versterkt

Startupprogramma Elevate-X is gelanceerd om startende ondernemers te ondersteunen en innovatie in de regionale economie te stimuleren.

Samenwerkingspartners

Provincie Noord-Brabant, AgriFood Capital, Noordoost Brabant Werkt, VNO-NCW Zeeland/ Brabant, Brainport Development, Greenport Venlo, Regio Foodvalley, IVN Natuureducatie, Spoony, Koning Willem I College en Stichting Samen Tegen Voedselverspilling.

Opgave

Behoud van talent

Boeien en binden van talenten en voldoende fijne (woon)voorzieningen

Strategisch doel 2030

We zetten vooral in op jongeren en jonge gezinnen die we graag willen behouden voor onze regio. Dat geldt ook voor internationale werknemers. Daarmee willen we bijdragen aan knelpunten op de arbeidsmarkt en borgen we tegelijkertijd de leefbaarheid van de regio op de lange termijn.

Portefeuillehouders

Ruimte en Wonen

De programma's

Blijfklimaat

Wonen

Ondertekenaars van de zienswijze v.l.n.r.: Sidney van den Bergh (Stedelijke Regio 's-Hertogenbosch), Jack Mikkers (RNOB), Kees van Geffen (Energieregio Noordoost-Brabant), Franko van Lankvelt (RNOB)

Opgave Behoud van talent

Programma Blijfklimaat

Belangrijkste doelen

- Versterken van de regionale positie in ruimtelijke ontwikkeling.
- Verbeteren van de afstemming op ruimtelijke opgaven.
- Het bieden van een overlegtafel voor afstemming tussen regionale programma's en de uitwerking van belangrijke NOVEX-gebieden, zoals De Peel en Stedelijk Brabant.

Belangrijkste resultaten

Sterkere positie richting het Rijk

Regionale zienswijze op de Ontwerp Nota Ruimte ingediend, in nauwe samenwerking met de Stedelijke Regio 's-Hertogenbosch, de Energieregio Noordoost-Brabant en met inhoudelijke input vanuit NOVEX De Peel. Hiermee is één gezamenlijk regionaal standpunt ingenomen en de positie van de regio richting het Rijk verder versterkt.

Bestuurlijke samenwerking versterkt

Nieuwe overlegtafel Ruimte ingericht voor structurele afstemming tussen bestuurders, om ruimtelijke vraagstukken meer integraal te benaderen en afstemming te versterken.

Ambtelijke samenwerking versterkt

Ambtelijke overlegtafel Ruimte ingericht om structureel actuele ruimtelijke uitdagingen te bespreken, wat zorgt voor continuïteit in de samenwerking en betere uitwisseling van kennis en capaciteit.

"De opgaven in de Peel vragen om visie, samenhangend beleid en uitvoeringskracht. Daar werken we aan in NOVEX-verband. Daar zitten we met alle overheden samen aan één tafel."

Mario Jacobs, lid Algemene Vergadering RNOB en voorzitter NOVEX De Peel

Samenwerkingspartners

Provincie Noord-Brabant, het Rijk en andere partners via Energieregio Noordoost-Brabant en NOVEX de Peel en NOVEX Stedelijke regio 's-Hertogenbosch.

Fijn wonen in Noordoost-Brabant

Opgave Behoud van talent

Programma Wonen

Belangrijkste doelen

- Versnellen en afstemmen van de woningbouwopgave.
- Versterken van regionale samenwerking.

Belangrijkste resultaten

Uitvoering Regionale Woondeal ondersteund

De uitvoering van de Woondeal ondersteund door afstemming te bevorderen over de woningbouwopgave.

Regionale samenwerking verstevigd

De Bestuurlijke Overlegtafel (BOT) Wonen en het ambtelijk overleg zijn verder ontwikkeld, waardoor meer eenduidigheid is ontstaan in aanpak en samenwerking tussen gemeenten.

Samenwerking met provincie en het Rijk

Samenwerking tussen gemeenten, provincie en het Rijk op woongerelateerde thema's gefaciliteerd, waardoor meer samenhang is ontstaan in de aanpak van aandachts-groepen, woningvoorraad, nieuwbouw en regionale monitoring.

"Op de Regiodagen zorgen we vooral voor de integrale blik: daar koppelen we wonen aan andere thema's, zoals mobiliteit, ruimte, economie en duurzaamheid. RNOB vervult hierin een belangrijke verbindende rol en een bestuurlijk platform. Zo houden we alles wat we doen met elkaar in balans."

Franko van Lankvelt, bestuurslid RNOB

Samenwerkingspartners

Provincie Noord-Brabant, het Rijk en andere partners via de Woondeal Noordoost-Brabant, NOVEX De Peel en NOVEX Stedelijke regio 's-Hertogenbosch.

Opgave

Een sterk verhaal

Regio op de kaart

Strategisch doel 2030

De regio staat nationaal en internationaal op de kaart. De deuren staan zichtbaar open voor innovatie en voor nieuwe bedrijven, bewoners en talenten.

Portefeuillehouders

Bestuur en Algemene Vergadering

De programma's

Strategie

Communicatie

Regionale raadsledenavond 26 maart 2025

Opgave Een sterk verhaal

Programma Strategie

Belangrijkste doelen

- Versterken van de positionering van de regio.
- Verzorgen van een samenhangende obby en invloed.
- Vergroten van zichtbaarheid en draagvlak voor de samenwerking.

Belangrijkste resultaten

Impuls voor brede welvaart gerealiseerd

Tweede Regio Deal van €25 miljoen toegekend en gestart, waardoor extra investeringen beschikbaar zijn voor de ontwikkeling van leefbaarheid, economie en brede welvaart in de regio. Een erkenning voor de samenwerkings- en uitvoeringskracht in Noordoost-Brabant.

Positionering richting het Rijk versterkt

Met het oog op de Tweede Kamer verkiezingen in 2025 is een actieve lobby gevoerd richting politieke partijen en hebben we samen met provincie Noord-Brabant een bod uitgebracht voor Brabant en onze regio. Het effect hiervan zien we terug in het coalitieakkoord en in nieuwe landelijke beleidsagenda's, zoals landelijk gebied, landbouw en economie. Hiermee ligt er een mooie basis voor samenwerking met het Rijk.

Zichtbaarheid en draagvlak vergroot

De communicatie via bijeenkomsten, website en media is geïntensiveerd, waardoor de samenwerking en resultaten van de regionale samenwerking beter zichtbaar en herkenbaar zijn geworden.

"Ik geloof in de kracht van samen, en ben trots dat we met deze Regio Deal de kansen, welzijn en welvaart voor onze inwoners én ondernemers kunnen versterken. Ofwel: 't Goeie leven. De energie en samenwerking in onze regio zijn ongekend."

Marieke Moorman,
voorzitter Regio Deal 't Goeie leven

Samenwerkingspartners

Provincie Noord-Brabant, het Rijk, andere regio's, ondernemers, kennisinstellingen (via de triple-helix partners zoals AgriFood Capital en Noordoost Brabant Werkt) binnen de Regio Deal Noordoost Brabant.

Feestelijke lancering van Elevate-X, het startup programma voor Noordoost-Brabant

Opgave Een sterk verhaal

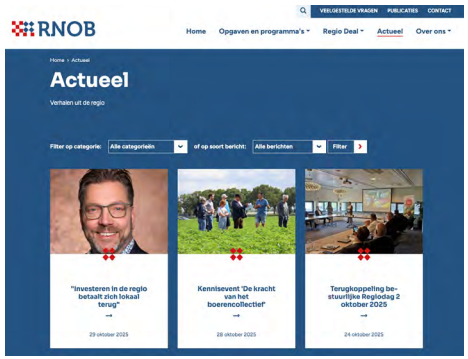
Programma Communicatie

Regio Deal 't Goeie leven officieel van start: € 70 miljoen voor brede welvaart in Noordoost-Brabant

Regio Deal 't Goeie leven in Noordoost-Brabant is donderdag officieel van start gegaan. Met een gezamenlijke investering van € 70 miljoen, waarvan € 25 miljoen afkomstig is van het Rijk en € 45 miljoen van regionale partners, werken Rijk en regio de komende vier jaar aan een toekomstbestendige economie, sterke gemeenschappen, een veerkrachtige arbeidsmarkt en een duurzame leefomgeving.

Daphne van der Meijs · 19-11-2025 · 6 maanden gelezen

RNOB
8 mnd · Bewerkt ·
+ Volgen

✨ ***Samenwerkingskracht: wat geven we door?*** ✨

Tijdens de jaarlijkse bestuurlijke Regioheidag van RNOB bogen burgemeesters, wethouders en DB leden van de waterschappen zich over de thema's die de komende jaren bepalend zijn voor de leefbaarheid van Noordoost-Brabant. Centrale vraag: hoe bouwen we vanuit RNOB verder aan de toekomst van onze regio? 🌱🏞️

🏠🤝 In een open dialoog werd stilgestaan bij de resultaten die RNOB in de afgelopen jaren heeft bereikt en welke lessen huidige bestuurders willen meegeven aan hun opvolgers na de gemeenteraadsverkiezingen van 2026.

🚀 RNOB gaat op drie fronten een transitie door: op inhoud (herijking van de samenwerkingsagenda), governance (nieuw convenant en nieuwe organisatiestructuur) en menskracht (wisseling 'van de bestuurlijke wacht'). Juist nu is het belangrijk om te blijven investeren in de onderlinge relaties. 💪 Want ....de kracht van regionale samenwerking, in efficiëntie én effectiviteit, wordt bepaald door de inzet en betrokkenheid van gemeenten en waterschappen.

🎙️ Keynote-spreker Marcel Boogers (bijzonder hoogleraar democatie en transitie Universiteit Utrecht / Necker) gaf zijn visie op vier samenwerkingskrachten die binnen regionale samenwerking spelen: besluitvormingskracht, uitvoeringskracht, lobbykracht en meewerkkracht. Op welke kracht(en) de betrokken gemeenten en waterschappen inzetten, hangt af van het antwoord op twee vragen:
❓ Hoe verhouden we ons tot elkaar? Wat dragen gemeenten en waterschappen bij aan elkaar, aan de gezamenlijke agenda van RNOB én aan het verhaal van Noordoost-Brabant?

#RNOB #heidag #regio #samenwerkenloont

Noordoost-Brabant 'blijft achter'

25 miljoen voor meer welvaart

Al dertig jaar blijft de economische groei in Noordoost-Brabant achter bij het Nederlands gemiddelde. Ons levensgeluk ontwikkelt zich ook langzamer dan de landelijke trend. Om te voorkomen dat we achteruit kachelen, krijgt deze regio nu 25 miljoen euro.

Maarten van Helvoirt
Den Bosch

Dat geld is bedoeld om nieuwe bedrijvigheid te stimuleren, de arbeidsmarkt te versterken en de leefomgeving in dit deel van Brabant prettiger te maken. Vijftien andere regio's krijgen ook miljoenen om hun welvaart op te krikken, maar Noordoost-Brabant het meeste van allemaal. Bij de selectie keek het kabinet onder meer naar hoe groot en hoe complex de opgave is.

Is het hier dan echt zo slecht gesteld? Nou... Van Rosmalen tot Cuijk en van Oss tot Veghel zitten toonaangevende bedrijven, de zorgsector scoort goed en onderwijsinstellingen horen tot de nationale top. En nog altijd draagt Noordoost-Brabant veel bij aan de welvaart van Nederland. In dat opzicht is het de zesde sterkste economische regio van het land.

Maar er zit veel te weinig samenhang binnen deze regio; Noordoost-Brabant is alles behalve een geolied ecosysteem. Economen van de Rabobank constateerden eind vorig jaar nog in een rapport over deze regio dat 'de vele grote bedrijven opvallend weinig verbonden zijn met de mkb-bedrijven'.

In tegenstelling tot Brainport, waar techbedrijven elkaar versterken en als toeleverancier fungeren van ASML. De 21 gemeenten die samen Brainport vormen, opereren ook als één geheel bij vraagstukken op het gebied van de woningmarkt, infrastructuur en bedrijventerreinen. Dat is in Noordoost-Brabant veel minder sterk. De vier belangrijkste deelregio's (Den Bosch, Oss, Veghel, Cuijk) richten zich voornamelijk op hun directe omgeving, stelt de Rabobank.

Er zou te weinig samenhang binnen deze regio zijn: Noordoost-Brabant is 'alles behalve' een geolied ecosysteem

Neerwaartse trend keren

Burgemeester Jack Mikkers van Den Bosch meent juist dat een eerdere bijdrage van het Rijk van 10 miljoen euro al heeft geleid tot enkele mooie samenwerkingen. Zo is onder meer de innovatie in de voedselsector versneld en hebben mkb-ondernemers ondersteuning gekregen bij digitalisering.

„Maar we erkennen ook de noodzaak om samen verdere stappen te zetten", zegt Mikkers als voorzitter van RNOB, het samenwerkingsverband van tien gemeenten en twee waterschappen. Zij dragen samen ook nog minstens 25 miljoen bij aan deze zogeheten Regiodeal met het Rijk.

Jos van Kessel, directeur van het Koning Willem I College (mbo in Den Bosch, Oss, Veghel, Cuijk), vindt de huidige samenwerking niet sterk genoeg. Hij roept op tot een *economic board* dat daadkrachtig sturing geeft. „Alleen door overheden, bedrijven en onderwijs op regionaal niveau te verenigen, kunnen we de neerwaartse trend keren en brede welvaart duurzaam versterken."

Liever frietjes dan bietjes

'Gezonde Smikkelweken' leert kinderen groenten eten

Jayden (5) gruwt van bloemkool en eet het liefst frietjes. Emma (7) 'lust eigenlijk niks, behalve noodles'. Om schoolkinderen te leren dat groenten eten leuk en lekker kan zijn, trapte Den Bosch gisteren-middag de *Gezonde Smikkelweken* af.

Annemarie Vissers
Den Bosch

Wennen aan gezonder eten

Communicatie in uitvoering

In 2025 werden bestuurders, ambtenaren, raadsleden, algemene bestuursleden waterschappen en andere stakeholders actief betrokken bij RNOB via bijeenkomsten, website (digitoegankelijk gemaakt), nieuwsbrieven en LinkedIn. Ook startte RNOB de communicatie van Regio Deal 't Goeie leven - als penvoeder van de Regio Deal.

Ga voor nieuws en actualiteiten naar:
www.rnob.nl of volg RNOB op Linkedin.

Opgave Een sterk verhaal

Programma Communicatie

"Samen voor een groen en leefbaar Noordoost-Brabant"

Hagar Roijackers (gedeputeerde provincie)

"Een regio met kracht en eigenheid."

Mark de Man (burgemeester Bernheze)

"Samenwerken aan een bereikbare regio."

Rian Snijder (regisseur Mobiliteit RNOB)

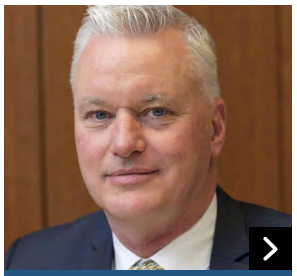
"Wobine Buijs kiest voor 't Goeie leven."

Wobine Buijs (burgemeester Oss)

"Blijf investeren in een sterk regionaal ecosysteem."

Sofie Dreef (onderzoeker Berenschot)

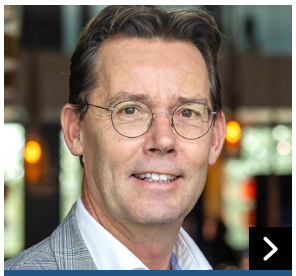
"Investeren in de regio is elke euro waard."

Johan Postma (gemeentesecretaris Land van Cuijk)

"Als je zelf niet iest, wordt er voor je gekozen."

Marcel Boogers (bijzonder hoogleraar Universiteit Utrecht)

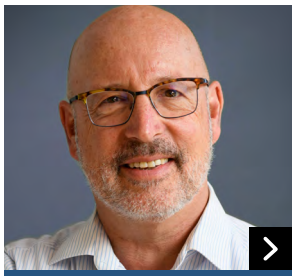
"Regionale samen-werking is geen keuze maar noodzaak."

René Peerenboom (regiomanager RNOB)

"Investeren in de regio betaalt zich lokaal terug."

Franko van Lankvelt (wethouder Maashorst)

"Als het ingewikkeld wordt, zoek elkaar dan op."

Joan van Dijk (regisseur Vitaal landelijk gebied RNOB)

Interviews 2025

Bestuurders, ambtenaren en stakeholders over de regionale samenwerking

Elke maand werden raadsleden, bestuurders, ambtelijke ondersteuners en stakeholders geïnterviewd over regionaal samenwerken in RNOB. Zij deelden hun kennis, ervaringen, inzichten en tips.

Organisatie van de samenwerking

Goed samenwerken en slim organiseren

Werksessie voor bestuurders en ambtenaren uit de regio over Vitaal landelijk gebied

Strategisch doel 2030

Het versterken en professionaliseren van de samenwerking, met als uitgangspunt gezamenlijke verantwoordelijkheid en daadkracht. We creëren een netwerkstructuur waarin deelnemende organisaties elkaar aanvullen en samen effectief inspelen op regionale opgaven. Door duidelijke afspraken en gedeelde ambities borgen we duurzame resultaten en slagkracht.

Portefeuillehouders

Bestuur en Algemene Vergadering

De bestuurders RNOB tijdens een bestuurlijke Regiodag

Organisatie van de samenwerking

Belangrijkste doelen

- Het versterken en professionaliseren van de regionale samenwerking in Noordoost-Brabant.
- Het bouwen aan een gedragen lange-termijnperspectief voor een sterke regio.
- Het waarborgen van de democratische legitimatie via actieve betrokkenheid van gemeenteraden en algemene besturen van de waterschappen.

Belangrijkste resultaten

Nieuwe samenwerkingsbasis vastgesteld

Het Samenwerkingsconvenant en bijbehorende organisatieregeling vastgesteld, waardoor duidelijke afspraken zijn gemaakt over rollen, verantwoordelijkheden en governance binnen de samenwerking.

Samenwerking verdiept

Tijdens de vier bestuurlijke Regiodagen, de bestuurlijke Regio-heidag, de ambtelijke ontmoetingsdag en diverse andere bijeenkomsten stond versterking van de regionale samenwerking centraal. Tijdens deze ontmoetingen konden bestuurders en ambtenaren kennis uitwisselen, inspiratie opdoen en gezamenlijke afspraken maken.

Nieuwe bestuursperiode vastgesteld

Er zijn overdrachtsdocumenten opgesteld voor nieuwe colleges om de continuïteit te borgen en nieuwe bestuurders goed aan te laten sluiten bij de regionale samenwerking.

"Het voordeel van een regio is dat we provincie en Rijk als partners kunnen laten aanhaken. Zoals ook in de nieuwe Regio Deal gebeurt, waar op dit moment kei- en keihard aan gewerkt wordt. Een van de beoogde onder-delen hiervan is de ontwikkeling van een nieuwe meerjarige strategische agenda voor Noordoost-Brabant samen met andere partijen, zoals AgriFood Capital, Noordoost Brabant Werkt, andere regionale organisaties en het maatschappelijke middenveld."

René Peerenboom, regiomanager RNOB

Bijlage 1

Positie van gemeenteraden en algemene besturen van de waterschappen in RNOB

De raad* aan zet in RNOB

* Hiermee wordt ook algemeen bestuur waterschap bedoeld.

Waarom werken we samen?

URGENT!

Om het hoofd te kunnen bieden aan de ingrijpende maatschappelijke, economische opgaven en ecologische veranderingen die impact hebben op 't Goeie Leven in Noordoost-Brabant.

Er zijn opgaven die te groot, te complex of te duur voor gemeenten zijn, bijvoorbeeld omdat ze niet ophouden bij de gemeentegrenzen. RNOB is het huis van de samenwerking om deze opgaven sneller, efficiënter en duurzamer op te pakken. Maar ook omdat het Rijk en de provincie dat soms zo willen.

- Energietransitie
- Klimaatverandering
- Natuurbehoud
- Landbouwtransitie

- Verkeersveiligheid
- Files

- Verduurzaming bedrijventerreinen
- Internationale medewerkers
- Voedsel en gezondheid

- Vergrijzing
- Wegtrekken jongeren
- Voorzieningen onbereikbaar
- Woningtekort

Waaraan werken we samen?

- Bundelen van netwerken, kennis en kapitaal
- Samenwerkingsagenda met **5 opgaven**

1 VITALE LEEFOMGEVING
Een gezonde en veilige leef-, woon- en werkomgeving voor onze inwoners.

2 DUURZAAM BEREIKBAAR
Comfortabel, duurzaam en veilig reizen in en naar onze regio.

3 AANTREKKELIJK VESTIGEN
Ruimte voor ondernemerschap, groei en innovatie.

4 BEHOUD VAN TALENT
Voldoende fijne voorzieningen voor onze inwoners.

5 EEN STERK VERHAAL
Een vitale regio waar je wilt zijn, blijven en mee wilt samenwerken

Wie is RNOB?

Een samenwerking van 10 gemeenten en 2 waterschappen in de regio Noordoost-Brabant. Samen werken we aan een regio waar het goed leven, wonen en werken is.

'n Goei leven, nu en in de toekomst.

Welke rollen heeft de raad?

Rol van de raad binnen **RNOB**

- KADERSTELLEND
- CONTROLEREND
- KLANKBORD

Hoe actiever, hoe meer invloed

REGIONAAL DENKEN EN DOEN

KADERSTELLEND

Samenwerkingsagenda RNOB
1x per 4 jaar

Regionale raadsbijeenkomsten ▶ BEELDVORMEND

Verenigde voorbereidende bijeenkomst ▶ OORDEELVORMEND

CONTROLEREND

Werkplannen RNOB
1x per jaar ▶ TOETSEND

Jaarverslag en Jaarrekening RNOB
1x per jaar ▶ TOETSEND

KLANKBORD

Verbinding tussen RNOB-gemeenten-waterschap; informeren van raden
Minimaal 2x per jaar

Klankbordgroep raadsleden ▶ TOETSEND ADVISEREND

Lokaal besluiten
Besluitvorming gebeurt altijd lokaal in eigen raad

Rol van de raad binnen **de gemeente***

Samenwerkingsconvenant RNOB

Samenwerkingsagenda RNOB
1x per 4 jaar

Lokale besluitvorming in eigen gemeente of waterschap ▶ BESLUITVORMEND

Jaarplan en begroting RNOB
1x per jaar

Zienswijze procedure ▶ BESLUITVORMEND

Vertaling naar lokaal beleid
Ad hoc (actualiteit volgend)

'Drs. P-en': samenspel college en raad ▶ BEELDVORMEND OORDEELVORMEND

Lokale besluitvorming en uitvoering lokale standpunten ▶ BESLUITVORMEND

* Hiermee wordt ook waterschap bedoeld.

Samen werken we aan een sterke en veerkrachtige regio

Economisch AgriFood Capital
Maatschappelijk RNOB
Arbeidsmarkt Noordoost Brabant Werkt

In Noordoost-Brabant werkt RNOB samen met AgriFood Capital, Noordoost-Brabant Werkt en andere regiopartners, en provincie en Rijk aan welzijn en welvaart in de regio. Dat doen zij elk vanuit hun eigen rol.

RNOB
www.rnob.nl

Bijlage 2: Jaarrekening 2025

Klik hier om de jaarrekening 2025 met goedkeurende verklaring van de accountant te openen.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3385
Extern Zaak ID	0654735788
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	2.03
Titel	Unie van Waterschappen Ledenbrief Provinciale Statenverkiezingen 2027
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Jacobs, M.

Bijlagen
Unie van Waterschappen ledenbrief Provinciale Statenverkiezingen 2027
Bijlage Ledenbrief

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de ledenbrief.

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

BEZOEKADRES
Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES
Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

De leden-waterschappen
t.a.v. de voorzitters en secretaris-directeuren

datum	ons kenmerk	contactpersoon
09-07-2026	124.582/MDR	Roald van der Mark
betreft	**uw kenmerk**	**e-mail**
Provinciale Statenverkiezingen 2027	-	rmark@uvw.nl

Geachte leden,

Op woensdag 17 maart 2027 vinden, naast de Waterschapsverkiezingen, de Provinciale Statenverkiezingen plaats. Deze verkiezingen zijn van groot belang voor de waterschappen; de provincies spelen een centrale rol in ruimtelijke ordening, vergunningverlening en het landelijk gebied.

Op verzoek van enkele waterschappen is er vanuit de Unie gewerkt aan ondersteuning richting de Provinciale Statenverkiezingen. Met deze ledenbrief informeren wij u over de inzet richting deze verkiezingen en bieden wij u handvatten om in uw eigen provincie het gesprek aan te gaan met politieke partijen bij de totstandkoming van hun verkiezingsprogramma's.

Belang van vroege betrokkenheid
De komende periode stellen politieke partijen hun verkiezingsprogramma's op. Dit is het moment om als waterschappen aandacht te vragen voor de opgaven waar wij gezamenlijk voor staan. Door input te leveren aan de programmacommissies worden de kansen vergroot dat waterbeleid een stevige positie krijgt in de verkiezingsprogramma's, en daarmee in provinciaal beleid.

De Unie ondersteunt u hierbij met een inhoudelijke basis, die u indien gewenst kunt gebruiken en waar nodig kunt aanvullen met regionale accenten.

Gezamenlijke opgaven van waterschappen en provincies
De brief gaat uit van gezamenlijke opgaven van waterschappen en provincies. Daarbij is er een aantal belangrijke thema's genoemd die in vrijwel alle provincies spelen;

- Een gezamenlijke inspanning leveren om de waterkwaliteit te verbeteren en te voldoen aan de Kaderrichtlijn Water;
- Werken aan een transitie in het landelijk gebied, waarbij we de natuur herstellen en de waterkwaliteit verbeteren;
- Water en Bodem sturend maken voor ruimtelijke plannen voor landelijk en stedelijk gebied;

Gebruik van de handreiking
Wij roepen u op om de aangereikte tekst en kernboodschappen actief te benutten in uw contacten met de provinciale politiek. Indien gewenst kunt u deze:

- Rechtstreeks delen met de betreffende programmacommissies;
- Gebruiken als basis voor gesprekken en werkbezoeken;
- Aanvullen met waterschap specifieke opgaven en voorbeelden uit uw gebied.

Vervolg en ondersteuning
De Unie blijft de ontwikkelingen rond de verkiezingen volgen en zal waar nodig en gewenst aanvullende ondersteuning kan bieden, bijvoorbeeld via verdere duiding of gezamenlijke boodschappen richting provinciaal niveau.
Wij horen het graag als u vragen heeft of behoefte aan ondersteuning bij uw inzet richting de verkiezingen.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Met vriendelijke groet,

Meindert Smallenbroek
Algemeen directeur

Input voor uw verkiezingsprogramma

Beste programmacommissie [politieke partij] ,

Op woensdag 17 maart 2027 vinden de Provinciale Statenverkiezingen plaats. Vanuit [voeg waterschap in] brengen wij graag aandachtspunten bij u onder de aandacht. Wij zien er naar uit de komende jaren weer met u te werken aan onze gemeenschappelijke uitdagingen.

[NAAM WATERSCHAP] :

Kent u waterschap […] al? Elke dag werken wij aan de bescherming van […..] tegen water. Dat doen wij door veilige dijken aan te leggen, te onderhouden én te versterken. Bovendien zorgen wij voor voldoende en schoon oppervlaktewater en grondwater en voor veilige vaarwegen. Ook zuiveren we het rioolwater met [aantal rwzi's] rioolzuiveringen in de provincie […].

ONZE GEMEENSCHAPPELIJKE UITDAGINGEN ZIJN:

- Een gezamenlijke inspanning leveren om de waterkwaliteit te verbeteren en te voldoen aan de Kaderrichtlijn Water;
- Werken aan een transitie in het landelijk gebied, waarbij we de natuur herstellen en de waterkwaliteit verbeteren;
- Water en Bodem sturend maken voor ruimtelijke plannen voor landelijk en stedelijk gebied;
- [Eventuele specifieke uitdaging per waterschap]

Waterkwaliteit en de Kaderrichtlijn Water

Schoon water is cruciaal voor onze gezondheid en de natuur, maar ook voor de landbouw, economie en industrie. Ondanks dat er veel maatregelen zijn genomen, ligt Nederland nog niet op schema om te voldoen aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) eind 2027. Waterschappen nemen daarvoor maatregelen zoals het zuiveren van rioolwater, het herinrichten van beken en herstel van natuurlijke grondwaterstromen. Maar ook de landbouw, industrie en de provincies hebben daarin een rol.

De provincie is verantwoordelijk voor het vaststellen van de doelen en de maatregelen voor de KRW, op basis van een inhoudelijke onderbouwing door het waterschap. Het gaat dan bijvoorbeeld om;

- De inzet van **ruimtelijke ordening instrumenten** om de belasting met nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen te beperken;
- Een hoogwaardige invulling door de provincie (gedelegeerd aan de omgevingsdiensten) van de **vergunningverlening, toezicht en handhaving** lozingen door industrie;

- De **samenwerking tussen natuurbeleid en waterbeleid.** Waterkwantiteit (droogte) en waterkwaliteit zijn van belang voor de instandhouding van de natuur en andersom kunnen natuurgebieden een rol vervullen als buffer voor het vasthouden van water.

Transitie van het landelijk gebied

De Rijksoverheid heeft haar plannen voor het landelijk gebied in een samenhangende aanpak gepresenteerd. Met dit maatregelenpakket wil de minister boeren duidelijkheid geven, de natuur herstellen, woningbouw op gang helpen en vergunningverlening lostrekken.

Ook de provincie heeft een belangrijke rol om te zorgen dat deze opgaven op provinciaal niveau worden ingevuld. Voor de waterschappen is het belangrijk dat bij de transitie van het landelijk gebied:

- Maatregelen worden genomen die **de waterkwaliteit verbeteren** in het hele landelijk gebied, zodat de doelen van de Nitraatrichtlijn en de KRW in 2027 worden gehaald;
- **Water en bodem sturend** wordt in ruimtelijke keuzes;
- Er **samenhang bestaat tussen de verschillende opgaven** (het verbeteren van de waterkwaliteit, het reduceren van stikstof, verduurzamen en het klimaatbestendig inrichten van uw provincie)

Water en bodem sturend in plannen voor landelijk en stedelijk gebied

Op veel plaatsen zijn de grenzen van het water-bodemsysteem bereikt of overschreden, met als gevolg een slechte waterkwaliteit en kwetsbaarheid voor droogte en wateroverlast, verzilting en bodemdaling: gevolgen van een veranderend klimaat. Als waterschap trekken wij graag met u op:

- Wij willen graag vroegtijdig met u in gesprek bij de **totstandkoming van ruimtelijke plannen** om zo samen te kunnen zorgen voor een toekomstbestendige inrichting van onze leefomgeving. Het is belangrijk dat water en bodem sturend zijn in ruimtelijke plannen en ontwikkeling om kosten voor toekomstige generaties door schade en herstel te voorkomen. Dit betekent bijvoorbeeld dat er gebouwd wordt op plekken die niet gevoelig zijn voor overstroming of bodemdaling;
- Daarnaast moet er **voldoende ruimte zijn voor waterberging**, zowel in landelijk als in stedelijk gebied;
- En **toekomstbestendig te bouwen**, op plekken die geschikt zijn voor bebouwing of aangepast te bouwen bijvoorbeeld door stevige funderingseisen in veenweidegebied en maatregelen nemen om extra water vast te houden op zandgronden, zodat we verdroging kunnen tegengaan. De landelijke maatlat voor een groene, klimaatadaptieve gebouwde omgeving kan hierbij benut worden.

Kortom, het gaat over drie fases: locatiekeuze, klimaatbestendige inrichting en passende bouwwijze.

[voeg naar wens eigen waterschapsgerelateerde opgave in]

Wij kijken er naar uit om u te ontmoeten in onze mooie provincie en samen te werken aan onze gezamenlijke opgaven. Als bovenstaande onderwerpen vragen bij u oproepen of u behoefte heeft aan nadere uitleg, neem dan gerust contact met ons op via [mail] of [telefoonnummer].

[Ondertekening namens dijk- of watergraaf]

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3394
Extern Zaak ID	0654844909
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	2.04
Titel	Unie van Waterschappen Ledenbrief convenant gewasbeschermingsmiddelen
Organisatieonderdeel	Strategie, Beleid en Communicatie
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Dijk, P. van

Bijlagen
Unie van Waterschappen Ledenbrief convenant gewasbeschermingsmiddelen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de ledenbrief.

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

BEZOEKADRES
Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES
Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

De leden-waterschappen
t.a.v. de voorzitters en secretaris-directeuren

datum	ons kenmerk	contactpersoon
18 juli 2026	124.598/ah	Jenny May
betreft	**uw kenmerk**	**e-mail**
Convenant gewasbeschermings-middelen	-	jmay@uvw.nl

Geachte leden,

Op dinsdag 14 juli 2026 heeft de Unie van Waterschappen het convenant gewasbeschermingsmiddelen op hoofdlijnen ondertekend, onder voorbehoud van instemming van de leden. In de afgelopen periode zijn sectorpartijen, overheden en maatschappelijke organisaties met elkaar in gesprek gegaan over de opgaven en uitdagingen rond gewasbeschermingsmiddelen. Deze gesprekken hebben geleid tot een convenant op hoofdlijnen. Hoewel hierin nog geen volledig uitgewerkte afspraken zijn opgenomen, biedt het document voldoende richting voor de vervolgfase, waarin concrete maatregelen en verplichtingen nader worden uitgewerkt.

De waterschappen is gevraagd in te stemmen met het convenant op hoofdlijnen. Verzoek is gedaan om dit te bespreken in het dagelijks bestuur, en uiterlijk 1 september 2026 te reageren of ingestemd kan worden met dit convenant. Daarbij geldt dat pas sprake is van definitieve gebondenheid aan concrete afspraken nadat het volledige convenant, inclusief de deelconvenanten, is ondertekend. Wanneer het gehele convenant is afgerond, zal dit opnieuw ter instemming aan de leden van de CWW ter instemming worden voorgelegd.

Doel van het convenant
In het regeerakkoord heeft het kabinet afgesproken om samen met medeoverheden, sectorpartijen en maatschappelijke organisaties te komen tot een convenant gewasbeschermingsmiddelen. Doel van het convenant is het maken van afspraken om de emissies van gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen. Voor de waterschappen is daarbij met name de relatie met de waterkwaliteit van belang. Het terugdringen van normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen is essentieel om de waterkwaliteitsdoelen te kunnen behalen.

Hoe zijn de waterschappen betrokken bij de totstandkoming van het convenant?
De Unie van Waterschappen heeft namens de waterschappen inbreng geleverd in de onderhandelingen, op basis van door de CWW vastgestelde position papers. De CWW is gedurende het proces op meerdere momenten betrokken geweest bij zowel het verloop als de inhoud van het convenant. Dit gebeurde onder

meer via een gesprek eind mei met de onafhankelijk voorzitter van de kerntafel, Gert-Jan Segers, en tijdens informerende bijeenkomsten op 11 en 24 juni 2026. Tijdens deze bijeenkomsten hebben de commissieleden diverse aandachtspunten ingebracht.

Ambtelijk was de themagroep landbouwemissies samen met de Werkgroep Waterkwaliteit en Waterketen (WWW) betrokken, parallel aan de gesprekken met de CWW. Via deze routes is geprobeerd de waterschappen zo goed mogelijk aan te haken bij het – in de tijd krappe - proces.

Resultaat tot nu toe
De Unie van Waterschappen is positief over het convenant, omdat betrokken partijen constructief samenwerken aan de uitdagingen rond gewasbeschermingsmiddelen. De Unie ziet het convenant als een belangrijke stap richting een betere waterkwaliteit, onder meer door afspraken om uiterlijk in 2027 maatregelen te nemen tegen overschrijdingen van KRW-normen.

Hoewel de afspraken nog grotendeels op hoofdlijnen zijn uitgewerkt en verdere invulling via deelconvenanten nodig is, biedt het convenant volgens de Unie voldoende richting. Belangrijke aandachtspunten van de waterschappen – een duidelijk KRW-tijdspad, een versnelde aanpak van PFAS uit gewasbeschermingsmiddelen en een sterkere koppeling tussen gebruiksgegevens en waterkwaliteit – zijn voldoende verwerkt in de tekst.

Daarnaast moet worden benadrukt dat ondertekening van het convenant waterschappen nog niet bindt aan de uiteindelijke afspraken. Deze worden pas bindend na instemming met het volledige pakket van convenant en deelconvenanten. De verdere uitwerking wordt na de zomer voortgezet.

De partijen die hebben ondertekend:
1. De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN), namens het Rijk
2. Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
3. Unie van Waterschappen
4. Land- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO)
5. Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt (NAJK)
6. Brancheorganisatie Akkerbouw (BO Akkerbouw)
7. Stichting Greenports Nederland
8. C.B.L. Centraal Bureau Levensmiddelenhandel

Het Interprovinciaal Overleg (IPO) heeft het huidige convenant nog niet ondertekend, maar zal eerst bestuurlijk afstemmen voordat het zal ondertekenen. Het IPO legt het convenant met een positief advies voor aan haar leden en zal op 10 september 2026 een definitief besluit nemen.

Natuur en Milieu en LandschappenNL hebben aangegeven het voorliggende convenant niet te ondertekenen, maar wel nog betrokken te blijven bij het vervolgproces. Zij hebben hierbij aangegeven dat ze, hoewel het convenant belangrijke stappen bevat, de afspraken over de bescherming van gezondheid, natuur en milieu te vaag en vrijblijvend vinden.

Proces na de zomer
Het convenant op hoofdlijnen bevat voornamelijk procesafspraken voor de vervolgfase. Na de zomer worden verschillende deelconvenanten uitgewerkt waarin de afspraken nader worden geconcretiseerd.
De inrichting van dit vervolgproces is op dit moment nog niet volledig duidelijk. LVVN zal deze zomer werken aan de opzet van het vervolgtraject. Daarbij zal binnen het Uniebureau worden bezien hoe de verdere betrokkenheid van de Unie wordt vormgegeven. Naar verwachting zullen meerdere deelconvenanten worden opgesteld. Gezien de omvang van het traject moet worden nagegaan op welke onderdelen actieve deelname van de Unie wenselijk en haalbaar is.

Vervolg en afsluiting
De Unie blijft betrokken bij de verdere uitwerking van het convenant. Het Uniebureau zal de waterschappen hierbij zo goed mogelijk blijven informeren en consulteren, met name via de CWW, de WWW en de themagroep landbouwemissies.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Meindert Smallenbroek
Algemeen directeur

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3396
Extern Zaak ID	0654849047
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	2.05
Titel	Unie van Waterschappen Ledenbrief inwerkingtreding Wwke
Organisatieonderdeel	Strategie, Beleid en Communicatie
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Jacobs, M.

Bijlagen
Unie van Waterschappen Ledenbrief inwerkingtreding Wwke

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de ledenbrief.

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

BEZOEKADRES
Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES
Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

Aan de leden waterschappen

datum	ons kenmerk	contactpersoon
21 juli 2026	124.590/ah	Nathan Habers
betreft	**uw kenmerk**	**e-mail**
Update Wet weerbaarheid kritieke entiteiten	-	nhabers@uvw.nl

Geachte leden,

Onder verwijzing naar de ledenbrief van 22 juli 2025 met kenmerk 124.091/mdr informeren we u hierbij over de voortgang van de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) en de Cyberbeveiligingswet (Cbw). Deze ledenbrief behandelt primair de Wwke, die is gericht op aanbieders van essentiële diensten in het fysieke domein.

Op 7 juli 2026 heeft de Eerste Kamer de Wwke en de Cbw aangenomen. Deze nationale implementatie van Europese regelgeving - respectievelijk de Critical Entities Resilience (CER) Directive en de Network and Information Security (NIS2) Directive - zal naar verwachting op 15 augustus 2026 worden gepubliceerd in het Staatsblad en daarmee direct in werking treden. De Wwke wordt primair behandeld in de Themagroep Fysieke en Digitale Veiligheid en tevens besproken in de Themagroep Weerbaarheid. In deze ledenbrief informeren we u over de eerstvolgende processtappen inzake de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten.

Tijdlijn implementatieproces Wwke

Aanwijzing: In het geval van de waterschappen wordende aanwijzingen voor de sectoren ‘keren en beheren’, ‘afvalwater’ en in sommige gevallen ‘wegbeheer’ **binnen één maand na inwerkingtreding** gedaan door de minister van Infrastructuur en Waterstaat.

Risicobeoordeling: Het waterschap voert als kritieke entiteit **binnen negen maanden** na aanwijzing een risicobeoordeling uit op basis van de relevante informatie uit de risicobeoordeling van de bevoegde autoriteit en andere relevante informatiebronnen. De kritieke entiteit beoordeelt in dat kader alle relevante door de natuur en door de mens veroorzaakte risico’s die de verlening van haar essentiële dienst of diensten kunnen verstoren.

Zorgplicht: Het waterschap neemt als kritieke entiteit **binnen tien maanden** na aanwijzing door de minister passende en evenredige technische, beveiligings- en organisatorische maatregelen om voor haar weerbaarheid te zorgen.

Meldplicht
Het waterschap meldt als kritieke entiteit zonder onnodige vertraging een incident dat de verlening van haar essentiële dienst aanzienlijk verstoort of kan verstoren bij de bevoegde autoriteit. De kritieke entiteit doet die melding binnen 24 uur nadat zij kennis heeft genomen van dat incident. Indien dat operationeel niet mogelijk is, doet zij de melding zo snel mogelijk nadat zij kennis heeft genomen van dat incident.

Toezichthouder(s)
Voor de sectoren keren en beheren en afvalwater is de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) belast met de toezichthoudende taken om te beoordelen of de kritieke entiteit voldoet aan de vigerende wet- en regelgeving. Een kritieke entiteit kan echter onder meerdere sectoren vallen. Daardoor kunnen meerdere toezichthouders betrokken zijn. De toezichthouders werken dan samen om dat slim te doen.

Landelijk beeld
Om de waterschappen zo tijdig mogelijk te informeren, heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat de Unie geïnformeerd om nog vóór inwerkingtreding een informeel voornemen tot aanwijzing te versturen aan de voorzitters van de waterschappen. Mogelijk heeft uw voorzitter deze brief reeds ontvangen of anders volgt deze naar verwachting op zeer korte termijn.

Omdat het ministerie niet met anderen mag delen welke kritieke entiteiten worden aangewezen, verzoekt de Unie van Waterschappen uw bestuur om de Unie op de hoogte te stellen van een (voornemen tot) aanwijzing. Op deze manier is een landelijk overzicht van kritieke entiteiten in alle waterschappen geborgd bij de Unie, onder andere om samen te werken waar mogelijk en wenselijk in de relevante themagroepen, werkgroepen en commissies.

Met inachtneming van het vertrouwelijke karakter van de aanwijzing door de minister, zal de Unie vanzelfsprekend geen overzicht van kritieke entiteiten binnen de waterschappen extern beschikbaar stellen, tenzij daar nadrukkelijk instemming voor is verleend door de betreffende kritieke entiteiten.

Gevraagde actie: verzoek aan de leden om de Unie van Waterschappen te informeren over ontvangst van zowel voornemens tot aanwijzing als formele aanwijzingen als kritieke entiteit door de desbetreffende minister.

Informatiebijeenkomst waterschapsmedewerkers op 6 oktober 2026
De Unie van Waterschappen organiseert op dinsdag 6 oktober 2026 een informatiebijeenkomst over de Wwke voor alle leden. Waterschapmedewerkers die verantwoordelijk zijn voor de Wwke, of erbij zijn betrokken, zijn daarbij de primaire doelgroep. Tijdens deze 1-daagse bijeenkomst wordt u bijgepraat over de wetgeving en bijhorende tijdlijn. Daarnaast zoomen we samen met het beleidsteam van het ministerie van IenW in op vragen, dilemma's en knelpunten. Ook wisselen we *best practises* uit en kijken naar de risicobeoordeling vanuit het perspectief van de ILT als toezichthouder. De uitnodiging met programma wordt z.s.m. verstuurd.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Voor vragen kunt u contact opnemen met beleidsadviseur weerbaarheid Nathan Habers via nhabers@uvw.nl of 06 8204 9245.

Met vriendelijke groet,

Meindert Smallenbroek
Algemeen directeur

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3480
Extern Zaak ID	0654735795
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	2.06
Titel	Brief gemeente Maashorst: Zienswijze ontwerp waterschapsverordening
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Dijk, P. van

Bijlagen
Brief gemeente Maashorst: Zienswijze ontwerp waterschapsverordening

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de brief van de gemeente Maashorst inzake Zienswijze ontwerp waterschapsverordening.

Digitaal verzegeld door Zynyo B.V.
Datum: 17-09-2026 12:55 CEST
Document ID:
0ea8798b-3172-4d46-82bf-1624093a851b

Aan het algemeen bestuur van
Waterschap Aa en Maas
Postbus 5049
5201 GA 's-Hertogenbosch

uw kenmerk	ons kenmerk	behandeld door	datum
	42764-2026	Bob Coolen/Harold van Oorschot	15 september 2026

onderwerp	bijlage	telefoonnummer	verzonden
Zienswijze ontwerp waterschapsverordening			16 september 2026

Geachte leden van het Algemeen Bestuur,

De gemeente Maashorst heeft kennisgenomen van de ontwerp waterschapsverordening die van 7 augustus tot en met 18 september ter inzage ligt. Met deze brief dienen wij onze zienswijze in. Deze brief is ook aan het dagelijks bestuur van het waterschap Aa en Maas gestuurd.

We hechten grote waarde aan de constructieve en strategische samenwerking met het waterschap. Op thema's als waterbeheer, klimaatadaptatie, gebiedsontwikkeling, stedelijk water, natuurontwikkeling, toekomstbestendig landelijk gebied en de uitvoering van de Omgevingswet werken gemeenten en waterschappen al jarenlang als gelijkwaardige partners aan een gezonde en veilige leefomgeving.

De gemeente onderschrijft het belang van een klimaatbestendige inrichting van de fysieke leefomgeving en het uitgangspunt dat water en bodem vroegtijdig worden betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen. Tegelijkertijd constateren wij dat de voorgestelde wijzigingen van de waterschapsverordening voornamelijk invulling geven aan de water- en klimaatopgave, terwijl andere maatschappelijke opgaven waarvoor overheden gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen, waaronder de woningbouwopgave uit de Woontop, beperkt in de afweging zichtbaar zijn.

Naar het oordeel van de gemeente sluit deze benadering onvoldoende aan bij de integrale uitgangspunten van de Omgevingswet. De Omgevingswet beoogt juist een evenwichtige afweging van belangen binnen de fysieke leefomgeving, waarbij bestuursorganen samenwerken aan samenhangende oplossingen voor maatschappelijke opgaven. Ook de Woontopafspraken zijn gebaseerd op een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en marktpartijen voor voldoende, betaalbare én toekomstbestendige woningbouw.

De gemeente mist in de onderbouwing van de voorgestelde verordening een integrale analyse van de effecten op woningbouwproductie, projecthaalbaarheid, betaalbaarheid en binnenstedelijke ontwikkeling. Hierdoor is onvoldoende inzichtelijk gemaakt hoe de voorgestelde normering zich verhoudt tot andere nationale en regionale beleidsdoelen en of sprake is van een evenredige afweging van belangen.

Daarnaast achten wij van belang dat de landelijke uitwerking van de Woontopafspraken, waaronder de verdere concretisering van afspraak 10 ten aanzien van het wegnemen van knelpunten die woningbouw vertragen, het onderdeel van water en bodem, nog niet is afgerond. Ook de ontwikkeling van uniforme kaders en de juridische borging daarvan zijn nog in ontwikkeling. Tegen deze achtergrond achten wij het onwenselijk dat reeds vooruitlopend op deze landelijke uitwerking vergaande regionale normen worden vastgelegd die directe gevolgen kunnen hebben voor de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van onder andere woningbouw- en gebiedsontwikkelingsprojecten.

De gemeente is van mening dat de water- en klimaatopgave alleen succesvol kan worden gerealiseerd wanneer deze in samenhang wordt uitgewerkt met andere maatschappelijke opgaven en in nauwe samenwerking tussen gemeenten en waterschappen. Concreet vragen wij om de beleidsrijke wijziging “Hydrologische uitgangspunten bij de Waterschapsverordening voor afvoeren van hemelwater 2027” niet door te voeren bij de actualisatie van de Waterschapsverordening, zodat we de integrale afwegingsruimte die de Omgevingswet en de Woontopafspraken beogen, gezamenlijk waarborgen.

Samenwerking en strategisch partnerschap vragen om gezamenlijk beleid

De voorgestelde wijzigingen hebben directe gevolgen voor gemeentelijke verantwoordelijkheden op het gebied van gebiedsontwikkeling, woningbouw, beheer- en vervangingsopgaven, inrichting van de openbare ruimte en stedelijk waterbeheer. Dit zijn opgaven waarin gemeenten onder de Omgevingswet een eigen bestuurlijke verantwoordelijkheid dragen.

Wij constateren dat gemeenten in het participatietraject voornamelijk hebben kunnen reageren op al uitgewerkte voorstellen. Waardoor het een vorm van inhoudelijke botsproef op juridische en praktische houdbaarheid is geworden in plaats van een gezamenlijke product. De uit de ophaalronde voortgekomen aanpassingen waarderen we, maar het past niet in onze definitie van participatie. Het beeld is ontstaan dat gemeenten achteraf ongewenste effecten en uitvoeringsproblemen moeten signaleren, terwijl deze juist in een gezamenlijke beleidsontwikkeling vooraf hadden kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de vroegtijdige signalering van knelpunten en toetsing van de concept in brede praktijkcasussen.

Wij vinden het van belang dat beleidsontwikkelingen die ingrijpende gevolgen hebben voor gemeentelijke taken en investeringen gezamenlijk worden voorbereid. Dat past

beter bij de wederzijdse afhankelijkheid van gemeente en waterschap en leidt naar onze overtuiging tot beter uitvoerbaar en breder gedragen beleid.

Meer regels passen niet bij de bedoeling van de Omgevingswet

De Omgevingswet beoogt een integrale benadering van de leefomgeving, vermindering van regeldruk, ruimte voor maatwerk en vertrouwen in decentrale overheden. Wij constateren echter dat de voorgestelde wijzigingen leiden tot aanvullende regelgeving, extra toetsingsmomenten en nieuwe verplichtingen die de bestuurlijke afwegingsruimte van gemeenten beperken.

Gemeenten maken dagelijks integrale afwegingen tussen water, bodem, woningbouw, mobiliteit, gezondheid, veiligheid, economische ontwikkeling, duurzaamheid en energietransitie. De kracht van de Omgevingswet zit juist in het samenbrengen van deze belangen binnen één gebiedsgerichte afweging.

De voorgestelde regeling richt zich sterk op de wateropgave, maar laat naar onze mening onvoldoende ruimte om deze belangen integraal en gebiedsspecifiek af te wegen tegen andere maatschappelijke opgaven. Hierdoor ontstaat een situatie dat generieke normen zwaarder gaan wegen dan lokaal maatwerk en gebiedsgerichte oplossingen.

De verordening legt vergaande regels op aan medeoverheden

Een belangrijk punt van zorg betreft de toepassing van de nieuwe regels op gemeentelijke beheer-, vervangings- en herinrichtingsopgaven.

Gemeenten staan de komende decennia voor omvangrijke investeringen in wegen, riolering, openbare ruimte en ondergrondse infrastructuur. De voorgestelde verordening maakt dat reguliere vervangings- en beheerprojecten worden geconfronteerd met aanvullende waterbergingsverplichtingen en vergunningprocedures, ook wanneer geen sprake is van een daadwerkelijke ruimtelijke ontwikkeling of wijziging van de inrichting van de openbare ruimte.

Hiermee worden reguliere beheer- en vervangingsprojecten feitelijk waterbergingsprojecten. Dat roept vragen op over proportionaliteit, uitvoerbaarheid en bestuurlijke rolverdeling. Bovendien ontbreken in bestaand stedelijk gebied vaak de fysieke ruimte en financiële middelen om aanvullende maatregelen te treffen. De gemeente heeft beter inzicht in het stedelijk watersysteem en het beoordeeld kansen, mogelijkheden en bijdrage aan de doelmatigheid. Het opleggen van regels door het waterschap maakt het onnodig complex, duur en sectoraal.

Wij achten de voorgestelde termijnen voor overgangsrecht te kort. Door de huidige wachttijden voor elektriciteitsaansluitingen, die kunnen oplopen tot circa 2,5 jaar, is het te verwachten dat projecten met een reeds verleende vergunning niet binnen de overgangstermijn van drie jaar kunnen worden gerealiseerd. Hierdoor kunnen

ontwikkelaars en/of de gemeente alsnog worden geconfronteerd met nieuwe vergunningprocedures, waarbij de aangepaste regels van de waterschapsverordening gelden. Dit leidt tot onbegrip, jarenlange vertraging, financiële risico's en verlies van vertrouwen in de overheid en vergroot bovendien het risico op omvangrijke juridische procedures.

Wij verzoeken daarom om ruimere termijnen te hanteren van minimaal 5 jaar en om bestaande vergunningen niet van rechtswege te laten vervallen, maar eventuele beëindiging via een afzonderlijk besluit met bezwaar- en beroepsmogelijkheden te laten plaatsvinden.

Wij verzoeken daarnaast om reguliere beheer-, vervangings- en herinrichtingswerkzaamheden expliciet uit te zonderen van de compensatieplicht. We pakken hier zelf onze maatschappelijke verantwoordelijkheid, zoals we dat al 25 jaar doen in onze gemeente(n).

Vertrouwen, maatwerk en gezamenlijke verantwoordelijkheid

Wateropgaven zijn binnen de gemeente Maashorst al nadrukkelijk verankerd in de Omgevingsvisie, visie Maashorst 2050, het samenwerkingsakkoord en de verdere uitwerking van de omgevingsprogramma’s. Ook de benodigde investeringen en de praktische uitvoering maken hiervan integraal onderdeel uit.

Juist omdat gemeenten en waterschap dezelfde maatschappelijke doelen nastreven, vinden wij het belangrijk dat de wijze waarop deze doelen worden bereikt ruimte laat voor lokale afwegingen en gebiedsgerichte oplossingen. De effectiviteit van maatregelen is immers sterk afhankelijk van lokale omstandigheden zoals de bodemopbouw, beschikbare ruimte, grondwaterstanden, bestaande voorzieningen en al uitgevoerde klimaatadaptieve maatregelen.

De voorgestelde regeling kiest op meerdere onderdelen voor generieke normen en uniforme verplichtingen. Daarmee wordt naar onze mening onvoldoende gebruikgemaakt van de lokale kennis, analyses en verantwoordelijkheid die gemeenten hebben. Dit geldt onder meer voor klimaatstresstesten, infiltratiekansen, wateroverlastanalyses en investeringsprogramma's voor de openbare ruimte.

Wij zouden daarom graag een benadering zien waarin het waterschap meer stuurt op gezamenlijke doelen en prestaties, en gemeenten ruimte houden om binnen hun verantwoordelijkheid en het water en bodemsysteem te bepalen welke maatregelen lokaal het meest doelmatig en effectief zijn. Een dergelijke benadering sluit beter aan bij de geest van de Omgevingswet, versterkt het onderlinge vertrouwen en draagt bij aan een efficiënte besteding van publieke middelen.

Duidelijkheid, uitvoerbaarheid en rechtszekerheid

Op diverse onderdelen bevat de ontwerpverordening en de achterliggende toelichting beoordelingscriteria die onvoldoende duidelijk of eenduidig zijn. Wij constateren onder andere onduidelijkheid over:

- de bedoeling en werkelijke juridische interpretatie van regels;
- de criteria voor infiltratie en compensatie zijn complex;
- de toepassing van gebiedsgericht maatwerk;
- de beoordeling van waterhuishoudkundige plannen;
- de technische onderbouwing van bepaalde normeringen;
- de praktische uitvoerbaarheid van diverse voorschriften;
- de status van achterliggende documenten en richtlijnen.

Onduidelijkheid op deze punten leidt tot interpretatieverschillen, extra onderzoekskosten, hogere kosten en een grotere kans op juridische procedures. Vanwege de beperkte tijd die we hadden om de waterschapsverordening te bestuderen en juridisch te toetsen, is een inhoudelijk beoordeling per regel achterwege gelaten. We kunnen dit op een later moment wel aanleveren.

Naar ons oordeel verdient de regeling verdere verduidelijking, beoordelingscriteria explicieter vast te leggen en de uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en rechtszekerheid met partners te toetsen.

Tot slot

De gemeente onderschrijft het belang van een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van de leefomgeving en blijft zich inzetten voor een constructieve samenwerking met het waterschap om deze gezamenlijke opgave te realiseren. Tegelijkertijd zijn wij van mening dat de voorliggende wijziging van de waterschapsverordening onvoldoende recht doet aan de integrale benadering die ten grondslag ligt aan zowel de Omgevingswet, het Nationaal Bestuursakkoord Water, de Woontopafspraken en de samenwerkingsafspraken van de watersamenwerking As50+.

Zowel het Nationaal Bestuursakkoord Water als de Woontop zijn gebaseerd op het uitgangspunt dat complexe maatschappelijke opgaven uitsluitend kunnen worden opgelost door een gelijkwaardige samenwerking tussen overheden, waarbij gezamenlijke verantwoordelijkheid, gebiedsgericht maatwerk, proportionaliteit en een integrale afweging van belangen centraal staan. Waterveiligheid, klimaatadaptatie, woningbouw, betaalbaarheid, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit zijn daarbij geen afzonderlijke opgaven, maar onderdelen van één gezamenlijke ruimtelijke ontwikkeling.

De gemeente constateert dat de voorgestelde wijzigingen van de waterschapsverordening primair een juridische uitwerking vormen van de water- en klimaatopgave. Daarbij ontbreekt naar onze mening een voldoende inzichtelijke afweging van de effecten op andere gezamenlijke maatschappelijke opgaven, waaronder woningbouwversnelling, gebiedsontwikkeling, financiële haalbaarheid en uitvoerbaarheid van projecten. Hierdoor ontstaat het beeld dat vooruitlopend op de nog

niet afgeronde landelijke uitwerking van de Woontopafspraken en de daarop gebaseerde uniforme kaders reeds vergaande normstelling wordt vastgelegd, zonder dat hierover een gezamenlijk en bestuurlijk gedragen afwegingskader tot stand is gekomen.

Daarom verzoekt de gemeente het waterschap om de vaststelling van deze beleidsrijke onderdelen van de waterschapsverordening te heroverwegen en het huidige traject aan te houden totdat:

- de landelijke uitwerking van de Woontopafspraken en de daarbij behorende juridische en beleidsmatige kaders nader zijn geconcretiseerd;
- gemeenten, waterschappen en andere betrokken overheden gezamenlijk invulling hebben gegeven aan de verdere uitwerking van afspraak 10 inzake water en bodem;
- een integrale afweging heeft plaatsgevonden tussen klimaatadaptatie, woningbouwproductie, betaalbaarheid, ruimtelijke kwaliteit, uitvoerbaarheid en maatschappelijke kosten;
- breed gedragen afspraken zijn ontwikkeld die kunnen rekenen op bestuurlijk draagvlak bij alle betrokken partners.

De gemeente spreekt daarbij nadrukkelijk de wens uit om samen met het waterschap op te trekken in een nieuw en zorgvuldig samenwerkingsproces waarin de wateropgave niet geïsoleerd wordt beschouwd, maar als onderdeel van de gezamenlijke ruimtelijke en maatschappelijke opgaven waarvoor wij als overheden gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen. Juist een dergelijke aanpak sluit aan bij de geest van het Nationaal Bestuursakkoord Water, de Omgevingswet en de Woontop.

Wij zijn ervan overtuigd dat een breed gedragen oplossing uiteindelijk meer perspectief biedt dan een voortijdige juridische borging van normen waarvoor het landelijke en interbestuurlijke afwegingskader nog volop in ontwikkeling is. Daarbij geldt meer dan ooit het adagium: **"Alleen ga je sneller, samen kom je verder."**

De gemeente roept het waterschap daarom op om vanuit deze gezamenlijke verantwoordelijkheid een pas op de plaats te maken en samen met gemeenten te komen tot een zorgvuldig, integraal en bestuurlijk gedragen vervolgproces dat recht doet aan alle maatschappelijke opgaven waarvoor wij gezamenlijk aan de lat staan

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Maashorst,

de secretaris,

J.A.G.M. van Aaken

de burgemeester,

J.A. van der Pas

Om administratieve en/of organisatorische redenen maken wij gebruik van een digitale ondertekening. Daarom bevat dit document mogelijk geen fysieke handtekening.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3478
Extern Zaak ID	0654735795
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	2.07
Titel	Brief gemeente Heusden: Zienswijze op het ontwerp Waterschapsverordening met bijbehorende beleidsregels en hydrologische uitgangspunten
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Dijk, P. van

Bijlagen
Brief gemeente Heusden: Zienswijze op het ontwerp Waterschapsverordening met bijbehorende beleidsregels en hydrologische uitgangspunten

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de brief van de gemeente Heusden inzake Zienswijze op het ontwerp Waterschapsverordening met bijbehorende beleidsregels en hydrologische uitgangspunten.

Waterschap Aa en Maas
ter attentie van het Algemeen Bestuur
Postbus 5049
5201 GA ‘s-HERTOGENBOSCH

ONS KENMERK: 2233546
UW KENMERK:
UW BRIEF VAN:
BEHANDELD DOOR: William Peters
ONDERWERP: Zienswijze op het ontwerp Waterschapsverordening met bijbehorende beleidsregels en hydrologische uitgangspunten
AANTAL BIJLAGEN:
DATUM: 17 september 2026
VERZ. 17 september 2026

Geachte leden van het Algemeen Bestuur,

Het college heeft kennisgenomen van het “Ontwerp beleidsrijke wijziging Waterschapsverordening” van de drie waterschappen in de provincie Noord Brabant. Het ‘ontwerp Waterschapsverordening’ ligt ter inzage van 7 augustus tot en met 18 september 2026 en dient naar verwachting in 2027 in werking te treden.

In het ‘ontwerp Waterschapsverordening’ wordt onder andere voorgenomen:

- 80 mm compensatienorm in te voeren voor nieuwbouwplannen in stedelijk gebied (met een ambitie van 100 mm norm over 4 jaar) en 100 mm compensatienorm in te voeren voor nieuwbouwplannen in landelijk gebied;
- 80 mm compensatienorm in te voeren bij het herinrichten in bestaand openbaar gebied (met een ambitie van 100 mm over 4 jaar);
- 10 mm compensatienorm in te voeren bij het afkoppelen in bestaande ruimte. Wij dienen deze zienswijze in omwille van ruimtelijke, financiële en bestuurlijke consequenties.

Het college neemt de verandering van het klimaat serieus en deelt uw ambitie, om een klimaatadaptieve, waterrobuuste en gezonde leefomgeving te bereiken voor onze inwoners en bedrijven. Wij kijken daarbij integraal naar de aanpak van droogte, reductie van hittestress, vergroten van biodiversiteit, voorkomen van wateroverlast, verbeteren van waterkwaliteit en verminderen van regenwateraanvoer (door afkoppelen) naar uw rioolwaterzuivering. Hiervoor trekken wij al vele jaren, onder andere in diverse ambtelijke en bestuurlijke samenwerkingsverbanden, met u op.

Daarbij hanteren wij uitgangspunten die op onderdelen strenger zijn dan tot nu toe in het huidige waterschapsbeleid is opgenomen:

- 60 mm compensatienorm voor nieuwbouwplannen (ongeacht toename van verhard oppervlak);
- 60 mm compensatienorm voor herinrichten van bestaand openbaar gebied (terwijl vanuit de waterschappen hiervoor geen norm is opgelegd);

POSTADRES
Gemeente Heusden
Postbus 41
5250AA Vlijmen

BEZOEKADRES
Julianastraat 34
Vlijmen

T (073) 513 17 89
F (073) 513 17 99
E info@heusden.nl

DIGITAAL LOKET
www.heusden.nl

BANKRELATIE
NL54BNGH0285003909

Gemeente Heusden gebruikt uw persoonsgegevens uitsluitend voor het doel waarvoor zij zijn verstrekt.
Voor meer informatie kunt u onze privacy-pagina raadplegen op www.heusden.nl

Dromen. Doen. Heusden.

- 60 mm compensatienorm voor afkoppelen in de openbare en private ruimte (terwijl vanuit de waterschappen hiervoor geen norm is opgelegd);

Bij de toepassing van deze uitgangspunten lopen we nu al aan tegen de grenzen van de technische, ruimtelijke en financiële haalbaarheid. De gewijzigde normen leggen een nog grotere ruimtelijke claim voor waterberging bij nieuwbouw/herbouw ontwikkelingen en herinrichtingsprojecten in de openbare ruimte. De gemeente Heusden staat voor een grote woonopgave binnen en direct grenzend aan bestaand stedelijk gebied.

Nieuwbouwplannen moeten voldoen aan diverse normen op het gebied van bereikbaarheid, parkeren, groen, klimaatadaptatie en waterberging. Deze belangen worden integraal afgewogen om een binnen de beschikbare ruimte tot een zorgvuldig compromis te komen. Vele bouwprojecten kennen een lange juridische en planologische voorbereidingstijd. Dit betekent dat bouwprojecten onder de toekomstige compensatienorm van 100 mm zullen vallen. Dit zou een scopewijziging ten opzichte van de huidige programmering betekenen met verstrekkende consequenties. Invulling geven aan de compensatienorm bij herinrichtingsprojecten in bestaand stedelijk gebied is op basis van 60 mm al een grote uitdaging die soms al niet in de beschikbare ruimte past. Een verdere verhoging (ook de 80 mm voor stedelijk gebied) is daarin ongewenst en onhaalbaar. De bebouwing en andere objecten zijn immers maatvast; daarbinnen dienen opgaves in de openbare ruimte te worden verwezenlijkt zoals aanleg van een warmtenet, het planten van bomen, het oplossen van parkeerproblemen, aanleggen van verbeterde fietsroutes, het scheiden van waterstromen etc. De gemeente heeft hierin ruimte nodig om tot integrale maatwerk oplossingen te komen. Dan is een generieke norm op water met een grotere ruimtevraag niet op zijn plaats. De specifieke kenmerken per gebied zijn verschillend, waardoor de opgave in ieder gebied niet van gelijke grootte is. Wij willen juist meer naar een gebiedsgerichte aanpak en uitwerking.
Financiële haalbaarheid en tempo van ontwikkelingen en projecten komt onder druk. Voor nieuwbouwplannen neemt de compensatienorm lineair toe met 30%; we verwachten dan ook een forse toename aan investeringen. Extra kosten moeten worden gemaakt om de watermaatregelen te realiseren, zowel op ruimtelijke gebied (m2 grondprijs) als wel technisch gebied (zwaardere grond- en bouwconstructies). Dit heeft een opdrijvend effect op verkoop- en huurwaarde. Tegelijkertijd komt de realisatie van betaalbare woningen onder druk te staan. Juist hier is een enorme maatschappelijke behoefte aan.
Ten aanzien van wonen zijn ten opzichte van het verleden aanvullende eisen gesteld. Zo moet er 30% sociaal en 40% betaalbaar gebouwd worden. Dat is binnen de bestaande regelgeving al passen en meten. De aangepaste waternormering zorgt ervoor dat die eisen niet meer te realiseren zijn. Daarmee komt de woningbouwdoelstelling nog verder onder druk te staan.
Vele projecten in de openbare ruimte worden gedekt door lokale belastingen, zoals de rioolheffing. De compensatienorm voor water wordt voor de openbare ruimte verhoogd en dat zal tot forse meerkosten gaan leiden. De personele inzet neemt zowel bij gemeente als wel bij waterschappen toe, omdat wij voorzien dat er meer regeldruk ontstaat, met meer op te stellen plannen en toetsingen. Ook verwachten we meerkosten op de aanlegfase en de beheer en onderhoudsfase van de compensatiemaatregelen. Daarmee kunnen onze doelen niet meer volledig worden gerealiseerd. Jaarlijks zullen minder projecten worden uitgevoerd.
Samenwerking op gelijkwaardigheid is nodig voor het benutten van gezamenlijk kansen. Dat is ook het doel van de Omgevingswet. In dat licht is een eenzijdige wijziging van waternormen ongewenst. In deze tijden van klimaatverandering hebben wij als gelijkwaardige overheidsinstanties dezelfde klimaatdoelen in te vullen. Juist nu zouden we meer willen samenwerken om die doelen te realiseren. En dit doen we graag met de waterschappen als samenwerkingspartner, zoals wij

al jarenlang in goede samenspraak invulling hebben gegeven aan onze gezamenlijke klimaatdoelen.

Met deze zienswijze doen wij een dringend verzoek de voorgestelde “Ontwerp beleidsrijke wijziging Waterschapsverordening” te heroverwegen en te herzien. Naast deze algemene reactie wil de gemeente Heusden ook meer inhoudelijk reageren op de onderliggende stukken. In de navolgende paragrafen vind u die reacties en vragen.

Strijdigheid Omgevingswet

Strijdigheid met de Omgevingswet

De Omgevingswet stelt in artikel 2.1:

- In lid 2 (uitoefening van taken en bevoegdheden) dat het bestuursorgaan daarbij rekening houdt met de samenhang van de relevante onderdelen en aspecten van de fysieke leefomgeving en van de rechtstreeks daarbij betrokken belangen. De gemeente Heusden is van mening dat met het doorlopen participatietraject onvoldoende rekening is gehouden met de reacties van de gemeenten. Daarmee is een strijdigheid ontstaan met de omgevingswet.

- In lid 3 dat de toepassing van dit lid kan worden begrenst of uitgewerkt op een aantal onderwerpen. Uit deze lijst vragen de volgende aspecten om een dergelijke begrenzing of uitwerking omdat deze onderwerpen teveel beperkt worden door de aanpassing van de waterverordening. Ondermeer de verhoging van de waterbergingsnorm en de aanpassingen aan zones (zoals profiel van vrije ruimte) zorgen dat andere functies nadeel ondervinden. Dit vraagt immers om ruimte die vaak niet of onvoldoende beschikbaar is. Het gaat dan in elk geval om de volgende onderwerpen:
    - Het waarborgen van de veiligheid. Daar waar (openbare) ruimte nodig is voor veiligheid (zoals verkeersmaatregelen, afzettingen of andere elementen in de openbare ruimte) wordt dit beperkt.
    - Het beschermen van de gezondheid. Ruimte voor bomen wordt beperkt. Daarmee worden maatregelen ter voorkoming van hittestress veel lastiger of onmogelijk. Ook water op straat uit een gemengd stelsel is een bewezen gezondheidsrisico. De eisen en normstellingen zijn op veel plaatsen niet haalbaar waardoor (afkoppel)projecten niet of minder goed uitgevoerd kunnen worden. Daarmee blijft het risico voor de volksgezondheid in stand.
    - Het beschermen van het milieu. Afkoppelen zorgt voor minder water op straat en kan overstorten uit een gemengd stelsel verminderen. Dat raakt aan wetgeving zoals KRW en de herziene EU richtlijn stedelijk afvalwater. Door de wijzingen in de waterverordening wordt herinrichten/afkoppelen lastiger/onmogelijk en ontstaat strijdigheid met wetgeving en de goede zorg voor het milieu.
    - Het behoud van cultureel erfgoed en het behoud van uitzonderlijke waarde van werelderfgoed kan onder druk

komen te staan door de aanpassingen. Op deze locaties is het immers nauwelijks mogelijk om technische aanpassingen te doen.

- Het tegengaan van klimaatverandering. De focus vanuit de waterverordening is, begrijpelijk, gericht op wateraspecten van klimaatverandering. Maar de verhoogde eisen zorgen dat er minder ruimte is voor bijvoorbeeld bomen. Dat maakt dat andere klimaatthema's zoals hitte, gezondheid en biodiversiteit niet goed aangepakt kunnen worden.
- Een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Met de huidige eisen is het al lastig en soms onmogelijk om een evenwichtige toedeling van functies te bereiken. De eenzijdige aanpassing op water zorgt ervoor dat dit nog verder onder druk komt te staan.
- Het beheer van infrastructuur. Dit wordt nadelig beïnvloed door de aanpassingen in de waterverordening. Veranderingen in de leefomgeving krijgen door de waterverordening te maken met nieuwe ruimteclaims die niet passen in de beschikbare ruimte.
- Het beheer van gemeentelijke watersystemen wordt bemoeilijkt door de aanpassingen. Afkoppelprojecten worden bijvoorbeeld lastiger uitvoerbaar.
- Het bevorderen van de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor personen wordt nadelig beïnvloed door de aanpassingen van de waterverordening. De toegankelijkheid kan alleen gerealiseerd worden door hiervoor ruimte te geven. Door de nieuwe waterverordening wordt die ruimte teveel beperkt.
- Toegevoegd aan expliciet benoemde onderwerpen uit Omgevingswet. De realisatie van woningbouw is een van de meest urgente doelstellingen in Nederland. Door de aanpassingen, met name de waterbergingsnormering, wordt die doelstelling onevenredig zwaar belast. Zowel op aantallen, de kwaliteit van de woningen zelf als de directe woonomgeving en de betaalbaarheid heeft dit verregaande consequenties.

Artikel 2.2

Lid 1

Een bestuursorgaan houdt bij de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden op grond van deze wet rekening met de taken en bevoegdheden van andere bestuursorganen en stemt zonodig met deze andere bestuursorganen af.

In het participatietraject heeft u nauwelijks rekening gehouden met de taken en bevoegdheden van andere bestuursorganen. U heeft in dit traject vooral informatie en standpunten van het waterschap verzonden en niet of nauwelijks geluisterd naar de argumenten van gemeenten. Noch in de informatiebijeenkomsten noch in de schriftelijke reacties heeft u er blijk van gegeven deze serieus te nemen. Als het bijvoorbeeld gaat over de bevoegdheid van grondwater in stedelijk gebied breekt u met uw bepalingen in op de rol van gemeente als bevoegd gezag.

Verzoek: pas de verordening, de onderliggende stukken en normering hierop aan zodat de strijdigheid met de Omgevingswet niet meer aan de orde

Lid 2

Bestuursorganen kunnen taken en bevoegdheden gezamenlijk uitoefenen. Daarbij wordt niet voorzien in een overdracht van taken of bevoegdheden.

Uw eisen ten aanzien van verplichte infiltratie in stedelijk/bebouwd gebied breekt, zoals geschetst in de reactie op lid 1, in op de rol van gemeente als bevoegd gezag.

Verzoek: pas de verordening, de onderliggende stukken en normering hierop aan zodat de strijdigheid met de Omgevingswet niet meer aan de orde

Lid 3

Een bestuursorgaan treedt bij de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden slechts in de taken en bevoegdheden van een ander bestuursorgaan voor zover dat nodig is voor de uitoefening van zijn eigen taken en bevoegdheden.

Gemeente Heusden voorziet in haar eigen beleid en ambities al in het afkoppelen en infiltreren van hemelwater. Zij doet dat met de kennis van de riolering, de gegevens uit het grondwatermeetnet en de lokale fysieke kenmerken van het gebied. Infiltreren kan een goede maatregel zijn maar is dat niet altijd. Daarvoor is de hiervoor genoemde kennis noodzakelijk. Die kennis ontbreekt bij het waterschap en daarmee kan zij geen goede afweging maken of infiltratie een goede maatregel is. Dat is precies de reden dat gemeenten de rol van bevoegd gezag hebben gekregen. De infiltratie-eis in de waterschapsverordening is dus niet nodig en grijpt zonder technische onderbouwing in op de bevoegdheid van de gemeente.

Met het opleggen van deze norm treed het waterschap niet expliciet, maar wel impliciet in op de taken en bevoegdheden van de gemeente. Immers door meer ruimte te geven aan water resteert minder ruimte voor andere onderwerpen in de leefomgeving. In de reactie op artikel 2.1 van de Omgevingswet is hier al uitgebreid op ingegaan.

Verzoek: pas de verordening, de onderliggende stukken en normering hierop aan zodat de strijdigheid met de Omgevingswet niet meer aan de orde is.

Beleidsregels

Onderbemaling beleidsregel 1
Bij de beleidsregel voor onderbemaling was ook aandacht voor het stedelijk gebied/de bebouwde omgeving. Dat ontbreekt bij de nieuwe beleidsregel. In elk geval bij de doelstellingen. Hier zou ook een doel beschreven moeten worden dat bebouwing en technische kunstwerken enkel kunnen functioneren bij een bepaalde waterstand. Die moet door onderbemaling mogelijk blijven. Bij de toetsingscriteria staat hier wel wat over vermeld maar dit zou ook bij de doelstellingen moeten staan.

Verzoek: pas dit aan

Duikers beleidsregel 5
Duikers en bruggen in b-wateren. Hier staat nu hard in het beleid dat deze niet zijn toegestaan in wateren met een vastgestelde ecologische functie. Dat is onnodig beperkend. Bij wateren met een vastgestelde ecologische functie kan veel beter een duiker of brug aangebracht worden waarbij de ecologische functie gewaarborgd blijft.

Verzoek: pas dit aan

5.4.2 binnenonderkant duiker. Van de genoemde afstand tot de bodem wordt afgeweken als vismigratie, NWB normering en varend onderhoud van toepassing is.

Verzoek: vervang dit door “kan worden afgeweken”.

Dempen en graven beleidsregel 6
In de kaarten bij de waterschapsverordening zijn de beperkt beschermde gebieden niet terug te vinden. Wel is er een kaartlaag invloedsgebied, wordt hiermee de beperkt beschermde gebieden bedoeld? Als dat het geval is dan lopen deze ook over stedelijk gebied heen. Gelet op de complexiteit en vele functies in het stedelijk gebied zijn aanvullende eisen of beperkingen ongewenst.

Verzoek: pas dit aan

Onder 6.3.2. Differentiatie naar gebied en 6.3.2.1. Peilbesluitgebieden wordt aangegeven dat het dempen van oppervlakte water en verkleinen van oppervlaktewater gecompenseerd dient te worden met een factor 1,5. Dat legt in het stedelijk gebied/de bebouwde omgeving een te grote beperking op. In het onbebouwde gebied is dit wel toepasbaar.

Verzoek: deze compensatiefactor voor het stedelijk gebied/de bebouwde omgeving te laten vervallen.

Daarnaast past hier ook een waarschuwing (zelfs wanneer dit beleid van toepassing is op het landelijk gebied): wanneer er nieuw oppervlaktewater gerealiseerd wordt kleeft hier met deze bepaling meteen een 50% extra ruimteclaim aan als dat oppervlaktewater later wordt aangepast. Dat zou een rem kunnen zijn op het aanbrengen van nieuw oppervlaktewater.

Verzoek: heroverweeg deze lijn

6.4 Toetsingscriteria 6.4.1 Dempen en 6.4.2 Verkleinen Specifiek toepassingsbereik
Ook hier is sprake van de compensatiefactor van 1,5.

Verzoek: dit te laten vervallen voor het stedelijk gebied/bebouwde omgeving.

Aanbrengen, wijzigen of afkoppelen verhard oppervlak Beleidsregel 13

Dit beleid is ingegeven door de wens voor een robuuster watersysteem in het kader van klimaatverandering. Hoewel die doelstelling vanuit water te begrijpen is, grijpt dit te hard in op andere belangen en onderwerpen in de leefomgeving. De normstelling is binnen bestaand stedelijk gebied niet redelijkerwijs te realiseren. In de verwijzing naar de Omgevingswet is hier al een duiding van gegeven. De gemeente Heusden hanteert al 60 mm aan statische waterberging in haar projecten en vergunningen. Daarnaast maken wij onze leefomgeving robuust zodat zelfs 70 mm in een uur “tussen de trottoirbanden” geborgen kan worden. In de vergunningverlening hanteren wij een absolute eis van 60 mm van al het verhard oppervlak (zonder het 500 m2 criterium van het waterschap). Daarmee gaan we al verder dan de huidige waterverordening.

Voor het stedelijk gebied/de bebouwde omgeving is 70 mm in 1 uur een gebeurtenis die maatgevend is. 80 mm of 100 mm statische berging zal daarin nagenoeg nooit tot vulling komen. Een dergelijke berging vraagt ruimte en gaat ten

kosten van andere functies zonder dat er een effectieve bijdrage of meerwaarde zal zijn ten aanzien van klimaatadaptatie.

Bij afkoppelprojecten of wijzigingen in het stedelijk gebied is het realiseren van 60 mm al een enorme opgave die niet altijd mogelijk is. Een verhoogde normstelling zal daarom remmend werken op de afkoppel/herinrichtingsambities. Dat raakt op zijn beurt weer aan de KRW en de EU richtlijn stedelijk afvalwater.

Verzoek: de gemeente verzoekt het beleid aan te passen naar de huidige normstelling van 60 mm voor het stedelijk gebied/bebouwde omgeving. Daarbij kan onderzocht worden in hoeverre een aanpassing van de norm voor nieuwe ontwikkelingen mogelijk is.

Vraag: los van het verzoek om de waterbergingsnorm op de huidige norm van 60 mm te laten rijst de vraag waarom het waterschap in het nu voorliggende beleid een verschil maakt tussen stedelijk/bebouwd gebied en glastuinbouw/containerteelt. Dat zijn grote oppervlakken die direct afwateren naar het oppervlaktewatersysteem. De invloed van deze oppervlakken is, gelet op hydrologische aspecten op zijn minst vergelijkbaar. Dat is een rechtsongelijkheid, hoe verklaart het waterschap dit onderscheid?

Verzoek: neem de rechtsongelijkheid tussen deze weg.

Waterschapsverordening

Artikel 2.2 lid 4

Vraag: Heeft dit ook betrekking op het normale onderhoud? En welke referentiesituatie wordt hierbij gehanteerd? Veel van de watergangen hebben immers een ander profiel dan het leggerprofiel.

Artikel 2.23 Meldingsplicht

Verzoek: dit graag wat meer uitschrijven, verduidelijken en nuanceren. Zoals het nu gelezen kan worden is voor iedere handeling in een a watergang in de beschermingszone bij een a watergang en een b watergang een melding nodig. Zelfs onderhoudswerkzaamheden zouden hieronder vallen. Bij latere artikelen is voor veel activiteiten een aanwijzing als vergunningvrije activiteit van toepassing. Moet er dan nog steeds gemeld worden? Dat levert een onwerkbare situatie op.

Artikel 2.81

Vraag/verzoek: dit betreft geen aanpassing maar een opmerking/vraag naar aanleiding van deze ter inzage legging: er zijn ook borden die andere aanwijzingen hebben dan het duiden van een recreatieroute. Maak hier mogelijk dat regulier borden en verkeerstekens mogelijk zijn. Veel wegen liggen langs of maken immers onderdeel uit van de het profiel van vrije ruimte.

Artikel 2.95

Dit leidt ertoe dat bij alle watergangen met een ecologische functie sprake is van een vergunningplichtige situatie. Dus voor alle bestaande verharding geldt dan dat deze voor het behoud, het aanbrengen en verwijderen een vergunning moeten krijgen. Wat betekend dit bij onderhoudswerkzaamheden. Dat leidt tot een onwerkbare situatie en een administratieve ballast bij waterschap en wegbeheerders.

Verzoek: pas dit aan

Artikel 6.2

Lid 1 Dit verbod valt niet onder de bevoegdheid van het waterschap. Een omgevingsvergunning voor iedere wijziging van verharding is los van de bevoegdheid een ongewenste administratieve ballast voor eenieder binnen de beheergebieden van de Brabantse waterschappen.

Verzoek: deze bepaling daarom verwijderen.

Lid 2 Het afkoppelen is voor zover dit naar het grondwater in stedelijk gebied/de bebouwde omgeving gaat geen bevoegdheid van het waterschap. De gemeente is hiervoor bevoegd gezag. Voor afkoppelen naar oppervlaktewater is dit denkbaar maar daar voorzien andere artikelen in.

Verzoek: deze bepaling schrappen.

Artikel 6.3

Verzoek: dit artikel schrappen. Dit is nodeloos belastend en getuigd van een gebrek aan vertrouwen.

Artikel 6.5

Verzoek: dit artikel aanpassen. Dit is onwerkbaar, bij een herbestrating of vervangen van bestrating door een ander materiaal bij een oppervlakte van meer dan 500m2 zou een omgevingsvergunning nodig zijn.

Lid 2 onderdeel a Voor de aanvulling van het grondwater in stedelijk gebied is het waterschap geen bevoegd gezag.

Verzoek: dit laten vervallen omdat dit een gemeentelijke bevoegdheid is. Hier ontstaat ook strijdigheid met de Omgevingswet.

Lid 2 De genoemde waterschijven komen overeen met 80 mm in bebouwd gebied en 100 mm buiten bebouwd gebied. Deze normstelling is te groot en grijpt veel te hard in op andere belangen. Verwezen wordt hier ook naar de strijdigheid met de Omgevingswet. Daarnaast is het veelal onrealistisch gelet op de beschikbare ruimte en is het in termen van effectiviteit niet verstandig. Deze bergingseis is veel groter dan de maatgevende gebeurtenis voor bebouwd gebied.

Verzoek: dit laten vervallen en uitgaan van de bestaande 60mm.

De uitzondering van glastuinbouw en containerteelt is vanuit hydrologische argumenten niet te onderbouwen. Het feit dat deze oppervlakken groot zijn, veelal direct gelegen aan watergangen en in belangrijke mate vrijwel volledig tot afstroming komen maakt dat zij minimaal vergelijkbaar zijn met het hydrologisch gedrag van stedelijk water. De verwachting is dat zij zelfs een grotere invloed hebben op het watersysteem dan het stedelijk/bebouwd gebied. Dat is een rechtsongelijkheid.

Vraag: waar komt dit vandaan en kunt u uitleggen hoe u tot deze rechtsongelijkheid bent gekomen?

Verzoek: behandel gelijke gevallen gelijk en verwijder dit onderscheid.

Artikel 6.6 Ten aanzien van de compensatie-eisen geldt hetzelfde als bij artikel 6.5.

Verzoek: handhaaf hier de bestaande 60 mm eis zoals u die ook voorstelt voor glastuinbouwbedrijven en containerteelten.

De grondwateraanvulling binnen bebouwd gebied daarvoor is de gemeente bevoegd gezag en niet het waterschap. Het waterschap treedt hiermee in de bevoegdheid van een andere overheid.

Verzoek: deze eis laten vallen omdat deze niet rechtmatig is.

Ten aanzien van groene daken wordt een standaard berging voorgesteld van 25 mm. Veel groendaken hebben meer berging. De meeste sedumcassettes en -matten hebben al 30 mm of meer.

Verzoek: neem dit niet op als standaard eis maar stel dat de berging in het dak in zijn volledigheid onderdeel uitmaakt van de berging. En pas dit aan in de verordening zodat maatwerk mogelijk is zonder dat vergunningverlening nodig is.

Vraag: doorlatende verharding meenemen als 25 mm kan maar waar is dit op gebaseerd? Met een waterbergende fundering hieronder kan de hoeveelheid berging ook groter zijn.

Verzoek: pas dit aan in de verordening zodat maatwerk mogelijk is zonder dat hier vergunningverlening voor nodig is.

De rekenregel voor infiltratie is voorzien van veel te lage infiltratiefactoren. Afhankelijk van de grondsoort is deze veel hoger. Gebruikelijk is een infiltratiecapaciteit (K-waarde) van 2,5 meter per dag op het grensvlak van een technische infiltratievoorziening (zoals kratten of infiltratiebuis) naar het ontvangend grondpakket. Voor wadis geven Rioned en Stowa een ondergrens aan van 0,5 meter per dag. De voorgestelde waarden komen overeen met leem en klei. Daarmee wordt de infiltratiecapaciteit onderschat waardoor een grotere bergingsopgave nodig is.

Verzoek: voorzie de verordening van realistische K-waarden en maak mogelijk dat werkelijke K-waarden meegenomen kunnen worden in berekeningen zonder dat vergunningverlening aan de orde is.

Suggestie: gemeente Heusden hanteert zelf een standaard tabel met landelijk gehanteerde vuistwaarden. Bij afwijkingen kunnen deze, mits onderbouwd, meegenomen worden in de berekeningen. Het waterschap zou een dergelijke aanpak ook op kunnen nemen in de verordening

Vraag: welke oppervlakte wordt gerekend als infiltratieoppervlak?

Artikel 6.7

Vraag: wat is de capaciteit van de waterloop bij de verschillende neerslaggebeurtenissen? Dit is zo een ongedefinieerde bepaling. En wat is overlast bij het lozen? Hoe verhoudt zich dat bij de verschillende neerslaggebeurtenissen? 70 mm in een uur, de blokbuien uit de stresstesten of de buien bij de NBW normen. Graag een duiding van wat u hier bedoelt.

Artikel 6.8

In het grondwaterconvenant zijn gemeenten als grondwaterbeheerder in bebouwd gebied niet betrokken. Samen met uw partners heeft u hier een verhoging van de grondwaterstand afgesproken. Een verhoging van de GHG levert minder bergingsmogelijkheden op. Immers de ruimte tussen de GHG en maaiveld is beschikbaar voor waterberging. U verhoogt met de nieuwe waterverordening een waterbergingsnorm en u streeft een hogere GHG na. Daarmee zet u 2 middelen in

die het de gemeente lastiger/onmogelijk maakt om haar taken en belangen goed te kunnen uitvoeren.

Verzoek: vanuit deze argumentatie is het verzoek is om de huidige normering van 60 mm in stand te houden.

Een afvoervoorziening heeft verschillende vormen en maten en niet uitsluitend een ronde vorm. Het aangeven van een diameter is dan ook niet doelmatig.

Verzoek: pas dit aan

Voor het aanbrengen van de constructie is dan weer een omgevingsvergunning nodig. Dat is een extra administratieve handeling.

Verzoek: verwijder dit uit de regels.

Art. 7.8 lid 1

Opmerking: de termijn waarop de omgevingsvergunning van rechtswege vervalt is 3 jaar na verlening. Deze bepaling doet onvoldoende recht aan de juridische en maatschappelijke complicaties die na verlening kunnen optreden. Niet alleen kunnen er andere procedures in de weg staan aan benutting van de vergunning binnen deze termijn, maar ook het uitgangspunt van het verlopen van de termijn na verlening, kan ertoe leiden dat er na het onherroepelijk worden van de vergunning (bijvoorbeeld na beroep) onvoldoende tijd rest voor het daadwerkelijk gebruik daarvan. Daarnaast is een dergelijke bepaling in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel.

Voorstel/verzoek: het van rechtswege vervallen verklaren van onherroepelijke omgevingsvergunningen is in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel. Om die reden verzoeken wij u om deze regeling om te zetten naar een bepaling waarbij u na een termijn van 5 jaar de hierboven genoemde termijn de vergunning kunt intrekken.

Art. 7.8 lid 2

Opmerking: de termijn van 5 jaren na vaststelling van ontwerpplannen is te krap.

Voorstel/verzoek: ook hier zou het onherroepelijk worden van het plan maatgevend moeten zijn.

Bijlage 1 begripsbepaling juncto art 6.6

Opmerking: voor de begrenzing van het stedelijk gebied wordt uitgegaan van het aangewezen gebied in de verordening d.d. 1 januari 2026. Niet alleen is dit een regeling met terugwerkende kracht die geen rekening houdt met herbegrenzingsbesluiten van na die datum, het houdt ook geen rekening met stedelijke gebieden die al wel gerealiseerd zijn, maar nog niet herbegrenst in deze versie.

Voorstel/verzoek: de regeling van artikel 6.6 of de begripsbepaling zodanig aanpassen dat ook de besluiten tot herbegrenzing of vastgestelde plannen voor uitbreiding van stedelijk gebied, worden aangeduid als (bestaand) bebouwd gebied. Waarbij als voorwaarde wordt gehanteerd dat er over die plannen vooroverleg heeft plaatsgevonden voorafgaand aan de inwerkingtreding van de verordening.

Hydrologische uitgangspunten

In deze uitgangspunt beschrijft u dat de compensatie-eis is gebaseerd op een eenvoudige voorstelling van het afvoerproces. U geeft daar ook bij aan dat bijvoorbeeld dat niet al het water tot afstroming komt. Zeker bij buien die langer duren (zoals een bui in 24 uur) speelt dat een grote rol. Voor afstroming van klinkerverharding geldt bijvoorbeeld een afvloeiingscoëfficent van 0,6 tot 0,8. Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA), nota bene uw eigen kenniscentrum, geeft in het rapport HAAS-Hemelwaterafvoer dat open verhardingen 2 mm per uur aan infiltratiecapaciteit hebben. Deze effecten/uitgangspunten rekent u niet mee en stelt u de statische berging bij 24 (100 mm) als compensatie-eis. Die eis is in dat licht veel te fors.

Gemeente Heusden hanteert 70 mm in 1 uur als een maatgevende gebeurtenis. We gaan er daarbij ,vanwege de neerslagintensiteit, vanuit dat al het water tot afstroming komt en in een bergende voorziening terecht moet komen. Die situatie benoemd u ook in tabel 4. Als we kijken naar het verschil tussen de 24 uurs bui (105 mm) en de 1 uurs bui (70 mm) dan is dat verschil 35 mm. 35 mm in 23 uur is 1,5 mm per uur; dat is voor geen enkel stedelijk systeem een maatgevende situatie. Het hanteren van een statische berging van 100 mm betekend daarom in de praktijk een voorziening die niet of nauwelijks tot volledige vulling zal komen. Daar komt nog bij dat de waterbergende voorzieningen veelal in 24 uur weer leeg zijn waardoor er veel meer berging beschikbaar is. Een dergelijke voorziening vraag daarmee wel ruimte en is beperkend voor andere functies zonder dat het een effectieve bijdrage levert aan het waterbelang.

Verzoek: pas de normering aan naar 60 mm met eventueel een groeipad naar 70 mm. Dat sluit ook aan bij de Landelijke Maatlat voor een groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving.

Met vriendelijke groet,
namens het college van Heusden,
de portefeuillehouder,

De heer M.A.W. Meesters

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3487
Extern Zaak ID	0654735795
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	2.08
Titel	Brief ZLTO werkbezoek
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Jacobs, M.

Bijlagen
Brief ZLTO werkbezoek

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de brief ZLTO werkbezoek.

Geachte heer Kremers,

ZLTO behartigt de belangen van boeren en tuinders in het gebied van Waterschap Aa en Maas. Zowel ambtelijk als bestuurlijk hebben wij regelmatig contact met uw organisatie. Daarnaast gaan onze leden met regelmaat in gesprek met waterschapsbestuurders en organiseren wij bijeenkomsten om de verbinding tussen beleid en praktijk te versterken.

Goede keuzes voor waterbeheer beginnen bij een goed begrip van de praktijk. Boeren en tuinders werken dagelijks aan opgaven rondom waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit, klimaatadaptatie en een toekomstbestendig landelijk gebied. Daarbij lopen zij tegen uitdagingen aan, maar ontstaan er ook kansen en innovatieve oplossingen.

Met het oog op de waterschapsverkiezingen van 2027 hebben wij recent onze watervisie gedeeld met de fracties binnen Waterschap Aa en Maas. Graag zetten wij de dialoog voort door een gezamenlijk werkbezoek voor de verschillende fracties te organiseren. Uiteraard zijn ook nieuwe kandidaten die een plaats krijgen op een kandidatenlijst van harte welkom.

Tijdens dit werkbezoek laten ondernemers zien hoe zij in de praktijk omgaan met wateropgaven en welke rol het waterschap daarbij speelt. Het biedt ruimte voor een open gesprek over kansen, knelpunten en gezamenlijke oplossingen, direct vanuit de praktijk.

Wij zouden het zeer op prijs stellen als u dit initiatief onder de aandacht wilt brengen van de verschillende fracties binnen het waterschap. Daarnaast horen wij graag of u wilt meedenken over een geschikte datum waarop dit werkbezoek kan plaatsvinden.

De organisatie nemen wij volledig voor onze rekening. Wij verzorgen het programma, de locatie en de praktische voorbereiding van de bijeenkomst.

Wij horen graag of hiervoor mogelijkheden zijn.

Met vriendelijke groet
,

Niek van Oosterbosch

Specialist Public Affairs

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3498
Extern Zaak ID	0654
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	2.09
Titel	Persbericht halfjaarcijfers NWB bank
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Jacobs, M.

Bijlagen
Persbericht NWB Bank Halfjaarcijfers 2026

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van het persbericht NWB Bank Halfjaarcijfers 2026.

Halfjaarcijfers: NWB Bank financiert ruim € 6 miljard aan publieke investeringen voor een klimaatadaptieve en weerbare samenleving

- Klimaatverandering en weersextremen raken de Nederlandse en Europese samenleving steeds meer. Waterschappen en drinkwaterbedrijven staan daarbij voor grote opgaven om de gevolgen van droogte, waterbeschikbaarheid en wisselende waterkwaliteit het hoofd te bieden.
- NWB Bank verstrekte in de eerste helft 2026 ruim € 6 miljard aan publieke investeringen voor een klimaatadaptieve en weerbare samenleving. Dit is ruim € 1 miljard meer dan in de eerste helft van 2025, waarmee de totale kredietportefeuille toeneemt tot € 61 miljard.
- De groei komt vooral uit drie belangrijke sectoren die cruciaal zijn voor een weerbare samenleving: waterschappen en drinkwaterbedrijven, sociale huisvesting en energie netbeheerders, die volop bezig zijn met het verhelpen van netcongestie in het licht van de energietransitie.

In de eerste helft van 2026 heeft NWB Bank ruim € 6 miljard aan nieuwe langlopende leningen verstrekt aan haar klanten, waardoor de omvang van de kredietportefeuille verder is gestegen tot een nieuwe hoogte van € 61 miljard. Ondanks de volatiliteit op de kapitaalmarkt, door geopolitieke ontwikkelingen en de daaruit voortvloeiende economische onzekerheid, is NWB Bank goed in staat geweest zich aantrekkelijk en duurzaam te financieren. In totaal is er € 4,1 miljard aan financiering opgehaald op de internationale kapitaalmarkt, waarvan ruim de helft via de uitgifte van ESG-obligaties. De nettowinst over de eerste zes maanden van 2026 is uitgekomen op € 61 miljoen, iets onder het niveau van vorig jaar vanwege een iets lager resultaat uit financiële transacties, terwijl het renteresultaat is toegenomen. De kapitaal- en liquiditeitsratio's van de bank zijn onverminderd sterk.

Lidwin van Velden, CEO NWB Bank: *'Onze klanten investeren in voorzieningen die essentieel zijn voor een weerbare samenleving. Of het nu gaat om waterveiligheid, klimaatadaptatie, betaalbare woningen, of een betrouwbare drinkwatervoorziening: toegang tot passende financiering is daarbij een belangrijke randvoorwaarde. Wij blijven ons inzetten om deze maatschappelijke investeringen mogelijk te maken tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden. De ondertekening van de Bouwtafel Waterzuinige Wijken sluit daar naadloos op aan en onderstreept onze inzet voor een duurzame leefomgeving en een toekomstbestendige watervoorziening.'*

Kredietverlening
Over het eerste halfjaar van 2026 is in totaal ruim € 6 miljard aan nieuwe financiering verstrekt, vooral op het gebied van water, wonen en de energietransitie. Met € 494 miljoen aan nieuwe financiering is NWB Bank de belangrijkste financier van de waterschappen. Aan de drinkwaterbedrijven is € 100 miljoen aan nieuwe financiering

verstrekt. En € 3,8 miljard ging naar woningbouwcorporaties, de klantgroep met de meest omvangrijke kredietbehoefte.

Voorts werd in totaal € 700 miljoen aan nieuwe financieringen verstrekt aan energie netbeheerders voor investeringen in de energie-infrastructuur en daarmee het terugdringen van netcongestie.

Funding
Ondanks de volatiliteit op de kapitaalmarkt in verband met geopolitieke ontwikkelingen en de macro-economische gevolgen daarvan, is NWB Bank goed in staat geweest zichzelf aantrekkelijk en duurzaam te financieren. Dit komt door haar hoge kredietwaardigheid – vertaald in AAA-kredietratings, gelijk aan de Nederlandse staat – en de essentiële rol van NWB Bank in de financiering van de Nederlandse publieke (water) sector . In totaal is in de eerste helft van 2026 € 4,1 miljard opgehaald, waarvan ruim de helft via de uitgifte van een Water Obligatie en Social Bonds. Dit succes is mede te danken aan de 'reverse roadshow', die de bank in Nederland organiseerde. Hierin werden investeerders meegenomen in de visie van de bank en zagen ze op locatie bij een waterschap en sociale woningcorporatie wat de directe impact is van hun investeringen.

Kapitaal- en liquiditeitsratio's – gezonde cijfers
De financiële positie van de bank was ook in het eerste halfjaar van 2026 uiterst solide, met alle kapitaal- en liquiditeitsratio's ruim boven de wettelijke vereisten. De Common Equity Tier 1 (CET1) ratio is eind juni uitgekomen op 35,0% (eind 2025: 36,8%). Inclusief het hybride kapitaal (AT1) van de bank bedraagt de Tier 1-ratio 40,6% (eind 2025: 42,8%).

De leverage ratio bedraagt per 30 juni 9,1% (eind 2025: 39,2%) en ligt daarmee ver boven de minimumeis van 3%. Ook de Liquidity Coverage Ratio (LCR) lag eind juni met 151% ruimschoots boven de minimumeis van 100% (eind 2025: 235%), hetgeen ook gold voor de Net Stable Funding Ratio (NSFR) met 138% (eind 2025: 148%).

Vooruitzichten
De maatschappelijke opgaven waarvoor onze klanten staan vragen de komende jaren om omvangrijke investeringen. Deze hebben vooral betrekking op dijkverzwaringen, afvalwaterzuiveringen, drinkwatervoorzieningen en de nieuwbouw en verduurzaming van sociale huurwoningen. Door deze investeringen tegen gunstige voorwaarden en gepast te financieren, ondersteunt NWB Bank een belangrijk deel van de vitale infrastructuur van Nederland, en investeert zij in een weerbare, duurzame samenleving.

NWB Bank blijft haar rol als maatschappelijke financier vervullen door de Nederlandse publieke sector te voorzien van betrouwbare en duurzame financiering. Het is de verwachting dat de kredietvraag van klanten hoog zal blijven en dat de kredietportefeuille verder zal groeien. Door de blijvende geopolitieke spanningen en daarmee gepaard gaande macro-economische onzekerheden, doet NWB Bank geen uitspraken over de financiële verwachtingen voor de rest van 2026.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3504
Extern Zaak ID	0654735795
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	2.10
Titel	Voortgangsrapportage Regio Deal 't Goeie leven RNOB
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Groot, E. de

Bijlagen
RNOB-2026-113_Aanbiedingsbrief voortgangsrapportage 1 Regio Deal t Goeie leven
Voortgangsrapportage Regio Deal t Goeie leven

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Toelichting
Ter kennisname.

Voorgesteld besluit
Kennis te nemen van de voortgangsrapportage Regio Deal 't Goeie leven RNOB.

Aan gemeenteraden en algemeen besturen waterschappen van RNOB
cc. colleges van B&W en dagelijkse besturen waterschappen van RNOB

Datum: 24 september 2026
Ons kenmerk: RNOB-2026-113
Bijlage(n): 1
Betreft: Aanbieding voortgangsrapportage Regio Deal ’t Goeie leven

Geachte leden van de raad en het algemeen bestuur,

Bij deze brief ontvangt u de voortgangsrapportage van Regio Deal ’t Goeie leven. De rapportage laat zien hoe de programma’s op gang zijn gekomen en hoe overheden, ondernemers, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en inwoners samen werken aan een verbonden en veerkrachtig Noordoost-Brabant.

Samenwerken in de Regio Deal ’t Goeie leven
Op 10 november 2025 sloot onze regio een Regio Deal met het Rijk. In deze meerjarige samenwerking bundelen het Rijk, RNOB, AgriFood Capital, Noordoost Brabant Werkt en de provincie Noord-Brabant hun middelen, kennis en inzet. Samen versterken we de kwaliteit van leven, wonen en werken voor inwoners en ondernemers. Dat doen we via zeventien programma’s die de afzonderlijke organisaties en gemeentegrenzen overstijgen. Informatie over de Regio Deal, programma’s en betrokken partijen vindt u op www.rnob.nl/regio-deal

‘n Goeie start
Ieder jaar brengen we de voortgang van de programma’s en de samenwerking in beeld. We bespraken de eerste voortgang op 16 september jl. met het Rijk. De gezamenlijke inzet en de eerste resultaten worden door het Rijk herkend en gewaardeerd.

Alle programma’s zijn van start gegaan, de verantwoordelijkheden zijn duidelijk en nieuwe samenwerkingen krijgen steeds meer vorm. De eerste ervaringen laten bovendien zien dat Regio Deal ’t Goeie leven meer is dan een verzameling van programma’s en projecten. Het is een katalysator voor nieuwe en hechtere samenwerking tussen het Rijk, de provincie, de regio en maatschappelijke partners. Voor innovaties en nieuwe perspectieven. Daarmee is in korte tijd een stevige basis gelegd voor de gezamenlijke ambities van de Regio Deal.

Samen vooruitkijken
Die samenwerking blijft ook na deze Regio Deal belangrijk. Daarom gaan we met organisaties uit de regio, de provincie en het Rijk verkennen hoe we een Brede welvaartsagenda voor Noordoost-Brabant kunnen maken. Zodat we verder kunnen bouwen aan een regio waar het goed leven, wonen en werken is.

Dank voor de Goeie inzet
We danken iedereen die met energie, enthousiasme en vertrouwen aan de Regio Deal werkt. De beweging van ’t Goeie leven is zichtbaar ingezet. De eerste resultaten laten zien

wat mogelijk wordt wanneer partijen vanuit een gedeeld belang samenwerken aan de toekomst van Noordoost-Brabant. Laten we die beweging vasthouden en samen verder bouwen aan een verbonden en veerkrachtig Noordoost-Brabant.

Met ’n Goeie groet,

Marieke Moorman
Voorzitter stuurgroep Regio Deal ’t Goeie leven

Voor meer informatie, neem contact op met Karin van Meer, programmamanager Regio Deal via karin.vanmeer@rnob.nl en 06 15679446

Regio Deal
Noordoost-Brabant II

Voortgangsrapportage

Periode: november 2025 - april 2026

Inhoudsopgave

Voor de regio van 't Goeie leven 3

Samenvatting 4

1. Opgaven, ambitie en aanpak 5
- 1.1 Mijlpalen 5
- 1.2 De opgaven 6
- 1.3 De ambitie 6
- 1.4 De opzet 7
- 1.5 De organisatie 8

2. Voortgang pijlers 9
- 2.1. Pijler Ondernemerskracht 9
- 2.2. Pijler Menskracht 12
- 2.3. Pijler Gebiedskracht 14
- 2.4. Pijler Regiokracht 15
- 2.5. De Regio Deal in cijfers 16

3. Meer en beter samenwerken 18

4. Financiële realisatie 21
- 4.1. Programmabegroting 21
- 4.2. Subsidieaanvragen, beschikkingen en termijnbetalingen 22
- 4.3. Uitgaven in 2025 23

5. Reflectie 24

Bijlage 1: Programmaportfolio Regio Deal 26

Programmamanager Karin van Meer (l) en voorzitter Marieke Moorman (r)

Voor de regio van 't Goeie leven

"Het gaat pas echt goed in Nederland als het overal goed gaat, in alle regio's." Vanuit de gedachte 'Elke regio telt' investeren Rijk en regio in Regio Deals samen via Regio Deals in de kwaliteit van leven, wonen, werken en ondernemen in de regio. We zijn er trots op dat we in november 2025 opnieuw een Regio Deal voor Noordoost-Brabant hebben gesloten.

Dankzij deze tweede Regio Deal kunnen we een krachtige impuls geven aan brede welvaart in Noordoost-Brabant voor nu én in de toekomst. Met 't Goeie leven geven we hier onze eigen kleur en betekenis aan: gemeenschapszin en een goede balans tussen werken en ontspannen, innovatie en traditie, mens en natuur, stad en platteland. Daarbij is 't Goeie leven niet alleen een ideaal maar ook een groeiende beweging van aanpakkers en doeners die onze regio vooruitbrengt.

Overheden, ondernemers, onderwijs, maatschappelijke organisaties en vele anderen zijn samen voortvarend van start gegaan - en dat is niet onopgemerkt gebleven. Alle programma's staan in de steigers, verantwoordelijkheden zijn helder en nieuwe samenwerkingen krijgen steeds meer vorm. Daar mogen we trots op zijn.

En dit is nog maar het begin. In een samenhangende aanpak werken we de komende vier jaar met elkaar toe naar duurzaam ondernemerschap met toekomstperspectief, fijn leven, wonen en werken, een gezonde balans tussen natuur, landbouw en wonen én sterker samenwerken.

Lerend werken staat daarbij hoog in het vaandel. We leren door te doen, te reflecteren en bij te sturen. We delen wat werkt, maar ook wat niet werkt. Want juist 'briljante mislukkingen' kunnen leiden tot de vernieuwing die nodig is om verder te komen. Daar horen ook de lessen uit de eerste Regio Deal bij.

Deze eerste voortgangsrapportage zoomt vooral in op het proces van de totstandkoming van de deal. We willen iedereen hartelijk bedanken voor de energie, het enthousiasme en het vertrouwen in de afgelopen periode. Dankzij die gezamenlijke inzet is de beweging van 't Goeie leven zichtbaar ingezet en zijn de eerste resultaten al geboekt. Laten we dat vasthouden - en samen verder bouwen aan een verbonden en veerkrachtig Noordoost-Brabant.

Namens de Stuurgroep Regio Deal 't Goeie leven,

Marieke Moorman, voorzitter
Karin van Meer, programmamanager
's-Hertogenbosch, juni 2026

Samenvatting

In november 2025 hebben Rijk en regio samen de tweede Regio Deal voor de regio Noordoost-Brabant gesloten. Met een investeringsprogramma van ca. € 70 miljoen, waarvan € 25 miljoen van het Rijk, geven we een stevige impuls aan 't Goeie leven in onze regio. De Regio Deal bestaat uit zeventien programma's en zo'n 60 projecten, verdeeld over vier pijlers: Ondernemerskracht, Menskracht, Gebiedskracht en Regiokracht.

Starbijeenkomst Gemeentecluster van het programma Tegengaan voedselverspilling

Voortgang

De Regio Deal is voortvarend gestart en de basis staat:

- De rijksmiddelen zijn door de Stuurgroep Regio Deal verdeeld over zeventien programma's. Acht daarvan zijn een doorontwikkeling van bewegingen die met de vorige Regio Deal zijn ingezet. Alle programma's hebben eigenaarschap en staan in de steigers..
- Het subsidieproces is opgestart en het eerste voorschot van het Rijk van € 14,6 miljoen is ontvangen. Het eerste programma heeft subsidie ontvangen.
- 26 projecten zijn in uitvoering met eerste zichtbare resultaten, o.a. ondersteuning van startups, mkb-ondernemers, agrarisch ondernemers en meerdere lerende netwerken en bijeenkomsten.
- Samenwerking tussen overheden, onderwijs en ondernemers is al zichtbaar versterkt.

Vertragingen

Er zijn geen grote knelpunten, maar wel vertragingen:

- Opstart en afstemming tussen partners kost meer tijd dan voorzien. Bij één programma stond de functie van programmamanager langere tijd open.
- Subsidieaanvragen komen later binnen dan verwacht. De kosten kunnen wel met terugwerkende kracht worden ingebracht.
- Voor de uitvoering is nog voldoende tijd beschikbaar, omdat de Regio Deal programma's uiterlijk eind december 2029 afgerond dienen te zijn.

Conclusies

Regio Deal 't Goeie leven is voortvarend gestart:

- De organisatie staat, de samenwerking wordt breed opgepakt en de eerste projecten leveren zichtbare resultaten op. Daarmee is een stevige basis gelegd voor de komende jaren.
- De komende periode staat in het teken om alle projecten tot uitvoering te brengen. Dit is nodig om de beoogde doelen binnen de looptijd van de Regio Deal te realiseren. Bestuurlijk en ambtelijk eigenaarschap en voldoende uitvoeringskracht zijn én blijven daarbij belangrijke aandachtspunten.
- We investeren verder in samenhang tussen de programma's en de samenwerking ín de regio en met het Rijk.
- Stap voor stap werken we toe naar de brede welvaartsagenda voor Noordoost-Brabant om een goed en structureel vervolg te geven aan de Regio Deals. Deze agenda zal daarna kunnen worden vertaald in een meerjareninvesteringsprogramma, waarbij we de structurele samenwerking met het Rijk willen borgen.

1. Opgaven, ambitie en aanpak

Op 10 november 2025 sloten vier regiopartners - RNOB, AgriFood Capital, Noordoost Brabant Werkt en de provincie Noord-Brabant - samen met het Rijk een tweede Regio Deal voor de regio Noordoost-Brabant: 'Krachtige impuls aan 't Goeie leven'. Deze tweede Regio Deal bouwt voort op de initiatieven, bewegingen en bestaande netwerken uit de eerste Regio Deal (2020 - 2024).

Via Regio Deals werken regio en Rijk samen aan het versterken van de woon, werk- en leefomgeving voor inwoners en ondernemers. Met een investeringspakket van bijna 70 miljoen euro geven we een krachtige impuls aan de brede welvaart in onze regio, of zoals we hier zeggen: 't Goeie leven.

Regio Deal 't Goeie leven versterkt en verbindt zowel regionale agenda's van RNOB, AgriFood Capital, Noordoost Brabant Werkt als gebiedsgerichte Rijksprogramma's - NOVEX Stedelijk Brabant, NOVEX De Peel en de regionale woondeal. Daarnaast speelt Regio Deal 't Goeie leven ook in op actuele ontwikkelingen, zoals de leefbaarheid en mentale gezondheid van jeugdigen. Dit hoofdstuk gaat over de mijlpalen, opgaven, ambitie, aanpak en organisatie van de Regio Deal.

1.1 Mijlpalen

Een Regio Deal sluiten is een langdurig en intensief traject waar veel verschillende partijen bij betrokken zijn om tot stevige en uitvoerbare programma's te komen.

- **31 oktober 2024:** indiening propositie Regio Deal
- **31 januari 2025:** regio geselecteerd door kabinet om deal uit te werken
- **24 juni 2025:** selectie zeventien programma's en verdeling rijksmiddelen door stuurgroep

- **10 november 2025:** officiële ondertekening van de deal door alle partners
- **19 november 2025:** landelijke start Regio Deals 6e tranche
- **25 november 2025:** opening subsidieregeling Regio Deal Noordoost-Brabant II
- **16 april 2026:** feestelijke start Regio Deal ‘t Goeie leven

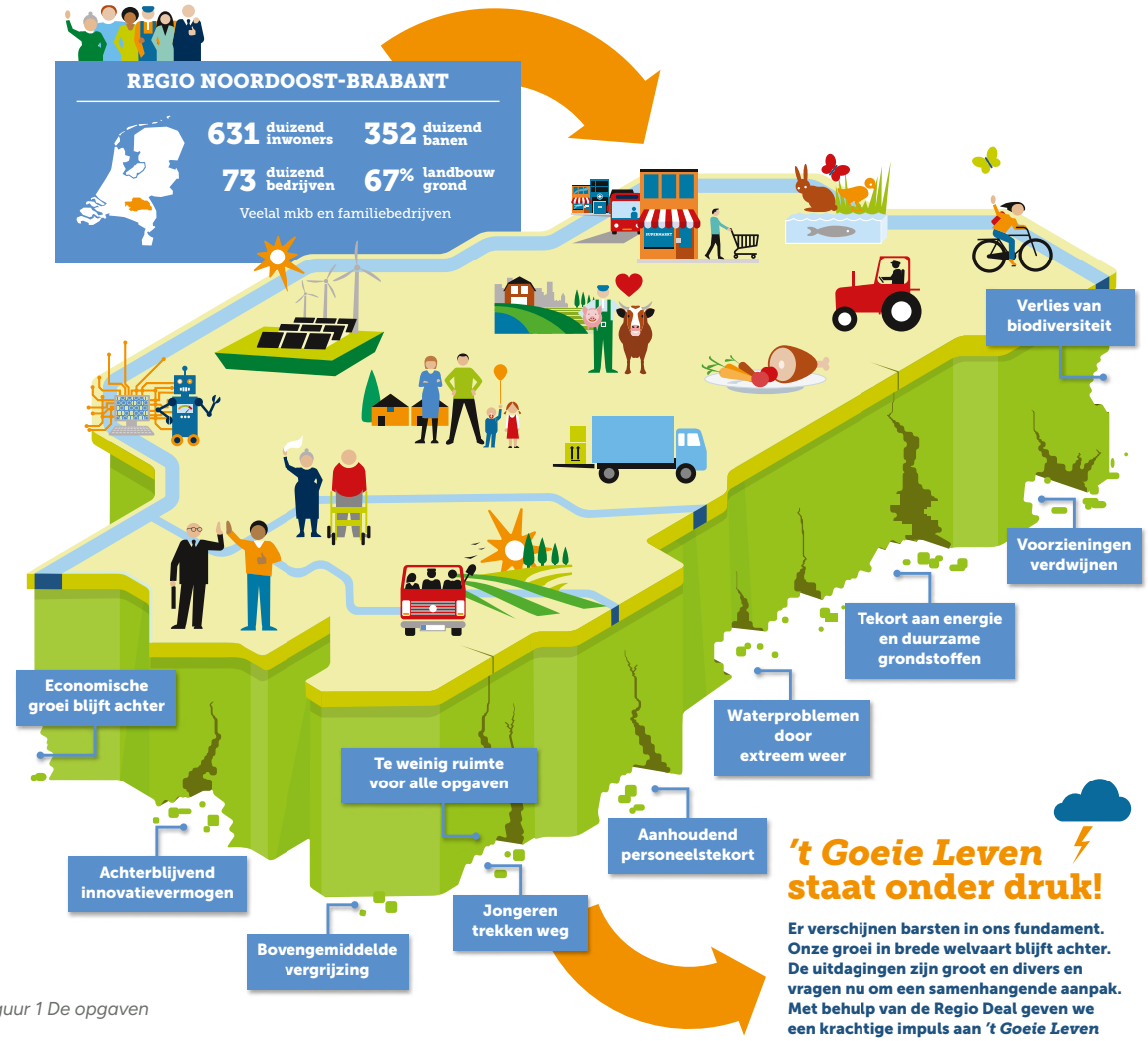
1.2 De opgaven

Wat er in Noordoost-Brabant speelt en waar de betrokken partijen mee aan de slag zijn, is samengevat in figuur 1: De opgaven.

1.3 De ambitie

“Een veerkrachtige en verbonden regio waar mensen graag leven, wonen en werken - nu én in de toekomst.”

Onze inwoners zijn positief over de kwaliteit van hun leven en leefomgeving. Er is een goede balans tussen werken en ontspannen, innovatie en traditie, mens en natuur, stad en platteland. Dat is de manier van leven - ‘t Goeie leven - die we koesteren, versterken en willen doorgeven aan volgende generaties.

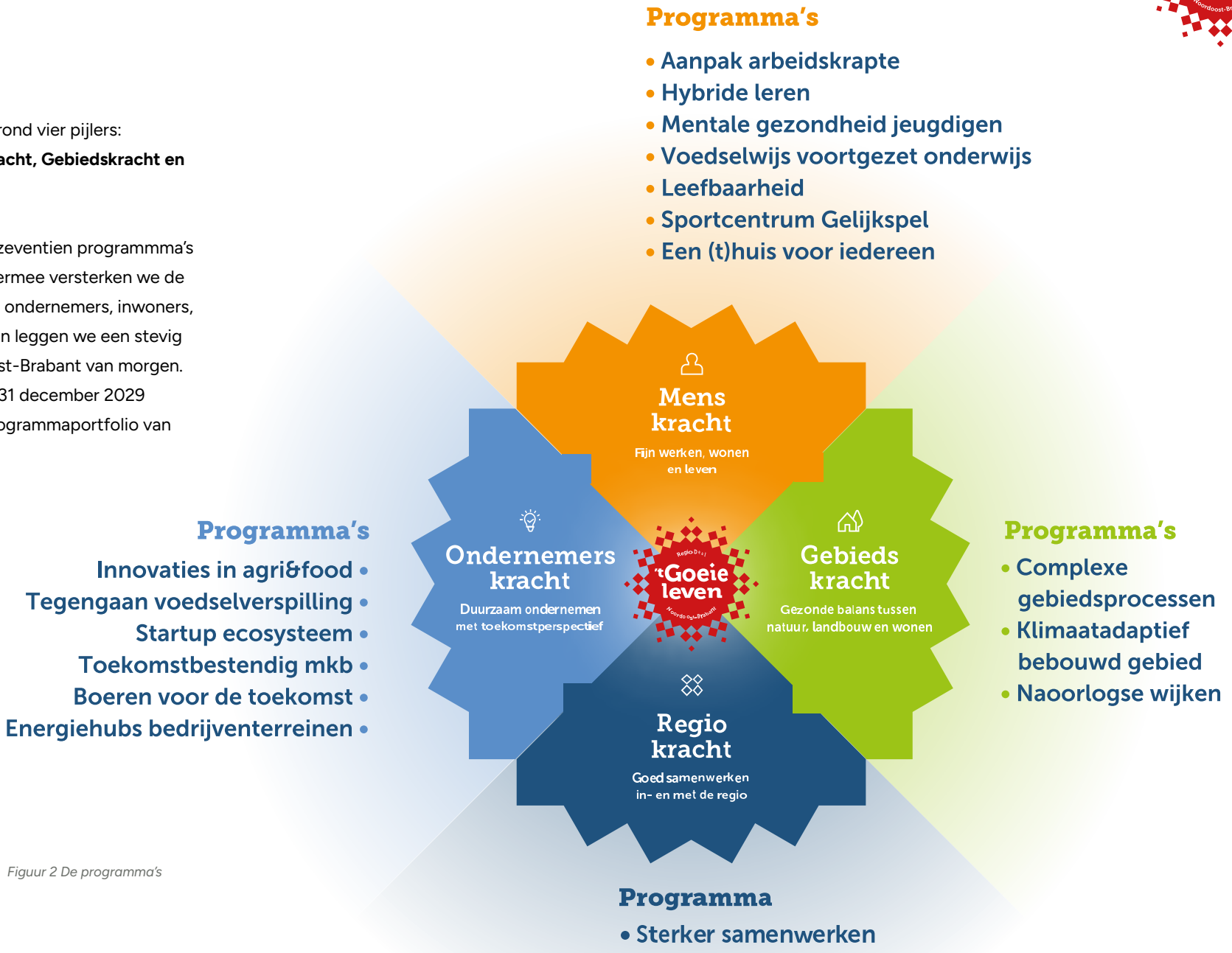

Figuur 1 De opgaven

1.4 De opzet

De Regio Deal is opgebouwd rond vier pijlers: **Ondernemerskracht, Menskracht, Gebiedskracht en Regiokracht.**

Onder deze vier pijlers vallen zeventien programmma's en meer dan 60 projecten. Hiermee versterken we de kenmerkende kracht van onze ondernemers, inwoners, streek én samenwerkingszin en leggen we een stevig fundament voor het Noordoost-Brabant van morgen. Alle programma's zijn uiterlijk 31 december 2029 afgerond. In bijlage 1 is het programmaportfolio van deze Regio Deal te vinden.

Figuur 2 De programma's

De Stuurgroep Regio Deal: v.l.n.r. Jos van Kessel, Kees van Geffen, Marieke Moorman (vz), Saskia Boelema, Kees van Rooij en Benito van Dijk

1.5 De organisatie

Met de Regio Deal 't Goeie leven wordt een impuls gegeven aan cross-sectorale samenwerking. Om dit te kunnen realiseren, is nauwe samenwerking tussen alle betrokken organisaties essentieel. In het bijzonder geldt dit voor de vier partners van de Regio Deal: RNOB, AgriFood Capital, Noordoost Brabant Werkt en de provincie Noord-Brabant. Daarom zijn zij bestuurlijk vertegenwoordigd in de Stuurgroep en ambtelijk in het directeurenoverleg.

Het totale programma is nadrukkelijk als een gezamenlijke opgave uitgewerkt, waarbij verschillende partners binnen de programma's verschillende rollen en verantwoordelijkheden hebben. Zie figuur 3.

Figuur 3 De organisatie

2. Voortgang pijlers

Er zit veel energie en enthousiasme in de regio, zowel uitvoerend als bestuurlijk. Alle partijen hebben hard gewerkt om zo snel mogelijk te starten met de uitvoering. De eerste resultaten zijn zelfs al bereikt.

2.1. Pijler Ondernemerskracht

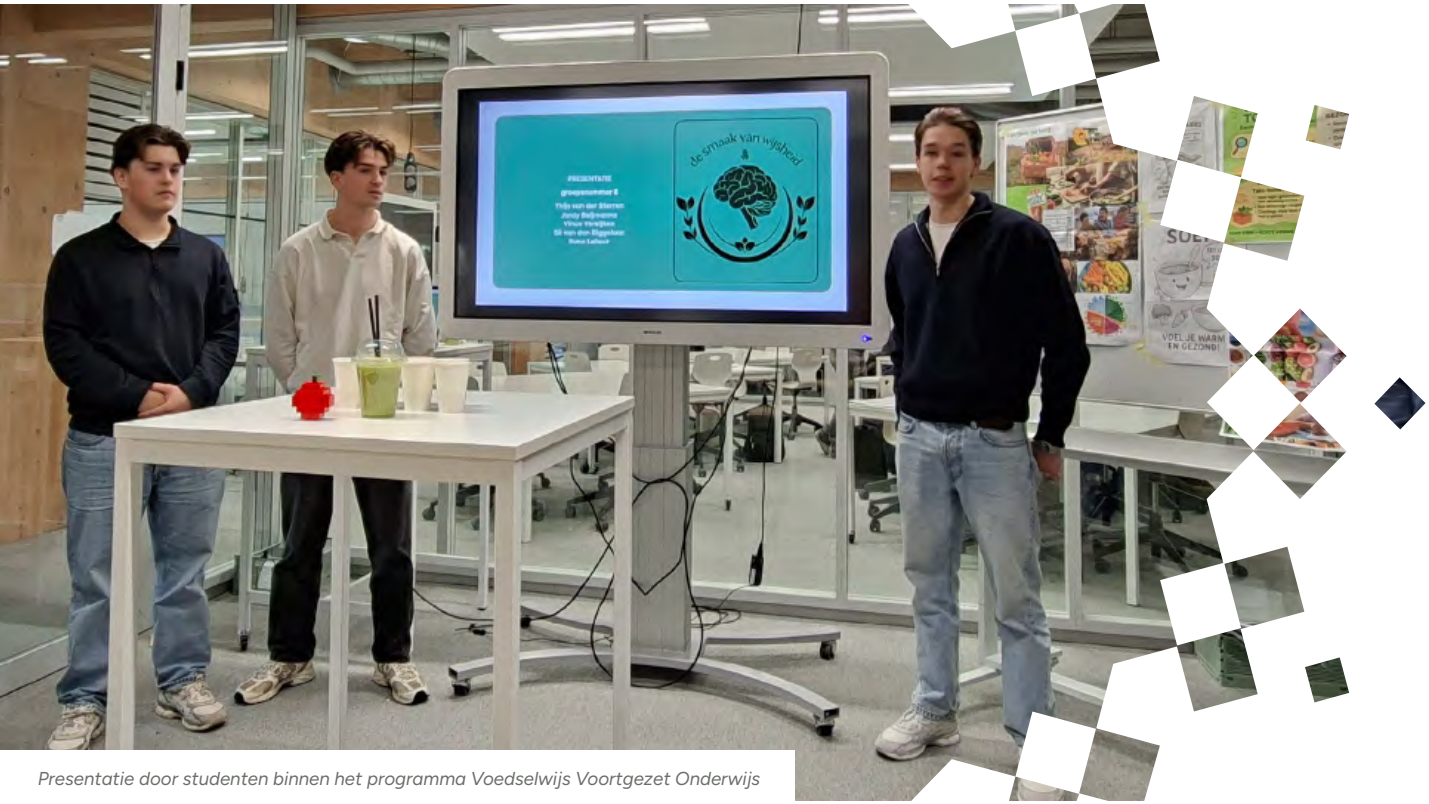
Het bedrijfsleven in Noordoost-Brabant staat voor grote uitdagingen. De energietransitie, toenemende grondstofschaarste, digitalisering en de krapte op de arbeidsmarkt vragen om nieuwe oplossingen en gerichte investeringen. Ook de landbouw- en voedselsector, waar Noordoost-Brabant van oudsher sterk in is, staat voor de opgave om verder en sneller te verduurzamen. Tegelijkertijd blijft de innovatiekracht achter en stagneert de economische groei. Om als regio toekomstbestendig en concurrerend te blijven, zetten we in de pijler Ondernemerskracht in op zes programma's. Daarmee werken we gericht aan duurzaam ondernemen met toekomstperspectief.

Innovatief agri&food cluster

Wij jagen innovaties in het voedselsysteem aan naar meer plantaardig, duurzaam dierlijk en minder verspilling.

Het *programma Innovaties in agri & food* bouwt voort op de vorige Regio Deal en richt zich op slimme verbindingen tussen agrifood, hightech, ICT en data. Dit moet leiden tot nieuwe verdienmodellen, meer efficiëntie en een duurzamere agrarische sector. De voorbereidingen van de vier innovatieprojecten zijn grotendeels afgerond. Zo heeft De AgroProeftuin Noordoost-Brabant deelnemers geworven voor het project *Op weg naar minder chemie in landbouw en gingen Next Tech Nature Farms en Water en waarde in de aardappelverwerking* van start. Na de zomer van 2026 verkent AgriFood Capital kansen voor nieuwe businesscases op het snijvlak van AgriFood, AgriTech, BioTech en Farma.

Het *programma Tegengaan voedselverspilling* draagt bij aan opgaven rond landbouw, klimaat, circulariteit en voedselzekerheid. Door het programma opnieuw in de Regio Deal op te nemen, benadrukken we het belang van het thema. De ambitie is 50% minder verspilling in 2030 (t.o.v. 2015); inmiddels is circa 20% bereikt. De Stichting Samen Tegen Voedselverspilling zet nu in op versnelling van minder verspilling én het verwaarden van volledige oogsten. Zij ontwikkelde samen met ondernemers drie clusteraanpakken: in de primaire sector, het food2food-cluster en brood & banket. Daarnaast loopt er een aanpak met twaalf gemeenten, waaronder drie uit Noordoost-Brabant, gericht op het activeren van inwoners, ondernemers en de eigen overheidsorganisatie om minder voedsel te verspillen.

Presentatie door studenten binnen het programma Voedselwijs Voortgezet Onderwijs

Vooruitstrevend ondernemerschap

We versterken duurzaam ondernemerschap van startups, mkb'ers en agrarisch ondernemers.

Het aantal startups in de regio is nog beperkt, terwijl maatschappelijke opgaven juist vragen om innovatie. Daarom werkt het *programma Startup ecosysteem* aan een sterk regionaal startup ecosysteem, van idee tot groei: met aandacht voor ontwikkeling, testen, financiering en een passende werkomgeving. In november 2025 startten elf jonge ondernemers in agri & food met het *Jump programma*. Hierin bouwen ze zeven maanden aan hun bedrijf, netwerk en persoonlijke ontwikkeling. Ook maakten negen startups uit de foodsector gebruik van een voucher voor productvalidatie bij het Consumer Behaviour lab. Met steun van Elevate-X haalde één startup € 200.000 financiering op via het Brabant Startup Fonds.

Mkb-ondernemers zijn van groot belang voor onze regio als werkgever, opleider (stages) en drijvende kracht achter het gemeenschapsleven. Maar er komt veel op hen af. In het *programma Toekomstbestendig mkb* ondersteunt het MKB team Noordoost Brabant - ontstaan vanuit *Databehendig MKB* uit de vorige Regio Deal - ondernemers

praktisch op thema's als data, AI, cybersecurity en arbeidsproductiviteit. In april 2026 startte MKB Boost: een traject van tien sessies waarin ondernemers aan de slag gaan met experts en een coach. Voor de volgende editie is al een wachtlijst! Daarnaast ondersteunt SPARK Campus ondernemers om innovatie in de keten van land tot pand te versnellen. Dat is nodig om de ambitie uit de regionale Woondeal Noordoost-Brabant - in 2030 ruim 34.000 duurzame woningen erbij - te realiseren.

De aanpak voor agrarisch ondernemers bouwt voort op de vorige Regio Deal. Het *programma Boeren voor de toekomst* bouwt aan meer vertrouwen, nieuwe perspectieven en toekomstbestendige verdienmodellen in de landbouw. Ook is er aandacht voor passende regelingen voor de sloop van stallen. Het programma werkte mee aan het provinciale symposium *Veilig Buitengebied*. Daarnaast zijn meerdere boerenlunches georganiseerd om in gesprek te blijven over actuele thema's. Samen met ondernemers wordt stap voor stap aan een toekomstbestendige agrarische sector gebouwd.

Duurzame bedrijventerreinen

We creëren energiehubs op bedrijventerreinen.

Bedrijventerreinen zijn goed voor 40% van de werkgelegenheid in Noordoost-Brabant en daarmee cruciaal voor onze economie. Maar bestaande bedrijven kunnen nauwelijks uitbreiden en nieuwe bedrijven kunnen moeilijk vestigen vanwege netcongestie. Met de aangescherpte regels voor stroomaansluitingen vanaf juli 2026 wordt dit in bepaalde delen van de regio nog urgenter. In het *programma Energiehubs bedrijventerreinen* werken negen terreinen aan oplossingen voor netcongestie.

Elk bedrijventerrein voert een haalbaarheidsstudie uit met ondersteuning van externe expertise. Via een lerend netwerk wisselen gemeenten, provincie, Enexis en ondernemers kennis en ervaringen uit. Dit netwerk is al twee keer bij elkaar geweest.

Boerenlunch bijeenkomst rond veiligheid in het programma Boeren voor de toekomst

2.2. Pijler Menskracht

Onze regio kampt al jaren met een krappe arbeidsmarkt. Voldoende en goed geschoold personeel is een uitdaging. Tegelijkertijd sluiten onderwijs en praktijk nog niet altijd goed op elkaar aan. Daarnaast neemt de druk op de mentale gezondheid van jongeren toe. Om (jonge) mensen ook in de toekomst te binden en boeien, is een aantrekkelijk woon- en leefklimaat nodig, waarin mensen naar elkaar omkijken en ruimte hebben om te wonen en te groeien. Daarom werken we met zeven programma's aan fijn werken, wonen en leven in Noordoost-Brabant.

Veerkrachtige arbeidsmarkt

Wij geven een impuls aan een goed functionerende en inclusieve arbeidsmarkt.

Het tekort aan goed geschoold personeel is al jaren een urgent thema. Het *programma Aanpak arbeidskrapte* bouwt voort op de vorige Regio Deal. In het programma worden initiatieven ontwikkeld om de krapte op de arbeidsmarkt aan te pakken. De focus ligt op acht sectoren uit de regionale Human Capital Agenda: zorg, onderwijs, veiligheid, agri&food, maakindustrie, energie, bouw en ICT. De uitvoering van het programma loopt langs vijf actielijnen met zowel nieuwe initiatieven als bestaande aanpakken die versterkt of opgeschaald worden. Bij de provincie is een subsidieaanvraag ingediend voor een project voor internationaal talent. De Regionale Loopbaandag in april was een groot succes: er kwamen ruim 100 loopbaanprofessionals samen - een sterk signaal van betrokkenheid en samenwerking in Noordoost-Brabant.

De Regionale Loopbaandag 2026 van Noordoost Brabant Werkt

Hybride leeromgevingen brengen onderwijs en bedrijfsleven dichter bij elkaar. Studenten leren hier in de praktijk en werken samen met het bedrijfsleven aan actuele vraagstukken, met de overheid als faciliterende partner. Aan het *programma Hybride leren* doen zes leeromgevingen mee. Ze hebben elkaar inmiddels twee keer ontmoet om kennis en ervaringen te delen.
De meeste leeromgevingen zijn klaar om hun subsidie-aanvraag in te dienen. Voor de nieuwe leeromgeving Nomade hebben vier Bossche onderwijsinstellingen een convenant getekend met Heijmans. Mbo- en hbo-studenten van verschillende opleidingen werken samen met het bouwbedrijf aan concrete innovatie-vraagstukken op het gebied van bouwen en wonen.

Gezonde jongeren

We verbeteren de (mentale) gezondheid van scholieren en studenten. Jongeren zijn immers onze toekomst.

De mentale gezondheid van jongeren in onze regio staat onder druk. Uit onderzoek blijkt dat steeds meer jongeren stress, somberheid en prestatiedruk ervaren. Bijna de helft beoordeelt de eigen mentale gezondheid als matig tot slecht. In het *programma Mentale gezondheid jeugdigen* werken voortgezet onderwijs, zorginstanties en overheden samen aan oplossingen. Zo verkent GGZ Oost-Brabant hoe de bewezen STORM aanpak ook toegepast kan worden in het basisonderwijs in zes gemeenten. STORM (Strong Teens and Resilient Minds) is een wetenschappelijk bewezen preventieve aanpak die gericht is op somberheids-klachten bij middelbare scholieren. De gemeente 's-Hertogenbosch start na de zomer met het ontwikkelen van een preventief programma *mentale gezondheid* voor het voortgezet onderwijs. Zes Bossche onderwijs-

Sportcentrum Gelijkspel biedt sport voor mensen met een beperking

instellingen (mbo, hbo en wo) ondertekenden het convenant Studentenwelzijn voor om gezamenlijk ruim 30.000 studenten te bereiken.

In een regio met een sterk agrifoodprofiel mag voedseleducatie op school niet ontbreken. Het *programma Voedselwijs voortgezet onderwijs* is de doorontwikkeling van het succesvolle basisschoolproject *Smikkelen van eetbaar groen* uit de vorige Regio Deal. Dit project is inmiddels ook door andere regio's overgenomen. De focus ligt nu op leerlingen in het voortgezet onderwijs, zodat zij met de kennis vanuit de basisschool verder leren om bewuste en duurzame eetkeuzes te maken. De eerste stappen zijn gezet: 25 vo klassen hebben zich bij IVN Natuureducatie aangemeld voor de lessen. Ook werkten studenten via het Talentenatelier van het Koning Willem I College actief mee aan de opzet van het nieuwe programma.

Sterke steden en dorpen

We investeren in sterke steden en dorpen, met passende huisvesting en sterke gemeenschappen samen voor en door inwoners.

In de vorige Regio Deal namen vier gemeenten deel aan het *programma Leefbaarheid;* nu doen alle tien gemeenten mee. Iedere gemeente werkt aan een eigen impactvol project, gericht op sociale cohesie, behoud van voorzieningen of een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. In een lerend netwerk delen ze hun ervaringen. De eerste bijeenkomst leverde al veel inspiratie op. De helft van de gemeenten is vergevorderd met de ontwikkeling van een plan. De stuurgroep Leefbaarheid heeft de eerste vijf projecten getoetst en groen licht gegeven om subsidie aan te vragen.

Meedoen voor iedereen staat centraal. Sport moet toegankelijk zijn voor alle inwoners, zoals ook benoemd in het landelijke Sportakkoord II. Aansluiting bij reguliere verenigingen voor mensen met een motorische of visuele beperking blijkt vaak lastig. Daarom is het *programma Sportcentrum Gelijkspel* gestart en opgenomen in het Regionaal Akkoord Uniek Sporten de Meierij. Het centrum biedt een passende sportplek en aanbod voor deze doelgroep. Tot de opening van een nieuw sportcentrum in gemeente Meierijstad - naar verwachting eind 2028 - draaien er sportprogramma's op de huidige locatie. Daarnaast groeit de samenwerking, onder meer met het blindeninstituut uit Grave, de organisatie van het EK Goalball in 2027 in Oss en het regionale netwerk Uniek sporten. De uitdaging ligt er nu financieel bij het realiseren van de bouw. De gemeenteraad van Meierijstad wordt in juni 2026 geïnformeerd over de ontwikkeling van het centrum.

Tekorten aan geschikte woonruimte spelen ook in onze regio. Het *programma Een (t)huis voor iedereen* jaagt meer betaalbare en passende huisvesting voor aandachtgroepen aan. Dit programma is onderdeel van de lopende regionale woondeal. De Regio Deal maakt het mogelijk om twaalf afspraken uit de geüpdatete Regionale Woondeal 2025 versneld te realiseren. Vier verschillende werkgroepen zijn hiervoor aan de slag gegaan.

2.3. Pijler Gebiedskracht

In Noordoost-Brabant wordt de ruimte steeds schaarser omdat opgaven als wonen, natuur, energie, landbouw en bedrijventerreinen allemaal een plek moeten krijgen. Bovendien kampt de regio met zowel droogte als water-overlast als gevolg van extremer weer. Om de kwaliteit van onze woon- en leefomgeving te versterken, moeten de opgaven in samenhang worden aangepakt. Dat maakt gebiedsontwikkeling complex en traag, terwijl de urgentie juist nu groot is. Om dit proces te versnellen, werken we in de pijler Gebiedskracht met drie programma's aan een gezonde balans tussen natuur, landbouw en wonen.

Vitale leefomgeving

We richten de beschikbare ruimte in stad en platteland slim in, met klimaatrobuuste oplossingen en we zorgen voor versnelling van complexe gebiedsprocessen.

Het *programma Complexe gebiedsprocessen* bouwt voort op *Puzzelen met ruimte* uit de vorige Regio Deal en richt zich op een vitaal landelijk gebied. Een vitaal landelijk gebied is cruciaal voor de leefbaarheid en economie, met ruimte voor landbouw, natuur, water, energie en recreatie. Het project *Doorbraakkracht*, met een expertteam, aanjaaggeld en een bestuurlijke doorbraaktafel, probeert stilstand vlot te trekken en versnelling te bereiken. De plannen voor de andere zes projecten van dit programma zijn ook al vergevorderd. Drie gebiedsprocessen - Noordelijke Peelpoort, Aa-dal Noord en Dommelvallei - verbinden de verschillende opgaven. In het programma werken we ook aan de ontwikkeling van twee stedelijke landschapsparken, rond 's-Hertogenbosch en in de driehoek Oss-Bernheze-Maashorst, en robuuste groenblauwe verbindingen.

Om beter voorbereid te zijn op extreme weers-omstandigheden is het *programma Klimaatadaptief bebouwd gebied* gestart. In zeven gemeenten brengen studenten van HAS green academy kansen voor vergroening en minder verharding in kaart. Ook wordt een grondwaterkansenkaart ontwikkeld. Deze nieuwe inzichten worden gebruikt voor concrete klimaat-maatregelen. Klimaatadaptatie raakt niet alleen water, bodem en natuur maar ook wonen, gezondheid en leefbaarheid. Daarom wordt onderzocht hoe de aanpak slim te verbinden is met het sociaal en ruimtelijk domein.

Beide gebiedsgerichte programma's werken veel samen. In maart 2026 was er een gezamenlijke start met een werkbezoek aan het waterbergingsgebied De Blauwe Poort in Boerdonk.

In Maashorst en Boxtel loopt tot eind 2027 het *programma Naoorlogse wijken*. In vier wijken, gebouwd tussen 1950-1990, wordt onderzocht hoe op een passende manier extra woonruimte kan worden toegevoegd. Ongeveer 35% van het woningbestand in deze gemeenten komt uit deze periode. De inzichten worden vertaald naar een praktisch handelingsperspectief voor de hele regio. De twee gemeenten zijn gestart met een gezamenlijke aanbesteding voor onderzoek en ontwerp. Het succes van het programma hangt mede af van de mogelijkheden voor stroomaansluitingen (netcongestie).

Startbijeenkomst van programma Complexe gebiedsprocessen

2.4. Pijler Regiokracht

Noordoost-Brabant staat voor grote opgaven op het gebied van gezondheid, wonen, klimaat, natuur, water, landbouw, economie en leefbaarheid. Veel organisaties werken hieraan, op regionaal én op subregionaal niveau. Belangen, agenda's en verantwoordelijkheden sluiten niet altijd vanzelfsprekend op elkaar aan. Ook niet op die van provincie en Rijk. Een verbonden en veerkrachtige regio vraagt om een gedeelde koers en stevige samenwerking. Daarom werken we in de pijler Regiokracht met één programma aan goed samenwerken in én met de regio.

Feestelijke aftrap van de Regio Deal door de partners

Sterker samenwerken

Binnen het *programma Sterker samenwerken* brengen we de activiteiten van het programmateam samen. Het gaat om het coördineren van de uitvoering, het voorbereiden van de besluitvorming, het monitoren en verantwoorden van inzet en resultaten, het organiseren van ontmoetingen en de communicatie over het overkoepelende Regio Deal programma.

Daarnaast werken we aan de ontwikkeling van een Brede Welvaartsagenda, met als doel om de samenwerking binnen de regio en met het Rijk ook na afloop van de Regio Deal voort te zetten.

Monitoring

In het eerste kwartaal van 2026 is, volgens artikel 6 uit het convenant, het plan Monitoring en lerende evaluatie vastgesteld.

Daarbij maken we onderscheid tussen:

- **verantwoorden:** inzicht in resultaten en bestedingen;
- **monitoren:** zicht op voortgang, samenwerking en ontwikkelingen in brede welvaart;
- **leren:** ruimte om inzichten te delen, dilemma's te bespreken en waar nodig bij te sturen.

Als bijlage bij dit plan is het rapport *Beginsituatie brede welvaart en regionale opgaven* opgesteld. Dit is gedeeld met alle partners van de Regio Deal, met de uitnodiging om samen stil te staan bij opvallende ontwikkelingen en onszelf de vraag te blijven stellen: 'doen we met elkaar de juiste dingen?'

Leren en ontmoeten

Afgelopen jaar hebben programmamanagers en partners elkaar regelmatig ontmoet in lerende netwerken en bijeenkomsten. Daar delen we kennis, inspireren we elkaar en doen we ideeën op voor de doorontwikkeling van de programma's. Ieder jaar organiseert het programmateam bovendien een gezamenlijk moment voor alle betrokkenen, zoals de feestelijke startbijeenkomst in april 2026.

Communicatie en publiciteit

Door ervaringen en resultaten te delen, bouwen we stap voor stap aan gezamenlijke kennis en maken we zichtbaar

wat de Regio Deal oplevert. We hebben een beknopte huisstijl ontwikkeld. Ook hebben we de communicatiestrategie Samen 't Goeie vertellen met bijbehorende communicatiespelregels breed gedeeld. Programma's en projecten geven zelf invulling aan hun communicatie. Tegelijk biedt het programmateam ondersteuning met praktische communicatiemiddelen - *'t Goeie gereedschap* - zoals een basispresentatie, een film en een vouwkaart. In 2025 verscheen de special van 't Goeie nieuws. Daarnaast is een begin gemaakt met *'t Goeie gezelschap*: een groeiend netwerk van denkers en doeners die werk maken van 't Goeie leven in Noordoost-Brabant en dit actief uitdragen. Inmiddels zijn er ruim 130 metgezellen aangesloten. We zien dit als een beweging die kan groeien en die bijdraagt aan de ontwikkeling van de regio.

Brede Welvaartsagenda

De Brede Welvaartsagenda willen we samen met een bredere groep partners vormgeven voor de periode na afloop van deze Regio Deal. Een eerste stap is het opstellen van het verhaal van de regio op basis van regionale agenda's, data over brede welvaartsontwikkelingen en onderzoeken naar regionale samenwerkingen. De verwachting is dat dit verhaal in het najaar van 2026 gereed is. Hierna gaan we met partners uit de hele regio in gesprek (zoals bedrijfsleven, onderwijsinstellingen, zorg, woningbouwcoöperaties en maatschappelijke organisaties) om te komen tot een Brede Welvaartsagenda voor Noordoost-Brabant. Deze agenda zal daarna kunnen worden vertaald in een meerjareninvesteringsprogramma, waarbij we de structurele samenwerking met het Rijk willen borgen.

2.5 De Regio Deal in cijfers

Een greep uit de resultaten

Opbrengsten
Kennis
Innovaties
Jongeren
Regio breed

26 projecten in uitvoering

3 lerende netwerken gestart

9 vouchers voor testen en valideren voedselinnovaties

officiële feestelijke startbijeenkomst Regio Deal

11 startende food-ondernemers begeleid

symposium en boerenlunches over weerbaar en veilig buitengebied

aangenomen motie 'total use' in de Tweede Kamer

studentonderzoek naar voedseleducatie, waterinfiltratiekansen en circulaire afvalverwerking

MKB-Boost ondersteuningsprogramma met 10 ondernemers

2 convenanten getekend

4 startbijeenkomsten

130 metgezellen van 't Goeie gezelschap

regionale loopbaandag

Samen maken we de beweging van ‘t Goeie leven zichtbaar

Noordoost-Brabant ‘blijft achter’

25 miljoen voor meer welvaart

Al dertig jaar blijft de economische groei in Noordoost-Brabant achter bij het Nederlands gemiddelde. Ons levensgeluk ontwikkelt zich ook langzamer dan de landelijke trend. Om te voorkomen dat we achteruit kachelen, krijgt deze regio nu 25 miljoen euro.

Maarten van Helvoirt
Den Bosch

Dat geld is bedoeld om nieuwe bedrijvigheid te stimuleren, de arbeidsmarkt te versterken en de leefomgeving in dit deel van Brabant prettiger te maken. Vijftien andere regio’s krijgen ook miljoenen om hun welvaart op te krikken, maar Noordoost-Brabant het meeste van allemaal. Bij de selectie keek het kabinet onder meer naar hoe groot en hoe complex de opgave is.

Is het hier dan echt zo slecht gesteld? Nou... Van Rosmalen tot Cuijk en van Oss tot Veghel zitten toonaangevende bedrijven, de zorgsector scoort goed en onderwijsinstellingen horen tot de nationale top. En nog altijd draagt Noordoost-Brabant veel bij aan de welvaart van Nederland. In dat opzicht is het de zesde sterkste economische regio van het land.

Maar er zit veel te weinig samenhang binnen deze regio; Noordoost-Brabant is alles behalve een geolied ecosysteem. Economen van de Rabobank constateerden eind vorig jaar nog in een rapport over deze regio dat ‘de vele grote bedrijven opvallend weinig verbonden zijn met de mkb-bedrijven’.

In tegenstelling tot Brainport, waar techbedrijven elkaar versterken en als toeleverancier fungeren van ASML. De 21 gemeenten die samen Brainport vormen, opereren ook als één geheel bij vraagstukken op het gebied van de woningmarkt, infrastructuur en bedrijventerreinen. Dat is in Noordoost-Brabant veel minder sterk. De vier belangrijkste deelregio’s (Den Bosch, Oss, Veghel, Cuijk)

Er zou te weinig samenhang binnen deze regio zijn: Noordoost-Brabant is ‘alles behalve’ een geolied ecosysteem

richten zich voornamelijk op hun directe omgeving, stelt de Rabobank.

Noerwaartso trend keren

Burgemeester Jack Mikkers van Den Bosch meent juist dat een eerdere bijdrage van het Rijk van 10 miljoen euro al heeft geleid tot enkele mooie samenwerkingen. Zo is onder meer de innovatie in de voedselsector versneld en hebben mkb-ondernemers ondersteuning gekregen bij digitalisering.

„Maar we erkennen ook de noodzaak om samen verdere stappen te zetten”, zegt Mikkers als voorzitter van RNOB, het samenwerkingsverband van tien gemeenten en twee waterschappen. Zij dragen samen ook nog minstens 25 miljoen bij aan deze zogebeten Regiodeal met het Rijk.

Jos van Kessel, directeur van het Koning Willem I College (mbo in Den Bosch, Oss, Veghel, Cuijk), vindt de huidige samenwerking niet sterk genoeg. Hij roept op tot een economic board dat daadkrachtig sturing geeft. „Alleen door overheden, bedrijven en onderwijs op regionaal niveau te verenigen, kunnen we de neerwaartse trend keren en breide welvaart duurzaam versterken.”

Regio Deal 't Goeie leven
368 volgers
4 mnd · + Volgen

Minder voedsel verspillen en circulariteit zijn belangrijke thema's van deze Regio Deal. Directeur Toine Timmermans overhandigde de nieuwe strategie van Stichting Samen Tegen Voedselverspilling onlangs aan de Secretaris Generaal van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Met hierin een aantal mooie projecten die worden ondersteund door de Regio Deal.

Dat is de kracht van 't Goeie leven!

#regiodeal #tGoeieleven #elkeregiotelt #NoordoostBrabant
#RNOB AgriFood Capital Noordoost Brabant Werkt Provincie Noord-Brabant
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

MAASHORST nieuws.nl

UDEN - Op donderdag 28 mei is de nieuwe locatie van Stichting Campus Uden officieel geopend aan de Pastoor Spieringstraat 215-217 in Uden. Met deze opening zet Campus Uden een belangrijke stap in haar verdere ontwikkeling als ontmoetingsplek voor jong talent en als hybride leer- en ontwikkelomgeving.

BN NIEUWS

Eerste BAM-akker van Noordoost-Brabant ingezaaid

Brugklassers ontdekken de échte ingrediënten van een hamburger

MENTALE KLACHTEN MEREL EN DEMI GUNNEN STUDENTEN DAT ZE ZICH WEL HAPPY VOELEN

‘Te vaak hoor ik: Je kunt net zo goed voor de trein springen’

44%

3. Meer en beter samenwerken

Regio Deals zijn er niet alleen voor inhoudelijke resultaten, maar ook om de samenwerking te versterken: tussen overheden, onderwijs, bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners in de regio én tussen Rijk en regio.

Samenwerking in de regio

In de Regio Deal werken partijen uit overheid, onderwijs, bedrijfsleven en samenleving samen aan programma's en projecten. In de voortgangsgesprekken volgen we hoe deze samenwerkingen zich ontwikkelen en welke nieuwe samenwerkingen zijn ontstaan. We vinden het belangrijk hier ook onafhankelijk naar te kijken. Daarom worden we partner van de *Academische werkplaats (Be)sturen op Brede Welvaart* van Tilburg University.

Samenwerking met de provincie Noord-Brabant

De provincie Noord-Brabant is bij vrijwel alle programma's betrokken, met kennis, netwerk en/of financiering. De vorige en huidige Regio Deals hebben de samenwerking verder versterkt. We denken vaker gezamenlijk na over doelen, doelgroepen en aanpak. Ook groeit het besef dat we naar buiten toe als één overheid moeten optreden, omdat dat voor inwoners en ondernemers (sneller) duidelijkheid biedt.

Samenwerking met het Rijk

Tijdens de dealmaking in 2025 zijn met meerdere ministeries nieuwe en versterkte contacten gelegd. Zeven departementen hebben de Regio Deal medeondertekend. Tegelijkertijd blijkt het nog niet vanzelfsprekend om elkaar goed aangesloten te houden. Het gelijkwaardig partnerchap waar we naar streven, is daarmee nog volop in ontwikkeling. Dit wordt een terugkerend gespreksonderwerp tijdens het jaarlijkse Rijk-regio overleg. In het eerste overleg, in september 2026, bepreken we hoe we dit samen gaan doen.

Motie in Tweede Kamer

In maart 2026 nam de Tweede Kamer de motie 'total use' van de leden Podt en Lohman aan. Deze motie roept de regering op om de volledige productie van boeren zo hoogwaardig mogelijk te benutten, door concrete afspraken te maken met de ketenpartners en dit actief te monitoren. Binnen het *programma Tegengaan voedselverspilling* wordt samen met boeren en ketenpartners gewerkt aan het beter benutten van volledige oogsten. Daarmee dragen we concreet bij aan de uitvoering van deze motie.

Bossche scholen, gemeente en welzijnszorg zetten samen in op studentenwelzijn

Samenwerking met ondernemers, onderwijsinstellingen en (jonge) inwoners

Ondernemers zijn nauw betrokken bij de uitvoering van meerdere programma's. De Regio Deal biedt ondernemers volop kansen om te experimenteren, te innoveren, nieuwe verdienmodellen te ontwikkelen en slimmer te ondernemen.

Onderwijsinstellingen spelen een grotere rol dan in de vorige Regio Deal. Van basisschool tot universiteit: zij zijn betrokken bij dertien van de zeventien programma's en treden steeds vaker op als projecteigenaar. Zo bouwen we samen aan kennis, talent en vernieuwing in de regio. Ook inwoners doen actief mee. Binnen het *programma Leefbaarheid* en de programma's in de pijler Gebiedskracht werken zij samen met professionals aan oplossingen voor een prettige, veilige en gezonde leefomgeving.

Tot slot blijven we inzetten op jongeren. Door hen actief te betrekken, raken zij meer verbonden met de regio. Programma's zoeken bewust de samenwerking met onderwijsinstellingen, zodat studenten kunnen meedenken en meedoen aan actuele uitdagingen.

Samenwerking met andere regio's en Regio Deals

- Vier voedselregio's - AgriFood Capital, Regio FoodValley, Greenport Venlo en Fruitdelta Rivierenland - werken samen in FoodNL. Hier bundelen zij hun krachten om in Europa beter op te komen voor de regionale en economische belangen op gebied van agrifood en wisselen zij kennis en ervaringen uit.
- We verkennen samenwerking met Regio Deal Gezonde groene groei (regio Arnhem/Nijmegen), onder meer via het netwerk Pharma Delta; een regionaal samenwerkingsverband van farmaceutische bedrijven, kennisinstellingen en overheden in Gelderland en Noord-Brabant.
- De provincie Noord-Brabant faciliteert uitwisseling tussen de Brabantse regio's op thema's als brede welvaart, arbeidsmarkt, hybride leren, Brabantcoaches, het ruimtelijk voorstel en de economische ontwikkelingsmaatschappijen.
- We delen onze ervaringen met andere regio's via nieuwsbrieven en landelijke bijeenkomsten van het landelijke team Regio Deals.

't Goeie gezelschap kwam bijeen tijdens de feestelijke start van de Regio Deal

De Regio Deal: dat doen we samen

Inwoners • werkgevers • studenten • docenten • lectoren • maatschappelijke organisaties en belangenverenigingen • terrein- en landschapsbeheerders • jongerenwerkers • revalidatiecentra • natuurbeschermingsorganisaties • bedrijventerreinen • bewonerscollectieven • dataspecialisten • startups • boeren • hightech bedrijven • bouwsector • farmaceutische industrie • maakindustrie • voedselverwerkende bedrijven • agrarische collectieven • onderzoeks- en adviesbureaus • woningbouwcorporaties • platform Veilig Ondernemen Brabant Zeeland • RIEC • politie Oost-Brabant • GGZ Oost-Brabant • platform Uniek Sporten Brabant • GGD • Centrum voor Jeugd en Gezin • JOGG • Van den Borne Campus • Connecting Agri&Food • IVN Natuureducatie • MeerBomen • Smaakcentrum • Klasseboeren • SPARK Campus • Campus Uden • The Chocolate Factory • IKDB innovatielab • Jobscool • Pharma Delta NOVEX De Peel • NOVEX Stedelijk Brabant • Van Gogh Nationaal Park • MooiMaasvallei • HAS green academy • Avans Hogeschool • Koning Willem I College • Yuverta • Wageningen University & Research • TU/e • Tilburg University • Radboud Universiteit • Hogeschool van Arnhem en Nijmegen • Jheronimus Academy of Data Science • Pivotpark • voortgezet (speciaal) onderwijs • praktijkonderwijs • werkontwikkelbedrijven • vakbonden • Werkcentrum Noordoost-Brabant • SBB • Stichting Samen Tegen Voedselverspilling • FoodNL • ZLTO • BAJK • Braventure • Sligro Food group • Heijmans • Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij • BIM • Rabobank • Brainport Development • REWIN • Midpoint Brabant • GreenTechPort Brabant • VNO-NCW Brabant/Zeeland • Energieregio Noordoost-Brabant • Jeugdregio Noordoost Brabant • gemeente Bernheze • gemeente Boekel • gemeente Boxtel • gemeente 's-Hertogenbosch • gemeente Land van Cuijk • gemeente Maashorst • gemeente Meierijstad • gemeente Oss • gemeente Sint-Michielsgestel • gemeente Vught • waterschap Aa en Maas • waterschap De Dommel • RNOB • AgriFood Capital • Noordoost Brabant Werkt • provincie Noord-Brabant • Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening • Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties • Economische Zaken en Klimaat • Ministerie van Justitie en Veiligheid • Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselkwaliteit en Natuur • Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat • Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

4. Financiële realisatie

De Regio Deal geeft Noordoost-Brabant een gerichte financiële impuls van in totaal 70 miljoen euro. Daarvan komt € 25 miljoen van het Rijk, inclusief btw die via het btw-compensatiefonds (BCF) te compenseren is. Het eerste voorschot van € 14.627.421 is inmiddels ontvangen. Daarnaast heeft het Rijk € 123.434 in het BCF gestort en in mindering gebracht op de totale rijksbijdrage.

4.1. Programmabegroting

De stuurgroep heeft in juni 2025, op basis van de ingediende programmafiches, de beschikbare rijksbijdrage van 25 miljoen euro verdeeld over de zeventien programma's. Daarbij is bewust gekeken naar samenhang tussen programma's, de verwachte impact en een evenwichtige verdeling.

Het grootste deel van de rijksbijdrage (94%) wordt ingezet binnen de eerste drie pijlers: Ondernemerskracht, Menskracht en Gebiedskracht. Voor de pijler Regiokracht is 3% bestemd. Daarnaast is 3% gereserveerd voor voorbereiding, administratie en toezicht (VAT), onder meer voor de rol van de regiokassier en het programmateam. Uitgangspunt is dat ieder programma een verhouding van 40% rijksmiddelen en 60% regionale financiering hanteert in hun programmabegroting. Op deze manier groeit de totale investeringsomvang naar circa € 70 miljoen.

De programmabegroting is op dit moment nog in ontwikkeling. Zodra alle beschikkingen voor programma's en projecten zijn afgegeven, stelt de stuurgroep het volledige overzicht vast. Het overzicht op de volgende pagina geeft de stand van de programmabegroting weer per eind maart 2026, inclusief BCF te compenseren btw.

4.2. Subsidieaanvragen, beschikkingen en termijnbetalingen

Na ontvangst van de subsidiebeschikking van het Rijk medio november 2025, heeft de regiokassier eind november de subsidieregeling Regio Deal Noordoost-Brabant II open-gesteld. De benodigde aanvraagformulieren en bijlagen zijn tijdig gedeeld en toegelicht aan de programmamanagers, zodat zij hun aanvragen konden voorbereiden en indienen.

Subsidieaanvragen

We verwachten in totaal tweeënveertig subsidie-aanvragen van 22 verschillende organisaties (penvoerders). Het gaat om dertien aanvragen op programmaniveau en 27 aanvragen op projectniveau, met name binnen de vier programma's *Hybride leren, Mentale gezondheid jeugdigen, Leefbaarheid en Complexe gebiedsprocessen.* De penvoerders mogen met terugwerkende kracht, vanaf 11 november 2025, hun kosten opvoeren. In de praktijk kiezen de meeste penvoerders 1 januari 2026 als startpunt.

Figuur 4 Programmabegroting maart 2026

			Cofinanciering (in cash en natura)						
Nummer	**Programma's**	**Toezegging stuurgroep**	**Bijdrage gemeenten en waterschappen**	**Provincie Noord-Brabant**	**Kennis-instellingen**	**Bedrijfsleven**	**Bijdrage namens RNOB/ AFC/ NOBW**	**Overig**	**Totaal**
	Programma's pijler Ondernemerskracht								
1	Innovaties in agri& food	€ 2.063.825	€ 140.000	€ 1.034.935	€ 100.000	€ 600.200	€ 94.500	€ 435.500	€ 4.468.960
2	Tegengaan voedselverspilling	€ 1.000.000	€ 275.000	€ 200.000	€ 0	€ 1.245.295	€ 0	€ 0	€ 2.720.295
3	Startup ecosysteem	€ 2.267.705	€ 260.000	€ 250.000	€ 337.938	€ 1.593.512	€ 1.141.440	€ 809.257	€ 6.659.852
4	Toekomstbestendig mkb	€ 823.000	€ 15.000	€ 515.000	€ 0	€ 302.000	€ 300.000	€ 30.000	€ 1.985.000
5	Boeren voor de toekomst	€ 261.576	€ 0	€ 160.000	€ 0	€ 482.671	€ 11.200	€ 0	€ 915.447
6	Energiehubs bedrijventerreinen	€ 758.355	€ 722.124	€ 0	€ 209.088	€ 103.161	€ 0	€ 103.161	€ 1.895.889
	Programma's pijler Menskracht								
7	Aanpak arbeidskrapte	€ 1.221.300	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.965.700	€ 0	€ 3.187.000
8	Hybride leren	€ 2.904.800	€ 418.000	€ 0	€ 893.306	€ 2.253.079	€ 119.999	€ 724.268	€ 7.313.452
9	Mentale gezondheid jeugdigen	€ 1.002.857	€ 2.500.000	€ 0	€ 768.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 4.270.857
10	Voedselwijs voortgezet onderwijs	€ 120.000	€ 0	€ 50.000	€ 20.000	€ 0	€ 90.000	€ 20.000	€ 300.000
11	Leefbaarheid	€ 1.345.920	€ 2.018.880	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.364.800
12	Sportcentrum Gelijkspel	€ 600.000	€ 450.000	€ 50.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.000.000	€ 2.100.000
13	Een (t)huis voor iederen	€ 140.000	€ 75.000	€ 50.000	€ 0	€ 0	€ 10.000	€ 75.000	€ 350.000
	Programma's pijler Gebiedskracht								
14	Complexe gebiedsprocessen	€ 7.775.699	€ 15.023.467	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 22.799.166
15	Klimaatadaptief bebouwd gebied	€ 1.107.713	€ 1.630.676	€ 0	€ 0	€ 0	€ 40.000	€ 0	€ 2.778.389
16	Naoorlogse wijken	€ 100.000	€ 100.000	€ 25.000	€ 0	€ 0	€ 25.000	€ 0	€ 250.000
	Programma's pijler Regiokracht								
17	Sterker samenwerken	€ 757.250	€ 0	€ 75.000	€ 0	€ 0	€ 117.750	€ 0	€ 950.000
	Uitvoeringskosten	*€ 750.000*							€ 750.000
Totalen		**€ 25.000.000**	**€ 23.628.147**	**€ 2.409.935**	**€ 2.328.332**	**€ 6.579.918**	**€ 3.915.589**	**€ 3.197.186**	**€ 67.059.107**
	Totaal pijler Ondernemerskracht	€ 7.174.461	€ 1.412.124	€ 2.159.935	€ 647.026	€ 4.326.839	€ 1.547.140	€ 1.377.918	€ 18.645.443
	Totaal pijler Menskracht	€ 7.334.877	€ 5.461.880	€ 150.000	€ 1.681.306	€ 2.253.079	€ 2.185.699	€ 1.819.268	€ 20.886.109
	Totaal pijler Gebiedskracht	€ 8.983.412	€ 16.754.143	€ 25.000	€ 0	€ 0	€ 65.000	€ 0	€ 25.827.555
	Totaal pijler Regiokracht	€ 757.250	€ 0	€ 75.000	€ 0	€ 0	€ 117.750	€ 0	€ 950.000

De 10 ondernemers van de eerste MKB Boost pilot

Btw-compensatiefonds

De rijksbijdrage van € 25 miljoen is inclusief btw, die via het btw-compensatiefonds (BCF) kan worden gecompenseerd. De daadwerkelijke uitkering van het Rijk aan de regiokassier is exclusief BCF. Het Rijk houdt het btw-bedrag in en stort dit in het BCF, waarop de betreffende partijen de btw kunnen compenseren. Om de omvang hiervan te bepalen, wordt in het najaar van 2026 aan de subsidieaanvragers gevraagd welk deel van hun bijdrage via het BCF loopt. Bij wie dit van toepassing is, zal de compensabele btw alsnog in mindering worden gebracht en wordt de beschikking hierop aangepast. Het subsidiebedrag wordt hiermee exclusief btw.

Beschikkingen

In het eerste kwartaal van 2026 is de eerste beschikking afgegeven, voor het programma Tegengaan Voedselverspilling. Ongeveer de helft van de aanvragen is in concept gereed. Het vraagt van programma's en projecten tijd om afspraken over de financiering sluitend te krijgen, inclusief de benodigde cofinancieringsverklaringen. Die kunnen bestaan uit zowel financiële bijdragen als inzet in natura. We verwachten het merendeel van de aanvragen vóór de zomer 2026 te ontvangen.

Termijnbetalingen

Subsidies worden tijdens de looptijd in principe in drie delen uitgekeerd:

- 1e termijn (40%) bij subsidieverlening;
- 2e termijn (40%) een jaar na subsidieverlening;
- 3e termijn (20%) een jaar voor de einddatum van het programma/project.

Waar nodig kan de regiokassier, op basis van een onderbouwd verzoek, hiervan afwijken en maatwerk bieden.

4.3. Uitgaven in 2025

Vanaf 11 november 2025 kunnen programma's en projecten kosten maken binnen de Regio Deal. Omdat in 2025 nog geen beschikkingen zijn afgegeven en geen financiële rapportages zijn opgevraagd, is er nog geen volledig beeld van deze uitgaven. Deze worden met terugwerkende kracht opgenomen in de rapportage over 2026 en verantwoord via SiSa.

Binnen het programmateam is in 2025 € 33.788 aan VAT-kosten gemaakt.

5. Reflectie

In dit hoofdstuk reflecteren we op de opstart van de Regio Deal 't Goeie leven en op de manier waarop leerervaringen uit de vorige Regio Deal zijn meegenomen.

Eigenaarschap en uitvoeringskracht

Deze Regio Deal bevestigt opnieuw hoe belangrijk bestuurlijk en ambtelijk eigenaarschap is bij de doorontwikkeling en uitvoering van programma's en projecten. Dat geldt ook voor voldoende menskracht, tijd en middelen.

Na het kabinetsbesluit in februari 2025 is het eigenaarschap van de zeventien programma's vastgelegd en gingen de programmaeigenaren voortvarend van start met de doorontwikkeling. Vijf maanden later lagen er zeventien uitgewerkte programmafiches en zijn de ontwikkelaars doorgegroeid naar de rol van programmamanager.

In de praktijk blijkt uitvoeringskracht kwetsbaar. Uitval van programmamanagers is lastig op te vangen, mede door krapte op de arbeidsmarkt. Daarnaast zorgt de wisseling van bestuurders na de gemeenteraadsverkiezingen voor nieuwe dynamiek. Nieuwe bestuurlijke trekkers moeten worden ingewerkt, wat tijd vraagt voordat zij goed zijn aangesloten.

Gewijzigde sturing

Naar aanleiding van de evaluatie van de vorige Regio Deal is de sturing aangepast. Daarbij is ervoor gekozen om de stuurgroep te verbreden met een ondernemer en een bestuurder uit het onderwijs, beiden op persoonlijke titel. Hiermee brengen we nieuwe perspectieven aan tafel.

De leden van de stuurgroep vervullen verschillende rollen. Dat vraagt om helderheid in verwachtingen en onderlinge afstemming, maar biedt ook de mogelijkheid om verbinding te leggen tussen beleid, uitvoering en praktijk. Zie figuur 5.

Besturen	Beweging't Goeie leven
Funtioneel (Binnenkant)	**Ambasadeur** (Buitenkant)
Sturen en toezicht houden (her)bestemmen rijksmiddelen, bewaken voortgang	**Verbinden** Adopteren programma's, inzetten netwerk en kennis die programma's, samenwerking en regio verder kunnen helpen
Informeren achterbannen Voortgang en mijlpalen	**Verkennen** Kansen, uitdaginging en acties voor de regio op basis van ontwikkelingen brede welvaart

Figuur 5 De vier rollen van de Stuurgroep

Samenwerkingsafspraken vragen tijd

Veel programma's zijn met de uitvoering gestart en hebben, zoals in hoofdstuk 2 ook al beschreven, de eerste resultaten behaald. Het opstarten van de programma's en inrichten van de financiële administratie kost echter meer tijd dan vooraf voorzien. Dit zien we terug in het aantal subsidieaanvragen en beschikkingen: in april 2026 is pas één beschikking afgegeven. Op basis van de leer-ervaringen uit de vorige Regio Deal is ervoor gekozen om aanvragen mogelijk te maken op zowel programmaniveau als op projectniveau binnen een programma.

In de meeste programma's werken meerdere partijen samen. Het maken van afspraken over ieders bijdrage - financieel en/of in natura - en de verdeling van de rijksbijdrage vraagt zorgvuldigheid. Pas wanneer de cofinanciering rond is, kan het programma een definitieve subsidieaanvraag indienen bij de regiokassier.
Voor een deel is dit verklaarbaar. Negen programma's zijn nieuw en hebben tijd nodig om elkaar te vinden en werkbare afspraken te maken. Daarnaast zijn er dertien penvoerders die nog niet eerder een Regio Deal subsidie hebben aangevraagd. Voor hen betekent dit dat zij ook hun financiële administratie moeten inrichten op deze werkwijze.

Om dit proces te ondersteunen zijn laagdrempelige momenten georganiseerd, zoals koffiesessies voor programmamanagers, projectleiders en financieel adviseurs. Daarmee ontstaat ruimte om vragen te stellen en ervaringen uit te wisselen.

De ervaring tot nu toe is dat deze investering aan de voorkant helpt. Als afspraken en administratie vanaf het begin goed staan, geeft dat rust en het voorkomt vertraging in de uitvoeringsfase. Dat vraagt tijd, maar draagt bij aan een steviger basis voor de verdere uitvoering van de Regio Deal.

Bijlage 1: Programmaportfolio Regio Deal

Programmaportfolio Regio Deal

Ondernemerskracht

	1 Innovaties in agri&food	2 Tegengaan voedselverspilling	3 Startup ecosysteem	4 Toekomstbestendig mkb	5 Boeren voor de toekomst	6 Energiehubs bedrijventerreinen
Doel	**Aanjagen baanbrekende, vraag-gestuurde innovaties met hightech en data aan het begin van de voedselketen**	**Versnellen van het tegengaan van voedselverspilling**	**Versterken van het startup en scale-up ecosysteem**	**Versterken van het strategisch ondernemerschap van het stuwend mkb**	**Versterken agrarische ondernemers, het ondersteunen van transities op het boerenerf en een vitaal en veilig buitengebied**	**Impuls geven aan het verduurzamen van bedrijventerreinen en het terug- dringen netcongestieproblematiek**
Projecten	**Vijf projecten:** • Op weg naar minder chemie in landbouw (De AgroProeftuin Noordoost-Brabant) • Ontwikkelen vier nieuwe businesscases (AgriFood Innovation • Versnellen van natuursymbiotische teeltsystemen met hightech en data (Next Tech Nature Farms) • Ontwikkelen demo-gebieds-dashboard voor maatschappelijke doelen (Connecting Agri&Food) • Waterreductie en opwaarderen nutrienten in de aardappelindustrie en andere agrifoodketens (AgriFood Capital)	**Drie projecten:** • Verspillingsvrije Clusters • Gemeentenaanpak en activatie van inwoners • Disseminatie, activatie en versterken ecosysteem	**Vier projecten:** • JUMP Dream accelerator (AgriFood Capital) • Consumer Behaviour Lab (HAS green academy/ Bamboo Brands) • Elevate-X (AgriFood Capital) • Food-Incubator Jamfabriek (BIM)	**Twee projecten:** • Brabantcoaches (AgriFood Capital) • Circulair en duurzaam bouwen (SPARK Campus)	**Drie projecten:** • Agrarisch ondernemerschap versterkt • Bouwen aan vertrouwen • Leegstand stallen aangepakt!	**Twee projecten:** • 9 pilots voor realisatie energiehubs Ladonk/Vorst (Boxtel), Stortplaats Haps (Land van Cuijk), Loopkant-Liessent (Maashorst), Bedrijventerreinen in Veghel (Meierijstad), Moleneind en Vorstengrafdonk (Oss), De Brand en Rietvelden-de Vutter ('s-Hertogenbosch) en Heesch West, Stadsregio Bernheze, Oss en 's-Hertogenbosch • Lerend netwerk energiehubs
Programma-eigenaar	AgriFood Capital ism boven-genoemde organisaties	Stichting Samen Tegen Voedselspilling	AgriFood Capital ism boven-genoemde organisaties	AgriFood Capital ism boven-genoemde organisatie	ZLTO ism RNOB	RNOB

Menskracht

	7 Aanpak arbeidskrapte	8 Hybride leren	9 Mentale gezondheid jeugdigen	10 Voedselwijs voortgezet onderwijs	11 Leefbaarheid	12 Sportcentrum Gelijkspel	13 Een (t)huis voor iedereen
Doel	**Het verminderen van krapte op de regionale arbeidsmarkt**	**Versterken van de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven**	**Bevorderen van het welzijn en de mentale gezondheid van jeugdigen**	**Aanbieden voedseleducatie op VO scholen**	**Versterken leefbaarheid met dorpen en steden**	**Ontwikkelen van een sportcentrum/ programma's voor inwoners met een motorische en/of visuele beperking**	**Aanjagen betaalbare en passende huisvesting voor aandachtsgroepen**
Projecten	**Vijf actielijnen:** • Verhogen arbeidsproductiviteit • Modern HR beleid • Leven lang ontwikkelen • Instroom • Dienstverlening	**Zeven projecten:** • The Chocolate Factory in Meierijstad • IKDB innovatielab in 's-Hertogenbosch • JobsCool in Oss • Hybride leren Zorg en Welzijn Maashorst • Pharma Delta in Oss en Boxmeer • Nomade (regionaal) • Lerend netwerk hybride leren	**Drie projecten:** • STORM aanpak op PO, VO en MBO-scholen (subregio oost) • Aanpak mentale gezondheid op VO scholen 's-Hertogenbosch • Studentenwelzijn in het MBO, HBO, WO in 's-Hertogenbosch	Voedseleducatie op 20 VO-scholen	**Twee projecten:** • 10 pilots leefbaarheid in de regio • Lerend netwerk leefbaarheid	Sporthal met prikkelarme vloer, outdoor-multiveld en materialen, vervoersoplossingen en communicatieaanpak	Versneld uitvoeren van afspraken uit de woondeal door vier regionale werkgroepen: versnelling, betaalbaaheid, aandachtsgroepen en monitoring
Programma-eigenaar	Noordoost Brabant Werkt	Noordoost Brabant Werkt ism hybride leeromgevingen	's-Hertogenbosch en Oss ism andere gemeenten en onderwijs	IVN Natuureducatie ism RNOB	Meierijstad ism andere gemeenten	Meierijstad	Regionale Woondeal Noordoost-Brabant

Gebiedskracht

	14 Complexe gebiedsprocessen	15 Klimaatadaptief bebouwd gebied	16 Naoorlogse wijken
Doel	**Vinden van slimme oplossingen voor grote ruimtelijke vraagstukken**	**Implementeren van maatregelen die de regioi beter voorbereiden op leven met extreme weersomstandigheden**	**Ontwikkelen handelingsperspectief om op passende wijze geschikte woonruimte toe te voegen in naoorlogse wijken**
Projecten	**Drie projecten:** • Structurerende, regionale gebiedsprocessen in drie gebieden: Noordelijke Peelpoort, Aadal Noord en De Dommelvallei • Ontwikkelen stedelijke landschaps-parken en robuuste groenblauwe verbindingen • Doorbraakkracht en koppelkansen organiseren in bestaande en nieuwe gebiedsprocessen	**Drie projecten:** • Twee pilots met toepassen inzichten uit onderzoeken klimaatadaptatie • Gezamenlijk ontstenen en vergroenen van het bebouwd gebied • Klimaatbestendige en waterrobuuste bedrijventerreinen	**Vijf fasen:** • Wijkscans in Boxtel en Maashorst • Onderzoek woningpotentie • Kwalitatief ontwerp • Handelingsperspectief • Bredere toepasbaarheid
Programma-eigenaar	RNOB ism NOVEX de Peel en NOVEX Stedelijk Brabant	RNOB	NOVEX Stedelijk Brabant

Regiokracht

	17 Sterker samenwerken
Doel	**Sterker samenwerken**
Projecten	**Twee projecten:** • Opstellen Brede Welvaartsagenda voor na 2029 en Regionale Investeringsagenda • Overkoepelend: communicatie, monitoring, lerend werken, borging en kennisdeling
Programma-eigenaar	RNOB

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3519
Extern Zaak ID	0654735795
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	2.11
Titel	Brief gemeente Oss: Zienswijze Brabantse Waterschapsverordening
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Dijk, P. van

Bijlagen
Brief gemeente Oss - Zienswijze Brabantse Waterschapsverordening
Bijlage 1 - Wijziging regels waterschap Aa en Maas 2027

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de brief van de gemeente Oss inzake Zienswijze Brabantse Waterschapsverordening.

Aan het Algemeen Bestuur van
Waterschap Aa en Maas
Postbus 5049
5201 GA 's-Hertogenbosch

Bestuurszaken
Raadhuislaan 2, Oss
Telefoon 14 0412
Fax [0412] 64 26 05
E-mail gemeente@oss.nl
www.oss.nl

Postbus 5
5340 BA Oss

Wilt u bij uw reactie de datum van deze brief vermelden?

Datum
14-09-2026

Behandeld door
D. Gijzen

Onderwerp
Zienswijze Brabantse Waterschapsverordening

Geachte leden van het Algemeen Bestuur,

Om klimaatverandering het hoofd te bieden, water langer vast te houden en het watersysteem te beschermen tegen op extreem weer past u, samen met de twee andere waterschappen in Brabant, de waterschapsverordening aan. Wij onderschrijven het belang van een klimaatrobuust watersysteem ten zeerste. Onze stad, stadjes en dorpen dragen bij aan de belasting van het watersysteem én hebben baat bij een veilige en robuuste inrichting van het systeem. Hier ligt dus een opgave, waar wij actief en al jarenlang, gezamenlijk met uw waterschap, aan werken. Veel van de voorgestelde wijzigingen in de Waterschapsverordening vinden wij dan ook gepast en logisch. Als het gaat om het nieuw toegevoegde hoofdstuk 6, waar de regels instaan voor het toevoegen, wijzigen of afkoppelen van verharding, geldt dat echter niet. We hebben aan de voorkant actief geparticipeerd maar zien dat onze ingebrachte zorgen onvoldoende zijn meegenomen in het ontwerp van de verordening die nu voorligt. Daarom dienen we een zienswijze in bij uw dagelijks bestuur (zie bijlage). Door middel van deze brief nemen wij ook u als algemeen bestuur graag mee in onze zorgen.

Hoofdstuk 6 stelt vergaande extra eisen aan gemeentelijke projecten, ten eerste in de openbare ruimte (herbestratingen, rioolvervangingen, herinrichtingen, etc) en ten tweede aan ruimtelijke ontwikkelingen zoals woningbouwprojecten. De scope van de regels is flink vergroot, namelijk niet alleen toegevoegde verharding, maar álle verharding. Bovendien zijn de normen die worden geëist flink verhoogd.

Wij achten deze twee ingrijpende wijzigingen niet proportioneel en niet doelmatig. Dit dreigt grote maatschappelijke kosten te creëren, voor beperkte maatschappelijke baten. De verordening biedt nagenoeg geen ruimte om dit geld efficiënter te besteden, bijvoorbeeld in het ontvangend watersysteem of aan de rand van het bebouwd gebied. De inwoners van de gemeente Oss zijn inwoners van het waterschap Aa en Maas – zij verdienen het dat wij in samenwerking tot doelmatige afspraken komen. Eenzijdige regels zouden niet mogen zorgen voor inefficiënte besteding van gemeenschapsgeld.

Daarnaast zijn wij van mening dat de regels in hoofdstuk 6 direct ingrijpen op ons gemeentelijk bevoegd gezag als het gaat om het inrichten en beheren van de openbare ruimte, en de ruimtelijke ordening. Wij vinden het onacceptabel dat dergelijke regels grotendeels eenzijdig door de Brabantse waterschappen zijn uitgewerkt. De waterschappen beroepen zich op de afspraken zoals gemaakt op de Woontop. Echter gaat hoofdstuk 6 ten eerste niet alleen over woningbouw, maar over alle verharding. En ten tweede staat de uitwerking van het waterschap, zoals die nu ter inzage ligt, naar onze mening op sterk gespannen voet met het hoofddoel van de Woontop: het versnellen en vergemakkelijken van (goede) woningbouw.

Wij verzoeken u met klem om de breed gedeelde zorgen onder gemeenten serieus te nemen en de regeling niet in zijn huidige vorm vast te stellen. Wij stellen voor om gezamenlijk afspraken te maken, waarmee we gezamenlijk kunnen werken aan een klimaatrobuust watersysteem, op een manier die werkbaar, proportioneel en doelmatig is. De huidige uitwerking is dit, wat ons betreft, helaas niet.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Oss,

Namens dezen,

H. Reints

De secretaris,

F.T. de Jonge

De burgemeester,

Ook verstuurd naar info@aaenmaas.nl op 16 september 2026

Bestuurszaken
Raadhuislaan 2, Oss
Telefoon 14 0412
Fax [0412] 64 26 05
E-mail gemeente@oss.nl
www.oss.nl

Postbus 5
5340 BA Oss

Wilt u bij uw reactie de datum van deze brief vermelden?

Waterschap Aa en Maas
t.a.v. het Dagelijks Bestuur
Postbus 5049
5201 GA 's-Hertogenbosch

Datum
14-09-2028

Behandeld door
D. Gijzen

Onderwerp
Wijzigingen regels waterschap Aa en Maas 2027

Geacht Dagelijks Bestuur,

Wij hebben kennisgenomen van de ontwerpwijziging van de Waterschapsverordening die van 7 augustus tot en met 18 september ter inzage ligt. Op grond van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze brengen wij hierbij de volgende reactie naar voren.

1. Algemeen

Wij onderschrijven het belang van het beschermen van het regionale watersysteem en het aanpassen van onze leefomgeving aan een veranderend klimaat. Ook erkennen wij dat het stedelijk gebied bijdraagt aan de belasting van het watersysteem. Heldere, uitvoerbare en doelmatige regelgeving is essentieel om een toekomstbestendige en klimaatadaptieve leefomgeving te kunnen blijven garanderen.

De uitwerking die u kiest kunnen wij echter niet relateren aan deze doelen. Wij constateren dat de voorgestelde regels voor het aanbrengen en wijzigen van verhard oppervlak onvoldoende aansluiten bij de gemeentelijke uitvoeringspraktijk. De gevolgen voor beheer, onderhoud, ruimtelijke ontwikkelingen en woningbouw zijn naar onze mening onvoldoende onderzocht en afgewogen.

Daarnaast zijn wij van mening dat deze regeling een wezenlijke beleidswijziging vormt die direct ingrijpt op de inrichting van de openbare ruimte en daarmee op gemeentelijke verantwoordelijkheden. Een dergelijke wijziging kan niet eenzijdig door het waterschap uitgewerkt worden, maar dient in nauwe samenwerking en afstemming met gemeenten tot stand te komen. Wij constateren dat gemeente en waterschap elkaar in de uitwerking van deze regelgeving zijn kwijtgeraakt.

Wij verzoeken het waterschap de regeling op onderstaande punten te heroverwegen en in samenwerking met de gemeenten, nieuwe regels voor het wijzigingen en aanbrengen van het verhard oppervlak op te stellen.

2. Zienswijze

a. De ontwerp-regels hebben grote financiële en ruimtelijke gevolgen voor de gemeente Oss

Bij een (grootschalige) herinrichting van de openbare ruimte hanteert de gemeente Oss het beleid om hierbij per m^2 verharding 25 mm aan ruimte voor water(berging) toe te voegen. Dit wordt ingevuld door een combinatie van bergende/infiltrerende riolering, groenvoorzieningen in de wijk en randvoorzieningen (waterbergingen) aan de randen van de wijk. Dit zorgt voor een flinke verbetering van de waterhuishouding: minder kans op wateroverlast, minder hittestress en minder gemengde overstortingen, ook als de klimaatverandering voor de komende decennia wordt meegerekend. Een norm van 80 mm extra berging in deze situatie zal ons dwingen tot buitensporige kosten met een beperkt effect. Dit zien wij niet als doelmatig. De technische beschouwing hierover leest u in bijlage 1.

Ook bij woningbouwprojecten, met een norm van 80 mm in bebouwd gebied, en 100 mm in nu onbebouwd gebied, is de ruimtelijke en financiële impact groot. Dit betekent namelijk dat er netto (veel) meer ruimte nodig is voor water. Bij nieuwe ontwikkelingen gaat dit ten koste van uitgeefbare grond, waarmee de kosten voor gebiedsontwikkeling worden verhoogd. Dit zet de financiële haalbaarheid alsmede de kwalitatieve en kwantitatieve woningbouwopgave verder onder druk. Daarbij komt dat gebiedsontwikkelingen al te maken hebben met een stapeling van eisen op het gebied van energietransitie, verkeer en parkeren, vergroening en (‘betaalbare’) woningbouw-programmering. De voorgestelde regeling vergroot deze druk verder en maakt het voor de gemeente Oss aanzienlijk lastiger om onze woningbouwopgave te behalen.

We missen bij het voorgenomen besluit, gezien de grote impact van de regels:

- Kennis over de (on)mogelijkheden bij beheer- en onderhoudsprojecten in de openbare ruimte, en
- een maatschappelijke kosten-baten afweging als onderbouwing van het besluit.

Wij verzoeken u de regels voor het aanbrengen en wijzigen van verharding niet op deze wijze vast te stellen, maar in plaats daarvan samen met gemeenten te komen tot werkbare regels of andere samenwerkingsafspraken. Zo werken wij op dit moment gezamenlijk aan het opstellen van een hemelwaterstructuurplan, waarmee we inzichtelijk maken hoe we in de toekomst om willen gaan met hemelwater. Dit zou de basis kunnen vormen voor bestuurlijke afspraken tussen gemeente en waterschap, waarbij verordenende regels alleen nodig zijn voor situaties die afwijken van zo’n gezamenlijk plan.

b. In het participatieproces was onvoldoende tijd en ruimte voor een gezamenlijke uitwerking

Wij zijn van mening dat deze regeling een wezenlijke beleidswijziging vormt die direct ingrijpt op de ruimtelijke ordening en de inrichting van de openbare ruimte en daarmee op gemeentelijke verantwoordelijkheden. Door deze wijziging grotendeels eenzijdig uit te werken, stelt het waterschap de bestaande goede samenwerking tussen de gemeente Oss en het waterschap flink op de proef.

Deze werkwijze past bovendien niet bij de gemaakte afspraak op de Woontop, waar het waterschap zich op beroept. De Woontop gaat overigens specifiek over woningbouw-ontwikkelingen, niet over elke wijziging in het verhard oppervlak in stedelijk gebied. Op de Woontop is afgesproken om de normering

van water- en bodemaspecten bij nieuwe ontwikkelingen als waterschappen, gemeenten en het Rijk in samenwerking op te stellen. Beoordeelt het waterschap de wijze waarop de voorliggende ontwerp waterschapsverordening is opgesteld als 'samenwerken'?

Daarnaast wijkt de juridische uitwerking die nu ter inzage ligt, op wezenlijke punten af van hetgeen in de participatie is besproken. Wij constateren dat de eerder door de gemeente ingebrachte inhoudelijke aandachtspunten en aanbevelingen nauwelijks zichtbaar hebben geleid tot aanpassingen. Het is voor ons niet inzichtelijk op welke wijze onze eerdere reactie is meegewogen, welke punten zijn overgenomen, welke niet en welke inhoudelijke afwegingen daaraan ten grondslag liggen. Hierdoor zijn er na het participatieproces juist nog meer onduidelijkheden ontstaan.

- Zo verschilt de definitie van 'wijzigen verhard oppervlak' tussen het document 'Beleidsregels en hydrologische uitgangspunten' en de ontwerp Waterschapsverordening. Wat wordt hier precies bedoeld? Telt elke reconstructie in de openbare ruimte als 'wijzigen verhard oppervlak'?
- De overgangsregeling is, anders dan tijdens de eerdere participatie, nu wel uitgewerkt. Wij zien niet graag dat een verleende vergunning binnen drie jaar van rechtswege vervalt, maar liever dat hier een besluit tot intrekking voor nodig is. Bovendien is de termijn van drie jaar krap, o.a. omdat door externe factoren zoals ruimte op het stroomnet, projecten makkelijk vertraging kunnen oplopen.

Kortom: er is meer tijd nodig om de regels eenduidig op te stellen en de daadwerkelijke impact te bepalen. Wij zouden deze tijd liever besteden aan een constructieve samenwerking, om te komen tot een werkbare waterschapsverordening. Helaas heeft het waterschap vooralsnog niet voor die weg gekozen, waardoor wij genoodzaakt zijn formeel te reageren.

3. Verzoek

Wij verzoeken u om bij het te nemen besluit, in het bijzonder als het gaat om de regels voor het toevoegen of wijzigen van verhard oppervlak:

- De breed gedeelde gemeentelijke signalen serieus mee te nemen in uw besluitvorming en daarom de voorgestelde regels over het toevoegen en wijzigen van verhard oppervlak niet in hun huidige vorm vast te stellen;
- Alleen een besluit te nemen als de maatschappelijke kosten en baten in beeld zijn, zeker als het gaat om woningbouw en om beheer en onderhoud van de openbare ruimte;
- Kennis over de (on)mogelijkheden bij beheer- en onderhoudsprojecten in de openbare ruimte, die aanwezig is bij gemeenten, te benutten;
- Alleen een besluit te nemen als de precieze bedoeling van de juridische regels en hun impact helder is, specifiek als het gaat om de definitie van 'wijzigen verhard oppervlak' en de overgangsregeling;
- Op deze manier een integrale invulling te geven van onze gezamenlijke doelstellingen op gebied van waterbeheer en klimaatadaptatie;
- Te sturen op basis van samenwerking en vertrouwen.

4. Conclusie

De gemeente Oss ondersteunt de ambitie om klimaatbestendig te ontwikkelen. De voorgestelde regeling is echter op onderdelen onvoldoende uitvoerbaar, onvoldoende onderbouwd en onvoldoende afgestemd op de gemeentelijke praktijk. Bovendien staat de voorgestelde regeling op gespannen voet met de lokale, regionale en nationale opgave op het gebied van het realiseren van voldoende en betaalbare woningen de komende jaren.

Wij verzoeken het waterschap de regeling op deze punten aan te passen en gezamenlijk met gemeenten te komen tot een uitvoerbare, proportionele en gebiedsgerichte regeling die zowel klimaatadaptatie als een doelmatig beheer van de openbare ruimte ondersteunt.

Wij blijven graag zowel ambtelijk als bestuurlijk met u in gesprek.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Oss,

Namens dezen,

H. Reints

De secretaris,

F.T. de Jonge

De burgemeester,

Ook verstuurd naar info@aaenmaas.nl op 16 september 2026

Bijlage: De bredere zorg, toegelicht vanuit technisch oogpunt

De meeste gemeenten leggen uit ervaring zo'n 10-30 mm extra waterberging aan bij een herinrichting door een combinatie van bergende/infiltrerende riolering, groenvoorzieningen in de wijk en randvoorzieningen (waterbergingen) aan de randen van de wijk. De gemeente Oss heeft hier dus ook specifiek beleid voor (minimaal 25 mm), maar dat wisselt per gemeente. Dit zorgt vaak voor een flinke verbetering van de waterhuishouding.

Een norm van 80 mm extra berging in deze situatie zal veel gemeenten dwingen tot buitensporige kosten met een beperkt effect en wordt daarom als disproportioneel gezien. Een technische beschouwing:

- Budgetten van gemeenten staan al onder druk voor verouderde riolering die vervangen moet worden en de klimaatopgaven. De voorgestelde norm betekent dat er nog scherpere keuzes gemaakt moeten worden in de financiën, waarbij mogelijk minder wijken aangepakt kunnen worden.

- Er is vaak geen ruimte in bestaande wijken voor zoveel berging, waardoor een waterberging voornamelijk ondergronds aangelegd moet worden. En dit is vaak 4-5x zo duur als een bovengrondse voorzieningen (zoals een wadi of open berging), waardoor een gemeente minder m3 aan waterberging kan maken voor hetzelfde geld.

    - Voor een wijk met 10 ha verharding waar nu 50 mm extra ondergrondse waterberging (kratten, betonelementen, waterbergende funderingen met drainage) aangelegd moet worden (à €1000/m3) tov de 30 mm die al gepland is, levert dit een extra kostenpost op van €5 miljoen.

    - Voor een grote stadswijk met 50 ha verharding waar vaak minder ruimte is voor bovengrondse waterberging, kan het zomaar zijn dat 70 mm waterberging moet in ondergrondse systemen. Kosten bedragen dan €35 miljoen.

    - Het resultaat is dat een herinrichting van een wijk zomaar 1,5-3x zo duur kan worden, ook als rekening wordt gehouden met mogelijke 'aftrekposten' voor groene daken en halfverharding.

- De berging is niet effectief. Bestaande wijken kunnen vaak al rond de 40 mm neerslag verwerken zonder schade dmv het watersysteem en kortstondig water-op-straat tussen de banden. Relatief nieuwe wijken (> ~ 1995) vaak nog meer. 80 mm extra berging zorgt voor een dermate hoog beschermingsniveau (40+80 mm), dat bergingen vrijwel nooit vol zullen lopen. Zonde als in andere wijken wateroverlast ontstaat.

- De eerste 10 mm aan waterberging is bij een goede inrichting voldoende om 90%+ van de jaarlijkse neerslag te infiltreren. Het is voor droogte veel beter om in vier wijken 20 mm infiltrerende berging aan te leggen, dan in één wijk 80 mm.

- Veel onderzoeken tonen aan dat in de ene wijk berging veel effectiever is dan in de ander. Dit is bijvoorbeeld afhankelijk van hoogteligging, grondslag, bestaande watersysteem en transportafstanden in de waterketen. Om die reden wordt bijvoorbeeld in Tilburg 10-50 mm berging gevraagd, afhankelijk van de effectiviteit en huidige wateroverlast. Gemeenten willen daarom de vrijheid kunnen hebben om hun lokale kennis te gebruiken om een goede afweging te maken waar een extra inspanning nodig is.

Notulen

van de openbare vergadering
van het Algemeen Bestuur van
waterschap Aa en Maas d.d. 10 juli 2026

Aanwezig namens:

Water Natuurlijk	dhr. L. den Breejen, dhr. G.J.S. Claassen, dhr. J.J.E. van Geest, dhr. E.H.J.M. de Groot, mevr. J. Hendrickx, dhr. M.H.G.M. Lintermans, mevr. S.J. de Zoeten;
BBB	dhr. A. Aarts, dhr. B.A.C. Buis, dhr. M.T.J. Janssen-Brokken, mevr. J.L.A.H. Nooijen,;
Ongebouwd	dhr. P.M.J. van Dijk, dhr. J.W.H.M. de Kleijne;
Natuurterreinen	dhr. M.A.J. Kerkhoff, dhr. W.H.A. Peters;
VVD	dhr. J.J.M.W. Scherrenberg, dhr. J. van Zinderen, dhr. F.J. van Zutven;
CDA	mevr. V.M.J.E. Bens, dhr. J.G. Leenders;
PvdA	dhr. H. de Mare, dhr. S. Oegema;
Partij voor de Dieren	dhr. H.G. van de Pol, mevr. C.F.A. Vos;
50PLUS	dhr. W.J. Plasmeijer;
Algemene Waterschapspartij	dhr. H.P.J.M. Siroen.

Afwezig: dhr. K. van der Laan, mevr. M.A. Rijken, mevr. T.P.L.H. Swinkels.

Voorzitter: dhr. M.J.J. Jacobs (dijkgraaf);
dhr. E.H.J.M. de Groot (loco-dijkgraaf).

Secretaris: dhr. P. Verlaan (secretaris-directeur).

Notulen: dhr. R. Boot.

---

1. Opening.

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen hartelijk welkom.
Hij deelt mede dat bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Rijken, mevrouw Swinkels en de heer Van der Laan en dat de heer Van Dijk later zal aansluiten.

1.1 Insprekers.

Er zijn geen insprekers.

1.2 Trekking stemmingsnummer.

De secretaris trekt nr. 12, zodat eventuele hoofdelijke stemmingen bij het lid De Kleijne zullen beginnen.

1.3 Vaststellen agenda.

De voorzitter merkt op dat agendapunt 6.1.C een vertrouwelijk stuk is. Als niemand daar iets over wil zeggen, kan het voorstel in de openbare vergadering worden aangenomen.
De heer ***Van de Pol*** zegt dat hij een stemverklaring wil afleggen bij dat voorstel.
De voorzitter concludeert dat het dan beter is het agendapunt besloten te behandelen. Hij voegt eraan toe dat het al de bedoeling was een besloten vergadering (agendapunt 10) te houden om notulen van een eerdere besloten bijeenkomst vast te stellen.

De gewijzigde agenda wordt vastgesteld.

De voorzitter draagt het voorzitterschap over aan de loco-dijkgraaf, de heer De Groot.

2. Voordracht herbenoeming dijkgraaf.

De waarnemend voorzitter deelt mede dat het AB zojuist in een besloten vergadering het besluit heeft genomen om de heer M.J.J. Jacobs aan te bevelen voor een nieuwe termijn als voorzitter-dijkgraaf van waterschap Aa en Maas. De aanbeveling zal worden gestuurd naar het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant.
Hij bedankt de vertrouwenscommissie en de griffie voor de ondersteuning bij de procedure en feliciteert uiteraard de heer Jacobs met deze aanbeveling.
De heer ***Jacobs*** bedankt het AB dat het vertrouwen heeft om de volgende periode met hem door te gaan. Hij moest terugdenken aan zijn benoeming en het proces dat daaraan voorafging. Hij ontmoette de vertrouwenscommissie toen bij Van der Valk in Tilburg. Dat was een bijzondere setting in coronatijd in een zaal die groter was dan deze. Daar zaten bijna alle fractievoorzitters op anderhalve meter afstand voor hem. Dan moet je jezelf verkopen. Je verkoopt dan eigenlijk verwachtingen. Het risico voor het AB is dan dat die Jacobs heel mooi heeft gesproken, maar dat de geschetste verwachtingen niet worden ingelost. Er is dan een soort proeftijd van zes jaar om te kijken of het lukt.
Het klinkt gek, maar hij vindt dit moment nog belangrijker dan het eerste. Er is nu gekeken of hij en het AB samen op de goede weg zijn. Hij heeft het idee van wel en hij neemt aan dat het AB dat idee ook heeft, want de manier waarop hier wordt vergaderd, is een verademing. Natuurlijk af en toe schuurt het, maar dat hoort bij het proces en dat maakt het altijd leuk om voor te zitten. De manier waarop iedereen hier met elkaar omgaat, maar toch af en toe de scherpte opzoekt, is een voorbeeld hoe een democratie kan functioneren.
Er komt nogal wat af op het waterschap. Tien of vijftien jaar geleden had hij geen dijkgraaf willen zijn, want dan was je bezig met beheer, onderhoud, de dingen doen. Maar de onvoorspelbaarheden van nu maken het werk steeds relevanter. Dat van hem, maar ook dat van het AB. Dat merkt men ook aan de belangstelling voor de waterschappen. De komende zes jaar worden nog woeliger. Hij hoopt dat het AB op dezelfde manier kan doorgaan. Het heeft hem vertrouwen gegeven en hij heeft vertrouwen in het AB. Samen wil hij er iets heel moois van maken.
(Applaus.)

De waarnemend voorzitter draagt het voorzitterschap weer over aan de voorzitter.

3. Voorjaarsnota waterschap Aa en Maas 2026.

3.A Eerste termijn Algemene Beschouwingen op de Voorjaarsnota.

De heer Scherrenberg merkt op dat dit de laatste voorjaarsnota is van dit DB. In maart volgend jaar zullen na de verkiezingen een nieuw AB en een nieuw DB uitvoering geven aan hetgeen waar dit AB nu richting aan geeft. Deze voorjaarsnota kijkt nog meer dan andere jaren vooruit naar de groeiende opgave van dit waterschap. De ingrepen die nodig zijn in het systeem om het hoofd te bieden aan de toenemende uitdagingen, groeien in aard en omvang. Aa en Maas investeert de komende jaren vele honderden miljoenen in veiligheid en voldoende en schoon water. Daarbij moet het AB soms lastige keuzen maken. In het waterbeheerprogramma (WBP) werkt het DB samen met het AB de komende maanden de koers uit voor de komende jaren. Bij aanvang van deze bestuursperiode is een bestuursakkoord vastgesteld met een brede steun in het AB. Tijdens deze periode zijn de financiële kaders bijgesteld. Bij deze voorjaarsnota ligt een raamwerk voor dat in principe past binnen de kaders van de gemaakte afspraken. Maar er zijn enkele ontwikkelingen die vragen om extra middelen; nieuwe zaken die niet waren voorzien in het bestuursakkoord. Deels lopen die zaken vooruit op het nieuwe WBP. Daar zat een dilemma. Omdat het DB het AB alle ruimte wil geven, maar tegelijkertijd noodzakelijke ingrepen niet wil uitstellen ligt er - als unicum - dit jaar een addendum bij de voorjaarsnota.
De kosten voor de ingezetenen zullen de komende jaren fors toenemen. Dat is geen leuke boodschap, maar wel een realistische. De eerder genoemde opgave vraagt om grote investeringen. Over een deel daarvan is al besloten. De kapitaallasten zullen daardoor onvermijdelijk stijgen. Het waterschap moet zijn verantwoordelijkheid nemen en koersen op doen

wat nodig is, maar wel met gepaste soberheid en doelmatigheid. Toch zullen de tarieven de komende jaren harder stijgen dan de inflatie.
Het DB neemt graag alle reflecties en suggesties in ontvangst, zodat het later dit jaar een begroting kan voorleggen die hopelijk weer op brede steun kan rekenen. Bij die begroting worden uiteraard de laatste inzichten meegenomen op het gebied van inflatie, prijsontwikkeling, areaalgrootte en dat soort zaken, want die getallen worden geactualiseerd in de laatste versie.
De voorzitter wijst erop dat de partijen aan de beurt komen in volgorde van grootte.
De heer ***Van Geest*** stelt dat hij de verkeerde versie van zijn verhaal heeft voorstaan. Hij verzoekt het woord eerst aan de volgende fractie te geven.
Mevrouw ***Nooijen*** erkent dat de voorjaarsnota 2026 technisch solide is. Het gat van € 1,3 miljoen is gedicht en € 2,7 miljoen aan knelpunten is budgetneutraal opgevangen door scherp asset management en de inzet van incidentele reserves. Maar daarmee wordt zichtbaar waarvoor de BBB vorig jaar al waarschuwde: de rek is eruit. Daarom kijkt zij vandaag niet alleen naar 2026, maar ook naar de richting die dit DB kiest naar 2027 en de nieuwe bestuursperiode. Bovenop de voorjaarsnota ligt nu een addendum van € 5 miljoen. Dat wordt gepresenteerd als noodzakelijke ruimte voor een verantwoorde overgang. Zij vindt dit niet slechts een technische aanvulling, maar ook politieke voorprogrammering. Met dit addendum vraagt het DB extra financiële ruimte, terwijl de verkiezingen eraan komen en een nieuw AB straks eigen keuzen moet kunnen maken. Het DB regeert dus in feite over de eigen bestuursperiode heen. Het gevolg daarvan is een extra lastenstijging van gemiddeld 2,6%. Dat roept de vragen op welk recht dit DB meent te hebben om nu al financieel voor te sorteren op keuzen die thuishoren bij het nieuwe AB en hoe het DB richting de verkiezingen gaat uitleggen dat de lasten opnieuw stijgen, terwijl de grote investeringsgolf nog moet komen.
Voor de BBB raakt dit aan een groter patroon. Al decennia lang worden in plannen steeds meer nieuwe ambities opgenomen, worden maatregelen doorgeschoven (sommige tot 85%), worden pakketten aangevuld en blijven kosten oplopen. Dat patroon zie je opnieuw richting het nieuwe WBP. Dat kan niet steeds worden afgedaan als pech, vertraging of complexiteit. Als maatregelen meerdere planperioden nodig hebben, als waterkwaliteitsdoelen niet worden gehaald, als fysieke inrichting niet aantoonbaar genoeg resultaat oplevert en als alle kosten blijven stijgen, moet het DB niet alleen vragen om meer geld, maar moet het zich afvragen of de aanpak wel klopt.
Spreker noemt in dat verband nadrukkelijk de medewerkers, de mensen in het veld, de mensen bij de stuwen, gemalen, zuiveringen, sloten, beken, dijken en watergangen. Die staan met hun laarzen in de werkelijkheid en werken elke dag keihard. Die zien waar het water stilstaat en de sloten dichtgroeien. Die zien waar overstorten effect hebben en waar foutaansluitingen worden vermoed. Die zien waar beken mooi zijn ingericht, maar de situatie nog steeds niet klopt, waar een project is opgeleverd, maar het beheer daarna alleen maar veel ingewikkelder is geworden. Juist daarom moet het AB de vraag durven stellen: geeft het deze mensen wel de juiste opdracht? Te vaak begint het met een maatregel: een beekherstelproject, een natuurvriendelijke oever, een ecologische verbinding of een mooie kaart. Maar water laat zich niet sturen door wensbeelden. Een sloot wordt niet schoon door een rapport te schrijven, een beek wordt niet gezond omdat je hem mooier laat slingeren, een natuurgebied blijft niet schoon als de vervuiling gewoon blijft binnenkomen. Wat is er gewonnen, als een nieuwe oever direct opnieuw vervuild wordt? Als een beek mooi slingert, maar ondertussen stedelijk afvalwater, riooloverstorten, foutaansluitingen, indirecte lozingen, medicijnresten, pfas, ammonium of andere probleemstoffen blijft ontvangen, is dat toch geen schoon watersysteem? Dan ben je niet aan het oplossen, maar aan het repareren wat aan de voorkant blijft binnenkomen. Dat is niet eerlijk naar de medewerkers, de inwoners en helemaal niet naar de belastingbetaler.
Daarom zegt de BBB dat bronherleidbaarheid leidend moet worden. Je kunt niet alleen zeggen dat water niet voldoet, maar je moet weten waarom niet. Van probleemstoffen moet je weten waar ze vandaan komen en je moet aantonen welke bron welk aandeel heeft. Je kunt niet alleen zeggen dat een maatregel bijdraagt, maar je moet meten of het echt beter wordt. Dat geldt voor iedereen: landbouw, bedrijven, industrie, zorginstellingen, huishoudens, gemeenten, rwzi's, riooloverstorten, foutaansluitingen, indirecte lozingen en ook voor vervuiling van buiten het gebied. Water stopt niet bij een perceel, niet bij een grens van gemeente of land. Bronherleidbaarheid is geen luxe, maar een financiële noodzaak. De duurste maatregel is niet de maatregel die veel kost, maar die niets oplost en daarna ook nog jarenlang beheer vraagt. Als het waterschap blijft investeren zonder eerst zeker te weten waar de bron zit, welk probleem je oplost en welk effect je verwacht, vraag je de inwoners om belasting te betalen voor maatregelen waarvan de werking onvoldoende hard is. Dat is niet verantwoord begroten.

De volgorde moet anders. Eerst het systeem begrijpen, eerst de bron vinden, eerst de kraan dichtdraaien, dan pas de inrichting. Dat is niet minder ambitieus, maar juist erg ambitieus. Het is makkelijker om kilometers beekherstel, natuurvriendelijke oevers of aantallen vispassages te rapporteren dan om eerlijk te zeggen: deze stof is gedaald, deze bron is aangepakt, deze parameter is verbeterd en dit waterlichaam functioneert aantoonbaar beter. Daar moet het om gaan. Niet rapporteren wat het waterschap doet, maar wat werkt.
Dat geldt ook voor ruimtelijke keuzen. Als er wordt gebouwd in laaggelegen of watergevoelige gebieden, verdwijnt het waterprobleem niet, maar het verschuift naar het buitengebied, naar landbouwgrond, naar gebieden waar voedsel wordt geproduceerd. Dat sluit niet aan bij de strategische agenda voedselzekerheid van de staatssecretaris van LVVN. Dan wordt een ruimtelijke keuze in de stad een wateropgave voor het buitengebied. Ook daar moet het waterschap niet alleen achteraf adviseren, repareren, pompen, bergen en compenseren, maar het moet vooraf duidelijk kunnen zeggen wat wel en wat niet kan en wat alleen kan als de wateropgave echt is opgelost. De BBB is niet tegen woningbouw, maar wel tegen beleid waarbij mooie doelen op elkaar worden gestapeld, terwijl de mensen in het veld en de belastingbetaler daarna de rekening krijgen. Daarom heeft zij bij deze voorjaarsnota een duidelijke boodschap aan het DB: zorg voor een realistische en toekomstbestendige begroting, houd binnen deze bestuursperiode de tarieven strak binnen de kaders van het bestuursakkoord, leg geen financiële verplichtingen over de verkiezingen heen zonder volledige politieke afweging, maak zichtbaar wat maatregelen kosten, wat ze opleveren en welk effect ze aantoonbaar hebben en maak bronherleidbaarheid leidend voordat opnieuw grote pakketten worden vastgesteld. De BBB wil geen voorjaarsnota die technisch klopt, maar die bestuurlijk vooruitgrijpt op keuzen van het volgende AB. De BBB wil geen begroting die sluit door incidentele ruimte, terwijl structurele lasten blijven oplopen. De BBB wil geen WBP dat opnieuw mooi klinkt op papier, maar vastloopt in uitvoering, beheer en betaalbaarheid. De BBB wil vooral niet dat de medewerkers blijven dweilen zolang de kraan openstaat. Het waterschap moet niet langer de dweil zijn, maar de hand die de kraan dichtdraait.
De motie “Bron herleidbaarheid als hoofdstuk in het WBP” is ingetrokken omdat door het DB is gesteld dat dit al was al besproken in een themabijeenkomst en toegezegd door het DB. Maar in het toezeggingenregister vindt zij niets over een afzonderlijk hoofdstuk “Bron herleidbaarheid in het WBP 2028-2033”. Zij verzoekt het DB vóór de tweede termijn aan te geven waar zij deze toezegging kan terugvinden.
De heer ***Van Geest*** spreekt zijn waardering uit voor wat het afgelopen jaar tot stand is gebracht, in voorbereiding en in uitvoering is genomen. Het algemene beeld na lezing van het jaarverslag en de voorjaarsnota is dat van een organisatie die conform het bestuursprogramma een grote ambitie toont en forse resultaten boekt. Je kunt je daarbij afvragen of het waterschap misschien te ambitieus bezig is en medewerkers en financiers te zwaar belast. Zijn fractie is tot de conclusie gekomen dat het faseren van de voornemens geen soelaas biedt, omdat dat in latere jaren lasten met zich zal meebrengen. Nog afgezien van de urgentie die voor een aantal projecten geldt.
Het HWBP vraagt veel van de organisatie en kost veel geld. Zijn fractie is tevreden over de periodieke terugkoppeling naar het AB en heeft er vertrouwen in dat de werkzaamheden volgens planning worden verricht. De kerntaak zuivering van het rioolwater en het oppervlaktewater vraagt een grote investering. Renovaties en uitbreidingen om het effluent nog schoner te krijgen, zijn in voorbereiding of in uitvoering. Na jaren is er het perspectief dat de rwzi Den Bosch op het gewenste niveau kan worden gebracht. Maar het is nog lang niet voldoende. Bij meerdere rwzi’s zijn extra stappen nodig. Het waterschap is aardig op weg de KRW-doelen te benaderen, maar ze worden in 2027 helaas nog niet gehaald; slechts partieel.
Op niet al te lange termijn moeten beslissingen moeten worden genomen over de toekomst van de rwzi’s. Komt er een omslag van biologische zuivering naar chemische zuivering? Wat betekent dit dan voor de huidige zuiveringspraktijk? Het is goed dat Aa en Maas zich samen met collega-waterschappen intensief met deze vragen bezighoudt. Het bezoek aan Aquon heeft geleerd hoe complex het is om schoon en veilig oppervlaktewater te krijgen. Hoewel Brabant vooroploopt bij het zo actief en creatief mogelijk Inzetten bij de realisatie van de groen-blauwe structuur vraagt hij toch opnieuw aandacht voor de voortgang. Probeer de grondbank zo actief en creatief mogelijk in te zetten voor het bereiken van de KRW-doelen. Uit een presentatie over de voortgang bij het project “De Stad als spons” bleek dat het budget komend jaar wordt verhoogd. Zijn fractie heeft waardering voor het werk dat in het kader van dit project wordt verricht. Vanuit het AB is er onlangs op aangedrongen in het kader van dat project het probleem van de overstorten en vergroening van de gebouwde omgeving meer aandacht te geven. De hittestress in de bebouwde omgeving neemt ernstige vormen aan en afkoppeling komt maar mondjesmaat op gang. Commitment met gemeenten is niet genoeg. Actie van alle partijen is geboden.

De onlangs door het kabinet gepresenteerde stikstofmaatregelen hebben voor het werkgebied van Aa en Maas ongetwijfeld de nodige gevolgen. Hij is benieuwd hoe het DB met deze ontwikkeling denkt om te gaan.
Aa en Maas vaart op financieel gebied scherp aan de wind. Water Natuurlijk kan zich daarin vinden, omdat de beoogde investeringen noodzakelijk zijn. Uitstel leidt op termijn tot hogere kosten. De voorgestelde tariefverhogingen voor 2027 hebben dan ook onze instemming.
Het addendum bij de voorjaarsnota bevat de elementen die goed kunnen worden gebruikt bij het richting geven aan de begroting 2027.
De heer ***Aarts*** wijst erop dat volgens de heer Van Geest uitstel leidt tot hogere kosten. Hij wil weten welke kosten dan hoger worden en hoeveel hoger.
De heer ***Van Geest*** antwoordt dat het DB al meermalen heeft laten weten dat, als je bepaalde investeringen nu niet doet, de almaar stijgende kosten ertoe leiden dat het waterschap voor hogere kosten komt te staan als het de zaak uiteindelijk toch aanpakt. Hij vindt niet dat hij daarmee iets nieuws zegt.
De heer ***Peters*** meent dat het waterschap voor hete vuren staat nu juni de warmste maand sinds jaren is geweest en ook nog een van de droogste maanden. De voorzitter zei net, nadat hij een blijde boodschap had gehad, dat het werk van het AB relevant is. De burger waardeert dat misschien niet eens. Een journalist vroeg zich zelfs af wat het waterschap voor iets is. Die zei dat iedereen een waterschap pas leert kennen, als er een overstromings- of een droogteprobleem is. Helaas heb je daarmee te maken, hoewel er in de communicatie al grote stappen worden gemaakt. Hoewel het werk van het AB relevant en groots is, blijft Aa en Maas een van de goedkoopste waterschappen. Hij bedankt daarvoor de medewerkers.
In de voorjaarsnota staat dat er ook al aardig wat verdiend is. Gelet op de KRW, beekherstel, Howabo, dijkverhoging en stikstofmaatregelen heeft Aa en Maas nog nooit zulke grote plannen te volbrengen gehad. Het is een goede zaak dat met het addendum een extra impuls wordt gegeven om die taken af te maken. Aa en Maas moet robuust en klimaatbestendig zijn. In de commissies bleek dat het waterschap er door slim en scherp begroten en plannen aanbesteden financieel goed voor staat. De lasten zullen stijgen, maar gelet op de grote klimaatverschillen en het intensief gebruik van het land is dat ook nodig. Met de middelen die vanuit het rijk naar Aa en Maas toe komen, moet het AB klaarstaan om dit waterschap gezond, robuust en toekomstbestendig te maken.
De heer ***Aarts*** stelt dat de heer Peters vindt dat met het addendum een mooie impuls wordt gegeven en dat die in dat verband een lijst projecten noemt. Hij meent dat daarvoor al aparte kredietaanvragen zijn gedaan. Hij vraagt zich dan ook af welke impuls er volgens de heer Peters meer in dat addendum staat dan in die kredietaanvragen.
De heer ***Peters*** antwoordt dat projecten naar voren worden gehaald en niet naar achteren worden geschoven. Dat zou meer geld kosten en dat is in het addendum verwoord. Voor zijn fractie had dit overigens niet met een apart addendum gehoeven, maar had het ook in de voorjaarsnota kunnen staan. Maar hij wijst er wel op dat, buiten het bestuursakkoord om, plannen worden gerealiseerd die hij nodig acht.
Het waterschap moet niet alleen voor de bewoners in het buitengebied werken en beheren. Er ligt ook een taak om in de gemeenten meer te doen en ze mee te krijgen om met extra middelen van Aa en Maas hun taken op het gebied van afkoppelen, water vasthouden en het opheffen van overstorten beter te laten uitvoeren. Hij hoort graag van het DB hoe het hieraan de komende tijd gaat werken. Zijn fractie stemt in met de voorjaarsnota, inclusief het addendum.
De heer ***Van Zinderen*** meent dat dit niet zomaar een financieel tussenmoment is, maar de standpuntbepaling voor de keuzen die het AB bij de begroting 2027 moet maken. De voorjaarsnota geeft immers richting aan een meerjarige, beleidsmatige en financiële ontwikkeling en laat ook zien wat dit betekent voor de toekomstige tarieven. Voor de VVD is dit een belangrijk moment. De opgaven voor het waterschap zijn groot: waterveiligheid, voldoende waarde, schoon water en een betrouwbare afvalwaterketen zijn en blijven de kerntaken.
Tegelijkertijd blijven de kosten stijgen: bouwkosten, energiekosten, rentelasten, personeelskosten, alsmede de kosten voor grote investeringen die nodig zijn voor onder meer waterkwaliteit, klimaatadaptie en de zuiveringen. Juist omdat de kosten stijgen, moet het AB extra scherp zijn. Want elke uit te geven euro wordt uiteindelijk opgebracht door de inwoners, agrariërs en andere ondernemers. Die merken zelf ook dat alles duurder wordt. Voor de VVD is daarom de vraag bij deze voorjaarsnota niet alleen wat het waterschap allemaal wil doen, maar ook wat het moet doen, wat slimmer kan en wat later. Misschien wel de belangrijkste vraag is wat Aa en Maas samen met anderen kan betalen. Belastingverhoging zal voor de VVD nooit de eerste reflex zijn, maar als het nodig is, is het ook nodig. Voordat je inwoners en bedrijven vraagt om meer te betalen, moet het

waterschap laten zien dat er eerst kritisch is gekeken naar de eigen uitgaven, naar fasering van projecten, naar samenwerking met andere overheden, naar subsidies en naar nieuwe inkomsten. Deze voorjaarsnota vraagt dus om realisme. Niet alles kan tegelijk. Het AB moet keuzen maken. Voor de VVD betekent dit prioriteiten geven aan kerntaken, scherp sturen op doelmatigheid en voorkomen dat mooie ambities automatisch leiden tot structureel hoge lasten.
De VVD zal deze voorjaarsnota positief kritisch benaderen. Positief, omdat duidelijk is dat Aa en Maas werkt aan belangrijke maatschappelijke opgaven. Kritisch, omdat de VVD wil dat dit op een betaalbare, verstandige en financieel houdbare manier gebeurt. Het waterschap moet investeren waar nodig, maar moet ook durven kiezen. Het moet zijn verantwoordelijkheid nemen voor waterveiligheid en waterkwaliteit, maar moet ook zorgvuldig omgaan met de portemonnee van inwoners, agrariërs en ondernemers.
De heer ***Leenders*** stelt dat de voorjaarsnota 2026 laat zien dat waterschap Aa en Maas voor grote opgaven staat. Klimaatverandering, waterkwaliteit, waterveiligheid en de noodzakelijke vervanging van infrastructuur vragen om forse investeringen. Daarvoor is een bestuur nodig dat koers houdt, keuzen maakt en uitlegt waarom die keuzen nodig zijn.
De CDA-fractie onderschrijft de noodzaak van een sterk en toekomstbestendig waterschap. Zij wil een waterschap dat betrouwbaar is voor inwoners, boeren, bedrijven en natuurbeheerders. Maar hij constateert dat de voorjaarsnota op een aantal punten verder afwijkt van het bestuursakkoord dan wenselijk is. In het bestuursakkoord is nadrukkelijk gekozen voor een evenwichtige benadering: investeren waar nodig, zorgvuldig omgaan met belastinggeld en samenwerken met de omgeving. In de voorjaarsnota is te zien dat de financiële druk sneller oploopt dan destijds voorzien. De stijgende kapitaallasten, hogere rente en toenemende uitvoeringskosten leiden tot een zwaardere belastingdruk voor inwoners en ondernemers. Het accent van het akkoord verschuift daardoor van geleidelijke en uitlegbare groei naar een sneller oplopende financiële belasting. Het addendum laat zien dat aanvullende middelen nodig zijn voor lopende opgaven en dat er meer onzekerheden zijn rond planning en uitvoering. Begrijpelijk in een tijd van personeelsschaarste en stijgende kosten, maar het vraagt wel om scherpere prioritering. Niet alles kan tegelijk.
Hij mist in de voorjaarsnota een heldere koppeling tussen de extra uitgaven en de concrete maatschappelijke effecten voor de inwoners. Levert iedere extra euro aantoonbaar meer waterveiligheid, schoner water of minder droogteschade op?
Op drie punten ziet hij belangrijke verschillen met het bestuursakkoord. Het bestuursakkoord gaat uit van een beheerste ontwikkeling van de lasten. De voorjaarsnota laat een steviger oplopend financieel beeld zien door hogere investeringen en kapitaallasten. Ten tweede lag de nadruk in het akkoord op realistische uitvoering en samenwerking. Het addendum laat zien dat de organisatie onder druk staat en dat fasering en prioritering steeds belangrijker worden. Het derde punt is de focus in de programmering. Het akkoord sprak over een balans tussen waterveiligheid, waterkwaliteit, landbouw, natuur en leefomgeving. In de voorjaarsnota gaat de aandacht vooral uit naar de grootste investeringsprojecten, terwijl gebiedsgerichte samenwerking en maatwerk minder zichtbaar worden.
De heer ***Aarts*** merkt op dat de heer Leenders meent dat het addendum iets laat zien, maar hij vraagt zich af wat het laat zien. Hij ziet alleen algemeenheden en niks concreets. Hij vraagt of de heer Leenders in staat is om concreet te noemen wat in het addendum staat wat zou leiden tot het gerechtvaardigd uitgeven van extra kosten.
De heer ***Leenders*** antwoordt dat hij daarop later terugkomt. Dan zal blijken dat het CDA daar andere suggesties en beelden bij heeft. Het addendum vraagt wel extra geld.
Het CDA ziet ook kansen. De eerste is om sterker gebiedsgericht te werken. Door samen met gemeenten, agrariërs, terreinbeheerders en inwoners plannen te maken, kunnen middelen doelgerichter worden ingezet en ontstaat er meer draagvlak. De tweede kans is om innovatie nadrukkelijker te benutten. Slim waterbeheer, digitale monitoring en samenwerking met kennisinstellingen kunnen helpen om efficiënter te werken en toekomstige kosten te beperken. De derde kans is om de relatie met de agrarische sector te versterken. Boeren zijn geen probleem dat moet worden opgelost, maar partners in het beheer van water en bodem. Investeringen in waterconservering, bodemverbetering en klimaatadaptatie kunnen juist daar grote maatschappelijke winst opleveren. De vierde kans is om transparanter te sturen op resultaten. Maak inzichtelijk welke projecten het meeste bijdragen aan waterveiligheid, waterkwaliteit en klimaatbestendigheid. Dat helpt om keuzen uit te leggen en vergroot het vertrouwen van inwoners.
Het CDA heeft enkele suggesties om met deze voorjaarsnota de zaken meer in balans te brengen met het originele bestuursakkoord. Er moet meer worden gekeken waar en op welk gebied subsidies zijn binnen te halen. In de vorige bestuursperiode kwam daarvan regelmatig een mooi voorbeeld voorbij, zowel bij watersysteem als bij waterketen en duurzaamheidsprojecten. Er is veel

te weinig aandacht in de voorjaarsnota voor het slim binnenhalen van subsidies. Je kunt niet meteen rekenen op subsidies, maar als je ze niet in beeld hebt, zullen ze in november zeker niet in de begroting komen.
Bij het lezen van de stikstofbrief van minister Van Essen zou de focus moeten liggen op het onderdeel waterlichamen. In bijl. 3 van deze brief worden diverse waterlopen genoemd met een 250 m-zone, zelfs waterlopen die niet direct tegen een Natura 2000-gebied aan liggen of geen KRW-waterloop zijn, zoals de Kaweise Loop en de Voordeldonkse Broekloop. Die lopen beide midden door een landbouwgebied. Een zone van 250 meter heeft daar een ongekende uitwerking op bedrijven en dus ook op draagvlak in belangrijke gebiedsprocessen, zoals de GGA en Novex De Peel. Aa en Maas kan geen tientallen van dit soort processen aan. Focus dus op de belangrijkste gebieden, zoals De Groote Peel en de Deurnese Peel en Mariapeel en doe die projecten goed. Liever twee tot drie projecten goed dan een twintigtal half met enorme tegenwerking van de aanliggende grondeigenaren.
De heer ***De Kleijne*** vraagt of het DB bij het ministerie navraag kan doen waarom het voornemens is om deze acht beken in het gebied op deze manier te belasten. Zijn achterban is boos en gefrustreerd door deze opeenstapeling van onzinnige regels.
De voorzitter noteert dit als een vraag aan het DB waarop het na de lunch zal terugkomen.
De heer ***Leenders*** vindt dat er ook moet worden gewerkt aan minder kwetsbaarheid bij stroomuitval. Afgelopen week viel in het gebied van De Dommel de stroom uit in de omgeving van Tilburg. Stroomuitval is in Nederland een uitzondering. Hij wil weten hoe zelfvoorzienend Aa en Maas is en of het de zaak redelijk snel kan opstarten. Dat hoeft wat hem betreft geen honderd procent te zijn, maar een noodscenario om de biologie van de rwzi's op gang te houden zou voldoende zijn.
Hij vraagt zich verder af hoe het waterschap echt sturing wil geven aan bronaanpak voor zeer zorgwekkende stoffen. Wanneer zijn er concreet stappen te verwachten en hoe gaat Aa en Maas in gesprek met bedrijven om grote vervuilingen in de toekomst te voorkomen? Bij De Dommel is samen met de omgevingsdiensten bij bedrijven gekeken hoe bronnen van zeer zorgwekkende stoffen inzichtelijk zijn gemaakt. Door daaraan meer aandacht te geven, was er op korte termijn al verbetering in het effluent van de rwzi's. Gaat het DB dit ook zo oppakken in het werkgebied? De benaderde bedrijven zagen dit niet als een bedreiging, maar reageerden positief op deze poging om samen te werken aan een betere waterkwaliteit.
Het CDA vindt overigens dat vervuiling primair via vergunningverlening, handhaving en bronaanpak moet worden aangepakt en niet via een steeds verdere verfijning van de belastingheffing. Hij ziet daarom onvoldoende aanleiding om afzonderlijke stoffen als fosfor en chloride als extra element in de zuiveringsheffing op te nemen. Op 11 juni jl. is in de commissie toegezegd dat op dit punt verduidelijking zou worden aangebracht, maar die heeft hij in de stukken niet kunnen vinden.
Het CDA kiest voor een constructieve oppositie. Het erkent dat het waterschap voor grote opgaven staat en wil meewerken aan oplossingen. Hij verzoekt het DB wel om de verbinding met het bestuursakkoord terug te brengen in de begrotingskeuzen. Dus een realistische planning, scherpe prioriteiten en een belastingontwikkeling die voor inwoners en ondernemers uitlegbaar blijft. Water verbindt. Daarom vraagt goed waterbestuur niet alleen om investeringen, maar ook om vertrouwen, samenwerking en verantwoordelijkheid. Dat is de koers die het CDA samen met dit AB blijft zoeken.
De heer ***De Mare*** merkt op dat het voorjaar als geheel niet uitzonderlijk droog of nat was; de aanzienlijke hoeveelheid regen viel grotendeels via flinke plensbuien. Ouderwets Hollands druilweer komt steeds minder voor; het wordt allemaal steeds extremer. Vanuit de verantwoordelijkheid voor veilig en voldoende water verwacht de maatschappij dat het waterschap dat adequaat behandelt; dat het robuuste watersysteem die extreme uitersten aan blijft kunnen, zonder overstromingen of dat beekjes droogvallen en/of de grondwaterstand wegzakt.
Zijn fractie voelt die verantwoordelijkheid voor dat robuuste watersysteem, in een veranderend klimaat met extremer weer. Het AB moet dus doen wat het nodig acht en het is niet verantwoord om noodzakelijke projecten af te zwakken of vooruit te schuiven, omdat zij veel geld kosten. De rekening komt dan uiteindelijk toch, maar is dan waarschijnlijk veel hoger. Hij steunt daarom de maatregelen voor waterveiligheid en voldoende water en roept op om die ambitie in het volgende WBP vast te houden.
Bij het robuuster maken van het watersysteem gaat het vaak over het herstellen van de natuur of van natuurlijke waarden. Dat gebeurt dan met draglines, weinig natuurlijk dus, maar wel zodat de natuur zich op die plekken daarna zal kunnen ontwikkelen. Daarbij ontstaat vaak een dilemma tussen natuur, rust en recreatief medegebruik. Hij vindt dat recreatief medegebruik niet mag leiden tot achteruitgang van bestaande natuur. Maar als er samen met partners nieuwe natuur wordt gerealiseerd mag er wel wat meer aandacht voor recreatief medegebruik komen; bijvoorbeeld voor

wandel- en fietsroutes langs beekjes. Dat draagt bij aan goede gezondheid van inwoners, aan hun kwaliteit van leven, en daarmee ook aan draagvlak voor de projecten.
De waterkwaliteit wordt nog steeds te veel als probleem voor het waterschap gezien. De portefeuillehouders vinden vaak wat over stedelijk water en afvalwater, maar ze zeggen dat ze er niet over gaan. Dat moet veranderen. Of het nu over stedelijk afvalwater, stedelijk waterbeheer, of over watervervuiling vanuit de agrarische sector gaat, als je de waterkwaliteit integraal wil verbeteren moet het waterschap meer macht hebben om overal verbeteringen af te dwingen. Ook naar gemeenten en vervuilende bedrijven, zodat alle vervuilers gelijk en rechtvaardig worden aangesproken. Hij constateert met genoegen dat deze wens breed wordt gedeeld.
De PvdA wil graag dat de waterschappen meer bevoegdheden krijgen om maatregelen af te dwingen. Denk aan het dwingend opleggen van het verminderen of saneren van noodoverstorten en van probleemstoffen in indirecte lozingen. De portefeuillehouder merkt wel dat de aandacht daarvoor bij gemeentebestuurders toeneemt, maar hoort ook wel de vraag of het waterschap daarvoor niet meer wettelijke mogelijkheden heeft. Als het zaken via de waterschapsverordening beter probeert te regelen, komt er meteen tegengas, zoals een ingekomen brief bij deze vergadering. Extra landelijke aandacht en regie lijken hem dan ook wenselijk.
Hij bedankt dat zijn voorstellen voor de vergaderorde inmiddels zijn geïmplementeerd en voor het steeds inzichtelijker worden van de P&C-documenten over realisatiepercentages en de effecten van jaar-overschrijdende projecten. Het waterschap moet openstaan voor innovatieve werkwijzen, zoals inspecties via drones. Door beter te meten kunnen voorstellen steeds beter op feitelijke gegevens worden gebaseerd, maar dat moet niet doorslaan, want het tot op een extreem niveau rapporteren en verantwoordingsstudies opstellen kan uiteindelijk onverantwoord veel tijd en geld kosten. Hij pleit er dan ook voor om op een passend bestuursniveau aan het AB te rapporteren.
Over de financiën en hoe alles in rekening wordt gebracht bij de belastingbetaler merkt hij op dat hij het opmerkelijk vindt hoezeer Aa en Maas zich beperkt met financiële kaders die het zelf heeft vastgesteld. Als het AB ervan overtuigd is dat investeringen noodzakelijk zijn, en dat zijn ze, mogen die kaders niet verhinderen om de verantwoordelijkheid te nemen.
Voor zijn fractie gelden bij de uitgaven heel eenvoudige principes:

- doen wat nodig is voor een duurzame toekomstbestendige wereld waarbij geen lasten naar de volgende generaties worden doorgeschoven;
- dat moet sober en doelmatig, want het gaat om gemeenschapsgelden;
- de kosten moeten rechtvaardig in rekening worden gebracht bij alle belastingbetalers, wat inhoudt: vervuilers betalen extra, profijthebbers betalen extra, de verdeling over categorieën moet rechtvaardig zijn en de zwakkeren in de samenleving worden ontzien;
- als de kosten meer dan de inflatie stijgen, moet je de belastingbetalers goed uitleggen dat ze daar ook meer voor krijgen: in een tijd van steeds uitdagender klimaatomstandigheden kunnen zij toch blijven genieten van waterveiligheid en van voldoende en schoon water. Dat draagt direct bij aan ieders kwaliteit van leven, gezondheid en veiligheid. Communicatie en goede uitleg hierover is essentieel.

De heer ***Aarts*** vraagt of de heer De Mare dat lijstje iets meer kan duiden. Wie is bijvoorbeeld de profijtbetaler, wie belast veel meer en wie vervuilt veel meer?
De heer ***De Mare*** meent dat het gaat om een algemeen principe. Als iemand meer profijt heeft van water dan anderen, zou die daarvoor een toeslag moeten betalen. Het tarief voor mensen die relatief weinig met water te maken hebben, kan dan gelijk blijven. De verdeling van het geld dat alle inwoners en bedrijven in een gebied moeten opbrengen voor de taken van het waterschap wil hij zo rechtvaardig mogelijk maken. Voor personen geldt natuurlijk hetzelfde als voor bedrijven. Een bedrijf dat voor zijn bedrijfsvoering meer water gebruikt dan vergelijkbare bedrijven, moet zwaarder worden aangeslagen.
De heer ***Aarts*** vraagt of het meer water gebruiken op drinkwater slaat. Water komt ergens vandaan. Een boer voert water niet via het riool af, in ieder geval minder dan hij drinkwater inneemt. Daarom wil hij een verduidelijking.
De heer ***De Mare*** vindt het moeilijk om erg in detail te gaan. Stel dat je twee agrarische bedrijven vergelijkt of twee biermakende bedrijven en dat het ene voor hetzelfde productieproces veel meer drinkwater gebruikt, maar ook bodemwater dan het andere. Dan vindt hij dat het bedrijf dat een minder waterverbruikend bedrijfsproces heeft weten te realiseren, daar het voordeel van mag hebben in de vorm van lagere lasten. Dat is wat hij bedoelde met het rechtvaardig maken. Voor vervuilers zou hetzelfde moeten gelden.
Na dit betoog zal het duidelijk zijn dat de PvdA instemt met de in deze voorjaarsnota opgenomen inhoudelijke voorstellen en met de dekkingsvoorstellen, inclusief het zogenoemde addendum. Zijn kritiek op de werkwijze met dat addendum is al in de commissies aan de orde geweest en is nu

eigenlijk niet meer van belang, omdat wat hem betreft de daarin genoemde voorstellen straks integraal in de begroting mogen worden opgenomen.
Zijn fractie heeft geen moties of amendementen, omdat zij niet de behoefte heeft om het beleid van dit DB bij te sturen. Hij wenst het DB succes met het laatste bestuursjaar.
De heer ***Van de Pol*** wijst op de kop op verschillende nieuwssites in mei naar aanleiding van een rapport van AEF (Andersson Elffers Felix): “De belastingen van waterschappen verdubbelen richting 2050”. Dat hoeft niet te verbazen. Jarenlang is gekozen voor een inrichting van Nederland die steeds meer vraagt van het watersysteem. Tegelijkertijd is gekozen voor een economie die grote hoeveelheden broeikasgassen uitstoot en daarmee de klimaatcrisis heeft veroorzaakt. Juist de gevolgen daarvan, droogte, wateroverlast en extremer weer, zorgen dat de kosten voor waterschappen verder oplopen. Nu moet het waterschap omgaan met de gevolgen. Daaruit moet je de les trekken dat je de rekening niet moet doorschuiven naar toekomstige generaties. Daarom steunt zijn fractie het addendum.
Later dit jaar staat de nieuwe energie-, klimaat- en circulariteitsstrategie (EKC) op de agenda. Ondanks de netcongestie ziet hij volop kansen. Denk aan het benutten van warmte uit effluent, nog meer vergisten van rioolslib, samenwerken met buurtbatterijen en het terugdringen van broeikasgassen uit het watersysteem. Er ligt ook veel potentie in het gebruik van plantaardige, biobased materialen. Kijk daarbij niet alleen naar de milieukostenindicator, want daarin zitten twijfelachtige boekhoudkundige keuzen en worden plantaardige biobased materialen ten onrechte onvoldoende gewaardeerd.
Over de EKC heeft hij enkele vragen.

- Vanuit Europa wordt van overheden gevraagd om jaarlijks 1,9% energie te besparen. Zijn hiervoor concrete plannen?
- Op pagina 22 wordt gesproken over het afstemmen van piekmomenten in opwekking en verbruik. Hoe krijgt dit in de praktijk vorm?
- Is er prioriteit aangevraagd voor uitbreiding van de elektriciteitscapaciteit bij de rwzi’s voor de voorgenomen plannen?

De rode draad in zijn bijdrage is dat een toekomstbestendig waterschap verder kijkt dan de korte termijn. Dat betekent investeren in preventie, in een gezond watersysteem en in respect voor het leven waarmee de mens dit gebied deelt. Vanuit die gedachte staat hij stil bij dierenwelzijn. Dat is voor zijn fractie geen afgeleide van natuurbeleid of waterbeheer. Dieren hebben een intrinsieke waarde. Zij zijn geen middelen voor menselijke doelen, maar levende wezens met eigen belangen. Juist daarom heeft het AB de verantwoordelijkheid om bij besluiten zorgvuldig met dieren om te gaan. Hij is verheugd dat verder wordt gewerkt aan de nota dierenwelzijn en dat ook de rekenkamer hieraan aandacht zal besteden. Mensen zijn slechts één diersoort van de vele die in dit waterschap leven. De keuzen die het AB maakt, hebben direct invloed op het welzijn van de medebewoners van het waterschap. Dat vraagt om zorgvuldigheid en transparantie. Hij doet daarom de suggestie in voorstellen standaard een paragraaf op te nemen over de gevolgen voor dierenwelzijn.
Met een nieuwe nota dierenwelzijn kan het waterschap duidelijk maken welke keuzen en afwegingen het maakt op het gebied van dierenrechten. Want de beslissingen van het AB hebben veel invloed op het leven van dieren. Hij noemt het faciliteren van hengelen, de omgang met bevers en muskusratten, het welzijn van grazers op de dijken, dieren in het oppervlaktewater, dierenwelzijn bij calamiteiten en in het inkoop- en aanbestedingsbeleid. Zijn fractie vraagt nadrukkelijk aandacht voor het beëindigen van het gebruik van verdrinkingsvallen en wil dat er in ieder geval haast wordt gemaakt met het serieus onderzoeken van alternatieven. Effectiviteit van een methode is slechts één criterium, maar hoeft niet doorslaggevend te zijn. Hoe staat het met dit onderzoek?
Ook bij bevers moet de inzet preventie zijn. Door dijken en waterkeringen onaantrekkelijk te maken, gaas in te graven en hoogwatervluchtplaatsen te creëren, kun je veel problemen door graverij voorkomen. Daarmee los je de oorzaak aan de voorkant op, in plaats van achteraf dieren te doden. Dat is diervriendelijker, duurzamer en uiteindelijk doelmatiger. Hetzelfde geldt voor andere uitheemse dieren zoals rivierkreeften. Door ecosystemen met inheemse soorten te versterken kunnen problemen met uitheemse soorten worden gemitigeerd.
De KRW maakt duidelijk dat de opgave waarvoor Aa en Maas staat veel groter is dan alleen beekherstel en een verdere verbetering van de rwzi’s. Daarmee gaat het de doelen niet halen. Er moet veel fundamenteler worden gekeken naar de inrichting van het landschap. Extensiever landgebruik, meer ruimte voor natte teelten, minder drainage en een lager grondwatergebruik. Een landschap dat water vasthoudt in plaats van zo snel mogelijk afvoert. Alleen dan werk je structureel aan schoon en voldoende water.
Dat sluit ook aan bij het rapport “Scherper aan de wind”. Daarin staat terecht dat agrarisch landgebruik niet automatisch hoeft te betekenen dat een waterloop als kunstmatig of sterk

veranderd wordt aangewezen. Dat vraagt om een ambitieuzere benadering van de KRW met minder vrijblijvendheid en strengere handhaving. Niet uitgaan van wat het huidige gebruik mogelijk maakt, maar van de ecologische kwaliteit die een watersysteem kan bereiken. Juist daarin ligt de sleutel om de KRW-doelen dichterbij te brengen.
Landelijk ontstaan nieuwe kansen om de stikstofuitstoot terug te dringen. Hij vindt dat de waterschappen zich er via de Unie hard voor moeten blijven maken om ook de waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid volwaardig mee te nemen. Niet alleen minder stikstof rondom natuurgebieden, zoals de Peel, maar ook minder watergebruik en minder gebruik van bestrijdingsmiddelen. Ook de voedselzekerheid is daarbij gebaat. Een eerste aanzet is hiervoor al gegeven door de Unie.
De heer ***Aarts*** vraagt of met de term bestrijdingsmiddelen gewasbeschermingsmiddelen worden bedoeld.
De heer ***Van de Pol*** antwoordt ontkennend, want de term gewasbeschermingsmiddelen is te beperkt. Glyfosaat is bijvoorbeeld geen beschermingsmiddel van gewas.
Hij vindt dat waterschappen zich moeten uitspreken voor de eiwittransitie. Met minder landbouwgrond kan dan meer voedsel worden geproduceerd, terwijl tegelijkertijd het watergebruik, de stikstofuitstoot en de belasting van het watersysteem afnemen. Het waterschap zal de klimaat-, water- en natuurcrisis niet oplossen door de natuur steeds verder aan te passen aan de mens. Uiteindelijk zal de mens de samenleving moeten aanpassen aan de grenzen van de natuur.
De heer ***Den Breejen*** meent dat de heer Van de Pol nogal vlotjes over het probleem van de rivierkreeft heenging. Hij vraagt toe te lichten hoe de heer Van de Pol dat aanpassen dan ziet.
De heer ***Van de Pol*** stelt dat als de ecosystemen worden versterkt, één soort zoals de rivierkreeft, minder kans krijgt om problemen te veroorzaken.
De heer ***De Kleijne*** is een beetje verbaasd door het betoog van de heer Van de Pol omdat die zei dat de landbouw moest extensiveren en vervolgens aan het eind van het betoog beweerde dat door de landbouw kleiner te maken, die zal intensiveren en meer zal produceren. Die twee dingen kunnen niet samen.
De heer ***Van de Pol*** meent dat hem woorden in de mond worden gelegd. Hij heeft het niet gehad over intensiveren. Zijn punt is dat je meer voedsel kunt produceren met veel minder landbouwgrond, als je minder dierlijke producten gaat produceren. Daar is consensus over; daar hoef je geen discussie over te hebben.
De heer ***Buis*** heeft de heer Van de Pol horen zeggen dat je de dieren in het water steeds meer met rust moet laten. Maar wat gebeurt er als er dadelijk niet op sommige plaatsen wordt beheerd? Dan zal men op een gegeven moment toch tot de conclusie komen dat beheren noodzakelijk is, omdat je achter de feiten aanloopt. Dan is het dierenleed nog groter.
De heer ***Van de Pol*** meent dat je bevers niet hoeft te beheren. Als je nu bevers aantreft, zijn er andere mogelijkheden om te zorgen dat ze geen problemen meer veroorzaken. De beste oplossing is uiteraard preventie; dan ben je de problemen gewoon voor.
De heer ***Plasmeijer*** merkt op dat hij eigenlijk niet van plan was om iets over het addendum te zeggen, maar omdat bijna iedere fractie dat wel doet, kan hij niet achterblijven. Het addendum is een nieuw fenomeen. Hij prijst de portefeuillehouder dat het is gelukt de voorjaarsnota binnen de kaders van het bestuursakkoord te houden. Tegelijkertijd prijst hij het DB dat het niet de ogen heeft gesloten voor komende problemen en toekomstige extra uitgaven. Een van de belangrijkste redenen voor het addendum, is dat er enkele wettelijke taken op het waterschap afkomen waarvoor het tot nu toe geen financiering had, maar wel de verplichting om ze uit te voeren. Hij verwijst naar het addendum, waar dat duidelijk in staat, maar ook naar het advies van de auditcommissie. Zijn fractie kan instemmen met het addendum.
Over de inhoud zal hij geen vergezichten schetsen, omdat het waterschap nogal wat dingen op de rol heeft staan. Er zijn al enkele genoemd: het HWBP, het project Howabo, de investeringen in de rwzi's, de KRW-opgaven en een paar maanden geleden is begonnen met een nieuw WBP. Dat zijn nogal opgaven voor de toekomst waaronder iedereen de schouders moet zetten en die ook de nodige financiering en uitgaven met zich meebrengen. Hij kan geen nieuwe inhoudelijke dingen verzinnen die daar nog bovenop moeten komen en misschien moet je dat ook niet willen.
Natuurlijk heeft hij wel een aantal vragen over de plannen bij de voorjaarsnota. De uitgaven voor het HWBP zijn fors; 10% van de investeringen komt op het bord van het waterschap, en daarbovenop komt vanaf 2030 een extra solidariteitsbijdrage van ongeveer € 9 miljoen per jaar, omdat het rijk aan de waterschappen heeft gevraagd mee te helpen met extra financiering. Daarnaast is er nog een onopgelost probleem met de voorfinanciering van de subsidies die via het HWBP naar Aa en Maas komen. De portefeuillehouder financiën heeft in de commissie toegezegd dat het AB daar voor 10 juli nog een notitie over zou krijgen, maar hij heeft die notitie niet gezien.

Dat is jammer, want de voorfinanciering kan het waterschap de nodige miljoenen kosten. Het is ook raar, want de Unie is zeer solidair met het rijk om extra te betalen voor het HWBP, maar het rijk is niet bereid om de waterschappen fatsoenlijke voorfinanciering te geven voor de uitvoering. Hij vindt dat de liefde niet van één kant kan komen.
Spreker wil van de portefeuillehouder weten hoe het zit met die extra miljarden die Aa en Maas vanaf 2030 moet investeren. In de voorjaarsnota staat de opmerking dat het waterschap bereid is om mee te betalen, mits het rijk dat ook doet. Heeft het rijk al toegezegd dat het meedoet met die investeringen? Zo ja, dan hoort hij dat graag. Zo nee, dan vindt hij dat er flink moet worden onderhandeld om toch maar de koppeling te maken tussen de voorfinanciering en de extra uitgaven, want voor wat hoort wat. Overigens heeft hij begrepen dat in de voorjaarsnota en in de meerjarenbegroting die uitgaven al zijn ingepland. Daar moet het AB nog wel een besluit over nemen. Die € 9 miljoen extra investeringen is natuurlijk best fors, maar hij neemt aan dat die niet doorgaan, als het rijk zelf niet meedoet. Daarom wil hij van de portefeuillehouder financiën weten hoe dat precies zit.
Er zijn overigens ook wel lichtpunten te melden. De dijkgraaf was een paar weken geleden prominent in het 8-uurjournaal bij de ondertekening van het startpakket gericht op stikstofreductie en herstel van de overbelaste natuur in de Peel. Het gaat daarbij om € 300 miljoen. Prima, die handtekening van de dijkgraaf, maar hij is nieuwsgierig wat er precies is ondertekend en wat Aa en Maas gaat doen. Hoeveel van die € 300 miljoen komt naar dit waterschap om al die mooie plannen te realiseren? Geeft dat nog enige verlichting in de begroting voor de toekomst?
Hij vraagt dat, omdat er ook een keer € 400 miljoen is toegezegd voor natuur- en waterdoelen. Hij heeft in de commissie gevraagd wat dat betekent voor dit waterschap, maar tot nu toe is dat niet duidelijk. Hij vertrouwt erop dat het DB er alles aan zal doen om tot een gunstige uitkomst te komen. Omdat het DB dit zelf zo prominent in de voorjaarsnota vermeldt, wil hij graag wat meer achtergrondinformatie over hoe het er voorstaat en of daarmee in de meerjarenbegroting al rekening kan worden gehouden.
Het project “De stad als spons” heeft zijn speciale belangstelling, omdat hij bij het vorige WBP heeft gepleit voor meer aandacht voor stedelijk gebied. Er is toen een apart hoofdstuk voor geschreven in het WBP en hij beschouwt “De stad als spons” als een van de uitwerkingen daarvan. Maar het is hem niet duidelijk wat in de voorjaarsnota wordt bedoeld. Er is € 1 miljoen uitgetrokken, maar de vraag is of dat extra is boven wat al gebeurde in dat project of dat het bedrag een voortzetting is van het oude beleid. Als dat het geval is, is de ambitie erg mager. Hij hoopt dat het er bovenop komt, want hij vindt nog steeds dat het grootstedelijk gebied er slecht afkomt bij alle miljoenen die Aa en Maas investeert in de watersystemen. Water Natuurlijk heeft al iets gezegd over hittestress en hij vindt dat de steden wel wat extra's mogen krijgen om dit probleem te tackelen.
In het rapport van de Unie staan behartenswaardige woorden. Het is nogal iets dat de kosten van de waterschappen tot 2050 verdubbelen en dat voor een gemiddeld huishouden de uitgaven stijgen naar € 1060 per jaar. Het verbaast hem dat er niet bij staat wat het betekent voor ongebouwd en voor bedrijven. Dat is een gemiste kans, want die categorieën worden natuurlijk net zo goed getroffen door hogere belastingen. Het betekent dat er een nieuw financieel plaatje komt. Hij vraagt of het DB bereid is dat rapport met commentaar te bespreken in de commissie AFZ of de auditcommissie. Hij gaat ervan uit dat Aa en Maas de nodige cijfers heeft aangeleverd voor de totstandkoming van dat rapport. Daarin staat ook hoe de waterschappen aan de belastingbetaler moeten vertellen wat zij de komende jaren kunnen verwachten. Er moet veel duidelijker worden uitgelegd waarom de tarieven stijgen en wat het waterschap voor dat geld moet doen.
De voorzitter wijst erop dat de door de heer Plasmeijer gevraagde informatie over het HWBP onder punt 7.6 op de agenda staat. Hij verzoekt het te laten weten als die informatie niet in de behoefte zou voorzien.

De heer Van Dijk komt, te 12.23 uur, ter vergadering.

De heer ***Siroen*** merkt op dat het voorwoord van de voorjaarsnota begint met “De tijd vliegt voorbij en er is veel te doen. Deze voorjaarsnota is alweer de laatste van het huidige bestuur.” Op 17 maart 2027 zijn er immers weer waterschapsverkiezingen. Wat ook vliegt, maar niet zozeer voorwaarts maar omhoog zijn de tarieven. Uit een publicatie van de Vereniging Eigen Huis blijkt dat Aa en Maas de op drie na hoogste stijger was vorig jaar. Het komende verkiezingsjaar wordt het misschien de hoogste stijger want er is voorzien in een stijging van maar liefst zo’n 8% en daar komt nog het uit de hoge hoed getoverde fenomeen addendum bij waarin het DB de euvele moed heeft om € 5 miljoen te vragen voor een soort overbrugging naar het nieuwe WBP en andere extra uitgaven. Dat geeft ongeveer 2,5% meer en dan zit je dus aan zo’n 10% verhoging. De afwijkingen

van het bestuursakkoord van de coalitie stapelen zich hiermee op. Met die 2,5% extra kun je niet met droge ogen spreken over een robuust, degelijk en vertrouwenwekkend bestuursakkoord. Zijn fractie heeft destijds onder voorbehoud consent gegeven met de nadrukkelijke noot van maximaal 3%. Het vertrouwen wordt zo wel erg op de proef gesteld.
De coalitie was bij de vorming nog huiverig voor partijen die het WBP wilden openbreken, maar het openbreken van het eigen bestuursakkoord, voorwaar niet het eerste het beste beleidsdocument, is kennelijk geen probleem. Aa en Maas komt € 2,7 miljoen tekort en dat wordt door een taakstelling voor € 1,3 miljoen gecorrigeerd. Met € 1,4 miljoen door lagere doorrekening van de kapitaallasten en inzet van een deel van het resultaat jaarrekening 2025, wordt uitgekomen binnen de kaders van het bestuursakkoord. De controller geeft echter aan dat dit, net als wat ten behoeve van de begroting 2026 is gebeurd, niet binnen de afspraken van het bestuursakkoord ligt.
Wat opvalt is dat buiten de genoemde € 1,3 miljoen nergens wordt gesproken over bezuinigingen, temporisering en ruimere taakstellingen. Bij de begroting 2026 is door het DB nog gezegd dat niets wordt uitgesloten. Volgens de AWP moet het waterschap meer prioriteren; niet alles op een hoop gooien en niet alles een-op-een vertalen in tariefverhogingen. Prioriteit is om robuust draagvlak te houden met de inwoners en de democratie gebalanceerd vorm te geven. Het overheersende beeld is dat Aa en Maas maar uitgeeft en bij de burger aanklopt om geld. Je zou kunnen zeggen dat het, ook gerelateerd aan de lasten bij andere waterschappen, om relatief kleine bedragen gaat. Maar als je draagvlak wil creëren, komen zulke structurele verhogingen en tegelijkertijd grote en structurele overschotten bij jaarrekeningen hard aan. Het waterschap heeft de inwoners hard nodig om doelen van goede waterkwaliteit te behalen en dan moet je ze niet almaar om de oren slaan met verhogingen. Meer handen en voeten geven aan “de vervuiler betaalt”, het profijtbeginsel, waterbeprijzing en beloning voor goed gedrag door gedifferentieerde tarieven helpen inwoners en het waterschap om verder te komen. Overal worden prijzen en tarieven verhoogd en cumulatief geeft dat een verkeerde richting.
Kapitaallasten als gevolg van de grote investeringen slokken een grote hap van de begroting op, waardoor de vrije ruimte beperkter wordt. In een artikel in Waterforum geeft Floor Wissing-Kunst, portefeuillehouder financiën van de Unie, op basis van een analyse van onderzoeksbureau AEF aan dat de kosten verdubbelen en dat een plan van aanpak in de maak is om tot een robuust huishoudboekje te komen. Ze stelt ook dat nu beter bekend is waar het geld naartoe gaat en waar eventueel kan worden bijgestuurd. De AWP is al lang op zoek naar dat bijsturen, maar kennelijk dringt de noodzaak nog niet door bij het DB.
Hij dient, mede namens de BBB, twee moties in. In de eerste wordt het DB opgeroepen de € 5 miljoen, genoemd in het addendum, niet op te nemen. Motie 1 luidt:

“Het AB van het Waterschap Aa en Maas, in vergadering bijeen op 10 juli 2026,
Overwegende dat,
- *er gelet op de aanstaande verkiezingen in maart 2027 en het dientengevolge nieuw te ontwikkelen beleid niet over het graf heen geregeerd zou moeten worden,*
- *een extra kostenstijging van 5 miljoen euro zoals omschreven in het Addendum behorende bij de voorliggende voorjaarsnota 2026 disproportioneel is in dier voege,*
- *juist democratisch draagvlak gecreëerd moet worden naar inwoners juist ook in een tijd van aankomende verkiezingen*
- *er door de extra 2% destijds en 2,5% verhoging nu afgeweken wordt van het vigerend bestuursakkoord,*
- *er blijkens een analyse van onderzoeksbureau Andersson Elffers Felix (AEF) dringend een plan van aanpak nodig is om tot een robuust huishoudboekje te komen,*

roept het DB op om in de conceptbegroting 2027 de voornemens en daaraan gerelateerde bedragen ter grootte van 5 miljoen genoemd in het Addendum behorende bij Voorjaarsnota 2026 Aa en Maas niet op te nemen,
En gaat over tot de orde van de dag,”

De andere motie (motie 2) gaat over een taakstelling van 2% in de begroting 2027 om zo de tarieven te kunnen verlagen.

“Het AB van het Waterschap Aa en Maas, in vergadering bijeen op 10 juli 2026,
Overwegende dat,
- *er gelet op de algemene beschouwingen voldoende ruimte is in de VJN26 om forse tariefsverhoging achterwege te laten,*
- *de maatschappelijke verantwoordelijkheid genomen moet worden om geen onnodige tariefstijgingen op te leggen aan onze inwoners,*
- *en juist democratisch draagvlak gecreëerd moet worden naar inwoners toe juist ook in een tijd van aankomende verkiezingen*
- *er door de extra 2% destijds en 2,5% verhoging nu afgeweken wordt van het vigerend bestuursakkoord,*
- *er blijkens een analyse van onderzoeksbureau Andersson Elffers Felix (AEF) dat kosten verdubbelen en dat een plan van aanpak om tot een robuust huishoudboekje te komen dringend gewenst is,*

- *er voldoende dekking gevonden kan worden door een realistische taakstelling van 2% door te voeren,*

roept het DB op om in de conceptbegroting 2027 een taakstellende bezuiniging van 2% op te nemen om daarmede naar rato de tarieven te verlagen,
En gaat over tot de orde van de dag"

De kostentoedelingsverordening wordt jaarlijks geëvalueerd om te bezien of de kostenaandelen nog representatief zijn voor de feitelijke situatie. De vraag is hoe het staat met stringenter toepassen van het profijtbeginsel en het principe "de vervuiler betaalt". Hij wijst er op dat de staatssecretaris in de Eerste Kamer zei dat de stelselherziening pas de eerste stap is en dat op zeer korte termijn naar het profijtbeginsel en "de vervuiler betaalt" zal worden gekeken.
Voor anti-afhaak is er drie ton minder en dat is daardoor helemaal van de baan. In de commissie is als argument genoemd dat afhaak eerst een belangrijke voorziening was om het procedé van zuiveren redelijk in de klauwen te hebben, maar dat bedrijven er nu achter komen dat het duurder is als zij zelf zuiveren. Ook op dit punt wordt het bestuursakkoord geweld aangedaan. Bij de vaststelling van dat akkoord is gezegd dat als iets niet hoeft, het niet wordt gedaan. Ook dat is een punt waarover hij teleurgesteld is. Hij vindt dat er sprake is van gelegenheidspolitiek. Met de beste wil van de wereld kan hij het beleid niet als sober, doelmatig en robuust kwalificeren. Erger nog: het raakt het vertrouwen.
De heer ***Aarts*** stelt ter toelichting waarom de BBB de moties mede-indient dat hij het niet oneens is met de grote lijn en het doel van het addendum. Maar hij verbaast zich over de motivering. De punten die erin worden genoemd zijn, zoals de heer Plasmeijer zei, al lang bekend. Hij meent dan ook dat het gek is dat die nu allemaal naar boven komen in de vorm van dit addendum.
Mevrouw ***Vos*** is benieuwd hoe de indieners, als de motie wordt aangenomen, denken met het veranderende klimaat te kunnen omgaan.

De voorzitter schorst de vergadering voor de lunch.

3.B Lunch.

Nadat de voorzitter de vergadering heeft heropend, stelt hij aan de orde:

3.C Beantwoording DB.

De heer ***Oegema*** erkent dat het herleiden van de bron een goede methode is voor bronaanpak. Maar als je alle bronnen wil nagaan, moet je een veelvoud van 10.000 bedrijven bereiken. Dat is lastig, maar er is al toegezegd dat bronherleidbaarheid een passage wordt in het WBP. Het idee wordt dus meegenomen.
Mevrouw ***Nooijen*** wijst erop dat zij heeft verzocht om een hoofdstuk, want met een passage benoem je dit probleem niet en dan is het er ook niet. Zij heeft een voorbeeld gegeven hoe zo'n hoofdstuk eruit kan zien. Mensen worden zich dan bewust van het probleem. Met een passage zou je de grootte en het belang van dit probleem ontkennen.
De heer ***Oegema*** meent dat de discussie over de grootte van een hoofdstuk of een passage nu niet aan de orde is. DB en AB schrijven het WBP samen. Hij vraagt om met vertrouwen het resultaat af te wachten. Er wordt aandacht besteed aan het probleem en er is onderkend dat de BBB dat van groot belang vindt.
"De stad als spons" heeft volop de aandacht. Concreet beginnen er nu projecten los te komen, maar het praktische probleem is dat de markt nog niet helemaal klaar is voor het afkoppelen. Er wordt uitgezocht hoe je de markt, dus de mensen die het uitvoeren, kunt bereiken en actief kan krijgen. "De stad als spons" is gericht op infiltratie in de stad. Dat raakt hittestress, klimaatadaptatie en indirect ook Howabo. Het streven is zoveel mogelijk water in de stad vast te houden. Er is gewezen op de overstorten, maar dat is een indirect probleem dat niet direct is aan te pakken. Je kunt namelijk niet zeggen dat een overstort dicht moet. Het waterschap is bezig met de strategie overstorten en uitlaten. Direct na de vakantie kan men die verwachten in de commissie.
Hij bedankt de heer Plasmeijer voor de opmerking dat het mager is wat er tot nu toe wordt besteed aan dit project. Het idee is om op het grensvlak van waterschap en gemeente te zoeken naar mogelijkheden om water op te vangen en eventueel weer terug te laten lopen in het riool als het vuil is, zodat het het oppervlaktewater niet kan verontreinigen. Dat idee komt aan de orde in de strategie overstort en uitlaten. De planvorming moet handen en voeten krijgen in het tweede deel van dit jaar.
De heer ***Aarts*** wijst erop dat afgelopen week de gemeente Heusden heeft besloten een redelijke verlaging van de rioolheffing door te voeren. Men wil zo tot herverdeling komen, met name voor

gezinnen. Een argument is dat het medicijngebruik terug moest. De vraag is of de verlaging wel een goede ontwikkeling is en het antwoord van de gemeente is dat het in goed overleg was gebeurd met het waterschap. Dat verbaast hem, want hier hoort hij een ander verhaal.
De heer ***Oegema*** zegt dat hij niet kan helpen, omdat hij het overleg niet heeft gevoerd. Hij weet niet waar die geluiden vandaan komen en weet ook niet of ze waar zijn.
De voorzitter merkt op dat hij er ook niet bij was en dat onduidelijk is wat daar al dan niet is besproken en met wie. Het is niet bekend of een medewerker contact met Heusden heeft gehad.
De heer ***Aarts*** vraagt of dat kan worden uitgezocht.
De voorzitter zegt toe dat het DB zal kijken wat er aan de hand is, want het wil het zelf ook weten.
De heer ***Oegema*** voegt nog toe dat er ten aanzien van de waterschapsverordening flinke stappen zijn gezet. De plannen zijn niet warm ontvangen, maar door aan de gemeenten beter uit te leggen wat de bedoeling is, komt er steeds meer begrip voor. Het waterschap heeft ook bewogen; de norm van 100 millimeter is losgelaten en is verlaagd tot berging van 80 mm. Gemeenten zien dat nog wel als een extra belasting als zij woningen willen realiseren, maar de norm zal toch in de waterschapsverordening komen. Die verordening ligt in de vakantie en nog enige tijd daarna ter inzage.
Mevrouw ***Vos*** hoorde de portefeuillehouder zeggen dat al is toegezegd dat de norm voor infiltratie en waterberging van 100 mm naar 80 mm gaat. Zij vraagt zich af hoe het waterschap dan de doelen wil halen.
De heer ***Oegema*** erkent dat dit is toegezegd. Het uitgangspunt van het DB bij de participatie was 100 mm. Maar er is goed geluisterd en 80 mm is nu inderdaad de norm.
De voorzitter voegt eraan toe dat dit verder zal worden toegelicht door de heer Van Dijk die zich bezighoudt met de waterschapsverordening.
De heer ***Leenders*** vindt wat hij hoorde over bronherleidbaarheid weinig concreet. Hij zou vertrouwen moeten hebben en tot een tientje heeft hij in veel mensen vertrouwen. Maar in deze voorjaarsnota staan geen bedragen van een tientje. Hij verzoekt om een smartere formulering en wil ook weten wanneer het AB iets kan verwachten.
De heer ***Oegema*** vindt dat er nu twee zaken door elkaar lopen. Hij is ingegaan op de vraag of bronherleidbaarheid in het WBP terugkomt. Dat heeft hij bevestigd. Over de vraag van mevrouw Nooijen of het een hoofdstuk wordt, wilde hij geen discussie voeren. Naar aanleiding van die vraag heeft hij gezegd dat zij erop moet vertrouwen dat zij dit punt terugziet in het WBP.
De heer ***De Mare*** wijst op zijn vragen over het belang van de invloed van het waterschap, ook landelijk, op het gebied van stedelijk water. Hij wil horen hoe kan worden gezorgd dat de waterschappen in Nederland een iets sterkere positie krijgen ten aanzien van alle waterproblematiek in het bebouwde gebied.
De heer ***Oegema*** antwoordt dat dit punt volop aandacht heeft. Eén pijler onder het geheel is de vergunningverlening op de directe en indirecte lozingen. Dat pas je niet zomaar aan, maar het is belangrijk dat het waterschap dat instrument beter in de vingers krijgt. Het is op het gebied van indirecte lozingen alleen adviseur. Daarmee heeft het wel invloed, maar het zou veel beter zijn als het waterschap dat in handen krijgt. Dat zou overigens grote gevolgen hebben voor de ambtelijke organisatie. Vanwege de financiering is dit echt een keuze die landelijk moet worden gemaakt. Door de KRW hebben de waterschappen wel meer aandacht gevraagd voor de adviesrol binnen die vergunning. Dat wordt ook zo beleefd bij gemeenten. Toen hij aantrad en een wethouder aansprak op diens verantwoordelijkheid voor de indirecte lozingen en de vergunningen daarvoor, vroeg die aan de ambtenaren of dat terecht was. De bewustwording bij gemeenten is inmiddels veel groter; dat is een belangrijke stap.
De heer ***De Groot*** meent dat het lijkt alsof met name de kwantitatieve wateropgaven wat groter worden. Hij heeft het idee dat dit komt door de klimaatstatistiek, die toont wat er op dit moment gebeurt. Het is de bedoeling om als onderdeel van het WBP de watersysteemstrategie nog eens tegen het licht te houden. Het zal duidelijk zijn dat het DB de zorgen hierover deelt.
De centrale doelstelling van de KRW is om te komen tot voldoende chemisch schoon, ecologisch gezond water. Het belang daarvan is groot en de urgentie begint groter te worden nu het einde van 2027 nadert. Daarom is het DB gekomen met de extra KRW-impuls, die overigens meerdere onderdelen van de KRW en de herinrichting van waterlopen omvat. Beekherstel en natuurvriendelijke oevers vormen daar een integraal onderdeel van. De BBB noemt dat wensbeelden en vanuit de optiek van die partij heeft hij daar wel een beeld bij. Er is meer dan een streefbeeld geformuleerd voor de KRW. Er zijn chemische normen, ecologische doelen, er is zelfs een resultaatverplichting afgesproken in Europees verband. Met die opgave is hij aan de slag. Hij hoort nu tussen de regels door dat de herinrichting wel even kan wachten en dat de waterkwaliteit eerst beter moet.

In het verleden is, mede in het licht van de middelen vanuit de provincie, de keuze gemaakt om de herinrichting gelijk op te laten lopen met de verbetering van de waterkwaliteit. Het is duidelijk dat het waterschap daarbij afhankelijk is van rijksbeleid, van de verbetering van de zuiveringen en van de aanpak van de overstorten. Aan de waterkwaliteit is nog wel wat te verbeteren, maar de herinrichting begint alvast en die zaken lopen dan gelijk op. Na herinrichting heeft een beek overigens een jaar of tien nodig om zich weer helemaal opnieuw ecologisch te zetten. Met oeverbeheer, maaibeheer, baggerbeheer en de investeringen in de zuiveringen wordt de waterkwaliteit langzaam maar zeker verbeterd na herinrichting van de watergang. Die herinrichting is overigens nodig. Mevrouw Nooijen noemde het dweilen met de kraan open, maar het tweefasenprofiel dat wordt aangelegd in die beken, is onderdeel van de kraan. In een systeem dat robuust, veerkrachtig en stuurbaar is, heb je zowel een klein bakje nodig dat altijd stroomt als een grote bak die in werking kan treden bij piekbuien.
Mevrouw ***Nooijen*** meent dat de dichte kraan niks te maken heeft met die bak. Als je de stuwen in de buurt van Maastricht goed zet, is de kraan al dicht. Zij vroeg om de kraan dicht te doen vanwege de bronherleidbaarheid. Je moet niet vergeten dat Aa en Maas op de locatie Huize Padua € 2,7 miljoen investeert om daar een prachtig gebied neer te leggen. Zij geeft zelf niks om die natuur, maar de mensen vinden het fijn. Waar zij zich vreselijk aan stoort, zijn de twee riooloverstorten daar in de buurt. Dat water wordt nooit en te nimmer schoon en Padua zit onder de giftige stoffen en de visjes zijn allemaal dolgelukkig, want die zweven vijf kilometer in de lucht. Zij wil dat de kraan wordt dichtgezet, omdat die bronnen moeten worden dichtgezet. Dat is haar streven, nog voor de volgende verkiezingen. Vandaar dat zij een hoofdstuk daarover wil in het WBP.
De heer ***De Groot*** merkt op dat bij een aantal projecten is te zien dat de aanpak in deelstroomgebieden en het kijken naar bronnen die op het systeem lozen, onderdeel uitmaken van de uitwerking van die projecten. Het is duidelijk dat het, zeker als de gemeente op de rioolheffing bezuinigt, lastig is om die overstorten allemaal te saneren. Als het weer extremer wordt, worden de piekbuien extremer. Een overstort is een uitlaatklep om te zorgen dat het afvalwater niet via de voordeur binnenkomt. Er zitten dus veiligheidskleppen in de keten die negatieve consequenties hebben voor het systeem. Zijn collega heeft net al goed uitgelegd, dat het streven is om de druk op dat systeem zo ver mogelijk terug te brengen door af te koppelen, te vergroenen, wadi’s aan te leggen en buffers ertussen te zetten. Er zijn meerdere mogelijkheden om te zorgen dat de waterkwaliteit in een KRW-waterloop daadwerkelijk verbetert. De intenties van de BBB en het DB verschillen dus niet zo veel.
Spreker deelt de zorg van de heer Van Geest met betrekking tot de voortgang van de groen-blauwe structuren. Het waterschap heeft een vrij grote ambitie op dat vlak. Het kent een structuur met veel EVZ's en weinig beekherstel in bestaande en te ontwikkelen ecologische hoofdstructuren. Aa en Maas realiseert meer dan de buurwaterschappen. Maar hij zal de vinger aan de pols houden ten aanzien van de voortgang van de groen-blauwe structuur.
Hij moet het CDA helaas mededelen dat de Kaweise Loop en de Voordeldonkse Broekloop wel KRW-waterlichamen zijn en hetzelfde geldt voor een deel van de Peelkanalen. Hij deelt de zorg van de heer Leenders over het kaartje dat als bijlage zit bij de stukken over landbouw, stikstof en natuur. Ook hij was daarover verrast. Hij zal navraag doen bij beide ministeries, maar hij neemt aan dat dit van het ministerie van I&W komt. Dat wil de KRW-component graag op een of andere manier combineren met de Kamerbrief. Het Deltares-rapport dat daaronder ligt, is gescreend, evenals de betrokken rapporten. Aa en Maas heeft een lichte voorkeur om voor de KRW naar het hele deelstroomgebied te kijken en niet alleen naar stukjes beekdalen met 250 m-zones. Want wat ben je dan extra aan het beschermen? Dat wordt nu uitgezocht.
De heer ***De Kleijne*** wijst de portefeuillehouder erop dat met name door de Peelkanalen veel Maaswater vanuit België deze kant op komt.
De heer ***De Groot*** beaamt dat. Die Peelkanalen gaan gewoon door een hoofdveengebied heen en je wil dat water niet in dat gebied hebben. Op een aantal van die waterlopen, zoals de Kaweiseloop, zit aanvoerwater en ook water vanuit het drainwater van Vredepeel. Hij weet niet wat zo'n 250 m-zone dan doet voor zo’n waterloop, maar hij wil het gezond boerenverstand gebruiken en kijken wat er met dat kwetsbare watergebied moet gebeuren. De vraag is wat de definitie is van kwetsbaar watergebied. Bij grondwaterbeschermingsgebied heeft hij daar een beeld van. Bij deze voorgedragen beekdalen heeft hij maar bij één beek enigszins het idee dat dat een kwetsbaar deelstroomgebied zou kunnen zijn. En dat is iets anders dan een kwetsbare waterloop. Het wordt uitgezocht en hij komt daarop terug, wat hem betreft in de eerste cyclus na de zomer.
Hij geeft de PvdD gelijk dat de systematiek helaas zo is dat er sprake is van sterk veranderende en kunstmatige waterlopen. Dat is na 150 jaar de staat waarin ze verkeren. Het waterschap

probeert dat wel wat meer te herstellen en ecologisch wat beter te laten functioneren. Daarmee is al rekening gehouden in de doelformulering.
Over wat door de PvdD is gezegd over de rivierkreeften moet hij die partij ecologisch deels gelijk geven. Dat geldt bij een stabieler ecosysteem met flauwere oevers en met bijvoorbeeld de otter, maar dat is wel een stukje wensnatuur voor hem. Misschien komt er een tijd dat je kijkt of de inheemse fauna tegenkracht kan bieden aan dergelijke exoten. Bij de import van al dat vreemde spul is het dweilen met de kraan open.
De voorzitter merkt dat weerbaarheid steeds belangrijker en urgenter wordt. De Brabantse Waterdag, op 3 september a.s., gaat over waterweerbaarheid. Daarover zijn ook gesprekken met de veiligheidsregio. Maar hij neemt aan dat de heer Leenders doelt op de weerbaarheid van de organisatie zelf. Toevallig ging vorige week een commissievergadering bij de Unie, waar de NCTV te gast was, hierover. Er is gekeken hoe je de samenwerking tussen de NCTV en de waterschappen kunt versterken en hoe je in beeld kunt brengen wat de kwetsbaarheden zijn. Hij zit zelf in het bestuur van STOWA, het kennis- en onderzoekscentrum van de waterschappen, en in de vorige bestuursvergadering is besloten dat weerbaarheid op de onderzoeksagenda moet. Daarbij is ook onderzoek nodig naar wat de cascade-effecten zijn en naar wat minimaal nodig is om na een crisis weer te kunnen opstarten. Al die inzichten zullen uiteindelijk moeten landen in de organisatie van Aa en Maas. Hij wijst erop dat in het addendum een onderdeel staat rondom weerbaarheid waarin ook de eerder genoemde elementen waarschijnlijk zullen zitten. Hij zegt waarschijnlijk, omdat de analyse hoe je moet komen tot een robuust en weerbaar waterschap nog moet volgen. Dit wordt opgepakt; niet alleen door Aa en Maas, maar ook landelijk.
De heer ***Aarts*** vraagt zich af waarom dit nu aan de orde is. Hij is het er helemaal mee eens dat weerbaarheid van groot belang is, maar tal van richtlijnen vanuit Europa, zoals NIS2 en BIO2, zijn er al lang. Dat geeft precies zijn zorg over het addendum weer. Dit komt op als puntje, puntje, maar is niet heel verrassend.
De voorzitter stelt dat, als de indruk bestaat dat Aa en Maas wacht tot alle inzichten naar buiten komen en dan gaat bewegen, hij iedereen gerust kan stellen; Aa en Maas is al in beweging. Maar niet alleen hier, maar ook landelijk is de constatering dat dit niet voldoende is om echt weerbaar te zijn. Kijk alleen maar naar de cyberdreiging. Hij zal niet noemen vanuit welk land, maar iedereen kan dat wel bedenken.
De heer ***Aarts*** zegt dat hij precies die concretisering mist en dat hij hiermee daarom zoveel moeite heeft.
De voorzitter wijst erop dat de maatregelen in ieder geval heel concreet moeten worden, omdat het waterschap anders niet weerbaar is.
Mevrouw ***De Zoeten*** merkt op dat diverse fracties hebben gevraagd wat de investeringen opleveren. Voor de zuiveringen moet iedereen nog even geduld hebben, want de bouw is voor een groot deel nog bezig. Sommige zuiveringen zitten zelfs nog in de ontwerpfase. Na voltooiing volgt vaak nog een heel jaar inregelen van de nieuwe bakken en pas dan zijn de resultaten, zoals schoner effluent en oppervlaktewater, echt te zien.
Het CDA heeft gepleit voor innovaties. De waterschappen zijn in Unieverband bezig met een nieuw innovatiebeleid, omdat ze wel zien dat een heleboel innovaties blijven hangen op het niveau van pilots en demoprojecten. Het stokt vaak als alle waterschappen zo’n innovatie tegelijk gaan toepassen. Dat probleem moet via de Unie worden getackeld, bijvoorbeeld met een risicofonds waarbij je niet het waterschap dat zo’n fullscale oplossing realiseert, alleen voor alle risico's laat opdraaien. Het DB steunt dan ook de oproep van het CDA. Gisteren was zij bijvoorbeeld bij SNB bij een overleg over de fosfaatfabriek. Innovaties zijn soms bijna een noodzaak, want als je geen fosfaat gaat terugwinnen, is er in de toekomst wellicht een probleem met de as die overblijft uit het verbrandingsproces; storten mag niet meer. Niet innoveren is soms dus een veel duurdere oplossing.
Het waterschap ontvangt brieven van Enexis waarin staat dat het waterschap zich bewust moet zijn dat het tot 2034 of zelfs tot 2036 nog met netcongestie te maken heeft. Gevolg van de netcongestie is dat het net instabieler wordt, waardoor het risico op stroomuitval steeds groter wordt. Het is lastig om daarop te investeren. Aa en Maas gebruikt natuurlijk ontzettend veel stroom, dus als je daarvoor aggregaten en batterijen moet neerzetten, is dat superduur. Daarom kijken de waterschappen gezamenlijk hoe zij weerbaarder kunnen zijn. Bovendien is Aa en Maas druk bezig geweest met allerlei duurzame energieprojecten, waardoor het voor een deel eigen energie heeft. Er staat een voorstel op de agenda dat bijdraagt aan een betere voorbereiding op het probleem. Maar netcongestie is zeker een punt van aandacht.
De Unie heeft met het rijk en de ACM een deal gesloten, waardoor de waterschappen prioriteit krijgen bij de verdeling van stroom. Het is de bedoeling die deal nu te vertalen naar de Brabantse

situatie. De provincie heeft een Brabantse aanpak voor de netcongestie opgesteld. Er staat ook wat tegenover die deal. De Brabantse waterschappen willen meewerken aan de oplossing om het net weerbaarder te maken. Zij heeft samen met de portefeuillehouder energie van Brabantse Delta na de zomer een gesprek met de provincie over de vraag wat de waterschappen kunnen betekenen met hun assets en WKK's om het net meer in balans te brengen.
Op de vraag van de PvdD of Aa en Maas voldoet aan de eis van 1,9% energiebesparing moet zij ontkennend antwoorden, want Aa en Maas breidt zijn activiteiten fors uit. Maar je kunt natuurlijk wel efficiënt omgaan met energie en daarop is vooral ingezet, omdat de technieken niet zo heel veel energiebesparing mogelijk maken. Aa en Maas probeert wel minder energie te gebruiken door die te vervangen door de eigen duurzame energie. Officieel mag je dat niet meerekenen, maar feitelijk wordt daardoor minder energie van het net gebruikt.
Inderdaad is niet alle milieuwinst al verdisconteerd in de MKI, zodat je voorzichtig moet zijn met het gebruik van die indicator. Soms is het heel lastig om milieuwinst te kwantificeren, maar de MKI wordt waarschijnlijk in 2027 wettelijk verplicht voor grote projecten. Dan moet die, met al zijn beperkingen, worden toegepast. Maar het is een instrument en het DB meent dat het in zijn algemeenheid wel waarde heeft.
Er wordt gekeken of het waterschap wat meer dwingend kan optreden bij het terugdringen van probleemstoffen en van indirecte lozingen. De beleidsdoelmatige werking van de zuiveringstechnische werken is een beleid dat in 2013 is ingesteld en dat er vooral op is gericht om niet te zuur water te ontvangen, omdat dat de werking van de rwzi belemmert. Er wordt gekeken of bij actualisering van dit beleid het een instrument kan zijn om beter te sturen op ongewenste stoffen.
De heer ***Van Dijk*** verontschuldigt zich dat hij wat later in de vergadering was. De reden was dat hij een uitvaart bezocht. Daardoor heeft hij de betogen van Water Natuurlijk, de BBB en de Geborgden niet gehoord; de rest wel.
Aan het begin van het betoog van de PvdA zat een stukje over voldoende water, met name de urgentie van veel versus weinig water. De heer De Mare schetste dat burgers van het waterschap verwachten dat het, als er weinig water is, de beken stromend houdt en als er heel veel is, zorgt dat het water op tijd weg is. Hij is een optimistisch mens, maar door de klimaatverandering vraagt hij zich met grote regelmaat af of daar niet een derde variant bij hoort. Want je ziet dat het systeem in zijn voegen begint te kraken en dat het waterschap het niet altijd meer voor iedereen overal goed geregeld kan krijgen. Die urgentie brengt hij onder de aandacht, want gegarandeerd zal het in de nabije toekomst een keer gebeuren dat zich een probleem voordoet. Dan is het onderdeel van de strategie om aan te geven wat het waterschap wel kan en wat niet.
Op de vraag van de heer De Mare of de waterschapsverordening wat dringender is in te zetten, merkt hij op dat het zover is dat het lijkt te kunnen voor overstorten. Niet in de komende ronde, als het gaat om beleidsrijke wijzigingen, maar wel in de volgende; dus begin 2027. Dan worden er artikelen opgenomen om in ieder geval een eerste stap te maken om met gemeenten wat dwingender afspraken te maken over overstorten. Dat is ook de oproep die de heer De Mare doet: zoek eens uit in hoeverre je de wet kunt gebruiken om wat meer macht naar het waterschap te trekken. Hij heeft daar wat tijd in geïnvesteerd en de waterschapsverordening en met name de Omgevingswet blijken meer mogelijkheden te hebben dan hij zich had gerealiseerd.
Collega Oegema heeft het net al gehad over het afkoppelen van het verharde oppervlak. Blijkbaar is niet goed uitgelegd wat Aa en Maas heeft gedaan in het kader van de participatie. Er is geïnformeerd bij alle Brabantse gemeenten, want dit is een Brabantbreed project, wat zij ervan vinden om van de huidige 70 mm meteen naar 100 mm te gaan. Hij is daarvan een groot voorstander, omdat hij veel verstand heeft van water en van verhard oppervlak. Maar hij weet niet goed hoe dat doorwerkt in de prijs van een woning. Als de prijs van een woning van € 300.000 naar € 303.000 gaat, is dat geen punt. Maar als dezelfde woning door die aanpassing van € 300.000 naar € 500.000 gaat, moet je erover nadenken. De reacties zijn verzameld en er zijn veel emotionele reacties gekomen. Op de agenda staat straks een brief waarvan hij vindt dat hij die meteen moest doorsturen aan het AB. Om die discussie binnen de perken te houden, is nu in de stukken opgenomen dat buiten de bebouwde kom die 100 mm overeind wordt gehouden, zoals overigens ook afgesproken in het woonakkoord met de VNG. Het streven binnen de bebouwde kom is de komende drie tot vijf jaar naar 80 mm te gaan met een doorkijk naar 100 mm. Dat gaat de inspraak in en het is aan het AB om er uiteindelijk iets van te vinden.
De heer ***Aarts*** wijst erop dat er in het omgevingsplan geen bebouwde kom meer is, maar dat er sprake is van bebouwingscontouren. Dat heeft ongekend veel impact op de bevoegdheden. Kan de heer Van Dijk zeggen hoe hij dit precies bedoelt?

De heer ***Van Dijk*** is op de hoogte van de verandering. Er wordt bedoeld bebouwingscontouren. Die hebben de neiging om zich te concentreren precies op de grens van wat vroeger bebouwd gebied of bebouwde kom was en het buitengebied. Er wordt nog gekeken hoe het waterschap daarmee moet omgaan, omdat het in de verankering van de waterschapsverordening en de omgevingswet en dus voor de doorwerking in de verschillende omgevingsplannen van de gemeente verstrekkende gevolgen heeft. Daar is dus al aandacht voor; hij kent dat dossier.
De heer ***Aarts*** wijst erop dat de bebouwingscontouren ook onmiddellijk impact hebben op bijvoorbeeld de bevoegdheid van de provincie. Het is dus zaak daar kritisch naar te kijken.
De heer ***Van Dijk*** zegt dat hij dat zal doen. Bovendien wordt dit afgestemd met de provincie. Hij wijst er nogmaals op dat hij geen jurist is en er zijn best voor moet doen om dit te snappen, maar het waterschap wordt geadviseerd door mensen die daarvoor hebben doorgeleerd.
Zoals beloofd, komt de notitie over dierenwelzijn, die nu wordt vervolmaakt, binnenkort naar het AB. De kern van het betoog van de PvdD was om dieren te behandelen als bewuste entiteiten, bewuste wezens, en daar staat hij helemaal achter. Gisteren bleek uit een onderzoek nog dat een hommel onderscheid kan maken tussen zoet en zuur. Als je uitgaat van die gedachte, ben je volgens hem op de goede weg.
In de kwestie van de verdrinkingsval heeft hij als bestuurder aan de ene kant te maken met de belangen van die bewuste dieren, maar aan de andere kant met het belang van waterveiligheid. Dan moet je uiteindelijk wel een knoop doorhakken. Hij heeft een eerste proeve van bekwaamheid gezien van het rapport daarover. Was het maar zo dat je binair kunt opschrijven dat je links- of rechtsaf kunt. Maar zoals te doen gebruikelijk is dat niet het geval. De komende maand wordt de laatste hand gelegd aan het rapport en daarna zal hij het per omgaande aan het AB doen toekomen. Hij zal in de praktijk laten zien dat hij het betoog van de PvdD over de provincie, hoogwater en een vluchtplaats ondersteunt.
Hij vindt dat de heer Plasmeijer over het onderwerp HWBP veel op één hoop gooide. Om te beginnen zit er bij de stukken wel degelijk een notitie over de rentelast van die voorfinanciering. Kort gezegd, als van grote projecten aantoonbaar is dat de hoeveelheid geld per kilometer omlaag kan, zit daar in de systematiek een soort straffen voor goed gedrag. Dat is een gevolg van het feit dat een waterschap maximaal maar € 40 miljoen per jaar per project toegekend krijgt. Als je puur kijkt naar de belangen van dit waterschap, is het gedwongen om projecten in brokjes te hakken, omdat dan het bedrag per kilometer omhoog gaat. Dan kom je dus voor het duivelse dilemma te staan: of je kijkt naar het bedrag dat de totale Nederlandse bevolking moet opbrengen of naar het belang van dit waterschap. Bij Meanderende Maas is er echt gekeken naar het belang van de hele Nederlandse bevolking, maar bij vervolgprojecten bekijkt Aa en Maas heel serieus of het verstandiger is om die projecten in kleinere stukjes te knippen. Bij Cuijk-Ravestein is het besluit al genomen om dat uit elkaar te halen. Niet om financiële, maar om inhoudelijke redenen. Het gevolg is dat het voorfinancieringsprobleem daar gering is. Voor Lith-Bokhoven moet die keuze de komende jaren worden gemaakt. Hij ziet aankomen dat dit een nog groter project wordt dan Meanderende Maas. Het AB zal bij dat besluit worden betrokken, want dat zal hij niet samen met de ambtelijke organisatie nemen. De vraag is dan waaraan het AB de voorkeur geeft.
Spreker wijst erop dat de totaalfinanciering echt een ander onderwerp is. Vanaf 2030 is er door stijgende kosten inderdaad sprake van een extra solidariteitsbijdrage van € 2,5 miljard voor heel Nederland. Er is toegezegd dat de helft door de waterschappen wordt betaald en de andere helft door het rijk. € 1 miljard daarvan is reeds gealloceerd in de voorjaarsnota van het rijk en dat krijgt zijn beslag op Prinsjesdag. Voor € 250 miljoen staat er weliswaar een schriftelijke toezegging van het ministerie van I&W, maar dat bedrag is nog niet gealloceerd voor Prinsjesdag. Er wordt druk uitgeoefend om ook daarover helderheid te krijgen.
Terecht vraagt de heer Plasmeijer zich af hoe je al die grote projecten runt. Het zal duidelijk zijn dat zij een kostenverhogende werking hebben in de richting van de burgers. Dit waterschap is er best goed in geweest om al die jaren aan de onderkant te blijven en daar zo verstandig mogelijk mee om te gaan.
De heer ***De Mare*** mist nog een antwoord op zijn vraag om een tandje bij te schakelen ten aanzien van recreatief medegebruik, bijvoorbeeld meer fietspaden, waardoor de gezondheid van de burgers en de acceptatie van de plannen zouden worden bevorderd.
De heer ***De Groot*** wijst erop dat fietspaden aan de orde zijn bij het dijkversterkingsproject. Maar dan moeten de gemeenten een duit het zakje doen, want het waterschap is wel genegen hieraan mee te werken, maar uiteindelijk moet degene die het fietspad moet beheren en onderhouden, ook een bijdrage leveren aan de aanleg. Recreatief medegebruik lift automatisch mee met een groot deel van de herinrichtingsprojecten, zoals het nieuwe project bij de Boerdonkse Aa en de Aa. Daar gaat het meer om struinroutes, dammetjes en hekjes dan om complete fietspaden.

De heer ***Scherrenberg*** aanvaardt de reflecties in dank. Ze bieden zeker houvast om te werken aan de uiteindelijke begroting voor 2027. De complimenten aan het adres van de medewerkers, die dag en nacht klaarstaan, ondersteunt het DB van harte. Hij is blij dat iedereen vindt dat de voorjaarsnota technisch correct is opgesteld. De inzet om de P&C-documenten beter en begrijpelijker te maken, werpt mede dankzij de auditcommissie zijn vruchten af. De grote vraag is natuurlijk welke keuzen al dan niet kunnen rekenen op politieke steun. Hij merkt dat er verschillende inzichten zijn. Het addendum is een variant die is geïntroduceerd omdat regeren vooruitzien is. De vraag is wat Aa en Maas nu moet doen en wat eventueel later zou kunnen. Er is al vaak uitgelegd dat het uitstellen van noodzakelijke investeringen per definitie leidt tot hogere lasten voor die opgave. Graag verwijst hij naar eerdere notities waarin dat rekenkundig inzichtelijk is gemaakt.
De financiën moeten houdbaar zijn en blijven, ook op de lange termijn, zoals het rapport van AEF onderstreept. Dat stelt niet het vertrouwen van de burger op de proef, maar vraagt wel om zorgvuldige communicatie, want een taakstelling van 2% leidt niet automatisch tot een verlaging van de tarieven. Dat is afhankelijk van hoe die taakstelling wordt gerealiseerd. Hij is altijd bereid nog eens een uitgebreide toelichting te geven op de werkwijze met de tarieven. Zoals hij in de introductie heeft gezegd, zijn er enkele zaken die geen uitstel dulden; juist in het belang van de ingezetenen. Denk aan de droogteagenda waarin het waterschap gemeenten wil ondersteunen met het watertraject waarmee collega Van Dijk bezig is. Door nieuwe wetgeving die de Eerste Kamer deze week heeft aangenomen, moet er invulling worden gegeven aan de digitale fysieke weerbaarheid. Die onderwerpen zijn inderdaad niet nieuw, maar ze moeten wel nu landen in de voorjaarsnota en de begroting voor het komende jaar. Daarom hebben ze in het addendum een plek gekregen.
De inzet voor het succesvolle programma “De stad als spons” gaat uit van voortzetting in de komende jaren. Er komt dus nu meer geld voor toezicht en handhaving, maar ook budget om verder te gaan na de oorspronkelijke looptijd. Dus het is een beetje van beide. Het DB wil de inzet structureel maken, omdat je daarmee de kraan bedient, die al een paar keer aan de orde kwam.
Het principe “de vervuiler betaalt” is een uitgangspunt voor het AB bij de belastingherziening. Daarbij geldt wel dat dit doelmatig en efficiënt moet zijn. Daarom loopt er nog een onderzoek naar de heffing op dan wel beloning voor bepaalde stoffen zoals fosfor. Het DB komt daarop later terug. In het verlengde daarvan wordt er opnieuw onderzoek gedaan of Aa en Maas al dan niet leges moet heffen op vergunningen; die zijn nu legesvrij. Daarbij wordt kritisch gekeken of de baten van leges opwegen tegen de ambtelijke kosten, want als het uiteindelijk meer kost dan het oplevert, heeft het niet veel zin.
Terecht is door meerdere partijen aangegeven dat draagvlak bij de ingezeten cruciaal is. Het gaat dan natuurlijk niet alleen om het inhoudelijke draagvlak bij projecten. Denk aan de omgevingstafels bij het WBP, maar ook aan de financiële aspecten. Dit DB en de organisatie houden aandacht voor de communicatie naar de ingezetene over de stijgende lasten. Dat zal zeker in samenspraak met de Unie worden opgepakt, omdat dit niet alleen bij dit waterschap speelt, maar landelijk vraagt om een zorgvuldige en gedegen uitleg. Niet alleen hij, maar het volledige DB, maakt zich zorgen over de stijgende lasten. Het blijft de plicht van het DB om te doen wat nodig is, maar ook niet meer dan dat. Dus geen blinde focus op kerntaken, want bepaalde activiteiten, zoals recreatief medegebruik, dragen juist bij aan de herkenbaarheid van dit waterschap. Deze organisatie kenmerkt zich door een sobere en doelmatige werkwijze. Hij betreurt het dan ook dat die ter discussie is gesteld.
Over de ingediende moties kan hij helder zijn: het DB ontraadt beide moties. Het addendum heeft niets te maken met regeren over het eigen graf, maar het brengt juist de overgangsperiode totdat het AB de koers heeft bepaald in het WBP. In de tussentijd wil het DB geen vertraging oplopen bij bestaande projecten. Bovendien zijn er enkele nieuwe wettelijke verplichtingen waaraan het waterschap hoe dan ook moet voldoen. In de auditcommissie is achteraf gezien terecht geconstateerd dat enkele van de punten in het addendum beter in de voorjaarsnota hadden kunnen landen, maar achteraf constateren is altijd makkelijk.
Een taakstelling van 2% wijst het DB af, omdat dat niet automatisch leidt tot een verlaging van de tarieven. Veel belangrijker is dat dit DB niet wegloopt voor zijn verantwoordelijkheid. De organisatie werkt al onder druk en heeft desondanks nog enkele mooie besparingen gerealiseerd. Verder ingrijpen in de begroting betekent dat zaken niet worden gedaan en die keuze wil het DB niet maken, omdat het achter de inhoudelijke keuze staat van de programma's. Hij voegt er nog aan toe dat een aantal van de tariefverhogingen in de pijplijn het gevolg zijn van al genomen AB-besluiten. Op het moment dat Meanderende Maas wordt afgerond en de € 450 miljoen is uitgegeven, landt dat in de kapitaallasten. Daar valt niet veel meer over te besluiten, dat is gewoon een feit. Ook dat maakt het lastiger om dit soort ingrepen te doen.
De heer ***Plasmeijer*** verzoekt het rapport van de Unie in de commissie AFZ aan de orde te stellen.

De heer ***Scherrenberg*** zegt dat hij het rapport van AEF graag in de commissie wil bespreken.
De heer ***Aarts*** heeft moeite met het betoog van de heer Schermberg over de nieuwe wetgeving. Natuurlijk zijn op 1 juli jl. de wet WKE (weerbaarheid kritieke entiteiten) en de CBW (Cyberbeveiligingswet) ingegaan, maar die vloeien voort uit EU-richtlijnen die per direct werking hebben, zoals NIS2. Dat is oude koek die nu als een addendum uit de lucht komt vallen. Zo zitten er nog een paar punten in het addendum. Dat leidt opeens tot 2% kosten voor de inwoners. Hij is de afgelopen week op straat enkele malen aangesproken op de factuur van Aa en Maas. Dat begint te schuren. Hij is het dus eens met alles wat er in het addendum staat, maar hij is tegen de gang van zaken.
De heer ***Scherrenberg*** wijst erop dat NIS2 niet leidt tot extra kosten op het addendum. Het gaat om de fysieke maatregelen die het waterschap gedwongen moet nemen de komende periode rondom de assets. Het moet andere hekken zetten om de assets. De extra kosten voor NIS2 zijn allang opgenomen in de cijfers van de security richtlijnen.

3.D Tweede termijn Algemene Beschouwingen op de Voorjaarsnota.

De heer ***Van de Pol*** mist nog een antwoord op de vraag hoe het in de praktijk vorm krijgt dat piekmomenten in opwek worden afgestemd op verbruik (pag. 22 van de voorjaarsnota).
Over de moties heeft hij duidelijk laten weten dat het bedrag voor het addendum echt nodig is en dat hij geen kosten wil doorschuiven naar de toekomst.
Mevrouw ***Nooijen*** merkt op dat in de vorige AB-vergadering is gezegd dat in het thema-AB van 17 april de toezegging is gedaan dat bronherleidbaarheid een expliciet onderdeel van het nieuwe WBP wordt. Er is toen ook gezegd dat dit een belangrijk onderwerp is. Dat onderwerp is nu gereduceerd tot een passage en dat zit haar niet lekker.
De voorzitter vindt dat een terecht punt. Er is toegezegd dat er aandacht besteed zou worden aan dit onderdeel in het WBP. Maar die toezegging, het is net gecheckt, staat inderdaad niet als zodanig in het toezeggingenregister. Aan het toezeggingenregister zal sowieso de toezegging worden toegevoegd dat er aandacht wordt besteed aan de bronherleidbaarheid. Hoe dat in het WBP komt, daar is mevrouw Nooijen uiteindelijk zelf bij, want het AB bepaalt wat er in het WBP komt. Zij heeft dus de zekerheid dat dit aandacht krijgt. Hij gaat er niet over of dat in de vorm van een hoofdstuk, een passage of een blok is.
Mevrouw ***Nooijen*** wijst erop dat in de motie die haar fractie heeft ingetrokken, is gevraagd om een hoofdstuk bronherleidbaarheid in het WBP en daarop is een toezegging gedaan.
De voorzitter antwoordt dat niet is toegezegd dat er een hoofdstuk over bronherleidbaarheid in het WBP komt, maar dat dit punt onderdeel wordt van het WBP. Dat is nog niet expliciet vastgelegd in de toezeggingen en dat zal worden rechtgetrokken door het op te nemen in het register.
De heer ***Siroen*** mist een reactie van het DB op zijn kritiek dat de voorjaarsnota fors afwijkt van het bestuursakkoord. Als je de inwoners mee moet krijgen, is er eerst nog een belangrijke stap te zetten. Hij mist ook waar je kunt temporiseren, waar je kunt bezuinigen en waar je elders middelen kunt vinden. Als voorbeeld is het heffen van leges genoemd, maar dat moet op zijn minst kostendekkend gebeuren. Er is een link gelegd naar de ambtelijke organisatie die uitermate doelmatig en sober haar uiterste best doet. Daarmee wordt het AB, in ieder geval hijzelf, een beetje voor het blok gezet, want hij is ervan overtuigd dat er wel wat te halen is.
De heer ***Van Zinderen*** merkt op dat hij helemaal achter “De stad als spons” staat. Het is geweldig hoe dat project lukt. Maar aangezien de VVD vindt dat je zoveel mogelijk medebetalers van de rekening moet hebben, vraagt hij zich af om welk deel het bij “De stad als spons” ongeveer gaat. Moet je dan aan 50-50 denken of investeert het waterschap om te groeien en gaat het om 70-30?
Voor wat de moties betreft, volgt hij het standpunt van het DB.
De heer ***Van Geest*** spreekt zijn bewondering uit voor het betoog van de heer Siroen; het klonk als een klok. Maar zijn fractie volgt het standpunt van het DB ten aanzien van de besteding voor de komende jaren. Dat betekent impliciet dat Water Natuurlijk de moties niet zal steunen.
De heer ***Plasmeijer*** meent dat hij niet vaak van mening verschilt met de heer Van Dijk, maar dat is nu wel het geval. Het klopt dat hij zaken op één hoop heeft gegooid, maar dat heeft een reden. De controller heeft niet zo lang geleden berekend dat het risico van de voorfinanciering van het HWBP in de miljoenen per jaar kan lopen. Daar zit zijn bezorgdheid. Hij snapt dat de heer Van Dijk zijn uiterste best doet om dat te repareren door projecten in delen te knippen. Dat is prima, maar het neemt de oorzaak van het probleem niet weg. Die zit bij het rijk, dat niet meer volledig wil voorfinancieren. Daarom zei hij dat de liefde blijkbaar van één kant moet komen. De waterschappen zijn wel bereid om het rijk te helpen met meer financiering van het HWBP, maar het rijk is blijkbaar niet bereid om de waterschappen voldoende voorschot voor die financiering te geven. Dat is diep

te betreuren. Hij snapt dat je bij de onderhandelingen met het rijk sommige dingen niet aan elkaar kan knopen, maar het lijkt hem geen overbodige luxe om dat dreigement een keer te laten vallen.
Op een rechtstreekse vraag aan de voorzitter heeft hij geen antwoord gehad. In de voorjaarsnota staat prominent dat de voorzitter een startpakket gericht op stikstofreductie en herstel van de overbelaste natuur in de Peel heeft ondertekend. Het gaat daarbij om € 300 miljoen. Hij is nieuwsgierig wat Aa en Maas daarmee gaat doen, wat de toezeggingen zijn en of dat bedrag in de begroting 2027 of in de meerjarenbegroting is terug te vinden.
Over motie 2 merkt hij op dat een taakstellende bezuiniging een term is die hij niet zo prettig vindt. In feite heeft de organisatie al een taakstellende bezuiniging doorgevoerd. Namelijk die € 1,3 miljoen die zij tekortkwam in de begroting 2027. Daarmee zijn de mogelijkheden uitgeput, want als je dat nog een keer voor hetzelfde bedrag of meer zou vragen, zit de organisatie met de handen in het haar. Hij vindt het net iets te makkelijk om dat aan de organisatie over te laten in plaats van zelf met bezuinigingsvoorstellen te komen. Hij zou die niet kunnen vinden en blijkbaar de indieners ook niet, anders was daar wel voor gekozen.
Het klopt dat het DB met het addendum en de begroting over het eigen graf heen regeert, maar dat is altijd het geval bij een begroting voor een verkiezingsjaar. Dat moet wel, want de organisatie en de opgaven waarvoor die staat, moeten doorgaan. Zij kan niet op 1 januari zeggen dat zij even stopt totdat er een nieuw bestuursakkoord is; dat lijkt hem heel onverstandig.
De heer ***Siroen*** merkt op dat de bezuiniging van € 1,3 miljoen die de heer Plasmeijer noemde, badinerend gezegd eigenlijk een stofkamoperatie is geweest. Er is toen niet gekeken waar het waterschap structureel dingen kan afstoten of waar er een behoorlijke efficiëntiewinst is gehaald. Volgens een discussie van een aantal jaren geleden zou de automatisering ook geld opleveren. Daarvoor zijn toen bedragen gereserveerd die in twee jaar niet zijn gebruikt. Naar zulke effecten is niet gekeken, voor zover hij weet.
De heer ***Plasmeijer*** antwoordt dat een taakstellende bezuiniging per definitie iets is wat de organisatie moet doen. Als het AB daar een richting aan geeft, komt de volgende stofkam, maar die zal dan niet veel meer opleveren, want alles is al gedaan.
De heer ***Siroen*** stelt dat als je de begroting van tien waterschappen bekijkt, er minstens drie zijn waarin de taakstelling voorkomt.
De heer ***Kerkhoff*** vraagt hoe de door de heer Plasmeijer genoemde bedragen van € 300 miljoen en € 400 miljoen zich verhouden tot het stikstoffondsen, waarvoor zo'n € 5 miljard gereed staat. Ook dat zijn KRW-gelden.
De heer ***Peters*** wijst erop dat maar liefst vier portefeuillehouders positief hebben gereageerd op zijn opmerkingen over taken van gemeenten als vasthouden, afkoppelen, bergen en het opheffen van overstorten. Dat moet dus goed komen.
Ten aanzien van de beide moties volgt zijn fractie het DB.
De heer ***Leenders*** constateert dat hij in de antwoorden van de portefeuillehouders net zoveel over de door hem genoemde subsidies heeft gehoord als in de voorjaarsnota staat: niets. Hij vindt dat het DB dat moet oppakken, want dit zijn echt kansen. In de vorige bestuursperiode lagen de subsidies voor het grijpen en het ging toen soms om leuke bedragen. Het gaat er bij hem niet in dat er nu geen subsidies meer zijn.
Hij vraagt zich af of het mogelijk is standaardvergunningen kosteloos te verstrekken, maar leges te heffen voor vergunningen die maatwerk vereisen. Natuurlijk moeten de kosten wel opwegen tegen de baten.
Er is niet gereageerd op zijn suggestie om samen met de omgevingsdiensten te kijken naar de zeer zorgwekkende stoffen. Hij neemt aan dat dit zal gebeuren, want hij heeft geen tegenwerpingen gehoord. Op die manier kun je al het laaghangend fruit van zeer zorgwekkende stoffen uit het effluent krijgen. Bij andere waterschappen lukt dat prima en waarom zou Aa en Maas die mogelijkheden niet netjes knippen en plakken en vervolgens toepassen?
Zolang Aa en Maas de overstorten en de rwzi's niet op KRW-niveau heeft, zou het depositie eigenlijk niet als achtergrondwaarde moeten meenemen in de KRW-benadering. Want je moet geen zaken op anderen in dat gebied afwentelen, als je de eigen zaken niet op orde hebt.
De heer ***De Mare*** vindt het fijn dat de aandacht voor de wat meer dwingende rol van de waterschappen naar gemeenten ten aanzien van vervuilende stoffen, overstort en dergelijke door verschillende portefeuillehouders is benoemd. Hij is benieuwd naar de wettelijke mogelijkheden die de heer Van Dijk in dezen ziet. Wellicht dat dit inderdaad tot een versterking van de positie van het waterschap zal leiden en uiteindelijk tot een vermindering van dit soort vervuilingen. Hij vindt dat best mag worden gezegd dat de grote aandacht die er de afgelopen jaren in dit AB voor is gekomen, onder andere te maken heeft met het feit dat de BBB dit vanaf de eerste vergadering elke vergadering heeft genoemd. Natuurlijk komt het ook omdat er nu een portefeuillehouder zit met

directe contacten naar de gemeenten en het stedelijk gebied. Daardoor zijn er veel meer mogelijkheden om mensen er constant op te wijzen dat water dat bij de gemeenten in het riool gaat er ineens bij het waterschap uitkomt. Dat waterschap moet daarop dus invloed kunnen uitoefenen. Hij hoopt dat er door al deze aandacht in de komende periode stappen worden gezet om deze problematiek te verminderen.
Zijn fractie deelt de mening van het DB over de beide moties en zal die dus niet steunen.

3.E Eindredactie DB en besluitvorming AB.

De heer ***Van Dijk*** wijst de heer Plasmeijer erop dat de rentehobbel waar onder meer de controller op aanslaat, weinig te maken heeft met voorfinanciering vanuit het rijk, tenzij je het HWBP schaart onder het kopje rijk. Dit is echt een dispuut met het HWBP over die € 40 miljoen. Collega Smit en hij praten de blaren op de tong en er zijn allerlei initiatieven om dit probleem vast te leggen in een brief aan het HWBP. Meer waterschappen worstelen met deze problematiek. Dat zal dadelijk gegarandeerd bij een waterschap leiden tot het op de rem trappen. Dat is de reden waarom hij, misschien tegen beter weten in, nog steeds volhoudt. Er zullen overschotten ontstaan de komende jaren; dat is net bevestigd vanuit de Uniecommissie die zich hiermee bezighoudt. Hij kreeg net een mailtje met een suggestie om het renterisico kleiner te krijgen. In de notitie die onder punt 7.6 op de agenda is ingevoegd, staat het precies uitgelegd. Als er behoefte is om daar een keertje over te praten, staat hij daarvoor open. Bovendien vindt hierover een thema-AB plaats op 29 september.
Mevrouw ***De Zoeten*** stelt dat Aa en Maas op piekmomenten het stroomverbruik eventueel iets zou kunnen verminderen. Zij noemt een concreet voorbeeld. Als het hard regent, verbruikt Aa en Maas meer stroom, omdat het dan hard moet pompen. Maar dan is het water heel dun. Op Aarle-Rixtel kan het waterschap dan de safe installatie afzetten, omdat die toch weinig rendement heeft. Door dat te doen kan het aan de extra vraag van bijvoorbeeld het zandfilter blijven voldoen op die piekmomenten. Het waterschap zet dan dus wat dingen af die op dat moment niet zo zinvol zijn. Er is ook gekeken hoe je om het stroomnet te ontlasten minder energie kan gebruiken op een zuivering. Die bacteriën worden zo vertroeteld dat ze hun werk goed doen. Maar bij maximaal optimaliseren past het niet om, omdat het stroomnet vol zit, plotseling minder zuurstof toe te voegen. Dan raakt het hele biologisch proces ontregeld. Het is dus niet mogelijk maximaal te helpen door het hoofdbedrijfsproces te verminderen.
De heer ***De Groot*** erkent dat de heer Plasmeijer nog een antwoord tegoed heeft, maar niet van de dijkgraaf, maar van hem. De dijkgraaf is onafhankelijk voorzitter van Novex de Peel en heeft daar een “hell of a job” verricht door alle Brabantse en Limburgse kikkers in de kruiwagen te houden. Hij schuift namens Aa en Maas aan en heeft ook ondertekend namens het waterschap. Het gaat in totaal om € 300 miljoen; € 150 miljoen voor Brabant en € 150 miljoen voor Limburg. Hij stelt voor de stukken van het uitvoeringsprogramma in de volgende commissievergadering toe te voegen, zodat te zien is hoe een en ander is opgebouwd.
Hij vindt het zelf een plus dat de scope van de inzet van de middelen rondom de Peelvenen is verbreed. Die gaan nu niet alleen naar landbouw, natuur, stikstof, maar ook naar water en klimaat. Dat is inhoudelijk nodig omdat water en klimaat een deel van het stikstofverhaal vormen. Je bestrijdt de verdroging van het hoogveengebied. Maar bovendien is er werk met werk te maken in de gebiedsuitwerkingen daar. Het AB krijgt dus de informatie en als er vervolgvragen zijn, zal het DB die graag in de commissie beantwoorden.
Het waterschap is natuurlijk blij met de toezegging, maar het zal nog wel een hele klus worden om het geld op een verantwoorde manier, in overleg met de streek, in te zetten. Dit deel van de subsidies waar het CDA om vroeg, is dus alvast in te boeken.
De heer ***Oegema*** zou willen dat hij zover was dat er een afspraak is te maken over meebetalen door de gemeenten aan “De stad als spons”. Zover is het nog lang niet. Er zijn nu nieuwe inzichten over hoe je moet omgaan met verontreinigd water uit de stad. Wat doe je daarmee en hoe buffer je dat? Het waterschap is ook nog op zoek naar zones waar je wat kunt realiseren. De VVD wil weten wie dat moet betalen. Dat is afhankelijk van wie de grond is en of verwerving daar noodzakelijk is. Er is nog een heel traject te volgen voordat je daaruit bent. Hij verwacht ook niet dat er straks sprake zal zijn van vaste verhoudingen, omdat het altijd om maatwerk gaat.
De heer ***Van Zinderen*** concludeert dat de heer Oegema ervan uitgaat dat er in de toekomst geen afspraken tussen gemeente en waterschap mogelijk zijn over het vergroenen van de stad en over gelijke verdeling van de kosten.
De heer ***Oegema*** verwacht dat inderdaad niet, omdat het altijd maatwerk is. Er worden geen standaardvoorzieningen getroffen.

De heer ***Aarts*** wijst er nogmaals op dat de Omgevingswet compleet verandert. Vergroening valt bijvoorbeeld onder de bebouwingscontouren, maar dat is niet de bebouwde kom. Van een gemeente als Heusden ligt 70% buiten de bebouwingscontouren. Daar heeft de provincie het bevoegd gezag. Dit probleem speelt dus breder dan alleen met gemeenten. Hij is het dan ook met de heer Van Zinderen eens dat er actie nodig is, omdat het anders niet goed gaat.
De voorzitter meent dat het daarom goed is dat dit is opgenomen in het addendum. Het DB kan er dan meteen actie op ondernemen.
De heer ***Aarts*** is het daarmee eens, maar kennelijk worden zijn woorden niet goed begrepen. Het omgevingsplan is al jaren bekend, dus wat in het addendum staat, had juist in de voorjaarsnota moeten staan, omdat daarin de visie en het beleid staan. Nu is er sprake van een financiële discussie om iets te doen, terwijl het andersom had moeten zijn. Je zegt dat je iets wil doen en daarom heb je geld nodig. Dat regel je in de voorjaarsnota volgens een al lang bekende strategie.
Mevrouw ***De Zoeten*** voelt zich schuldig omdat de heer Leenders niks meer heeft gehoord over subsidies. Per project staat aangegeven welke subsidies er zijn. Aa en Maas heeft goede medewerkers die speuren wat voor subsidies er mogelijk zijn. In de vorige vergadering heeft het AB een krediet beschikbaar gesteld voor het nieuwe bedrijfsgebouw bij de rwzi Land van Cuijk en in het voorstel staan ook de subsidiemogelijkheden. Daar heeft het DB zeker oog voor.
De heer ***Scherrenberg*** geeft toe dat het vraagstuk addendum of de voorjaarsnota ook in het DB af en toe een goed gesprek heeft opgeleverd. Het is een vorm terwijl hij eigenlijk wil focussen op de inhoud. Er is geprobeerd inzichtelijk te maken wat “business as usual” is en wat echt grote veranderingen zijn.
De bezuiniging van € 1,3 miljoen zou hij geen stofkamoperatie noemen. Er is een serieuze stap gezet en ook een structurele. Het gaat dus eigenlijk om meer dan € 1,3 miljoen, doordat het een structurele besparing is. Als het AB van mening is dat een taakstelling noodzakelijk is, zal het keuzen moeten maken wat het gaat schrappen. Dat is niet een opdracht die het AB aan de organisatie kan geven; die opdracht kan alleen het AB zelf invullen. Als het zegt dat Aa en Maas stopt met de dijkverzwaring, kan er een heel groot bedrag van de begroting af. Maar hij zou niet aan de burger willen uitleggen dat die natte voeten krijgt bij hoogwater in de Maas.
Aa en Maas haalt nog wel subsidies binnen, maar inderdaad minder dan in de vorige periode. Dat komt doordat veel regelingen in het kader van allerlei bezuinigingsrondes zijn geschrapt. Omdat dit een vooruitstrevend waterschap is, heeft het in de beginperiode een behoorlijke greep uit de ruif kunnen doen. Dat vonden andere waterschappen niet altijd even leuk. Maar zij hadden evenveel kans en hier zat een AB dat de ruimte gaf om voortvarend aan de slag te gaan. Die potten zijn nu leeg. Dat er minder subsidie wordt binnengehaald is dus niet omdat Aa en Maas er minder naar speurt. In de begroting van de Unie is ruimte gemaakt om extra capaciteit beschikbaar te stellen voor alle waterschappen om meer geld uit alle Europese fondsen te halen. Het vermoeden is dat daar nog wel meer te halen valt. Dat wordt vanuit de Unie georganiseerd en daar betalen de waterschappen allemaal aan mee. Het is de bedoeling dat het ook veel zal opleveren.
Hij noemt het een zinvolle suggestie om te bekijken of je alleen leges moet heffen voor maatwerkvergunningen en niet voor standaardvergunningen. Hij neemt die zeker mee in de uitwerking.
De heer ***Siroen*** vraagt of er bij Europese subsidies ook aan Interreg wordt gedacht, want een belangrijk deel van het gebied valt daaronder en daar zit een heleboel geld.
De heer ***Scherrenberg*** antwoordt dat alle mogelijke Europese fondsen worden bekeken, zowel regionale als structuurfondsen en speciale klimaatfondsen. Er is een enorme rits aan regelingen. Daarom heeft hij ervoor gepleit bij de Unie hier één of twee mensen fulltime op te zetten. Het gaat om een enorme hoeveelheid potentieel geld.
Vorig jaar is er bij de belastingherziening een discussie geweest over het afschaffen van de heffing van 1 en 3 vervuilingseenheden voor een- en meerpersoonshuishoudens. Maar dat stuit nog deels op wettelijke bezwaren. Tegelijkertijd ziet hij bij enkele gemeenten in het gebied interessante ontwikkelingen met een koppeling van de rioolheffing aan het waterverbruik. Daarom is er nog eens kritisch gekeken wat die gemeenten doen en hoe zij een aantal fundamentele bezwaren oplossen die het tot nu toe onmogelijk maakten die koppeling te leggen. Het DB heeft de gedachte zeker niet losgelaten, maar die moet uiteindelijk wel efficiënt en doelmatig zijn. Dus dit punt zal zeker terugkomen als de uitkomsten bekend zijn
De heer ***Leenders*** zegt dat hij worstelt met de moties. Die € 5 miljoen is het waterschap gewoon kwijt, maar hij vraagt zich af of het DB dat beeld wil meegeven. Kan de heer Scherrenberg al meer duidelijkheid geven?
De heer ***Scherrenberg*** zegt dat hij de brutale uitspraak gaat doen dat aan het eind van het jaar die € 5 miljoen misschien niet eens nodig is, als de inflatie hoog genoeg is. Hij hoopt dat eerlijk

gezegd niet, want dan komt hij op hetzelfde speelveld als collega Van Dijk eerder. Vanuit maatschappelijk perspectief wil hij een zo laag mogelijke inflatie. Vanuit begrotingsperspectief mag de inflatie verdubbelen, want dan past alles met gemak in de begroting. Het DB probeert de keuzen zo scherp mogelijk te maken. Daarom is er begroot op basis van de huidige inzichten en dan is die € 5 miljoen nodig. Richting de definitieve begroting zal het DB nooit meer ruimte nemen dan echt nodig is. Dus als die € 5 miljoen beperkt kan blijven tot € 4 miljoen, omdat andere parameters meevallen, dan wordt het € 4 miljoen. De intrinsieke oproep van de heer Siroen om het bedrag zo laag mogelijk te houden, wordt absoluut ondersteund door dit DB. Maar hij gelooft niet in het temporiseren van bepaalde opgaven, omdat is vastgesteld dat temporiseren uiteindelijk leidt tot hogere lasten in de toekomst. Als je noodzakelijke dingen uitstelt, gaan zij uiteindelijk meer kosten. Dan kun je het maar beter meteen doen, want dat is dan uiteindelijk beter voor de portemonnee van de burger. Je moet ook geen dingen doen die niet nodig zijn. Het DB blijft in dat opzicht heel kritisch. Ook de organisatie blijft heel kritisch op het eigen functioneren en kijkt met regelmaat of er ergens iets is terug te winnen.
De heer ***Aarts*** stelt de gewetensvraag of het addendum eigenlijk bij de begroting hoort en niet bij de voorjaarsnota. De voorjaarsnota richt zich op de toekomst. Nu wordt in de voorjaarsnota aangegeven dat er vorig jaar € 5 miljoen te weinig was, maar dat er nieuwe ontwikkelingen zijn waardoor dit bedrag nodig is om dingen te bestendigen.
De heer ***Scherrenberg*** benadrukt dat het addendum onderdeel is van de voorjaarsnota omdat het aangeeft wat de totale omvang van de begroting 2027 wordt. Later dit jaar krijgt het AB een begroting voorgelegd zonder addendum. In die begroting zijn alle reflecties en suggesties van vandaag meegenomen. Hij hoopt dat de uitkomst een begroting zal zijn die het gevoel geeft dat het DB voldoende heeft geluisterd naar het AB.
De heer ***Siroen*** laat desgevraagd weten dat hij de moties handhaaft.
De voorzitter merkt op dat normaal gesproken eerst het voorstel ter stemming komt en dan de moties, maar over dit voorstel wordt geen besluit genomen. Er zijn alleen wensen en bedenkingen geuit.

Motie 2 wordt in stemming gebracht en bij handopsteken verworpen met 21 stemmen tegen en 5 voor.
De voorzitter geeft gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

De heer ***Leenders*** verklaart dat het CDA tegen de motie heeft gestemd, omdat daarin de 2%-bezuiniging wordt neergelegd bij de organisatie. Hij vindt dat het AB zelf verantwoordelijkheid moet nemen voor bezuinigingen.

Motie 1 wordt in stemming gebracht en bij handopsteken verworpen met 21 stemmen tegen en 5 voor.
De voorzitter geeft gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

De heer ***Leenders*** stelt dat zijn fractie ook tegen deze motie heeft gestemd. De portefeuillehouder heeft gezegd dat hij kijkt wat nodig is en hij het AB niet voor voldongen feiten zal stellen. Dat heeft voor zijn fractie uiteindelijk de doorslag gegeven.

De voorzitter schorst de vergadering.

Tijdens de schorsing verlaten mevrouw Hendrickx en de heer Oegema de vergadering.

Nadat de voorzitter de vergadering heeft heropend, stelt hij aan de orde:

4. Mededelingen en ingekomen stukken.

4.1 Ontslagbrief lid Rekenkamer.

De voorzitter deelt mede dat er na de vakantie een exitgesprek zal plaatsvinden met de huidige leden van de rekenkamer.
Mevrouw ***Vos*** is verbaasd dat weer een lid van de rekenkamer ontslag neemt. De betrokkene is bovendien pas begonnen. Zij vraagt of er intern iets aan de hand is. Is de functie niet zo leuk meer,

omdat er met de Wet versterking decentrale rekenkamers een hoop is veranderd of gaat het AB niet goed om met de voorstellen van de rekenkamer?
De voorzitter merkt op dat hij deze vragen zal stellen in het exitgesprek. Het is beter te reageren naar aanleiding van het exitgesprek, want hij kan nu alleen maar speculeren. Er zijn gisteren met kandidaten gesprekken gevoerd door een commissie waarvan de heer Claassen en mevrouw Nooijen deel uitmaken. Hij hoopt binnenkort op witte rook.

Het stuk wordt voor kennisgeving aangenomen.

4.2 Uitnodiging TenneT inloopavond voortgang netuitbreidingsprojecten op 5 oktober 2026.

De heer ***Leenders*** vraagt of de data van het maaien nog zijn te gebruiken als je met de maaimachine onder een hoogspanningsleiding door moet.
De heer ***Van Dijk*** antwoordt bevestigend.
De heer ***Buis*** vraagt of het waterschap er op de eigen percelen met houtwallen nog last van heeft als er nieuwe tracés komen. Een en ander kan bij het onderhoud veel kosten met zich meebrengen.
De heer ***Van Dijk*** geeft toe dat dit het geval kan zijn. Daarom zit het waterschap in de klankbordgroep en kijkt het mee. Er is overleg over, maar op dit moment is het nog niet bekend.

Het stuk wordt voor kennisgeving aangenomen.

4.3 Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) jaarverslag 2025.

Mevrouw ***Bens*** worstelt met de vraag wat het raakvlak is tussen deze raad en het waterschap. De raad behandelt vooral veel zaken op gemeentelijk niveau.
De voorzitter is het daarmee eens. Dit is een landelijke raad die alle vraagstukken van openbare besturen behandelt. Hij weet niet wie de onderzoeksagenda bepaalt, maar hij neemt aan dat de raad daar zelf over gaat. Misschien kunnen er punten worden aangedragen en staat er op de website van de raad wat je moet doen als je iets over waterschappen onderzocht wil hebben.

Het stuk wordt voor kennisgeving aangenomen.

4.4 Reactie gemeente Meijerijstad inzake Participatietraject Brabantse Waterschapsverordening.

Mevrouw ***Bens*** vindt dit belangrijk, want deze brief is opgesteld in samenspraak met andere gemeenten in het gebied. Zij proeft een beetje dat de samenwerking bij de participatie ontbreekt en roept dan ook op om dit aan te pakken. Het is zaak daarbij ook te kijken waarmee die gemeenten komen. Zij moeten aangeven wat hun ideeën zijn en als die anders zijn dan die van het waterschap moeten die met elkaar worden bekeken.
De heer ***Aarts*** sluit zich aan bij het CDA, maar zegt dat men zich wel bewust moet zijn van de kosten. Hij hoorde de heer Van Dijk eerder zeggen dat 100 mm berging voor dit gebied misschien veel is en dat het wordt teruggebracht tot 80 mm. Dat heeft een impact van vele miljoenen, want veel waterstructuren zitten nog op 60 mm. Hij vraagt ook daarvoor aandacht.
Mevrouw ***Vos*** heeft er begrip voor dat er ruimte is gegeven, omdat gemeenten zich moeten aanpassen. Maar het is ook zinvol dat het waterschap eisen stelt, want het staat voor zulke grote opgaven dat het best een grens mag stellen. Misschien kan Aa en Maas een helpende hand of een platform bieden waardoor gemeenten elkaar kunnen helpen. Zij meent dat door het stellen van een bepaalde grens, gemeenten wellicht ook met creatievere oplossingen komen.
De heer ***Van Dijk*** zegt dat het DB zich uiteraard bewust is van de kosten. Die moeten natuurlijk wel in verhouding zijn, maar de ervaring leert dat als je die over wat langere tijd uitsmeert, er veel mogelijk is. Hij is het wel eens met het betoog van de PvdD, om de doodeenvoudige reden dat je met vriendelijk vragen een heel eind komt, maar niet altijd bereikt wat je wil bereiken. Dit is typisch zo'n geval waarvan de portefeuillehouders van alle drie de waterschappen zeggen dat je hier echt een grens moet aangeven. Hij en zijn collega's zijn wel een beetje verrast door deze hele discussie, want die 100 mm hebben de drie slechts ten dele zelf verzonnen. Dat is gewoon afgesproken in het woonakkoord en daar zijn de gemeenten allemaal bij geweest. Hij vindt het dan wel erg apart dat er een appel wordt gedaan op samenwerking, want zij werken zich als de blubber samen.

Er is geklaagd over de participatie, maar hij wijst er op dat deze stukken bijna twee maanden in de openbaarheid hebben gelegen, juist met het doel om eens op te halen waar mensen voor of tegen zijn. Dan krijg je drie minuten over twaalf een heleboel brieven met wat je anders had moeten doen. Maar hij heeft een telefoon bij zich en zijn nummer staat op de site en alle betrokkenen hebben dat. Toch heeft hij niemand gehoord. Hij zegt tegen mevrouw Bens dat hij een groot voorstander is van samenwerking. Maar hij heeft nu alleen de brief in de agenda opgenomen die aan het AB was gericht. Er is ook een aantal aan het DB gericht. Daar zit ook een brief bij van de gemeente Land van Cuijk met tien pagina's op het scherpst van de snede hoe het wel kan. Hij zal het AB daarin inzage geven en er na de vakantie nog op terugkomen.

Dit stuk wordt voor kennisgeving aangenomen.

4.5 Samenleving Landbouw Natuur: Open Brief reactie n.a.v. Bijlage IV bij stikstofplan.

Het stuk wordt voor kennisgeving aangenomen.

4.6 Unie van Waterschappen ledenbrief over stikstofpakket.

De heer ***Leenders*** merkt op dat dit een reactie is vanuit de Unie, maar de impact van de brief is voor alle waterschappen verschillend. Er zijn waterschappen die beperkt of maar licht worden geraakt. Hij vindt dat Aa en Maas zelf moet reageren in de richting van het ministerie van LVVM, want met een compromis doet het zichzelf misschien tekort.
De heer ***Kerkhoff*** stelt dat de brief gaat over Natura 2000-gebieden, beekdalen, een aantal grondwaterbeschermingsgebieden en veenweiden. Hij vraagt zich af of de zuiveringen een vergunning hebben conform de Natuurbeschermingswet of conform de gesneuvelde PAS-regeling.
De heer ***De Groot*** meent in reactie op de suggestie van het CDA dat de waterschappen moeten proberen om de Unie met één woordvoerder het spel te laten spelen op landelijk niveau. Als er 21 verschillende brieven zouden binnenkomen bij ministeries, bereiken de waterschappen niet meer dan met afstemming vooraf.
Ten aanzien van de zonering willen de waterschappen proberen het beleid te beïnvloeden door in de uitwerking van de deelgebieden aan te geven hoe het zou kunnen. Daarmee beïnvloed je dus ook de verdere beleidsuitwerking. Je moet overigens niet alleen kijken naar zonering en wat er allemaal niet kan, maar ook naar wat er wel kan op het gebied van inrichting en beheer. Hij heeft al eerder aangegeven dat het DB nog een aantal vragen heeft over de 250 m-zones. Dat wordt eerst uitgezocht en daarna wordt een en ander door de Unie uitgelijnd. Desnoods pakt Aa en Maas het weer op bij de verdere uitwerking voor de betrokken beekdalen.
De heer ***Buis*** vraagt hoe het waterschap straks verder omgaat met de GGA. Er is gekeken hoe je de boeren in een GGA kunt helpen, maar dat was met een zonering van 250 m. Als dat 1000 m zou worden, is de vraag hoe je de financiering dan rond krijgt. Een andere vraag is wie straks leidend is bij de GGA, de minister of het waterschap.
De heer ***De Groot*** antwoordt dat in eerste instantie op landelijk niveau door het rijk wordt bepaald welke gebieden wat voor soort zone krijgen: een 500 m-zone of een 1000 m-zone. Bij de Groote Peel geldt overigens deels al een 2 km-zone door een uitspraak van de Raad van State. Er is tegen het ministerie gezegd dat het de lusten en de lasten wel in dezelfde zone moet laten landen. Dus als je voor een 1000 m-zone kiest, moet het flankerend beleid daarvoor beschikbaar worden gesteld.
Als het waterschap kan laten zien dat het, misschien door die twee beekdalen actiever op te pakken, kan volstaan met zones van 800 m of 700 m en toch die tegendruk op een goede manier kan bewerkstelligen, kan het dat voordragen aan het ministerie voor een omwisselbesluit. Daarmee voldoe je met een beperktere zone toch aan de doelen. Maar de sleutel van het succes ligt gewoon bij de gebiedsuitwerkingen die het waterschap daar samen met de streek maakt. Dat wordt dan ook het bod richting het rijk ten aanzien van de inzet van flankerend beleid.
De heer ***Buis*** vraagt zich af hoe sterk Aa en Maas staat met de GGA. Er komt voor een pilot € 150 miljoen naar Aa en Maas en naar De Veluwe. Hoe sterk zijn die twee partijen om te zeggen dat de vraag die de minister stelt eigenlijk te groot is?
De heer ***De Groot*** meent dat het van de uitwerking afhangt of die vraag te groot is. In die zin staat Aa en Maas vrij sterk, want het is al bezig met de uitwerking en het is dus al aan het kijken wat haalbaar en betaalbaar is.
Er is, als de minister kan laten zien dat het op een bepaalde manier werkt, de mogelijkheid geboden om het integraal aan te vliegen en dat is goed voor het waterschap. Bovendien bestaat de

mogelijkheid om om te wisselen op het moment dat jij met een beter gefundeerd bod komt uit de streek dat ook voldoet aan de doelstellingen. Alleen krijg je dat pas als je dat pad bewandelt en het voorlegt aan degene die dat moet toetsen.
Mevrouw ***De Zoeten*** wijst erop dat de rwzi's in het bedrijfsproces niet veel stikstof uitstoten naar de lucht. Hooguit de WKK's op de zuiveringen stoten enige stikstof uit naar de lucht, maar dat is minimaal. Daarvoor heeft de rwzi een natuurvergunning. In het verleden is ook een ADC-toets uitgevoerd om te bepalen of de uitstoot niet te hoog is. Je ziet nu dat er een aantal zones ook rondom waterlopen zijn gelegd. De rwzi's stoten natuurlijk wel stikstof uit naar het water; dat zit in het effluent. In de afvalwaterstrategie is afgesproken dat het waterschap gaat voor het niveau effluentisch KRW. Daarmee garandeert het dat het niet een teveel aan stikstof toevoegt aan water.

Het stuk wordt voor kennisgeving aangenomen.

5.A Vaststelling notulen, besluitenlijst en actielijst vergadering van het AB d.d. 5 juni 2026.

Mevrouw ***Bens*** wijst erop dat in de notulen consequent "toxische drugs" in plaats van "toxische druk" staat. Bovendien moet het woord "ecotaks" worden gewijzigd in "ecotox"".

Naar aanleiding van deze opmerkingen, zijn de volgende wijzigingen aangebracht:
Op pag. 2, regel 17 v.o., wordt het woord "ecotaks" gewijzigd in "ecotox".
Op pag. 8, regel 26 v.b., wordt de volgende alinea:

"Belangrijk zijn de toxische drugs (pag. 24). Hij vraagt zich af of het waterschap met het geld en de inzet die het pleegt wel de juiste dingen doet. Hij meent dat de toxische drugs, zoals medicijnen, wel eens een grotere milieu-impact kunnen hebben op biodiversiteit dan er op dit moment is van 1 of 2 mg te veel stikstof of fosfaat. Hij wil niets afdoen aan de inspanning op fosfaat en stikstof, maar hij houdt wel een pleidooi om die toxische drugs meer in beeld te brengen. Wellicht zal dan blijken dat er een groter verborgen effect in het systeem zit, waarop echt de focus moet worden gelegd bij de voorjaarsnota."

vervangen door:

"Belangrijk is de toxische druk (pag. 24). Hij vraagt zich af of het waterschap met het geld en de inzet die het pleegt wel de juiste dingen doet. Hij meent dat de toxische druk, zoals van medicijnen, wel eens een grotere milieu-impact kan hebben op biodiversiteit dan er op dit moment is van 1 of 2 mg te veel stikstof of fosfaat. Hij wil niets afdoen aan de inspanning op fosfaat en stikstof, maar hij houdt wel een pleidooi om die toxische druk meer in beeld te brengen. Wellicht zal dan blijken dat er een groter verborgen effect in het systeem zit, waarop echt de focus moet worden gelegd bij de voorjaarsnota."

Op pag. 9, regel 12 v.o., worden de volgende zinnen:

"Zij wijst de heer Leenders erop dat er al meer aandacht is voor de toxische drugs; bijvoorbeeld door in te zetten op de extra zuiveringsstap voor medicijnresten. Daarmee worden vooral medicijnresten opgevangen, maar er is ook bijvangst van andere zorgwekkende stoffen. Zij beseft dat de toxische drugs steeds belangrijker worden en onderschrijft dan ook de vraag om meer aandacht daarvoor."

vervangen door:

"Zij wijst de heer Leenders erop dat er al meer aandacht is voor toxische druk; bijvoorbeeld door in te zetten op de extra zuiveringsstap voor medicijnresten. Daarmee worden vooral medicijnresten opgevangen, maar er is ook bijvangst van andere zorgwekkende stoffen. Zij beseft dat toxische druk steeds belangrijker wordt en onderschrijft dan ook de vraag om meer aandacht daarvoor."

Op pag. 12, regel 9 v.o. wordt het woord "drugs" gewijzigd in "druk".
Op pag. 13, regel 17 v.b. wordt de volgende alinea:

"Naar aanleiding van de vraag wat hogere prioriteit heeft, de toxische drugs of het verminderen van de nutriënten in het afvalwater, antwoordt zij dat de focus nu heel erg op de nutriënten ligt. Daarvoor zijn de rwzi's oorspronkelijk bedoeld. Er is sprake van biologische zuivering om de nutriënten die iedereen uitplast, uit het water te halen. Het gevolg van een te hoge concentratie nutriënten is dat het water op een gegeven moment stikstofloos wordt. Dan gaat alles erin acuut dood. Het zuiveren op toxische drugs wordt nu toegevoegd, omdat duidelijk is dat die vervolgstap nodig is. De toxische drugs zijn sluipend en ook heel slecht voor het waterleven."

vervangen door:

"Naar aanleiding van de vraag wat hogere prioriteit heeft, de toxische druk of het verminderen van de nutriënten in het afvalwater, antwoordt zij dat de focus nu heel erg op de nutriënten ligt. Daarvoor zijn de rwzi's oorspronkelijk bedoeld. Er is sprake van biologische zuivering om de nutriënten die iedereen uitplast, uit het water te halen. Het gevolg van een te hoge concentratie nutriënten is dat het water op een gegeven moment stikstofloos wordt. Dan gaat alles erin acuut dood. Het zuiveren op toxische drugs wordt nu toegevoegd, omdat duidelijk is dat die vervolgstap nodig is. De toxische druk is sluipend en ook heel slecht voor het waterleven."

De gewijzigde notulen, de besluitenlijst en de actielijst worden zonder hoofdelijke stemming vastgesteld.

5.B Voorstel opheffen geheimhouding.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.

5.C Afwerking actiepunten en toezeggingen AB.

De secretaris meent dat de toezeggingen 41 en 69 met de toegevoegde stukken voldoende zijn beantwoord.
Toezegging 51 gaat over de overwegingen rond de gevolgschade van overstorten en de melding daarvan. Er is bij elke gemeente een specifieke passage opgenomen. Die is gestuurd naar alle fracties en waar dat niet mogelijk was naar de griffie. Sommige griffies hebben aangegeven dat zij het sowieso prettig vonden om die te ontvangen. Hij meent dat ook deze toezegging hiermee is afgedaan.

5.C.1 Uitwerking AB toezegging 41 inzake uitspraak Raad van State en impactanalyse.

Dit stuk wordt voor kennisgeving aangenomen.

5.C.2 Uitwerking AB toezegging 69 inzake analyse rapport en meetresultaten rapport van de werkgroep “Behoud de Peel”.

Mevrouw ***Vos*** vraagt of er nog een rapport van “Behoud de Peel” komt in plaats van alleen maar cijfers die ter inzage liggen.
De heer ***Van Dijk*** antwoordt dat dit uiteraard het geval is.

Dit stuk wordt voor kennisgeving aangenomen.

5.D Adviseringsoverzicht commissies d.d. 11 juni 2026.

De heer ***Kerkhoff*** stelt dat in het eerste punt van het adviseringsoverzicht het DB toezegt om onderzoek te doen naar het functioneren van beekherstel in ecologische verbindingszones. Na ruim twintig jaar beekherstel en EVZ meent hij dat er ambtelijk wel een mening over is. Voor hem is een onderzoek niet nodig, maar kan er wel een evaluatie komen die het AB dan kan meenemen naar de volgende periode. Hij mist een tijdpad.
De heer ***De Groot*** zegt dat het DB met een voorstel komt. Destijds is er na tien jaar EVZ de thermometer in gestoken. Daarna is begonnen met beekherstel en met de NVO's. Het zou aardig zijn nu iets vergelijkbaars te doen. Naar de vorm moet hij nog kijken. Hij wil dit losweken van het WBP en zal er apart op terugkomen.
De heer ***De Mare*** wijst erop dat in dit agendapunt ook wordt voorgesteld kennis te nemen van een geheim conceptverslag van het besloten deel van de commissie Waterketen en Duurzaamheid van 11 juni jl. Hij staat in dat verslag bij de afwezigen, maar hij zit helemaal niet in die commissie. Hij was wel aanwezig als toehoorder.
De voorzitter wijst erop dat het vaststellen van dit verslag in de commissie gebeurt. Maar de opmerking zal worden meegenomen naar de commissie.

Het overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.

6. Voorstellen ter besluitvorming.

6.1 Hamerstukken.

6.1.A Aanleveren maatregelpakket (Stroomgebiedsbeheersplan) SGBP 2028-2033.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.

6.1.B Investeringskrediet ten behoeve van het opstarten van de verkenningsfase van het project beekherstel Astense Aa.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.
De voorzitter geeft gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

De heer ***Buijs*** zegt dat de BBB wil dat de bypass op dit project wordt meegenomen tussen de A67 en de stuw 265-1. Zijn fractie heeft voor het voorstel gestemd, maar wil de toezegging dat dit onderzoek wordt behandeld in de commissie.
De heer ***De Groot*** herhaalt wat hij in de commissie heeft gezegd, namelijk dat dit wordt meegenomen in de verkenning.

6.1.D Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van het project renovatie sliblijn rwzi Land van Cuijk.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.
De voorzitter geeft gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

De heer ***De Kleijne*** bedankt het DB dat het de consistente lijn die zijn fractie van het begin af aan heeft aangehouden, heeft overgenomen. Daarom heeft de fractie van harte ingestemd met dit krediet. Het verbaast hem wel dat de vergunning is gewijzigd en vervolgens opnieuw moet worden aangevraagd.

4.2 Bespreekstukken.

6.2.A Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van de aanpak Hoogwater Brabant Oost (Howabo) – drie maatregelen Howabo 2026.

De heer ***Aarts*** stelt dat zijn fractie uiteraard voor dit voorstel is. Hij bedankt dat enkele technische vragen nog zijn beantwoord, hoewel zij gisteravond pas werden gesteld.
De heer ***Claassen*** merkt op dat zijn fractie natuurlijk voorstander is van Howabo, maar hij vindt nog steeds dat het waterschap moet proberen om bovenstrooms zoveel mogelijk water vast te houden, zodat men in Den Bosch geen natte voeten krijgt.
De heer ***Leenders*** meent dat je water wel bovenstrooms kunt vasthouden, maar als het gebied eenmaal vol is, komt het water toch naar Den Bosch. Het CDA wil een betrouwbare oplossing en kan zich prima vinden in het voorstel. Hij heeft er in de commissie al voor gepleit om een stap vooruit te zetten en met misschien wel drie gemalen reserve in te bouwen. Hij vindt dat de enige juiste oplossing.
De heer ***De Mare*** stelt in reactie op wat de heer Claassen zei, dat het een algemeen principe is om bovenstrooms water vast te houden, maar dat de studie van Howabo ervan uitgaat dat, als zich een kritieke situatie voordoet, het hele bovenstroomse gebied volledig verzadigd is en dat er dus geen capaciteit voor extra bovenstroomse opvang is.
Hij vertelt dat hij ter voorbereiding van een commissievergadering het hele ontwerpprogramma van Howabo aandachtig heeft doorgenomen. Ten onrechte, want de heer Van Dijk wees hem er toen op dat het niet aan de orde was. Maar het leeswerk heeft zijn nut gehad. Hij meent dat het voor iedereen in deze fase waarin het AB kredieten moet goedkeuren voor nadere planuitwerkingen, goed is om het gesprek te blijven voeren over de mogelijkheden van water infiltreren, water bergen en water tijdelijk parkeren en daarna afvoeren en over de directe kosten en de indirecte maatschappelijke kosten die daarmee gepaard gaan. Vooral de maatschappelijke overlast en ontwrichting bij inzet van bijvoorbeeld waterbergingsgebieden zal groter zal zijn dan de inzet van een extra modulair spuigemaal bij Crèvecoeur. Deze overwegingen kunnen wel degelijk van belang zijn voor de te maken keuzen in de verdere voorbereidingstrajecten. Hij is achteraf blij met de uitgebreide wijze waarop dit in het investeringsoverzicht is opgenomen, compleet met de extra reflectie van de portefeuillehouder. Natuurlijk steunt zijn fractie de investeringskredieten voor de nadere uitwerking, maar hij is benieuwd of daarbij, wellicht mede op grond van deze overwegingen, extra gemaalcapaciteit een toch iets hogere prioriteit krijgt.
Mevrouw ***Vos*** spreekt steun uit voor Howabo. Zij wil wel een goede borging voor de kwetsbare soorten, want dat is voor haar fractie een grote zorg. Zij is benieuwd wat de ecologische effecten en mogelijkheden zijn, want dat is nog niet helemaal duidelijk. Zij wil ook verduidelijking hoe rekening wordt gehouden met de morfologische veranderingen van de profielen van de waterloop.
De heer ***Van Dijk*** wijst erop dat dit krediet juist voorligt om de ecologische en de morfologische effecten, als die er al zijn, in kaart te brengen. Die komen naar het AB, zoals al is gecommuniceerd in de commissie. De effecten zijn ook van belang voor de omgang met de kwetsbare soorten.
In de commissie is al uitgelegd dat het waterschap uitzoekt hoe het kan komen tot extra gemaalcapaciteit. Het is dan de vraag wat het kost en wat het extra oplevert. Het heeft prioriteit om door te pakken en het risico te verkleinen. Uiteraard gebeurt dat in samenhang met het

bovenstrooms vasthouden van water. Op het moment dat dit vooronderzoek is afgewerkt, meldt hij zich weer.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.

6.2.B Voorstel van de Rekenkamer: DoeMee onderzoek onderuitputting.

De voorzitter merkt op dat bij dit agendapunt verschillende stukken staan. Het centrale document is een rapport over onderuitputting dat is opgesteld naar aanleiding van het debat in de commissie. De griffie heeft daar een verslag van gemaakt en dat omgezet in een aanbeveling. Hij neemt aan dat het AB het advies van de eigen commissie overneemt.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.
De voorzitter geeft gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

De heer ***De Mare*** verklaart dat het wellicht vrij negatief overkomt dat dit AB zo afwijkt van de adviezen van de rekenkamer. Maar het AB respecteert wel degelijk de inspanningen van de rekenkamer en bij nadere bestudering blijkt de houding van het AB ook niet zo negatief. De afwijkingen van het advies zijn goed gemotiveerd. Enkele adviezen gebeuren al en andere dingen zijn wetgevingstechnisch net niet goed mogelijk.
De voorzitter voegt eraan toe dat hij van de rekenkamer heeft begrepen dat die voorstelt om niet meer mee te doen aan de DoeMee-onderzoeken.

7. Stukken ter kennisname.

7.1 Jaarverslag Informatie- en Archiefbeheer 2025.

Mevrouw ***Bens*** vindt het superfijn dat het waterschap aan de eisen voldoet. Maar net als vorig jaar is het nog bezig met vernietiging van stukken en verbetering van het beheer. Zij vraagt zich af of er wel sprake is van vooruitgang.
De heer ***Van Zinderen*** merkt op dat een bezoek aan het BHIC wat verduidelijking kan brengen. Hij complimenteert de mensen daar met hun werk. De historie van Brabant wordt daar opgeslagen en voor iedereen inzichtelijk gemaakt. Voor een groot deel is de archivering digitaal en als je stukken digitaliseert, kunnen die stukken daarna worden vernietigd.
De heer ***Scherrenberg*** zegt dat collega Oegema hem heeft ingefluisterd dat de zaak op streek is. Ook de conclusie van de archiefinspecties is dat het waterschap de boel op orde heeft en voldoet.

Het stuk wordt voor kennisgeving aangenomen.

7.2 Onderzoek korte voedingsstoffen kringloop water-oever-water.

De heer ***Leenders*** verzoekt dit stuk in de commissie te behandelen. Hij krijgt veel reacties uit de praktijk van aanliggende grondeigenaren. Die mensen zien het eigenlijk als composteren op de slootrand van het waterschap en volgen ook de discussie over de KRW. Hij doet de suggestie een oproep te doen via de nieuwsbrief om zich te melden als dit punt aan de orde is. De grondeigenaren hebben echt het idee dat er mineralen aan de rand van de sloten zitten en dat daardoor de KRW-doelen nooit worden gehaald. Hij vindt dat die discussie er moet komen.
De heer ***Van Dijk*** zegt dat hij daarmee akkoord gaat onder de voorwaarde dat de discussie pas plaatsvindt na het thema-AB. Hij heeft dit onderwerp in het thema-AB laten opnemen, omdat er een scala intelligente en interessante grafieken achter zit die om uitleg vragen. Als na het thema-AB nog steeds de behoefte tot discussie bestaat, staat hij daar positief tegenover.
Mevrouw ***Nooijen*** wijst erop dat de motie vroeg om een handelingsperspectief. Daarom verzoekt zij in het thema-AB concreet te maken waar maaiselafvoer waarde heeft voor de KRW.
De heer ***Van Dijk*** herhaalt dat het beter is het thema-AB af te wachten, want dan zal blijken dat al dat gesjouw met maaisel maar heel minimaal bijdraagt aan de KRW-doelen.

Het stuk wordt voor kennisgeving aangenomen in afwachting van het thema-AB.

7.3 Dashboard Waterveiligheid Q2 2026.

De heer ***Leenders*** merkt op dat een paar AB-vergaderingen geleden op het dashboard het dijkvak Cuijk-Ravenstein op de grens van geel en groen stond. De vraag was toen of het zou tegenvallen of niet. Gelukkig staat het nu midden in het groen. Betekent dit dat het meevalt? Het gaat om majeure projecten en als die tegenvallen, gaat het niet om een tientje.
De heer ***Van Dijk*** vindt dat het bij de heer Leenders wel vaak over een tientje gaat. Als die daar zo blij van wordt, wil hij er wel een geven! Ten aanzien van de financiën werkt het waterschap in een trechtermodel: dus van breed gaat het naar steeds smaller. Over de beroemde dan wel beruchte kademuur in het stadje Grave is dusdanig veel informatie opgehaald dat het erop lijkt dat het wel goed zal komen. Vandaar dat het peil nog verder in het groen staat dan de vorige keer.

Het stuk wordt voor kennisgeving aangenomen.

7.4 Jaarverslag 2025 Klimaatbestendig Land van Cuijk.

Mevrouw ***Bens*** zegt dat zij van zo'n project echt blij wordt, omdat je ziet dat er samenwerking is tussen gemeente en waterschap op het gebied van klimaatbestendigheid. Zij is benieuwd hoe hiernaar door andere gemeenten wordt gekeken en of die hierop verder bouwen. Het lijkt haar goed in de commissie te bespreken hoe je ambtenaren en wethouders van andere gemeenten kunt overtuigen van het nut hiervan.
De heer ***De Groot*** vindt dat, namens de heer Oegema, een goed idee, maar vraagt zich af of dit in de commissie van Aa en Maas moet gebeuren. De regio Noordoost-Brabant, waarin wethouders en ambtelijke ondersteuners zitten, lijkt hem een beter gremium om de vonk van het Land van Cuijk te laten overspringen op andere gemeenten. Ook de waterschapsverordening zou je via dat spoor kunnen laten lopen.
Mevrouw ***Bens*** verzoekt om terugkoppeling.
De heer ***De Groot*** zegt dat, namens de heer Oegema, toe.
De heer ***Van Zinderen*** vindt dat dit jaarverslag heel globaal en beleidsmatig is geschreven. Hij kan er weinig uithalen. Hij herinnert aan een vorige vraag aan de heer Oegema of projecten wel goed worden verkocht. Met € 40 per vierkante meter subsidieverhoging voor de burger zie je meteen dat er 600 vierkante meter dakbedekking is te doen voor € 25.000.
De voorzitter vindt dit een ondersteuning van de beweging die is ingezet en die past mooi bij "De stad als spons".

Het stuk wordt voor kennisgeving aangenomen.

7.5 Beantwoording artikel 44 vragen fractie CDA inzake PFAS in slibbodems nabij rioolwaterzuiveringen.

De heer ***Leenders*** stelt dat in de beantwoording staat dat bij drie rwzi's slibbodems zijn geanalyseerd. Het verraste hem dat Aarle-Rixtel daar niet bij zat. Die rwzi kan wellicht als een mooie testcase dienen, want daar heeft zich een pfas-debacle voorgedaan met Custom Powders. In hoeverre is zoiets te meten in het watersysteem verderop? Kun je daar data verzamelen en doorrekenen wat die voor het systeem betekenen?
Mevrouw ***Vos*** vraagt zich af of het waterschap gemeenten kan verzoeken om de omgevingsdienst te vragen om strenger of vaker te controleren op pfas-lozingen.
Mevrouw ***De Zoeten*** antwoordt dat in Aarle-Rixtel niet wordt gemeten in de waterbodem, maar in het effluent. Bij alle zuiveringen wordt in samenwerking met de omgevingsdienst gemeten of er grote concentraties pfas binnenkomen en eruit gaan. Er zijn enkele pilotprojecten, onder andere in Oss, waar wordt gekeken hoe je de bron van pfas kunt vinden.
De heer ***Leenders*** stelt dat er in Aarle-Rixtel bij dat Custom Powders-debacle sprake was van een behoorlijke emissie aan pfas. In hoeverre kun je aan het effluent zien wat het verloop van de pfas in het watersysteem is? Is dat na 50 m of na 3 km in het watersysteem nog te zien in bepaalde waarden? Hoe is de afbouw? Na een behoorlijke crisis op dit dossier, kun je ervan leren wat het doet in het systeem. Hij vraagt zich af of daarnaar wordt gekeken.
De heer ***Van Dijk*** antwoordt dat het op basis van één puntbron, waarvan nog niet precies bekend is hoe er op het systeem is geloosd, niet meevalt om vast te stellen hoe ver die vervuiling reikt. Het stukje Aa meteen na Custom Powders blijkt wel zwaar vervuild. Het waterschap saneert dat samen met de gemeente Helmond. Al eerder is aan de orde geweest dat er een verhoogd niveau pfas is gemeten in Berkendonk, maar er is nog onvoldoende zicht op hoe zich dat verspreidt. De gedachte

om daar met de beschikbare bronnen wat beter naar te kijken, is niet verkeerd. Hij zal bij de organisatie informeren hoeveel tijd, energie en geld dat eventueel zou kosten.
De heer ***Van Zinderen*** vindt het een goede zaak dat is te zien wat in het influent en in het effluent aan pfas zit. Zo kun je ook bepalen wat de rwzi's erbij doen of eraf halen. Dat kan interessante informatie zijn.

Het stuk wordt voor kennisgeving aangenomen.

7.6 HWBP systematiek en voorfinanciering.

Het stuk wordt voor kennisgeving aangenomen.

7.7 Voortzetting Vredepeel.

De voorzitter licht namens het DB toe dat dit punt op de agenda is gezet om het AB mee te nemen in de overwegingen om tot dit besluit te komen. Het was voor het DB een enorme worsteling hoe het hiermee zou omgaan. Voorop stond steeds dat het waterschap er is voor voldoende en schoon water. Als je dat vertaalt in deze casus, betekent het reduceren van de lozing, dus de kwantiteit, en het stoppen van pfas, dus de kwaliteit verbeteren. Hoe kan dat op een pragmatische manier die ook werkt? Er zijn verschillende perspectieven in het document opgenomen en er is uitgelegd wat de gevolgen zijn. De gedoogverklaring kwam daar als meest geschikte uit. Die worsteling heeft het DB willen meegeven in de hoop dat het AB mee kan gaan het besluit. Wat het moeilijk maakte is dat het door het nemen van dit besluit lijkt of het DB goedkeurt wat daar gebeurt. Dat is absoluut niet het geval, maar het DB heeft gekeken wat de beste manier is om hierin op te treden.
De heer ***Leenders*** vraagt welke effecten deze lozing heeft op de waterkwaliteit c.q. de verdroging van kwetsbare natuur, want vlakbij ligt een natuurgebied. Wordt dat meegenomen in de KRW-beoordeling? De belangrijkste vraag is eigenlijk hoe je hierop kunt sturen met de gedoogverklaring. Vredepeel is een militair vliegveld en dat laat zich niet zo makkelijk sturen. Bovendien ligt in het verlengde daarvan het volgende vliegveld in Volkel. Hij is zeer benieuwd wat daar gebeurt.
De heer ***Buis*** merkt op dat hij heeft gelezen dat de drinkwatermaatschappij zich zorgen maakt over het lozen van pfas, omdat er drinkwater wordt gehaald uit de Maas. Maar Chemelot mag 14 ton pfas per jaar storten. Hij vraagt of dat in verhouding is met wat er gebeurt op het vliegveld. Hoeveel pfas van het vliegveld komt in de Maas terecht? Meer dan die 14 ton? Wat gebeurt er als mensen van de regio Noordoost-Brabant hier juridisch iets aan willen doen; bijvoorbeeld met een handhavingsverzoek? Kan het waterschap daar iets mee?
De heer ***Van de Pol*** heeft begrepen dat defensie onderzoek gaat doen, waarschijnlijk om de lozingen te verminderen. Hij meent dat er technieken om pfas uit afvalwater te halen, ook al zijn die wellicht duur of zijn er allerlei beperkingen. Hij vraagt of er een mogelijkheid is om defensie te verplichten om de pfas uit het drainagewater te halen voordat ze het loost.
De heer ***De Mare*** vertelt dat hij de hele woensdag heeft besteed aan de voorbereiding van deze AB-vergadering, omdat hij gisteren de hele dag weg was. Hij ziet nu dat dit stuk woensdag om 17.05 uur, dus net nadat hij was opgehouden met zijn voorbereiding, is ingekomen. Hij heeft het niet gelezen en zal daarom niet reageren.
De voorzitter zegt dat dit pas afgelopen dinsdag in het DB is behandeld. Het DB wilde dit niet uitstellen tot de volgende cyclus, hoewel iedereen dan voldoende tijd had gehad om zich voor te bereiden. Maar dan was de behandeling als mosterd na de maaltijd gekomen. Daarom is voor deze behandeling gekozen, maar hij heeft begrip voor het bezwaar van de heer De Mare.
De heer ***Janssen-Brokken*** worstelt met het onderwerp zelf. Er staat dat dit een voorgesteld besluit is en vervolgens wordt het AB gevraagd er kennis van te nemen. Wat is nou precies de status? Is het AB hiertegen of neemt het dit stuk voor kennisgeving aan en heeft het daarmee in principe besloten dat het daadwerkelijk zo wordt uitgevoerd?
De voorzitter wijst erop dat dit een bevoegdheid van het DB is. Maar vanwege de majoriteit en de gevoeligheid van het onderwerp wilde het DB het AB hierin meenemen en informeren over de worsteling die het had. Het is dus de bedoeling dat het AB weet wat het DB doet en begrijpt waarom deze stappen worden gezet.
Hij vindt het lastig om een vergelijking te trekken met DSM, omdat hij die casus niet kent. Men kan zich afvragen of defensie eerder aan de bel had kunnen trekken, maar dit probleem is pas onlangs aan het licht gekomen door een handhavingsverzoek op de kwantiteit.

De heer ***Buis*** zegt dat hij deze kwestie bekijkt vanuit de drinkwatermaatschappij. Chemelot mag 14 ton pfas per jaar in de Maas lozen. Als defensie veel minder loost had men al eerder bij Chemelot aan de bel moeten trekken om dat water schoon te krijgen om er drinkwater van te maken.
De voorzitter wijst erop dat niet de drinkwatermaatschappij Evides aan de bel heeft getrokken, maar het waterschap bij Evides, omdat Evides uiteindelijk het water afneemt dat daar wordt geloosd. Bij de stappen die Aa en Maas neemt om die lozing te verminderen, wil het ook de mening horen van de getroffen partijen. Daarom is Evides geraadpleegd, maar ook de GGD om te weten wat zij van de stappen van Aa en Maas vinden. De reflectie daarop staat in het stuk.
Het is inderdaad mogelijk dat er een handhavingsverzoek komt. Dan moet wel op een gegeven moment worden aangetoond of er al dan niet daadwerkelijk op kan worden gehandhaafd. Hij is geen jurist, maar zijn inschatting is dat deze gedoogverklaring standhoudt, mede vanwege de nationale veiligheid. Vooral omdat het hoofddoel is dat de lozingen worden gereduceerd.
Het is goed om te weten dat het DB niet over één nacht ijs is gegaan. Er is door twee hoogleraren gekeken naar dit stuk om te weten of zij zijwind of zelfs tegenwind konden geven. Maar zij vinden dit een realistische en pragmatische manier van handelen die inderdaad het beoogde doel dichterbij kan brengen.
De heer ***Aarts*** concludeert dat, indien het waterschap dit gedoogt, het enige risico is dat het van wie dan ook een handhavingsverzoek krijgt. En in dat geval wordt de zaak opnieuw beoordeeld.
De voorzitter vindt dat een scherpe formulering die wel klopt.
De vraag van de heer Leenders is hoe je kunt sturen op wat defensie doet. Het voordeel van deze gedoogverklaring is dat je er voorwaarden aan kunt koppelen en dat er een deadline aan vastzit. Dat geeft het waterschap een soort stok achter de deur.
Hij meldt verder dat Aa en Maas voorheen met defensie in de juristerij zat tot er een zaak was bij de bezwarencommissie. Die vond het raar dat overheden in de juristerij zaten en adviseerde om bij elkaar te gaan zitten om het samen op te lossen. Vanaf dat moment zijn de gesprekken met defensie constructief. Hij hoort van de medewerkers dat zij vertrouwen hebben naar aanleiding van de gesprekken die zij voeren met defensie.
Het is lastig, maar de maatregelen zijn nog niet toe te passen., omdat het blijkbaar niet helemaal helder is waar de pfas-bron zit. Die bron is ontstaan vanuit blusschuim en dat wordt niet meer toegepast. Daarmee is al een tijd geleden gestopt. Die vervuiling zit dus ergens in het gebied en gaat het water gedraineerd in. Onderzoek moet uitwijzen waar de vervuiling precies zit. De vraag is dan welke maatregelen je toepast en welke er het beste bij passen. Dat is nog niet bekend. Het waterschap heeft ook aangedrongen op maatregelen tegen de kwantiteit. De inschatting is dat je niet het hele jaar door dezelfde hoeveelheid water nodig hebt om de start- en landingsbaan veilig te houden. Er loopt daarom ook een onderzoek om de kwantiteit te reduceren.
Mevrouw ***Vos*** is benieuwd waarom het waterschap in deze discussie terecht is gekomen met defensie. Zij neemt aan dat ook defensie gezondheid voor de burgers, voor de ecologie en voor de omgeving wil. Zij begrijpt niet goed waarom defensie geen verantwoordelijkheid neemt.
De voorzitter zegt dat zijn beeld is dat defensie echt zijn verantwoordelijkheid neemt. De reden waarom defensie blijft lozen en kijkt hoe dat vorm kan krijgen, is dat de start- en landingsbaan gebruiksklaar moeten worden gehouden. Dat begrijpt hij, gelet op wat zich in het oosten van Europa afspeelt.
De heer ***Leenders*** complimenteert de organisatie, maar ook defensie dat zij hierover in gesprek willen. Er ligt nog een vliegveld in het gebied van Aa en Maas. Hij wil weten of Vredepeel als een goed voorbeeld kan fungeren.
De heer ***Peters*** wijst erop dat er in Volkel ook iets uit zo'n pijpje van defensie komt, dag en nacht, zomer en winter. Dat baart al jaren zorgen omdat daar altijd nulmetingen zijn, maar ook met nul resultaat. Goed grondwater heeft natuurlijk een andere samenstelling dan oppervlaktewater, maar het baart hem wel zorgen.
De heer ***Van Zinderen*** vraagt zich af of Aa en Maas niet het duidelijke standpunt moet innemen dat het tegen vervuiling is. Dat standpunt heeft in Helmond veel punten opgeleverd. Het lijkt hem niet goed nu compromisbereid te zijn. Hij realiseert zich wel dat de andere partij van de overheid is, dus dat je moet proberen een oplossing te vinden. Als er kosten uit voortkomen, zijn die natuurlijk voor defensie en niet voor Aa en Maas.
De voorzitter antwoordt dat Aa en Maas ook in Volkel meet, maar dat is van een totaal andere orde dan Vredepeel. Het voert te ver voert om daar nu op in te gaan, maar hij belooft daarop terug te komen.
De kosten liggen natuurlijk bij defensie. Hij is het met de heer Van Zinderen eens dat Aa en Maas een duidelijk standpunt moet innemen. Er is een persbericht voorbereid en dat eindigt met dat Aa en Maas, net als de Unie, vindt dat pfas moet worden verboden. Dan heb je ook dat gedoe met

DSM niet meer. Maar de vraag is hoe je hiermee in deze situatie omgaat. Dat is het verschil tussen gelijk hebben en gelijk krijgen. Het liefst krijgt hij gelijk, wordt de kwantiteit gereduceerd en wordt deze troep helemaal niet meer geloosd. Dat is en blijft de inzet en de boodschap.
De heer ***Kerkhoff*** zegt dat hij toevallig weet dat Chemelot een van de zwaarste vergunningen in Nederland heeft. Die gaat echt niet over tonnen pfas-lozing, maar over minimale hoeveelheden. Maar er wordt hard aan gewerkt. Dus volgens hem is die vergelijking niet helemaal terecht.
De voorzitter herhaalt dat hij de casus zelf niet kent. Als er nieuws te melden is, komt hij hier graag op terug.
De heer ***Aarts*** vraagt of er aan het gedogen een bepaalde termijn is verbonden. Hij wil weten of je ook tijdelijk kunt gedogen, met een soort opdracht?
De voorzitter antwoordt dat dat precies is wat hier gebeurt. Hij meent dat de termijn tot 1 juli 2028 loopt, maar de maatregelen en de onderzoeken moeten zijn afgerond in januari 2028. Het halve jaar ertussen is nodig om alle gegevens te bestuderen en er gevolgtrekkingen aan te verbinden.

Het stuk wordt voor kennisgeving aangenomen.

8. Voorstellen ter opiniërende bespreking.

Er zijn geen voorstellen.

9. Moties vreemd aan de orde van de dag.

9.1 Concept-motie fractie Partij voor de Dieren inzake Vooruit en zeker niet achteruit, Omnibus-pakket.

De heer ***Van de Pol*** geeft als context dat de motie betrekking heeft op de besluitvorming van de Europese Unie. De staatssecretaris bepaalt in de Raad van ministers van de Europese Unie of Nederland hiermee akkoord gaat of niet. De Tweede Kamer heeft een motie aangenomen om daar niet mee in te stemmen als niet wetenschappelijk is aangetoond dat dit niet tot verslechtering leidt. De staatssecretaris heeft zich niet aan die motie gehouden en heeft toch voorgestemd, waardoor een minderheid van de landen het voorstel alsnog kon tegenhouden.
Met Ierland als nieuwe voorzitter van de EU komt dit omnibuspakket waarschijnlijk opnieuw in stemming. Daarom is het actueel om opnieuw aan te kaarten via de Unie dat Nederland echt de wetenschappelijke borging wil hebben dat dit niet tot verslechtering leidt. De motie luidt:

“Het AB van het waterschap Aa en Maas, bijeen in vergadering op 10 juli 2026, kennisgenomen van de nieuwe voorgenomen EU regelgeving rondom bestrijdingsmiddelen (Food and Feed Safety Simplification Omnibus-pakket),
Constaterende dat:
- *de Europese Commissie werkt aan versoepeling van regelgeving rondom bestrijdingsmiddelen, zonder zorgvuldig proces en zonder de gebruikelijke wetenschappelijke impacttoets;*
- *de Europese Ombudsvrouw ook concludeert dat de Europese Commissie zich bij de Omnibus niet houdt aan haar eigen regels voor zorgvuldige regelgeving;*
- *het kabinet mogelijk de komende dagen opnieuw haar positie hierover moet gaan bepalen;*
- *het kabinet in het BNC-fiche als voorwaarde voor steun voor het Omnibusvoorstel heeft gesteld dat het aantoonbaar niet mag leiden tot een verminderd beschermingsniveau van gezondheid van dier, mens en milieu;*
- *de Tweede Kamer een wetenschapstoets heeft laten uitvoeren door de Universiteit Leiden en Wageningen University & Research om goed zicht te hebben op de impact van het voorliggende pakket;*
- *deze wetenschapstoets concludeert dat niet is geborgd dat met het pakket tenminste het huidige beschermingsniveau van gezondheid van dier, mens en milieu wordt behouden;*
- *meerdere recente internationale onderzoeken wijzen op de schadelijke gevolgen van de Omnibus voor de gezonheid van dier, mens en milieu, en ook juristen dit bevestigen;*
- *de Unie van Waterschappen namens de waterschappen en ook waterbedrijven eveneens een kritisch standpunt hebben geformuleerd.*

Overwegende dat:
- *bescherming tegen schadelijke stoffen van groot belang is voor een goede waterkwaliteit en de gezondheid van dier en mens;*
- *overwegende dat ook andere landen zich kritisch hebben uitgesproken tegen het Omnibuspakket en het compromisvoorstel van 12 juni 2026 hebben weggestemd;*
- *een tegenstem van Nederland in de raadsonderhandelingen nieuwe mogelijkheden biedt om tot een beter pakket te komen;*

Verzoekt het DB:
- *er binnen een week bij de Unie van Waterschappen op aan te dringen dat zij de regering oproepen om tegen het Food and Feed Safety Simplication Omnibus pakket te stemmen, als niet wetenschappelijk aangetoond kan worden dat het voorstel niet leidt tot verslechtering van het*

huidige beschermingsniveau van dier, mens en milieu, en mogelijkheden aan te dragen voor verbetering;
en gaat over tot de orde van de dag."

De heer ***Van Dijk*** twijfelt een beetje, want er is wat huiswerk gedaan en hij leeft in de veronderstelling dat dit op 12 en 19 mei al is behandeld in de Tweede Kamer en dat er een standpunt is ingenomen. Maar hij is de tijdlijn kwijt en heeft het vervolg nog onvoldoende kunnen uitzoeken. Er is wel contact gezocht met Sander Mager, in dezen de vertegenwoordiger van de Unie in de richting van het rijk. Die geeft aan dat de Unie hier al bovenop zit. Hij weifelt, omdat hij over de laatste gegevens nog geen overleg heeft gehad in het DB, maar het voorlopige standpunt is dat de motie overbodig is.
De voorzitter concludeert dat de Unie exact doet wat wordt gevraagd in de motie.
De heer ***De Groot*** beaamt dat. Het DB houdt de vinger aan de pols, maar het lijkt hem goed af te wachten hoe het tijdpad zich ontwikkelt. Hij gaat ervan uit dat er pas een definitief voorstel komt als het volgende land de voorzitter levert.
De heer ***Leenders*** merkt op dat de hele procedure van omnibus een versnelling betekent zonder dat de cut-off criteria van gewasbescherming ter discussie staan. Gewasbeschermingsmiddelen moeten om te worden toegelaten voldoen aan een aantal criteria. Als zij kankerverwekkend, mutageen of bioaccumulatief zijn, is het direct einde verhaal. Die criteria staan niet ter discussie in deze procedure. Dat is voor hem een belangrijk punt, want met deze versnellingsprocedure kunnen bepaalde groene middelen sneller als vervanging van een chemisch middel worden toegelaten. Voor hem is dat de reden dat hij tegen de motie zal stemmen.
De heer ***Kerkhoff*** zag zojuist bij het DB enige twijfel over de afstemming. Maar volgens de motie is actie binnen een week vereist.
Mevrouw ***Nooijen*** sluit zich volledig aan bij de heer Leenders. Ook de BBB wil dat de impact voor mens, dier en milieu zo laag mogelijk is, liefst dat er geen impact is. Maar het is oppassen dat je niet te veel dingen oplegt, terwijl in de agrarische sector iedereen zo vlug mogelijk naar de groene middelen wil. Zij zal niet beweren dat biologische middelen per definitie minder impact hebben dan sommige synthetische middelen. Het AB moet zorgen dat het de zaken niet zo moeilijk maakt dat straks niets meer mogelijk is. Stel dat er helemaal geen middelen meer zouden zijn binnen de EU. In Sri Lanka heeft men het in een jaar gepresteerd om alles volledig biologisch te doen. Zij weet niet hoeveel levens dat heeft gekost doordat er geen eten was.
De heer ***Van de Pol*** zegt dat het dus niet om strengere regels gaat, maar juist om een versoepeling. In de motie is uitgegaan van de korte termijn, omdat nog niet bekend is wanneer dit voorstel op de agenda staat. Het is goed te horen dat het DB de lijn die in de motie is beschreven, al volgt. Hij zou kunnen leven met de toezegging dat het DB erachteraan blijft zitten en dat dit ook naar de contactpersoon bij de Unie wordt gecommuniceerd.
De heer ***Van Dijk*** geeft aan dat dit ter stemming komt in de commissie op 5 oktober 2026. Dat betekent dat er iets meer tijd is om te kijken wat het volgproces inhoudt.
De voorzitter zegt dat het DB bereid is om wat net is gezegd om te zetten in een toezegging.
De heer ***Van de Pol*** deelt mede dat hij de motie dan terugtrekt.

11. Rondvraag.

Mevrouw ***Vos*** stelt dat het waterschap een persbericht heeft verspreid over hitte en droogte. Zij vraagt zich af of het zo droog en zo heet is dat vissen geen zuurstof hebben of verplaatst moeten worden. Op de website staat voorlichting over blauwalgen en botulisme, maar zij wil weten of er nog andere manieren zijn om publiek voor te lichten hierover.
De heer ***Van Dijk*** zegt dat hem één geval van vissterfte bekend is: in de Peelkanalen. Er is onderzocht of dat te maken had met de droogte of met hittestress, maar daar bleek dat een aantal vissen is gedood door onweer. Voor hem was dat een onbekende oorzaak.
Botulisme en blauwalg zijn op dit moment onder controle. Het verbod op het gebruik van oppervlaktewater is later uitgevaardigd dan bij de omliggende waterschappen. Hij hoopt dat dit toont dat de strategie van zoveel mogelijk water vasthouden werkt. De voorlichting vindt plaats via de gebruikelijke kanalen. Hij houdt de vinger aan de pols, mede voor de komende vakantieperiode. Als er echt zaken fout gaan, zal het waterschap daarover communiceren.
De heer ***De Groot*** voegt eraan toe dat op de website onder de kop "actueel" de kwantitatieve en de kwalitatieve waterinformatie staat. Daar kan men zien waar sprake kan zijn van blauwalg, botulisme dan wel vogelsterfte. Op een paar plekken is inmiddels al sprake van blauwalg als gevolg van de zakkende waterstand in relatie tot de waterkwaliteit.
De voorzitter wijst erop dat zoals elk jaar in de gebieden waar vissen echt te lijden hebben van zuurstofgebrek en warmte, ze worden gevangen en op andere plaatsen teruggezet.

De heer ***Kerkhoff*** kreeg het bericht dat het Europese Parlement op 18 juni een resolutie heeft aangenomen om extra zuiveringsverplichtingen uit te stellen. Het gaat om de stedelijke afvalwaterrichtlijn en over de viertrapszuivering. Hij vraagt wat de impact daarvan kan zijn, ook financieel.
Mevrouw ***De Zoeten*** zegt dat zij net van de secretaris-directeur heeft gehoord dat Nederland doorgaat met het programma en niet zal vertragen. Hetzelfde geldt voor Aa en Maas.

De voorzitter verzoekt het publiek en de medewerkers de zaal te verlaten, zodat de vergadering besloten kan worden voortgezet.

12. Sluiting.

Na afloop van het besloten deel sluit de voorzitter, te 16.15 uur, de vergadering.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het AB van het waterschap Aa en Maas van 9 oktober 2026.

De secretaris, *De voorzitter,*

Waterschap Aa en Maas

Besluitenlijst Algemeen Bestuur

Subtitel	Voorjaarsnota
Datum	10-07-2026
Tijd	11:00 - 17:00
Locatie	Het Waterschapshuis (4.29)
Voorzitter	Mario Jacobs

1	**Opening**
1.1	**Insprekers**
1.2	**Trekking stemmingsnummer**
1.3	**Vaststellen agenda**
2	**Voordracht herbenoeming dijkgraaf**
3	**Voorjaarsnota waterschap Aa en Maas 2026**

Voorgesteld besluit:

- Eventuele wensen en bedenkingen te uiten over de voorliggende voorjaarsnota 2026 en het daarbij horende addendum in aanloop naar het opstellen van de begroting 2027.
- Kennis te nemen van de nadere duiding van de genoemde thema's in het addendum bij de voorjaarsnota 2026 en van het advies van de auditcommissie op de voorjaarsnota 2026.

Besluit:

Conform voorstel. Het Algemeen Bestuur heeft zijn wensen en bedenkingen geuit over de Voorjaarsnota 2026 en het daarbij horende addendum. Het Dagelijks Bestuur zal deze wensen en bedenkingen meenemen en verwerken in de begroting 2027.
De fractie Algemene Waterschapspartij en de fractie BBB hebben samen twee moties ingediend. Beide moties worden in stemming gebracht en niet aangenomen (5 stemmen voor, 21 stemmen tegen). Met de motie 'Taakstellende bezuiniging van 2% begroting 2027' roepen de fractie Algemene Waterschapspartij en de fractie BBB samen het Dagelijks Bestuur op om in de conceptbegroting 2027 een taakstellende bezuiniging van 2% op te nemen om daarmede naar rato de tarieven te verlagen. Met de motie 'Achterwege laten van 5 miljoen extra opgesomd in het zogeheten Addendum behorende bij Voorjaarsnota 2026 Aa en Maas' roepen de fractie Algemene Waterschapspartij en de fractie BBB het Dagelijks Bestuur op om in de conceptbegroting 2027 de voornemens en daaraan gerelateerde bedragen ter grootte

van 5 miljoen genoemd in het Addendum behorende bij de Voorjaarsnota 2026 Aa en maas niet op te nemen.

4 Mededelingen en ingekomen stukken

4.1 Ontslagbrief lid Rekenkamer

Voorgesteld besluit:
Kennis te nemen van de ontslagbrief lid Rekenkamer.

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen.

4.2 Uitnodiging TenneT inloopavond voortgang netuitbreidingsprojecten op 5 oktober 2026 (Limburg) of 7 oktober 2026 (Noord-Brabant)

Voorgesteld besluit:
Kennis te nemen van de uitnodiging.

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen.

4.3 Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) jaarverslag 2025

Voorgesteld besluit:
Kennis te nemen van het jaarverslag ROB 2025

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen.

4.4 Reactie gemeente Meierijstad inzake Participatietraject Brabantse Waterschapsverordening

Voorgesteld besluit:
Kennis te nemen van de reactie van de gemeente Meierijstad inzake Participatietraject Brabantse Waterschapsverordening.

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen.

4.5 Samenleving Landbouw Natuur: Open brief reactie n.a.v. Bijlage IV bij stikstofplan kabinet

Voorgesteld besluit:
Kennis te nemen van de brief.

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen.

4.6 Unie van Waterschappen ledenbrief over stikstofpakket

Voorgesteld besluit:
Kennis te nemen van ingekomen stukken.

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen.

5.A Vaststelling notulen, besluitenlijst en actielijst vergadering van het Algemeen Bestuur d.d. 5 juni 2026

Voorgesteld besluit:
De notulen, besluitenlijst en actielijst van de AB-vergadering van 5 juni 2026 vast te stellen.

Besluit:
De notulen worden gewijzigd vastgesteld.
De besluitenlijst en actielijst worden ongewijzigd vastgesteld.

5.B Voorstel opheffen geheimhouding

Voorgesteld besluit:
De geheimhouding op de aan het AB verstrekte documenten zoals vermeld in de bijlage ‘Geheimhoudingsregister AB d.d. 10 juli 2026’ op te heffen conform artikel 55d, vierde lid, van de Waterschapswet.

Besluit:
Conform voorstel.

5.C Afwerking actiepunten en toezeggingen AB

Voorgesteld besluit:
Kennis te nemen van het Toezeggingenregister AB d.d. 5 juni 2026.

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen.

5.C.1 Uitwerking AB toezegging 41 inzake uitspraak Raad van State en impactanalyse

Voorgesteld besluit:
Kennis te nemen van de uitwerking van toezegging 41 inzake uitspraak Raad van State en impactanalyse.

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen.

5.C.2 Uitwerking AB toezegging 69 inzake analyse rapport en meetresultaten rapport van de werkgroep 'Behoud de Peel'

Voorgesteld besluit:
Kennis te nemen van de uitwerking van toezegging 69 inzake analyse rapport en meetresultaten rapport van de werkgroep 'Behoud de Peel'.

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen.

5.D Adviseringsoverzicht commissies d.d. 11 juni 2026

Voorgesteld besluit:
- Kennis te nemen van het adviseringsoverzicht commissies d.d. 11 juni 2026.
- Kennis te nemen van het geheime concept-verslag van het besloten deel van de commissie Waterketen en Duurzaamheid d.d. 11 juni 2026.

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen.

6 Voorstellen ter besluitvorming

6.1 HAMERSTUKKEN

6.1.A Aanleveren maatregelpakket (Stroomgebiedsbeheersplan) SGBP 2028 - 2033

Voorgesteld besluit:
In te stemmen met het concept KRW-maatregelpakket voor het SGBP 2028-2033.

Besluit:
Conform voorstel.

6.1.B Investeringskrediet ten behoeve van het opstarten van de verkenningsfase van het project beekherstel Astense Aa

Voorgesteld besluit:
Een investeringskrediet van € 375.000,- beschikbaar te stellen voor het opstarten van de verkenningsfase van het project beekherstel Astense Aa.

Besluit:
Conform voorstel.
Door de heer Buis van de fractie BBB wordt een stemverklaring afgegeven.

6.1.C Afzetroute biogas rwzi Den Bosch (vertrouwelijke behandeling in besloten vergadering)

6.1.D Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van het project renovatie sliblijn rwzi Land van Cuijk

Voorgesteld besluit:
Een investeringskrediet van € 500.000,- beschikbaar te stellen voor de voorbereiding van het project renovatie sliblijn zuivering Land van Cuijk.

Besluit:
Conform voorstel. Door de heer De Kleijne van de fractie Geborgden wordt een stemverklaring afgegeven.

6.2 BESPREEKSTUKKEN

6.2.A Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van de aanpak Hoogwater Brabant Oost (Howabo) - drie maatregelen Howabo 2026

Voorgesteld besluit:
Een investeringskrediet van €22.300.000,- beschikbaar te stellen voor de voorbereiding van de aanpak Hoogwater Brabant Oost, bestaande uit:
1. Een aanvullend investeringskrediet van €11.000.000,- voor de planuitwerking gemaal Crèvecoeur;
2. Een investeringskrediet van €1.500.000,- voor de voorbereiding van de uitvoeringsfase gemaal Crèvecoeur (stroomaansluiting);
3. Een aanvullend investeringskrediet van €4.400.000,- voor optimalisatie waterberging en inlaat Engelermeer;
4. Een investeringskrediet van €5.400.000,- voor het starten van de planuitwerking voor peilreguleringskunstwerk en aanpassingen drempel Drongelens Kanaal.

Besluit:
Conform voorstel.

6.2.B Voorstel van de Rekenkamer: DoeMee onderzoek onderuitputting

Voorgesteld besluit:
Voorstel van de Rekenkamer:
1. Kennis te nemen van de Rekenkamerbrief en de bijbehorende factsheets.
2. Kennis te nemen van de reflectie/advies van het Dagelijks Bestuur op de aanbevelingen in de Rekenkamerbrief.
3. Een advies uit te brengen over het overnemen van de voorgestelde aanbevelingen van de rekenkamer.

Besluit:
Conform voorstel. Door de heer De Mare van de fractie PvdA wordt een stemverklaring afgegeven.

7 Stukken ter kennisname

7.1 Jaarverslag Informatie- en Archiefbeheer 2025

Voorgesteld besluit:
Kennis te nemen van:

1. De Voortgangsrapportage Informatie- en Archiefbeheer 2025 ten bate van het interbestuurlijk toezicht vanuit de provincie Noord-Brabant.
2. Het SMART-opgesteld Verbeterplan Informatie- en Archiefbeheer 2026-2028.
3. Het inspectierapport 2025 van de archiefinspectie van het BHIC.

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen.

7.2 Onderzoek korte voedingsstoffen kringloop water-oever-water

Voorgesteld besluit:
Kennis te nemen van de bureaustudie naar de effecten van het laten liggen van maaisel langs A-watergangen op de fysisch-chemische waterkwaliteit. Deze bureaustudie wordt vooruitlopend op een presentatie in het thema AB van 25 september 2026 gedeeld met het algemeen bestuur.

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen. Indien gewenst kunnen de fracties in het thema AB van 25 september 2026 verzoeken om dit onderwerp te agenderen voor de commissie.

7.3 Dashboard Waterveiligheid Q2 2026

Voorgesteld besluit:
Kennis te nemen van het Dashboard Waterveiligheid Q2 2026.

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen.

7.4 Jaarverslag 2025 Klimaatbestendig Land van Cuijk

Voorgesteld besluit:
Kennis te nemen van de jaarrapportage 2025 van het uitvoeringsprogramma Klimaatbestendig Land van Cuijk en de samenvatting resultaten 2025.

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen.

7.5 Beantwoording artikel 44 vragen fractie CDA inzake PFAS in slibbodems nabij rioolwaterzuiveringen

Voorgesteld besluit:
Kennis te nemen van de beantwoording van de artikel 44 vragen van de fractie CDA inzake PFAS in slibbodems nabij rioolwaterzuiveringen.

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen.

7.6 HWBP systematiek en voorfinanciering

Voorgesteld besluit:
Kennis te nemen van potentiële rente-effecten als gevolg van de HWBP-systematiek.

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen.

7.7 Voortzetting Vredepeel

Voorgesteld besluit:
Kennis te nemen van de overwegingen van het Dagelijks Bestuur hoe te komen tot beperking van drainagewater dat PFAS bevat op de Eessenloop bij de Luitenant-generaal Bestkazerne in Vredepeel.

Besluit:
Hiervan wordt kennisgenomen.

8 Voorstellen ter opiniërende bespreking

9 Moties vreemd aan de orde van de dag

9.1 Concept-motie fractie Partij voor de Dieren inzake Vooruit, en zeker niet achteruit, Omnibus-pakket

De fractie Partij voor de Dieren heeft de motie ingetrokken na de toelichting van het Dagelijks Bestuur dat er contact heeft plaatsgevonden met de Unie van Waterschappen en zij een standpunt inneemt dat aansluit bij hetgeen met de motie wordt beoogd. Tevens zegt het Dagelijks Bestuur toe erop toe te zien dat dit standpunt behouden blijft.
Met de motie roept de fractie Partij voor de Dieren het Dagelijks Bestuur op om er binnen een week bij de Unie van Waterschappen op aan te dringen dat zij de regering oproepen om tegen Food and Feed Safety Simplification Omnibus pakket te stemmen, tot wetenschappelijk is aangetoond dat het voorstel niet leidt tot verslechtering van het huidige beschermingsniveau van dier, mens en milieu, en mogelijkheden aan te dragen voor verbetering.

10 Voorstel tot het houden van een besloten vergadering

10.1 Notulen besloten deel AB-vergadering d.d. 5 juni 2026

11 Rondvraag en sluiting

Waterschap Aa en Maas

ACTIELIJST AB-VERGADERINGEN					
NR.	**DATUM**	**AGP.**	**ACTIE**	**WIE**	**GEREED/UITGEVOERD**
9	05072024	9.2.A	**Realisatiefase Meanderende Maas** Mogelijkheden verkennen voor oprichting investeringsbedrijf	Peter van Dijk	t.z.t.

AFGEWERKTE ACTIEPUNTEN					
NR.	**DATUM**	**AGP.**	**ACTIE**	**WIE**	**GEREED/UITGEVOERD**
3	16062023	3.A	**Bufferstroken** Inzake de nieuwe regels voor bufferstroken kijkt het waterschap momenteel hoe de koppeling met het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) fatsoenlijk kan worden gerealiseerd. Het DB heeft een stuk voorbereid dat naar het AB komt. Zie ook actielijst commissie WB.	Peter van Dijk	AB 13 oktober 2023
4	14072023	13	**Pfas Berkendonk Helmond** Er zal een dossier worden opgesteld waarin de geschiedenis staat, hoe het waterschap hiermee samen met de gemeente Helmond is omgegaan en hoe het dergelijke stoffen in zijn algemeenheid meet. Het AB krijgt dan een totaaloverzicht.	Peter van Dijk	Hier vindt continu overleg plaats tussen de verschillende overheden. Zodra er nadere informatie is, wordt het AB daarover geïnformeerd
8	17112023	9	**Adviseringsoverzicht** Er volgt een evaluatie komt over het functioneren van de grondbank, naar verwachting in het eerste kwartaal van 2024. Dan wordt er ook een lichte aanpassing van het grondbeleid aan het AB voorgelegd. Tegelijkertijd zal de toegezegde presentatie over de werking van de grondbank alsdan worden gehouden.	Peter van Dijk	Cie. WB d.d. 14 maart 2024
6	13102023	4.J	**Begroting 2024/Jaarrekening 2022 GR Muskusrattenbestrijding.** De PHO zal de beheerders van de gemeenschappelijke regeling uitnodigen om in de commissie watersysteembeheer een presentatie te geven. Dan kan men rechtstreeks vragen stellen en krijgt men een wat genuanceerder beeld dan uit de paar A-viertjes van het voorstel.	Peter van Dijk	Cie. WB 17 oktober 2024
7	13102023	5.H	**Evaluatie instrument bedrijfswaterplan** Afhankelijk van de agenda van het AB volgt in 2024 en presentatie over de recent ontwikkelingen mbt het BBWP en een blik op de toekomstige ontwikkelingen. Ook de link met het nieuw te ontwikkelen beregeningsbeleid zal worden toegelicht.	Peter van Dijk	Cie. WW d.d. 30 januari 2025
11	13122024	2.2	**Presentatie 'Weerbeeld 2024'** De inhoudelijke discussie voort te zetten in de commissie Watersysteem en Waterveiligheid	Peter van Dijk Ernest de Groot	Cie. WW d.d. 30 januari 2025

Versiedatum: 10 juli 2026

12	13122024	3	**Mededelingen en ingekomen stukken - insprekers wateroverlast AB 15 november 2024** De eerste globale analyse wordt gedeeld met de delegatie uit de buurt. De afdeling communicatie is bezig om een Q&A samen te stellen. Die is nu nog uitgebreid voor de ambtelijke organisatie, maar het streven is er een publieksvriendelijke versie van de te maken die ook op de website wordt geplaatst. De portefeuillehouder zal de commissie Watersysteem en Waterveiligheid in januari verder bijpraten.	Ernest de Groot	Cie. WW d.d. 30 januari 2025
13	13122024	6.2	**Dashboard waterveiligheid Q3 2024** Het dashboard wordt nagezonden en geagendeerd voor de volgende AB-vergadering	Peter van Dijk	AB 21 februari 2025
1	07062019	10	**Rondvraag** Vraag inzake infiltratie van gezuiverd afvalwater in grondwater is onderwerp van onderzoeksvoorstel met de provincie (model).	Suzanne de Zoeten	Is onderdeel van de Afvalwaterstrategie. Deze is in het AB van 4 juli 2025 vastgesteld.
2	16062023	4.L	**Concept Bestuursakkoord 2023-2027** **In relatie tot de motie van de Partij voor de Dieren inzake natuurinclusieve klimaatbestendige en/of andere duurzame vormen van kringlooplandbouw zal in een themasetting nader worden gediscussieerd over de duiding "natuurinclusief".**	Peter van Dijk	Thema AB september 2024
5	13102023	4.B	**Instellen auditcommissie waterschap Aa en Maas** Het functioneren van de auditcommissie zal over 2 jaar (conform de verordening) worden geëvalueerd, waarbij de vraagstelling over de taakinvulling nader aan de orde zal komen.	Joël Scherrenberg	AB 12 december 2025
10	05072024	9.2.B	**Renovatie en uitbreiding rwzi Land van Cuijk** Als de sliblijn bij rwzi Land van Cuijk wordt verwijderd en naar Den Bosch gaat, moet het AB een doorrekening hebben van de stand-alone van Cuijk. De fractie Geborgden vraagt om een doorrekening in de volle breedte voordat we de tweede en derde fase ingaan.	Suzanne de Zoeten	Wordt gepland voor 2028 en verder. De uitbreiding van rwzi LvC is afhankelijk van de uitbreiding van rwzi Den Bosch, wat pas duidelijk zal worden in 2028 vanwege netcongestie. Het DB zal tegen die tijd pas de gevraagde doorrekening kunnen maken. Gelet op de lange termijn waarop de actie gepland staat heeft het AB d.d. 13 februari ingestemd om dit actiepunt van de actielijst te halen en het DB verantwoordelijk te maken voor de invulling van de actie.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3225
Extern Zaak ID	0654783988
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	3.B
Titel	Voorstel opheffen geheimhouding
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Jacobs, M.

Bijlagen
Besluit opheffen geheimhouding AB d.d. 9 oktober 2026
Geheimhoudingsregister AB d.d. 9 oktober 2026

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	10 april 2026
Algemeen Bestuur	10 juli 2026
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

De geheimhouding op de aan het AB verstrekte documenten zoals vermeld in de bijlage ‘Geheimhoudingsregister AB d.d. 9 oktober 2026’ op te heffen conform artikel 55d, vierde lid, van de Waterschapswet.

Waterschap Aa en Maas

AB-BESLUIT OPHEFFEN GEHEIMHOUDING

AB-VERGADERING: 9 oktober 2026
AGENDAPUNT: 3. Geheimhouding
BIJLAGE: Geheimhoudingsregister AB d.d. 9 oktober 2026

Het Algemeen Bestuur besluit:

1. De geheimhouding op de aan het AB verstrekte documenten zoals vermeld in de bijlage ‘Geheimhoudingsregister AB d.d. 9 oktober 2026’ op te heffen conform artikel 55d, vierde lid, van de Waterschapswet.

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van 9 oktober 2026.

De secretaris, de dijkgraaf,

Peter Verlaan Mario Jacobs

GEHEIMHOUDINGSREGISTER AB D.D. 9 OKTOBER 2026

Nr.	Besproken in	Zaaknummer	Betreft geheimhouding op	Status	Permanent geheim	Grondslag geheimhouding Waterschapswet	Grondslag geheimhouding Woo	Datum oplegging geheimhouding door het Dagelijks Bestuur	Geheim tot (tekstueel)	Datum opdrachtverstrekking aan de aannemende partij (indien bekend)	Datum opheffing geheimhouding door het Algemeen Bestuur
30	Algemeen Bestuur 05-06-2026 4.1.C. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van het project “Fase 1 KRW EVZ Goorloop en Donkersvoortsche Loop”	744786	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	21-04-2026	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	03-08-2026	Voorstel aan het AB d.d. 9 oktober 2026 om de geheimhouding op de raming op te heffen
24	Algemeen Bestuur 13-02-2026 4.1.C. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project omleggen transportleiding Vught-Helftheuvelweg	490035	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55b	Artikel 5.1 lid 2 b	06-01-2026	Nadat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	29-07-2026	Voorstel aan het AB d.d. 9 oktober 2026 om de geheimhouding op de raming op te heffen
18	Algemeen Bestuur 12-12-2025 4.1.C. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van Restopgave Goorloop Helmond en Schevelingseloop	663894	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	04-11-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	01-06-2026	Voorstel aan het AB d.d. 9 oktober 2026 om de geheimhouding op de raming op te heffen
16	Algemeen Bestuur 14-11-2025 4.1.A. Investeringskrediet ten behoeve van vervanging van de krooshekken, krooshekreiniger en de hijsinstallatie van spuisluis Crèvecoeur	449434	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	30-09-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	18-06-2026	Voorstel aan het AB d.d. 9 oktober 2026 om de geheimhouding op de raming op te heffen
13	Algemeen Bestuur 04-07-2025 9.2.C. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van de aanvullende zuiveringstap op rwzi Dinther	597268	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	27-05-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	10-11-2025	Voorstel aan het AB d.d. 9 oktober 2026 om de geheimhouding op de raming op te heffen
11	Algemeen Bestuur 04-07-2025 9.1.G. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van het project ‘Vervangen transportleiding Vught - Helftheuvelweg’	490035	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	27-05-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	29-07-2026	Voorstel aan het AB d.d. 9 oktober 2026 om de geheimhouding op de raming op te heffen
9	Algemeen Bestuur 04-07-2025 9.1.D. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het programma wegwerken baggerachterstanden	628604	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	27-05-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	04-08-2026	Voorstel aan het AB d.d. 9 oktober 2026 om de geheimhouding op de raming op te heffen
2	Algemeen Bestuur 06-06-2025 4.1.G. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van uitvoeringsprogramma waterconservering Boven Aa en Beneden Aa	317548	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	25-03-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	03-06-2026	Voorstel aan het AB d.d. 9 oktober 2026 om de geheimhouding op de raming op te heffen
GEHEIMHOUDINGSTERMIJN NOG NIET VERSTREKEN - NOG NIET OPHEFFEN											
41	Algemeen Bestuur 10-07-2026 6.2.A. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van de aanpak Hoogwater Brabant Oost (Howabo) - drie maatregelen Howabo 2026	501921	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55b	Artikel 5.1 lid 2 b	26-05-2026	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	Eind 2028 (Engelermeer)	Nog niet opheffen
40	Algemeen Bestuur 10-07-2026 6.1.D. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van het project renovatie sliblijn rwzi Land van Cuijk	809864	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55b	Artikel 5.1 lid 2 b	26-05-2026	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	01-07-2027	Nog niet opheffen
38	Algemeen Bestuur 05-06-2026 4.2.D. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project effluentkwaliteitsverbetering rwzi Den Bosch	456644	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	07-04-2026	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	Niet bekend	Nog niet opheffen
37	Algemeen Bestuur 05-06-2026 4.2.C. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project effluentkwaliteitsverbetering rwzi Aarle-Rixtel	618125	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	21-04-2026	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	02-11-2026	Nog niet opheffen
36	Algemeen Bestuur 05-06-2026 4.2.B. Investeringskrediet ten behoeve van waterveiligheidsprojecten van derden	765403	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	14-04-2026	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	Niet bekend	Nog niet opheffen
35	Algemeen Bestuur 05-06-2026 4.1.K. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van het project renovatie en gedeeltelijke nieuwbouw bedrijfsgebouw rwzi Land van Cuijk	620515	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	07-04-2026	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	01-03-2027	Nog niet opheffen
34	Algemeen Bestuur 05-06-2026 4.1.J. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van het project ‘Aanpassing transportleiding Boekel-Erp i.v.m. aanleg Omnipark en realisatie beekherstel Aa-dal Noord’	619448	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	14-04-2026	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	Niet bekend	Nog niet opheffen
33	Algemeen Bestuur 05-06-2026 4.1.F. Investeringskrediet ten behoeve van de afronding van de planuitwerking en voorbereiding van de realisatie van dijkverbetering Cuijk-Ravenstein	371667	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	21-04-2026	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	Niet bekend	Nog niet opheffen
32	Algemeen Bestuur 05-06-2026 4.1.E. Investeringskrediet ten behoeve van de bouw van een loods bij gemaal Groenendaal voor de opslag met noodmaterialen, de inrichting van het terrein en de sloop van de bestaande loodsen en de voormalige dienstwoning	714302	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	14-04-2026	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	Niet bekend	Nog niet opheffen
31	Algemeen Bestuur 05-06-2026 4.1.D. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van het project Beekontwikkeling Aa/Astense Aa, Diesdonk	188288	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	14-04-2026	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	01-11-2026	Voorstel opheffing
29	Algemeen Bestuur 05-06-2026 4.1.B. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project “Vervanging TMX-hoofdpost watersystemen”	770786	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	14-04-2026	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	Niet bekend	Voorstel opheffing
28	Algemeen Bestuur 10-04-2026 4.1.F. Investeringskrediet ten behoeve van een integraal project hoofdkantoor Pettelaarpark veiligheid, toegankelijkheid en levensduur verlengd onderhoud	767290	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55b	Artikel 5.1 lid 2 b	03-03-2026	Nadat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	Niet bekend	Voorstel opheffing
27	Algemeen Bestuur 10-04-2026 4.1.C. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project NBW-knelpunten Beneden Aa	639836	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55b	Artikel 5.1 lid 2 b	03-03-2026	Nadat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	01-02-2027	Voorstel opheffing
26	Algemeen Bestuur 10-04-2026 4.1.B. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding en uitvoering van het Clusterproject vismigratie fase 3 en fase 1	744415	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55b	Artikel 5.1 lid 2 b	24-02-2026	Nadat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	01-06-2027	Voorstel opheffing
25	Algemeen Bestuur 10-04-2026 4.1.A. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding en uitvoering van het project Landmeerseloop Huize Padua en samenwerkingsovereenkomst	424276	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55b	Artikel 5.1 lid 2 b	24-02-2026	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	01-10-2027	Voorstel opheffing
23	Algemeen Bestuur 13-02-2026 4.1.B. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van het project Soeloop-West	595284	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55b	Artikel 5.1 lid 2 b	06-01-2026	Nadat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	28 oktober 2027 (betreft nu nog voorbereidingskrediet, dus minder relevant)	Voorstel opheffing

22	Algemeen Bestuur 13-02-2026 4.1.A. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van het project kadeherstel waterkering De Brand	711843	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55b	Artikel 5.1 lid 2 b	06-01-2026	Nadat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	Niet bekend	Voorstel opheffing
14	Algemeen Bestuur 10-10-2025 4.1.A. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding en uitvoering van KRW- en NNB-maatregelen binnen het programma Aadal-zuid, fase 2	412112	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	02-09-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	01-04-2027	Voorstel opheffing
6	Algemeen Bestuur 04-07-2025 9.1.A. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding en uitvoering van clusterproject vismigratie fase 2	613205	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	13-05-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	01-03-2027	Voorstel opheffing
3	Algemeen Bestuur 06-06-2025 4.1.H. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van vervanging bruggen Eyckenlust	218333	Raming	Geheim	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	22-04-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	01-06-2027	Voorstel opheffing
PERMANENT GEHEIM											
39	Algemeen Bestuur 10-07-2026 6.1.C. Afzetroute biogas rwzi Den Bosch (vertrouwelijke behandeling)	805504	Voorstel Raming	Geheim	Ja	Intentieovereenkomst tussen partijen	Artikel 5.1 lid 1 c	26-05-2026	Het Dagelijks Bestuur heeft permanente geheimhouding op het volledige dossier gelegd.	N.v.t.	
42	Commissie Waterketen en Duurzaamheid 19-03-2026 6.3 Evaluatie 10 jaar samenwerking Attero (rwzi Land van Cuijk)	173431	Voorstel Raming	Geheim	Ja	Samenwerkingsovereenkomst tussen partijen	Artikel 5.1 lid 1 c	25-02-2026	Het Dagelijks Bestuur heeft permanente geheimhouding op de beantwoording van de vragen van de fractie AWP gelegd.	N.v.t.	
GEHEIMHOUDING REEDS OPGEHEVEN											
21	Algemeen Bestuur 12-12-2025 4.1.F. Investeringskrediet ten behoeve van de realisatie van een slibloshal om geuremissie op de rwzi 's-Hertogenbosch te reduceren	541190	Raming	Geheimhouding opgeheven	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	04-11-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	01-04-2026	05-06-2026
20	Algemeen Bestuur 12-12-2025 4.1.E. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van de renovatie van rioolgemaal Sint Anthonis	522168	Raming	Geheimhouding opgeheven	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	04-11-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	21-12-2025	05-06-2026
19	Algemeen Bestuur 12-12-2025 4.1.D. Aanvullend investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van maatregelen uit deelproject Slievenseloop en het afronden van fase 1 van het programma Aadal-zuid	188288	Raming	Geheimhouding opgeheven	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	04-11-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	01-12-2025	10-04-2026
17	Algemeen Bestuur 12-12-2025 4.1.B. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project Oeververstevïging van de Aa bij Seldensate	658122	Raming	Geheimhouding opgeheven	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	04-11-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	27-01-2026	10-04-2026
15	Algemeen Bestuur 10-10-2025 4.2.B. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat	270301	Raming	Geheimhouding opgeheven	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	02-09-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	03-09-2025	10-04-2026
12	Algemeen Bestuur 04-07-2025 9.2.A. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding en grondkosten van het project Natte Natuurparel Sang en Goorkens	623064	Raming	Geheimhouding opgeheven	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	27-05-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	01-01-2026	10-04-2026
10	Algemeen Bestuur 04-07-2025 9.1.E. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van de renovatie van de uitstroomconstructie Zandleij	208492	Raming	Geheimhouding opgeheven	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	27-05-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	17-07-2025	05-06-2026
8	Algemeen Bestuur 04-07-2025 9.1.C. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project ecologische verbindingszone Meerkensloop	303782	Raming	Geheimhouding opgeheven	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	27-05-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	10-11-2025	10-04-2026
7	Algemeen Bestuur 04-07-2025 9.1.B. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project dijkversterking Doeveren	626626	Raming	Geheimhouding opgeheven	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	27-05-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	10-12-2025	10-04-2026
5	Algemeen Bestuur 06-06-2025 4.2.B. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van de renovatie rioolgemaal Cuijk-Heiligenberg	351715	Raming	Geheimhouding opgeheven	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	22-04-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	13-10-2025	05-06-2026
4	Algemeen Bestuur 06-06-2025 4.1.J. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het 'vervangen deel persleiding Berlicum - RWZI Vinkel' en het 'vervangen deel persleiding Neerkant - de Hutten'	490032	Raming	Geheimhouding opgeheven	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	22-04-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	08-07-2025	05-06-2026
1	Algemeen Bestuur 06-06-2025 4.1.F. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van restopgave Ecologische Verbindingszone (EVZ) / Natuur Vriendelijke Oever (NVO) Groote Wetering	424117	Raming	Geheimhouding opgeheven	Nee	Artikel 55c	Artikel 5.1 lid 2 b	01-04-2025	Totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden.	01-01-2026	10-04-2026

TOEZEGGINGENREGISTER AB-VERGADERINGEN D.D. 10 JULI 2026

Nr.	Agendapunt	Titel	Toezegging	Portefeuillehouder	Voortgang	Gepland	Datum gereed
81	Algemeen Bestuur 10-07-2026 7.5 Beantwoording artikel 44 vragen fractie CDA inzake PFAS in slibbodems nabij rioolwaterzuiveringen	Metingen effluent PFAS lozingen Custom Powders	Al eerder is aan de orde geweest dat er een verhoogd niveau PFAS is gemeten in Berkendonk, maar er is nog onvoldoende zicht op hoe dat zich verspreidt. Portefeuillehouder Van Dijk zegt toe met de beschikbare bronnen daar wat beter naar te kijken en bij de organisatie te informeren hoeveel tijd, energie en geld dat eventueel zou kosten.	Dijk, van	De toezegging is lopende	2027	
80	Algemeen Bestuur 10-07-2026 7.4 Jaarverslag 2025 Klimaatbestendig Land van Cuijk	RNOB - samenwerking gemeenten op het gebied van klimaatbestendigheid	De heer De Groot zegt namens portefeuillehouder Oegema toe om aan het AB terug te koppelen of de samenwerking tussen gemeenten en waterschap op het gebied van klimaatbestendigheid besproken kan worden in de RNOB.	Groot, de Oegema	De toezegging is lopende	AB 9 oktober 2026	
79	Algemeen Bestuur 10-07-2026 5.D Adviseringsoverzicht commissies d.d. 11 juni 2026	Beekherstel en EVZ	Portefeuillehouder De Groot zegt toe om los van het WBP terug te komen op beekherstel en EVZ.	Groot, de	De toezegging is lopende.	2e helft 2026	
78	Algemeen Bestuur 10-07-2026 5.C.2 Uitwerking AB toezegging 69 inzake analyse rapport en meetresultaten rapport van de werkgroep "Behoud de Peel"	Rapport van de werkgroep "Behoud de Peel"	Portefeuillehouder Van Dijk zegt toe om aan het AB het rapport van de werkgroep te doen toekomen.	Dijk, van	De toezegging is lopende.	2e helft 2026	
77	Algemeen Bestuur 10-07-2026 4.4 Reactie gemeente Meijerijstad inzake Participatietraject Brabantse Waterschapsverordening	Reactiebrief gemeente Land van Cuijk	Portefeuillehouder Van Dijk zegt toe het AB inzage te geven in de reactiebrief van de gemeente Land van Cuijk en hier nog op terug te komen.	Dijk, van	De toezegging is lopende.	2e helft 2026	
76	Algemeen Bestuur 10-07-2026 3.D Tweede termijn Algemene Beschouwingen op de Voorjaarsnota	Aandacht voor bronherleidbaarheid in het WBP	De dijkgraaf verduidelijkt dat er tijdens het thema AB van 17 april 2026 niet is toegezegd dat er een hoofdstuk over bronherleidbaarheid in het WBP komt, maar dat dit punt onderdeel wordt van het WBP. Dat is nog niet expliciet vastgelegd in de toezeggingen en dat zal worden rechtgetrokken door het op te nemen in het register.	Dijkgraaf	De toezegging is lopende	Dit volgt wanneer het WBP bestuurlijk geagendeerd worden.	
75	Algemeen Bestuur 10-07-2026 3.C Beantwoording DB Voorjaarsnota waterschap Aa en Maas 2026	Rapport Opgave en financiën in balans - Ontwikkeling van de financiële positie van de waterschappen in 2025-2050	Portefeuillehouder Scherrenberg zegt toe om het rapport 'Opgave en financiën in balans - Ontwikkeling van de financiële positie van de waterschappen in 2025-2050' in de commissie Algemene- en Financiele Zaken te bespreken.	Scherrenberg	De toezegging is lopende.	Dit volgt wanneer het WBP bestuurlijk geagendeerd worden.	
74	Algemeen Bestuur 10-07-2026 3.C Beantwoording DB Voorjaarsnota waterschap Aa en Maas 2026	Rapport verdrinkingsval	Portefeuillehouder Van Dijk zegt toe om het rapport over verdrinkingsval aan het AB te doen toekomen.	Dijk, van	De toezegging is lopende	2e helft 2026	
73	Algemeen Bestuur 10-07-2026 3.C Beantwoording DB Voorjaarsnota waterschap Aa en Maas 2026	Besluit tot verlaging rioolheffing gemeente Heusden	De dijkgraaf zegt toe na te gaan of er overleg heeft plaatsgevonden tussen de gemeente Heusden en het waterschap en hoe dit overleg is gelopen.	Oegema	De toezegging is lopende	2026	
72	Algemeen Bestuur 10-07-2026 3.A Eerste termijn Algemene Beschouwingen op de Voorjaarsnota	Novex de Peel - startpakket stikstofreductie en natuurherstel de Peel	Portefeuillehouder De Groot zegt toe om de stukken van het uitvoeringsprogramma te agenderen voor een volgende commissievergadering zodat het AB kan zien hoe een en ander is opgebouwd.	Groot, de	De toezegging is lopende	2e helft 2026	
71	Algemeen Bestuur 05-06-2026 4.2.D Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project effluentkwaliteitsverbetering rwzi Den Bosch.	Presentatie PACAS	Portefeuillehouder De Zoeten zegt toe om de werking van PACAS te agenderen voor de commissie Waterketen en Duurzaamheid.	Zoeten, S. de	De toezegging is lopende	2e helft 2026	
70	Algemeen Bestuur 05-06-2026 3.C Adviseringsoverzicht commissies d.d. 13 mei 2026	Dashboard overstorten	Portefeuillehouder Oegema zegt toe om bij het AB terug te komen met een dashboard over overstorten.	Oegema, S.	De toezegging is lopende	2e helft 2026	
68	Algemeen Bestuur 13-02-2026 3.B Afwerking toezeggingen AB	Themabijeenkomst ethiek rondom AI	Toegezegd is om met input van de heer Siroen van de fractie Algemene Waterschapspartij vervolg te geven aan toezegging 40 en een thema bijeenkomst te organiseren over ethiek rondom AI.	Oegema, S. Jacobs, M.	De toezegging is lopende	Thema AB 25 september 2026	
67	Algemeen Bestuur 12-12-2025 9. Rondvraag	Beleid recreatie en boten	De dijkgraaf wijst erop dat het waterschap samen met de gemeente Den Bosch de booteigenaren zal betrekken bij de vormgeving en zegt toe hiervan terugkoppeling te doen.	Jacobs, M.	De toezegging is lopende	2026	
65	Algemeen Bestuur 12-12-2025 5.10 Nota Ruimte	Thema AB nota ruimte	Portefeuillehouder De Groot zegt toe om een thema AB te organiseren rondom nota ruimte, waarbij dan ook gekeken wordt naar de Peel en NOVEX Stedelijk Brabant, want daarmee wordt het rijksbeleid geconcretiseerd in Brabant. Hij wil het dus iets regionaler maken.	Groot, E. de	De toezegging is lopende	2026	
62	Algemeen Bestuur 14-11-2025 3.D. Adviseringsoverzicht commissies d.d. 23 oktober 2025	Vergaderingen GR Muskusrattenbestrijding	Portefeuillehouder Van Dijk heeft in de commissie Watersysteem en Waterveiligheid van 23 oktober 2025 toegezegd om na te vragen of de vergaderingen van de GR Muskusrattenbestrijding openbaar gemaakt kunnen worden.	Dijk, P. van	De toezegging is lopende. Portefeuillehouder Van Dijk komt na de vergadering van de GR Muskusrattenbestrijding met een reactie.	Tweede helft 2026	

61	Algemeen Bestuur 14-11-2025 2.3. Uitnodiging Brabantse Milieufederatie webinar bestrijdingsmiddelen 20 november 2025	Thema AB rondom het 'boeren'	De dijkgraaf zegt toe om in een thema AB aandacht te besteden aan het 'boeren' en de elementaire zaken en regelgeving daarvan.	Jacobs, M.	De toezegging is lopende.	2026	
60	Algemeen Bestuur 10-10-2025 9. Rondvraag en sluiting	Onderzoeksresultaten wateroverlast Maashorst	Portefeuillehouder Van Dijk zegt toe de onderzoeksresultaten die al in meerdere bijeenkomsten met de streek zijn teruggekoppeld naar het AB te sturen.	Dijk, P. van	De toezegging is lopende.	Q1 2026	
56	Algemeen Bestuur 10-10-2025 3.B. Afwerking actiepunten en toezeggingen AB	Nota dierenwelzijn	De dijkgraaf zegt toe het actiepunt om de nota dierenwelzijn ter besluitvorming te agenderen voor het AB, toe te voegen aan de lijst.	Dijk, P. van	De toezegging is lopende.	2e helft 2026	
55	Algemeen Bestuur 10-10-2025 2.2. Unie van waterschappen: ledenbrief Bouwstenendocument emissiereductie landbouw Vergunningverlening in Nederland weer in beweging	Bouwstenendocumenten	De dijkgraaf zegt toe het bouwstenendocument natuurherstel bij de ingekomen stukken van het AB te laten plaatsen zodra het ontvangen is. Eventueel kan dit samengevoegd met het bouwstenendocument emissiereductie landbouw ter bespreking worden geagendeerd voor de commissie.	Groot, E. de Dijk, P. van	De toezegging is lopende.	Q1 2026	
54	Algemeen Bestuur 04-07-2025 2.1. Voorjaarsnota 2025 waterschap Aa en Maas	Evaluatie watersystemen	De fractie BBB heeft een motie ingetrokken onder de toezegging van portefeuillehouder De Groot om de evaluaties van de watersystemen van de deeltrajecten Bovenloop van de Goorloop, de Esperloop, de Hoge Raam en de Bovenloop van de Kraaivenloop mee te nemen richting de commissie wanneer deze projecten aan de orde komen.	Groot, E. de	De toezegging is lopende.	Dit volgt wanneer de projecten bestuurlijk geagendeerd worden.	
45	Algemeen Bestuur 04-04-2025 9. Rondvraag en sluiting	Rondvraag en sluiting/Evaluatie peilen hoogveengebied De Peel	Portefeuillehouder De Groot heeft aan Staatsbosbeheer en de aanliggende waterschappen gevraag om een evaluatie van de peilen van de afgelopen jaren, zodat duidelijk wordt welke compartimenten hun werk doen en waar nog lekkages zitten.	Groot, E. de	De toezegging is lopende.	2e helft 2026. Wordt aan gewerkt. Er vindt een analyse plaats met de betrokken partijen.	
42	Algemeen Bestuur 04-04-2025 5.05. Beantwoording artikel 44 vragen fractie Partij voor de Dieren inzake waterschap en drinkwater	Beantwoording artikel 44 vragen fractie Partij voor de Dieren inzake waterschap en drinkwater/Organiseren van expertsessie over PFAS	De fractie Partij voor de Dieren doet het voorstel om naar aanleiding van de beantwoording artikel 44 vragen over drinkwater een expertsessie over PFAS te organiseren. Portefeuillehouder Van Dijk staat in principe positief tegenover deze suggestie, maar wil aan de voorkant eerst zelf met de voorgestelde experts aan tafel.	Dijk, P. van	De toezegging is lopende.	2e helft 2025.	

GEREED							
69	Algemeen Bestuur 05-06-2026 2.3 Rapportage 'Onderzoek naar de verspreiding van pesticiden in de Groote Peel' van werkgroep 'Behoud de Peel'	Analyse rapport en meetresultaten rapport van de werkgroep 'Behoud de Peel'	Portefeuillehouder Van Dijk wijst erop dat er volgens afspraak naar aanleiding van een eerder rapport van dezelfde werkgroep momenteel een serie metingen plaatsvindt inzake spuitvrije zones in de Peel. Hij is voornemens om de meetresultaten te bestuderen alvorens het DB met een reactie komt. En dan zal het rapport 'Onderzoek naar verspreiding van pesticiden in de Groote Peel' in een iets anders daglicht komen te staan.	Dijk, P. van			AB 10 juli 2026
66	Algemeen Bestuur 12-12-2025 7.1 Motie vreemd fractie Partij voor de Dieren inzake voorkom versoepeling beoordeling bestrijdingsmiddelen (Omnibus-package EC)	Dictum motie bestrijdingsmiddelen onder de aandacht brengen bij de Unie	Portefeuillehouder De Zoeten zegt toe om het dictum van de motie bij de Unie van Waterschappen onder de aandacht te brengen.	Zoeten, S.			AB 13 februari 2026
64	Algemeen Bestuur 12-12-2025 3.B. Afwerking actiepunten en toezeggingen AB	Schriftelijke reactie op aanvullende vragen over overstorten	Portefeuillehouder Oegema zegt toe om schriftelijk terug te komen op het verzoek van de fractie CDA om het aandeel stikstof en fosfor van de overstorten nader te duiden. Om in absolute zin te weten wat de impact van de overstorten is, ziet de fractie CDA liever een absolute waarde.	Oegema, S.			AB 10 april 2026
63	Algemeen Bestuur 14-11-2025 3.D. Adviseringsoverzicht commissies d.d. 23 oktober 2025	Schriftelijke vragen over overstorten	De dijkgraaf heeft toegezegd om de schriftelijk terug te komen op de vragen van de fractie CDA over overstorten.	Oegema, S.			AB 12 december 2025
59	Algemeen Bestuur 10-10-2025 9. Rondvraag en sluiting	Gebiedsvreemde klei project Palmven-Maashorst	Portefeuillehouder De Groot zegt toe de aanvoer en inzet van gebiedsvreemde klei uit te zoeken.				AB 12 december 2025
58	Algemeen Bestuur 10-10-2025 4.2.C. Zuivering van de Toekomst	Evaluatie Zuivering van de Toekomst	Portefeuillehouder De Zoeten zegt toe om tussentijdse resultaten van de evaluatie te delen.	Zoeten, S. de	Voorzien voor 2028		Wordt opgenomen in de actielijstcommissies bij de lange termijn planning
57	Algemeen Bestuur 10-10-2025 4.2.B. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat	Kapvergunningen en natuurcompensatie	Portefeuillehouder De Groot zegt toe bij de betrokken instanties na te gaan of kapvergunningen en natuurcompensatie goed geregeld zijn en hierop terug te komen bij het AB.	Groot, E. de			AB 13 februari 2026
53	Algemeen Bestuur 04-07-2025 9.1.G. Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van het project ‘Vervangen transportleiding Vught - Helftheuvelweg’	Vergunningenscan/trade off matrix	De dijkgraaf zegt toe om de trade off matrix en vergunningenscan beschikbaar te stellen aan het AB.	Zoeten, S. de	Deze volgt bij de agendering van het definitieve uitvoeringskrediet.		Commissie Waterketen en Duurzaamheid 22 januari 2026
52	Algemeen Bestuur 04-07-2025 8.B. Afwerking actiepunten en toezeggingen AB	Rapport Kleurkeur Cuijk	Op verzoek van de fractie Partij voor de Dieren zegt de dijkgraaf toe om het rapport over de Kleurkeur in Cuijk te delen met het AB.	Dijk, P. van			Commissie Watersysteem en Waterveiligheid 18 september 2025
51	Algemeen Bestuur 04-07-2025 2.1. Voorjaarsnota 2025 waterschap Aa en Maas	Bewustwording overstorten in aanloop naar gemeenteraadsverkiezingen	Door de VVD is gevraagd om concreet (via plaatjes en filmpjes) de gevolgschade van overstorten mee te geven aan gemeentelijke partijen in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2026. Het moet duidelijk zijn waarom een overstort echt relevant is en waarom die moet worden meegenomen in de overwegingen. Portefeuillehouder Oegema heeft toegezegd dit uit te zullen voeren en uit te zoeken hoe de distributie kan plaatsvinden.	Oegema, S.			AB 10 juli 2026
50	Algemeen Bestuur 04-07-2025 2.1. Voorjaarsnota 2025 waterschap Aa en Maas	HOWABO/onderdeel communicatie	Toegezegd wordt om het AB een nieuwsbericht te sturen, waaruit blijkt dat 2000 mensen hebben meegedaan aan de vraag waar de overheid rekening mee moet houden als het gaat om de waterveiligheid in het kader van hoogwater.	Dijk, P. van Jacobs, M.	Hieronder staat de link naar het nieuwsbericht: https://www.aaenmaas.nl/actueel/nieuws/2025/juni/inwoners-denken-mee-howabo-veiligheid/		AB 10 oktober 2025
49	Algemeen Bestuur 06-06-2025 4.2.C. Aanvullend KRW Uitvoeringsprogramma Aa en Maas	Hengelvrije zones	Gelet op de toezegging van de portefeuillehouder trekt de fractie Partij voor de Dieren de motie Hengelvrije zones in. Met de motie riep de fractie Partij voor de Dieren het Dagelijks Bestuur op om in gesprek te gaan met Sportvisserij Nederland om de aanduiding van visvrije zones op www.visplanner.nl aan te passen door de lichtblauwe kleur over de gehele breedte waterloop door te trekken en eventueel rood te kleuren. Portefeuillehouder De Groot geeft aan dat het hem goed lijkt om die plekken goed weer te geven in de visplanner, bijvoorbeeld met een kruis. De blauwe streep die nu wordt gebruikt is inderdaad bijna niet te zien op een tablet.	Groot, E. de			AB 14 november 2025
48	Algemeen Bestuur 06-06-2025 5.3. Jaaroverzicht 2024 Nationale Ombudsman ter zake waterschap Aa en Maas	Jaaroverzicht 2024 Nationale Ombudsman	De fractie BBB vraagt dit onderwerp te agenderen voor de commissie. De dijkgraaf zegt toe dat er in de commissie een presentatie komt over hoe het proces van klachten verloopt.	Jacobs, M.			Commissie Algemene- en Financiele Zaken van 20 november 2025
47	Algemeen Bestuur 06-06-2025 4.2.B. Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van de renovatie rioolgemaal Cuijk-Heiligenberg	Renovatie rioolgemaal Cuijk-Heiligenberg	Portefeuillehouder De Zoeten zegt toe om het thema Raamcontract te agenderen voor bespreking in de commissie Waterketen en Duurzaamheid.	Zoeten, S. de			Commissie Waterketen en Duurzaamheid 18 september 2025

46	Algemeen Bestuur 06-06-2025 4.2.A. Jaarstukken 2024 waterschap Aa en Maas	Jaarstukken 2024 waterschap Aa en Maas	De fractie Partij voor de Dieren leest in het Jaarverslag dat 2 van de 12 geplande vispassages zijn gerealiseerd. In het meerjarenplan staat een aantal van 170 vispassages en in de Midtermreview van het WBP staat het aantal van 172. Ze vraagt om een verklaring van dit verschil. Portefeuillehouder De Groot zegt toe dit intern uit te laten zoeken.	Groot, E. de	De toezegging is afgehandeld via een Memorie van Antwoord.		4 juli 2025
44	Algemeen Bestuur 04-04-2025 9. Rondvraag en sluiting	Rondvraag en sluiting/Stand van zaken Beregeningsbeleid	Bijpraten van de commissie WW over het (nieuwe) beregeningsbeleid en kleine onttrekkingen.	Dijk, P. van			Commissie Watersysteem en Waterveiligheid van 23 oktober 2025
43	Algemeen Bestuur 04-04-2025 9. Rondvraag en sluiting	Rondvraag en sluiting/Waterconservering Peelhorst	De fractie Water Natuurlijk noemt het een gemiste kans om op de hoge gronden van de Peelhorst het grondwater goed vast te houden. Portefeuillehouder Van Dijk zal een analyse toesturen van de afgelopen 12 weken waaruit blijkt dat het waterschap al voordat het ophield met regenen begonnen is met het optrekken van de stuwen.	Dijk, P. van	Is aan de orde gekomen tijdens de presentatie Weerbeeld 2025		AB 6 juni 2025
41	Algemeen Bestuur 21-02-2025 7. Moties vreemd aan de orde van de dag	Moties vreemd aan de orde van de dag/Motie uitspraak Raad van State en impactanalyse	Met de beantwoording van het Dagelijks Bestuur van de artikel 44 vragen over intern salderen wordt al invulling gegeven aan de motie. Door het DB is aanvullend toegezegd dat in het op te stellen projectenoverzicht een prioritering wordt aangebracht.	Dijk, P. van			AB 10 juli 2026
40	Algemeen Bestuur 13-12-2024 6.8. Informatienota over AI-kompas	Informatienota over AI-kompas	De fractie BBB is benieuwd naar de status van de motie “Data” (AB d.d. 23 februari 2024), omdat ten aanzien van data een zekere ongelijkheid was tussen waterschappen en constateert dat Aa en Maas tot een maand geleden de algoritmes in het algoritmeregister nog niet had gedownload en vraagt of Aa en Maas dit gaat doen en wanneer. Toegezegd is om deze vragen schriftelijk te beantwoorden. De fractie PvdA vindt het merkwaardig dat tussen de toelichtingen over de vijf uitgangspunten vijf tabbladen zitten met teksten zoals ‘plantage van kennis’, ‘kanaal van solidariteit’ en ‘kanaal van kansen’. In de colofon is te zien dat artist impressions door AI zijn gegenereerd. Als ook de teksten door AI zijn gegenereerd bij die artist impressions, is er nog veel te leren voor AI. Toegezegd is om hier op terug te komen en thematiek rondom AI te agenderen voor het Thema AB.	Oegema, S. Jacobs, M.			Thema AB 16 januari 2026.
39	Algemeen Bestuur 13-12-2024 6.7. Informatienota over Meetresultaten naar PFAS rondom de vliegbasis Vredepeel en Volkel	Informatienota over Meetresultaten naar PFAS rondom de vliegbasis Vredepeel en Volkel	Ten aanzien van de pfas-normen verzoekt de fractie VVD te standaardiseren welke lijst wordt gebruikt. Toegezegd is om meer duidelijkheid te geven over de normeringen alsmede een stroomdiagram op te nemen zodat het beter te begrijpen is welke norm op welk moment waar moet worden toegepast.	Groot, E. de Dijk, P. van			AB 21 februari 2025
38	Algemeen Bestuur 15-11-2024 10. Rondvraag en sluiting	Begroting 2025 waterschap Aa en Maas/Rol waterschappen bij T&H bij indirecte lozingen	De fractie BBB vraagt wie verantwoordelijk is voor het weghalen van invasieve exoten zoals waternavel. Toegezegd is om dit uit te zoeken.	Dijk, P. van			AB 13 december 2024
37	Algemeen Bestuur 15-11-2024 4.A. Vaststelling notulen, besluitenlijst en actielijst vergadering van het Algemeen Bestuur d.d. 11 oktober 2024	Notulen en actielijst/Waterschap als grondstoffenbedrijf	De fractie VVD heeft eerder gesproken over het waterschap als grondstoffenbedrijf, omdat er winst te maken is met het verwaarden van afvalstoffen, maar ziet dit niet in de lijst van toezeggingen terugkomen. Toegezegd is om dit punt apart (dus niet in de nieuwe Afvalwaterstrategie) te bespreken.	Zoeten, S. de			AB 26 september 2025
36	Algemeen Bestuur 15-11-2024 2. Begroting 2025 waterschap Aa en Maas	Begroting 2025 waterschap Aa en Maas/Rol waterschappen bij T&H bij indirecte lozingen	De fractie 50PLUS verzoekt het AB te informeren over de motie die door de Tweede Kamer is aangenomen om de waterschappen een grotere rol te geven bij Toezicht en Handhaving (en evt. consequenties) in het kader indirecte lozingen. Toegezegd is om het AB over de motie te informeren.	Oegema, S.			AB 13 december 2024
35	Algemeen Bestuur 11-10-2024 5.14. Halfjaar rapportage AQUON	Halfjaar rapportage AQUON	De fractie Partij voor de Dieren leest dat de meting van PFAS-verontreinigingen inmiddels routinematig wordt uitgevoerd en vraagt om toezending van de resultaten. Toegezegd is om te kijken of we de data van Aa en Maas in een handig formaat beschikbaar kunnen stellen.	Zoeten, S. de			AB 13 december 2024
34	Algemeen Bestuur 11-10-2024 4.2.A. Bestuursrapportage 2024 waterschap Aa en Maas	Bestuursrapportage 2024/Realisatie NNB projecten	De fractie CDA vraagt of zij ook een overzicht kan krijgen van de gronden die dadelijk in zicht blijven bij het waterschap en op welke termijn het waterschap daar maatregelen wil uitvoeren. Toegezegd is dat het gevraagde kaartje er is en aan het AB zal worden geleverd.	Groot, E. de			AB 13 december 2024
33	Algemeen Bestuur 11-10-2024 4.2.A. Bestuursrapportage 2024 waterschap Aa en Maas	Bestuursrapportage 2024/Achteruitholling Brabantse natuur	De fractie CDA Mevrouw Bens stelt dat de provincie aangeeft dat de Brabantse natuur achteruitholt. Zij vraagt hoe het AB een controlerende functie kan uitoefenen als het geen inzicht heeft in de data die daaraan vasthangen. Toegezegd is dat die data wordt uitgezocht en aan het AB wordt gestuurd.	Groot, E. de			AB 13 december 2024
32	Algemeen Bestuur 05-07-2024 10.2. Maatschappelijke kosten baten analyse uitbreiding slib- en gaslijn rwzi 's-Hertogenbosch	Maatschappelijke kosten baten analyse uitbreiding slib- en gaslijn rwzi 's-Hertogenbosch	Op verzoek van de fractie CDA wordt het stuk doorverwezen naar de commissie Emissiebeheer.	Zoeten, S. de			Commissie Emissiebeheer 17 oktober 2024
31	Algemeen Bestuur 05-07-2024 10.1. Impact netcongestie op projectplanning rwzi's Den Bosch en Land van Cuijk	Impact netcongestie op projectplanning rwzi's Den Bosch en Land van Cuijk	Op verzoek van de fractie Geborgden wordt het stuk doorverwezen naar de commissie Emissiebeheer.	Zoeten, S. de			Commissie Emissiebeheer 17 oktober 2025

30	Algemeen Bestuur 05-07-2024 08.C. Adviseringsoverzicht commissies d.d. 13 juni 2024	Adviseringsoverzicht commissies d.d. 13 juni 2024/Muskusrattenbestrijding	Het jaarverslag Muskus- en Beverratbestrijding 2022 is op haar verzoek in het overzicht opgenomen vanwege een vraag over bijvangsten. Intussen is ook het jaarverslag van 2023 uit en daarin staat dat de bijvangst ruim 16.000 is en is gestegen met 4830 dieren, ondanks maatregelen om bijvangst te voorkomen. Dat is een zorgelijke ontwikkeling. De vraag is hoe dat heeft kunnen gebeuren en of er wellicht meer druk moet worden gezet op de bestrijdingsorganisatie om innovatieve methoden te ontwikkelen. Bij de bijvangst zitten zelfs twee beschermde bevers en zij verzoekt na te gaan hoe dat mogelijk is. Toegezegd is om de laatste vraag uit te zoeken.	Dijk, P. van			Commissie Watersysteembeheer 17 oktober 2024
29	Algemeen Bestuur 05-07-2024 7.1. Ingekomen brief Wateroverlast Oventje en begeleidend mailbericht	Ingekomen brief Wateroverlast Oventje en begeleidend mailbericht	Op verzoek van de fractie Water Natuurlijk wordt de brief behandeld in de commissie.	Groot, E. de Dijk, P. van			Commissie Watersysteembeheer 17 oktober 2024
28	Algemeen Bestuur 07-06-2024 8. Rondvraag	Rondvraag/Presentatie Wateroverlast	Op verzoek van mevrouw Swinkels van de BBB fractie wordt toegezegd om de presentatie die het DB onlangs heeft gehad over wateroverlast te delen met het AB.	Groot, E. de			AB 2024 Q2
27	Algemeen Bestuur 07-06-2024 8. Rondvraag	Rondvraag/Presentatie Bloemrijke dijken	Op verzoek van mevrouw Schoofs van de fractie Water Natuurlijk wordt toegezegd een presentatie in te plannen over kleurkeuren en bloemrijke dijken.	Dijk, P. van			Commissie Watersysteem en Waterveiligheid 18 september 2025
26	Algemeen Bestuur 07-06-2024 5.4. Antwoordbrief Dagelijks Bestuur op artikel 44 vragen fractie CDA inzake voorbereidingskrediet windturbines Land van Cuijk	Antwoordbrief Dagelijks Bestuur op artikel 44-vragen fractie CDA inzake voorbereidingskrediet windturbines Land van Cuijk	Toegezegd wordt om de vraag van mevrouw Bens van de CDA fractie of het bedrag dat besteed is aan onderzoeken voor alle onderzoeken geldt te beantwoorden.	Zoeten, S. de			AB 2024 Q2
25	Algemeen Bestuur 07-06-2024 5.3. Antwoordbrief Dagelijks Bestuur op artikel 44 vragen fractie CDA inzake artikel lozen giftige stoffen riool Noord-Holland	Antwoordbrief Dagelijks Bestuur op artikel 44 vragen fractie CDA inzake artikel lozen giftige stoffen riool Noord Holland	Toegezegd wordt om de vraag van mevrouw Bens van de CDA fractie om te kijken in hoeverre er op dit gebied afstemming plaatsvindt met de omgevingsdienst en de brancheorganisatie bedrijven schriftelijk te beantwoorden.	Zoeten, S. de			AB 2024 Q2
24	Algemeen Bestuur 07-06-2024 5.1. Jaarstukken 2023 Het Waterschapshuis (hWh)	Jaarstukken 2023 Het Waterschapshuis (hWh)	Toegezegd is om de schriftelijke vragen van mevrouw Bens van de CDA fractie te beantwoorden.	Oegema, S.			AB 2024 Q2
23	Algemeen Bestuur 12-12-2025 3.C. Adviseringsoverzicht commissies d.d. 23 oktober 2025	Adviseringsoverzicht commissies/AQUON	De fractie BBB constateert dat Aquon op verzoek van Aa en Maas eind 2023 voor een aantal projecten separate voorschotfacturen gestuurd op basis van de begrote tarieven van AQUON. Zij vraagt waarom Aa en Maas dat heeft gedaan, want de andere waterschappen hebben geen voorschotfacturen betaald. Het waterschap heeft nu een beetje voor bank gespeeld.	Zoeten, S. de			AB 11 oktober 2024
22	Algemeen Bestuur 07-06-2024 2.5. Publicatie kennisgeving voornemen en participatie N279 Veghel-Asten	Publicatie kennisgeving voornemen en participatie N279 Veghel-Asten	Toegezegd wordt om de in beeld gebrachte knelpunten met het AB te delen.	Dijk, P. van			AB 11 oktober 2024
21	Algemeen Bestuur 05-04-2024 5.09. Jaarverslag 2023 Commissie Bezwaarschriften	Jaarverslag 2023 Commissie Bezwaarschriften	Toegezegd wordt om een schriftelijke reactie te geven op de onderliggende reden van de vertraging voor wat betreft de afhandeling van de bezwaren binnen de gestelde termijnen.	Jacobs, M.			AB 7 juni 2024
20	Algemeen Bestuur 05-04-2024 4.1.7. Zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling BSOB	Zienswijze wijziging Gemeenschappelijke regeling BSOB	Het in beeld brengen van de omgangsvormen c.q. mate van invloed dat het AB heeft bij onze Verbonden Partijen.	Scherrenberg, J. Jacobs, M.			AB 7 juni 2024
19	Algemeen Bestuur 05-04-2024 4.1.7. Zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling BSOB	Zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling BSOB	Toegezegd wordt dat portefeuillehouder Scherrenberg een extra controle/check (laat) doen om te kijken of de Gemeenschappelijke Regeling overeenkomstig de wettelijke bepalingen zoals bedoeld in artikel 17 Wgr correct is weergegeven.	Scherrenberg, J.			AB 7 juni 2024
18	Algemeen Bestuur 05-04-2024 4.2.1. Meanderende Maas, projectplan Waterwet dijkversterking Ravenstein-Lith	Meanderende Maas, projectplan Waterwet dijkversterking Ravenstein-Lith	Toegezegd wordt om de monsteruitslagen van de afgegraven klein beschikbaar te stellen.	Dijk, P. van			AB 7 juni 2024
17	Algemeen Bestuur 05-04-2024 1.2. Vaststellen agenda	Vaststellen agenda/Het waterschapshuis	Toegezegd wordt om een presentatie te verzorgen over Het Waterschapshuis en welke complexe projecten worden uitgevoerd.	Oegema, S.			Commissie Algemene- en Financiele Zaken 21 november 2024
16	Algemeen Bestuur 23-02-2024 8. Rondvraag	Rondvraag/PFAS in Berkendonk	Terugkoppeling stand van zaken PFAS situatie in de recreatieplas Berkendonk te Helmond.	Dijk, P. van			Commissie Watersysteembeheer 16 mei 2024
15	Algemeen Bestuur 23-02-2024 4.5. Kredietaanvraag Projectplan Waterwet Natte Natuur Parel (NNP) Wijboschbroek	Kredietaanvraag Projectplan Waterwet Natte Natuur Parel (NNP) Wijboschbroek	Het AB betrekken bij de verdere uitvoering van het hele project alsook een tijdlijn van het project.	Groot, E. de			Commissie Watersysteembeheer 14 maart 2024

14	Algemeen Bestuur 15-12-2023 4.M. Anti- afhaakregeling 2024	Inspreker bij Anti-afhaakregeling 2024	Verspreiden van de inspreektekst aan het AB.	Zoeten, S. de	De tekst is integraal opgenomen in de notulen van 15 december 2023.		AB 15 december 2023

13	Algemeen Bestuur 15-12-2023 4.G. Aanvullend investeringskrediet Blauwe Poort fase 2	Aanvullend investeringskrediet Blauwe Poort fase 2	Toegezegd wordt om de nulmetingen beschikbaar te stellen.	Dijk, P. van			AB 5 april 2024
12	Algemeen Bestuur 15-12-2023 4.F. Kredietaanvraag verkenningen 4 oplossingsrichtingen HoWaBO	Inspreker bij Kredietaanvraag verkenningen 4 oplossingsrichtingen HoWaBo	Toesturen van het HKV rapport aan het AB	Dijk, P. van			AB 5 april 2024
11	Algemeen Bestuur 15-12-2023 4.A. Belastingverordeningen 2024 waterschap Aa en Maas	Belastingverordeningen 2024 waterschap Aa en Maas	Uitgebreide uitleg over haalbaarheid betaling belastingaanslag in meerdere termijnen.	Scherrenberg, J.			AB 5 april 2024
10	Algemeen Bestuur 14-07-2023 2.1. Voorjaarsnota 2023 waterschap Aa en Maas	Voorjaarsnota 2023 waterschap Aa en Maas/Kleine onttrekkingen	Over de kleine onttrekkingen is een notitie gemaakt voor het DB die beschikbaar zal worden gesteld aan het AB. Daarin komt duidelijk naar voren wat de afwegingen zijn. Die notitie geeft de nodige duidelijkheid.	Dijk, P. van			Thema AB 26 januari 2024
9	Algemeen Bestuur 14-07-2023 2.1. Voorjaarsnota 2023 waterschap Aa en Maas	Voorjaarsnota 2023 waterschap Aa en Maas/Onttrekkingen en droogte	Op de vraag wat het waterschap nu doet en wat het nog extra kan doen (zie rapport “Zonder water geen later”) t.a.v. onttrekkingen en droogte wordt toegezegd dat dit in het thema AB in beeld zal worden gebracht.	Dijk, P. van			Thema AB 4 oktober 2023
8	Algemeen Bestuur 14-07-2023 2.1. Voorjaarsnota 2023 waterschap Aa en Maas	Voorjaarsnota 2023 waterschap Aa en Maas/Ethische code dataprocessing	Toegezegd wordt dat de vraag over de ethische code in relatie tot dataprocessing in het vierde kwartaal zal worden geagendeerd in de commissie.	Jacobs, M.			4e kwartaal 2024
7	Algemeen Bestuur 14-07-2023 2.1. Voorjaarsnota 2023 waterschap Aa en Maas	Voorjaarsnota 2023 waterschap Aa en Maas/Bevers en Dassen/Meanderende Maas	Een notitie zal binnen afzienbare tijd met het AB worden gedeeld. Ook de commissie zal op dit dossier worden bijgepraat.	Dijk, P. van			Thema AB 4 oktober 2023
6	Algemeen Bestuur 14-07-2023 2.1. Voorjaarsnota 2023 waterschap Aa en Maas	Voorjaarsnota 2023 waterschap Aa en Maas/Actualisatie HWBP	In extra avond thema AB zal het AB worden bijgepraat over het dossier HWBP.	Dijk, P. van			Thema AB 4 oktober 2023
5	Algemeen Bestuur 14-07-2023 10.3. Dashboard HWBP Q1 2023	Dashboard HWBP Projecten Q1 2023	Toegezegd wordt om aan het AB (in het dashboard ?) inzicht te verschaffen op welke plekken er risico’s zijn van graafdieren en welke maatregelen eventueel kunnen worden genomen.	Dijk, P. van			Commissie Watersysteembeheer 21 september 2023 en het thema Algemeen Bestuur 4 oktober 2023
4	Algemeen Bestuur 16-06-2023 8. Rondvraag en sluiting	Rondvraag en sluiting/Landelijke pijpleiding Stippelberg over peelrandbreuk	Toegezegd wordt dat het afgegeven signaal hierover zal worden nagetrokken en het DB dit zal terugkoppelen.	Jacobs, M.			Commissie Watersysteembeheer 21 september 2023
3	Algemeen Bestuur 16-06-2023 2.3. Toeristische Kanobond Nederland (TKBN) beleidsinformatie recreatief medegebruik	Toeristische Kanobond Nederland (TKBN) beleidsinformatie recreatief medegebruik	Toegezegd wordt dat DB een reactie zal sturen die ter kennis van het AB wordt gebracht. Voorts zal het AB breder worden geïnformeerd over vigerend beleid recreatief medegebruik bij Aa en Maas.	Groot, E. de			commissie Watersysteembeheer 21 september 2023.
2	Algemeen Bestuur 16-12-2022 5.5. Jaarplan 2023 Agri Food Capital	Jaarplan 2023 Agri Food Capital	Het DB reageert positief op de suggestie om de directeur van Agri Food Capital uit te nodigen. Het is alleen de vraag of dat nog is in te plannen voor deze bestuursperiode.	Jacobs, M.			Werkbezoek AB 6 september 2024
1	Algemeen Bestuur 25-02-2022 4.I. Waterschapsverordening Aa en Maas	Waterschapsverordening Aa en Maas	Het AB verzoekt om voorafgaand aan de opmaak van een beleidsrijke verordening een thema AB te organiseren over zaken die in het WBP zijn opgenomen, zoals beleid ten aanzien van beschaduwing en het beregeningsbeleid. Voorts vraagt het AB of aan bijlage 11, waarin alle beleidsnota’s staan die nog moeten worden gewijzigd, een planning kan worden toegevoegd.	Dijk, P. van			AB 17 november 2023 en Thema AB 26 januari 2024

Toezeggingen n.a.v. AB-vergadering	
Datum vergadering:	**10 oktober 2025**
Agendapunt:	**9. Rondvraag en sluiting – onderzoekresultaten wateroverlast Maashorst**
Vraag:	Mevrouw ***Nooijen*** wijst erop dat er rondom het gebied Maashorst veel wateroverlast is geweest. Zij verzoekt om de resultaten van de onderzoeken die daarnaar zouden worden gedaan.
Toezegging nr. 60	De heer ***Van Dijk*** antwoordt dat die resultaten al zijn teruggekoppeld in meerdere bijeenkomsten met de streek. Hij ziet geen enkel bezwaar om die ook naar het AB te sturen.
Antwoord/Vervolgstappen:	Het rapport is op 19-12-2025 toegestuurd naar Maashorst in Balans, en tevens op de internetsite van het waterschap geplaatst, op de projectpagina van Maashorst. Hierbij de snelkoppeling: https://www.aaenmaas.nl/publish/pages/2229/rapport_maashorst_oorzaak_wateroverlast_2023-2024.pdf
Status:	De toezegging is hiermee afgehandeld.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3499
Extern Zaak ID	0654
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	3.C.2
Titel	Uitwerking AB toezegging 73 inzake besluit tot verlaging rioolheffing gemeente Heusden
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Oegema, S.

Bijlagen
Uitwerking toezegging 73_besluit tot verlaging rioolheffing gemeente Heusden

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de uitwerking van AB toezegging 73 inzake besluit tot verlaging rioolheffing gemeente Heusden.

Toezeggingen n.a.v. AB-vergadering	
Datum vergadering:	**10 juli 2026**
Agendapunt:	**3.C Beantwoording DB Voorjaarsnota waterschap Aa en Maas 2026 – Besluit tot verlaging rioolheffing gemeente Heusden**
Vraag:	De ***fractie BBB*** wijst erop dat afgelopen week de gemeente Heusden heeft besloten een redelijke verlaging van de rioolheffing door te voeren. Men wil zo tot herverdeling komen, met name voor gezinnen. Een argument is dat het medicijngebruik terug moest. De vraag is of de verlaging wel een goede ontwikkeling is en het antwoord van de gemeente is dat het in goed overleg was gebeurd met het waterschap. Dat verbaast hem, want hier hoort hij een ander verhaal. De ***fractie BBB*** vraagt of dat kan worden uitgezocht.
Toezegging nr. 73	***De voorzitter*** zegt toe dat het DB zal kijken wat er aan de hand is, want het wil het zelf ook weten.
Antwoord/Vervolgstappen:	De fractie BBB stelt dat het antwoord de gemeente Heusden heeft geantwoord dat het besluit tot aanpassing van de maatstaf voor rioolheffing (door de gemeente Heusden) in goed overleg met het waterschap is gebeurd. Uit de notulen van de openbare raadsvergadering van 30 juni en uit de beantwoording van de technische vragen die Heusden Transparant Verbindt over dit onderwerp aan het college heeft gesteld, blijkt echter dat de gemeente (het college) niet geantwoord heeft dat dit in goed overleg met het waterschap is gebeurd. Wat het college wél geantwoord heeft en ook heeft opgenomen in de beantwoording van de technische vragen, is dat er – onder andere in samenwerking met het waterschap, maar ook met diverse andere partijen – wordt gekeken hoe de vervuiling door bijvoorbeeld medicijnresten en toiletdoekjes verminderd kan worden.
Status:	De toezegging is hiermee afgehandeld.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3454
Extern Zaak ID	0654864822
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	3.C.3
Titel	Uitwerking AB toezegging 79 inzake beekherstel en EVZ
Organisatieonderdeel	Strategie, Beleid en Communicatie
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Groot, E. de

Bijlagen
Uitwerking toezegging 79_beeksherstel en EVZ

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de uitwerking van AB toezegging 79 inzake beekherstel en EVZ.

Toezeggingen n.a.v. AB-vergadering	
Datum vergadering:	10 juli 2026
Agendapunt:	5.D Adviseringsoverzicht commissies d.d. 11 juni 2026
Vraag:	De heer ***Kerkhoff*** stelt dat in het eerste punt van het adviseringsoverzicht het DB toezegt om onderzoek te doen naar het functioneren van beekherstel in ecologische verbindingszones. Na ruim twintig jaar beekherstel en EVZ meent hij dat er ambtelijk wel een mening over is. Voor hem is een onderzoek niet nodig, maar kan er wel een evaluatie komen die het AB dan kan meenemen naar de volgende periode. Hij mist een tijdpad.
Toezegging nr. 79	Portefeuillehouder ***De Groot*** zegt dat het DB met een voorstel komt. Destijds is er na tien jaar EVZ de thermometer in gestoken. Daarna is begonnen met beekherstel en met de NVO's. Het zou aardig zijn nu iets vergelijkbaars te doen. Naar de vorm moet hij nog kijken. Hij wil dit losweken van het WBP en zal er apart op terugkomen.
Antwoord/Vervolgstappen:	**Toelichting huidige monitoring** Het verschilt op dit moment per waterloop welke parameters voor de KRW wel of niet voldoen. Inrichtingsprojecten, zoals beekherstel en natuurvriendelijke oevers zijn erop gericht om 'het huis' op orde te maken en hebben daarmee met name effect op de biologische parameters: vissen, macrofauna en waterplanten. Het voorkomen van vissen, macrofauna en waterplanten wordt bepaald door verschillende randvoorwaarden, waarvan een deel op orde worden gebracht met de inrichtingsmaatregelen. In sloot- en kanaalsystemen is het voorkomen van een diversiteit aan water- en oeverplanten belangrijk voor vissen en macrofauna omdat dit hun leefgebied is. Het voorkomen van de diversiteit van planten is afhankelijk van de juiste groeimogelijkheden en hangt ook samen met de kwaliteit van het water en de manier van maaien. In stromende wateren zijn factoren als stromingsvariatie, substraatvariatie (juiste verhouding van houtig materiaal, blad, slib, zand, grind) belangrijk voor de aanwezigheid van bepaalde soorten. Met het KRW-meetnet houden we de toestand en trend van het behalen van deze biologische parameters in de gaten. Elk jaar worden de oordelen geüpdatet, deze zijn openbaar toegankelijk op het Waterkwaliteitsportaal via de KRW factsheets KRW-factsheets | Het Waterkwaliteitsportaal. Effectmonitoring is een intensieve en kostbare manier van meten. Hierbij is nul-monitoring essentieel en is het daarnaast essentieel dat over een langere periode metingen beschikbaar komen (circa 10 jaar). Vanwege de intensiviteit en samenhangende kosten bestaat het meetnet van Aa en Maas uit een beperkt aantal waterlichamen: één locatie beekherstel en vijf locaties natuurvriendelijke oever. Het duurt minimaal 10 jaar voordat de ecologie hersteld is en we duidelijke verbeteringen kunnen zien. Met de inrichting maken we het huis op orde: het profiel aanpassen in de vorm van meandering of een flauwe oever, het aanbrengen van dood hout en beschaduwing of het aanbrengen van vispassages. Naast het huis op orde maken hebben factoren als de waterkwaliteit, droogte en verhoogde temperaturen door klimaatverandering grote invloed op herstel van de ecologie. De veelheid aan factoren maken het lastig om exact te kunnen zeggen waarom de ene waterloop wel ecologische verbetering toont en de ander niet. De komende jaren gaan we meer werken met ontwikkelbeheerteams, bestaande uit district medewerkers, projectleider, ecoloog/hydroloog. Die volgen een ingericht traject na oplevering en beoordelen met elkaar of deze functioneert zoals bedacht en sturen waar nodig bij. Dit helpt bij het vergroten van het inzicht of de ingerichte trajecten doen waarvoor ze bedacht zijn. **Voorstel** In de komende planperiode willen we een vorm van beleidsmatige monitoring opzetten die ook moet helpen in het scherper in beeld krijgen of de ingerichte projecten aan bepaalde randvoorwaarden voldoen die cruciaal zijn in het behalen van het KRW-doel. Op basis hiervan houden we vinger aan de pols of bijsturing nodig is. De meerwaarde en effecten van inrichtingsprojecten worden op een toegankelijke manier zichtbaar gemaakt voor het publiek.

	De gecombineerde aanpak van effectmonitoring, inzet van beheer ontwikkelteams en beleidsmatige monitoring wordt opgenomen in het nieuwe wbp om mede op basis van de lessen die we daaruit trekken onze beken/waterlopen zo optimaal mogelijk te laten functioneren (hydrologisch en ecologisch). Waar nodig wordt tussentijds gerapporteerd.
Status:	De toezegging is hiermee afgehandeld.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3452
Extern Zaak ID	0654
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	3.C.4
Titel	Uitwerking AB toezegging 80 inzake RNOB samenwerking gemeenten op het gebied van klimaatbestendigheid
Organisatieonderdeel	Strategie, Beleid en Communicatie
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Groot, E. de

Bijlagen
Uitwerking toezegging 80_RNOB - samenwerking gemeenten op het gebied van klimaatbestendigheid

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van de uitwerking van AB toezegging 80 inzake RNOB - samenwerking gemeenten op het gebied van klimaatbestendigheid.

Toezeggingen n.a.v. AB-vergadering	
Datum vergadering:	10 juli 2026
Agendapunt:	7.4 Jaarverslag 2025 Klimaatbestendig Land van Cuijk
Vraag:	Mevrouw ***Bens*** zegt dat zij van zo'n project echt blij wordt, omdat je ziet dat er samenwerking is tussen gemeente en waterschap op het gebied van klimaatbestendigheid. Zij is benieuwd hoe hiernaar door andere gemeenten wordt gekeken en of die hierop verder bouwen. Het lijkt haar goed in de commissie te bespreken hoe je ambtenaren en wethouders van andere gemeenten kunt overtuigen van het nut hiervan. Portefeuillehouder ***De Groot*** vindt dat, namens de heer Oegema, een goed idee, maar vraagt zich af of dit in de commissie van Aa en Maas moet gebeuren. De regio Noordoost-Brabant, waarin wethouders en ambtelijke ondersteuners zitten, lijkt hem een beter gremium om de vonk van het Land van Cuijk te laten overspringen op andere gemeenten. Ook de waterschapsverordening zou je via dat spoor kunnen laten lopen. Mevrouw ***Bens*** verzoekt om terugkoppeling.
Toezegging nr. 80	Portefeuillehouder ***De Groot*** zegt dat, namens portefeuillehouder Oegema, toe.
Antwoord/Vervolgstappen:	De kennis en ervaring opgedaan in de gezamenlijke aanpak van waterschap Aa en Maas en de gemeente Land van Cuijk in het programma Klimaatbestendig Land van Cuijk wordt actief gedeeld in andere (regionale) samenwerkingsverbanden zoals in de DPRA-werkregio, het Platform Klimaatadaptatie Zuid-Nederland en binnen RNOB-verband, waarin gemeente en waterschap actieve partners zijn. In RNOB-verband gebeurt dat in het bijzonder binnen het Programma Klimaatadaptatie. In de jaarrapportage 2025 Klimaatbestendig Land van Cuijk wordt daarnaar verwezen in hoofdstuk 6 'Samenwerking' (p. 11).
Status:	De toezegging is hiermee afgehandeld.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3011
Extern Zaak ID	0654735953
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	3.D
Titel	Adviseringsoverzicht commissies d.d. 17 september 2026
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Jacobs, M.

Bijlagen
Adviseringsoverzicht commissies 20260917

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van het adviseringsoverzicht commissies d.d. 17 september 2026.

ADVISERINGSOVERZICHT COMMISSIES 17 SEPTEMBER 2026 EN REACTIE DAGELIJKS BESTUUR

VOORSTELLEN TER ADVISERING

Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas 2026

ADVIES: *De commissies adviseren positief. Het agendapunt als* ***bespreekstuk*** *te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.*

Commissie Watersysteem en Waterveiligheid	De ***fractie Partij voor de Dieren*** vraagt zich af of zaken die geregeld worden voor tegen droogte – zoals beregeningsbeleid, klein onttrekkingen, sponswerking - voldoende werking hebben. Geeft mee om ook te kijken naar beekdalen en moerassen voor meer herstel, en of kassen gestimuleerd kunnen worden om meer op te vangen of vast te houden. En of zoals gewerkt wordt in grondwaterstanden/GGRO2 ook in andere gebieden kan? **Antwoord DB**: Genoemde suggesties zijn goed om meer water vast te houden. Toezegging van portefeuillehouder Van Dijk om op een later moment een presentatie over het pilot 'rain leveler' in te plannen. De ***fractie Partij voor de Dieren*** meent dat er begin dit jaar een onderzoek naar gemalen is afgerond en vraagt of het AB daarover geïnformeerd kan worden. Vindt het belangrijk dat er geen visschade is door gemalen. **Antwoord DB**: Toezegging van portefeuillehouder Van Dijk om hierop terug te komen zodra het onderzoek is afgerond. De ***fractie Water Natuurlijk*** volgt de planvorming bij Vierlingsbeek/Boxmeer met argusogen. Heeft daar geen goed gevoel bij. **Antwoord DB**: Toezegging van portefeuillehouder Van Dijk om hier op terug te komen zodra er meer bekend is. De studie hierover vindt nu plaats. Tevens maakt hij graag tijd vrij om een keer samen in het veld te gaan kijken. Inzake Palmvenloop zou de ***fractie Water Natuurlijk*** hier graag met de organisatie in gesprek willen over de verdere mogelijkheden. **Antwoord DB**: Uitnodiging van portefeuillehouder de Groot om hem suggesties te doen toekomen waarna hij deze gaat bestuderen. Pagina 9, tabel en toelichting bij de investeringen, de ***fractie PvdA*** wijst op een discrepantie tussen liquiditeit en inkomstentabel (HWBP en voorfinanciering; inkomsten 41 mln, realisatie 4 mln, prognose 77 mln) **Antwoord DB**: Dit wordt in de laatste bullit 'toegelicht' maar dit is wel wat summier. Portefeuillehouder van Dijk verwijst in de richting van de jl. memo van voor de zomer. De HWBP-subsidiebijdrage (90% van de projectkosten) is gemaximeerd per project per jaar. Door de indexatie waartoe in november 2025 door het HWBP is besloten, bedraagt de maximale subsidiebijdrage per project in 2026 € 41 miljoen. In het geval van bijvoorbeeld Meanderende Maas, waar de geplande investeringsuitgaven in de realisatiefase soms wel € 100 miljoen per jaar bedragen, leidt dat bij een dergelijk project altijd tot een aanzienlijke voorfinanciering. De uitgaven zijn immers vele malen hoger dan de ontvangen subsidie in het betreffende jaar. De gepresenteerde prognose van € 77 miljoen betreft de inkomsten die we daadwerkelijk in 2026 verwachten te ontvangen. Dit is dus minder dan waar we op basis van de programmering recht op hebben. Een deel van dit bedrag is inmiddels ook ontvangen op de rekening. Dit wordt bij de liquiditeitsprognose toegelicht. We mogen echter niet meer inkomsten op het project verantwoorden dan waar op basis van de subsidieafspraken recht op is (90% van de subsidiabele uitgaven). De feitelijke boeking van de gelden naar het project vindt daarom pas plaats bij de jaarrekening (op basis van de op 31-12 daadwerkelijk gerealiseerde uitgaven). Dit verklaart waarom deze ontvangst op dit moment nog niet terug te zien is in de realisatiecijfers. Door ***een aantal fracties*** wordt verder aan de orde gesteld beregenen, kleine onttrekkingen in relatie tot droogte. **Antwoord DB**: Portefeuillehouder Van Dijk stelt voor om verdere discussie te voeren wanneer het beregeningsbeleid aan de orde is.
Commissie Waterketen en Duurzaamheid	De **fractie CDA** vraagt of al inzichtelijk is wat de calamiteitkosten zijn van rwzi Land van Cuijk. **Antwoord DB**: Toezegging van portefeuillehouder De Zoeten om dit onderwerp voor een volgende commissie te agenderen. Bijlage 4 het Waterschapshuis, pagina 12 verwachte afrekening AGV/Waternet 2,5 miljoen. De ***fractie BBB*** vraagt of dit verdeeld wordt over de waterschappen als het Waterschapshuis dit niet kan betalen. **Antwoord DB:** Portefeuillehouder Oegema verwacht dat de problemen opgelost worden door AGV en zegt toe dat hij de vraag meeneemt naar het dagelijks bestuur van het Waterschapshuis.
Commissie Algemene- en Financiële Zaken	De ***fractie 50PLUS*** leest op pagina 14 dat voor het project Sluis 0 met de gemeente Den Bosch afspraken zijn gemaakt over de verdeling van de extra kosten onder voorbehoud van goedkeuring door het algemeen bestuur. De fractie wil graag weten om welke afspraken het precies gaat. **Antwoord DB:** Er liggen afspraken vast over de verdeling van de kosten tussen de gemeente en het waterschap. Als gevolg van onder andere indexering (inflatiecorrectie) en tegenvallers zijn de kosten voor het project Sluis 0 hoger dan voorzien. Wat dit precies betekent voor de bijdrage van Aa en Maas werken we uit en leggen we ter besluitvorming voor aan het AB.
Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project Optimalisatie watersysteem Rode Beek	
Commissie Watersysteem en Waterveiligheid	***ADVIES****: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als* ***bespreekstuk*** *te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.* De ***fractie Geborgden*** vraagt aandacht voor verontdiepen en eventueel te verbreden zodat de drainerende werking op een natuurlijke wijze gestopt wordt, deels ook omdat er een aantal breukranden doorsneden worden. **Antwoord DB**: Portefeuillehouder De Groot zegt toe om de suggestie mee nemen naar de ambtelijke organisatie. De **fractie PvdA** geeft mee om de kernboodschap (waarom doen we het) helderder te formuleren en toe te lichten waarom de investering zoveel groter is geworden (in het projectenboek staat 1 mlj). **Antwoord DB**: Portefeuillehouder De Groot zegt toe dit nader te duiden in de financiële paragraaf. Een aangepaste versie van de adviesnota is toegevoegd aan de vergaderstukken. De ***fractie AWP*** verzoekt een aanvullende overzichtskaart van het gebied toe te voegen met een preciezere locatie van de beek. **Antwoord DB**: Een aanvullende overzichtskaart (bijlage 1) is toegevoegd aan de vergaderstukken.

	Inzake schade door bevers vraagt de ***fractie BBB*** of er in de voorbereidingen maatregelen worden meegenomen zoals damwand of gaas zodat de stuwen niet gaan verzakken. Merkt tevens op om – indien er al afspraken zijn gemaakt – de betrokken agrariërs opnieuw te betrekken indien de plannen gewijzigd gaan worden. **Antwoord DB**: Portefeuillehouder de Groot zegt toe de suggesties mee nemen naar de ambtelijke organisatie. De ***fractie Water Natuurlijk*** meent dat er kansen zijn om ook naar de mogelijkheden te kijken die er zijn om los van de werkzaamheden en de stuwen die toch geplaatst moeten worden, ook wat te doen aan de manier waarop de beek zich in het landschap presenteert. Ook wel in combinatie met bijvoorbeeld de mogelijkheden om het water wat hoger in profiel te krijgen, en ook te kijken naar met name in de passages van de breuken wat er meer zou kunnen in de directe omgeving en langs de beek. Hierop stelt de ***fractie Geborgden*** voor om ter hoogte van de breukrand wat meer aan ecologie te doen en ten aanzien van de stuwen tussen het bosperceel waar de beek zo'n 200 à 300 meter doorheen gaat, waar stuwen aan weerszijden van de bospercelen liggen, waar mogelijk iets aan verbreden, verontdiepen en ecologie te doen. **Antwoord DB:** Portefeuillehouder De Groot stelt voor om dit onderwerp als bespreekstuk te agenderen voor het AB van 9 oktober 2026 en de tekst van de adviesnota op dit onderdeel aan te vullen.
Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van de planuitwerking van het dijkverbeteringsproject Lith-Bokhoven	
Commissie Watersysteem en Waterveiligheid	***ADVIES****: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als* ***hamerstuk*** *te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.*
Concept-begroting 2027, Jaarrekening 2025 en Jaarverslag 2025 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant	
Commissie Watersysteem en Waterveiligheid	***ADVIES****: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als* ***hamerstuk*** *te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.* De ***fractie Partij voor de Dieren*** leest dat de Muskusrattenbestrijdingsorganisatie zo veel mogelijk dierenleed wil voorkomen en roept op om direct te stoppen met verdrinkingsval. **Antwoord DB:** Portefeuillehouder Van Dijk zegt dat hij in beginsel het er mee eens is om zo min mogelijk dierenleed te veroorzaken. Maar heeft zich ook te houden aan de afspraken rondom het onderzoeksrapport over verdrinkingsval. En dat is onder andere om de conclusies die uit het onderzoeksrapport komen af te wachten, en afhankelijk van wat mogelijk is datgene proberen te integreren in wat we doen. Hij heeft het AB toegezegd om het rapport zo snel mogelijk te doen toekomen. Hij heeft hier extra actie op gezet en navraag gedaan. De verwachting is dat het rapport tezamen met een voorstel in 2027 richting het AB komt.
Voorstel van de Rekenkamer: Onderzoek Rekenkamer naar dierenwelzijn bij Aa en Maas	
Commissie Watersysteem en Waterveiligheid	***ADVIES****: De commissie adviseert de genoemde aanbevelingen van de rekenkamer, mede gelet op de (pre)adviezen van het Dagelijks Bestuur, niet (in zijn geheel) over te nemen. Het agendapunt als* ***bespreekstuk*** *te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.* Aanbeveling 1 Werk gefaseerd toe naar vastgesteld en breed verankerd beleid ten aanzien van dierenwelzijn en: a. veranker dierenwelzijn explicieter in beleid en uitvoering en pas bestaande richtlijnen, gedragscodes en werkprotocollen eenduidig toe. b. bespreek de uitvoerbaarheid met aannemers en andere externe uitvoerders en stel kaders zo nodig bij. c. leg definitie, uitgangspunten en afweging van dierenwelzijn vast ten opzichte van waterveiligheid, ecologie en waterbeheer. d. evalueer aan het einde van de bestuursperiode de consistentie en toetsbaarheid van de werkwijze en ontwikkel de nota door tot een bestuurlijk vast te stellen beleidskader e. veranker het beleidskader in relevante beleidsdocumenten, aanbestedingen, contracten, werkprotocollen, monitoring en financiële sturing. De commissie constateert dat een nota dierenwelzijn in ontwikkeling is, waarin ook de definities, uitgangspunten en afwegingen van dierenwelzijn worden vastgelegd. Ook zal in de nota een evaluatiemoment worden opgenomen, waarbij deze niet aan het eind van de bestuursperiode, maar op een nader af te spreken periode volgt. Daarnaast constateert de commissie dat uitvoeringskaders al zijn verankerd in bestekken en dat het dagelijks bestuur aanvullend daarop meer aandacht gaat besteden aan dierenwelzijn in aanbestedingen. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 1a **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 1b **over te nemen** door in de aanbestedingen meer aandacht te gaan besteden aan dierenwelzijn. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 1c **over te nemen** door definitie en uitgangspunten mee te nemen in de nota dierenwelzijn. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 1d **over te nemen** door de consistentie en toetsbaarheid van de werkwijze te evalueren na een nader af te spreken periode. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 1e **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is. Aanbeveling 2 Borg dierenwelzijn structureel in interne werkprocessen en uitvoering in het veld en: a. toets vooraf systematisch de effecten van werkzaamheden en projecten op dierenwelzijn, in samenhang met ecologie, biodiversiteit en soortenbescherming. b. neem dierenwelzijn standaard op in stappenplannen, projectplannen, ontwerpkeuzes, uitvoering en monitoring ook met het oog op proactieve verbetering. c. leg afwegingen tussen waterveiligheid en dierenwelzijn transparant en navolgbaar vast en onderbouw wanneer dierenwelzijn ondergeschikt is. d. toets bij inrichting, onderhoud en beheer zowel het voorkomen van negatieve effecten als het actief versterken van leefomstandigheden; betrek ook werkzaamheden van externe uitvoerders. e. monitor of aannemers en externe uitvoerders de geldende protocollen naleven. f. wijs naast de bestuurlijk eigenaar een ambtelijk eindverantwoordelijke aan voor coördinatie en borging, terwijl dierenwelzijn onderdeel blijft van reguliere werkzaamheden.

	De commissie dat de organisatie in haar werkprocessen al systematisch de effecten van werkzaamheden/projecten (inrichting, onderhoud en beheer) op dierenwelzijn vooraf toetst. Voorts constateert de commissie dat het dagelijks bestuur het vastleggen van de afweging tussen waterveiligheid en dierenwelzijn nader zal verkennen en dat het dagelijks bestuur de protocolnaleving door aannemers/externe uitvoerders steekproefsgewijs mee zal laten lopen in werkplekinspecties, contractbesprekingen en evaluaties. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 2a **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 2b **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 2c **over te nemen** door eerst een verkenning te doen. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 2d **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 2e **over te nemen**, door protocolnaleving steekproefsgewijs mee te laten lopen in werkplekinspecties, contractbesprekingen en evaluaties. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 2f **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is. Aanbeveling 3 Hanteer een bredere benadering voor dierenwelzijn en: a. verbreed de focus van vooral schadeveroorzakende zoogdieren en vissen naar alle organismen die onderdeel zijn van het ecosysteem. b. benut voorbeelden van koplopers en werk met andere en aangrenzende waterschappen samen aan beleid, kennisdeling en innovaties. De commissie constateert dat de focus naar alle organismen die onderdeel zijn van het ecosysteem inmiddels al wordt toegepast en dat een verkenning zal plaatsvinden naar bruikbare voorbeelden via bestaande waterschapsnetwerken. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 3a **niet over te nemen**, omdat dit al wordt toegepast. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 3b **over nemen**, door eerst een nadere verkenning te doen. Aanbeveling 4 Versterk kennisdeling en professionalisering rond dierenwelzijn en: a. investeer in praktijkgerichte trainingen en kennisuitwisseling tussen medewerkers, uitvoerders, andere waterschappen en externe partners. b. bundel praktijkvoorbeelden, afwegingen en werkwijzen in een gezamenlijke praktijkhandreiking om kennis te borgen, de uitvoering eenduidiger te maken en afhankelijkheid van individuen te verkleinen. De commissie constateert dat het dagelijks bestuur een nadere verkenning gaat doen naar mogelijke versterkingsvormen van kennisuitwisseling door middel van een training of praktijkdag. De commissie adviseert het AB om de aanbevelingen 4a en 4b **over te nemen**, door eerst een nadere verkenning te doen naar mogelijke versterkingsvormen van kennisuitwisseling. Aanbeveling 5 Ontwikkel gerichte monitoring en evaluatie op dierenwelzijn en: a. Richt een expliciete systematiek voor monitoring en evaluatie van dierenwelzijn in, aanvullend op of geïntegreerd in bestaande ecologisch monitoring. b. Definieer indicatoren en evaluatiemomenten en maak de effecten van maatregelen en de inzet van middelen inzichtelijk. c. Betrek maatschappelijke organisaties, vrijwilligers en andere externe partijen bij dataverzameling en praktijkkennis om beleid, uitvoering en draagvlak te versterken. De commissie constateert dat waterschap Aa en Maas volop bezig is om in de praktijk uit te vinden hoe ze het beste om kan gaan met alle aspecten van dierenwelzijn en hoe dit het beste kan worden geborgd binnen de bestaande werkwijzen. In dat proces leert men nog iedere dag en ze stuit daarbij op aspecten van dierenwelzijn die ook hun effecten hebben op andere beleidsterreinen en werkzaamheden van het waterschapswerk. Er moeten dan afwegingen worden gemaakt waarvan nog niet alle gevolgen kunnen worden overzien. Dit iteratieve proces hoort bij een lerende organisatie en de resultaten van dit proces kunnen uiteindelijk terecht komen in werkwijzen, beleid en mogelijk protocollen. De commissie leest voorts dat het reeds gewerkt wordt aan een doorontwikkelingssystematiek voor monitoring en evaluatie van natuurlijke structuren zoals Natuurvriendelijke Oevers en Ecologische Verbindingszones alsmede dat reeds aan dataverzameling wordt gedaan. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 5a **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 5b **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 5c **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is.
EKC-Strategie 2026 - 2035	
Commissie Waterketen en Duurzaamheid	***ADVIES**: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als **bespreekstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.* De **fractie BBB** is benieuwd naar de stand van zaken omtrent de waterstoffabriek in Boxmeer. **Antwoord DB:** De wethouder van de gemeente Land van Cuijk heeft in een kennismakingsoverleg met onze portefeuillehouder aangegeven dat Boxmeer in beeld is als locatie voor zogenaamd 'diepe aanlanding' van op zee opgewekte elektriciteit. Hier wordt die elektriciteit in een converterstation omgezet van gelijkstroom naar wisselstroom. Gemeente LvC gaf daarbij aan dat een waterstoffabriek daarbij niet ondenkbaar is. Hiervoor is (erg) schoon water nodig wat wij vanuit onze RWZI zouden kunnen leveren. Portefeuillehouder De Zoeten heeft toegezegd om het AB op de hoogte te houden zodra er zich hieromtrent ontwikkelingen voor doen.

ADVISERINGSOVERZICHT COMMISSIES 17 SEPTEMBER 2026 EN REACTIE DAGELIJKS BESTUUR

Toe- en instemmingsprocedure wijziging GR AQUON a.g.v. toetreding waterschap Limburg	
Commissie Waterketen en Duurzaamheid	***ADVIES**: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als **hamerstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.*
Ondernemingsplan 2027 - 2047 Slibverwerking Noord- Brabant (SNB)	
Commissie Waterketen en Duurzaamheid	***ADVIES**: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als **hamerstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.* Ter info: Mark Peters. De **fractie CDA** stelt het op prijs om meegenomen te worden door de portefeuillehouder als er wordt afgeweken van het ondernemingsplan, om gevoel te houden bij SNB. **Antwoord DB**: Portefeuillehouder De Zoeten zegt toe om in een volgende commissie op hoofdlijnen terugkoppeling te geven over de algemene vergadering van aandeelhouders. Inzake de noodstroom/eigen stroom vraagt de ***fractie Partij voor de Dieren*** wat er gebeurt met het slib bij stroomuitval. **Antwoord DB**: In geval van stroomuitval kan SNB geen slib meer verbranden. Dit betekent dat het slib tijdelijk wordt opgeslagen of er wordt uitgeweken naar andere collega-slibverwerkers. Na afronding van het project “upgrade lijn 1 + 4” begin 2027 wekt SNB voldoende elektriciteit zelf op om geheel in de eigen behoefte te voorzien. Echter om onafhankelijk van het netwerk te kunnen worden dient SNB nog aanvullende investeringen te doen en moet de netbeheerder SNB de zogenaamde status van “eilandbedrijf” toekennen. Zoals aangegeven in het uitvoeringsplan wil SNB dit verder gaan onderzoeken.
Oprichting en toetreding tot Verdygo	
Commissie Waterketen en Duurzaamheid	***ADVIES**: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als **hamerstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.*
Jaarrekening 2025 en Begroting 2027 Noord-Brabantse Waterschapsbond (NBWB)	
Commissie Algemene- en Financiële Zaken	***ADVIES**: De commissie adviseert positief. Het agendapunt als **hamerstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.* De ***fracties BBB en CDA*** lezen in de jaarrekening dat de NBWB sinds 2021 een samenwerking is aangegaan met de Universiteit van Utrecht en daarvoor jaarlijks een bedrag betaalt van €60.000,- per jaar. De fracties zouden graag inzage hebben in de onderzoeksagenda (en lopende onderzoeken) en welke invloed het AB heeft op deze agenda. **Antwoord DB:** De dijkgraaf antwoordt dat het hier gaat om een leerstoel en dat de NBWB hierdoor voorrang krijgt bij het laten verrichten van onderzoeken. Op dit moment levert een werkgroep binnen de NBWB de onderzoeksonderwerpen aan, maar hij zal nagaan of en op welke manier het AB betrokken kan worden bij de totstandkoming van de onderzoeksagenda. Tevens zegt hij toe om de onderzoeksagenda met lopende onderzoeken te delen met het AB.

TER (OPINIËRENDE) BESPREKING	
Waterfabriek Land van Cuijk	
Gecombineerde commissie Watersysteem en Waterveiligheid, en Waterketen en Duurzaamheid	De commissie heeft kennisgenomen van de presentatie over Waterfabriek Land van Cuijk. Er zijn ook diverse verduidelijkende vragen gesteld welke beantwoord zijn. Indien er nog aanvullende vragen zijn dan kunnen deze bij de griffie worden ingediend. De algemene afdronk van de opiniërende bespreking is dat de commissies een positieve opinie hebben over de Waterfabriek Land van Cuijk en voortzetting van dit gedurfde concept. Daarmee staat men ook positief tegenover een volgende ontwerpfase met de aanvraag van een voorbereidingskrediet in december (10% van geraamde investeringen, overeenkomend met 7 miljoen euro). Wel geeft de commissie o.a. de volgende aandachtspunten mee: • Aandacht voor eventuele financiële risico’s (ontwerpkosten, kostprijs water in exploitatie) • Aandacht voor medefinanciering door derden/stakeholders (Provincie, het Rijk, subsidies) • Aandacht voor de maatschappelijke baten van dit totaalconcept.
Strategie overstorten en uitlaten	
Commissie Waterketen en Duurzaamheid	Vanuit de commissie is het volgende meegegeven over de opties: • Prioritering: de commissie spreekt voorkeur uit voor optie (1) en (3) en volgt daarmee het voorstel van de portefeuillehouder. De commissie benoemt het belang van een goede samenwerking met de gemeente. • Presterend: de commissie spreekt voorkeur uit voor optie (2) en volgt daarmee het voorstel van de portefeuillehouder. De commissie onderstreept dat het geld ook voor andere inrichtingsmaatregelen ingezet mag worden, mochten deze doelmatiger zijn. Verder wordt opgemerkt dat bezinkzones en het regelmatige baggeren ook leiden tot exploitatielasten. • Regulerend: de commissie spreekt voorkeur uit voor optie (3) en volgt daarmee het voorstel van de portefeuillehouder. Gevraagd wordt om de sterkste juridische borging, met werkbare eisen en met veel zorgvuldigheid in de afstemming met de gemeenten. • Samenwerkend: de commissie spreekt voorkeur uit voor optie (3) en volgt daarmee het voorstel van de portefeuillehouder. De verhouding van de cofinanciering moet verder uitgewerkt worden. Belangrijk is dat onze acties niet leiden tot minder inspanning aan de kant van de gemeenten. Portefeuillehouder Oegema geeft aan dat hij graag de flexibiliteit in de co-financieringspercentage behoudt om per casus te kijken wat doelmatig is. • Stimulerend: de commissie spreekt voorkeur uit voor optie (3) en geeft daarmee meer ruimte om gemeenten bij goede opties te kunnen stimuleren. Opties 3 geeft de mogelijkheid goede initiatieven van gemeenten te stimuleren, die we nog niet kunnen voorzien. Portefeuillehouder Oegema is graag bereid de suggestie vanuit de commissie over te nemen.

	Vervolg: de definitieve strategie wordt in de Commissie Waterketen en Duurzaamheid op 26 november toegelicht en op 18 december ter besluitvorming aangeboden aan het algemeen bestuur.
Beantwoording artikel 44 vragen fractie CDA inzake DTPMP en rwzi influentstrategie	
Commissie Waterketen en Duurzaamheid	De fractie CDA heeft tijdens de AB-vergadering van 5 juni 2026 het verzoek gedaan om dit onderwerp ter bespreking te agenderen voor de commissie Watersysteem en Waterveiligheid. Ter onderbouwing van deze agendering heeft de fractie CDA vragen aangeleverd. De commissie heeft kennisgenomen van de beantwoording door het DB.

STUKKEN TER KENNISNAME

Startnotitie RES 2.0 MRE	
Commissie Waterketen en Duurzaamheid	Hiervan wordt kennisgenomen.
Vergaderkalender 2027 waterschap Aa en Maas	
Commissie Algemene- en Financiële Zaken	Hiervan wordt kennisgenomen. De ***fractie Partij voor de Dieren*** vraagt wat het donkerpaars vak met en zonder omlijning betekent en dit toe te lichten in de legenda. **Antwoord DB**: Een aangepaste versie van de Vergaderkalender 2027 waterschap Aa en Maas is toegevoegd aan de vergaderstukken.

VOORSTEL VOOR HET HOUDEN VAN EEN BESLOTEN VERGADERING

Commissie Waterketen en Duurzaamheid	Het verslag van het besloten deel van de commissie Waterketen en Duurzaamheid d.d. 11 juni 2026 wordt vastgesteld.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3500
Extern Zaak ID	0654
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	3.E
Titel	Overzicht moties d.d. 10 juli 2026 (update)
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Jacobs, M.

Bijlagen
Overzicht moties d.d. 10 juli 2026_stand van zaken_AB

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van het bijgewerkte overzicht moties d.d. 10 juli 2026.

OVERZICHT MOTIES D.D. 10 JULI 2026

ID	Agendapunt	Titel	Besluit	Indiener	Portefeuillehouder	Toelichting	Voortgang	Status
44	Algemeen Bestuur 14-11-2025 4.1.B. Concept-begroting 2026 en Jaarrekening 2024 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant	Een bredere blik op bestrijding	Aangenomen	Pol, R. van de (Partij voor de Dieren) Vos, C. (Partij voor de Dieren) Siroen, H. (Algemene Waterschapspartij) Nooijen, J. (BBB) Janssen-Brokken, M. (BBB)	Dijk, P. van	De motie is ingediend door de fractie Partij voor de Dieren en de fractie Algemene Waterschapspartij. Roept het Dagelijks bestuur op: - onderzoek te doen naar minder dieronvriendelijke vangmethoden en methoden om bijvangsten te verminderen - te verkennen hoe dit onderzoek uitgevoerd kan worden, bv. samen met het R&D-lab (Brabantse Delta) en hiervoor middelen te zoeken. Wanneer dit niet kan binnen bestaande posten hier bij de voorjaarsnota op terug te komen met een inschatting van de kosten voor dit onderzoek.	Lopende.	Lopende
42	Algemeen Bestuur 04-07-2025 2.1. Voorjaarsnota 2025 waterschap Aa en Maas	Lobby ter intensivering slibvergisting voor biogas als alternatieve energiebron	Aangenomen	Aardoom, J. (VVD) Zinderen, S. van (VVD) Plasmeijer, W. (50PLUS) Leenders, J. (CDA) Geest, J. van (Water Natuurlijk)	Zoeten, S. de	Roept het Dagelijkse Bestuur op om: 1. te onderzoeken of de 1,5% aan middelen zoals voornoemd ingezet kunnen worden voor het bevorderen dan wel stimuleren van projecten bij Waterschappen om de energie-onafhankelijkheid te bevorderen; 2. uiterlijk bij de begrotingsbehandeling van 2026 met een terugkoppeling te komen.	Lopende. In de AB-vergadering van 10 april 2026 is door de portefeuillehouder hierover mondeling terugkoppeling gegeven. Aangegeven is dat motie 42 tot doel heeft om bij het rijk na te gaan of een deel van het budget voor defensie, waar 1,5% in zit voor infrastructuur, ook door Aa en Maas kan worden gebruikt. Bijvoorbeeld in de vorm van subsidie, omdat Aa en Maas met biogas kan helpen om Nederland wat minder afhankelijk te maken van gas uit het buitenland. Helaas kreeg het waterschap de bal teruggekaatst met de vraag wat Aa en Maas gaat besteden, want dat kan dan worden opgeteld bij het geld dat het rijk moet besteden met die 1,5% aan infrastructuur. Dat is dus de uitkomst van de motie die daarmee is afgehandeld.	Gereed
41	Algemeen Bestuur 04-07-2025 2.1. Voorjaarsnota 2025 waterschap Aa en Maas	Naar een efficiëntere projectvoorbereiding en realisatie onder gezonde financiële kaders	Aangenomen	Aardoom, J. (VVD) Zinderen, S. van (VVD) Plasmeijer, W. (50PLUS) Geest, J. van (Water Natuurlijk)	Scherrenberg, J.	Verzoekt het Dagelijks Bestuur: 1. De risicovoorziening (onvoorzien) voortaan te begroten op programma niveau in plaats van op projectniveau, waarbij het AB algemene kaders stelt voor eventuele kredietaanvullingen in de realisatiefase; 2. In beeld te brengen wat de verhouding is tussen in- en uitbesteding van werkzaamheden; 3. Deze aanpak uiterlijk voor de voorjaarsnota 2027 aan de hand van concrete voorstellen terug te koppelen aan het Algemeen Bestuur.	Lopende Wordt gepland voor de Voorjaarsnota 2027	Lopende
12	Algemeen Bestuur 05-07-2024 02.1. Voorjaarsnota 2024 waterschap Aa en Maas	Stop de (te) korte kringloop	Aangenomen	Laan, K. van der (Water Natuurlijk) Nooijen, J. (BBB) Pol, R. van de (Partij voor de Dieren) Aardoom, J. (VVD) Siroen, H. (Algemene Waterschapspartij)	Dijk, P. van	De motie is ingediend door de fractie Water Natuurlijk, Partij voor de Dieren, BBB, VVD, AWP. Roept het Dagelijks Bestuur op: - Onderzoek hoe voor het eind van deze zittingsperiode gekomen kan worden tot het afbouwen van de korte voedingsstoffen kringloop water-over-water. - Beoordeel het uitvoeringsperspectief op omvang, kosten en baten en rapporteer hierover aan het AB voor het eind van het jaar.	Lopende. Op basis van onderzoeken naar maaisel in 2004 en 2012 en metingen in het kader van Sensor Gestuurd Boeren hebben we sterke aanwijzingen dat nutriënten uit slootmaaisel een beperkte hoeveelheid vormen ten opzichte van de totale nutriëntenbelastingen. Grootschalig maaisel afvoeren is kostbaar en gaat gepaard met extra overlast en emissies. Om een goede bestuurlijke afweging te kunnen maken worden in 2025 op 2 locaties een pilot gestart naar de effecten van het afvoeren van slootmaaisel. In de commissie WW van 19 maart 2026 is de voortgang van de motie gepresenteerd. In het Thema AB van 25 september 2026 is het onderzoek korte voedingsstoffen kringloop water-oever-water behandeld en heeft de portefeuillehouder toegezegd om in een volgende commissie Watersysteem en Waterveiligheid te komen met een voorstel over de afhandeling/uitwerking van de motie.	Lopende
11	Algemeen Bestuur 07-06-2024 7. Moties vreemd aan de orde van de dag	Hier begint de Zee' tegelactie	Aangenomen	Nooijen, J. (BBB) Swinkels, D. (BBB) Rijken-van Heijst, M. (BBB) Bens, V. (CDA) Vereijken, G. (PvdA) Vos, C. (Partij voor de Dieren)	Oegema, S.	De motie is ingediend door de fractie BBB, CDA, Pvda, Partij voor de Dieren. Roept het Dagelijks Bestuur op: 1. Een samenwerking aan te gaan betreffende “de hier begint de zee tegel” met de organisatie “Vrouwen van Nu”; 2. Om voor elke dorp of stad binnen het gebied van waterschap Aa en Maas een zee tegel ter beschikking te stellen; en 3. In samenspraak met de dorpen en/of steden de “zee tegel” met de nodige aandacht op een, voor de lokale inwoners, bekende maatschappelijke locatie te plaatsen. (bv gemeenschapshuis of school); 4. Dit alles te realiseren voor “de dag van de Noord zee” op 15 mei 2025	Lopende. Portefeuillehouder Oegema heeft in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 7 juni 2024 aangegeven dat hij samen met de afdeling Communicatie gaat kijken hoe het waterschap deze actie kan vormgeven. In de AB-vergadering van 10 april 2026 is door de portefeuillehouder hierover mondeling terugkoppeling gegeven. Aangegeven is dat hij de tegelactie “Hier begint de zee” is begon-nen door alle wethouders aan te schrijven via e-mail. De reactie daarop was bijzonder mager, waardoor zijn enthousiasme afnam. Nu de actie weer ter sprake komt, heeft hij gekeken hoe die kan worden opgepakt. Hij doet dat dit keer niet bestuurlijk, maar ambtelijk. De ambtenaren van stedelijk water hebben besloten de tegel onder de arm te nemen als zij hun collega’s ontmoeten en dat is een paar keer per kwartaal. Zij vragen dan om die tegel in hun gemeente te plaatsen. Hij belooft het AB na de zomer te informeren over het succes hiervan. De portefeuillehouder is gevraagd om in het AB van 9 oktober mondelinge toelichting te geven.	Lopende
10	Algemeen Bestuur 23-02-2024 7. Moties vreemd aan de orde van de dag	Gelijke data voor NV gebieden	Aangenomen	Aarts, A. (BBB) Nooijen, J. (BBB) Swinkels, D. (BBB)	Dijk, P. van	De motie is ingediend door de fractie BBB. Roept het Dagelijks Bestuur op: - Om die waterschappen die de data niet op orde hebben op te roepen om de data op orde te maken.	Lopende. Voor het mestbeleid zijn eind 2023 de zogenaamde nutriënten verontreinigde gebieden (NV gebieden) aangewezen, waar minder mest gegeven mag worden. Hiervoor is onder andere een bronnenanalyse gebruikt waarmee de nutriëntenbelasting van de regionale oppervlaktewateren die zijn aangewezen voor de Kaderrichtlijn Water is berekend voor de periode 2010-2013. Binnen o.a. waterschap Aa en Maas waren echter veel recentere gegevens beschikbaar. De minister van LNV heeft destijds aan de Tweede Kamer toegezegd dat een update van de landelijke bronnenanalyse zal worden uitgevoerd, zodat bij een herziening van de NV-gebieden de meest recent beschikbare data kunnen worden gebruikt. Deze ‘bronnenanalyse nutriënten regionale oppervlaktewaterlichamen Nederland’ loopt op dit moment nog. Alle waterschappen, ook Aa en Maas, worden daarbij betrokken. De bronnenanalyse zal dit jaar (2025) worden afgerond. In de AB-vergadering van 10 april 2026 is door de portefeuillehouder hierover mondeling terugkoppeling gegeven. Aangegeven is dat er door het waterschap al nieuwe cijfers zijn aangereikt bij het ministerie. Door de kabinetswissel en de vertraging in het actieprogramma is dat nog niet te zien. In de stroomgebiedsanalyses wordt al gebruik gemaakt van de verzamelde cijfers uit 2025.	Gereed
					GEREED			
33	Algemeen Bestuur 06-06-2025 4.2.C. Aanvullend KRW Uitvoeringsprogramma Aa en Maas	Gezonde vissen	Aangenomen	Pol, R. van de (Partij voor de Dieren) Vos, C. (Partij voor de Dieren) Siroen, H. (Algemene Waterschapspartij) Mare, H. de (PvdA)	Groot, E. de	De motie is ingediend door de fractie Partij voor de Dieren. Roept het Dagelijks Bestuur op: in gesprek gaan met Federatie Sportvisserij Zuidwest Nederland en te verkennen of en zo ja, hoe aanvullende richtlijnen op praktisch uitvoerbare manier te formuleren zijn voor hengelen op momenten die stressvol kunnen zijn voor vissen zoals tijdens baggeren, maaien, onderhoud aan kunstwerken, bij hoge watertemperaturen, bij lage waterstanden, na een onweersbui en hevige regenval en bij vervuiling en riooloverstorten	Gesprek tussen portefeuillehouder en de Sportvisfederatie Zuidwest Nederland n.a.v. deze motie is gepland als agendapunt in de aankomende vergadering van de Visstandbeheercommissie in oktober.	Gereed

25	Algemeen Bestuur 21-02-2025 7. Moties vreemd aan de orde van de dag	Afvalwater, een waardevolle oplossing	Aangenomen	Aardoom, J. (VVD) Peters, W. (Geborgden) Mare, H. de (PvdA) Geest, J. van (Water Natuurlijk)	Zoeten, S. de	De motie is ingediend door de fractie VVD, de fractie Geborgden, de fractie PvdA en de fractie Water Natuurlijk. Verzoekt het Dagelijks Bestuur: 1. om in de komende maanden een quick scan (marktverkenning) uit te voeren naar dit thema en de uitkomsten uiterlijk eind Q3 terug te koppelen naar het AB. 2. in de voorjaarsnota c.q. begroting voor 2026 expliciet een bedrag op te nemen voor een nader haalbaarheidsonderzoek op dit thema. 3. waar nodig bij de opstelling van de nieuwe Belastingverordening en de kostentoedelingsverordening bestuurlijke ruimte te realiseren om deze materie een plaatst te kunnen geven.	Dit is afgehandeld in het Thema AB van 26 september 2025.	Gereed
24	Algemeen Bestuur 13-12-2024 8. Moties vreemd aan de orde van de dag	Addendum regionaal water en bodem programma 2022-2027	Aangenomen	Bens, V. (CDA) Janssen-Brokken, M. (BBB) Leenders, J. (CDA) Siroen, H. (Algemene Waterschapspartij) Plasmeijer, W. (50PLUS)	Jacobs, M.	De motie is ingediend door de fractie CDA, de fractie 50PLUS, de fractie AWP en de fractie BBB. Roept het Dagelijks Bestuur op: 1. Om het Algemeen Bestuur op een zo kort mogelijke termijn bij te praten over dit addendum. 2. De financiële gevolgen die mogelijk kunnen voortvloeien uit dit addendum inzichtelijk te maken voor het Algemeen Bestuur. 3. Het gesprek met de provincie aan te gaan over de gevolgen die kunnen voortvloeien uit de punten genoemd onder 1 en 2, met als doel om onze eigen taken en verantwoordelijkheden te waarborgen.	Voor de uitwerking verwijzen wij naar de webpagina https://aaenmaas.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/3c177b4c-5601-46aa-8b13-1edfb3b88c41	Gereed
21	Algemeen Bestuur 13-12-2024 5.1.B. Vervolg realisatie Sluis 0	Visdeurbel	Aangenomen	Pol, R. van de (Partij voor de Dieren) Vos, C. (Partij voor de Dieren) Siroen, H. (Algemene Waterschapspartij) Geest, J. van (Water Natuurlijk)	Dijk, P. van	De motie is ingediend door de fractie Partij voor de Dieren, de fractie AWP, de fractie Water Natuurlijk. Roept het Dagelijks Bestuur op: Om te onderzoeken of een visdeurbel aangelegd kan worden als meekoppelkans bij de aanleg van omlooppriolen in sluis 0 in de Zuid-Willemsvaart in 's-Hertogenbosch.	Voor de uitwerking verwijzen wij naar de webpagina https://aaenmaas.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/9bd63770-91d7-4a89-a1d6-ca0da2ad3078	Gereed
19	Algemeen Bestuur 19-11-2021 7.2. Programmabegroting 2022 waterschap Aa en Maas	Versterken biodiversiteit op gronden voor toekomstige natuurdoelen	Aangenomen	Aardoom, J. (VVD) Biemans, F. (Ouderen Appèl-Hart voor Water) Bots, R. (PvdA) Brouwers, P. (CDA) Hernández, A. (50PLUS) Krabben, P. van de (Geborgden) Slaats-Damen, A. (AWP) Zoeten, S. de (Water Natuurlijk)	Groot, E. de	De motie is ingediend door alle fracties. Motie verzoekt het Dagelijks Bestuur in 2022 te komen met een uitgewerkt voorstel voor het benutten van de gronden die worden verworven voor onze natuurdoelen én al op de juiste plek liggen, voor het versterken van biodiversiteit, vooruitlopend op de definitieve inrichting.	Voor de uitwerking verwijzen wij naar de webpagina https://aaenmaas.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/6751ceac-a381-4aa7-9a00-bb62e9d19645	Gereed
18	Algemeen Bestuur 11-06-2021 7. Moties vreemd aan de orde van de dag	Stoppen met Analyses Chemisch Zuurstof Verbruik (CZV) op gezuiverd rioolwater	Aangenomen	Brouwers, P. (CDA) Raap, J. (Geborgden) Zoeten, S. de (Water Natuurlijk)	Zoeten, S. de	De motie is ingediend door de fracties Geborgden, Water Natuurlijk, CDA. Verzoekt het Dagelijks Bestuur: - Te onderzoeken of het mogelijk is om zo spoedig als mogelijk alle Chemisch Zuurstof Verbruik (CZV) analyses van geloosd gezuiverd water te stoppen, en daarmee met voorrang alvast voor een deel gestalte te geven aan de eerdere oproep via motie van het algemeen bestuur.	Voor de uitwerking verwijzen wij naar de webpagina https://aaenmaas.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/60c101e1-620d-45fd-8558-05c7b161bd1c	Gereed
15	Algemeen Bestuur 04-10-2019 7. Moties vreemd aan de orde van de dag	Vervang milieubelastende analyse-methoden	Aangenomen	Brouwers, P. (CDA) Krabben, P. van de (Geborgden) Slaats-Damen, A. (Algemene Waterschapspartij) Zoeten, S. de (Water Natuurlijk) Kleijn, de W. (VVD)	Zoeten, S. de	De motie is ingediend door Water Natuurlijk, Geborgden, CDA, VVD, AWP Om samen met de andere waterschapsbesturen en de Unie van Waterschappen er bij de Minister op aan te dringen om, los van de heroverweging van alle voorgestelde aanpassingen van het belastingstelsel, op zo kort mogelijke termijn in ieder geval alvast de wetgeving aan te passen om vervanging van de milieubelastende CZV-methode en de N-Kjeldahl-methode door te voeren.	De motie van 4 oktober 2019 heeft geleid tot een brief van het dagelijks bestuur van Aa en Maas aan de Unie van Waterschappen. In deze brief is om aandacht gevraagd voor de vervanging van de milieubelastende analysemethoden en om aan te dringen bij de Minister op een spoedige aanpassing van de wetgeving om deze vervanging mogelijk te maken (zie vergaderstukken algemeen bestuur van 15 november 2019). De voortgang/status van deze motie is actueel: "Volgens art 122f van de Waterschapswet geldt als heffingsmaatstaf voor de zuiveringsheffing de vervuilingswaarde van het afvalwater dat wordt afgevoerd. De vervuilingswaarde wordt uitgedrukt in vervuilingseenheden gebaseerd op zuurstofverbruik. Op basis van de huidige wetgeving moet voor het vaststellen van de vervuilingswaarde van het afvalwater van bedrijven m.b.v. laboratoriumanalyses onvermijdelijk gebruik gemaakt worden van mens- en milieubelastende stoffen. Dit is onwenselijk en aangemerkt als een urgent knelpunt dat met de aanpassing van het belastingstelsel opgelost moet worden. In het nieuwe belastingstelsel dat m.i.v. van 01-01-2026 in werking treedt (uitgaand van ongewijzigde vaststelling voor de Eerste Kamer) wordt dit knelpunt opgelost door de introductie van nieuwe parameters die gehanteerd moet worden voor het bepalen van de zuiverings- en verontreinigingsheffing."	Gereed
13	Algemeen Bestuur 16-06-2023 4.L. Concept-Bestuursakkoord 2023-2027	Concept bestuursakkoord - Positie van het waterschap in de landbouwtransitie	Aangenomen	Pol, R. van de (Partij voor de Dieren) Siroen, H. (Algemene Waterschapspartij) Vereijken, G. (PvdA) Vos, C. (Partij voor de Dieren)	Dijk, P. van	De motie is ingediend door de fractie Partij voor de Dieren, de fractie AWP, de fractie PvdA. De motie is gewijzigd aangenomen (focus gewijzigd in aandacht te vragen). Roept het dagelijks bestuur op: - Om bij de samenwerking met de provincie Noord-Brabant voor het Brabants Programma Landelijk Gebied en het aanpakken van de stikstofcrisis de focus te leggen op de verschuiving naar natuurinclusieve, klimaatbestendige en/of andere duurzame vormen van kringlooplandbouw.	Die aandacht is gevraagd. In gesprekken met provincie ihkv het BPLG en andere thematiek zoals stikstof heeft Aa en Maas aandacht voor de natuurinclusieve, klimaatbestendige en/of vormen van andere duurzame (kringloop) landbouw. Aa en Maas brengt deze input in de processen actief in.	Gereed
8	Algemeen Bestuur 17-11-2023 2.1. Programmabegroting 2024 waterschap Aa en Maas	Samen slimmer klimaatbestendig worden	Aangenomen	Bens, V. (CDA) Leenders, J. (CDA) Nooijen, J. (BBB) Plasmeijer, W. (50PLUS)	Dijk, P. van	De motie is ingediend door de fracties CDA, BBB, 50PLUS. Roept het Dagelijks Bestuur op: om een cursus (modulair) te organiseren die rond Mei kan worden gegeven waarin alle grondbezitters (Terrein Beherende Organisaties, Agrariërs en Particulieren) uitleg krijgen hoe we met slim peilbeheer op eigen terrein extra water kunnen vasthouden met LOP-stuwen. Deze cursus zou met een maximale groepsgrootte van 40 personen moeten zijn en afhankelijk van de interesse kan deze meerdere keren worden gegeven.	Voor de uitwerking verwijzen wij u naar de webpagina https://aaenmaas.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/3fb35b36-b035-4e87-8f03-cf276a097e2e	Gereed

7	Algemeen Bestuur 17-11-2023 2.1. Programmabegroting 2024 waterschap Aa en Maas	Bewustmaking burgers en buitenlui gebruik gevaarlijke en giftige stoffen in het riool 2	Aangehouden	Bens, V. (CDA) Nooijen, J. (BBB) Rijken-van Heijst, M. (BBB) Swinkels, D. (BBB)	Jacobs, M.	De motie is ingediend door de fractie BBB, CDA. Roept het Dagelijks Bestuur op: - Via de unie van waterschappen dan wel direct onze regering te verzoeken om Jaarlijks een lijst met top 50 gevaarlijkste stoffen te publiceren met nog nader te bepalen informatie zoals bv, waar zit deze stof in, waarom is die gevaarlijk voor ons milieu en wat zou een goed alternatief kunnen zijn. - Deze jaarlijks via een informatiebrief rond te sturen aan alle ingezetenen om op deze manier eenieder bewust te maken.	De motie is aangehouden. Het DB is niet tegen een lijst van 50 stoffen, maar ziet hoeveel gevaarlijke stoffen er dagelijks bij worden geproduceerd, waardoor het lijstje van 50 een kleine druppel op een gloeiende plaat is. Het DB vindt de motie dus wel sympathiek, maar ontraadt deze, omdat men problemen ziet met de uitvoering. In de tussentijd heeft waterschap Aa en Maas een folder gemaakt en beschikbaar gesteld hoe men duurzaam en milieuverantwoord te werk kan gaan bij het onderhoud van sloten en slootranden. Dus wat mag wel en wat mag niet en wat zijn de alternatieven voor bestrijdingsmiddelen.	Gereed
6	Algemeen Bestuur 17-11-2023 2.1. Programmabegroting 2024 waterschap Aa en Maas	Bewustmaking burgers en buitenlui gebruik gevaarlijke en giftige stoffen in het riool 1	Aangehouden	Bens, V. (CDA) Nooijen, J. (BBB) Rijken-van Heijst, M. (BBB) Swinkels, D. (BBB)	Jacobs, M.	De motie is ingediend door de fracties BBB en CDA. Roept het Dagelijks bestuur op: - Via de Unie van Waterschappen dan wel direct onze regering te verzoeken om de gebruikte gewasbeschermingsmiddelen enkel en alleen door gecertificeerde personen en bedrijven te laten toedienen.	De motie is aangehouden. Het DB heeft in de AB-vergadering van 17 november 2023 aangegeven de motie sympathiek te vinden, maar tegelijkertijd ook ontraden, gelet op wat er in Duitsland en België allemaal te koop is. Ook in de vorige bestuursperiode is dit geluid al meerdere keren afgegeven richting de Unie van Waterschappen. Zowel van rijkswege als in de Europese Unie wordt gekeken hoe je het gebruik van dit soort gewasbeschermingsmiddelen dan wel bestrijdingsmiddelen wat meer kunt reguleren. Daarnaast heeft de dijkgraaf dit punt nog eens mondeling ingebracht c.q. aandacht voor gevraagd tijdens het Bestuurlijk Overleg KRW, maar het ligt buiten de directe beïnvloedingssfeer van het waterschap.	Gereed
5	Algemeen Bestuur 13-10-2023 7. Moties vreemd aan de orde van de dag	Milieu risico keurmerk	Aangenomen	Nooijen, J. (BBB) Swinkels, D. (BBB) Janssen-Brokken, M. (BBB)	Dijk, P. van	De motie is ingediend door de fractie BBB. Roept het Dagelijks Bestuur op: - Om het concept van een keurmerk dat weergeeft de risico's van een product op ons watersysteem zo breed mogelijk en betekenisvol uit te dragen.	Dit wordt onderdeel van het Bedrijfsbodemwaterplan (BBWP). Begin 2025 volgt een update over de recente ontwikkelingen met betrekking tot het BBWP en een blik op de toekomstige ontwikkelingen. In de commissie Watersysteem en Watereveiligheid van 30 januari 2025 is de via een presentatie deze update gegeven.	Gereed
4	Algemeen Bestuur 14-07-2023 2.1. Voorjaarsnota 2023 waterschap Aa en Maas	Riool overstorten meten is weten	Aangenomen	Leenders, J. (CDA) Plasmeijer, W. (50PLUS) Rijken-van Heijst, M. (BBB) Siroen, H. (Algemene Waterschapspartij)	Oegema, S.	De motie is ingediend door de fractie CDA, 50PLUS, BBB, AWP. Roept het Dagelijks bestuur op: - Om bij diverse riool overstorten kleine en grote te starten met metingen zodat deze data voor het Algemeen Bestuur beschikbaar komt.	Hierover is een presentatie gegeven in de commissie Emissiebeheer van 1 februari 2024.	Gereed
3	Algemeen Bestuur 14-07-2023 2.1. Voorjaarsnota 2023 waterschap Aa en Maas	Oplossingen uit de stikstofcrisis	Aangenomen	Leenders, J. (CDA) Plasmeijer, W. (50PLUS) Rijken-van Heijst, M. (BBB) Siroen, H. (Algemene Waterschapspartij)	Zoeten, S. de	De motie is ingediend door de fracties CDA, 50PLUS, BBB, AWP. Roept het dagelijks bestuur op: - Om voor de volgende commissievergadering het gesprek aan te gaan met de vergunningverlener om deze problematiek op te lossen en hen te wijzen op de onredelijke kosten welke door het huidige beleid voor rekening van het waterschap komen.	Er heeft afstemming plaatsgevonden met provincie en er is via de Noord-Brabantse Waterschapsbond invloed uitgeoefend. Het Algemeen Bestuur is via de commissie Emissiebeheer van 16 mei 2024 daarover geïnformeerd.	Gereed
2	Algemeen Bestuur 14-07-2023 2.1. Voorjaarsnota 2023 waterschap Aa en Maas	Integrale prijsvorming in relatie tot waterbesparing	Aangenomen	Aarts, A. (BBB) Janssen-Brokken, M. (BBB) Nooijen, J. (BBB)	Scherrenberg, J.	De motie is ingediend door de fractie BBB. Roept het Dagelijks bestuur op: - De mogelijkheden te verkennen om tot een integrale prijsvorming voor de consumptie van drinkwater en afvalwaterverwerking te komen. - Dit met als ultieme doel samen te werken aan de hoognodige waterbesparing. - Hierover samenwerking te bevorderen met de overige Brabantse Waterschappen. -Om geld te reserveren voor onderzoek om samen met stakeholders te komen tot 1 tarief van bron tot aan de maas. Om daarmee de consument meer bewust te maken van waterbesparing.	Het Dagelijks Bestuur hecht eraan om te benadrukken dat, mede vanuit het principe "de vervuiler betaalt", het gedachtengoed uit de motie wordt onderschreven. Echter het stimuleren van besparingen op water en de afvalwaterzuivering via een integrale prijsstelling stuit op dit moment nog op te grote praktische bezwaren om hier kosteneffectief invulling aan te geven. Wel zal het Dagelijks Bestuur de ontwikkelingen op dit terrein blijven volgen en nodigt de bestuursleden uit om hierbij te blijven meedenken.	Gereed

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3360
Extern Zaak ID	0654800111
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	4.1.A
Titel	Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van de planuitwerking van het dijkverbeteringsproject Lith-Bokhoven
Organisatieonderdeel	Waterveiligheid
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Dijk, P. van

Bijlagen
Adviesnota en besluit AB definitief
GEHEIM Bijlage 1 Raming
Bijlage 2 Financiële paragraaf
TOEGEVOEGD: Advies commissie WW 17 september 2026_4.3 Investeringskrediet project Lith-Bokhoven

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissie Watersysteem en Waterveiligheid	17 september 2026
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Toelichting

Het Dagelijks Bestuur heeft

- Tijdelijke geheimhouding opgelegd op de bijlagen "Raming" op grond van artikel 55b van de Waterschapswet om redenen genoemd in artikel 5.1 lid 2 sub b van de Wet open overheid, totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden. De betreffende bijlage bevat namelijk gedetailleerde (financiële informatie) over de voorbereiding van de planuitwerking van het dijkverbeteringsproject Lith-Bokhoven. Bij openbaarmaking van deze informatie kunnen derden (bijvoorbeeld aannemers) deze gebruiken bij onderhandelingen met het waterschap of bij aanbestedingen. De openbaarmaking kan dan het economisch en financieel belang van waterschap Aa en Maas schaden. Derhalve is geheimhouding op grond van artikel 5.1 lid 2 sub b van de Wet open overheid gerechtvaardigd.
- De geheime bijlage op grond van artikel 55c, tweede lid, van de Wsw aan het algemeen bestuur te verstrekken.

Voorgesteld besluit

Een investeringskrediet van € 4.480.000,- beschikbaar te stellen voor de voorbereiding van de planuitwerking van het dijkverbeteringsproject Lith-Bokhoven.

Zaaknummer: 800111
Documentnummer: 821661

ADVIESNOTA EN BESLUIT VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 9 OKTOBER 2026

VOORSTEL

Een investeringskrediet van € 4.480.000 beschikbaar te stellen voor de voorbereiding van de planuitwerking van het dijkverbeteringsproject Lith-Bokhoven.

PROBLEEMSTELLING

Wat ging vooraf?
In de vergadering van 23 februari 2024 heeft u ingestemd met het beschikbaar stellen van een investeringskrediet voor de verkenningsfase van het project dijkverbetering Lith-Bokhoven (LiBo). Op 8 april 2024 heeft de programmadirectie HWBP de subsidiebeschikking formeel afgegeven. De gunning van de ingenieursdiensten aan de combinatie Witteveen+Bos en Haskoning. In de verkenning is de projectfilosofie “Dijk met maatschappelijke meerwaarde” uitgewerkt. Daarbij is gestuurd om waterveiligheidsopgave te combineren met maatschappelijke meerwaarde met als randvoorwaarde dat het maakbaar, betaalbaar en vergunbaar is.

Op dit moment werken we aan het concept voorkeursalternatief (VKA). De planning is om het VKA in de nog te plannen AB vergadering in februari 2027 ter besluitvorming aan te bieden.

Parallel aan het afronden en bestendigen van het VKA en daarmee afronden van de verkenningsfase willen we starten met de voorbereiding op de planuitwerkingsfase. In de planuitwerking werken we het VKA uit tot een vergunningen- en definitief ontwerp. Met het vergunningen ontwerp gaan we publiekrechtelijk besluit (projectbesluit) doorlopen. En met het definitieve ontwerp komen we tot prijsvorming met de aannemer die het werk gaat maken.

De projectstrategie is erop mede op gericht om zoveel mogelijk zekerheden te verkrijgen voor het moment van prijsvorming en de realisatiesubsidie. Om die reden sturen we op het vroegtijdig betrekken van een marktpartij (aannemer). Hierdoor wordt uitvoeringskennis verwerkt in het ontwerp en kunnen we een voorspelbaar uitvoeringsproces met een laag risicoprofiel uitwerken. De marktpartij neemt de ontwerpverantwoordelijkheid op zich. De marktconformiteit van de realisatie toetsen we via zogenoemde kostentafels. Dit is een zeer gebruikelijke methode die zowel bij Meanderende Maas is toegepast als ook veelvuldig bij andere waterschappen.

De beoogde planning van de verschillende projectfases ziet er als volgt uit:

- Verkenning afronden Q1 2027
- Planuitwerking opstart Q3 2026 en afronding 2029
- Realisatie 2030-2034

BEOOGD EFFECT

Met de gevraagde middelen zijn we in staat een efficiënte overgang te maken van verkenning naar planuitwerking en blijven we binnen de planning van het project. De efficiëntie zit in het borgen van de inzet van de verschillende teamleden waardoor de opgedane kennis aangewend wordt bij het schrijven van het plan van aanpak voor de planuitwerking. En de selectie van de marktpartij zorgvuldig kan gebeuren, passend bij de complexiteit van Lith-Bokhoven. We gaan het

plan op enkele punten uitwerken, zodat, als we de aannemer geselecteerd hebben, deze er direct mee aan het werk kan. En geotechnisch onderzoek uitvoeren want dat heeft een langere doorlooptijd en hiermee voorkomen we vertraging. We blijven hiermee een betrouwbare partner binnen het hoogwaterbeschermingsprogramma, de partner overheden de bewoners.

ARGUMENTEN

1.1 De waterveiligheidsopgave is urgent voor het traject Lith-Bokhoven
De nadere analyse van de waterveiligheidsopgave zoals uitgevoerd in de verkenning bevestigt urgentie van de dijkverbetering Lith-Bokhoven zoals opgenomen in de programmering van het HWBP-programma. 'Elke meter van de dijk moet verbeterd'.

1.2 Er is bestuurlijk draagvlak voor de aanpak
De partners, gemeente Oss, gemeente 's-Hertogenbosch, provincie, Rijkswaterstaat en DGWB erkennen de urgentie van de waterveiligheidsopgave en mede om die reden is er bestuurlijk draagvlak voor de gezamenlijke aanpak.

1.3 Een soepele en efficiënte overgang van verkenning naar planuitwerking organiseren
Met tijdige besluitvorming behouden we de relevante personen en daarmee kennis verbonden aan het project. Dit borgt de continuïteit en voorkomt extra opstartkosten in een latere fase.

1.4 Vroegtijdig investeren in het betrekken van de markt verlaagt het risicoprofiel
Om zowel de risico's voor Aa en Maas als voor de HWBP-alliantie te verkleinen, betrekken we vroegtijdig de markt. Dit is een vorm van risico gestuurd werken. Door samen met de markt het ontwerp en de uitvoering te doorleven beheersen we risico's maximaal beheerst.

1.5 Kredietaanvraag planuitwerking in twee delen
De aanvraag van het krediet voor de planuitwerking wordt gesplitst in twee delen. Deze aanvraag betreft het voorbereidingskrediet om te kunnen starten met de planuitwerking. Het tweede deel volgt na uitwerking en afstemming van het plan van aanpak met de partners en het begeleidingsteam van het hoogwaterbeschermingsprogramma. Dit verwachten we in Q1 2027 te hebben afgerond.

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

1. *De voorbereiding van de planuitwerking is een tijdelijke voorfinanciering door het waterschap*
   De subsidieaanvraag voor de planuitwerking inclusief de activiteiten ten behoeve van de voorbereiding zijn onderdeel van de subsidieaanvraag die in Q1 2027 wordt ingediend bij het HWBP. De periode tussen het ter beschikking stellen van het gevraagde investeringskrediet en het verkrijgen van de subsidiebeschikking vanuit het HWBP is feitelijk een voorfinanciering. Daarmee bestaat een gering risico dat bij toetsing bepaalde werkzaamheden toch niet subsidiabel blijken te zijn conform het principe van de projectgebonden eigen bijdrage (90% bijdrage HWBP, 10% bijdrage Aa en Maas). Het HWBP kijkt positief aan tegen het principe om voorbereidende werkzaamheden te doen vooruitlopend op de definitieve subsidiebeschikking voor de realisatiefase.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

In de Programmabegroting 2026, vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van 14 november 2025, is op basis van de programmering een investeringsvolume doorgerekend in meerjarig kader waarin de planuitwerkingsfase van HWBP Lith - Bokhoven is meegenomen (zie afbeelding hieronder).

PJB-nr.	Projectnaam	Fase	Besluit	Uitgaven/inkomsten	Totaal
354	HWBP Lith-Bokhoven	*Voorbereiding/ uitvoering*	-	Uitgaven	€ 29.060.000
				Inkomsten	€ -26.120.000
Opgenomen in de programmering 2026				**Totaal BRUTO**	**€ 29.060.000**
				Totaal NETTO	**€ 2.940.000**

Gevraagd krediet/ dekking

Het gevraagde krediet van € 4.480.000 kent de onderstaande onderdelen:

- het opstellen van plan van aanpak voor de planuitwerkingsfase
- verdiepende onderzoeken voor met name geotechniek en archeologie
- continuering van de kern van de projectorganisatie
- opstarten van het contracteren van een marktpartij
- enkele onderdelen verder uitwerken

Deze aanvraag is voorzien en het doorgerekende investeringsvolume biedt voldoende dekking. Het effect hiervan is doorgerekend in meerjarig kader.

Subsidie/bijdragen derden

De dijkgerelateerde kosten (exclusief interne rente) zijn voor 90% subsidiabel binnen de subsidieregeling van het HWBP.

Effect op de exploitatie

De kapitaallasten worden effectief vanaf 2030, het eerste jaar na de verwachte oplevering. De financiële consequentie van onderhavige aanvraag is zichtbaar in bijgevoegde financiële paragraaf.

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

Duurzaamheid wordt meegenomen als een belangrijk onderdeel tijdens de planuitwerkingsfase van het project LiBo.

VERVOLG

Q3 2026	Start voorbereidende werkzaamheden planuitwerking
Oktober 2026	Aanvraag voorbereidingskrediet planuitwerking AB
Januari 2027	Voorkeursalternatief gereed
Q1 2027	Besluit Voorkeursalternatief AB
Q1 2027	Subsidieaanvraag planuitwerking HWBP
Q1 2027	Kredietaanvraag planuitwerking AB
2027-2029	Planuitwerking
2030-2034	Realisatie

Het op te stellen plan van aanpak planuitwerking incl. kredietaanvraag voor de planuitwerking wordt geagendeerd voor de vergadering van het Algemeen Bestuur (planning Q1 2027).

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

We werken omgevingsgericht, verkennen breed en maken expliciete keuzes.
Een belangrijk accent in de nieuwe wet is omgevingsgericht werken. Om de omgeving een serieuze stem in de planvorming te geven organiseren we, net als in de verkenningsfase, werkplaatsen, dijktafels, verschillende informatiemomenten en hebben we een klankbordgroep. Hierin blijven we met bewoners en andere stakeholders aan tafel. We zijn duidelijk over wat

belanghebbenden van het project(team) kunnen verwachten en wat er met hun inbreng wordt gedaan. En deze werkwijze zetten we door in de PU fase.

BIJLAGEN

1. Raming (geheim)
2. Financiële paragraaf

VERSIEDATUM

1 september 2026

AB-BESLUIT

Djuma zaaknummer: 800111
Djuma documentnummer: 821661

ONDERWERP:

Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van de planuitwerking van het dijkverbeteringsproject Lith-Bokhoven

INVESTERINGSBESLUIT: IB2026-28

Het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas;

gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 1 september 2026;

gelet op het bepaalde in de gelet op het bepaalde in de Waterschapswet, de Algemene wet bestuursrecht en de Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen

gezien het advies van de commissie Watersysteem en Waterveiligheid van 17 september 2026;

B E S L U I T :

Een investeringskrediet van € 4.480.000 beschikbaar te stellen voor de voorbereiding van de planuitwerking van het dijkverbeteringsproject Lith-Bokhoven.

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van 9 oktober 2026,

De secretaris,	De dijkgraaf,
Peter Verlaan	Mario Jacobs

Printdatum: 22-6-2026

INVESTERING/ Financiële paragraaf

IB-nummer	2026-28	Waterschap Aa en Maas	Datum DB:	1-9-2026
			Datum AB:	9-10-2026

Algemeen

Waterschapstaak:	Watersysteembeheer
Projectverantwoordelijke afdeling:	Waterveiligheid
Betreft investeringsproject:	**HWBP Lith-Bokhoven Planuitwerking**
Soort investering:	**C**

Financieel		Krediet uitgaven	Krediet inkomsten	NETTO
Gevraagd investeringskrediet		€ 4.480.000	€ -4.027.500	€ 452.500
Programmeringcode/-nr.:	354	€ 29.060.000	€ -26.120.000	€ 2.940.000

Verdeling krediet	Krediet uitgaven	Krediet inkomsten	NETTO
Grond	€ -	€ -	€ -
Mechanisch/electrisch	€ -	€ -	€ -
Onderzoek en ontwikkeling	€ 4.480.000	€ -4.027.500	€ 452.500
Waterlopen en eenvoudige watersysteemkunstwerken	€ -	€ -	€ -
Totaal	**€ 4.480.000**	**€ -4.027.500**	**€ 452.500**

Kapitaallasten over het eerste volledige jaar:	2030
(Omslag)rente %	2,44%

Verdeling activa	Afschr.termijn	Afschrijving	Rente	Totaal kapitaallast.
Grond	40	€ -	€ -	€ -
Mechanisch/electrisch	15	€ -	€ -	€ -
Onderzoek en ontwikkeling	5	€ 90.500	€ 11.041	€ 101.541
Waterlopen en eenvoudige watersysteemkunstwerken	40	€ -	€ -	€ -
Totaal		€ 90.500	€ 11.041	€ 101.541
Toename overige jaarlijkse exploitatielasten (standaardnorm is 1,25% van gevraagd krediet)				N.v.t.
Afname jaarlijkse exploitatielasten				€ -
Totale lasten				€ 101.541

Verdeling totale lasten over de taken	
Watersysteembeheer	100,0%
Zuiveringsbeheer	0,0%

Kostentoedeling: Watersysteembeheer				eenheden	
Ingezetenen	29,79%	€	30.249,06	333.500	€ 0,09
Gebouwd	59,69%	€	60.609,82	187.549.000.000	0,00003%
Ongebouwd	10,35%	€	10.509,49	98.350	€ 0,11
Natuurterreinen	0,17%	€	172,62	28.000	€ 0,01
Kostentoedeling: Zuiveringsbeheer				**eenheden**	
Per vervuilingseenheid (v.e.)		€	-	1.203.500	€ -
Totaal Generaal		**€**	**101.541,00**		

Overige gegevens

Investeringskredietnummer:	I1043501	HWBP Lith-Bokhoven Planuitwerking
Programma (toebedeling)	100%	Waterveiligheid
Beleidsveld	61100000	Aanleg en onderhoud waterkeringen
Werkplanproductnummer	61121001	Aanleg en verwerving primaire waterkering

Commissieadvies	
Datum vergadering:	**Watersysteem en Waterveiligheid d.d. 17 september 2026**
Agendapunt:	**4.3 Investeringskrediet ten behoeve van de voorbereiding van de planuitwerking van het dijkverbeteringsproject Lith-Bokhoven**
Advies:	*De commissie adviseert positief.* *Het agendapunt als **hamerstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.*

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3403
Extern Zaak ID	0654851125
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	4.1.B
Titel	Concept-begroting 2027, Jaarrekening 2025 en Jaarverslag 2025 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Dijk, P. van

Bijlagen
Adviesnota en besluit AB
Bijlage 1 Conceptbegroting 2027 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant
Bijlage 2 Jaarrekening 2025 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant
Bijlage 3 Jaarverslag 2025 GR Muskusrattenbeheer Noord-Brabant
Bijlage 4 Concept zienswijzebrief Conceptbegroting 2027 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant
TOEGEVOEGD: Advies commissie WW 17 september 2026_4.4 Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissie Watersysteem en Waterveiligheid	17 september 2026
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

1. Kennis te nemen van de Jaarrekening 2025, Jaarverslag 2025 en Conceptbegroting 2027 van GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant;
2. In te stemmen met het versturen van bijgaande zienswijze op de Conceptbegroting 2027 van GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant.

Zaaknummer: 851125

ADVIESNOTA EN BESLUIT VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 9 OKTOBER 2026

VOORSTEL

1. Kennis te nemen van de Jaarrekening 2025, Jaarverslag 2025 en Conceptbegroting 2027 van GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant;
2. In te stemmen met het versturen van bijgaande zienswijze op de Conceptbegroting 2027 van GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant.

PROBLEEMSTELLING

Door de Brabantse waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta en De Dommel is de wettelijke waterschapstaak inzake de uitvoering van de muskus- en beverrattenbestrijding ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling (GR). Daarbij is overeengekomen dat waterschap Brabantse Delta zorgt voor de uitvoering en administratie van deze GR. Alle baten en lasten die uit de regeling voortvloeien, worden verantwoord in de jaarrekening van waterschap Brabantse Delta. De totale kosten worden jaarlijks evenredig over de 3 Brabantse waterschappen verdeeld. Conform artikel 4 van de GR heeft waterschap Brabantse Delta bijgaande conceptbegroting voor 2027 opgesteld (bijlage 1), welke nu ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de besturen van de deelnemende waterschappen.

Tevens ontvingen wij van waterschap Brabantse Delta de (financiële) Jaarrekening 2025 (bijlage 2) en het inhoudelijke Jaarverslag 2025 (bijlage 3). Tot slot is bijgevoegd de concept zienswijzebrief m.b.t. de Conceptbegroting 2027 (bijlage 4).

BEOOGD EFFECT

Een bestuurlijk goedgekeurde begroting voor 2027.

ARGUMENTEN

2.1 De begroting voldoet aan vastgesteld beleid

De begroting voldoet aan het in het bestuurlijk overleg Muskusrattenbestrijding vastgestelde beleid.

Vanaf 2025 is rekening gehouden met de in 2022 door de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen vastgestelde solidariteitsfinanciering. Dit houdt in dat vanaf 2023 alle waterschappen bijdragen aan het tegenhouden van de muskusrat aan de landsgrenzen en de grote wateren. Voor de GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant zijn de grote wateren de Maas en de Dommel. Daarbij betalen alle waterschappen jaarlijks een financiële bijdrage aan de Unie van Waterschappen. Vervolgens verstrekt de Unie van Waterschappen jaarlijks een bijdrage aan alleen de bestrijdingsorganisaties die belast zijn met de bestrijding aan de landsgrenzen en grote wateren.

Momenteel speelt een landelijke discussie over het al dan niet ondersteunen van de bestrijdingsorganisatie in West- en Midden-Nederland, waarvan het gebied niet grenst aan landsgrenzen of grote wateren. Daarbij is het voorstel om op basis van de

solidariteitsuitgangspunten voor de grensbewaking, ook deze bestrijdingsorganisatie jaarlijks een bijdrage in de bestrijdingskosten te verstrekken. De drie Brabantse bestuurders hebben mondeling commitment bereikt over het alvast in deze begroting voorsorteren op de invoering van mogelijke solidariteitsondersteuning van bestrijdingsorganisatie West- en Midden-Nederland. In totaal is hiervoor in de begroting 2027 een extra budget van € 450.000 opgenomen (€ 150.000 per waterschap). Mocht hier uiteindelijk in 2027 niets of minder op worden uitgegeven, dan vloeit dit weer terug naar de Brabantse waterschappen.

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

n.v.t.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

In de nog vast te stellen begroting 2027 van waterschap Aa en Maas wordt rekening gehouden met de voor 2027 begrote deelnemersbijdrage van € 1.257.362 voor de GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant.
Ten aanzien van de Jaarrekening 2025 van de GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant geldt dat de werkelijke deelnemersbijdrage is uitgekomen op € 1.025.876. In de begroting voor 2025 was rekening gehouden met een te verwachten bijdrage van € 1.123.181. Dit betekent dat een financieel voordeel is ontstaan van € 97.305. Dit bedrag is inmiddels ontvangen van Brabantse Delta en wordt verantwoord in de Jaarrekening 2026 van waterschap Aa en Maas.

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

n.v.t.

UITVOERING/VERVOLG

Na ontvangst van de zienswijzen van de deelnemers kan de Begroting 2027 definitief worden vastgesteld in het bestuurlijk overleg Muskusrattenbestrijding.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Geen opmerkingen.

BIJLAGEN

1. Conceptbegroting 2027 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant;
2. Jaarrekening 2025 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant;
3. Jaarverslag 2025 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant;
4. Concept zienswijzebrief Conceptbegroting 2027 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant.

VERSIEDATUM

1 september 2026

AB-BESLUIT

Djuma zaaknummer: 851125

ONDERWERP:

Conceptbegroting 2027, Jaarrekening 2025 en Jaarverslag 2025 van GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant

---

Het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas;
gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 1 september 2026;
gelet op het bepaalde in de Wet Gemeenschappelijke regelingen;
gezien het advies van de commissie Watersysteem en Waterveiligheid van 17 september 2026;
overwegende

B E S L U I T :

In te stemmen met het versturen van bijgaande zienswijze op de Conceptbegroting 2027 van GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant.

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van 9 oktober 2026,

De secretaris,	De dijkgraaf,
Peter Verlaan	Mario Jacobs

Brabantse waterschappen
Muskusrattenbeheer

CONCEPTBEGROTING 2027

Aa en Maas · De Dommel · Brabantse Delta

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING

Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant

CONCEPT

BEGROTING 2027

Financieel overzicht en toelichting

Aa en Maas · De Dommel · Brabantse Delta

Versie voor bestuurlijke besluitvorming
Zaaknummer 1039235 · Kenmerk 1039236

Breda, 6 juli 2026

Aanleiding

Op grond van de aangepaste Waterwet is de muskus- en beverrattenbestrijding vanaf 1-1-2011 een wettelijke waterschapstaak. Voordien was het beheer provinciaal georganiseerd. Door de waterschappen Aa en Maas, De Dommel en Brabantse Delta is daartoe een gemeenschappelijke regeling (lichte GR) getroffen voor uitvoering van het muskus- en beverrattenbeheer in Noord-Brabant tot aan de Maas.

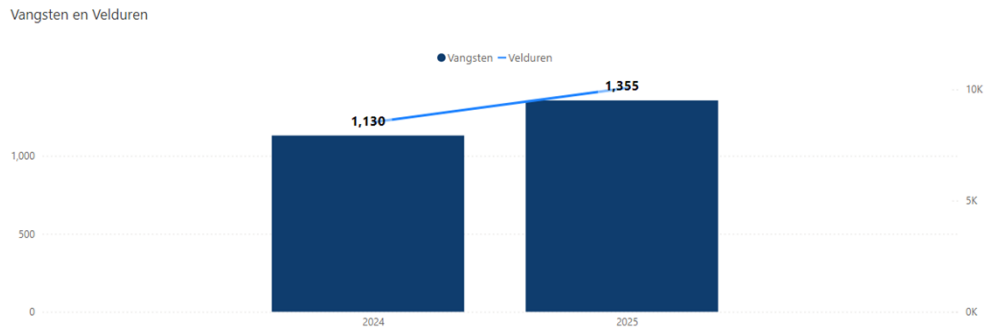
Muskus- en beverratten worden bestreden om schade aan vooral waterstaatswerken (zoals dijken, kades en oevers van watergangen) te voorkomen. Bij goed beheer is de muskus- en beverrattenpopulatie dermate laag, dat de vraatschade aan natuurlijke vegetaties en gewassen minimaal is of niet voorkomt. De bestrijding geschiedt met mechanische vangmiddelen, zoals klemmen, fuiken en vangkooien. In het gehele gebied zijn 30 personen actief die muskus- en beverratten speuren en vangen. In natuurgebieden worden met de betreffende beheerders afspraken gemaakt over methode en tijdstip van betreden. Sinds 2015 worden de vangstgegevens digitaal in het veld geregistreerd.

Naar aanleiding van de landelijke Veldproef Muskusratten bij o.a. Dinteloord (2014-2017) heeft de Commissie Muskus en Beverratten een vervolgonderzoek laten uitvoeren naar de haalbaarheid van een nieuwe strategie. De uitkomst hiervan was dat in juni 2019 de 21 waterschappen in Nederland hebben besloten tot een strategie, waarbij de muskusrat wordt teruggedrongen tot aan de landsgrens. Het project “Terugdringen tot aan de Landsgrens” is daarom het nieuwe ijkpunt voor de bestrijding in Nederland. In 2034 willen de gezamenlijke 8 bestrijdingsorganisaties, verantwoordelijk voor de uitvoering van de muskus- en beverrattenbestrijding, hieraan voldoen in het kerngebied. Om dit te realiseren moet het aantal velduren voor Brabant op 30.000 per jaar uitkomen. Dit is omgerekend 1,25 velduur per kilometer water per jaar overeenkomstig het landelijk vastgestelde uitgangspunt in 2019. Belangrijk hierbij is dat we de neergaande lijn van het aantal vangsten door kunnen zetten en in staat zijn opverende en tot dan toe verborgen populaties te elimineren om zodoende richting de nuloptie te gaan in het kerngebied.

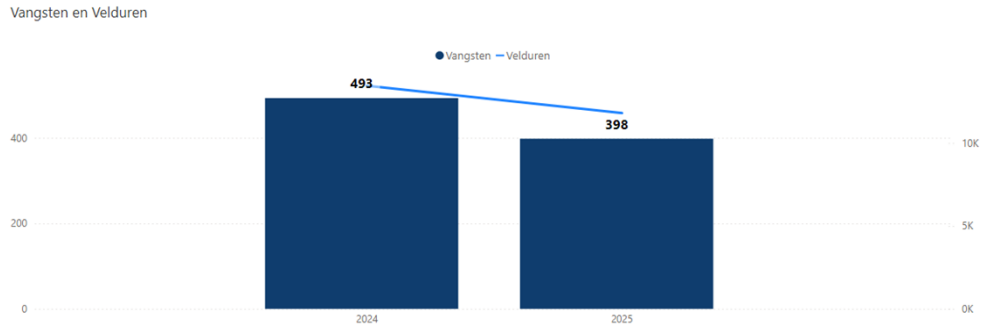
In het verlengde van de landelijke strategie heeft de Unie van Waterschappen (UVW) medio 2022 de solidariteitsfinanciering vastgesteld. Deze regeling houdt in dat alle 21 waterschappen bijdragen aan het tegenhouden van de muskusrat aan de landsgrenzen en de grote wateren. Vanaf 1 januari 2023 wordt de solidariteitsfinanciering voor 25% toegepast binnen de Unie van Waterschappen. Dit betekent dat een bijdrage wordt betaald per waterschap in Nederland op basis van 50% rekenkundig gemiddelde en 50% op basis van WOZ-waarde. Daartegenover staat een subsidiebedrag. Dit bedrag is afhankelijk of zogenaamde uurhokken (5x5km) direct grenzen aan België of Duitsland en de grote wateren en is gekoppeld aan de inspanningsverplichting om het gestelde doel te bereiken. Voor de GR zijn de grote wateren De Dommel en de Maas. Binnen de GR Brabant is afgesproken dat de landelijke bijdrage per waterschap betaald wordt en dat de revenuen van de drie waterschappen in de GR verrekend worden.

In 2025 zijn in Brabant in totaal 2.634 muskusratten gevangen waarvan 994 (+76%) in het kerngebied. Dat is een stijging op het totaal van 17,2% ten opzichte van 2024. In 2024 werden er totaal 2.247 muskusratten gevangen waarvan 582 in het kerngebied. De toename hangt samen met het langdurig hoge waterpeil eind 2023 en vrijwel heel 2024 in met name de vrij afwaterende gebieden, waardoor muskusratten minder zichtbaar en kwetsbaar waren. Daarnaast is op het industrieterrein Moerdijk een relatief grote populatie verwijderd, die zich daar ongehinderd had kunnen uitbreiden. Uiteraard zijn hierop adequate maatregelen genomen. Daarnaast speelde het effect van de druk op de populaties in respectievelijk België en Limburg. Dit effect houdt in dat deze “opgejaagde” dieren zich gaan verplaatsen.

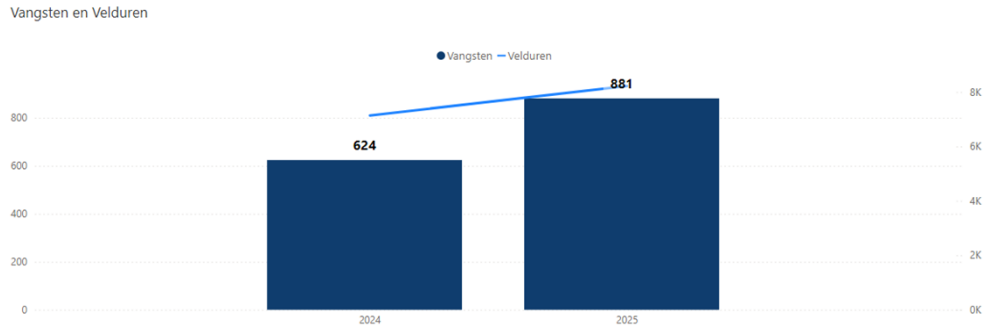
Landelijk is er met name bij bestrijdingsorganisatie West- en Midden-Nederland sprake van een personele onderbezetting waardoor de vangsten daar stijgen. Deze paradox moet opgeheven worden om het landelijke doel in 2034 te kunnen bereiken. In een gezonde situatie dalen namelijk de vangsten bij een gerelateerde bezetting.

Aa en Maas vangsten en uren 2025 t.o.v. 2024

Brabantse Delta vangsten en uren 2025 t.o.v. 2024

De Dommel vangsten en uren 2025 t.o.v. 2024

Door de muskusrattenpopulatie omlaag te krijgen, kan het aantal uitstaande vangmiddelen zo laag als mogelijk worden gehouden. De vangmiddelen en –methoden worden zodanig aangepast dat bijvangst (vangsten niet zijnde muskus- of beverrat) tot een minimum beperkt wordt en daardoor geen bedreiging vormt voor het voortbestaan van de betreffende diersoorten.
Sinds 1 januari 2023 is er binnen de GR gekozen voor een extra bestrijder ter ondersteuning en kennisinbreng van de groeiende beverpopulatie.

Context

In de gemeenschappelijke regeling is opgenomen dat waterschap Brabantse Delta verantwoordelijk is voor het opstellen van een begroting. Volgens artikel 4, lid 1 van deze regeling dient het ontwerp van de begroting vooraf ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de overige deelnemende waterschappen. Bestuurlijke afstemming daarover heeft plaatsgevonden op 6 juli 2026. Er zijn geen zienswijzen over de conceptbegroting ingediend. Na bespreking in een bestuurlijk vooroverleg wordt de begroting 2027 formeel ter goedkeuring voorgelegd aan de besturen van de waterschappen.

Jaarrekening 2025 en eindafrekening deelnemers

Boekjaar 2025 is afgesloten met een definitieve bijdrage van € 1.025.876 per waterschap. In de begroting 2025 was een bijdrage geraamd van 1.123.181. Dit resulteert in een voordeel van -/- € 97.305 per waterschap. De door de accountant goedgekeurde jaarrekening is op 1 juli 2026 vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Nadien zullen de eindafrekeningen inclusief de jaarstukken worden verstuurd naar de deelnemende waterschappen. Voor een gedetailleerde toelichting op de jaarrekeningcijfers verwijs ik u naar bijlage 11 van de gepubliceerde jaarstukken over 2025 van waterschap Brabantse Delta op de website www.brabantsedelta.nl.

Brabantse waterschappen Muskusrattenbeheer

Gemeenschappelijke Regeling Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant Begroting 2027

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Kosten			
Salarissen en sociale lasten	€ 2.501.837	€ 2.574.266	€ 2.475.567
Overige personeelslasten	€ 86.930	€ 79.160	€ 76.200
Personeel van derden			
Duurzame gebruiksgoederen	€ 30.294	€ 45.000	€ 40.000
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	€ 78.520	€ 110.000	€ 110.000
Energie	€ 74	€ 1.000	€ 500
Verzekering	€ 2.197	€ 2.400	€ 2.500
Onderhoud door derden	€ 24.088	€ 17.000	€ 30.000
Overige diensten door derden	€ 72.873	€ 95.400	€ 106.550
Onvoorziene kosten solidariteitsfinanciering	€ 0	€ 0	€ 450.000
Doorbelasting dienstauto's	€ 286.986	€ 560.000	€ 580.000
Doorbelasting dienstkleding	€ 29.500	€ 30.000	€ 31.000
Doorbelasting ondersteunende beheerproducten	€ 303.281	€ 308.100	€ 316.670
Totaal kosten	€ 3.416.579	€ 3.822.325	€ 4.218.987
Opbrengsten			
Overige personeelsbaten	€ 126.570	€ 25.000	
Vergoeding beverrattenbeheer	€ 40.408	€ 16.500	€ 60.900
Vergoeding uit solidariteitsfinanciering	€ 171.973	€ 172.000	€ 386.000
Nog te dekken door waterschappen	€ 3.077.629	€ 3.608.825	€ 3.772.087
Totaal opbrengsten	€ 3.416.579	€ 3.822.325	€ 4.218.987
Te dekken per waterschap	**€ 1.025.876**	**€ 1.202.942**	**€ 1.257.362**
Bijdrage per waterschap	**€ 1.025.876**	**€ 1.202.942**	**€ 1.257.362**

Toelichting op de begroting 2027

Salarissen en sociale lasten (raming 2027 € 2.475.567)

Begroting	2026	2027	Verschil
Salarissen	€ 1.655.625	€ 1.596.016	€ (59.609)
Individueel Keuze Budget	€ 335.564	€ 330.006	€ (5.558)
Sociale lasten	€ 442.517	€ 423.703	€ (18.814)
Werkgeversaandeel ZVW	€ 121.183	€ 109.892	€ (11.291)
Ambtsjubilea/bijzonder belonen	€ 14.251	€ 5.950	€ (8.301)
Overwerk	€ 5.125	€ 10.000	€ 4.875
Salarissen en sociale lasten	**€ 2.574.266**	**€ 2.475.567**	**€ (98.698)**

De toegestane formatie bedraagt momenteel 32,8 fte. Dit is inclusief de voorgestelde uitbreiding van 1 fte voor het uitvoeren van extra activiteiten als gevolg van aanwezigheid van bevers. In de begroting 2026 lag het werkelijke aantal ingevulde fte's op 33,65. Dit is tijdelijk vanwege de dakpanconstructie voor de medewerkers die in 2026 met pensioen gaan. In 2027 zijn er geen medewerkers die uit dienst gaan vanwege het naderen van de pensioengerechtigde leeftijd.

Loonkostenontwikkeling 2027

In de begroting 2026 was rekening gehouden met een CAO-stijging van 4,87%. Dit was conform de CAO-afspraak Werken voor waterschappen 2025-2026. Momenteel is er nog geen vastgestelde CAO voor begrotingsjaar 2027. Als uitgangspunt is rekening gehouden met een CAO-stijging van 3,75%. Deze kan nog licht wijzigen nadat de CAO onderhandelingen definitief zijn afgerond.

Overige personeelslasten (raming 2027 € 76.200)

Dit betreffen opleidingskosten, arbozorgkosten en vergoedingen voor de opslag van materieel. Van de totale raming van € 76.200 is € 46.200 bestemd voor opleidingskosten. Voor arbozorg is € 15.000 geraamd. Onder deze begrotingspost vallen daarnaast geringe bedragen voor reiskosten en teambuilding.

Duurzame gebruiksgoederen (raming 2027 € 40.000)

Deze raming betreft de aanschaf/inruil van quads, kano's, boten en aanhangwagens.

Overige gebruiks- en verbruiksgoederen (raming 2027 € 110.000)

Dit betreft de aanschafkosten van klemmen, gaas en kooien.

Energie (raming 2027 € 500)

Dit betreft de brandstofkosten van de vaar- en voertuigen.

Verzekering (raming 2027 € 2.500)

Dit betreft de kosten van de ongevallenverzekering en de verzekering voor materieel.

Onderhoud door derden (raming 2027 € 30.000)

Dit betreffen onderhoudskosten en keuringen van boten, aanhangwagens en quads.

Overige diensten door derden (raming 2027 € 106.550)

Dit is inclusief kosten voor e-DNA bemonstering van € 50.000. De bemonstering wordt door Aquon uitgevoerd. Verder betreft het restant van deze begrotingspost uit o.a. kosten van telefonie, datacommunicatie en vergunningen.

(On)voorziene kosten solidariteitsfinanciering (raming 2027 € 450.000)
Momenteel speelt een landelijke discussie over het al dan niet ondersteunen van bestrijdingsorganisatie West- en Midden-Nederland op basis van de solidariteitsuitgangspunten voor de grensbewaking. Tijdens het bestuurlijk overleg op 6 juli 2026 is mondeling commitment bereikt over het alvast in deze begroting voorsorteren op mogelijke ondersteuning van bestrijdingsorganisatie West- en Midden-Nederland vanuit de gemeenschappelijke regeling. Voor de jaren vanaf 2028 tot en met 2031 is vooralsnog een p.m. post hiervoor opgenomen.

Doorbelasting dienstauto's (raming 2027 € 580.000)
Vanaf 2026 is de overstap naar lease-auto's volledig gemaakt. Het betreffen 33 voertuigen en in de maandelijkse leasetermijnen zijn kosten voor onderhoud, brandstof, houderschapsbelasting en verzekering inbegrepen. De enige grote variabele kosten zijn brandstofkosten. Deze zijn vooraf lastig te bepalen. Vanwege geopolitieke ontwikkelingen zien we dat de brandstofkosten, met name diesel, de laatste maanden weer flink zijn gestegen. Hier is rekening mee gehouden door een extra bedrag in de begroting te reserveren van € 50 per voertuig per maand. Hiermee hopen we deze kostenstijging grotendeels te dekken.

Doorbelasting dienstkleding (raming 2027 € 31.000)
Met een grote leverancier voor dienstkleding is een raamcontract afgesloten. Om veilig te kunnen werken levert deze leverancier naast dienstkleding ook persoonlijke beschermingsmiddelen zoals veiligheidsschoeisel, hand- en armbescherming etc.

Doorbelasting van de kosten van ondersteunende beheerproducten (raming 2027 € 316.670)
De kosten van de ondersteunende beheerproducten worden op basis van bestede uren of directe kosten toegerekend aan het muskusrattenbeheer. Per ondersteunend beheerproduct is beoordeeld in welke mate het bijdraagt aan de taak en wat een realistische vergoeding is. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven.

Toerekening aan GR muskusrattenbeheer Noord-Brabant			
Ondersteunend beheerproduct		Kosten	Grondslag *)
Ontwerp, bouw en onderhoud programmatuur (ICT)	€	48.000	2,0 fte
Huisvesting	€	10.400	2,0 fte
Centraal management	€	4.400	2,0 fte
Personeelsbeleid en -beheer	€	139.000	33,0 fte
Interne communicatie	€	19.000	33,0 fte
Algemeen bestuurlijke en juridische ondersteuning	€	4.600	2,0 fte
Interne faciliteiten	€	18.700	2,0 fte
Onderhoud	€	15.000	2,0 fte
Organisatiebeleid en -beheer	€	8.620	1,4%
Financieel beleid	€	7.700	1,4%
Meerjarenraming en begroting	€	3.250	1,4%
Comptabiliteit	€	13.900	1,4%
Bestuursprogramma en kadernota	€	4.200	1,4%
Kwaliteit, Arbo en Milieu (KAM)	€	10.650	1,4%
Concerncontrol	€	2.750	1,4%
Managements- en bestuursrapportages	€	6.500	1,4%
Totale doorberekeningen	**€**	**316.670**	

*) 1,4% van de totale kosten van het ondersteunend beheerproduct

Doorbelasting op basis van directe uren

De volgende ondersteunende beheerproducten worden doorgerekend op basis van de directe uren per primair beheerproduct.

- Ontwerp, bouw en onderhoud programmatuur (ICT)
- Huisvesting
- Centraal management
- Personeelsbeleid en – beheer
- Interne communicatie
- Algemeen bestuurlijke en juridische ondersteuning
- Interne faciliteiten
- Onderhoud

De kosten van personeelsbeleid en -beheer en interne communicatie worden gemaakt ten behoeve van alle medewerkers. Er wordt bij deze ondersteunende beheerproducten daarom gerekend met 33 fte. Van het kantoor, ICT en interne faciliteiten wordt uitsluitend door de teammanager en de opzichters gebruik gemaakt. Hierbij wordt gerekend met slechts 2 fte's (2.800 uur). Ook voor Centraal management en Bestuurlijke en juridische ondersteuning wordt gerekend met 2 fte. Als voorbeeld volgt de berekening van personeelsbeleid en -beheer. In de jaarrekening 2025 bedroeg het totaal aantal directe uren op de eindproducten 582.149 uur waaronder 52.162 valt toe te rekenen aan muskusrattenbestrijding. Dit is 8,96% van het totaal (52.162/582.149 x 100%). Het werkelijke aandeel van de muskusrattenbestrijding is hiermee 8,96% x € 1.469.791 = € 131.693. Aan de GR muskusrattenbestrijding wordt hiermee € 131.693 toegerekend.

Doorbelasting op basis van directe kosten

De volgende ondersteunende beheerproducten worden doorgerekend op basis van de directe kosten per primair beheerproduct.

- Organisatiebeleid en –beheer
- Financieel beleid
- Meerjarenraming en begroting
- Comptabiliteit
- Bestuursprogramma en kadernota
- KAM
- Concern control
- Management- en bestuursrapportages

De directe kosten van de muskusrattenbestrijding bedroegen in de jaarrekening 2025 1,391% van de totale directe kosten van alle primaire beheerproducten. Van de totale kosten van bijvoorbeeld het ondersteunend beheerproduct Bestuursprogramma en kadernota wordt daarom 1,391% toegerekend aan de GR Muskusrattenbestrijding. In 2025 bedroeg het werkelijke aandeel van ondersteunend beheerproduct Bestuursprogramma en voorjaarsnota voor de GR Muskusrattenbestrijding: 1,391% van € 174.830 = € 2.432.

Vergoeding beverrattenbestrijding (bijdrage 2027 € 60.900)

Dit betreft een vergoeding van de Unie van Waterschappen uit het landelijk budget voor de bestrijding van beverratten.

Vergoeding uit solidariteitsfinanciering (bijdrage 2027 € 386.000)

De invoering van de solidariteitsfinanciering is stapsgewijs vanaf 2023 ingevoerd en loopt tot en met 2031 e.v. Voor de Gemeenschappelijke Regeling Muskusrattenbestrijding is de invoering gunstig vanwege de jaarlijkse vergoeding die hieruit voortvloeit. De vergoeding voor begrotingsjaar 2027 wordt geraamd op € 386.000.

Bijdrage deelnemers (bijdrage 2027 € 1.257.362)

Ten opzichte van de begroting 2026 stijgt de bijdrage per deelnemer in 2027 met € 54.420 (4,5%). De te dekken kosten per waterschap bedragen hiermee € 1.257.362.

Meerjarenraming 2027-2031

Bij het opstellen van de meerjarenbegroting is gerekend met een inflatiepercentage van 3% in 2027 en 2,25% in 2028. Voor de jaren vanaf 2029 is gerekend met een inflatiepercentage van 2%. Voor de salariskosten is in 2027 uitgegaan van een stijging van 3,75% per jaar. Voor de jaren erna is gerekend met een stijging van 3% per jaar.

Meerjarenraming	2027	2028	2029	2030	2031
Kosten					
Salarissen en sociale lasten	€ 2.475.567	€ 2.549.834	€ 2.626.329	€ 2.705.119	€ 2.786.273
Overige personeelslasten	€ 76.200	€ 78.261	€ 80.302	€ 82.398	€ 84.551
Duurzame gebruiksgoederen	€ 40.000	€ 40.900	€ 41.718	€ 42.552	€ 43.403
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	€ 110.000	€ 112.475	€ 114.725	€ 117.019	€ 119.359
Energie	€ 500	€ 511	€ 521	€ 532	€ 543
Verzekering	€ 2.500	€ 2.556	€ 2.607	€ 2.660	€ 2.713
Onderhoud door derden	€ 30.000	€ 30.675	€ 31.289	€ 31.914	€ 32.553
Overige diensten door derden	€ 106.550	€ 108.947	€ 111.126	€ 113.349	€ 115.616
Onvoorziene kosten solidariteitsfinanciering	€ 450.000	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Doorbelasting dienstauto's	€ 580.000	€ 593.050	€ 604.911	€ 617.009	€ 629.349
Doorbelasting dienstkleding	€ 31.000	€ 31.698	€ 32.331	€ 32.978	€ 33.638
Doorbelasting ondersteunende beheerproducten	€ 316.670	€ 323.795	€ 330.286	€ 337.049	€ 343.951
Totaal kosten	€ 4.218.987	€ 3.872.703	€ 3.976.146	€ 4.082.579	€ 4.191.948
Opbrengsten					
Overige personeelsbaten	€ -				
Vergoeding beverrattenbeheer	€ 60.900	€ 60.900	€ 60.900	€ 60.900	€ 60.900
Vergoeding uit solidariteitsfinanciering	€ 386.000	€ 386.000	€ 386.000	€ 386.000	€ 386.000
Nog te dekken door waterschappen	€ 3.772.087	€ 3.425.803	€ 3.529.246	€ 3.635.679	€ 3.745.048
Totaal opbrengsten	€ 4.218.987	€ 3.872.703	€ 3.976.146	€ 4.082.579	€ 4.191.948
Te dekken per waterschap	€ 1.257.362	€ 1.141.934	€ 1.176.415	€ 1.211.893	€ 1.248.349
Bijdrage per waterschap wordt	**€ 1.257.362**	**€ 1.141.934**	**€ 1.176.415**	**€ 1.211.893**	**€ 1.248.349**
stijging t.o.v. voorgaande jaar	€ 54.420	€ (115.428)	€ 34.481	€ 35.478	€ 36.456
stijging t.o.v. voorgaande jaar	4,5%	-9,2%	3,0%	3,0%	3,0%

Bijlage 11: Jaarrekening 2025 gemeenschappelijke rekening muskusratten

	Rekening 2025	Begroting 2025[8]	Rekening 2024
Kosten			
Salarissen en sociale lasten	€ 2.501.837	€ 2.650.344	€ 2.400.806
Overige personeelslasten	€ 86.930	€ 77.600	€ 103.977
Personeel van derden			€ 9.750
Duurzame gebruiksgoederen	€ 30.294	€ 45.000	€ 29.047
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	€ 78.520	€ 100.000	€ 95.243
Energie	€ 74	€ 1.000	€ 1.155
Verzekering	€ 2.197	€ 2.300	€ 1.157
Onderhoud door derden	€ 24.088	€ 15.000	€ 7.685
Overige diensten door derden	€ 72.873	€ 88.900	€ 43.006
Doorbelasting dienstauto's	€ 286.986	€ 276.000	€ 304.669
Doorbelasting dienstkleding	€ 29.500	€ 29.500	€ 29.000
Doorbelasting ondersteunende beheerproducten	€ 303.281	€ 297.400	€ 314.968
Totaal kosten	€ 3.416.579	€ 3.583.044	€ 3.340.461
Opbrengsten			
Overige personeelsbaten	€ 126.570	€ 25.000	€ 137.812
Vergoeding beverrattenbeheer	€ 40.408	€ 16.500	€ 43.078
Vergoeding uit solidariteitsfinanciering	€ 171.973	€ 172.000	€ 171.973
Nog te dekken door waterschappen	€ 3.077.628	€ 3.369.544	€ 2.987.598
Totaal opbrengsten	€ 3.416.579	€ 3.583.044	€ 3.340.461
Te dekken per waterschap	€ 1.025.876	€ 1.123.181	€ 995.866
Inzet voorziening of bestemmingsreserve			€ -22.887
Bijdrage per waterschap	**€ 1.025.876**	**€ 1.123.181**	**€ 972.979**

[8] In tegenstelling tot de jaarrekening van waterschap Brabantse Delta heeft de gemeenschappelijke regeling Muskusratten geen gewijzigde begroting.

Toelichting jaarrekening GR Muskusrattenbestrijding 2025 Verschillen Rekening - Begroting

Kosten

Personeelskosten (€ 139.177 voordeel)

De gemiddelde bezetting bedroeg in 2025 34 fte; per 31 december 2025 bedraagt de bezetting 33,67 fte.
In de begroting 2025 was uitgegaan van een bezetting van 34 fte.
Het team Muskusrattenbeheer bestaat uit een teammanager, 2 rayonleiders en 31 muskusrattenbeheerders.

-/- = voordeel ; +/+ =nadeel

Personeelskosten	Rekening 2025	Begroting 2025	Verschil
Salarissen en sociale lasten	€ 2.501.837	€ 2.650.344	€ -148.507
Overige personeelslasten	€ 86.930	€ 77.600	€ 9.330
Personeel van derden			
Totaal	*€ 2.588.768*	*€ 2.727.944*	*€ -139.177*

Ondanks de lagere salarislasten zijn de overige personeelslasten hoger t.o.v. de begroting. Dit heeft te maken met een eenmalig uitgekeerde transitievergoeding.

Duurzame gebruiksgoederen (€ 14.706 voordeel)

In 2025 zijn 2 kano's en een e-DNA filtervoorziening aangeschaft.

Overige gebruiks- en verbruiksgoederen (€ 21.480 voordeel)

In 2024 zijn extra buizen, palen en gaas aangeschaft waardoor het jaar 2025 begon met een grote voorraad. Daarnaast zijn er minder waadpakken, reddingsvesten aangeschaft vergeleken met vorig jaar.

Onderhoud door derden (€ 9.088 nadeel)

Het betreffen voornamelijk modificaties en onderhoud aan quads.

Overige diensten door derden (16.027 voordeel)

Hieronder vallen o.a. datacommunicatie en telefonie, ICT dienstverlening maar ook de vergunningen en leges. Daarnaast is er voor dit boekjaar een extra budget voor e-DNA bemonstering opgenomen. Dit budget is slechts gedeeltelijk benut, omdat dit voor de eerste keer in de begroting is opgenomen en vrij lastig was in te schatten.

Doorbelasting dienstauto's (€ 10.986 nadeel)

De kosten betreffen de laatste afschrijvingslasten van de huidige dienstauto's, onderhoudskosten en houderschapsbelasting.

Doorbelasting ondersteunende beheerproducten (€ 5.881 nadeel)

De kosten van de ondersteunende beheerproducten worden volgens de BBP methodiek op basis van bestede uren of directe kosten toegerekend aan de beheerproducten.

Toerekening ondersteunende beheerproducten	Rekening 2025	Begroting 2025
Centraal management	€ 2.991	€ 4.200
Organisatiebeleid en - beheer	€ 8.745	€ 8.500
Personeelsbeleid en - beheer	€ 131.693	€ 137.000
Interne communicatie	€ 20.395	€ 17.000
Bestuurlijke en juridische ondersteuning	€ 5.175	€ 4.500
Huisvesting	€ 10.442	€ 10.200
Interne faciliteiten	€ 12.500	€ 18.000
Financieel Beleid	€ 2.549	€ 5.000
Meerjarenraming en begroting	€ 1.968	€ 2.300
Comptabiliteit	€ 16.615	€ 12.200
Ontwikkeling, implementatie en onderhoud ICT	€ 51.623	€ 46.000
Bestuursprogramma en voorjaarsnota	€ 2.432	€ 3.100
Kwaliteit, Arbo en Milieu	€ 9.489	€ 8.500
Concerncontrol	€ 6.339	€ 3.400
Onderhouden	€ 17.067	€ 13.000
Management- en bestuursrapportages	€ 3.258	€ 4.500
Totaal	**€ 303.281**	**€ 297.400**

Doorbelasting op basis van directe uren

De volgende ondersteunende beheerproducten worden doorgerekend op basis van de directe uren per primair beheerproduct.

- Ontwikkeling, implementatie en onderhoud ICT
- Huisvesting
- Centraal management
- Personeelsbeleid en -beheer
- Interne communicatie
- Bestuurlijke en juridische ondersteuning
- Interne faciliteiten

Hoe meer uren op het primaire beheerproduct geboekt worden hoe meer kosten van de ondersteuning worden toegerekend. De kosten van personeelsbeleid en -beheer en interne voorlichting worden gemaakt ten

behoeve van alle medewerkers. Er wordt bij deze ondersteunende beheerproducten daarom gerekend met 34 fte. Van het kantoor, ICT en interne faciliteiten wordt uitsluitend door de teammanager en de opzichters gebruik gemaakt. Hierbij wordt gerekend met slechts 2 fte's (2.800 uur). Ook voor Centraal management en Bestuurlijke en juridische ondersteuning wordt gerekend met 2 fte. Als voorbeeld volgt een berekening van personeelsbeleid en beheer. In de jaarrekening 2025 bedroeg het totaal aantal directe uren op de eindproducten 582.149 uur waaronder 52.162 valt toe te rekenen aan muskusrattenbestrijding. Dit is 8,96% van het totaal (52.162/582.149 x 100%). Het werkelijke aandeel van de muskusrattenbestrijding is hiermee 8,96% x € 1.469.791 = € 131.693. Aan de GR muskusrattenbestrijding wordt hiermee € 131.693 toegerekend.

Doorbelasting op basis van directe kosten

De volgende ondersteunende beheerproducten worden doorgerekend op basis van de directe kosten per primair beheerproduct.

- Organisatiebeleid en -beheer
- Financieel beleid
- Meerjarenraming en begroting
- Comptabiliteit
- Bestuursprogramma
- Concern control
- Management- en bestuursrapportages

Hoe meer directe kosten op het primaire beheerproduct worden geboekt des te meer kosten van de ondersteunende producten daaraan worden toegerekend. De directe kosten van de muskusrattenbestrijding bedragen 1,391% van de totale directe kosten van alle primaire beheerproducten. Van de totale kosten van bijvoorbeeld het ondersteunend beheerproduct Bestuursprogramma en voorjaarsnota wordt daarom 1,391% toegerekend aan de GR Muskusrattenbestrijding. In 2025 bedraagt het werkelijke aandeel van ondersteunend beheerproduct Bestuursprogramma en voorjaarsnota voor de GR Muskusrattenbestrijding: 1,391% van € 174.830 = € 2.432.

Opbrengsten
Overige personeelsbaten (€ 101.570 voordeel)
Het ontstane voordeel heeft te maken met de ontvangen ziektegelden en uitkeringen vanuit het UWV. Deze komen ten gunste van de teams kostenplaats. Daarnaast heeft er extra inzet van teammanager team Muskusrattenbeheer plaatsgevonden bij waterschap Limburg.
Vergoeding beverrattenbeheer (€ 23.908 voordeel)
De inzet van beverrattenbestrijding was hoger dan landelijk begroot. Door de Unie van waterschappen was de hoger ingediende declaratie toegestaan.
Bijdrage per waterschap (€ 97.305 voordeel)
Per deelnemer bedraagt de definitieve bijdrage voor 2025 € 1.025.876. Begroot was € 1.123.181 per deelnemer.

Bovenstaande toelichting heeft uitsluitend betrekking op de financiën. Over de uitvoering van de taak en de vangstgegevens wordt gerapporteerd in het jaarverslag 2025 Muskus- en beverrattenrattenbeheer Brabantse waterschappen. Het jaarverslag wordt separaat aangeboden aan de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling.

Waterschap Brabantse Delta
Postbus 5520, 4801 DZ Breda
www.brabantsedelta.nl

Jaarverslag
Muskus- en Beverrattenbeheer
Gemeenschappelijke Regeling Brabant
2025

Datum: Maart 2026
Registratienummer:
Zaaknr:

Inleiding
Dit verslag geeft een overzicht van de resultaten en bijzonderheden in 2025 op het gebied van het beheer van muskus- en beverratten binnen de Gemeenschappelijke Regeling (GR) van de Brabantse waterschappen De Dommel, Aa & Maas en Brabantse Delta. Het natte najaar van 2023 en vrijwel het gehele jaar 2024, gekenmerkt door langdurig hoge waterstanden, heeft bijgedragen aan het relatief hogere aantal vangsten in 2025 ten opzichte van eerdere jaren. Tegelijkertijd kan worden gesteld dat de vangstcijfers van de voorgaande jaren mogelijk een vertekend beeld gaven, juist door diezelfde hoge waterstanden, die de vangbaarheid van muskus- en beverratten beïnvloedden. Het droge afgelopen jaar heeft daarentegen, met name op vrij afwaterende beken, juist geleid tot hogere vangsten. De muskusratten waren namelijk door het lage water geconcentreerd op een kleiner oppervlakte. Lage waterstanden maakten locaties bereikbaar die normaal moeilijk of nauwelijks toegankelijk zijn, wat de effectiviteit van de bestrijding op die plaatsen heeft vergroot.

Wet- en regelgeving
Ons dagelijkse werk maakt deel uit van een provinciale opdracht en valt onder de Omgevingswet en de Gedragscode Waterschappen (2025). Vanuit deze kaders zijn het Ecologisch Werkprotocol Muskus- en Beverrattenbestrijding en de nota Dierenwelzijn Brabantse Delta (29 maart 2022) afgeleid. Voor de nota Dierenwelzijn geldt dat de uitvoering van de wettelijke taken van het waterschap altijd leidend is. Deze wettelijke basis vormt daarmee het uitgangspunt voor alle werkzaamheden binnen het muskus- en beverrattenbeheer.

Landelijke Strategie
In 2019 hebben de 21 Nederlandse waterschappen de strategie vastgesteld om *de muskusrat terug te dringen tot aan de landsgrens*. Het doel is om in 2034 binnen een zone van 10 kilometer langs de landsgrenzen de totale populatie in Nederland te reduceren tot ongeveer 500 muskusratten. In de praktijk betekent dit dat er in dit zogenoemde kerngebied geen levensvatbare populaties meer aanwezig zullen zijn.

Landelijke Solidariteitsfinanciering
De instroom van muskusratten vanuit Duitsland en België, evenals via grote inkomende wateren zoals de Maas en De Dommel, wordt bestreden binnen een strook van ongeveer 10 kilometer (twee uurhokken van elk 5 km). Deze grensbewaking wordt gefinancierd via de landelijke solidariteitsfinanciering. Deze financiering omvat uiteindelijk een landelijk bedrag van ongeveer 4,5 miljoen euro per jaar. De kostenverdeling bestaat voor 50% uit een bijdrage naar rato van de WOZ-waarde/waterschap en voor 50% uit een gelijke verdeling over alle waterschappen. Sinds 1 januari 2023 wordt 25% van deze financiering toegepast. In 2025 vindt hierover een landelijke evaluatie plaats. Bij ongewijzigde omstandigheden volgt in 2027 de volgende 25% en in 2031 de resterende 50%.

Internationaal
Op Europees niveau komen afspraken over professionele bestrijding van muskus- en beverratten moeizaam op gang.

Muskusratvangsten en -velduren 2025
In 2025 zijn in Brabant in totaal 2.634 muskusratten gevangen waarvan 994 (+76%) in het kerngebied. Dat is een stijging op het totaal van 17,2% ten opzichte van 2024. In 2024 werden er totaal 2.247 muskusratten gevangen waarvan 582 in het kerngebied. De toename hangt samen met het langdurig hoge waterpeil eind 2023 en vrijwel heel 2024 in met name de vrij afwaterende gebieden, waardoor muskusratten minder zichtbaar en kwetsbaar waren. Daarnaast is op het industrieterrein Moerdijk een relatief grote populatie verwijderd, die zich daar ongehinderd had kunnen uitbreiden. Uiteraard zijn hierop adequate maatregelen genomen. Daarnaast speelde het effect van de druk op de populaties in respectievelijk België en Limburg. Dit effect houdt in dat deze "opgejaagde" dieren zich gaan verplaatsen.

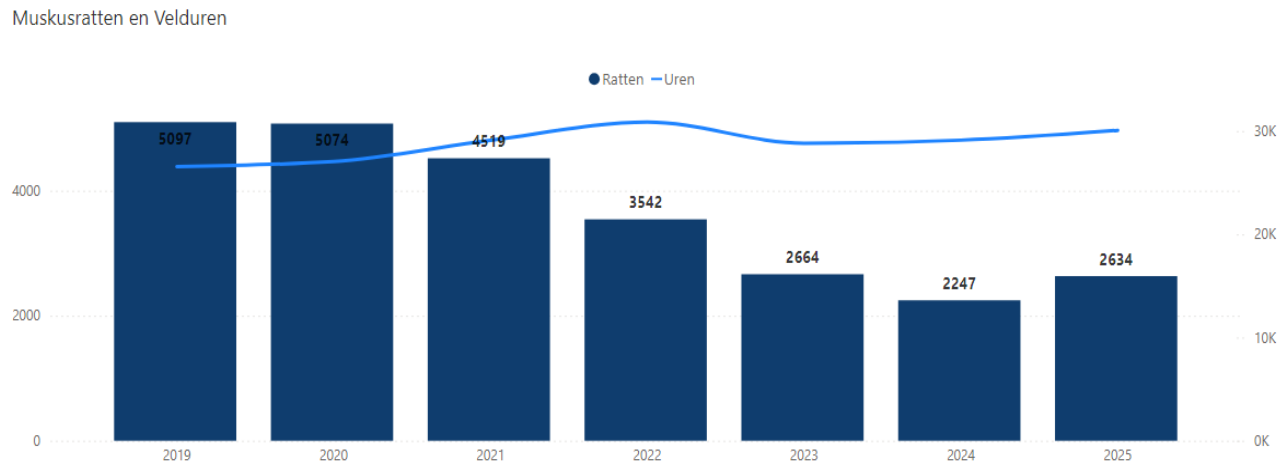

Fig.1 Muskusratvangsten versus velduren 2019-2025 GR Brabant

Kerngebied	2024		2025		%	%
	Vangsten	Uren	Vangsten	Uren	Vangsten	Uren
WSBD	113	5078	217	4.679	92%	-8%
WSAM	418	4957	692	5.495	66%	11%
WSDD	33	1204	85	1.423	158%	18%
Totaal	564	11.239	994	11.597	76%	3%

Tabel 1: Vangsten en uren kernzone 2025 vs 2024

Met name de hogere vangsten in het kerngebied in 2025 dwingen tot een nog gerichtere aanpak. We liggen iets boven de koers richting 2034 in het kerngebied in relatie tot de landelijke strategie "Het terugdringen van de muskusrat tot aan de landsgrenzen". Het aantal velduren laat een stabiele ontwikkeling zien. Bij een inzet van 30.000 velduren zitten we in de basis op de landelijke norm en functioneert het team op volle sterkte. In 2025 zijn er namelijk 30.076 velduren gemaakt en dit is volledig overeenkomstig de norm van 30.000 uur/jaar. De landelijke norm is overigens bij een aantal bestrijdingsorgansaties losgelaten en dit negatieve verschil wordt opgeëist door de grootste landelijke bestrijdingsorganisatie omdat deze aantoonbaar achter loopt op de doelstelling. Bestuurlijk wordt hierover in maart 2026 een besluit genomen.

Voor de muskusrat geldt dat in het gebied aan de grote wateren De Maas, De Amer, het Hollands Diep én De Dommel en aan de zuidgrens de Tongelreep en de Dommel veruit de meeste vangsten worden gedaan. Het contact met onze zuiderburen heeft ertoe mede geleid dat de vangsten fors toegenomen zijn aan beide zijden van het grensgebied. Doordat de Belgen de druk verhoogd hebben op de populaties is het aantal vangsten in en om de Tongelreep en De Dommel onder Eindhoven fors toegenomen. De verwachting is dat dit zal stabiliseren en uiteindelijk een daling van de vangsten tot gevolg zal hebben. Een vergelijkbare situatie doet zich voor aan de grens met Limburg.

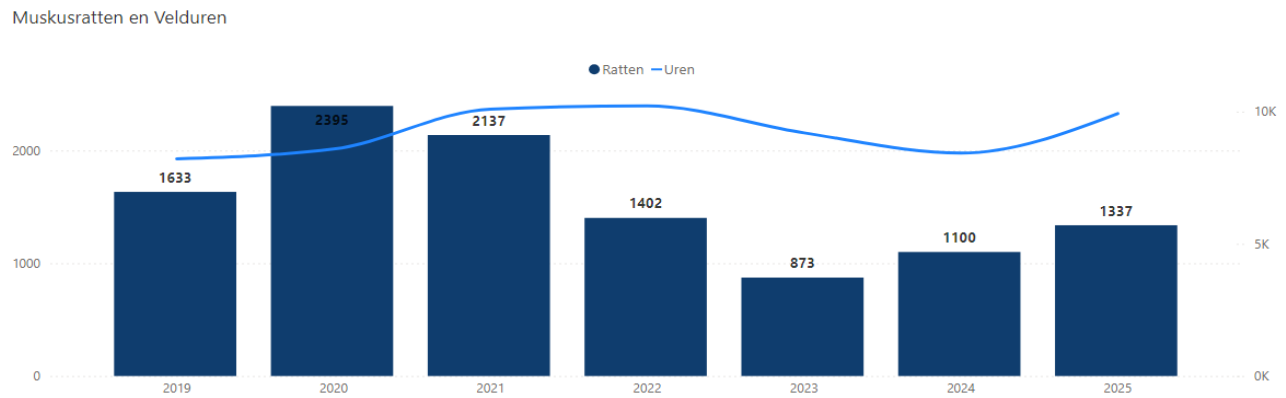

Fig.2 Muskusratvangsten versus velduren 2019-2025 Waterschap Aa en Maas

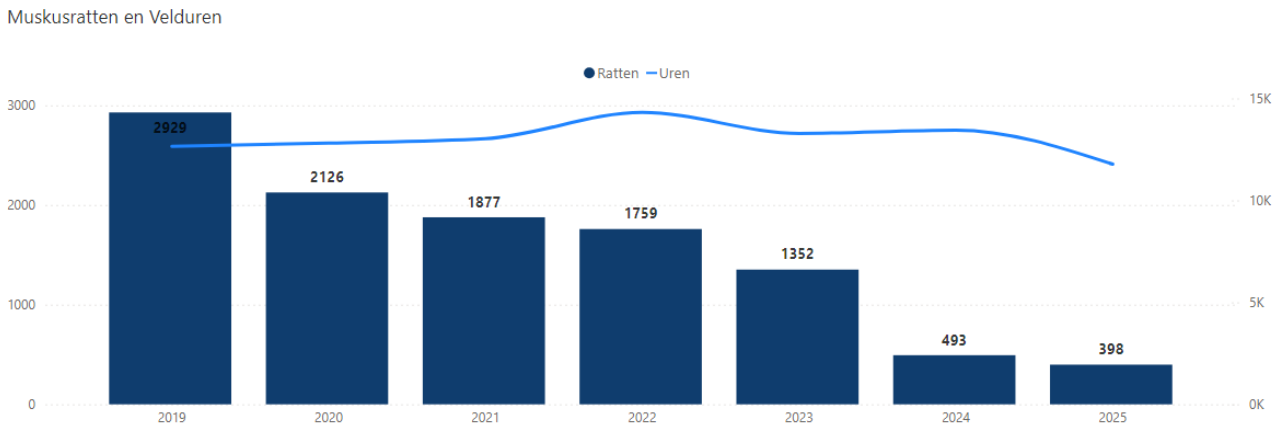

Fig.3 Muskusratvangsten versus velduren 2019-2025 Waterschap Brabantse Delta

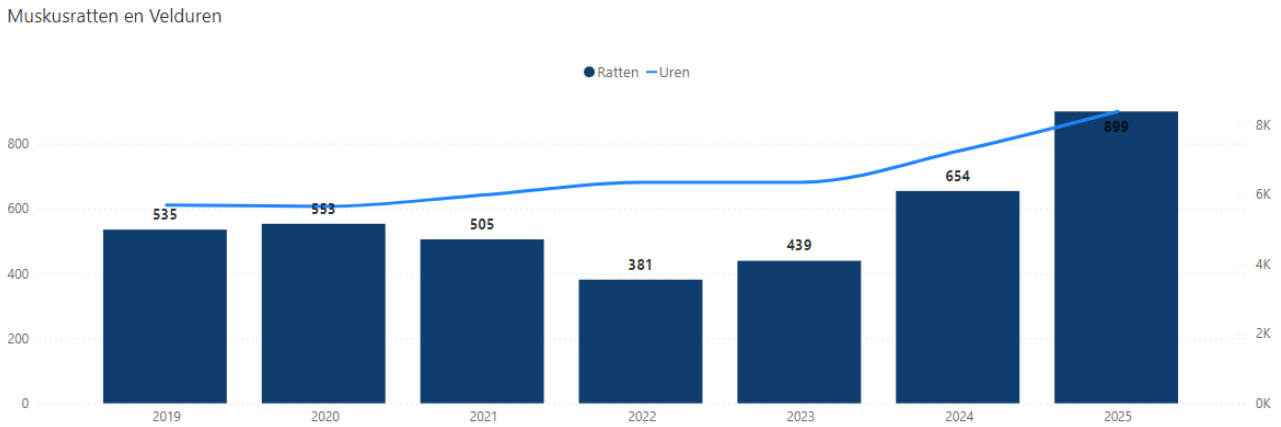

Fig.4 Muskusratvangsten versus velduren 2019-2025 Waterschap De Dommel

Landelijke ontwikkeling muskusratvangsten

Landelijk ligt het aantal vangsten in 2025 op **84.438 (kernzone 63.749; + 36,5%)),** een stijging van **28,3%** ten opzichte van 2024 (65.810) (kernzone 46.671). Deze toename is vrijwel volledig toe te schrijven aan de bestrijdingsorganisatie West- en Midden-Nederland (WMNL). Binnen de landelijke overleggremia wordt onderzocht welke aanpak binnen WMNL kan bijdragen aan het bereiken van een omslagpunt. WMNL omvat grotendeels kerngebied.

Beverratvangsten en -velduren 2025

In totaal zijn er in 2025 52 beverratten in Brabant gevangen. Het totaal aantal beverratvangsten ligt daarmee 27 vangsten lager dan in 2024. Het totaal aantal velduren laat een lichte daling zien van 838 in 2024 naar 801 in 2025.

De beverrat wordt duidelijk alleen op de grens met Limburg gevangen. Dit toont tegelijkertijd aan dat wanneer de beverrat de bufferzone in Limburg weet te passeren dat deze alsnog kort aan de grens gevangen wordt. De huidige strategie "terugdringen van de muskusrat tot aan de landsgrens" is een afgeleide van de strategie van de beverrat die begin deze eeuw is ingezet. De huidige vangsten illustreren het doel met de muskusrat.

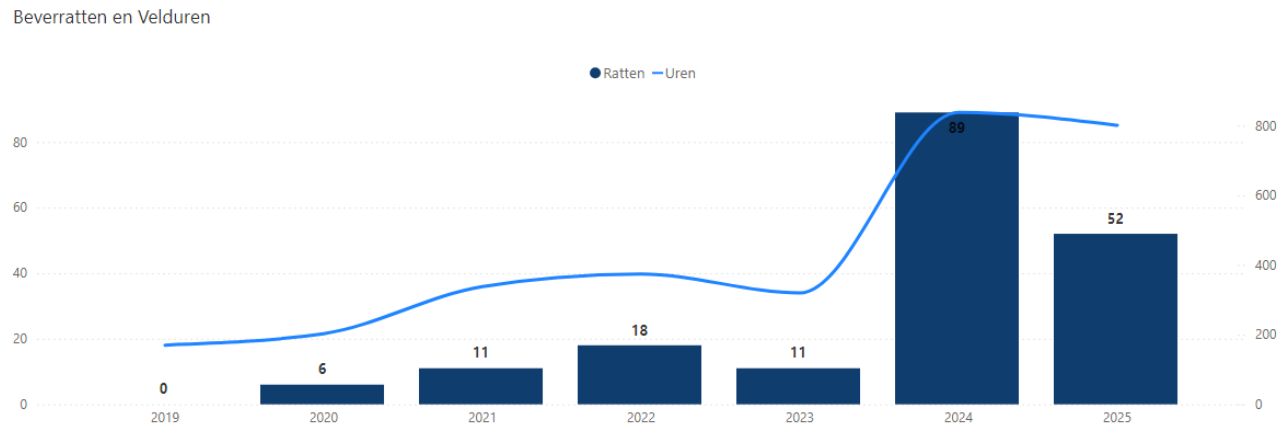

Fig.5 Beverratvangsten versus velduren 2019-2025 GR Brabant

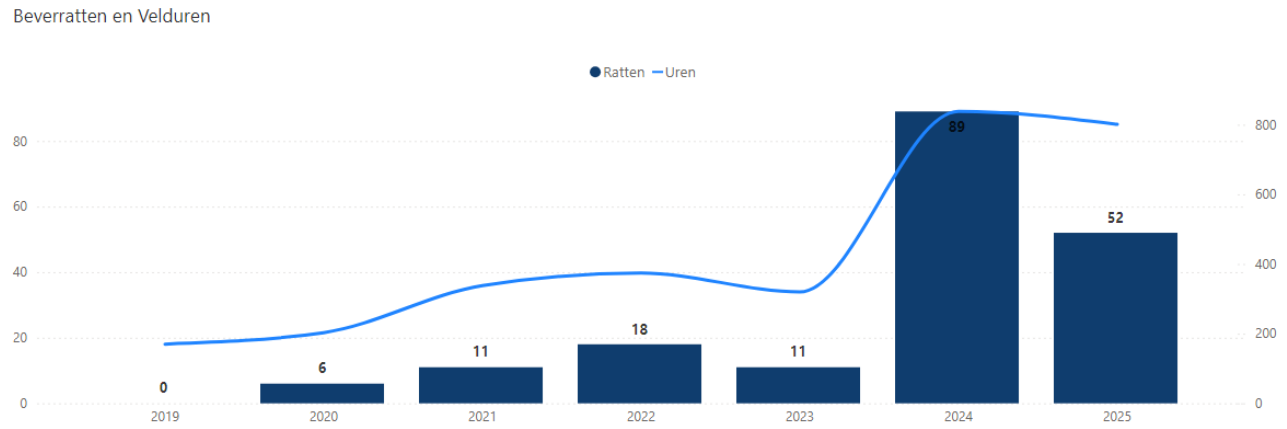

Fig.6 Beverratvangsten versus velduren 2019-2025 Waterschap Aa en Maas

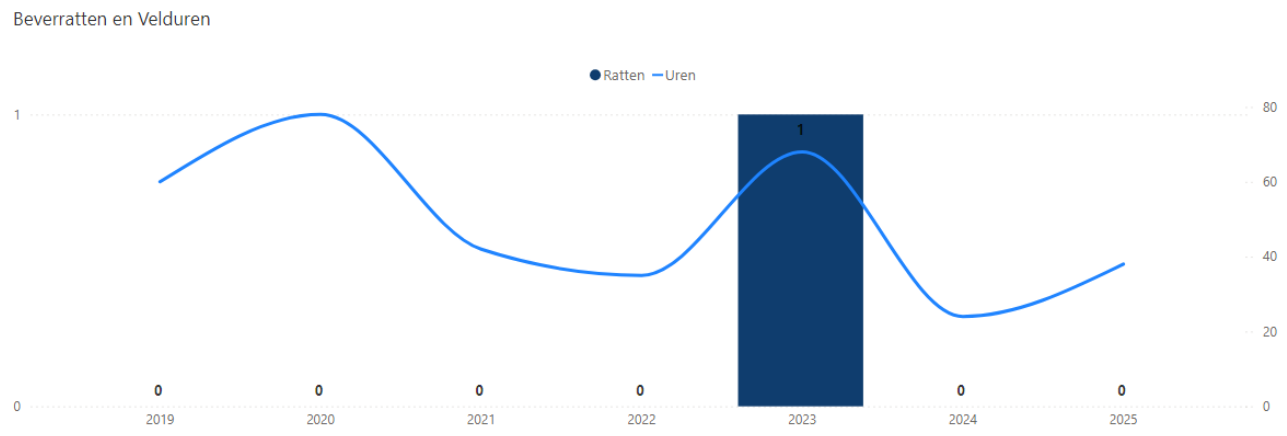

Fig.7 Beverratvangsten versus velduren 2019-2025 Waterschap Brabantse Delta

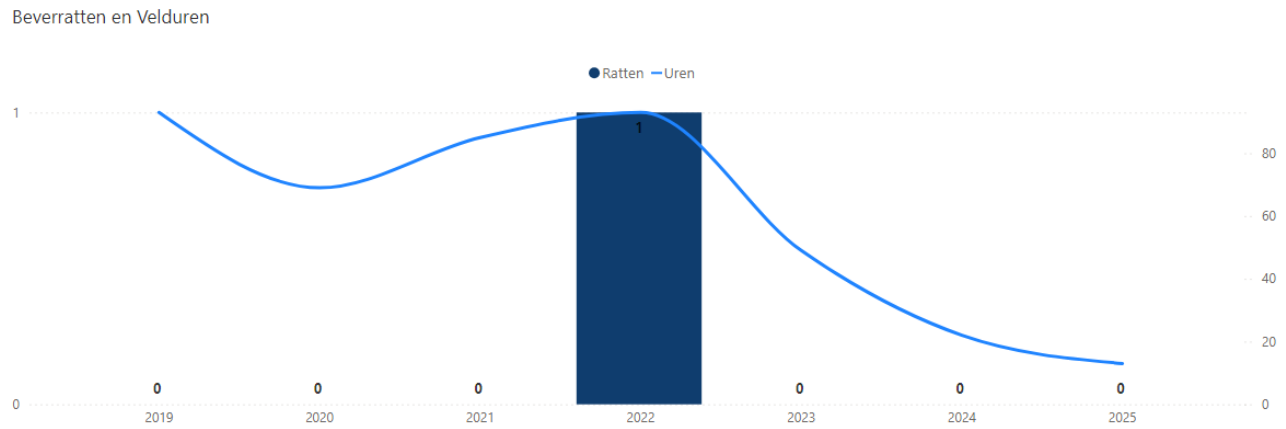

Fig.8 Beverratvangsten versus velduren 2019-2025 Waterschap De Dommel

Landelijke ontwikkeling beverratvangsten

Het landelijke aantal vangsten van beverratten in 2025 is vrijwel gelijk gebleven aan 2024: 1.831 tegenover 1.862. Dit bevestigt dat de huidige strategie effectief is. De intensieve grensbewaking tegen Duitsland blijft jaar in jaar uit duidelijk resultaat opleveren.

Vanuit België is er bovendien geen instroom van beverratten, wat de situatie aan de zuidgrens stabiel houdt.

Bever

Sinds eind 2022 is er één FTE toegevoegd aan het team in verband met de gestage groei van de beverpopulatie in het gebied van de gemeenschappelijke regeling. Deze voltijdse "bever-Fte" wordt gevormd door het totaal aan velduren die door 31 bestrijders worden gemaakt m.b.t. de bever. Gebiedsbeheerders van de drie deelnemende waterschappen weten de bestrijders te vinden voor (preventief) advies en in voorkomend geval voor ondersteuning bij beveraanwezigheid.

Het is van groot belang om te weten dat de muskusrat mee lijkt te liften op het "succes" van de bever. De muskusrat huist en leeft aantoonbaar in de beschermde bewoonde holen en burchten van bevers. Het is wetenschappelijk (nog) niet aangetoond, maar de (landelijke) expertise verwacht dat een muskusrat voortgekomen in een hol of burcht, m.b.t. de voortplanting dezelfde weg gaat. Oftewel, deze gaat ook huizen in een beverhol of -burcht om nakomelingen voort te brengen. De beschermde status van de bever geeft belemmeringen voor de bestrijding van muskusratten. In het kraamseizoen van de bever, van mei tot september, is het binnen een straal van 20 meter van een bewoond(e) hol en/of burcht niet toegestaan om vangmiddelen plaatsen dan alleen wanneer een ecologisch deskundige heeft vastgesteld dat dit geen verstorend effect heeft op de aanwezige bevers. Buiten het kraamseizoen zijn we ook gehouden aan allerlei bepalingen zoals vermeld in het Ecologisch Werkprotocol voor Muskus- en Beverrattenbestrijding.

Bijvangsten

Het is helaas niet te voorkomen dat er soms andere diersoorten dan muskus- of beverratten worden (bij)gevangen. Belangrijk is dat door de bestrijding binnen het kader van wetgeving, alles is en wordt gedaan (zorgplicht) om te voorkomen dat andere diersoorten worden (bij)gevangen op basis van de Werkinstructie Muskus- en Beverratbestrijding van de landelijke gedragscode voor waterschappen. De gerapporteerde bijvangsten zijn dode dieren. Levende vangsten worden teruggezet en niet geregistreerd. Zie bijlage 1 voor een specificatie van de bijvangsten.

Ondersteuning Limburg

Sinds medio 2022 ondersteunt de Teammanager Muskus- en Beverrattenbeheer GR Brabant het waterschap Limburg met het op maat en adequaat maken van de Muskus- en Beverrattenorganisatie. Deze ondersteuning wordt belast tegen werkelijke kosten en komt ten goede aan de gemeenschappelijke regeling. Een sterkere muskus- en beverrattenbeheerorganisatie in Limburg zal uiteindelijk bijdragen aan een lagere instroom vanuit Limburg naar Brabant en omliggende bestrijdingsorganisaties.

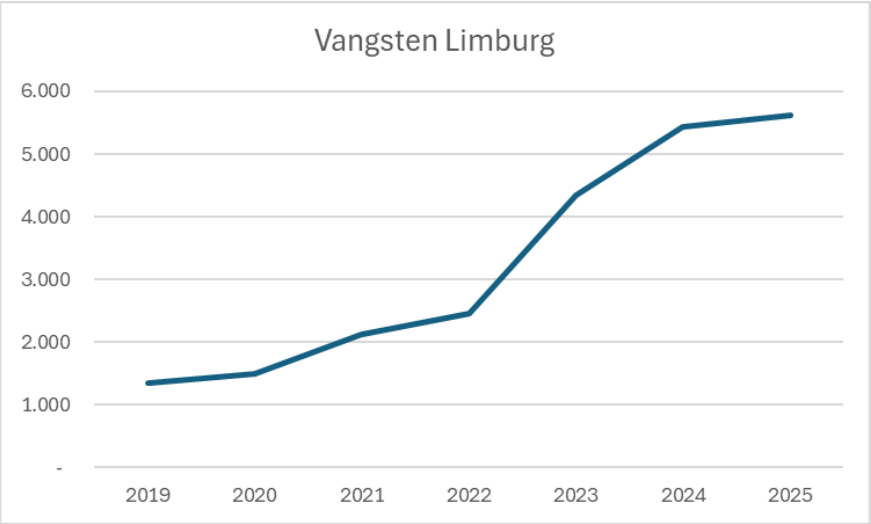

Fig. 8 Vangsten Limburg

Ontwikkelingen

EDNA
In 2024 zijn we begonnen met het uitvoeren van eDNA-metingen (environmental DNA). In gebieden waar al langere tijd geen muskusratten zijn gevangen, zijn watermonsters genomen om vast te stellen of muskusratten hier inderdaad niet meer huizen. Wanneer er geen dna van muskusratten wordt waargenomen, kan het aantal vangmiddelen in betreffend(e) gebied(en) omlaag worden gebracht. Hierdoor kan het aantal velduren in dat gebied worden beperkt en kunnen deze ingezet worden in andere gebieden. Bijkomend effect om niet meer dan noodzakelijke vangmiddelen uit te zetten, is dat daardoor ook het aantal bijvangsten af zal nemen. Wanneer (zwak) positief gemeten wordt dan zal specifieker ingezoomd worden door extra monsternames te nemen. Deze tonen dan een specifiekere zone aan en zo kan gericht bestreden worden. In gebieden waar nog met regelmaat muskusratten gevangen worden c.q. beelden van aanwezigheid zijn, heeft de inzet van eDNA geen toegevoegde waarde.

Bever
In 2026 zal de rol die het team heeft met betrekking tot de bever verder uitgerold worden. Zo is er het landelijk beverzenderproject waaraan meegewerkt gaat worden om het gedrag van de bever bij hoogwatersituaties duidelijker te krijgen. Daarnaast worden steeds de mogelijkheden bekeken hoe en waar we bestrijders kunnen inzetten in ons verantwoordelijkheidsgebied om preventieve inspecties te ondersteunen.

Conclusie

Op basis van de cijfers is de conclusie dat GR Brabant iets buiten koers ligt voor het terugdringen van de muskusrat tot aan de landsgrens in het kerngebied. Het doel voor 2026 is dan ook om weer op de neergaande lijn te komen. De inzet van velduren ligt nagenoeg op het noodzakelijke en landelijk afgesproken niveau tot in elk geval 2029. De relatief kleine stijging in de vangsten is gelukkig goed te verklaren en daarom zien we de toekomst positief tegemoet.

De inzet is erop gericht om de taak uit te voeren met zo min mogelijk bijvangst, dierenleed zoveel mogelijk te beperken, en andere dieren zo min mogelijk te verstoren. In dit kader zijn het Ecologisch Werkprotocol en de nota Dierenwelzijn Brabantse Delta leidend.

De huidige inzet van uren zorgt ervoor dat het aantal muskusratten in het kerngebied geleidelijk naar nul wordt teruggedrongen.

De beverrat mag en kan niet veronachtzaamd worden wat blijkt uit het feit dat er afgelopen jaar meer vangsten gedaan zijn aan de grens met Limburg. De optimalisatieslag die in Limburg wordt gemaakt, zal naar verwachting op relatief korte termijn de instroom van muskus- en beverratten doen verminderen in omliggende gebieden.

Nieuwe technieken, zoals eDNA, zullen bijdragen aan een nog efficiëntere manier van werken.

Ondertussen is er een AI-project opgestart om met allerlei beschikbare data (vangsthistorie, weer, waterstanden, maanstanden, stroming, eDNA en satellietbeelden) te komen tot een constatering op afstand dat erop en in oevers mogelijk muskusratten aanwezig zijn.

Samenvattend kan gesteld worden dat GR Brabant op de goede weg is en dat we niet achterover kunnen en mogen leunen voor wat betreft het realiseren van de doelstellingen van de landelijke strategie.

Bijlage I: Bijvangsten 2025

	2024			Totaal 2024	2025			Totaal 2025	
Dier	**WSAM**	**WSBD**	**WSDD**		**WSAM**	**WSBD**	**WSDD**		%
Bijvangst	**170**	**801**	**45**	**1016**	**289**	**528**	**169**	**986**	**97%**
Bever	1		2	3					0%
Bruine rat	95	293	31	419	160	217	136	513	122%
Zwarte rat					1			1	
Bunzing	6	7	4	17	8	9	9	26	153%
Gestreepte Amerikaanse rivierkreeft	4	9		13					0%
Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft	1	3	1	5		2		2	40%
Rode Amerikaanse rivierkreeft	20	288		308	83	217	1	301	98%
Turkse rivierkreeft	2			2					0%
Steenmarter	1			1		1	1	2	200%
Gewone pad		1		1					0%
Vos		1		1					0%
Woelrat	35	192	7	234	33	71	22	126	54%
Wolhandkrab	5	7		12	4	11		15	125%
Vis	**35**	**157**	**8**	**200**	**29**	**85**	**8**	**122**	**61%**
Aal	3	3		6		5	1	6	100%
Baars	2	5		7					0%
Blankvoorn	2	1		3	7	1		8	267%
Brasem		1		1		2	1	3	300%
Giebel		20		20		1		1	5%
Inheemse meerval					2			2	
Karper		7		7		2		2	29%
Kolblei		1		1					0%
Ruisvoorn		1		1					0%
Snoek	9	43	4	56	15	22	5	42	75%
Voorn	7	13	1	21	1	15		16	76%
Zeelt	12	62	3	77	4	35		39	51%
Zonnebaars						2	1	3	
Vogels	**19**	**127**	**14**	**160**	**37**	**59**	**17**	**113**	**71%**
Aalscholver	13	38	8	59	13	24	6	43	73%
Blauwe reiger		1		1	1	1		2	200%
Canadese gans		1		1					0%
Fuut						1		1	
Grauwe gans						2		2	
Grote zaagbek		4		4		1		1	25%
Meerkoet		7		7	1	3		4	57%
Middelste zaagbek		1		1					
Waterhoen	4	30	2	36	2	12	1	15	42%
Waterral		1		1	2	1	1	4	400%
Wilde eend	2	43	4	49	18	14	9	41	84%
Wintertaling		1		1					0%
Totaal	**224**	**1085**	**67**	**1376**	**355**	**672**	**194**	**1221**	**89%**
Gewenste bijvangst	127	600	32	759	248	449	138	835	110%
Eindtotaal	**97**	**485**	**35**	**617**	**107**	**223**	**56**	**386**	**63%**

Legenda:

Gewenste bijvangst

Totale bijvangst

Waterschap Aa en Maas

Datum	9 oktober 2026
Zaaknummer	851125
Doorkiesnr.	+31736156686/ Mark Peters
Onderwerp	Zienswijze Conceptbegroting 2027 GR Muskusrattenbestrijding
Bijlage(n)	

Waterschap Brabantse Delta
T.a.v. het Dagelijks Bestuur
Postbus 5520
4801 DZ BREDA

CONCEPT

Geacht bestuur,

Op 20 augustus 2026 ontvingen wij van u de Conceptbegroting 2027 van de GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant. Hierbij informeren wij u dat wij kunnen instemmen met de ontvangen conceptbegroting 2027.

Hoogachtend,
Het Dagelijks Bestuur,

de secretaris,

Peter Verlaan

de dijkgraaf,

Mario Jacobs

Bezoekadres
Pettelaarpark 70
5216 PP 's-Hertogenbosch

Postadres
Postbus 5049
5201 GA 's-Hertogenbosch

T 088 178 80 00
info@aaenmaas.nl
www.aaenmaas.nl

Commissieadvies	
Datum vergadering:	**Watersysteem en Waterveiligheid d.d. 17 september 2026**
Agendapunt:	**4.4 Concept-begroting 2027, Jaarrekening 2025 en Jaarverslag 2025 GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant**
Advies:	*De commissie adviseert positief.* *Het agendapunt als **hamerstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.*
	De ***fractie Partij voor de Dieren*** leest dat de Muskusrattenbestrijdingsorganisatie zo veel mogelijk dierenleed wil voorkomen en roept op om direct te stoppen met verdrinkingsval. **Antwoord DB:** Portefeuillehouder Van Dijk zegt dat hij in beginsel het er mee eens is om zo min mogelijk dierenleed te veroorzaken. Maar heeft zich ook te houden aan de afspraken rondom het onderzoeksrapport over verdrinkingsval. En dat is onder andere om de conclusies die uit het onderzoeksrapport komen af te wachten, en afhankelijk van wat mogelijk is datgene proberen te integreren in wat we doen. Hij heeft het AB toegezegd om het rapport zo snel mogelijk te doen toekomen. Hij heeft hier extra actie op gezet en navraag gedaan. De verwachting is dat het rapport tezamen met een voorstel in 2027 richting het AB komt.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3404
Extern Zaak ID	0654776235
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	4.1.C
Titel	Toe- en instemmingsprocedure wijziging GR AQUON a.g.v. toetreding waterschap Limburg
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Zoeten, S. de

Bijlagen
Adviesnota en besluit AB
Bijlage 1 Zienswijze waterschap Aa en Maas
Bijlage 2 Wijzigingsbesluit GR Aquon 2024
TOEGEVOEGD: Advies commissie WD 17 september 2026_4.3 Procedure GR AQUON toetreding waterschap Limburg

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissie Waterketen en Duurzaamheid	17 september 2026
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Het dagelijks bestuur (DB) van waterschap Aa en Maas toestemming te verlenen om in te stemmen met toetreding van het dagelijks bestuur van waterschap Limburg tot de Gemeenschappelijke Regeling (GR) AQUON 2024 en tot als gevolg daarvan wijzigen van de GR AQUON 2024, beide per 1 januari 2027.

Zaaknummer: 776235

ADVIESNOTA EN BESLUIT VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 9 OKTOBER 2026

VOORSTEL

Het dagelijks bestuur (DB) van waterschap Aa en Maas toestemming te verlenen om in te stemmen met toetreding van het dagelijks bestuur van waterschap Limburg tot de Gemeenschappelijke Regeling (GR) AQUON 2024 en tot als gevolg daarvan wijzigen van de GR AQUON 2024, beide per 1 januari 2027.

PROBLEEMSTELLING

Waterschap Aa en Maas is samen met 8 andere waterschappen eigenaar van het gemeenschappelijke waterschapslaboratorium Aquon. Aquon verricht monstername- en laboratoriumwerkzaamheden t.b.v. de kwalitatieve monitoring (KRW) van het watersysteem, de monitoring van de zuiveringsinstallaties, hydrobiologie (ecologie), waterbodemonderzoek, grondwater-onderzoek en t.b.v. handhavingsactiviteiten, calamiteiten en projecten.

Waterschap Limburg heeft eind 2025 bij het DB van AQUON het formele verzoek ingediend om per 1 januari 2027 toe te willen treden tot de GR AQUON. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is het toetredingsverzoek ter zienswijze voorgelegd aan de algemeen besturen (AB's) van de huidige deelnemers in de GR AQUON (zie agendapunt 4.1.H van uw vergadering van 5 juni 2026). Inmiddels is de zienswijzeprocedure afgerond en kan met de deelnemers de wettelijke toe- en instemmingsprocedure worden doorlopen.

BEOOGD EFFECT

Uitbreiding per 1 januari 2027 van de GR AQUON met de nieuwe deelnemer waterschap Limburg en een hierop vastgestelde gewijzigde GR-tekst.

ARGUMENTEN

1.1 De zienswijzeprocedure is doorlopen en heeft niet tot inhoudelijke wijzigingen geleid.

Aquon heeft met de huidige 9 deelnemers de wettelijke zienswijzeprocedure doorlopen. Aa en Maas heeft in de AB-vergadering van 5 juni 2026 een positieve zienswijze vastgesteld (zie bijlage 1). Ook alle andere deelnemers hebben de zienswijzeprocedure doorlopen en staan positief ten aanzien van de toetreding van waterschap Limburg en het als gevolg daarvan wijzigen van de GR-tekst (zie bijlage 2).

1.2 Algemeen bestuur dient toestemming te geven aan het dagelijks bestuur om in te stemmen met wijziging van de GR-tekst als gevolg van de toetreding.

Volgens de Wgr dient, na afronding van de zienswijzeprocedure, met de deelnemers de toe- en instemmingsprocedure doorlopen te worden. Dit betekent dat het AB een instemmingsbesluit neemt waarin aan het DB toestemming wordt verleend om in te stemmen met toetreding per 1 januari 2027 van waterschap Limburg tot de GR AQUON en het als gevolg daarvan wijzigen van de GR-tekst.

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

n.v.t.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

Als gevolg van de toetreding van waterschap Limburg ontstaat een structureel financieel voordeel voor de huidige deelnemers. Voor 2027 betekent dit voor Aa en Maas een afname van de deelnemersbijdrage met € 153.000, oplopend tot circa € 200.000 in 2031.

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

n.v.t.

UITVOERING/VERVOLG

Na verkrijging van uw toestemming kan het DB van Aa en Maas op 3 november 2026 formeel besluiten tot deelname van waterschap Limburg aan de GR AQUON en als gevolg daarvan wijzigen van de GR-tekst. Als alle DB's van de waterschappen hebben ingestemd en het wijzigingsbesluit gepubliceerd is, is de toetredings- en wijzigingsprocedure afgerond. Vervolgens treedt per 1 januari 2027 de toetreding van waterschap Limburg inwerking. Tot slot wordt begin 2027 de met de toetreding samenhangende gewijzigde Programmabegroting 2027 door het AB van AQUON vastgesteld.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Geen opmerkingen.

BIJLAGEN

1. Zienswijze waterschap Aa en Maas;
2. Wijzigingsbesluit GR AQUON 2024.

VERSIEDATUM

1 september 2026

AB-BESLUIT

Djuma zaaknummer: 776235

ONDERWERP:

Toe- en instemmingsprocedure wijziging GR AQUON a.g.v. toetreding waterschap Limburg.

Het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas;
gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 1 september 2026;
gelet op het bepaalde in de Wet Gemeenschappelijke regelingen;
gezien het advies van de commissie Waterketen en Duurzaamheid van 17 september 2026;
overwegende

B E S L U I T :

Het dagelijks bestuur (DB) van waterschap Aa en Maas toestemming te verlenen om in te stemmen met toetreding van het dagelijks bestuur van waterschap Limburg tot de Gemeenschappelijke Regeling (GR) AQUON 2024 en tot als gevolg daarvan wijzigen van de GR AQUON 2024, beide per 1 januari 2027.

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van 9 oktober 2026,

De secretaris,	De dijkgraaf,
Peter Verlaan	Mario Jacobs

Waterschap
Aa en Maas

Waterschapshuis
Pettelaarpark 70
Postbus 5049
5201 GA 's-Hertogenbosch

T 088 178 80 00
F 088 178 80 01
E info@aaenmaas.nl
W www.aaenmaas.nl

AQUON
T.a.v. het Dagelijks Bestuur
Brede Hoon 16
3991 CW HOUTEN

Datum	5 juni 2026
Ons kenmerk	776235
Doorkiesnr.	073 61 56 686 / Mark Peters
Onderwerp	Zienswijze toetreding waterschap Limburg tot de GR Aquon

Geacht bestuur,

Op 31 maart 2026 ontvingen wij uw verzoek om onze zienswijze kenbaar te maken ten aanzien van het verzoek van waterschap Limburg om per 1 januari 2027 toe te willen treden tot de GR Aquon en op de als gevolg hiervan voorgenomen Begrotingswijziging 2027 (addendum op Begroting 2027 na toetreding waterschap Limburg). Wij hebben het toetredingsverzoek op 5 juni 2026 aan ons Algemeen Bestuur voorgelegd. Middels deze brief brengen wij u op de hoogte van de positieve zienswijze van waterschap Aa en Maas ten aanzien van de toetreding van waterschap Limburg tot de GR Aquon.

Wij willen u complimenteren met de verrichte voorbereidende inspanningen die hebben geleid tot de voorgenomen toetreding van waterschap Limburg. Hierdoor ontstaat een nog robuustere en toekomstbestendige organisatie. Daarnaast is in de door u opgestelde begrotingswijziging zichtbaar dat de toetreding direct structureel financieel voordeel oplevert voor de huidige deelnemers. Wij kunnen dan ook instemmen met de voorliggende Begrotingswijziging 2027.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en wensen u veel succes bij de verdere voorbereidende werkzaamheden, om te komen tot een soepele inbedding van de voor waterschap Limburg te verrichten activiteiten door de Aquon-organisatie.

Hoogachtend,
Het Dagelijks Bestuur,

de secretaris,

Peter Verlaan

de dijkgraaf,

Mario Jacobs

Wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke regeling AQUON 2024

De dagelijkse besturen van het Waterschap Aa en Maas, van het Waterschap Brabantse Delta en van het Waterschap De Dommel, de colleges van dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, de dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Delfland, van het Hoogheemraadschap van Rijnland en van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, en de colleges van dijkgraaf en heemraden van het Waterschap Hollandse Delta en het Waterschap Rivierenland, ieder voor zij bevoegd zijn;

Overwegende dat

het dagelijks bestuur van het Waterschap Limburg heeft verzocht per 1 januari 2027 toe te treden tot deze gemeenschappelijke regeling;

AQUON thans gevestigd is te Houten en daartoe de vestigingsplaats gewijzigd dient te worden;

Besluiten de Gemeenschappelijke regeling AQUON 2024 als volgt te wijzigen:

Artikel I – Wijzigingen met betrekking tot te toetreding van het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg

A
De aanhef van de regeling komt te luiden:
De dagelijkse besturen van het Waterschap Aa en Maas, van het Waterschap Brabantse Delta van het Waterschap De Dommel en van het Waterschap Limburg, de colleges van dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, de dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Delfland, van het Hoogheemraadschap van Rijnland en van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, en de colleges van dijkgraaf en heemraden van het Waterschap Hollandse Delta en het Waterschap Rivierenland, ieder voor zij bevoegd zijn;

B
Artikel 1, onder d., van de regeling komt te luiden:
d. deelnemers: dagelijkse besturen van de waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta, De Dommel en Limburg, de colleges van dijkgraaf en heemraden van de waterschappen Hollandse Delta en Rivierenland en de colleges van dijkgraaf en hoogheemraden van de hoogheemraadschappen van Delfland, Rijnland, Schieland en de Krimpenerwaard, en De Stichtse Rijnlanden;

C
Artikel 1, onder i., van de regeling komt te luiden:
i. vertegenwoordigende organen van de deelnemers: algemene besturen respectievelijk de verenigde vergaderingen van de waterschappen en hoogheemraadschappen genoemd onder d.;

D
Artikel 7, eerste lid, van de regeling komt te luiden:
1. Het algemeen bestuur bestaat uit tien leden.

E
In artikel 40, zevende lid, van de regeling wordt ‘zevennegende’ gewijzigd in ‘acht tiende’.

F
In artikel 40, zevende lid, van de regeling wordt ‘zevennegende’ gewijzigd in ‘acht tiende’.

G
In artikel 41, derde lid, van de regeling wordt ‘zeven negende’ gewijzigd in ‘acht tiende’.

Artikel II – Wijzigingen met betrekking tot de vestigingsplaats

A
Artikel 1, onder e., van de regeling komt te luiden:
e. gedeputeerde staten: college van gedeputeerde staten van de provincie Utrecht;

B
Artikel 2, tweede lid, van de regeling komt te luiden:
2. AQUON is gevestigd te Houten.

C
In artikel 50 van de regeling wordt ‘Waterschap Aa en Maas’ vervangen door ‘Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden’.

D
In artikel 51, eerste lid, van de regeling wordt ‘Waterschap Aa en Maas’ vervangen door ‘Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden’.

Artikel III – Inwerkingtreding

1. Dit wijzigingsbesluit treedt in werking op 1 januari 2027.
2. Indien dit wijzigingsbesluit later dan 1 januari 2027 bekend wordt gemaakt, dan treedt het in werking de dag na bekendmaking overeenkomstig artikel 50a, eerste lid aanhef en onder g. in samenhang met artikel 26 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 51, eerste lid van de Gemeenschappelijke regeling AQUON 2024, en heeft het terugwerkende kracht tot 1 januari 2027.
3. De begroting voor het jaar 2027 wordt zo spoedig mogelijk na de toetreding van Waterschap Limburg gewijzigd, waarbij de in artikel 50g van de Wet gemeenschappelijke regelingen voorgeschreven zienswijzenprocedure reeds in 2026 kan worden doorlopen, en naast de algemene besturen van de in de aanhef van dit wijzigingsbesluit genoemde waterschappen en hoogheemraadschappen ook het algemeen bestuur van het Waterschap Limburg op gelijke wijze om zienswijzen wordt gevraagd.

Toelichting

1. Algemene toelichting

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Limburg heeft het voornemen uitgesproken om per 1 januari 2027 toe te treden tot de Gemeenschappelijke regeling AQUON 2024. Met dit wijzigingsbesluit wordt die wijziging verwerkt in de geldende gemeenschappelijke regeling (artikel I). Daarnaast is AQUON sinds enige tijd gevestigd in Houten, daarom wordt voorgesteld ook de officiële vestigingsplaats van AQUON te wijzigen in Houten (artikel II). Op dit moment betreft het een beleidsarme wijziging van de GR.

2. Artikelsgewijze toelichting

Artikel I

Met dit artikel wordt de toetreding van het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg geëffectueerd. Met de wijzigingen onder A en B wordt het Waterschap Limburg opgenomen in de gemeenschappelijke regeling. De wijziging onder C is van redactionele aard, om aan te sluiten bij de reeds in de gemeenschappelijke regeling gehanteerde termen.

Met de wijziging onder D wordt het algemeen bestuur van AQUON uitgebreid van negen naar tien leden, zodat ook het dagelijks bestuur van het Waterschap Limburg een lid kan aanwijzen dat hem vertegenwoordigt.

De wijzigingen onder E, F en G zien op besluiten die aan een gekwalificeerde meerderheid zijn onderworpen. Thans is dat een 7/9 meerderheid, waarbij dus 7 in plaats van 5 leden van het algemeen bestuur moeten instemmen (5 is thans noodzakelijk bij een gewone meerderheid). Om dit belang te borgen wordt dit in de nieuwe situatie veranderd in 8/10 meerderheid, zodat nog steeds 2 extra instemmende leden van het algemeen bestuur nodig zijn ten opzichte van een gewone meerderheid (straks bij 6 leden, en bij de gekwalificeerde meerderheid dus 8 leden).

Artikel II

Met dit artikel wordt de vestigingsplaats van het openbaar lichaam AQUON officieel gewijzigd van ’s-Hertogenbosch naar Houten om recht te doen aan de feitelijke situatie. Met onderdeel B wordt dat geborgd. Omdat dit ook gevolgen heeft voor het college van gedeputeerde staten dat formeel toezichthouder is op het bestuur van het openbaar lichaam AQUON (zie art. 29 van de Wet gemeenschappelijke regelingen), wordt met onderdeel A het college van gedeputeerde staten van Noord-Brabant vervangen door het college van gedeputeerde staten van Utrecht.

Onder C en D wordt de gemeenschappelijke regeling zodanig aangepast dat het bestuur van het Waterschap Aa en Maas (als huidige waterschap van de plaats van vestiging) wordt vervangen door het bestuur van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (als toekomstig waterschap van de plaats van vestiging). Dat sluit aan op de hoofdregel zoals die uit artikel 50a lid 1 in samenhang met artikel 26 van de Wet gemeenschappelijke regelingen volgt.

Artikel III

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit per 1 januari 2027 (lid 1). Het tweede lid is uitsluitend opgenomen voor de onverhoopte situatie dat de bekendmaking van het wijzigingsbesluit niet voor 1 januari 2027 plaatsvindt. De inwerkingtreding mag immers niet liggen voor het moment van bekendmaking.

Het derde lid regelt dat ook het algemeen bestuur van Waterschap Limburg, net als de algemene besturen van de andere deelnemende waterschappen, zienswijzen kan indienen op de begrotingswijziging voor 2027 die ook voor hen zal gaan gelden. Die begrotingswijziging kan hiermee al in 2026 worden voorbereid, zodat deze in de eerste vergadering van het algemeen bestuur van AQUON van 2027 kan worden vastgesteld.

Commissieadvies	
Datum vergadering:	**Waterketen en Duurzaamheid d.d. 17 september 2026**
Agendapunt:	**4.3 Toe- en instemmingsprocedure wijziging GR AQUON a.g.v. toetreding waterschap Limburg**
Advies:	*De commissie adviseert positief.* *Het agendapunt als **hamerstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.*

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3406
Extern Zaak ID	0654854086
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	4.1.D
Titel	Ondernemingsplan 2027 - 2047 Slibverwerking Noord- Brabant (SNB)
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Zoeten, S. de

Bijlagen
Adviesnota en besluit AB
Bijlage 1 Aanbiedingsbrief Ondernemingsplan 2027-2047 SNB
Bijlage 2 SNB Ondernemingsplan 2027-2047
TOEGEVOEGD: Advies commissie WD 17 september 2026_4.4 Ondernemingsplan 2027-2047 Slibverwerking NB

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissie Waterketen en Duurzaamheid	17 september 2026
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

1. Kennis te nemen van het Ondernemingsplan 2027 – 2047 van NV Slibverwerking Noord Brabant (SNB);
2. Eventuele suggesties/reflectie ten aanzien van het Ondernemingsplan 2027 – 2047 van SNB mee te geven aan de aandeelhoudersvertegenwoordiger.

Zaaknummer: 854086

ADVIESNOTA EN BESLUIT VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 9 OKTOBER 2026

VOORSTEL

1. Kennis te nemen van het Ondernemingsplan 2027 – 2047 van NV Slibverwerking Noord-Brabant (SNB);
2. Eventuele suggesties/reflectie ten aanzien van het Ondernemingsplan 2027 – 2047 van SNB mee te geven aan de aandeelhoudersvertegenwoordiger.

PROBLEEMSTELLING

Op 30 juli 2026 ontvingen wij van SNB bijgaande aanbiedingsbrief (bijlage 1) met bijgevoegd het Ondernemingsplan 2027 – 2047 (bijlage 2). Door uitgebreide afstemming met de aandeelhouders in het traject van opstellen van het ondernemingsplan, sluit het ondernemingsplan breed aan bij de gezamenlijke ambities van SNB en haar aandeelhouders. Hoewel de komende decennia de afvalwater- en slibketen zal veranderen, blijft de maatschappelijke opdracht voor SNB ongewijzigd. SNB verwerkt op een veilige, betrouwbare, duurzame en doelmatige wijze het zuiveringsslib van haar aandeelhoudende waterschappen. Het ondernemingsplan vormt een strategisch kader voor de komende twintig jaar. Het ondernemingsplan wordt, in beginsel eenmaal per vijf jaar of eerder als de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven, samen met de aandeelhouders geëvalueerd en geactualiseerd.

Het nu voorliggende ondernemingsplan is op hoofdlijnen een voortzetting van het huidige Ondernemingsplan 2021 – 2026. Ook het nieuwe ondernemingsplan is weer opgebouwd rondom 3 strategische ontwikkelrichtingen, te weten “Excellente dienstverlener”, “Circulaire ketenbouwer” en “Innovatieve scout”. De belangrijkste strategische keuzes zijn:

- Continuering van de huidige slibverbrandingsinstallatie tot 2047;
- Inzet op fosfaat-, stikstof- en CO_2-projecten;
- Ontwikkeling van een verwerkingsoplossing voor na 2047.

Het dagelijks bestuur onderschrijft het voorliggende ondernemingsplan en staat open voor eventuele suggesties/reflectie vanuit het algemeen bestuur om mee te geven aan de aandeelhoudersvertegenwoordiger. In de statuten van SNB is vastgelegd dat het ondernemingsplan vastgesteld dient te worden door de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) van SNB.

BEOOGD EFFECT

De portefeuillehouder Suzanne de Zoeten heeft bestuurlijke steun om als aandeelhoudersvertegenwoordiger van Aa en Maas in de AvA van 7 december 2026 in te stemmen met het definitief vaststellen van het Ondernemingsplan 2027 – 2047.

ARGUMENTEN

2.1 Het Ondernemingsplan 2027 – 2047 van SNB biedt een gedragen en toekomstbestendig strategisch kader voor de verwerking van zuiveringsslib en de verdere ontwikkeling van een circulaire afvalwaterketen

Het nieuwe ondernemingsplan is opgesteld in nauwe samenwerking (bestuurlijk en ambtelijk) met de aandeelhoudende waterschappen. In het proces is voldoende gelegenheid geweest voor de aandeelhouders om desgewenst input te leveren. Het nieuwe ondernemingsplan borduurt voort op de strategische ontwikkelrichtingen zoals opgenomen in het huidige vastgestelde ondernemingsplan voor de periode 2021 – 2026, en geeft prima richting voor de komende periode. Het dagelijks bestuur staat daarbij open voor het meegeven aan de aandeelhoudersvertegenwoordiger van eventuele suggesties/reflectie vanuit het algemeen bestuur op het nog in de AvA vast te stellen ondernemingsplan.

2.2 Suggesties/reflectie worden door de aandeelhoudersvertegenwoordiger meegenomen bij de definitieve vaststelling van het ondernemingsplan in de AvA van SNB
Het Ondernemingsplan 2027 – 2047 wordt definitief vastgesteld in de AvA van 7 december 2026. De door het algemeen bestuur aangegeven suggesties/reflectie op het ondernemingsplan worden door de aandeelhoudersvertegenwoordiger Suzanne de Zoeten ingebracht in de besluitvormende AvA.

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

n.v.t.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

n.v.t

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

SNB draagt bij aan duurzaamheid door zuiveringsslib om te zetten in duurzame energie en circulaire grondstoffen, emissies en CO_2-uitstoot te verminderen en te investeren in een toekomstbestendige slibverwerking. Daarmee ondersteunt SNB de ambities van het waterschap op het gebied van energie, klimaat en circulariteit.

UITVOERING/VERVOLG

Het Ondernemingsplan 2027 – 2047 wordt definitief vastgesteld in de AvA van 7 december 2026. De aandeelhoudersvertegenwoordiger namens Aa en Maas is portefeuillehouder Suzanne de Zoeten.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

SNB verzorgt de externe communicatie over het Ondernemingsplan 2027 – 2047.

BIJLAGEN

1. Aanbiedingsbrief Ondernemingsplan 2027 – 2047 SNB;
2. Ondernemingsplan 2027 – 2047 SNB.

VERSIEDATUM

1 september 2026

AB-BESLUIT

Djuma zaaknummer: 854086

ONDERWERP:

Ondernemingsplan 2027 -2047 SNB

Het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas;
gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van
1 september 2026;
gezien het advies van de commissie Waterketen en Duurzaamheid van 17 september 2026;
overwegende

B E S L U I T :

Eventuele suggesties/reflectie ten aanzien van het Ondernemingsplan 2027 – 2047 van SNB mee te geven aan de aandeelhoudersvertegenwoordiger.

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van 9 oktober 2026,

De secretaris,	De dijkgraaf,
Peter Verlaan	Mario Jacobs

Waterschap Aa en Maas
T.a.v. het Dagelijks Bestuur
Pettelaarpark 70
5216 PP ‘s-Hertogenbosch

Moerdijk, 30 juli 2026

Onze referentie : SNB.B.26.005
Onderwerp : Aanbieding ondernemingsplan SNB 2027–2047

Geachte leden van het Dagelijks Bestuur,

Met genoegen bieden wij u hierbij het ondernemingsplan van N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) voor de periode 2027–2047 aan.

Het voorliggende ondernemingsplan is niet alleen een strategische koers voor SNB, maar ook het resultaat van een zorgvuldig en gezamenlijk tot stand gekomen proces. Gedurende de totstandkoming heeft intensieve afstemming plaatsgevonden met de ambtelijke organisaties van de aandeelhoudende waterschappen. Daarnaast is het plan in verschillende bestuurlijke overleggen besproken, waarbij de opgehaalde inzichten, aandachtspunten en suggesties zijn verwerkt. Hierdoor is een ondernemingsplan ontstaan dat breed aansluit bij de gezamenlijke ambities van SNB en haar aandeelhouders.

SNB staat aan de vooravond van een nieuwe fase in haar ontwikkeling. De komende decennia zal de afvalwater- en slibketen ingrijpend veranderen onder invloed van Europese regelgeving, de energietransitie, de toenemende aandacht voor circulariteit, de beschikbaarheid van kritieke grondstoffen en de noodzaak om emissies verder terug te dringen. Tegelijkertijd blijft de maatschappelijke opdracht van SNB ongewijzigd: het veilig, betrouwbaar, duurzaam en doelmatig verwerken van zuiveringsslib voor haar aandeelhoudende waterschappen.

In dit ondernemingsplan schetsen wij hoe SNB invulling wil geven aan deze opdracht. Daarbij bouwen wij voort op een solide basis van ruim 25 jaar operationele ervaring en kiezen wij voor een strategie die ruimte biedt om in te spelen op toekomstige ontwikkelingen, zonder de continuïteit van de dienstverlening uit het oog te verliezen.

Het ondernemingsplan is net als het vorige plan opgebouwd rondom drie strategische ontwikkelrichtingen:
1. Excellente Dienstverlener – het verder versterken van een veilige, betrouwbare en kostenefficiënte bedrijfsvoering;
2. Circulaire Ketenbouwer – het realiseren van maximale waarde uit zuiveringsslib door terugwinning van energie en grondstoffen;
3. Innovatieve Scout – het tijdig ontwikkelen en beoordelen van nieuwe technologieën en samenwerkingsmogelijkheden om slibeindverwerking toekomstbestendig te houden.

Slibverwerking Noord-Brabant
Middenweg 38 | 4782 PM | Moerdijk | Havennummer 348 | Nederland
Postbus 72 | 4780 AB | Moerdijk | info@snb.nl | +31 (0) 168 38 20 60 | **www.snb.nl**
IBAN NL82RABO0308781589 | BIC NLRABO2U | KvK 20074237 | BTW NL803111745B01

snb
de toekomst is circulair

Met deze koers wil SNB haar positie als betrouwbare partner van de waterschappen behouden én verder uitbouwen. Daarbij blijven betaalbaarheid, leveringszekerheid, duurzaamheid en maatschappelijk rendement de centrale uitgangspunten.

Het ondernemingsplan vormt een strategisch kader voor de komende twintig jaar. Tegelijkertijd erkennen wij dat de ontwikkelingen in de afvalwaterketen, de energiemarkt, wet- en regelgeving en technologische innovaties elkaar in hoog tempo opvolgen. Daarom zal de strategie periodiek – in beginsel eenmaal per vijf jaar of eerder als ontwikkelingen daartoe aanleiding geven – samen met de aandeelhouders worden geëvalueerd en waar nodig worden geactualiseerd.

Wij vertrouwen erop dat dit ondernemingsplan een gedragen en toekomstbestendig kader biedt voor de verdere ontwikkeling van SNB.

Het ondernemingsplan heeft, conform de statuten van SNB, de instemming nodig van de aandeelhouders en wordt daarom ter goedkeuring voorgelegd in de algemene vergadering van aandeelhouders op 7 december 2026.

Wij danken u voor de constructieve samenwerking tijdens de totstandkoming van dit ondernemingsplan en zien uit naar de voortzetting daarvan bij de verdere uitvoering.

Met vriendelijke groet,

Silvester Bombeeck
Directeur

Frank van den Heuvel
Voorzitter raad van commissarissen

Bijlage: Ondernemingsplan 2027-2047

Strategisch ondernemingsplan 2027 – 2047

‘Samen Natuurlijk Beter; de kracht van een circulaire toekomst’

snb

Inhoud

Samenvatting 3

Inleiding 6

Onze koers 8

SWOT-analyse: een sterke basis in een dynamische omgeving 10

Onze strategie: drie krachtige sporen 14

Spoor 1 Excellente Dienstverlener 16

Spoor 2 Circulaire Ketenbouwer 22

Spoor 3 Innovatieve Scout 26

Risicomanagement: zekerheid binnen onzekerheid 32

Randvoorwaarden voor succes 36

Bijlage 1: Organisatieanalyse 38

Bijlage 2: Omgevingsanalyse 40

Bijlage 3: Uitvoeringsplan periode 2027-2031 42

Samenvatting

De wereld van afvalwater en slibverwerking verandert snel. Strengere milieueisen, stijgende kosten en de noodzaak tot circulariteit vragen om duidelijke keuzes en daadkracht. SNB kiest ervoor om deze uitdagingen om te zetten in kansen. Met dit strategisch ondernemingsplan '*Samen Natuurlijk Beter; de kracht van een circulaire toekomst*' bouwen we voort op een sterke basis en zetten we een volgende stap richting een toekomstbestendige afvalwaterketen. Een keten waarin zuiveringsslib niet langer afval is, maar een waardevolle bron van energie en grondstoffen. Als partner van en voor waterschappen draagt SNB direct bij aan de bescherming van volksgezondheid, milieu en de continuïteit van de keten. Dit doen we op basis van onderstaande missie, visie en kernwaarden.

Onze strategische sporen

Om onze missie en visie waar te maken zetten we in op een gedifferentieerde strategie die drie krachtige sporen combineert:

Onze missie

Wij beschermen mens en natuur door zuiveringsslib continu, veilig en efficiënt om te zetten in duurzame energie en waardevolle grondstoffen.

Onze visie

Wij geloven in een toekomst waarin zuiveringsslib volledig wordt benut als grondstof. SNB leidt die transitie samen met haar partners in de keten.

Onze kernwaarden

Betrouwbaar
Samen
Duurzaam

» **In Spoor 1 Excellente Dienstverlener** waarborgt SNB een stabiele, veilige en kostenefficiënte verwerking van zuiveringsslib tot 2047. De focus binnen dit spoor ligt op het maximeren van de verwerkingscapaciteit, integratie van alle slibstromen van de waterschappen, datagedreven sturing en onderhoud, duurzaamheid en een betaalbare verwerking. Met als resultaat een robuuste basis waarop de keten kan vertrouwen.

» **In Spoor 2 Circulaire Ketenbouwer** *transformeren* wij de slibverwerking naar een circulair model. Hier ligt de focus op terugwinning van energie en grondstoffen en CO2-afvang Het resultaat: van afval naar waardevolle grondstoffen.

» **In Spoor 3: Innovatieve Scout** ontwikkelt SNB voor de waterschappen de slibverwerking van de toekomst voor de periode na 2047. De kern van dit spoor is de gezamenlijke ontwikkeling van nieuwe verwerkingstechnieken. Met als resultaat een toekomstbestendige, circulaire eindverwerking.

Hoe we dit realiseren?

Wij investeren gericht in technologie (innovatie en installaties), data en digitalisering (voorspellend onderhoud, AI), mensen (kennis, instroom en ontwikkeling) en samenwerking (ketenoptimalisatie met waterschappen). Daarnaast blijven we sturen op betrouwbaarheid en continuïteit, naleving van wet- en regelgeving, beheersbare risico's en kostenefficiëntie.

Risico's en beheersing

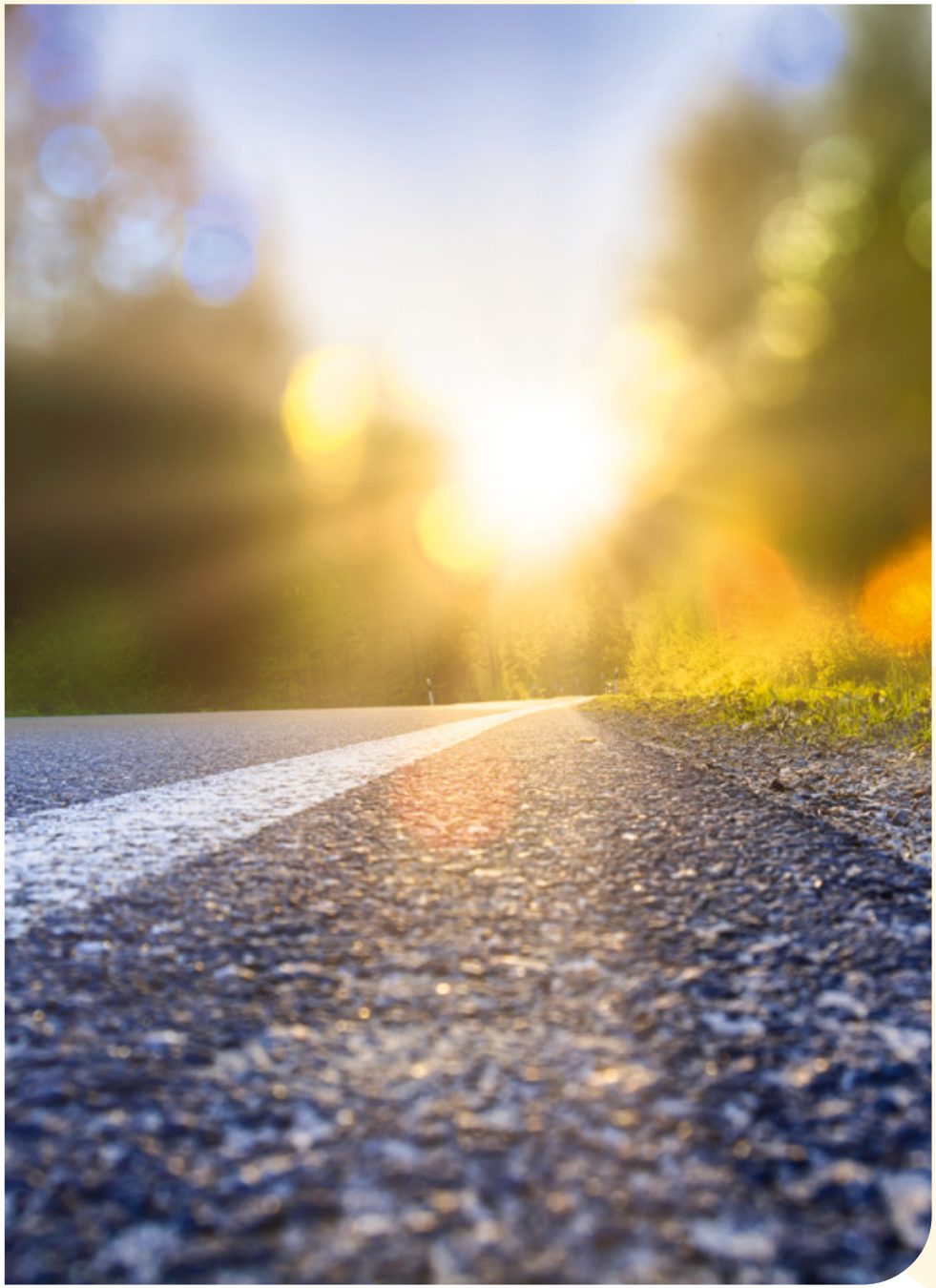
Innovatie en verandering brengen risico's met zich mee zoals: onzekerheid rond nieuwe technologie, marktacceptatie van grondstoffen, personeelskrapte en veranderende wetgeving. SNB beheerst deze risico's door gefaseerde innovatie (van pilot naar opschaling), intensieve samenwerking in de keten, actief HR- en kennisbeleid en continue monitoring van wet- en regelgeving.

Randvoorwaarden voor succes

Om deze strategie te realiseren zijn cruciaal: nauwe samenwerking met aandeelhouders, continuïteit in aanvoer, investeringsruimte en stabiel beleid en een tijdige besluitvorming over vervanging na 2047.

Tot slot

De transitie naar een circulaire afvalwaterketen is een gezamenlijke opgave. Alleen door samenwerking, vertrouwen en innovatie kunnen we deze stap zetten. SNB neemt hierin verantwoordelijkheid én initiatief. **Samen Natuurlijk Beter; vandaag bouwen aan de keten van morgen.**

Inleiding

SNB combineert meer dan 25 jaar ervaring met een sterke focus op innovatie en samenwerking. Met een robuuste installatie in Moerdijk verwerken we een aanzienlijk deel van het Nederlandse zuiveringsslib; duurzaam, efficiënt en betrouwbaar. Onze kracht zit in:

» al meer dan 25 jaar een stabiele en efficiënte bedrijfsvoering;
» een sterke samenwerking met waterschappen;
» de focus op duurzaamheid en circulariteit; en
» bewezen technologie met ruimte voor innovatie.

De wereld om ons heen verandert snel. De druk op de afvalwatersector neemt toe, maar de kansen groeien mee. Strengere regelgeving dwingt tot schonere en slimmere verwerking. Energietransitie opent deuren voor duurzame energieproductie. Schaarste aan grondstoffen maakt terugwinning steeds waardevoller. Nieuwe technologieën versnellen innovatie. SNB benut deze ontwikkelingen om voorop te blijven lopen. Tegelijkertijd staan we voor uitdagingen zoals schaalgrootte, aankomende pensioengolf en toenemende complexiteit. Dit plan speelt daar gericht op in.

Onze ambities zijn duidelijk. Wij werken toe naar een organisatie die volledig inzet op circulariteit, maximaal grondstoffen en energie terugwint, CO_2-neutraal (of zelfs -negatief) opereert en een stabiele en betaalbare partner blijft voor de waterschappen. We zijn op weg naar een circulaire afvalwaterketen waarin SNB als verwerker van zuiveringsslib een belangrijke ketenpartner is.
Om onze ambities waar te maken zetten we in op drie krachtige, samenhangende strategische sporen:

» **Spoor 1 Excellente Dienstverlener met als resultaat:** maximale beschikbaarheid, stabiele prestaties en voorspelbare kosten;
» **Spoor 2 Circulaire Ketenbouwer** met als resultaat: van zuiveringsslib naar grondstoffen, van kostenpost naar waardecreatie.
» **Spoor 3 Innovatieve Scout** met als resultaat een toekomstbestendige verwerkingsoplossing voor na 2047.

Dit plan heeft de titel meegekregen *'Samen Natuurlijk Beter; de kracht van een circulaire toekomst'*. De transitie naar een circulaire afvalwaterketen kunnen we niet alleen realiseren. Samenwerking met waterschappen, overheden, andere verwerkers, kennisinstellingen en marktpartijen is essentieel. Samen maken we het verschil. Daarom blijven we investeren in sterke partnerships, open communicatie en gezamenlijke innovatie. **Samen Natuurlijk Beter; dat is waar SNB voor staat.**

Dit strategisch ondernemingsplan loopt tot en met 2047 maar wordt ten minste eenmaal per vijf (5) jaar integraal geëvalueerd op actualiteit, doeltreffendheid, uitvoerbaarheid en aansluiting bij de interne en externe ontwikkelingen. Het onderliggende uitvoeringsplan (bijlage 3) heeft daarom een looptijd van vijf jaar gekregen. Op basis van deze evaluatie wordt het plan, voor zover nodig, herijkt en opnieuw vastgesteld. Daarnaast wordt dit plan doorlopend gemonitord en jaarlijks geëvalueerd. Als zich materiële wijzigingen voordoen in de interne organisatie, de relevante wet- en regelgeving, de financiële positie, de marktomstandigheden of overige factoren, vindt herziening of actualisatie van het plan onverwijld plaats. Deze evaluatie, eventuele tussentijdse bijstelling en voortgang vormen onderdeel van de reguliere planning- en controlcyclus.

Tot slot. Met dit plan zetten we een duidelijke koers uit voor de toekomst. Een koers waarin betrouwbaarheid, duurzaamheid en innovatie hand in hand gaan. Wij nodigen u uit om samen met ons deze volgende stap te zetten naar een circulaire keten die klaar is voor de uitdagingen van morgen.

Moerdijk, 2026
Silvester Bombeeck
Directeur

Onze koers

Onze opgave

Zuiveringsslib is een onvermijdelijke reststroom. Zonder adequate verwerking ontstaan directe risico's voor waterkwaliteit, milieu en volksgezondheid. Tegelijkertijd bevat zuiveringsslib waardevolle energie en grondstoffen, zoals fosfaat en stikstof, die hergebruikt kunnen worden. **De uitdaging is: Veilig verwerken én maximaal benutten.**

Onze missie

Wij beschermen mens en natuur door zuiveringsslib continu, veilig en efficiënt om te zetten in duurzame energie en waardevolle grondstoffen .

Onze visie

Wij geloven in een toekomst waarin zuiveringsslib volledig wordt benut als grondstof. SNB leidt die transitie samen met haar partners in de keten

Onze kernwaarden

Betrouwbaar:

Altijd stabiel, veilig en voorspelbaar.

Samen:

Sterk door samenwerking in de keten.

Duurzaam:

Gericht op maximale waarde met minimale impact in een balans tussen milieu, continuïteit en kosten.

Samen Natuurlijk Beter

Het is meer dan een slogan

Het is een overtuiging

Een werkwijze

En een belofte

Aan de aandeelhouders

Aan de samenleving

En aan de generaties na ons

SNB bouwt vandaag aan de circulaire afvalwaterketen van morgen

SWOT-analyse: een sterke basis in een dynamische omgeving

SNB staat als organisatie stevig gepositioneerd binnen de Nederlandse afvalwaterketen. Met een bewezen staat van dienst, sterke samenwerkingen en een efficiënte infrastructuur vormt SNB een betrouwbare spil in de verwerking van zuiveringsslib. Tegelijkertijd verandert de omgeving snel en dit vraagt om gerichte versterking en strategische keuzes.

Onderstaande SWOT-analyse laat zien dat SNB beschikt over een solide fundament, maar ook voor een duidelijke ontwikkelopgave staat met aanzienlijke kansen om onze rol in de circulaire keten verder te versterken. In bijlage 1 (organisatieanalyse) en 2 (omgevingsanalyse) is deze SWOT nader uitgewerkt.

Sterktes: een robuuste en betrouwbare basis

De kracht van SNB ligt in de combinatie van ervaring, samenwerking en efficiëntie. Met meer dan 25 jaar operationele ervaring beschikt de organisatie over diepgaande kennis van slibverwerking en bijbehorende processen. Dit vertaalt zich in stabiele prestaties, voorspelbare bedrijfsvoering en een hoge mate van betrouwbaarheid.

Als organisatie van en voor waterschappen is samenwerking verankerd in het DNA van SNB. De langdurige relaties met aandeelhouders zorgen voor vertrouwen, continuïteit en een gezamenlijke focus op de lange termijn. Deze samenwerking vormt een belangrijke basis voor verdere ontwikkeling van de afvalwaterketen.

Daarnaast beschikt SNB over een robuuste slibverwerkingsinstallatie in Moerdijk, die door schaalvoordelen en optimalisatie behoort tot de meest kostenefficiënte oplossingen in Nederland. De strategische ligging biedt bovendien kansen voor

verdere ontwikkeling, bijvoorbeeld op het gebied van energie, warmte en circulaire toepassingen.

Duurzaamheid is hierbij geen ambitie, maar een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering. SNB zet al jaren in op energieterugwinning, emissiebeperking en het verminderen van milieubelasting. Daarmee sluit de organisatie goed aan op de toenemende maatschappelijke en beleidsmatige focus op circulariteit.

Zwaktes: gerichte ontwikkelpunten voor een toekomstbestendige organisatie

Tegelijkertijd kent SNB een aantal aandachtspunten die richting geven aan de ontwikkelagenda voor de komende jaren.

Als compacte organisatie is SNB wendbaar en efficiënt, maar ook relatief kwetsbaar. Dit vraagt om gerichte versterking van kennis, capaciteit en organisatieontwikkeling. De verwachte uitstroom van ervaren medewerkers door pensionering vergroot deze urgentie, maar biedt tegelijkertijd ruimte voor vernieuwing en instroom van nieuw talent.

Ook de huidige centrale verwerking in Moerdijk, die efficiencyvoordelen biedt, brengt uitdagingen met zich mee in de vorm van transportkosten en afhankelijkheid van logistiek. Dit vraagt om slimme optimalisatie en een verkenning van toekomstige, mogelijk meer flexibele verwerkingsconcepten.

Daarnaast is SNB op onderdelen nog beperkt datagedreven. Hoewel veel operationele kennis aanwezig is ligt er een duidelijke kans om deze verder te versterken met digitalisering, AI en voorspellend onderhoud.

Tot slot onderstreept de huidige afhankelijkheid van externe verwerkingscapaciteit het belang van een robuuste en zelfstandige keten. Het vergroten van de eigen verwerkingscapaciteit en het beter afstemmen van vraag en aanbod zijn hierin belangrijke stappen.

Kansen in een veranderende markt

De ontwikkelingen in de omgeving bieden SNB aanzienlijke kansen om haar positie verder te versterken. De groeiende focus op circulariteit en grondstoffenschaarste

maakt het terugwinnen van nutriënten zoals fosfaat en stikstof steeds waardevoller. Dit creëert nieuwe mogelijkheden voor waardecreatie en draagt bij aan de verduurzaming van de keten.

Daarnaast bieden technologische ontwikkelingen kansen voor verdere optimalisatie van processen, bijvoorbeeld door digitalisering, automatisering en nieuwe verwerkingstechnieken. Ook de ontwikkeling van warmtenetten en energietoepassingen opent nieuwe perspectieven voor het benutten van restenergie.

De toenemende schaarste in verwerkingscapaciteit voor zuiveringsslib, zowel in Nederland als in omliggende landen, versterkt bovendien de strategische positie van SNB als betrouwbare verwerker binnen de keten.

Tot slot ontstaan nieuwe businessmodellen rondom energie, CO_2 en grondstoffen, waarmee SNB haar maatschappelijke rol kan combineren met economische waarde.

Bedreigingen vragen om wendbaarheid en regie

Tegenover deze kansen staan ook duidelijke risico's en bedreigingen.

De toenemende en complexere wet- en regelgeving op het gebied van emissies, milieu en veiligheid vraagt om voortdurende investeringen en aanpassingen. Tegelijkertijd zorgt het ontbreken van een eenduidige langetermijnvisie op circulariteit vanuit de overheid voor onzekerheid.

Stijgende kosten voor energie, transport en grondstoffen zetten druk op de betaalbaarheid van slibverwerking. Daarnaast kunnen ontwikkelingen op RWZI's invloed hebben op de hoeveelheid en samenstelling van het slib, wat directe gevolgen kan hebben voor de slibeindverwerking, zoals verdergaande vergisting, betere of slechtere ontwatering, behalen van de KRW-doelen en medicijnrestenverwijdering met poederkool.

Ook de opkomst van alternatieve verwerkingstechnologieën kan de huidige positie van traditionele verbranding onder druk zetten. Tegelijkertijd blijft maatschappelijke acceptatie een aandachtspunt, onder andere door zorgen over emissies, transport en ruimtelijke inpassing.

Conclusie: een sterke uitgangspositie met een duidelijke koers

De SWOT-analyse laat zien dat SNB beschikt over een sterke en betrouwbare basis, gecombineerd met duidelijke ontwikkelpunten en een omgeving vol kansen en uitdagingen. De kern van de opgave is:

- de bestaande kracht behouden en versterken;
- gericht investeren in innovatie en capaciteit;
- inspelen op veranderende marktomstandigheden; en
- actief bijdragen aan de transitie naar een circulaire keten.

Juist door deze combinatie van stabiliteit en vernieuwing is SNB goed gepositioneerd om haar rol in de afval-waterketen verder uit te bouwen. **SNB heeft alles in huis om verder door te groeien van betrouwbare verwerker naar circulaire ketenpartner.**

31-12-2026

31-12-2030

Onze strategie: drie krachtige sporen

Om onze missie en visie waar te maken zetten we in op een gedifferentieerde strategie die drie krachtige sporen combineert.

SPOOR 1

Excellente Dienstverlener: de betrouwbare basis van SNB

SPOOR 2

Circulaire Ketenbouwer: van verwerking naar waardecreatie

SPOOR 3

Innovatieve Scout: bouwen aan de verwerking van de toekomst

31-12-2026

31-12-2030

31-12-2037

31-12-2047

Spoor 1 is de basis onder de gehele strategie. Zonder een stabiele en voorspelbare verwerking van zuiveringsslib kan de afvalwaterketen niet functioneren. Daarom blijven we investeren in een betrouwbare, efficiënte en kosteneffectieve bedrijfsvoering. Onze huidige slibverwerkingsinstallatie (SVI) in Moerdijk blijft tot 2047 (de verwachte levensduur van de SVI) de ruggengraat van onze dienstverlening; optimaal onderhouden en continu verbeterd. Resultaat: maximale beschikbaarheid, stabiele prestaties en voorspelbare kosten.

Waar Spoor 1 de basis op orde houdt, richt Spoor 2 zich op de volgende stap: het transformeren van zuiveringsslib van een reststroom naar een waardevolle bron van grondstoffen en energie. We versnellen de transitie naar circulariteit door waarde te halen uit wat nu nog als afval wordt gezien. Door gericht te investeren in de bestaande SVI om deze door te ontwikkelen tot een circulaire grondstoffenfabriek inclusief het versterken van de positie van SNB in de keten op basis van strategische speerpuntprojecten. Resultaat: van zuiveringsslib naar grondstoffen, van kostenpost naar waardecreatie.

Waar spoor 1 en 2 zich richten op optimalisatie en doorontwikkeling van de huidige SVI, kijkt spoor 3 nadrukkelijk verder vooruit. De toekomst vraagt om nieuwe oplossingen. Daarom ontwikkelen we samen met partners de volgende generatie slibverwerking: betrouwbaar, flexibel, betaalbaar en volledig circulair die de ook na 2047 een excellente dienstverlening vanuit SNB garandeert. Resultaat: een toekomstbestendige verwerkingsoplossing voor na 2047.

31-12-2037

31-12-2047

Spoor 1 Excellente Dienstverlener

De kern van de strategie van SNB begint bij betrouwbaarheid. Spoor 1 vormt daarmee het fundament onder het gehele ondernemingsplan. Zonder een stabiele en voorspelbare verwerking van zuiveringsslib kan de afvalwaterketen niet functioneren. SNB neemt hierin haar verantwoordelijkheid door te zorgen voor een robuuste, efficiënte en toekomstbestendige bedrijfsvoering van de bestaande slibverwerkingsinstallatie (SVI) in Moerdijk, met een doorkijk tot 2047. **Resultaat: maximale beschikbaarheid, stabiele prestaties en voorspelbare kosten.**

Binnen dit spoor zijn een aantal strategische thema's benoemd, die hieronder nader worden toegelicht. De daaraan gekoppelde uitvoeringsplannen zijn in bijlage 3 opgenomen.

Een stabiele basis voor de hele keten

De verwerking van zuiveringsslib is een essentiële schakel in de afvalwaterketen. Wanneer deze schakel faalt heeft dit directe gevolgen voor de werking van rioolwaterzuiveringen, de waterkwaliteit en uiteindelijk de volksgezondheid. Daarom richt SNB zich in Spoor 1 op maximale betrouwbaarheid en beschikbaarheid van de installatie. Door over te stappen naar voorspellend onderhoud en datagedreven processturing ontwikkelt SNB zich van een reactieve naar een proactieve organisatie. Tegelijkertijd wordt de installatie voorbereid op toekomstige ontwikkelingen, zoals veranderingen in de samenstelling van het slib en strengere milieueisen. Met meer dan 25 jaar ervaring beschikt SNB over veel operationele kennis. In de komende jaren wordt deze kennis verder versterkt door de inzet van data en digitalisering.

Strategische doelstellingen spoor 1

Strategische thema's	Doelstellingen	Kritische prestatie-indicatoren
Stabiele basis	Maximale beschikbaarheid	≥ 92,5% beschikbaarheid t.o.v. maximaal haalbare beschikbaarheid
	Maximale doorzet SVI	≥ 14,0 ton per uur aan ontwaterd zuiveringsslib
	Realisatie slibbalans	SNB verwerkt de gehele slibproductie van de aandeelhouders in de eigen SVI
Minimale milieu-impact	Emissies zo laag mogelijk	≤ SLA * dag- als jaargemiddelde
	CO_2-negatief in 2030	CO_2-voetafdruk < 0 kg p/t verwerkt slib
Maximale waarde uit energie	Minimale energie-input SVI	≤ 0 MWh ton slib
Weerbare en toekomstigbestendige organisatie	Veilige en gezonde werkomgeving	Veiligheidsladder (trede 4 SCR 2.0)
	Weerbare organisatie	Formatie i.o.m. benodigde kennis en ervaring
	Weerbare installatie	Niveau 4 CSIR 3.4 in 2027 ** Opvang 6 weken stilstand SVI
Betaalbaarheid als randvoorwaarde	Minimale verwerkingskosten	Ontwikkeling vewerkingstarief onder ontwikkeling zuiveringsheffing waterschappen.***

** SLA = Schone Luchtakkoord. ** CSIR = CyberSecurity ImplementatieRichtlijn verisie 3.4. *** De gemiddelde ontwikkeling van het verwerkings-tarief blijft over een voortschrijdende periode van vijf jaar lager dan de gemiddelde ontwikkeling van de zuiveringsheffing van de aandeel-houdende waterschappen, mede door aantoonbare structurele kostenbesparingen uit gerealiseerde speerpuntprojecten (zie spoor 2).*

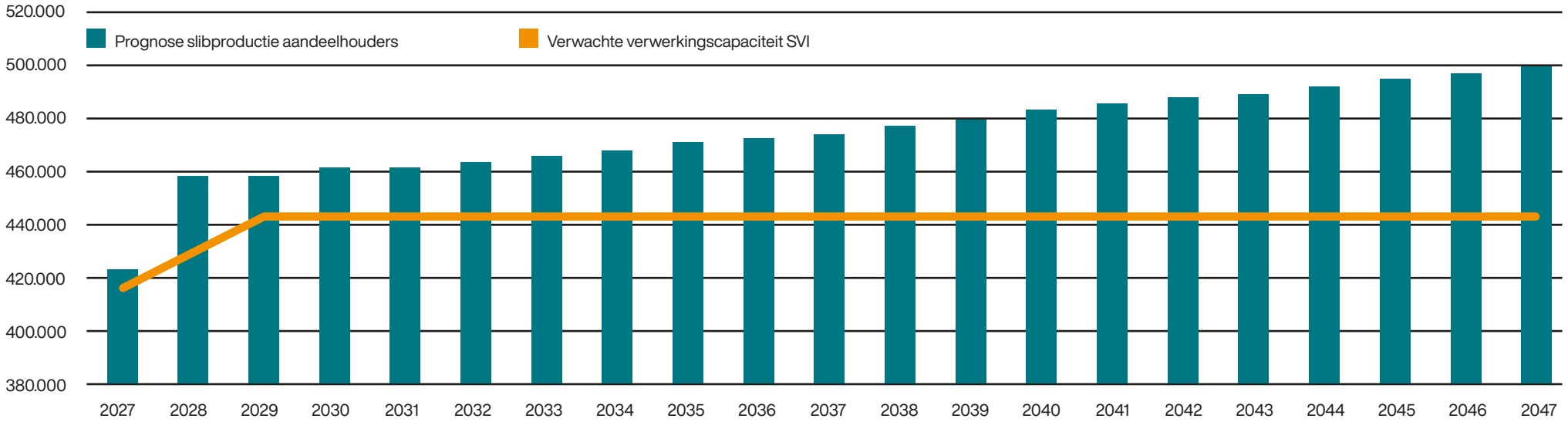
Spoor 1

Ook wordt ingezet op het verbeteren van de flexibiliteit, zodat beter kan worden ingespeeld op schommelingen in de kwaliteit en hoeveelheid van het aangeleverde zuiveringsslib waarbij rekening wordt gehouden met de uitgangspunten van het Robuust Plan Slib II van de Unie van Waterschappen (UvW). Dit leidt tot hogere beschikbaarheid van de installatie, lagere onderhoudskosten en betere beheersing van de doorzet.
Er is meer nodig zoals blijkt uit onderstaande prognoses. In nauwe samenwerking met de waterschappen wordt gekeken naar optimalisatie van slibkwaliteit, aanvoer en verwerkingscapaciteit om de juiste slibbalans te vinden.

Minimale milieu-impact

Naast betrouwbaarheid staat het beperken van de milieubelasting centraal. SNB werkt continu aan het verlagen van emissies en het verbeteren van milieuprestaties. Door gerichte investeringen, zoals het upgraden van installatiedelen en het verbeteren van rookgasreiniging (uitganspunt hierbij is het Schone Luchtakkoord (SLA), wordt voldaan aan steeds strengere eisen. Het doel is een installatie die niet alleen betrouwbaar is, maar ook toekomstbestendig en in lijn met maatschappelijke verwachtingen.

Lange termijn prognose productie en verwerking in ton ontwaterd zuiveringsslib

Maximale waarde uit energie

Zuiveringsslib bevat waardevolle energie. SNB zet in Spoor 1 maximaal in op het terugwinnen en benutten van deze energie. Tegelijkertijd wordt ingezet op het optimaliseren van energiegebruik. Daarnaast wordt actief gezocht naar toepassingen voor hergebruik van laagwaardige vrijkomende warmte. Hiermee draagt SNB niet alleen bij aan duurzaamheid, maar ook aan het verlagen van kosten en het creëren van extra waarde.

Een weerbare en toekomstbestendige organisatie

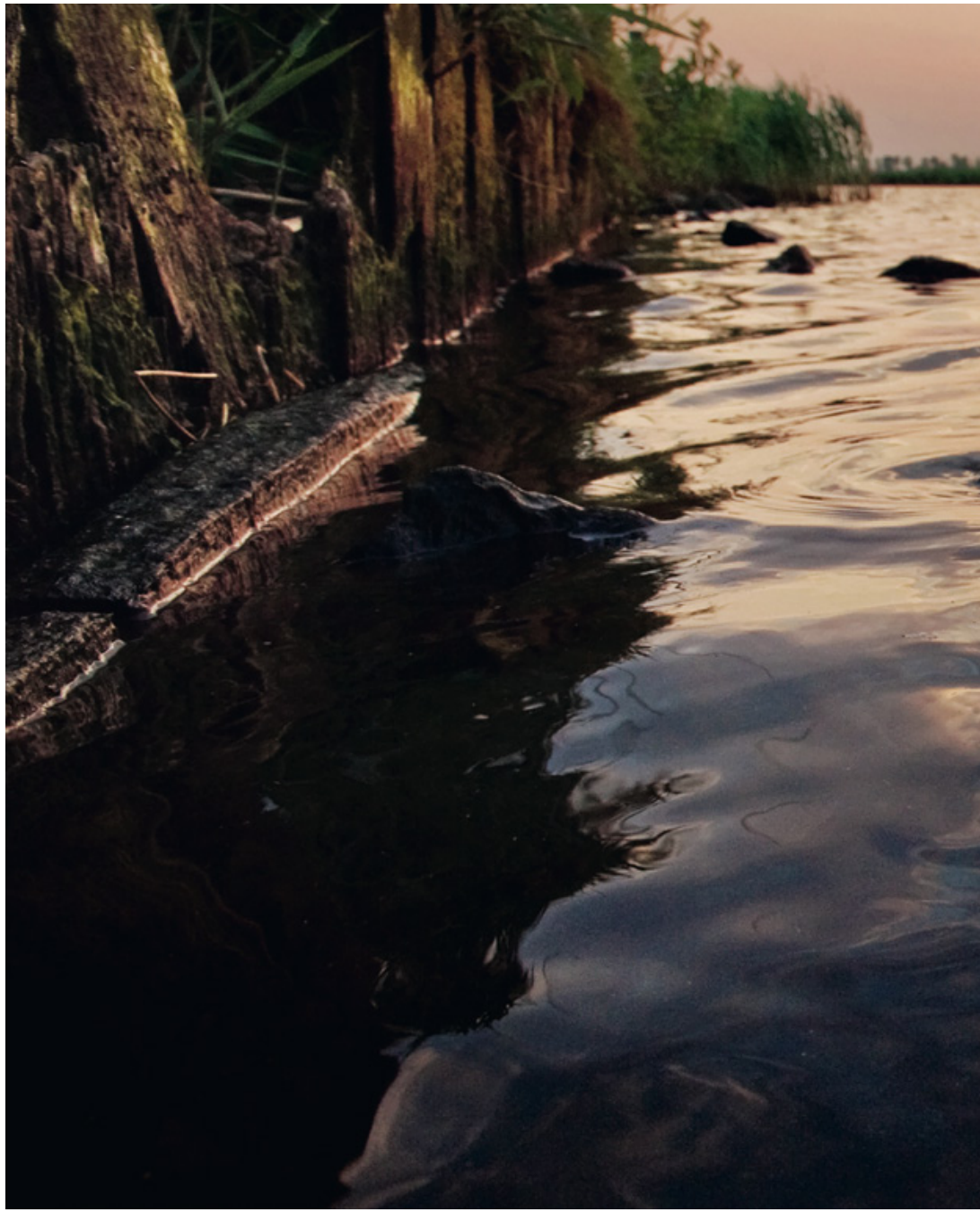
Een betrouwbare installatie vraagt om een sterke organisatie. Daarom investeert SNB in haar mensen, processen en systemen. Met een strategische personeelsplanning wordt ingespeeld op de verwachte uitstroom van medewerkers door pensionering en de noodzaak tot kennisborging. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan een veilige, gezonde en aantrekkelijke werkomgeving. Daarnaast wordt de organisatie versterkt op het gebied van cybersecurity en bedrijfscontinuïteit, zodat SNB bestand is tegen verstoringen van buitenaf en voldoet aan de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke).

Betaalbaarheid als randvoorwaarde

Als publieke onderneming heeft SNB de verantwoordelijkheid om zuiveringsslib veilig, betrouwbaar en tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten te verwerken. SNB stuurt continu op doelmatigheid, schaalvoordelen en innovatie, zodat de ontwikkeling van het verwerkingstarief structureel achterblijft bij de ontwikkeling van de zuiveringsheffing van de aandeelhoudende waterschappen. Hierdoor draagt SNB bij aan een betaalbare afvalwaterketen en ontstaat financiële ruimte voor de aandeelhouders om te investeren in hun wettelijke opgaven op het gebied van waterveiligheid, waterkwaliteit en klimaatadaptatie. Investeringen in duurzaamheid en innovatie worden uitsluitend gedaan wanneer deze aantoonbaar bijdragen aan de continuïteit, duurzaamheid of een structurele verlaging van de integrale kosten van slibeindverwerking. SNB legt hierover jaarlijks verantwoording af aan de aandeelhouders via de begroting en het investerings- en financieringsplan, waarin de effecten op het verwerkingstarief inzichtelijk worden gemaakt.

De kracht van een solide fundament

Spoor 1 laat zien dat SNB haar basis op orde heeft én verder versterkt. Door te investeren in betrouwbaarheid, efficiëntie, duurzaamheid en organisatiekracht wordt een solide fundament gelegd onder de gehele strategie. Deze stabiele basis maakt het mogelijk om tegelijkertijd te bouwen aan circulariteit (Spoor 2) en innovatie (Spoor 3). **Zonder een excellente dienstverlening vandaag, geen circulaire keten morgen.**

Spoor 2 Circulaire Ketenbouwer

Waar Spoor 1 de basis op orde houdt richt Spoor 2 zich op de volgende stap: het transformeren van zuiveringsslib van een reststroom naar een waardevolle bron van grondstoffen en energie. SNB neemt hiermee een actieve rol in de transitie naar een circulaire afvalwaterketen. Door gericht te investeren in de bestaande SVI om deze door te ontwikkelen tot een circulaire grondstoffenfabriek inclusief het versterken van de positie van SNB in de keten op basis van strategische speerpuntprojecten. **Resultaat: van zuiveringsslib naar grondstoffen, van kostenpost naar waardecreatie.**

Binnen dit spoor zijn een aantal strategische thema's benoemd die hieronder nader worden toegelicht. De daaraan gekoppelde uitvoeringsplannen zijn in bijlage 3 opgenomen.

Spoor 2: strategische doelstellingen

Strategische thema's	Doelstellingen	Kritische prestatie-indicatoren
Van afvalstof naar grondstof	Realisatie fosfaatterugwinning uit vliegas in 2029	» ≥ 90% recovery van fosfaat uit vliegas
	Realisatie stikstofterugwinning uit afvalwater in 2028	» Productie van 12.000 ton stikstofmeststof
	Realisatie zwavelterugwinning uit rookgassen in 2030	» Productie van 10.000 ton gips
Duurzaamheid en CO_2-reductie	Realisatie upgrade lijn 1 + 4 in 2027	» Verlaging NOx met 10% / NH3 met 15% / N2O met 30%
		» Extra elektriciteits- of warmte-productie van 10 mln. kWh/jaar
	Realisatie CO_2-afvang	» CO_2-afvang > 140.000 ton CO_2

Van afval naar grondstof

Zuiveringsslib bevat waardevolle componenten zoals fosfaat, stikstof en energie. In een wereld waarin grondstoffen schaarser worden en circulariteit centraal staat groeit het belang van terugwinning. SNB zet daarom vol in op het benutten van deze potentie. Niet alleen om milieuwinst te realiseren, maar ook om nieuwe waarde te creëren voor de keten. De ambitie is maximale terugwinning van grondstoffen, minimale verspilling van waarde. Om deze ambitie waar te maken realiseert SNB een aantal strategische speerpuntprojecten die de kern vormen van de circulaire ontwikkeling. De focus ligt op fosfaat-, stikstof- en zwavelterugwinning. Met deze projecten wordt een belangrijke stap gezet naar een installatie waarin vrijwel alle waardevolle componenten uit zuiveringsslib worden benut. Deze ontwikkelingen versterken niet alleen de duurzaamheid, maar creëren ook nieuwe mogelijkheden voor toepassing in onder andere landbouw en industrie in Europa.

Duurzaamheid en CO_2-reductie als drijvende kracht

De circulaire ontwikkeling van SNB draagt direct bij aan nationale en Europese klimaat- en duurzaamheids-doelstellingen. Met name de inzet op CO_2-afvang speelt hierin een sleutelrol. Door CO_2 te hergebruiken of op te slaan kan SNB haar CO_2-voetafdruk drastisch verlagen en zelfs toewerken naar een CO_2-negatieve operatie. SNB produceert jaarlijks ongeveer 155.000 ton biogene CO_2 die afgevangen zou kunnen worden.

Integratie in de bestaande installatie

Een belangrijk uitgangspunt binnen Spoor 2 is dat de circulaire ontwikkelingen worden geïntegreerd met de bestaande SVI en indien mogelijk met de toekomstige SVI('s). Hierdoor wordt voortgebouwd op de huidige, betrouwbare basis terwijl tegelijkertijd wordt vernieuwd. Dit zorgt voor beheersbare risico's, efficiënte investeringen en snelle implementatie van innovaties. Het doel is om deze uitbreidingen uiterlijk in 2030 te realiseren, waarna zij onderdeel worden van de reguliere bedrijfsvoering tot 2047.

Bouwen aan een circulaire keten

Spoor 2 markeert de verschuiving van verwerken naar waarde creëren. Door gericht te investeren in grondstoffenterugwinning en circulariteit versterkt SNB haar rol in de keten en speelt SNB in op de ontwikkelingen van morgen. De combinatie van een betrouwbare basis (Spoor 1) en circulaire innovatie maakt SNB tot een toekomstgerichte organisatie.
Van slibverwerker naar grondstoffenproducent; dat is de beweging van Spoor 2.

Spoor 3 Innovatieve Scout

Waar spoor 1 en 2 zich richten op optimalisatie en doorontwikkeling van de huidige SVI kijkt spoor 3 nadrukkelijk verder vooruit. Dit spoor richt zich op de ontwikkeling van een nieuwe generatie slibeindverwerking voor de periode na 2047. Dit betekent een betrouwbare, circulaire en betaalbare eindverwerking van afvalstoffen uit de rioolwaterzuivering ter vervanging van de huidige SVI. De centrale vraag hierbij is: hoe ziet de afvalwaterketen van de toekomst eruit en welke rol speelt SNB daarin? **Resultaat: een toekomstbestendige verwerkingsoplossing voor na 2047.**

Vooruitkijken in een onvoorspelbare toekomst

De ontwikkelingen in technologie, regelgeving en keteninrichting gaan snel en zijn niet volledig voorspelbaar. Daarom kiest SNB voor een gefaseerde en flexibele aanpak. Spoor 3 is geen vastomlijnd project,

Spoor 3: strategische doelstellingen

Strategische stappen	Doelstellingen	Resultaten
Verkennen en kiezen	Keuze maken in voorkeurrichting in 2027	» Keuze op basis van een keuzedocument
Ontwikkelen en testen	Succesvol afronden testen uiterlijk in 2036	» Keuze voor stap 3 op basis van realisatieplan
Realiseren en opschalen	Succesvol inbedrijfstellen nieuwe eindverwerkingsinstallatie(s) uiterlijk in 2047	» Werkende eindverwerkings-installatie(s)

maar een ontwikkelrichting waarin stap voor stap wordt toegewerkt naar een toekomstbestendige oplossing. Hierbij wordt ruimte gehouden om in te spelen op nieuwe inzichten, innovaties en veranderende omstandigheden. Voor het uitwerken van dit spoor is in de begroting van SNB een apart innovatiebudget opgenomen van € 0,75 per verwerkte ton zuiveringsslib per jaar. In spoor 3 zijn de volgende strategische thema's opgenomen.

Van verkennen naar realiseren

De ontwikkelingsrichting naar een nieuwe eindverwerking verloopt in drie stappen:

1. Verkennen en kiezen

Het analyseren en vergelijken van beschikbare en opkomende verwerkingstechnieken om tot een onderbouwde voorkeursrichting te komen inclusief de daaraan verbonden risico's. Om tot een keuze te

komen wordt ook gekeken naar verschillende scenario's rondom de ontwikkeling op de zuiveringen zodat de verwerkingstechniek van de toekomst aansluit op de toekomstige output van de zuiveringen. De uitkomst van deze stap is een keuzedocument.

2.Ontwikkelen en testen

Het realiseren van pilot- en demo-installaties om technologieën in de praktijk te valideren en door te ontwikkelen. Binnen spoor 3 wordt geen eigen research & development (R&D) gedaan, dat is aan kennisinstituten en technologiepartners. SNB richt zich op het verder ontwikkelen, toepassen en testen van technieken die al zijn gevalideerd. Op basis van de resultaten wordt een realisatieplan opgesteld op basis waarvan een keuze gemaakt wordt. In dit plan wordt naast de techniekkeuze ook gekeken naar risico's, de organisatie en governance die horen bij een nieuwe verwerkingsinstallatie. De tijdslijn voor stap 1 en 2 ziet er als volgt uit:

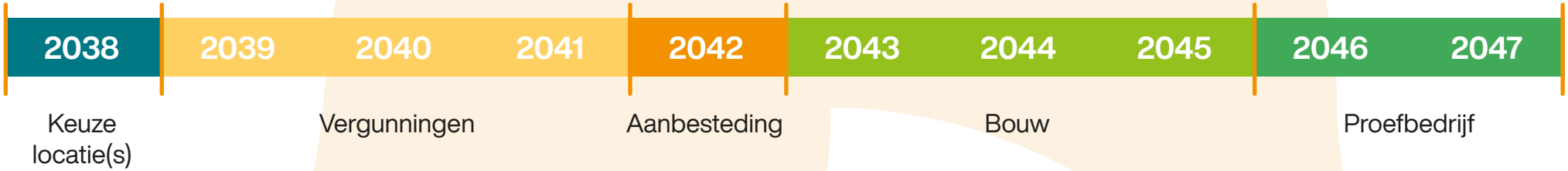

N.B. De demo-installaties kunnen bij goed functioneren als extra verwerkingsinstallatie worden ingezet om de onbalans tussen slibproductie en -verwerking op te vangen.

3.Realiseren en opschalen

Het bouwen en in bedrijf stellen van een nieuwe verwerkingsinstallatie (of meerdere installaties) ter vervanging van de huidige SVI op basis van genoemd realisatieplan. In het plan wordt uitgegaan van de volgende fasering:

Deze gefaseerde aanpak van bovengenoemde stappen zorgt voor een beheerst ontwikkelingsproces met ruimte voor bijsturing. Van bovenstaande tijdslijn kan worden afgeweken als omstandigheden wijzigen. Versnelling is hierin altijd een mogelijkheid. Vertraging in verband met het einde van de levensduur van de huidige SVI niet. De begeleiding en afstemming over dit proces vindt plaats

in het Strategisch Ketenoverleg (SKO) tussen SNB en de aandeelhouders. Om tijdig te kunnen bijsturen wordt tenminste elke twee jaar in het SKO de stand van zaken van de ontwikkeling geëvalueerd.

Samen ontwikkelen met partners

Innovatie vindt niet in isolatie plaats. Daarom werkt SNB in Spoor 3 intensief samen met: waterschappen, kennisinstituten, andere slibverwerkers (HVC/GMB/EEW), technologiepartners en marktpartijen. SNB richt zich hierbij niet op fundamenteel onderzoek, maar op het toepassen, testen en opschalen van technologieën. Deze samenwerking versnelt innovatie en spreidt risico's.

Richtinggevende visie op de toekomst

De toekomstige eindverwerking zal anders zijn dan vandaag. De belangrijke uitgangspunten zijn:

» De toekomstige eindverwerking moet **betrouwbaar** zijn. Hiermee wordt bedoeld dat de eindverwerking te allen tijde het binnenkomende zuiveringsslib kan verwerken (lage storingsgevoeligheid heeft, voldoende ingebouwde redundantie heeft, kan omgaan met wisselingen in aanbod, dat er een afzetmarkt is voor restafval en/of producten, en afvalwater adequaat wordt behandeld).

» De toekomstige eindverwerking moet **flexibel en schaalbaar** zijn. Dit betekent dat omgegaan moet kunnen worden met (structurele) verandering in hoeveelheden en samenstelling als gevolg van wijzigingen op de RWZI's.

» De toekomstige eindverwerking moet **duurzaam** zijn. Duurzame eindverwerking is energiepositief, tenminste CO_2-neutraal, wint waardevolle grondstoffen maximaal terug en heeft geen tot minimale negatieve milieu-impact.

» De toekomstige eindverwerking vindt plaats tegen **marktconforme kosten**. Deze kosten hangen samen met de samenstelling van het zuiveringsslib.

Deze visie vormt het kompas voor de keuzes die in spoor 3 worden gemaakt. Hierbij dient de toekomstige eindverwerking hoger te scoren dan de bestaande SVI zoals die eruitziet in 2037.

Investeren in de toekomst van de keten

Spoor 3 geeft richting aan de lange termijn. Door nu al te investeren in de ontwikkeling van de toekomstige eindeverwerking zorgt SNB ervoor dat zij ook na 2047 een betrouwbare en relevante partner blijft voor de aandeelhoudende waterschappen. Door nu te starten met verkennen en ontwikkelen wordt voorkomen dat later onder tijdsdruk keuzes gemaakt moeten worden. De kracht van dit spoor ligt in de combinatie van visie, flexibiliteit en samenwerking. **Wie vandaag vooruitkijkt, bepaalt morgen de standaard.**

Risicomanagement: zekerheid binnen onzekerheid

Innovatie en duurzaamheid brengen kansen, maar ook onzekerheden met zich mee. Voor SNB is risicomanagement geen formaliteit, maar een strategisch instrument om keuzes te maken, investeringen te beschermen en continuïteit te waarborgen. Het uitgangspunt is risico's beheersen zonder innovatie te remmen. Zo kan SNB haar ambities op het gebied van optimalisatie, circulariteit en toekomstige verwerking realiseren, terwijl de bedrijfsvoering robuust blijft. Effectief risicomanagement bestaat niet alleen uit systemen en procedures, maar ook uit mensen. SNB stimuleert een cultuur waarin risico's tijdig worden gesignaleerd, medewerkers eigenaarschap nemen en leren van ervaringen centraal staat. Hierdoor ontstaat een organisatie die proactief handelt en continu verbetert.

Risico's proactief identificeren

Door risico's vroegtijdig te identificeren kan SNB adequaat reageren en kansen benutten. SNB kijkt systematisch naar risico's op drie niveaus:

1. **Strategisch:** zoals wijzigingen in wet- en regelgeving, veranderende marktomstandigheden of technologische disruptie.
2. **Operationeel:** zoals processtoringen, uitval van apparatuur of capaciteitsknelpunten in de bestaande installatie.
3. **Financieel en reputatie:** zoals investeringsrisico's, fluctuaties in energie- of grondstofprijzen, en maatschappelijke of politieke verwachtingen.

Integratie met strategische sporen

Risicomanagement is niet losstaand, maar verweven met de drie sporen:

- **Spoor 1:** beheersing van operationele risico's zorgt dat de installatie betrouwbaar en efficiënt draait. Daarnaast zijn nood- en continuïteitsplannen ontwikkeld om de leveringszekerheid van de keten te garanderen, ongeacht omstandigheden.
- **Spoor 2:** technologische en marktgerelateerde risico's worden gecontroleerd door testen en gefaseerde implementatie.
- **Spoor 3:** onzekerheden over technologie en regelgeving worden systematisch in kaart gebracht en meegenomen in scenario's en keuzes.

Risico's als strategisch kompas

Risicomanagement bij SNB betekent niet dat alle onzekerheid wordt geëlimineerd. Het betekent dat risico's zichtbaar, beheersbaar en strategisch benut worden. Door risico's systematisch te integreren in operationele en strategische beslissingen kan SNB de continuïteit van de huidige installatie waarborgen, innovatie en circulariteit veilig ontwikkelen en voorbereid zijn op de uitdagingen van de toekomst. Kortom: risico's sturen de organisatie, maar remmen haar niet. Ze worden het kompas voor betrouwbare en duurzame groei.

Beheersmaatregelen in de praktijk

Risico	Toelichting	Beheersmaatregelen
Onbetrouwbaarheid nieuwe technologie	Innovatie vraagt om de inzet van nieuwe technologie die in de beginfase niet altijd 100% betrouwbaar kan zijn.	Voor iedere innovatie wordt de betrouwbaarheid van tevoren onderzocht. Daarnaast wordt de activiteit die de innovatie toepast juridisch en financieel apart gezet van de hoofdactiviteiten van SNB.
Gebrek aan afstemming in de keten	Ontwikkelingen in de afvalwaterketen hebben invloed op elkaar. Om suboptimalisaties te voorkomen is overleg in de afvalwaterketen van groot belang.	Hiervoor is een goede samenwerking tussen de aandeelhouders en SNB binnen het strategische ketenoverleg van groot belang om beter inzicht te krijgen in de ontwikkelingen en wijzigingen waarbij het collectief belang boven individuele belangen gesteld moet worden.
Geen markt voor grondstoffen uit afval	SNB signaleert in de bouw- en kunstmestmarkt verdere terughoudendheid voor het gebruiken van circulaire grondstoffen uit afval. Dit kan een negatieve invloed hebben op de ambities van SNB.	SNB is en blijft continu actief in deze markten om samen met (keten)partners bestaande routes open te houden en nieuwe routes te ontwikkelen.
Onvoldoende gekwalificeerd personeel	Uitstroom van medewerkers als gevolg van pensionering en krapte op de arbeidsmarkt kan ervoor zorgen dat binnen SNB onvoldoende kennis en ervaring aanwezig is om het strategisch plan ten uitvoer te brengen.	SNB zet in op een actief promotie-, doorstroom- en opleidingsbeleid. Dit beleid heeft tot doel ervaren medewerkers te laten doorstromen in de organisatie en nieuwe jonge medewerkers adequaat te kunnen opleiden.

Risico	Toelichting	Beheersmaatregelen
Verandering in fiscale wetgeving	De rijksoverheid zet fiscale maatregelen, zoals CO_2-heffing en afvalstoffenbelasting, steeds meer in om sectoren te dwingen bepaalde keuzes te maken.	SNB is proactief door haar activiteiten verdergaand circulair te maken om extra belastingen te voorkomen. Daarnaast lobbyt SNB via belangenorganisaties voor passende fiscale maatregelen.
Niet kunnen voldoen aan (nieuwe) wet- en regelgeving op gebied van milieu en Arbo	De toenemende maatschappelijke aandacht voor de gevolgen van o.a. klimaatverandering, medicijnresten in water en zeer zorgwekkende stoffen, zoals PFAS, zorgt ervoor dat SNB te maken krijgt met veranderde en complexere wet- en regelgeving.	SNB volgt de ontwikkelingen in wet- en regelgeving, bewaakt de compliance, onderzoekt de mogelijkheden om milieuprestaties te verbeteren en is aangesloten bij belangenorganisaties. Hierin liggen ook kansen.
Discontinuïteit in verwerkingsproces	Als er sprake is van discontinuïteit in de slib-verwerking komt de kwaliteit van de dienst-verlening van SNB in gevaar en ontstaat direct een probleem op de afvalwaterzuiveringen.	SNB zorgt voor een robuuste eindverwerking door redundantie in te bouwen, noodscenario's beschikbaar te hebben, cybersecurity op orde te hebben, risicogestuurd preventief onderhoud te plegen, spreiden van inkoop en afzet van respectievelijk hulp-/reststoffen en conformeert zich aan het Robuust Plan Slib II van de UvW.

Randvoorwaarden voor succes

Om de strategische doelen van SNB te realiseren en de drie sporen effectief uit te voeren zijn een aantal randvoorwaarden essentieel. Deze vormen de basis waarop alle plannen kunnen slagen en risico's beheersbaar blijven.

Samenwerking in de keten

Een circulaire afvalwaterketen realiseren we alleen samen. Door hechte samenwerking en het erkennen van onderlinge afhankelijkheden sluiten we met onze partners de kringloop steeds verder. Energie- en grondstoffenwinning op de RWZI beïnvloedt de kwaliteit en hoeveelheid zuiveringsslib en daarmee rendement, energiehuishouding, emissies en toekomstige grondstoffenwinning in de keten erachter. Door integraal te denken maken we de keten écht circulair.

Passend ondernemingsrisicoprofiel

Publiek geld vraagt om maximale zorgvuldigheid. Daarom voeren we een stabiel, maatschappelijk verantwoord beleid waarin ambitie en risicobeheersing hand in hand gaan. Op strategisch, operationeel, financieel en compliance gebied accepteren we een laag tot gematigd risicoprofiel om onze doelen verantwoord te realiseren.

Continuïteit in aanlevering

De langdurige samenwerking met onze aandeelhouders vormt de ruggengraat van onze organisatie.
Door blijvende aanlevering van zuiveringsslib en exploitatie van de SVI bouwen we aan een robuuste, toekomstbestendige onderneming waarin kennis en expertise continu worden versterkt.

Continuïteit in eindverwerking

Betrouwbaarheid en beschikbaarheid staan centraal. We investeren in onderhoud, verbeteringen en vervangingen om de SVI maximaal te benutten gedurende de vastgestelde levensduur (1997–2047) en blijvend te voldoen aan wet- en regelgeving. Zo garanderen we een stabiele en zekere eindverwerking.

Uitbreiding verwerkingscapaciteit

Groei is mogelijk, mits het risicoprofiel voor onze aandeelhouders intact blijft. In een gericht uitbreidingsplan verkennen we samen met waterschappen en de Unie van Waterschappen kansen voor een robuust en toekomstbestendig eindverwerkingssysteem.

Tijdige keuze voor vervanging SVI

Met het oog op 2047 bereiden we tijdig de volgende stap voor. Uiterlijk in 2037 maken we de strategische keuze voor vervanging, zodat er voldoende tijd is voor locatiekeuze, vergunningen, aanbesteding, bouw en opstart.

Innovatie als motor voor verduurzaming

Innovatie versnelt de verduurzaming van de keten. We investeren in nieuwe activiteiten met een terugverdientijd van maximaal circa tien jaar en zetten in op bewezen technologie (TRL 5+). Door samen te werken met technologiepartners, waterschappen en business developers delen we risico's en vergroten we impact.

Bovenstaande randvoorwaarden stellen SNB in staat de doelstellingen uit dit strategisch ondernemingsplan te gaan realiseren. Wanneer blijkt dat bovenstaande randvoorwaarden aanpassing behoeven treedt SNB hierover in overleg met de aandeelhouders.

Bijlage 1: Organisatieanalyse

Sterktes: een robuuste en betrouwbare basis

SNB combineert meer dan 25 jaar ervaring met een sterke samenwerking met waterschappen en een efficiënte, schaalbare infrastructuur. Deze solide basis zorgt voor betrouwbare, kostenefficiënte en duurzame slibverwerking. Vanuit deze positie is SNB goed gepositioneerd om een belangrijke bijdraage te leveren aan de totstandkoming van een circulaire afvalwaterketen. Ofwel:

- **Onze kracht is een solide basis voor de toekomst:** SNB beschikt over een sterke en bewezen basis die ons in staat stelt om vandaag te leveren én morgen te vernieuwen. Onze kracht zit in de combinatie van ervaring, samenwerking en schaal.
- **Bewezen betrouwbaarheid door jarenlange ervaring:** Met meer dan 25 jaar operationele ervaring beschikt SNB over diepgaande kennis van slibverwerking. Dit vertaalt zich in stabiele processen, voorspelbare prestaties en een organisatie die weet hoe zij onder alle omstandigheden moet leveren.
- **Sterke samenwerking met waterschappen:** Als organisatie van en voor waterschappen is samenwerking verankerd in ons DNA. De langdurige relaties met onze aandeelhouders zorgen voor vertrouwen, stabiliteit en een gezamenlijke focus op de lange termijn.
- **Efficiëntie door schaal en infrastructuur:** Onze bestaande slibverwerkingsinstallatie in Moerdijk vormt een robuuste en efficiënte basis. Door schaalvoordelen en optimalisatie behoren wij tot de meest kostenefficiënte verwerkers van Nederland.
- **Duurzaamheid als fundament:** SNB heeft duurzaamheid niet als ambitie, maar als uitgangspunt. Van energieterugwinning tot emissiebeperking: onze installatie en werkwijze zijn ingericht op maximale milieuprestaties.
- **Strategische ligging met toekomstpotentieel:** De locatie in Moerdijk biedt kansen voor verdere ontwikkeling, bijvoorbeeld op het gebied van energie, warmte en nieuwe circulaire toepassingen.
- **Energie en waardecreatie uit zuiveringsslib:** SNB

benut zuiveringsslib als bron van energie en waarde. De mogelijkheid om elektriciteit en warmte te leveren versterkt onze rol in de energietransitie en vergroot onze maatschappelijke bijdrage.

Zwaktes: gerichte ontwikkelpunten voor een toekomstbestendige organisatie

SNB ziet haar zwaktes als gerichte ontwikkelkansen. Als organisatie investeren we in kennisborging, talentontwikkeling en digitalisering. Tegelijkertijd versterken we onze ketenpositie door het verminderen van externe afhankelijkheden. Zo bouwen we aan een robuuste, toekomstbestendige organisatie. Ofwel:

- **Onze ontwikkelpunten als groeiversneller:** Als organisatie met een sterke basis en duidelijke ambitie ziet SNB haar zwaktes nadrukkelijk als kansen om verder te versterken.
- **Wendbare organisatie met gerichte versterking:** SNB is een compacte organisatie. Dat maakt ons slagvaardig en flexibel, maar vraagt tegelijkertijd om gerichte versterking van kennis. Daarom investeren we actief in personeelsontwikkeling, kennisborging en strategische instroom.
- **Vergrijzing als kans voor vernieuwing:** De uitstroom van ervaren medewerkers door pensionering brengt risico's met zich mee, maar biedt ook ruimte voor vernieuwing. Door tijdig in te zetten op opleiding, kennisoverdracht en het aantrekken van nieuw talent bouwen we aan een toekomstbestendige organisatie.
- **Slim omgaan met logistiek en schaal:** De centrale verwerking in Moerdijk is efficiënt en schaalvoordelig, maar brengt transportuitdagingen met zich mee. Dit stimuleert ons om te zoeken naar slimmere logistieke oplossingen en toekomstige, mogelijk meer decentrale verwerkings-concepten.
- **Versterken van ketenonafhankelijkheid:** De huidige afhankelijkheid van externe verwerkingscapaciteit onderstreept het belang van een robuuste, zelfstandige keten. Daarom zetten we actief in op capaciteitsuitbreiding en het volledig verwerken van slib van onze aandeelhouders.
- **Versnelling in datagedreven werken:** SNB beschikt over veel operationele kennis en wil deze verder versterken met data en digitalisering. Door inzet van AI, voorspellend onderhoud en slimme processturing ontwikkelen we ons naar een datagedreven organisatie.

Bijlage 2: Omgevingsanalyse

De wereld van afvalwater en slibverwerking verandert fundamenteel. Waar zuiveringsslib traditioneel werd gezien als reststroom verschuift de focus naar een waardevolle bron van energie en grondstoffen. Deze transitie wordt versneld door een combinatie van strengere regelgeving, economische ontwikkelingen, technologische innovatie en maatschappelijke verwachtingen. Voor SNB betekent dit dat stilstand geen optie is; de omgeving vraagt om beweging, innovatie en regie.

Toenemende druk vanuit wet- en regelgeving

Europese en nationale beleidskaders sturen steeds nadrukkelijker op circulariteit, emissiereductie en hergebruik van grondstoffen. Zoals strengere eisen voor luchtemissies, de Kaderrichtlijn Water, EU-Richtlijn Stedelijk Afvalwater, zeer zorgwekkende stoffen zoals PFAS, verplichting tot verwijdering van medicijnresten en aankomende verplichtingen rondom fosfaatterugwinning. Deze ontwikkelingen zijn van invloed op de slibeindverwerking. Tegelijkertijd ontbreekt er een eenduidige langetermijnroute naar een circulariteit vanuit de overheid, wat zorgt voor onzekerheid. Druk op verwerkingscapaciteit in Duitsland en België vraagt om nieuwe afwegingen om de verwerkingscapaciteit in Nederland te vergroten. De Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) dwingt tot het verder versterken van de weerbaarheid tegen bedreigingen zoals natuurrampen, terroristische aanvallen, cyberaanvallen en dergelijke. Het ontbreken van een duidelijk en adequaat juridisch kader rondom stikstof in NL bemoeilijkt het verkrijgen van vergunningen voor uitbreiding en aanpassingen in de eindverwerking.
Impact voor SNB: SNB moet blijven investeren in schonere technologie en tegelijkertijd flexibel inspelen op veranderende regels.

Economische druk en nieuwe waardecreatie

De kosten voor transport (accijnzen en kilometerheffing), hulpstoffen, chemicaliën, energie en materiaal stijgen structureel. Tegelijkertijd ontstaat er een groeiende

markt voor teruggewonnen grondstoffen zoals fosfaat, stikstof en CO_2. Daarnaast leidt schaarste in verwerkingscapaciteit in NL voor zuiveringsslib tot hogere marktprijzen en strategische afhankelijkheden. **Impact voor SNB: Kostenbeheersing blijft cruciaal, maar nieuwe verdienmodellen ontstaan door circulariteit.**

Maatschappelijke verwachtingen en draagvlak

De druk vanuit de samenleving neemt toe. Er is groeiende aandacht voor duurzaamheid, luchtkwaliteit, CO_2-uitstoot, medicijnrestenverwijdering uit water en transportbewegingen. Tegelijkertijd ontstaat weerstand tegen nieuwe installaties door het NIMBY-effect (Not In My Back Yard). **Impact voor SNB: Transparantie, duurzaamheid en maatschappelijke inpassing worden steeds belangrijker voor draagvlak.**

Technologische versnelling

Nieuwe verwerkingstechnieken zoals pyrolyse, (superkritische) vergassing, verbranding met pure zuurstof en geavanceerde terugwinningstechnologieën ontwikkelen zich snel. Ontwikkeling van zuivering in de toekomst, waarbij de transitie wordt onderzocht van biologisch naar fysisch-chemisch zuiveren van afvalwater, heeft direct invloed op kwantiteit en kwaliteit van de te verwerken reststromen uit deze zuivering. Tegelijkertijd bieden digitalisering en AI kansen voor efficiëntere en voorspelbare bedrijfsvoering. Warmtenetten creëren nieuwe mogelijkheden voor restwarmtebenutting. **Impact voor SNB: Wij moeten investeren in innovatie én tegelijkertijd betrouwbare technologie blijven garanderen.**

Ecologische noodzaak: van afval naar grondstof

Zuiveringsslib bevat waardevolle maar ook schadelijke stoffen. Verantwoorde verwerking blijft essentieel om risico's voor milieu en volksgezondheid te voorkomen. Tegelijkertijd groeit de noodzaak om kritieke grondstoffen, zoals fosfaat, terug te winnen. **Impact voor SNB: Wij spelen net als de waterschappen een belangrijke rol in zowel bescherming als hergebruik; een unieke dubbele verantwoordelijkheid.**

Bijlage 3: Uitvoeringsplan periode 2027-2031

Ten behoeve van spoor 1 en 2 beschrijft dit uitvoeringsplan de plannen die moeten leiden tot realisatie van de strategische doelstellingen van deze sporen. Deze plannen worden jaarlijks geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Spoor 3 heeft een eigen 3-stappenplan dat in het hoofdstuk van spoor 3 is beschreven.

Spoor 1: Een stabiele basis voor de hele keten

» **Uitvoering geven aan het programma Verbetering Beschikbaarheid & Kostenbeheersing SVI (VBKSVI).** Dit programma is erop gericht om de slecht presenterende installatie-onderdelen te vervangen en te verbeteren om de beschikbaarheid van de SVI als geheel te verhogen tegen acceptabele vervangings- en onderhoudskosten. Onderdeel van dit programma is ook om op basis van data de overstap te maken naar voorspellend, risicogestuurd, preventief onderhoud. *Gereed: 2028.*

» **Uitvoering geven aan het programma Verbetering Doorzet SVI (VDSVI).** Dit programma is erop gericht om de SVI beter te kunnen laten omgaan met wisselingen in de kwaliteit van zuiveringsslib en knelpunten weg te nemen die een verhoging van de doorzet in de weg staan. Onderdeel van dit programma is ook om de SVI meer datagericht te gaan bedrijven. *Gereed: 2029.*

» **Ontwikkelen van een intelligente verwerkingsautomaat.** Het ontwikkelen van een automaat met behulp van AI, waardoor de droging en de verbranding van zuiveringsslib naadloos op elkaar worden afgestemd, rekening houdend met wisselingen in de slibkwaliteit. *Gereed: 2031.*

» **Realiseren vergroting slibopslag.** Om aan de uitgangspunten ‘gezonde bedrijfsmatige capaciteit’ te voldoen vanuit het Robuust Plan Slib II van de UvW is het noodzakelijk in combinatie met de vergroting van

de verwerkingscapaciteit en de grote fluctuaties in de slibproductie op de RWZI's de slibopslag bij SNB verder te vergroten. Gereed: 2030.

» **Realiseren van het speerpuntproject Slibbalans.** Samen met de aandeelhouders realiseert SNB de mogelijkheden tot het verbeteren van de slibkwaliteit zodat SNB meer slib kan verwerken, de reductie van zuiveringsslib en eventuele verdere uitbreiding van de verwerkingscapaciteit op basis van bestaande verwerkingstechnieken. Mogelijk is er ook nog een combinatie te maken met een pilot-/demo-installatie die wordt gerealiseerd in spoor 3. Gereed: 2031.

Spoor 1: Minimale milieu-impact

» **Overstap maken naar CO_2-prestatieladder 4.0 trede 2 en vanuit deze ladder verder gerichte acties nemen om de CO_2-voetafdruk te verkleinen.** SNB is nu gecertificeerd op basis van ISO 14001 met CO_2-reductiemanagement en gaat de overstap maken naar de CO_2-prestatieladder versie 4.0 trede 2. Vanuit de ladder wordt via een klimaattransitieplan (KTP) verder gewerkt aan het verkleinen van de CO_2-voetafdruk van SNB. *Gereed: 2027.*

» **Verder verminderen NH3- en NOx-luchtemissie.** Om op langere termijn te kunnen voldoen aan de emissiegrenswaarden zoals gesteld in het Schone Luchtakkoord (SLA) zal geïnvesteerd moeten worden in een efficiëntere rookgasreiniging als het gaat om genoemde emissies. Hiervoor onderzoekt SNB verschillende mogelijkheden, zoals verbetering van de rookgaswassers, andere absorbentia in de doekenfilters en een verbeterde selective non-catalytic reduction (SNCR). *Gereed: 2031.*

» **Uitvoeren vermijdings- en reductieprogramma (VRP) om zeer zorgwekkende stoffen te minimaliseren.** Vanuit de VRP die periodiek wordt geactualiseerd zet SNB in op het vermijden en reduceren van zeer zorgwekkende stoffen, zoals PFAS, die in het zuiveringsslib zitten. Het opstellen en periodiek actualiseren van de VRP is overigens een vergunningseis. *Gereed: continu proces.*

Spoor 1: Maximale waarde uit energie

» **Verlaging energieverbruik SVI.** De energie-besparingsplicht verplicht bedrijven, dus ook SNB, om alle energiebesparende maatregelen – met een

terugverdientijd van vijf jaar of minder – uit te voeren. *Gereed: continu proces.*

» **Afzet van laagwaardige warmte.** SNB onderzoekt de mogelijkheden om laagwaardige warmte in te zetten voor warmtenetten en/of het terugwinnen van grondstoffen. In Moerdijk wordt gesproken over aansluiting van het haventerrein op stadsverwarming en warmtelevering aan bedrijven op het terrein. Voor fosfaat-, stikstofterugwinning en CO_2-afvang is warmte nodig. *Gereed: afhankelijk van de mogelijkheden.*

Spoor 1: Een weerbare en toekomstbestendige organisatie

» **Weerstandniveau om cyberaanvallen te voorkomen naar niveau 4 CSIR 3.4.** SNB heeft al geïnvesteerd in cybersecurity maar wil dit op een hoger niveau brengen door toe te groeien naar niveau 4 volgens de Cyber Security Implementatie Richtlijn (CSIR) 3.4. *Gereed: 2027.*

» **De bedrijfscontinuïteit verder verbeteren.** Het verbeteren zal gebaseerd worden op de risico-beoordeling overeenkomstig de Wwke en omvat de uitvoering van maatregelen om het risico op discontinuïteit te verkleinen en maatregelen te nemen om in een periode van discontinuïteit adequaat te kunnen handelen. *Gereed: risicobeoordeling in 2027 en maatregelen nog nader te bepalen.*

» **Veilige en gezonde werkomgeving verder verbeteren door de overstap te maken naar de Safety Culture Ladder (SCL) 2.0 trede 4.** Het KAM-systeem van SNB is momenteel gecertificeerd op basis van ISO 45001. In aanvulling hierop gaat SNB de SCL omarmen waarbij wordt gestreefd naar trede 4. *Gereed: 2028.*

» **Onderzoek om afhankelijkheid van het openbaar elektriciteitsnetwerk te verkleinen.** De SVI staat in een open verbinding met het openbaar elektriciteits-netwerk. De netbeheerder heeft aangegeven dat het netwerk onbetrouwbaarder wordt. SNB onderzoekt de mogelijkheid om onafhankelijker te worden van het openbaar netwerk om de betrouwbaarheid van de eindverwerking te vergroten. *Gereed: 2029.*

» **Uitvoeren strategisch HR-plan en personeelsplanning.** Over circa vijf jaar ontstaat een continue uitstroom van medewerkers die met pensioen gaan. Om deze uitstroom op te vangen

wordt ingezet op duurzame inzetbaarheid, het tijdig aantrekken van nieuwe medewerkers en op de ontwikkeling van medewerkers om de kennis in de organisatie te waarborgen. Hiervoor is een separaat strategisch HR-plan inclusief personeelsplanning opgezet dat tot uitvoering wordt gebracht. *Gereed: continu proces.*

Spoor 2: Van afval naar grondstof

» **Realiseren van het speerpuntproject Stikstofterug-winning.** De huidige afvalwaterbehandeling is gericht op het vernietigen van stikstof. Door het realiseren van een stikstofrecyclingfabriek wordt de stikstof in het afvalwater omgezet in een stikstofmeststof. *Gereed: 2028.*

» **Realiseren van het speerpuntproject Fosfaat-terugwinning.** Samen met SusPhos ontwikkelt SNB een fosfaatrecyclingfabriek naast de bestaande SVI, met een fosfaatterugwinningsrendement van 90% en waarbij de vliegas volledig wordt omgezet in grondstoffen (fosfaatmeststof en cementvervanger). *Gereed: 2029.*

» **Realiseren van het speerpuntproject Zwavel-terugwinning.** Doel is om de rookgasreiniging van de SVI aan te passen waardoor op een efficiëntere wijze zwaveldioxide (SO2) wordt afgevangen waarbij de zwavel wordt teruggewonnen in de vorm van gips. Om dit te bewerkstelligen is een zwavelrecyclingfabriek nodig, gekoppeld aan de bestaande SVI. De technische haalbaarheid is evenwel een issue. *Gereed: nog niet bekend, realisatie afhankelijk van oplossen technische problemen.*

Spoor 2: Duurzaamheid en CO_2-reductie als drijvende kracht

» **Realiseren van het speerpuntproject Upgrade lijn 1 en 4 om emissies te reduceren.** Met de realisatie worden de verbrandingsovens voorzien van nabrandkamers. Deze kamers verlagen de stikstof- en lachgasemissie naar de lucht. *Gereed: 2027.*

» **Realiseren van het speerpuntproject Upgrade lijn 1 + 4 om meer energie terug te winnen.** Dit project voorziet in de vervanging van lagedrukstoomketels voor hogedrukstoomketels in combinatie met de ombouw van de stoomturbines waardoor maximaal

energie teruggewonnen kan worden uit zuiveringsslib. *Gereed: 2027.*

» **Realiseren van het speerpuntproject CO_2-afvang.** SNB stoot biogene en fossiele CO_2 uit. Het doel is om de CO_2 in 2030 volledig af te vangen om het vervolgens te hergebruiken als dat mogelijk is. Een tweede mogelijkheid is het opslaan van CO_2. Het gaat hierbij om circa 170.000 ton CO_2. *Gereed: 2030.*

Colofon

Uitgave:
N.V. Slibverwerking Noord-Brabant, Moerdijk
Ontwerp en realisatie:
Reputations, Utrecht
Fotografie:
Greet van Dam, Ridderkerk
Frank Poppelaars, Prinsenbeek

snb
de toekomst is circulair

N.V. Slibverwerking Noord-Brabant
Middenweg 38
4782 PM Moerdijk

Commissieadvies	
Datum vergadering:	**Waterketen en Duurzaamheid d.d. 17 september 2026**
Agendapunt:	**4.4 Ondernemingsplan 2027 - 2047 Slibverwerking Noord- Brabant (SNB)**
Advies:	*De commissie adviseert positief.* *Het agendapunt als **hamerstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.*
	De **fractie CDA** stelt het op prijs om meegenomen te worden door de portefeuillehouder als er wordt afgeweken van het ondernemingsplan, om gevoel te houden bij SNB. **Antwoord DB**: Portefeuillehouder De Zoeten zegt toe om in een volgende commissie op hoofdlijnen terugkoppeling te geven over de algemene vergadering van aandeelhouders. Inzake de noodstroom/eigen stroom vraagt de ***fractie Partij voor de Dieren*** wat er gebeurt met het slib bij stroomuitval. **Antwoord DB**: In geval van stroomuitval kan SNB geen slib meer verbranden. Dit betekent dat het slib tijdelijk wordt opgeslagen of er wordt uitgeweken naar andere collega-slibverwerkers. Na afronding van het project “upgrade lijn 1 + 4” begin 2027 wekt SNB voldoende elektriciteit zelf op om geheel in de eigen behoefte te voorzien. Echter om onafhankelijk van het netwerk te kunnen worden dient SNB nog aanvullende investeringen te doen en moet de netbeheerder SNB de zogenaamde status van “eilandbedrijf” toekennen. Zoals aangegeven in het uitvoeringsplan wil SNB dit verder gaan onderzoeken.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3344
Extern Zaak ID	0654757797
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	4.1.E
Titel	Oprichting en toetreding tot Verdygo
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Zoeten, S. de

Bijlagen
Adviesnota en besluit AB
Bijlage 1 Verdygo - Akte van oprichting - versie 6 juli
Bijlage 2 Verdygo - Toetredingsovereenkomst - versie 18 mei
Bijlage 3 Verdygo - Ledenovereenkomst - versie 6 juli
Bijlage 4 Verdygo – Directiereglement - versie 18 mei
TOEGEVOEGD: Advies commissie WD 17 september 2026_4.5 Oprichting en toetreding tot Verdygo

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissie Waterketen en Duurzaamheid	17 september 2026
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

In te stemmen met de akte van oprichting, ledenovereenkomst, toetredingsovereenkomst van de coöperatieve vereniging Verdygo UA.

Zaaknummer: 757797
Documentnummer: 862940

ADVIESNOTA EN BESLUIT VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 9 OKTOBER 2026

VOORSTEL

1. INSTEMMEN MET BIJGEVOEGDE VERSIES VAN DE AKTE VAN OPRICHTING, LEDENOVEREENKOMST, TOETREDINGSOVEREENKOMST VAN DE COÖPERATIEVE VERENIGING VERDYGO UA WELKE WORDEN GEAGENDEERD VOOR DE VERGADERING VAN HET ALGEMEEN BESTUUR VAN 9 OKTOBER 2026;
2. KENNISNEMEN VAN HET DIRECTIEREGLEMENT VAST TE STELLEN DOOR DE LEDENVERGADERING VAN VERDYGO

PROBLEEMSTELLING

In de vergadering van 5 juni 2026 is door het algemeen bestuur het principebesluit genomen tot het (mede) oprichten van de coöperatieve vereniging Verdygo (dossier 3197). Dit voorstel is het vervolg op het eerder genomen besluit.
De op te richten cöoperatie wordt het juridische voertuig voor de verdere reeds bestaande samenwerking tussen de waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta, De Stichtse Rijnlanden, Drents Overijsselse Delta, Hollands Noorderkwartier, Limburg, Rivierenland, Rijnland en Vallei en Veluwe.
De akte van oprichting (hierna: statuten), ledenovereenkomst, toetredingsovereenkomst en het directiereglement zijn in samenspraak met juristen van alle negen waterschappen tot stand gekomen.
De Algemene ledenvergadering (ALV) is binnen een vereniging het hoogste orgaan. De ALV bepaalt de grote lijnen, kiest bestuursleden, stelt de begroting vast en controleert het bestuur. In de ALV hebben de 9 deelnemende waterschappen ieder één stem.
Er wordt een eerste jaarwerkplan en begroting 2027 voor de coöperatie opgesteld. Besluitvorming hierover vindt plaats in de eerste ledenvergadering van de coöperatie na oprichting.
Via de besluiten tot oprichting van de negen deelnemende waterschappen wordt in de oprichtingsvergadering onder andere vastgelegd met welke taken de coöperatie start. Een besluit om nieuwe taken op te pakken is een besluit van de ALV, want het is een strategische beslissing (zie akte van oprichting artikel 14.3).
Ieder waterschap wordt in de ALV vertegenwoordigd door een bestuurder en kan dus mee besluiten over het oppakken van nieuwe taken. Wanneer een bestuurder verhinderd is kan deze volmacht geven aan een bestuurder van een ander waterschap om in de ALV voor het afwezige waterschap te stemmen (zie akte van oprichting artikel 18.5). Het is daarmee aan de discipline van het waterschap om zijn stem niet verloren te laten gaan.
De ALV besluit bij 2/3de meerderheid. Dat betekent dat pas wanneer 6 van de 9 waterschappen een taakuitbreiding willen die past binnen de statutaire doelstelling, de coöperatie deze kan oppakken.
De directie wordt gekozen door de ALV en heeft de dagelijkse leiding van de coöperatie en dient zich daarbij de te houden aan de begroting die de ALV heeft vastgesteld en de kaders uit de statuten.
De aansprakelijkheid van het waterschap als lid van de coöperatie beperkt is tot maximaal het bedrag van de inbreng. Dat volgt uit het feit dat gekozen is voor een coöperatie met uitgesloten

aansprakelijkheid (UA). Daarnaast wordt voor de bestuursleden van de coöperatie zekerheidshalve een aansprakelijkheidsverzekering afgesloten.

Bijlage 1 en bijlage 3 bij dit voorstel zijn gedateerd op 6 juli 2026, bij eerdere voorstellen waren versies van 18 mei toegevoegd. Behalve de trackchanges die in de versies van 18 mei zichtbaar waren is er niets gewijzigd.

BEOOGD EFFECT

Met dit voorstel beogen we de bestuurlijke besluitvorming over het verstevigen van de Verdygo samenwerking te finaliseren door de statuten, de ledenovereenkomst en de toetredingsovereenkomst van de coöperatie vast te stellen. Uitgaande van eenzelfde besluit van de acht andere waterschappen zal de coöperatie bij notariële akte worden opgericht en kan meteen daarna de ledenovereenkomst ondertekend worden. De toetredingsovereenkomst gebruiken we bij het eerstvolgende waterschap dat wil gaan deelnemen in de samenwerking en lid wil worden van de coöperatie.

ARGUMENTEN

1.1 Algemeen bestuur is bevoegd

De nieuw op te richten vereniging ziet Aa en Maas als een zogenoemde verbonden partij. Dat betekent dat besluitvorming rondom de oprichting voorbehouden is aan het algemeen bestuur. Bij de behandeling van het eerdere voorstel tijdens de vergadering van 5 juni 2026 is afgesproken dat de statuten en overige documenten in een afzonderlijk voorstel voorgelegd worden aan het algemeen bestuur. Daaraan wordt met deze adviesnota voldaan.

1.2. De statuten, ledenovereenkomst en toetredingsovereenkomst creëren duidelijkheid over de rechtsverhoudingen die gelden tussen de -gremia van de- coöperatie en de waterschappen

De statuten zijn zo vormgegeven dat de samenwerking in de coöperatie kwalificeert als een horizontale (publiek-publieke) samenwerking, zodat er in de relatie waterschap – coöperatie geen aanbesteding nodig is. Wanneer de coöperatie een opdracht in de markt wil zetten, heeft zij zich te houden aan de Aanbestedingswet en de Wet Markt & Overheid. De statuten vormen de juridische grondslag voor het functioneren van de coöperatie. Dit document regelt in de kern het doel, de taken, de bekostiging, de governance van de coöperatie en de verhouding tussen de coöperatie de waterschappen. De ledenovereenkomst is bedoeld om het lidmaatschap van de coöperatie en de bijbehorende rechten en plichten van de waterschappen vast te leggen. De ledenovereenkomst is gekoppeld aan het lidmaatschap; opzeggen van de ledenovereenkomst is niet mogelijk zonder ook het lidmaatschap op te zeggen. De toetredingsovereenkomst is bedoeld om waterschappen die later toetreden te binden aan de afspraken die de oprichtende waterschappen nu vastleggen. Zo wordt de continuïteit van de samenwerking in de coöperatie geborgd.

1.3. De statuten, ledenovereenkomst en toetredingsovereenkomst zijn in lijn met de inhoudelijke afspraken waarmee het AB eerder heeft ingestemd

Met dit voorstel worden de inhoudelijke afspraken over de samenwerking in de vorm van een coöperatie, behoud van zeggenschap van de waterschappen bij belangrijke besluiten van de coöperatie en participatie van de waterschappen in de organen van de coöperatie, zoals deze opgenomen zijn in het genoemde AB-voorstel, gecodificeerd in de oprichtingsakte (met daarin opgenomen de statuten), de ledenovereenkomst en de toetredingsovereenkomst van de coöperatie. Op bedoelde afspraken zijn bij deze codificatie geen inhoudelijke wijzigingen aangebracht.

1.4 Toetreding als lid
Door het ondertekenen van de ledenovereenkomst treedt waterschap Aa en Maas toe als lid van de coöperatieve vereniging.

2.1 Directiereglement is aangelegenheid Verdygo
Het directiereglement regelt de samenstelling, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de directie van Verdygo. Het directiereglement wordt vastgesteld tijdens de eerste ledenvergadering van de coöperatieve vereniging.

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

1.1. Het oprichten van de coöperatie gebeurt pas dit najaar
De bedoeling is de coöperatie met alle negen waterschappen op te richten. Gezien de verschillen in de besluitvorming binnen de waterschappen qua procedure en tijdlijn gaan we er naar huidige inzicht vanuit dat we de coöperatie rond 28 oktober 2026 gaan oprichten.
Qua volgorde van besluitvorming is waterschap Aa en Maas het laatste waterschap dat bestuurlijk besluit.

1.2. Uittreden uit de coöperatie kan, maar heeft financiële consequenties
De coöperatie wordt voor onbepaalde tijd opgericht, omdat de samenwerking een continu karakter heeft. Niettemin geldt dat een waterschap kan besluiten om uit te treden, zoals zij ook zelf besluit om toe te treden. De coöperatie heeft een uittredingsbesluit te respecteren. Omdat uittreding van een waterschap financiële gevolgen heeft voor de coöperatie en de waterschappen die deelnemer blijven, is het vanuit dat perspectief billijk het uitredende waterschap te houden aan een opzegtermijn met bijbehorende contributie- en andere financiële verplichtingen van één vol kalenderjaar en daarnaast een tegemoetkoming te vragen in de aantoonbaar doorlopende kosten van de coöperatie. Dit stelt de coöperatie en de waterschappen die lid blijven in staat zich voor te bereiden op de situatie waarin de financiële bijdragen van het uittredende waterschap weg vallen.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

De financiële consequenties zijn vermeld in het eerdere AB-voorstel; deze veranderen met onderhavig voorstel niet.

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

Het oprichten van een coöperatieve vereniging voor Verdygo dient als vervanging van de huidige samenwerkingsovereenkomst Verdygo en heeft daarmee in zichzelf geen aanvullende of nieuwe bijdrage aan de duurzaamheid van het waterschap. Het Verdygo-zuiveringsconcept draagt bij aan een duurzaam waterschap door energie-efficiëntie, circulariteit, flexibel en toekomstbestendig bouwen en een lagere milieu-impact over de gehele levenscyclus van een gemaal of zuivering. Deelname aan Verdygo sluit goed aan bij onze samenwerking met andere waterschappen voor de 'Zuivering van de toekomst'.

UITVOERING/VERVOLG

Nadat besluitvorming bij de deelnemende waterschappen is afgerond, kunnen de overeenkomsten door alle waterschappen ondertekend worden. Het dagelijks bestuur heeft in de vergadering van 1 september 2026 ingestemd met de machtiging van mevrouw S. de Zoeten om de stukken te ondertekenen.
Na instemming door het algemeen bestuur met het besluit tot oprichting van de coöperatieve vereniging en met de genoemde overeenkomsten worden deze besluiten ter kennisneming gezonden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant, gelet op het bepaalde in artikel 19, van het Verordening van Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant houdende regels omtrent Waterschap Aa en Maas (Reglement voor het Waterschap Aa en Maas 2008).

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Gelet op de gezamenlijkheid van de samenwerking heeft het de voorkeur om met name de externe communicatie zoveel mogelijk af te stemmen en vanuit de samenwerking te doen. De communicatie wordt verzorgd door de communicatie werkgroep Verdygo.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Akte van oprichting – Cooperatieve vereniging Verdygo U.A. versie 6 juli 2026
Bijlage 2 Verdygo – Toetredingsovereenkomst versie 18 mei 2026
Bijlage 3 Ledenovereenkomst – Cooperatieve vereniging Verdygo U.A. versie 6 juli 2026
Bijlage 4 Verdygo – Directiereglement versie 18 mei 2026

VERSIEDATUM

1 september 2026

AB-BESLUIT

Djuma zaaknummer: 757797
Djuma documentnummer: 862940

ONDERWERP:

Oprichting van en deelnemen aan de coöperatieve vereniging Verdygo UA

BESLUIT:

Het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas;
gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 1 september 2026;
gelet op het bepaalde in de Waterschapswet en boek 2 van het Burgerlijk wetboek;
gezien het advies van de commissie Waterketen en Duurzaamheid van 17 september 2026 ;

B E S L U I T :

In te stemmen met de akte van oprichting, ledenovereenkomst, toetredingsovereenkomst van de coöperatieve vereniging Verdygo UA.

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van 9 oktober 2026,

De secretaris,	De dijkgraaf,
Peter Verlaan	Mario Jacobs

MD / 20261603
Oprichting Coöperatieve vereniging Verdygo U.A.
Bijlagen: @

Vandaag @, verscheen voor mij, mr. Jildien Willemijn Alice Kruitbosch, notaris te Arnhem:
@kantoormedewerker, hierbij handelend als schriftelijk gevolmachtigde van:

1. **Waterschap Limburg**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Maria Theresialaan 99 te 6043 CX Roermond, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 67682065 met vermelding RSIN 857127858, hierna ook te noemen: "**Waterschap Limburg**";
2. **Waterschap Rivierenland**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende De Blomboogerd 1 te 4003 BX Tiel, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 30281419 met vermelding RSIN 810912314, hierna ook te noemen: "**Waterschap Rivierenland**";
3. **Hoogheemraadschap van Rijnland**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Archimedesweg 1 te 2333 CM Leiden, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 51137747 met vermelding RSIN 813766928, hierna ook te noemen: "**Hoogheemraadschap van Rijnland**";
4. **waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Poldermolen 2 te 3994 DD Houten, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 30276831 met vermelding RSIN 802139097, hierna ook te noemen: "**Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden**";
5. **Waterschap Vallei en Veluwe**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Steenbokstraat 10 te 7324 AX Apeldoorn, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 56804636 met vermelding RSIN 852310274, hierna ook te noemen: "**Waterschap Vallei en Veluwe**";
6. **Waterschap Aa en Maas**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Pettelaarpark 70 te 5216 PP 's-Hertogenbosch, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 17251019 met vermelding RSIN 812296473, hierna ook te noemen: "**Waterschap Aa en Maas**";
7. **Waterschap Brabantse Delta**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Bouvignelaan 5 te 4836 AA Breda, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 51181584 met vermelding RSIN 812566762, hierna ook te noemen: "**Waterschap Brabantse Delta**";
8. **Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Stationsplein 136 te 1703 WC

Heerhugowaard, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 37161516 met vermelding RSIN 811336487, hierna ook te noemen: "**Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier**";

9. **Waterschap Drents Overijsselse Delta**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Dokter van Deenweg 186 te 8025 BM Zwolle, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 64208338 met vermelding RSIN 855566036, hierna ook te noemen: "**Waterschap Drents Overijsselse Delta**".

Waterschap Limburg, Waterschap Rivierenland, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Waterschap Vallei en Veluwe, Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Waterschap Drents Overijsselse Delta hierna tezamen ook te noemen: de "**Oprichters**".

Van de volmacht aan de verschenen persoon blijkt uit negen (9) schriftelijke volmachten, die in kopie aan deze akte zijn gehecht (***bijlagen 1 tot en met 9***).

De verschenen persoon verklaarde bij deze akte namens de Oprichters een coöperatie op te richten waarvoor gelden de navolgende statuten:

S T A T U T E N

Definities

Artikel 1

1.1 In deze statuten wordt verstaan onder:

a) "**Algemene Vergadering**": de algemene vergadering van de Coöperatie als orgaan, alsmede bijeenkomsten van dit orgaan;
b) "**Algemeen Bestuur**": het algemeen bestuur, zijnde het (bestuurs)orgaan van een waterschap dat Lid is;
c) "**Dagelijks Bestuur**": het dagelijks bestuur, zijnde het (bestuurs)orgaan van een waterschap dat Lid is;
d) "**Directie**": de directie van de Coöperatie, zijnde het bestuur in de zin van de wet;
e) "**Directeur**": een lid van de Directie;
f) "**Coöperatie**": de onderhavige Coöperatie;
g) "**Lid**": een lid van de Coöperatie;
h) "**Ledenovereenkomst**": de overeenkomst tussen de Coöperatie en haar Leden als bedoeld in artikel 4 en 6;
i) "**Waterschapsdirectie**": de directie van een waterschap, zijnde het samenstel van personen dat onder verantwoordelijkheid van het betreffende Dagelijks Bestuur belast is met aansturing van de ambtelijke organisatie;
j) "**Waterschapsdirecteur**": een persoon die lid is van de Waterschapsdirectie, waaronder mede wordt verstaan een manager met vergelijkbaar mandaat.

1.2 Onder "schriftelijk" wordt in deze statuten ook verstaan: communicatie via enig elektronisch communicatiemiddel, waaronder e-mail. Voorts geldt dat ten aanzien van het bepaalde in deze statuten aan de eis van schriftelijkheid wordt

voldaan als de kennisgeving, mededeling, besluitvorming, volmacht, stemming, respectievelijk het verzoek, elektronisch is vastgelegd.

1.3 Tenzij anders blijkt of kennelijk anders is bedoeld ziet een verwijzing naar een begrip of woord in het enkelvoud ook op een verwijzing naar de meervoudsvorm van dit begrip of woord en omgekeerd.

1.4 Tenzij anders blijkt of kennelijk anders is bedoeld ziet een verwijzing naar het mannelijk geslacht ook op een verwijzing naar het vrouwelijke geslacht en omgekeerd.

Naam, zetel en duur

Artikel 2

2.1 De Coöperatie draagt de naam: **Coöperatieve vereniging Verdygo U.A.**

2.2 Zij heeft haar zetel in de gemeente @.

2.3 De Coöperatie is opgericht voor onbepaalde tijd.

Doel en middelen

Artikel 3

3.1 De Coöperatie stelt zich ten doel – mede ten behoeve van het realiseren van de maatschappelijke doelstellingen, waaronder duurzaamheid van haar Leden – het bevorderen en waarborgen van voldoende beschikbaarheid, kwaliteit, bedrijfszekerheid, continuïteit, weerbaarheid en betaalbaarheid van de waterschapswerken die door haar Leden worden ingezet voor het uitvoeren van hun wettelijke taken, alsmede het delen en verrijken van opgedane kennis en ervaring met het modulair bouwen van waterschapswerken op basis van door de Coöperatie ontwikkelde standaarden. De Coöperatie sluit ter verwezenlijking van het doel overeenkomsten met haar Leden en met derden. De Coöperatie tracht middels de verwezenlijking van haar doel zoveel mogelijk te voorzien in behoeften van algemeen belang.

3.2 De Coöperatie tracht haar doel onder meer te bereiken door:

a) het (door)ontwikkelen, vaststellen, beheren en gebruiken van standaarden voor het modulair bouwen van zuiveringsinstallaties en andere waterschapswerken;

b) het uitvoeren van asset-gerelateerde activiteiten, waaronder het verzamelen, interpreteren en beschikbaar stellen van data aan de Leden;

c) het bevorderen van het sector breed gebruiken van de door de Coöperatie vastgestelde standaarden en het bevorderen van de acceptatie ervan door marktpartijen, door middel van informatie, voorlichting en overleg;

d) het organiseren van een platform voor kennisdeling tussen de Leden en het in stand houden van een kennisbank;

e) het organiseren van de samenwerking met marktpartijen, het maken van afspraken en het sluiten en beheren van (raam-)contracten met derden;

f) het verstrekken van opdrachten aan derden en het sluiten van (andersoortige) overeenkomsten met derden;

g) het verkrijgen, beheren, exploiteren, bezwaren en vervreemden van goederen (rechten van intellectuele eigendom, zoals octrooien en patenten, daaronder begrepen);
h) het inzetten van bij de Leden aanwezige expertise en het waar nodig gezamenlijk extern inhuren van capaciteit en deskundigheid;
i) het voeren van regie op het laten bouwen door marktpartijen van modules en het voorraadbeheer van gerealiseerde units,
j) het aantrekken van financieringen en subsidies;
k) het verlenen van adviezen en diensten van uiteenlopende aard aan de Leden;
l) het - al dan niet tezamen met anderen - verwerven en vervreemden van deelnemingen of andere belangen in rechtspersonen, vennootschappen en ondernemingen, het samenwerken daarmee en het besturen daarvan;

alsmede het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

3.3 De Coöperatie kan overeenkomsten die zij met haar Leden sluit ook met anderen aangaan, doch niet in een zodanige mate dat de overeenkomsten met de Leden slechts van ondergeschikte betekenis zijn. Door de Coöperatie met anderen dan haar Leden gesloten overeenkomsten op basis waarvan de Coöperatie inkomsten genereert, kunnen slechts worden gesloten indien en voor zover de daaruit te verkrijgen inkomsten marginaal zijn ten opzichte van de totaal door de Coöperatie te genereren inkomsten.

Leden, contributie, bijdragen, lidmaatschap

Artikel 4

4.1 Leden van de Coöperatie kunnen slechts zijn waterschappen die partij zijn bij de Ledenovereenkomst. Ieder Lid dient schriftelijk een lid van zijn Dagelijks Bestuur aan te wijzen en – indien nodig – te machtigen, die haar jegens de Coöperatie zal vertegenwoordigen en namens het Lid zal participeren in de Algemene Vergadering.

4.2 Ieder Lid van de Coöperatie betaalt overeenkomstig hetgeen is overeengekomen in de Ledenovereenkomst een jaarlijkse contributie ter dekking van de kosten van de Coöperatie, waarvan de hoogte op voorstel van de Directie door de Algemene Vergadering wordt vastgesteld met algemene stemmen.

4.3 Voorts is ieder Lid verplicht om overeenkomstig de Ledenovereenkomst andere vergoedingen in geld of natura aan de Coöperatie ter beschikking te stellen dan wel in de Coöperatie te storten als bijdrage in de kosten van de activiteiten of voor specifieke projecten van de Coöperatie en aan het eigen vermogen dat de Coöperatie zal aanhouden in verband met haar bedrijfsvoering en het kunnen voldoen aan haar financiële verplichtingen. De Algemene Vergadering zal de bijdragen als bedoeld in de vorige zin jaarlijks bij de vaststelling van de begroting vaststellen bij een daartoe strekkend besluit, welk besluit dient te worden genomen met algemene stemmen, zulks tevens

conform het in de Ledenovereenkomst bepaalde. Er kan voorts in de Ledenovereenkomst worden overeengekomen dat een Lid tegen een redelijke vergoeding bepaalde diensten ten behoeve van de Coöperatie verricht.

4.4 Het lidmaatschap van de Coöperatie (en de bijbehorende lidmaatschapsrechten) is – mits in zijn geheel – voor overdracht of overgang vatbaar met inachtneming van artikel 4 lid 1 en 5.

4.5 De overdracht of overgang van een lidmaatschap van de Coöperatie (en de bijbehorende lidmaatschapsrechten) is slechts mogelijk aan een waterschap dat Lid is of als Lid wordt toegelaten tot de Coöperatie en is slechts geldig met de voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de Algemene Vergadering, zulks in overeenstemming met hetgeen hieromtrent in de Ledenovereenkomst is bepaald. Het Lid dat beoogt het lidmaatschap over te dragen of te laten overgaan dient een schriftelijk verzoek in bij de Algemene Vergadering ter verkrijging van de goedkeuring.

Toelating

Artikel 5

De Algemene Vergadering besluit, nadat zij een schriftelijk verzoek daartoe heeft ontvangen en met inachtneming van het bepaalde in artikel 4 lid 1, over de toelating als Lid. De Algemene Vergadering beslist binnen drie (3) maanden na ontvangst van het verzoek inzake de toelating. Een besluit omtrent de toelating moet worden genomen met algemene stemmen. Bij de toelating kunnen tevens eisen van financiële aard – zoals betaling van een toetredingsbijdrage - aan een potentieel Lid worden gesteld. Het lidmaatschap vangt aan op de eerste dag van de maand waarin de Algemene Vergadering de toelating schriftelijk aan het Lid heeft medegedeeld.

Ledenovereenkomst en wijziging Ledenovereenkomst

Artikel 6

6.1 De Coöperatie en de Leden sluiten een Ledenovereenkomst met elkaar. Een Lid dient partij te zijn bij deze Ledenovereenkomst.

6.2 De Ledenovereenkomst kan slechts met instemming van alle partijen bij de Ledenovereenkomst gewijzigd worden.

6.3 Voorafgaand aan toelating als Lid dient het toetredend Lid als partij toe te treden tot de Ledenovereenkomst, hetgeen geschiedt middels een daartoe bestemde toetredingsovereenkomst.

Ledenregister

Artikel 7

7.1 De Directie houdt een register bij, waarin onder andere de namen en adressen van alle Leden zijn geadministreerd.

7.2 Elk Lid is verplicht de Coöperatie schriftelijk in kennis te stellen van zijn adresgegevens, waaronder begrepen zijn e-mailadres, en wijziging daarvan.

7.3 Het Lid krijgt een afschrift van het voor hem relevante gedeelte van het ledenregister wanneer hij de Directie hier een schriftelijk verzoek toe doet.

Einde lidmaatschap

Artikel 8

8.1 Het lidmaatschap eindigt:

a. bij ontbinding van een Lid of indien het Lid ophoudt te bestaan, tenzij de Algemene Vergadering goedkeuring heeft verleend aan de overgang van het lidmaatschap aan een rechtsopvolger conform het bepaalde in artikel 4 lid 5;

b. door schriftelijke opzegging door het Lid, met dien verstande dat opzegging van het lidmaatschap slechts kan geschieden met inachtneming van een opzegtermijn van ten minste één (1) kalenderjaar;

c. door schriftelijke opzegging door de Coöperatie aan het Lid met een opzegtermijn van drie (3) maanden. Zodanige opzegging is mogelijk wanneer een Lid heeft opgehouden te voldoen aan de vereisten door de statuten aan het lidmaatschap gesteld of wanneer een Lid zijn verplichtingen jegens de Coöperatie niet nakomt, alsook wanneer redelijkerwijs van de Coöperatie niet gevergd kan worden het lidmaatschap te laten voortduren;

d. door ontzetting van het Lid per de datum van het besluit tot ontzetting. Ontzetting kan alleen worden uitgesproken wanneer een Lid in strijd met de statuten, reglementen of besluiten van de Coöperatie handelt, of de Coöperatie op onredelijke wijze benadeelt.

8.2 Opzegging en ontzetting door de Coöperatie geschiedt door de Algemene Vergadering.

8.3 Behoudens de gevallen genoemd in artikel 8 lid 4, 5 en 6 kan opzegging van het lidmaatschap slechts geschieden tegen het einde van een boekjaar en met inachtneming van de in artikel 8 lid 1 genoemde opzegtermijnen.

8.4 Een Lid kan zijn lidmaatschap onmiddellijk schriftelijk opzeggen indien redelijkerwijs niet van het Lid kan worden gevergd het lidmaatschap te laten voortduren. Een opzegging conform dit artikel 8 lid 4 doet het lidmaatschap eindigen met ingang van het verstrijken van de opzegtermijn van drie (3) maanden.

8.5 Een Lid kan voorts zijn lidmaatschap met onmiddellijke ingang opzeggen binnen een maand nadat een besluit waarbij zijn rechten zijn beperkt of zijn verplichtingen zijn verzwaard, hem bekend is geworden of medegedeeld is; het besluit is alsdan niet op dat Lid van toepassing. Deze bevoegdheid van het Lid geldt niet voor het geval van wijziging van geldelijke rechten en verplichtingen.

8.6 Een Lid kan zijn lidmaatschap met onmiddellijke ingang opzeggen binnen een maand nadat hem een besluit is meegedeeld tot omzetting van de Coöperatie in een andere rechtsvorm of tot fusie of splitsing in de zin van Boek 2, Titel 7, van - het Burgerlijk Wetboek.

8.7 Bij opzegging blijft het Lid alle financiële bijdragen, waaronder begrepen de contributie en de bijdragen als bedoeld in artikel 4 lid 3, verschuldigd over de periode dat het lidmaatschap voortduurt. Voorts geldt het bepaalde in artikel 8 lid 8. Het Lid heeft geen recht op enige vergoeding of terugbetaling van financiële bijdragen die zij aan de Coöperatie heeft gedaan.

8.8 Bij beëindiging van het lidmaatschap is het uittredend Lid voorts gehouden bij

te dragen in de aantoonbaar doorlopende kosten van de Coöperatie in overeenstemming met hetgeen hieromtrent in de Ledenovereenkomst is bepaald. Het in dit artikel 8 lid 8 bepaalde is niet van toepassing op Leden wiens lidmaatschap is opgezegd op grond van dit artikel 8, lid 4, 5 of 6.

8.9 De Algemene Vergadering kan een Lid schorsen indien het Lid handelt of nalaat in strijd met de statuten, de Ledenovereenkomst, reglementen of besluiten van de Coöperatie of de Coöperatie op onredelijke wijze benadeelt. De schorsing vervalt, indien de Algemene Vergadering niet binnen drie (3) maanden na de datum van ingang van de schorsing besluit tot ontzetting uit het lidmaatschap, tot opheffing of handhaving van de schorsing. Een schorsing kan voor ten hoogste drie (3) maanden worden verlengd. Een geschorst Lid kan gedurende de schorsing geen van zijn lidmaatschapsrechten uitoefenen - met uitzondering van de vergadering waarin het besluit tot schorsing wordt behandeld, welke het geschorste Lid mag bijwonen en waarin het geschorste Lid het woord mag voeren - doch blijft wel onderworpen aan zijn uit het lidmaatschap voortvloeiende verplichtingen.

Rechten en verplichtingen van Leden

Artikel 9

9.1 De Coöperatie kan ten behoeve van haar Leden rechten bedingen. De Coöperatie kan tevens de nakoming van bedongen rechten jegens, en schadevergoeding aan, een Lid vorderen, mits het desbetreffende Lid hier goedkeuring toe heeft verleend.

9.2 Aan het lidmaatschap kunnen verbintenissen worden verbonden door middel van een daartoe door de Algemene Vergadering genomen besluit.

Uitsluiting aansprakelijkheid Leden

Artikel 10

De Leden van de Coöperatie en de voormalige Leden zijn niet aansprakelijk voor de verbintenissen en de schulden van de Coöperatie en zijn niet verplicht om in enig ten tijde van de ontbinding van de Coöperatie blijkend tekort bij te dragen. Mitsdien is iedere verplichting van Leden of voormalige Leden om bij te dragen in de verbintenissen en schulden van de Coöperatie, alsmede om in geval van ontbinding in een tekort van de Coöperatie bij te dragen, uitgesloten. Als op enig moment wordt besloten dit te wijzigen, is ieder van de Leden gerechtigd binnen drie (3) maanden het lidmaatschap om deze reden met onmiddellijke ingang op te zeggen zonder dat zij in enigerlei opzicht aansprakelijk kunnen worden gehouden om bij te dragen in een tekort van de Coöperatie.

Geldmiddelen

Artikel 11

11.1 De geldmiddelen van de Coöperatie worden gevormd door:

(a) contributies van de Leden, bedoeld in artikel 4 lid 2;
(b) overige financiële bijdragen door de Leden, bedoeld in artikel 4 lid 3;
(c) toetredingsbijdragen;
(d) giften, donaties en erfstellingen;

(e) subsidies;
(f) andere inkomsten.

11.2 De geldmiddelen van de Coöperatie kunnen alleen aangewend worden ter verwezenlijking van de doelstellingen van de Coöperatie.

Directie, samenstelling en benoeming

Artikel 12

12.1 De Directie bestaat uit zoveel natuurlijke personen als de Coöperatie Leden heeft, tenzij de Algemene Vergadering met algemene stemmen besluit tot een ander aantal.

12.2 De Directie (met uitzondering van de eerste Directie, waarvan de leden in functie worden benoemd) wijst uit zijn midden een voorzitter, een secretaris en een penningmeester aan. Een Directeur kan niet tegelijkertijd meer dan één van deze drie functies vervullen. Een Directeur, benoemd door een Lid wiens vertegenwoordiger als bedoeld in artikel 4 lid 1, tweede volzin, tevens het voorzitterschap van de Algemene Vergadering bekleedt, kan niet worden aangewezen tot voorzitter, secretaris of penningmeester.

12.3 De Directeuren (met uitzondering van de eerste Directeuren, die bij deze akte worden benoemd) worden benoemd door de Leden, met dien verstande dat ieder Lid het recht heeft één (1) Directeur te benoemen.

12.4 Directeuren kunnen slechts zijn personen die Waterschapsdirecteur zijn van het waterschap waardoor zij worden benoemd.

12.5 Directeuren worden benoemd voor onbepaalde tijd.

Directie, schorsing, ontslag, belet en ontstentenis

Artikel 13

13.1 Een Directeur kan te allen tijde door de Algemene Vergadering worden geschorst en ontslagen. Een besluit als bedoeld in de vorige zin wordt met redenen omkleed en deugdelijk gemotiveerd. De betrokken Directeur wordt in de gelegenheid gesteld zich in een Algemene Vergadering te verantwoorden. Daarbij kan hij zich doen bijstaan door een raadsman.

13.2 De schorsing van een Directeur vervalt, indien de Algemene Vergadering niet binnen drie maanden na de datum van ingang van de schorsing besluit tot ontslag, tot opheffing of handhaving van de schorsing. Een schorsing kan eenmaal voor ten hoogste drie maanden worden gehandhaafd, ingaande op de datum waarop het besluit tot handhaving van de schorsing werd genomen.

13.3 Een Directeur defungeert:
(a) door zijn overlijden;
(b) door zijn vrijwillig aftreden (bedanken);
(c) door zijn ontslag door de rechtbank;
(d) door zijn ontslag verleend door de Algemene Vergadering;
(e) doordat hij niet meer voldoet aan de in artikel 12 lid 4 genoemde kwaliteitseis;
(f) doordat hij in zijn hoedanigheid van werknemer van het Lid in de arbeidsrelatie met het Lid wordt geschorst;
(g) wanneer het Lid waardoor de Directeur is benoemd ophoudt Lid te zijn.

13.4 In een vacature wordt zo spoedig mogelijk voorzien middels benoeming van een nieuwe Directeur met inachtneming van artikel 12 lid 3. Een niet voltallige Directie behoudt zijn bevoegdheden.

Met opmerkingen [BK1]: Vraagt om aanpassing als we lid 4 schrappen

13.5 Ingeval van ontstentenis van een Directeur zijn de overige Directeuren of is de enig overblijvende Directeur tijdelijk met de directie van de Coöperatie belast. Ingeval van belet kan een Directeur worden vervangen door de daartoe door het betreffende Lid aangewezen persoon, welke persoon tevens dient te voldoen aan de in artikel 12 lid 4 genoemde kwaliteitseisen en welke persoon namens de Directeur optreedt zolang het belet duurt. Ingeval van belet of ontstentenis van alle Directeuren (of van de enige (overblijvende) Directeur is de persoon die daartoe door de Algemene Vergadering wordt aangewezen tijdelijk met de directie van de Coöperatie belast. Het in de statuten omtrent de Directie en de Directeuren bepaalde is op hem van overeenkomstige toepassing. Voorts dient hij zo spoedig mogelijk de Leden te verzoeken over te gaan tot de benoeming van een Directeur en een plaatsvervanger met inachtneming van artikel 12 lid 3.

13.6 Onder belet wordt in dit artikel verstaan:

(i) schorsing;
(ii) ziekte;
(iii) onbereikbaarheid;
(iv) verhinderd zijn een directievergadering bij te wonen, ongeacht de reden daartoe

in de gevallen bedoeld onder sub (ii) en (iii) zonder dat gedurende een termijn van vijf (5) dagen de mogelijkheid van contact tussen de Directeur en de Coöperatie heeft bestaan, tenzij de Algemene Vergadering in een voorkomend geval een andere termijn vaststelt.

Bevoegdheid Directie

Artikel 14

14.1 Behoudens de beperkingen volgens de statuten is de Directie belast met het besturen van de Coöperatie.

14.2 Bij de vervulling van hun taak richt de Directie zich naar het belang van de Coöperatie en de met haar verbonden organisatie.

14.3 Behoudens het overigens in deze statuten bepaalde, behoeven de volgende besluiten van de Directie de voorafgaande goedkeuring van de Algemene Vergadering:

(a) het aangaan van een duurzame rechtstreekse of middellijke samenwerking met een andere onderneming of het verbreken van een zodanige samenwerking, voor zover deze samenwerking of verbreking niet past binnen de normale bedrijfsuitoefening van de Coöperatie;
(b) het vaststellen van de jaarlijkse begroting, conform het in lid 5 van dit artikel bepaalde;
(c) uitoefening van stemrecht op de door de Coöperatie gehouden aandelen in kapitaalvennootschappen;
(d) het vaststellen van (gewijzigde) voorwaarden voor de levering en

ingebruikgeving van producten van de Coöperatie, waaronder begrepen het verstrekken van het recht om door de Coöperatie ontwikkelde modellen te gebruiken, onder meer – doch niet uitsluitend – voor zover deze voorwaarden betrekking hebben op de (identiteit van de) afnemers van de Coöperatie;

(e) het verstrekken van een lening of het aangaan van overeenkomsten waarbij aan de Coöperatie een lening wordt verstrekt, welke een bedrag van honderdduizend euro (€ 100.000,00) te boven gaan;

(f) het doen van investeringen welke een bedrag honderdduizend euro (€ 100.000,00) te boven gaan, tenzij deze investeringen vallen binnen de door de Algemene Vergadering goedgekeurde begroting;

(g) het stellen van zekerheid;

(h) het verkrijgen, vervreemden, bezwaren, huren, verhuren of op andere wijze in gebruik of genot verkrijgen en geven van registergoederen;

(i) het optreden in rechte, waaronder het voeren van een arbitrage, echter, met uitzondering van het nemen van rechtsmaatregelen die geen uitstel kunnen lijden;

(j) het nemen van belangrijke strategische beslissingen en wijziging van alle (overige) strategische doelstellingen van de Coöperatie;

(k) het - al dan niet tezamen met anderen - verwerven en vervreemden van deelnemingen of andere belangen in rechtspersonen, vennootschappen en ondernemingen,

met dien verstande dat besluiten van de Algemene Vergadering strekkende tot het verlenen van goedkeuring aan handelingen als bedoeld in sub (a) en (k) van dit artikel slechts kunnen worden genomen met algemene stemmen.

14.4 De Algemene Vergadering is bevoegd ook andere besluiten van de Directie aan haar goedkeuring te onderwerpen. Deze besluiten dienen duidelijk te worden omschreven en schriftelijk aan de Directie te worden meegedeeld.

14.5 De Directie zal jaarlijks met voorafgaande goedkeuring van de Algemene Vergadering in overeenstemming met het in lid 3 van dit artikel bepaalde, uiterlijk twee (2) maanden voor aanvang van een boekjaar een begroting vaststellen voor het betreffende boekjaar.

Directie, werkwijze, tegenstrijdig belang

Artikel 15

15.1 De Directie vergadert zo dikwijls als de Directie dan wel drie (3) Directeuren dit wenselijk achten.

15.2 Van het verhandelde in elke vergadering worden door de secretaris notulen opgemaakt, die door de Directie worden vastgesteld, en na goedkeuring door de voorzitter en de secretaris worden ondertekend.

15.3 Ieder niet geschorste Directeur heeft toegang tot de vergadering van de Directie en heeft het recht hierin één stem uit te brengen. Een Directeur kan zijn stem door een schriftelijk daartoe gemachtigde andere Directeur laten uitbrengen, met dien verstande, dat een Directeur niet meer dan twee (2) andere Directeuren mag vertegenwoordigen. Aan de eis van schriftelijkheid

van de volmacht wordt ook voldaan indien de volmacht elektronisch is vastgelegd.

15.4 Alle directiebesluiten worden genomen met volstrekte meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen. De Directie kan ter vergadering alleen dan geldige besluiten nemen indien de meerderheid van de stemgerechtigde Directeuren ter vergadering aanwezig of vertegenwoordigd is.

15.5 Blanco stemmen worden beschouwd als niet te zijn uitgebracht.

15.6 Besluiten van de Directie kunnen ook buiten vergadering worden genomen, schriftelijk of op andere wijze, mits het desbetreffende voorstel aan alle in functie zijnde Directeuren is voorgelegd en geen van hen zich tegen de desbetreffende wijze van besluitvorming verzet. Van een besluit buiten vergadering dat niet schriftelijk is genomen wordt door de Directie of door een Directeur een verslag opgemaakt dat wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris van de Directie dan wel, indien slechts een Directeur in functie is, door die Directeur. Schriftelijke besluitvorming geschiedt door middel van een schriftelijk door alle Directeuren ondertekend besluit.

15.7 De Directie of een Directeur kan via telefoon, videoconferentie of enig ander communicatiemiddel aan de directievergadering deelnemen, mits:

(i) alle aan de vergadering deelnemende Directeuren rechtstreeks kunnen deelnemen aan alle verhandelingen op de vergadering;

(ii) Directeuren actief kunnen deelnemen aan de beraadslaging; en

(iii) Directeuren hun stem kunnen uitoefenen.

15.8 Een Directeur neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de Coöperatie en de daaraan verbonden organisatie. Wanneer hierdoor geen directiebesluit kan worden genomen, wordt het besluit genomen door de Algemene Vergadering.

15.9 De Algemene Vergadering kan een directiereglement vaststellen waarin aangelegenheden de Directie betreffende worden geregeld. Een dergelijk reglement mag niet in strijd zijn met het bepaalde in deze statuten. De bevoegdheid tot wijziging of intrekking van het directiereglement komt tevens toe aan de Algemene Vergadering.

15.10 Indien binnen de Directie sprake is van staking van stemmen vindt herstemming plaats, indien een Directeur dit verlangt. Vindt geen herstemming plaats of staken de stemmen opnieuw, dan is de Algemene Vergadering bevoegd over het desbetreffende voorstel te besluiten.

Vertegenwoordiging

Artikel 16

16.1 De Directie is bevoegd de Coöperatie te vertegenwoordigen.

16.2 De vertegenwoordigingsbevoegdheid komt mede toe aan twee Directeuren gezamenlijk handelend.

16.3 De Directie kan besluiten tot de verlening van volmacht aan één of meer Directeuren, alsook aan derden, zowel gezamenlijk als afzonderlijk, om de Coöperatie binnen de grenzen van die volmacht te vertegenwoordigen.

Algemene Vergadering, bijeenroeping en plaats van de vergadering.

Artikel 17

17.1 Elk jaar wordt ten minste één Algemene Vergadering, de jaarvergadering, gehouden. Voorts worden Algemene Vergaderingen gehouden zo dikwijls de Directie dit wenselijk oordeelt, of wanneer het daartoe volgens de wet of de statuten gehouden is.

17.2 Op schriftelijk verzoek van ten minste een zodanig aantal Leden als bevoegd is tot het uitbrengen van één tiende gedeelte van de stemmen in een voltallige Algemene Vergadering, is de Directie verplicht tot het bijeenroepen van een Algemene Vergadering op een termijn van niet langer dan vier (4) weken na het verzoek.
Indien aan het verzoek binnen veertien (14) dagen geen gevolg wordt gegeven, kunnen de verzoekers zelf tot de bijeenroeping van de Algemene Vergadering overgaan overeenkomstig het bepaalde in lid 3 van dit artikel dan wel middels een advertentie in een veelgelezen landelijk verspreid dagblad.

17.3 De bijeenroeping van de Algemene Vergadering geschiedt schriftelijk aan de adressen van de Leden volgens het ledenregister bedoeld in artikel 7. De oproeping vermeldt de agenda van de vergadering. De termijn voor de oproeping bedraagt ten minste veertien (14) dagen, de dag van de oproeping en die van de vergadering niet meegerekend. Indien naar het oordeel van de Directie een spoedeisend belang dit vereist, kan de Directie de oproepingstermijn verkorten tot ten minste vijf (5) dagen, de dag van de oproeping en die van de vergadering niet meegerekend, mits de reden van de spoedeisendheid in de oproeping wordt vermeld.

17.4 De Algemene Vergaderingen worden gehouden in de gemeente waar de Coöperatie haar statutaire zetel heeft of in een door de Directie te bepalen andere plaats.

Toegang en stemrecht

Artikel 18

18.1 Toegang tot de Algemene Vergadering hebben alle Leden van de Coöperatie alsmede de Directeuren. De Leden doen zich op de vergadering vertegenwoordigen door de daartoe conform artikel 4 lid 1, tweede volzin aangewezen persoon. Geen toegang hebben geschorste Leden of Directeuren, tenzij het een vergadering betreft waarin hun beroepsrecht aan de orde komt.

18.2 Over toelating van andere dan in lid 1 bedoelde personen besluit de Directie.

18.3 Alleen Leden die niet geschorst zijn hebben stemrecht in de Algemene Vergadering. Elk Lid heeft het recht tot het uitbrengen van één stem. Directeuren hebben in de Algemene Vergadering een raadgevende stem.

18.4 Leden oefenen hun stemrecht uit door een persoon als bedoeld in artikel 4 lid 1, tweede volzin.

18.5 Een Lid kan zijn stem door een schriftelijk daartoe gemachtigde vertegenwoordiger van een ander Lid als bedoeld in artikel 4 lid 1, tweede volzin, ter vergadering laten uitbrengen, met dien verstande, dat een vertegenwoordiger van een Lid niet meer dan twee (2) andere Leden mag

vertegenwoordigen. Aan de eis van schriftelijkheid van de volmacht wordt ook voldaan indien de volmacht elektronisch is vastgelegd.

Voorzitterschap en notulen

Artikel 19

19.1 De Algemene Vergaderingen worden geleid door één van de vertegenwoordigers van de Leden als bedoeld in artikel 4 lid 1, tweede volzin, welke door de vergadering zelf per vergadering of voor een zekere periode wordt aangewezen.

19.2 Van het verhandelde in een Algemene Vergadering worden door de secretaris, diens plaatsvervanger, of een ander daartoe door de voorzitter aangewezen persoon notulen gehouden. De inhoud van de notulen wordt ter kennis van de Leden gebracht en op de eerstvolgende ledenvergadering ter goedkeuring aan de Algemene Vergadering voorgelegd. Voorts worden de goedgekeurde notulen door de voorzitter en secretaris van de betreffende vergadering ondertekend.

Besluitvorming Algemene Vergadering

Artikel 20

20.1 Tenzij in de wet of deze statuten anders is bepaald worden besluiten van de Algemene Vergadering genomen met een meerderheid van ten minste twee derde (2/3) van de geldig uitgebrachte stemmen. Tenzij in de wet of deze statuten anders is bepaald kan de Algemene Vergadering ter vergadering alleen dan geldige besluiten nemen indien ten minste de helft van de stemgerechtigde Leden ter vergadering aanwezig of vertegenwoordigd is.

20.2 Indien in een Algemene Vergadering niet het vereiste aantal stemgerechtigde Leden aanwezig of vertegenwoordigd is, dan wordt binnen vier (4) weken en niet eerder dan één (1) week daarna een tweede vergadering bijeengeroepen en gehouden, waarin over het betreffende voorstel zoals dat in de vorige vergadering aan de orde is geweest kan worden besloten met de daartoe vereiste meerderheid, ongeacht het aantal aanwezige of vertegenwoordigde stemgerechtigde Leden.
Bij de oproeping tot de tweede vergadering wordt vermeld dat het om een tweede vergadering gaat, waarin kan worden besloten ongeacht het aantal aanwezige of vertegenwoordigde stemgerechtigde Leden.

20.3 Blanco stemmen en ongeldige stemmen worden beschouwd als niet te zijn uitgebracht.

20.4 Stemmingen over zaken geschieden mondeling en stemmingen over personen geschieden schriftelijk, tenzij de voorzitter een andere wijze van stemming vaststelt en geen van de ter vergadering aanwezigen zich daartegen verzet. Besluitvorming bij acclamatie is mogelijk, tenzij een stemgerechtigde hoofdelijke stemming verlangt.

20.5 Als de stemmen staken over voorstellen niet rakende de verkiezing van personen wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.

20.6 Staken de stemmen bij de verkiezing van personen, dan vindt in dezelfde vergadering eenmaal een nieuwe stemming plaats; staken de stemmen dan

opnieuw, dan is - onverminderd het bepaalde in de volgende zin - het voorstel verworpen.

20.7 Een eenstemmig besluit van alle Leden, ook al zijn deze niet in een vergadering bijeen, heeft, mits met voorkennis van de Directie genomen, dezelfde kracht als een besluit van de Algemene Vergadering.

20.8 Zolang in een Algemene Vergadering alle Leden in persoon aanwezig zijn, kunnen geldige besluiten worden genomen, mits met algemene stemmen, omtrent alle aan de orde komende onderwerpen ook al is de oproeping niet op de voorgeschreven wijze geschied of is enig ander voorschrift omtrent het oproepen en houden van vergaderingen of een daarmee verband houdende formaliteit niet in acht genomen.

20.9 Indien zulks bij oproeping is vermeld kan de Directie bepalen dat stemgerechtigde Leden hun stemrecht kunnen uitoefenen door middel van een elektronisch communicatiemiddel. Voor de toepassing van de vorige zin is vereist dat de stemgerechtigde via het elektronisch communicatiemiddel kan worden geïdentificeerd, rechtstreeks kan kennisnemen van de verhandelingen ter vergadering en het stemrecht kan uitoefenen. De Directie kan tevens bepalen dat het te gebruiken elektronische communicatiemiddel de mogelijkheid moet bieden om deel te nemen aan de beraadslaging. De Directie kan voorwaarden stellen aan het gebruik van het elektronische communicatiemiddel.

20.10 De Directie kan besluiten dat stemgerechtigde Leden bevoegd zijn hun stem al voorafgaand aan de Algemene Vergadering via een elektronisch communicatiemiddel uit te brengen, mits zij op een bij de bijeenroeping daarvan te vermelden tijdstip als stemgerechtigd Lid op de ledenlijst stonden vermeld. Het aldus uitbrengen van een stem is slechts mogelijk nadat de Algemene Vergadering is bijeengeroepen, maar niet eerder dan op de achtste dag voor de vergadering niet later dan op de dag voor die van de vergadering. Het desbetreffende Lid kan ter vergadering zijn stem niet langer uitbrengen en evenmin zijn eerder uitgebrachte stem herroepen. De Directie draagt zorgt voor de registratie van deze stemmen en deelt de stemmen mede aan de voorzitter van de Algemene Vergadering. Als een Lid dat op deze wijze zijn stem heeft uitgebracht en ten tijde van de Algemene Vergadering niet langer Lid is, zullen zijn stemmen geacht worden niet te zijn uitgebracht.

Goedkeuring besluiten Algemene Vergadering

Artikel 21

21.1 De volgende besluiten van de Algemene Vergadering behoeven de voorafgaande schriftelijke goedkeuring van het Dagelijks Bestuur van ieder Lid:

(a) wijziging van de statuten van de Coöperatie, doch enkel voor zover de wijziging betrekking heeft op de artikelen 3 tot en met 6, 8 tot en met 10, 12 leden 3 en 4, 14 lid 3, 15 lid 4, 16, 18, 20 leden 1 en 2, 21 en 23 tot en met 25 van deze statuten;

(b) ontbinding van de Coöperatie;

(c) fusie, splitsing of omzetting van de Coöperatie.

21.2 Alvorens over te gaan tot het uitoefenen van stemrecht in de Algemene Vergadering aangaande een besluit als genoemd in lid 1, stelt de vertegenwoordiger als bedoeld in artikel 4 lid 1, tweede volzin, het Dagelijks Bestuur van het Lid waardoor hij als vertegenwoordiger is aangewezen hiervan schriftelijk op de hoogte, waarbij hij het betreffende Dagelijks Bestuur verzoekt aan het voorgenomen besluit al dan niet haar goedkeuring te verlenen.
De goedkeuring wordt geacht te zijn verleend, indien het betreffende Dagelijks Bestuur niet binnen drie (3) maanden na ontvangst van het schriftelijke verzoek schriftelijk aan de vertegenwoordiger heeft medegedeeld dat het de goedkeuring onthoudt.

21.3 Bij het schriftelijke verzoek als bedoeld in lid 2 worden ten minste het voorgenomen besluit, alsmede een toelichting op de inhoud en de consequenties ervan voor de Leden, aan het Dagelijks Bestuur van het betreffende Lid verstrekt.

Boekjaar, bestuursverslag, rekening en verantwoording

Artikel 22

22.1 Het boekjaar van de Coöperatie is gelijk aan het kalenderjaar, met dien verstande dat het eerste boekjaar eindigt op éénendertig december tweeduizend zevenentwintig (31-12-2027).

22.2 Jaarlijks binnen zes (6) maanden na afloop van het boekjaar, behoudens verlenging van deze termijn met ten hoogste vier (4) maanden door de Algemene Vergadering op grond van bijzondere omstandigheden, maakt de Directie een jaarrekening op en legt het deze voor de Leden ter inzage ten kantore van de Coöperatie. Binnen deze termijn legt de Directie ook het bestuursverslag ter inzage voor de Leden, tenzij de artikelen 2:396 lid 7 (vrijstelling van de verplichting tot ter inzagelegging voor kleine rechtspersonen) of 2:403 (vrijstelling van de verplichting tot ter inzagelegging door aansprakelijkheid van de moedermaatschappij) van het Burgerlijk Wetboek voor de Coöperatie gelden.

22.3 Wordt omtrent de getrouwheid van de stukken aan de Algemene Vergadering niet overlegd een verklaring afkomstig van een accountant als bedoeld in artikel 393 Lid 1 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, dan benoemt de Algemene Vergadering uit haar midden jaarlijks een kascommissie van ten minste twee (2) Leden. De kascommissie onderzoekt de stukken bedoeld in lid 2 en brengt aan de Algemene Vergadering verslag van haar bevindingen uit. De Directie is verplicht de kascommissie ten behoeve van haar onderzoek alle door haar gevraagde inlichtingen te verschaffen, haar desgewenst de kas en de waarden te tonen en de boeken, bescheiden en andere gegevensdragers van de vereniging voor raadpleging beschikbaar te stellen. De last van de kascommissie kan te allen tijde door de Algemene Vergadering worden herroepen, doch slechts door de benoeming van een andere kascommissie.

22.4 Vereist het onderzoek van de kascommissie bijzondere boekhoudkundige kennis, dan kan de kascommissie zich door een deskundige doen bijstaan.

22.5 De opgemaakte jaarrekening wordt ondertekend door de Directeuren.

Ontbreekt de ondertekening van een of meer van hen, dan wordt daarvan onder opgave van reden melding gemaakt.

22.6 De jaarrekening wordt door de Algemene Vergadering vastgesteld in de jaarvergadering die de Directie uiterlijk een (1) maand na afloop van de in artikel 22 lid 2 genoemde termijn bijeen zal roepen. De jaarrekening kan niet worden vastgesteld indien de Algemene Vergadering geen kennis heeft kunnen nemen van de bevindingen van de kascommissie.

22.7 Vaststelling van de jaarrekening strekt niet tot kwijting (decharge) aan een Directeur. De decharge van Directeuren dient afzonderlijk te worden geagendeerd tijdens de jaarvergadering.

Overschot en tekort

Artikel 23

23.1 De Leden zijn gelijkelijk gerechtigd tot een eventueel overschot zoals dat blijkt uit de vastgestelde jaarrekening, tenzij de Algemene Vergadering anders besluit, welk besluit jaarlijks na het vaststellen van de jaarrekening dient te worden genomen.

23.2 Het overschot staat met inachtneming van het in lid 1 bepaalde ter beschikking van de Algemene Vergadering. De Algemene Vergadering kan besluiten tot reservering van het overschot dan wel uitkering van het overschot, zoals dat blijkt uit de vastgestelde jaarrekening.

23.3 De Coöperatie kent een algemene reserve. De Algemene Vergadering bepaalt welk deel van het overschot wordt gereserveerd in de betreffende reserve.

23.4 De Algemene Vergadering is voorts bevoegd tot het doen van tussentijdse uitkeringen ten laste van het overschot of de reserves van de Coöperatie, mits alle uitkeringen worden gedaan met inachtneming van het bepaalde in de leden 1 en 2 van dit artikel.

23.5 Uitkeringen zijn betaalbaar onmiddellijk na het besluit tot uitkering, tenzij in het besluit een ander tijdstip is vastgesteld.

23.6 De vordering van een Lid tot een uitkering verjaart door een tijdsverloop van vijf (5) jaren en vervalt na dit tijdsverloop aan de Coöperatie.

23.7 Een eventueel tekort ten aanzien van de reguliere werkzaamheden en activiteiten van de Coöperatie zal ten laste worden gebracht van de algemene reserve. De Leden zijn gehouden een negatieve algemene reserve onverwijld aan te zuiveren door middel van toerekening van overschotten aan de algemene reserve dan wel – indien toerekening van overschotten niet toereikend is - door het doen van aanvullende stortingen, welke stortingen gelijkelijk door de Leden zullen worden verricht.

Statutenwijziging, fusie en splitsing

Artikel 24

24.1 Een besluit tot statutenwijziging alsmede een besluit tot fusie of splitsing kan door de Algemene Vergadering slechts worden genomen op voorstel van de Directie en met algemene stemmen, zulks met inachtneming van artikel 21 lid 1.

24.2 Zij die de oproeping tot de Algemene Vergadering ter behandeling van een

voorstel tot statutenwijziging hebben gedaan, moeten ten minste vijf (5) dagen vóór de vergadering een afschrift van dat voorstel, waarin de voorgedragen wijziging woordelijk is opgenomen, op een daartoe geschikte plaats voor de leden ter inzage leggen tot na afloop van de dag waarop de vergadering wordt gehouden.

24.3 Een statutenwijziging treedt niet in werking dan nadat hiervan een notariële akte is opgemaakt. Tot het doen verlijden van de akte is iedere Directeur bevoegd.

Ontbinding en vereffening

Artikel 25

25.1 De Coöperatie kan worden ontbonden door een besluit van de Algemene Vergadering, zulks met inachtneming van artikel 21 lid 1. Het bepaalde in artikel 24 lid 1 en 2 is van overeenkomstige toepassing op een besluit tot ontbinding.

25.2 Na de ontbinding geschiedt de vereffening door de Directie. De Algemene Vergadering kan besluiten om een andere persoon of andere personen tot vereffenaar te benoemen.

25.3 Hetgeen na voldoening van de schulden van de ontbonden Coöperatie is overgebleven, zal gelijkelijk worden uitgekeerd aan de Leden.

25.4 Op de vereffening zijn voor het overige de bepalingen van Boek 2, titel 1, van het Burgerlijk Wetboek van toepassing.

Reglementen

Artikel 26

26.1 De Directie kan, met voorafgaande goedkeuring van de Algemene Vergadering, reglementen vaststellen, waarin die onderwerpen zijn vervat die niet (voldoende) in de statuten zijn vastgelegd. De Directie is, met voorafgaande goedkeuring van de Algemene Vergadering, bevoegd reglementen te wijzigen of in te trekken. Het voorgaande geldt niet voor het directiereglement, welke op grond van artikel 15 lid 9 door de Algemene Vergadering wordt vastgesteld, gewijzigd of ingetrokken.

26.2 Reglementen mogen niet in strijd zijn met de wet, noch met de statuten.

Slotbepaling

Artikel 27

In alle gevallen, waarin de statuten, reglementen en de wet daarin niet voorzien, beslist de Algemene Vergadering.

SLOTVERKLARINGEN

Tenslotte verklaarde de verschenen persoon als volgt.

Tot eerste Directeuren van de Coöperatie worden benoemd:

a. @, geboren te @ op @ namens @;
b. @, geboren te @ op @ namens @;
c. @, geboren te @ op @ namens @.

SLOT

De verschenen persoon is mij, notaris, bekend.

WAARVAN AKTE

is verleden te Arnhem op de datum in het begin van deze akte vermeld.
De inhoud van deze akte is aan de verschenen persoon zakelijk opgegeven en toegelicht. Hierbij is de verschenen persoon gewezen op de gevolgen die uit de akte voortvloeien.
De verschenen persoon heeft vervolgens verklaard kennis te hebben genomen van de inhoud van de akte en met de inhoud en beperkte voorlezing van deze akte in te stemmen.
Onmiddellijk na beperkte voorlezing is deze akte door de verschenen persoon en mij, notaris, ondertekend.

OVEREENKOMST TOT TOETREDING INZAKE COÖPERATIEVE VERENIGING VERDYGO

ONDERGETEKENDEN:

1. [***naam toetredend Waterschap], hierna ook te noemen: de "**Toetreder**";

2. **Waterschap Limburg**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Maria Theresialaan 99 te 6043 CX Roermond, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 67682065 met vermelding RSIN 857127858, hierna ook te noemen: "**Waterschap Limburg**";

3. **Waterschap Rivierenland**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende De Blomboogerd 1 te 4003 BX Tiel, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 30281419 met vermelding RSIN 810912314, hierna ook te noemen: "**Waterschap Rivierenland**";

4. **Hoogheemraadschap van Rijnland**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Archimedesweg 1 te 2333 CM Leiden, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 51137747 met vermelding RSIN 813766928, hierna ook te noemen: "**Hoogheemraadschap van Rijnland**";

5. **Waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Poldermolen 2 te 3994 DD Houten, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 30276831 met vermelding RSIN 802139097, hierna ook te noemen: "**Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden**";

6. **Waterschap Vallei en Veluwe**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Steenbokstraat 10 te 7324 AX Apeldoorn, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 56804636 met vermelding RSIN 852310274, hierna ook te noemen: "**Waterschap Vallei en Veluwe**";

7. **Waterschap Aa en Maas**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Pettelaarpark 70 te 5216 PP 's-Hertogenbosch, ingeschreven in het handelsregister bij

de Kamer van Koophandel onder nummer 17251019 met vermelding RSIN 812296473, hierna ook te noemen: "**Waterschap Aa en Maas**";

8. **Waterschap Brabantse Delta**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Bouvignelaan 5 te 4836 AA Breda, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 51181584 met vermelding RSIN 812566762, hierna ook te noemen: "**Waterschap Brabantse Delta**";

9. **Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Stationsplein 136 te 1703 WC Heerhugowaard, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 37161516 met vermelding RSIN 811336487, hierna ook te noemen: "**Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier**";

10. **Waterschap Drents Overijsselse Delta**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Dokter van Deenweg 186 te 8025 BM Zwolle, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 64208338 met vermelding RSIN 855566036, hierna ook te noemen: "**Waterschap Drents Overijsselse Delta**";

11. **Coöperatieve vereniging Verdygo U.A.**, een coöperatie met statutaire zetel te gemeente @, kantoorhoudende @ te @, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer @ met vermelding RSIN @, hierna ook te noemen: de "**Coöperatie**".

Waterschap Limburg, Waterschap Rivierenland, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Waterschap Vallei en Veluwe, Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Waterschap Drents Overijsselse Delta hierna tezamen ook te noemen: de "**Leden**".

De Toetreder, de Leden en de Coöperatie hierna tezamen ook te noemen: de "**Partijen**".

OVERWEGENDE ALS VOLGT:

a) Waterschap Limburg, Waterschap Rivierenland, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Waterschap Vallei en Veluwe, Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Waterschap Drents Overijsselse Delta hebben op @ de Coöperatie opgericht bij akte, verleden voor mr. J.W.A. Kruitbosch, notaris te Arnhem.

b) De Leden en de Coöperatie hebben op @ een Ledenovereenkomst gesloten, waarbij thans alle Leden partij zijn (de "**Ledenovereenkomst**").

c) De ~~algemene vergadering~~Algemene Vergadering van de Coöperatie heeft conform de statuten van de Coöperatie besloten tot toelating van de Toetreder als lid van de Coöperatie.

d) Bij aanvang van het lidmaatschap is het Lid een toetredingsbijdrage verschuldigd op grond van de statuten en de Ledenovereenkomst. ~~De hoogte van de toetredingsbijdrage is door de Algemene Vergadering thans vastgesteld op ***.~~

e) Het lidmaatschap van de Toetreder neemt krachtens de statuten van de Coöperatie en de Ledenovereenkomst aanvang nadat het lid is toegetreden als partij tot de Ledenovereenkomst, welke toetreding Partijen bij de onderhavige overeenkomst wensen vast te leggen en bewerkstelligen.

VERKLAREN EN KOMEN OVEREEN ALS VOLGT:

1. De Toetreder zal door middel van ondertekening van deze overeenkomst toetreden als partij tot de Ledenovereenkomst.

2. De Toetreder verklaart kennis te hebben genomen van de inhoud van de statuten van de Coöperatie, de Ledenovereenkomst en het directiereglement en verklaart zich zonder enig voorbehoud te verbinden tot nakoming van de daarin opgenomen bepalingen.

3. De Toetreder verklaart voormelde toetredingsbijdrage ten bedrage van *** onverwijld, doch uiterlijk twee (2) ~~weken~~maanden na ondertekening van de onderhavige overeenkomst, te voldoen aan de Coöperatie.

4. De Leden en de Coöperatie verklaren door middel van hun medeondertekening van deze overeenkomst instemming te verlenen aan de onder 1 gemelde toetreding.

5. Op deze overeenkomst is Nederlands recht van toepassing.

Handtekeningenpagina volgt

Handtekeningenpagina

[***naam toetredend Waterschap]

Voor deze: [***]
Functie: Dijkgraaf

Waterschap Limburg

Voor deze: ***
Functie: Dijkgraaf

Waterschap Rivierenland

Voor deze: ***
Functie: Dijkgraaf

Hoogheemraadschap van Rijnland

Voor deze: ***
Functie: Dijkgraaf

Waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Voor deze: ***
Functie: Dijkgraaf

Waterschap Vallei en Veluwe

Voor deze: ***
Functie: Dijkgraaf

Waterschap Aa en Maas

Waterschap Brabantse Delta

Voor deze: ***
Functie: Dijkgraaf

Voor deze: ***
Functie: Dijkgraaf

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Waterschap Drents Overijsselse Delta

Voor deze: ***
Functie: Dijkgraaf

Voor deze: ***
Functie: Dijkgraaf

MD / 20261603
Ledenovereenkomst

ONDERGETEKENDEN:

1. **Coöperatieve vereniging Verdygo U.A.**, een coöperatie met statutaire zetel te gemeente @, kantoorhoudende @ te @, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer @ met vermelding RSIN @ (de "**Coöperatie**");

2. **Waterschap Limburg**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Maria Theresialaan 99 te 6043 CX Roermond, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 67682065 met vermelding RSIN 857127858;

3. **Waterschap Rivierenland**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende De Blomboogerd 1 te 4003 BX Tiel, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 30281419 met vermelding RSIN 810912314;

4. **Hoogheemraadschap van Rijnland**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Archimedesweg 1 te 2333 CM Leiden, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 51137747 met vermelding RSIN 813766928;

5. **Waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Poldermolen 2 te 3994 DD Houten, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 30276831 met vermelding RSIN 802139097;

6. **Waterschap Vallei en Veluwe**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Steenbokstraat 10 te 7324 AX Apeldoorn, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 56804636 met vermelding RSIN 852310274;

7. **Waterschap Aa en Maas**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Pettelaarpark 70 te 5216 PP 's-Hertogenbosch, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 17251019 met vermelding RSIN 812296473;

8. **Waterschap Brabantse Delta**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Bouvignelaan 5 te 4836 AA Breda, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 51181584 met vermelding RSIN 812566762;

9. **Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Stationsplein 136 te 1703 WC Heerhugowaard, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 37161516 met vermelding RSIN 811336487;

10. **Waterschap Drents Overijsselse Delta**, een publiekrechtelijke rechtspersoon, kantoorhoudende Dokter van Deenweg 186 te 8025 BM Zwolle, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer 64208338 met vermelding RSIN 855566036.

De partijen onder 2. tot en met 10. hierna tezamen te noemen: de "**Leden**".

IN OVERWEGING NEMENDE DAT:

A. Bij akte op @ verleden voor mr. J.W.A. Kruitbosch, notaris te Arnhem, de Coöperatie is opgericht.
B. De Coöperatie stelt zich ten doel – mede ten behoeve van het realiseren van de maatschappelijke doelstellingen van haar Leden – het bevorderen en waarborgen van voldoende beschikbaarheid, kwaliteit, bedrijfszekerheid, continuïteit, weerbaarheid en betaalbaarheid van de waterschapswerken die door haar Leden worden ingezet voor het uitvoeren van hun wettelijke taken, alsmede het delen en verrijken van opgedane kennis en ervaring met het modulair bouwen van waterschapswerken op basis van door de Coöperatie ontwikkelde standaarden. De Coöperatie sluit ter verwezenlijking van het doel overeenkomsten met haar leden en met derden. De Coöperatie tracht middels de verwezenlijking van haar doel zoveel mogelijk te voorzien in behoeften van algemeen belang.
C. De Leden kennis hebben genomen van de Statuten (zoals hierna gedefinieerd) en lid wensen te worden van de Coöperatie.
D. De Coöperatie de Leden hierbij als lid wenst toe te laten.
E. De Coöperatie en de Leden een ledenovereenkomst wensen te sluiten als bedoeld in artikel 6 lid 1 van de Statuten en daarmee de voorwaarden vast wensen te leggen terzake van het lidmaatschap van het Leden van de Coöperatie, dit in aanvulling op hetgeen in de Statuten is bepaald.
F. De Leden hebben zich als onderdeel van hun lidmaatschap tot financiële en materiële bijdragen aan de Coöperatie verplicht.

KOMEN HIERBIJ OVEREEN ALS VOLGT:

Definities

De onderstaande begrippen uit de Overeenkomst hebben de navolgende betekenis:

- **Algemene Vergadering**: het orgaan van de Coöperatie dat wordt gevormd door de Leden dan wel een bijeenkomst van Leden (of hun vertegenwoordigers) en andere personen met vergaderrechten;
- **Directie**: de Directie van de Coöperatie;
- **Coöperatie**: Coöperatieve vereniging Verdygo U.A., gevestigd te gemeente @;
- **Lid**: een lid van de Coöperatie;
- **Lidmaatschap**: alle rechten en verplichtingen van een Lid met betrekking tot de Coöperatie die voortvloeien uit de Statuten en deze Overeenkomst;
- **Partijen**: de Coöperatie en de Leden;

- **Overeenkomst**: deze ledenovereenkomst;
- **Statuten**: de statuten van de Coöperatie;
- **Waterschapsdirectie**: de directie van een waterschap, zijnde het samenstel van personen dat onder verantwoordelijkheid van het betreffende Dagelijks Bestuur belast is met aansturing van de ambtelijke organisatie;
- **Waterschapsdirecteur**: een persoon die lid is van de Waterschapsdirectie, waaronder mede wordt verstaan een manager met vergelijkbaar mandaat.

Tenzij anders blijkt of kennelijk anders is bedoeld ziet een verwijzing naar een begrip of woord in het enkelvoud ook op een verwijzing naar de meervoudsvorm van dit begrip of woord en omgekeerd.

Artikel 1
Doel

1. De Coöperatie gaat ter verwezenlijking van haar doel (zoals omschreven in de Statuten) de onderhavige Overeenkomst aan met de Leden.
2. De Leden verklaren kennis te hebben genomen van de Statuten, deze onvoorwaardelijk te zullen naleven en de doelstellingen van de Coöperatie te onderschrijven.

Artikel 2
Directie Coöperatie

1. De Directeuren van de Coöperatie worden conform de Statuten door de Leden benoemd, met dien verstande dat ieder Lid het recht heeft één (1) Directeur te benoemen.
2. De Directie wijst uit zijn midden een voorzitter, een secretaris en een penningmeester aan. Een Directeur kan niet tegelijkertijd meer dan één van deze drie functies vervullen. Een Directeur, benoemd door een Lid wiens vertegenwoordiger als bedoeld in artikel 4 lid 1, tweede volzin van de Statuten, tevens het voorzitterschap van de Algemene Vergadering bekleedt, kan niet worden aangewezen tot voorzitter, secretaris of penningmeester.
3. Directeuren kunnen slechts zijn personen die Waterschapsdirecteur zijn van het waterschap waardoor zij worden benoemd.
4. Directeuren worden benoemd voor onbepaalde tijd.

Artikel 3
Goedkeuring besluiten Algemene Vergadering

1. Krachtens de Statuten kunnen bepaalde besluiten van de Algemene Vergadering slechts worden genomen na voorafgaande schriftelijke goedkeuring van het Dagelijks Bestuur van ieder Lid.
2. De vertegenwoordiger van een Lid in de Algemene Vergadering van de coöperatie als bedoeld in artikel 4 lid 1, tweede volzin, van de Statuten staat er jegens de Coöperatie alsmede de overige Leden voor in dat hij, alvorens in de Algemene Vergadering zijn stemrecht uit te oefenen ten aanzien van besluiten waarvoor ingevolge de Statuten de voorafgaande goedkeuring van het Dagelijks

Bestuur van het betreffende Lid is vereist, deze goedkeuring van zijn Dagelijks Bestuur heeft verkregen.

3. De voorzitter van de Algemene Vergadering kan verlangen dat de vertegenwoordiger als bedoeld in het vorige lid een schriftelijk bewijs van de desbetreffende goedkeuring overlegt.

Artikel 4
Financiële en materiële inbreng

1. Ieder Lid verplicht zich hierbij de jaarlijks op voorstel van de Directie door de Algemene Vergadering met algemene stemmen vast te stellen contributie te voldoen.
2. De betaling van de contributie zal door ieder Lid onverwijld, doch uiterlijk binnen één (1) maand, plaatsvinden na daartoe strekkend verzoek van de Coöperatie, tenzij de Directie en het Lid een andere termijn overeenkomen.
3. In aanvulling op de contributie is ieder Lid verplicht om jaarlijks andere vergoedingen in geld of natura aan de Coöperatie ter beschikking te stellen dan wel in de Coöperatie te storten als bijdrage in de kosten voor de activiteiten en specifieke projecten van de Coöperatie en aan het eigen vermogen dat de Coöperatie zal aanhouden in verband met haar bedrijfsvoering. Deze bijdragen dienen zodanig te zijn dat de Coöperatie te allen tijde in staat is aan haar opeisbare verplichtingen te voldoen. Het bedrag van de contributie voor het boekjaar 2027 en de overige overeengekomen bijdragen in geld en materiële bijdragen voor het boekjaar 2027 zijn als bijlage A bij deze Overeenkomst gevoegd.
4. De Leden en de Coöperatie zullen de bijdragen als bedoeld in lid 3 van dit artikel (financiële bijdragen en materiële bijdragen (kennis en/of arbeid) van ieder van de Leden) jaarlijks bij de vaststelling van de begroting schriftelijk en met unanimiteit overeenkomen, welke overeenkomst wordt geacht onderdeel uit te maken van deze Overeenkomst en jaarlijks als vervangende bijlage A bij deze Overeenkomst wordt gevoegd. Het Lid dat of de derde partij die het penvoerderschap van de Coöperatie voor haar rekening neemt, kan met de Coöperatie een aanvullende overeenkomst sluiten waarin de precieze voorwaarden waaronder deze verplichting wordt uitgevoerd worden vastgelegd.
5. De contributie en aanvullende financiering door de Leden zal door de Coöperatie worden aangewend voor de financiering van de reguliere werkzaamheden en activiteiten en specifieke projecten van de Coöperatie en dient toereikend te zijn voor de Coöperatie om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.
6. Bij aanvang van het Lidmaatschap is het Lid een toetredingsbijdrage verschuldigd, onverminderd de overige verplichtingen van financiële aard die aan het Lidmaatschap zijn verbonden. De hoogte van de toetredingsbijdrage wordt door de Algemene Vergadering vastgesteld en – indien nodig – gewijzigd.

Artikel 5
Overschot/tekort

1. Een eventueel overschot wordt conform het bepaalde in de Statuten gereserveerd of uitgekeerd aan de Leden.

2. Een eventueel tekort van de Coöperatie zal ten laste worden gebracht van de algemene reserve.
3. De Leden zijn gehouden een negatieve algemene reserve onverwijld aan te zuiveren door middel van toerekening van overschotten aan de algemene reserve dan wel – indien toerekening van overschotten niet toereikend is - door het doen van aanvullende stortingen, welke stortingen gelijkelijk door de Leden zullen worden verricht.

Artikel 6
Lidmaatschap, duur en wijziging overeenkomst

1. Het Lidmaatschap neemt aanvang nadat het Lid is toegetreden als partij tot deze Overeenkomst, hetgeen geschiedt middels een schriftelijk vastgelegde overeenkomst tot toetreding, waarin het toetredend Lid ten minste verklaart kennis te hebben genomen van de Statuten en deze Overeenkomst en deze onvoorwaardelijk te zullen naleven. Op het Lidmaatschap zijn de desbetreffende bepalingen van de Statuten van toepassing.
2. Het Lid staat er tegenover de Coöperatie voor in dat hij voldoet aan de kwaliteitseis zoals vermeld in artikel 4 lid 1 van de Statuten.
3. Deze Overeenkomst wordt aangegaan voor de duur van het bestaan van de Coöperatie en kan slechts met instemming van alle partijen bij deze Overeenkomst worden gewijzigd.
4. Deze Overeenkomst eindigt ten aanzien van een Lid van rechtswege en slechts zodra het Lidmaatschap van dat betreffende Lid eindigt op de in de Statuten aangegeven wijze, zonder dat opzegging noodzakelijk is. Opzegging of ontbinding door een Lid en/of de Coöperatie van deze Overeenkomst is gedurende de looptijd van deze Overeenkomst niet mogelijk zonder beëindiging van het Lidmaatschap.
5. Overdracht of overgang van een lidmaatschap van de Coöperatie (en de bijbehorende lidmaatschapsrechten) is slechts geldig met de voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de Algemene Vergadering en met inachtneming van de in de Statuten opgenomen kwaliteitseis.
6. Bij overgang van het Lidmaatschap gaan alle aan het Lidmaatschap verbonden rechten en verplichtingen van rechtswege over op de verkrijger.
7. Bij een voorgenomen overdracht van het Lidmaatschap dient de overdrager, ter verkrijging van de schriftelijke goedkeuring van de Algemene Vergadering als bedoeld in lid 5, aan de Algemene Vergadering een overeenkomst tussen de overdrager en de verkrijger voor te leggen, waarin ten minste is vastgelegd dat:
   a) alle aan het Lidmaatschap verbonden rechten en verplichtingen door de verkrijger worden overgenomen;
   b) de verkrijger verklaart kennis te hebben genomen van de Statuten en deze Overeenkomst en deze onvoorwaardelijk te zullen naleven;
   c) de verkrijger voldoet aan de kwaliteitseis als bedoeld in artikel 4 lid 1 van de Statuten; en
   d) de verkrijger alle op het moment van overdracht bestaande financiële verplichtingen van de overdrager jegens de Coöperatie overneemt.

   De in dit lid bedoelde overeenkomst mag zijn aangegaan onder de opschortende voorwaarde van verkrijging van de goedkeuring van de Algemene Vergadering als bedoeld in lid 5.
8. De Algemene Vergadering weigert de goedkeuring voor overdracht in ieder geval indien niet is

voldaan aan het bepaalde in het vorige lid, dan wel indien de overdracht naar het oordeel van de Algemene Vergadering nadelige gevolgen (financieel dan wel anderszins) heeft voor de Coöperatie en/of haar Leden.

Artikel 7
Einde lidmaatschap

1. Het Lidmaatschap eindigt in de gevallen omschreven in artikel 8 van de Statuten.
2. Bij opzegging van het Lidmaatschap blijft het Lid de contributie en alle in bijlage A overeengekomen financiële bijdragen en materiële bijdragen verschuldigd over de periode dat het Lidmaatschap voortduurt. Het Lid heeft geen recht op enige vergoeding of terugbetaling van financiële bijdragen die zij aan de Coöperatie heeft gedaan.
3. In aanvulling op het voormelde is het Lid bij uittreding tevens een uittreedvergoeding verschuldigd aan de Coöperatie ter hoogte van honderdvijftig procent (150%) van de contributie die door de Algemene Vergadering is vastgesteld voor het kalenderjaar waarin wordt opgezegd. Betaling van de uittreedvergoeding vindt uiterlijk plaats vóór de datum waarop het Lidmaatschap eindigt.

Artikel 8
Aansprakelijkheid Coöperatie en Leden

1. De Coöperatie zal zich maximaal inspannen om het doel van de Coöperatie te realiseren.
2. De Coöperatie is niet aansprakelijk jegens het Lid en voor zover mogelijk jegens derden, voor eventuele schade en verliezen, behoudens gevallen van grove nalatigheid.
3. De Leden van de Coöperatie en de voormalige Leden zijn niet aansprakelijk voor de verbintenissen en de schulden van de Coöperatie en zijn niet verplicht om in enig ten tijde van de ontbinding van de Coöperatie blijkend tekort bij te dragen. Mitsdien is iedere verplichting van Leden of voormalige Leden om bij te dragen in de verbintenissen en schulden van de Coöperatie, alsmede om in geval van ontbinding in een tekort van de Coöperatie bij te dragen, uitgesloten. Als op enig moment wordt besloten dit te wijzigen, is ieder van de Leden gerechtigd binnen drie maanden het lidmaatschap om deze reden met onmiddellijke ingang op te zeggen zonder dat zij in enigerlei opzicht aansprakelijk kunnen worden gehouden om bij te dragen in een tekort van de Coöperatie.

Artikel 9
Geheimhouding

1. Ten aanzien van informatie die betrekking heeft op een mogelijk vertrouwelijk aspect van de Coöperatie ("**Informatie**") geldt in beginsel voor de Leden jegens hun eigen organisatie en bestuursorganen geen geheimhouding en is voor de Leden openbaarheid het uitgangspunt.
2. In afwijking van lid 1 kan de Directie besluiten Informatie ook voor de Leden als vertrouwelijk te kwalificeren.
3. Een Lid zal Informatie die conform lid 2 als vertrouwelijk is gekwalificeerd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Directie niet (in)direct publiceren, vrijgeven of anderszins voor

derden toegankelijk maken, behoudens gevallen waarin openbaarmaking noodzakelijk is op grond van enige op een Lid rustende wettelijke verplichting. Indien openbaarmaking noodzakelijk is op grond van een uitspraak van een rechter of arbitragecommissie, is geen voorafgaande schriftelijke toestemming vereist, maar zal het betreffende Lid de Directie en de andere Leden vooraf inlichten.

4. De Algemene Vergadering kan besluiten aan de in lid 2 genoemde Informatie het vertrouwelijk karakter te ontnemen. Een besluit als bedoeld in de vorige zin wordt genomen met een meerderheid van twee derde van de uitgebrachte stemmen in een vergadering waarin ten minste de helft van de stemgerechtigde Leden aanwezig of vertegenwoordigd is. Is niet ten minste de helft van alle stemgerechtigde Leden aanwezig of vertegenwoordigd, dan wordt binnen vier (4) weken en niet eerder dan één (1) week daarna een tweede vergadering bijeengeroepen en gehouden, waarin over het voorstel kan worden besloten met een meerderheid van ten minste twee derde van de uitgebrachte stemmen, ongeacht het aantal aanwezige of vertegenwoordigde stemgerechtigde Leden.
5. De verplichtingen uit dit artikel blijven voor een Lid wiens Lidmaatschap is geëindigd onverminderd van kracht gedurende een periode van vijf (5) jaar na de datum waarop het Lidmaatschap is geëindigd.

Artikel 10
Diversen

1. Alle nadere afspraken tussen de Coöperatie en haar leden welke in strijd zijn met deze Overeenkomst of met de Statuten zijn nietig.
2. De onderhavige Overeenkomst tussen de Coöperatie en haar Leden komt eerst tot stand door ondertekening van dit schriftelijke stuk.
3. De ongeldigheid of nietigheid van enige bepaling van deze Overeenkomst tast de geldigheid van de overige bepalingen van deze Overeenkomst niet aan. Partijen vervangen de ongeldige dan wel nietige bepaling alsdan door een bepaling waarvan de rechtsgevolgen, gelet op het doel en de strekking van deze Overeenkomst, zoveel mogelijk overeenstemmen met die van de ongeldige of nietige bepaling.
4. Indien er strijd is tussen deze Overeenkomst en de Statuten, dan gaan de Statuten voor.
5. Bestaande IE-rechten (zoals octrooien en patenten) van Leden met betrekking tot het modulair bouwen van waterschapswerken en de daarbij behorende standaarden zullen onverwijld na oprichting van de Coöperatie in de Coöperatie worden ingebracht. Nieuwe IE-rechten die binnen (en ten gevolge van de uitoefening van de activiteiten van) de Coöperatie ontstaan worden eigendom van de Coöperatie.
6. Het door de Coöperatie te voeren inkoop- en aanbestedingsbeleid is steeds gelijk aan het inkoop- en aanbestedingsbeleid van het Lid dat het penvoerderschap van de Coöperatie voor haar rekening neemt. Ingeval een derde partij het penvoerderschap uitvoert, wordt bij opdrachtverlening vastgelegd van welk waterschap zij het aanbestedingsbeleid moet volgen.
7. Periodiek wordt het verloop van de samenwerking in de Coöperatie geëvalueerd, gericht op leer- en verbeterpunten. De Directie initieert deze evaluatie en doet een voorstel voor de uitvoering ervan aan de Algemene Vergadering. De Leden verlenen aan deze evaluatie hun medewerking.

Artikel 11
Toepasselijk recht en geschillen

1. Op deze Overeenkomst is Nederlands recht van toepassing.
2. Indien er sprake is van een geschil inzake deze Overeenkomst, de Statuten dan wel (in het algemeen) hun samenwerking die wordt geregeld door deze Overeenkomst en/of de Statuten treden Partijen zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen twee (2) weken met elkaar in overleg. Partijen trachten tijdens dit overleg het geschil in de geest van deze Overeenkomst respectievelijk de Statuten op te lossen, zodanig dat dit een voor alle Partijen bevredigend resultaat kan opleveren. Partijen kunnen, op verzoek van een van beide Partijen, daarvoor gezamenlijk een onafhankelijke derde aanwijzen die als mediator optreedt. In dat geval kan de eerder genoemde termijn met twee (2) weken worden verlengd. Indien genoemd overleg niet tot een oplossing leidt, wordt het geschil beslecht door de bevoegde rechter in het arrondissement waarin de statutaire zetel van de Coöperatie is gelegen.

Artikel 12
Overgangsbepaling toetredingsbijdragen

1. Leden die reeds vóór de datum van oprichting van de Coöperatie deelnamen aan de Verdygo-samenwerking en die ten tijde van het aangaan van deze Overeenkomst de toetredingsbijdrage als bedoeld in artikel 4 lid 6, ad honderd vijfentwintigduizend euro (€ 125.000,00) eenmalig, nog niet hebben voldaan, zijn deze toetredingsbijdrage alsnog verschuldigd en voldoen deze binnen drie (3) maanden na ondertekening van deze Overeenkomst. Het betreft de volgende Leden: Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta, Waterschap Drents Overijsselse Delta en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, met dien verstande dat Waterschap Aa en Maas de door haar verschuldigde bijdrage onverwijld na het sluiten van deze Overeenkomst zal voldoen in natura, namelijk door overdracht aan de Coöperatie van het eigendom van de door haar ontwikkelde Verdygo module, welke de partijen in onderling overleg hebben gewaardeerd op honderd vijfentwintigduizend euro (€ 125.000,00).
2. Leden die reeds vóór de datum van oprichting van de Coöperatie deelnamen aan de Verdygo-samenwerking en die de toetredingsbijdrage als bedoeld in artikel 4 lid 6 ad honderd vijfentwintigduizend euro (€ 125.000,00) eenmalig, reeds hebben voldaan (en daartoe dus niet meer gehouden zijn), zijn: Waterschap Limburg, Waterschap Vallei en Veluwe, Waterschap Rivierenland, Waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Hoogheemraadschap van Rijnland.

Handtekeningenpagina volgt, het restant van deze pagina is bewust leeg gelaten

Handtekeningenpagina

Aldus overeengekomen te _____ op _____

[nader in te vullen]

DIRECTIEREGLEMENT

Coöperatieve vereniging Verdygo U.A.

***** 2026**

1. Doel, reikwijdte en vaststelling reglement

1.1 In dit reglement wordt verstaan onder:

- **Algemene Vergadering**: de algemene vergadering van de Coöperatie.
- **Lid**: een lid van de Coöperatie.
- **Ledenovereenkomst**: de overeenkomst tussen de Coöperatie en haar Leden als bedoeld in artikel 6 van de Statuten, zoals deze van tijd tot tijd zal luiden.
- **Coöperatie**: Coöperatieve vereniging Verdygo U.A., een coöperatie met statutaire zetel te @, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel onder nummer @ met vermelding RSIN @.
- **Directie**: de directie van de Coöperatie, zijnde het bestuur in de zin van de wet.
- **Directeur**: lid van de Directie.
- **Statuten**: de statuten van de Coöperatie, zoals deze van tijd tot tijd zullen luiden.

1.2 Door middel van dit reglement wordt nadere invulling gegeven aan de samenstelling, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de Directie.

1.3 De Directeuren zijn gehouden tot naleving van dit reglement.

1.4 Dit reglement dient als aanvulling op de Statuten, de Ledenovereenkomst en de toepasselijke wet- en regelgeving. Bij strijd tussen dit reglement en de Statuten en/of de Ledenovereenkomst, prevaleren de Statuten en/of de Ledenovereenkomst.

1.5 Tenzij anders blijkt of kennelijk anders is bedoeld, ziet een verwijzing naar een begrip of woord in het enkelvoud ook op een verwijzing naar de meervoudsvorm van dit begrip of woord en omgekeerd, en ziet een verwijzing naar het mannelijk of vrouwelijk geslacht ook op een verwijzing naar het vrouwelijk respectievelijk mannelijk geslacht.

1.6 Onder "schriftelijk" wordt in dit reglement ook verstaan: communicatie via enig elektronisch communicatiemiddel, waaronder e-mail. Voorts geldt dat ten aanzien van het bepaalde in dit reglement aan de eis van schriftelijkheid wordt voldaan als de kennisgeving, mededeling, besluitvorming, volmacht, stemming, respectievelijk het verzoek, elektronisch is vastgelegd.

2. Samenstelling, benoeming en ontslag

2.1 De Coöperatie kent een Algemene Vergadering en een Directie, zijnde het bestuur in de zin van de wet. De Coöperatie kent geen raad van commissarissen.

2.2 De Directie bestaat uit zoveel natuurlijke personen als de Coöperatie Leden heeft, tenzij de Algemene Vergadering met algemene stemmen besluit tot een ander aantal.

2.3 De Directeuren worden benoemd door de Leden, met dien verstande dat ieder Lid het recht heeft één (1) Directeur te benoemen.

2.4 Directeuren kunnen te allen tijde door de Algemene Vergadering worden geschorst en ontslagen. Een besluit als bedoeld in de vorige zin wordt met redenen omkleed en deugdelijk gemotiveerd. Ter zake van schorsing, handhaving of opheffing van de schorsing of ontslag besluit de Algemene Vergadering met een meerderheid van ten minste twee/derde van de uitgebrachte stemmen. De betrokken Directeur wordt in de gelegenheid gesteld zich in een Algemene Vergadering te verantwoorden. Daarbij kan hij zich doen bijstaan door een raadsman.

3. Taken en bevoegdheden, begroting

3.1 De Directie vervult zijn bestuurstaak overeenkomstig de wet en Statuten en met inachtneming van hetgeen is opgenomen in de Ledenovereenkomst.

3.2 De Directie is eindverantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding van de Coöperatie en de daarmee verbonden organisatie, waaronder begrepen eventuele dochterondernemingen van de Coöperatie. Dit houdt in dat de Directie zich onder meer bezighoudt met:

a) het zorgdragen voor het realiseren van gestelde doelen, waaronder begrepen het vaststellen van standaarden, normen en productverbetering en het nemen van de besluiten als bedoeld in artikel 14, lid 3 van de Statuten;

b) het opstellen van beleid en uitwerken van de strategie;

c) het voorbereiden, ondersteunen en adviseren van de Algemene Vergadering en het uitvoeren van de daarin genomen besluiten;

d) het onderhouden van de contacten en het zorgen voor de verbinding met en informatievoorziening aan de leden waterschappen en samenwerkingspartners;

e) het initiëren en begeleiden van de toetreding van nieuwe waterschappen;

f) het houden van de administratie en opstellen van het jaarwerkplan, het meerjarig bestedingsplan voor professionalisering en innovatie, de begroting, het bestuursverslag en de jaarrekening;

g) het zorgdragen voor management, de dagelijkse bedrijfsvoering en het inrichten en optimaliseren van de bedrijfsprocessen;

h) het zorgdragen voor naleving van toepasselijke wet- en regelgeving door de Coöperatie.

3.3 De Directie is zich bewust van haar verantwoordelijkheid en maatschappelijke positie en zal geen handelingen verrichten of nalaten die de reputatie van de Coöperatie of haar leden schaadt.

3.4 De Directie is verantwoordelijk voor het instellen en handhaven van interne procedures die ervoor zorgen dat alle belangrijke informatie bij de Directie bekend is, zodat de tijdigheid, volledigheid en juistheid van de externe en interne verslaggeving wordt gewaarborgd.

3.5 ~~Ieder lid van de Directie~~Iedere Directeur is aan de Directie verantwoording verschuldigd voor de uitoefening van zijn taken en brengt aan de Directie regelmatig verslag uit op een zodanige wijze dat de Directie een goed inzicht krijgt in die uitoefening.

3.6 Individuele Directeuren kunnen in het bijzonder worden belast met bepaalde onderdelen van de bestuurstaak. De Directie blijft desalniettemin collectief verantwoordelijk voor besluiten, ook indien deze zijn voorbereid door individuele Directeuren en/of deze besluiten met de vereiste meerderheid genomen zijn terwijl niet alle Directeuren vóór het betreffende besluit hebben gestemd.

3.7 De functies van voorzitter, penningmeester en secretaris worden gezien de samenwerkingsfilosofie en tevens uit oogpunt van *checks and balances* door drie verschillende Directeuren vervuld. De Directie beslist over de invulling van deze functies. Een Directeur, benoemd door een Lid wiens vertegenwoordiger als bedoeld in artikel 4 lid 1, tweede volzin, van de Statuten tevens het voorzitterschap van de Algemene Vergadering bekleedt, kan niet worden aangewezen als voorzitter, secretaris of penningmeester.

3.8 De Directie zal jaarlijks met voorafgaande goedkeuring van de Algemene Vergadering in overeenstemming met het in de Statuten bepaalde, uiterlijk twee (2) maanden voor aanvang van een boekjaar een begroting vaststellen voor het betreffende boekjaar.

3.9 Bij de begroting doet de Directie tevens een voorstel voor de hoogte van de door de Leden te betalen jaarlijkse contributie en additionele financiële bijdrage, als bedoeld in artikel 4, leden

2 en 3 van de Statuten. Het bedrag van de contributie en van de additionele bijdrage zal in overeenstemming met de Statuten worden vastgesteld door de Algemene Vergadering.

3.10 De Directie stelt het jaarwerkplan dat dient als onderlegger voor de begroting en periodiek een meerjarig bestedingsplan voor professionalisering en innovatie vast.

3.11 De Directie kan overeenkomstig artikel 16.3 van de Statuten besluiten tot het verlenen van volmacht (procuratie) aan één of meer Directeuren, alsook aan derden. Een dergelijke volmacht wordt uitsluitend schriftelijk verleend en dient ten minste het volgende te bevatten:

I. een nauwkeurige omschrijving van de aard en reikwijdte van de rechtshandelingen waarvoor de volmacht geldt;
II. het maximale financiële belang dat met de te verrichten rechtshandelingen is gemoeid;
III. de duur van de volmacht, met dien verstande dat een volmacht voor onbepaalde tijd niet is toegestaan;
IV. de verplichting voor de gevolmachtigde om periodiek, en op eerste verzoek van de Directie, verslag uit te brengen over de rechtshandelingen die op grond van de volmacht zijn verricht;
V. eventuele overige voorwaarden of beperkingen die de Directie noodzakelijk acht.

3.12 De Directie is te allen tijde bevoegd een verleende volmacht te herroepen. De Directie houdt een register bij van alle uitstaande volmachten, waarin ten minste de naam van de gevolmachtigde, de reikwijdte, het financiële plafond en de duur van de volmacht worden vermeld.

3.13 Een gevolmachtigde is niet bevoegd de aan hem verleende volmacht geheel of gedeeltelijk aan een ander te verlenen (substitutie), tenzij de Directie daartoe uitdrukkelijk schriftelijk toestemming heeft verleend.

4. Transparantie en (interne en externe) verantwoording

4.1 De Directie draagt er zorg voor dat de activiteiten van de Coöperatie bestuurlijk, juridisch, organisatorisch en financieel adequaat geregeld zijn, inzichtelijk zijn en verantwoord worden. De Directie is verantwoordelijk voor de kwaliteit, de juistheid en de volledigheid van deze verantwoording aan de Algemene Vergadering.

4.2 Iedere Directeur verschaft de andere leden van de Directie alle informatie over algemene, financieel-economische, personele, externe, ethische en/of overige aangelegenheden die andere leden van de Directie nodig hebben om hun taken adequaat te kunnen vervullen.

4.3 Iedere Directeur heeft het recht inlichtingen in te winnen bij andere leden van de Directie en bij medewerkers van de Coöperatie, wanneer hij/zij dit nuttig of nodig acht, mede gelet op zijn/haar collectieve verantwoordelijkheid voor de Directie. Hij/zij dient met de andere leden van de Directie te overleggen indien de uitvoering van zijn/haar taken de uitvoering van hun taken raakt of indien het belang van de aangelegenheid een dergelijke raadpleging vereist.

4.4 De Directie zal periodieke vergaderingen houden om de voortgang, strategische plannen, risico's en andere relevante onderwerpen van de Coöperatie te bespreken. De Directie vergadert ten minste twee (2) keer per jaar, één (1) maal ten behoeve van de bespreking van het bestuursverslag en de jaarrekening en één (1) maal ten behoeve van het jaarwerkplan en de begroting.

4.5 Van het verhandelde in elke vergadering van de Directie worden door de secretaris notulen opgemaakt, die door de Directie worden vastgesteld, en na goedkeuring door de voorzitter en de secretaris worden ondertekend.

4.6 De notulen worden binnen twee (2) weken na de vergadering verspreid onder alle Directeuren.

4.7 De Directie biedt tegenover de Algemene Vergadering openheid over het gevoerde beleid, het gevoerde beheer en de behaalde prestaties van de Coöperatie.

4.8 De Directie legt periodiek, en in ieder geval op de jaarvergadering als bedoel in artikel 17.1 van de Statuten, verantwoording af aan de Algemene Vergadering over haar functioneren, het gevoerde beleid en de realisatie van de doelstellingen van de Coöperatie.

4.9 Indien de Coöperatie en/of de daaraan verbonden organisaties op enigerlei wijze in de publiciteit komen, zal de Directie zo mogelijk tevoren de voorzitter van de Algemene Vergadering daarvan in kennis stellen. Publicaties zal zij achteraf in kopie aan de Algemene Vergadering doen toekomen.

5. Voorzitter

5.1 De voorzitter is verantwoordelijk voor het leiden van de directievergaderingen en bevordert dat deze efficiënt en ordelijk verlopen.

5.2 De voorzitter stelt in overleg met de secretaris de agenda voor de directievergaderingen op en zorgt ervoor dat alle relevante stukken tijdig aan de Directeuren worden verstrekt. Waar de voorzitter en/of secretaris dit nuttig acht(en) gezien het betreffende agendaonderwerp, zullen zij een of meerdere van de overige Directeuren om input vragen.

5.3 De voorzitter ziet toe op de naleving van de Statuten, de Ledenovereenkomst, dit reglement en eventuele andere interne regelingen tijdens de vergaderingen.

5.4 De voorzitter bevordert een open en constructieve discussie en zorgt ervoor dat alle Directeuren de gelegenheid krijgen om hun standpunten naar voren te brengen.

5.5 De voorzitter ziet toe op een goede informatie-uitwisseling tussen de Directeuren, zoals beschreven in artikel 4 van dit reglement.

5.6 De voorzitter heeft in directievergaderingen geen beslissende stem.

5.7 Indien binnen de Directie sprake is van staking van stemmen vindt herstemming plaats, indien een Directeur dit verlangt. Vindt geen herstemming plaats of staken de stemmen opnieuw, dan is de Algemene Vergadering bevoegd over het desbetreffende voorstel te besluiten.

6. Secretaris

6.1 De secretaris is - onverminderd de collectieve verantwoordelijkheid van de Directie - verantwoordelijk voor:

- het – in overleg met de voorzitter – opstellen van de agenda voor de directievergaderingen;
- het bewaken van de kwaliteit van de voorstellen;
- het opmaken en verspreiden van het bestuursverslag;
- het opmaken van de notulen van de directievergaderingen;
- het bewaken van de afhandeling van genomen besluiten;
- de binnenkomende en uitgaande correspondentie;
- het initiëren van de periodieke evaluatie als bedoeld in artikel 10, lid 7 van de Ledenovereenkomst

7. Penningmeester

7.1 De penningmeester is - onverminderd de collectieve verantwoordelijkheid van de Directie - verantwoordelijk voor:

- de financiën van de Coöperatie, waaronder de financiële administratie, de inning van en het doen van betalingen en het versturen van aanmaningen;
- het doen van een voorstel voor de begroting, contributiehoogte en de hoogte van de additionele bijdrage als bedoeld in artikel 3 leden 8 en 9 van dit reglement;
- het tijdig opstellen van de jaarrekening van de Coöperatie.

8. Tegenstrijdig belang

8.1 Elke vorm van persoonlijke bevoordeling dan wel belangenverstrengeling van een Directeur en de Coöperatie en de met de Coöperatie verbonden onderneming of organisatie wordt voorkomen en de schijn hiervan wordt vermeden.

8.2 Een Directeur meldt elke vorm en/of schijn van belangenverstrengeling zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk bij de eerstvolgende directievergadering, aan de overige leden van de Directie. Een Directeur deelt daarbij alle relevante informatie over de (potentiële) belangenverstrengeling.

8.3 De Directie besluit buiten aanwezigheid van de betreffende Directeur of er sprake is van ongewenste belangenverstrengeling en treft passende maatregelen. De beraadslaging en besluitvorming hieromtrent wordt schriftelijk vastgelegd in het vergaderverslag, samen met een vermelding hoe de Directie met de (potentiële) belangenverstrengeling is omgegaan. De Directie informeert de betreffende Directeur zo spoedig mogelijk over haar bevindingen.

8.4 Tegenstrijdig belang wordt in elk geval geacht aanwezig te zijn indien het gaat om besluiten strekkende tot:

a) het aangaan van een overeenkomst met een geldelijk belang tussen de Coöperatie enerzijds en een Directeur en/of relaties van de Directeur anderzijds;
b) het stellen van een zekerheid zoals hypotheek, borg en dergelijke door de Coöperatie ten behoeve van een Directeur en/of relaties van de Directeur.

8.5 Indien de Directie van oordeel is dat er sprake is van een tegenstrijdig belang neemt de betreffende Directeur niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming over het betreffende voorstel of besluit. Beraadslaging en besluitvorming omtrent het betreffende voorstel of besluit vindt alsdan plaats door de overige Directeuren.

8.6 Indien de Directie van oordeel is dat er geen sprake is van een tegenstrijdig belang staat het de betreffende Directeur vrij deel te nemen aan de beraadslaging en besluitvorming over het betreffende voorstel of besluit.

8.7 Indien binnen de Directie twijfel bestaat of bij de betreffende Directeur sprake is van een tegenstrijdig belang, neemt de Directie hierover slechts een besluit nadat voorafgaand overleg is gevoerd met de Algemene Vergadering.

8.8 Wanneer in verband met een tegenstrijdig belang geen directiebesluit kan worden genomen (omdat alle Directeuren bij het betreffende besluit een tegenstrijdig belang hebben), wordt het besluit genomen door de Algemene Vergadering.

8.9 De Directeur behaalt geen persoonlijke voordelen of zakelijke kansen uit transacties of andere handelingen die hij of de Directie namens de Coöperatie verricht. Evenmin biedt hij oneigenlijke voordelen aan personen aan met wie hij of de Directie namens de Coöperatie transacties verricht.

8.10 De Directie neemt maatregelen om belangenverstrengeling tussen de overige medewerkers van de Coöperatie en de daarmee verbonden organisaties te voorkomen en te bewerkstelligen dat (vermoedens van) belangenverstrengeling bij de Directie worden gemeld en beoordeeld.

8.11 Een lid van de Directie mag geen:

a) geschenken eisen of aanvaarden voor zichzelf of voor zijn/haar echtgeno(o)t(e), geregistreerde partner of andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad;
b) derden ten nadele van de Coöperatie ongerechtvaardigde voordelen verschaffen; en
c) zakelijke kansen benutten die de Coöperatie toekomen voor hemzelf of voor zijn/haar echtgeno(o)t(e), geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad.

9. Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering

9.1 De Directie zal op kosten van de Coöperatie een deugdelijke bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afsluiten die in voldoende mate dekking biedt tegen schade die kan ontstaan bij of als gevolg van de uitvoering van de taken van de Directie.

9.2 De Directie stelt de verzekeringspolis op een eerste daartoe strekkend verzoek ter hand aan de Algemene Vergadering.

10. Vertrouwelijkheid

Iedere Directeur verbindt zich - zowel tijdens zijn/haar lidmaatschap van de Directie alsmede daarna - om op geen enkele wijze, aan wie dan ook, enige mededeling te doen van gegevens die vertrouwelijk van aard zijn betreffende de Coöperatie, welke gegevens de Directeur ter kennis zijn gekomen in het kader van de uitoefening van zijn/haar werkzaamheden en waarvan hij/zij weet of dient te weten dat deze vertrouwelijk zijn, tenzij hij/zij zulks bij wet verplicht is of tenzij zulks uitdrukkelijk is toegestaan op grond van de Ledenovereenkomst. Het is een Directeur toegestaan mededeling te doen van gegevens als hierboven bedoeld aan andere leden van de Directie, de Algemene Vergadering alsmede

werknemers van de Coöperatie die - gezien hun werkzaamheden - van de betreffende informatie op de hoogte dienen te worden gebracht. Een Directeur mag de hierboven omschreven informatie op geen enkele wijze voor eigen nut aanwenden.

11. Wijziging reglement

11.1 De Directie beoordeelt periodiek, en ten minste één (1) keer per drie (3) jaar, of dit reglement nog aan de daaraan te stellen criteria voldoet.

11.2 Dit reglement kan worden gewijzigd door een daartoe strekkend besluit van de Algemene Vergadering. De Directie kan de Algemene Vergadering een voorstel tot wijziging doen indien zij daartoe aanleiding ziet.

12. Diversen

12.1 Iedere Directeur verklaart bij aanvaarding van zijn functie schriftelijk aan de Coöperatie dat hij bekend is met de inhoud van dit reglement en zich verbindt de bepalingen van dit reglement te zullen naleven.

12.2 Dit reglement wordt beheerst door Nederlands recht.

12.3 Indien er sprake is van een geschil als gevolg van of in verband met dit reglement (inclusief geschillen omtrent het bestaan, de geldigheid of de beëindiging van dit reglement), treden de betrokken partijen zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen twee (2) weken, met elkaar in overleg. De betrokken partijen trachten tijdens dit overleg het geschil in de geest van dit reglement respectievelijk de Statuten op te lossen, zodanig dat dit een voor alle betrokken partijen bevredigend resultaat kan opleveren. De betrokken partijen kunnen, op verzoek van een van hen, gezamenlijk een onafhankelijke derde aanwijzen die als mediator optreedt. In dat geval kan de eerder genoemde termijn met twee (2) weken worden verlengd. Indien genoemd overleg niet tot een oplossing leidt, wordt het geschil beslecht door de bevoegde rechter in het arrondissement waarin de statutaire zetel van de Coöperatie is gelegen.

Aldus vastgesteld door de Algemene Vergadering de dato ……..

Commissieadvies	
Datum vergadering:	**Waterketen en Duurzaamheid d.d. 17 september 2026**
Agendapunt:	**4.5 Oprichting en toetreding tot Verdygo**
Advies:	*De commissie adviseert positief.* *Het agendapunt als **hamerstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.*

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3208
Extern Zaak ID	0654781929
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	4.1.F
Titel	Jaarrekening 2025 en Begroting 2027 Noord-Brabantse Waterschapsbond (NBWB)
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Scherrenberg, J.

Bijlagen
Adviesnota en besluit AB
Bijlage 1 Aanbiedingsbrief
Bijlage 2 Jaarrekening 2025 NBWB
Bijlage 3 Verslag kascommissie
Bijlage 4 Conceptbegroting 2027 NBWB
Bijlage 5 Concept reactiebrief
TOEGEVOEGD: Advies commissie AFZ 17 september 2026_5.2 Jaarrekening 2025 en Begroting 2027 NBWB

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissie Algemene- en Financiële Zaken	17 september 2026
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

In te stemmen met bijgaande reactiebrief op de Jaarrekening 2025 en de Conceptbegroting 2027 van Noord-Brabantse Waterschapsbond (NBWB).

Zaaknummer: 781929

ADVIESNOTA VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 9 OKTOBER 2026

VOORSTEL

1. In te stemmen met bijgaande reactiebrief op de Jaarrekening 2025 en de Conceptbegroting 2027 van NBWB.

PROBLEEMSTELLING

De Noord-Brabantse Waterschapsbond (NBWB) is een vereniging die zich ten doel stelt de belangenbehartiging van gemeenschappelijke aard van de waterschappen in de provincie Noord-Brabant. De NBWB telt 4 leden, te weten de waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta, De Dommel en Rivierenland. Zoals aangegeven in de aanbiedingsbrief (bijlage 1) worden in de algemene ledenvergadering in oktober 2026 de financiële jaarstukken 2025 en de conceptbegroting 2027 van de NBWB vastgesteld. De leden wordt gevraagd om voorafgaand een schriftelijke reactie op de financiële jaarstukken in te dienen. Naast de aanbiedingsbrief ontvangt u bijgaand de Jaarrekening 2025 (bijlage 2), het verslag van de kascommissie (bijlage 3) en de Conceptbegroting 2027 (bijlage 4).

Jaarrekening 2025

De jaarrekening 2025 sluit met een positief exploitatieresultaat van € 32.086. Dit komt vooral door lagere kosten voor externe onderzoeken in samenwerking met de Universiteit Utrecht. Aan het bestuur van NBWB wordt voorgesteld om van het positieve exploitatieresultaat een bedrag van € 6.217 toe te voegen aan het eigen vermogen. Daarmee bereikt het eigen vermogen het vastgestelde maximum van € 75.000. Het restant wordt ingezet om de te betalen contributie in 2027 te verlagen.

Conceptbegroting 2027

Het totaal van de conceptbegroting 2027 bedraagt € 123.500. Daarmee is het begrotingstotaal ongewijzigd ten opzichte van 2026. Wel daalt voor de leden de over 2027 te betalen contributie met € 25.869 als gevolg van de inzet van het positieve resultaat over 2025.

BEOOGD EFFECT

Het afgeven van een schriftelijke reactie op de financiële jaarstukken van NBWB.

ARGUMENTEN

Om de volgende reden wordt gevraagd de reactiebrief (bijlage 5) op de financiële jaarstukken van NBWB conform het ontwerp vast te stellen:

1. De conceptbegroting 2027 is realistisch

De inhoud en vertaling van de conceptbegroting 2027 zijn realistisch en er zijn voldoende middelen opgenomen om de diverse geplande activiteiten te kunnen uitvoeren.

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

n.v.t.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

Hierna worden de financiële gevolgen voor Aa en Maas aangegeven:

Jaarrekening 2025

De over 2025 betaalde contributie ad € 37.538 is gelijk aan de voor 2025 begrote contributie.

Conceptbegroting 2027

Bij het opstellen van de begroting voor 2027 van Aa en Maas wordt rekening gehouden met een voor 2027 aan NBWB te betalen contributiebijdrage van € 29.579.

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

n.v.t.

UITVOERING/VERVOLG

Na vaststelling van de reactiebrief door het algemeen bestuur wordt deze verstuurd naar NBWB. Vervolgens kan de algemene ledenvergadering van NBWB de Jaarrekening 2025 en de Begroting 2027 definitief vaststellen.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

n.v.t.

BIJLAGEN

1. Aanbiedingsbrief;
2. Jaarrekening 2025 NBWB;
3. Verslag kascommissie;
4. Conceptbegroting 2027 NBWB;
5. Concept reactiebrief.

VERSIEDATUM

1 september 2026

AB-BESLUIT

ONDERWERP:
FINANCIELE JAARSTUKKEN (JAARREKENING 2025 EN BEGROTING 2027) VAN NBWB.

AGENDAPUNT:

BESLUITNUMMER:

Het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas;

gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 1 september 2026;

gezien het advies van de commissie Algemene- en Financiële Zaken van 17 september 2026;

B E S L U I T:

In te stemmen met bijgaande reactiebrief op de Jaarrekening 2025 en Conceptbegroting 2027 van NBWB.

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van 9 oktober 2026,

de secretaris, de dijkgraaf,

Peter Verlaan Mario Jacobs

Noord-Brabantse Waterschapsbond

Aan het bestuur van:

- Waterschap Aa en Maas
- Waterschap Brabantse Delta
- Waterschap De Dommel
- Waterschap Rivierenland

NBWB

staf@nbwb.nl

p/a Waterschap De Dommel

Bosscheweg 56

5283 WB Boxtel

Contactpersoon:

Masha Siebers
msiebers@nbwb.nl
06-24975226

Kenmerk:

NBWB-ALV 2026 A-Aanbiedingsbrief DB-AB

Datum: 21-aug-26

Bijlagen:

- NBWB-ALV 2026 B
- NBWB-ALV 2026 C
- NBWB-ALV 2026 D
- NBWB-ALV 2026 E
- NBWB-ALV 2026 F

Onderwerp: Behandeling financiële jaarstukken 2025 en de conceptbegroting 2027 van de NBWB

Geacht bestuur,

Hierbij bied ik u namens het bestuur van de Noord-Brabantse Waterschapsbond de volgende financiële jaarstukken aan:

- de Jaarrekening over het dienstjaar 2025 incl. toelichting op de staat van baten en lasten boekjaar 2025, de balans ultimo 2025 en de toelichting op de balans per 31 december 2025 (bijlage C);
- het verslag Kascommissie over de jaarrekening 2025, n.a.v. het overleg op 10 april 2026 (bijlage D);
- de Begroting voor het dienstjaar 2027, de toelichting op de begroting 2027 (bijlage E)

Ik verzoek u vriendelijk de financiële stukken over het jaar 2025 en de begroting 2027 in de vergaderingen van de DB's/AB's van uw waterschap te behandelen en per mail aan staf@nbwb.nl schriftelijk kenbaar te maken:

a. uw reactie op de financiële stukken;
b. de naam van één gemandateerd DB-lid per waterschap, dat aansluit bij de NBWB-ALV om de financiële stukken namens uw waterschap te becommentariëren en hopelijk vast te stellen.

Graag ontvangen wij uw schriftelijke reactie en de naam van het gemandateerd DB-lid graag uiterlijk maandag 19 oktober 2026 retour.

De NBWB-ALV 2026 zal later dit jaar via Teams plaatsvinden. De gemandateerde DB-leden worden via de formele uitnodiging uitgenodigd.

Indien u vragen heeft of nadere informatie wenst kunt u contact opnemen met mevrouw M. Siebers, msiebers@nbwb.nl of telefoonnummer 06-24975226.

Met vriendelijke groet,

Henk Kielenstijn
secretaris-penningmeester NBWB

Noord-Brabantse Waterschapsbond

Staat van Baten en Lasten Rekening boekjaar 2025	2024	2025	
	REKENING	BEGROTING	REKENING
BATEN			
Contributie	€ 77.000	€ 122.000	€ 122.000
Bijdrage vanuit eigen vermogen reserve resultaat 2022	€ 50.843		
Rentebaten	€ 3.710		€ 1.290
Vrijval bestemmingsreserve jaarrekening resultaat 2023 tbv COELO onderzoek	€ 50.615		
Totaal BATEN	**€ 182.168**	**€ 122.000**	**€ 123.290**

LASTEN			
Samenwerking NBWB met o.a. opdrachten aan Universiteit Utrecht en andere kennisinstellingen	€ 58.437	€ 90.000	€ 58.437
Representatie- & vergaderkosten	€ 3.441	€ 0	€ 12.684
Voorlichting en communicatie	€ 126.507	€ 20.000	€ 16.564
Onvoorzien/PM	€ 0	€ 12.000	€ 3.519
Exploitatieresultaat	- € 6.217	€ 0	€ 32.086
Totaal LASTEN	**€ 182.168**	**€ 122.000**	**€ 123.290**

Toelichting op de Staat van Baten & Lasten Rekening boekjaar 2025

BATEN

Contributie
De contributie is conform begroting en volgens onderstaand overzicht gefactureerd.

contributie Leden	***Verdeling***	
Waterschap De Dommel	4/13e deel	€ 37.538,46
Waterschap Brabantse Delta	4/13e deel	€ 37.538,46
Waterschap Aa en Maas	4/13e deel	€ 37.538,46
Waterschap Rivierenland	1/13e deel	€ 9.384,62
Totaal		**€ 122.000,00**

Rente
In de begroting 2025 zijn rentebaten niet opgenomen, deze zijn wel ontvangen.

LASTEN

Samenwerking NBWB met o.a. opdrachten aan Universiteit Utrecht en andere kennisinstellingen
In 2021 is een samenwerking met Universiteit Utrecht (Centre for Water, Oceans and Sustainability Law) aangegaan voor een bedrag van maximaal €60.000,- per jaar. Het doel van de samenwerking is het bevorderen van onderzoek naar juridisch onderzoek op watergebied. De samenwerking zou in april 2025 aflopen. In de begroting voor 2025 is een bedrag van €15.000 voor dit jaar opgenomen en aanvullend nog €75.000 voor extern onderzoek. Het NBWB-bestuur heeft november 2024 besloten om de samenwerking met de Universiteit Utrecht voort te zetten en hier jaarlijks €60.000 voor beschikbaar te stellen. Dit wordt gedekt door het bedrag dat is begroot voor externe onderzoeken. Vanuit de bestuurlijke begeleidingsgroep zijn onderwerpen aangedragen, waardoor relevantie voor de Brabantse Waterschappen is geborgd. Het lopende onderzoek richt zich op nadeelcompensatieplicht. Er is aandacht gevraagd voor toepasbaarheid van het onderzoeksproduct, zowel voor bestuurders als belanghebbenden. Ook is de maatschappelijke businesscase met als onderwerp kostenverhaling en regelgeving klimaatadaptieve gebiedsontwikkeling onderdeel van deze samenwerking. De vorm hiervan wordt nog bekeken.

Representatie- en vergaderkosten
Hieronder vallen alle bestuurlijke en ambtelijke bijeenkomsten. Daarnaast wordt dit budget gebruikt voor kleine presentjes tijdens belangrijke momenten van directe medewerkers, secretariaat, bestuursleden en directe partners. In de begroting voor 2025 is hier geen concreet budget voor opgenomen.

Voorlichting en communicatie
Hieronder valt de NBWB-bijdrage aan Brabantse Waterdag. Het waterschap dat de Brabantse Waterdag organiseert legt €10.000 in en de NBWB vult aan. Voor 2025 is dit bedrag €15.590. Daarnaast zijn er kosten gemaakt voor het beheer en onderhoud van de website door een externe partij.

Onvoorzien
In 2025 zijn de statuten gewijzigd, de notariskosten vallen onder de post onvoorzien.

Balans ultimo 2025 (voor resultaatbestemming)	Balans per:	
	1-1-2025	31-12-2025

ACTIVA		
Rekening-courant Nederlandse Waterschapsbank	€ 15.473	€ 91.483
Nog te ontvangen contributies	€ 53.310	€ 9.385
Totaal ACTIVA	**€ 68.783**	**€ 100.868**

PASSIVA		
Eigen vermogen	€ 68.783	€ 68.783
Te bestemmen voorlopig resultaat 2025		€ 32.085
Totaal PASSIVA	**€ 68.783**	**€ 100.868**

Toelichting op de Balans per 31 december 2025 (voor resultaatbestemming)

Activa
Rekening-courant Nederlandse Waterschapsbank (NWB): Betreft het saldo per 31 december 2025 conform NWB-bankafschrift.

Passiva
Eigen Vermogen: Het Eigen Vermogen bedraagt € 68.783

Het NBWB-bestuur heeft ingestemd met verrekenen van het negatieve exploitatieresultaat 2024 met het eigen vermogen: €75.000 - €6.217 = €68.783

Te bestemmen voorlopig resultaat 2025: Boekjaar 2025 genereert een exploitatieresultaat van €32.086.

Voorstel bestemming exploitatieresultaat

Het NBWB-bestuur wordt geadviseerd:

1. Om van het positieve exploitatieresultaat over 2025 van € 32.086 een bedrag van €6.217 aan te wenden voor aanvullen eigen vermogen tot €75.000 (=maximum).
2. Om de contributie van de waterschappen in 2027 te verlagen met het resterend positief exploitatieresultaat van €25.869 aan de hand van de verdeelsleutel.

Noord-Brabantse Waterschapsbond

NBWB-ALV:

NBWB-Bestuursleden + een gemandateerd lid vanuit:

- Waterschap Aa en Maas
- Waterschap Brabantse Delta
- Waterschap De Dommel
- Waterschap Rivierenland

NBWB

staf@nbwb.nl

p/a Waterschap De Dommel

Bosscheweg 56

5283 WB Boxtel

Contactpersoon:

Masha Siebers
msiebers@nbwb.nl
06-24975226

Kenmerk:

NBWB-ALV 2026_D Brief Kascontrolecommissie aan ALV

Datum: 10-04-2026

Onderwerp: Controle Financiële Jaarstukken NBWB 2025

Geacht leden van de NBWB-ALV,

Op 10 april 2026 heeft de NBWB Kascontrole commissie (Kascie) de jaarrekening over het jaar 2025 aan een onderzoek onderworpen.

De bescheiden - betrekking hebbende op de ontvangsten en uitgaven over 2025 - zijn onderzocht, waarbij door de NBWB penningmeester waar nodig de gewenste inlichtingen zijn verstrekt.

Geconstateerd is, dat:

a. het totaal van de baten op de ontwerp-rekening ad € 123.290 juist is en in overeenstemming met de bescheiden
b. het totaal van de lasten op de ontwerp-rekening ad € 123.290 juist is en in overeenstemming met de bescheiden
c. het saldo van de rekening-courant bij de Nederlandse Waterschapsbank N.V. (rekeningnr. 63.67.55.304) bedraagt € 91.483, conform bankafschrift.
d. het Eigen Vermogen bedraagt per 31 december 2025: € 68.783
e. het exploitatieoverschot voor het boekjaar 2025: €32.086 bedraagt

Verder heeft de Kascie twee aanbevelingen:

1. De toelichting in het jaarverslag t.a.v. de samenwerking met Universiteit Utrecht is relatief compact. Op verzoek van de Kascie is de toelichting met enkele regels uitgebreid, zodat duidelijker wordt aan wat voor onderzoek de NBWB bijdraagt.

2. De Kascie adviseert om toekomstige begrotingen goed af te stemmen op de realisatiecijfers. Naar aanleiding van deze suggestie wordt door de NBWB ambtelijk advies gevraagd of het nodig is om de conceptbegroting van 2027 te wijzigen. De aanbeveling wordt in ieder geval meegenomen bij het opstellen van toekomstige begrotingen.

De Kascie adviseert de leden van de NBWB-ALV de jaarrekening van de Noord-Brabantse Waterschapsbond over het jaar 2025 vast te stellen, zoals deze aan de leden is uitgereikt.

De Kascie is van oordeel dat de jaarrekening 2025 een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de NBWB en stelt voor de penningmeester décharge te verlenen.

Noord-Brabantse
Waterschapsbond

De Kascie vernoemd,

De heer G. Logt

Lid AB Waterschap Brabantse Delta

De heer J. Leenders

Lid AB Waterschap Aa en Maas

Noord-Brabantse Waterschapsbond

Begroting 2027

	2026	**2027**
	BEGROTING	**BEGROTING**
BATEN		
Contributie	€ 122.000,-	€ 96.131,-
Vrijval exploitatieresultaat 2025	€ 0,-	€ 25.869,-
Rente	€ 1.500,-	€ 1.500,-
Totaal BATEN	**€ 123.500,-**	**€ 123.500,-**

LASTEN		
Samenwerking NBWB de Universiteit Utrecht	€ 60.000,-	€ 60.000,-
Brabantse Waterdag	€ 20.000,-	€ 20.000,-
Representatie- & vergaderkosten	€ 30.000,-	€ 30.000,-
Onvoorzien	€ 13.500,-	€ 13.500,-
Totaal LASTEN	**€ 123.500,-**	**€ 123.500,-**

Toelichting

De Noord Brabantse Waterschapsbond (NBWB) is een bestuurlijke samenwerking van de Brabantse waterschappen; Aa en Maas, Brabantse Delta, de Dommel en Rivierenland. De NBWB is een vereniging en heeft daarom een eigen begroting. Uit deze begroting worden gezamenlijke activiteiten bekostigd.

In bovenstaande tabel is ter informatie de kolom begroting 2026 opgenomen. Dit is de begroting zoals deze is vastgesteld tijdens de ALV 2025. De individuele posten worden hieronder toegelicht.

In de samenwerking tussen de waterschappen wordt voor diverse projecten kosten gemaakt, die niet terugkomen op de begroting. Dit zijn uitgaven waar in NBWB-verband over is besloten, maar waarvan de waterschappen de kosten, buiten NBWB om, rechtstreeks met elkaar vereffenen. Om ook deze kosten zoveel mogelijk inzichtelijk te maken is hierover een paragraaf in de toelichting opgenomen.

De begroting 2027 zal tijdens de ALV medio 2026 worden vastgesteld, na vaststelling van de jaarrekening 2025.

Noord-Brabantse Waterschapsbond

1) BATEN

Contributie
De inkomsten door contributie van de vier waterschappen is €122.000,-. Een deel van het positieve exploitatieresultaat uit 2025 wordt verrekend met de contributie van 2027. Het deel van het exploitatieresultaat in 2025 dat hiervoor zal worden gebruikt is €25.869. De contributie wordt conform afspraak verdeeld over de leden van de NBWB:

contributie Leden	***Verdeling***	
Waterschap De Dommel	4/13e deel	€ 29.579
Waterschap Brabantse Delta	4/13e deel	€ 29.579
Waterschap Aa en Maas	4/13e deel	€ 29.579
Waterschap Rivierenland	1/13e deel	€ 7.394
Totaal		**€ 96.131**

Rentebaten
De rekening-courant van de NBWB bij de Nederlandse Waterschapsbank betreft €91.483. In de jaarrekening van 2025 is €68.783 daarvan eigen vermogen. De NBWB ontvangt hierover rente. Tot vorig jaar werden deze rentebaten niet opgenomen in de begroting maar werden de baten aan het eind van het jaar toegevoegd aan de reserve.

Vanaf 2026 zijn de verwachte rentebaten opgenomen in de begroting. Het totale bedrag van de begroting stijgt daardoor met €1.500,-. Daadwerkelijke realisatie van deze inkomsten is afhankelijk van de stand van het eigen vermogen in 2027 en rente-ontwikkelingen bij de bank.

2) LASTEN

Samenwerking NBWB de Universiteit Utrecht
Sinds 2021 werken de Brabantse waterschappen samen met het Centre for Water, Oceans and Sustainability Law van de Universiteit Utrecht. Het doel van deze samenwerking is het bevorderen van onderzoek naar juridisch onderzoek op watergebied. Hiervoor is sinds 2021 jaarlijks een bedrag van €60.000,- door de NBWB beschikbaar gesteld. Eind 2024 is besloten door het NBWB-bestuur om de samenwerking met de Universiteit Utrecht voort te zetten en daarom wordt voor de periode 2026-2029 een bedrag van jaarlijks €60.000 begroot.

Brabantse Waterdag
De Brabantse waterschappen organiseren jaarlijks een bestuurlijke bijeenkomst, "de Brabantse Waterdag". Op de Brabantse Waterdag ontmoeten bestuurders van de waterschappen elkaar en hun belangrijkste partners. Het doel van de Brabantse Waterdag is presenteren, inspireren en het goede gesprek met elkaar voeren.

De Brabantse Waterdag wordt in 2027 georganiseerd door Brabantse Delta. Voor de organisatie van de Brabantse Waterdag is de volgende verdeling van de kosten afgesproken:

1. De eerste € 10.000,- zijn voor rekening van het organiserend waterschap
2. De daarop volgende € 20.000,-(= maximum) komen – na akkoord NBWB-Bestuur – uit de NBWB jaarbegroting
3. Daarboven zijn de kosten wederom voor rekening van het organiserend waterschap

In de NBWB begroting is derhalve € 20.000,- gereserveerd voor de Brabantse Waterdag.

Representatie- & vergaderkosten
De NBWB organiseert jaarlijks meerdere activiteiten en bijeenkomsten voor de Brabantse waterschappen. Hiervoor is in de begroting €30.000,- opgenomen. Deze uitgaven vallen uiteen in een aantal verwachte posten:

- Bestuurlijke bijeenkomsten

Jaarlijks organiseert de NBWB enkele externe bestuurlijke activiteiten in aanvulling op de Brabantse Waterdag. Dit betreft in ieder geval twee 4DB bijeenkomsten.

- Ambtelijke bijeenkomsten

De NBWB organiseert diverse inhoudelijke overleggen tussen de waterschappen en samen met partners. Dit betreft zowel ambtelijke als bestuurlijke overleggen. Dergelijke overleggen worden meestal intern bij een waterschap georganiseerd, maar soms is een externe locatie wenselijk. Dat kan vanwege de beschikbaarheid van de deelnemers zijn (avond overleggen) of omwille van een informele/ constructieve sessie.

- Overige representatiekosten

Naast deze activiteiten heeft de NBWB een beperkt budget nodig voor overige representatie. Hieruit wordt de hosting van de website van de NBWB betaald en diverse kleine uitgaven, zoals bedankjes voor sprekers of andere presentjes.

Onvoorzien
De begroting bevat een post onvoorzien van €13.500,-. Dit budget kan na besluitvorming in het bestuur worden toegekend aan een doel. Een voorbeeld van een doel is het uitbesteden van een extern onderzoek. Afgelopen jaren is er bijvoorbeeld onderzoek uitgezet bij het insituut COELO van de Rijksuniversiteit Groningen of aanvullend onderzoek bij het Centre for Water, Oceans and Sustainability Law van de Universiteit Utrecht.

3) Kosten buiten de NBWB begroting

Bovenstaande begroting en toelichting geven een totaalbeeld van de uitgaven die rechtstreeks voor de NBWB worden gemaakt. In aanvulling op dit beeld worden er ook kosten gemaakt buiten deze begroting om. Daar zijn diverse redenen voor. Soms gaat het over kosten voor activiteiten waar het Waterschap Rivierenland niet in participeert. De kosten worden dan vereffend tussen de drie andere waterschappen. Soms gaat het om personeelskosten die om praktische redenen bij een van de waterschappen zijn belegd en worden gefactureerd aan de andere drie.

Alle uitgaven buiten de begroting zijn zelfstandig besloten door de waterschappen. Zij leggen hierover verantwoording af in hun eigen P&C-cyclus. Dit overzicht is slechts ter informatie hier opgenomen.

Uitgaven buiten de begroting	**2026**	**2027**	**waterschappen**
Brabantse Waterdag	€10.000,-	€10.000,-	Organiserend waterschap
Personeelskosten staf NBWB	€190.000,-	€190.000,-	Alle vier
Personeelskosten Werkeenheid Natuurnetwerk Brabant	€ 100.000,-	€ 100.000,-	Alle vier
Totaal LASTEN	**€ 300.000,-**	**€ 300.000,-**	

Toelichting

Brabantse Waterdag
Het organiserend waterschap draagt de eerste €10.000,- voor de Brabantse Waterdag.
In 2027 is dit het Waterschap Brabantse Delta.

Personeelskosten Staf NBWB
De staf van de NBWB bestaat uit twee medewerkers. De adjunct-secretaris en een assistent-secretaris. Beide medewerkers zijn in dienst bij De Dommel. De personeelskosten worden door De Dommel gefactureerd aan de andere drie waterschappen. Voor 2027 wordt hetzelfde budget gereserveerd als de afgelopen jaren. De verdeling van personeelskosten vindt plaats volgens dezelfde verdeelsleutel als de contributie aan de NBWB.

Het betreft:

medewerker	***aanstelling***	***werkgever***	***raming bruto werkgevers lasten***
Adjunct-secretaris NBWB	1,0	De Dommel	€130.000
Assistent-secretaris NBWB	0,67	De Dommel	€60.000

Personeelskosten Werkeenheid Natuurnetwerk Brabant

De Brabantse waterschappen participeren in de Werkeenheid Natuurnetwerk Brabant. Tot 2026 werd hier een medewerker ter beschikking gesteld door de waterschappen en de personeelskosten werden vereffend tussen de waterschappen. Het NBWB-bestuur heeft toegezegd het voorstel om budgettaire continuïteit te leveren en daarmee vervangende inzet vanuit de waterschappen. Er is door de Werkeenheid gevraagd om in plaats van een medewerker, een bedrag ter beschikking te stellen. Het bedrag is gelijk aan de raming van de personeelskosten. Per saldo is dit voor de waterschappen kostenneutraal ten opzichte van de eerdere werkwijze. Het NBWB-bestuur heeft besloten dat de bijdrage aan de Werkeenheid geen activiteit van de NBWB betreft. Om die reden wordt ieders afzonderlijke bijdrage opgenomen in de individuele begroting van de vier Brabantse waterschappen.

Waterschap
Aa en Maas

Waterschapshuis
Pettelaarpark 70
Postbus 5049
5201 GA 's-Hertogenbosch

T 088 178 80 00
F 088 178 80 01
E info@aaenmaas.nl
W www.aaenmaas.nl

Noord-Brabantse Waterschapsbond (NBWB)
T.a.v. de heer Kielenstijn
Bosscheweg 56
5283 WB BOXTEL

Datum	9 oktober 2026
Ons kenmerk	
Doorkiesnr.	073 61 56 686 / Mark Peters
Onderwerp	Reactie op Jaarrekening 2025 en Conceptbegroting 2027

Geachte heer Kielenstijn,

Hierbij sturen wij u de reactie van waterschap Aa en Maas op de Jaarrekening 2025 en Conceptbegroting 2027 van de Noord-Brabantse Waterschapsbond.

Wij kunnen ons volledig vinden in beide eerder genoemde documenten. Ook zijn wij akkoord met de voorgestelde verrekening van het over 2025 behaalde positieve exploitatieresultaat. Tevens kunnen wij instemmen met de inhoud en financiële uitwerking van de Conceptbegroting 2027.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Het Dagelijks Bestuur,

de secretaris, de dijkgraaf,

Peter Verlaan Mario Jacobs

CONCEPT

Commissieadvies	
Datum vergadering:	**Algemene en Financiële Zaken d.d. 17 september 2026**
Agendapunt:	**5.2 Jaarrekening 2025 en Begroting 2027 Noord-Brabantse Waterschapsbond (NBWB)**
Advies:	*De commissie adviseert positief.* *Het agendapunt als **hamerstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.*
	De ***fracties BBB en CDA*** lezen in de jaarrekening dat de NBWB sinds 2021 een samenwerking is aangegaan met de Universiteit van Utrecht en daarvoor jaarlijks een bedrag betaalt van €60.000,- per jaar. De fracties zouden graag inzage hebben in de onderzoeksagenda (en lopende onderzoeken) en welke invloed het AB heeft op deze agenda. **Antwoord DB:** De dijkgraaf antwoordt dat het hier gaat om een leerstoel en dat de NBWB hierdoor voorrang krijgt bij het laten verrichten van onderzoeken. Op dit moment levert een werkgroep binnen de NBWB de onderzoeksonderwerpen aan, maar hij zal nagaan of en op welke manier het AB betrokken kan worden bij de totstandkoming van de onderzoeksagenda. Tevens zegt hij toe om de onderzoeksagenda met lopende onderzoeken te delen met het AB.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3316
Extern Zaak ID	0654815403
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	4.2.A
Titel	Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas 2026
Organisatieonderdeel	Mensen en Middelen
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Scherrenberg, J.

Bijlagen
Adviesnota en besluit AB
Bestuursrapportage 2026
Bijlage 1 Uitgelichte projecten bestuursrapportage 2026
Bijlage 2 Controllersparagraaf bestuursrapportage 2026 met reactie dagelijks bestuur
Bijlage 3 Het Waterschapshuis Bestuursrapportage 2026-1
Bijlage 4 Het Waterschapshuis Projectverantwoording 2026-1
Bijlage 5 SNB Jaarverslag en jaarrekening 2025
Bijlage 6 SNB Begroting 2026 + MJR 2027-2031
Bijlage 7 SNB 1e kwartaalrapportage 2026
Bijlage 8 SNB 2e kwartaalrapportage 2026
Bijlage 9 Actualisatie prognose 2026
TOEGEVOEGD: Advies commissie WW 17 september 2026_4.1 Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas
TOEGEVOEGD: Advies commissie WD 17 september 2026_4.1 Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas
TOEGEVOEGD: Advies commissie AFZ 17 september 2026_5.1 Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas 2026

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissie Watersysteem en Waterveiligheid	17 september 2026
Commissie Waterketen en Duurzaamheid	17 september 2026
Commissie Algemene- en Financiële Zaken	17 september 2026
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

1. De bestuursrapportage 2026 vast te stellen;
2. Een aanvullend investeringskrediet van € 200.000,- beschikbaar te stellen voor de afronding van Aa dal Zuid fase 1;
3. Het investeringskrediet NNP Wijboschbroek voor zowel de uitgaven als de inkomsten te verlagen met € 3.280.000,-;

4. Een aanvullend investeringskrediet van € 165.000,- beschikbaar te stellen voor de renovatie van de kelder van het rioolgemaal Harense Broek;
5. Kennis te nemen van de uitgelichte projecten;
6. Kennis te nemen van de controllersparagraaf en de reactie daarop van het dagelijks bestuur;
7. Kennis te nemen van de tussentijdse rapportages van de verbonden partijen hWh en SNB.

ADVIESNOTA VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 9 OKTOBER 2026

VOORSTEL:

1. De bestuursrapportage 2026 vast te stellen;
2. Een aanvullend investeringskrediet van € 200.000 beschikbaar te stellen voor de afronding van Aa-dal Zuid fase 1;
3. Het investeringskrediet NNP Wijboschbroek voor zowel de uitgaven als de inkomsten te verlagen met € 3.280.000;
4. Een aanvullend investeringskrediet van € 165.000 beschikbaar te stellen voor de renovatie van de kelder van het rioolgemaal Harense Broek;
5. Kennis te nemen van de uitgelichte projecten;
6. Kennis te nemen van de controllersparagraaf en de reactie daarop van het dagelijks bestuur;
7. Kennis te nemen van de tussentijdse rapportages van de verbonden partijen hWh en SNB.

PROBLEEMSTELLING

In de bestuursrapportage 2026 wordt gerapporteerd over de beleidsmatige en financiële realisatie in de eerste zes maanden en de verwachting voor het resterende deel van het jaar. Daarbij ligt de focus op onderwerpen die zijn afgerond, op afwijkingen ten opzichte van de begroting, op bijzondere gebeurtenissen en op nieuwe ontwikkelingen. Ook wordt er voor een tweetal investeringskredieten voorgesteld een aanvullend krediet beschikbaar te stellen.

KERNBOODSCHAP

Op dit moment zien we een licht tekort op de exploitatielasten van 0,4%. Met dank aan twee grote incidentele meevallers komen we onderaan de streep toch positief uit. Door baten uit grondverkoop (€ 2 miljoen) en de afwikkeling van het juridisch geschil over de rwzi Den Bosch (€ 2,3 miljoen) verwachten we op dit moment een voordelig resultaat van € 4 miljoen. In de eerste zes maanden van het jaar hebben we onder andere gewerkt aan de acties uit het aanvullend KRW Uitvoeringsprogramma, het ontwerp-WBP voor de periode 2028-2033 en zijn we op bijna alle rwzi's aan het werk om het water nog schoner te maken.

BEOOGD EFFECT

Informatie verstrekken over de voortgang van in de begroting 2026 opgenomen doelen, prestaties en activiteiten, de (verwachte) financiële realisatie in het jaar en eventuele nieuwe ontwikkelingen.

ARGUMENTEN

1. De bestuursrapportage geeft inzicht in de voortgang ten opzichte van de begroting

Op basis van artikel 10 van de Financiële verordening informeert het dagelijks bestuur het algemeen bestuur door middel van een tussentijdse rapportage over de realisatie van het beleid, de begrote

baten en lasten en investeringsvolumes, wanneer deze in betekende mate afwijken van hetgeen in de begroting is opgenomen.

2. Meerkosten vragen om het beschikbaar stellen van aanvullende kredieten

De investeringsuitgaven binnen de projecten Aa-dal Zuid fase 1 en rioolgemaal Harense Broek zijn hoger dan het door het algemeen bestuur beschikbaar gestelde krediet. Om verzakkingen in de taluds bij de Slievense Loop op te lossen, worden beschoeiingen aangebracht. Dit leidt tot hogere kosten van € 200.000. Bij de renovatie van de kelder van het rioolgemaal Harense Broek bleek dat de middenspanningskabels vervangen moesten worden. Dit was niet voorzien. Ook moesten werkzaamheden als gevolg van slecht weer diverse malen worden uitgesteld. De meerkosten hiervoor bedragen € 165.000. Voorgesteld wordt om voor deze projecten aanvullende kredieten beschikbaar te stellen. Daarnaast wordt voor het project NNP Wijboschbroek voorgesteld om - in lijn met de rechtmatigheidseisen - zowel de uitgaven als de inkomsten met € 3.280.000 te verlagen. De reden hiervoor is dat Staasbosbeheer de natuurinrichting en ecologie alsnog voor eigen rekening neemt.

3. Informeren van het algemeen bestuur

Bij de bestuursrapportage horen diverse bijlagen. Deze dienen als achtergrondinformatie bij de bestuursrapportage en hebben als doel om het algemeen bestuur op bepaalde onderwerpen van verdiepende informatie te voorzien. Indien gewenst kunt u ze doornemen.

Zo wordt in de uitgelichte projecten voor de grotere en/of bestuurlijk relevante projecten in één oogopslag inzicht gegeven in de mijlpalen, de (financiële) voortgang en het risico op kredietoverschrijding. In de controllerspargraaf worden daarnaast een aantal aspecten geduid en nader toegelicht. Tot slot hebben we van een aantal verbonden partijen (SNB en het Waterschapshuis (hWh)) tussentijdse rapportages ontvangen. Deze zijn toegevoegd. Uit de tweede kwartaalrapportage van SNB blijkt dat de kosten significant hoger zijn. Het financieel effect is verwerkt in de bestuursrapportage. Rapportages die we op een later moment ontvangen, worden separaat aangeboden aan het algemeen bestuur.

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

Evenals voorgaande jaren zien we ook nu dat de directe kosten in lijn liggen met de begroting en zelf een licht tekort (0,4%) laten zien, maar dat incidentele baten toch voor een aanzienlijk voordelig saldo zorgen. Dergelijke meevallers kunnen en mogen we echter niet begroten.

De bestuursrapportage is een momentopname over de eerste helft van het jaar waarbij we een zo goed mogelijke inschatting doen richting de jaarrekening. Voor de uiteindelijke realisatie zijn we van diverse factoren, partijen en externe omstandigheden afhankelijk. Deze kunnen zowel positief als negatief afwijken van de verwachting op dit moment.

In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording en de eisen die daaraan worden gesteld, kan het nodig zijn om een of meerdere begrotingswijzigingen vast te stellen ter voorkoming van

onrechtmatigheden bij de jaarrekening. Dit is afhankelijk van de werkelijke realisatie en ontwikkelingen in het tweede halfjaar Indien nodig leggen we het algemeen bestuur hiervoor nog een voorstel voor in december.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

Het navolgende overzicht geeft op hoofdlijnen inzicht in het op basis van deze bestuursrapportage verwachte resultaat. Dit wordt in de bestuursrapportage zelf nader toegelicht. Indien bij de jaarrekeningresultaat daadwerkelijk een voordelig resultaat wordt gerealiseerd, voegen we dit toe aan de reserves.

Prognose resultaat (bedragen * € 1.000)	**Begroting 2026**	**Realisatie tm juni 2026**	**Prognose 2026**	**Verschil in €**	**Verschil in %**	
Rente	18.561	2.458	18.561	0	0,0%	=
Afschrijvingen	35.886	17.943	35.886	0	0,0%	=
Personeelslasten	66.954	30.904	65.933	1.021	1,5%	V
Goederen en diensten van derden	86.233	33.123	88.524	-2.291	-2,7%	N
Bijdragen aan derden	5.637	3.712	5.146	491	8,7%	V
Reservering/Voorzieningen/Onvoorzien	444		444	0	0,0%	=
Totaal lasten	***213.717***	***88.141***	***214.495***	***-779***	***-0,4%***	N
Financiële baten	2.314	36	2.314	0	0,0%	=
Personeelsbaten	1.108	329	1.420	313	28,2%	V
Goederen en diensten aan derden	2.786	3.401	4.861	2.075	74,5%	V
Bijdragen van derden	3.663	842	6.349	2.686	73,3%	V
Interne verrekeningen	16.777	4.720	16.510	-267	-1,6%	N
Totaal baten	***26.647***	***9.328***	***31.454***	***4.807***	***18,0%***	V
Netto lasten	**187.069**		**183.041**	**4.028**	**2,2%**	
Beschikking reserves	6.091		6.091	0		
Waterschapsbelastingen	180.978		180.978	0		
Saldo	**0**		**4.028**	**4.028**		

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

In de bestuursrapportage wordt in het programma “Samen, duurzaam, slim en effectief” aangegeven hoe Aa en Maas zich inzet voor duurzaamheid.

UITVOERING/VERVOLG

De bestuursrapportage wordt op 17 september besproken in de commissies. Daaraan voorafgaand wordt het algemeen bestuur geïnformeerd over de geactualiseerde cijfers tot en met augustus. Op 9 oktober wordt de bestuursrapportage ter besluitvorming voorgelegd aan het algemeen bestuur.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Niet van toepassing.

BIJLAGEN

- Bestuursrapportage 2026
1. Uitgelichte Projecten 2026
2. Controllersparagraaf met reactie van het dagelijks bestuur
3. Het Waterschapshuis Bestuursrapportage 2026-1
4. Het Waterschapshuis Projectverantwoording 2026-1
5. SNB Jaarverslag en jaarrekening 2025
6. SNB Begroting 2026 + MJR 2027-2031
7. SNB 1e kwartaalrapportage 2026
8. SNB 2e kwartaalrapportage 2026

VERSIEDATUM

1 september 2026

AB-BESLUIT

ONDERWERP:	**BESTUURSRAPPORTAGE 2026 WATERSCHAP AA EN MAAS**
AGENDAPUNT:	**-**
BESLUITNUMMER:	**-**
INVESTERINGSBESLUIT:	Niet van toepassing

Het algemeen bestuur van waterschap Aa en Maas;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van 1 september 2026;

gelet op het bepaalde in de Waterschapswet;

gezien het advies van de commissie Algemene en Financiële Zaken, van de commissie Watersysteem en Waterveiligheid en de commissie Waterketen en Duurzaamheid van 17 september 2026;

B E S L U I T:

1. De bestuursrapportage 2026 vast te stellen;
2. Een aanvullend investeringskrediet van € 200.000 beschikbaar te stellen voor de afronding van Aa-dal Zuid fase 1;
3. Het investeringskrediet NNP Wijboschbroek voor zowel de uitgaven als de inkomsten te verlagen met € 3.280.000;
4. Een aanvullend investeringskrediet van € 165.000 beschikbaar te stellen voor de afronding van Renovatie kelder rioolgemaal Harense Broek;
5. Kennis te nemen van de uitgelichte projecten;
6. Kennis te nemen van de controllersparagraaf en de reactie daarop van het dagelijks bestuur;
7. Kennis te nemen van de tussentijdse rapportages van de verbonden partijen hWh en SNB.

Aldus vastgesteld door het algemeen bestuur in zijn openbare vergadering van 9 oktober 2026,

de secretaris, de dijkgraaf,

Peter Verlaan Mario Jacobs

veilig voldoende schoon water

Waterschap
Aa en Maas

Bestuursrapportage

2026

INHOUD

INHOUD **2**

1. Voorwoord **3**

Leeswijzer 4

2. Op hoofdlijnen **5**

3. Bestuurlijke programma's **7**

3.1 Waterveiligheid 7

3.1.1 Prestaties en activiteiten 7

3.1.2 Financieel 8

3.2 Klimaatbestendig en gezond watersysteem 10

3.2.1 Voldoende water en omgaan met weersextremen 10

3.2.1.1 Prestaties en activiteiten 10

3.2.2 Gezond en natuurlijk water 12

3.2.2.1 Prestaties en activiteiten 12

3.2.3 Financieel 13

3.3 Schoon water 16

3.3.1 Prestaties en activiteiten 16

3.2.4 Financieel 18

3.4 Samen, duurzaam, slim en effectief 20

3.4.1 Prestaties en activiteiten 20

3.4.2 Financieel 21

4. Paragrafen **22**

4.1 Uiteenzetting van de financiële positie 22

4.2 Assetmanagement 24

4.3 Bedrijfsvoering 24

4.4 Verbonden partijen 24

4.5 Openbaarheidsparagraaf 25

5. Voorstel en besluit **26**

Dit document is openbaar.

1. Voorwoord

Het eerste halfjaar is ruimschoots voorbij. In de voorliggende bestuursrapportage deelt het dagelijks bestuur de resultaten en bijzonderheden van de eerste zes maanden van dit jaar. Ook wordt er een prognose gegeven van de verwachtingen voor het totale begrotingsjaar. Buiten zagen we op dat moment al de voortekenen voor een lange periode van droogte en uitzonderlijke temperaturen. Inmiddels weten we dat dit waarheid is geworden. In de jaarverslaglegging zullen we daar verder op ingaan. Tegelijkertijd is de bestuursrapportage een momentopname die focust op de eerste zes maanden.

Door de oogharen heen kijkt het dagelijks bestuur met gepaste tevredenheid terug op deze periode. De organisatie heeft mooie resultaten geboekt die buiten in het veld het verschil maken. Bij onze dijken, rwzi's en in het watersysteem, maar ook via de beïnvloeding van andere (overheids)partijen. Daardoor hebben we bijvoorbeeld mooie afspraken kunnen maken over de inzet van € 300 miljoen rijksgeld in het gebied van NOVEX De Peel en is na vele jaren procederen een positief eind gekomen aan het geschil over de rwzi in Den Bosch. Het financieel resultaat lijkt op basis van het eerste halfjaar gunstig uit te komen met wederom een voordelig saldo op prognosebasis van circa € 4 miljoen.

Tegelijkertijd geeft dit een vertekend beeld omdat deze prognose door twee grote incidentele meevallers wordt veroorzaakt. De oplettende lezer zal opmerken dat - ondanks de verwachte plus onderaan de streep - in de onderliggende cijfers een trend van stijgende kosten zichtbaar is. Ook in deze bestuursrapportage zien we dat de exploitatielasten uit de reguliere bedrijfsvoering iets hoger worden geprognosticeerd dan de opbrengsten die daar tegenover staan. De bij de voorjaarsnota 2027 ingezette hogere lijn voor de ontwikkeling van de exploitatielasten is dan ook hard nodig om op een duurzame manier te blijven werken aan onze doelen op het gebied van veilig, voldoende en schoon water. Door deze grote maar noodzakelijke investeringen, gaan de lasten van ons waterschap - net als bij alle andere waterschappen - de komende jaren fors stijgen. Bij het debat over de voorjaarsnota vlak voor de zomer van dit jaar, is al uitgebreid stil gestaan bij de doelen die we willen realiseren, het tempo waarin we dat verantwoord vinden en de middelen die we daar langjarig voor nodig hebben. Al deze afwegingen nemen we mee in het nieuwe waterbeheerprogramma voor 2028-2033 dat eind dit jaar in ontwerp door het algemeen bestuur wordt vastgesteld.

De organisatie heeft het eerste halfjaar koers gehouden op de ingeslagen weg. In de inhoudelijke verantwoording van de verschillende programma's leest u terug wat we tot nu toe hebben bereikt, waar we staan ten opzichte van de gestelde doelen en welke resultaten we verwachten te realiseren ten opzichte van de begroting. Het dagelijks bestuur ziet dat we op koers liggen en dat er weer mooie prestaties zijn geleverd in het eerste halfjaar. Tegelijkertijd liggen er grote uitdagingen en is er nog veel werk te verzetten. Tijd om op de lauweren te rusten is er zeker niet. Daarom gaan we vol energie verder!

Leeswijzer

Doel en opbouw

Deze bestuursrapportage geeft de stand van zaken weer halverwege 2026. We staan stil bij de beleidsmatige en financiële realisatie tot nu toe. Daarnaast kijken we vooruit naar de verwachting aan het einde van het jaar. Het doel van de bestuursrapportage is met name om veranderingen ten opzichte van de begroting te signaleren en om bijzondere gebeurtenissen en nieuwe ontwikkelingen toe te lichten. Daar waar we dingen doen zoals we ons hadden voorgenomen, zullen we daar niet specifiek op in gaan.

De opbouw van de bestuursrapportage is analoog aan de begroting 2026, maar beperkt zich gezien het doel en karakter tot de afwijkingen en aandachtspunten. Na een eerste toelichting op hoofdlijnen, gaan we per bestuurlijk programma in op de beleidsmatige en financiële bijzonderheden van betekende mate. In beginsel zijn dit afwijkingen van € 100.000 of meer. Een deel van onze kosten zijn niet direct gerelateerd aan een bepaalde taak, maar maken we voor het hele waterschap, zoals onze huisvestingskosten. Deze kosten worden in lijn met het financieel beleid verdeeld over de bestuurlijke programma's. Tot slot gaan we in de paragrafen in op veranderingen in de financiële positie, assetmanagement, bedrijfsvoering, verbonden partijen en de wet open overheid.

Prestaties en activiteiten

De daadwerkelijk gerealiseerde prestaties en activiteiten, zoals bijvoorbeeld het aantal hectares Natte Natuurparels of het aantal vispassages, vergelijken we met de aantallen die we ons bij de begroting hadden voorgenomen. De voortgang duiden we middels een stoplichtmodel waarbij de kleuren alleen iets zeggen over de feitelijk gerealiseerde én afgeronde prestaties. Ze geven echter geen volledig beeld van de geleverde inspanningen of de extra resultaten. Zo kan de indruk ontstaan dat er dit jaar voor een bepaalde activiteit geen voortgang is geboekt, terwijl er wel een forse inspanning is geleverd in de voorbereidingen voor de uiteindelijke realisatie. Dit speelt met name bij het programma 'Klimaatbestendig en gezond watersysteem'. Om die reden is voor dit programma ook de inspanning inzichtelijk gemaakt middels zogenaamde 'inspanningseenheden'. Daarvoor rekenen we 10% mee als het plan van aanpak is vastgesteld, 30% bij een vastgesteld voorkeursalternatief, 60% bij vaststelling van het projectplan en 100% bij daadwerkelijke realisatie. Op deze manier ontstaat er een breder en genuanceerder inzicht in de uiteindelijk te realiseren activiteiten.

groen	Realisatie verloopt volgens (meerjaren) prognose
oranje	Realisatie verloopt vertraagd
rood	Planning wordt niet gerealiseerd

2. Op hoofdlijnen

Het weer en ons werk in 2026

Het weerbeeld van de afgelopen jaren laat steeds meer uitersten zien: het is of heel nat zoals in 2023 en 2024 of juist extreem droog zoals in 2025. De eerste helft van 2026 is voor de verandering echter redelijk gemiddeld begonnen, al leverde de sneeuwval aan het begin van het jaar een flink sneeuwdek op. Verder zagen we in de maanden januari, februari en maart geen grote afwijkingen in neerslag of temperatuur. April daarentegen was wel erg droog en de maand eindigde zeer warm met verspreid over het land natuurbranden. De maanden mei en juni verliepen vervolgens gemiddeld tot iets natter dan gemiddeld. Wat deze maanden wel bijzonder maakt, is dat ze beide zeer heet eindigden. In mei liepen de temperaturen op tot boven de 30 graden Celsius en de maand juni eindigde met een hittegolf en temperaturen ruim boven de 30 graden Celsius zelfs extreem heet. Daarmee blijven de weersextremen ook in 2026 aan de orde.

Onze voortgang en nieuwe ontwikkelingen

De belangrijkste beleidsmatige en financiële ontwikkelingen in de eerste helft van 2026 worden hierna benoemd. Als onderdeel van de bestuurlijke programma's wordt op beide aspecten een nadere toelichting gegeven. Daarbij is het goed in gedachte te houden dat de bestuursrapportage een momentopname is en dat we voor de uiteindelijke realisatie afhankelijk zijn van diverse factoren, partijen en externe omstandigheden. Deze kan zowel positief als negatief afwijken van de verwachting op dit moment.

Realisatie

De afgelopen zes maanden, is er weer een hoop werk verzet en hebben we stappen gezet op bijvoorbeeld het gebied van de naderende KRW-deadline, de dijkversterkingsopgave en ter verdere verbetering van onze rioolwaterzuiveringen. Enkele van onze activiteiten zijn:

- De voorbereiding en uitvoering van onze dijkversterkingsprojecten verloopt conform planning.
- We werken aan de acties uit het aanvullend KRW Uitvoeringsprogramma om eind 2027 zo dicht mogelijk bij de KRW-doelen te komen. Er is onder andere zes kilometer beekherstel opgeleverd in fase 2 van het project Blauwe Poort. Ook zetten we versterkt in op samenwerking met gemeenten, onder meer door samen per hen een KRW-actieplan op te stellen.
- We liggen op koers om eind dit jaar het ontwerp-WBP voor de periode 2028-2033 vast te stellen. De eerste helft van het jaar heeft vooral in het teken gestaan van het participatietraject.
- We hebben het koersdocument beregeningsbeleid vastgesteld. Hierin zijn richtinggevende uitspraken opgenomen om de hoeveelheid grondwater die wordt onttrokken ten behoeve van het beregenen van agrarische percelen te verminderen als maatregelen tegen de toenemende waterschaarste en schade aan droogtegevoelige gewassen en natuur.
- Op bijna alle rwzi's zijn stappen in voorbereiding of al gerealiseerd om het water nog schoner te maken. De renovaties op de rwzi's Oijen en Land van Cuijk zijn bijna klaar en dit najaar wordt de gecombineerde zuiveringsstap voor het verwijderen van fosfor en medicijnresten op de rwzi Vinkel in bedrijf genomen.
- Voor de renovatie van de rwzi Den Bosch zijn we een minnelijke schikking overeengekomen met de aannemer. Daarmee komt er een einde aan het langlopende juridische geschil en wordt de realisatie van het project weer opgepakt.
- Op 17 juni 2026 hebben de 22 NOVEX-overheden de Samenwerkingsovereenkomst Gebiedsgerichte aanpak NOVEX De Peel samen ondertekend en gelijktijdig het bijbehorende Uitvoeringsprogramma vastgesteld, waarmee we natuurherstel versnellen, verdroging tegengaan en de stikstofdruk op kwetsbare natuur verminderen. Het Rijk stelt € 300 miljoen beschikbaar.

Financieel

Op basis van de realisatiecijfers tot en met 30 juni en de ontwikkelingen sinds het opstellen van de begroting verwachten we op dit moment een licht tekort op de exploitatielasten van 0,4%, oftewel € 0,8 miljoen. Dit komt met name door de hogere uitgaven op goederen en diensten. Dit zijn veelal relatief kleine overschrijdingen. We

zien daarin dat we als organisatie scherper aan de wind varen. Het tekort op goederen en diensten wordt deels gecompenseerd door een lichte onderschrijding van de personeelslasten. De extra inzet die we op de verschillende thema's voorzagen - en voorzien - was aan het begin van het jaar nog niet volledig ingevuld. We werken richting eind van het jaar hard om de organisatie op volle sterkte te krijgen. Met dank aan twee grote incidentele meevallers komen we onderaan de streep toch uit op een positief exploitatiesaldo. Door baten uit grondverkoop (€ 2 miljoen) en de afwikkeling van het juridisch geschil over de rwzi Den Bosch (€ 2,3 miljoen) verwachten we op dit moment een voordelig resultaat van € 4 miljoen.

Prognose resultaat (bedragen * € 1.000)	**Begroting 2026**	**Realisatie tm juni 2026**	**Prognose 2026**	**Verschil in €**	**Verschil in %**	
Rente	18.561	2.458	18.561	0	0,0%	=
Afschrijvingen	35.886	17.943	35.886	0	0,0%	=
Personeelslasten	66.954	30.904	65.933	1.021	1,5%	V
Goederen en diensten van derden	86.233	33.123	88.524	-2.291	-2,7%	N
Bijdragen aan derden	5.637	3.712	5.146	491	8,7%	V
Reservering/Voorzieningen/Onvoorzien	444		444	0	0,0%	=
Totaal lasten	***213.717***	***88.141***	***214.495***	***-779***	***-0,4%***	N
Financiële baten	2.314	36	2.314	0	0,0%	=
Personeelsbaten	1.108	329	1.420	313	28,2%	V
Goederen en diensten aan derden	2.786	3.401	4.861	2.075	74,5%	V
Bijdragen van derden	3.663	842	6.349	2.686	73,3%	V
Interne verrekeningen	16.777	4.720	16.510	-267	-1,6%	N
Totaal baten	***26.647***	***9.328***	***31.454***	***4.807***	***18,0%***	V
Netto lasten	**187.069**		**183.041**	**4.028**	**2,2%**	
Beschikking reserves	6.091		6.091	0		
Waterschapsbelastingen	180.978		180.978	0		
Saldo	**0**		**4.028**	**4.028**		

3. Bestuurlijke programma's

In dit hoofdstuk lichten we per bestuurlijk programma eventuele verschillen ten opzichte van de begroting toe. Wanneer de voortgang in beleidsmatige en financiële zin in lijn der verwachting is, gaan we niet expliciet op dat onderwerp in.

Het programmaplan is onderverdeeld naar vier bestuurlijke thema's:

1. Waterveiligheid
2. Klimaatbestendig en gezond watersysteem
3. Schoon water
4. Samen, duurzaam, slim en effectief.

3.1 Waterveiligheid

Het thema Waterveiligheid draait om de bescherming tegen overstromingen vanuit de Maas en het regionale watersysteem.

3.1.1 Prestaties en activiteiten

Prestaties/Activiteiten	Eenheid	Begroting	Gerealiseerd	Prognose	Voortgang
Primaire keringen					
Realisatie	km	6	0	6	groen
Regionale keringen					
Verbeteren kunstwerken	st	0	0	0	

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

- *Uitvoeren van het project Meanderende Maas (Ravenstein-Lith)*
  Op 8 april heeft de Raad van State de nog lopende beroepen ongegrond verklaard. Met deze uitspraak zijn alle besluiten en vergunningen onherroepelijk geworden. Het project wordt uitgevoerd volgens planning. In juni is het eerste deelproject Maasbommel Oost (aan Gelderse zijde) feestelijk opgeleverd.
- *Uitwerken van het plan voor de dijkversterking Cuijk-Ravenstein*
  Met de aannemer werken we het definitief ontwerp uit. Het onderzoek naar de ondergrondse constructie van de kademuur in Grave is gestart en in het najaar stellen we het definitieve projectbesluit vast.
- *Verkennen van oplossingsrichtingen voor de dijkversterking Lith-Bokhoven*
  We hebben kansrijke alternatieven en ingebrachte ideeën besproken met partners en bewoners. Deze bijeenkomsten verliepen constructief. We bereiden de besluitvorming over het voorkeursalternatief voor.
- *Realiseren van de dijkversterking bij Doeveren*
  Het opstellen van het uitvoeringsontwerp door de aannemer verloopt voorspoedig. De vergunningen zijn verleend en de afspraken met de kabel- en leidingbedrijven gemaakt. In augustus gaat de schop in de grond.

Instandhouding waterkeringen, zorgplicht en beoordeling primaire waterkeringen

- *Aandacht voor de zorgplicht voor de primaire waterkeringen*
  In het kader van "zorgplicht centraal" zijn de thema's 'landelijke beoordeling' en 'object- en systeembeveiliging' toegevoegd. We zijn bezig met de voorbereidingen voor de peer-review die later dit jaar met de zuidelijke waterschappen en Rijkswaterstaat plaatsvindt met als thema 'bediening kunstwerken'.
- *Uitvoeren van de tweede landelijke beoordeling overstromingskansen (LBO-2)*
  We hebben een wettelijke verplichting om dijken eens per 12 jaar te beoordelen. Ook moeten we aantonen dat het versterkte dijktraject aan de veiligheidsnorm voldoet. In het eerste kwartaal hebben we de al versterkte dijkvakken in het dijktraject Ravenstein-Lith (36-3) beoordeeld. Dit deden we middels en pilot met focus op de vanuit het dijkversterkingsproject benodigde gegevens. Naar aanleiding hiervan gaan we aan de slag om de vindbaarheid van deze specifieke gegevens te vergemakkelijken.

- *Actualisatie profielen van vrije ruimte primaire waterkeringen*
  In juni zijn we begonnen met de uitwerking van het plan van aanpak voor het actualiseren van de profielen van vrije ruimte. Dit doen we in nauw overleg met alle betrokken partijen.

Regionale en overige waterkeringen

- *Verbetering kunstwerken*
  Van de vier aan te pakken kunstwerken resteert er nog één (de sifon bij het Drongelens Kanaal). Dit wordt door waterschap Brabantse Delta gedaan als onderdeel van de dijkversterking Drongelens kanaal.
- *Kadeherstel De Brand*
  Het projectteam is compleet en gestart met het opstellen van een plan van aanpak.

Omgang met bevers en dassen, rekening houdend met dierenwelzijn

- We hebben de passieve verplaatsing van drie dassenfamilies uit de dijk of beschermingszone voorbereid. Dit hebben we gedaan door voor deze families alternatieve burchten op voldoende afstand van de dijk aan te leggen. Na afloop van de kwetsbare periode, zetten we dit verder in gang. De mogelijkheden voor hoogwatervluchtplaatsen hebben we als onderdeel van de dijkversterkingstrajecten nader geïnventariseerd.

Deltaprogramma Maas en Ruimte voor de rivier 2.0

- *Bijdragen aan rivierverruimingsprojecten Maas*
  Om de hoogwaterstanden op de Maas in ons werkgebied te verlagen, leveren we een financiële bijdrage aan de rivierverruimingsprojecten Ruimte voor de Maas Oeffelt (met als trekker de provincie Noord-Brabant) en het project Lob van Gennep van waterschap Limburg.

Calamiteitenbestrijding en informatiemanagement

- *Doorontwikkelen van de calamiteitenbestrijding*
  We hebben ons calamiteitenplan Hoogwater Maas aangepast rekening houdend met de dijkversterkingen per sectie. Ook bereiden we de realisatie van een nieuwe opslagloods voor calamiteitenmaterialen voor.
- *Informatiemanagement*
  We hebben extra aandacht besteed aan de overdracht van data vanuit de dijkversterkingsprojecten naar de beheerorganisatie. Als gevolg van wijzigingen bij leveranciers zijn we versneld begonnen met het vervangen van de systemen die we gebruiken bij hoogwater (zoals de dijkwachtapp).

3.1.2 Financieel

Exploitatie

Prognose resultaat (bedragen * € 1.000)	Begroting 2026	Realisatie tm juni 2026	Prognose 2026	Verschil in €	Verschil in %
Totaal lasten	22.732	9.980	22.395	337	1%
Totaal baten	538	662	446	-92	-17%
Saldo exclusief mutaties bestemmingsreserves	***22.194***	***9.319***	***21.949***	***245***	***1%***
Totaal beschikking bestemmingsreserves	61		61		0%
Netto lasten	***22.133***	***9.319***	***21.888***	***245***	***1%***

Toelichting bij de exploitatie

Op basis van de huidige inzichten wordt een voordelig resultaat verwacht van € 0,2 miljoen. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden hierna toegelicht.

- De personeelslasten zijn op dit moment lager dan begroot doordat de extra inzet die we op de verschillende thema's voorzagen - en voorzien - aan het begin van het jaar nog niet volledig was ingevuld. (€ 0,3 miljoen voordelig).
- De kosten voor huisvesting, automatisering en het geografisch informatiesysteem (GIS) zijn hoger (€ 0,1 miljoen nadelig).

- Door een administratieve aanpassing verschuiven zowel kosten als opbrengsten van het programma Waterveiligheid naar Klimaatbestendig en gezond watersysteem (€ 0,4 miljoen voordelig op de lasten en nadelig op de baten).
- De verkoop van grond tegen een hoger bedrag dan de boekwaarde en hogere (pacht)opbrengsten uit grond en water zorgen voor hogere baten (€ 0,5 miljoen voordelig binnen het programma Waterveiligheid).
- Overige verschillen hebben per saldo een effect op de lasten van € 0,3 miljoen voordelig en op de baten van € 0,2 miljoen nadelig.

Investeringen

Waterveiligheid (bedragen * € 1.000)	Begroting 2026	Realisatie tm juni 2026	Prognose 2026	Verschil in €	Verschil in %
Totaal uitgaven	174.047	58.045	164.665	-9.382	-5%
Totaal inkomsten	141.870	3.853	77.719	-64.151	-45%
Netto investering	***32.177***	***54.192***	***86.946***	***54.769***	***170%***

Toelichting bij de investeringen

De investeringsuitgaven in de helft van het jaar bedragen € 58 miljoen, oftewel 33% van de begrote uitgaven. De verwachting is dat de uitgaven in de tweede helft van het jaar aanzienlijk hoger zijn. Over heel 2026 verwachten we € 9,4 miljoen minder te investeren. De belangrijkste verschillen worden hieronder toegelicht.

- De totale kosten voor het HWBP-project Doeveren komen naar verwachting € 18 miljoen lager uit door een gunstige aanbesteding en snelle doorlooptijd.
- De kosten voor het project Haeveschermen zijn lager door een gewijzigde onderzoeksaanpak.
- Het treffen van inrichtingsmaatregelen tegen bevergraverij in de primaire en regionale keringen schuift door naar 2027. De tot nu toe genomen maatregelen zijn ten laste van de exploitatie gekomen.
- De kade Vierlingsbeek-Molenbeek leggen we aan in 2029 om zodoende de uitvoering te combineren met de start van het dijkversterkingstraject Vierlingsbeek-Cuijk.
- Eind 2026 beogen we te starten met het vervangen van de taludtrappen van de Maasdijk tussen Groeningen en Lith.
- Voor het bepalen van de netto investeringsvolumes gaan we voor de HWBP projecten uit van 90% subsidie waar we op basis van onze begrote (subsidiabele) uitgaven recht op hebben. In de prognosekolom staan de dit jaar werkelijk verwachte inkomsten. Dit is minder als gevolg van het HWBP subsidieplafond van € 41 miljoen per project per jaar.

3.2 Klimaatbestendig en gezond watersysteem

In Klimaatbestendig en gezond watersysteem draait het om een goed functionerend watersysteem. Daarbij sturen we op de kwantiteit via goede waterpeilen, waterconservering en het omgaan met wateroverlast en droogte en op de chemische en ecologische kwaliteit. We werken met twee deelprogramma's: 'Voldoende water en omgaan met weersextremen' en 'Gezond en natuurlijk water'.

3.2.1 Voldoende water en omgaan met weersextremen

3.2.1.1 Prestaties en activiteiten

Prestaties/Activiteiten	Eenheid	Begroting	Gerealiseerd	Prognose	Voortgang	Inspanning
Investeringsprojecten						
Wateroverlast						
Voldoen aan de normen (uitv.progr. 2 en 3)	ha	0	1	1	groen	1
Knelpunten bebouwd gebied	st	1	0	0	rood	
Hydrologie NNB						
Natura 2000	ha	0	0	0	n.v.t	
Natte Natuurparels		242	0	242	groen	145
Droogte, waterconservering	ha					
GGOR 2.0 (GGOR landbouw + overige EHS)		4.442*	0	0	rood	444
Wegwerken baggerachterstand	km	52	1	26	oranje	

** In de begroting 2026 is een totale opgave van 11.228 hectare opgenomen voor GGOR 2.0.*
Hiervan is 6.786 hectare in 2025 gerealiseerd en verantwoord en behoort daarme niet meer tot de feitelijke opgave voor 2026.

Prestaties/Activiteiten	Eenheid	Begroting	Gerealiseerd	Prognose
Exploitatie				
Maaien	km/jaar	2.450	1.064	2.450
Baggeren regulier	km	150	116	150

Wateroverlast en Hoogwateraanpak Brabant-Oost (Howabo)

- Het ontwerp Programma Howabo is ter inzage gelegd. Vaststelling van het definitieve programma is voorzien eind 2026. In lijn met het besluit van het algemeen bestuur werken we parallel hieraan de plannen voor een aantal van de bouwstenen verder uit.
- We hebben een knelpunt uit het derde Uitvoeringsprogramma wateroverlast opgelost. Van de opgave resteert nu nog 9%.

Natuurnetwerk Brabant

- We realiseren de natte natuurparel Wijboschbroek (242 ha) en leveren deze na de zomer op.
- Voor de natte natuurparel Sang en Goorkens is de scope bepaald en zijn we gestart met de planuitwerking.
- De aanbestedingsprocedure voor het Gebiedsplan Raam is afgerond.
- We hebben de conditionerende onderzoeken en het technisch ontwerp voor de Palmvenloop en de Venloop (Maashorst) aanbesteed. In juni hebben we het hydrologisch onderzoek afgerond. Voor de Venloop werken we aan de benodigde grondverwerving.

GGOR 2.0, werken aan een meer robuust, veerkrachtig en stuurbaar watersysteem

- In GGOR Gemert-Bakel-Laarbeek worden maatregelen voorbereid in de Molenbroekse Loop, Peelse Loop, Esperloop en Fabrieksloop. Twee rechtszaken en bij de Fabrieksloop het samen oplopen met de gemeente, hebben tot vertraging geleid. Inmiddels kunnen we verder. Realisatie lukt echter niet meer in 2026.
- We werken vanuit het Aanvullend KRW Uitvoeringsprogramma aan plannen voor verhoogde grondwaterstanden en kwelherstel rondom de bovenloop van de Snelle Loop/Esperloop en de bovenloop van de Goorloop.

Grondwaterconvenant en Droogteagenda

- Vanuit het Grondwaterconvenant (2021) van de samenwerkende Brabantse grondwaterpartners (BBG) lopen twee belangrijke trajecten door in 2026:

- Beregeningsbeleid (trekker: waterschap Aa en Maas):
  We hebben het koersdocument beregeningsbeleid vastgesteld. Dit document is tot stand gekomen na een intensief traject met de twee andere Brabantse waterschappen, de provincie Noord-Brabant, ZLTO en de Brabantse Milieufederatie (BMF).
- Kleine onttrekkingen (trekker: waterschap De Dommel):
  Het is een jaar lang mogelijk geweest om kleine onttrekkingen te melden. Samen met Brabantse Delta en De Dommel hebben we onze ervaringen geëvalueerd. We werken nu het vervolgproces verder uit.

- In het kader van de Droogteagenda werken we aan zes speerpunten en twee ontwikkeltrajecten. Twee speerpunten willen we in het bijzonder uitlichten:
  - Speerpunt 'monitoring en waterbalansen' (trekker: waterschap Aa en Maas & de provincie):
    Dit traject heeft vertraging opgelopen, maar wordt eind 2026 alsnog opgeleverd.
  - Speerpunt 'sponswerking vergroten in de haarvaten':
    Natuurmonumenten en Brabants Landschap gaan water conserveren in C-waterlopen bij de Stippelberg en De Grote Slink-Bunthorst. Het schetsontwerp wordt dit najaar verwacht, de uitvoering in 2027.

Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ)

- We hebben we een nieuwe aanvraag voor cofinanciering ingediend (derde tranche). We zijn begonnen met de voorbereidingen voor het derde Uitvoeringsprogramma DHZ (2028-2033).

Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)

- De voorgestelde wijzigingen in de waterschapsverordening, de gemeentelijke KRW-actieplannen en de strategie voor overstorten en uitlaten zijn besproken binnen de DPRA-werkregio's. Ook zijn we betrokken bij de Herijking Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie, onder meer vanuit onze deelname aan het Platform Klimaatadaptatie Zuid-Nederland.

Bebouwd gebied en nieuwbouwlocaties

- Het Rijk vraagt ieder NOVEX gebied een investeringsagenda op te stellen. NOVEX Stedelijk Brabant heeft de aanbesteding hiervoor gestart. Ook is begonnen met het actualiseren van de watersignaleringskaart om vanuit water en bodem de eerste (on)geschiktheid voor verstedelijking aan te geven. Met onze deelname en inbreng aan de stedelijke samenwerkingen houden we water- en bodem sturend op de kaart.

Waterschapsverordening

- De Brabantse waterschappen werken samen aan een beleidsrijke wijziging van de waterschapsverordening op de thema's water- en bodem sturend en klimaatbestendig bebouwd gebied. Onze participatieaanpak was gericht op het toetsen en verbeteren van de voorstellen. Dit heeft op vier onderwerpen geleid tot aanpassing. De ontwerp-regelgeving wordt na de zomer ter inzage gelegd.

Participatieproces Peilbesluiten

- De ontwerp-peilbesluiten hebben tot 15 juni ter inzage gelegen. Er zijn achttien zienswijzen ingediend. Deze worden beoordeeld en indien nodig wordt het conceptvoorstel aangepast. Vaststelling door het algemeen bestuur is voorzien in het vierde kwartaal.

Instandhouding

- In 2026 en 2027 werken we de laatste baggerachterstanden weg (onder andere Ossermeer).
- Om de her kolonisatie van planten en dieren te bevorderen, delen we de baggervakken sinds dit jaar anders in. Zo creëren we betere omstandigheden voor het herstel van de ecologie na het baggeren.
- We hebben het Handboek Onderhoudsvoorzieningen Watersysteem geüpdatet.
- Als we zien dat het maaionderhoud niet goed bijdraagt aan de KRW-doelen, pakken we dit aan. We hebben dit vertaald in een handelingsperspectief.
- Om ons beheer en onderhoud beter aan te laten sluiten op de projectdoelen, is voor de eerste jaren na herinrichting een nazorgfase ingesteld.

- In het voorjaar heeft zich een calamiteit aan de stuw Kammerberg voorgedaan. We bereiden ons voor om de stuw te vervangen. De uitvoering daarvan is voorzien in 2027. De kosten worden geschat op circa € 2 miljoen. Een investeringsvoorstel wordt voorbereid.

Hydrologie en kennisontwikkeling

- Onze meetnetten leveren waardevolle data op over de grondwaterstanden, afvoeren en de hoeveelheid bodemvocht en neerslag. Voor het verder ontwikkelen en toekomstbestendig maken van deze datagedreven werkwijze, is de realisatie van het dataplatform cruciaal. We houden de specialistische kennis die we hiervoor nodig hebben continu bij en verdiepen ons hier verder in.

3.2.2 Gezond en natuurlijk water

3.2.2.1 Prestaties en activiteiten

Prestaties/Activiteiten	Eenheid	Begroting	Gerealiseerd	Prognose	Voortgang	Inspanning
Beekherstel	km	8	6	6	oranje	6
Natuurvriendelijke oevers eigenstandig	km	0*	0	0	n.v.t	
Natuurvriendelijke oevers i.c.m. EVZ	km	5	1	3	oranje	3
Ecologische verbindingszones (EVZ)	km	9	4	7	oranje	7
Beekmondingen	st	0	0	0	n.v.t	
Vispassages	st	33	5	28	oranje	16
Recreatie / educatie / participatie	st/jaar	20	7	20	groen	

** In de begroting 2026 is een totale opgave van 1 kilometer voor Natuurvriendelijke oevers eigenstandig opgenomen. Deze kilometer is in 2025 gerealiseerd en verantwoord en behoort daarme niet meer tot de feitelijke opgave voor 2026.*

Kaderrichtlijn Water (KRW)

- In het Aanvullend KRW Uitvoeringsprogramma staan concrete acties om eind 2027 zo dicht mogelijk bij de KRW-doelen te komen. Dit loopt op koers en het merendeel van de acties zijn opgepakt. Hierna gaan we specifieker in op de KRW in relatie tot de inrichtingsopgaven en tot waterkwaliteit.

Inrichtingsopgaven KRW en ecologische verbindingszone (EVZ)

- In het project Blauwe Poort fase 2 hebben we zes kilometer **beekherstel** opgeleverd. In 2026 realiseren we in totaal twee kilometer minder dan oorspronkelijk begroot omdat het project Sint Jansbeek door diverse omstandigheden is vertraagd. Het definitief ontwerp is inmiddels afgerond en de oplevering is beoogd in de eerste helft van 2028.
- In de Voordeldonkse broekloop en de Leijgraaf is vooralsnog ruim een kilometer **natuurvriendelijke oever** (nvo) gerealiseerd. De rest van dat traject leveren we door de aanwezigheid van een das later dit jaar op. Daarmee leveren we dit jaar naar verwachting drie kilometer nvo op. Dit is twee kilometer minder dan oorspronkelijk begroot als gevolg van vertraging in het project Hoefgraaf. Realisatie van onze opgaven loopt daar samen op met de woningbouwplannen van de gemeente en de gemeente is trekker van het geheel.
- We leveren naar verwachting zeven kilometer **ecologische verbindingszones** (evz's) op, veelal gecombineerd met beekherstel of nvo. Dit is twee kilometer minder dan oorspronkelijk begroot, eveneens als gevolg van vertraging in het project Hoefgraaf. De uitvoering van de Meerkensloop is gereed (drie kilometer). Ook in de Leijgraaf zijn korte trajecten uitgevoerd en de rest van dat traject leveren we later dit jaar op. In de Blauwe Poort fase 2 is een kilometer gerealiseerd.
- Naar verwachting leveren we achtentwintig **vispassages** op, vooral vanuit het clusterproject. Daarmee zetten we weer een mooie stap in de vismigratieopgave voor ons watersysteem. Om de overige vijf voor dit kaar begrote vispassages te realiseren, hebben we de eerste helft van 2027 nog nodig.
- De laatst geplande **beekmonding** is naar verwachting in 2028 klaar.

KRW en Waterkwaliteit

- Door te achterhalen waar en in welke hoeveelheden chemische stoffen in het oppervlaktewater terechtkomen, kunnen we effectieve maatregelen treffen om de waterkwaliteit en ecologie te beschermen.

- In het nutriënt verontreinigd gebied Koningsvliet hebben we de monitoringsresultaten over 2025 en de bronbijdragen aan de stikstofconcentraties in het oppervlaktewater teruggekoppeld aan de agrariërs. Op verzoek van de lokale ZLTO zijn we gestart met het meten van pesticiden in en rond de Grootte Peel. De eerste resultaten verwachten we na de zomer. We ondersteunen een pilot gericht op het terugdringen van nitraatresidu aan het einde van het teeltseizoen om de uitspoeling van nitraat in grondwater te verminderen.
- We hebben onze inbreng voor het Stroomgebied Beheerplan Maas (SGBP) 2028-2033 aangeleverd bij de provincie. Het algemeen bestuur heeft ingestemd met het concept KRW-maatregelpakket voor het SGBP.
- In het pilotgebied in Westerbeek hebben we naast het houtsnipperfilter, sinds dit jaar ook een bezinkpoel gerealiseerd om sediment en daaraan gebonden nutriënten af te vangen en om de afvoer te vertragen. Hierdoor kan sedimentatie plaatsvinden en kan water ook in droge omstandigheden infiltreren. Daarnaast kan door biologische processen en oevervegetatie (zoals riet en lisdodde) nutriëntenverwijdering worden bevorderd. Dit onderzoek doen we in het kader van het Europese onderzoeksproject Greenhood.
- In het programma BodemUp hebben we tot nu toe circa 1.750 agrariërs begeleid rondom goed bodembeheer en bemesting. Het programma loopt op schema en loopt nog tot en met 2027. Tegelijkertijd werken we al aan een vervolgprogramma waarin we ook het project rondom terugdringing van emissies van gewasbeschermingsmiddelen (Schoon water voor Brabant) integreren.
- We hebben de PFAS-aanpak versterkt door gericht te monitoren en door brononderzoek naar (indirecte) lozingen. We waren betrokken bij de gezamenlijke lobby van de UvW voor een PFAS-verbod.

Recreatie, educatie, participatie

- We hebben verschillende nieuwe projecten gesubsidieerd waaronder een informatiebord bij een wandelpad en amfibieënpoel, het Historisch Spektakel Grave en activiteiten rond 200 jaar Zuid-Willemsvaart.
- We ondersteunen water- en klimaatlessen voor (met name) basisschoolklassen. Ook is er veel belangstelling voor het initiatief Generatie Groen. Dit initiatief biedt lessen over klimaatadaptatie aan en ondersteunt bij het vergroenen van schoolpleinen. De belangstelling is groter dan verwacht. We kijken naar een zo effectief mogelijke inzet en zoeken oplossingen om alle scholen een passend educatief aanbod te doen.

Biodiversiteit

- De nieuwe Stimuleringsregeling Landschap (Stila 2.0) is opengesteld.
- In de samenwerking met Regio Noord Oost Brabant (RNOB) is een Regiodeal gesloten en is getart met het opstellen van de handreiking ‘Natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen’. Ook hebben de eerste gesprekken over de aanplant van bomen plaats gevonden (in het kader van het Actieplan Bomen).
- We hebben onderzoek gedaan naar het watervasthoudend vermogen van voedselbossen en hebben infiltratietesten uitgevoerd. Ook zijn we begonnen met het onderzoeken van biodiversiteit in voedselbossen.
- De regeling Agrarisch Natuur en landschapsbeheer (ANLb) is uitgebreid. Hierdoor wordt onder andere het toevoegen van bloemrijke akkerranden grenzend aan onze waterlopen gestimuleerd.

3.2.3 Financieel

Exploitatie

Prognose resultaat (bedragen * € 1.000)	Begroting 2026	Realisatie tm juni 2026	Prognose 2026	Verschil in €	Verschil in %
Totaal lasten	84.546	35.675	84.747	-200	0%
Totaal baten	1.337	2.005	3.358	2.021	151%
Saldo exclusief mutaties bestemmingsreserves	***83.209***	***33.670***	***81.389***	***1.820***	***2%***
Totaal beschikking bestemmingsreserves	182		182		0%
Netto lasten	***83.027***	***33.670***	***81.207***	***1.820***	***2%***

Toelichting bij de exploitatie

Op basis van de huidige inzichten verwachten we een voordelig resultaat van € 1,8 miljoen. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden hierna toegelicht.

- Op dit moment zijn de personeelslasten lager dan begroot (€ 0,9 miljoen voordelig).
- De kosten voor huisvesting, automatisering en het geografisch informatiesysteem (GIS) zijn hoger (€ 0,7 miljoen nadelig).
- In de periode 2023-2025 heeft hWh extra kosten gemaakt om de continuïteit van de TMX-installaties te borgen. Dit wordt verrekend via een hogere bijdrage in 2026 (€ 0,3 miljoen nadelig).
- Om onze weerbaarheid bij natuurlijke dreigingen en niet-natuurlijke storingen te verhogen, voorzien we onze stuwen en gemalen van noodstroomaanpassingen. Dit doen we gezien het belang eerder dan gepland. Binnen de reguliere beheer- en onderhoudsbudgetten leidt dit tot meerkosten (€ 0,2 miljoen nadelig).
- Door een administratieve aanpassing verschuiven zowel kosten als opbrengsten van het programma Waterveiligheid naar Klimaatbestendig en gezond watersysteem (€ 0,4 miljoen nadelig op de lasten en voordelig op de baten).
- De verkoop van grond tegen een hoger bedrag dan de boekwaarde en hogere (pacht)opbrengsten uit grond en water zorgen voor hogere baten (€ 1,7 miljoen voordelig binnen het programma Klimaatbestendig en gezond watersysteem).
- De personeelsbaten (bijvoorbeeld uit detacheringen en uitkeringen UWV) zijn licht hoger dan begroot (€ 0,1 miljoen).
- Overige verschillen hebben per saldo een effect op de lasten van € 0,5 miljoen voordelig en van € 0,2 miljoen nadelig op de baten.

Investeringen

Klimaatbestendig en gezond watersysteem (bedragen * € 1.000)	Begroting 2026	Realisatie tm juni 2026	Prognose 2026	Verschil in €	Verschil in %
Totaal uitgaven	57.718	13.675	46.469	-11.249	-19%
Totaal inkomsten	9.931	1.854	7.927	-2.004	-20%
Netto investering	***47.787***	***11.821***	***38.542***	***-9.245***	***-19%***

Toelichting bij de investeringen

In de eerste helft van het jaar bedragen de investeringsuitgaven € 13,7 miljoen, oftewel 24% van de begrote uitgaven. De verwachting is dat de uitgaven in de tweede helft van het jaar aanzienlijk hoger zijn. Over heel 2026 verwachten we € 11,2 miljoen minder te investeren. De belangrijkste verschillen worden hierna toegelicht.

- Het totaal begrote investeringsvolume omvat alle voor dit jaar geprogrammeerde projecten (47). Omdat individuele projecten om tal van redenen kunnen vertragen, is dit meer dan we daadwerkelijk verwachten te realiseren. Dat noemen we overprogrammeren. Tot op heden zijn er bij 13 projecten nog geen financiële uitgaven gedaan. Dit komt met name doordat het grondverwervingsproces meer tijd in beslag neemt dan vooraf gedacht. Een deel van de uitgaven verschuift hierdoor naar latere jaren.
- De afronding van Aa-dal Zuid fase 1 is vertraagd door verzakkingen in de taluds bij de Slievense Loop. Om dit op te lossen, worden beschoeiingen aangebracht. Dit leidt tot een overschrijding. Het algemeen bestuur wordt daarom voorgesteld een aanvullend krediet van € 200.000 toe te kennen. Om verdere vertraging te voorkomen, heeft het dagelijks bestuur in lijn met het financieel beleaid, toestemming gegeven om het werk alvast uit te voeren. Hierdoor kan het project in de tweede helft van het jaar alsnog worden afgerond.
- Voor Aa-dal Zuid fase 2 zijn de voorbereidingen getroffen, maar enkele trajecten lopen door diverse oorzaken vertraging op. Naar verwachting wordt dit jaar minder dan de helft van het begrote bedrag besteed.
- De uitvoering van het project Sluis 0 is gestart. Door hogere kosten in de bouwteamfase en prijsstijgingen tijdens de uitvoering, is het krediet waarschijnlijk niet toereikend. Met de gemeente zijn afspraken gemaakt over de verdeling van de extra kosten onder voorbehoud van goedkeuring door het algemeen bestuur. Dit leidt naar verwachting eind 2026 of begin 2027 tot een voorstel om aanvullende middelen beschikbaar te stellen.
- Door vertraging in de vergunningverlening, in de levering van vispassages en door de aanwezigheid van leidingen zijn de uitgaven binnen fase 1, 2 en 3 van de clusteraanpak vismigratie dit jaar lager dan begroot.
- Aanpassingen aan het ontwerp en de vergunningsvoorwaarden voor de projecten Hooge en Lage Raam leiden tot extra kosten. Afhankelijk van de nog uit te werken wijzigingen zijn mogelijk aanvullende middelen nodig.

Het project EVZ/NVO vismigratie, dat binnen dit gebiedsplan wordt uitgevoerd, kan op dit moment niet verder met de uitvoering vanwege de aanwezigheid van de bever.

- Doordat Staasbosbeheer, in tegenstelling tot eerder gemaakte afspraken, de natuurinrichting en ecologie binnen het project NNP Wijboschbroek voor eigen rekening neemt, komen zowel de uitgaven als de inkomsten € 3.280.000 lager uit. In lijn met de eisen die aan de rechtmatigheidsverantwoording worden gesteld, wordt voorgesteld het investeringskrediet voor zowel de lasten als de baten bij te stellen.
- Diverse projecten zijn dit jaar al opgeleverd. Het betreft: EVZ ’t Schoor Leijgraaf, versteviging van de oever bij Seldensate, EVZ Meerkensloop en Blauwe Poort fase 2. Alle zijn binnen het beschikbare krediet gerealiseerd.

3.3 Schoon water

Het programma Schoon water gaat over de ontwikkelingen en activiteiten binnen de afvalwaterketen. Het zuiveren van afvalwater staat daarbij centraal. Dit programma hangt samen met het deelprogramma 'Gezond en natuurlijk water'. Met goed gezuiverd afvalwater leveren we immers een belangrijke bijdrage aan een gezond en natuurlijk watersysteem en aan de KRW.

3.3.1 Prestaties en activiteiten

Prestaties/Activiteiten	Eenheid	Wettelijke norm *1	Begroting 2026	Doel 2027 Reductie-opgave KRW *2	KRW-norm oppervlakte water	Realisatie 2026 t/m mei	Voortgang
Uitvoering wettelijke taak: zuiveren van afvalwater							
Voldoen aan afnameafspraak, operationele beschikbaarheid	*%*		*> 98*			*99,7*	
Voldoen aan lozingseizen vergunningen	*j/n*		*j*			*n*	
Verbetering effluentkwaliteit							
Zomerhalfjaargemiddelde concentratie fosfor (P)							
rwzi Dinther	*mg/l*	*1,0*	*0,67*	*0,39*	*0,22*	*0,63*	
rwzi Vinkel	*mg/l*	*2,0*	*0,50*	*0,14*	*0,15*	*1,15*	
rwzi Aarle-Rixtel	*mg/l*	*1,0*	*0,77*	*0,14*	*0,11*	*0,62*	
rwzi Asten	*mg/l*	*2,0*	*0,65*	*0,30*	*0,11*	*0,51*	
rwzi Oijen	*mg/l*	***3 1,8***	*0,69*	*0,69*	*0,15*	*0,37*	
rwzi Land van Cuijk	*mg/l*	***3 1,6***	***5 1,60***	*1,00*	*0,14*	*0,25*	
rwzi 's-Hertogenbosch	*mg/l*	***3 1,4***	***1,00***	*0,80*	*0,11*	*1,18*	
Zomerhalfjaargemiddelde concentratie stikstof (N)							
rwzi Dinther	*mg/l*	*10,0*	*3,8*	*2,8*	*2,4*	*5*	
rwzi Vinkel	*mg/l*	*10,0*	*3,7*	*3,7*	*2,8*	*3,2*	
rwzi Aarle-Rixtel	*mg/l*	*10,0*	*4,1*	*3,0*	*2,3*	*5,3*	
rwzi Asten	*mg/l*	*10,0*	*2,2*	*2,5*	*2,3*	*2,4*	
rwzi Oijen	*mg/l*	***3 13,6***	*3,5*	*4,2*	*2,8*	*2,7*	
rwzi Land van Cuijk	*mg/l*	***3 14,5***	***5 14,5***	*4,9*	*2,5*	*7,6*	
rwzi 's-Hertogenbosch	*mg/l*	***3 14,6***	***10,0***	*7,0*	*2,3*	*6,7*	
Doelmatige en duurzame bedrijfsvoering							
Slibafvoer naar extern	*ton*		*76.600*			*28.580*	
Energieopwekking	*MWh*		*4 18.100*			8.145	
Energieverbruik	*MWh*		*44.200*			17.083	
Energieneutraliteit	*%*		*>80*			101	
Productie biogas	m^3		*7.525.000*			3.431.128	
Bijproducten i.v.m. doelmatige bedrijfsvoering							
Winning struviet	*ton*		*70*			67	
Winning zeefgoed	*ton*		*1.200*			733	

*1 Actuele norm betreft de waarden uit het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Dit zijn voortschrijdende jaargemiddelden voor de nutriënten P en N.

*2 De waarden vanuit de reductieopgave en KRW-norm betreffen zomerhalfjaar gemiddelden (periode april t/m september) voor de nutriënten P en N.

*3 Betreft norm maatwerkvoorschrift geldend op 1-1-2026 in verband met renovatie en uitbreidingen.

*4 Betreft opwekking waterschapsbreed.

*5 Als gevolg van de renovatie rwzi Oijen en Land van Cuijk is het zomerhalfjaargemiddelde hoger begroot dan de wettelijke norm. Dit is vastgelegd in maatwerkvoorschriften (tijdelijke situatie).

Ontwikkelingen op de rwzi's

- In Dinther zijn we begonnen met het bouwen van een zandfilter voor de verwijdering van nutriënten. Het onderzoek naar ozon loopt op dit moment nog. Dit leidt eind 2026 tot een advies over de gecombineerde toepassing van PACAS en ozon.
- Op de rwzi Vinkel bouwen we een gecombineerde zuiveringsstap voor het verwijderen van zowel fosfor als medicijnresten. Deze wordt dit najaar in bedrijf genomen.
- In juni heeft het algemeen bestuur middelen beschikbaar gesteld voor effluentverbeteringen op de rwzi Aarle-Rixtel. Door een zandfilter te realiseren, kunnen nutriënten vergaand worden verwijderd. Ook bouwen we een PACAS-installatie om medicijnresten te verwijderen.
- Het demonstratieproject Icabus (fijnzeef) op de rwzi Asten is afgerond. De tussentijdse resultaten zijn dusdanig dat we afzien van een vervolg.
- De renovatie van de rwzi Oijen is bijna klaar en wordt naar verwachting aan het eind van het jaar opgeleverd. Er is een monitoringsprogramma opgesteld om te bekijken of de rwzi werkt zoals beoogt.
- Ook de renovatie van de waterlijn op de rwzi Land van Cuijk kan naar verwachting in 2026 worden afgerond. Voor de voorbereiding van de renovatie van de sliblijn en gedeeltelijke nieuwbouw van het bedrijfsgebouw zijn middelen beschikbaar gesteld.

- Op de rwzi Den Bosch zijn diverse ontwikkelingen gaande. Zo heeft het algemeen bestuur middelen beschikbaar gesteld voor de realisatie van een zandfilter om de effluentkwaliteit te verbeteren (stikstof en fosfor), werken we het definitief ontwerp voor de afzetroute van het biogas verder uit en realiseren we een slibloshal om geurhinder voor de omgeving te voorkomen. Tot slot hebben we voor het project Den Bosch 2.0 (uitbreiding van het zuiveringsproces) afspraken gemaakt met de aannemer om te komen tot een uitvoeringsontwerp en de uiteindelijke realisatie. Deze afspraken zijn onderdeel van de minnelijke schikking die het waterschap en de aannemer overeen zijn gekomen. We beogen de vergunning eind dit jaar aan te vragen en starten naar verwachting in het najaar van 2027 met de uitvoering. Ook ontvangt het waterschap een financiële vergoeding van de aannemer ter dekking van (een deel van) onze kosten.

Onderhoud transportstelsel

- We leggen de transportleiding Vught-Helftheuvelweg om. Hiermee brengen we het onderhoud weer in goede staat en voldoet de stabiliteit van de waterkering van het Drongelens kanaal. Door de plotselinge en sterke stijging van de olieprijs nemen de kosten toe. Hierdoor is het beschikbare investeringskrediet mogelijk niet toereikend.
- We vergroten de transportleiding Boekel-Erp. Hierdoor voldoen we aan de afnameafspraak met de gemeente. Ook heeft dit een positief effect op de KRW-doelstelling, omdat overstorten hierdoor zo veel mogelijk wordt voorkomen.

Influentstrategie

- In samenspraak met het algemeen bestuur stellen we de influentstrategie op om meer grip te krijgen op de stoffen in het influent. Vooruitlopend actualiseren we in een Maasbrede samenwerking (de Brabantse waterschappen en waterschap Limburg) het beleid ‘doelmatige werking zuiveringstechnische werken’ uit 2013.

Aanvullend KRW Uitvoeringsprogramma: stedelijk water

- Om de hoeveelheid ammonium terug te dringen, onderzoeken we met behulp van modellen de effectiviteit en haalbaarheid van buffercapaciteit en nazuivering (zoals met helofytenfilters).
- We monitoren op rwzi’s extra op KRW-probleemstoffen. Denk aan PBDE, PFOS, zware metalen en gewasbeschermingsmiddelen. De tussentijdse resultaten zijn met het bestuur gedeeld.
- We zijn actief in gesprek met betrokkenen om waterbezwaarlijke stoffen in het influent terug te dringen.
- In april hebben we een hulpmiddel voor gemeenten gelanceerd om hen te helpen een KRW-actieplan op te stellen. Ongeveer de helft van de gemeenten in ons werkgebied maakt gebruik van dit hulpmiddel.

Samenwerking gemeenten

- Vanuit het programma Stad als Spons werken we samen met gemeenten aan het afkoppelen van verhard oppervlak op particulier terrein. De subsidieregeling wordt goed gebruikt. Deels door goede communicatie (bijvoorbeeld via de landelijke watervangerscampagne) en deels door betere subsidievoorwaarden. In de eerste helft van het jaar hebben we 206 aanvragen ontvangen. Dit is net zoveel als in heel 2025. We hebben met alle woningbouwcorporaties in ons werkgebied gesprekken gevoerd over Stad als Spons. Verder helpt onze watervangersbrigade mensen met afkoppelen, hebben we op tien basisscholen een waterrace gehouden en is de watersysteemanalyse Gemert in de afrondende fase.
- Samen met de gemeente ’s-Hertogenbosch hebben we een maquette laten maken met innovatieve oplossingen voor de ”Stad als Spons”. De verbeelding helpt ons om onze partners te enthousiasmeren.
- Vanuit de RNOB werken we aan een infiltratiekansenkaart voor bebouwd gebied.

Overige speerpunten Schoon water 2026

- In lijn met de motie van het algemeen bestuur vervangen we de milieubelastende stof bij de Kjeldahl-analyse van stikstof. Dit doen we door dit jaar dubbele metingen uit te voeren waarna deze analyse volgend jaar kan vervallen en worden vervangen door een andere, robuuste, rekenmethode.

- We gaan door met de samenwerking Verdygo. Hiervoor werken we aan de oprichting van een coöperatieve vereniging (juridische entiteit).
- Het onderzoeksprogramma Zuivering van de Toekomst, in samenwerking met STOWA en negen andere waterschappen, is gestart met de modellerende fase. Binnenkort worden de eerste demonstratie installaties geplaatst op een nog nader te bepalen locatie (rwzi centraal in het land).

3.2.4 Financieel

Exploitatie

Prognose resultaat (bedragen * € 1.000)	Begroting 2026	Realisatie tm juni 2026	Prognose 2026	Verschil in €	Verschil in %
Totaal lasten	89.173	41.414	90.089	-916	-1%
Totaal baten	5.477	1.103	8.355	2.878	53%
Saldo exclusief mutaties bestemmingsreserves	***83.696***	***40.311***	***81.734***	***1.963***	***2%***
Totaal beschikking bestemmingsreserves	1.243		1.243		0%
Netto lasten	***82.453***	***40.311***	***80.490***	***1.963***	***2%***

Toelichting bij de exploitatie

Op basis van de huidige inzichten wordt een voordelig resultaat van € 1,9 miljoen verwacht. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden hierna nader toegelicht.

- De tweede kwartaalrapportage van de SNB laat een aanzienlijke stijging van de kosten zien (€ 0,6 miljoen nadelig). Dit wordt enigszins gecompenseerd doordat de afrekening over 2025 lager is dan waar in de jaarrekening rekening mee is gehouden (€ 0,1 miljoen voordelig). Per saldo heeft dit een nadelig effect voor 2026 van € 0,5 miljoen.
- Zowel het verbruik als de prijs van enkele hulpstoffen zijn lager dan voorzien (€ 0,5 miljoen voordelig).
- Naar verwachting wordt er geen gebruik gemaakt van de anti-afhaakregeling (€ 0,3 miljoen voordelig).
- De kosten voor huisvesting, automatisering en het geografisch informatiesysteem (GIS) zijn hoger (€ 0,2 miljoen nadelig).
- De onderhoudskosten van de zuiveringen en het transportstelsel komen naar verwachting hoger uit (€ 0,2 miljoen nadelig).
- De kapitaalslasten zijn hoger dan begroot (€ 0,1 miljoen nadelig).
- Bij de uitbreiding en renovatie van de rwzi Land van Cuijk is gebleken dat er veel meer zand in de leeg te maken bezinktanks zit dan verwacht. Dit leidt tot extra kosten (€ 0,3 miljoen nadelig).
- Een van de uitkomsten uit de schikking met de aannemer van de renovatie rwzi Den Bosch is dat we een financiële vergoeding ontvangen voor gemaakte en nog te maken kosten. Dit komt ten gunste van het resultaat 2026 (€ 2,3 miljoen voordelig).
- De SDE-subsidie inkomsten zijn hoger. Dit komt doordat zowel de afrekening over 2025 als de voorlopige subsidiebedragen voor dit jaar hoger zijn dan verwacht (€ 0,2 miljoen voordelig).
- Overige verschillen hebben per saldo een effect op de lasten van € 0,4 miljoen nadelig en van € 0,4 miljoen voordelig op de baten.

Investeringen

Schoon water (bedragen * € 1.000)	Begroting 2026	Realisatie tm juni 2026	Prognose 2026	Verschil in €	Verschil in %
Totaal uitgaven	75.338	24.520	64.583	-10.755	-14%
Totaal inkomsten	1.249	140	1.642	393	31%
Netto investering	***74.089***	***24.380***	***62.941***	***-11.148***	***-15%***

Toelichting bij de investeringen

De investeringsuitgaven in de helft van het jaar bedragen € 24,5 miljoen, oftewel 33% van de begrote uitgaven. De verwachting is dat de uitgaven in de tweede helft van het jaar aanzienlijk hoger zijn. Over heel 2026 verwachten we € 10,8 miljoen minder te investeren. De belangrijkste verschillen worden hierna toegelicht.

- Doordat we het project Effluentverbetering rwzi Dinther nutriënten tegen lagere kosten uitvoeren, geven we dit jaar € 4,1 miljoen minder uit.
- Een deel van de (financiële) afronding van het project Renovatie en kwaliteitsverbetering rwzi Oijen schuift door naar 2027. Daardoor zijn de uitgaven in 2026 € 1,6 miljoen lager.
- Voor de renovatie van de waterlijn op de rwzi Land van Cuijk hebben we door onvoorziene omstandigheden meer kosten moeten maken. Het spant erom of de beschikbare middelen toereikend zijn. We verwachten het project later dit jaar af te ronden en kunnen dan de balans opmaken.
- Door verwerking van de vaststellingsovereenkomst voor de renovatie rwzi Den Bosch zijn de uitgaven in 2026 naar verwachting € 3,7 miljoen lager dan begroot.
- Door kostenbewust te ontwerpen, verwachten we bij de effluentverbeteringsprojecten rwzi Aarle-Rixtel en rwzi Den Bosch dit jaar respectievelijk € 0,7 en € 1,9 miljoen minder kosten.
- De uitvoeringskosten voor het project Omleggen transportleiding Vught-Helftheuvelweg zijn € 1,0 miljoen hoger dan initieel voorzien in de begroting. Hier is in de kredietaanvraag rekening mee gehouden. De hogere kosten door prijsstijgingen passen hier vooralsnog binnen. Indien nodig wordt het algemeen bestuur voorgesteld aanvullend krediet beschikbaar te stellen.
- Door een vertraagde start van het project Verkleinen faalkans transportleiding Vlierden-Asten zijn de kosten in 2026 € 1,0 miljoen lager.
- Bij het renoveren van de kelder van het rioolgemaal Harense Broek bleken de middenspanningskabels vervangen te moeten worden. Dit was niet voorzien. Ook moesten werkzaamheden door slecht weer diverse malen worden uitgesteld. Dit zorgt voor € 165.000 meer kosten dan begroot. Voorgesteld wordt hiervoor een aanvullend investeringskrediet beschikbaar te stellen.

3.4 Samen, duurzaam, slim en effectief

Diverse ontwikkelingen en activiteiten van het waterschap hebben betrekking op meerdere programma's. Ze gaan over hoe wij willen werken en wat daarvoor nodig is: Samen, duurzaam, slim en effectief.

3.4.1 Prestaties en activiteiten

Samen

- Het WBP-proces ligt op koers om eind 2026 een nieuw ontwerp-WBP vast te kunnen stellen. Er is een enquête uitgezet die 140 keer is ingevuld en we zijn tijdens vier omgevingstafels met de geïnteresseerde partners en inwoners in gesprek gegaan over de waterschapsopgaven voor de periode 2028-2033. Aanvullend hierop hebben we langere termijn scenario's uitgewerkt. Hieraan toetsen we onze voorgenomen aanpak.
- De rijksmiddelen voor het Landelijk Programma Natuur en de Aanpak Landelijk Gebied zijn verdeeld over de verschillende GGA's en per GGA is de inzet van de rijksmiddelen verder uitgewerkt.
- De 22 in NOVEX de Peel samenwerkende overheden hebben op 17 juni de samenwerkingsovereenkomst ondertekend. Gelijktijdig is ook het bijbehorende uitvoeringsprogramma vastgesteld. De wateropgave heeft daar een centrale plek in gekregen. Het Rijk heeft € 300 miljoen beschikbaar gesteld.

Duurzaam

- **Energie** (doel: energieneutraal in 2030: duurzame opwek is gelijk aan verbruik):
  - De zoektocht naar mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie op eigen gronden heeft als gevolg van netcongestie en de afhankelijkheid van derden niet geresulteerd in nieuwe projecten.
  - Door de calamiteit op de rwzi Cuijk hebben we langere tijd gebruik moeten maken van de noodstroomaggregaten en hebben de zonnepanelen uit gestaan.
  - Met het besluit om de (nieuwe) afzetroute van biogas te realiseren, kunnen we efficiënter gebruik maken van het door ons geproduceerde biogas.
  - Het eerste aquathermieproject krijgt vorm doordat we het slibgebouw op de rwzi Oijen verwarmen met warmte gewonnen uit het effluent
- **Klimaat** (doel: netto 100% klimaatneutraal in 2050, 2035 als inspanningsverplichting):
  - Broeikasgassen die een grote bijdrage leveren aan de CO2-voetafdruk van de zuiveringen zijn lachgas, methaan en koolstofdioxide (inclusief affakkelen). Via de UvW hebben we meegewerkt aan programma's om emissies beter in beeld te krijgen en aan de hand daarvan reduceermaatregelen te identificeren.
- **Circulair** (doel: bijdragen aan een circulaire economie in 2050):
  - We gebruiken het doelenschema van de UvW als leidraad voor de implementatie van Duurzaam Opdrachtgeverschap. Het komend half jaar werken we de financiële implicaties verder uit ter voorbereiding op de bestuurlijke behandeling.
  - Om op het gebied van circulariteit stappen te zetten, is het essentieel de materialenstromen in kaart te brengen. In het kader van Duurzaam Opdrachtgeverschap rollen we hiervoor het materialenpaspoort uit.

Slim

- We hanteren het AI Kompas van de UvW. Daarnaast hebben zowel hWh als STOWA specifieke uitwerkingen gepubliceerd van de kansen en risico's met betrekking tot de inzet van AI bij waterschappen. Wij borduren hierop voort. Zo hebben we een AI-kwartiermaker aangewezen om de fundamenten voor een verantwoorde inzet van AI voor te bereiden. Deze activiteiten lopen door in 2026 en de jaren daarna.
- Om te voldoen aan de (nieuwe) wettelijke kaders van bijvoorbeeld de NIS-2 en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) passen we de inrichting van het hoofdkantoor in Den Bosch aan. Om de ontvangst van externe bezoekers te concentreren, wordt de begane grond ingericht als multifunctioneel vergadercentrum. Gezien de complexiteit van deze aanpassing en het strategische belang voor de organisatie, wordt dit gecombineerd met levensduur verlengend onderhoud aan het pand. De benodigde middelen hiervoor zijn in april beschikbaar gesteld. De aanbesteding van het werk is bijna afgerond, waarna de uitvoering kan starten.

Effectief

- **Organisatie**
  Met het programma Kompas sturen we op organisatiebrede ontwikkeling op onderwerpen die bijdragen aan een sterk, slagvaardig en samenwerkingsgericht waterschap. Vanuit drie sporen hebben we verschillende initiatieven ontplooid gericht op krachtige medewerkers, verbinding met de omgeving en een effectieve interne organisatie. In 2026 geven we hiermee meerdere thema's een impuls.
- **Communicatie**
  Met een eigen carnavalsnummer hebben we het belang van veilige dijken benadrukt. In het voorjaar is de landelijke Watervangercampagne (die inzet op gedragsverandering) in ons werkgebied gelanceerd en daarna regionaal doorontwikkeld. Met behulp van de vastgestelde de Communicatiestrategie 2026-2031 brengen we meer focus aan in de communicatie. Zodoende kunnen we het waterschap beter positioneren richting stakeholders, binnen en buiten de overheid, en in het publieke debat.
- **Vergunningverlening, toezicht en handhaving**
  Het aantal vergunnings- en adviesaanvragen van andere overheden gericht op indirecte lozingen neemt sterk toe. De complexiteit van de diverse aanvragen is daarnaast groot. Hierdoor halen we niet in alle gevallen de gestelde termijnen. Waar mogelijks sturen we hier met de extra inzet van mensen en middelen op bij.
- **Calamiteitenbestrijding**
  We focussen ons op thema's die impact hebben op de weerbaarheid van het waterschap, zoals stroomuitval en sabotage. We leggen zoveel mogelijk vast in het calamiteitenbestrijdingsplan. Daarnaast actualiseren we ons risicoprofiel: met nieuwe risico's gaan we projectmatig aan de slag.
- **Weerbaarheid**
  De Eerste Kamer stemde op 7 juli in met de Cyberbeveiligingswet (Cbw) en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke). Dit is een belangrijke stap naar het versterken van de digitale en fysieke weerbaarheid van vitale sectoren, waaronder de watersector. De wetten treden op 15 augustus 2026 in werking. De organisatorische en formatieve consequenties voor de organisatie worden in 2026 verder uitgewerkt en in 2027 geïmplementeerd. De benodigde maatregelen worden integraal meegenomen in de investeringsvoorstellen.
- **Waterschapsverkiezingen 2027**
  Om potentiële algemeen bestuursleden te enthousiasmeren en informeren, hebben we informatieavonden georganiseerd. Ook nemen we actief deel aan de landelijke overleggen die de UvW initieert en hebben we een bijdrage geleverd aan de landelijke communicatiestrategie. Als lid van de beoordelingscommissie waren we nauw betrokken bij de aanbesteding van de stemhulp. Het centraal stembureau is inmiddels geïnstalleerd.

3.4.2 Financieel

Exploitatie

Het programma 'Samen, duurzaam, slim en effectief' is cijfermatig verwerkt in de drie hoofdprogramma's.

Investeringen

Samen, duurzaam, slim en effectief (bedragen * € 1.000)	Begroting 2026	Realisatie tm juni 2026	Prognose 2026	Verschil in €	Verschil in %
Totaal uitgaven	2.780	504	2.503	-277	-10%
Totaal inkomsten					
Netto investering	***2.780***	***504***	***2.503***	***-277***	***-10%***

Toelichting bij de investeringen

De investeringsuitgaven binnen dit programma zijn beperkt. Het betreft de vervanging en uitbreiding van vervoersmiddelen en gereedschappen en het integrale project hoofdkantoor Pettelaarpark dat is gericht op veiligheid, toegankelijkheid en levensduur verlengend onderhoud.

4. Paragrafen

De paragrafen zijn programma-overstijgend en geven meer inzicht in bepaalde onderwerpen. Het betreft onze financiële positie, assetmanagement, bedrijfsvoering, verbonden partijen en de openbaarheidsparagraaf. Hierna rapporteren we over eventuele wijzigingen en nieuwe ontwikkelingen op deze gebieden.

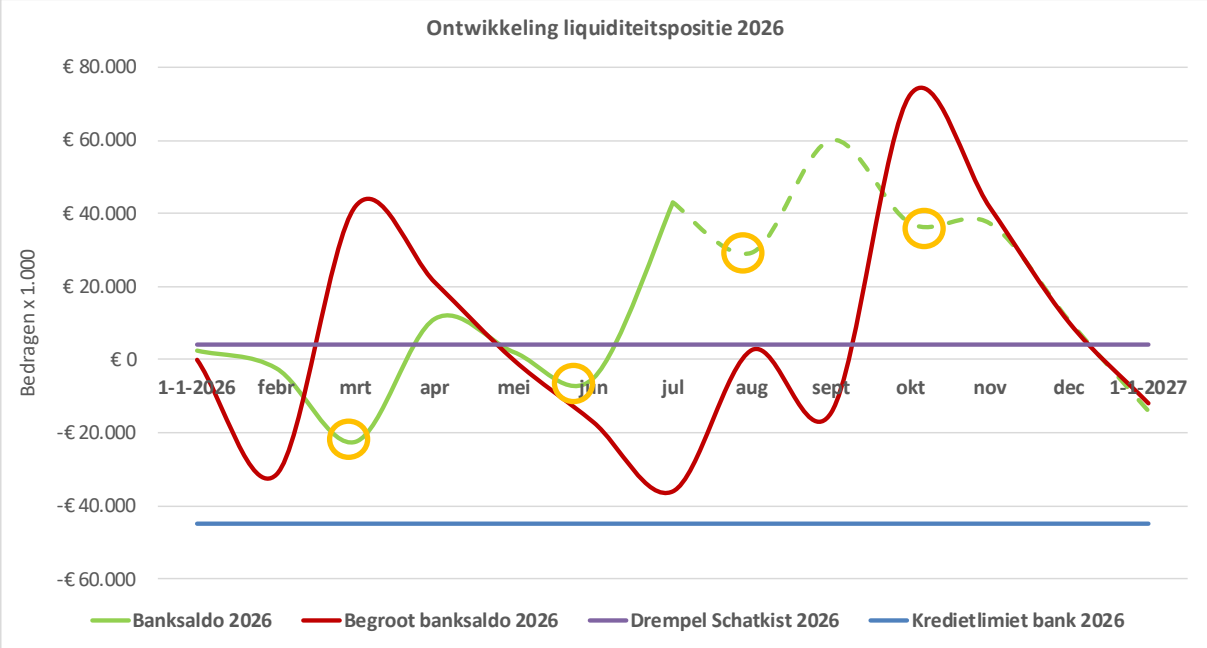
4.1 Uiteenzetting van de financiële positie

Financiering

De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) stelt eisen aan ons financieringsbeleid. Zo moeten we voldoen aan de kasgeldlimiet, de renterisiconorm en zijn we verplicht liquiditeitsoverschotten over te boeken naar het Rijk of bij andere decentrale overheden weg te zetten (schatkistbankieren). Hierin hebben zich tot op heden geen bijzonderheden voorgedaan. Wel is de liquiditeitsprognose geactualiseerd.

Liquiditeitsprognose

Dankzij de liquiditeitsprognose kunnen we adequaat reageren op ontwikkelingen op de kapitaalmarkt. We houden daarbij rekening met de verwachte investeringsuitgaven, de subsidie die we krijgen vanuit bijvoorbeeld de provincie en het HWBP, maar ook met onze reguliere exploitatie uitgaven en de belastinginkomsten die we gedurende het jaar ontvangen. Om aan onze verplichtingen te voldoen en de investeringsuitgaven te financieren, is bij de begroting 2026 uitgegaan van één of meer nieuwe geldleningen voor in totaal € 208 miljoen. Als onderdeel van deze bestuursrapportage is het bij de begroting verwachte verloop van ons banksaldo (rode lijn) geactualiseerd op basis van de realisatie tot en met juni (groene lijn) en de verwachtingen voor de tweede helft van het jaar (groene stippellijn).

Uit de geactualiseerde liquiditeitsprognose blijkt dat onze positie (banksaldo) aan het begin van het jaar veel langzamer is teruggelopen dan eerder verwacht. Strikt genomen was het in maart ook nog niet nodig om financiering aan te trekken. Gezien de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt (oplopende rentestanden) is er echter voor gekozen hier adequaat op in te spelen en op dat moment een langlopende lening aan te trekken van € 104 miljoen. Daarbij werd duidelijk dat veel partijen in deze omstandigheden huiverig zijn om dermate grote leningen te verstrekken. Uitsluitend de Nederlandse Waterschapsbank (NWB-bank) kon (en wilde) hieraan voldoen. Voor de later dit jaar nog af te sluiten leningen, wordt overwogen deze in kleinere tranches op de markt te zetten. Zo

krijgen we mogelijk meer aanbiedingen in concurrentie. Vooralsnog houden we rekening met het aantrekken van leningen in juli (€ 25 miljoen), in september (€ 50 miljoen) en mogelijk nog in november (€ 29 miljoen). De daadwerkelijke financieringsbehoefte is met name afhankelijk van de daadwerkelijke investeringsuitgaven en de subsidieontvangsten vanuit de provincie en het HWBP. Zo bedraagt onze totale subsidie aanvraag voor de dijkversterkingsprojecten in 2026 € 115,4 miljoen. Hiervan is op basis van de vigerende HWBP-afspraken in juni € 41 miljoen ontvangen (het maximale bedrag per project per jaar in 2026). De programmadirectie HWBP bekijkt in november in hoeverre het mogelijk is om ook het restant van onze subsidie aanvraag geheel of gedeeltelijk versneld uit te behalen. Hierdoor zouden we minder voor hoeven te financieren.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Onder het weerstandsvermogen verstaan we het vermogen van het waterschap om financiële tegenvallers op te vangen. Om te bepalen of het weerstansvermogen voldoende is, zetten we de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit tegen elkaar af. Dit wordt de weerstandsratio genoemd. Een ratio groter of gelijk aan 1 wordt als toereikend gezien.

Inventarisatie van de risico's en de weerstandscapaciteit

Bij het opstellen van de begroting was de ratio 1,04 in het pessimistische scenario, 1,55 bij een gematigd scenario en 3,06 in het optimistische geval. Op basis van de risico-inventarisatie bij deze bestuursrapportage is de weerstandsratio aanzienlijk verbeterd. Dit komt met name door het tekenen van de vaststellingsovereenkomst met de aannemer van de renovatie van de rwzi Den Bosch. De weerstandsratio bedraagt nu respectievelijk 1,27 in het pessimistische scenario, 1,90 in een gematigd scenario en 3,72 in het optimistische geval.

Nieuwe, gewijzigde of gemitigeerde (afgesloten) risico's worden hierna toegelicht.

Netcongestie

Het elektriciteitsnet heeft momenteel onvoldoende capaciteit om aan de vraag naar - én het aanbod aan - elektriciteit te kunnen voldoen. Om nieuwe projecten te kunnen realiseren (en om dit te doen met elektrisch materieel) hebben we op veel van onze aansluitingen behoefte aan extra elektrisch vermogen. Dat is momenteel niet overal beschikbaar en het is onzeker wanneer dit wel het geval is. Dit hangt sterk af van de lokale netsituatie, van externe factoren als het weer en van de planning van TenneT en Enexis. Deze planning is onvoorspelbaar. We onderhouden hierover nauw contact met hen en zoeken waar mogelijk zelf oplossingen.

Rwzi Den Bosch – renovatie

De innovatieve techniek waarmee de aannemer heeft ingeschreven functioneert niet. Daardoor kon de aannemer het werk niet opleveren. Aan het langlopende juridische geschil dat hierop volgde, is in juli 2026 met het tekenen van een vaststellingsovereenkomst een eind gekomen. De financiële consequenties hiervan zijn verantwoord en toegelicht in deze bestuursrapportage. De aannemer realiseert het werk alsnog volgens de gemaakte afspraken. Het risico voor het waterschap is hiermee sterk gereduceerd.

Stijgende projectkosten en vertraging door capaciteitsknelpunt en geopolitieke ontwikkelingen

Onze projectenportefeuille groeit, maar de benodigde capaciteit en ondersteuning door ingenieursbureaus is steeds moeilijker vindbaar. De projecten worden groter en de technologie complexer. Tegelijkertijd is technisch personeel schaars. Ondanks de aanvullende inzet op de uitbreiding en ontwikkeling van onze organisatie, kunnen projecten hierdoor vertragen. Verder is het aanbod van geschikte partijen om onze projecten te realiseren nog altijd krap en zijn de prijzen structureel hoger. Bovendien is de markt voor materialen, vooral door geopolitieke ontwikkelingen, onvoorspelbaar. Al deze factoren kunnen ertoe leiden dat projecten vertragen en de projectkosten hoger zijn dan verwacht.

4.2 Assetmanagement

Het waterschap heeft een groot aantal objecten (assets) in eigendommen. Denk aan: dijken, stuwen, gemalen en zuiveringsinstallaties. Deze objecten zijn nodig om onze doelstellingen te halen. Het is dan ook cruciaal dat deze objecten in goede staat blijven. Hierna lichten we per programma kort de stand van zaken toe met betrekking tot de beleidskaders voor het onderhoud van deze zogenoemde kapitaalgoederen, de kosten en eventuele ontwikkelingen. Daarnaast onderzoeken we, vooruitlopend op de handreiking van de UvW, in nauw overleg met de provincie de mogelijkheden om de paragraaf assetmanagent verder vorm te geven.

Waterveiligheid

Het beheer en onderhoud van de primaire waterkeringen is gekoppeld aan de wettelijke zorgplicht die we hiervoor hebben. Deze zorgplicht is opgenomen in het beheer- en onderhoudsplan en het inspectieplan. Voor de kunstwerken is een meerjarenplanning beschikbaar. In een periodieke beoordeling wordt getoetst of de kunstwerken en de gronddijken voldoen aan de veiligheidsnorm. Als dit niet het geval is, worden ze versterkt. Dit geldt zowel voor de primaire als de regionale waterkeringen. De ontwikkelingen met betrekking tot assetmanagement waterveiligheid zijn niet snel aan verandering onderhevig.

Watersysteembeheer

Met behulp van assetmanagement streven we naar een optimale balans tussen kosten, prestaties en risico's. We werken aan het opstellen van een Lange Termijn Asset Planning (LTAP). Dit maakt een gedetailleerde en onderbouwde planning en budgettering van het regulier en groot onderhoud mogelijk. Een beter proces voor assetmanagement en onderhoud is ook nodig omdat we steeds meer installaties automatiseren, digitaliseren en verduurzamen. Hiermee groeien we vanuit correctief onderhoud door naar een situatie waarin we inzicht hebben, vooruitkijken en transparante keuzes kunnen maken. We werken hier hard aan om stappen te zetten.

Waterzuiveringsbeheer

Voor de rioolgemalen werken we al enkele jaren met een Lange Termijn Asset Planning. Aan de hand van deze methode zijn ook de rwzi’s geïnventariseerd. Op basis van de inspectieresultaten worden de toekomstige vervangingsuitgaven steeds herijkt en wordt beoordeeld of dit onder het regulier onderhoud valt of dat een vervangingsinvestering nodig is. Als onderdeel van het assetmanagement worden ook de transportsystemen geïnspecteerd en geanalyseerd aan de had van de LTAP-methode.

4.3 Bedrijfsvoering

Onder bedrijfsvoering verstaan we alle interne organisatieonderdelen en de ondersteunende processen. Ze zijn essentieel om de primaire processen goed te laten verlopen. Om onnodige herhaling te voorkomen, verwijzen we hier naar het programma Samen, duurzaam, slim en effectief (paragraaf 3.4.1), waar de stand van zaken en relevante ontwikkelingen op het gebied van onze bedrijfsvoering uitgebreid aan bod komt.

Daarnaast moeten rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden boven de rapportagegrens (€ 200.000) met ingang van de jaarrekening 2025 afzonderlijk worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Het totaal van de onrechtmatigheden (€ 365.000) bleef vorig jaar ruim onder de verantwoordingsgrens (€ 3.671.000). In aanloop naar de rechtmatigheidsverantwoording 2026 focussen we ons dit jaar op de borging en verdere verbetering van de procedures en controles. Mogelijk dat in het kader hiervan in december nog een voorstel voor het wijzigen van de begroting wordt voorgelegd aan het algemeen bestuur.

4.4 Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin het waterschap een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Bij het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen gaan we altijd uit van het publiek belang. Ze zijn een manier om onze taken uit te voeren. Bijvoorbeeld doordat ze

bijdragen aan de uitvoering van ons beleid. Verbonden Partijen zijn er in verschillende organisatievormen. Aa en Maas is deelnemer in diverse verbonden partijen. Deze zijn niet gewijzigd ten opzichte van de begroting.

Een aantal van onze verbonden partijen heeft een tussentijdse rapportage opgesteld. Deze zijn bijgevoegd. Indien er beleidsmatige of financiële ontwikkelingen zijn bij verbonden partijen worden ze hierna toegelicht.

BSOB

Op basis van de 1e begrotingswijziging van de BSOB zou onze deelnemersbijdrage dit jaar zo'n € 57.000 hoger worden. Vooralsnog gaan we ervan uit dat de uiteindelijke bijdrage opgevangen kan worden binnen het saldo.

SNB

De afrekening van de SNB over 2025 is lager dan bij de jaarrekening werd verwacht. Het verschil (€ 0,1 miljoen voordelig) komt ten gunste van 2026. De voor 2026 vastgestelde begroting van SNB is in lijn met hetgeen waar wij bij het opstellen van onze begroting rekening mee hadden gehouden en heeft daardoor nagenoeg geen effect. De tweede kwartaalrapportage over 2026 laat echter een aanzienlijke stijging van de kosten zien (€ 0,6 miljoen nadelig). Per saldo is het nadelig effect voor 2026 bedraagt per saldo € 0,5 miljoen.

4.5 Openbaarheidsparagraaf

Iedereen heeft recht op informatie van de overheid. Dit is geregeld in de Wet open overheid (Woo). Overheidsinformatie is openbaar, tenzij er een reden is waarom dat niet kan. Bijvoorbeeld als dit gevaar oplevert, als het gaat om privacygevoelige informatie of als het de economische belangen van de overheid schaadt.

Passieve openbaarmaking

Het aantal ingediende Woo-verzoeken hangt af van maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen en van de voortgang van actieve openbaarmaking. In het eerste halfjaar van 2026 hebben we 8 Woo-verzoeken ontvangen. Op basis van eerdere jaren, verwachten we over heel het jaar 10 tot 25 verzoeken.

Project archivering

Om transparantie en toegankelijkheid verder te versterken, investeren we in het gestructureerd archiveren van projecten. Op dit moment kijken we naar de mogelijkheden van ondersteuning door een extern deskundige dienst. Doel is het verder verbeteren van onze interne processen en te zorgen voor een snelle en nauwkeurige afhandeling van Woo-verzoeken. We verwachten dit traject eind 2026 af te ronden.

Systemen en procedures

We werken verder aan de optimalisatie van systemen en actualiseren onze werkafspraken over informatiehuishouding en -voorziening.

5. Voorstel en besluit

Het algemeen bestuur van waterschap Aa en Maas;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van 1 september 2026;

gelet op het bepaalde in de Waterschapswet;

gezien het advies van de commissies Algemene en Financiële Zaken, de commissie Watersysteembeheer en de commissie Emissiebeheer van 17 september 2026;

overwegende

B E S L U I T:

1. De bestuursrapportage 2026 vast te stellen;
2. Een aanvullend investeringskrediet van € 200.000 beschikbaar te stellen voor de afronding van Aa-dal Zuid fase 1;
3. Het investeringskrediet NNP Wijboschbroek voor zowel de uitgaven als de inkomsten te verlagen met € 3.280.000;
4. Een aanvullend investeringskrediet van € 165.000 beschikbaar te stellen voor de afronding van Renovatie kelder rioolgemaal Harense Broek;
5. Kennis te nemen van de uitgelichte projecten;
6. Kennis te nemen van de controllersparagraaf en de reactie daarop van het dagelijks bestuur;
7. Kennis te nemen van de tussentijdse rapportages van de verbonden partijen hWh en SNB.

Aldus vastgesteld door het algemeen bestuur in zijn openbare vergadering van 9 oktober 2026

de secretaris,	de dijkgraaf,
Peter Verlaan	Mario Jacobs

veilig voldoende schoon water

Waterschap Aa en Maas

Burap 2026

Uitgelichte projecten

Meer informatie over de inrichtingsprojecten en de planningen is te vinden op aaenmaas.nl/projecten

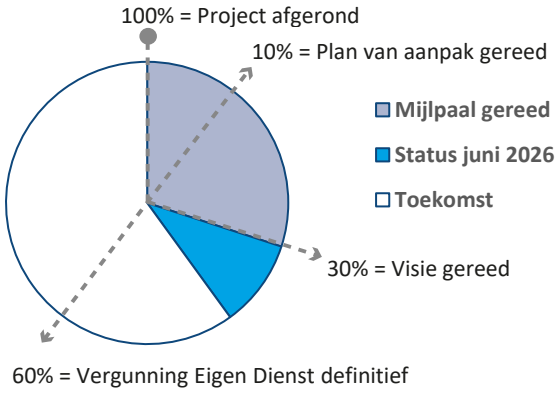

Projecten watersysteem

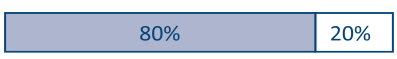
Legenda

In onderstaand overzicht presenteren we van de financieel grootste projecten de voortgang in mijlpalen, grondverwerving en uitgaven. De voortgang in mijlpalen op hoofdprojectniveau betreft een gemiddelde van de onderliggende projecten. De aard van de projecten maakt dat watersysteem- en zuiveringsprojecten verschillende typen mijlpalen kennen. Dit overzicht van uitgelichte projecten is een bijlage bij de burap en wordt als extra service ter kennisname aangeboden aan het algemeen bestuur. De hierin opgenomen informatie is de weergave van een bevroren situatie en daarmee nadrukkelijk een momentopname. De projecten zelf zijn dynamisch.

Mijlpalen

Status grondverwerving

Beschikbaar | Nog niet beschikbaar

Financiën

Gevoteerd krediet afgerond op €10.000

Risico op overschrijden krediet

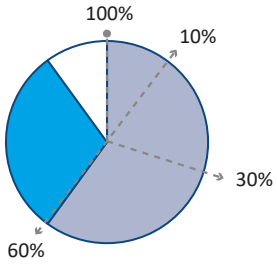
- Laag
- Middel
- Hoog

Opgaven

- Ecologische verbindingszones (EVZ)
- Beekherstel
- Vismigratie
- Natuurvriendelijke oevers (NVO)
- Waterberging
- Voldoende water
- Verdrogingsbestrijding
- Knelpunt wateroverlast

Gebiedsplan Raam

Mijlpalen

Aantal projecten gereed,
Lage en Hooge Raam aanbesteed en uitgewerkt

Grondverwerving

100% beschikbaar

Financiën

Uitgaven: € 18.930.000

Restant: € 24.050.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

Eerder vertraagd in aanbesteding.
Flora en Fauna wetgeving leidt tot noodzakelijke aanpassingen in het werk met uitloop in planning en hogere kosten.

Opgaven

Ecologische Verbindings-zones (EVZ)

Beekherstel

Vismigratie

Natuur-vriendelijke oevers NVO)

Water-berging

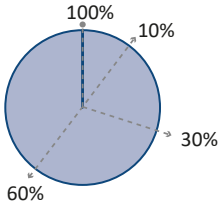

Voldoende water

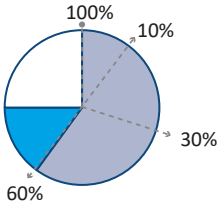

Verdrogings-bestrijding

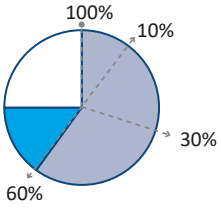
Deelprojecten

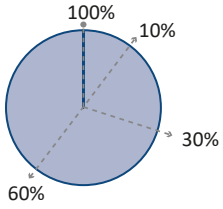
Graafsche Raam
Uitvoering gereed

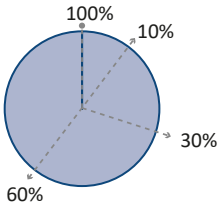
Lage Raam
Uitvoeringsontwerp gereed

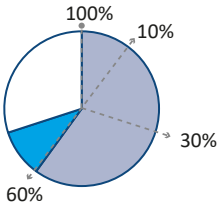
Hooge Raam
Uitvoeringsontwerp gereed

Raam Peelkanaal EVZ
Uitvoering gereed

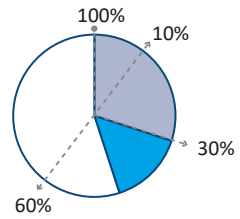
GGOR
Uitvoering gereed

Raam EVZ NVO Vismigratie
Project gepauzeerd

NNP Sang en Goorkens

Mijlpalen

Schetsontwerp opgeleverd

Grondverwerving

80%	20%
Beschikbaar	Nog niet beschikbaar

Financiën

Uitgaven: € 3.760.000

Restant: € 875.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

Risico op voortgang project en behalen van de opgaven door beperkte grondpositie.

Opgaven

Ecologische Verbindings-zones (EVZ)

Beekherstel

Natuur-vriendelijke oevers NVO)

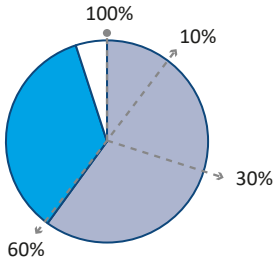
Verdrogings-bestrijding

Voldoende water

Natte natuurparel Wijboschbroek

Mijlpalen

In uitvoering

Grondverwerving

100% beschikbaar

Financiën

Uitgaven: € 4.080.000

Restant: € 4.775.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

Project is in uitvoering.

Aandachtspunt blijft borging van veiligheid en weergevoeligheid bij enkele werkzaamheden.

Opgaven

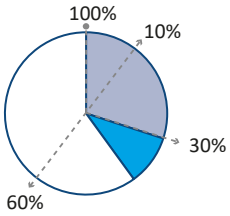
Verdrogings-bestrijding

Natuur-vriendelijke oevers NVO)

Programma Howabo

Mijlpalen

Verkenning bouwstenen en strategie voor inzet bouwstenen afgerond. Ontwerp Programma Howabo en bijbehorende milieueffectrapportage opgesteld. Besluitvorming georganiseerd, vaststelling voor eind 2026.

Grondverwerving

Na vastgesteld Programma Howabo start grondverwerving voor deelprojecten.

Financiën

Uitgaven: € 4.240.000

Restant: € 23.560.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

Het betreft een krediet ten behoeve van de voorbereiding en planuitwerking van de deelprojecten getrokken door Aa en Maas.

Opgaven

Vismigratie

Verdrogings-bestrijding

Knelpunt water-overlast

Natuur-vriendelijke oevers NVO)

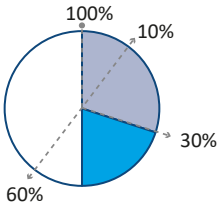

Water-berging

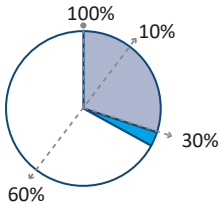
Voldoende water

Deelprojecten

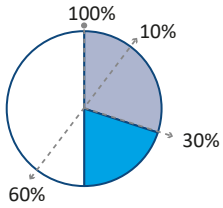
Gemaal Crèvecoeur

Planuitwerking loopt

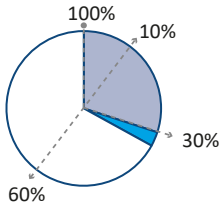
Baardwijkse Overlaat en Drongelens kanaal

Voorkeursalternatief bekend, besluitvorming programma 2026

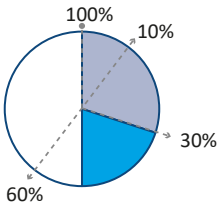
Extra inlaat Engelermeer

Planuitwerking loopt

Bokhovense Polder

Voorkeursalternatief bekend, besluitvorming programma 2026

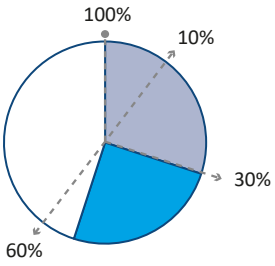

Peilregulatie tussen Dommel en Aa

Planuitwerking loopt

Aa dal Zuid

Mijlpalen

Fase 1 gereed. Fase 2; zie uitsplitsing deelprojecten hieronder.

Grondverwerving

80%	20%
Beschikbaar	Nog niet beschikbaar

Financiën

Uitgaven: € 18.890.000

Restant: € 6.240.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

De deelprojecten binnen het programma Aa dal Zuid hebben krediet voor voorbereiding en/of uitvoering.

Voor Kleine Aa en Dal van de Aa volgt een aanvraag voor extra investeringskrediet om kansen in het gebiedsproces mee te kunnen nemen.

Opgaven

Ecologische Verbindings-zones (EVZ)

Beekherstel

Vismigratie

Natuur-vriendelijke oevers NVO)

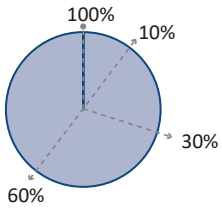

Water-berging

Voldoende water

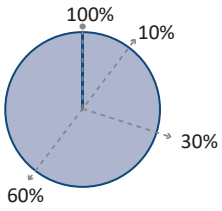

Verdrogings-bestrijding

Knelpunt water-overlast

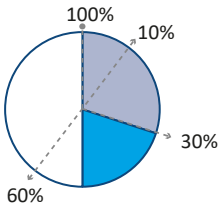
Deelprojecten

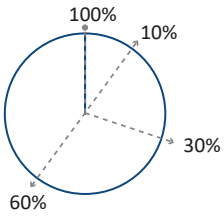
Fase 1 Aa dal Zuid
Uitvoering gereed

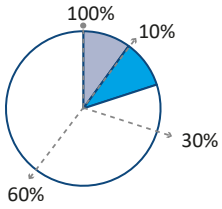
Fase 1 Slievense Loop
Uitvoering gereed

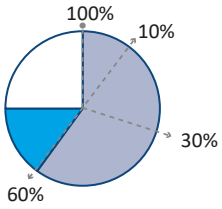
GGOR Bleekerloop/Parallelloop
Planuitwerking loopt

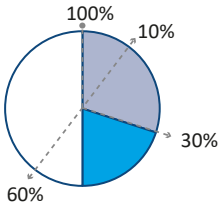
Meerven
Gepauzeerd, grondpositie onvoldoende

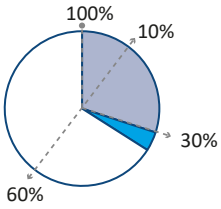
Beekdalontwikkeling Dal van de Aa
Verkenning loopt

Beekontwikkeling Aa deeltraject Dijkstraat
Uitvoering loopt

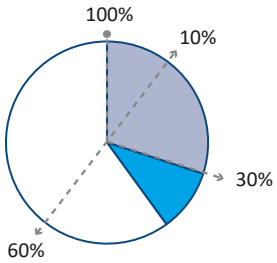
Beekontwikkeling Kleine Aa
Planuitwerking loopt

NVO Diepenhoek
Planuitwerking loopt

Integrale wateropgave Aa-dal Noord

Mijlpalen

Ontwerpfase gestart

Grondverwerving

80%	20%
Beschikbaar	Nog niet beschikbaar

Financiën

Uitgaven: € 2.880.000

Restant: € 3.730.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

Het betreft een krediet ten behoeve van de voorbereiding.

Betreft langjarige gebiedsontwikkeling met risico op verminderd draagvlak; dit wordt beheerst met intensief omgevingsmanagement.

Opgaven

Ecologische Verbindings-zones (EVZ)

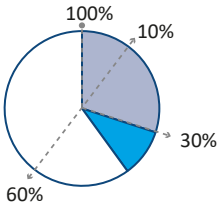

Beekherstel

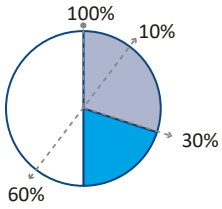

Vismigratie

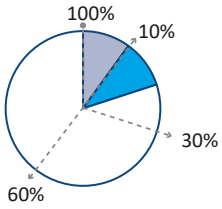
Deelprojecten

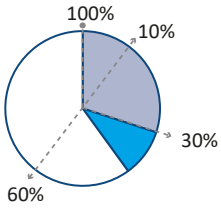
Kasteel Eyckenlust
Planuitwerking loopt

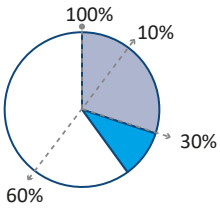
Erp
Planuitwerking loopt

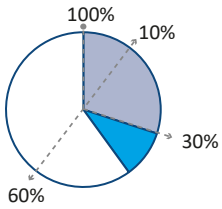
't Hurkske
Verkenning loopt

Kameren
Planuitwerking loopt

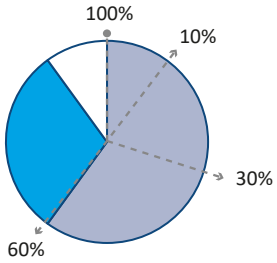
Veghel en omstreken
Planuitwerking loopt

Heeswijk-Dinther
Planuitwerking loopt

IGP Maasheggen - Beekontwikkeling Sint Jansbeek

Mijlpalen

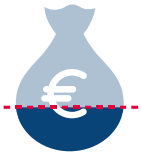

Binnendijks uitgevoerd, buitendijks in planvoorbereiding

Grondverwerving

100% beschikbaar

Financiën

Uitgaven: € 6.800.000

Restant: € 3.190.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

In verband met buitendijkse ligging is afstemming en tijdige vergunningverlening met bevoegde gezagen een risico op de voortgang van het project.

Opgaven

Ecologische Verbindings-zones (EVZ)

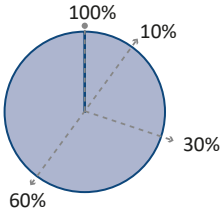

Beekherstel

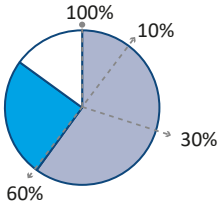

Vismigratie

Deelprojecten

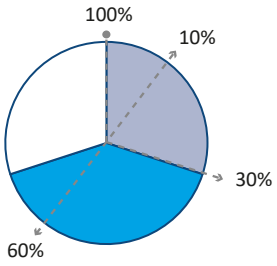
IGP Maasheggen fase 1
Uitvoering gereed

Beekontwikkeling St. Jansbeek
Binnendijks gereed, buitendijks voorbereiding vergunningsaanvraag

Blauwe Poort Laarbeek

Mijlpalen

Fase 1 en 2 gereed,
fase 3 nog niet gestart

Grondverwerving fase 2

100% beschikbaar

Financiën

Uitgaven: € 8.710.000

Restant: € 4.800.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

Krediet verleend voor fase 1 en fase 2. Beide gereed. Fase 3 opstarten.

Opgaven

Ecologische Verbindings-zones (EVZ)

Beekherstel

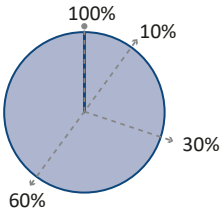

Vismigratie

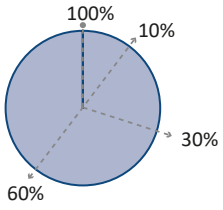

Water-berging

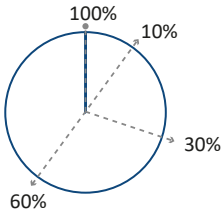
Deelprojecten

Fase 1
Uitvoering gereed

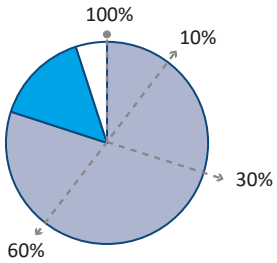
Fase 2
Uitvoering gereed

Fase 3
Nog niet gestart

EVZ Tranche Beneden Aa

Mijlpalen

Deels gereed, deels in uitvoering

Grondverwerving

100% beschikbaar

Financiën

Uitgaven: € 4.930.000

Restant: € 3.070.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

Risico op onverwachte bodemvondsten, maar binnen krediet beheersbaar.

Opgaven

Water-berging

Natuur vriendelijke oevers

Vismigratie

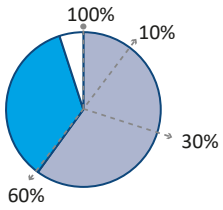

Knelpunt water-overlast

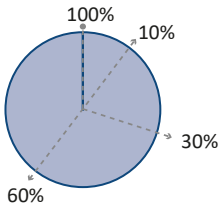

Ecologische Verbindings-zones (EVZ)

Deelprojecten

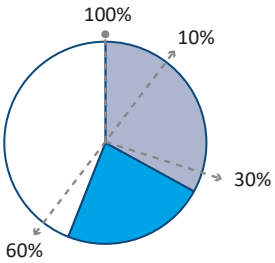
Leijgraaf
Bovenstrooms gereed, benedenstrooms in uitvoering

Schijndelse Loop
Uitvoering gereed

Clusterproject Vismigratie

Mijlpalen

Fase 1 en 2 in verschillende projectfasen, fase 3 gestart

Grondverwerving

100% beschikbaar

Financiën

Uitgaven: € 2.210.000

Restant: € 8.090.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

Krediet beschikbaar voor fase 1, 2 en 3.

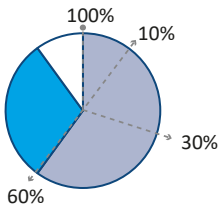
Fasering van de deelprojecten loopt deels door elkaar.

Opgaven

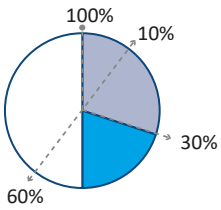

Vismigratie

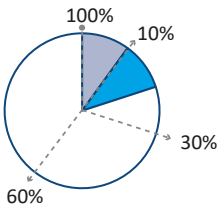
Deelprojecten

Fase 1
Deels gerealiseerd, deels in uitvoering

Fase 2
Deels in voorbereiding, deels in uitvoering

Fase 3
Ontwerpfase gestart

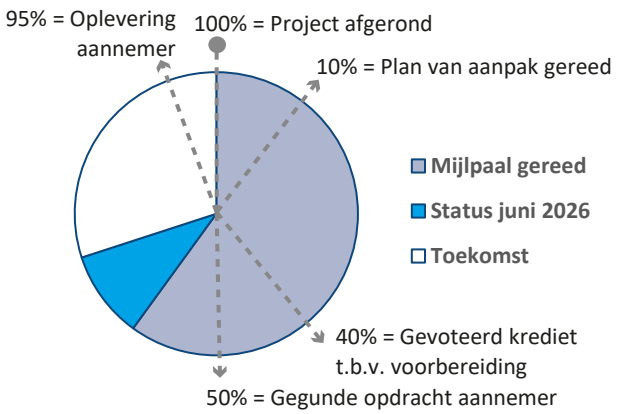

Projecten zuiveren

Legenda

In onderstaand overzicht presenteren we van de financieel grootste projecten de voortgang in mijlpalen en uitgaven. De voortgang in mijlpalen op hoofdprojectniveau betreft een gemiddelde van de onderliggende projecten. De aard van de projecten maakt dat watersysteem- en zuiveringsprojecten verschillende typen mijlpalen kennen. Dit overzicht van uitgelichte projecten is een bijlage bij de burap en wordt als extra service ter kennisname aangeboden aan het algemeen bestuur. De hierin opgenomen informatie is de weergave van een bevroren situatie en daarmee nadrukkelijk een momentopname. De projecten zelf zijn dynamisch.

Mijlpalen

Opgaven

Rwzi: Renovatie

Rwzi: Nutriënten

Rwzi: Medicijnen

Energie en innovatie

Rioolgemalen en transportleidingen

Financiën

Gevoteerd krediet afgerond op €10.000

Risico op over-schrijden krediet

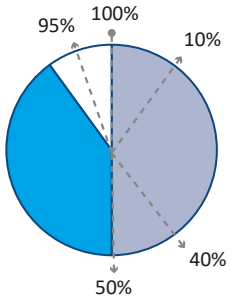

Laag

Middel

Hoog

Renovatie rwzi Den Bosch

Mijlpalen

In uitvoering, waterlijn wordt verder uitgebreid

Financiën

Uitgaven: € 60.560.000

Restant: € 10.265.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

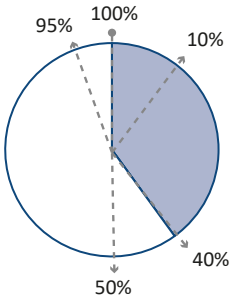
Afspraken over verdere uitbreiding waterlijn zijn gemaakt.

Opgaven

Rwzi: Renovatie (DB 2.0)

Effluentverbetering rwzi Den Bosch

Mijlpalen

In voorbereidingsfase, krediet t.b.v. uitvoering gevoteerd

Financiën

Uitgaven: € 1.570.000

Restant: € 64.430.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

De voorbereiding is gebaseerd op het ontwerp van het zandfilter rwzi Dinther.

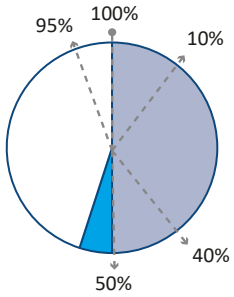
Opgaven

Rwzi: Nutriënten (zandfilter)

Effluentverbetering rwzi Dinther

Mijlpalen

Uitvoeringsfase gestart

Financiën

Uitgaven: € 10.380.000

Restant: € 33.620.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

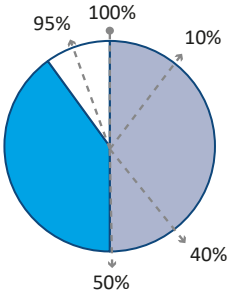
Dankzij aanvullend krediet kan zandfilter gerealiseerd worden.

Opgaven

Rwzi: Nutriënten (zandfilter)

Effluentverbetering rwzi Vinkel

Mijlpalen

Uitvoeringsfase nagenoeg gereed

Financiën

Uitgaven: € 14.250.000

Restant: € 4.950.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

Bouw gereed, proces wordt ingeregeld door aannemer

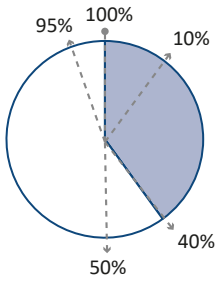
Opgaven

Rwzi: Medicijnen

Rwzi: Nutriënten

Effluentverbetering rwzi Aarle Rixtel

Mijlpalen

In voorbereidingsfase, krediet t.b.v. uitvoering gevoteerd

Financiën

Uitgaven: € 2.110.000

Restant: € 67.890.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

Voorbereiding gebaseerd op het ontwerp van het zandfilter van rwzi Dinther.

Opgaven

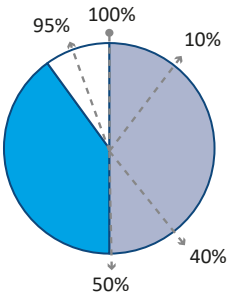
Rwzi: Medicijnen

Rwzi: Nutriënten (zandfilter)

Uitbreiding verwerkingscapaciteit rwzi Land van Cuijk

Mijlpalen

In uitvoering

Financiën

Uitgaven: € 59.550.000

Restant: € 9.950.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

Risico op overschrijden krediet ten gevolge van meerwerken door onvoorziene omstandigheden.

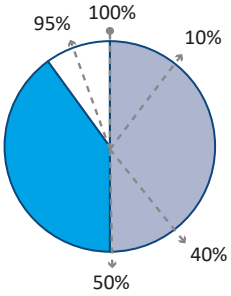
Opgaven

Rwzi: Renovatie

Renovatie en kwaliteitsverbetering rwzi Oijen

Mijlpalen

In uitvoering

Financiën

Uitgaven: € 88.080.000

Restant: € 4.620.000

Risico op overschrijden krediet

Toelichting

Deelproject voor warmteproductie met zo laag mogelijk aardgasverbruik is opgestart.

Opgaven

Rwzi: Renovatie

Rwzi: Medicijnen

Controllersparagraaf
Bestuursrapportage 2026

Algemeen

De voorliggende bestuursrapportage geeft in compacte vorm inzicht in de voortgang van de begrotingsrealisatie tot en met juni 2026 en de verwachte realisatie over het volledige begrotingsjaar. De controllersparagraaf heeft tot doel het inzicht in de bestuursrapportage te bevorderen en daarmee een bijdrage te leveren aan de besluitvorming door het algemeen bestuur.

Verwacht resultaat

Verwacht wordt dat over het gehele jaar 2026 een voordelig resultaat wordt gerealiseerd van € 4 miljoen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat dit resultaat veroorzaakt wordt door incidentele baten (grondverkoop à € 2 miljoen en afwikkeling juridisch geschil rwzi Den Bosch à € 2,3 miljoen). Wanneer hiervoor wordt gecorrigeerd bedraagt het verwacht resultaat uit de reguliere bedrijfsvoering € 0,3 miljoen negatief.

Rechtmatigheid

Hoewel op totaalniveau de financiële eindejaarsverwachting nagenoeg aansluit op de begroting, worden op programmaniveau zowel op de kosten als baten over- en onderschrijdingen verwacht die mogelijk kunnen leiden tot begrotingsonrechtmatigheden bij de jaarrekening. Zowel in de adviesnota als in de bestuursrapportage wordt opgemerkt dat indien zich begrotingsonrechtmatigheden dreigen voor te doen, hiertoe tijdig een begrotingswijziging aan het algemeen bestuur zal worden voorgelegd. Dit geeft aan dat de organisatie alert is op het financieel rechtmatig handelen van het waterschap.

Reactie dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur dankt de controller voor diens duiding en het onderschrijven van deze financieel relevante aspecten uit de bestuursrapportage en adviesnota.

hetWaterschapshuis
De kracht van samen

Bestuursrapportage

Het Waterschapshuis
2026-1

Kenmerk:
AB V0835/H014563
Versie: 0.9

Classificatie: hWh Openbaar

Inhoud

1 Voorwoord 4

2 Leeswijzer 5

3 Bestuursrapportage in één oogopslag 6

Deel 1: Financiële analyse en instandhouding 7

4 Organisatie 7
4.1 Externe en interne ontwikkelingen 7
4.2 Uiteenzetting van de financiële positie 8
4.2.1 Financiering 8
4.2.2 Weerstandsvermogen en de risicobeheersing 9
4.3 Bedrijfsvoering 9
4.3.1 Jaarplan 2026 9
4.3.2 Financiële rechtmatigheid 10
4.4 Merendeelcriterium 10

5 Financiële analyse 11
5.1 Instandhouding 11
5.1.1 Instandhouding als ondersteuning projecten en diensten 11
5.1.2 Doorbelastingen instandhouding naar projecten en diensten 11
5.2 Samenvattend beeld financiën 12
5.2.1 Begroting 2026 12
5.2.2 Realisatie en jaareindeverwachting in cijfers 12
5.2.3 Jaareindeverwachting toegelicht 12
5.3 Begrotingswijzigingen 14

6 Formatie en capaciteit 15
6.1 Begrote en gerealiseerde uren 15
6.2 Directe uren per medewerkerscategorie 16
6.3 Gemiddelde uurtarieven 16
6.4 Aantal medewerkers, FTE en ziekteverzuim 16
6.5 Inzet capaciteit vanuit waterschappen 17
6.6 Afgeronde vacatures en verdeling herkomst capaciteit 18

7 Programmaverantwoording - instandhouding 19
7.1 Programma 1 Bestuur en organisatie 19
7.2 Programma 2 Kennis en verbinden 20

Deel 2: Samenwerking met waterschappen 22

8 Programmaverantwoording – samenwerking met waterschappen 22
8.1 Programma 3 Diensten & Beheer (incl. Kassiersfunctie) 22
8.2 Programma 4 Collectieve thema's 23
8.3 Programma 5 Ontwikkelthema Waterschappen 24
8.4 Programma 6 Opgave waterveiligheid 25
8.5 Programma 7 Opgave watersysteem 26
8.6 Programma 8 Opgave waterketen 27
8.7 Programma 9 Overheidsdienstverlening en bedrijfsvoering 28

Classificatie: hWh Openbaar

Deel 3: Samenwerking met derden 30

9 Programmaverantwoording – samenwerking met derden 30
9.1 Programma 10 SAW@ 30
9.2 Programma 11 Basisdata 31
9.3 Programma 12 Informatie Huis Water 32

Deel 4: Verwachte initiatieven in 2026 35

10 Verwachte begrotingswijzigingen 35
10.1 Verwachte begrotingswijzigingen 2026 35
10.2 Verwachte bijstelling begroting 2027 36

11 Bijlagen 36
11.1 Bijlage 1: Status kleur en betekenis 36
11.2 Bijlage 2: Financieel overzicht kolommen verklaard 37
11.3 Bijlage 3: Lijst met afkortingen 37

Classificatie: hWh Openbaar

1 Voorwoord

Voor u ligt de 1e bestuursrapportage 2026 van Het Waterschapshuis (hierna: hWh) over de periode januari tot en met april. Middels de bestuursrapportage informeert de organisatie het bestuur over de voortgang, de afwijkingen en de bijzonderheden ten opzichte van de programmabegroting 2026. De bestuursrapportage is een verantwoordingsdocument over de voortgang van hWh met focus op instandhouding en de grote lijnen van de programma's. In de afzonderlijke bijlage Projectverantwoording wordt inzicht gegeven in de voortgang van de projecten en diensten die worden uitgevoerd. Hierdoor is in de rapportage een duidelijke scheiding aangebracht tussen aansturing door het bestuur van hWh enerzijds en de OGT anderzijds. Alle financiële rapportages worden, conform het huidige standpunt van de belastingdienst, opgesteld in bedragen exclusief BTW. De totale kosten worden door hWh verhoogd met BTW in rekening gebracht bij de deelnemers.

hWh kan alleen programma's, projecten en diensten in de begroting verwerken, voor zover hiervoor een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) is afgesloten. De DVO's zijn derhalve leidend voor de begrotingen. Door deze systematiek moeten ook tussentijds gedurende het jaar begrotingswijzingen worden aangeboden voor de nieuwe initiatieven die worden opgestart. Gelijktijdig met de bestuursrapportage wordt een begrotingswijziging 2026 aangeboden.

Het algemeen en dagelijks bestuur van hWh hebben de nadrukkelijke wens geuit om de begroting zo realistisch mogelijk neer te zetten. In 2026 zijn in opdracht van het I-beraad verschillende nieuwe projecten van start gegaan en zijn lopende opdrachten verlengd. Wij verwachten dat dit leidt tot een relatief beperkte toename van de totale begroting, aangezien we op andere activiteiten zien dat niet alle begrote middelen in 2026 zullen worden uitgegeven. Op een aantal activiteiten is de begroting daarom ook naar beneden bijgesteld. Door deze bijstelling verandert de opdracht niet en ook de DVO blijft ongewijzigd, alleen is het werk om moverende redenen vertraagd.

In deze eerste rapportageperiode in 2026 zijn weer mooie resultaten gerealiseerd, Zo is het CERT-WM gestart met piketdienst waardoor de dienstverlening 24/7 operationeel is, en zijn de eerste zes waterschappen aangesloten op het Security Operations Center (SOC) met hun kantoorautomatisering. De komende periode zal de procesautomatisering volgen, evenals de aansluiting van volgende waterschappen. Door het faciliteren van gezamenlijke inkoop van de hiervoor benodigde software (Nozomi, OT Netwerkdetectie) zijn aanzienlijke kosten bespaard. Daarnaast is de continuïteit van de TMX-dienst geborgd door selectie en contractering van een leverancier die de dienstverlening voor de komende jaren zal overnemen en verder ontwikkelen.

Classificatie: hWh Openbaar

2 Leeswijzer

De indeling van deze bestuursrapportage is gelijk aan de indeling van de geactualiseerde begroting 2026. Om aan te sluiten op de verschillende informatiebehoeften, is de bestuursrapportage als volgt opgesteld:

In deel 1 (hoofdstuk 4 tot en met 7) wordt een algemeen beeld geschetst van de financiële en inhoudelijke ontwikkelingen. Deze hoofdstukken vormen een bestuurlijke samenvatting. Daarnaast worden in dit deel de begrotingsprogramma's uitgewerkt die behoren tot de instandhouding. Wijzigingen op bijdragen van waterschappen die betrekking hebben op deze begrotingsprogramma's moeten na een zienswijzeprocedure door het algemeen bestuur worden vastgesteld.

In deel 2 (hoofdstuk 8) worden de begrotingsprogramma's in samenwerking met waterschappen uitgewerkt. Dit betreft de programma's Diensten & beheer (incl. Kassiersfunctie), Collectieve thema's, Ontwikkelthema waterschappen, Opgave waterveiligheid, Opgave watersysteem, Opgave waterketen en Overheidsdienstverlening en bedrijfsvoering. De opdrachtgevers (waterschappen) organiseren zich, na de transitie per programma, project of dienst in een beraad/overleg (voorheen: uitvoerend overleg). Dit beraad/overleg heeft zeggenschap over de gelden die worden begroot voor de projecten. Wijzigingen die betrekking hebben op deze begrotingsprogramma's dienen formeel door het algemeen bestuur vastgesteld te worden.

In deel 3 (hoofdstuk 9) worden de begrotingsprogramma's in samenwerking met derden uitgewerkt. Dit betreft de programma's SAW@, Basisdata en Informatiehuis water (IHW). De opdrachtgevers van de projecten (waterschappen en derden) organiseren zich per project in een samengesteld uitvoerend overleg. De opdracht van de waterschappen aan hWh beperkt zich tot facilitering. De bestuurlijke aansturing ligt niet bij het bestuur van hWh. Wijzigingen die betrekking hebben op deze begrotingsprogramma's dienen echter wel formeel door het algemeen bestuur vastgesteld te worden.

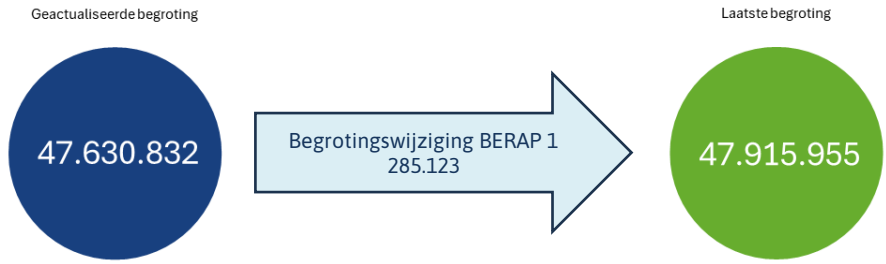
In deel 4 (hoofdstuk 10) wordt aangekondigd welke begrotingswijzigingen voor 2026 worden verwacht in het resterende deel van het lopende jaar. Deze projecten hebben nog niet geleid tot een DVO en worden daarom nog niet in de financiële begroting verwerkt. De genoemde bedragen zijn slechts inschattingen op basis van huidige inzichten. Hier wordt tevens een doorkijk gemaakt naar de verwachte bijstelling van de begroting 2027.

In de verdere hoofdstukken en bijlagen treft u diverse overzichten aan, waaronder de overzichten met bijdragen per waterschap.

Classificatie: hWh Openbaar

3 Bestuursrapportage in één oogopslag

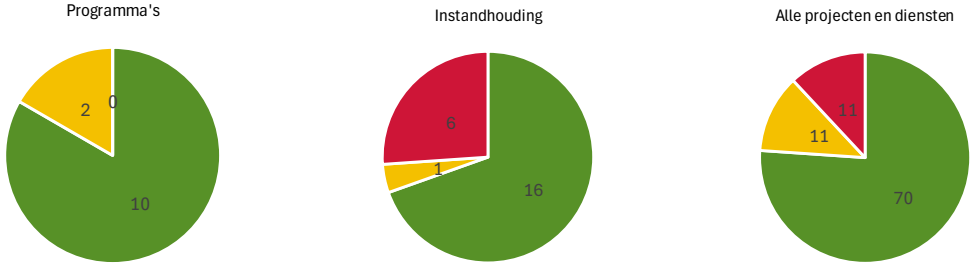
Begrotingswijzigingen
Enerzijds worden budgetten aan de begroting toegevoegd voor nieuwe projecten middels nieuwe DVO's. Anderzijds ontstaat er ruimte in de lopende projecten waardoor er geld over blijft. Per saldo stijgt de begroting met € 285.123. In hoofdstuk 5.2.3. is beschreven welke uitgangspunten worden gehanteerd bij het afhandelen van een overschot (of tekort) ten opzichte van de begroting.

Jaareindeverwachting
Ten opzichte van de begroting verwachten we op basis van de huidige inzichten € 2,8 miljoen minder uit te geven dan begroot. Dit betreft € 0,5 miljoen bij de instandhouding, € 1,4 miljoen bij de programma's voor de waterschappen, en € 0,9 miljoen bij de programma's met derden. Daarnaast beschikken de programma's met derden over projectrekeningen met gelden uit voorgaande jaren van totaal € 3,3 miljoen. Deze middelen verwachten we in 2026 niet te besteden en blijven daarom beschikbaar. In totaal wordt daarmee het verwachte totale eindejaarsaldo € 6,2 miljoen.

Status programma's
Het totaalbeeld is dat nagenoeg alle programma's op koers liggen om de doelen te behalen binnen de afgegeven begroting. Veel mooie resultaten worden beschreven in de programmapagina's. Programma Overheidsdienstverlening en bedrijfsvoering kleurt geel omdat het beoogde resultaat nog niet wordt behaald. De komende maanden wordt dit besproken met het Opgave Overleg en I-Beraad om gezamenlijke keuzes te maken. Dit kan leiden tot een begrotingswijziging in Berap-2. Ook SAW@ kleurt geel; het aanbestedingsproject ligt nog op koers maar de voortgang vraagt tegelijkertijd blijvende aandacht vanwege uitloop op de planning. Dit verhoogt het risico dat de overgang niet volledig is afgerond voordat de ondersteuning van de huidige applicatie stopt. Om dit risico te beheersen zijn aanvullende maatregelen genomen. Binnen instandhouding scoren een aantal projecten rood door extra kosten om langdurige zieke medewerkers te vervangen. Deze overschrijdingen kunnen binnen de instandhouding worden opgevangen.

Aantal programma's per statuskleur *Aantal projecten per statuskleur* *Aantal projecten per statuskleur*

Classificatie: hWh Openbaar

Deel 1: Financiële analyse en instandhouding

In deel 1 wordt een algemeen beeld geschetst van de financiële en inhoudelijke ontwikkelingen. Deze hoofdstukken vormen een bestuurlijke samenvatting. Daarnaast zijn in dit deel de begrotingsprogramma's Bestuur en organisatie en Kennis en verbinden uitgewerkt. Deze begrotingsprogramma's behoren tot de instandhouding. Wijzigingen die betrekking hebben op bijdrage van de waterschappen aan de instandhouding moeten na een zienswijzeprocedure door het Algemeen bestuur worden vastgesteld.

4 Organisatie

4.1 Externe en interne ontwikkelingen

Algemeen beeld
In lijn met voorgaande jaren zien we in de eerste vier maanden van 2026 een gestage groei van de opdrachten die hWh voor de waterschappen uitvoert. Uitgedrukt in uren ligt de realisatie (84.976 uren) 7,0% boven dezelfde periode in 2025 (79.397 uren). Door medewerkers in dienst te nemen bij hWh kunnen we de benodigde expertise structureel opbouwen en verstevigen in de organisatie. Op dit moment zetten we 53% van al onze menskracht in met behulp van medewerkers die in dienst zijn bij hWh. We zijn blij dat we daarmee de groei in (relatief dure) inzet van inhuur uit de markt kunnen beperken en creëren hiermee stabiliteit en behoud van kennis.

Transitie opdrachtgeverschap
In 2025 is vanuit de waterschappen een aantal nieuwe gremia ingericht om het opdrachtgeverschap voor hWh meer toekomst-vast en wendbaar te maken. In de eerste maanden van 2026 zijn het I-Beraad, DIT-beraad, Dienstenberaad en Overkoepelend Thema Overleg van start gegaan. Zowel de samenwerking binnen de gremia alsook tussen de verschillende gremia krijgt middels kick-off's en afstemming in de praktijk verder vorm. Een aandachtspunt hierbij is dat er in de bemensing veel wisselingen zijn geweest.
De Opgave Overleggen zijn voor alle programma's operationeel en worden komende periode nog verder uitgebreid met waterschappers om de bemensing volledig op orde te krijgen. De overige nieuwe gremia (I-Beraad, DIT-Beraad, Dienstenberaad en OTO) zijn qua bemensing inmiddels volledig ingericht en van start gegaan.

BTW
hWh heeft in 2010 een verzoek tot vrijstelling voor de toepassing van omzetbelasting bij de Belastingdienst neergelegd. Het verzoek aan de Belastingdienst was destijds tweeledig, namelijk:

1. Vrijstelling van BTW op de diensten van hWh aan de waterschappen (koepelvrijstelling);
2. Vrijstelling van BTW op de diensten van de waterschappen aan hWh.

Ad 1: De Belastingdienst heeft in 2012 schriftelijk bevestigd dat hWh voldoet aan de voorwaarden voor de koepelvrijstelling, daarmee was dit deel van het verzoek tot vrijstelling reeds afgerond in 2012. De koepelvrijstelling zorgde ervoor dat hWh diensten vrij van BTW kon leveren aan waterschappen.

Ad 2: Op dit verzoek is tot op heden, ondanks herhaaldelijke verzoeken van hWh en diverse overleggen, nog geen standpunt ingenomen door de Belastingdienst. De diensten van waterschappen aan hWh worden in rekening gebracht met BTW. Aangezien hWh geen recht had op vooraftrek van de BTW, werkt dit uiteindelijk kostenverhogend voor de waterschappen.

Ultimo 2018 heeft de Belastingdienst plotseling een eindoordeel gegeven. Hieruit blijkt de Belastingdienst wederom geen standpunt heeft ingenomen omtrent verzoek 2. Maar heeft zij de afspraak uit 2012 (verzoek 1) ingetrokken. hWh zou jegens waterschappen niet vrijgesteld van BTW presteren. De eerste focus ligt op het terugkrijgen van de koepelvrijstelling (verzoek 1), waarna verzoek 2 weer opgepakt kan worden. hWh heeft bezwaar tegen deze uitspraak ingediend en heeft, na afwijzing van het bezwaar door de belastingdienst, een beroepsprocedure gestart.

Op 21 februari 2022 heeft de behandeling van deze zaak door de rechter plaatsgevonden, waarbij de rechter hWh in het gelijk heeft gesteld. De belastingdienst is in hoger beroep gegaan tegen deze

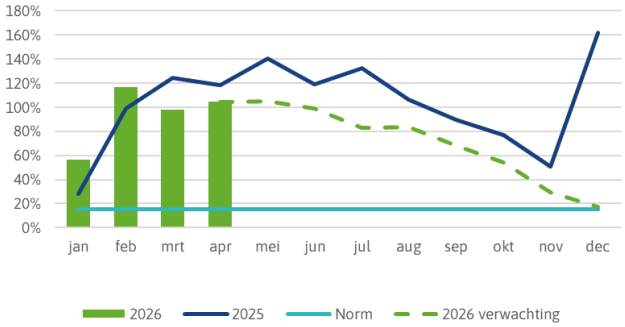
Classificatie: hWh Openbaar

uitspraak. De zitting heeft plaatsgevonden op 12 september 2024, ook hier is hWh door het Hof in het gelijk gesteld. Eind januari 2025 heeft de belastingdienst beroep in cassatie ingesteld bij de Hoge Raad. Na een stukkenuitwisseling ligt de zaak nu bij de Hoge Raad voor besluitvorming. Omdat hier geen vaste termijnen voor gelden, is niet te zeggen wanneer uitspraak zal volgen.

4.2 Uiteenzetting van de financiële positie

4.2.1 Financiering

Kasliquiditeit

De kasliquiditeit geeft de verhouding aan tussen de beschikbare liquide middelen enerzijds en de kortlopende schulden en verplichtingen anderzijds. Het is een indicator van de mate waarin de kortlopende schulden en verplichtingen kunnen worden gedekt uit de liquide activa.

De algemene richtwaarde van dit kengetal is een minimum van 15%. De kasliquiditeit ligt boven de norm. Een hogere kasliquiditeit in de eerste maanden van 2026 komt door de voorschotfacturatie van de primaire begroting 2026 aan de waterschappen en daarmee de reeds ontvangen bijdragen.

Op dit moment beschikt hWh niet over een kredietfaciliteit bij de NWB. De organisatie heeft voldoende liquide middelen om aan haar verplichtingen te voldoen.

Renteontwikkeling
hWh ontvangt rente over het schatkistbankieren. Hiervoor is een kostenplaats in het programma Bestuur en organisatie ingericht. De renteontwikkeling wordt sterk beïnvloed door de beleidsrichting van het Europese Central Bank (ECB). De rente is in de eerste vier maanden van 2026 gelijk gebleven.

De rentebaten over het schatkistbankieren per kwartaal bedragen:
1e kwartaal 2026 € 134.060
April 2026 € 63.479

De overige rentebaten over januari tot en met maart bedragen € 2.105.

Schatkistbankieren
Als gevolg van schatkistbankieren dient hWh alle middelen boven de drempel van € 1.000.000 af te romen. Het gemiddelde saldo per kwartaal moet conform de regelgeving lager zijn dan € 1.000.000. Met ingang van september 2017 wordt gebruik gemaakt van de faciliteit van de NWB Bank om het saldo automatisch af te romen naar de schatkist. Het saldo schatkistbankieren is direct opeisbaar en de financiële risico's zijn laag.

De gemiddelde stand op de NWB-betaalrekening per kwartaal bedroeg:
1e kwartaal 2026 € 10.000
April 2026 € 17.701
Hiermee heeft hWh voldaan aan de regeling schatkistbankieren tot en met april 2026.

Kasgeldlimiet
Kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal van het openbaar lichaam bij aanvang van het jaar. In de uitvoeringsregeling Financiering Decentrale Overheden is dit percentage voor gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 8,2% van het primaire

Classificatie: hWh Openbaar

begrotingstotaal. Voor hWh betekent dit in 2026, gebaseerd op het primaire begrotingstotaal van circa € 47,5 miljoen, een kasgeldlimiet van € 3,9 miljoen. De verwachting is dat hWh in 2026 geen leningen zal aanvragen en blijft hiermee onder het kasgeldlimiet.

Renterisiconorm
Renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal van het openbaar lichaam bij aanvang van het jaar. In de uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden is dit percentage voor gemeenschappelijke regelingen vastgesteld op 20% van het primaire begrotingstotaal. Voor hWh betekent dit in 2025, gebaseerd op het primaire begrotingstotaal van circa € 47,5 miljoen, een renterisiconorm van € 9,5 miljoen. hWh verwacht in 2026 geen aflossingsverplichting en blijft hiermee binnen de renterisiconorm.

4.2.2 Weerstandsvermogen en de risicobeheersing

Het dagelijks bestuur herziet jaarlijks de risicomatrix van het eigenaarschap van hWh als onderdeel van de planning- en controlcyclus. In het DB van 25 maart 2026 is de risicomatrix besproken. De aandachtsgebieden van het dagelijks bestuur zijn:

1. Gebrek aan capaciteit/kennis: Zowel kwaliteit als tijdige beschikbaarheid en (duurzame) inzetbaarheid van medewerkers en het behoud van kennis.
2. Aantrekkelijk werkgever: heeft hWh voldoende te bieden om voor IT- en andere specialisten in de watersector een aantrekkelijke werkomgeving te zijn.
3. Bestuurlijke controle: Grip van het bestuur op totale begroting, bewaking van rechtmatigheid (o.a. loden deuren) en uitvoerbaarheid programma's.
4. Cybersecurity: informatieveiligheid en privacy volgens de BIO- en AVG-normen inregelen.
5. Onbenutte potentie: Appreciatie bij de AB's waterschappen van impact digitale transformatie op primaire proces, de potentie van samenwerking op dit thema en de rol van hWh hierbij.
6. Vertrouwen in hWh: Perceptie van te weinig toegevoegde waarde, kwaliteit en wendbaarheid.
7. Compliance wet- en regelgeving: Hierbij inbegrepen fraude- en corruptierisico's.

'Gebrek aan capaciteit' is beter beheersbaar aangezien in het AB van 25 november 2023 is besloten hWh meer ruimte te geven om met passende contractvorm medewerkers aan hWh te binden. De arbeidsmarkt is onverminderd krap, toch lukt het hWh door haar imago van aantrekkelijk werkgever om de juiste mensen (soms met enige vertraging) aan zich te binden. Hierdoor kan hWh tot op heden alle gevraagde opdrachten uitvoeren.

Voor 'Cybersecurity' geldt dat hWh in eind 2023 een audit heeft gehad met een hoge score van volwassenheid. Aan het begin van het jaar is hWh daarnaast aangesloten op het Security Operations Center (SOC). Echter heeft hWh nog niet het ambitieniveau van volwassenheidsniveau 4 behaald. Door ontwikkelingen in de maatschappij blijft de waarschijnlijkheid van een cyberincident toenemen. In 2026 zal de eerstvolgende Audit volwassenheid van informatieveiligheid en privacy plaatsvinden.

De onderwerpen 'Vertrouwen in hWh', 'Aantrekkelijk werkgever', 'Bestuurlijke controle' en 'Compliance wet- en regelgeving' hebben de aandacht van het DB, maar laat het aan de hWh-organisatie om deze risico's te blijven mitigeren. De onderwerpen komen regelmatig terug op de agenda van het DB en vertaling heeft plaatsgevonden in het jaarplan 2026 van hWh.

Programma/project-specifieke risico's worden door de deelnemers aan het betreffende programma/project gedragen. Dit betreft de zogenaamde "loden deur". Dit belangrijke principe is verankerd in de gemeenschappelijke regeling en verder uitgewerkt in het dienstverleningshandvest (vrijwaringsbepaling) en de dienstverleningsovereenkomsten. Aangezien de programma-/projectrisico's bij de deelnemers liggen, worden de risico's niet opgenomen in dit hoofdstuk. In de programmaverantwoording wordt inzicht gegeven in de risico's per project.

4.3 Bedrijfsvoering

4.3.1 Jaarplan 2026

In het jaarplan 2026 zijn diverse thema's en speerpunten benoemd die aansluiten bij de bestuurlijke risicogebieden waar binnen de dagelijkse bedrijfsvoering aan zal worden gewerkt. Ook zijn interne projecten benoemd, die in 2026 extra aandacht krijgen en waarvoor extra middelen nodig zijn. Hiervoor is € 250.000 beschikbaar gesteld. Het DB heeft ingestemd met de voorgelegde thema's. Het

Classificatie: hWh Openbaar

managementteam van hWh heeft interne projecten en prioritering aangewezen en benoemt op alle speerpunten en interne projecten actiehouders en ziet toe op correcte naleving en aansturing. De voortgang op het jaarplan is beschreven in de programmaverantwoording van programma 1 (hoofdstuk 7.1).

4.3.2 Financiële rechtmatigheid

Sinds verslaggevingsjaar 2025 moet het dagelijks bestuur in een onderdeel van de jaarrekening aangeven of de in de jaarrekening opgenomen financiële feiten in overeenstemming met de daarvoor gelden regelt tot stand zijn gekomen. Hiermee legt het dagelijks bestuur verantwoording af over de zogenoemde financiële rechtmatigheid.

Zoals is vastgesteld in de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie het Waterschapshuis 2026 dat de volgende percentages ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording worden gehanteerd:

- Verantwoordingsgrens: 2,0% van de meest recente begroting: € 958.319
- Rapporteringsgrens: 0,2% van de meest recente begroting: € 95.832

Deze grenzen worden toegepast op de uitkomsten van de interne controle en vormen het kader voor de beoordeling van de rechtmatigheid.

Op basis van de huidige verwachting ten aanzien van het begrotingscriterium zijn er geen programma's met een verwachte negatieve afwijking op dit moment. Aangezien wel 2 programma's op oranje staan, moet hWh wel strak blijven sturen op de begroting.

Met betrekking tot het voorwaardencriterium willen we het normen- en toetsingskader op basis van de eerste ervaring in 2025 herzien in 2026. Tot het zover is, voeren we de interne controleplan in 2026 uit op dezelfde wijze als in 2025. Uit deze interne controles zijn tot nu toe gedurende 2026 nog geen negatieve conclusies getrokken.

Voor het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium hebben we in 2026 nog geen stappen gezet. hWh verstrekt geen subsidies en maakt maar van een klein aantal subsidies gebruik. Dit gaat overigens wel over een significant bedrag: we verwachten voor PCP-Wise alleen al € 5,3 miljoen uit te geven. We plannen vóór Berap 2 een analyse te maken en dat te herhalen over het gehele jaar 2026 voor de jaarstukken.

4.4 Merendeelcriterium

Conform de door KokxDeVoogd voorgestelde systematiek rapporteren we in de bestuursrapportage over de feitelijke realisatie van het merendeelcriterium (werk voor derden). Voor de toepassing van een vrijstelling van aanbesteding is het van belang dat hWh minimaal 80% van haar werkzaamheden verricht voor waterschappen die deelnemen aan de Gemeenschappelijke regeling hWh. Het merendeelcriterium mag berekend worden over een periode van 3 jaar. Het percentage werk voor derden in de periode 2024, 2025 en 2026 bedraagt 11,0% en valt daarmee binnen het maximum van 20%.

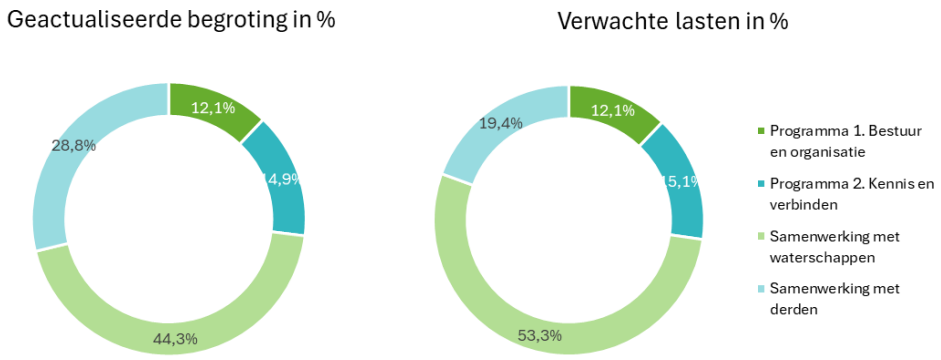
Classificatie: hWh Openbaar

5 Financiële analyse

5.1 Instandhouding

5.1.1 Instandhouding als ondersteuning projecten en diensten

De instandhouding is faciliterend aan de uitvoering van de projecten en diensten. In de geactualiseerde begroting 2026 is 12,1% van het totale begrotingsbedrag begroot voor de uitvoering van Bestuur en organisatie. De verwachte lasten van de instandhouding liggen in lijn met de begroting.

5.1.2 Doorbelastingen instandhouding naar projecten en diensten

In de geactualiseerde begroting is het uitgangspunt gehanteerd van het doorbelasten van uitgevoerde werkzaamheden binnen instandhouding aan de producten en programma's op basis van vaste rekentarieven per onderdeel. De rekentarieven zijn (exclusief BTW):

- Virtuele werkplek: € 625 per maand per medewerker;
- Capaciteitsmanagement: € 5.550 per medewerker voor de gehele begeleiding van instroom. Voor de doorstroom van een interne medewerker naar een nieuwe functie wordt een rekentarief van € 2.775 gehanteerd. Voor contractverlengingen wordt een rekentarief van € 1.125 gehanteerd;
- Inkoop: maximaal € 1.250 voor een enkelvoudig onderhandse aanbesteding en € 3.000 voor een meervoudig onderhandse aanbesteding;
- Informatieveiligheid en privacy: € 3.000 per project.

Een deel van de doorbelastingen vindt plaats binnen programma 1 en 2 (Instandhouding) naar andere kostenplaatsen binnen instandhouding. Het resterende deel wordt van instandhouding aan de andere programma's (projecten en diensten) doorbelast. De volgende doorbelastingen zijn verwerkt in 2026:

	Aan projecten en diensten	IHW facilitering	Binnen instandhouding	Totaal
Virtuele werkplek	296.507	51.547	164.445	512.499
Capaciteitsmanagement	120.138	5.550	73.388	199.075
Inkoop	83.250	3.750	60.000	147.000
Informatieveiligheid en privacy	72.750	6.000	4.000	82.750
Overige facilitering IHW		51.040		51.040
Totaal	**572.645**	**117.887**	**301.833**	**992.364**

Classificatie: hWh Openbaar

5.2 Samenvattend beeld financiën

5.2.1 Begroting 2026

Het totaalbeeld van de begroting 2026 is in onderstaand overzicht samengevat. Alle bedragen zijn exclusief BTW.

Programma	Geactualiseerde begroting	Begrotings-wijzigingen BERAP 1	Begrotings-wijzigingen BERAP 2	Begrotings-wijzigingen buiten BERAP	Laatste begroting
Programma 1. Bestuur en organisatie	5.753.799	-	-	-	5.753.799
Programma 2. Kennis en verbinden	7.102.040	-	-	-	7.102.040
Subtotaal instandhouding	*12.855.839*	-	-	-	*12.855.839*
Programma 3. Diensten en beheer (incl. kassiersfunctie)	10.181.387	356.015	-	-	10.537.402
Programma 4. Collectieve thema's	2.708.953	-175.000	-	-	2.533.952
Programma 5. Ontwikkelthema waterschappen	1.500.000	-	-	-	1.500.000
Programma 6. Opgave waterveiligheid	645.000	-15.000	-	-	630.000
Programma 7. Opgave watersysteem	1.334.503	50.000	-	-	1.384.503
Programma 8. Opgave waterketen	1.219.850	205.110	-	-	1.424.960
Programma 9. Overheidsdienstverlening en bedrijfsvoering	3.460.989	246.182	-	-	3.707.171
Subtotaal samenwerking met waterschappen	*21.050.682*	*667.307*	-	-	*21.717.988*
Programma 10. SAW@	3.623.832	-	-	-	3.623.832
Programma 11. Basisdata	7.333.643	-195.644	-	-	7.137.999
Programma 12. Informatiehuis water	2.766.837	-186.540	-	-	2.580.297
Subtotaal samenwerking met derden	*13.724.312*	*-382.184*	-	-	*13.342.128*
Totaal	**47.630.832**	**285.123**	**-**	**-**	**47.915.955**

5.2.2 Realisatie en jaareindeverwachting in cijfers

Programma	Laatste begroting	Saldo projectrekening 31-12-2025	Overige opbrengsten	Lasten	% t.o.v. begroting	Saldo	Saldo jaareinde verwachting
Programma 1. Bestuur en organisatie	5.753.799	-	16.179	1.623.282	28%	4.146.696	276.500
Programma 2. Kennis en verbinden	7.102.040	-	-	823.427	12%	6.278.613	240.000
Subtotaal instandhouding	*12.855.839*	-	*16.179*	*2.446.709*	*19%*	*10.425.309*	*516.500*
Programma 3. Diensten en beheer (incl. kassiersfunctie)	10.537.402	81.540	-	2.850.331	27%	7.768.611	585.000
Programma 4. Collectieve thema's	2.533.952	-	-	791.803	31%	1.742.149	214.403
Programma 5. Ontwikkelthema waterschappen	1.500.000	-	134.386	653.615	44%	980.771	90.000
Programma 6. Opgave waterveiligheid	630.000	-	-	140.978	22%	489.022	73.187
Programma 7. Opgave watersysteem	1.384.503	-	0	424.098	31%	960.405	89.267
Programma 8. Opgave waterketen	1.424.960	-	-	393.629	28%	1.031.332	361.161
Programma 9. Overheidsdienstverlening en bedrijfsvoering	3.707.171	-	-	1.086.402	29%	2.620.769	-
Subtotaal samenwerking met waterschappen	*21.717.988*	*81.540*	*134.386*	*6.340.855*	*29%*	*15.593.059*	*1.413.018*
Programma 10. SAW@	3.623.832	-	-	412.017	11%	3.211.814	-
Programma 11. Basisdata	7.137.999	3.075.819	-	986.769	14%	9.227.049	3.479.765
Programma 12. Informatiehuis water	2.580.297	241.840	-	607.331	24%	2.214.806	754.840
Subtotaal samenwerking met derden	*13.342.128*	*3.317.660*	-	*2.006.118*	*15%*	*14.653.669*	*4.234.606*
Totaal	**47.915.955**	**3.399.199**	**150.566**	**10.793.682**	**23%**	**40.672.038**	**6.164.124**

Van de begrote lasten is 23% gerealiseerd. Bij de programma's waar de kostenrealisatie nog beperkt is, wordt een groot deel van de leverancierskosten in de komende maanden verwacht. Voor de eerste bestuursrapportage is dit een terugkerend patroon over de afgelopen jaren (bestuursrapportage 2025-1: 24% realisatie).

De overige opbrengsten in programma 1 bestaan onder andere uit een bijdrage die wij hebben ontvangen van de vorige werkgever van een nieuwe medewerker voor de overname van het verlof en een vergoeding voor het openbaar vervoer van medewerkers. De overige opbrengsten in programma 5 bestaan uit een subsidie die wij hebben ontvangen voor het project NL Veranderdetectie.

Voor een toelichting op de realisatie per programma, wordt verwezen naar de bijlagen.

5.2.3 Jaareindeverwachting toegelicht

Ten aanzien van de afhandeling van restant budgetten (of tekorten) worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Afrekening deelnemers: Het resterende saldo wordt afgerekend met de deelnemers. Dit geldt voor alle projecten, diensten en kostenplaatsen in de programma's 1 tot en met 10, behalve NHI (Nederlands Hydrologisch Instrumentarium) onderhoud.
2. Mutatie projectrekening: Indien er nog geen bestemming is gegeven aan het projectsaldo, wordt het saldo toegevoegd dan wel onttrokken aan de projectrekening. In 2026 zijn hiervoor

Classificatie: hWh Openbaar

geen activiteiten gepland en/of afrekening met deelnemers is (nog) niet wenselijk. Dit betreft enkele projecten waarin derden betrokken zijn (NHI onderhoud en programma 11 en 12).

Programma	Saldo jaareinde verwachting	1. Afrekening deelnemers	2. Mutatie projectrekening
Programma 1. Bestuur en organisatie	276.500	276.500	-
Programma 2. Kennis en verbinden	240.000	240.000	-
Subtotaal instandhouding	*516.500*	*516.500*	-
Programma 3. Diensten en beheer (incl. kassiersfunctie)	585.000	545.000	40.000
Programma 4. Collectieve thema's	214.403	214.403	-
Programma 5. Ontwikkelthema waterschappen	90.000	90.000	-
Programma 6. Opgave waterveiligheid	73.187	73.187	-
Programma 7. Opgave watersysteem	89.267	89.267	-
Programma 8. Opgave waterketen	361.161	361.161	-
Programma 9. Overheidsdienstverlening en bedrijfsvoering	-	-	-
Subtotaal samenwerking met waterschappen	*1.413.018*	*1.373.018*	*40.000*
Programma 10. SAW@	-	-	-
Programma 11. Basisdata	3.479.765	-	3.479.765
Programma 12. Informatiehuis water	754.840	-	754.840
Subtotaal samenwerking met derden	*4.234.606*	-	*4.234.606*
Totaal	**6.164.124**	**1.889.518**	**4.274.606**

De jaareindeverwachting kan als volgt samengevat worden: ten opzichte van de begroting verwachten we op basis van de huidige inzichten € 2,8 miljoen minder uit te geven dan begroot. Dit betreft € 0,5 miljoen bij de instandhouding, € 1,4 miljoen bij de programma's voor de waterschappen, en € 0,9 miljoen bij de programma's met derden. Daarnaast beschikken de programma's met derden over projectrekeningen met gelden uit voorgaande jaren van totaal € 3,3 miljoen. Deze middelen verwachten we in 2026 niet te besteden en blijven daarom beschikbaar. In totaal wordt daarmee het verwachte eindejaarsaldo € 6,2 miljoen. Het grootste gedeelte hiervan (€ 4,2 miljoen) betreft gelden uit de programma's met derden, die niet terugvloeien naar de waterschappen, maar toegevoegd worden aan de projectrekeningen.

In de bijlage is een detaillering van de verwachte afrekening per deelnemer opgenomen. In de programmapagina's wordt een beknopte toelichting gegeven op de jaareinde verwachting per programma.

Verklaring saldo (bedragen in € 1.000 excl. BTW)	Vertraagd, uitvoering in 2027	Werkzaamheden niet uitgevoerd	Effect realisatie uurtarieven	Effect realisatie kosten	Extra werkzaamheden uitgevoerd	Bestemming door UO met derden	Saldo jaareinde verwachting
Programma 1. Bestuur en organisatie	-	247	26	289	-285	-	277
Programma 2. Kennis en verbinden	-	90	12	138	-	-	240
Subtotaal instandhouding	-	*337*	*38*	*426*	*-285*	-	*517*
Programma 3. Diensten en beheer (incl. kassiersfunctie)	40	300	48	197	-40	40	585
Programma 4. Collectieve thema's	-	173	42	-0	-	-	214
Programma 5. Ontwikkelthema waterschappen	-	46	44	-0	-	-	90
Programma 6. Opgave waterveiligheid	-	-	-7	80	-	-	73
Programma 7. Opgave watersysteem	-	93	-12	8	-	-	89
Programma 8. Opgave waterketen	-	343	3	15	-	-	361
Programma 9. Overheidsdienstverlening en bedrijfsvoering	-	160	-25	60	-195	-	-
Subtotaal samenwerking met waterschappen	*40*	*1.115*	*93*	*360*	*-235*	*40*	*1.413*
Programma 10. SAW@	-	-	26	-26	-	-	-
Programma 11. Basisdata	-	-	103	-103	-	3.480	3.480
Programma 12. Informatiehuis water	75	-	71	-146	-	755	755
Subtotaal samenwerking met derden	*75*	-	*199*	*-275*	-	*4.235*	*4.235*
Totaal	**115**	**1.452**	**331**	**511**	**-520**	**4.275**	**6.164**

Classificatie: hWh Openbaar

In onderstaande tabel is weergegeven hoe de bovenstaande redenen vertalen naar impact op het resultaat. De verwachting van het overgebleven budget is voor € 4,2 miljoen toe te wijzen aan samenwerkingen met derden. Een bedrag van € 0,9 miljoen hebben we goedkoper kunnen uitvoeren. De overige impact is door vertraging of niet uitgevoerde werkzaamheden (€ 1,5 miljoen), waarbij een deel (€ 0,5 miljoen) is gecompenseerd door het uitvoeren van extra werkzaamheden.

	Impact inhoudelijk resultaat projecten in € miljoen	Geen impact inhoudelijk resultaat projecten in € miljoen	Totaal in € miljoen
Programma 1 t/m 9: Vertraagd, uitvoering in 2027	0,0	0,0	0,1
Programma 1 t/m 9 Goedkoper uitgevoerd dan begroot	-	0,9	0,9
Programma 1 t/m 9: Werkzaamheden niet uitgevoerd	1,5	-	1,5
Programma 1 t/m 9: Extra werkzaamheden uitgevoerd	-0,5	-	-0,5
Programma 10 t/m 12	0,1	4,2	4,2
Totaal	**1,0**	**5,1**	**6,2**

5.3 Begrotingswijzigingen

Tegelijkertijd met de 1e bestuursrapportage 2026 wordt de 2e begrotingswijziging aangeboden. Dit betreft de formele vaststelling van gewijzigde budgetten in de periode januari tot en met april 2026 die invloed hebben op de begroting 2026. Voor al deze begrotingswijzigingen is een DVO afgesloten, waarvan de uitvoering start in 2026. Door middel van de begrotingswijziging worden de projecten aan de begroting 2026 toegevoegd. Deze wijzigingen hebben geen invloed op de hoogte van de bijdrage aan de instandhoudingskosten.

Enerzijds worden nieuwe budgetten aan de begroting toegevoegd voor nieuwe projecten. Anderzijds lijkt er ruimte te ontstaan in de lopende projecten waardoor er geld over blijft. Per saldo stijgt de begroting met € 285.123.

De tussentijdse begrotingswijzigingen worden niet als voorschot bij de waterschappen in rekening gebracht. Na afloop van het jaar 2026 wordt de eindafrekening opgemaakt. Het verschil tussen het gefactureerde voorschot en de realisatie aan het einde van 2026 wordt verrekend met de deelnemers aan de projecten. In de bijlage projectverantwoording is de begrotingswijziging per deelnemer uitgewerkt.

2e Begrotingswijziging per programma:

Begrotingswijzigingen per programma	Vorige begroting	Wijziging	Nieuwe begroting
Programma 1. Bestuur en organisatie	5.753.799	-	5.753.799
Programma 2. Kennis en verbinden	7.102.040	-	7.102.040
Programma 3. Diensten en beheer (incl. kassiersfunctie)	10.181.387	356.015	10.537.402
Programma 4. Collectieve thema's	2.708.953	-175.000	2.533.952
Programma 5. Ontwikkelthema waterschappen	1.500.000	-	1.500.000
Programma 6. Opgave waterveiligheid	645.000	-15.000	630.000
Programma 7. Opgave watersysteem	1.334.503	50.000	1.384.503
Programma 8. Opgave waterketen	1.219.850	205.110	1.424.960
Programma 9. Overheidsdienstverlening en bedrijfsvoering	3.460.989	246.182	3.707.171
Programma 10. SAW@	3.623.832	-	3.623.832
Programma 11. Basisdata	7.333.643	-195.644	7.137.999
Programma 12. Informatiehuis water	2.766.837	-186.540	2.580.297
Totaal	**47.630.832**	**285.123**	**47.915.955**

Korte toegelicht:
In programma 3 worden een aantal nieuwe DVO's toegevoegd, maar ook voor een aantal projecten de begroting naar beneden bijgesteld. De wijziging in programma 4 betreft het overhevelen van budget van dat programma naar programma 9 voor project Audits. Programma 7 en 8 betreft vrijwel uitsluitend nieuwe DVO's.

Classificatie: hWh Openbaar

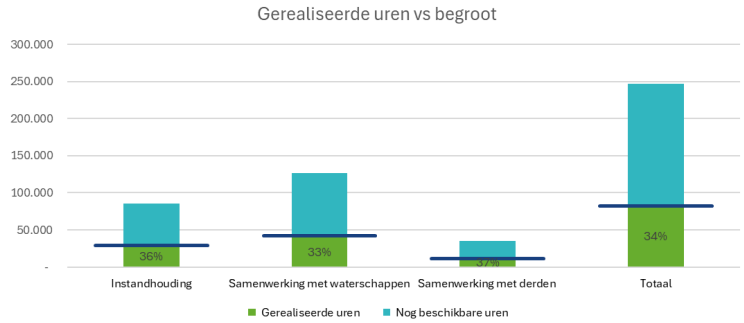
In progamma 9 worden naast het project audits nog 2 nieuwe DVO's toegevoegd. In programma 11 wordt de begroting naar de laatste inzichten aangepast: minder geld nodig voor AHN, maar meer voor Beeldmateriaal. In Programma 12 wordt een DVO toegevoegd: INSPIRE en verder worden een aantal projectbegrotingen bijgesteld.

Een uitgebreide lijst met iedere individuele wijziging op projectniveau wordt gegeven in hoofdstuk 1.1 Begrotingswijzigingen van het bestand Berap 1 Bijlage.

6 Formatie en capaciteit

6.1 Begrote en gerealiseerde uren

Een belangrijke basis voor de hWh begroting zijn de gewerkte uren. Hieronder is een overzicht opgenomen van de begrote en gerealiseerde uren per begrotingsdeel.

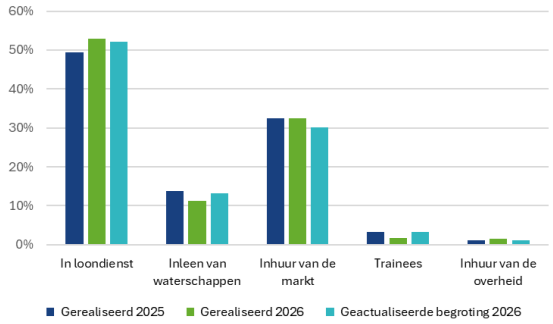

De donkerblauwe lijn geeft de begroting van de uren naar rato van de eerste vier maanden van 2026 weer. Voor een toelichting op de realisatie per programma wordt verwezen naar de bijlagen. De totale urenbesteding in 2026 ligt tot en met april (84.976 uren) in lijn met de begroting van 2026. De realisatie ligt ruim boven de realisatie van dezelfde periode in 2025 (79.397 uren), dit is een stijging van 7,0%.

Classificatie: hWh Openbaar

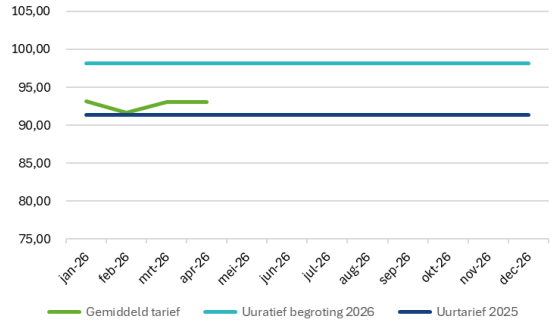
6.2 Directe uren per medewerkerscategorie

Het overzicht van de directe uren per medewerkerscategorie, uitgedrukt in een percentage van het totaal, kan als volgt worden weergegeven:

In lijn met eerdere rapportages zien we een stijging van het aandeel medewerkers in loondienst. Waterschappen ervaren nog steeds de krapte op de arbeidsmarkt, waardoor er minder ruimte is om medewerkers vanuit de waterschappen uit te lenen aan een project bij hWh. Tot nu lukt het hWh om dit op te vangen met inhuur.

6.3 Gemiddelde uurtarieven

Het gerealiseerde uurtarief in april is € 93,13. Dit ligt € 5,04 onder het begrotingstarief. Ten opzichte van de vorige rapportage is het gemiddelde uurtarief gestegen door nieuwe afspraken in de CAO. Per 1 januari 2026 zijn alle schaalbedragen en salarissen verhoogd met 1,0%. Per 1 maart 2026 zijn alle schaalbedragen en salarissen verhoogd met de jaarmutatie van de CPI van het CBS over het jaar 2025. Deze is vastgesteld op 3,3%.

6.4 Aantal medewerkers, FTE en ziekteverzuim

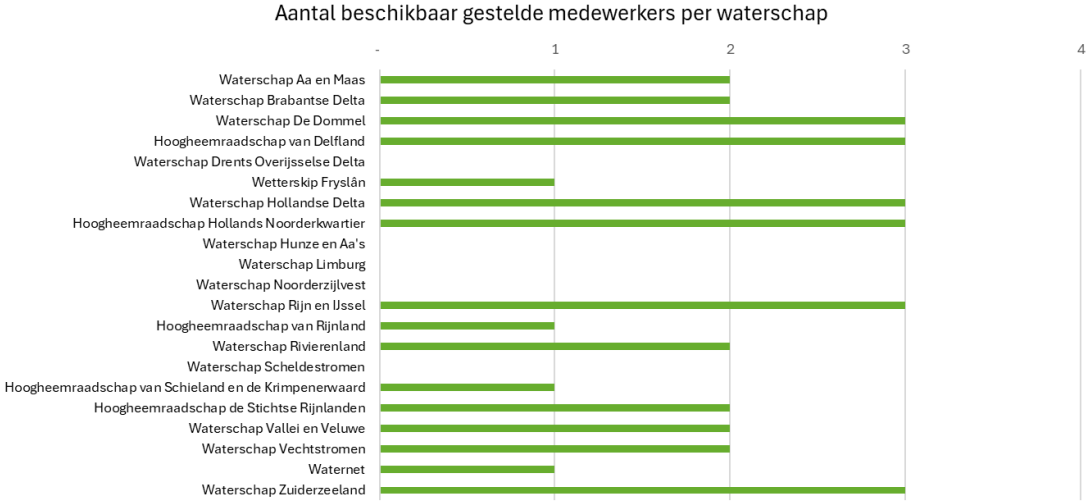
	Stand op 30-04-2026	Stand op 31-12-2025
In loondienst	92	88
Inleen van waterschappen	29	32
Inhuur van de markt	74	77
Stagiair	-	-
Trainees	3	3
Inhuur van de overheid	3	3
Totaal bekostigd door hWh	*201*	*203*
Facilitering werkplek	14	13
Totaal gefaciliteerd door hWh	**215**	**216**

Het aantal medewerkers werkzaam bij hWh bedroeg op 30 april 2026: 201 (31 december 2025: 203). Daarnaast faciliteren we een werkplek voor nog eens 14 medewerkers voor onze samenwerkingsprogramma's.
Het aantal medewerkers in loondienst blijft gestaag stijgen. In aantal medewerkers (headcount) zijn dit er nu 92. Dat is 46% van het totaal. Gemiddeld genomen is het FTE-percentage van eigen medewerkers hoger dan van inleen en inhuur. Deze 46% van het aantal medewerkers in loondienst boekt in totaal 53% van de gewerkte uren.
Het aantal inleen van de waterschappen en inhuur neemt licht af.
Het ziekteverzuim van medewerkers in loondienst is in de eerste vier maanden van 2026 gemiddeld 6,4%. Dit ligt boven onze streefnorm van 3,7%. Dit komt met name door langdurige afwezigheid, die grotendeels niet-werk gerelateerde oorzaken kent.

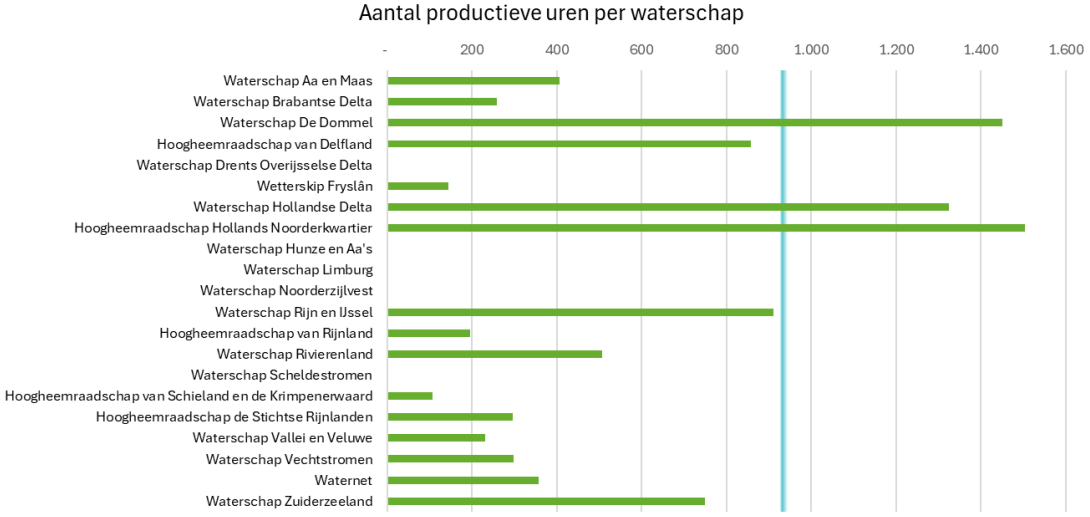
Classificatie: hWh Openbaar

6.5 Inzet capaciteit vanuit waterschappen

Een van de uitgangspunten in de werkwijze van hWh is dat het werk voor en door de waterschappen wordt uitgevoerd. Dit betekent dat ingeleende waterschappers aan hWh activiteiten meewerken, om zo tot gezamenlijke en gedragen resultaten te komen. In het eerste tertiaal van 2026 hebben in totaal 34 medewerkers vanuit de waterschappen uren ingezet binnen hWh.

In onderstaande grafiek wordt weergegeven hoeveel productieve uren er zijn gewerkt door de ingeleende waterschappers op hWh activiteiten. In het algemeen bestuur van 13 november 2025 is de afspraak met de waterschappen herbevestigd dat we ernaar streven dat ieder waterschap minimaal ongeveer 2.800 uur per jaar aan hWh bijdraagt. Deze norm is in de grafiek zichtbaar gemaakt met de aqua streep. Op dit moment geven 3 van de 21 waterschappen voldoende invulling aan de flexibele schil van hWh. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat de uren die waterschappers besteden aan deelname aan overleggen en/of opdrachtgevende gremia (zoals I-Beraad en Opgave overleggen) niet in dit overzicht wordt meegenomen, hoewel deze uren substantieel kunnen zijn. Voor De Dommel geldt nog specifiek dat naast de capaciteit in uren, ook personele zaken worden verzorgd.

Classificatie: hWh Openbaar

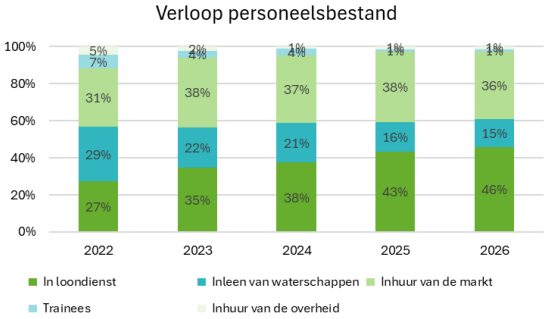
6.6 Afgeronde vacatures en verdeling herkomst capaciteit

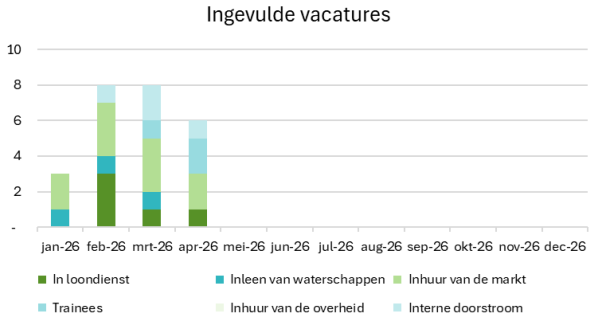
In de eerste 4 maanden van 2026 heeft capaciteitsmanagement 26 nieuwe aanvragen ingevuld, 27 contracten verlengd en 11 doorstromingen gerealiseerd. Hiermee voldoen we aan de vraag van de organisatie en dragen we bij aan continuïteit, kennisbehoud en duurzame inzetbaarheid.

In de afgelopen maanden is het gelukt om meerdere (moeilijk) vervulbare vaste functies succesvol in te vullen. Vacatures die langdurig openstonden, hebben in een veranderende arbeidsmarkt alsnog geleid tot geschikte kandidaten. De beweging in de markt, mede ingegeven door de Wet DBA, heeft ertoe geleid dat meer professionals de voorkeur geven aan een vast dienstverband, wat een positieve invloed heeft gehad op de wervingsmogelijkheden. De verwachting is dat we dat ook in de aankomende maanden zullen ervaren.

Het traineeprogramma blijft een belangrijk instrument voor duurzame instroom. Dit jaar zijn nog eens 2 extra trainees aangenomen, waarmee blijvend wordt geïnvesteerd in talentontwikkeling en toekomstige personele continuïteit.

Onderstaande diagrammen zijn berekend op basis van aantal medewerkers, zonder daarbij rekening te houden met parttimefactor.

Classificatie: hWh Openbaar

7 Programmaverantwoording - instandhouding

7.1 Programma 1 Bestuur en organisatie

Inleiding
Het programma Bestuur en organisatie ondersteunt zowel de interne organisatie als het bestuur van hWh. Conform het Jaarplan Instandhouding hWh 2026 werken we via de thema's Wendbaar, Weerbaar en Welzijn aan verdere versteviging en professionalisering van de hWh-organisatie. De belangrijkste voortgang in de hieruit voortvloeiende projecten worden hieronder kort toegelicht.

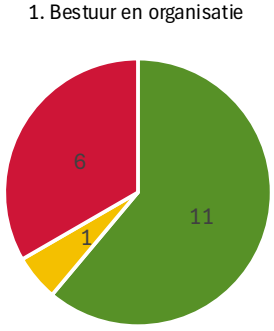
Transitie opdrachtgeverschap
In 2025 is vanuit de waterschappen een aantal nieuwe gremia ingericht om het opdrachtgeverschap voor hWh meer toekomst-vast en wendbaar te maken. In de eerste maanden van 2026 zijn het I-Beraad, DIT-beraad, Dienstenberaad en Overkoepelend Thema Overleg van start gegaan. Zowel de samenwerking binnen de gremia alsook tussen de verschillende gremia krijgt middels kick-off's en afstemming in de praktijk verder vorm. Een aandachtspunt hierbij is dat er in de bemensing veel wisselingen zijn geweest. De Opgave Overleggen zijn voor alle programma's operationeel en worden komende periode nog verder uitgebreid met waterschappers om de bemensing volledig op orde te krijgen. De overige nieuwe gremia (I-Beraad, DIT-Beraad, Dienstenberaad en OTO) zijn qua bemensing inmiddels volledig ingericht en van start gegaan.

Professionele hWh-organisatie
- hWh is eind 2025 aangesloten op het Security Operations Center (SOC) en is week 2 van 2026 live gegaan met de 24/7 dienstverlening door Thales.
- AI geletterdheid heeft ook in de eerste maanden van 2026 binnen hWh veel aandacht gekregen, onder andere door (begeleiding bij) de uitrol en toepassing van Co-pilot.
- Begin 2026 is een vernieuwd intranet opgeleverd met een verbeterde inrichting en nieuwe functionaliteit, zoals een chatbot waarmee de komende tijd geëxperimenteerd wordt. De komende tijd wordt gewerkt aan een nieuwe website.
- In februari 2026 is een nieuw reserveringssysteem geïmplementeerd voor het reserveren van vergaderruimtes in het vergadercentrum. Waterschappers en hWh-medewerkers kunnen hierdoor makkelijker ruimtes reserveren, synchroniseren met Outlook en voorzien van extra services.
- Een eerste versie van een business continuity plan is opgeleverd, om de hWh organisatie voor te bereiden op crisissituaties. Dit plan wordt komende tijd verder uitgewerkt.

Start projectenpoule
Op 1 maart is een nieuwe peoplemanager gestart als vaste leidinggevende voor de medewerkers in de flexibele 'projectenpoule'. Dit betreft de groep medewerkers die binnen hWh in wisselende projecten kunnen worden ingezet. Hiermee zorgen we er enerzijds voor dat de ontwikkeling van medewerkers over de projecten heen voldoende wordt gestimuleerd en begeleid. Anderzijds draagt de poule bij aan het flexibel en snel kunnen inzetten van capaciteit over de projecten heen.

Finance & Control
In de eerste maanden van het jaar heeft de controle door de accountant plaatsgevonden. De jaarstukken, inclusief de nieuwe werkwijze met rechtmatigheidsverantwoording, zijn goedgekeurd. Dit bevestigt dat de financiële processen en verantwoording op orde zijn.

Financieel verwachten we een overschrijding van de begroting op Financien, Informatieveiligheid, HR en Inkoop & Contractmanagement, kwaliteitsverbetering. Deze onderdelen scoren hierdoor rood. Dit komt hoofdzakelijk door extra inhuurkosten ter vervanging van (niet werk-gerelateerde) langdurige uitval van medewerkers op deze afdelingen. We boeken de renteinkomsten voor een voorschot op de subsidie van PCP-Wise op dat project, hoewel het in dit programma was begroot, dat zorgt voor een negatief effect van € 0,2 miljoen hier en een meevaller bij Kennis en Verbinden. Deze budgetoverschrijdingen kunnen binnen het programma worden opgevangen, onder andere uit de begrotingspost onvoorzien en grotere opbrengst doorbelastingen binnen capaciteitsmanagement. We verwachten dus dat het programma als geheel binnen de begroting blijft. We verwachten per saldo een overschot op het programma van € 276.500.

Aantal projecten per statuskleur

Classificatie: hWh Openbaar

7.2 Programma 2 Kennis en verbinden

Inleiding en maatschappelijk belang
Het programma Kennis en Verbinden bouwt belangrijke kennis op die we nodig hebben om ons werk voor de waterschappen goed te kunnen uitvoeren, ook in andere programma's. Denk bijvoorbeeld aan kennis rondom digitale transformatie en AI.
Daarnaast organiseren we de kwaliteitsborging en faciliteren we de waterschappen in hun samenwerking, onder andere door het bieden van een vergadercentrum en het organiseren van de Water-Infodag. Kennis en verbinden zorgt daarnaast voor het onderhouden van relaties met de Unie van Waterschappen en de Stowa en heeft als doel voor 2026 om haar rol als trusted advisor voor de waterschappen te versterken. We ondersteunen de Unie van Waterschappen in de vertegenwoordiging in landelijke overleggen die mogelijk bijdragen aan een uitwerking van de ambities uit de Vaarkaart.

Resultaten
PCP-WISE *(Pre-Commercial-Procurement Watermanagement Innovation from Space for European climate resilience)*
hWh doet mee in een consortium van 26 partijen, onder andere met de STOWA en Universiteit Twente. We organiseren een aanbesteding die marktpartijen uitdaagt om met innovatieve oplossingen te komen die meer inzicht bieden in de bodemvocht-situatie op basis van satellietwaarnemingen.

In januari bleek dat de interesse vanuit de markt voor dit project onverwacht groot was. Maar liefst 25 consortia hebben ingeschreven, waaronder een aantal Nederlandse. We hebben 5 consortia geselecteerd die in het eerste tertiaal bezig zijn geweest om een ontwerp te maken van hun oplossing. Het is de bedoeling om in het 2e tertiaal van 2026 van deze partijen er 3 te selecteren die een oplossing mogen uitwerken tot een 'Proof of concept'.

Nieuwe technologieën en ontwikkelingen
Op het gebied van AI liggen veel kansen om waterschappen te ondersteunen. Dat is niet alleen een kwestie van techniek, ook ethiek en duurzaamheid zijn hiervoor relevante thema's. hWh heeft een verkenning van de inzet van AI-instrumenten in het waterbeheer uitgevoerd in samenwerking met onder andere Deltares. Ook is in het eerste tertiaal een plan opgesteld om samenhang te brengen in de verschillende AI-trajecten die de waterschappen initiëren binnen hWh.

Daarnaast heeft hWh een verkenning uitgevoerd op het gebied van quantum computing. Met name de ontwikkelingen op het vlak van quantum-sensoren lijken kansrijk voor waterschapstoepassingen. Zelfs op korte termijn ontstaan hierdoor mogelijkheden voor nieuwe vormen van metingen.

Tot slot heeft hWh een bijdrage geleverd aan de sectorale datastrategie en aan de eerste activiteiten die voortvloeien uit de Nederlandse Digitalisering Strategie (NDS), met name op strategische digitale autonomie.

Waterinfodag: van data naar daadkracht
Op 27 maart 2026 organiseerde hWh weer de jaarlijkse Waterinfodag samen met STOWA, IHW en Rijkwaterstaat. De 980 bezoekers, afkomstig van waterschappen, bedrijven, provincies, gemeente en Rijk, en 80 exposanten waardeerden de editie 2026 met een 8,6. Het thema "Van Data naar Daadkracht" benadrukte het belang van samenwerking tussen techniek, beleid en praktijk om van inzicht naar impact te komen en waterdata beter te benutten voor beter en duurzamer waterbeheer.

Classificatie: hWh Openbaar

Aantal projecten per statuskleur

De activiteiten binnen het programma Kennis en verbinden verlopen conform begroting. Er blijft naar verwachting ongeveer € 240.000 over aan het einde van het jaar, dat kan voornamelijk worden verklaard doordat in de begroting van het Vergadercentrum rekening is gehouden met een investering in de inventaris. Deze investering wordt geactiveerd, waardoor de kosten in 2026 lager uitvallen dan begroot. Daarnaast wordt de rente die wordt ontvangen over het voorschot voor de subsidie van PCP-Wise nu ten bate van dit programma wordt geboekt, terwijl dit op programma 1 was begroot.

Classificatie: hWh Openbaar

Deel 2: Samenwerking met waterschappen

In deel 2 worden de begrotingsprogramma's waterschappen uitgewerkt. Dit betreft de volgende begrotingsprogramma's:

- Diensten & beheer (incl. Kassiersfunctie)
- Collectieve Thema's
- Ontwikkelthema waterschappen
- Opgave waterveiligheid
- Opgave watersysteem
- Opgave waterketen
- Overheidsdienstverlening en bedrijfsvoering

8 Programmaverantwoording – samenwerking met waterschappen

8.1 Programma 3 Diensten & Beheer (incl. Kassiersfunctie)

Inleiding en maatschappelijk belang

Sinds 2025 levert hWh structurele dienstverlening aan de waterschappen gebundeld in het begrotingsprogramma Diensten & Beheer. Hiermee streven we meerdere doelen na: het verlagen van de ICT-kosten van waterschappen, het verhogen van de kwaliteit van dienstverlening, het verminderen van de kwetsbaarheid van de waterschappen en het efficiënter inzetten van schaarse capaciteit. Diensten & Beheer levert deskundigheid en expertise aan de waterschappen en vormt tegelijkertijd een verbindende schakel tussen de waterschappen en de markt.

Resultaten

Het CERT-WM ontwikkelt zich momenteel in hoog tempo tot een volwassen, robuuste en sector breed gedragen cyberbeveiligingsorganisatie. Ondanks een moeilijke arbeidsmarkt lukt het CERT-WM uit te breiden met nieuwe cyberexperts. Daarnaast is de CERT-WM 24/7 piketdienst operationeel gegaan en is inmiddels meerdere malen succesvol ingezet. De tot nu toe gemelde incidenten bleken na analyse "false positives" te zijn en waren niet ernstig van aard. Dit bevestigt wel dat de piketdienst goed functioneert. Een belangrijk aandachtspunt blijft de positionering en mandatering van het CERT-WM binnen de sector; ondanks succesvol uitgevoerde SIM3-audits heeft formele aanwijzing door het Ministerie van I&W als sectoraal CERT nog niet plaatsgevonden. Dit is een belangrijke stap om te borgen dat het CERT-WM haar informatiepositie binnen de landelijke keten van informatieveiligheidsinstanties behoudt. De Unie is hierover in gesprek met het Ministerie van I&W.

Datastromen

Op 20 februari 2026 is hWh, namens de waterschappen, officieel toegevoegd als deelnemer aan het Federatief Datastelsel (FDS). Binnen het FDS worden datasets vanuit het Gegevensknooppunt Waterschappen aangeboden. Daar zijn we trots op, want hiermee laten we zien dat we koploper zijn in het gestructureerd aanbieden van (open) data volgens de basisprincipes van het FDS. Voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen heeft het team Datastromen betrouwbare en actuele data over waterschapsgrenzen aangeleverd, zodat gemeenten alle adressen van een stempas kunnen voorzien.

TMX

De Europese aanbesteding voor een Technology Provider, die de software en de firmware gaat leveren is definitief gegund. Hiermee kan de continuïteit van de huidige TMX-dienstverlening structureel worden geborgd. Parallel zal de leverancier stapsgewijs gaan werken aan de ontwikkeling van een nieuwe robuuste oplossing.

Belangrijkste knelpunten van de afgelopen tijd

Vangstregistratie

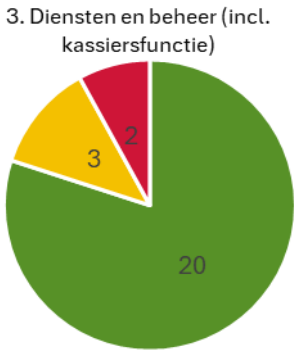
De verwachting was dat de nieuwe release van de Vangstregistratie-app afgelopen februari voor verbetering van de performance zou zorgen. Helaas bleek dit niet het geval. Er was geen verbetering van performance en ook leed de stabiliteit van de applicatie eronder. Omwille van de urgentie heeft

Classificatie: hWh Openbaar

hWh een team opgezet voor een inhoudelijke analyse van de problematiek. Dit ging in nauwe samenspraak met de vertegenwoordigers van muskusrattenbestrijding. Inmiddels heeft de leverancier een oplossing gezorgd en lijkt de stabiliteit weer in orde is. De komende tijd blijft de performance van de app onze aandacht vragen, vandaar dat deze dienst rood scoort.

SOC
Op operationeel niveau verlopen de werkzaamheden naar behoren. Inmiddels zijn vijf waterschappen naar tevredenheid aangesloten op het SOC met hun kantoorautomatiserings-netwerk. Er zijn echter mogelijke interpretatieverschillen tussen hWh en de leverancier over contractuele afspraken over de doorontwikkeling op lange termijn, waarover we met elkaar in gesprek zijn. Dit zal de komende periode een aandachtspunt blijven, vandaar de rode score. We informeren de waterschappen hierover steeds nauwgezet.

We verwachten het programma op totaal af te sluiten met een positief saldo van € 585.000. Het grootste verwachte overschot zit in TMX. Daar is een vacature nog niet ingevuld en hoeft de begrotingspost voor onvoorziene kosten niet te worden aangesproken. Verder zijn er binnen het programma meerdere diensten waarop geld over blijft doordat activiteiten goedkoper dan begroot kunnen worden uitgevoerd. Alleen SOC verwacht over budget heen te gaan, door extra inzet om knelpunten op te lossen.

Aantal projecten per statuskleur

8.2 Programma 4 Collectieve thema's

Inleiding en maatschappelijk belang
In dit programma werken waterschappen sectoraal samen om digitale transformatie veilig, efficiënt en ethisch verantwoord te implementeren. Dit doen we rond de collectieve thema's Architectuur en standaarden, Wet- en regelgeving, Informatievoorziening en privacy, Data en Digitale ethiek.

Resultaten
Thema Architectuur en standaarden, project Doorontwikkeling en gebruik WILMA: In april is de Community of Practice WaterschapsArchitecten (CoPWA) herstart. Er waren bijna 50 mensen aanwezig bij de eerste online sessie. Samenwerking en uitwisseling tussen architecten is essentieel voor sectorale groei naar volwassenheid en de basis voor samenwerking op digitale autonomie.
In februari ontving hWh een prijs van Solventa voor het gezamenlijke succes van de architectuuropleidingen voor waterschappers in de sector. De prijs is een erkenning voor de impact van deze samenwerking die architectuurkennis binnen de sector versterkt en ook andere sectoren inspireert. Zie ook het volgende artikel.

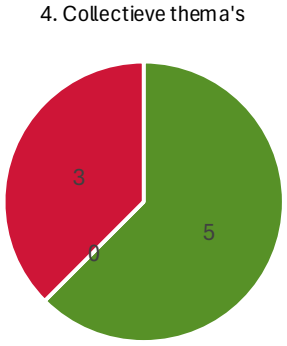
Thema Wet- en regelgeving, project: Oplevering rapport Uitvoeringslasten van de AI-verordening
In opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) is door de themagroep Wet- en regelgeving onderzoek gedaan naar de uitvoeringslasten van de AI-verordening. Doel was om gedetailleerd inzicht te krijgen in de implementatiekosten van de AI-verordening bij waterschappen. Er zijn drie successen te vieren: 1. Het rapport is door BZK zeer goed ontvangen. 2. Er is gekozen voor een nieuwe aanpak van groepsinterviews. Dit leidde tot gezamenlijke duiding van complexe begrippen en beoordelingskaders. 3. Dergelijke onderzoeken werden eerder door consultants uitgevoerd. De toegevoegde waarde van uitvoering door hWh – met steun van de UvW – is groot, door diep begrip van de sector en samenwerking met de waterschappen en vergroot eigenaarschap. Dit heeft positieve invloed op de toepasbaarheid.

Thema Informatieveiligheid en privacy, project: Werkgroep versterken weerbaarheid kantoorautomatisering (IT)
Het voorstel voor de opstart van de 'Werkgroep versterken weerbaarheid kantoorautomatisering (IT)' is aangenomen door het Overkoepelend Thema Overleg (OTO) en de eerste sessie is in mei 2026 gepland. Deze werkgroep is gericht op het delen van kennis en het creëren van sectorbreed toepasbare producten op het gebied van cybersecurity voor IT. Daarnaast wordt er ingezet op uitwisseling en samenwerking tussen IT en OT, ondersteund door voortrekkers uit de sector.

Classificatie: hWh Openbaar

Losstaand initiatiefvoorstel: Strategische Digitale autonomie (in ontwikkeling)
Het doel van dit aankomende project is om de waterschappen te ondersteunen in het realiseren van hun prioriteiten onder de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS). We doen dit door een praktische invulling te geven aan sectorale samenwerking, in directe afstemming met de UvW . Het project bouwt voort op het in 2025 door hWh uitgevoerde onderzoek 'Handelingsperspectieven voor de waterschappen bij risicovolle IT-afhankelijkheden', en zo werken we risico gestuurd en gebaseerd op de kansen van de NDS, naar meer weerbaarheid, veerkracht en betrouwbaarheid voor de sector.

De begroting voor 2026 is ingedeeld in thema's op basis van het programmaplan. Op programmaniveau verwachten we een positief saldo € 214.403, maar werken we hard om meer te realiseren. Op themaniveau zijn er flinke afwijkingen van het budget. Collectieve Thema's werkt op basis van één overkoepelende DVO, maar we werken toe naar een passend budget voor elk thema zodat we bij elk volgende BERAP het totale bedrag beter kunnen verdelen. Deze ontwikkeling wordt nu al maandelijks bijgehouden en bij grote afwijkingen wordt het OTO geïnformeerd. Op basis van de huidige indeling zijn er 3 grote afwijkingen: op architectuur e standaarden een overschrijding van € 265.933, Wet- en regelgeving verwacht nu een overschot van € 200.241 en Data en ethiek verwacht € 211.397 over te houden. Het echte overschot komt vooral door Data en Ethiek, waar we balanceren tussen ons hoge ambitieniveau en onze beperkte groeicapaciteit.

Aantal projecten per statuskleur

8.3 Programma 5 Ontwikkelthema Waterschappen

Inleiding en maatschappelijk belang
De waterschappen helpen elkaar in hun reis naar een getransformeerd waterschap, zoals beschreven in de Vaarkaart, digitaal op koers. Het programma 'ontwikkelthema Waterschappen' is navigator van deze reis. We inspireren de waterschappen om slim gebruik te maken van data, nieuwe digitaal gedreven technologieën en moderne manieren van samenwerking. Hierbij faciliteren we zowel het samen werken als het samen leren. Het beoogd maatschappelijk belang is dat de waterschappen hiermee hun kerntaken beter en kostenefficiënter kunnen uitvoeren én dat ze bijdragen aan klimaatadaptatie en energietransitie.

Vanuit het ontwikkelthema waterschappen werken we de komende vijf jaar werken aan drie hoofddoelen: ontwikkelen & veranderen, verkennen & kennisontwikkeling en experimenteren & innoveren.

Resultaten
Ontwikkelen & veranderen: We boeken vooruitgang op het versterken van ontwikkelen en veranderen door meerdere activiteiten:
- Het programma voor HR-professionals als 'transitiepartner' is opgestart en we hebben een memo gemaakt die ervoor zorgt dat waterschappen handvatten hebben om het gesprek te voeren over deze rol.
- We zetten stappen naar een gezamenlijke strategische leer- en ontwikkelagenda, waarin we leer- en ontwikkelvragen voor het programma verzamelen en prioriteren.
- Elke maand organiseren we 'pitstops' waarin waterschappers kennismaken met actuele innovaties. In januari kwamen onder meer beverdetectie via glasvezel en een AI-experiment voor stakeholdermonitoring aan bod.

Verkennen & kennisontwikkeling: Dit onderdeel richt zich op toekomstonderzoek zoals horizonscanning en het opdoen en delen van kennis, zodat we zicht houden op digitale ontwikkelingen en onze rol als kennispartner voor de transformatieopgave van waterschappen blijven versterken.

We hebben twee toekomstsessies georganiseerd over de toekomst van waterveiligheid en waterbeheer. Daarmee leggen we een fundament voor gezamenlijk nadenken over de toekomst en

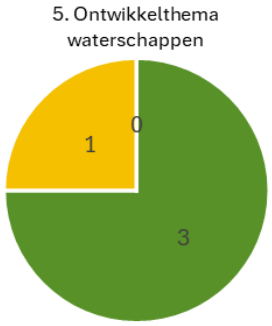
Classificatie: hWh Openbaar

ondersteunen we de menselijke kant van transformatie, omdat nadrukkelijk het denken in andere mogelijkheden wordt gestimuleerd. We hebben gewerkt aan het duidelijk toelichten het belang van toekomstonderzoek in digitaal denken en doen. Daarvoor hebben we de verbinding met Stichting Toekomstbeeld der Techniek gelegd. In 2026 streven we ernaar drie breed toepasbare kennisproducten op te leveren. De verkenning naar digitale duurzaamheid is al gestart, de thema's quantum en autonome systemen en robotisering volgen in het tweede trimester.

Experimenteren & innoveren: Tijdens het DIT-beraad zijn er zeven innovaties voorgesteld. Vanuit het portfolioproces is besloten om met vijf daarvan verder te gaan. Een voorbeeld hiervan is het detecteren van Vivianiet in zuiveringsslib met behulp van AI. Hierdoor krijgen technologen direct inzicht in de slibmonsters, zodat de resultaten van de zuivering sneller bekend zijn. De eerste fase van dit experiment is bijna afgerond en geeft voldoende resultaat om hiermee verder te gaan.

Daarnaast heeft de tweede editie van ImpactLab plaatsgevonden, mede door aanpassingen en een extra samenwerkingsdag, een duidelijke verbetering ten opzichte van de eerste editie. Deelnemers waarderen het programma met een 8,7 (tegenover 8,3 de eerste keer). Prototypes zijn verder ontwikkeld en de leerwinst is vooral zichtbaar in verbinding en samenwerking binnen de sector.

Algemene activiteiten
Vanwege onze specifieke kennis worden we regelmatig gevraagd door waterschappen en partners. Recent waren we als spreker en sessiebegeleider betrokken bij Platform WOW, een sessie van de Rijks Innovatie Community en de podcast over digitaal leiderschap van het Rijk.

Aantal projecten per statuskleur

De individuele projecten binnen het programma verlopen conform begroting. Het ontwikkelbudget van programma 5 wordt naar verwachting in z'n geheel gebruikt. Omdat hier het risico bestaat dat we zowel in tijd als in geld onze doelen niet volledig halen staat dit project op oranje.

In de overige projecten is er ruimte om eventuele tegenvallers op te vangen. Het verwachte financiële overschot van € 90.000 wordt gevoed vanuit het onderdeel Innoveren & Experimenteren en het onderdeel Verkennen & Kennisontwikkeling. Door minder capaciteit worden niet alle begrote uren besteed.

8.4 Programma 6 Opgave waterveiligheid

Inleiding en maatschappelijk belang
Het programma Waterveiligheid levert concrete voorzieningen voor de waterschappen: systemen die het beheer van waterkeringen ondersteunen, standaarden die zorgen voor eenduidige werkwijzen en data die uitwisselbaar en herbruikbaar is in de hele keten. Daarmee werken we aan efficiënter en effectiever beheer van waterveiligheidsassets, betere samenwerking met partners en betere informatie voor beheer, inrichting en crisisbestrijding. Zo versterken we de basis voor actuele, betrouwbare en vergelijkbare informatie tegen lagere kosten en met minder kwetsbaarheid. Hiermee draagt het programma bij aan een veilig en toekomstbestendig waterbeheer in Nederland.

Resultaten
HEEL
Het HEEL-programma (Herleidbaar, Eenduidig en Expliciet werken over de hele Levenscyclus) voert op drie vlakken activiteiten uit: verankeren, verbinden en verbreden. Op alle onderdelen zijn in het eerste tertiaal van 2026 resultaten geboekt: de implementatieproducten (zoals de roadmap) van HEEL zijn opgeschoond en aangevuld, bijvoorbeeld met het onderdeel 'Snel op weg met HEEL' waar nieuwe gebruikers snel wegwijs worden gemaakt in de producten en ondersteuning, ook is er een workshop ontwikkeld waarin aan directies van waterschappen het belang van HEEL wordt toegelicht. De verbreding richt zich in 2026 op het toepassen van de HEEL-systematiek op de waterketen en -systeem. Daarbij hebben we bijeenkomsten georganiseerd en aansluiting gezocht met de spelers binnen de

Classificatie: hWh Openbaar

waterketen. Verbinding wordt vormgegeven door aan te sluiten bij BIM (Building Information Model) en AM (Asset Management) werkgroepen.
Concrete resultaten:

- **Gebruik:** Steeds meer waterschappen melden dat HEEL hun interne Systems Engineering (SE) ontwikkeling versnelt ("Door de landelijke ontwikkeling van de SE-werkwijze met HEEL komt de ontwikkeling van de werkwijze binnen mijn waterschap in een stroomversnelling."). De SE-werkwijze bevat uiteenlopende processen zoals het klanteisenproces, specificatieproces en verificatie & validatie.
- **Organisatie:** HEEL faciliteert trainingen, community vorming en uitwisseling van ervaringen.
- **Verandering:** Beheer en projectorganisatie binnen de waterschappen stemmen hun werkwijzen beter op elkaar af.
- **Beoogd effect:** "First-time-right" bouwen en minder faalkosten.
- **Uitdaging:** Verschillen in volwassenheid tussen waterschappen → behoefte aan maatwerkondersteuning.

Ontwikkelingen waar we de komende maanden aandacht aan besteden zijn: verdere implementatie-producten (o.a. bijeenkomsten en voorbeelden delen), congres, aanscherping inhoud website, ondersteunende producten voor waterketen (uitbreiding WBS en overzichtsplaat waterketen), diverse basisspecificaties en de community inhoudelijk verder vullen.

Ontwikkelingen in de komende maanden
Aanstellen van een coördinator vanuit de waterschappen voor BOI (beoordelings- en ontwerpinstrumentarium) en het opstellen van een business case voor een 3D legger.

Aantal projecten per statuskleur

Beide projecten binnen dit programma hebben een status groen en hier worden geen grote risico's voorzien. We koersen op de beoogde opbrengst en kwaliteit. Dit alles lijkt binnen budget te kunnen worden uitgevoerd. We verwachten een overschot van € 73.187 op het totale programma.

8.5 Programma 7 Opgave watersysteem

Inleiding en maatschappelijk belang
Het programma Watersysteem levert concrete voorzieningen voor de waterschappen: systemen en tools die het dagelijks beheer van het watersysteem ondersteunen, standaarden die zorgen voor eenduidige gegevensverwerking en data die uitwisselbaar en toepasbaar is voor hydrologen, ecologen en watersysteembeheerders. Zo bouwen we aan een gezamenlijke informatiebasis voor beter inzicht, sneller handelen en beter (met de ketenpartners) afgestemd waterbeheer. Het programma helpt op deze wijze de waterschappen om het waterbeheer slimmer, sneller en transparanter te maken, nu en in de toekomst. Dat is cruciaal voor droge voeten, voldoende water en een gezonde natuur.

Resultaten
BIM voor waterschappen
BIM staat voor Bouw informatie Model. Dat is een 3D-schematisatie/standaard waarin het ontwerp van een zuivering, kering, gemaal, etc. wordt opgesteld. Waterschappen maken meer en meer gebruik van deze standaard. Een aantal waterschappen heeft zich in de afgelopen jaren verenigd in een werkgroep BIM voor waterschappen.
Deze werkgroep heeft in 2025 en 2026 een zetje gekregen door het aanstellen van een communitymanager bij hWh. Concrete resultaten die geboekt zijn:

- het samen met de waterschappen en markt organiseren van een BIM-bijeenkomst bij WDOD;

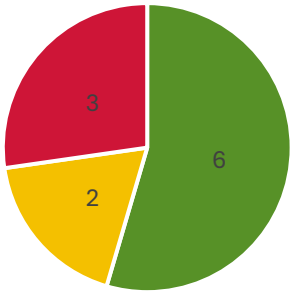
Classificatie: hWh Openbaar

- het opstellen van een roadmap “BIM bij de waterschappen”;
- het uitgroeien tot een samenwerking waarin alle waterschappen zijn vertegenwoordigd;
- het opstellen van breed in te zetten standaarden voor 3D-ontwerpen;
- aanhaken van de markt bij de werkgroep.

WIWB
Na de ontbinding van het contract voor realisatie van WIWB 2.0 eind 2025 is begin 2026 een oplossing gezocht om zowel op de korte als de lange termijn de benodigde continuïteit te waarborgen. De data die binnen WIWB beschikbaar is, is van belang voor de besluitvorming van de waterschappen over watertekorten en -overschotten. Voor 2026 zijn met de leverancier van WIWB1.0 afspraken gemaakt, op basis waarvan de dienstverlening wordt gecontinueerd.
Voor de periode na 2026 is voor de WIWB-functionaliteit samen met de waterschappen een realisatiepad opgesteld. In het tweede deel van 2026 concretiseren we dit verder en realiseren we de faciliteit.

Ontwikkelingen in de komende maanden
- Opleveren van een projectenplatform waarin alle waterschappen hun toekomstige realisatieprojecten invoeren. Met het projectenplatform Waterschapswerken geven de waterschappen een actueel inzicht aan marktpartijen, collega waterschappen en overige instellingen (zoals onderzoeksinstituten) in de voorgenomen bouwprojecten en ingenieursdiensten op korte en langere termijn.
- Inzicht in de overname van de Aquathermieviewer vanuit de Unie van Waterschappen.
- Realisatie van een materialenpaspoort. Het materialenpaspoort is een middel om het materiaalgebruik in assets en de duurzaamheidsprestaties hiervan eenduidig inzichtelijk te maken.

7. Opgave watersysteem

Aantal projecten per statuskleur

De drie projecten die op rood staan zijn Waterschadeschatter doordat dit project grotendeels stilstaat, IV Slim omdat we een overschrijding van € 25.000 voorzien en BIM omdat hier een overschrijding van € 10.828 verwachten t.o.v. de begroting. De financiële tekorten worden ruim gecompenseerd door onder andere de financiële ruimte bij Waterschadeschatter en Productowner (door onderbezetting). Voor het totale programma wordt daarom verwacht dat het met € 89.267 ruim binnen de begroting blijft.

8.6 Programma 8 Opgave waterketen

Inleiding en maatschappelijk belang
Het programma Waterketen levert systemen en tools die inzicht geven in het functioneren van waterzuiveringen, standaarden die zorgen voor eenduidige processen en KPI’s, en data die beter uitwisselbaar en vergelijkbaar is tussen organisaties. Daarmee versterken we beheer, onderhoud en sturing in de waterketen en maken we gezamenlijke analyse en benchmarking mogelijk. Zo ontstaat een robuuste informatiebasis die de samenwerking tussen waterschappen ondersteunt en bijdraagt aan doelmatiger en consistenter werken in de hele waterketen. Daarmee helpen we de waterschappen om de toenemende uitdagingen in de waterzuivering aan te kunnen en bij te dragen aan een circulaire en duurzame samenleving.

Resultaten
Community of Practice Professioneel Afvalwater Transport (PAT)
Het Programma Professioneel Afvalwatertransport (PAT) richt zich op het versterken van het beheer van afvalwatertransportinfrastructuur in Nederland, zodat dit zowel nu als in de toekomst betrouwbaar blijft functioneren. Het programma is in 2024 gestart als een samenwerking tussen STOWA, Stichting RIONED, Deltares en hWh. Het programma heeft een Community of Practice (CoP)

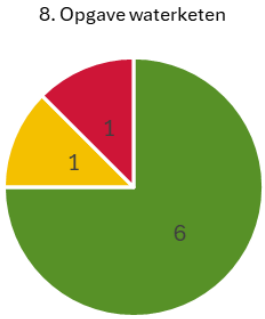
Classificatie: hWh Openbaar

ingericht waarin vakmensen uit de sector kennis ontwikkelen, delen en toepassen. Het doel is een professionele, toekomstbestendige aanpak van afvalwatertransport te realiseren.

Het programma heeft de afgelopen jaren vooral resultaat geboekt door landelijke samenwerking te organiseren en versnipperde kennis te bundelen. Vanuit de vier programmalijnen, leren van incidenten, tracé-integriteit, inspectietechnieken en data op orde, is structureel gewerkt aan beter inzicht in de staat en risico's van de snel verouderende afvalwatertransportinfrastructuur waarvan de helft 60 jaar of ouder is. Voor het eerst is er een gezamenlijke aanpak om data te standaardiseren, incidenten systematisch te registreren en analyseren, en kennis over levensduur en risicovolle leidingtracés te ontwikkelen en te borgen. Daarmee heeft PAT een fundament gelegd voor risicogestuurd beheer en vervanging van deze infrastructuur.

Ontwikkelingen in de komende maanden
- De doorontwikkeling van O-info. Het project O-info zorgt ervoor dat waterschappen hun assetdata (bijvoorbeeld over gemalen en zuiveringen) bundelen en delen, zodat ze samen beter inzicht krijgen en hun beheer en onderhoud kunnen verbeteren op basis van data.
- Opstarten van een businesscase medicijnresten. Dit project richt zich op het verkrijgen van beter inzicht in medicijnresten in afval- en oppervlaktewater door data hierover te verzamelen, te analyseren en gestandaardiseerd te ontsluiten voor monitoring, beleid en verantwoording.

Voor het gehele programma verwachten we een overschot van € 361.161. Het beschikbare ontwikkelbudget wordt nog niet volledig aangewend voor business cases. Daarnaast heeft Doorontwikkeling Z-info vertraging opgelopen, waardoor niet alle geplande werkzaamheden kunnen worden gerealiseerd. Alleen het project materialenpaspoort staat op rood door meer personele kosten. De verwachte overschrijding voor 2026 is € 3.368.

Aantal projecten per statuskleur

8.7 Programma 9 Overheidsdienstverlening en bedrijfsvoering

Inleiding en maatschappelijk belang
Het programma Overheidsdienstverlening en Bedrijfsvoering (ODB) ondersteunt de waterschappen bij processen rondom overheidsdienstverlening en bedrijfsvoering. Het beoogd maatschappelijk belang is dat gezamenlijk inkopen, contracten beheren, kennis bundelen op het gebied van ICT en cyberveiligheid borgen leidt tot lagere kosten, hogere efficiëntie en kennisdeling en leren van elkaar.

Het programma is in deze rapportageperiode herzien onder leiding van de interim programmamanager. De drie basislijnen (inkoop, contract- en leveranciersmanagement; informatiebeveiliging & privacy; en ICT: Kenniscentrum Microsoft) krijgen vorm. Lopende projecten worden tegen het licht gehouden en waar nodig bijgesteld; tegelijk worden nieuwe initiatieven verkend, waarvoor in de komende periode initiatiefvoorstellen worden ingediend. Het Opgaveoverleg ODB staat stevig en wordt verder versterkt met inhoudelijke kennis.
Met de wijziging in het programmamanagement is de basis op orde gebracht. Pijnpunten zijn aangepakt, het team is hechter geworden en de aansluiting op de andere programma's binnen hWh is verbeterd. Daarmee is een belangrijke basis gelegd, al is het programma er nog niet.

Resultaten
Collectieve inkoop en contractering
In deze rapportageperiode is door collectieve inkoop van OT Netwerkdetectie-licenties (informatiebeveiligingssoftware) een besparing van ruim €400k gerealiseerd en is de Microsoft Azure overeenkomst (gebruik van Microsoft Backoffice-producten) met vier jaar verlengd. Daarnaast is de raamovereenkomst, op basis van een verbeterplan, met de softwarebroker verlengd tot maart 2028. Parallel hieraan wordt de verkenning voor een nieuwe aanbesteding opgestart, zodat tijdig kan worden ingespeeld op het aflopen van de huidige overeenkomst.

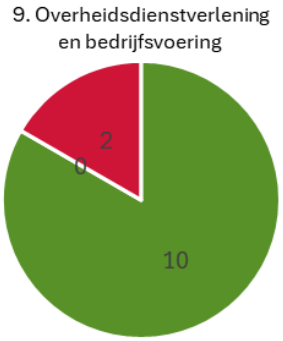
Classificatie: hWh Openbaar

Voor dit jaar waren er geen contractvernieuwingen met Microsoft voorzien. Echter op basis van recente ontwikkelingen bleek dat het zinvol was daar als sector bij aan te sluiten. De overeenkomst voor het Microsoft Azure-framework is verlengd en er zijn nieuwe juridische en commerciële voorwaarden onderhandeld. Het I-Beraad heeft hiermee ingestemd met een looptijd gelijk aan die van het Microsoft 365-framework. Een belangrijke ontwikkeling is dat hWh samen met IPO, VNG en SLM Rijk gezamenlijk optrekt in de gesprekken met Microsoft, gericht op één set juridische voorwaarden voor de gehele overheid (CTM). Thema's als digitale autonomie en soevereiniteit staan hierbij centraal. De gesprekken bevinden zich in een vergevorderd stadium; ondertekening wordt voorzien in Q2. Deze resultaten leveren een concrete bijdrage aan de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS), specifiek rondom strategisch leveranciersmanagement en sourcing.

Wet Open Overheid (WOO)
In deze rapportageperiode is een WOO-verzoek gericht aan alle waterschappen ontvangen. Dit verzoek is gezamenlijk opgepakt onder regie van hWh en in overleg met de indiener omgezet naar een informatieverzoek, dat naar tevredenheid is afgehandeld. Door één gecoördineerde aanpak is voorkomen dat elk waterschap afzonderlijk een traject zou doorlopen, met als resultaat een efficiëntere afhandeling en een consistente reactie richting de indiener.
Daarnaast hebben we de waterschappen ondersteund met kennis over de wet en bij het opstellen van plannen van aanpak voor de verplichte actieve openbaarmaking van de zeventien informatiecategorieën. Deze casus bevestigt de bredere kernboodschap van het programma: door zaken samen te doen, ontstaat winst in efficiëntie, kwaliteit en onderlinge kennisdeling.

Kenniscentrum Microsoft
Het Kenniscentrum Microsoft bevindt zich in een zoektocht naar de invulling die daadwerkelijk waarde toevoegt voor de waterschappen. De balans tussen aanbod, aansluiting op de behoefte en het bereiken van de juiste doelgroepen blijft een aandachtspunt; de situatie is daarmee nog zorgelijk.
In deze rapportageperiode zijn concrete stappen gezet om het kenniscentrum te hervormen. De richting voor de herstart is bepaald, met nadruk op de verbindende functie richting de waterschappen. Het voorstel wordt in Q2 aangeboden aan het Opgaveoverleg ODB en het I-Beraad. Ondanks de onderbezetting is een stevig activiteitenniveau gerealiseerd: zeven trainingen met in totaal 182 deelnemers vanuit alle waterschappen, een Copilot-pilot voor key users en wekelijkse en maandelijkse kennissessies. Op verzoek van de waterschappen is een Microsoft Adoptie-community opgezet en de SharePoint-omgeving opnieuw ingericht, met focus op vindbaarheid en toegankelijkheid.

Financien
Het project Kenniscentrum staat op rood door urenoverschrijdingen. We herzien momenteel de plannen en zijn hierover in overleg met het OO en het I-beraad. De keuze is dan of we binnen de huidige begroting blijven en accepteren dat we niet alle ambities waarmaken, of dat we via een aanvullende DVO extra budget vrijmaken om wel onze doelen waar te maken. Voor het project Framework Microsoft hebben we een aantal aanvullende, niet geplande activiteiten uitgevoerd die leiden tot meerkosten van ongeveer € 60.000. Daarvoor wordt een addendum voorbereid op de bestaande DVO. Bij het CERT-WM verwachten we juist € 100.000 over te houden. Op programmaniveau is de eindejaarsverwachting nu dat we precies uitkomen.

Aantal projecten per statuskleur

Classificatie: hWh Openbaar

Deel 3: Samenwerking met derden

In deel 3 worden de begrotingsprogramma's derden en kassiersfunctie uitgewerkt. Dit betreft de volgende begrotingsprogramma's:

- SAW@
- Basisdata
- IHW

De opdrachtgevers van de projecten (waterschappen en derden) organiseren zich per project in een samengesteld uitvoerend overleg. De opdracht van de waterschappen aan hWh beperkt zich tot facilitering.

De bestuurlijke aansturing ligt niet bij het bestuur van hWh. Dit deel van de begroting dient echter wel formeel door het algemeen bestuur van het Waterschapshuis te worden vastgesteld.

9 Programmaverantwoording – samenwerking met derden

9.1 Programma 10 SAW@

Inleiding en maatschappelijk belang

SaW@ staat voor Samenwerkende Waterbeheerders. Binnen dit programma werken elf waterschappen en Rijkswaterstaat samen aan een uniforme en toekomstbestendige informatievoorziening voor Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH). Centraal hierin staat een gezamenlijke VTH-applicatie, die medewerkers op kantoor en in het veld ondersteunt bij een tijdige, objectieve en traceerbare dienstverlening aan burgers en bedrijven. De deelnemers werken samen aan inrichting, beheer en doorontwikkeling van deze informatievoorziening, waarbij uniforme werkwijzen en hoge datakwaliteit centraal staan. Het beoogd maatschappelijk belang is de processen rondom VTH inzichtelijker en efficiënter te maken.

Resultaten

Transitie VTH-applicatie

De transitie naar de nieuwe VTH-applicatie (Mozard) is in volle gang. Na de succesvolle aanbesteding is een nieuwe leverancier (Abatix) gecontracteerd en gestart met de implementatie. Hiervoor is een gezamenlijk transitieplan opgesteld, met als doel de volledige overgang in Q3-2027 af te ronden. Inmiddels is de centrale configuratie gerealiseerd en wordt deze getest. Ook is een proefmigratie van de data succesvol uitgevoerd en zijn de eerste lokale implementaties gestart. Functioneel beheerders en key-users uit alle deelnemende organisaties zijn actief betrokken bij de inrichting en het testen van de applicatie. De eerste reacties van gebruikers zijn positief over de mogelijkheden van de applicatie en de inhoudelijke ondersteuning door de leverancier.

De voortgang van het project vraagt tegelijkertijd blijvende aandacht. De realisatie loopt enkele weken per kwartaal uit, waardoor de ruimte in de planning richting het derde kwartaal van 2027 beperkt is geworden. Dit vergroot het risico dat de overgang niet volledig is afgerond voordat de ondersteuning van de huidige applicatie stopt. Om dit risico te beheersen zijn aanvullende maatregelen genomen. De deelnemers pakken nu waar mogelijk activiteiten eerder en samen op. Samen met de leverancier worden voortgang en knelpunten frequenter geëvalueerd en waar nodig sneller mitigerende acties ingezet. We communiceren actief met deelnemers en eindgebruikers over de voortgang. Ook onderzoeken we of de huidige applicatie indien nodig langer ondersteund kan blijven, zodat de continuïteit van de dienstverlening voor VTH geborgd blijft.

Visie en missie SaW@ 2035

SaW@ werkt gezamenlijk aan een toekomstbestendige samenwerking voor VTH. In 2026 staat daarom ook de herijking van de visie, missie en samenwerking centraal.

Voor het eerste kwartaal was een strategische sessie gepland om de samenwerkingsovereenkomst te evalueren en gezamenlijk richting te geven aan SaW@ richting 2035. Door de wisseling van programmamanager en de prioriteit die is gegeven aan de beheersing van de transitie van de VTH-applicatie, is deze sessie doorgeschoven naar het derde kwartaal van2026.

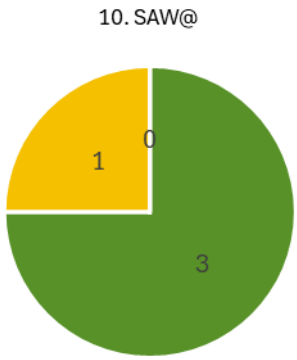
Classificatie: hWh Openbaar

Dienstverleningsovereenkomst GSO
Het GSO-team (Gemeenschappelijke SaW@ Organisatie) combineert in 2026 het beheer van de huidige applicatie met inzet op het transitieproject. Hierdoor ligt de nadruk tijdelijk sterker op de implementatie van de nieuwe applicatie.

Ondanks deze verschuiving in capaciteit blijft de continuïteit van de dienstverlening geborgd. Er zijn geen openstaande incidenten met hoge prioriteit en er zijn geen significante klachten van eindgebruikers ontvangen.

Met het oog op de komende fase van het programma en de verwachte personele ontwikkelingen na afronding van het transitieproject, is besloten aanvullende capaciteit structureel in te vullen. Hiermee blijft opgebouwde kennis behouden voor de beheerorganisatie en voor de verdere doorontwikkeling van Mozard.

De projecten binnen SAW@ verlopen zoals begroot.

Aantal projecten per statuskleur

9.2 Programma 11 Basisdata

Inleiding en maatschappelijk belang
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) en Beeldmateriaal verzorgen al jaren betrouwbare basisdata voor de waterschappen. Dat doen we niet alleen, maar in samenwerking met 13 overheidspartijen en koepelorganisaties. De puntenwolken (een verzameling datapunten in een 3D-ruimte die samen een gedetailleerde weergave van een object, gebouw of landschap vormen) en hoogtekaarten van het AHN, en de luchtfoto's van Beeldmateriaal zijn open data. Waterschappen hebben de ambitie om datagedreven te werken. Dat komt bijvoorbeeld tot uiting in het project NL-Veranderdetectie (meer uitleg over dit project elders in deze rapportage) dat nadrukkelijk leunt op deze cruciale basisdata. Door te proberen de coalitie van AHN en Beeldmateriaal verder uit te breiden blijven we streven naar rijkere datasets.

AHN is ontstaan voor waterbeheer en waterveiligheid. Denk aan peilbesluiten en dijkverzwaringsprojecten en recenter ook aan modellering van afwatering bij piekbuien. Maar ook aan analyse van opbrengst voor zonnepanelen, controle van diepteligging van gasleidingen, tracébesluiten en 3D modellering. Beeldmateriaal is ontstaan vanuit het bijhouden van kaartmateriaal. Ook zien we dat organisaties steeds meer behoefte hebben om snel inzicht te krijgen in een omgeving, zodat zij beheer en veiligheidsoperaties efficiënt kunnen voorbereiden en uitvoeren. Naast gewone luchtfoto's is er steeds meer behoefte aan oblieke luchtfoto's die onder een hoek van 25 graden vanuit de lucht kijken en panoramafoto's die vanaf straatniveau de omgeving in beeld brengen.

Resultaten
AHN en Beeldmateriaal
In de periode 2025-2027 brengen we van heel Nederland de hoogte in kaart, door jaarlijks 1/3 deel met een LiDAR-scanner in te winnen. Tegelijk worden de luchtfoto's voor het programma Beeldmateriaal opgenomen met een hoog detailniveau, namelijk een resolutie van 5 cm. Dit gebeurde in 2025 voor Noordoost Nederland, in 2026 voor Noordwest Nederland en in 2027 staat Zuid-Nederland op de planning. Voor het deel dat niet gecombineerd wordt ingewonnen worden luchtfoto's gemaakt met een resolutie van 7,5 cm.

In 2026 is voor Friesland, de kop van Noord-Holland en de Waddeneilanden deze combinatie van AHN en Beeldmateriaal ingewonnen. Voor de Randstad, die onder de invloedssfeer van Schiphol ligt, zijn 's nachts hoogtemetingen uitgevoerd en overdag luchtfoto's gemaakt. Reden voor een aparte inwinning zijn belemmeringen in de vlieghoogte door commerciële luchtvaart van en naar Schiphol.
Alle vluchten zijn succesvol in het bladloze seizoen uitgevoerd.

Project B.E.E.L.D.
In 2027 moet een nieuwe Europese aanbesteding gepubliceerd worden voor de inwinning vanaf 2028. Daarvoor steken we energie in de verbreding van samenwerking met andere overheden en het vastleggen van AHN en Beeldmateriaal als basisvoorziening met centrale financiering. Daarnaast onderzoeken we het gewenste productportfolio, aansluitend bij veranderende techniek, AI-

Classificatie: hWh Openbaar

ontwikkelingen en een afnemende groep mensen binnen het vakgebied. Naast AHN en Beeldmateriaal zien we veel overheden die zelf ook data laten inwinnen maar deze data nog niet onderling delen met andere overheden. Daarvoor ontwerpen we een portaal waarin de landsdekkende datasets van AHN en Beeldmateriaal beschikbaar zijn, en waarin het ontsluiten van lokale datasets mogelijk is. We denken dat hiermee de toegevoegde waarde van deze datasets beter inzichtelijk worden én dat we de samenwerking tussen verschillende overheden een boost geven.

Oblieke luchtfoto's
In de regio Friesland, kop van Noord-Holland en de Waddeneilanden hebben we in 2026 ook oblieke luchtfoto's gemaakt. Dit doen we in het kader van een pilot om kennis en ervaring op te doen met het hele inwin en verwerkingsproces, maar ook met het gebruik van deze data bij de deelnemers. Deze data is beschikbaar voor de waterschappen en andere overheden.

Regio Schiphol
Rondom Schiphol mogen we alleen heel laag (inefficiënt doordat er heel veel vlieglijnen gevlogen moeten worden) of heel hoog (slechtere datakwaliteit) vliegen. We zijn inmiddels al een aantal jaar bezig om met de luchtverkeersleiding afspraken te maken voor een hogere prioritering van onze vluchten die een landelijk belang hebben. Dat is inmiddels staand beleid. Nu kijken we of we op efficiëntere hoogtes kunnen vliegen binnen deze regio. Twee jaar geleden is dat geprobeerd zonder succes, doordat de gekozen vliegpatronen te veel impact hadden op de luchtverkeersleiding. Na wat bijschaven hebben we in 2026 een zeer succesvolle pilot gedaan waardoor we een groot deel van deze regio nu efficiënt op 5 cm resolutie hebben ingewonnen, daar waar eerder 8,3 cm het best haalbare resultaat was.

Zelf aan de slag met AHN of Beeldmateriaal?
Ga dan naar onze Dataroom AHN, Dataroom Beeldmateriaal of Dataroom Caribisch Nederland.

Aantal projecten per statuskleur

Het resterende saldo bestaat grotendeels uit middelen die in voorgaande jaren zijn opgebouwd (€ 3,1 miljoen). In 2026 loopt dit bedrag verder op met € 0,4 miljoen. Voor deze middelen is op dit moment nog geen specifieke bestemming vastgesteld. Het verwachte resterende saldo van € 3.479.765 zal naar verwachting zoals gebruikelijk aan het einde van het jaar worden toegevoegd aan de projectrekening.

9.3 Programma 12 Informatie Huis Water

Inleiding en maatschappelijk belang
Rijkswaterstaat en de waterschappen zijn de waterbeheerders in Nederland. Zij zorgen ervoor dat er voldoende en schoon grond- en oppervlaktewater beschikbaar is. En dat ons land is beschermd tegen overstromingen. Provincies, gemeenten en bedrijven dragen hieraan bij. Om snel en accuraat te kunnen reageren op veranderende omstandigheden moeten waterbeheerders en beleidsmakers kunnen beschikken over eenduidige en betrouwbare informatie. Het Informatiehuis Water maakt die toegankelijk met diverse diensten, portalen en producten. Het Informatiehuis Water is geen broneigenaar van data en geeft geen betekenis of waardering aan informatie. We geven informatie weer zoals we die hebben ontvangen van de bronhouders.

Het Informatiehuis Water ontzorgt waterbeheerders en beleidsmakers bij het uitwisselen van data over de Nederlandse waterkwaliteit, waterveiligheid en waterkwantiteit. Wij zorgen voor efficiënte uitwisseling van eenduidige gegevens over water en we maken de data inzichtelijk via portalen en voor landelijke en Europese rapportages. Hiermee dragen we bij aan betrouwbaar en doelmatig waterbeheer. Gezamenlijke vraagsturing, standaardisatie en uniformering leiden tot kwalitatief betere

Classificatie: hWh Openbaar

gegevens, meer efficiency en kostenbesparing voor zowel waterbeheerders als de Nederlandse samenleving in zijn geheel.

Resultaten
Algemeen
De partners hebben de samenwerking verlengd tot en met 2034. De ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst 2029-2034 heeft plaatsgevonden in het Bestuurlijk Overleg d.d. 2 februari 2026.

Gestandaardiseerde uitwisseling van waterdata
Waterdata bevindt zich in verschillende bronnen. Voor de uitwisseling van deze data zijn afspraken nodig over de betekenis, definities en de vorm ervan. Hiervoor beheert het Informatiehuis Water de Aquo-standaard en de Digitale Delta API.

Aquo-standaard
De Aquo-standaard wordt voortdurend onderhouden om te blijven aansluiten op veranderingen in wetgeving, op de analyse van nieuwe stoffen en op een veranderende informatiebehoefte.
Het in behandeling nemen van wijzigingsvoorstellen verloopt volgens planning. Verder is gewerkt aan het verbeteren van de datakwaliteit door het opschonen van vervallen waarden.
De tooling waarbinnen de Aquo standaard wordt beheerd krijgt in 2026 extra onderhoud ter verbetering van de gebruiksvriendelijkheid. Er wordt gewerkt aan een verbeterde zoekfunctie en het verbeteren van de performance.

Digitale Delta API
De vernieuwde documentatie is in het eerste kwartaal 2026 gepubliceerd.
Daarnaast is gewerkt aan:
- Een bijgewerkte Respec documentatie van de DD API specificatie.
- Het beschikbaar stellen van een eerste versie van de DD API Toolkit.
- Het beschikbaar stellen van een eerste versie van de DD API Query builder.

Facilitering van gegevensuitwisseling over de Nederlandse waterkwaliteit
Met procesmanagement en informatiesystemen ondersteunt het Informatiehuis Water de waterbeheerders bij de verzameling en het toetsen van data. We coördineren de informatievoorziening voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) en verzamelen waterkwaliteitsdata voor meervoudig gebruik met onder meer de Landelijke Enquête Waterkwaliteit (LEW). We brengen die waterdata samen tot eenduidige informatie die een betrouwbaar landelijk beeld geeft van de waterkwaliteit voor onder meer nationale en Europese rapportages.

Coördinatie informatiestromen waterkwaliteit
De coördinatie van de datastromen voor grond- en oppervlaktewater staan in het eerste halfjaar van 2026 volledig in het teken van de voorbereiding van de Ontwerp-Stroomgebiedbeheerplannen 2028-2033 (Kaderrichtijn Water).

De planning van de datastromen verloopt volgens een strak tijdpad:
Volgens planning afgerond:
- 28 januari - 11 maart: Motivering status 'sterk veranderd' oppervlaktewaterlichamen.
- 4 februari - 18 maart: KRW-monitoringprogramma oppervlaktewater 2028-2033.
- 18 februari - 1 april: Ontwerp-KRW-doelen 2028-2033 oppervlaktewater.

Volgens planning lopende uitvraag:
- KRW-toestandsbepaling oppervlaktewater.
- KRW-informatiestromen Belastingen en Maatregelen.
- KRW-toestandsbepaling.

Vertraagde lopende uitvraag:
- Landelijke Enquête Waterkwaliteit - chemie (oppervlaktewater) is na het verstrijken van de deadline nog niet door alle waterbeheerders afgerond.

Uitvraag in voorbereiding:
- KRW-uitzonderingen. De deadline voor deze uitvraag is door het ministerie I&W verzet naar 1 september.

Classificatie: hWh Openbaar

Waterkwaliteitsportaal en Aquo-kit
Het Informatiehuis Water ondersteunt waterbeheerders én derden bij het genereren, beheren en ontsluiten van een eenduidig landelijk beeld van de waterkwaliteit met het Waterkwaliteitsportaal (WKP). In wekelijkse sprintsessies met de leverancier worden het WKP en de kwaliteit van de onderliggende database continue verbeterd.

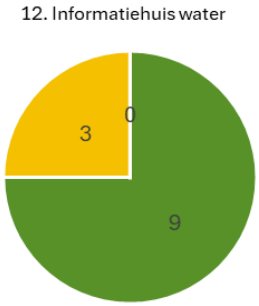
De belangrijkste resultaten zijn:
- WKP-module Databeheer is in productie genomen, incl. inlogfunctionaliteit. Hiermee is het project 'Vernieuwing Waterkwaliteitsportaal 3.0' (2023-2025) afgerond.
- WKP-versie 'SGBP4' is in productie genomen.
- Er zijn functionele verbeteringen aangebracht in diverse modules.
- Aquo-kit versie 4.6.x 'Protocol' is in productie genomen.
- Parallel worden aanpassingen aangebracht ter ondersteuning van de KRW-uitvragen en dataverwerking van de datastromen voor grond- en oppervlaktewater.

Facilitering van gegevensuitwisseling over de Nederlandse waterveiligheid
Met het Waterveiligheidsportaal (WVP) wordt informatie uitgewisseld tussen de diverse partijen die betrokken zijn bij de beoordeling en versterking van de Nederlandse waterkeringen. Met het Landelijke Veiligheidsbeeld creëren we inzicht in de status van de primaire waterkeringen ten opzichte van de wettelijke norm. In het Nationaal Basisbestand Primaire Waterkeringen (NBPW) zijn de ligging en de bijbehorende veiligheidsnormen (dijktrajecten) van de Nederlandse primaire waterkeringen beschreven.

Waterveiligheidsportaal
Er staan voorlopig geen vernieuwingen gepland, 2026 staat in het teken van beheer en continuïteit. Dit houdt in dat er een beperkt aantal functionele aanpassingen is doorgevoerd naast standaard technische verbeteringen en software upgrading.
Voor het Nationaal Bestand Primaire Waterkeringen zijn een aantal aanpassingen doorgevoerd in afstemming met keringbeheerders.

Facilitering van gegevensuitwisseling over de Nederlandse waterkwantiteit
Het Droogteportaal biedt inzicht in de actuele droogte in Nederland, met een focus op de hoge zandgronden in Zuid-, Midden- en Oost-Nederland.

Droogteportaal
Het Informatiehuis Water beheert de gezamenlijke jaarlijkse financiële bijdrage van het IPO en de waterschappen voor het uitvoeren van functioneel en technisch beheer van het Droogteportaal.
Er zijn hoofdzakelijk technische beheerwerkzaamheden uitgevoerd.

Aantal projecten per statuskleur

Het resterende saldo bestaat onder andere uit middelen die in voorgaande jaren zijn opgebouwd (€ 0,2 miljoen). In 2026 loopt dit bedrag verder op met € 0,5 miljoen. Voor deze middelen is op dit moment nog geen specifieke bestemming vastgesteld. Het verwachte resterende saldo van € 754.840 zal zoals gebruikelijk aan het einde van het jaar worden toegevoegd aan de projectrekening.

Classificatie: hWh Openbaar

Deel 4: Verwachte initiatieven in 2026

10 Verwachte begrotingswijzigingen

10.1 Verwachte begrotingswijzigingen 2026

In de begroting 2026 is een indicatie gegeven van de te verwachten begrotingswijzigingen ten bedrage van € 2.873.923. In onderstaand overzicht wordt weergegeven welke verwachte begrotingswijzigingen reeds zijn verwerkt en welke verwachte begrotingswijzigingen zijn bijgesteld.

Verloopoverzicht verwachte begrotingswijzigingen 2026	Verwachte nieuwe initatieven begroting	Begrotings-wijzigingen BERAP 1	Begrotings-wijzigingen BERAP 2	Begrotings-wijzigingen buiten BERAP	Bijstelling verwachte nieuwe initiatieven	Nog te verwachten begrotings-wijzigingen
Programma 3. Diensten en beheer (incl. kassiersfunctie)						
Visie doorontwikkeling Data Knooppunt Waterschappen	185.000					185.000
SOC fase 3	378.180	378.180				-
AWK tools (DRIANT & A-info)	119.743	99.743			-20.000	-
Programma 6. Opgave waterveiligheid						
Zorgplicht	50.000					50.000
DAMO keringen	50.000					50.000
BOI (grotendeels gefinancieerd door DGWB)	100.000					100.000
Continu inzicht	25.000					25.000
HWBP Tooling	50.000					50.000
BeverAPP / eDNA	50.000					50.000
SE Tooling	190.000					190.000
Programma 7. Opgave watersysteem						
Actuele Landelijke Overstromings Monitoring (ALOM)	40.000					40.000
RIBASIM	50.000					50.000
EBEO	50.000					50.000
GKW voor waterkwaliteitsgegevens	50.000					50.000
Viewer/Portaal monitoringinformatie	25.000					25.000
Rekenomgeving NHI	50.000					50.000
BIM Community	30.000					30.000
Integraal werken	150.000					150.000
Programma 8. Opgave waterketen						
Gevelbezoek/Indirecte lozingen	150.000					150.000
O-info	200.000	124.000			-76.000	-
Incidenten registratie	100.000					100.000
Activiteiten uit Eur. richtlijn stedelijk afvalwater	50.000					50.000
Materialenpaspoort	70.000					70.000
Proces Automatisering	75.000					75.000
Programma 9. Overheidsdienstverlening en bedrijfsvoering						
BuCa Learning Tool	70.000	70.000				-
BuCa Geo Informatie	100.000					100.000
BLAEU DAMO	60.000					60.000
Auditdiensten	356.000					356.000
Totaal	**2.873.923**	**671.923**	**-**	**-**	**-96.000**	**2.106.000**

Classificatie: hWh Openbaar

10.2 Verwachte bijstelling begroting 2027

Programma	Primaire begroting 2027	Verwachte bijstelling 2027	Verwachte actualisatie 2027	Reden:
Programma 1. Bestuur en organisatie	6.583.163	-	6.583.163	
Programma 2. Kennis en verbinden	8.804.110	-	8.804.110	
Subtotaal instandhouding	*15.387.273*	-	*15.387.273*	
Programma 3. Diensten en beheer (incl. kassiersfunctie)	10.404.131	686.704	11.090.835	DVO Licenties tooling OT Netwerkdetectie, AWK Tools en SOC fase 3
Programma 4. Collectieve thema's	3.000.000	-	3.000.000	
Programma 5. Ontwikkelthema waterschappen	1.500.000	-	1.500.000	
Programma 6. Opgave waterveiligheid	645.000	-	645.000	
Programma 7. Opgave watersysteem	831.736	-	831.736	
Programma 8. Opgave waterketen	1.337.100	-	1.337.100	
Programma 9. Overheidsdienstverlening en bedrijfsvoering	2.475.132	-	2.475.132	
Subtotaal samenwerking met waterschappen	*20.193.099*	*686.704*	*20.879.803*	
Programma 10. SAW@	3.571.077	-	3.571.077	
Programma 11. Basisdata	7.327.643	-	7.327.643	
Programma 12. Informatiehuis water	2.846.271	-	2.846.271	
Subtotaal samenwerking met derden	*13.744.991*	-	*13.744.991*	
Totaal	**49.325.363**	**686.704**	**50.012.067**	

11 Bijlagen

11.1 Bijlage 1: Status kleur en betekenis

Status	Betekenis
GROEN	Statuskleur groen is van toepassing wanneer er geen statuskleur rood of geel toegekend kan worden én voldaan wordt aan alle onderstaande criteria: -Tijd: De uitvoering loopt conform planning en het resultaat wordt tijdig behaald. Of: overschrijdingen in de tijd zijn goedgekeurd en doen geen afbreuk aan de kwaliteit. -Geld: De budgettaire kaders worden niet overschreden. Of: budgetoverschrijdingen zijn goedgekeurd, doen geen afbreuk aan de kwaliteit en leiden tot hogere bijdragen van de deelnemers om de kosten te dekken. -Kwaliteit: Het beoogde resultaat wordt inhoudelijk bereikt. De risico's zijn in beeld, maar zijn nog niet opgetreden. Voor de risico's zijn effectieve beheersmaatregelen gedefinieerd.
GEEL	Statuskleur geel is van toepassing wanneer er geen statuskleur rood toegekend kan worden én minimaal één van de volgende situaties zich voordoet: -Tijd: De uitvoering is vertraagd, bijsturing is reeds ingezet. De bijsturing zal naar verwachting effectief kunnen zijn. -Geld: Er zijn budgetoverschrijdingen, maar deze kunnen door bijsturen wellicht nog gecompenseerd worden. -Kwaliteit: De haalbaarheid van het verwachte resultaat is discutabel, maar heeft (nog) geen consequenties voor de producten. De geïnventariseerde risico's treden op of het is zeer waarschijnlijk dat de risico's zullen optreden. De beheersmaatregelen worden ingezet, maar het is onzeker of dit afdoende is om de risico's te reduceren.
ROOD	Statuskleur rood is van toepassing wanneer minimaal één van de volgende situaties zich voordoet: -Tijd: De uitvoering is dusdanig vertraagd dat de beoogde doelstelling niet wordt gehaald. Er heeft nog geen bijsturing plaatsgevonden of bijsturing is niet mogelijk. -Geld: Er zijn budgetoverschrijdingen die niet gecompenseerd worden door hogere bijdragen. -Kwaliteit: Het beoogde eindresultaat wordt niet gehaald. Eén of meerdere van de geïnventariseerde risico's treden op. De beheersmaatregelen zijn niet afdoende om risico's te reduceren.

Classificatie: hWh Openbaar

11.2 Bijlage 2: Financieel overzicht kolommen verklaard

Begrotingswijzigingen	Saldo begroting / Lasten begroot / Baten begroot	Lasten werkelijk	Baten werkelijk	Saldo werkelijk	Saldo J.E.V.
Dit betreft de begrotingswijzigingen die tegelijkertijd met bestuurs-rapportage worden aangeboden.	Dit betreft het begrote bedrag, na eventuele begrotingswijzigingen van het lopende jaar.	Dit betreft het bedrag dat werkelijk als kosten (lasten) is geboekt. Bestaat uit ontvangen inkoop facturen, interne doorbelastingen en gewerkte uren in de betreffende periode van rapportage	Dit zijn de gefactureerde en nog te factureren bedragen aan de deelnemers in het lopende jaar, samen met het saldo op de projectrekening per 1/1.	Dit is het verschil tussen de werkelijke baten en de werkelijke lasten.	Dit is een inschatting van de jaareindeverwachting van het saldo, zijnde het verschil tussen de verwachte baten en de verwachte lasten.

11.3 Bijlage 3: Lijst met afkortingen

A&S	Architectuur en Standaarden
AB	Algemeen bestuur
AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
ALOM	Actuele Landelijke Overstromings Monitoring
AP	Autoriteit Persoonsgegevens
API	Application Programming Interface
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming.
AWK	Applicatielandschap Afvalwaterketen
B&O	Beheer en onderhoud
BAG	Basisregistraties Adressen en Gebouwen
BAW+	Bestuursakkoord water
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBVW	Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen
BuCa	Business case
BGT	Basisregistratie Grootschalige Topografie
BHV	Bedrijfshulpverlening
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BM	Beeldmateriaal
BOI	Beoordelings- en ontwerpinstrumentarium
BRO	Basisregistratie Ondergrond
BRT	Basisregistratie Topografie
BVZ	Bedrijfsvergelijking Zuiverings Beheer
CDO	Chief Digital Officer
CBCF	Commissie Bestuurszaken, Communicatie en Financiën (UvW)
CDL	Centrale Datalaag
CERT-WM	Computer Emergency Response Team Watermanagement, een team dat samen met Rijkswaterstaat gespecialiseerd is in het ontdekken, onderzoeken en afslaan van cyberaanvallen. Alle waterschappen zijn
CISO	Chief Information Security Officer
CIW	Coördinatoren Informatieveiligheid Waterschappen
CMMI	Capability Maturity Model Integration
CMS	Content Management Systeem
CoPWA	Community of Practice Waterschapsarchitecten (werkgroep voor WILMA)
CPW	Coördinatoren Privacy Waterschappen
CSIR	Cybersecurity implementatierichtlijnen
CVDR	Centrale Voorziening Decentrale Regelgeving
CWW	Coördinatoren Wet Open Overheid
DAM	Dijkanalyse Module
DAMO	Data Afspraken Modelmatig Ondersteund
DAP	Dossier Afspraken en Procedures
DB	Dagelijks bestuur
DDSC	Dijk Data Service Center
DIV	Documentaire Informatie Voorziening

Classificatie: hWh Openbaar

DPIA	Data Protection Impact Assesment
DROP	Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DOO	Digitale ondersteuning Omgevingswet
DVH	Dienstverleningshandvest
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EA	Europese aanbesteding
EBEO	Ecologisch Begrip Oppervlaktewater
e-HRM	Electronic Human Relation Management
ESRI	Geografisch informatie systeem applicaties
FG	Functionaris gegevensbescherming
FTE	fulltime-equivalent
FuWa	Functiebeschrijvingen waterschappen
GDI	Generieke Digitale Infrastructuur
GIS	Geografisch informatie systeem
GKW	Gegevensknooppunt waterschappen
GO	Gebruikersoverleg
Govroam	Government roaming
Gr	Gemeenschappelijke regeling
GVOP	Gemeenschappelijke Voorziening Overheidspublicaties
GWSW	GegevensWoordenboek Stedelijk Water
HEEL	Herleidbaar, Eenduidig en Expliciet werken over de hele Levenscyclus
HKP	Hoofdkostenplaats
HRM	Human Resource Management
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
hWh	Het Waterschapshuis
HXM	Human eXperience Management
IBD	Informatie Beveiligingsdienst (CERT voor gemeenten)
ICT	Informatie, Communicatie en Technologie
ICTU	ICT uitvoeringsorganisatie
IHW	Informatiehuis Water
IM	Informatiemodel
IMKL	Informatiemodel Kabels en Leidingen
IMWA	Informatiemodel Water
INSPIRE	Infrastructure for Spatial Information in the European Community
IOT	Informatiemanagers opdrachtgeverstafel
IPM	Integraal Project Management
IPO	Interprovinciaal Overlegorgaan
IRC	Internationaal Radar Composiet
IRIS	Integraal Resultaatgericht Informatie Systeem
IV	Informatievoorziening
KIDO	Kwaliteitssysteem Informatiebeheer Decentrale Overheden
KING	Kennisinstituut Nederlandse Gemeenten
KP	Kostenplaats
KPI	Key Performance Indicators
KRW	Kaderrichtlijn Water
LAWA	Landelijk Arbeidsvoorwaardenoverleg Waterschappen
LDS	Landelijk Dekkend Stelsel
LIS	Leidingen informatiesysteem
LOFGW	Landelijke Overleg voor functionarissen gegevensbescherming van de waterschappen
LOVH	Landelijk Overleg Vergunningverlening en Handhaving
LvL	Laan van de Leefomgeving
MT	Managementteam
NBPW	Nationaal Bestand Primaire Waterkeringen
NCSC	Nationaal Cyber Security Centrum
NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid
NDFF	Nationale Databank Flora en Fauna
NEN	NEderlandse Norm
NHI	Nederlands Hydrologisch Instrumentarium
NIS2	Network and Information Security directive 2

Classificatie: hWh Openbaar

NOK	Nadere overeenkomst
NORA	Nederlandse Overheid Referentie Architectuur
NUP	Nationaal UitvoeringsProgramma
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
OGT	Opdrachtgeverstafel
OOMHD	Opslag en Ontsluiting Meteorologische en Hydrologische Data
P&ID's	Proces & Instrumentatie Diagrammen
P&O	Personeel en organisatie
PA	Procesautomatisering
PCP-WISE	Pre-Commercial-Procurement Watermanagement Innovation from Space for European climate resilience
PDC	producten en diensten catalogus
PDCA	Plan Do Check Act
PDOK	Publieke Dienstverlening op Kaart
PEC	Proces Eigenaren Commissie VTH
PIA	Privacy Impact Assessment
PIO	Projectleidersoverleg Implementatie Omgevingswet (ter ondersteuning van DSO)
PO	Privacy officer
POC	Proof of Concept
PSA	Project Start Architectuur
PSU	Project start up
PvE	Programma van eisen
RMS	Record management system
RODC	Rijksoverheid Datacenter
ROR	Richtlijn OverstromingsRisico
RWS	Rijkswaterstaat
RWZI	Rioolwaterzuiveringen
SAT DATA	Satelliet data
SAW	Sectorale arbeidsvoorwaarden waterschappen
SAW@	Samenwerking Waterbeheer Rijkswaterstaat en waterschappen
SD	secretaris-directeur
SDG	Single Digital Gateway
S.E.	System Engineering
SLA	Service Level Agreement
SOK	Samenwerkingsovereenkomt
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Water
Surf	Surf-CERT (CERT voor onderwijs)
SWO	Samenwerkingsoverleg
TMB	Team Muskusratten Bestrijding
UO	Uitvoerend Overleg
UOT	Uitvoerend Overleg Tafel (de gemandateerde opdrachtgevers)
UvW	Unie van Waterschappen
VDW	Vereniging Directeuren Waterschappen
VTH	Vergunningverlening Toezicht en Handhaving
VvZB	Vereniging van Zuiveringsbeheerders
Watis	Waterinformatiesysteem
WIBON	Wet Informatieuitwisseling Boven- en Ondergrondse Netten
Wgr	Wet gemeenschappelijke regelingen
Wilma	Referentiearchitectuur van de waterschappen
WIWB	Weer Informatie Water Beheer
WKP	Water Kwaliteitsportaal
WMB	Werkgroep Muskusratten Bestrijding
Woo	Wijzigingswet Wet open overheid
WS	Waterschap
WSS	WaterSchadeSchatter
WSWC	Wilma Software catalogus
WTI	Wettelijk Toetings Instrumentarium
WVP	Waterveiligheidsportaal
Z-CERT	Zorg-CERT (CERT voor de zorg)
Z-info	Zuiveringsinformatiesysteem
ZTC	Zaaktypecatalogus

Classificatie: hWh Openbaar

Classificatie: hWh Openbaar

hetWaterschapshuis

De kracht van samen

Bijlage bestuursrapportage 2026-1

Projectverantwoording

Het Waterschapshuis

Kenmerk: V0835/ H014564

Versie 0.9 t.b.v. AB d.d. 02-07-2026

Inhoud

1.1 Bijlage 1: Begrotingswijziging per deelnemer 2
1.2 Bijlage 2: Verwacht saldo 2026 en 2e gewijzigde begroting per deelnemer 11
1.3 Bijlage 3: Verwachte afrekening saldo 2026 per deelnemer 12
1.4 Bijlage 4: Detailrapportage projectverantwoording programma's 13

Classificatie: hWh Openbaar

1.1 Begrotingswijzigingen

Uitsplitsing 2e Begrotingswijziging per project:

Programma 3. Diensten & beheer (incl. kassiersfunctie). Totaal € 356.015 hoger.

- 00.03.01/163 eHRM - € 100.000. De kosten voor de centrale regie zijn lager dan we hadden beoogd door een andere rol voor hWh dan bij het vorige pakket.
- 00.03.01/200 Opvang cyberincidenten € 0. In de begroting is een onjuiste verdeelsleutel toegepast. In deze bestuursrapportage is dit gecorrigeerd, zodat de verdeling weer aansluit bij de DVO. Het totale bedrag verandert daarmee niet.
- 00.03.01/401 Datastromen Centraal - € 150.000. Op basis van de huidige inzichten is de verwachting dat deze dienst dit jaar minder budget nodig heeft. De begroting wordt hierop vooruitlopend naar beneden bijgesteld.
- 00.03.01/407 Licentie tooling OT Netwerkdetectie € 135.733. Per 1 april is het project Licentie tooling OT Netwerkdetectie gestart. In lijn met de DVO is deze dienst opgenomen in de begroting.
- 00.03.01/510 Het Wateradvies - € 40.000. De kosten voor de leverancier vallen lager uit dan verwacht. De begroting wordt naar beneden bijgesteld.
- 00.03.01/600 Continuïteit TMX 2023-2025 - € 142.000. In de begroting is rekening gehouden met huur die niet meer in rekening gebracht wordt.
- 00.03.01/603 TMX EU-aanbesteding € 184.359. Van het project TMX EU-aanbesteding is in 2025 budget overgebleven. Dit wordt in deze bestuursrapportage toegevoegd aan de begroting.
- 00.03.01/825 Oracle TECH € 0. De verdeelsleutel is vastgesteld en aangepast op basis van de audit scan uitgevoerd in december 2025. Het totale bedrag verandert daarmee niet.
- 00.03.01/835 AWK (Afvalwaterketen) Tools € 99.743. Per 1 januari is AWK Tools in beheer genomen. In lijn met de DVO is deze dienst opgenomen in de begroting.
- 00.03.01/866 P&ID (Piping & Instrumentation Diagram) tooling - € 20.000. Op basis van de huidige inzichten is de verwachting dat deze dienst dit jaar minder budget nodig heeft. De begroting wordt hierop vooruitlopend naar beneden bijgesteld.
- 00.03.01/940 SOC (Security Operations Center) € 388.180. Per 1 januari is SOC fase 3 gestart. In lijn met de DVO is deze dienst opgenomen in de begroting.

Programma 4. Collectieve Thema's. Totaal € 175.000 lager.

Het programma Collectieve Thema's is nog volop in ontwikkeling en is bezig met de verdere inrichting. De keuzes die hieruit voortkomen leiden tot een aantal begrotingswijzigingen. Vanuit het programmabudget wordt € 175.000 beschikbaar gesteld voor het project Audits in het programma Overheidsdienstverlening en bedrijfsvoering. De overige wijzigingen zijn een herverdeling van de originele begroting.

- 00.04.00/001 Ontwikkelbudget - € 295.000.

Classificatie: hWh Openbaar

- 00.04.00/010 Programmasturing en interne HWH-kosten - € 50.000.
- 00.04.00/011 Communicatie € 25.000.
- 00.04.00/200 Wet- en regelgeving € 100.000.
- 00.04.00/400 Informatieveiligheid en privacy € 45.000

Programma 6. Opgave waterveiligheid. Totaal € 15.000 lager.

- 00.06.00/005 Ontwikkelbudget - € 15.000. Vanuit het programma Opgave waterveiligheid wordt € 15.000 beschikbaar gesteld voor het programma overstijgende project Integraal werken. In de begroting is een onjuiste verdeelsleutel toegepast. In deze bestuursrapportage is dit gecorrigeerd, zodat de verdeling weer aansluit bij de DVO.

Programma 7. Opgave watersysteem. Totaal € 50.000 hoger.

- 00.07.00/001 Ontwikkelbudget - € 105.000. Vanuit het programma Opgave watersysteem wordt € 15.000 beschikbaar gesteld voor de programma overstijgende Business Case Integraal werken. Daarnaast worden de Business Cases Actuele Landelijke Overstromings Monitoring (ALOM), Aquathermieviewer en Ecologisch Begrip Oppervlaktewater (EBEO) gefinancierd uit het ontwikkelbudget. In de begroting is een onjuiste verdeelsleutel toegepast. In deze bestuursrapportage is dit gecorrigeerd, zodat de verdeling weer aansluit bij de DVO.
- 00.07.00/300 BUCA ALOM € 40.000. Vanuit het ontwikkelbudget is door het OO Watersysteem € 20.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van een Business Case ALOM
- 00.07.00/421 Projectenplatform Waterschapswerken € 65.000. Van het project Projectenplatform Waterschapswerken is in 2025 budget overgebleven. Dit wordt in deze bestuursrapportage toegevoegd aan de begroting.
- 00.07.00/422 BUCA Aquathermieviewer € 20.000. Vanuit het ontwikkelbudget is door het OO Watersysteem € 20.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van een Business Case Aquathermieviewer.
- 00.07.00/500 BUCA EBEO € 30.000. Vanuit het ontwikkelbudget is door het OO Watersysteem € 30.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van een Business Case Beheer en onderhoud EBEO 2.0.

Programma 8. Opgave waterketen. Totaal € 205.110 hoger.

- 00.08.00/001 Ontwikkelbudget - € 15.000. Vanuit het programma Opgave waterketen wordt € 15.000 beschikbaar gesteld voor de programma overstijgende Business Case Integraal werken. In de begroting is een onjuiste verdeelsleutel toegepast. In deze bestuursrapportage is dit gecorrigeerd, zodat de verdeling weer aansluit bij de DVO.
- 00.08.00/500 O-info € 124.000. Conform de DVO is dit nog beschikbare budget toegevoegd aan de begroting. Middels een addendum op de bestaande DVO wordt het project eveneens verlengd.

Classificatie: hWh Openbaar

- 00.08.00/870 Afvalwaterprognose – Buca Gevelcontrole € 25.410. Van het initiatief Afvalwaterprognose – BuCa Gevelcontrole is in 2025 budget overgebleven. Dit wordt in deze bestuursrapportage toegevoegd aan de begroting.
- 00.08.00/880 Materialenpaspoort € 25.700. Van het initiatief Materialenpaspoort is in 2025 budget overgebleven. Dit wordt in deze bestuursrapportage toegevoegd aan de begroting.
- 00.08.00/885 BuCa Integraal Werken € 45.000. Vanuit de ontwikkelbudgetten van de programma's Opgave waterveiligheid, -systeem en -keten is door de OO's € 15.000 per programma beschikbaar gesteld voor het opstellen van de programma overstijgende Business Case Integraal werken.

Programma 9. Overheidsdienstverlening en bedrijfsvoering. Totaal € 246.182 hoger.

- 00.09.00/001 Ontwikkelbudget - € 18.000. Vanuit het ontwikkelbudget wordt € 18.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van de Business Case Samenwerkingskansen Geo Informatie.
- 00.09.00/600 BUCA Samenwerkingskansen GEO Informatie € 18.000. Vanuit het ontwikkelbudget wordt € 18.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van de Business Case Samenwerkingskansen Geo Informatie.
- 00.09.00/610 Project Audits € 175.000. Vanuit het programmabudget van het programma Collectieve Thema's wordt € 175.000 beschikbaar gesteld voor het project Audits.
- 00.09.00/615 Samenwerken op online opleidingen € 71.182. Per 1 januari is Samenwerken op online opleidingen gestart. In lijn met de DVO is dit project opgenomen in de begroting.

Programma 11. Basisdata. Totaal € 195.644 lager.

- 00.11.00/336 Actueel Hoogtebestand Nederland - € 336.248. Nieuwe inzichten en besluiten van de stuurgroep hebben geleid tot het bijstellen van de begroting.
- 00.11.00/359 Beeldmateriaal € 140.604. Nieuwe inzichten en besluiten van de stuurgroep hebben geleid tot het bijstellen van de begroting.

Programma 12. Informatiehis water. Totaal € 186.540 lager.

Binnen het programma zijn een aantal verschuivingen geweest om het budget duidelijker te alloceren op het juiste onderwerp. Daarnaast is de begroting naar beneden bijgesteld voor het Waterveiligheidsportaal en de High Value Data set naar een realistischer bedrag voor 2026.

- 00.12.00/640 EF DD API € 60.180.
- 00.12.00/663 BT Coördinatie van de informatiestromen € 10.000.
- 00.12.00/685 INSPIRE € 84.958.
- 00.12.00/686 BT BO Water informatie systemen - € 176.594.
- 00.12.00/688 High Value Data List - € 106.675.

Classificatie: hWh Openbaar

- 00.12.00/689 Instandh. Externe productkosten - € 10.000.
- 00.12.00/699 EF BO WVP - € 48.409

Classificatie: hWh Openbaar

BERAP 1 2026	00.03.01/163	00.03.01/200	00.03.01/401	00.03.01/407	00.03.01/510	00.03.01/600	00.03.01/603	00.03.01/825	00.03.01/830
	eHRM	Opvang cyber incidenten	Datastromen Centraal	Licenties tooling OT Netwerkdetectie	Het Wateradvies	Continuïteit TMX 2023-2025	TMX EU-aanbesteding	Oracle TECH	Oracle Contractmanagement
Kostenverdeelsleutel	VERLOON	VAST	45/55	45/55	VAST	45/55	VAST	Licenties	45/55
Aa en Maas	-6.350	187	-6.321	21.398	-2.667	-13.847	30.727	-952	-318
AGV/Waternet	-	187	-10.261	-	-	-	-	2.338	7.239
Brabantse Delta	-5.158	187	-6.984	-	-	-15.287	30.727	601	-362
De Dommel	-6.726	187	-6.289	21.366	-	-13.778	30.727	-727	-316
De Stichtse Rijnlanden	-6.795	187	-6.629	36.780	-2.667	-	-	806	-338
Delfland	-7.012	187	-9.457	-33.934	-	-	-	4.042	-525
Drents Overijsselse Delta	-7.772	187	-6.592	29.746	-2.667	-	-	-13.334	-336
Fryslân	-	187	-7.453	37.624	-2.667	-16.307	-	370	-393
Hollands Noorderkwartier	-	-1.119	-9.083	-	-2.667	-19.845	30.727	7.160	-500
Hollandse Delta	-7.256	187	-7.672	9.863	-2.667	-16.781	-	832	-407
Hunze en Aa's	-	-1.119	-5.258	-	-2.667	-	-	1.109	-248
Limburg	-	187	-8.331	-	-	-18.212	30.727	-4.030	-450
Noorderzijlvest	-3.422	-1.119	-5.226	-	-2.667	-	-	7.344	-246
Rijn en IJssel	-5.073	187	-6.043	-	-2.667	-	-	1.386	-300
Rijnland	-8.024	-1.119	-8.939	-	-2.667	-	-	277	-491
Rivierenland	-9.507	187	-8.298	-	-2.667	-	-	-5.311	-448
Scheldestromen	-4.669	187	-5.791	-	-	-	-	416	-283
Schieland en de Krimpenerwaard	-3.220	-1.119	-5.963	-	-2.667	-	-	-	-294
Vallei en Veluwe	-6.204	187	-7.388	-	-2.667	-16.164	30.727	554	-388
Vechtstromen	-5.261	187	-6.656	-	-2.667	-	-	370	-340
Zuiderzeeland	-2.923	187	-5.369	12.890	-2.667	-11.779	-	-3.250	-255
Subsidies	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rijkswaterstaat	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-1.131	-	-	-	-	-	-	-	-
Derden inzake hwh	-3.498	2.611	-	-	-	-	-	-	-
IPO	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	**-100.000**	**0**	**-150.000**	**135.733**	**-40.000**	**-142.000**	**184.359**	**-0**	**0**

Classificatie: hWh Openbaar

BERAP 1 2026	00.03.01/835	00.03.01/866	00.03.01/940	00.04.00/001	00.04.00/010	00.04.00/011	00.04.00/200	00.04.00/400	00.06.00/005
	AWK (Afvalwaterketen) Tools	P&ID (Piping & Instrumentation Diagram) tooling	SOC (Security Operations Center)	Ontwikkelbudget collectieve thema's	Programmasturing en interne HWH-kosten	Communicatie	Wet - en regelgeving	Informatieveiligheid en privacy	Ontwikkelbudget Waterveiligheid
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	45/55	45/55	45/55	45/55	45/55	45/55
Aa en Maas	4.203	-	18.412	-12.431	-2.107	1.054	4.214	1.896	-1.591
AGV/Waternet	6.823	-	-	-20.179	-3.420	1.710	6.840	3.078	2.611
Brabantse Delta	4.644	-	20.377	-13.735	-2.328	1.164	4.656	2.095	-884
De Dommel	4.182	-	18.317	-12.369	-2.096	1.048	4.193	1.887	-1.625
De Stichtse Rijnlanden	4.408	-	19.324	-13.037	-2.210	1.105	4.419	1.989	-1.263
Delfland	6.288	-	27.705	-18.598	-3.152	1.576	6.305	2.837	1.754
Drents Overijsselse Delta	4.384	-2.317	19.216	-12.965	-2.197	1.099	4.395	1.978	-1.302
Fryslân	4.956	-	21.768	-14.658	-2.484	1.242	4.969	2.236	-383
Hollands Noorderkwartier	6.039	-	26.596	-17.862	-3.028	1.514	6.055	2.725	1.355
Hollandse Delta	5.101	-2.698	22.415	-15.088	-2.557	1.279	5.114	2.301	-150
Hunze en Aa's	3.496	-	-	-10.340	-1.753	876	3.505	1.577	-2.725
Limburg	5.539	-	24.367	-16.383	-2.777	1.388	5.554	2.499	553
Noorderzijlvest	3.475	-	15.168	-10.278	-1.742	871	3.484	1.568	-2.759
Rijn en IJssel	4.018	-	17.587	-11.884	-2.014	1.007	4.028	1.813	-1.888
Rijnland	5.944	-3.146	26.171	-17.580	-2.980	1.490	5.959	2.682	1.202
Rivierenland	5.518	-2.919	-	-16.319	-2.766	1.383	5.532	2.489	518
Scheldestromen	3.850	-	16.840	-11.388	-1.930	965	3.860	1.737	-2.157
Schieland en de Krimpenerwaard	3.965	-2.095	17.352	-11.728	-1.988	994	3.976	1.789	-1.972
Vallei en Veluwe	4.912	-2.598	21.573	-14.529	-2.463	1.231	4.925	2.216	-453
Vechtstromen	4.426	-2.340	19.403	-13.089	-2.219	1.109	4.437	1.997	-1.234
Zuiderzeeland	3.570	-1.886	15.590	-10.559	-1.790	895	3.579	1.611	-2.607
Subsidies	-		-	-	-	-	-	-	-
Rijkswaterstaat	-		-	-	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-		10.000	-	-	-	-	-	-
Derden inzake hwh	-		10.000	-	-	-	-	-	-
IPO	-		-	-	-	-	-	-	-
Totaal	**99.743**	**-20.000**	**388.180**	**-295.000**	**-50.000**	**25.000**	**100.000**	**45.000**	**-15.000**

Classificatie: hWh Openbaar

BERAP 1 2026	00.07.00/001	00.07.00/300	00.07.00/421	00.07.00/422	00.07.00/500	00.08.00/001	00.08.00/500	00.08.00/870	00.08.00/880
	Ontwikkelbudget Watersysteem	BUCA ALOM	Projectenplatform Waterschapswerken	BuCa Aquathermievier wer	BUCA EBEO	Ontwikkelbudget Waterketen	Onderhouds-Informatie (O-Info)	Afvalwaterprognose - Buca Gevelcontrole	Materialenpaspoort
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	45/55	45/55	45/55	45/55	45/55	45/55	45/55
Aa en Maas	-5.384	1.686	2.739	843	1.264	-1.591	-	1.071	1.083
AGV/Waternet	-3.545	2.736	4.446	1.368	2.052	2.611	-	1.738	1.758
Brabantse Delta	-5.074	1.862	3.026	931	1.397	-884	10.970	1.183	1.197
De Dommel	-5.398	1.677	2.725	839	1.258	-1.625	9.883	1.065	1.078
De Stichtse Rijnlanden	-5.240	1.768	2.872	884	1.326	-1.263	10.414	1.123	1.136
Delfland	-3.920	2.522	4.098	1.261	1.891	1.754	14.838	1.602	1.620
Drents Overijsselse Delta	-5.257	1.758	2.857	879	1.318	-1.302	-	1.117	1.129
Fryslân	-4.855	1.988	3.230	994	1.491	-383	11.704	1.263	1.277
Hollands Noorderkwartier	-4.095	2.422	3.936	1.211	1.817	1.355	-	1.539	1.556
Hollandse Delta	-4.753	2.046	3.324	1.023	1.534	-150	12.046	1.300	1.314
Hunze en Aa's	-5.880	1.402	2.278	701	1.052	-2.725	-	891	901
Limburg	-4.446	2.221	3.610	1.111	1.666	553	-	1.411	1.427
Noorderzijlvest	-5.894	1.394	2.265	697	1.045	-2.759	8.220	885	895
Rijn en IJssel	-5.513	1.611	2.618	806	1.209	-1.888	9.497	1.024	1.035
Rijnland	-4.162	2.384	3.874	1.192	1.788	1.202	14.028	1.514	1.532
Rivierenland	-4.461	2.213	3.596	1.106	1.660	518	13.025	1.406	1.422
Scheldestromen	-5.631	1.544	2.509	772	1.158	-2.157	-	981	992
Schieland en de Krimpenerwaard	-5.550	1.590	2.584	795	1.193	-1.972	9.373	1.010	1.022
Vallei en Veluwe	-4.886	1.970	3.201	985	1.478	-453	-	1.251	1.266
Vechtstromen	-5.227	1.775	2.884	887	1.331	-1.234	-	1.127	1.140
Zuiderzeeland	-5.828	1.432	2.326	716	1.074	-2.607	-	909	920
Subsidies	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rijkswaterstaat	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Derden inzake hwh	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IPO	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	**-105.000**	**40.000**	**65.000**	**20.000**	**30.000**	**-15.000**	**124.000**	**25.410**	**25.700**

Classificatie: hWh Openbaar

BERAP 1 2026	00.08.00/885	00.09.00/001	00.09.00/600	00.09.00/610	00.09.00/615	00.11.00/336	00.11.00/359	00.12.00/640	00.12.00/683
	BuCa Integraal Werken	Ontwikkelbudget Overheidsdienstverlening en Bedrijfsvoering	BuCa Samenwerkingskansen Geo Informatie	Project Audits	Samenwerken op online opleidingen	Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)	Beeldmateriaal (BM)	EF DD API	BT Coordinatie van de informatiestromen
Kostenverdeelsleutel	45/55	45/55	VAST	45/55	VAST	OPPERVLAKTE	OPPERVLAKTE	VAST	VAST
Aa en Maas	1.896	-759	857	7.375	5.932	-13.706	826	-	476
AGV/Waternet	3.078	-1.231	857	11.971	-	-5.994	361	-	476
Brabantse Delta	2.095	-838	857	8.148	5.932	-14.535	876	-	476
De Dommel	1.887	-755	857	7.337	5.932	-12.875	776	-	476
De Stichtse Rijnlanden	1.989	-795	857	7.734	5.932	-7.068	426	-	476
Delfland	2.837	-1.135	857	11.033	5.932	-3.452	208	-	476
Drents Overijsselse Delta	1.978	-791	857	7.691	5.932	-21.751	1.310	-	476
Fryslân	2.236	-894	857	8.695	5.932	-29.455	1.774	-	476
Hollands Noorderkwartier	2.725	-1.090	857	10.596	-	-16.719	1.007	-	476
Hollandse Delta	2.301	-921	857	8.950	-	-8.667	522	-	476
Hunze en Aa's	1.577	-631	857	6.134	-	-17.622	1.061	-	476
Limburg	2.499	-1.000	857	9.719	-	-18.809	1.133	-	476
Noorderzijlvest	1.568	-627	857	6.097	5.932	-12.259	738	-	476
Rijn en IJssel	1.813	-725	857	7.050	5.932	-16.600	1.000	-	476
Rijnland	2.682	-1.073	857	10.429	5.932	-9.189	554	-	476
Rivierenland	2.489	-996	857	9.681	5.932	-17.111	1.031	-	476
Scheldestromen	1.737	-695	857	6.756	-	-16.198	976	-	476
Schieland en de Krimpenerwaard	1.789	-716	857	6.957	5.932	-2.989	180	-	476
Vallei en Veluwe	2.216	-887	857	8.619	-	-20.842	1.255	-	476
Vechtstromen	1.997	-799	857	7.765	-	-19.328	1.164	-	476
Zuiderzeeland	1.611	-644	857	6.264	-	-12.769	769	-	476
Subsidies	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rijkswaterstaat	-	-	-	-	-	27.900	-	60.180	-
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Derden inzake hwh	-	-	-	-	-	-	122.657	-	-
IPO	-	-	-	-	-	-66.209	-	-	-
Totaal	**45.000**	**-18.000**	**18.000**	**175.000**	**71.182**	**-336.248**	**140.604**	**60.180**	**10.000**

Classificatie: hWh Openbaar

BERAP 1 2026	00.12.00/685	00.12.00/686	00.12.00/688	00.12.00/689	00.12.00/699	
	INSPIRE	BT BO Water informatie systemen	High Value Data List	Instandh. Externe productkosten	EF BO WVP	Totaal
Kostenverdeelsleutel	VAST	VAST	VAST	VAST	VAST	
Aa en Maas	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	32.989
AGV/Waternet	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	12.524
Brabantse Delta	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	30.205
De Dommel	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	45.991
De Stichtse Rijnlanden	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	51.525
Delfland	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	13.314
Drents Overijsselse Delta	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	2.599
Fryslân	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	28.210
Hollands Noorderkwartier	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	28.534
Hollandse Delta	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	5.895
Hunze en Aa's	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	-30.198
Limburg	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	15.935
Noorderzijlvest	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	6.858
Rijn en IJssel	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	3.234
Rijnland	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	25.673
Rivierenland	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	-16.892
Scheldestromen	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	-11.410
Schieland en de Krimpenerwaard	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	12.434
Vallei en Veluwe	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	2.854
Vechtstromen	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	-14.186
Zuiderzeeland	1.821	-6.184	-2.285	-476	-	-16.383
Subsidies	-	-	-	-	-	-
Rijkswaterstaat	37.382	-37.381	-46.924	-	-	41.157
Unie van Waterschappen	-	-	-	-	-	8.869
Derden inzake hwh	-	-	-	-	-48.409	83.361
IPO	9.345	-9.346	-11.761	-	-	-77.971
Totaal	**84.958**	**-176.594**	**-106.675**	**-10.000**	**-48.409**	**285.123**

Classificatie: hWh Openbaar

1.2 Bijlage 2: Verwacht saldo 2026 en 2e gewijzigde begroting per deelnemer

Saldo 2026 en 2e gewijzigde begroting per deelnemer	Recapitulatie 2e gewijzigde begroting 2026 excl. BTW						
	Totaal saldo 2026 (overschot/ tekort)	Geactualiseerde begroting 2026	2e Begrotings-wijziging BERAP1	3e begrotings-wijziging BERAP2	4e begrotings-wijziging BERAP3	2e gewijzigde begroting 2026	2e gewijzigde begroting 2026 -/- saldo 2026
Kostenverdeelsleutel							
Aa en Maas	108.144	1.785.919	32.989			1.818.907	1.710.763
AGV/Waternet	105.829	2.130.081	12.524			2.142.606	2.036.777
Brabantse Delta	110.954	1.894.727	30.205			1.924.932	1.813.978
De Dommel	108.602	1.750.512	45.991			1.796.503	1.687.901
De Stichtse Rijnlanden	80.319	1.319.468	51.525			1.370.993	1.290.674
Delfland	110.150	1.723.627	13.314			1.736.940	1.626.790
Drents Overijsselse Delta	79.098	1.398.569	2.599			1.401.167	1.322.069
Fryslân	67.139	1.440.475	28.210			1.468.685	1.401.546
Hollands Noorderkwartier	132.206	2.339.825	28.534			2.368.359	2.236.152
Hollandse Delta	96.134	1.784.663	5.895			1.790.557	1.694.423
Hunze en Aa's	43.747	1.063.823	-30.198			1.033.626	989.878
Limburg	130.319	2.239.096	15.935			2.255.031	2.124.712
Noorderzijlvest	53.672	1.289.998	6.858			1.296.856	1.243.184
Rijn en IJssel	68.550	1.300.834	3.234			1.304.069	1.235.519
Rijnland	105.472	1.723.396	25.673			1.749.069	1.643.597
Rivierenland	99.359	1.933.099	-16.892			1.916.208	1.816.849
Scheldestromen	52.502	1.116.154	-11.410			1.104.744	1.052.242
Schieland en de Krimpenerwaard	63.262	1.156.237	12.434			1.168.672	1.105.410
Vallei en Veluwe	123.067	2.059.694	2.854			2.062.548	1.939.481
Vechtstromen	78.536	1.415.488	-14.186			1.401.302	1.322.766
Zuiderzeeland	55.357	1.307.340	-16.383			1.290.958	1.235.600
Subsidies	-	5.345.000	-			5.345.000	5.345.000
Rijkswaterstaat	-	1.634.392	41.157			1.675.549	1.675.549
Unie van Waterschappen	606	3.024	8.869			11.893	11.287
Derden inzake hWh	16.493	5.665.523	83.361			5.748.884	5.732.391
IPO	-	809.870	-77.971			731.899	731.899
Totaal	**1.889.518**	**47.630.832**	**285.123**	**-**	**-**	**47.915.955**	**46.026.437**

Classificatie: hWh Openbaar

1.3 Bijlage 3: Verwachte afrekening saldo 2026 per deelnemer

Verwachte afrekening saldo 2026 per deelnemer	Afrekening per deelnemer			
	Af: gefactureerd voorschot begroting 2026 per 30-04-2026	Af: gefactureerd voorschot derden	Verwachte afrekening 2026 excl. BTW	Verwachte afrekening 2026 incl. BTW
Kostenverdeelsleutel				
Aa en Maas	-1.476.679	-	234.085	283.242
AGV/Waternet	-	-	2.036.777	2.464.500
Brabantse Delta	-1.657.034	-	156.943	189.902
De Dommel	-1.439.464	-	248.437	300.609
De Stichtse Rijnlanden	-1.336.637	-	-45.964	-55.616
Delfland	-1.745.221	-	-118.431	-143.301
Drents Overijsselse Delta	-1.425.624	-	-103.554	-125.301
Fryslân	-1.453.745	-	-52.199	-63.161
Hollands Noorderkwartier	-2.059.610	-	176.542	213.616
Hollandse Delta	-1.810.602	-	-116.179	-140.577
Hunze en Aa's	-960.815	-	29.063	35.167
Limburg	-1.954.271	-	170.441	206.234
Noorderzijlvest	-1.306.072	-	-62.888	-76.095
Rijn en IJssel	-1.306.553	-	-71.034	-85.951
Rijnland	-1.744.808	-	-101.211	-122.465
Rivierenland	-1.838.958	-	-22.109	-26.752
Scheldestromen	-1.099.027	-	-46.785	-56.610
Schieland en de Krimpenerwaard	-1.146.128	-	-40.718	-49.269
Vallei en Veluwe	-1.839.314	-	100.167	121.203
Vechtstromen	-1.428.179	-	-105.413	-127.550
Zuiderzeeland	-1.317.681	-	-82.081	-99.318
Subsidies	-	-5.345.000	-	-
Rijkswaterstaat	-	-268.595	1.406.954	1.702.414
Unie van Waterschappen	-	-3.024	8.263	9.998
Derden inzake hWh	-	-1.709.421	4.022.970	4.867.794
IPO	-	-134.298	597.601	723.097
Totaal	**-30.346.421**	**-7.460.338**	**8.219.678**	**9.945.810**

Deze berekening gaat uit de gefactureerde voorschotten voor de begroting 2026 en vergelijkt dit met de verwachte realisatie van de kosten in 2026.

Hier staan de totalen als uitkomst gepresenteerd. Een detailberekening in Excel is beschikbaar waarin de verdeling per project op basis van deelname en de verdeelsleutel uit de Dienstverleningsovereenkomst wordt berekend.

Classificatie: hWh Openbaar

1.4 Bijlage 4: Detailrapportage projectverantwoording programma's

Er wordt gerapporteerd per project met een stoplicht rapportage. Voor de betekenis van de kleuren wordt verwezen naar bijlage 1 in de bestuursrapportage.

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Directie	De kosten (ten behoeve van) de directie zijn hier begroot: secretaris-directeur, plaatsvervangend secretaris-directeur, beleidsadviseur bestuurlijke en juridische zaken en het managementteam.	1.066.316	263.018	25%	1.066.316	803.298	240.000	GROEN	Op dit moment zijn er geen bijzonderheden te vermelden voor directie. Verwachting is dat het totaal van dit jaar binnen budget blijft.
Capaciteitsmanagement	Capaciteitsmanagement ten behoeve van de instroom, doorstroom en uitstroom van de flexibele schil. De kosten worden doorbelast naar de projecten waarvoor werving of contractverlenging heeft plaatsgevonden.	201.021	44.835	22%	201.021	156.186	200.000	GROEN	In de eerste 4 maanden van 2026 heeft capaciteitsmanagement 26 nieuwe aanvragen ingevuld, 27 contracten verlengd en 11 doorstromingen gerealiseerd. Hiermee voldoen we aan de vraag van de organisatie en dragen we bij aan continuïteit, kennisbehoud en duurzame inzetbaarheid. De komende maanden zetten we erop in om meer inzicht te krijgen om de organisatie nog beter te kunnen ondersteunen en om onze zichtbaarheid op de arbeidsmarkt te vergroten. We verwachten net als ieder jaar beter uit te komen dan begroot doordat zowel de doorbelastingen hoger zijn als de kosten lager.
Communicatie	De kosten voor interne en externe communicatie.	528.620	152.608	29%	528.620	376.012	50.000	GROEN	De afgelopen periode lag de focus op het vergroten van de zichtbaarheid van hWh en het versterken van de verbinding tussen bestuur en organisatie. Belangrijke momenten waren de AB-belevingsmarkt en de jaarbijeenkomst, waarin het werk van hWh concreet en interactiever is gepresenteerd. Daarnaast is de ontwikkeling van de nieuwe website gestart en zijn stappen gezet in de vernieuwing van communicatiemiddelen. De kosten zijn met name lager doordat medewerkers hun uren op CMS ook op dat project hebben geschreven (Wendbaar), wat daar zorgt voor een overschrijding.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Bestuur	Het voorbereiden, faciliteren en het ondersteunen van (de vergaderingen van) het Algemeen bestuur en het Dagelijks bestuur Gr hWh. Hieronder wordt ook inzet van derden begroot, zoals accountantskosten, juridisch advies en strategische planning.	59.500	20.918	35%	59.500	38.582	-	GROEN	De verwachting is dat we binnen budget blijven in 2026. De BTW rechtszaak loopt op dit moment nog steeds. Op dit moment zijn we in afwachting van reactie van de Hoge Raad. Hier is geen termijn aan gekoppeld. Er is een reservering voor de advieswerkzaamheden BTW. Afhankelijk van wanneer de uitspraak komt wordt duidelijk welke kosten hiervoor gemaakt gaan worden. De verwachting is op dit moment niet dat we hiermee over budget zullen gaan.
Bestuursondersteuning	Het ondersteunen van het bestuur door inzet van de vaste kern, zoals de secretaris directeur, beleidsadviseur bestuurlijke en juridische zaken, controller en beleidsadviseur financiën.	197.353	44.991	23%	197.353	152.362	49.000	GROEN	De bestuursondersteuning verloopt volgens begroting. We blijven naar verwachting onder het begrote budget voor 2026, dit komt o.a. doordat er uren begroot zijn voor bestuursondersteuning die nu niet geschreven worden. Deze uren worden geschreven op directie. Verder zijn er geen bijzonderheden te vermelden.
P&O	In deze kostenpost zit het Human eXperience Management van het Waterschapshuis. Human eXperience Management stelt de mens centraal en probeert een cultuur te creëren waarin medewerkers zich gewaardeerd, gemotiveerd en geïnspireerd voelen. Daarnaast wordt een capaciteitspoule ingericht, zodat we meer gebruik kunnen maken van de talenten die we in huis hebben.	1.373.750	447.858	33%	1.378.250	930.392	-20.000	ROOD	(O): HR team is in beweging. Teamverdeling van HR adviseur in werking, maar HR basis op orde vraagt nog de nodige tijd en capaciteit. Besluit om CAM onder aansturing van HR te brengen. Peoplemanager en nieuwe capaciteitsmanager gestart en samenwerking dient nader vormgegeven te worden. Het vormgeven van de poule worden eerste goede stappen in gezet. (G): HR budget was helaas niet goed begroot. In de realisatie lijkt wel ruimte te ontstaan gedurende het jaar, maar het vereist strak sturen. Verwachting is dat er op sommige kostenposten zoals opleidingen en NS meer budget nodig is en dat in urenrealisatie t.o.v. budget enige ruimte ontstaat. Forecast nu geeft echter wel een overschrijding.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Financiën en control	De kosten voor de financiële administratie en interne controle vallen in deze kostenplaats. Ook vallen hier de kosten voor het hoofd F&O onder.	523.185	299.295	57%	523.502	224.207	-240.000	ROOD	In de eerste maanden van het jaar heeft de controle door de accountant plaatsgevonden. De jaarstukken, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording, zijn voorzien van een accountantsverklaring. Dit bevestigt dat de financiële processen en verantwoording op orde zijn. Binnen het team projectbeheersing is sprake geweest van relatief veel personele wisselingen. Ondanks deze dynamiek zijn er reeds mooie stappen gezet in onder andere het verbeteren van de voortgangsrapportages. De rapportages worden steeds consistenter en geven beter inzicht in de voortgang en financiële stand van zaken binnen de projecten en diensten. Binnen het team financiën zijn twee medewerkers gestart met re-integratietrajecten. Hierdoor nemen de kosten voor personele inzet tijdelijk toe. Daarnaast wordt gewerkt aan het versterken van de P&C cyclus, het verbeteren van de informatievoorziening en het doorontwikkelen van het financieel beleid.
Rente	hWh ontvangt rente over de schatkistrekening en de lopende rekeningen, de rente valt op deze kostenplaats.	-498.000	-124.654	25%	-498.000	-373.346	-200.000	ROOD	We ontvangen rente over het schatkistbankieren en de lopende rekeningen bij de Nederlandse Waterschapsbank. De totaal toe te rekenen rente aan hWh bedraagt voor de eerste 4 maanden van 2026 € 142.054,04. Op basis van de verwachte uitgaven en renteontwikkeling is de verwachting dat wij over 2026 ongeveer € 290.000 rente ontvangen over het schatkistbankieren. Over de lopende rekening hebben we in het eerste kwartaal van 2026 €2.105,44 ontvangen. In de begroting 2026 is geen rekening gehouden met het gedeelte aan rente dat wordt toegerekend aan project WISE. De verwachting is dat dit totaal € 200.000 zal bedragen. Hierdoor verwachten we dan ook eind 2026 minder baten te ontvangen op het project rente dan is begroot.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Informatieveiligheid	Het toezichthouden op, adviseren op het gebied van en borgen van informatieveiligheid binnen de bedrijfsvoering.	226.474	105.144	46%	226.474	121.330	-20.000	ROOD	In het eerste kwartaal zijn de nodige risicosessies uitgevoerd. Hiermee worden risico's in beeld gebracht voor specifieke processen en gemitigeerd met passende maatregelen. De AVI status staat op rood vanwege het feit dat er meer kosten zijn gemaakt voor inhuur dan geraamd. Er is geïnvesteerd in extra capaciteit om hWh voor te bereiden op de (risico)volwassenheid (4) die als doelstelling is geformuleerd voor de waterschapsector. Veel tijd en energie is gestoken om de afdeling IT te ondersteunen, om hWh aan te sluiten op het Waterschapsbrede SOC en daarmee een boost te geven aan incident management binnen hWh. Om risicobewustzijn binnen hWh te verbeteren is opnieuw aandacht gevraagd voor de "Altijd op Peil" bewustwordingscampagne. In het eerste tertiaal is gewerkt aan het vernieuwen van het strategisch informatiebeveiligingsbeleid en worden de tactische documenten geüpdatet van BIO 1.04 naar BIO 2.0. Daarnaast wordt een vervolg gegeven aan het invullen van de PDCA cyclus van de organisatie, opdat bij de BIO Audit in het najaar een volwassenheidsscore van 4 zal worden behaald. Er wordt momenteel rekening gehouden budgetoverschrijding van 20K aan het eind van het jaar. Waarschijnlijk kan dit minder worden doordat ook werkzaamheden voor projecten worden uitgevoerd.
Privacy	Bij de privacy instandhouding werken wij aan het borgen van de privacy van onze medewerkers, waterschappers en andere betrokkenen waar het Waterschapshuis persoonsgegevens van verwerkt.	307.734	136.366	44%	307.734	171.368	-	GROEN	Er is aan 10 (pre-)Data Protection Impact Assessments (DPIA's) gewerkt in de eerste 4 maanden van 2026. In het kader van standaardisering vormen de generieke DPIA's een basis als referentie voor waterschappen. Door het (verder) implementeren van de PDCA cyclus als werkwijze in 2026, draagt Privacy bij aan de doelstelling om voor de BIO + Privacy audit een volwassenheidsscore 4 te behalen.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Salariskosten	Dit betreft salariskosten, inleen en inhuur. De uren van de medewerkers worden doorbelast naar de producten waaraan ze werken, tegen werkelijk tarief.	-1.350.000	-596.971	44%	-1.338.638	-741.667	250.000	GROEN	In de bestuursrapportage wordt deze kostenplaats samen met de mutaties die niet op projecten landen (#420900 Prijs en efficiencyverschillen, #420950 Boekingsverschillen, #420800 personeel detachering, #611990 dekking uren) gepresenteerd (extracomptabel, niet zichtbaar op project 090). Per saldo worden de kosten van ziekteverzuim (niet gedekt door productieve uren) en indirecte uren ten opzichte van de begroting hier zichtbaar. Door groei van het aantal medewerkers in loondienst kunnen meer uren worden doorbelast naar projecten/diensten. Hierdoor ontstaat een positief saldo van € 250.000.
Werkplek	De kosten voor huisvesting vallen in deze kostenplaats. Het huurcontract voor de werkplek loopt tot en met maart 2030.	272.685	86.966	32%	272.685	185.719	20.000	GROEN	- Het nieuwe reserveringssysteem GoBright is live gegaan in februari - Maatregelen om het klimaat op kantoor te verbeteren worden genomen door en in overleg met de eigenaar - Budget is toereikend
IT Beheer	De facilitering van de virtuele werkplek valt in deze kostenplaats. De kosten hiervoor worden zo veel mogelijk doorbelast aan de projecten.	640.239	136.298	21%	640.239	503.941	-	GROEN	IT-beheerorganisatie is verder verbeterd door versterking governance, procesinrichting en rolverdeling Op dit moment is het budget toereikend
Informatiemanagement	Informatiemanagement houdt zich bezig met faciliteren van informatiestromen en vertaalt de informatie behoefte van de interne organisatie naar IT oplossingen.	562.800	164.975	29%	562.800	397.825	-	GEEL	Coördinator van het team is tijdelijk uitgevallen, naar verwachting 4 tot 5 maanden Capaciteit aangevuld met 0,4 FTE, taken zijn opnieuw verdeeld, betreffend MT lid neemt coördinatie waar Inrichting van het SharePoint archief is afgerond, governance wordt nu ingericht Budget is vooralsnog toereikend
Facilitair	De facilitering van de fysieke werkplek en gezamenlijke lunch.	141.800	41.961	30%	141.800	99.839	9.000	GROEN	- Geen afwijkingen ten opzichte van plan, samenwerking met Amfors voor catering loopt goed - In Q3 wordt geïnvesteerd in zit-/stabureaus om ergonomie op de werkplek te verbeteren - Budget is toereikend
Organisatie ondersteuning	Deze kostenplaats betreft secretariële ondersteuning van de instandhouding.	468.567	139.392	30%	468.567	329.175	20.000	GROEN	- Teambezetting is op orde, ondersteuning van de projecten gaat volgens plan - Budget is toereikend

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Inkoop, contract- en leveranciersmanagement	De kosten voor de inkoopadministratie en het hoofd I&F vallen in deze kostenplaats. Ook contract- en leveranciersmanagent dat niet in de niet in de programma's landt valt hieronder. Inkoop ten behoeve van de projecten worden doorbelast.	781.755	211.402	27%	781.755	570.353	-25.000	ROOD	- Relatief veel uitval en wisselingen in het team, capaciteit wordt aangevuld (intern en extern) - Applicatie voor contractmanagement (NTTL) is geïmplementeerd - Een extra audit op aanbestedingen wordt momenteel uitgevoerd - Door vervanging en extra audit is op dit moment de inschatting dat het budget niet toereikend is
Kwaliteitsverbetering	We werken aan een professionele, veilige en risico-bestendige hWh-organisatie. We leveren zichtbare meerwaarde door inzet van actuele expertise en effectieve samenwerking. We zijn een organisatie waar medewerker, ontwikkeling, flexibiliteit en samenwerking centraal staan.	250.000	48.878	20%	250.000	201.122	-56.500	ROOD	De interne projecten binnen de thema's Weerbaar en Wendbaar zijn de afgelopen maanden voortvarend opgepakt en laten overwegend positieve resultaten zien. Op het gebied van Weerbaar is onder meer de digitale toegankelijkheid van de website verbeterd, zijn beheersprocessen verder ingericht met een opgeleverde dienstbeschrijving en is een werkgroep gestart met de verkenning van een nieuw financieel systeem, met als doel implementatie begin 2028. Daarnaast zijn in het kader van het BCM-plan risico's en beheersmaatregelen in kaart gebracht en wordt later dit jaar een BIO-audit uitgevoerd, waarbij een volwassenheidsscore van 4 wordt nagestreefd. Binnen het thema Wendbaar ligt de focus op verdere doorontwikkeling van de PowerBI-rapportage voor de Waterschapsportal, waarbij momenteel de informatiebehoefte wordt geïnventariseerd. In Q1 2026 zijn zowel een nieuw reserveringssysteem als een nieuw CM-systeem geïmplementeerd; de eerste resultaten hiervan zijn positief, al volgt nog een optimalisatiefase. De vernieuwing van het toegangscontrolesysteem kent vertraging en wordt heroverwogen bij een andere leverancier. Tevens wordt in 2026 een nieuw CMS geïmplementeerd. Voor dit CMS-project wordt een budgetoverschrijding verwacht, doordat de inzet van de projectleider alsnog aan het project is toegerekend om een vollediger kostinzicht te verkrijgen. Het project Welzijn is nog niet gestart, mede door personele wijzigingen binnen het HR-team, waarbij momenteel wordt bepaald hoe dit project verder wordt vormgegeven.
Programma 1. Bestuur en organisatie		5.753.799	1.623.282	28%	5.769.978	4.146.696	276.500	TOTAAL GROEN	

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Kwaliteitsborging	Structurele inzet op kwaliteitsborging geeft ruimte aan het versterken van de PDCA cyclus binnen de programma's en projecten.	134.100	1.048	1%	134.100	133.052	60.000	GROEN	Het proces om evaluaties tot een standaard onderdeel te maken van het werkproces is inmiddels standaard. In de afgelopen periode zijn dan ook een aantal evaluaties als onderdeel van het reguliere werk uitgevoerd. Verder is een team gestart dat de kwaliteit van initiatiefvoorstellen en Businesscases moet verbeteren. Het geworven team zal in komende periode hierop verder worden getraind. Kwaliteitsverbetering wordt ook gerealiseerd doordat er een samenhangtoetsgroep binnen hWh is gevormd die nieuwe initiatieven beoordeelt op samenhang (en kwaliteit). De training van begeleiders van PSU's (Project-Start-ups) wordt ook gefinancierd op basis van dit budget.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Kennis delen & Verbinden	Digitale transformatie staat op de agenda. Ook beseffen de waterschappen dat dit gepaard gaat met organisatorische veranderingen en dat bij een (groot) deel van deze opgave samenwerking noodzakelijk is. hWh is verkenner en verbinder bij deze transformatie en bijbehorende veranderingen en articuleert vragen vanuit de business. Het brengt kennis samen om kansen te benutten en veranderingen te bewerkstelligen. Vanuit de bestuursopgave om de kennis en verbinden rol uit te voeren is een doelstelling om deze kennis in te zetten bij projecten die hWh voor waterschappen uitvoert. Daarnaast vervult hWh in de uitvoering van projecten de rol van deskundig begeleider / adviseur.	569.336	206.500	36%	569.336	362.836	50.000	GROEN	In de eerste maanden van 2026 is gewerkt aan de (bijstelling van) de doelen die in 2026 gesteld zijn. De gedachte is dat beter aangesloten wordt op de ambitie die hWh heeft om als trusted partner te gaan acteren voor de waterschappen. Kennis en Verbinden kan zich dan meer richten op een rol als trusted advisor op een aantal onderwerpen. Aandachtspunten voor 2026 zijn vooral: Kennis Op gebied van kennis zijn de volgende (inhoudelijke) focuspunten gedefinieerd. De focus ligt op het vergaren van kennis en dit omzetten naar een advies: - Datagedreven werken - AI - Duurzaam digitaal - Ethiek - IT-infrastructuur o focus op de. ontwikkeling om toe te groeien naar een soevereine digitale IT voorziening o verkenning van de ontwikkeling m.b.t. quantum computing Verbinden Op het gebied van verbinden zijn de volgende focuspunten gedefinieerd: - Verbinder met gremia en programma's? - Stakeholder management - Directie en bestuur Samenwerking met STOWA en de Unie van waterschappen is vooral gericht op Data-onderwerpen en inzet van AI. Als een van de belangrijke activiteiten kan de organisatie van de waterinfodag worden benoemd. Deze was ook dit jaar weer succesvol. Bij aanvang is afgesproken dat, als nodig, extra kosten voor het project WISE binnen het programma Kennis en Verbinden opgevangen moeten worden. Dit is nu nog niet nodig, waardoor er ook een klein bedrag overblijft aan het einde van 2026.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Specialistische kennis	Kennis en verbinden richt zich ook op het inrichten en ontwikkelen van een excellente hWh-organisatie, waaronder kwaliteitsborging, ten behoeve van het uitvoeren van programma's en projecten en het uitvoeren van beheer en diensten. Het project specialistische kennis wordt gebruikt om kennis op bijzondere vlakken te kunnen benutten. In 2026 is de focus gericht op het versterken van kennis op het vlak van AI. Ook vergaring van kennis op het vlak van quantum computing valt onder deze begrotingspost.	227.785	73.360	32%	227.785	154.425	-	GROEN	Specialistische kennis is in 2026 ingezet om onderwerpen op te kunnen pakken die verdieping behoeven binnen Kennis en Verbinden op terreinen waar niet vanzelfsprekend kennis beschikbaar is. In de eerste periode is de capaciteit vooral ingezet voor het onderwerpen digitale autonomie, waarbij is samengewerkt met Collectieve thema's. Voor een deel is tijd besteed aan het thema inzet AI binnen hWh. Daarbij is ook kennis ingezet t.b.v. de inzet van AI voor het watersysteem. Er is een kwartiermaker. ingehuurd om de initiatieven op het vlak van AI beter vorm te geven. Hierbij wordt met name de relatie gelegd met initiatieven die binnen de verschillende programma's ontstaan. Verder wordt aandacht besteed aan de AI-geletterdheid binnen hWh.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
WISE Europees project	Het Waterschapshuis en STOWA werken samen met Europese partners in het PCP-WISE-project. Dit initiatief benut satellietdata en veldmetingen om beter inzicht te krijgen in bodemvocht, grondwaterstanden, neerslag, verdamping en gewasgroei. Deze samenwerking helpt waterbeheerders effectief te reageren op veranderingen en passende maatregelen te nemen. WISE is het acroniem voor Water management Innovation from Space for European climate resilience. Het PCP voorafgaand aan WISE staat voor Pre Commercial Procurement. Essentie van een PCP-project is dat de markt via een uitvraag en dus tegen betaling wordt uitgedaagd innovatieve oplossingen te bieden voor een geformuleerde vraag. In September is de aanbesteding gepubliceerd; er is veel belangstelling vanuit de markt.	5.331.636	331.147	6%	5.331.636	5.000.489	-	GROEN	Het project WISE is formeel gestart per 1 januari 2025. Er is een plan opgesteld voor de werkzaamheden die hWh en STOWA in nauwe samenwerking uitvoeren. Na een succesvolle publicatie van de aanbesteding, bleek begin 2026 dat de interesse voor het onderwerp erg groot was. In totaal ware er 25 inschrijvingen van consortia. Dit leidde tot een grote inspanning om deze aanbiedingen goed te beoordelen. Er zijn geen bezwaren ingediend tegen het (voorgenomen) gunningsbesluit. Uiteindelijk zijn er 5 partijen geselecteerd om de eerste (ontwerp)fase in te gaan. Later, in de loop van 2026 werken 3 van deze consortia een Proof of concept uit en vervolgens (in 2027) gaan 2 partijen de oplossing realiseren. Er was extra juridische ondersteuning nodig om de motivatie van afwijzingen goed te motiveren. De financiële verantwoording voor dit project is gebaseerd op de budgetten die hier vanuit de EU ter beschikking worden gesteld. Deze zijn voldoende om alle werkzaamheden binnen dit project uit te voeren. Bij aanvang is afgesproken dat , indien nodig, extra kosten binnen het programma Kennis en Verbinden opgevangen moeten worden. Dit omdat de extra werkzaamheden geheel passen binnen de doelstellingen van het programma (K&V). Vooralsnog lijken de kosten voor het geheel binnen de subsidieruimte te passen

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Vergadercentrum	In ons vergadercentrum in Amersfoort hebben we diverse vergaderruimtes waar waterschappen, Unie van Waterschappen, STOWA, eventueel met externe genodigden, bij elkaar komen. Hospitality-medewerkers ontvangen onze gasten. We werken doorlopend aan het verbeteren van (technische) faciliteiten.	839.183	211.372	25%	839.183	627.811	130.000	GROEN	Het beheer & onderhoud van de AV middelen loopt sinds eind 2025 niet meer via AVEX, maar via AV at Last en dit bevalt goed. Daarnaast vallen de kosten een heel stuk lager uit dan dat bij AVEX het geval was. Daarnaast zal in Q3 geïnvesteerd worden om de AV middelen in het Ontmoetingscentrum gebruiksvriendelijker te maken. In Q3 zal ook geïnvesteerd worden in meubilair t.b.v. de vergaderruimtes en in (her)stoffering van de vloer. De luchtkwaliteit is nog niet op een gewenst niveau, in 2025 heeft de luchtkanaal meting plaatsgevonden. Er is contact gelegd met Warmtebouw welke voor de eigenaar van het pand in een nieuwe gebouwbeheersysteem adviseert, hen is gevraagd om een advies uit te brengen voor de situatie van hWh om goed aan te sluiten bij de gebouwbonden installaties. Doel is om tot een lange termijn definitieve oplossing te komen.
Programma 2. Kennis en verbinden		7.102.040	823.427	12%	7.102.040	6.278.613	240.000	TOTAAL GROEN	

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
CERT-WM	Door samenwerking en informatie-uitwisseling draagt CERT-WM bij aan een veiligere digitale omgeving binnen de waterschappen. CERT-WM (Computer Emergency Response Team WaterManagement) helpt de waterschappen bij het voorkomen, detecteren en afhandelen van digitale veiligheidsincidenten. Het team biedt ondersteuning en advies aan de waterschappen en daaraan verbonden partners om de weerbaarheid tegen cyberdreigingen te vergroten. Daarnaast adviseert CERT-WM over preventieve maatregelen, zoals beveiligingsbeleid, kwetsbaarhedenscans en training. Het team fungeert als een centraal meldpunt voor incidenten en biedt toegang tot relevante kennis, netwerkpartners en actuele expertise. CERT-WM kent diverse samenwerkingen. Een voorbeeld van deze samenwerking is die met de 24/7 SOC-dienstverlening waarvoor hWh een leverancier heeft aangetrokken. Meldingen vanuit het SOC worden door het CERT-WM vertaald naar de impact voor de gehele waterschapsector. Een ander voorbeeld is de samenwerking met Rijkswaterstaat. Op dagelijkse basis wordt kennis gedeeld met als doel om van elkaar te leren en inzicht te krijgen in elkaars afhankelijkheden in de waterketen.	854.309	258.211	30%	854.309	596.098	20.000	GEEL	Het 1e kwartaal van 2026 stond voor het CERT-WM voornamelijk in het teken van audits en het verbeteren en professionaliseren van interne processen. We zien dat onze rol binnen de digitale weerbaarheid van de waterschappen steeds omvangrijker wordt. Hieronder de belangrijkste zaken van afgelopen periode. 1. De pre-audit SIM3 is succesvol afgerond met een overwegend zeer positieve conclusie. Er zijn een beperkt aantal aandachtspunten geïdentificeerd, waarvoor een concreet verbeterplan is opgesteld. Dit plan wordt uitgevoerd met als doel alle punten op te lossen vóór de formele audit eind mei 2026. Parallel hieraan loopt de door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) gevraagde SIM3-volwassenheidstoets, uitgevoerd door KPMG. De uitkomsten van deze audit zijn van groot belang voor de uiteindelijke aanwijzing en worden nader toegelicht in de tweede kwartaalrapportage van 2026. 2. Peer-review uitgevoerd door Z-CERT en SURFCert t.b.v. FIRST aanmelding. De uitslag wordt binnenkort verwacht. 3. De CERT-WM piketdienst is operationeel en is inmiddels meerdere malen succesvol ingezet. 4. Whitepaper "Post Quantum Cryptografie" is opgeleverd, dat de waterschappen zijn geïnformeerd over de impact van quantum computing op huidige cryptografische oplossingen. Een whitepaper over "Logging in OT-netwerken" en "De dreiging van AI" is momenteel in ontwikkeling. 5. In deze periode is één incident behandeld betreffende een supply-chain attack via de LiteLLM Python-plugin. Naar aanleiding hiervan is de sector breed geïnformeerd. 6. In samenwerking met de afdeling Communicatie wordt momenteel een communicatieplan opgesteld (in draftfase). 7. Verder zien we een zeer grote stijging m.b.t. zwakheden en werkbare exploits om deze zwakheden uit te buiten. De oorzaak hiervan is de slagkracht die aanvallers momenteel hebben door gebruik te maken van AI toepassingen. We merken dat de "aanvallende" kant op brede schaal gebruikt maakt van AI maar dat de "defensieve" kant nog achterblijft in het gebruik.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
eHRM	De waterschappen hebben via hWh een gezamenlijk een E-HRM systeem (YouForce) ingekocht. Dit is een toepassing die de Human Resource & Salarisadministratie (HR & SA) processen ondersteunt van de waterschappen en gelieerde organisaties. De dienstverlening van hWh bestaat uit de uitvoering van het contractbeheer en het centraal functioneel beheer.	177.000	39.969	23%	177.000	137.031	60.000	GEEL	Wat gaat goed/resultaten: - Nieuwe deelnemers Aquon, Noordelijk Belastingkantoor en waterschap Zuiderzeeland zijn live en in productie per januari 2026 - Veel kennisuitwisseling binnen de samenwerking d.m.v. maandelijkse georganiseerde gebruikersoverleggen - Nieuwe functioneel beheerder aangenomen vanuit de waterschappen welke een inhuur-kracht vervangt Ontwikkelingen: - Nieuwe deelnemer "Aqualysis" binnen de samenwerking e-HRM per 1-1-2027 - Leverancier heeft een voorstel gedaan m.b.t. een andere manier van facturatie, hierover zijn we in gesprek. Issues: - Door veel personele wisselingen aan de kant van de leverancier duurt afstemming lang - Leverancier Youforce lijkt niet zijn verplichtingen na te komen, dit gezien de ontevredenheid bij de deelnemers. Gebruikers van het product zijn tevreden, maar de experts (functioneel beheerders / salaris administrateurs) die het pakket inrichten en intensiever gebruiken zijn steeds meer ontevreden. Echter is door het ontbreken van een SLR (service level rapportage) vanuit de leverancier dat niet te duiden. Maatregelen: - Na veelvuldig aandringen m.b.t. de op te leveren SLR, heeft escalatie plaats gevonden naar leverancier in Q1 2026. Een 1e SLR versie is opgeleverd door leverancier en daarover zijn we in gesprek met de leverancier. - HR-proceseigenaren van de deelnemers meenemen in de spelende Issues en ontwikkelingen. Beheer door hWh is begroot conform eerdere dienstverlening, echter lijkt het erop dat de huidige centrale ondersteuning minder tijd kost dan voorheen.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Opvang cyber incidenten	Het Waterschapshuis heeft Secura geselecteerd voor 24/7 ondersteuning bij cyberincidenten en digitaal forensisch onderzoek. Na deelname aan de raamovereenkomst kunnen waterschappen deze dienst inschakelen voor het identificeren en beheersen van informatieveiligheidsincidenten, beperken van schade en uitvoeren van forensisch onderzoek.Het CERT-WM heeft hierin een coördinerende rol.	23.500	3.129	13%	23.500	20.371	15.000	GROEN	De leverancier voert de dienst uit zoals gevraagd. Er zijn geen issue's op dit vlak. Er zijn tot nu toe minder uren nodig dan was begroot op deze dienst.
Ondersteuning Opdrachtgevers	Deze dienst voorziet in de ondersteuning van de beraden waarin alle waterschappen zijn vertegenwoordigd, zoals de Opdrachtgeverstafel (OGT), I-Beraad, DIT-beraad, Dienstenberaad en de Opgave-overleggen (OO's).	343.350	87.821	26%	343.350	255.529	20.000	GROEN	De stuurgroep GO welke de opdracht heeft om de borging van de Governance te realiseren, is begin 2026 in een nieuwe samenstelling verder gegaan. De Inrichting van de beraden en opgave overleggen is in volle gang. De beraden zijn volledig bemenst en de deelname is uitstekend, de opgave overleggen zijn nog niet op alle fronten bezet met name deelnemers uit de business is nog mager. De roadshows bij de waterschappen zijn gestart. Er zijn al 2 waterschappen bezocht en er staan de komende maanden nog een aantal gepland. De bijeenkomsten worden door zowel de waterschappen als door hWh als zeer waardevol ervaren.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Datastromen Centraal	Datastromen Centraal bevat alle activiteiten die voor het collectief van alle 21 waterschappen worden uitgevoerd. Dit betreft het beheer, het onderhoud en de geplande doorontwikkeling van het datamodel (we noemen dat 'DAMO-Logisch' en dit is een nadere detaillering van de sectorale AQUO- en IMWA-standaarden) en van de technische infrastructuur. Deze technische infrastructuur beslaat de hele keten vanaf de aanlevering van alle 21 waterschappen via de connectoren naar het GkW, met het GkW als knooppunt, tot en met de uitleverproducten vanuit het GkW naar alle publicatieplatforms. Elk jaar brengen we in een vaste cyclus nieuwe releases uit van alle componenten van deze infrastructuur.	1.304.557	345.222	26%	1.304.557	959.335	15.000	GROEN	Resultaten: - Op 20 februari 2026 is het Waterschapshuis, namens de waterschappen, officieel toegevoegd als deelnemer aan het Federatief Datastelsel (FDS). Op dit moment zijn er negen toegelaten deelnemers en zijn wij (de waterschappen) de enige deelnemer die ook niet wettelijk verplichte datasets aanbiedt. Binnen het FDS worden nu de IMWA-datasets vanuit het Gegevensknooppunt Waterschappen (GkW) aangeboden. Daar zijn we trots op, want hiermee laten we zien dat we koploper zijn in het gestructureerd aanbieden van (open) data volgens de basisprincipes van het FDS. - Voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen heeft het team Datastromen de betrouwbare en actuele waterschapsgrenzen aangeleverd, zodat gemeenten alle adressen van één stempas kunnen voorzien. - De dienstverlening aan de waterschappen loopt goed en de infrastructuur is zeer stabiel - Het dynamisch objectenhandboek is opgeleverd in april 2026 en ligt nu voor kennismaking (en test) voor aan de waterschappen. - De verstandhouding met de leverancier is uitstekend. Ontwikkelingen - Door ziekte en door uitbreiding op de infrastructuur en de diensten is aanvulling nodig op het team. Daarom is een trainee op 13 april gestart. Binnenkort start de werving van een applicatiebeheerder Integratie-architecturen met het oog op de toenemende complexiteit en urgentie bij de koppelingen met de individuele waterschappen. - We hebben opdracht gegeven voor de realisatie van een veilige API ontsluiting voor afnemers van data, direct op het GkW,. Issue en maatregel: Vanuit de buitenwereld krijgt Datastromen vragen waarom niet alle waterschappen volledige data leveren. Als maatregel is door Datastromen in samenwerking met Collectieve Thema's een voorstel uitgewerkt waarin waterschappen afspreken dat zij voor een deel van de data een verplichting hebben om te leveren. Dit voorstel is ingebracht in I-Beraad van april en ter informatie gestuurd aan het Dienstenberaad.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Datastromen Decentraal	Datastromen Decentraal betreft het beheer en onderhoud en de doorontwikkeling van één specifieke component in de keten: de DAMO-kernregistratie ("DAMO-Fysiek"), die lokaal is geïmplementeerd bij 14 van de 21 waterschappen. Elk jaar brengen we nieuwe releases uit van alle componenten van onze infrastructuur, zo ook van DAMO-Fysiek. In 2026 werken we aan 'Release 2027'.	250.800	59.311	24%	250.800	191.489	15.000	GROEN	De dienst loopt voorspoedig. De voorbereidingen voor de versie 2027 verlopen volgens schema. Er zijn geen bijzonderheden.
NHI (Nederlands Hydrologisch Instrumentarium) onderhoud	Het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium (NHI) is een verzameling van onder andere software, datasets en tools waarmee je de landelijke of regionale hydrologische kringloop kunt beschrijven of simuleren. Denk bijvoorbeeld grondwater- en oppervlaktewaterstromingen of aan verziltingsprocessen. In droge of juist natte tijden helpt het NHI te voorspellen waar mogelijk problemen ontstaan en wat het effect van ingrepen is. Zo kunnen beheerders en beleidsmakers de juiste beslissingen nemen. Hydrologische modellen helpen ook om mogelijke effecten van klimaatscenario's te verkennen. Sinds 2024 voert het Waterschapshuis beheer-werkzaamheden uit voor NHI. hWh legt hier voor verantwoording voor af aan de gezamenlijke NHI-organisatie waarin verschillende partners (Ministerie IenW, RWS, Unie, etc.) in vertegenwoordigd zijn.	805.786	270.158	34%	887.326	617.168	40.000	GROEN	De dienst functioneert naar verwachting, met een duidelijke focus op verdere professionalisering en toekomstbestendigheid. Belangrijke ontwikkelingen: - Er zijn met diverse leveranciers afspraken gemaakt in de vorm van een SLA (Service level Agreement). - Er is een start gemaakt met de vervanging van de huidige website en geoportaal gelet op dat het contract met de huidige leverancier afloopt op 31 maart 2027. Issues: 1. Er is meer capaciteit vanuit de Waterschappen in het NHI Beheerteam nodig omdat dit slechts door 1 persoon wordt gedaan die beperkt beschikbaar is. De aanvraag voor extra capaciteit loopt. 2. De transitie van iMOD5 naar iMOD Suite leidt tot onzekerheid over scope, capaciteit en benodigde inzet. Er is een eerste gebruikersoverleg gehouden om grip te houden op impact en vervolg. 3. Er is een assessment in 2025 geweest op de activiteiten die Deltares voor Rijkswaterstaat doet. Deltares is ook een belangrijke leverancier voor NHI. Mogelijk hebben de uitkomsten van dit assessment impact op NHI. De uitkomst en vervolg liggen nu op bestuurlijk niveau binnen RWS. 4. De Samenwerkingsovereenkomst verloopt eind 2027. Een verzoek tot verlenging wordt ingebracht.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Licenties tooling OT Netwerkdetectie	De dienst OT Netwerkdetectie bestaat uit het beheren en leveren van de IDS-tooling 'Nozomi Vantage' aan de deelnemende waterschappen. Een OT IDS (Operational Technology Intrusion Detection System) is een monitoringssysteem dat speciaal ontwikkeld is voor het detecteren van ongeautoriseerde of verdachte activiteiten binnen OT-netwerken en industriële omgevingen. Deze tooling helpt waterschappen om ongewenst gedrag te detecteren en alarmen door te sturen naar het Security Operations Center (SOC).	135.733	13.990	10%	135.733	121.743	40.000	GROEN	Het Waterschapshuis is door deze waterschappen gevraagd een collectieve inkoop van de licentie Nozomi te organiseren. Dit is gelukt, 8 waterschappen doen mee aan deze dienst. De licentie is aangeschaft voor 3 jaar, vanaf 1 april 2026.Dit levert door schaalgrootte een kostenreductie op van 398k voor de deelnemende waterschappen. hWh verzorgt het beheer van deze licentie. In verband met de licenties die vanaf april (in plaats van januari) ingaan, wordt verwacht om geld over te blijven.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Vangstregistratie V4	De waterschappen bestrijden muskus- en beverratten omdat zij holen graven die onze waterkeringen verzwakken. Om de rattenvangers in het veld te ondersteunen, ontwikkelden de waterschappen - gefaciliteerd door het Waterschapshuis - een vangstregistratiesysteem. In een mobiele app voeren bestrijders vangstgegevens en speurlijnen in. Een geo-dashboard maakt de geregistreerde locaties visueel. Een Power BI-dashboard verwerkt statistieken, zodat bestrijders nog slimmer kunnen werken. Het Waterschapshuis zorgt voor het contractbeheer en de overall coördinatie. Het centraal functioneel beheer wordt uitgevoerd door de product owners van de waterschappen.	531.550	164.504	31%	531.550	367.046	-	ROOD	De dienstverlening van Vangstregistratie V4 (Musktrap) staat sinds het laatste kwartaal van 2025 onder druk door aanhoudende performance en stabilteitsproblemen. Ondanks de hoop op verbetering met de komst van de release in februari ervaren gebruikers nog steeds traagheid, inconsistente dataverwerking en beperkte beschikbaarheid van kaartlagen, wat het gebruik belemmert en het vertrouwen in de applicatie verder negatief heeft beïnvloed. Er is de afgelopen periode voortgang geboekt in het verder analyseren van de oorzaken van de problematiek en het structureel adresseren hiervan. hWh heeft hiervoor het team opgeschaald en deskundigen bijgehaald om de achterliggende techniek en aanknopingspunten daarin te onderzoeken. Hiermee is hWh verder gegaan dan haar eigenlijke rol, namelijk die van regievoering. Dit alles om de leverancier bij te staan en voortgang in de oplossing te bevorderen. Alle gedane stappen zijn afgestemd met vertegenwoordigers van de muskusratbestrijding (Themagroep Muskusratten Bestrijding van de Unie) Als gevolg hiervan is voor één van de vastgestelde problemen eind april een oplossing doorgevoerd in het systeem die begin mei volledig in productie komt. Het lijkt er nu op dat deze oplossing voor een significante verbetering zorgt met betrekking tot de stabiliteit en mogelijk enige performanceverbetering in het systeem.. Naar verwachting lopen de activiteiten om de performance verder te verbeteren in de komende maanden door. Het is nog niet duidelijk wat deze ontwikkelingen concreet voor invloed gaan hebben op de eindejaarsverwachting (financieel gezien).

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Het Wateradvies	Het Wateradvies is een webapplicatie die - op basis van gemeentelijke ruimtelijke ordeningsplannen - laat zien wat een gemeente met waterschappen moet regelen. Het gaat om planvorming als basis voor het vergunning-, toezicht- en handhavingsproces (VTH). Het Waterschapshuis zorgt voor het contractbeheer en het functioneel beheer.	120.100	28.416	24%	120.100	91.684	-	GROEN	De dienstverlening van Het Wateradvies verloopt in de basis stabiel en conform de gemaakte afspraken. Gebruikers maken gebruik van de dienst. Overzichten over aantal ingediende aanvragen en checks worden maandelijks gedeeld met de deelnemende waterschappen. Een mooi resultaat is dat er nieuw leven in het gebruikersoverleg is geblazen. Het gebruikersoverleg wordt structureel gehouden met een voorzitter vanuit de waterschappen en draagt daarmee bij aan een betere sturing, transparantie en verwachtingsmanagement richting de waterschappen en de leverancier. In afstemming met het gebruikersoverleg wordt gewerkt aan het structureren en prioriteren van wijzigingsverzoeken om de doorontwikkeling beter te laten aansluiten op de behoefte van de waterschappen. De komende periode ligt de focus op het verlenen van ondersteuning aan de waterschappen op het beter kunnen gebruiken van de toepassing. Deze ondersteuning gaat bestaan uit het opbouwen en inzetten van centrale kennis en ervaring bij hWh die de waterschappen helpt bij de inrichting en benutting van de vragenstructuur die per waterschap op maat is ingericht. Hiervoor wordt sinds eind april een centraal functioneel beheerder ingezet met kennis en ervaring uit het VTH-domein.
Continuïteit TMX 2023-2025	"Team TMX onderhoudt modulaire hard en softwareoplossingen voor beheer en monitoring op afstand van onder anderen gemalen. Door de software en telemetrische oplossingen van TMX wordt (lokale) meetdata verzameld, getransporteerd, verwerkt en leesbaar aangeleverd. TMX werd geleverd door Kuipers Electronic Systems. Na hun faillissement heeft hWh op verzoek van 9 waterschappen het intellectueel eigendom van de software aangekocht. Ook namen we een team van Kuipers in dienst. Nu het TMX-systeem aan het eind van zijn levensduur is, besteden we de oplossing opnieuw aan. "	1.340.000	372.163	28%	1.340.000	967.837	200.000	GROEN	De Europese Aanbesteding voor perceel 1 is afgerond. Het team is gestart met de overdracht naar de marktpartij. De teamleden worden nu ingezet op hulp bij de waterschappen en overdracht naar de markt. Zowel vanuit de marktpartijen als vanuit de waterschappen is er belangstelling om mensen in dienst te nemen. De verwachting is dat er budget over blijft in verband met het uitblijven van het invullen van een vacature en het budget onvoorzien dat nog niet gebruikt is voor 2026.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
TMX EU-aanbesteding	"TMX is een systeem waarmee een aantal waterschappen een deel van watersysteembeheer uitvoert. Het gaat hierbij om het meten, regelen en controleren van het waterpeil. TMX werd geleverd door Kuipers Electronic Systems. Na hun faillissement heeft hWh op verzoek van 9 waterschappen het intellectueel eigendom van de software aangekocht. Ook namen we een team van Kuipers in dienst. Nu het TMX-systeem aan het eind van zijn levensduur is, besteden we de oplossing opnieuw aan. In het UO TMX is besloten om een Europese aanbesteding uit te voeren voor het totale (huidige) TMX-dienstenpakket, waarbij migratiescenario's m.b.t. huidige TMX producten naar een nieuwe dienstverlener mogelijk gemaakt moeten worden. "	184.359	55.247	30%	184.359	129.112	5.000	GROEN	De doelstelling van de Europese Aanbesteding is om te komen tot een oplossing voor de middellange en lange termijn met als focus continuïteit in de processen van de waterschappen die nu gebruik maken van de TMX- producten. Aan deze aanbesteding doen 6 waterschappen mee en er is de mogelijkheid voor alle andere waterschappen om hierop aan te haken. De eisen daarbij zijn: - Continuering van de bedrijfsvoering van alle deelnemende waterschappen moet geborgd zijn; - De oplossing moet passen op het gebied van data, open standaarden, informatieveiligheid & privacy en wetgeving, en opdrachtnemer dient te anticiperen op toekomstige wijzigingen hierin;? - Het moet mogelijk zijn dat waterschappen die nu gebruikmaken van TMX componenten en diensten een eigen tempo voor een migratie kunnen kiezen - Op het vlak van vervanging van hardware dient een gefaseerde overgang mogelijk te zijn. Er zal gedurende een relatief lange tijd sprake zijn van een mix aan hardware producten van TMX en derde leveranciers die worden aangesloten op de nieuw aan te besteden software (hoofdpost). In de aanbestedingsstrategie is uitgewerkt wat wordt aanbesteed en welke aanpak hiervoor gekozen is: - Er worden 2 opdrachten in de markt gezet - Een Technology Provider die de software en de firmware gaat leveren, maar ook de huidige TMX oplossing gaat beheren totdat alle waterschappen over zijn. - System integrators (3) die de feitelijke migratie en implementatie gaan uitvoeren - De aanbestedingsvorm is een concurrentie gerichte dialoog - Na gunning wordt bij 1 waterschap (HHNK) een proof of concept uitgevoerd van de migratie. De andere waterschappen zijn hier eveneens bij betrokken.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Z-info (Zuiveringsinformatiesysteem) beheer	Z-info ondersteunt de waterschappen in het beheren van afvalwaterzuiveringsprocessen. Het biedt een uniforme standaard voor meetgegevens en rapportages. Het Waterschapshuis verzorgt twee taken: 1. Beheermatig: het centrale functioneel beheer en het contractmanagement. 2. Projectmatig: regie op de doorontwikkeling van de functionaliteit.	1.496.044	460.125	31%	1.496.044	1.035.919	40.000	GROEN	Als elk jaar werken we richting de reguliere releases van juni en december. Indien nodig worden maandelijkse (fix) releases uitgebracht om kleine verbeteringen & aanpassingen snel voor de gebruikers te kunnen doorvoeren. De inhoud voor release 2.6.2 (juni 2026) is op 9 maart jl. definitief vastgesteld. Ook deze release bevat weer een aantal items van de zgn. longlist. De longlist betreft een lijst met gewenste functionaliteiten en dient als een roadmap voor ontwikkeling van Z-info de aankomende jaren. Twee belangrijke en omvangrijke longlist items zijn de BedrijfsVergelijking Zuiveringenbeheer-webservice koppeling & Multifactor Authentication/Single Sign On. Hier leek in eerste instantie onvoldoende budget voor. Daarom is voorgesteld deze functionaliteiten vanuit een deel van het projectbudget te mogen financieren. Dit voorstel is door het OO Waterketen goedgekeurd op di. 07-04-2026. Met dit extra budget verwachten we de rest van het lopende jaar voldoende midden te hebben om de werkzaamheden volgens planning uit te kunnen voeren.
Oracle TECH	hWh heeft namens de waterschappen Oracle-licenties aangeschaft die doorbelast worden aan de waterschappen.	470.000	191.950	41%	470.000	278.050	-	GROEN	Project loopt volgens planning. Bij Oracle Tech houden we altijd een reserve aan voor eventuele onverwachte incidenten. Dit is dit jaar ook het geval.
Oracle Contractmanagement	De dienstverlening ten bate de Oracle-contracten, zoals contract- en licentiebeheer. Ook het organiseren van kennisdagen voor de Oracle Database Administrators van de waterschappen behoort hierbij. Tijdens deze dagen bespreken we nieuwe ontwikkelingen, nieuwe features en informatieveiligheid en privacy. Ook houden we een jaarlijkse Oracle audit. Dan inventariseren we hoe de waterschappen optimaal gebruik kunnen maken van de mogelijkheden die het contract biedt.	105.819	29.707	28%	105.819	76.112	-	GROEN	Samen met IPO en VNG wordt met Oracle gewerkt aan een nieuwe set van juridische voorwaarden.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
AWK (Afvalwaterketen) Tools	Deze tools komen voort uit de CoP Afvalwaterprognoses en gaan vallen onder de verzamelnaam AWK Tools. De tools hebben als doel de afvalwaterprognoses (hoeveelheden en vuillasten) voor nu en in de toekomst gemakkelijk zichtbaar en bruikbaar te hebben. Specifiek per tool: A-info geeft de waterschappen inzicht in het huidige en te verwachten afvalwateraanbod. De A-info viewer visualiseert de output die wordt gegenereerd door de A-info tool. DRIANT ondersteunt waterschappen met het inzichtelijk maken van waterstromen die bij waterschappen binnenkomen en het deel dat afwijkt van de verwachte hoeveelheid afvalwater.	99.743	11.343	11%	99.743	88.400	20.000	GROEN	De AWK Tools (A-info & DRIANT) zijn per 1 januari 2026 succesvol in beheer genomen. De eerste resultaten zijn de versterking van de relaties met leveranciers, gebruikers en met CoP Afvalwaterprognoses (Community of Practises). Er zijn periodieke beheer- en release overleggen met de leveranciers ingericht. Daarnaast is er een regulier overleg opgezet met de vertegenwoordiger van de CoP Afvalwaterprognoses om elkaars ontwikkelingen met elkaar te kunnen bespreken. Tenslotte zijn er gebruikers overleggen opgezet om beeld te krijgen wat er speelt rond deze tools om het beheer verder te kunnen professionaliseren.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
P&ID (Piping & Instrumentation Diagram) tooling	P&ID's (Piping & Instrumentatie Diagrammen) zijn essentieel voor het beheer van infrastructuur binnen afvalwaterketens, watersystemen en waterveiligheid. In samenwerking met de waterschappen is een toolbox ontwikkeld, met als doel een efficiëntere en toekomstbestendige werkwijze die voldoet aan de Aquo standaarden. Het Waterschapshuis zorgt voor het contractbeheer en het centraal functioneel beheer.	112.983	20.099	18%	112.983	92.884	30.000	GROEN	Resultaten van afgelopen periode m.b.t. de P&ID Toolbox: - Overeenkomst met leverancier CADTEAM verlengd met 3 jaar (2025 t/m 2027), waarbij de overeenkomst en SLA geheel herschreven zijn tot kwalitatief betere documenten. Tevens in het contract met de leverancier ipv 11 deelnemers het aantal terug laten brengen in de overeenkomst tot 8, welke ook daadwerkelijk genoemd staan in de DVO. Hierdoor worden er minder kosten in rekening gebracht. - N.a.v. een live demo ter plaatse begin februari 2026 heeft waterschap Hunze en Aa's aangegeven te willen aansluiten en gebruik te gaan maken van de toolbox. Deze aanpassing wordt momenteel verwerkt in de in de maak zijnde beheer DVO. Daarmee komt het aantal gebruikers straks op 9. - Gebruikers overleggen nieuw leven in geblazen en inmiddels enkele laten plaats vinden. Nieuwe voorzitter moet worden vastgesteld uit de leden, en tevens mogelijk geïnteresseerde nieuwe deelnemers ook laten aanhaken - Factsheet opgesteld t.b.v. nieuwe deelnemers. In 1 overzicht: Waarom de toolbox, wat levert het je op en waar moet je als waterschap rekening mee houden als je gebruik wilt gaan maken van - Aanstelling Centraal Functioneel Beheerder waarmee het team nu compleet is.
Govroam	hWh betaald namens de waterschappen de wifi-dienst Govroam en belast deze door aan de waterschappen. Govroam is een beveiligde wifi-verbinding waarmee waterschappers veilig en snel gebruik kunnen maken van internet bij meer dan 300 overheidsorganisaties.	42.207	11.869	28%	42.207	30.338	-	GROEN	Govroam dienstverlening loopt conform contractuele en financiële afspraken, waardoor gebruik van GovRoam door waterschappen mogelijk is. Deelnamebijdrage 2026 in januari betaald aan GovRoam.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
LIBV (Landelijke Informatieservice Bodemvocht en Verdamping)	LIBV staat voor de Landelijke Informatieservice Bodemvocht en Verdamping: een landelijke datadienst voor waterschappen die op basis van satellietdata en meteorologische informatie inzicht geeft in historisch, actueel en verwachte waarden van bodemvocht en de actuele verdamping (voorheen SATDATA 3.0). Hierbij wordt gebruik gemaakt van een algoritme dat satellietdata combineert met actuele informatie over neerslag, temperatuur, zonnestraling en vegetatie. De informatie is landsdekkend én beschikbaar voor stroomgebieden over de grens. Het Waterschapshuis coördineert het contractbeheer en stimuleert het gebruik. LIBV is innovatief, gebruik en toepassing vraagt aandacht. Ruimte voor doorontwikkeling is voorzien, deze vindt plaats aan de hand van 4 sporen: producten valideren, toepassingsgebieden verkennen, technische verbeteringen doorvoeren en raakvlakken met gerelateerde initiatieven verkennen en in het oog houden.	492.650	107.021	22%	492.650	385.629	60.000	GEEL	De Landelijke Informatieservice Bodemvocht en Verdamping is sinds 1 januari 2026 in beheer bij de afdeling Diensten & Beheer. De dienstverlening verloopt sindsdien voorspoedig en conform de gemaakte afspraken. In de afgelopen periode zijn concrete resultaten geboekt in de doorontwikkeling van de dienst. De leverancier heeft verbeteringen doorgevoerd waarbij gebruik wordt gemaakt van actuele satellietdata, wat de kwaliteit en bruikbaarheid van de informatie vergroot. Ook is aanvullende documentatie beschikbaar gesteld aan gebruikers ter ondersteuning van het gebruik van de dienst. Daarnaast is een belangrijke uitbreiding gerealiseerd door het toevoegen van historische satellietdata. Hiermee is een verdere stap gezet in het versterken van de inhoudelijke waarde van de dienstverlening. De samenwerking met de leverancier en interne stakeholders verloopt constructief en draagt bij aan de verdere professionalisering van de dienst. Aandachtspunt is de bezetting binnen het team. Eind april heeft een medewerker opgezegd. In de komende periode wordt invulling gegeven aan het borgen van continuïteit en het opvangen van deze capaciteitsverandering. Een tweede aandachtspunt is dat, hoewel alle waterschappen meedoen aan de DVO, er in de praktijk niet veel gebruik van gemaakt wordt. Hiervoor gaan we extra aandacht vragen binnen de waterschappen.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
SOC (Security Operations Center)	De SOC (Security Operations Center) dienstverlening versterkt de digitale weerbaarheid van de sector door risico gebaseerde monitoring en alarmering van zowel IT- als OT-omgevingen. Het gebruik van een SOC-dienst helpt tevens om te voldoen aan de Cyberbeveiligingswet (Cbw). De dienst bevindt zich momenteel in de beheerfase. Onderdeel hiervan is het verder uitrollen van de dienstverlening in de sector door de beheerorganisatie van hWh.	388.180	143.768	37%	388.180	244.412	-40.000	ROOD	Resultaten: * Per 1 januari is de SOC dienst in beheer. Met als eis dat de stuurgroep wordt gecontinueerd. * Het vijfde waterschap is eind april aangesloten op SOC. Ontwikkelingen: * Nog vijf waterschappen zijn bezig met aansluiten. Issues: 1. Er zijn knelpunten en interpretatieverschillen tussen hWh en de leverancier m.b.t. afspraken in het contract. 2. Verwachtingen waterschappen lopen uiteen 3. Financieel: Krap door extra inzet knelpunten Maatregelen per issue: 1. Hiervoor lopen nu open gesprekken met de leverancier. Knelpunten worden duidelijk. 2.. Adviesgroep met vertegenwoordigers vanuit de waterschappen is ingericht om samen met hWh de knelpunten en issues te adresseren. 3. Wordt gemonitord.
Hy DAMO NHI	HyDAMO NHI is de naam voor het instrument voor datavalidatie op DAMO Watersysteem, met controle- en terugmeldprocessen, waarmee waterschappen kunnen toetsen of een databestand van voldoende kwaliteit is voor een specifieke toepassing binnen NHI.	146.071	37.308	26%	146.071	108.763	20.000	GROEN	HyDAMO (Validatietool) NHI is een controlemiddel om te verifiëren of een bestand met geo-data voldoende kwaliteit heeft om te dienen als ondergrond voor hydrologische modellen. Het beheer van dit middel is door de externe partner overgedragen aan team Datastromen en is als dienst ondergebracht bij D&B. Bij Datastromen wordt beoogd om de tool te integreren in de bestaande (kwaliteits-)controlemiddelen tussen de waterschappen en het GkW en om dit controlemiddel ook geschikt te maken voor andere kwaliteitscontroles. Als succes is te melden dat het ons zelfstandig (met een klein beetje hulp) is gelukt om een nieuwe versie van DAMO ook in de HyDAMO Validator te implementeren.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Perceelwijzer	De Perceelwijzer is een app waarmee vijf waterschappen perceel-gerelateerde data, zoals stuwstanden en beregeningsverboden, publiceren om agrariërs en grondbezitters te informeren en waarmee de doelgroep ook meldingen aan het waterschap kan insturen. hWh verzorgt in opdracht van de waterschappen het functionele beheer, het applicatiebeheer en de hosting (beiden uitbesteed) en is verantwoordelijk voor de publieke beschikbaarheid en werking hiervan als webapplicatie en als app voor Android en IOS.	129.000	22.677	18%	129.000	106.323	10.000	GROEN	Resultaten: de Dienstverlening loopt in het algemeen goed. Ontwikkelingen / issues:? Maar vijf waterschappen doen mee, hetgeen een smalle basis is voor een prijstechnisch interessante exploitatie. Maatregel: onderzoek naar mogelijk integratie met andere apps met vergelijkbare functionaliteiten en doelgroep voor meer efficiency en een groter bereik.
Landelijke Voorziening Overstromingsinformatie (LVO)	Dit betreft een kassiersdienst ten behoeve van LVO (Landelijke Voorziening Overstromingsinformatie). LVO is een voorziening voor het beschikbaar stellen en ontsluiten van overstromingsinformatie voor een breed gebruik. Partners hierin zijn: waterschappen, RWS en provincies	243.500	486	0%	243.500	243.014	-	GROEN	"Fase 2" van Landelijke Voorziening Overstromingsinformatie (LVO) is ingegaan, welke duurt van 2026 t/m 2027. Financiële consequenties voor "Fase 2' zijn opgenomen in de DVO en zijn meegenomen in de begroting. Unie van Waterschappen zal zorg moeten dragen voor de opdracht/DVO aan hWh, indien na 2027 ook de kassiersdienst LVO nodig blijkt te zijn. Indien dit niet het geval is, zal de dienst eindigen op 31-12-2027. LVO vraagt instemming op financiële consequenties, waarvan op dit moment onduidelijk is of deze afwijken t.o.v. de genoemde bedragen in de DVO. Hierover zal meer duidelijkheid komen eind April.
Decentrale Regelgeving en Officiële Publicaties (DROP)	Dit betreft een kassiersdienst ten behoeve van DROP. Waterschappen moeten hun officiële publicaties, inclusief versiebeheer, digitaal beschikbaar stellen via DROP. DROP is het systeem om regelingen en bekendmakingen te publiceren.	388.350	3.409	1%	388.350	384.941	-	GROEN	Kassiersfunctie DROP (GVOP) verloopt volgens afspraken Betaling aan Logius voor deze dienst voor 2026 heeft plaats gevonden in de week van 4 mei 2026.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Facilitering capaciteit voor DSO	Dit betreft een administratieve dienst. De Unie van Waterschappen ondersteunt de waterschappen bij de uitvoering van de Omgevingswet en het gebruik van het DSO en daarmee samenhangend Digitaal VTH stelsel. Hiervoor heeft zij een team die deze ondersteuning biedt. hWh levert middels deze dienst de benodigde capaciteit aan de Unie van Waterschappen ten behoeve van dit team.	351.811	112.429	32%	351.811	239.382	15.000	GROEN	Deze dienstverlening bestaat uit de levering van capaciteit voor de DSO bij de Unie van Waterschappen. De verwachting is dat dit binnen de begroting blijft voor 2026.
Programma 3. Diensten en beheer (incl. kassiersfunctie)		10.537.402	2.850.331	27%	10.618.942	7.768.611	585.000	TOTAAL GROEN	
Ontwikkelbudget collectieve thema's	Het ontwikkelbudget van Collectieve Thema's wordt ingezet als reservering voor de ontwikkeling van onvoorziene of overkoepelende initiatieven binnen het programma. Voor ontwikkeling van initiatiefvoorstellen wordt op aanvraag via de programmamanager standaard 20.000 EUR gereserveerd. De voorstellen worden voorgelegd aan het Overkoepelend Thema-Overleg (OTO) dat besluit over de toekenning van het uiteindelijk benodigde bedrag.	205.000	76.491	37%	205.000	128.509	-18.879	ROOD	Via het OTO wordt dit budget nu succesvol ingezet om projecten te ontwikkelen, waaronder de Kennishub en het project Digitale Autonomie en Soevereiniteit inclusief de detachering van een waterschapper naar het programmateam NDS Cloud. De overschrijding die we nu laten zien wordt opgelost in BERAP 2 door een betere toedeling van de het totale budget in de DVO naar de onderliggende projecten en thema's.
Programmasturing en interne HWH-kosten	Dit budget is gealloceerd voor de sturing van het programma Collectieve Thema's, inclusief programmamanagement, programmameetings, projectbeheersing, contractmanagement, en verbetering van de governance van het programma.	200.000	131.682	66%	200.000	68.318	-44.653	GROEN	Successen zijn dat de programmamanager, projectbeheersing, projectondersteuning, en contractmanagement meer integraal samenwerken en elkaar versterken. Zo wordt het makkelijker om het budget te managen, goede rapportages op te stellen, en themaregisseurs en projectleiders zo efficiënt mogelijk te ondersteunen.
Communicatie	Communicatie met en voor de waterschappen is essentieel voor het programma Collectieve Thema's. Het betreft communicatie over lessen en successen in het programma en de verschillende thema's en communitybuilding.	175.000	11.619	7%	175.000	163.381	60.456	GROEN	Communicatie is volop in ontwikkeling. De thema's worden ondersteund in hun communicatie naar de waterschappen. Er is een succesvolle hWh-brede sessie georganiseerd om de behoefte en ideeën over de kennishub te ontwikkelen. Dit heeft geresulteerd in een initiatiefvoorstel die wordt voorgelegd aan het OTO en is gedeeld met het DIT-beraad.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Architectuur en standaarden	In de Vaarkaart hebben de waterschappen aangegeven te willen werken volgens IT architectuur en is een ambitie vastgesteld. Het thema is niet nieuw, maar het is nu duidelijk welke investeringen nodig zijn om de waterschappen naar een volwassenheidsniveau te brengen. Daarnaast is architectuur essentieel voor het ontwerpen van passende standaarden vanuit alle Collectieve Thema's. In dit project organiseren we de aansturing van het thema, de ondersteuning en organisatie van het Thema-Overleg, en gebruiken we de gelden als ontwikkelbudget voor het thema.	550.000	287.935	52%	550.000	262.065	-265.933	ROOD	Het Thema-Overleg is gevormd en succesvol van start. De inzet van de waterschappen is hoog. We verwachten dat het tekort dat we nu voorzien aanzienlijk kunnen verlagen doordat de themaregisseurs tot nu toe vrijwel al hun uren op dit project hebben geboekt, maar vanaf heden veel meer op de specifieke thema's gaan boeken. Er volgt ook nog een begrotingswijziging in BERAP 2 met een betere verdeling van de totale kosten in de DVO naar de onderliggende thema's.
Wet - en regelgeving	Het thema Wet- en Regelgeving faciliteert de waterschappen in het voldoen aan wet- en regelgeving in de brede context van informatie, digitalisering en dienstverlening. De uitwerking van dit thema dient om waterschappen te ondersteunen bij het compliant zijn op het terrein van wet- en regelgeving. Analyseren van relevante wet- en regelgeving op samenhang en het relateren aan processen binnen waterschappen maakt daar een onderdeel van uit. Daarnaast kunnen kaders geformuleerd worden voor projectuitvoering van projecten voor de waterschappen. In dit project organiseren we de aansturing van het thema, de ondersteuning en organisatie van het Thema-Overleg, en gebruiken we de gelden als ontwikkelbudget voor het thema.	400.000	52.644	13%	400.000	347.356	200.241	GROEN	Dit thema is dit jaar officieel van start. Het themaoverleg is gevuld en heeft de eerste overleggen gehad. Het overschot zoals we nu presenteren wordt in de volgende BERAP aangepast door een betere toewijzing van de totale begroting van de DVO naar de individuele thema's.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
AI verorderingen	Het project behelst een kwantitieve analyse van de noodzakelijke kosten die waterschappen moeten maken wanneer zij invulling moeten geven aan de verplichtingen uit de AI-verordening, inclusief: - Een analyse naar de bestaande uitvoeringslast (in mensen en middelen) van de Europese AI verordening bij de waterschappen; - Een onderbouwde inschatting van de extra uitvoeringslasten op het gebied van verantwoorde en compliant inzet van laag- en hoog-risico AI systemen bij de waterschappen; - Een representatieve steekproef om te achterhalen waar de waterschappen staan met het implementeren van de AI-act	8.953	10.596	118%	8.953	-1.643	-4.293	ROOD	De uitvoeringsanalyse is afgerond en de feedback van diverse collega's is erg positief. De opdrachtgever heeft positief gereageerd op het onderzoek en akkoord gegeven op de inhoud en afronding. Publicatie gebeurt zodra PBLQ het soortgelijke onderzoek bij de gemeenten en provincies heeft afgerond.
Data en Ethiek	Het is de ambitie van de waterschappen om alle informatie die binnen en buiten de grens van een individueel waterschap uitgewisseld moet worden (wettelijke grondslag, bestuurlijke opdracht, etc.), op uniforme wijze via gemeenschappelijke voorzieningen beschikbaar te maken op een verantwoorde en ethische wijze. Publieke waarden staan hierbij centraal. Binnen het thema data worden centrale voorzieningen en loketfuncties (door)ontwikkeld, met een focus op (federatief) data delen, -ontsluiting en virtualisatie. De individuele waterschappen worden bij toepassing van de centrale voorzieningen voldoende ondersteund door het expertisecentrum voor toepassing van de centrale voorziening. Ethiek vormt een belangrijk anker voor alle thema's. Digitale ethiek vraagt om een vrijmoedig gesprek en een open cultuur waarin	450.000	65.586	15%	450.000	384.414	211.397	GROEN	Voor de door ontwikkelingen van de centrale voorzieningen is een gezamenlijk initiatiefvoorstel opgesteld dat in juni wordt aangeboden aan het overkoepelen themaoverleg. Daarnaast wordt een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de Sectorale Datastrategie. Op het gebied van ethiek hebben we de eerste stappen gezet om zowel de externe omgeving als de waterschappen te betrekken. Hierbij hebben we onderzocht hoe het CBDF besluit t.b.t. digitale ethiek landt in de ambtelijke organisaties. We zien hier wel dat we niet meer groei aankunnen, maar dat wel nodig hebben om onze ambities waar te maken. Daarom blijft er nu ook nog een fors deel van het budget over.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
	wij ons digitale handelen en onze dillema's bespreekbaar kunnen maken en (aantoonbaar) keuzes en afspraken kunnen maken. In het thema digitale ethiek werken we toe naar het bepalen van een methodiek om tot ethische afweging te komen en om daarmee te oefenen. Het doel is ethiek by design door het ontwikkelen van bestuurlijk bewustzijn en beleid en kaders. In dit project organiseren we de aansturing op deze thema's, de ondersteuning en organisatie van het Thema-Overleggen, en uitvoering van de plannen via de Themagroepen op data en digitale ethiek.								
Informatieveiligheid en privacy	Het collectieve thema Informatieveiligheid en Privacy realiseert kaders en richtlijnen ter bevordering van de weerbaarheid, veerkracht en betrouwbaarheid van de waterschappen en de sector als geheel.	545.000	155.251	28%	545.000	389.749	76.067	GROEN	Het collectieve thema Informatieveiligheid en Privacy is van start en het eerste thema-overleg heeft plaatsgevonden. De onderdelen risico gestuurd werken, kantoorautomatisering, informatieveiligheid procesautomatisering en privacy zijn van start gegaan. Bij het onderliggende project Meten, leren en verbeteren focust de projectleider zich tot nu toe vooral op de Bio Audit.
Programma 4. Collectieve thema's		2.533.952	791.803	31%	2.533.952	1.742.149	214.403	TOTAAL GROEN	
Programmabudget algemeen	Het ontwikkelbudget voor het programma Digitale Innovatie en Transformatie. DI&T helpt de waterschappen door te groeien naar het waterschap van de toekomst. Dit gebeurt met een inspirerend pakket aan diensten en producten, om te zorgen voor een stimulerende omgeving voor digitale transformatie.	350.000	164.811	47%	380.291	215.480	-	GEEL	Het DIT-beraad wordt goed bezocht en alle waterschappen participeren actief in het overleg. De komende periode staat in het teken van het verder verbeteren van kennisopbouw en rolinvulling van de DIT-ters en prioritering van de diverse focus-gebieden. De eerste 2 zijn bij de DIT 2 Daagse ook nadrukkelijk naar voren gekomen. Daarnaast blijft het realiseren van een goede aansluiting met de diverse andere gremia (OO's, I-Beraad en het OTO) een aandachtspunt. Daarnaast wordt expertise uit het programma bij verschillende evenementen gevraagd als spreker of begeleider van sessies (bijvoorbeeld bij de AI dag van de Unie).

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Verkennen & Kennisontwikkeling	De waterschappen willen toegroeien naar het digitaal getransformeerde waterschap van de toekomst. Om dit te bereiken, willen zij meer gezamenlijk innoveren, meer kennis uitwisselen en door leren van elkaars innovaties.	220.000	49.903	23%	324.095	274.192	40.000	GROEN	We hebben gewerkt aan het duidelijk toelichten van de rol en het belang van toekomstdenken en strategic foresight in digitaal denken en doen. Daarvoor hebben we de verbinding met Stichting Toekomstbeeld der Techniek gelegd. Zij hebben een presentatie in het DIT beraad verzorgt en gezamenlijk hebben we de eerste aanzet tot een masterclass toekomstonderzoek gedaan. In 2026 is het doel om drie kennisproducten op te leveren die breed inzetbaar zijn in de sector. De verkenning naar het onderwerp Digitale duurzaamheid loopt, hiervoor is onder andere een enquête gestuurd naar de waterschappen. De onderwerpen Quantum en autonome systemen en robotisering zijn in de opstartfase.
Innoveren & Experimenteren	De waterschappen willen toegroeien naar het digitaal getransformeerde waterschap van de toekomst. Om dit te bereiken, willen zij meer gezamenlijk innoveren, meer kennis uitwisselen en door leren van elkaars innovaties.	630.000	296.145	47%	630.000	333.855	50.000	GROEN	Tijdens het DIT-beraad zijn er zeven innovaties voorgesteld. Vanuit het portfolioproces is besloten om met vijf daarvan verder te gaan. Een voorbeeld hiervan is het detecteren van Vivianiet in de slib met behulp van AI. Hierdoor krijgen technologen direct inzicht in de slibmonsters, zodat de resultaten van de zuivering sneller bekend zijn. De eerste fase van dit experiment is afgerond en dat geeft voldoende resultaat om hiermee verder te gaan. De tweede editie van Impactlab heeft inmiddels plaatsgevonden en is door gerichte aanpassingen een verbetering gebleken ten opzichte van de eerste ronde. Door onder andere een samenwerkingsdag toe te voegen, zijn de prototypes verder ontwikkeld en meer klaar voor een Proof of Concept. De deelnemers beoordelen impactlab met een 8,7 (8,3 de eerste ronde). Vanuit alle waterschappen is een deelnemer geweest in de sessies. Er zijn nieuwe AI-agents ontwikkeld die de deelnemers in een volgende ronde nog verder kunnen ondersteunen met de creatieve fase of het ontwikkelen naar een prototype. Verder wordt onderzocht of een innovatiebox kan helpen als toolbox voor innovatie binnen waterschappen. Er is nog budget beschikbaar in dit onderdeel om innovaties van op te starten. Afhankelijk van de innovaties en verwachte kosten kan deze eindejaarsverwachting nog dalen.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Ontwikkelen & Veranderen	De waterschappen willen toegroeien naar het digitaal getransformeerde waterschap van de toekomst. Om dit te bereiken, willen zij meer gezamenlijk innoveren, meer kennis uitwisselen en door leren van elkaars innovaties.	300.000	142.756	48%	300.000	157.244	-	GROEN	We boeken vooruitgang op het versterken van leren en veranderen in de waterschapssector. Het programma voor HR- en Leren & Ontwikkelen-professionals als 'transitiepartner' wordt opgestart en er is een memo gemaakt die waterschappen helpt om hierover het gesprek te voeren. Daarnaast zetten we stappen naar een gezamenlijke strategische leer- en ontwikkelagenda, waarin leer- en ontwikkelvragen voor het programma worden verzameld en geprioriteerd. We bereiden een sessie voor rond de vraag wat adoptie van innovaties vraagt van de organisatie en van medewerkers, zodat waterschappen sneller nieuwe werkwijzen en digitale vaardigheden ontwikkelen en succesvolle innovaties vaker in de dagelijkse praktijk kunnen toepassen. Er ontstaat meer uitwisseling tussen professionals (o.a. via de community's) het vervolg is om prototypes door te ontwikkelen naar een proof of Concept.
Programma 5. Ontwikkelthema waterschappen		1.500.000	653.615	44%	1.634.386	980.771	90.000	TOTAAL GROEN	
Ontwikkelbudget Waterveiligheid	De waterschappen vinden het belangrijk dat het programma Waterveiligheid zich continu kan blijven ontwikkelen. Er moet bijvoorbeeld ruimte zijn voor verkenningen, business cases, innovatie-pilots en communicatie. Hiervoor is een ontwikkelbudget, waarbinnen het Uitvoerend Overleg gemandateerd is om naar eigen inzicht te handelen.	160.000	22.106	14%	160.000	137.894	932	GROEN	Dit budget is beschikbaar om (kleine) ontwikkel opdrachten te kunnen uitvoeren in opdracht van het UO/OO. Deze worden gefinancierd vanuit dit budget en worden aparte projecten. Binnen het ontwikkelbudget worden dus geen inhoudelijke werkzaamheden uitgevoerd, Daarom is het niet nodig de overige onderdelen uit deze VGR verder in te vullen.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
HEEL	Met HEEL werken we aan het versterken en uniformeren van de SE-werkwijze binnen de waterschappen. Oftewel: Herleidbaar, Eenduidig en Expliciet samenwerken over de hele Levenscyclus. We delen de kennis die we daarbij ontwikkelen continu. Door samen op te trekken ontstaan eenheid, versnelling en gezamenlijke kwaliteit.	470.000	118.872	25%	470.000	351.128	72.255	GROEN	Vanaf 2025 faciliteert het Waterschapshuis HEEL. De eerste maanden stonden in het teken van landen en de weg vinden en op stoom komen. Daarbij is de opdracht verbreed van waterveiligheid naar waterketen en watersysteem. HEEL Richt zich op 3 lijnen: verbreden, verbinden en verankeren. Met verankeren zetten we in op het goed landen van de kennis binnen de waterschappen. Dit betekent dat we producten updaten, met een werkgroep implementatie aan de slag zijn gegaan en ook een e-learning ontwikkelden. Voor het onderdeel verbreden zetten we in op het goed uitrollen van de workshops zowel als reeks als los op projecten en zetten we in op bijeenkomsten en presentaties ter verbreding. Focus voor 2025 is daarbij naast waterveiligheid het betrekken van de keten, waarop we ook een ketengroep zijn gestart met ruime waterschap vertegenwoordiging. Verbinden zet in op het afstemmen en samenwerken op de raakvlakken, zoals de AM en BIM-ontwikkelingen, het opzetten van een proces voor basisspecificaties, samen met een groep waterschappers, en het aansluiten op en verrijken van de standaarden. Daarbij zijn we gestart met de samenwerking op deze vlakken onder de noemer 'integraal werken'.
Programma 6. Opgave waterveiligheid		630.000	140.978	22%	630.000	489.022	73.187	TOTAAL GROEN	
Ontwikkelbudget Watersysteem	De waterschappen vinden het belangrijk dat het programma Watersysteem zich continu kan blijven ontwikkelen. Er moet bijvoorbeeld ruimte zijn voor verkenningen, business cases, innovatie-pilots en communicatie. Hiervoor is een ontwikkelbudget, waarbinnen het Uitvoerend Overleg gemandateerd is om naar eigen inzicht te handelen.	70.000	36.628	52%	70.000	33.372	-	GROEN	Dit budget is beschikbaar om (kleine) ontwikkel opdrachten te kunnen uitvoeren in opdracht van het UO/OO. Deze worden gefinancierd vanuit dit budget en worden aparte projecten. Binnen het ontwikkelbudget worden dus geen inhoudelijke werkzaamheden uitgevoerd, Daarom is het niet nodig de overige onderdelen uit deze VGR verder in te vullen.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
BUCA ALOM	Actuele Landelijke Overstromings Monitoring (ALOM) Het doel van de datalevering is om bij grootschalige wateroverlast in Nederland en de aangrenzende regio's snel actuele en gebiedsdekkende overstromingskaarten te genereren en beschikbaar te stellen. Denk hierbij aan situaties zoals de overstromingen in Limburg in 2021, de extreem natte decembermaand van 2023 en het natte voorjaar van 2024. Op basis van actuele satellietwaarnemingen, geven deze kaarten op gedetailleerd niveau (ongeveer 4 meter resolutie) aan waar water op het land staat. Hierdoor ontstaat een nauwkeurig beeld van de omvang en spreiding van de overstromingen. Waterschappen kunnen met deze informatie snel een compleet overzicht krijgen van de getroffen gebieden. Dit maakt het mogelijk om sneller passende maatregelen te nemen, en effectiever te communiceren met betrokken partijen en het publiek. De kaarten zijn ook waardevol voor evaluaties van de gebeurtenis, het afhandelen van schadeclaims, het verbeteren en kalibreren van hydrologische modellen en het uitvoeren van de NBW-toetsing op wateroverlast. Hoewel de kans op dijkdoorbraken klein is, kan de data in principe ook in zulke situaties worden gebruikt. Dit wordt gezien als een nuttige bijkomstigheid.	40.000	493	1%	40.000	39.507	-	GROEN	Het doel van de datalevering is om bij grootschalige wateroverlast in Nederland en de aangrenzende regio's snel actuele en gebied dekkende overstromingskaarten te genereren en beschikbaar te stellen. Denk hierbij aan situaties zoals de overstromingen in Limburg in 2021, de extreem natte decembermaand van 2023 en het natte voorjaar van 2024.Op basis van actuele satellietwaarnemingen, geven deze kaarten op gedetailleerd niveau (ongeveer 4 meter resolutie) aan waar water op het land staat. Hierdoor ontstaat een nauwkeurig beeld van de omvang en spreiding van de overstromingen. Waterschappen kunnen met deze informatie snel een compleet overzicht krijgen van de getroffen gebieden. Dit maakt het mogelijk om sneller passende maatregelen te nemen, en effectiever te communiceren met betrokken partijen en het publiek. De kaarten zijn ook waardevol voor evaluaties van de gebeurtenis, het afhandelen van schadeclaims, het verbeteren en kalibreren van hydrologische modellen en het uitvoeren van de NBW-toetsing op wateroverlast. Hoewel de kans op dijkdoorbraken klein is, kan de data in principe ook in zulke situaties worden gebruikt. Dit wordt gezien als een nuttige bijkomstigheid.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Waterschadeschatter (overdracht STOWA)	De waterschappen willen waterschade door wateroverlast voorkomen. De Waterschadeschatter helpt om beleidsmatige afwegingen te maken. Met de Waterschadeschatter kunnen waterschappen namelijk een analyse uitvoeren van mogelijke verbeteringsmaatregelen bij regionale waterlast. Zo worden de kosten en baten van maatregelen inzichtelijk.	61.646	2.207	4%	61.646	59.439	55.024	ROOD	De Waterschadeschatter dient te worden gemoderniseerd en tegelijk overgenomen te worden van STOWA. Tegelijk is er uit de business begeleidingsgroep gesteld dat er eveneens geïntegreerd dient te worden met een andere module (Schade en slachtoffermodule). Dit advies is door het UO overgenomen. Een geïntegreerde oplossing zorgt voor betrouwbaardere uitkomsten voor alle betrokken stakeholders. Het is de wens deze integratie onderdeel te laten worden van de Landelijke Voorziening Overstromingsinformatie. Het is echter zeer de vraag of het LVO de ontwikkeling gaat ondersteunen. Wanneer dit niet gebeurt, zal er naar verwachting geen vernieuwing plaats vinden en wordt de opdracht teruggegeven
Productowner programma Watersysteem	Het beheren van het watersysteem zowel op het gebied van de kwaliteit van het water als het optimaal houden van het waterpeil is één van de primaire taken van een waterschap. We werken aan een gereedschapskist (digitale producten en diensten) die het voor de beheerder mogelijk maakt om zijn werk sneller, beter en efficiënter uit te kunnen voeren.	141.600	40.615	29%	141.600	100.985	38.466	GROEN	Vanuit de productowner wordt een bijdrage geleverd in diverse projecten. Wegens tijdelijke onderbezetting zijn er minder uren geschreven.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Datalevering Waterschappen naar IV Slim WM	Bij Slim Watermanagement (Slim WM) werken waterschappen en Rijkswaterstaat intensief samen aan het verbeteren van het bovenregionaal operationeel waterbeheer. Het doel is om wateroverlast en -tekort zo lang mogelijk uit te stellen en zo mogelijk te voorkomen door vroegtijdig maatregelen te nemen, bijvoorbeeld het verhogen of verlagen van het waterpeil in een boezem. Het project Datalevering Waterschappen naar IV Slim WM heeft als doel dat: Waterschappen data op één uniforme manier delen via een gegevensknooppunt. Alle waterschappen worden aangesloten op dit knooppunt. De juiste data beschikbaar zijn voor IV Slim Watermanagement.	100.000	42.406	42%	100.000	57.594	-25.000	ROOD	Het aansluiten van de waterschappen, voor vraag en antwoord naar dynamische data ten behoeve van de centrale voorziening bij Rijkswaterstaat, verloopt relatief voorspoedig. 'Relatief' omdat nog niet alle waterschappen zijn aangesloten, maar de tijdsdruk is weggevallen doordat Rijkswaterstaat achter loopt op de planning van de realisatie van de centrale voorziening voor Slim Watermanagement. Een issue is dat twee waterschappen uit principe weigeren aan te sluiten met de (ook door hen) gevraagde connector. De maatregel is dat met deze waterschappen en een aantal collega's een voorstel voor een 'connector 2.0' uitgewerkt wordt die wel aan hun wensen moet voldoen én die ook breder toepasbaar gaat zijn dan uitsluitend voor Slim Watermanagement. Door vertraging van het project en beheerskosten loopt dit project uit het budget. Het einddoel is de ontsluiting van alle waterschappen voor de bevraging van specifieke parameters in een specifieke periode en uit een specifiek gebied, ten behoeve van de informatieschermen die worden gerealiseerd in de landelijke IV Slim WM. De scope van het project is samengevat: 1. het ontvangen van een informatievraag vanuit de IV Slim WM in het GkW 2. deze vraag met het GkW doorgeleiden naar de betreffende waterschappen 3. de data vanuit de waterschappen ontvangen in het GkW, controleren op kwaliteit en als één antwoord doorgeleiden naar de IV Slim WM. Dit project maakt deel uit van het programma Slim Watermanagement dat door de waterschappen gezamenlijk met Rijkswaterstaat wordt uitgevoerd en betreft specifiek het waterschappen-deel van de hiervoor benodigde informatievoorziening. Dit project is een eerste stap in de ontsluiting van dynamische data; een ontwikkeling die naar verwachting in de toekomst sterk zal groeien.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
IV Slim Watermanagement	Slim Watermanagement is gericht op het beter benutten van het huidige water(systeem) door de samenwerking in het operationele waterbeheer verder te versterken. Uitgangspunt is dat beheergrenzen geen belemmering vormen in het operationeel waterbeheer. Het doel is om: wateroverlast en watertekort zo lang mogelijk uit te stellen of te voorkomen; het regulier waterbeheer waar mogelijk energiezuinig(er) uit te voeren; de waterkwaliteit (zoutgehalte, temperatuur en doorstroming) gunstig te beïnvloeden. Het moment waarop regulier waterbeheer overgaat in crisismanagement is hierdoor te verleggen.	277.440	83.107	30%	277.440	194.333	17.055	GROEN	De realisatie van de IV slimwatermanagement loopt zeer traag maar dat valt buiten de directe aansturing van hWh. De ontwikkelingen van de IV SWM wordt nu met bestaande componenten vanuit RWS gebouwd. Vanuit de regieraad, waarin hWh vertegenwoordigd is, wordt nauwlettend gekeken naar de ontwikkelingen. Eind Q3 van 2026 zal er een besluit genomen worden over de ontwikkelrichting. De inzet van hWh hierin is op orde voor alle omgevingsmanagement en architecten functies. De vertraging en beheerskosten werken wel door op het budget.
Projectenplatform Waterschapswerken	Met het projectenplatform Waterschapswerken geven de waterschappen een actueel inzicht aan marktpartijen, collega waterschappen en overige instellingen (zoals onderzoeksinstituten) in de voorgenomen bouwprojecten en ingenieursdiensten op korte en langere termijn. Hiermee bereiken waterschappen dat: Zij hun opgaven efficiënt en met geschikte partijen kunnen realiseren doordat de markt zich beter kan voorbereiden, tijdig capaciteit kan reserveren en/of benodigde investeringsbeslissingen kunnen nemen; Planningen beter kunnen worden afgestemd zodat concurrentie tussen waterschappen zoveel mogelijk wordt voorkomen; De Waterschapsector aantrekkelijk is voor marktpartijen.	127.808	48.794	38%	127.808	79.014	13.500	GEEL	Het projectenplatform Waterschapswerken gaat er voor zorgen dat de waterschappen actueel inzicht geven aan marktpartijen, collega waterschappen en overige instellingen (zoals onderzoeksinstituten), in de voorgenomen bouwprojecten en ingenieursdiensten op korte en langere termijn. Hiermee bereiken waterschappen dat: - Zij hun opgaven efficiënt en met geschikte partijen kunnen realiseren doordat de markt zich beter kan voorbereiden, tijdig capaciteit kan reserveren en/of benodigde investeringsbeslissingen kunnen nemen; - Planningen beter kunnen worden afgestemd zodat concurrentie tussen waterschappen zoveel mogelijk wordt voorkomen; - De Waterschap-sector aantrekkelijk is voor marktpartijen.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
BuCa Aquathermieviewer	Het Versnellingsprogramma Aquathermie en het huidige contract voor de Aquathermieviewer bij Syntraal lopen eind 2026 af. Voortzetting en doorontwikkeling van de informatievoorziening is gewenst en hWh is benaderd als geschikte organisatie om de viewer op een centrale plek en zonder commercieel belang te ontsluiten.	20.000	1.545	8%	20.000	18.455	-	GROEN	Inzicht in warmtepotentieel van aquathermie ten behoeve van warmtetransitie. Vervanging van de landelijke aquathermieviewer waarvan het contract bij leverancier eind 2026 stopt (contracthouder STOWA). BuCa in samenwerking met Unie van Waterschappen en vertegenwoordiging van 6 waterschappen en Rijkswaterstaat. Doelen gericht op uniformering en kwaliteitsverbetering van databronnen en visualisatie voor initiatiefnemers en vergunningverleners. Succesvolle start op 7 april 2026. Eerste verkenningen gestart op gebied van data, markt en financiën. Uitdagingen zijn planning en besluitvorming m.b.t. voorziene aanbesteding.
BUCA EBEO	De waterbeheerders voeren op grote schaal biologische monitoring uit. De daarbij vrijkomende data worden onderbenut. Veelal worden deze data namelijk alleen gebruikt voor het beschrijven van de actuele toestand. EBEO 2.0 maakt het mogelijk dat dezelfde data ook worden ingezet voor het stellen van een ecologische diagnose. Dat maakt het mogelijk dat verbetermaatregelen doelgerichter, effectiever en efficiënter ingezet kunnen worden,	30.000	1.239	4%	30.000	28.761	-	GROEN	De waterbeheerders voeren op grote schaal biologische monitoring uit. De daarbij vrijkomende data worden onderbenut. Veelal worden deze data namelijk alleen gebruikt voor het beschrijven van de actuele toestand. EBEO 2.0 maakt het mogelijk dat dezelfde data ook worden ingezet voor het stellen van een ecologische diagnose. Dat maakt het mogelijk dat verbetermaatregelen doelgerichter, effectiever en efficiënter ingezet kunnen worden. Het ontwikkelde instrument is bedoeld voor de waterbeheerders. Het systeem wordt nu alleen in pilotsituaties gebruikt. Het is mogelijk dat ook natuurbeheerders het gaan gebruiken voor toepassing in de door hen beheerde wateren.
WIWB 2.0	Er is steeds meer kans op zowel langdurige droogte als wateroverlast. De waterschappen willen daarom voorkomen dat het waterpeil te laag komt, of juist te hoog. Een applicatie die hydrologen helpt bij het maken van keuzes in het waterbeheer, is het WIWB (Weerinformatie voor Waterbeheerders 2.0). Het WIWB levert actuele meteo- en hydrologische data van verschillende bronnen direct aan de beheersystemen van de waterschappen. Hierdoor kunnen de waterschappen grond- en oppervlaktewater beter beheren.	487.914	141.254	29%	487.914	346.660	1.050	GEEL	De WIWB functionaliteit wordt voor 2026 ingevuld door Hydrologic. In de eerste maanden van 2026 worden er afspraken gemaakt voor de realisatie van WIWB als opvolging op het traject van 2024-2025. Afhandeling van het schadetraject met de Haskoning combinatie verloopt langzaam. Voor het traject verbeteren meteodata is er een contract met KNMI, waardoor we op dit onderdeel aan de slag kunnen met een aantal mooie doorontwikkelingen. Het traject Meteobase zal in Q2 of Q3 weer opgepakt worden, afhankelijk van de ontwikkeling van de nieuwe WIWB functionaliteit.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Building Information Model (BIM)	Building Information Model (BIM) is een 3D-model met alle data van een bouwwerk. De BIM-ontwikkeling ondersteund ontwerp, realisatie, beheer en onderhoud van bouwwerken over de gehele levenscyclus. BIM draagt bij aan de digitale transformatie en bevorderd samenwerking tussen partijen in bouw en assetmanagement. Voor de waterschappen is BIM een onmisbare schakel in de primaire processen. De combinatie van Asset Management (AM), Systems Engineering (SE) en BIM zorgt voor professionalisering van de onderhoudsopgave, optimale bedrijfsvoering van technische installaties en verbeterde samenwerking in complexe projectomgevingen.	28.095	25.808	92%	28.095	2.287	-10.828	ROOD	Werkgroep BIM vertegenwoordigd door 21 waterschappen en kernteam met 8 waterschappen. Missie: BIM implementatie versnellen, BIM volwassenheid vergroten en verschillen tussen waterschappen overbruggen - o.a. door kennisdeling, standaardisatie en samenwerking met de markt. Belangrijkste resultaten zijn het onderzoek naar BIM volwassenheid en roadmap/vaarkaart met vervolgactiviteiten voor de sector. Daarnaast zijn verschillende kennisdeling activiteiten georganiseerd zoals een themamiddag, webinar en bijdragen aan HEEL-congres. Dit programma loopt uit zijn budget door verhoogd inzet personeel.
Programma 7. Opgave watersysteem		1.384.503	424.098	31%	1.384.503	960.405	89.267	TOTAAL GROEN	
Ontwikkelbudget Waterketen	De waterschappen vinden het belangrijk dat het programma Waterketen zich continu kan blijven ontwikkelen. Er moet bijvoorbeeld ruimte zijn voor verkenningen, business cases, innovatie-pilots en communicatie. Hiervoor is een ontwikkelbudget, waarbinnen het Uitvoerend Overleg gemandateerd is om naar eigen inzicht te handelen.	160.000	11.595	7%	160.000	148.405	79.395	GROEN	Dit budget is beschikbaar om (kleine) ontwikkel opdrachten te kunnen uitvoeren in opdracht van het UO/OO. Deze worden gefinancierd vanuit dit budget en worden aparte projecten. Binnen het ontwikkelbudget worden dus geen inhoudelijke werkzaamheden uitgevoerd, Daarom is het niet nodig de overige onderdelen uit deze VGR verder in te vullen.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Professioneel Afvalwatertransport	Het Programma Professioneel Afvalwatertransport (PAT) is een praktijkgericht programma in een samenwerking tussen hWh, Stowa, Rioned en Deltares. Het heeft als doel het beheer van het afvalwatertransport in Nederland zo te verbeteren dat het functioneren van het transportstelsel nu en ook in de toekomst is gewaarborgd. Belangrijk element daarin is de verbetering van de samenwerking tussen álle partijen die zich bezighouden met afvalwatertransport, zoals waterschappen, gemeenten, adviesbureaus, aannemers, inspectiebedrijven en kennisinstituten.	344.850	106.403	31%	344.850	238.447	4.997	GROEN	Het Programma PAT (Professioneel Afvalwater Transport) omvat diverse activiteiten waaronder ook het project Incidentenregistratie. Voor dit project is een aanbesteding gestart om uiteindelijk toe te werken naar een Tool om de incidenten uniform te gaan verwerken en opslaan, zodat we met elkaar kunnen leren van de diverse voorkomende incidenten. Ter verbetering van het inzicht van de consequentie van bijvoorbeeld bomen (wortelgroei) en de ligging van persleidingen wordt er een relatie gerealiseerd met een "externe" bomenkaart van Nederland. Om de communicatie c.q. verbinding met de waterschap wereld te versterken is op dit moment een website online, waar meer informatie is terug te vinden over het Programma PAT. Het Programma kent de volgende drie aspecten: Leren van Incidenten; Data op Orde en Trace integriteit. Bij het aspect Data op Orde is een relatie aanwezig met het programma Afvalwaterprognoses, enerzijds omdat beide programma's gebruik maken van de ligging van de transport assets en anderzijds dat bepaalde informatie ook interessant is voor het maken van een prognose.
Onderhouds-Informatie (O-Info)	O-info wordt een tool die de waterschappen inzicht geeft in de onderhoudsgegevens en het technisch functioneren van hun eigen én elkaars assets. Doel: optimalisatie van het onderhoud van assets. Vanaf 2025 starten we met de eerste stappen in de verzameling en uitwisseling van onderhoudsgegevens tussen waterschappen.	124.000	88.061	71%	124.000	35.939	11.326	GROEN	Er zijn twee producten opgeleverd die de meerwaarde aantonen van het delen van onderhoudsgegevens (Prototype) en de urgentie benadrukken voor het samen optrekken in het ontwikkelen van data gedreven en waarde gestuurd onderhoudsmanagement (Visie Onderhoudsmanagement). Tot 1 juni 2026 worden deze producten en de bijhorende conclusies over wat er benodigd is voor het vervolg geëvalueerd en gevalideerd met de betrokken waterschappen en een drietal landelijke gremia.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Gezamenlijke prognoses AWK	Afvalwaterprognoses zijn onmisbaar voor goede keuzes in waterbeheer en het verbeteren van waterkwaliteit. Ze ondersteunen bij het aanpakken van vervuiling, het opvangen van stedelijke groei en klimaatadaptatie. Afvalwaterprognoses helpen ook bij het nemen van onderbouwde investeringsbeslissingen voor rioolwaterzuiveringen, gemalen en persleidingen die naar zuiveringen lopen. Daarnaast kun je afvalwaterprognoses gebruiken bij de dagelijkse sturing en het verder verbeteren van de zuivering.	350.000	104.575	30%	350.000	245.425	3.912	GROEN	We gaan onze communicatie middelen op basis van (deel)kernboodschappen verder vorm en inhoud geven. Er wordt nadrukkelijk gewerkt aan het verder uitbouwen van de Tooling (Analyse-Tool; Gemalen-Tool). Recent zijn hiertoe opdrachten verstrekt en er is ook een opdracht verstrekt om een nadrukkelijke verbinding te gaan realiseren met een woningbouwmonitor. Ter voorbereiding van een Tool over Rioolvreemd Water zijn/worden gesprekken gevoerd met meerdere waterschappen om te kijken hoe we vanuit de tot nu toe ontwikkelde tools een landelijk product kunnen gaan maken. Een al eerder gestart onderzoek "Waterketen in Beeld, dat we met CBS en KWR zijn gestart, kunnen we in het voorjaar van dit jaar gaan afronden. Tegelijkertijd zijn we in gesprek met o.a. TNO en PBL om de door hun ontwikkelde scenario's op de een of andere wijze mee te gaan nemen bij de ontwikkeling van Afvalwaterprognoses. Ook is er in samenwerking met STOWA een nadere verkenning gestart naar instrumenten die we kunnen gaan inzetten t.b.v. het onderwerp Indirecte Lozingen. Vanuit HWH is een BUCA gestart "Monitoring Gevelcontrole's" Na afronding van de verkenning en uitvoering van de BUCA kan en zal een aanpak worden geschetst over de wijze waarop we de benodigde tooling onderdeel kunnen laten zijn van Afvalwaterprognoses (Het beter in beeld brengen van de afvalwaterstromen vanuit bedrijven is een belangrijk aspect).
Afvalwaterprognose - Buca Gevelcontrole	Het voornaamste doel van deze Business Case is in beeld brengen van bedrijven die afvalwater direct en indirect lozen. De opsporings-/onderzoeksmethode om deze waterrelevante bedrijven op te sporen heet "Gevelcontroles". Hierbij worden verschillende bestaande databronnen gecombineerd, geanalyseerd en geografisch in beeld gebracht. Met als doel het bedrijvenbestand voor industriële waterrelevante bedrijven volledig in kaart te brengen. De opdracht voor deze businesscase wordt verstrekt door de CoP afvalwaterprogrnoses aan hWh.	25.410	10.904	43%	25.410	14.506	877	GROEN	Het initiatiefvoorstel om de Gevelcontrole methode van waterschap Vechtstromen verder uit te rollen naar andere waterschappen is goedgekeurd. Met deze methode wordt het industriële bedrijvenbestand voor waterschappen (via brondatagerichte aanpak) inzichtelijker. Hier wordt nu een Buca voor opgesteld waar het LOVH businesseigenaar is en capaciteit vrij heeft gespeeld bij de waterschappen

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Doorontwikkeling Z-Info	Dit project richt zich op de doorontwikkeling van Z-info (zuiveringsinformatie). De doelstelling van Z-info is de ondersteuning van de waterschappen in het beheren van afvalwaterzuiveringsprocessen en zorgen voor een uniforme standaard voor meetgegevens en rapportages. Het draagt bij aan uitwisselbare informatie van onderdelen van de afvalwaterketen ten behoeve van maatschappelijke doelen. De doorontwikkeling is van belang voor het toekomstbestending houden van het systeem.	350.000	28.986	8%	350.000	321.014	263.383	GEEL	De doorontwikkeling van Z-info heeft vertraging opgelopen. Waarschijnlijk kunnen de geplande werkzaamheden niet worden gerealiseerd.
Materialenpaspoort	Het materialenpaspoort is een middel om het materialengebruik, inclusief milieueffecten en hergebruiksmogelijkheden, eenduidig en langdurig inzichtelijk te maken. Het doel van deze projectfase richt zich op het uitwerken van een passende data-architectuur voor het materialenpaspoort als essentieel onderdeel voor het functioneren en succes van het materialenpaspoort. De CoP Materialenpaspoort heeft vastgesteld dat zij over onvoldoende (IT/Standaardisatie) kennis en kunde beschikken om invulling te geven aan dit projectvoorstel. Om die reden is hWh betrokken om mee te denken. Het projectvoorstel is in samenwerking tussen de CoP Materialenpaspoort en hWh tot stand gekomen.	25.700	19.393	75%	25.700	6.307	-3.268	ROOD	Vervolgfase materialenpaspoort met Unie van Waterschappen, waterschappers en hWh gestart. Er is gewerkt aan user stories, visualisatie van data-architectuur en ontwikkeling van een datamodel gebaseerd op de starter-kit. Dit is gedaan met architecten van hWh samen met de waterschappen tijdens wekelijkse stand-up overleggen en een drietal werksessies. Ook zijn de ontwikkelingen gedeeld op de Waterinfodag. Momenteel worden bestaande oplossingen in de markt verkend op basis waarvan een voorstel voor vervolg/pilot wordt uitgewerkt. Hierover zal besluitvorming plaatsvinden. Door verhoogde personele inzet loopt dit project uit de begroting.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
BuCa Integraal Werken	Dit project is een traject gericht op het vergroten van integraliteit en standaardisatie en versterken van de samenwerking gericht op inhoudelijke integratie van de werkwijzen Systems Engineering (gestructureerd werken) en Informatiemanagement als onderlegger voor effectief Assetmanagement. Integraal werken vraagt zowel een versterking in werkwijzen als een veranderingstraject. Dit traject is inhoudelijk ondersteunend en versterkend aan de ontwikkeling die binnen de waterschappen, in verschillende snelheden en met verschillende zwaartepunten, al plaatsvindt. Door dit te verbinden zorgen we voor gezamenlijk ontwikkelde inhoud en ondersteuning en daarmee voor versnelling van de doorvoering van deze verandering bij de waterschappen. Deze ambitie komt daarbij tot stand vanuit een al ingezette samenwerking tussen PWW, HEEL, PWA en BIM voor de waterschappen. Oftewel een integrale samenwerking die inzet op integraal samenwerken.	45.000	23.713	53%	45.000	21.287	539	GROEN	De BuCa verloopt volgens de planning, gestelde doelen en begroting.
Programma 8. Opgave waterketen		1.424.960	393.629	28%	1.424.960	1.031.332	361.161	TOTAAL GROEN	

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Ontwikkelbudget Overheidsdienstverlening en Bedrijfsvoering	Voor de continuïteit van de ontwikkeling (verkenningen, business cases, innovatie-pilots, communicatie) heeft het programma Overheidsdienstverlening en Bedrijfsvoering een budget, waarbij het Uitvoerend Overleg gemandateerd is om binnen deze budgettaire ruimte naar eigen inzicht te handelen.	157.000	105.936	67%	157.000	51.064	-	GROEN	Het ontwikkelbudget wordt gebruikt voor de totstandkoming en uitwerking van initiatieven van de waterschappen. In 2026 waren er tot nu toe onderstaande initiatieven die uitgezocht zijn cq worden : - samenwerking/ koepelvergunning drones (behandeld in OO, afgewezen) - Nozomi, gezamenlijke inkoop van Security Software ten behoeve van aansluiting OT op het SOC (8 waterschappen nemen deel, diensten DVO opgesteld en akkoord bevonden) - samenwerkingskansen Geo informatie (Watergeo dag geweest, verdere doorontwikkeling BUCA gestart) - 3 verkenningen van inititiatieven via omgevingsmanagement (nog in vooronderzoek / gespreksfase) Het ontwikkelbudget is bedoeld om gesprekken te voeren en te onderzoeken en leidt tot initiatief voorstellen (of niet), daarna volgt het afgesproken projecttraject.
Wet Open Overheid	De Wet Open Overheid (WOO) bepaalt dat overheidsinformatie openbaar is, behalve als er een reden is waarom dat niet kan. Een belangrijk onderdeel van de WOO is de verplichting tot actieve openbaarmaking van 17 informatiecategorieën door alle bestuursorganen. Vanuit het Waterschapshuis helpen we de waterschappen door kennis te delen over de wet en daar waar mogelijk gezamenlijk op te trekken.	80.000	21.847	27%	80.000	58.153	20.000	GROEN	De afgelopen tijd is een deel van de wettekst geconcretiseerd voor de waterschappen. Daarnaast is er een Woo verzoek dat naar alle waterschappen is gestuurd gezamenlijk opgepakt en afgehandeld. Er is een gezamenlijke ambitie rondom de Woo opgesteld en deze wordt aangeboden aan het WBDD, waterschappen willen namelijk niet nog jaren wachten totdat het Rijk ook klaar is voor implementatie.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Single Digital gateway	De Single Digital Gateway (SDG) geeft burgers en bedrijven makkelijk toegang tot digitale overheidsdienstverlening in de Europese Unie. De implementatie van de SDG bestaat uit 3 fases. Annex I draaide voor de waterschappen om het informeren in een andere taal over de waterschapsvergunning. Voor Annex II moet het mogelijk gemaakt worden om een waterschapsvergunning online aan te vragen in een andere taal. Annex III brengt de verplichting voor ondersteuning en probleemoplossing. Annex I is succesvol afgerond. Voor Annex II zijn de waterschappen afhankelijk van het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet). Samen met de andere koepelorganisaties zoeken we naar een oplossing. Hier is in 2025 een eerste stap voor gezet, maar hierdoor voldoen we nog niet aan de wet.	86.021	6.913	8%	86.021	79.108	60.000	GROEN	hWh werkt op verzoek van de waterschappen een addendum uit voor voortzetting van ondersteuning in 2027-2028. De UPL lijst bevat verouderde en technisch verwarrende SDG aanduidingen; waar nodig worden deze aangepast De SDG teksten uit de gezamenlijke voorziening gaan worden hergebruikt op wegwijzer.overheid.nl en in de Digitale Assistent Overheid. Dit is op een eerder moment afgestemd met de Unie van Waterschappen. De Single Digital Gateway (SDG) geeft burgers en bedrijven makkelijk toegang tot digitale overheidsdienstverlening in de Europese Unie. De implementatie van de SDG bestaat uit 3 fases. Annex I draait voor de waterschappen om het informeren in een andere taal over de waterschapsvergunning. Voor Annex II moet het mogelijk gemaakt worden om een waterschapsvergunning online aan te vragen in een andere taal. Annex III brengt de verplichting voor ondersteuning en probleemoplossing. Annex I is succesvol afgerond. Voor Annex II zijn de waterschappen afhankelijk van het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet). Samen met de andere koepelorganisaties zoeken we naar een oplossing. Hierin is in 2025 de eerste stap gezet. Hierbij is de functionaliteit "" Verken uw idee"" vertaald naar het Engels. Gebruikers in het buitenland kunnen zo op een laagdrempelige manier hun idee toetsen bij de decentrale overheid. In 2026 wordt bekeken hoe we op basis hiervan vervolgstappen gezet kunnen worden. De vervolgimpact is nog niet concreet genoeg en in ontwikkeling. Er is voldoende begroot om dit later beter in te schatten.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Audit WPG	De Wet Politiegegevens (WPG) regelt hoe organisaties die politietaken uitvoeren persoonsgegevens mogen verwerken en beveiligen. Voor waterschappen is deze wet relevant omdat sommige handhavings- en toezichtstaken onder de WPG vallen. De waterschappen zijn verplicht de externe Audit Wet Politiegegevens uit te voeren. Zij vragen het Waterschapshuis om hen hierin te ondersteunen. Dit doen we vanuit de brede kennis die het Waterschapshuis heeft over landelijke audits. We faciliteren de WPG-audit van aanbesteding tot en met de begeleiding van de auditpartij gedurende de uitvoering.	120.000	5.644	5%	120.000	114.356	-	GROEN	De uitvoering van de laatste deel van deze opdracht, het uitvoeren van de her-audits, is in volle gang. Naar mate het einde van de opdracht nadert lijken we als sector steeds meer grip te krijgen op het proces en de werkzaamheden die bij de implementatie en auditen van de WPG komt kijken. Drie waterschappen hebben aangegeven geen gebruik te willen maken van de her-audit. Van deze waterschappen verwachten we nog een schriftelijke bevestiging, getekend door de SD van deze waterschappen. De terugkoppeling van het LOVH over de wettelijke verplichte sectorale audit laat echter opnieuw op zich wachten. Dit begint een risico te vormen (zie risico) en indien er op kort termijn geen voortgang gemeld kan worden, wordt opgeschakeld naar de programma-manager.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Kenniscentrum	De waterschappen zijn samen een raamovereenkomst aangegaan met Microsoft voor de invoering van Microsoft 365-E5 en Azure. Het kenniscentrum van het Waterschapshuis begeleidt waterschappen bij de implementatie van de verschillende producten. Hierbij focussen we op: - Moderne Werkplek (een veilige omgeving waarin werknemers digitaal met elkaar kunnen samenwerken), - Azure Cloud (een cloud met meerlaagse beveiliging), - Power Platform (bestaande uit 5 Microsoft tools, waaronder de AI-tool Copilot en de Business Intelligence Tool Power BI). Aan de hand van roadmaps geven we de waterschappen in de verschillende fasen advies, trainingen en workshops.	1.513.325	549.854	36%	1.513.325	963.471	-135.000	ROOD	In het eerste kwartaal is veel gesproken over de toekomst van het KC, inmiddels is de richting helder en wordt verder uitgewerkt, daarbij wordt vooral gekeken naar de "enabling" functie van het KC. De richting wordt de komende tijd verder uitgewerkt en aangeboden aan het OO en het iBeraad. Informeel is een en ander al getoetst bij een aantal stakeholders bij de waterschappen. Inhoudelijk: In april organiseerde het Kenniscentrum vier goed bezochte trainingen voor beheerders. Daarnaast werd een training ontwikkeld voor Copilot die aan key users kan worden gegeven. Deze training is als pilot bij HDSR gegeven. Half april verstuurde het Kenniscentrum het eerste maandoverzicht met de aankondiging van activiteiten voor de maand mei. Met name voor de wake-up calls en workshops leverde dit extra aanmeldingen op. Er is een SharePoint pagina voor de Microsoft Adoptie community gemaakt en de (technische) structuur hiervoor is deze maand afgemaakt. De kerngroep heeft diverse bijeenkomsten gehad en er is besloten om op 19 mei de kick-off te doen. Ook is een eerste overleg geweest om de Microsoft AI community meer structuur te geven. Er lopen diverse trajecten vanuit Unified Support, waaronder het Guardrails programma bij Rivierenland en DMS-AAP bij het Waterschapshuis. Voor nieuwe trajecten lopen de overleggen nog.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Framework Microsoft	De waterschappen hebben besloten om een raamovereenkomst aan te gaan met Microsoft voor een M365 E5 licentie (in te zetten door alle waterschappen). Met het afsluiten van deze raamovereenkomst wordt het mogelijk om de snel veranderende wereld, waarin toenemende eisen aan informatieveiligheid en privacy in een hoog tempo toenemen, het hoofd te bieden. Daarnaast wordt tegemoetgekomen aan de toenemende behoefte tot standaardisatie, samenwerking, kennisdeling en uitwisseling.	61.026	38.357	63%	61.026	22.669	-60.000	ROOD	Dit project betreft zowel het contract als leveranciersmanagement voor Microsoft Frameworks. Activiteiten die in dit kader worden uitgevoerd hebben enerzijds betrekking op het bewaken van de afspraken die wij als sector met Microsoft hebben gemaakt op zowel juridisch als commercieel vlak, als het vernieuwen van afspraken bij het aflopen van contracten. Dit voorjaar is een voorstel voor het vernieuwen van het Microsoft Azure framework door de leden van het I-Beraad akkoord bevonden. Dit framework is qua looptijd gelijkgesteld aan de einddatum van het framework voor M365. Alle overheden hebben te maken met dezelfde dilemma's, leveranciers en geopolitieke ontwikkelingen. Tot voor kort was het ieder voor zich. Onlangs hebben hWh, IPO en VNG, de handen ineengeslagen om te komen tot een zelfde set van juridische afspraken met Microsoft, de zogenaamde CTM. Tot op heden heeft SLM Rijk het standpunt gehanteerd dat zij alleen voor de Rijksoverheid praat en acteert. Nu de geopolitieke situatie en daarmee het speelveld verandert, wordt ook vanuit het Rijk meer naar andere overheden gekeken. De ontwikkelingen rond de NDS zijn daar een goed voorbeeld van. Inmiddels is besloten dat alle overheden samen, dus SLM Rijk, hWh, VNG en IPO , optrekken in de gesprekken met Microsoft. Doel is één set van juridische voorwaarden voor de gehele overheid. Het zal niet verbazen dat de thema's autonomie en soevereiniteit hierbij hoog op de agenda staan. De gesprekken zijn in een vergevorderd stadium. Naar verwachting kan in Q2 een nieuwe set van voorwaarden worden ondertekend. Zowel de Azure vernieuwing als de onderhandeling over de juridische voorwaarden waren niet "begroot" voor dit jaar, vandaar dat en meer inzet is dan begroot. Addendum op DVO volgt.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Software Reseller Onboarding en Beheer	De Software Reseller is een partij die is gecontracteerd, zodat de waterschappen hun standaard software hier bestellen, in plaats van te hoeven aanbesteden. Dit verkleint de inspanningen van het inkoopproces en levert kostenbesparingen op. Wij zorgen voor een groepsgewijze onboarding van de deelnemende waterschappen bij de Software Reseller en organiseren en voeren contractbeheer op het strategisch/tactisch niveau van de raamovereenkomst.	352.621	114.618	33%	352.621	238.003	-	GROEN	"Behaalde resultaten: OO en I-beraad hebben ingestemd om de raamovereenkomsten te verlengen met 1 jaar tot maart 2028, onder de voorwaarde dat er een verbeterplan wordt opgesteld met de leverancier welke in de zomer van 2026 moet worden uitgevoerd. Nozomi collectief ingekocht, besparing van € 400k gerealiseerd. Overeenkomst Microsoft Azure met 4 jaar verlengd. Met een kerngroep en diverse werkgroepen wordt verder gekeken naar nog betere collectieve afspraken.
Software catalogus	Op de WILMA Softwarecatalogus (WSWC) staat het softwareaanbod van leveranciers voor de waterschappen en hoe de waterschappen deze gebruiken. Deze catalogus helpt de waterschappen bij het beheren en optimaliseren van hun softwarelandschap. Ook bevordert de WILMA Softwarecatalogus kennisuitwisseling tussen de waterschappen en kan hij gebruikt worden bij ICT-vervangings- of investeringsvraagstukken binnen een waterschap.	65.000	20.202	31%	65.000	44.798	-	GROEN	Het (technisch) aansluiten van de 16 deelnemers binnen de nieuwe software catalogus is gestart. Resultaten: - 2 deelnemers technisch aangesloten en data aangeleverd in nieuwe catalogus - 6 deelnemers zijn gestart met de voorbereidingen voor aansluiten en aanleveren data uit eigen CMDB - 8 deelnemers moeten nog starten, wat voor de zomervakantie gepland staat Risico: het project heeft niet alle aandacht en/of prioriteit binnen de organisaties van de deelnemers, hierdoor duurt het soms lang voordat een deelnemer aangesloten is en er voortgang in het project blijft zitten.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
BuCa Samenwerkingskansen Geo Informatie	Dit project verkent verdere samenwerkingskansen tussen waterschappen op het gebied van geo-informatie. Geo-informatie is van groot belang voor de waterschappen en wordt toegepast in tal van businessprocessen. Denk bijvoorbeeld aan inspecties in het veld, de legger, maar ook de uitvoering van projecten. De digitale technologie rond geo-informatie en datagedreven werken ontwikkelt zich snel. De inwinning, vastlegging, en verwerking van data veranderen, net als de kennis en kunde die ervoor nodig zijn. Waterschappen staan voor de uitdaging dit vorm te geven in hun organisaties. Efficiënt omgaan met geo-informatie moet het uitgangspunt zijn.	18.000	10.071	56%	18.000	7.929	-	GROEN	Onderzocht wordt op welke gebieden binnen Geo Informatie bij de waterschappen meer samenwerking tussen de waterschappen lonend kan zijn. Dit Buca-traject loopt nog t/m Q2 2026. Waterschappen doen hier, middels een event in januari 2026 actief in mee t.b.v. draagvlak, kwaliteit; ook voor het vervolg en de Buca-uitwerking lijkt dit goed te komen. In mei 2026 is er een 2e bespreking van het concept Buca met de waterschap vertegenwoordigers. Hieruit blijkt inhoudelijke steun. Er moet wél worden gekeken hoe een dergelijk traject past bij de governance van hWh. Hierop is actie via de directeur programma's hWh. In mei en juni volgt nadere besluitvorming over de Buca. Er wordt meer inspanning geleverd dan er budget beschikbaar is. Een deel van de extra kosten is uit een ander programma gefinancierd (vanwege het innovatieve karakter) en daarnaast is er iets extra budget aangevraagd en toegekend via het OO ODB (via de programmamanager)

Classificatie: hWh Openbaar

Robuust maken CERT-WM	Het CERT-WM vervult een cruciale functie voor de waterschappen. Het levert preventieve, reactieve en adviserende diensten gericht op het vroegtijdig signaleren van cyberdreigingen. Waterschappen worden hiermee in staat gesteld vroegtijdig adequaat te reageren. Daarnaast is het onderdeel van de nationale crisisbeheersing structuur ten aanzien van cybersecurity via het NCSC en door de minister aangewezen als Sectoraal CSIRT voor de waterschappen. De doelstelling van dit project is om het CERT-WM toekomstbestendig te maken. Dat wil zeggen een organisatie die niet kwetsbaar is en daarmee: - Voldoende capaciteit heeft om de afgesproken diensten 24/7 te kunnen leveren (nu enkel tijdens kantooruren); - Voldoende capaciteit heeft om aanvullende diensten te leveren die worden vereist in verband met de Cyberbeveiligingswet (CBW) en die ontstaan vanwege de aansluitingen van de waterschappen op de gezamenlijke SOC-dienstverlening (Security Operations Center); - Voldoende kennis in het team verankerd heeft om persoonlijke kennis te verkleinen of op te heffen; - Voldoet aan de eisen van de Cyberbeveilingswet (CBW) gericht op het SIM3 volwassenheidsniveau en daarmee de aanwijzing als sectoraal CSIRT kan behouden;	1.007.996	160.858	16%	1.007.996	847.138	100.000	GROEN	Er zijn risico's ontstaan voor het CERT-WM in het uitvoeren van haar taak richting de SOC dienstverlener, gericht op Use Case Lifecycle Management. Door onduidelijkheden over de scope van Use Cases lijken hier verschillende inzichten te ontstaan tussen hWh, de dienstverlener en de deelnemende waterschappen. Om dit risico te beperken is CERT-WM onderdeel geworden van het team dat werkt naar een oplossing. In deze periode zijn twee SIM3 audits uitgevoerd, eerste informeel om te toetsen waar het CERT-WM staat, vervolgens vanuit KPMG in opdracht van het ministerie van I&W om te beoordelen of CERT-WM aangewezen kan worden als sectoraal CSIRT voor de waterschappen. Later dit jaar volgt nog 1 formele SIM3 audit waaruit daadwerkelijk het volwassenheidsniveau van het CERT-WM kan worden vastgesteld. Vanuit de uitgevoerde audits blijkt dat CERT-WM verder geprofessionaliseerd is, er zijn geen bevindingen die vooraf niet bekend waren. Het grootste vraagstuk om aan SIM3 te voldoen, zit in de positionering en mandatering van het CERT-WM binnen de waterschappen. Hier loopt oorzaak/gevolg ongelukkig door elkaar heen. Als het CERT-WM SIM3 Intermediate haalt, wordt het aangewezen uit het ministerie. Als het aangewezen wordt, krijgt het het juiste mandaat. Als het juiste mandaat krijgt, wordt SIM3 Intermediate behaald. Dit is een bekend risico binnen het project en krijgt daardoor veel aandacht vanuit het management van Diensten & Beheer van hWh. - Het project zou lopen vanaf juni 2025 tot december 2026. Uiteindelijk is het medio september 2025 gestart dus schuift de einddatum daarmee ook op tot ca eind Q1 2027 - Vanuit het project Robuust CERT-WM wordt de uitbreiding in bemensing gefinancierd tot het eind van het project. Dan worden de aangenomen professionals overgedragen aan de dienst CERT-WM. Gedurende het gehele traject wordt ca 5FTE aangenomen. Dat gebeurt niet op dag 1 maar over de projectduur heen. Dat betekent dat de maandelijkse kosten tijdens het project de eerste maanden veel lager zijn dan de laatste maanden (dan is het team op volle sterkte). Daar bovenop hebben de FTE's die aan het begin van het project zijn aangenomen een lagere schaal dan de 2 FTE die nog geworven moeten worden. - Verder is er een budget opgenomen voor tooling. Omdat nog geen keuze is gemaakt voor welke tooling, staat hier nog een begroting voor open.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Project Audits	Binnen dit project maken we de weerbaarheid van de waterschappen tegen cyber- en privacy-risico's aantoonbaar. Hiervoor stellen we samen met de waterschappen een auditkader op. Voor de uitvoering huren we een auditbureau in. Daarmee maken we de volwassenheid van de organisaties op het gebied van informatieveiligheid en privacy inzichtelijk. Daarbij worden ook de verbetermogelijkheden inzichtelijk.	175.000	25.381	15%	175.000	149.619	-	GROEN	Aanbesteding van de audits is succesvol afgerond, ver is gegund aan KPMG Advisory NV, voorgenomen gunning aan KPMG Advisory NV is bekendgemaakt. Voorbereidingen voor de uitvoering in 2026 kunnen van start gaan na de contractondertekening. De auditcoördinator binnen Diensten en Beheer is aangenomen en is per 1 februari gestart. De diensten DVO is in voorbereiding en een keer besproken in het iBeraad. inhoudelijk : De audit IV&P is in voorbereiding. We starten nu al met twee pilots bij twee waterschappen. De eerste briefing en introductie KPMG was op 21 april jl. Nu gaan we aan de slag om de audits in te plannen in de periode sept-dec 2026 bij de overige organisaties. In juni volgt een briefing over de stand van zaken en ervaringen m.b.t. de pilots en wordt de planning bekend gemaakt. De tijdslijn van de volwassenheidmeting is als volgt: April 2026: eerste briefing en introductie KPMG Juni 2026: tweede briefing en mogelijkheid tot intekenen op tijdblok Juli 2026: planning bekend ---------- 1 september: start audits Auditblok kent een vast ritme van 8 weken tussen startbijeenkomst en eindrapport 1 december: audits gereed 31 januari (2027): sectorrapport gereed

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Samenwerken op online opleidingen	De waterschappen hebben de behoefte om samen te werken en content uit te wisselen op het vlak van online opleidingen voor medewerkers. Momenteel wordt hiervoor gebruik gemaakt van verschillende applicaties. Door middel van dit project wordt de onderlinge samenwerking gefaciliteerd, bijvoorbeeld door het delen van content. Het is de bedoeling dat de bestaande samenwerking rondom het opstellen en delen van online opleidingen verder uitgebreid en bestendigd wordt en dat de waterschappen gaan werken met een standaard tool. De doelstelling is om binnen dit project met gedeelde effort ongeveer 5 online opleidingen per jaar gezamenlijk te maken. De rol van hWh is hierin ondersteunend.	71.182	26.720	38%	71.182	44.462	15.000	GROEN	Twaalf waterschappen hebben gezamenlijk gekozen voor een standaard tool om zelf online opleidingen te ontwikkelen en te delen. De gezamenlijke technische omgeving is ingericht en meerdere waterschappen zijn inmiddels live of bezig met migratie, ondersteund door een groeiende community van L&O-adviseurs en ontwikkelaars. De belangrijkste uitdaging is dat contentmigratie tijdsintensief en grotendeels handmatig is bij de waterschappen, en dat verdere gezamenlijke werkwijzen en standaarden voor e-learning nodig zijn. Communityvorming op gang: de kick-off heeft geleid tot gedeeld eigenaarschap en start van samenwerking tussen L&O-adviseurs en ontwikkelaars. We hebben geleerd dat de invoering van Articulate minder een technisch project is en meer een organisatie- en samenwerkingsvraag. Succes zit niet alleen in de tool, maar vooral in afspraken over rollen, kwaliteit, eigenaarschap en delen van content tussen waterschappen. Uitdaging is een gezamenlijke werkwijze en standaarden voor e-learning voor de community te bereiken.
Programma 9. Overheidsdienstverlening en bedrijfsvoering		3.707.171	1.086.402	29%	3.707.171	2.620.769	-	TOTAAL GEEL	

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
SAW@ Personele inzet	SaW@ staat voor Samenwerkende Waterbeheerders. Binnen dit programma zetten 11 waterschappen en Rijkswaterstaat zich in voor een betere samenwerking rondom vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Centraal instrument binnen deze samenwerking is een VTH-applicatie: een applicatie voor gezamenlijke informatievoorziening rondom Vergunningverlening, Toezichthouden en Handhaving. Dit specifieke SaW@-project betreft de personele inzet vanuit hWh voor de Gezamenlijke Beheer Organisatie (GBO van SAW@). Dit is in rekening gebracht bij RWS, als beheerder van het gezamenlijke SAW@-beheerbudget.	878.291	391.232	45%	878.291	487.059	-	GEEL	Het transitieproject heeft een aantal mooie producten opgeleverd en belangrijke mijlpalen gehaald, al is dit met enige vertraging. De specificatie van de centrale configuratie - de basis voor elk waterschap en RWS - is via de 'co-creatie sessies' met bijdrages van alle deelnemers afgrond. De configuratie is grotendeels opgeleverd en wordt nu getest. De te migreren data is eerst succesvol opgeschoond. De proefmigratie is hierna met succes voltooid. De detailplannen voor de uitrol zijn door elk van de deelnemers opgesteld. De komende periode wordt het opleveren en testen van de centrale configuratie voltooid en start de uitrol bij de eerste deelnemer. De begroting zal worden gecorrigeerd na BERAP 1. Hierbij is de verwachting dat de realisatie overeen zal gaan komen met de begroting.
B&O SAW@ bijdrage Waterschappen	SaW@ staat voor Samenwerkende Waterbeheerders. Binnen dit programma zetten 11 waterschappen en Rijkswaterstaat zich in voor een betere samenwerking rondom vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Centraal instrument binnen deze samenwerking is een VTH-applicatie: een applicatie voor gezamenlijke informatievoorziening rondom Vergunningverlening, Toezichthouden en Handhaving. Dit specifieke SaW@-project betreft de kassiersfunctie die hWh voor de waterschappen vervult voor het beheer en onderhoud van SAW@.	1.705.349	-	0%	1.705.349	1.705.349	-	GROEN	Dit is een administratief project, gebruikt verrekeningen met RWS conform de afspraken in de SOK SAW@ en de DVO

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Project SAW@ bijdragen Waterschappen	SaW@ staat voor Samenwerkende Waterbeheerders. Binnen dit programma zetten 11 waterschappen en Rijkswaterstaat zich in voor een betere samenwerking rondom vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Centraal instrument binnen deze samenwerking is een VTH-applicatie: een applicatie voor gezamenlijke informatievoorziening rondom Vergunningverlening, Toezichthouden en Handhaving. Dit specifieke SaW@-project betreft de kassiersfunctie die hWh voor de waterschappen vervult voor jaarbudget voor de SaW@-projecten.	990.570	-	0%	990.570	990.570	-	GROEN	Dit is een administratief project, gebruikt verrekeningen met RWS conform de afspraken in de SOK SAW@ en de DVO
SAW@ HWH-werkzaamheden	SaW@ staat voor Samenwerkende Waterbeheerders. Binnen dit programma zetten 11 waterschappen en Rijkswaterstaat zich in voor een betere samenwerking rondom vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Centraal instrument binnen deze samenwerking is een VTH-applicatie: een applicatie voor gezamenlijke informatievoorziening rondom Vergunningverlening, Toezichthouden en Handhaving. Dit specifieke SaW@-project betreft kosten voor de invulling van de IPM rollen.	49.622	20.785	42%	49.622	28.836	-	GROEN	Dit is een administratief project, gebruikt verrekeningen binnen het SAW@ programma
Programma 10. SAW@		3.623.832	412.017	11%	3.623.832	3.211.814	-	TOTAAL GEEL	

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Landelijk Grondgebruiksbestand Nederland	"Het Landelijk Grondgebruiksbestand Nederland (LGN) is een landsdekkend bestand met actuele en nauwkeurige informatie over het grondgebruik in Nederland. Het LGN wordt veel gebruikt door overheden en kennisinstellingen die zich bezighouden met milieu, water, ruimtelijke ordening, landschap en natuur. Het LGN wordt jaarlijks geüpdatet, onder andere met behulp van AHN, Beeldmateriaal en satellietmateriaal. De waterschappen leveren jaarlijks een financiële bijdrage aan het Landelijk Grondgebruiksbestand Nederland (LGN) van de Wageningen Universiteit (WUR). Bekijk het Landelijk Grondgebruikersbestand Nederland."	52.000	-	0%	52.000	52.000	-	GROEN	Betreft een project met enkel de kasfunctie namens de waterschappen.
AHN Kaartverkoop	"Het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) is een digitaal bestand met gedetailleerde hoogtegegevens van heel Nederland. Daarbij is van ieder punt aangegeven of het maaiveld, gebouw, water, enzovoort, is. Hiervan afgeleid is in de AHN-Viewer een 2D-kaart van Nederland te zien die de hoogte beschrijft van het maaiveld en alle objecten. Op dit moment wordt dit project gebruikt voor onderzoek/ontwikkeling van het programma. Nico Blokland, landmeter bij de luchtmacht: 'Het ontwerpen van routes voor landen en opstijgen is complex. Het is heel belangrijk dat de hoogte-informatie waar we mee werken klopt.' "	-	-	0%	574.491	574.491	574.491	GROEN	Momenteel zijn er geen lopende activiteiten op dit project.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)	"Het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) is een digitaal bestand met gedetailleerde hoogtegegevens van heel Nederland. Daarbij is van ieder punt aangegeven of het maaiveld, gebouw, water, enzovoort, is. Hiervan afgeleid is in de AHN-Viewer een 2D-kaart van Nederland te zien die de hoogte beschrijft van het maaiveld en alle objecten. Nico Blokland, landmeter bij de luchtmacht: 'Het ontwerpen van routes voor landen en opstijgen is complex. Het is heel belangrijk dat de hoogte-informatie waar we mee werken klopt.' "	2.062.000	552.664	27%	3.048.628	2.495.965	1.044.978	GROEN	Hierin wordt AHN 6 voor jaargang 2026 behandeld. Via een Europese aanbesteding zijn twee leveranciers geselecteerd (waarvan er één in actie komt deze jaargang) voor de inwinning en verwerking van de landsdekkende inwinning (voor jaargang 2026 zijn dat West en Noordwest NL). Daarnaast gaat het om de Hoogdynamische gebieden (Kust, Waddenzee en Westerschelde) en een paar specials. Stand van zaken: Landsdekkend: De leveranciers hebben hiervoor hun vliegplannen ingediend en deze zijn beoordeeld. Voor perceel 1 is vanaf december 2025 inmiddels 100% gevlogen middels avond - en nachtvluchten. De stand van de leveringen: Perceel 1: vluchtrapportage Perceel 2: vluchtrapportage Hoogdynamisch gebieden: er zijn vliegplannen geleverd voor de inwinning van de Waddenzee, Kust en Westerschelde. Deze zijn of beoordeeld. Het vliegwindow voor alle deelgebieden is op 1 januari 2026 gestart. Alle drie delen zijn ingewonnen. De stand van de leveringen: Hoogdynamisch Kust: vluchtrapportage en data Hoogdynamisch Westerschelde: vluchtrapportage en data Hoogdynamisch Waddenzee (Eems-Dollard): vluchtrapportage en data Specials: er zijn vliegplannen geleverd voor de inwinning van de Galgeplaat en de Grensmaas. Deze zijn of beoordeeld. Beide specials zijn ingewonnen, maar van de Grensmaas moet een deel overnieuw. De stand van de leveringen: Galgeplaat: vluchtrapportage

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Beeldmateriaal (BM)	"Beeldmateriaal is een samenwerking van Nederlandse overheden met als doel het gezamenlijk inwinnen van luchtfoto's.?De uitvoering van het project is in handen van hWh en Het Kadaster. Waterschappen gebruiken de luchtfoto's onder andere om de Basisregistratie Grootschalige Topografie bij te houden of als achtergrondkaart bij verschillende analyses. Ramon ter Schegget, Rijkswaterstaat: 'Door beelden uit verschillende jaren te vergelijken, zien we waar rietzones zijn toe- of afgenomen.' "	5.023.999	419.930	8%	6.315.198	5.895.268	1.693.199	GROEN	Hierin wordt (vanaf heden) Beeldmateriaal 6 voor jaargang 2026 behandeld. Via een Europese aanbesteding zijn vier leveranciers geselecteerd voor de inwinning en verwerking. De overeenkomsten met de leveranciers zijn opgesteld en getekend. Dit geldt ook voor de samenwerkingsovereenkomsten met de deelnemers. In januari 2025 hebben alle individuele kick-off meetings plaatsgevonden met één gezamenlijke bijeenkomst. De productie voor jaargang 2026 is gestart in het najaar van 2025 . Voor de inwinning van de lage resolutie voor jaargang 2026 heeft een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden en is een overeenkomst getekend. Voor 2026 wordt in perceel 1 een nieuwe proef gedaan met lager vliegen (FL090), waarvoor met de betreffende contractor een meerwerkopdracht is overeengekomen. Dit is nog uitgebreid met een extra stuk FL090 en een stuk FL060. Voor 2026 wordt een nieuw product toegevoegd, namelijk oblieke luchtfoto's. Hiervoor wordt een pilot wordt uitgevoerd, waarbij Perceel 2 oblieke luchtfotografie wordt ingewonnen in combinatie met de inwinning van AHN en Beeldmateriaal. Hoge resolutie (zonder blad): De voorbereidingen van de vluchten zijn afgerond. Alle leveranciers hebben hiervoor hun vliegplannen ingediend en die zijn beoordeeld. Allen hebben hun eerste vluchten uitgevoerd. De huidige stand voor de inwinning is: 100%. De stand van leveringen is als volgt: - Luchtopnamen 42% - Quick Ortho's 40% - Orthofotomozaïeken 3% - Aerotriangulaties 0% Lage resolutie (met blad): Het vluchtplan is geleverd en de vluchten kunnen gaan plaatsvinden.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
									Met de deelnemende organisaties is via een samenwerkingsovereenkomst ruim voldoende financiële middelen toegezegd om de projecten te financieren. De Stuurgroep heef besloten om in eerste instantie 80% van de toegezegde bijdragen te factureren. Alleen RWS betaalt 100%. Later zal besloten worden of het restant, of een deel daarvan, alsnog gefactureerd zal worden. Dit verklaard dat er een eindprognose van 402.000 euro wordt verwacht op dit moment.
Caribisch NL	Het project heeft betrekking op het projectmanagement, de inkoop en verwerking, de controle, het beheer en distributie van 'Beeldmateriaal Caribisch Nederland'.	-	897	0%	9.319	8.422	6.030	GROEN	De inwinning2, inclusief de verwerking, is afgerond. Het openstaande positieve saldo wordt gebruikt voor de hosting van de ingewonnen data.
IHN	"Een goed beeld krijgen van de hoogte in Nederland is belangrijk voor het oplossen van maatschappelijke opgaven. Zo wordt hoogtedata gebruikt voor het beheer en onderhoud van dijken en het bepalen van hoogte van het waterpeil in sloten. Behalve het AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland) zijn er in Nederland nog andere hoogtemodellen. Omdat deze modellen verschillend tot stand komen, bestaan er nu meerdere hoogtemodellen die mogelijk van elkaar afwijken. Om dit te voorkomen, is de wens om één centraal hoogtemodel te ontwikkelen dat voor alle gebruikers benaderbaar is. Voor dat zover is, doet het Waterschapshuis in opdracht van het Kadaster samen met Rijkswaterstaat en de Tu Delft eerst onderzoek. "	-	13.279	0%	214.182	200.903	161.067	GROEN	Het budget voor IHN is weer vrijgemaakt na aanvraag van de programmamanager voor een nieuwe doeleinde. Er wordt nog gezocht naar een projectleider en het projectplan wordt geschreven.
Programma 11. Basisdata		7.137.999	986.769	14%	10.213.818	9.227.049	3.479.765	TOTAAL GROEN	

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Instandh. Personeelskosten basistaken IHW	Dit betreft de inzet van 7 fte ten behoeve van de basistaken IHW, welke gefinancierd wordt door de waterschappen.	312.765	85.663	27%	420.071	334.407	177.306	GROEN	In deze post zitten de algemene kosten voor de instandhouding van IHW. De verwachting is dat er budget over blijft op deze algemene post. Dit komt door lagere personele kosten dan in voorgaande jaren.
EF Slim Watermanagement	Om waterbeheerders te ondersteunen bij beheergrensoverstijgend operationeel waterbeheer wordt een Informatievoorziening Slim Watermanagement ontwikkeld (IV Slim WM). Het Informatiehuis Water heeft een Quick Scan uitgevoerd bij de waterschappen en Rijkswaterstaat om scherp te krijgen welke informatie met deze informatievoorziening moet worden uitgewisseld en hoe deze uitwisseling mogelijk gemaakt kan worden. Daarbij rekening houdend met onder meer het Gegevensknooppunt Waterschappen en de toepassing van de FAIR-principes, Aquo-standaard en Digitale Delta API.	109.907	5.235	5%	109.907	104.672	80.000	GROEN	Situatie is nog steeds gelijk aan vorige rapportage. Er is wel begonnen aan het reviewen van het PSA Spoor 2. Echter een duidelijk besluitvormingstraject voor het PSA in op dit moment nog niet bekend. Met het regieteam wordt gesproken wanneer de relevante documenten beschikbaar gesteld moeten worden

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
EF DD API	In een API zijn afspraken (definities en regels) vastgelegd waarmee een dataleverancier op een geautomatiseerde manier data bij de bron kan opvragen en de bronhouder de data moet leveren. Met de Digitale Delta API is de geautomatiseerde uitwisseling mogelijk van verschillende soorten meetdata tussen leveranciers en afnemers op specifiek het gebied van waterkwaliteit, waterkwantiteit, ecologie en waterzuivering. De Digitale Delta API is een open en niet merk-, omgevings- of systeemgebonden specificatie die door iedereen vrij gebruikt kan worden zonder licentie. Het doel van de Digitale Delta API is bij te dragen aan efficiënt en integraal waterbeheer. Het beheer van de Digitale Delta API is ondergebracht bij het Informatiehuis Water. Het beheer omvat onder meer het onderhoud van een actuele en goed beschreven specificatie en ondersteuning van gebruikers van de DD API.	136.772	15.144	11%	136.772	121.628	35.000	GROEN	Alle indicatoren zijn groen Wel aandacht voor de Organisatie. Het blijft kwetsbaar dat we afhankelijk zijn van een klein groep mensen. In de loop van 2026 met voorstellen komen om de groep te vergroten en eventueel bepaalde werkzaamheden via stagiaires te organiseren.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
BT BO Aquo-standaard	De Aquo-standaard is dé Nederlandse standaard voor het uitwisselen van gegevens binnen de watersector. Dankzij de Aquo-standaard is het mogelijk om met de data van verschillende waterbeheerders landelijk dekkende informatie te geven. En om die informatie op een uniforme manier uit te wisselen tussen de informatiesystemen van bijvoorbeeld waterbeheerders, laboratoria en adviesbureaus. Het efficiënt delen van informatie levert voordeel op in tijd en geld en draagt daarmee bij aan de kwaliteit van het waterbeheer. Het Informatiehuis Water beheert de Aquo-standaard (Aquo) en zorgt voor de voortdurende actualisatie en vernieuwing ervan.	670.000	116.094	17%	787.628	671.534	297.628	GEEL	Beheer en onderhoud Aquo-standaard omvat de volgende werkzaamheden: - Behandelen wijzigingsvoorstellen - Advies vragen aan technische werkgroepen, besluit aan Centraal College van Deskundigen-Datastandaarden - Kwaliteitscontroles uitvoeren en verbeteringen doorvoeren - Afstemmen met gebruikers over geconstateerde verbetermogelijkheden - Beantwoorden vragen van gebruikers - Up to date houden van informatie op de Aquo Wiki - Contacten met andere organisaties onderhouden (Forum Standaardisatie, SIKB, hWh,...)

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
BT Coordinatie van de informatiestromen	Het Informatiehuis Water coördineert de informatiestromen oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit voor de Kaderrichtlijn Water. Wij ondersteunen zowel dataleveranciers als -afnemers bij de informatie-uitwisseling rond de processen Beoordeling en Versterking van de primaire waterkeringen in Nederland. Wij verzamelen en bundelen gegevens en helpen waterbeheerders bij de aanlevering en verrijking van gestandaardiseerde data met procesmanagement en diverse informatiesystemen. De verzamelde en gebundelde informatiesets worden gebruikt voor landelijke en Europese rapportages.	15.000	-	0%	15.000	15.000	10.000	GEEL	"Datastromen voor grond- en oppervlaktewater staan in het eerste halfjaar van 2026 volledig in het teken van de voorbereiding van de ontwerp-Stroomgebiedbeheerplannen 2028-2033 (Kaderrichtijn Water). Planning van de datastromen verloopt volgens een strak en kritisch tijdpad. - Motivering status 'sterk veranderd' oppervlaktewaterlichamen: 28 januari - 11 maart; volgens planning afgerond - KRW-monitoringprogramma oppervlaktewater 2028-2033: 4 februari - 18 maart; vrijwel volgens planning afgerond - ontwerp-KRW-doelen 2028-2033 oppervlaktewater: 18 februari - 1 april; volgens planning afgerond. NB Voor grondwater worden de doelen niet geactualiseerd. - KRW-toestandsbepaling oppervlaktewater: uitvraag volgens planning 1 april verstuurd. Informatiesessie op 16 april. - KRW-informatiestromen Belastingen en Maatregelen lopen. Voor grondwaterbeheerders worden twee regionale invulsessies georganiseerd (half en eind mei). Voor Belastingen (deadline 6 mei) zijn twee waterbeheerders nog niet begonnen in WKP. Voor maatregelen zijn 10 van 22 beheerders een week voor de deadline (13 mei) niet begonnen. - Uitvraag Uitzonderingen wordt voorbereid. Door aanhoudende discussie over vraagarticulatie met ministerie I&W kan de uitvraag niet eerder dan de planning Spoorboekje (13 mei) verstuurd worden; waterbeheerders dringen daar al wel tijden op aan. Deadline voor deze uitvraag is door ministerie I&W verzet naar 1 september. - Landelijke Enquête Waterkwaliteit - chemie (oppervlaktewater) is een week na de deadline 29 april nog door een derde van de waterbeheerders niet afgerond; vereist nog nazorg. - KRW-toestandsbepaling loopt."
INSPIRE	Het Informatiehuis Water beheert 7 datasets die conform INSPIRE geharmoniseerd moeten worden gepubliceerd. In het aanmerkingsregister is het IHW bij deze datasets als dataprovider vermeld. In 2023 in door het Directeuren Overleg van het Informatiehuis Water besloten om vanuit de partners extra budget beschikbaar te stellen voor de publicatie door PDOK.	84.958	-	0%	84.958	84.958	5.000	GROEN	Er is nog geen tijd besteed aan het project vanwege de prioriteit voor deSGBP4-werkzaamheden in het team Informatiebeheer in de eerste helft van 2026 (conform KRW-spoorboekje). Dit is ook afgestemd met de PDOK. De werkzaamheden zijn gepland voor tweede helft van 2026.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
BT BO Water informatie systemen	Met het Waterkwaliteitsportaal worden waterkwaliteitsgegevens verzameld, gevalideerd, beheerd en samengevoegd. De ingewonnen data worden beschikbaar gemaakt met diverse informatieproducten. Dankzij het Waterkwaliteitsportaal is het mogelijk om een betrouwbaar beeld te presenteren van de Nederlandse oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit. En om inzicht te geven in de stand van zaken bij de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Het Waterkwaliteitsportaal vormt de bron voor diverse (inter-)nationale rapportages zoals de Stroomgebiedsbeheerplannen, de jaarlijkse KRW-factsheets en de State of the Environment (SoE). Het Informatiehuis Water verzorgt het beheer, onderhoud en de doorontwikkeling van het Waterkwaliteitsportaal, dat bestaat uit een aantal modules: Met de Aquo-kit kunnen waterbeheerders fysisch-chemische en biologische monitoring-gegevens van oppervlaktewater-, grondwater- en bodemkwaliteit toetsen aan landelijke waterkwaliteitsnormen. Met de Kaartviewer kunnen kaartlagen van KRW-toestandsoordelen bekeken worden en kunnen KRW-factsheets per waterlichaam gegenereerd worden. Met de module Download Data kunnen alle gegevens die het Informatiehuis Water in het Waterkwaliteitsportaal beheert, gedownload worden en als Open Data voor eigen gebruik.	478.303	195.381	41%	489.188	293.807	40.885	GROEN	Het project bestaat uit de volgende activiteiten: 1. Ondersteuning lopende en geplande informatiestromen 'waterkwaliteit', inclusief deelname aan diverse relevante gremia en/of bijeenkomsten. 2. Oplevering informatieproducten. 3. Beheer en Doorontwikkeling WKP (incl. Aquo-kit) Het zogenaamde Spoorboekje vormt de basis voor de activiteiten 1 en 2. Dit is verder uitgewerkt in een het document: "Informatiebladen_Planning.xlsx" Voor alle werkzaamheden zijn kaartjes in de Planner 'Stand van Zaken Waterkwaliteit' opgenomen die wekelijks worden doorgenomen.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
BT Droogteportaal	De informatie in het Droogteportaal geeft inzicht in de actuele droogte in Nederland, met nadruk op de hoge zandgronden van Zuid-, Midden- en Oost- Nederland. De informatie wordt bepaald op basis van dagelijkse veld- en grondwaterstandsmetingen. De informatie betreft het weer (de mate van neerslag) en geeft inzicht in de impact van het gebrek aan neerslag op de bodem, het grondwater en de voeding van sloten, beken en grotere waterlopen. Het Droogteportaal is ontwikkeld door de Projectgroep Droogte Zandgronden (een samenwerking van KnowH2O, Stellaspark en KWR). In april 2022 heeft het Informatiehuis Water namens provincies en waterschappen het beheer van het Droogteportaal van de Projectgroep overgenomen.	66.105	25.257	38%	66.105	40.848	18.000	GEEL	Het Informatiehuis Water beheert de gezamenlijke jaarlijkse financiële bijdrage van het IPO en de waterschappen voor het uitvoeren van functioneel en technisch beheer van het Droogteportaal. Er zijn hoofdzakelijk technische beheerwerkzaamheden uitgevoerd.
High Value Data List	De 8 datasets zijn aangemerkt als High Value Data (HVD) worden beheerd door het Informatiehuis Water en moeten conform de uitvoeringsverordening HVD worden als Open Data worden gepubliceerd. In 2025 is door het Directeuren Overleg van het Informatiehuis Water besloten om vanuit de partners extra budget beschikbaar te stellen voor de publicatie door PDOK.	99.936	65	0%	99.936	99.871	70.000	GROEN	Er is nog geen tijd besteed aan het project vanwege de prioriteit voor deSGBP4-werkzaamheden in het team Informatiebeheer in de eerste helft van 2026 (conform KRW-spoorboekje). Dit is ook afgestemd met de PDOK. De werkzaamheden zijn gepland voor tweede helft van 2026.
Instandh. Externe productkosten	Alle taken van IHW die in het jaarplan van IHW zijn opgenomen onder de noemer: basistaken en doorontwikkeling/vernieuwing IHW. Deze taken worden bekostigd uit de financiële bijdrage die de samenwerkingspartners aan IHW leveren.	42.000	11.220	27%	42.000	30.780	-	GROEN	In deze post zitten de algemene kosten voor de instandhouding van IHW. De verwachting is dat dit binnen de begroting blijft.

Classificatie: hWh Openbaar

Naam	Omschrijving	Lasten begroot	Lasten werkelijk	%	Baten werkelijk	Saldo	Eindejaars-verwachting	Status-kleur	Toelichting status
Instandh. Facilitering IHW door HWH	Dit betreft de bijdrage van IHW aan de faciliteringkosten hWh. Dit wordt gefinancierd door de waterschappen.	365.026	118.490	32%	365.026	246.536	-	GROEN	"In deze post zitten de algemene kosten voor de instandhouding van IHW. De verwachting is dat dit binnen de begroting blijft.
EF BO WVP	Met het Waterveiligheidsportaal ondersteunt het Informatiehuis Water de informatie-uitwisseling rond de processen Beoordeling en Versterking Primaire Waterkeringen tussen diverse betrokken partijen: de keringbeheerders (waterschappen en Rijkswaterstaat), de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILenT), het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het Directoraat Generaal Water en Bodem (DGWB). Bovendien kan met het Waterveiligheidsportaal op elk gewenst moment een landelijk beeld gegeven worden van de veiligheidstoestand van de primaire waterkeringen. Het Informatiehuis Water verzorgt het beheer, onderhoud en de doorontwikkeling van het Waterveiligheidsportaal in opdracht van de programmadirectie Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).	199.525	34.782	17%	205.547	170.765	21.022	GROEN	Met het Waterveiligheidsportaal kan op elk gewenst moment een landelijk beeld gegeven worden van de veiligheidstoestand van de primaire waterkeringen ten opzichte van de wettelijke norm. De doorontwikkeling van het Waterveiligheidsportaal is een continu proces op basis van de wensen en eisen van de gebruikers (HWBP, waterschappen, RWS).? Na de grootschalige ontwikkeling van het Waterveiligheidsportaal in 2024 én de migratie naar de Rijkswaterstaat beheeromgeving heeft het jaar 2025 en deze periode T1 2026 in het teken gestaan van continuïteit. Beperkte functionele aanpassing aan het WVP, naast standaard technische verbeteringen en software upgrading. Afronding verbeterde inlogprocedure 2F Authenticatie en verder vullen van de WiKi. NBPW aanpassingen doorgevoerd in afstemming met keringbeheerders
Programma 12. Informatiehuis water		2.580.297	607.331	24%	2.822.137	2.214.806	754.840	TOTAAL GROEN	

Classificatie: hWh Openbaar

JAAR VERSLAG 2025

snb

Inhoudsopgave

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

1. Voorwoord 4

2. Onze kerncijfers 6

3. Algemeen 8
- 3.1 SNB in het kort 9
- 3.2 Onze missie, visie & strategie 9
- 3.3 Onze belanghebbenden en materiële thema's 11
- 3.4 Algemene ontwikkelingen en ontwikkeling in de zuiveringsslibmarkt 12

4. Milieu 14
- 4.1 Thema: Continuïteit 15
- 4.2 Thema: CO^2-emissie 17
- 4.3 Thema: Energie 19
- 4.4 Thema: Recycling 21
- 4.5 Thema: Verzuring en wateremissies 23
- 4.6 Thema: Grondstoffengebruik 25

5. Maatschappij 26
- 5.1 Thema: Aantrekkelijke werkgever 27
- 5.2 Thema: Veilige en gezonde werkomgeving 29

6. Governance 30
- 6.1 Thema: Financieel gezond 31
- 6.2 Corporate governance 33
- 6.3 Bericht van de RvC 34
- 6.4 Kansen en risico's 36

7. Vooruitblik naar 2026 40

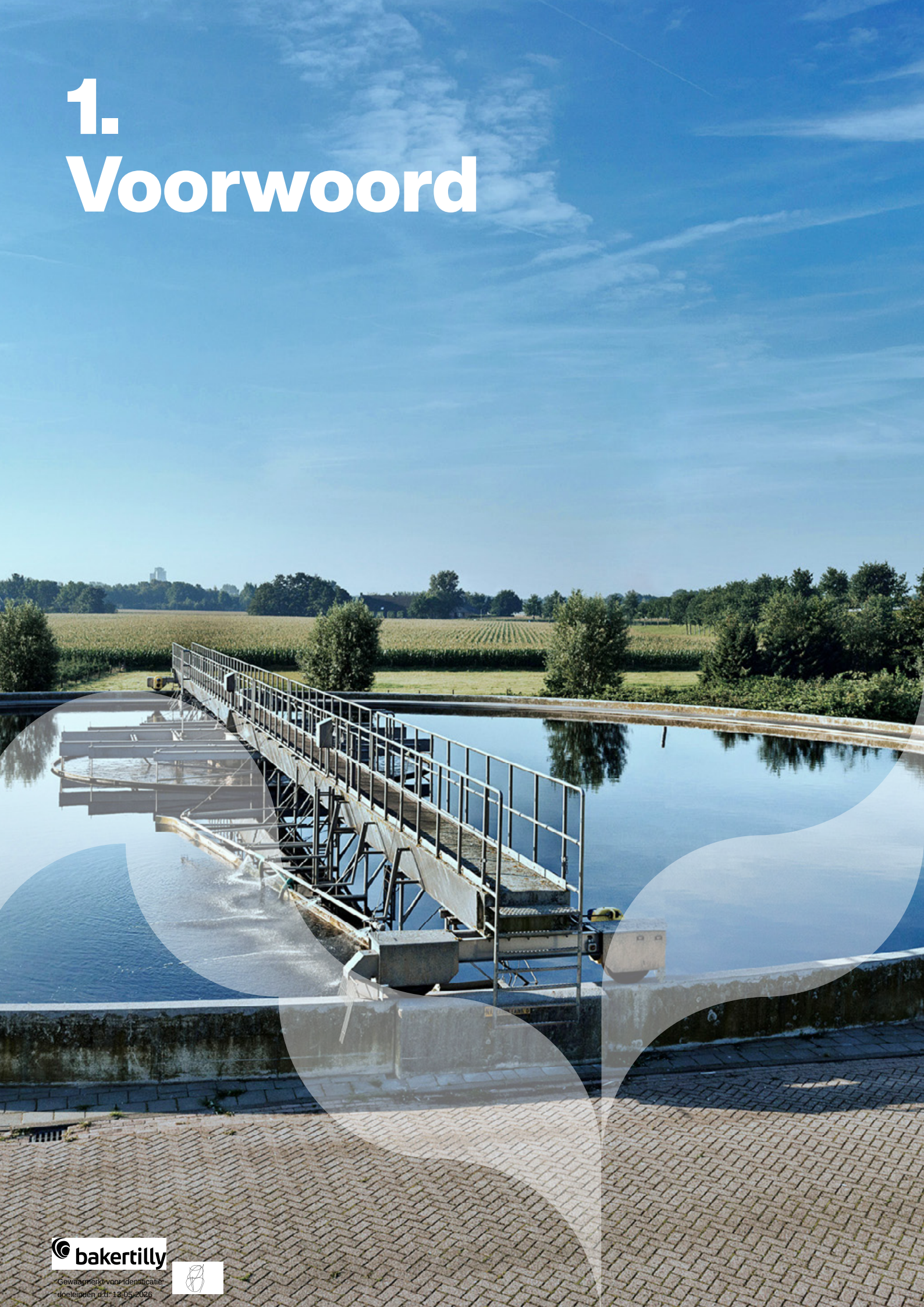
8. Jaarrekening 42
- 8.1 Balans per 31 december 2025 voor verwerking resultaat 43
- 8.2 Winst- en verliesrekening 2025 44
- 8.3 Kasstroomoverzicht 45
- 8.5 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling 46
- 8.5 Toelichting op de balans 49
- 8.6 Toelichting op de winst- en verliesrekening 54
- 8.7 Voorstel resultaatbestemming 55
- 8.8 Gebeurtenissen na balansdatum 56

9. Overige gegevens 58
- 9.1 Statutaire regeling betreffende bestemming van het resultaat 59
- 9.2 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant 59

bakertilly

Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

1. Voorwoord

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

Bij SNB bouwen wij elke dag verder aan een circulaire toekomst. Ook in 2025 hebben we belangrijke stappen gezet om onze ambities waar te maken. In 2025 is het behalen van de strategische doelstellingen uit het ondernemingsplan 2021-2026 ‘Samen Natuurlijk Beter’ weer een stap dichterbij gekomen door met name de verdere ontwikkelingen van de speerpuntprojecten. Deze projecten vormen de basis van het realiseren van ons doel om te komen tot een betrouwbare, duurzame en betaalbare slibeindverwerking voor onze aandeelhouders. Met deze projecten zetten we een belangrijke stap in het hergebruik van zuiveringsslib. In 2025 hebben de aandeelhouders ingestemd met het speerpuntproject ‘upgrade lijn 1 + 4’. Dit project wordt begin 2027 opgeleverd waarmee SNB in één klap meer energie gaat opwekken dan dat het gebruikt. Daarnaast verkleinen we de milieuvoetafdruk door het verlagen van verschillende luchtemissies en vergroten we onze slibverwerkingscapaciteit.

De speerpuntprojecten ‘fosfaatterugwinning’ en ‘stikstofterugwinning’ hebben een vervolg gekregen. Voor beide projecten verwacht SNB respectievelijk in 2026 en in 2027 een investeringsbesluit te nemen. Belangrijk hierin is het verkrijgen van de juiste vergunningen voor deze projecten. Op het gebied van natuur is dit een uitdaging gezien de stikstofproblematiek in Nederland. SNB is met de provincie Noord-Brabant hierover in gesprek. Deze projecten leveren een belangrijke bijdrage aan het reduceren van CO^2, het omzetten van afval naar circulaire producten en zelfs aan het verminderen van de stikstofdepositie van SNB. Verder is de haalbaarheid van ‘zwavelterugwinning’ onderzocht. Op basis van de resultaten is besloten dit project voorlopig stil te leggen gezien de grote technische risico’s die hieraan verbonden zijn. Tot slot is een nieuw speerpuntproject gelanceerd in de vorm van ‘CO^2-afvang’. Dit is een interessant project maar het ontbreekt SNB aan voldoende energie hiervoor. Uitgezocht wordt waar deze van betrokken kan worden.

Naast het bouwen aan de speerpuntprojecten hebben we verder gebouwd aan ons topteam van medewerkers. Zo onderging SNB een organisatiewijziging om meer focus te kunnen leggen op de operatie maar ook op projecten. Het managementteam werd ook verder verstevigd. Verder is er in het afgelopen jaar veel voorbereidend en voorwaardenscheppend werk verricht om de organisatie in de komende jaren toekomstbestendig te maken met onder andere introductie installatie-examen, extra begeleiding nieuwe medewerkers, introductie nieuw ploegencommunicatiesysteem en is een cultuurverandering ingezet van taakgericht naar verantwoordingsgericht. Naast het aantrekken en ontwikkelen van nieuwe medewerkers is er sterk ingezet op de versnelde ontwikkeling van nieuwe medewerkers. Dit gelet op de aankomende pensioenuitstroom. Zij vormen de toekomstige kern van SNB.

De slibverwerkingsinstallatie (SVI) presteerde in 2025 vergelijkbaar met 2024. Ruimte voor verbetering is aanwezig als de beschikbaarheid van de SVI verhoogd kan worden. In 2025 liep de beschikbaarheid terug door lekkages in de stoomketels van lijn 1 en 4. Met de vervanging van deze ketels eind 2026/begin 2027 behoren deze lekkages tot het verleden. Door een tweede schade aan de stoomturbine werd net als in 2024 in 2025 minder elektriciteit opgewekt uit zuiveringsslib dan werd verwacht. Deze turbine wordt in 2026 vervangen binnen het project ‘upgrade lijn 1 + 4’. De verwerkingskosten bleven in 2025 binnen de gestelde budgetkaders. Wel ziet SNB dat dit steeds moeilijker wordt.

Wij verwachten dat wij in 2026 weer stappen kunnen zetten: van bouwtekening naar concrete bouwuitvoering.

Moerdijk, mei 2026
Silvester Bombeeck
Directeur

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

2. Onze kerncijfers

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

OVERZICHT KERNCIJFERS AFGELOPEN VIJF JAAR

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	Doel 2025	2025
Thema: Continuïteit							
Totaal verwerkt zuiveringsslib	ton/jaar	433.289	414.407	419.780	432.056	≥438.660	441.195
Verwerkt in eigen SVI	% totaal	95,8	98,7	98,2	96,6	≥93,2	94,6
Doorzet SVI	ton/ bedrijfsuur	12,95	12,92	12,92	13,21	≥13,00	13,25
Beschikbaarheid SVI	% bedrijfsuren	91,5	93,5	91,0	92,1	≥92,1	89,8
Thema: CO^2-emissie							
Netto fossiele CO^2-emissie	kg/ton slib	-2,4	18,0	17,4	15,6	≤36,0	2,5
Thema: Energie							
Netto-energie-input	MWh/ton slib	0,014	0,017	0,011	0,041	≤0,010	0,051
Thema: Recycling							
Hergebruik van reststoffen	% tot. Afval	93,4	92,3	91,6	91,7	≥94,2	93,6
Fosfaatterugwinning	% tot. vliegas	0,3	1,1	0,9	5,7	≥5,0	5,5
Stikstofterugwinning	%	0	0	0	13,4	≥0,0	2,9
Thema: Verzuring en overige emissies							
Verzuring (SO2/NOx/NH3)	kg/ton slib	0,10	0,11	0,11	0,10	≤0,11	0,11
Afvalwaterkwaliteit	i.e.	464	748	756	2.194	≤761	1.064
Thema: Grondstoffenverbruik							
Verbruik hulpstoffen	kg/ton slib	38,0	46,0	46,3	42,9	≤45,3	43,5
Verbruik water	m3/ton slib	0,96	1,02	0,95	0,99	≤1,00	1,00
Thema: Aantrekkelijke werkgever							
Werkgelegenheid	gem. fte	49,4	50,7	51,7	52,4	≤55,4	53,6
Thema: Veilige en gezonde werkomgeving							
Veiligheid	ongevallen-ratio	14	0	54	62	=0	0
Ziekteverzuim	%	7,6	10,0	7,4	4,5	≤4,0	12,7
Thema: Financieel gezond							
Kostenindex	% t.o.v. '98	77,1	96,1	88,4	96,4	≤100,8	99,6
Solvabiliteit	EV/TV	40,1	33,8	29,9	26,4	≥26,0	35,8

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

3. Algemeen

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

3.1 SNB in het kort

SNB is een vennootschap die opereert vanuit Moerdijk en waarvan de aandelen worden gehouden door waterschappen. Deze waterschappen zijn waterschap Aa en Maas, waterschap Brabantse Delta, waterschap De Dommel, waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, waterschap Limburg, waterschap Scheldestromen en waterschap Vechtstromen. De kernactiviteit van SNB is het duurzaam verwerken van communaal zuiveringsslib dat afkomstig is van de regionale rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) van de aandeelhouders. Naast het zuiveringsslib van de aandeelhouders verwerkte SNB in 2025 het zuiveringsslib van een niet-aandeelhoudend waterschap en van collega-slibverwerkers (onderlinge calamiteitenregeling). SNB beheert en exploiteert hiervoor een slibverwerkingsinstallatie (SVI) op het industrie- en haventerrein in Moerdijk. SNB heeft in de communale Nederlandse slibmarkt een marktaandeel van ongeveer 35%.

Zuiveringsslib is een restproduct dat overblijft na het zuiveren van afvalwater in een biologische rioolwaterzuiveringsinstallatie. Dit afvalwater bevat veel stoffen die niet in het oppervlaktewater terecht mogen komen. Het afvalwater wordt biologisch gezuiverd door bacteriën. De bacteriën zetten stoffen in het afvalwater om in minder schadelijke stoffen of gebruiken het als voedsel. Wat resteert is gezuiverd water en zuiveringsslib: bacteriën inclusief ongewenste stoffen. De ongewenste stoffen zijn onder andere zware metalen, hormonen, ziekteverwekkers, medicijnresten, overige biologische verontreinigingen en microplastics. Het gezuiverde water gaat terug naar de natuur; het ontwaterde zuiveringsslib wordt naar SNB gebracht voor verdere verwerking met als doel de schadelijke stoffen te vernietigen en/of te concentreren voor verdere verwerking. De ambitie van SNB is het realiseren van een betrouwbare (continue verwerking van zuiveringsslib), duurzame (zoveel mogelijk hergebruik van het zuiveringsslib met verwijdering van ongewenste stoffen uit het milieu) en betaalbare (zo laag mogelijke maatschappelijke kosten) slibeindverwerking.

3.2 Onze missie, visie & strategie

Schoon water, schone lucht en schone grond zijn van levensbelang voor mens en natuur. Het zuiveren van afvalwater levert een belangrijke bijdrage aan een schone leefomgeving. Als verwerker van zuiveringsslib is SNB een belangrijke schakel in het zuiveringsproces van afvalwater.

Het is onze missie om mens en natuur te beschermen door zuiveringsslib optimaal te verwerken. Optimale verwerking betekent voor ons dat we *continu* zuiveringsslib verwerken, waarbij we inzetten op het *hergebruik* en de *verwijdering* van respectievelijk de positieve en negatieve stoffen in het zuiveringsslib, tegen de *laagst mogelijke slibketenkosten*. *Continu verwerken* houdt in dat onze verwerking van zuiveringsslib solide verloopt, zodat wij onze aandeelhouders maximaal ontzorgen. *Hergebruik* betekent dat de aanwezige energie en meststoffen in het zuiveringsslib maximaal worden teruggewonnen. *Verwijderen* richt zich op het onttrekken uit het milieu of het vernietigen van aanwezige stoffen in het zuiveringsslib zoals zware metalen, hormonen, ziekteverwekkers, medicijnresten en microplastics. Dit doen we tegen de *laagst mogelijke slibketenkosten,* waarbij we ernaar streven de ketenkosten voor onze aandeelhouders zo laag mogelijk te houden.

Onze visie hierop: door zuiveringsslib optimaal te verwerken verwezenlijken we onze ultieme ambitie. Dat is het realiseren van een circulaire afvalwater- en slibketen, samen met onze aandeelhouders en ketenpartners. We gaan voor zo circulair mogelijk. We zetten samen met onze aandeelhouders en ketenpartners in op onderzoek en ontwikkeling om de afvalwater- en slibketen om te buigen in een kringloop en deze kringloop te sluiten. De focus van SNB ligt daarbij vooral op het sluiten van de slibketen, om zo mens en natuur maximaal te beschermen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

Wij vullen deze missie en visie in door te werken vanuit de volgende drie kernwaarden:

» **Samen.** Wij zijn ervan overtuigd dat samenwerken in de afvalwater- en slibketen leidt tot een betere en circulaire wijze van het verwerken van zuiveringsslib. Samenwerken in alles wat wij doen staat dan ook voorop.
» **Transparant.** Wij willen in ons doen en laten een betrouwbare partner zijn voor onze aandeelhouders en ketenpartners. Dit houdt onder meer in dat we onze afspraken naleven, transparant zijn over wat we doen en dat onze aandeelhouders en partners op ons kunnen rekenen.
» **Duurzaam.** In onze strategische en operationele keuzes staat het vinden van een balans tussen continuïteit in de verwerking, kosten en milieu/mens centraal. Alleen op deze wijze kan er sprake zijn van een duurzame verwerking van zuiveringsslib.

De drie letters van onze naam onderstrepen onze missie, visie en kernwaarden: SNB, Samen Natuurlijk Beter. Dit is ook de titel van het huidig ondernemingsplan 2021-2026 ‘Samen Natuurlijk Beter’, waarin de strategie van SNB nader is uitgewerkt vanuit drie strategische sporen. Deze sporen zijn:

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

1. Excellente dienstverlener

SNB ziet spoor 1 'Excellente dienstverlener' als de hoeksteen van haar strategische beleid om ook de overige sporen mogelijk te maken. SNB zorgt voor een stabiele en solide organisatie en bedrijfsvoering van de huidige SVI om zo een excellente dienstverlening te kunnen garanderen in de vorm van duurzaam transport en duurzame verwerking van ontwaterd zuiveringsslib. Belangrijk hierbij is de samenwerking in de afvalwaterketen. De hoeveelheid en samenstelling van het aangevoerde zuiveringsslib bepalen in belangrijke mate de prestaties van de SVI.

2. Duurzame ketenbouwer

SNB zet in op het (uit)bouwen van de huidige afvalwaterketen. De focus in spoor 2 'Duurzame ketenbouwer' ligt op het verder verduurzamen door het terugwinnen van grondstoffen en energie uit zuiveringsslib met als basis de huidige SVI die tot en met 2047 in gebruik zal blijven.

3. Innovatieve scout

Vanuit spoor 3 'Innovatieve scout' ontwikkelt SNB proactief een toekomstige circulaire eindverwerking die past/aansluit op de toekomstige RWZI's. Deze ontwikkeling omvat een transitie van de huidige SVI naar een geheel nieuwe SVI of SVI's voor de periode na 2047.

3.3 Onze belanghebbenden en materiële thema's

Met onze activiteiten creëert SNB waarde voor de belanghebbenden en de maatschappij. SNB heeft veelvuldig contact met de belanghebbenden op allerlei niveaus waarbij de belanghebbenden hun behoeften en onze mogelijkheden om daaraan tegemoet te komen bespreken. SNB onderscheidt de volgende belanghebbendengroepen: klanten/aandeelhouders, medewerkers, leveranciers, ketenpartners, overheid, brancheorganisaties en de omgeving (omliggende dorpskernen, het Havenbedrijf en buurbedrijven). SNB hanteert het concept 'dubbele materialiteit' zoals wordt voorgeschreven vanuit de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) om de materiële thema's van de belanghebbenden te bepalen.

MATERIALITEITSMATRIX

De thema's die voor de belanghebbenden en SNB materieel zijn, zijn verbonden aan de drie strategische sporen en de daaraan gekoppelde strategische doelstellingen. Per thema zijn een of meerdere prestatie-indicatoren vastgesteld. Hiermee wordt de impact van SNB op de thema's meetbaar. Ook zijn de thema's gekoppeld aan vanuit de CSRD voorgeschreven rapportageonderdelen ESG (Environmental ofwel Milieu, Social ofwel Maatschappij, en Governance). Het jaarverslag is ingedeeld volgens deze onderdelen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

OVERZICHT MATERIËLE THEMA'S, STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN EN KERNCIJFERS AFGELOPEN VIJF JAAR

Materiële thema's	Spoor	Strategische doelstellingen	Prestatie-indicator
Milieu			
Continuïteit	*1, 2, 3*	*Maximaliseren en continu beschikbaar hebben van verwerkingscapaciteit om aanvoer zuiveringsslib volledig in eigen SVI te kunnen verwerken*	Totaal verwerkt in ton slib/jaar Verwerkt in eigen SVI % van totaal Doorzet SVI ton slib/uur Beschikbaarheid SVI %/bedrijfsuren
^{CO2}-emissie	*1, 2*	*CO^2-neutraal in 2026*	Netto fossiele CO^2-emissie p/ton slib
Energie	*1, 2*	*Minimaliseren energieverbruik en maximaliseren energieproductie uit zuiveringsslib met als uitkomst energie-neutraal in 2026*	Netto energie-input MWh/ton slib
Recycling	*1, 2*	*Maximaal inzetten op hergebruik van reststoffen met de focus op fosfaat- en stikstofterugwinning*	Hergebruik als % totaal reststoffen % teruggewonnen fosfaat uit vliegas % teruggewonnen stikstof uit afvalwater
Verzuring en overige emissies	*1, 2*	*Minimaliseren van de lucht- en water-emissies met focus op de verzurende emissies*	SO2/NOx/NH3 kg/ton slib Afvalwaterkwaliteit in v.e.
Grondstoffenverbruik	*1*	*Minimaliseren van grondstoffenge-bruik nodig voor de verwerking van zuiveringsslib*	Verbruik hulpstoffen kg/ton slib Verbruik water m3/ton slib
Maatschappij			
Aantrekkelijke werkgever	*1*	*Behoud en uitbouw relevante kennis en ervaring in de organisatie*	Aantal fte's Tevredenheidsscore
Veilige en gezonde werkomgeving	*1*	*Medewerkers werken in een veilige en gezonde werkomgeving*	Ongevallenratio Ziekteverzuim %
Governance			
Financieel gezond	*1, 2, 3*	*Zo laag mogelijke slibketenkosten*	Kostenindex % t.o.v. 1998 Solvabiliteit EV/TV

3.4 Algemene ontwikkelingen en ontwikkeling in de zuiveringsslibmarkt

De slibmarkt

De Nederlandse slibmarkt is in onbalans. Er is te weinig verwerkingscapaciteit in Nederland waardoor Nederland deels is aangewezen op verwerking van zuiveringsslib in het buitenland. De verwachting is dat export van zuiveringsslib naar omringende landen in de komende jaren moeilijker wordt. België heeft met ingang van 2025 al een importheffing ingevoerd op zuiveringsslib. De Duitse markt zal waarschijnlijk geen buitenlands slib meer willen invoeren vanaf 2029, zolang de markt niet in staat is aan de fosfaatterugwinningsverplichting te voldoen die dan van kracht wordt. Dit alles betekent dat Nederland zelf voldoende verwerkingscapaciteit moet organiseren. Hierover voert SNB het gesprek met de aandeelhouders, de Unie van Waterschappen en collega slibverwerkers. Zelf investeert SNB in het vergroten van de verwerkingscapaciteit door twee verbrandingslijnen te upgraden via het speerpuntproject 'upgrade lijn 1 + 4'.

SNB ziet de samenstelling van het zuiveringsslib veranderen. De Energiefabrieken hebben gezorgd voor een wijziging in de energetische waarde van het zuiveringsslib in combinatie met een verandering van de aanwezige stikstof in het zuiveringsslib. Dit stelt SNB voor extra uitdagingen maar het biedt ook kansen, zoals

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

het terugwinnen van stikstof in de vorm van groene ammonia. De verwachting is dat in de komende jaren een verdere verandering optreedt door de realisatie van de Kaderrichtlijn Water (KRW), nieuwe eisen aan het zuiveren van afvalwater vanuit de EU-richtlijn Stedelijk Afvalwater en de ambities van waterschappen op het gebied van grondstoffenterugwinning. Binnen het strategisch ketenoverleg van SNB en de aandeelhoudende waterschappen wordt hierover afstemming gezocht, om uiteindelijk de transitie te maken naar een circulaire, klimaatneutrale afvalwaterketen.

Druk op realisatie circulaire ambities

SNB werkt aan een viertal strategische speerpuntprojecten. Deze projecten hebben als doel de huidige slibeindverwerking voor de komende twintig jaar betrouwbaar, duurzaam en betaalbaar te maken. Met deze projecten sorteert SNB ook voor op strengere wet- en regelgeving rondom emissies en gebruik van afval als secundaire grondstoffen. Ook lopen we vooruit op een mogelijke verplichting om fosfaat en stikstof terug te winnen zoals in de EU-richtlijn Stedelijk Afvalwater is aangekondigd. In 2025 is groen licht gegeven aan het project 'upgrade lijn 1 + 4'. Met de realisatie van dit project begin 2027 wordt een eerste belangrijke stap gezet. Voor de overige projecten ondervindt SNB hinder van het stikstofslot waarin Nederland verkeert. In de afgelopen jaren is met de provincie Noord-Brabant intensief overleg gevoerd om hiervoor een oplossing te vinden. In 2026 moet duidelijk worden of er een oplossing gevonden kan worden. Dat is nodig om in ieder geval het speerpuntproject 'fosfaatterugwinning' niet verder te vertragen.

Energie-, brandstof- en chemicaliënprijzen

Alhoewel de prijzen lager liggen dan een aantal jaren geleden blijven de prijzen voor energie, brandstof en chemicaliën onveranderd hoog. Het gebrek aan alternatieven maakt het moeilijk om op dit gebied de kosten beheersbaar te houden.

Arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt houdt aan. Vooral in de technische en uitvoerende beroepen is het tekort groot. De instroom van praktisch opgeleiden vanuit scholen blijft achter bij de behoefte. Ook vergrijzing speelt een rol in de ontstane krapte. Bedrijven moeten meer hun best doen om nieuwe medewerkers te interesseren voor een baan en om ze te behouden. Hierbij is aandacht voor de gezondheid en voor de ontwikkeling van medewerkers belangrijk. Bedrijven leggen zich meer toe op het creëren van een werkomgeving waarin iedereen zich welkom voelt. SNB ondervond in 2025 vooral last van deze ontwikkelingen, doordat wegens personeelsgebrek onderhoudsbedrijven niet tijdig werkzaamheden konden aanvangen en/of langere tijd nodig hadden om de werkzaamheden uit te voeren. Daarnaast staan vacatures gemiddeld langer open dan een aantal jaren geleden.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

4. Milieu

bakertilly

Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

4.1 Thema: Continuïteit

Verwerkt zuiveringsslib

SNB streeft naar een betrouwbare SVI om zo de continuïteit van het zuiveren van afvalwater niet in gevaar te brengen. Om dit te bewerkstellingen wordt preventief, risicogestuurd onderhoud uitgevoerd op de SVI en streeft SNB naar continue verbetering van het verwerkingsproces. De prestaties van SNB zijn mede afhankelijk van de kwaliteit van het aangeleverde zuiveringsslib. Hierop wordt samen met de klanten/aandeelhouders regie gevoerd.

Totaal verwerkt zuiveringsslib ton/jaar	**441.195** Doel: ≥438.660 2024: 432.056 2023: 419.780
Verwerkt zuiveringsslib in eigen SVI % in eigen SVI van totaal	**94,6** Doel: ≥93,2 2024: 96,6 2023: 98,2
Beschikbaarheid SVI % bedrijfsuren van totaal	**89,8** Doel: ≥92,1 2024: 92,1 2023: 91,0
Doorzet ton slib per bedrijfsuur	**13,25** Doel: ≥13,00 2024: 13,21 2023: 12,92

SNB verwerkte in haar eigen installatie ongeveer 417.000 ton ontwaterd zuiveringsslib, evenals in 2024. Dat is 8.000 ton meer dan was begroot. Ondanks de krapte in de slibmarkt kon SNB nog bijna 24.000 ton zuiveringsslib elders afgezet krijgen in Nederland en in Duitsland.

INTERNE EN EXTERNE VERWERKING

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Verwerkt in eigen SVI	ton/jaar	415.282	408.982	412.188	417.234	417.243
Extern laten verwerken	ton/jaar	18.007	5.425	7.592	14.822	23.952
Totaal verwerkt	ton/jaar	**433.289**	**414.407**	**419.780**	**432.056**	**441.195**
Verwerkt in eigen SVI	% totaal	**95,8**	**98,7**	**98,2**	**96,6**	**94,6**

Beschikbaarheid en doorzet SVI

De totale hoeveelheid verwerkt zuiveringsslib in de eigen SVI is afhankelijk van de doorzet en beschikbaarheid van de slibverwerkingsinstallatie. Om de doorzet te verbeteren is het programma Verbetering Doorzet SVI (VDSVI) opgezet. Vanuit dit programma wordt sinds 2024 strakker gestuurd op het maximaal belasten van de stoomketels. Verder werken we aan het optimaliseren van de drogers. Op alle slibdrogers zijn in 2025 op de rotoren schrapers aangebracht om het zuiveringsslib beter te verdelen in de drogers en daarmee de droogcapaciteit te vergroten. In 2026 wordt de stoomtoevoer aangepast naar de drogers om de droogcapaciteit verder te vergroten. De droogtegraad van slib heeft invloed op de doorzet. In 2025 hebben de aandeelhouders van SNB groen licht gegeven voor de upgrade van lijn 1 en 4. Deze upgrade zorgt voor een verdere toename van de doorzet op deze twee lijnen. Het doel is om de doorzet per uur gemiddeld op 14,00 ton te krijgen.

In 2025 is gestart met het verbeterprogramma Verbetering Beschikbaarheid & Kostenbewustzijn SVI (VBKSVI). Dit programma heeft als doel de beschikbaarheid van de SVI verder ter verhogen naar gemiddeld 92,5% op jaarbasis en de kosten voor onderhoud beheersbaar te houden. Belangrijk hierin is het vervangen van de stoomketels van lijn 1 en 4 die regelmatig lek gaan, zoals ook in 2025 gebeurde. De upgrade van lijn

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

1 en 4 voorziet hierin. In 2025 is besloten de rookgaswasser van lijn 2 te vervangen. Deze vervanging was gepland voor 2026 maar is naar eind 2025 geschoven om in 2026 meer ruimte te hebben voor de upgrade van lijn 1 en 4.

OVERZICHT DOORZET EN BEDRIJFSUREN

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Doorzet SVI	ton slib p/u	12,95	12,92	12,92	13,21	13,25
Technische beschikbaarheid	% max. cap.	91,5	93,5	91,0	92,1	89,8

Aanvoer en kwaliteit zuiveringsslib in 2025

De aanvoer van zuiveringsslib was ongeveer 6.100 ton hoger dan was begroot.

SLIBAANVOER IN TONNEN ONTWATERD ZUIVERINGSSLIB

	2021	2022	2023	2024	2025
Aa en Maas	75.662	74.164	76.319	73.839	73.161
Brabantse Delta	70.831	66.161	66.179	69.712	71.132
De Dommel	54.102	62.522	56.938	57.977	58.362
De Stichtse Rijnlanden	0	0	59.012	57.114	59.183
Limburg	0	0	18.909	27.276	42.088
Scheldestromen	24.527	23.846	24.822	26.430	24.562
Vechtstromen	47.372	44.163	46.237	45.429	43.237
Totaal klant-aandeelhouders	**272.494**	**270.856**	**348.416**	**357.777**	**371.725**
De Stichtse Rijnlanden	76.970	58.603	0	0	0
Fryslân	73.375	68.978	71.086	68.168	68.971
Overige	7.872	17.694	2.843	4.167	4.101
Totale slibaanvoer	**430.711**	**416.131**	**422.345**	**430.112**	**444.797**

SNB monitort de samenstelling van het ontvangen zuiveringsslib op energie-inhoud, zware metalen, stikstof en fosfaat. De verhouding energie/water in het zuiveringsslib neemt sinds een paar jaar weer toe ondanks dat het droge stofgehalte ongeveer rond de 23% blijft schommelen. Het kwikgehalte in zuiveringsslib laat al jaren een daling zien; ook in 2025. Opmerkelijk is de daling van lood (Pb) in 2025. Hiervoor is geen aanwijsbare reden gevonden. Het gehalte aan fosfor (P) in het zuiveringsslib blijft redelijk constant.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

4.2 Thema: CO^2-emissie

FOSSIELE CO^2-EMISSIE

Tijdens het verwerken van zuiveringsslib ontstaat biogene CO^2 en fossiele CO^2. Ten aanzien van CO^2 heeft SNB zich tot doel gesteld om de verwerking van zuiveringsslib minimaal CO^2-neutraal te laten plaatsvinden ten aanzien van scope 1 en 2 (direct beïnvloedbaar) emissies.

Netto fossiele CO^2-emissie kg/ton zuiveringsslib	**2,5** Doel: ≤36,0 2024: 15,6 2023: 17,4

	Eenheid	2021*	2022*	2023*	2024*	2025*
Totaal scope 1	ton CO^2 eq.	21.371	27.226	26.693	25.810	26.417
Totaal scope 2	ton CO^2 eq.	194	914	-482	-253	-409
Totaal scope 3**	ton CO^2 eq.	2.276	1.072	412	403	470
Totaal aan CO^2	**ton CO^2 eq.**	**23.841**	**29.212**	**26.518**	**25.960**	**26.478**

* In de voetafdruk betrokken scope 1, 2 en 3 (voor zover direct beïnvloedbaar) emissies waarbij gebruik wordt gemaakt van de omrekenfactoren beschikbaar op www.co2emissiefactoren.nl. Ten aanzien van verbruik en opwekking duurzame energie is vanaf 2021 rekening gehouden met de mix aan duurzame energie die de energieleverancier heeft geleverd. Vanaf 2024 koopt SNB alleen nog groene stroom in.

** SNB beschikt nog niet over CO^2-emissiegegevens over de activiteiten achter- en voorwaarts in de keten met uitzondering van de getoonde informatie. In de komende jaren verwacht SNB deze informatie bij leveranciers en afnemers te kunnen verkrijgen.

De fossiele CO^2-emissie nam in 2025 iets toe door een hoger verbruik van aardgas als gevolg van het op- en afstoken van verbrandingsovens na storingen. In verband met aangroei van vliegas in de verbrandingsoven is het zuurstofgehalte in sommige ovens verhoogd vanaf 2022.

CO^2 VERWIJDERING

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Gebruik van CO^2	ton CO^2 eq.	-14.538	-9.851	-6.471	-3.602	-15.416
Compensatie van CO^2	ton CO^2 eq.	-10.281	-12.000	-13.000	-15.853	-10.000
Totaal	**ton/jaar**	**-24.819**	**-21.851**	**-19.471**	**-19.455**	**-25.416**

Ten aanzien van het gebruik van CO^2 heeft SNB al jarenlang een samenwerking met een buurbedrijf. Dit buurbedrijf maakt een witmaker voor de papierindustrie, waardoor CO^2 wordt opgeslagen in papier. Voor het deel dat nog niet wordt gereduceerd, dan wel wordt gebruikt, wordt CO^2 gecompenseerd via een samenwerking met Trees for All.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

PER SALDO FOSSIELE CO^2 UITSTOOT

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Totale CO^2-emissie	ton CO^2 eq.	23.841	29.212	26.518	25.960	26.478
Totale CO^2 verwijdering	ton CO^2 eq.	-24.819	-21.851	-19.471	-19.455	-25.416
Totaal	**ton/jaar**	**-978**	**7.361**	**7.152**	**6.505**	**1.062**
Per verwerkte ton slib	**kg/ton slib**	**-2,4**	**18,0**	**17,4**	**15,6**	**2,5**

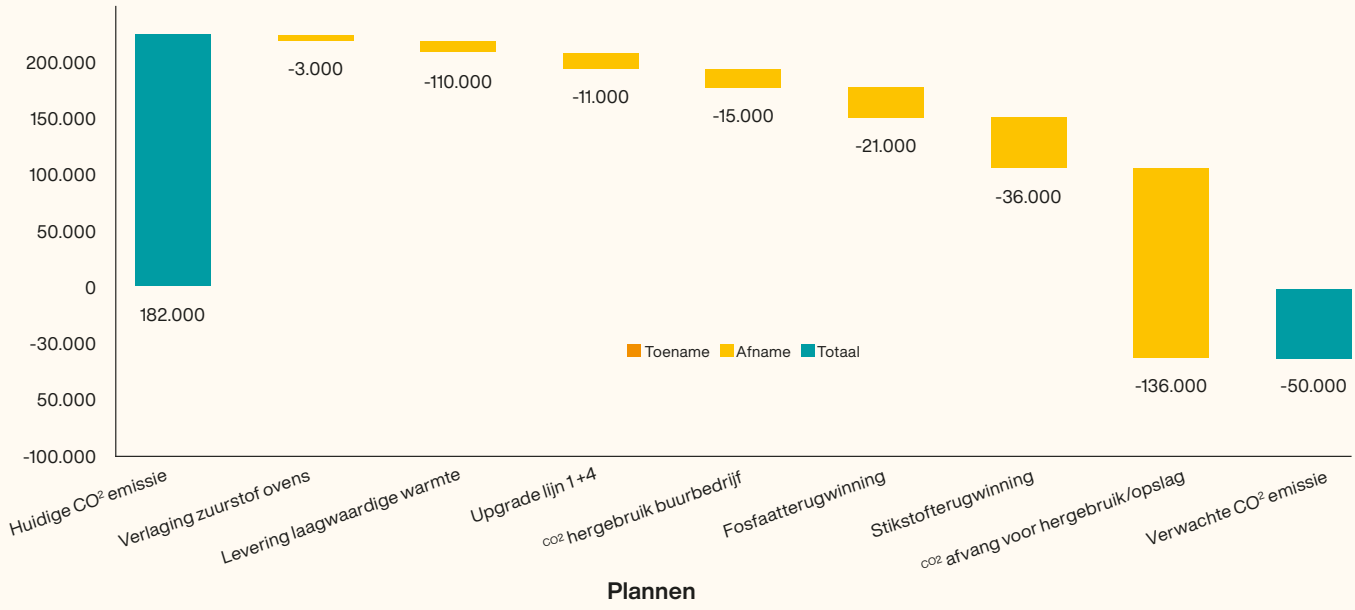
Naast de uitstoot van fossiele CO^2 ontstaat tijdens de verbranding ook biogene CO^2. In onderstaand overzicht is weergegeven hoeveel biogene CO^2 jaarlijks ontstaat tijdens de verbranding van het zuiveringsslib (biomassa).

UITSTOOT BIOGENE CO^2

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Verbranding zuiveringsslib	ton CO^2 eq.	146.953	145.125	147.890	153.940	155.590

SNB heeft zich als doel gesteld de natuur zoveel mogelijk te ontzien. SNB wil dit bereiken door minimaal fossiel CO^2-neutraal te opereren met de optie om volledig CO^2-neutraal te worden. Dit willen we bereiken door alternatieven in de bedrijfsvoering te vinden die de CO^2-voetafdruk verlagen en via de strategische speerpuntprojecten. Voor meer informatie over de speerpuntprojecten wordt verwezen naar de artikelen hierover verspreid in dit jaarverslag. Om de CO^2-voetafdruk te verlagen is een reductieplan opgezet dat in onderstaand overzicht is weergegeven. De belangrijkste reductie zit in de speerpuntprojecten waarbij het speerpuntproject 'CO^2-afvang' de grootste reductie oplevert.

OVERZICHT CO^2-REDUCTIEPLAN

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

4.3 Thema: Energie

Om iedereen te laten beschikken over betaalbare, betrouwbare en duurzame energie moet de toegang tot elektriciteit, schone brandstoffen en technologie worden uitgebreid, de energie-efficiëntie worden verbeterd en moet er meer hernieuwbare energie beschikbaar komen. SNB heeft zich tot doel gesteld om de verwerking van zuiveringsslib minimaal energieneutraal te laten plaatsvinden. Het aangevoerde zuiveringsslib bevat 70% tot 80% water waardoor energieneutraliteit een grote uitdaging is omdat veel energie nodig is om het water kwijt te raken.

Netto-energie-input MWh/ton zuiveringsslib	**0,051** Doel: ≤0,010 2024: 0,041 2023: 0,011

Voor het slibverwerkingsproces zet SNB drie energiebronnen in: de organische fractie in het zuiveringsslib (biomassa), aardgas en eigen/ingekochte elektriciteit. De organische fractie wordt verbrand tijdens de verwerking, waarbij warmte vrijkomt. Deze warmte gebruikt SNB voor het verwerkingsproces en om elektriciteit te produceren. Aardgas wordt ingezet om de ovens op te warmen na een onderhoudsstop en om de ovens gecontroleerd uit bedrijf te nemen. Een deel van het gasverbruik wordt ingezet ter ondersteuning van de verwerking. Elektriciteit gebruikt SNB voor de aandrijving van diverse installatieonderdelen.

ENERGIEVERBRUIK

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal niet-hernieuwbare energie	MWh/jaar	3.712	3.589	3.585	2.565	3.820
Totaal hernieuwbare energie	MWh/jaar	26.897	26.469	28.488	29.102	29.597
Totaal energieverbruik	**MWh/jaar**	**30.609**	**30.058**	**32.073**	**31.667**	**33.417**
Aandeel hernieuwbare energie	**% totaal**	**87,9**	**88,1**	**88,8**	**91,9**	**88,6**

SNB richt zich al sinds de start van de bedrijfsvoering op een verlaging van haar energieverbruik en het gebruiken van de warmte die vrijkomt tijdens de verwerking. Deels wordt deze warmte ingezet om het zuiveringsslib voor te drogen. Er wordt ook een deel van de warmte nuttig ingezet voor het terugwinnen van stoffen en het produceren van elektriciteit uit zuiveringsslib. In 2024 en 2025 viel de productie van elektriciteit lager uit dan de jaren ervoor als gevolg van twee opeenvolgende schades aan de hogedruk-stoomturbine. Door lange levertijden heeft de turbine een substantieel deel van 2025 niet kunnen draaien net als in 2024.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

ENERGIEPRODUCTIE

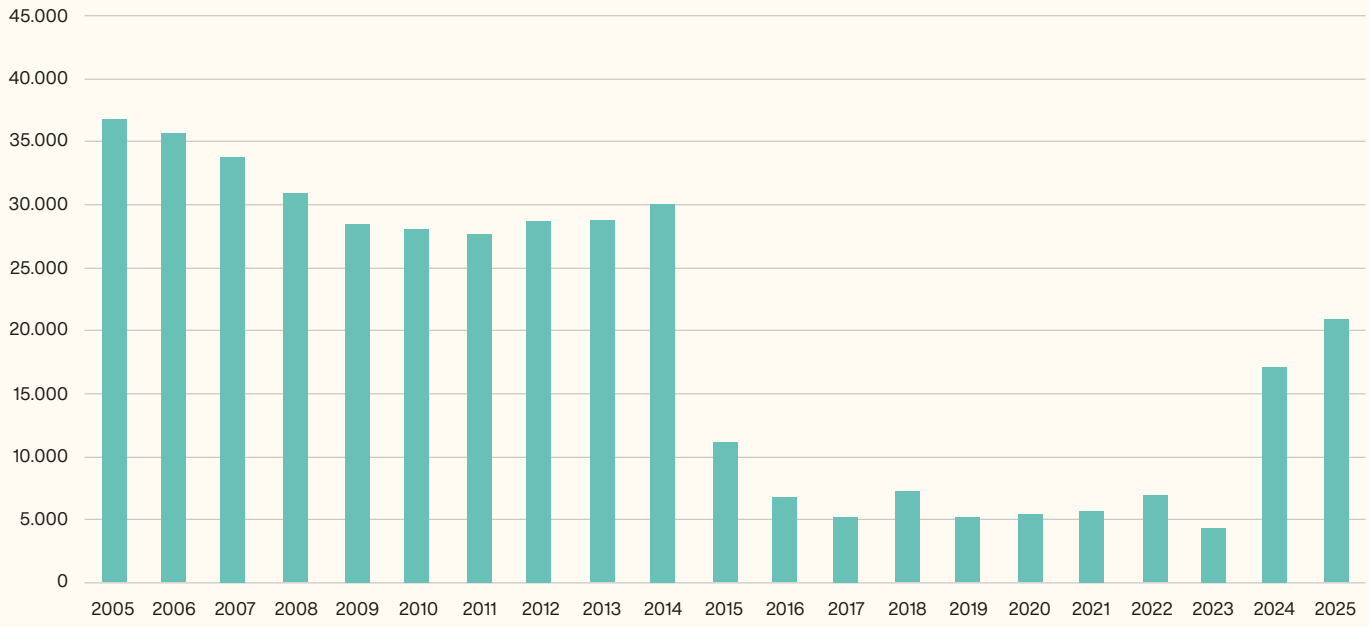
	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Opgewekte energie uit biomassa	MWh/jaar	22.847	20.722	25.523	12.552	10.011
Opgewekte zonne-energie	MWh/jaar	2.146	2.436	2.212	2.016	2.183
Energieproductie	**MWh/jaar**	**24.993**	**23.158**	**27.735**	**14.568**	**12.194**

SNB wil volledig energieneutraal worden. Met de realisatie van het speerpuntproject 'upgrade lijn 1 + 4' moet het mogelijk zijn om meer warmte en elektriciteit te gaan opwekken uit zuiveringsslib, zodanig dat er meer energie wordt geproduceerd dan wordt gebruikt. Dit project wordt begin 2027 opgeleverd.

NETTO-ENERGIE-INPUT IN PRIMAIRE ENERGIE-EENHEDEN

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal energieverbruik	MWh/jaar	30.609	30.058	32.073	31.667	33.417
AF: Totale energieproductie	MWh/jaar	-24.993	-23.158	-27.735	-14.568	-12.194
Netto-energie-input	**MWh/jaar**	**5.616**	**6.900**	**4.338**	**17.099**	**21.223**
Per verwerkte ton slib	**MWh/ton slib**	**0,014**	**0,017**	**0,011**	**0,041**	**0,051**

NETTO-ENERGIE-INPUT IN MWH

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

4.4 Thema: Recycling

Het inzetten van afval als vervanger voor primaire grondstoffen en het terugwinnen van grondstoffen uit afval waarmee deze ingezet kunnen worden als secundaire grondstoffen vergroot de duurzame verwerking van zuiveringsslib. SNB heeft zich als doel gesteld om uit zuiveringsslib zo veel mogelijk grondstoffen terug te winnen met de focus op fosfaat en stikstof.

Hergebruik reststoffen % hergebruik t.o.v. totaal aan reststoffen	**93,6** Doel: ≥94,2 2024: 91,7 2023: 91,6
Fosfaatterugwinning % teruggewonnen P uit vliegas	**5,5** Doel: ≥ 5,0 2024: 5,7 2023: 0,9
Stikstofterugwinning % teruggewonnen N uit afvalwater	**2,9** Doel: ≥0,0 2024: 13,4 2023: 0,0

Hergebruik van reststoffen

Het inzetten van afval als vervanger voor primaire grondstoffen en het terugwinnen van grondstoffen uit afval, zodat deze ingezet kunnen worden als secundaire grondstoffen, zorgt voor een duurzamere verwerking van zuiveringsslib. Immers, de impact op het milieu en de afhankelijkheid van primaire grondstoffen wordt verminderd. SNB zet dan ook volledig in op het terugwinnen van grondstoffen uit reststoffen. Tijdens het verwerkingsproces bij SNB komen er verschillende reststoffen vrij die terug te leiden zijn naar het zuiveringsslib, maar die ook ontstaan door het reinigen van de rookgassen en het afvalwater. Het terugwinnen van grondstoffen is geen eenvoudige opgave. Naar verwachting neemt de verontreiniging in het zuiveringsslib in de komende jaren toe doordat verdergaand gezuiverd moet worden. Dit heeft mogelijk gevolgen voor het hergebruik. Daarnaast speelt de problematiek rondom zeer zorgwekkende stoffen (ZZS).

RESTSTOFFEN UIT DE SVI PER JAAR

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal aan afval	ton/jaar	40.181	40.398	42.248	44.723	40.140
Per verwerkte ton slib	**kg/ton slib**	**93**	**97**	**102**	**107**	**96**

Bij de vergisting van zuiveringsslib op de RWZI's wordt de koolstof omgezet in gas, waarbij de organisch gebonden stikstof voornamelijk als ammonia achterblijft in het water dat gedeeltelijk met het zuiveringsslib naar SNB wordt aangevoerd. Dit leidt ertoe dat het stikstofgehalte in het afvalwater, dat ontstaat bij het voordrogen van het zuiveringsslib, is verdubbeld. Omdat de eigen afvalwaterbehandeling onvoldoende capaciteit heeft, wordt een deel van de ammonia (ammoniakwater) extern verwerkt. In 2025 is de biologische afvalwaterzuivering aangepast waardoor de zuivering meer stikstof kon verwerken. Dit heeft geleid tot een afname van de externe verwerking van ammoniakwater. SNB verwacht voor 2026 een verdere daling.

Bovenstaande reststoffen worden zoveel mogelijk hergebruikt als secundaire grondstof, waardoor inzet van primaire grondstoffen vermeden wordt. Hierbij streeft SNB naar een zo hoog mogelijke nuttige toepassing.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

HERGEBRUIK RESTSTOFFEN ALS GRONDSTOFFEN

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal nuttig toegepast	% tot. afval	93,4	92,3	91,6	91,7	93,6
Niet nuttig toegepast	% tot. afval	6,6	7,7	8,4	8,3	6,4
Totaal	**% tot. afval**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Fosfaatterugwinning

SNB is enige tijd geleden gestart met het strategisch speerpuntproject ‘fosfaatterugwinning’. Doel van dit project is om binnen een aantal jaren een fosfaatrecyclingfabriek te realiseren naast de slibverwerkingsinstallatie in Moerdijk waarin een fosfaatmeststof wordt gemaakt. Tot en met 2025 heeft SNB via diverse routes op discontinue wijze al fosfor (P) teruggewonnen uit vliegas. Tot en met heden is er ongeveer 2.535 ton fosfor teruggewonnen. De laatste jaren is de terugwinning toegenomen waarbij vliegas is afgezet bij een kunstmestproducent die de vliegas toepast in een gecertificeerde groene kunstmest. SNB verwacht dat de afzet in de komende jaren verder kan toenemen maar dat voor de grootschalige fosfaatterugwinning SNB is aangewezen op bovenstaand project.

AANWEZIGE HOEVEELHEID FOSFAAT EN TERUGWINNING FOSFAAT UIT VLIEGAS

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Fosfaatgehalte (P2O5) in vliegas	% tot. as	21,7	21,6	21,3	19,8	22,6
Fosfaatterugwinning	% tot. as	0,3	1,1	0,9	5,7	5,5
Fosfaatterugwinning	ton P	11	38	32	191	190

Stikstofterugwinning

Zuiveringsslib is rijk aan fosfaat maar ook aan stikstof. Hierboven is aangegeven dat SNB te maken heeft met een toename van stikstof in het afvalwater. Nu wordt deze stikstof vernietigd in de eigen afvalwaterbehandeling dan wel extern verwerkt. SNB ziet echter mogelijkheden deze stikstof om te zetten in een zodanige vorm dat deze als groene meststof gebruikt kan worden. Eerder zijn er succesvol proeven gedaan om vanuit het afvalwater een stikstofmeststof te maken. Op basis daarvan werkt SNB binnen het speerpuntproject ‘stikstofterugwinning’ aan de realisatie van een stikstofrecyclingfabriek met als doel een stikstofmeststof te gaan produceren. In 2024 en 2025 is een deel van ammonia door een afvalenergiecentrale gebruikt om stikstofoxide af te vangen in hun rookgassen.

TERUGWINNING STIKSTOF UIT AFVALWATER

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Stikstofterugwinning	%hergebruik	0,0	0,0	0,0	13,4	2,9

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

4.5 Thema: Verzuring en wateremissies

Met het verwerken van zuiveringsslib heeft SNB veel positieve impact omdat we ongewenste stoffen vernietigen, grondstoffen terugwinnen en energie produceren. Naast CO^2 komen tijdens de verwerking andere stoffen vrij naar lucht en water die schadelijk zijn voor het milieu. De rookgassen en het afvalwater die vrijkomen worden zoveel mogelijk gereinigd. Daarmee ontziet SNB de omgeving zoveel mogelijk. SNB zet hierbij in op het maximaal reduceren van de emissies naar lucht en water.

Verzuring ton (NOx/NH3/SO2)/jaar	**0,11** Doel: ≤0,11 2024: 0,10 2023: 0,11
Kwaliteit afvalwater vervuilingseenheden/jaar	**1.064** Doel: ≤761 2024: 2.194 2023: 756

De in het zuiveringsslib aanwezige zwavel en stikstof worden tijdens de verwerking grotendeels afgebroken of omgezet in onschadelijke emissies. Een deel komt in de lucht terecht, zoals zwaveldioxide (SO^2), stikstofoxiden (NO_x) en ammoniak (NH^3). Deze stoffen dragen bij aan de verzuring van het milieu. In het verleden is al geïnvesteerd om de stikstofemissies te beperken, door twee verbrandingsovens te verlengen. In het speerpuntproject 'upgrade lijn 1 + 4' gaat SNB ook de twee andere verbrandingsovens verlengen om zodoende de stikstofemissies verder te verlagen naast het reduceren van de lachgasemissies en het opwekken van meer energie uit zuiveringsslib.

UITSTOOT VERZURENDE EMISSIES IN VRACHTEN PER JAAR

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Ammoniak (NH3)	kg/jaar	5.076	5.768	5.872	6.203	5.556
Stikstofoxiden (NOx)	kg/jaar	35.845	35.067	37.069	33.409	38.584
Zwaveldioxide (SO2)	kg/jaar	2.382	2.453	3.053	2.535	2.825
Totaal	**kg/jaar**	**43.303**	**43.288**	**45.994**	**42.147**	**46.965**
Per verwerkte ton slib	**kg/ton slib**	**0,10**	**0,11**	**0,11**	**0,10**	**0,11**

In 2025 is de tweede van vier verbeterde rookgaswassers geïnstalleerd. SNB verwachtte een afname van de ammoniakemissie te bewerkstelligen met de verbeterde wasser. Dat is niet gelukt. Onderzoek hiernaar loopt nog. De overige twee rookgaswassers worden in 2026 vervangen omdat deze wassers aan het einde zijn van hun technische levensduur. Er wordt ook naar andere mogelijkheden gekeken om de ammoniakemissie te verlagen. Belangrijk hiervoor is het speerpuntproject 'stikstofterugwinning'. Nu wordt nog een groot deel van de ammoniak uit het afvalwater meeverbrand. Via het genoemd project wordt de ammoniak niet meer meeverbrand, maar omgezet in een stikstofmeststof. Verder had SNB het plan via het speerpuntproject 'optimalisatie SO^2-afvang' zwaveldioxide (SO^2) om te zetten in gips dat geschikt is voor toepassing in de bouwsector en ook de SO^2-emissie verder terug te brengen. Op basis van een uitgevoerde haalbaarheidsstudie heeft SNB echter besloten dit project stop te zetten. De financiële en milieuvoordelen vielen tegen terwijl het risico op discontinuïteit sterk toenam.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

Emissies naar afvalwater

Naast het verbruik van water produceert SNB een aantal afvalwaterstromen: bedrijfsafvalwater, hemelwater van wegen en terreinen, hemelwater op daken en koelwaterspui. De laatste twee stromen worden gebruikt als koelwater. Het regenwater dat op de wegen en losbordessen van het terrein terechtkomt wordt via een bodempassage geloosd op een sloot. Met de lozing op de sloot wordt verdroging van het milieu tegengegaan.

Het bedrijfsafvalwater loost SNB via het riool, nadat het eerst gezuiverd is via de biologische afvalwaterzuiveringsinstallatie (AWZI). In 2025 is het aantal vervuilingseenheden afgenomen door de ingebruikname van de membraanbioreactor. De verwachting is dat het aantal eenheden nog verder omlaag kan doordat in 2025 de AWZI gedeeltelijk niet is gebruikt in verband met vervanging van luchtschotels in de zuivering, onderhoud aan de ammoniakstrippers en onderhoud aan de persleiding van het waterschap.

AFVALWATEREMISSIES

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Vervuilingswaarde	i.e.	464	748	756	2.194	1.064

Eind 2024 is de AWZI ombouw naar een membraanbioreactor om de stikstofafbraakcapaciteit van de biologische afvalwaterzuivering te vergroten afgerond met uitzondering van de C-bron dosering. Deze dosering is in de loop van 2025 in bedrijf genomen. De AWZI loosde 267 i.e. (2024: 433 i.e.). Door onderhoudswerkzaamheden en om overbelasting van de bioloog te voorkomen is tijdelijk afvalwater voor de AWZI geloosd. Dit zorgde voor een extra hoeveelheid van 797 i.e. (2024: 1.761 i.e.). De ombouw heeft geleid tot een stabielere bedrijfsvoering van de AWZI. De AWZI heeft meer stikstof kunnen afbreken waardoor minder ammoniakwater extern verwerkt hoefde te worden. Daarnaast nam het aantal vervuilingseenheden af ten opzichte van 2024. De ombouw was noodzakelijk omdat het stikstofgehalte in het afvalwater in de vorm van ammonia, dat ontstaat na het voordrogen van zuiveringsslib, in de afgelopen jaren is toegenomen. Samen met de waterschappen is geconstateerd dat dit een negatief bijeffect is van het vergisten van zuiveringsslib om biogas terug te winnen. Bij de vergisting wordt de koolstof omgezet in gas, maar blijft oorspronkelijk organisch gebonden stikstof voornamelijk als ammonia achter in het water dat gedeeltelijk met het zuiveringsslib naar SNB wordt aangevoerd.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

4.6 Thema: Grondstoffengebruik

SNB streeft naar het minimaliseren van de inzet van grond- en hulpstoffen, rekening houdend met de samenstelling van het aangeleverde zuiveringsslib. De vervuiling in het zuiveringsslib bepaalt in hoge mate de aard en omvang van het gebruik van hulpstoffen. In verband met de schaarste aan zoet water tracht SNB het waterverbruik zo veel mogelijk te beperken.

Verbruik hulpstoffen kg/ton zuiveringsslib	**43,5** Doel: ≤45,3 2024: 42,9 2023: 46,3
Verbruik water m3/ton zuiveringsslib	**1,00** Doel: ≤1,00 2024: 0,99 2023: 0,95

Grond- en hulpstoffengebruik

De vier belangrijkste hulpstoffen die SNB gebruikt zijn zoutzuur, natronloog, kalksteen/krijt en adsorbens. Zwavel in het zuiveringsslib reageert in de oven tot zwaveldioxide (SO2). Hiervan wordt circa 70% afgevangen door de toevoeging van kalk/krijt in de oven en ongeveer 30% door dosering van natronloog in de rookgaswassers. Natronloog wordt ook in combinatie met zoutzuur gebruikt voor het verwijderen van stikstof. De adsorbens wordt in de laatste stap van de rookgasreiniging gebruikt om zeker te stellen dat eventueel nog aanwezige verontreinigingen in de rookgassen worden afgevangen.

VERBRUIK GROND- EN HULPSTOFFEN

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal grond- en hulpstoffen	ton/jaar	15.779	18.820	19.095	17.895	18.135
Per verwerkte ton slib	**kg/ton slib**	**38,0**	**46,0**	**46,3**	**42,9**	**43,5**

Het verbruik natronloog is in 2025 toegenomen. Hiervoor is geen aanwijsbare reden. Wel is het zo dat er in de afgelopen jaren meer natronloog en zoutzuur is gebruikt voor het corrigeren van de zuurgraad van het afvalwater. Dit als gevolg van een toename in stikstofvracht in het afvalwater als gevolg van de Energiefabrieken op de RWZI's.

Waterverbruik

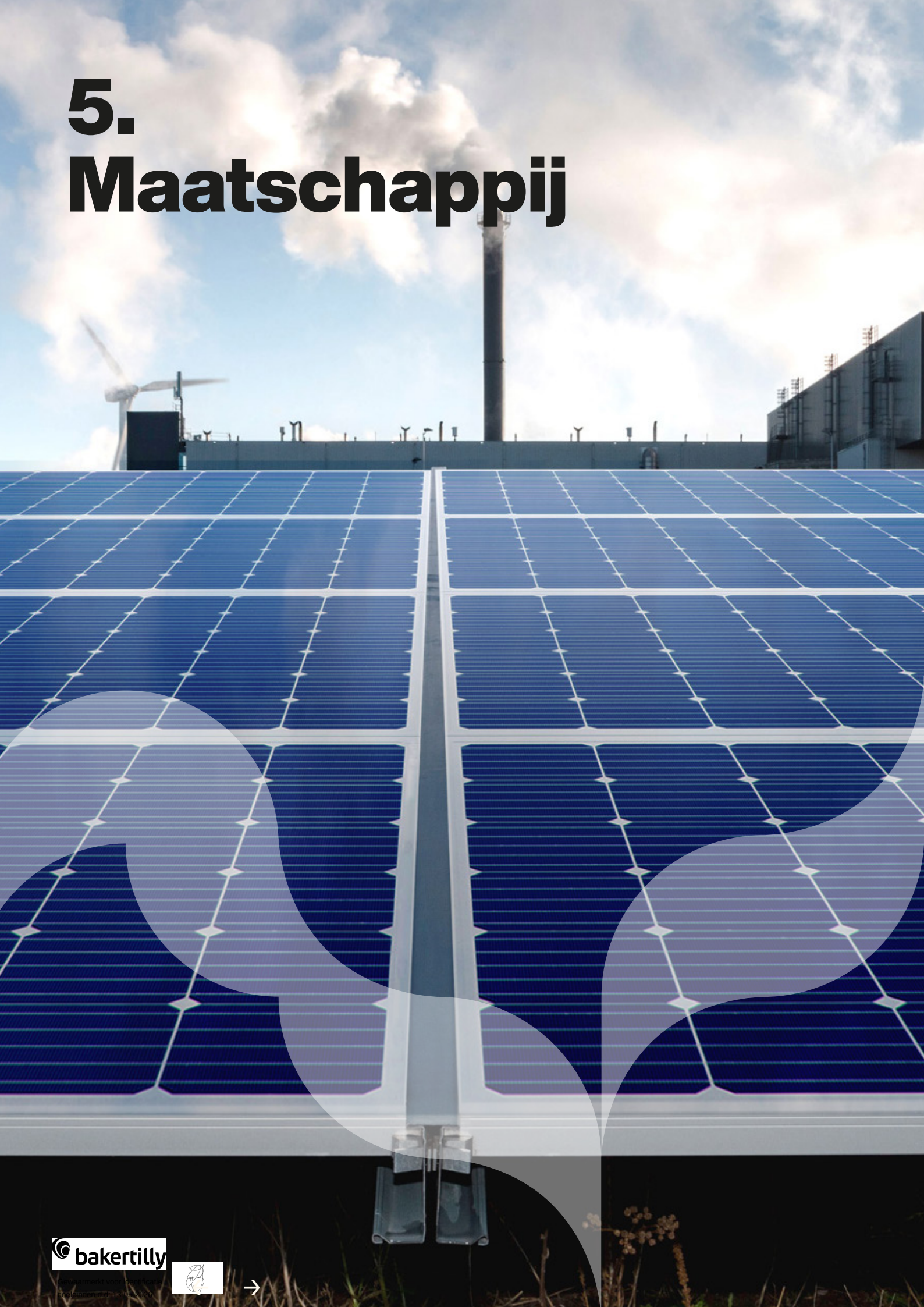
Voor het verwerkingsproces heeft SNB water nodig. Hiervoor wordt drink- en industriewater ingekocht en wordt koelwater betrokken uit het Hollandsch Diep.

VERBRUIK WATER

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal verbruik	m3/jaar	399.089	419.194	389.431	412.905	417.763
Per verwerkte ton slib	**m3/ton slib**	**0,96**	**1,02**	**0,95**	**0,99**	**1,00**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

5. Maatschappij

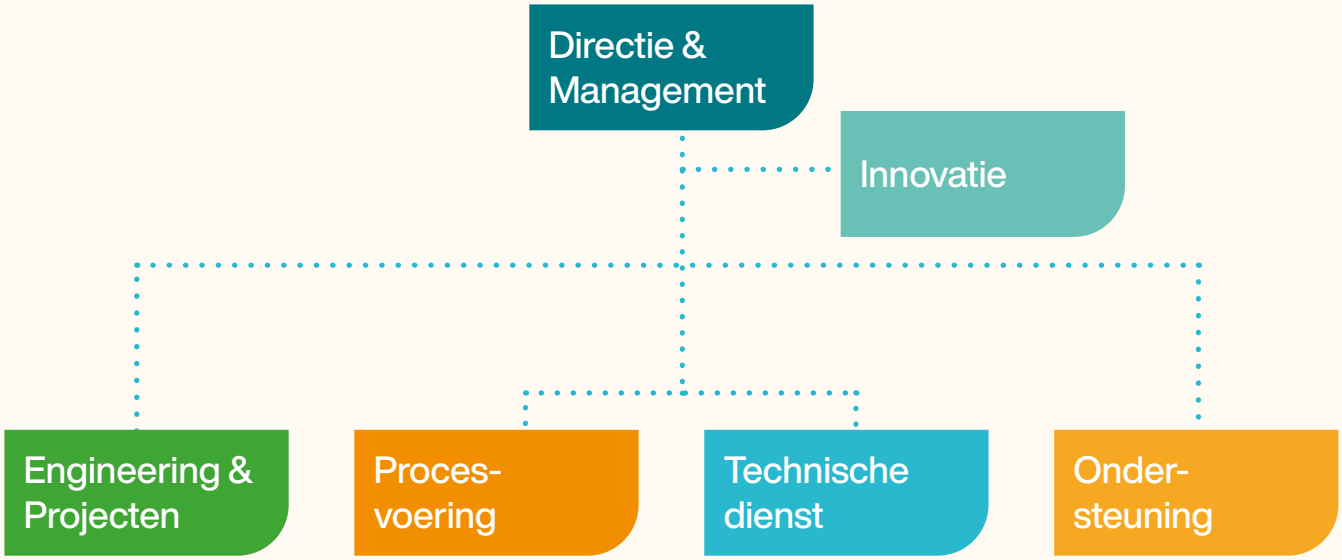
5.1 Thema: Aantrekkelijke werkgever

Organisatiestructuur

De ondernemingsstrategie kan alleen succesvol worden uitgevoerd wanneer er een robuuste, competente organisatie achter staat. SNB zorgt daarom voor het behoud en de uitbouw van relevante kennis en ervaring in de organisatie, met voldoende en tijdige instroom van jong talent en ervaren krachten op sleutelposities.

Werkgelegenheid gemiddeld aantal fte	**53,6** Doel: ≤55,4 2024: 52,4 2023: 51,7

De Directie leidt SNB en stuurt het Managementteam en de afdeling Innovatie aan. Het Managementteam bestaat naast de Directeur uit de Operationeel Manager, Manager Engineering & Projecten en de Financieel Manager. De Operationeel Manager stuurt de Afdeling Procesvoering (bediening van de SVI) en de Afdeling Technische Dienst (onderhoud van de SVI) aan. De Manager Engineering & Projecten stuurt de Afdeling Engineering & Projecten (verbetering bedrijfsvoering en implementatie nieuwe onderdelen) aan. De Financieel Manager stuurt de ondersteunende afdelingen aan: P&O, KAM, Logistiek, Finance & Control en Secretariaat. De Afdeling Innovatie legt zich toe op de innovatie op het gebied van bestaande en nieuwe slibeindverwerkingstechnieken.

Werkgelegenheid

Alle medewerkers die in dienst zijn hebben een aanstelling voor onbepaalde tijd, op vijf medewerkers na. Alle medewerkers hebben arbeidsovereenkomsten met vaste arbeidsuren. Van de 57 medewerkers op 31 december 2025 is 12% vrouw en 88% man. 14% van de medewerkers heeft een parttime aanstelling, waarvan 75% vrouw en 25% man. Een medewerker heeft een afstand tot de arbeidsmarkt.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

OMVANG EN SAMENSTELLING MEDEWERKERS

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Medewerkers per einde jaar	aantal	50	53	53	55	57
Medewerkers gedurende jaar	gem. fte	49,4	50,7	51,7	52,4	53,6
Gemiddelde leeftijd	jaar	50,0	50,0	51,0	49,2	48,9
Gemiddeld aantal dienstjaren	jaar	14,8	14,3	14,8	12,5	12,8
Verloop medewerkers	aantal	3	2	3	9	4

In 2025 hebben vier medewerkers SNB verlaten. Drie medewerkers hebben besloten hun carrière elders voort te zetten en één medewerker is ingestroomd in de WIA. In 2025 zijn zes nieuwe medewerkers aangetrokken. Op 31 december 2025 is de leeftijdsopbouw van de medewerkers als volgt: 8 jonger dan 30 jaar, 13 tussen de 30 en 50 en 36 ouder dan 50 jaar.

Scholing

Met alle medewerkers wordt minimaal een keer per jaar een evaluatiegesprek gehouden waarbij ook persoonlijke plannen worden opgesteld voor het komende jaar. SNB heeft een ruime scholingsregeling waarbinnen medewerkers zichzelf verder kunnen ontwikkelen. In 2025 zijn onder andere opleidingen gevolgd op het gebied van MBA in management & innovatie, training didactische vaardigheden, middelbare veiligheidskunde, arbeidsrecht, inkoopmanagement, mediationvaardigheden op de werkvloer, projectleider en procesoperator B en C. Daarnaast volgen medewerkers opleidingen en actualiteitendagen om bij te blijven op hun vakgebied, zoals schakelbevoegdheid, EHBO en BHV. De effectiviteit van deze opleidingen is getoetst tijdens evaluatiegesprekken die jaarlijks met de medewerkers worden gehouden.

Consultatie en participatie van medewerkers

Via diverse overlegstructuren wordt met de medewerkers gesproken en input gevraagd op strategische, tactische en operationele vraagstukken. Op het gebied van gezond en veilig werken worden medewerkers via toolboxen bijgepraat door leidinggevenden. De preventiemedewerkers zijn betrokken bij vraagstukken op het gebied van Arbo in samenwerking met de KAM-coördinator. De OR denkt mee en na over de ontwikkelingen en geeft aan hoe de OR tegen SNB en haar activiteiten aankijkt. De Directie heeft drie keer overleg gehad met de OR over reguliere zaken en specifieke, actuele onderwerpen zoals organisatiewijzigingen, arbeidsvoorwaarden, behoud van kennis en ervaring in de organisatie, invulling vacatures, veilig en gezond werken en arbeidsmarktontwikkelingen. De RvC woonde regelmatig een vergadering bij.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

5.2 Thema: Veilige en gezonde werkomgeving

Werkomgeving

De SVI is een complexe installatie die 24/7 in bedrijf is. Onze medewerkers moeten zich dus continu bewust zijn van de gevaren. Veilig werken in een veilige en gezonde werkomgeving is dan ook belangrijk. Hieraan wordt dagelijks aandacht besteed met als doel dat iedereen gezond en veilig naar huis kan.

Ongevallen ongevallenratio	0 Doel: =0 2024: 62 2023: 54
Ziekteverzuim % ziekte uren	12,7 Doel: ≤4,0 2024: 4,5 2023: 7,4

Een veilige en gezonde werkomgeving is van grote waarde voor onze medewerkers. SNB besteedt hier dan ook veel aandacht aan.

VEILIGHEIDSCIJFERS

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Ongevallenratio	ratio*	14	0	54	62	0
Verloren arbeidstijd	dagen	0	0	4	2	0

**(aantal ongevallen : totaal aantal gewerkte uren) * 1.000.000 uur.*

In 2025 was er 1 ongeval zonder verzuim tegenover 4 ongevallen zonder verzuim en 1 ongeval met verzuim in 2024. Elk ongeval wordt geanalyseerd waarbij indien nodig en mogelijk maatregelen zijn getroffen om soortgelijke ongevallen in de toekomst te voorkomen.

VERZUIMCIJFERS

	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Ziekteverzuim	%	7,6	10,0	7,4	4,5	12,7
Meldingsfrequentie	aantal p.p.	1,24	1,63	1,52	1,23	1,54

In 2025 heeft SNB te maken gehad met een vijftal langdurig arbeidsongeschikte werknemers. Inmiddels zijn drie medewerkers weer volledig aan het werk en is één medewerker ingestroomd in de WIA. Preventie is een belangrijk aandachtspunt evenals de begeleiding van langdurig arbeidsongeschikte werknemers.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

6. Governance

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

6.1 Thema: Financieel gezond

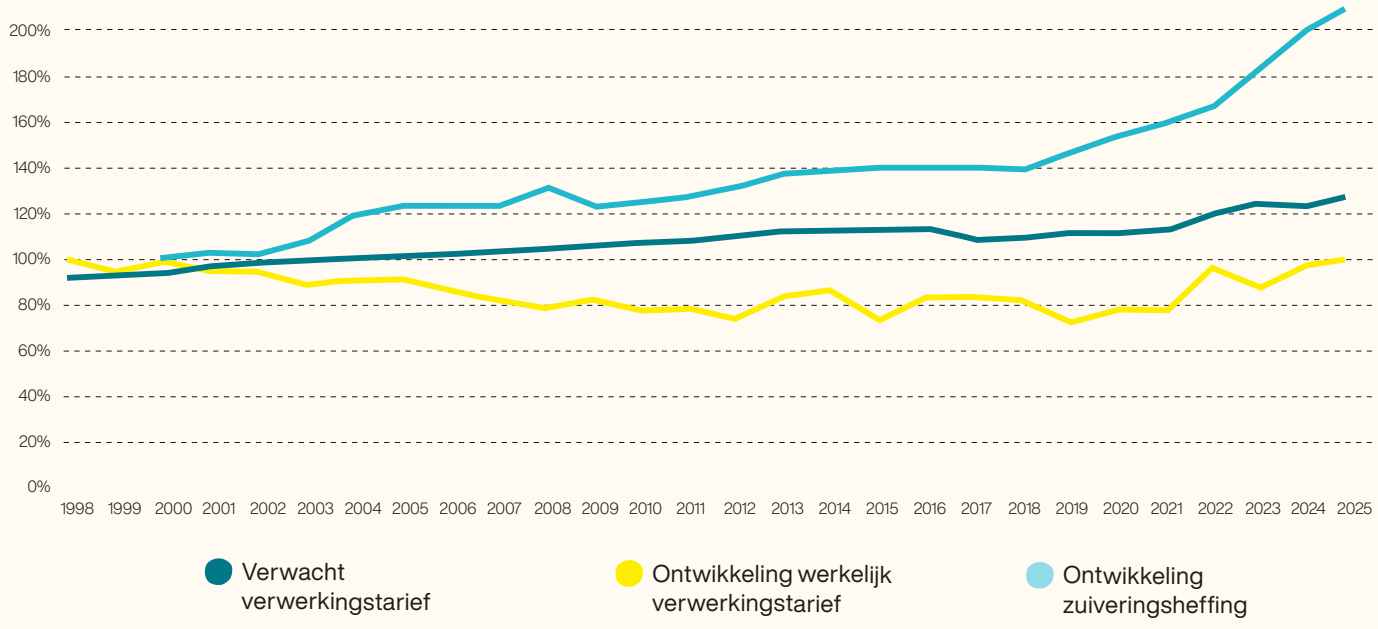
Een financieel gezonde organisatie is de basis voor alles wat SNB doet. SNB kent publieke aandeelhouders en heeft geen winstoogmerk. SNB drukt haar ondernemings-waarde uit langs de lijn van de laagste mogelijke verwerkingskosten. Een gezonde balans tussen continuïteit, kosten en duurzaamheid is het uitgangspunt.

Kostenindex % t.o.v. '98	**99,6** Doel: 100,8 2024: 96,4 2023: 88,4
Solvabiliteit EV/TV	**35,8** Doel: 26,0 2024: 26,4 2023: 29,9

Ontwikkeling verwerkingskosten

De kosten die SNB maakt voor de verwerking van het zuiveringsslib worden doorbelast aan de waterschappen. Daarmee zijn deze verwerkingskosten rechtstreeks van invloed op de zuiveringsheffing van de waterschappen. SNB streeft naar een stabiel/dalend verwerkingstarief. Onderstaand is de ontwikkeling van het tarief weergegeven vanaf 1998. Hierbij is het gerealiseerde verwerkingstarief afgezet tegen het geïndexeerd ontwerptarief en de zuiveringsheffing. De stijging van de afgelopen jaren houdt hoofdzakelijk verband met de toegenomen inflatie in combinatie met extra kosten voor het extern verwerken van ammonia en zuiveringsslib. Hieronder wordt specifiek nader ingezoomd op 2025.

ONTWIKKELING KOSTENINDEX

Toelichting op het financiële resultaat 2025

Financieel sluit 2025 met een negatief resultaat van € 1.343.000. Begroot was een negatief resultaat van € 1.572.000. Het verschil van € 229.000 positief is hieronder niet geanalyseerd op het niveau van de diverse opbrengsten en lasten, maar op het niveau van bovenliggende oorzaken. Op basis daarvan is onderstaand overzicht samengesteld.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

TOELICHTING OP HET RESULTAAT 2025

	(x € 1.000)	
1	Bijstelling afschrijvingstermijn	903
2	Hogere omzet door hogere slibaanvoer aandeelhouders	86
3	Minder zuiveringsslib extern verwerkt en tegen lagere kosten	691
4	Lager verbruik en lagere prijzen hulpstoffen	258
5	Minder uitgaven aan advies en ontwikkeling	207
6	SDE-subsidie	801
7	Hogere omzet klanten/niet-aandeelhouders	98
8	Transportkosten (toenemende brandstofprijzen en extra transportkosten naar verwerking in Duitsland)	-645
9	Extra opslagkosten i.v.m. verschil in verwerkingscapaciteit en slibaanvoer	-454
10	Versnelde afschrijving stoomketels en turbines i.v.m. upgrade lijn 1 + 4	-436
11	Toename BTW-kosten	-284
12	Hoger kosten afzet reststoffen m.n. door externe verwerking ammoniakwater	-224
13	Extra inhuur personeel (verloop/langer openstaande vacatures)	-207
14	Toename energieverbruik en -kosten	-189
15	Meer uitgaven personeelskosten (toename vakantiedagenverplichting + wervingskosten)	-131
16	Minder overige opbrengsten door lagere elektriciteitsproductie (schade turbine)	-99
17	Meer- en minderkosten overige bedrijfslasten	-92
18	Extra onderhoudskosten	-52
19	Diversen	-2
		229

N.B. - is nadelig / + is voordelig

Investeringsprogramma

Voor 2025 was voor € 6,5 miljoen aan vervangingsinvesteringen begroot. Daarnaast is door de aandeelhouders in juli 2025 goedkeuring verleend aan het speerpuntproject ‘upgrade lijn 1 + 4’. In 2025 is in totaal € 10,6 miljoen geïnvesteerd. De investeringen betreffen investeringen voor de instandhouding van gebouwen en installaties en de investering in de upgrade lijn 1 + 4. Het merendeel van deze investering valt echter in 2026.

Financiering

Gezien de solvabiliteits- en liquiditeitspositie is er in 2025 geen nieuwe externe financiering aangetrokken. Wel is in januari 2026 een lening afgesloten voor € 15 miljoen ten behoeve van de financiering van het speerpuntproject ‘lijn 1 + 4’. Ter financiering van dit project hebben de aandeelhouders ingestemd met een aanvullende kapitaalstorting van € 10,48 miljoen in de agioreserve. Op 31 december 2025 bedroeg de solvabiliteitsratio hierdoor 35,8%. SNB streeft naar een ratio van 25% tot 35%.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

6.2 Corporate governance

Juridische structuur

N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) is een naamloze vennootschap naar Nederlands recht, gevestigd in Moerdijk. De vennootschap wordt bestuurd door een eenhoofdige directie. Toezicht wordt uitgeoefend door de RvC. Deze organen zijn onafhankelijk van elkaar en leggen over de uitoefening van hun taken verantwoording af aan de Algemene Vergadering.

Directie

De statutaire directie (Directie) is verantwoordelijk voor het besturen van de vennootschap. De ondernemingsstrategie wordt opgesteld door de Directie en vastgesteld door de Algemene Vergadering. De Directie is ook belast met de uitvoering van de ondernemingsstrategie. De Directie wordt benoemd door de Algemene Vergadering op voordracht van de RvC. De Directie bestaat uit:

S.F. Bombeeck MBA (1972)
Benoemd: 1 september 2019

Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen (RvC) ziet toe op de ontwikkeling en uitvoering van de ondernemingsstrategie door de Directie, met als uitgangspunt lange termijn waardecreatie voor de vennootschap. De RvC richt zich bij de vervulling van zijn taak op alle bij de vennootschap behorende belanghebbenden. De RvC, de individuele leden en de Raad in zijn collectiviteit, staat de Directie met raad terzijde, ziet toe op de verhouding met de aandeelhouders en andere stakeholders en fungeert als werkgever van de Directie. De Raad kent een reglement waarin regels zijn vastgelegd over onder meer zijn werkwijze, taken, besluitvorming en bevoegdheden. De RvC is verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren en evalueert deze minimaal een keer per jaar. Naast bovenstaande drie klassieke taken, toezicht, werkgever en advies, ziet de RvC ook als rol om het DNA van de onderneming te bewaken. Hiermee wordt bedoeld dat de onderneming dingen doet die passen, die in lijn zijn met historie, kennis en karakter, die SNB maken tot wat SNB is.

De RvC is samengesteld uit drie leden. De aandeelhouders kunnen een commissaris voordragen. De overige leden worden voorgedragen door de RvC. Mevrouw Raaijmakers en de heer Swinkels zijn door de aandeelhouders in 2025 herbenoemd als commissaris voor een 2e termijn. De Raad van Commissarissen bestaat per 31 december 2025 uit de volgende personen:

J.R.A.S.E. Swinkels (1962)
Huidige (2e) termijn: 2025-2029

mr. F.A.M. van den Heuvel;
Voorzitter (1965)
Huidige (2e) termijn: 2024-2028

Dr. ir. W.H.M. Raaijmakers (1971)
Huidige (2e) termijn: 2025-2029

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

Aandeelhouders

De aandelen van de vennootschap zijn geplaatst bij waterschappen. De Algemene Vergadering besluit over voorstellen tot goedkeuring van strategische keuzes, de jaarlijkse taakstellende begroting, investeringen en financiering. Daarnaast benoemt de Algemene Vergadering de Directie en de leden van de RvC. Tot slot stelt de Algemene Vergadering de jaarlijkse begroting en het jaarverslag vast. Per 31 december 2025 zijn de aandeelhouders:

OVERZICHT AANDEELHOUDERS

	31.12.25	31.12.24
Waterschap Aa en Maas	18,92%	18,92%
Waterschap Brabantse Delta	14,51%	14,51%
Waterschap De Dommel	17,01%	17,01%
Waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	14,00%	14,00%
Waterschap Limburg	14,00%	14,00%
Waterschap Vechtstromen	13,59%	13,59%
Waterschap Scheldestromen	7,97%	7,97%
	100,00%	**100,00%**

6.3 Bericht van de RvC

Terugblikkend: in het jaar 2025 speelde veel binnen SNB. De bestaande slibverwerkingsinstallatie draaide door op een constante, bekende en vertrouwde manier, maar er gebeurde meer. Als SNB zijn we voortdurend innovatief bezig met nieuwe projecten die de onderneming sterker, beter en duurzamer maken. SNB doet dit steeds in een goede samenwerking tussen Directie, Raad van Commissarissen (RvC) en de waterschappen, onze aandeelhouders. Het grootste project, een innovatief project op het gebied van fosfaatterugwinning, is momenteel in een volgende en cruciale fase. En het interessante is dat hobbels nu niet zozeer op technologie en financiën liggen, maar op het vlak van de vergunningen. Zo zijn er voortdurend innovatieve ontwikkelingen, waar SNB als koploper een rol in wil spelen in Nederland. Op organisatieniveau, met mensen, waren er eveneens enkele nieuwe ontwikkelingen, waarbij de topstructuur van SNB versterkt is. Governance, innovatie en mensen: allemaal nodig om een betrouwbare, duurzame en betaalbare verwerking van zuiveringsslib te garanderen voor onze klant-aandeelhouders.

De RvC neemt bij de uitoefening van haar toezicht de strategie van de onderneming als uitgangspunt. De RvC volgt de inhoudelijke voortgang op de strategische, operationele en financiële doelstellingen. Terugkomende jaarlijkse thema's zijn deze strategie van het bedrijf, jaarplan, begroting, kwartaalcijfers, jaarrekening, vergunningssituatie, de voorstellen aan de algemene vergadering en risicobeheersing. In 2025 zijn de volgende onderwerpen in het bijzonder te noemen:

» In reguliere RvC-vergaderingen zijn zaken aan de orde geweest zoals fosfaatterugwinning, technologieontwikkeling, operationele staat van de installatie, de strategische speerpuntprojecten, governance (routing naar de aandeelhouders), positionering van SNB en andere actuele en strategische punten. Op deze onderwerpen zijn, zoals op veel plaatsen in dit jaarverslag blijkt, weer allerlei stappen gezet die in de komende jaren SNB in staat moeten stellen om de strategische doelstellingen te realiseren;
» De RvC en de Directie hebben van gedachten gewisseld over de ontwikkelingen, plus en min, in de slibmarkt, de invulling van de verwerkingscapaciteit in Moerdijk en de samenwerking met andere slibverwerkers in Nederland, binnen de mededingingsspelregels;

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

» Verder is aandacht besteed aan het verder vormgeven van het opzetten van een goede projectorganisatie en governance rondom de vele projecten waarmee SNB momenteel bezig is;
» Een ander belangrijk aandachtspunt betrof de financiën en hiermee samenhangend de ontwikkeling van het verwerkingstarief. Een veelheid aan oorzaken zorgt voor een toename in dit tarief. Met de Directie is gesproken op welke wijze deze ontwikkeling gekeerd kan worden of in ieder geval gestabiliseerd;
» In 2025 is daarnaast aandacht besteed aan het invullen van de posities binnen de vernieuwde organisatiestructuur. Hiermee verwachten we SNB meer robuust te maken naar de toekomst, juist ook gezien de voortgang van de speerpuntprojecten;
» In iedere RvC-vergadering werd aandacht besteed aan de wet- en regelgeving die geldt voor ondernemingen in deze sector. Het gaat hierbij om het naleven van Europese, nationale, provinciale en regionale wetgeving en het opereren in lijn met lokale en provinciale vergunningen;
» De RvC heeft met het managementteam de jaarlijkse strategiebijeenkomst gehad. Ook hebben managementteam, RvC en de politieke en ambtelijke aandeelhoudersvertegenwoordigers een jaarlijkse strategiebijeenkomst gehad. Beide bijeenkomsten stonden in het teken van het realiseren van de strategische speerpuntprojecten;
» De voorzitter RvC heeft in 2025 ook weer zijn bilaterale gesprekken gevoerd met de Directie, OR en de aandeelhoudersvertegenwoordigers. Eveneens heeft de Directie regelmatig contact met de andere twee leden van de RvC over zaken die liggen op gebieden als HR, technologie, ondernemerschap, etc.

De RvC is tevreden over en trots op de prestaties van SNB. De inzet en betrokkenheid van de medewerkers, maar ook van de aandeelhouders en andere belanghebbenden maken SNB tot SNB. Dat was in 2025 zeker zo en de RvC dankt Directie en medewerkers voor hun inzet, betrokkenheid en de behaalde resultaten. Ook heeft de RvC er vertrouwen in dat in 2026 cruciale volgende stappen gezet worden, die bijdragen tot een sterkere en duurzamere verwerking van het zuiveringsslib van de waterschappen.

Moerdijk, mei 2026
Frank van den Heuvel, voorzitter
Wenny Raaijmakers
Jan-Renier Swinkels

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

6.4 Kansen en risico's

Kansen

Bijdrage aan bestuursakkoorden

Met de terugwinning van duurzame energie uit zuiveringsslib levert SNB een bijdrage aan de doelstellingen van de waterschappen die opgenomen zijn in de Green Deal van de Unie van Waterschappen (UvW) en het klimaatakkoord. Vanuit spoor 2 'Duurzame ketenbouwer' en spoor 3 'Innovatieve scout' verwacht SNB een bijdrage te kunnen leveren aan het grondstoffenakkoord, ketenakkoord fosfaatkringloop, het ketenakkoord kunststofkringloop en CO^2-reductiedoelstellingen (klimaatneutraal voor 50% in 2030 en 100% in 2050). Ook verwacht SNB een bijdrage te kunnen leveren aan de doelstelling van de waterschappen om in 2030 100% energieneutraal te zijn. De aandeelhoudende waterschappen kunnen de inspanningen op dit gebied op basis van hun aandelenbezit meerekenen met hun eigen inspanningen. Genoemde bijdragen worden gerealiseerd door middel van effectuering van de strategische speerpuntprojecten.

Samenwerking in de keten

Voor innovatie in de keten is samenwerking nodig met waterschappen, universiteiten, slibeind-verwerkers en diverse marktpartijen. Ten behoeve van de strategische speerpuntprojecten is SNB diverse samenwerkingen aangegaan om deze innovatieve projecten te kunnen realiseren. Daarnaast wordt op operationeel gebied samenwerking gezocht en gevonden met slibeindverwerkers om verwerkingscapaciteit met elkaar af te stemmen in geval van overloop en calamiteiten.

Grondstoffenterugwinning

Vanuit de maatschappelijk sterker wordende behoefte aan hergebruik van afval ziet SNB kansen om vanuit (de verwerking van) zuiveringsslib grondstoffen te gaan maken die van toegevoegde waarde zijn. De eerdergenoemde strategische speerpuntprojecten moeten hiervoor gaan zorgen.

Risico's

SNB is door haar maatschappelijke functie en met haar ondernemende bedrijfsvoering blootgesteld aan strategische, operationele, financiële en compliance risico's. Risicomanagement is daarom een integraal onderdeel van onze bedrijfsvoering. Het nemen van risico's is inherent aan ondernemen. Door een bewuste afweging te maken tussen de doelstellingen en de risico's die SNB bereid is te nemen, streeft SNB naar een bestendige en maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering. Dit betekent dat SNB bereid is onderstaande mate van risico's te accepteren:

Risicocategorie	Risicofilosofie	Legitimatie
Strategisch (Spoor 2 en 3)	Neutraal/ Offensief	Spoor 2 activiteiten neutraal (afweging risico's en kansen) i.v.m. ouderdom SVI en Spoor 3 activiteiten offensief (bereidheid om risico te lopen ook al zijn voordelen onzeker) i.v.m. urgentie vinden van innovatieve technieken.
Operationeel (Spoor 1)	Defensief	Continuïteit is van groot belang, omdat bij discontinuïteit zuiveringen uitvallen. Een zeker risico moet gelopen worden, maar de voorkeur is weinig risico te lopen (beperken cyberrisk, bedrijfszekerheid optimaliseren, afhankelijkheid leveranciers en afnemers beperken).
Financieel	Risico-avers	Afspraak met aandeelhouders n.a.v. afgesloten fiscale en financiële transacties. Risico's zo veel mogelijk mijden.
Compliance	Risico-avers	Als overheidsbedrijf van groot belang om wet- en regelgeving na te leven. Dus, risico's zo veel mogelijk vermijden.
Verslaggeving	Defensief	Schattingen in verslaggeving maken het niet mogelijk om risico's zo veel mogelijk te vermijden. Afschrijvingsduur SVI heeft belangrijke impact op exploitatie.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

SNB ONDERKENT DE VOLGENDE BELANGRIJKSTE RISICO'S:

Categorie	Risico's	Toelichting	Beheersmaatregelen
Strategisch	**Het niet realiseren van onze strategische doelstellingen**	In het ondernemingsplan 2021-2026 zijn onze toekomstige strategische doelstellingen opgenomen. De realisatie van deze doelstellingen is van cruciaal belang om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.	Om risico op het niet-realiseren te verminderen wordt regelmatig overleg gevoerd met belanghebbenden over de uitvoering van het plan. Hierdoor worden kansen en bedreigingen wederzijds erkend en ontstaat de gelegenheid om hierop vroegtijdig in te spelen.
Strategisch	**Niet tijdig kunnen realiseren speerpuntprojecten**	Voor de realisatie van de doelstellingen uit het ondernemingsplan is de realisatie van de speerpuntprojecten van groot belang. De realisatie komt mogelijk onder druk te staan door vertraging in de vergunningverlening en beschikbare capaciteit bij leveranciers/aannemers.	Voor de problematiek rondom de vergunningverlening overlegt SNB regelmatig met de provincie. Ten aanzien van de capaciteit bij leveranciers/aannemers zal vooral in de planning van de projecten hiermee rekening gehouden moeten worden.
Strategisch	**Onbetrouwbaarheid nieuwe technologie**	Innovatie vraagt om de inzet van nieuwe technologie die in de beginfase niet altijd 100% betrouwbaar kan zijn.	Voor iedere innovatie wordt de betrouwbaarheid van tevoren onderzocht. Daarnaast worden innovatieve activiteiten juridisch en financieel apart gezet van de hoofdactiviteiten van SNB.
Strategisch/ Operationeel	**Gebrek aan afstemming in de keten**	Ontwikkelingen in de afvalwaterketen hebben invloed op elkaar. Om suboptimalisaties te voorkomen is overleg in de afvalwaterketen van groot belang.	Hiervoor is een goede samenwerking tussen de aandeelhouders en SNB binnen het strategische ketenoverleg van groot belang om beter inzicht te krijgen in de ontwikkelingen en wijzigingen waarbij het collectief belang boven individuele belangen gesteld moet worden.
Operationeel	**Bedrijfsonderbreking en systeemfalen**	Als er sprake is van discontinuïteit in de verwerking van zuiveringsslib bij SNB komt de kwaliteit van de dienstverlening van SNB in gevaar en ontstaan er direct problemen op de rioolwaterzuiveringen van onze klanten.	SNB zorgt voor een robuuste eindverwerking door redundantie in te bouwen, noodscenario's beschikbaar te hebben, cybersecurity op orde te hebben, preventief onderhoud te plegen, spreiden van inkoop en afzet van respectievelijk hulp-/reststoffen en conformeert zich aan het Robuust Plan van de UvW.
Operationeel	**Onvoldoende gekwalificeerd personeel**	Uitstroom van medewerkers als gevolg van pensionering en krapte op de arbeidsmarkt kan ervoor zorgen dat binnen SNB onvoldoende kennis en ervaring aanwezig is om de ondernemingsstrategie ten uitvoer te brengen.	SNB zet in op een actief promotie-, doorstroom- en opleidingsbeleid. Dit beleid heeft tot doel ervaren medewerkers te laten doorstromen in de organisatie en nieuwe jonge medewerkers adequaat te kunnen opleiden.
Operationeel	**Schaarste aan materialen en grondstoffen**	Door schaarste in de markt, door verstoorde toeleveringsketen als gevolg van conflicten, is er sprake van een tekort aan materialen, brandstoffen en grondstoffen, waardoor de continuïteit van de verwerking van zuiveringsslib in gevaar kan komen en de kosten sterk kunnen toenemen door stijgende prijzen. Dit is steeds beter merkbaar in de markt.	SNB koopt strategisch de benodigde materialen en grondstoffen, waarbij de focus ligt op continuïteit van het slibverwerkingsproces en vervolgens op het beheersbaar houden van de kosten. SNB onderhoudt goede relaties met haar leveranciers. SNB blijft echter afhankelijk van eigenstandige beslissingen van leveranciers.
Compliance	**Niet kunnen voldoen aan (nieuwe) wet- en regelgeving op gebied van milieu en Arbo**	De toenemende maatschappelijke aandacht voor de gevolgen van o.a. klimaatverandering, stikstofproblematiek in Nederland en ZZS zorgt ervoor dat SNB te maken krijgt met veranderende en complexere (milieu-) wet- en regelgeving.	SNB volgt de ontwikkelingen in wet- en regelgeving, bewaakt de compliance, onderzoekt de mogelijkheden om milieuprestaties te verbeteren en is aangesloten bij belangenorganisaties. Hierin liggen ook kansen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

Compliance/ Financieel	**Verandering in fiscale wetgeving en/of afspraken met de Belastingdienst**	De rijksoverheid zet fiscale maatregelen steeds meer in om de (afval)sector(en) te verduurzamen. Daarnaast is SNB voor de activiteiten ten behoeve van haar aandeelhouders vrijgesteld van BTW en Vpb. Afspraken hierover met de Belastingdienst, wetgeving en jurisprudentie kunnen wijzigen, waardoor deze vrijstellingen in de toekomst mogelijk kunnen vervallen.	SNB is proactief door haar activiteiten verdergaand circulair te maken om extra belastingen te voorkomen. Daarnaast lobbyt SNB via belangenorganisaties voor passende fiscale maatregelen.
Financieel	**Rente-, liquiditeits-, financierings-, prijs-, markt- en tegenpartijrisico**	De marktrentes zijn acceptabel. Met klanten zijn overwegend langjarige prijsafspraken gemaakt, waardoor de resultaten van SNB maar beperkt worden beïnvloed door veranderingen in marktprijzen. Ten aanzien van verwerkingsactiviteiten heeft SNB vorderingen op een zeer beperkt aantal debiteuren, waarvan het overgrote deel aandeelhouders zijn. Er is dus geen sprake van een bijzondere concentratie van kredietrisico dienaangaande.	SNB sluit langlopende leningen af waarbij een eventuele stijging van rentes geleidelijk invloed heeft op de financieringslasten van SNB. Het liquiditeitsrisico dat SNB niet aan haar direct opeisbare verplichtingen kan voldoen wordt beheerst door een goede beheersing van de bovenstaande belangrijkste risico's. Daarnaast is er voldoende ruimte in de afspraken met banken en aandeelhouders om additionele financiering aan te trekken. Verder beschikt SNB over € 1 miljoen aan rekening-courantfaciliteiten. Hierdoor is het risico dat SNB geen financiering kan aantrekken gering.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

7. Vooruitblik naar 2026

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

Strategie

Het huidige ondernemingsplan heeft een planperiode tot en met 2026. Dit betekent dat in 2026 een nieuw plan opgesteld zal worden voor de komende jaren. Gezien de huidige ontwikkelingen in de slibmarkt en bij SNB verwacht SNB geen grote wijzigingen door te hoeven voeren in de huidige strategie van de onderneming. Belangrijke spil in de strategie zijn en blijven de speerpuntprojecten die ervoor moeten zorgen dat SNB samen met de aandeelhouders een belangrijke stap zet naar een circulaire afvalwaterketen.

Speerpuntprojecten

In 2025 is definitief groen licht gegeven voor het speerpuntproject 'upgrade lijn 1 + 4'. Dit project wordt begin 2027 opgeleverd. Voor 2026 stelt dit SNB voor diverse uitdagingen. Doordat beide lijnen tijdelijk niet beschikbaar zijn zal een deel van de slibaanvoer elders verwerkt moeten worden. Verder verwacht SNB een definitief investeringsbesluit te kunnen nemen over het speerpuntproject 'fosfaatterugwinning' nadat de engineering voor de fosfaatrecyclingfabriek in het voorjaar van 2026 is afgerond. In 2026 wordt ook een definitieve selectie gemaakt in de technologie die SNB wil gebruiken voor het project 'stikstofterugwinning'. Na de selectie wordt er gewerkt aan het ontwerp van de stikstofrecyclingfabriek en verwacht SNB begin 2027 een investeringsbesluit hiervoor te kunnen nemen.

Organisatie

Het managementteam is begin 2026 versterkt. In 2026 wordt projectmatig werken in de organisatie verder geïmplementeerd. Ook in 2026 ligt de focus op kostenbeheersing net als in de afgelopen jaren. Ook gaat er veel aandacht uit naar veilig werken gezien het aantal projecten dat in 2026 wordt gerealiseerd.

Verdere verbetering bedrijfsvoering

Ook in 2026 wordt verder gewerkt aan het optimaliseren van de doorzet en beschikbaarheid van de SVI. Dit is nodig om al het zuiveringsslib van de aandeelhouders te kunnen verwerken. In 2025 zijn twee programma's opgesteld die ervoor moeten zorgen dat de doorzet en beschikbaarheid wordt verbeterd. Belangrijk hiervoor is de realisatie van het speerpuntproject 'upgrade lijn 1 + 4'. Dit project voorziet onder andere in de vervanging van de huidige stoomketels die nu regelmatig lekkages hebben. Verder wil SNB in 2026 stappen zetten naar een verdergaande manier om data gedreven de SVI te besturen en te onderhouden. Hierbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheden die AI biedt. In 2026 staat ook een aantal grote vervangingsinvesteringen gepland. Zo wordt de vervanging van de rookgaswassers afgerond, krijgt het procesbesturingssysteem een belangrijke upgrade en wordt het emissiemeet-systeem vervangen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

8. Jaarrekening

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

8.1 Balans per 31 december 2025 voor verwerking resultaat

(x 1.000)	31 december 2025		31 december 2024	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa [1]	44.609		36.618	
Financiële vaste activa [2]	1.590		1.481	
		46.199		38.099
Vlottende activa				
Voorraden [3]	150		140	
Vorderingen [4]	17.248		9.663	
Liquide middelen [5]	2.733		3.088	
		20.131		12.891
		66.330		**50.990**
PASSIVA				
Eigen vermogen				
Aandelenkapitaal [6]	4.443		4.443	
Agio [7]	20.560		10.920	
Overige reserve [7]	95		95	
Onverdeeld resultaat [8]	-1.343		-1.979	
		23.755		13.479
Voorzieningen [9]		495		377
Langlopende schulden [10]		22.971		25.076
Kortlopende schulden [11]		19.109		12.058
		66.330		**50.990**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

8.2 Winst- en verliesrekening 2025

(x 1.000)	Werkelijk 2025	Begroting 2025	Werkelijk 2024
	€	€	€
Bedrijfsopbrengsten			
Netto-omzet [12]	39.940	39.756	36.671
Wijziging in voorraad zuiveringsslib	-12	0	103
Subsidies [13]	801	0	492
Overige opbrengsten	88	187	-11
Som der bedrijfsopbrengsten	**40.817**	**39.943**	**37.255**
Bedrijfskosten			
Kosten van grond- en hulpstoffen [14]	4.443	4.512	4.158
Kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten [15]	18.001	17.572	16.473
Lonen en salarissen [16]	4.415	4.519	4.127
Pensioen- en sociale lasten [17]	1.338	1.297	1.158
Afschrijvingen op materiële vaste activa [18]	2.566	3.023	2.680
Overige waardeveranderingen	-10	0	0
Overige bedrijfskosten [19]	10.707	9.893	10.219
Som der bedrijfslasten	**41.460**	**40.816**	**38.815**
Saldo bedrijfsopbrengsten en -lasten	**-643**	**-873**	**-1.560**
Financiële baten en lasten	-527	-499	-296
Resultaat voor belastingen	**-1.170**	**-1.372**	**-1.856**
Vennootschapsbelasting [20]	-173	-200	-123
Resultaat na belastingen	**-1.343**	**-1.572**	**-1.979**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

8.3 Kasstroomoverzicht

(x 1.000)	2025		2024	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo bedrijfsopbrengsten en -lasten		-643		-1.560
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen en resultaat op desinvesteringen	2.566		2.680	
Mutatie voorzieningen	118		15	
		2.684		2.695
Veranderingen in werkkapitaal:				
Voorraden	-10		-11	
Vorderingen excl. overlopende rente	2.894		-1.710	
Kortlopende schulden excl. investeringscrediteuren, overlopende rente en vennootschapsbelasting en mutatie aflossing langlopend schuld	1.311		-230	
		4.195		-1.951
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		**6.236**		**-816**
Betaalde vennootschapsbelasting	-92		-187	
Ontvangen en betaalde rente	-510		-262	
		-602		-449
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		**5.634**		**-1.265**
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen in materiële vaste activa	-10.627		-4.432	
Verstrekte leningen	0		-1.300	
Desinvesteringen in materiële vaste activa	70		-	
Investeringscrediteuren	4.701		-	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		**-5.856**		**-5.732**
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Ontvangst kapitaalstorting (resultaat)	1.979		1.570	
Storting agioreserve	0		0	
Uitkering ten laste van de agioreserve	-840		-840	
Aangetrokken langlopende schulden	5.000		9.000	
Aflossing langlopende schulden	-6.272		-5.964	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		**-133**		**3.766**
Mutatie geldmiddelen		**-355**		**-3.231**
Saldo 01.01 vrij beschikbare liquide middelen		3.088		6.319
Saldo 31.12 vrij beschikbare liquide middelen		2.733		3.088
Mutatie geldmiddelen		**-355**		**-3.231**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

8.5 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Vennootschap

N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) is een naamloze vennootschap waarbij de aandelen op naam zijn uitgegeven. SNB heeft haar statutaire zetel in Moerdijk en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 20074237.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

Algemeen

De vennootschap heeft de jaarrekening opgesteld met inachtneming van de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek. Het boekjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december. De jaarrekening is opgemaakt op 13 mei 2026.

Continuïteit

De vennootschap verwacht dat de voor 2026 geplande doelen gerealiseerd worden. De vennootschap heeft een solide klantenbasis en beschikt over afdoende financieringsmogelijkheden. De Directie voorziet dan ook geen materiële onzekerheid ten aanzien van de continuïteit van de vennootschap. De jaarrekening is dan ook opgemaakt op basis van het continuïteitsbeginsel.

Schattingswijzigingen

In 2025 is de bedrijfseconomische levensduur van de gebouwen en installaties opnieuw geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie is besloten de afschrijvingstermijn van de hoofdcomponenten te verlengen tot en met 2047. Dit besluit is onder andere gebaseerd op de technische staat van de activa, het besluit om lijn 1 en 4 te upgraden en de huidige marktomstandigheden. Zou deze schattingswijziging niet hebben plaatsgevonden, dan zouden de afschrijvingen € 3.471.000 hebben bedragen in plaats van € 2.566.000. Door het besluit om lijn 1 en 4 te upgraden worden een aantal componenten van lijn 1 en 4 die vervangen worden versneld, in twee jaar, afgeschreven. De verlenging van de afschrijvingstermijn leidt naar verwachting tot een structureel lagere jaarlijkse afschrijving gedurende de resterende levensduur van de betreffende activa De geschatte impact is vergelijkbaar met die als in 2025. De exacte impact kan in de toekomst afwijken als gevolg van wijzigingen in gebruik, onderhoudsprogramma's en technologische ontwikkelingen.

Pensioen

De vennootschap is aangesloten bij het bedrijfspensioenfonds ABP. De aan de pensioenuitvoerder te betalen premie wordt als last in de winst- en verliesrekening verantwoord. De te betalen premie dan wel de vooruitbetaalde premie per jaareinde wordt als overlopend passief respectievelijk overlopend actief verantwoord. Voor verplichtingen naast de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie wordt een voorziening opgenomen als per balansdatum sprake is van een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting aan de pensioenuitvoerder en/of werknemer, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is, en indien er een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de omvang van de verplichting. De voorziening voor additionele verplichtingen aan de pensioenuitvoerder en/of werknemer wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorziening wordt opgenomen tegen contante waarde. De door het ABP verzorgde pensioenregeling is een toegezegde bijdrageregeling. Op het niveau van het pensioenfonds, en niet per aangesloten bedrijf of werknemer, wordt beoordeeld of er sprake is van voldoende dekking. ABP heeft een herstelplan ingesteld omdat de beleidsdekkingsgraad, 123,5% per 31 december 2025, onder de vereiste dekkingsgraad ligt van 126%.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

Transacties in vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend in euro's tegen de wisselkoers op de datum waarop deze transacties plaatsvinden. In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen op de balansdatum worden omgerekend in euro's tegen de wisselkoers op de balansdatum. Valutakoers-verschillen die optreden bij de omrekening worden in het resultaat opgenomen.

Verbonden partijen

De vennootschap levert diensten aan haar aandeelhouders. De hiermee gemoeide omzet bedraagt € 34,9 miljoen in 2025.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met subsidies, cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen. Onder de materiële vaste activa worden tevens de reserve-onderdelen van de installatie gewaardeerd. Op deze onderdelen wordt afgeschreven voor ouderdom. Ter bepaling van de afschrijvingslasten wordt gebruik gemaakt van de componenten-benadering. Alle hoofdcomponenten van de gebouwen en installaties worden tot en met 2047 afgeschreven, aangezien de economische gebruiksduur van het gehele complex gesteld is op 50 jaar na ingebruikname (1997). Uitgaven in het kader van groot onderhoud worden geactiveerd en afzonderlijk afgeschreven binnen een periode die varieert tussen 3 en 8 jaar. Op terreinen wordt niet afgeschreven. De afschrijvingstermijn voor de overige materiële vaste activa varieert van 5 tot 50 jaar, wederom afhankelijk van de gebruiksduur.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorraden

De voorraad hulpstoffen is gewaardeerd tegen kostprijs, vervaardigingsprijs of lagere marktwaarde. De waardering van de voorraad hulpstoffen komt tot stand op basis van first in first out (fifo).

Vorderingen

Vorderingen worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. De vorderingen worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs minus de benodigde voorziening voor oninbaarheid.

Liquide middelen

Onder liquide middelen wordt verstaan kasmiddelen en de tegoeden op bankrekeningen. Deposito's worden onder liquide middelen opgenomen als deze ter onmiddellijke beschikking staan. Liquide middelen die (naar verwachting) langer dan twaalf maanden niet ter beschikking staan van de vennootschap, worden als financiële vaste activa gerubriceerd. De liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Agio

De aandeelhouders hebben bijstortingen gedaan op hun aandelen ter financiering van de materiële vaste activa van de vennootschap. Indien wettelijk toegestaan, vindt jaarlijks een uitkering aan de aandeelhouders plaats uit de agioreserve. De jaarlijkse omvang van deze uitkering is zodanig, dat in 2047, als de hoofdcomponenten van de gebouwen en installatie volledig zijn afgeschreven, de agioreserve op nul staat.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. Langlopende personeelsbeloningen die deel uitmaken van het

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

beloningspakket, zoals beloningen wegens jubilea, worden opgenomen onder de voorziening uitgestelde beloningen. De netto verplichting voor deze personeelsbeloningen is de contante waarde van de verwachte toekomstige uitkering aan het personeel. Bij de bepaling van de voorziening is rekening gehouden met een jaarlijkse salarisstijging, een disconteringvoet en de blijfkans. Hierbij is geen gebruik gemaakt van actuariële berekeningen.

Schulden
Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De binnen een jaar vervallende aflossingen worden aangemerkt als kortlopende schulden en als zodanig in de balans opgenomen onder de kortlopende schulden.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen, indien deze voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Netto-omzet
Onder netto-omzet wordt verstaan de opbrengst van het in het verslagjaar ontvangen zuiveringsslib.

Subsidies
Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de winst- en verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde activiteiten zijn uitgevoerd.

Bedrijfskosten
Kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Personeelsbeloningen
Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover deze verschuldigd zijn aan de werknemers.

Belastingen
De vennootschapsbelasting wordt berekend op basis van het verantwoorde resultaat, uitgaande van het geldende belastingtarief, rekening houdend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet-aftrekbare kosten. De activiteiten die de vennootschap verricht voor haar aandeelhouders zijn vrijgesteld op basis van de samenwerkingsvrijstelling in de zin van artikel 8f lid 1 sub c Wet op de vennootschapsbelasting. Alle overige activiteiten zijn belast, waarbij het fiscaal resultaat wordt bepaald door het hanteren van een 'kost-plus' methode, overeenkomstig hierover gemaakte afspraken met de Belastingdienst.

Inzake de omzetbelasting vallen de activiteiten die de vennootschap verricht voor haar aandeelhouders onder Btw-vrijstelling van artikel 11 lid 1 u Wet op de Omzetbelasting. Dit betekent dat geen omzetbelasting in rekening wordt gebracht aan de aandeelhouders. Hiertegenover staat dat er geen vooraftrek mogelijk is van omzetbelasting over de kosten die gerelateerd kunnen worden aan de activiteiten voor de aandeelhouders. De niet terugvorderbare omzetbelasting wordt verantwoord onder de overige bedrijfskosten. Over de overige activiteiten is de vennootschap omzetbelasting verschuldigd.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht
Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

8.5 Toelichting op de balans

In de balans opgenomen rechten en verplichtingen

[1] MATERIËLE VASTE ACTIVA

(x 1.000)	Terreinen Gebouwen	Machines Installatie	Overige	Activa in uitvoering	Totaal
	€	€	€	€	€
Boekwaarde 31 december 2024					
Aanschafwaarde	38.363	129.869	6.514	506	175.252
Cumulatieve afschrijvingen	29.686	103.405	5.543	-	138.634
Boekwaarde	**8.677**	**26.464**	**971**	**506**	**36.618**
Mutaties					
Investeringen	414	3.445	244	6.524	10.627
Desinvesteringen (aanschafwaarde)	-	-115	-153	-	-268
Desinvesteringen (afschrijvingen)	-	115	83	-	198
Herrubricering	-	80	-	-80	-
Afschrijvingen	-251	-2.191	-124	-	-2.566
	163	**1.334**	**50**	**6.444**	**7.952**
Boekwaarde 31 december 2025					
Aanschafwaarde	38.777	133.279	6.605	6.950	185.573
Cumulatieve afschrijvingen	-29.937	-105.481	-5.584	-	-141.003
Boekwaarde	**8.840**	**27.798**	**1.021**	**6.950**	**44.609**

De fiscale waarde van de gebouwen en installaties is hoger dan de commerciële waarde, waardoor er in beginsel een latente belastingvordering ontstaat. Omdat de gebouwen en installaties langdurig worden gebruikt in de onderneming en niet worden uitgepond, tendeert deze vordering naar nihil. Daarom is er geen latente belastingvordering opgenomen. Bij de investeringen in activa in uitvoering is een ontvangen subsidiebedrag van € 934.000 in mindering gebracht.

[2] FINANCIËLE VASTE ACTIVA

(x 1.000)	Verstrekte leningen derden	Bank-garantie NWB	Totaal
	€	€	€
Stand per 31 december 2024	**1.361**	**120**	**1.481**
Bij: verstrekte leningen	6	-	6
Bij: rente	109	-	109
Af: voorziening oninbaarheid	-6	-	-6
Stand per 31 december 2025	**1.470**	**120**	**1.590**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

De NWB heeft bankgaranties verstrekt in verband met export van afval met een totale waarde van € 120.000. Ten behoeve hiervan heeft SNB een deel van haar liquide middelen als zekerheid verpand aan de NWB (garantierekening). De looptijd van deze bankgaranties is verbonden aan bedrijfsactiviteiten, waaronder vergunningen. Gezien de voortzetting van de activiteiten wordt verwacht dat deze langlopend van aard zijn.

Aan twee samenwerkende partners zijn leningen verstrekt ter financiering van onderzoek. Ten aanzien van een van deze partners wordt, gezien het lage technical readyness level (TRL), de lening beschouwd als een bijdrage in de onderzoekskosten en is deze gewaardeerd op € 0. De inbaarheid van de andere lening hangt onder andere samen met het verder opschalen van technologie en de ontwikkeling van de business. Op grond van de huidige inzichten en het feit dat de ontwikkeling volgens verwachting verloopt, acht SNB het vormen van een voorziening voor mogelijke oninbaarheid per balansdatum niet noodzakelijk.

[3] VOORRADEN

(x 1.000)	31.12.25	31.12.24
	€	€
Voorraad hulpmiddelen	150	140
	150	**140**

[4] VORDERINGEN

(x 1.000)	31.12.25	31.12.24
	€	€
Debiteuren	574	1.121
Vorderingen op aandeelhouders voor verwerking zuiveringsslib en agiostorting	14.247	5.518
Belastingen en premies sociale verzekeringen	998	476
Vooruitbetaalde bedragen	694	600
Nog te ontvangen bedragen	735	1.948
	17.248	**9.663**

Alle vorderingen hebben een looptijd van korter dan een jaar. Gezien het kortlopende karakter wijkt de actuele waarde van de vorderingen niet in belangrijke mate af van bovenstaande boekwaarden.

[5] LIQUIDE MIDDELEN

(x 1.000)	31.12.25	31.12.24
	€	€
Banken	2.733	3.088
	2.733	**3.088**

Alle liquide middelen staan per 31 december 2025 ter vrije beschikking aan de vennootschap. De vennootschap beschikt per 31 december 2025 over een bankkredietfaciliteit van € 1.000.000.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

[6] GEPLAATST EN GESTORT AANDELENKAPITAAL

Het geplaatste aandelenkapitaal is volledig volgestort en bedraagt per 31 december 2025 € 4.442.702, bestaande uit 4.442.702 aandelen met een nominale waarde van € 1. Alle aandelen zijn op naam uitgegeven. De aandelen met stemrecht zijn als volgt verdeeld:

	31.12.25	31.12.24
Waterschap Aa en Maas	18,92%	18,92%
Waterschap Brabantse Delta	14,51%	14,51%
Waterschap De Dommel	17,01%	17,01%
Waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	14,00%	14,00%
Waterschap Limburg	14,00%	14,00%
Waterschap Vechtstromen	13,59%	13,59%
Waterschap Scheldestromen	7,97%	7,97%
	100,00%	**100,00%**

[7] AGIO EN OVERIGE RESERVE

(x 1.000)	Agio	Overige reserve
	€	€
Stand per 31 december 2024	10.920	95
Uitkering	-840	-
Kapitaalstorting	10.480	-
Stand per 31 december 2025	**20.560**	**95**

In de Algemene Vergadering is in 2025 besloten een uitkering uit de agioreserve te doen in december 2025 van € 840.000 aan de aandeelhouders. In de bijzondere algemene vergadering van juli 2025 is besloten om een agiostorting te doen voor de upgrade van lijn 1 en 4.

[8] ONVERDEELD RESULTAAT

Het onverdeelde resultaat over 2024 bedroeg € 1.979.000 negatief. Dit resultaat is in 2025 verrekend met de aandeelhouders via een kapitaalstorting in het eigen vermogen. Het onverdeeld resultaat over 2025 bedraagt € 1.343.000 negatief.

[9] VOORZIENINGEN

(x 1.000)	31.12.24	Dotatie	Onttrekking	31.12.25
	€	€	€	€
Voorziening uitgestelde beloningen	377	44	-	421
Overige voorzieningen	-	74	-	74
	377	**118**	**-**	**495**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d: 13-05-2026

De voorziening uitgestelde beloningen is langlopend van aard. De overige voorzieningen zijn kortlopend van aard.

[10] LANGLOPENDE SCHULDEN

(x 1.000)	31.12.25	31.12.24
	€	€
Boekwaarde 1 januari	25.076	22.348
Nieuwe leningen	5.000	9.000
Aflossing	-	-
Aflossingsverplichtingen korter dan 1 jaar	-7.105	-6.272
Boekwaarde 31 december	**22.971**	**25.076**

De aandeelhouders van de vennootschap staan garant voor de langlopende leningen. Deze garantiestelling is afgegeven binnen de vrijstelling die van toepassing is voor diensten van algemeen economisch belang. Onderstaande rentepercentages staan vast tot einde looptijd lening.

OVERZICHT LENINGEN:

Leningnummer	Aanvang	Hoofdsom	Rente %	looptijd	31.12.25
(x 1.000)		€			€
Lening NWB 30818	23-12-2020	27.000	0%	6 jaar	0
Lening NWB 31505	15-4-2022	6.000	1,390%	8 jaar	2.563
Lening NWB 31769	2-2-2023	6.000	3,060%	14 jaar	4.714
Lening NWB 31768	2-10-2023	4.000	3,040%	14 jaar	3.143
Lening NWB 31767	2-4-2024	4.000	2,990%	13 jaar	3.385
Lening NWB 32012	5-11-2024	5.000	2,855%	13 jaar	4.583
Lening NWB 32012	1-7-2025	5.000	2,855%	13 jaar	4.583
Boekwaarde 31 december					**22.971**

[11] KORTLOPENDE SCHULDEN

(x 1.000)	31.12.25	31.12.24
	€	€
Crediteuren	4.838	1.107
Belastingen en premies sociale verzekeringen	211	542
Vakantiegeld- en vakantiedagenverplichting	805	677
Aflossingsverplichtingen langlopende schulden korter dan 1 jaar	7.105	6.272
Vooruit ontvangen bedragen	911	9
Nog te betalen bedragen	5.239	3.451
	19.109	**12.058**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

Alle kortlopende schulden hebben een looptijd van korter dan een jaar. Gezien het kortlopende karakter wijkt de actuele waarde van deze schulden niet in belangrijke mate af van de boekwaarden.

Niet uit balans blijkende verplichtingen

Operationele lease

Per 31 december 2025 zijn er geen leaseverplichtingen.

Investeringsverplichting

Ultimo 2025 is de resterende investeringsverplichting voor activa in uitvoering € 15,3 miljoen.

Recht van hypotheek

Ten gunste van de aandeelhouders is ter hoogte van de garantiestelling voor de uitstaande leningen die de vennootschap heeft aangetrokken bij de Nederlandse Waterschapsbank, en de eventueel verschuldigde rente, een recht van hypotheek gevestigd op de grond, gebouwen en installaties. Dit recht kan alleen geëffectueerd worden als de vennootschap haar betalingsverplichtingen jegens de Nederlandse Waterschapsbank niet nakomt en de Nederlandse Waterschapsbank de garantie intrekt.

Aangegane leningen

De vennootschap is een lening aangegaan bij de Nederlandse Waterschapsbank van € 15 miljoen. Dit bedrag is op 6 januari 2026 door de vennootschap ontvangen.

Niet in de balans opgenomen activa

Kunstwerken

De kunstwerken van de vennootschap zijn niet verwerkt in de balans, aangezien het niet waarschijnlijk is dat uit deze activa in de toekomst economische voordelen voortvloeien die een relatie hebben met de bedrijfsvoering. De verzekerde waarde bedraagt € 271.000. De kunstwerken zijn voor het laatst getaxeerd in 2019.

SDE++-subsidie

SNB heeft in 2014, 2015 en 2018 een subsidiebeschikking ontvangen in het kader van de regeling Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE++). Deze exploitatiesubsidies zijn verkregen voor het nuttig hergebruik van warmte, duurzame energieopwekking met biomassa en het opwekken van zonne-energie. Twee subsidies zijn toegekend voor een periode van 12 jaar en een voor een periode van 15 jaar. De subsidies hebben een maximale omvang van respectievelijk € 25,6 miljoen, € 3,4 miljoen en € 2,7 miljoen over de gehele looptijd. In totaal dus € 31,7 miljoen. De uiteindelijke subsidie-omvang is afhankelijk van de gerealiseerde subsidiabele warmte- en energieproductie en energiemarktprijzen. Ultimo 2025 resteert nog een maximale aanspraak van respectievelijk € 3,9 miljoen, € 2,1 miljoen en € 1,8 miljoen.

In vervolg op bovenstaande subsidies voor warmte en duurzame energieopwekking met biomassa is aan SNB vanaf 2027 een SDE++-subsidie toegekend voor het nuttig hergebruik van warmte voor een periode van 12 jaar. Hiermee is een maximaal subsidiebedrag gemoeid van € 40,6 miljoen.

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

8.6 Toelichting op de winst- en verliesrekening

[12] OMZET

Ten opzichte van 2024 is de netto-omzet in 2025 met 9% toegenomen.

[13] SUBSIDIES

SNB heeft een toekenning voor subsidie uit de regeling Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE+) voor het nuttig hergebruik van warmte, duurzame energieopwekking met biomassa en het opwekken van zonne-energie. De hoogte van deze subsidie is afhankelijk van de energieprijzen. Gezien de hoogte van de energieprijzen in 2025 is er over 2025 SDE+ subsidie ontvangen.

[14] KOSTEN VAN GROND- EN HULPSTOFFEN

(x 1.000)	Werkelijk 2025	Begroting 2025	Werkelijk 2024
	€	€	€
Gas, water en elektriciteit	1.299	1.110	1.008
Hulpstoffen	3.144	3.402	3.150
	4.443	**4.512**	**4.158**

[15] KOSTEN UITBESTEED WERK EN ANDERE EXTERNE KOSTEN

(x 1.000)	Werkelijk 2025	Begroting 2025	Werkelijk 2024
	€	€	€
Afzet reststoffen	6.662	6.450	7.126
Slibverwerking elders	2.162	2.853	1.753
Uitbesteed onderhoud aan gebouwen en installaties	2.705	2.896	2.385
Transport	5.718	5.073	4.688
Externe opslag	754	300	521
	18.001	**17.572**	**16.473**

[16] LONEN EN SALARISSEN

Er zijn geen leningen en/of garanties verstrekt aan de Directeur. Met inachtneming van artikel 383 lid 1 titel 9 BW2 blijft de vermelding van de bezoldiging van de Directeur achterwege. De bezoldiging van de Raad van Commissarissen kwam in 2025 uit op € 50.017.
De gemiddelde personeelsformatie ziet er als volgt uit:

	Werkelijk 2025	Begroting 2025	Werkelijk 2024
	Fte	Fte	Fte
Management en ondersteuning	12,4	13,0	11,0
Technische Dienst	13,9	15,6	14,6
Procesvoering	27,3	26,8	26,8
	53,6	**55,4**	**52,4**

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

[17] PENSIOEN- EN SOCIALE LASTEN

(x 1.000)	Werkelijk 2025	Begroting 2025	Werkelijk 2024
	€	€	€
Pensioenlasten	625	678	586
Sociale lasten	713	619	572
	1.338	**1.297**	**1.158**

[18] AFSCHRIJVINGEN

(x 1.000)	Werkelijk 2025	Begroting 2025	Werkelijk 2024
	€	€	€
Afschrijvingen op bedrijfsgebouwen en –terreinen	251	453	404
Afschrijvingen op installatie en machines	2.191	2.418	2.134
Afschrijvingen op overige bedrijfsmiddelen	124	152	142
	2.566	**3.023**	**2.680**

[19] OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN

(x 1.000)	Werkelijk 2025	Begroting 2025	Werkelijk 2024
	€	€	€
Overige personeelskosten	956	762	783
Inhuur personeel	307	100	341
Overige onderhoudskosten gebouwen en installaties	2.172	1.980	2.492
Kantoorkosten	370	370	350
Verzekeringen	932	900	919
Niet terugvorderbare omzetbelasting	4.684	4.400	4.305
Kosten voor innovatie-/vernieuwingsontwikkeling	119	476	165
Algemene kosten	1.167	905	864
	10.707	**9.893**	**10.219**

[20] Vennootschapsbelasting

De belastbare winst over 2025 bedraagt € 725.000. Dit resulteert in € 173.000 aan vennootschapsbelasting over 2025. De fiscale winst heeft betrekking op de belaste activiteiten van de vennootschap. Hieronder vallen niet de slibverwerkingsactiviteiten ten behoeve van de aandeelhouders. De winst is bepaald op basis van een kost-plus methode, rekening houdend met een marktconforme winstmarge.

8.7 Voorstel resultaatbestemming

De Directie stelt, onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen, aan de Algemene Vergadering voor het negatieve resultaat over 2025 ten bedrage van € 1.343.000 te verrekenen met de aandeelhouders via kapitaalstorting in het eigen vermogen.
De Raad van Commissarissen beveelt de Algemene Vergadering aan, overeenkomstig het bepaalde in de statuten, de jaarrekening vast te stellen, en overeenkomstig het voorstel van de Directie het negatieve

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

resultaat te verrekenen met de aandeelhouders via een kapitaalstorting in het eigen vermogen. De Raad van Commissarissen stelt verder voor aan de Algemene Vergadering om de Directie decharge te verlenen over het gevoerde beheer en de Raad van Commissarissen decharge te verlenen voor het gehouden toezicht.

8.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan die van invloed zijn op de financiële positie van de vennootschap per balansdatum.

De jaarrekening is opgemaakt op 13 mei 2026 te Moerdijk.

Directie
De heer S.F. Bombeeck MBA

Raad van Commissarissen
De heer mr. F.A.M. van den Heuvel (voorzitter)
Mevrouw dr. ir. W.H.M. Raaijmakers
De heer J.R.A.S.E. Swinkels

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

9. Overige gegevens

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie doeleinden d.d. 13-05-2026

9.1 Statutaire regeling betreffende bestemming van het resultaat

Op grond van artikel 34 van de statuten van de vennootschap staat het resultaat ter beschikking van de Algemene Vergadering.

9.2 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

bakertilly
Gewaarmerkt voor identificatie
doeleinden d.d: 13-05-2026

Accountants

Baker Tilly (Netherlands) B.V.
Bijster 39
Postbus 3814
4800 DV Breda

T: +31 (0)76 525 00 00

breda@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

Aan de aandeelhouders en raad van commissarissen
N.V. Slibverwerking Noord-Brabant

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2025 van N.V. Slibverwerking Noord-Brabant te Moerdijk gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van N.V. Slibverwerking Noord-Brabant per 31 december 2025 en van het resultaat over 2025 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2025 voor verwerking resultaat;
2. de winst- en verliesrekening over 2025;
3. kasstroomoverzicht;
4. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van N.V. Slibverwerking Noord-Brabant zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Alle diensten worden verricht op basis van een overeenkomst van opdracht, gesloten met Baker Tilly (Netherlands) B.V., waarop van toepassing zijn de algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nr. 24425560. In deze voorwaarden is een beperking van aansprakelijkheid opgenomen.

Baker Tilly (Netherlands) B.V. trading as Baker Tilly is a member of the global network of Baker Tilly International Ltd., the members of which are separate and independent legal entities.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's
Als onderdeel van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de vennootschap en haar interne beheersingsomgeving. Op basis daarvan hebben wij risico's op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij benoemen hierna de door ons geïdentificeerde frauderisico's en de door ons uitgevoerde werkzaamheden om deze frauderisico's te ondervangen.

Risico op een onnauwkeurige waardering van de installatie als gevolg van een onjuiste schatting van de economische levensduur
De schatting van de economische levensduur van de installatie vormt, mede gezien technische en bedrijfseconomische ontwikkelingen, een significante schatting voor de vennootschap. Gelet op de mate van invloed die de directie kan uitoefenen op deze schatting, hebben wij dit risico aangemerkt als een frauderisico.

In reactie op dit frauderisico hebben wij onder meer de volgende controlewerkzaamheden verricht:

- Wij hebben de uitgangspunten en veronderstellingen met betrekking tot de waardering van de installatie besproken met de directie en de raad van commissarissen.
- Wij hebben kennisgenomen van de door de vennootschap opgestelde position paper inzake de economische levensduur van de installatie. Daarbij hebben wij externe documentatie betrokken waarin uitspraken worden gedaan over de economische en technische levensduur van de installatie. Wij hebben de uitkomsten van de position paper, inclusief de bevindingen uit de externe documentatie van de door de directie ingeschakelde deskundige, geëvalueerd.
- Wij hebben gecontroleerd of de toelichting met betrekking tot de gemaakte schatting en eventuele schattingswijzigingen voldoen aan de daarvoor geldende verslaggevingsvereisten.
- Wij hebben de notulen van vergaderingen van de algemene vergadering van aandeelhouders en de raad van commissarissen doorgenomen op besluiten of discussies die betrekking hebben op de economische levensduur van de installatie.

Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden zijn geen aanwijzingen of vermoedens van fraude geïdentificeerd die zouden kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang als gevolg van een onnauwkeurige schatting van de economische levensduur van de installatie.

Het risico dat de directie maatregelen van interne beheersing doorbreekt
Naast het specifieke frauderisico met betrekking tot de waardering van de installaties hebben wij in onze controle ook het algemene frauderisico inzake het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door de directie (management override) onderkend. De directie bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, aangezien zij in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en door het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen, die anderszins effectief lijken te werken, frauduleuze financiële informatie op te stellen.
In reactie op dit frauderisico hebben wij onder meer de volgende controlewerkzaamheden verricht:

- Wij hebben de door ons onderkende frauderisicofactoren geanalyseerd en besproken met de directie en de raad van commissarissen.
- Wij hebben de mate van invloed en betrokkenheid van de directie bij het administratieve proces en het proces rondom het opmaken van de jaarrekening beoordeeld, alsmede de toegang tot de financiële systemen. Daarbij hebben wij specifiek aandacht besteed aan het bepalen van schattingsposten, waaronder de waardering van de verstrekte leningen.
- Met behulp van data-analyse hebben wij vastgesteld of boekingsgangen de verwachte route volgen. Wij hebben gegevensgerichte werkzaamheden verricht op afwijkingen van de verwachte route en op handmatige journaalposten. Daarbij zijn tevens de handmatige journaalposten die zijn verwerkt tijdens het opstellen van de jaarrekening beoordeeld.
- Wij hebben significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening en transacties met verbonden partijen beoordeeld.
- Wij hebben specifieke aandacht besteed aan de toegangsbeveiliging binnen de IT-systemen en de mogelijkheid dat functiescheidingen hierdoor worden doorbroken.
- Wij hebben de door de directie gemaakte schattingen beoordeeld.
- Ten aanzien van het frauderisico hebben wij elementen van onvoorspelbaarheid in onze controlewerkzaamheden opgenomen, onder andere door het gebruik van data-analyse en steekproeven.
- Wij hebben de notulen van vergaderingen van de algemene vergadering van aandeelhouders en de raad van commissarissen doorgenomen.

Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden zijn geen aanwijzingen of vermoedens van fraude geïdentificeerd die zouden kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang als gevolg van het doorbreken van de maatregelen van interne beheersing door de directie.

Risico op onrechtmatige onttrekking van liquide middelen
Verder hebben wij een frauderisico onderkend met betrekking tot de onrechtmatige onttrekking van liquide middelen aan de organisatie, aangezien sprake is van een materiële stroom aan liquide middelen.
In reactie op dit frauderisico hebben wij onder meer de volgende controlewerkzaamheden verricht:

- Wij hebben de opzet en het bestaan van de relevante interne beheersingsmaatregelen rondom het betaalproces beoordeeld.
- Wij hebben een bankanalyse uitgevoerd, waarbij specifiek aandacht is besteed aan bijzondere en ongebruikelijke transacties.
- Met behulp van data-analyse hebben wij vastgesteld of boekingsgangen de verwachte route volgen. Daarbij hebben wij gegevensgerichte werkzaamheden verricht op boekingen die rechtstreeks vanuit het bankboek ten laste van het resultaat zijn geboekt.
- Wij hebben op basis van steekproeven de nauwkeurigheid van de overige bedrijfskosten gecontroleerd.
- Wij hebben op basis van een deelwaarneming de wijzigingen in crediteurenstamgegevens gecontroleerd.

Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden zijn geen specifieke aanwijzingen of vermoedens van fraude geïdentificeerd die zouden kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang als gevolg van onrechtmatige onttrekking van liquide middelen.

Opbrengstverantwoording
Bij het uitvoeren van onze risicoanalyse hebben wij geen frauderisico's geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Dit vloeit voort uit het feit dat de omzet grotendeels wordt gerealiseerd ten behoeve van de aandeelhouders van de vennootschap. Daarnaast is er sprake van een verbandscontrole tussen de primaire registraties van de ontvangen slib (weegbrugrapportage) en de verantwoorde omzet, welke op basis van deze weegbrugrapportage en contractueel overeengekomen prijzen wordt gefactureerd. Mogelijke (bewuste) verstoringen in dit proces kunnen naar onze mening niet leiden tot materiële afwijkingen in de jaarrekening.

Wij zijn gedurende de gehele controle alert geweest op indicaties van (mogelijke) fraude.
Daarnaast hebben wij middels een schriftelijke bevestiging door het dagelijks bestuur laten bevestigen dat alle gevallen van (mogelijke) fraude zijn gemeld aan ons. Tevens hebben wij eventuele integriteits- en klokkenluidersmeldingen nader in onze controle betrokken. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Continuïteit

De directie heeft een beoordeling gemaakt van het vermogen van de vennootschap om haar continuïteit te handhaven en haar activiteiten voort te zetten gedurende ten minste twaalf maanden na de datum van het opstellen van de jaarrekening. De directie heeft deze beoordeling toegelicht in zowel het directieverslag als de jaarrekening. Wij verwijzen hiervoor naar de paragraaf Continuïteit op pagina 46 van de jaarrekening.

Wij hebben de volgende controlewerkzaamheden verricht om risico's met betrekking tot continuïteit te identificeren en in te schatten, en om vast te stellen of de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is:

- Wij hebben de door de directie opgestelde continuïteitsbeoordeling, zoals opgenomen in het directieverslag, besproken met de directie en professioneel-kritisch geëvalueerd. Daarbij hebben wij specifiek aandacht besteed aan het proces van totstandkoming van de begroting, aan trends en ontwikkelingen die een mogelijk risico kunnen vormen, en aan de impact van actuele gebeurtenissen en omstandigheden — waaronder de toegenomen grondstof- en energieprijzen — op de bedrijfsactiviteiten en de verwachte kasstromen van de vennootschap. Daarbij lag de nadruk op de vraag of de vennootschap gedurende de beoordelingsperiode over voldoende liquiditeit beschikt om aan haar verplichtingen te kunnen blijven voldoen. Daarnaast hebben wij specifieke aandacht besteed aan de technische en economische levensduur van de installatie. Tot slot hebben wij kennisgenomen van eventuele communicatie met toezichthouders met betrekking tot het voldoen aan milieu- en overige vergunningsvereisten.
- Wij hebben het budget voor 2026, de contractuele afspraken tussen de vennootschap en haar aandeelhouders en de daaraan ten grondslag liggende belangrijkste aannames beoordeeld. Tevens hebben wij kennisgenomen van de meest recente tussentijdse resultaatoverzichten van de vennootschap over 2026.
- Wij hebben op basis van de verkregen controle-informatie overwogen of sprake is van gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel zouden kunnen doen ontstaan over het vermogen van de vennootschap om haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit voort te zetten.

Op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen uit de controle van de jaarrekening, de financiële positie van de vennootschap zoals die blijkt uit de jaarrekening, de tussentijdse resultaatoverzichten over 2026 en het budget voor 2026, achten wij het hanteren van de continuïteitsveronderstelling door de directie aanvaardbaar. Onze bevindingen zijn gebaseerd op de controle-informatie die is verkregen tot en met de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van invloed zijn op de continuïteit van de vennootschap.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het directieverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de directieverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie voor de jaarrekening
De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Breda, 13 mei 2026

Baker Tilly (Netherlands) B.V.

drs. B. Smeenk RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2031

Ben de Vos
21 november 2025 | R.25.010 | revisie 1

snb
de toekomst is circulair

Inhoudsopgave

1	Algemeen	2
1.1	Over SNB	2
1.2	Highlights begroting 2026	2
2	Doelstellingen & uitgangspunten	3
2.1	Doelstellingen ‘EXCELLENTE DIENSTVERLENER’	3
2.2	Doelstellingen ‘DUURZAME KETENBOUWER’	7
2.3	Doelstellingen ‘INNOVATIEVE SCOUT’	8
2.4	Financiële doelstellingen	9
3	Begroting 2026	10
4	Meerjarenraming 2027 – 2031	14
4.1	Inleiding	14
4.2	Basis scenario	15
4.3	Midden-case scenario	17
4.4	Best-case scenario	17
5	Investerings- en financieringsprogramma	18
5.1	Vervangings- en aanpassingsinvesteringen	18
5.2	Financiering	19
6	Kasstromen en balanspositie	20
6.1	Kasstroomoverzicht	20
6.2	Prognose balansposities einde begrotingsjaar	20
7	Risicoparagraaf	21

1 Algemeen

1.1 Over SNB

SNB is een vennootschap, die opereert vanuit Moerdijk, waarvan de aandelen worden gehouden door zeven waterschappen. De kernactiviteit van SNB is het duurzaam verwerken van zuiveringsslib. SNB beheert en exploiteert hiertoe een slibverwerkingsinstallatie (SVI) op het industrie- en haventerrein in Moerdijk. Onze strategie voor de periode 2021-2026 heeft de titel meegekregen **SAMEN NATUURLIJK BETER**. De strategie is opgedeeld in drie samenhangende strategische sporen, die hieronder kort worden toegelicht:

- **Excellente dienstverlener (spoor 1):** SNB zorgt voor een stabiele en solide bedrijfsvoering en organisatie, want alleen op deze wijze kan SNB de waterschappen excellente dienstverlening garanderen in de vorm van duurzaam transport en verwerking van zuiveringsslib. Hiervoor is het nodig om met elkaar samen te werken. De hoeveelheid en samenstelling van het zuiveringsslib bepalen in belangrijke mate de prestaties van de SVI
- **Duurzame ketenbouwer (spoor2):** SNB zet in op het (uit)bouwen van de huidige slibketen met als basis de huidige SVI. De focus van de verduurzaming ligt daarbij op het terugwinnen van grondstoffen en energie uit zuiveringsslib en het vergroten van de verwerkingscapaciteit.
- **Innovatieve scout (spoor 3):** SNB in samenwerking met technologiepartners, slibverwerkers en kennisinstituten proactief voor en met de aandeelhouders een toekomstige circulaire slibketen te ontwikkelen die past/aansluit op de toekomstige circulaire afvalwaterketen. Deze ontwikkeling omvat dus een transitie van de huidige slibketen naar een geheel nieuwe circulaire slibketen.

In 2026 wordt een geüpdatet strategisch plan gepresenteerd aan de aandeelhouders.

1.2 Highlights begroting 2026

Begroting 2026 is een voortzetting van de huidige situatie, inclusief de upgrade van lijn 1 en 4 en het aanpassen van de afschrijvingstermijn tot en met 2047 (was 2037). Het verwerkingstarief stijgt van circa € 99,00 in 2025 naar € 106,00 per ton zuiveringsslib in 2026. De stijging van € 7,00 is te verklaren door indexatie van € 3,00, een incidentele stijging in de post slibverwerking derden van € 2,00 (in verband met de ombouw van lijn 1 en 4), een stijging van de personeelskosten met € 0,50, een stijging van de financieringslasten met € 0,50 en een post overig van € 1,00. De impact van de verlenging van de afschrijvingstermijn naar 2047 wordt gecompenseerd door de versnelde afschrijving in verband met de desinvestering in lijn 1 en 4. Slibaanvoer is op basis van prognose aandeelhouders. De slibaanvoer vanuit waterschap Limburg (WL) is hoger dan overeengekomen bij toetreding. De hiermee gemoeide extra kosten voor externe verwerking komen volledig ten laste van WL. Ten opzichte van de begroting 2025 zijn in het basis scenario van de begroting van 2026 de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Uitgangspunten:	B2025	B2026
Algemene prijsindex	3%	3%
rente %	2%	3%
Capaciteit in tonnen	419.000	405.000
Beschikbaarheid	93,5%	90,1%
Doorzet	13,13	13,15
Aangeleverd zuiveringsslib in tonnen	448.740	454.166
Afschrijving t/m het jaar	2037	2047
Personeelsbestand in fte's	55,40	60,70
Kilometerheffing	Nee	Ja
Project upgrade lijn 1+4	Ja, in 2028	Ja, in 2027
Project zwavelterugwinning	Nee	Nee
Project fosfaatterugwinning	Nee	Nee
Project stikstofterugwinning	Nee	Nee

De impact van de speerpuntprojecten, waarover nog geen definitief besluit is genomen, is verwerkt in de diverse scenario's van de meerjarenbegroting.

2 Doelstellingen & uitgangspunten

N.B. De begroting 2026 en de bijbehorende meerjarenraming is opgesteld door een zo goed mogelijk inschatting te maken van de (toekomstige) ontwikkelingen. Gezien de huidige (markt)omstandigheden is het meer dan ooit onzeker of doelstellingen en uitgangspunten daadwerkelijk gerealiseerd kunnen en gaan worden. In onderstaand document is zo duidelijk mogelijk aangegeven welke doelstellingen en uitgangspunten zijn gehanteerd. Afwijkingen hierop gedurende 2026 zullen gerapporteerd worden via de gebruikelijke kwartaalrapportages. In de tabellen in het document worden jaartallen aangeduid met bijvoorbeeld W2024, P2025 en B2026. Dit betekent respectievelijk: Werkelijk 2024, Prognose 2025 (o.b.v. laatste kwartaal-rapportage 2025) en Begroting 2026.

2.1 Doelstellingen 'EXCELLENTE DIENSTVERLENER'

2.1.1 Optimaliseren ketensamenwerking

Realisatie van de KRW in 2027 en de aankomende EU Richtlijn Stedelijk Afvalwater gaan er voor zorgen dat de kwantiteit en kwaliteit van het zuiveringsslib zal wijzigen. Een schoner effluent uit de RWZI's zal over het algemeen zorgen voor een toenemende vervuilingsgraad van het zuiveringsslib. Dit heeft effect op de gehele afvalwater- en slibketen en daarom is samenwerking in de keten cruciaal om tijdig te kunnen inspelen op deze effecten. Deze taak ligt bij het Strategisch Ketenoverleg (SKO) waarin alle aandeelhouders en SNB samenwerken.

Hoeveelheden zuiveringsslib

Voor 2026 wordt onderstaande aanvoer verwacht op basis van de meeste recente schattingen van de aandeelhouders. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) laat nu nog een deel van haar zuiveringsslib verwerken door een andere verwerker. Vanaf 2027 neemt SNB deze verwerking over. WL laat nu ook nog een deel van het zuiveringsslib elders verwerken, conform afspraken die hierover zijn gemaakt bij de toetreding van WL als aandeelhouder in SNB. Vanaf 2028 neemt SNB de volledige verwerking over. De overeenkomst tussen SNB en Wetterskip Fryslân (WF) loopt eind 2026 af en wordt niet meer verlengd.

Verwachte slibaanvoer

In ton ontwaterd slib	W2024	B2025	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Waterschap Aa en Maas	73.839	76.280	76.601	77.581	78.745	78.745	78.745	78.745
Waterschap Brabantse Delta	69.712	68.390	72.076	68.722	66.952	66.952	66.952	66.952
Waterschap De Dommel	57.977	58.160	59.953	61.161	60.639	60.697	63.619	63.619
Waterschap Scheldestromen	26.430	24.380	24.987	24.987	25.478	25.478	25.478	25.478
Waterschap Vechtstromen	45.429	48.500	50.000	53.000	56.000	56.000	56.000	56.000
Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden	57.114	55.550	55.550	73.105	73.837	74.575	75.321	75.321
Waterschap Limburg	27.276	37.400	45.000	96.131	111.359	111.349	111.359	111.359
Totaal Aandeelhouders	**357.776**	**368.660**	**384.166**	**454.687**	**473.009**	**473.795**	**477.473**	**477.473**
Wetterskip Fryslan	68.168	70.000	70.000	-	-	-	-	-
Overige externe klanten	4.167	-	-	-	-	-	-	-
Totale verwachte aanvoer	**430.111**	**438.660**	**454.166**	**454.687**	**473.009**	**473.795**	**477.473**	**477.473**

Kwaliteit van het zuiveringsslib

De samenstelling van het zuiveringsslib heeft invloed op de prestaties van de SVI. Een belangrijke factor daarin is de verhouding energie/water. Deze verhouding is bepalend voor de uiteindelijke verwerkingscapaciteit van de SVI en hoeveel energie SNB kan opwekken. In de komende jaren is de verwachting dat deze verhouding stabiel blijft. Deze verhouding ligt echter ongeveer 5%-10% lager dan in het verleden, doordat er meer zuiveringsslib wordt vergist om biogas te produceren. De verwachte verwerkingscapaciteit en energieproductie zijn op deze verhouding aangepast.

Verhouding energie/water

	W2024	B2025	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Droge stof[1]	23,90	23,81	23,73	24,47	24,52	24,52	24,54	24,54
Organische stof (o.s.)[2]	15,7	16,1	15,8	15,7	15,8	15,8	15,8	15,8
Verhouding o.s./water	0,207	0,211	0,207	0,208	0,209	0,209	0,209	0,209
Stookwaarde	21,9	21,9	21,9	21,9	21,9	21,8	21,8	21,8
Verhouding energie/water	4,6	4,6	4,5	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6

1) % per ton ontwaterd zuiveringsslib en 2) % organische stof per ton ontwaterd zuiveringsslib.

Een andere ontwikkeling als gevolg van de toenemende vergisting van zuiveringsslib, is de toename van het stikstofgehalte met circa 25% ten opzichte van 10 jaar geleden. Daarnaast blijft er meer stikstof in de vorm van ammonia achter in het water dat mee wordt gevoerd met het zuiveringsslib. Bij SNB zorgt dit voor een toename van het ammoniagehalte in het afvalwater, dat ontstaat bij het voordrogen van het zuiveringsslib. In 2025 is daarom de afvalwaterzuivering van SNB omgebouwd van SBR naar MBR. Hiermee is de stikstofverwijderingscapaciteit in de zuivering verdubbeld. De externe verwerkingskosten van het afvalwater zullen hierdoor in 2026 dalen.

2.1.2 Continue en betrouwbare verwerking

SNB streeft naar een betrouwbare en beschikbare SVI om zo de continuïteit van het zuiveren van afvalwater niet in gevaar te brengen. Om dit te bewerkstellingen, wordt preventief risicogestuurd onderhoud uitgevoerd op de SVI. Daarnaast dienen knelpunten die ontstaan door wijzigingen in de kwaliteit van het zuiveringsslib, weggenomen te worden.

Verwerkings- en opslagcapaciteit

(ton ontwaterd slib)	B2025	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Verwachte capaciteit SVI*	**419.000**	**415.000**	**428.000**	**455.000**	**454.000**	**454.000**	**454.000**
Ruimte robuuste capaciteit	-10.000	-10.000	-11.000	-11.000	-11.000	-11.000	-11.000
Gezonde capaciteit SVI**	**409.000**	**405.000**	**417.000**	**444.000**	**443.000**	**443.000**	**443.000**
Gezonde opslagcapaciteit	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000
Incidenten opslag***	-	-	-	-	-	-	-
Totale opslag	**16.000**	**16.000**	**16.000**	**16.000**	**16.000**	**16.000**	**16.000**

*De verwachte capaciteit is gebaseerd op de verwachte doorzet per uur x de verwachte beschikbare bedrijfsuren. Bij het bepalen van de bedrijfsuren is gekeken naar de benodigde stilstand in verband met regulier onderhoud, en historische stilstand in verband met storingen. **Ten opzichte van de verwachte verwerkingscapaciteit is ruimte ingebouwd waardoor een gezonde bedrijfsmatige verwerkingscapaciteit ontstaat die eventuele onverwachte bedrijfsvoering technische zaken kan opvangen. ***Deze opslag is alleen geschikt voor vergist zuiveringsslib uit traditionele vergistingsinstallaties. Het vergiste zuiveringsslib vanuit de Energiefabrieken geeft een hogere geurbelasting, evenals onvergist zuiveringsslib. De omvang van deze opslag is vanaf 2026 niet meer beschikbaar.

Gezonde bedrijfsmatige verwerkings- en opslagcapaciteit

Een gezonde bedrijfsmatige capaciteit is nodig om fluctuaties aan de aanvoerkant en aan de eindverwerkingskant op te kunnen vangen. Vanuit de Unie van Waterschappen is in het Robuust Plan Slibverwerking afgesproken om hiervoor 5% capaciteit aan te houden. SNB doet dit door verwerkingscapaciteit vrij te houden in de SVI (zie hierboven) in combinatie met 16.000 ton aan opslagcapaciteit op eigen terrein. Een grotere overloop is niet te realiseren om een inefficiënte verwerking te voorkomen. De SVI is gebaat bij vollast bedrijf.

Betrouwbaarheid en beschikbaarheid van de SVI

De beschikbaarheid van de SVI is begroot op 90%. Dit is lager dan voorgaande jaren. Dit heeft te maken met een langere stilstand voor lijn 1 in verband met het vervangen van de stoomketel in het vierde kwartaal van 2026 (onderdeel upgrade lijn 1 en 4). Voor onderhoud wordt uitgegaan van een stilstandtijd van 5,5% en voor storingen wordt uitgegaan van 2,5%. Ten aanzien van de betrouwbaarheid wordt ingezet op een inspectief en preventief onderhoudsprogramma met als uitgangspunt een gebruiksduur van de SVI van 50 jaar (tot en met 2047). In paragraaf 5.1 zijn de overige vervangingsinvesteringen opgenomen die nodig zijn om de betrouwbaarheid en de beschikbaarheid van de SVI te garanderen.

In aanvulling hierop is in 2025 het verbeterprogramma VBKSVI (Verbetering Beschikbaarheid & Kostenbeheersing SVI) opgezet die er voor moet gaan zorgen dat de beschikbaarheid van de SVI en de onderhoudskosten op een stabiel niveau blijven.

Doorzet

De verwachte verwerkingscapaciteit is buiten het aantal bedrijfsuren afhankelijk van de doorzet. In de begroting 2026 is rekening gehouden met een doorzet van 13,15 ton ontwaterd zuiveringsslib per lijnuur. Het doel is om de doorzet in een aantal jaren naar het niveau van 14 ton per lijnuur te krijgen. Hiervoor is het verbeterprogramma VDSVI (Verbetering Doorzet SVI) opgezet. Dit programma moet leiden naar een stabielere en hogere slibdoorzet. De eerste zaken die worden aangepakt zijn: a) het mechanisch transport in de slibdrogers verbeteren (afgerond in 2025), b) verbetering bunkermanagement (geïntroduceerd in 2025), en c) verhogen lagedrukstoom verhoogd van 4 naar 6 bar ten behoeve van de slibdrogers (realisatie in 2026). Verder wordt er verkend of het mogelijk is om het verbrandingsproces te automatiseren met behulp van AI.

Slibaanvoer versus verwerking

Op basis van bovenstaande aanvoerprognoses en de verwachte verwerkingscapaciteit van de SVI is onderstaand overzicht opgesteld.

Overzicht ontwikkeling slibvoorraad

(ton ontwaterd slib)	W2024	P2025	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Beginvoorraad	10.746	9.274	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Slibaanvoer	430.584	448.747	454.166	454.687	473.009	473.795	477.473	477.473
Verwerkingscapaciteit	-417.234	-414.848	-405.000	-417.000	-444.000	-443.000	-443.000	-443.000
Externe verwerking	-14.822	-25.327	-49.166	-37.687	-29.009	-30.795	-34.473	-34.473
Eindvoorraad	**9.274**	**17.846**	**10.000**	**10.000**	**10.000**	**10.000**	**10.000**	**10.000**

In het SKO wordt gekeken naar mogelijkheden om deze externe verwerking te vermijden. Hierbij wordt gekeken naar de afname van zuiveringsslib door verdere vergisting op de RWZI's en het ontwikkelen van een innovatieve verwerkingsinstallatie (spoor 3: innovatieve scout).

2.1.3 Minimale milieubelasting slibverwerking

SNB streeft naar een zo laag mogelijke milieubelasting voor het transport en de verwerking van het zuiveringsslib. Net als de aandeelhouders, zie de diverse bestuursakkoorden, zet SNB in op een energie- en CO_2-neutraliteit. SNB wil dit bereiken door efficiënter gebruik te maken van de bestaande SVI (spoor 1) en deels door aanpassingen c.q. door de bestaande SVI uit te bouwen (zie spoor 2).

Energie

Voor de verwerking van zuiveringsslib is energie nodig, maar tegelijkertijd levert dezelfde verwerking ook energie op. SNB richt zich al sinds de start van de bedrijfsvoering op een verlaging van haar energieverbruik en het zo efficiënt mogelijk produceren van duurzame elektriciteit. Vanaf 2005 meet SNB haar energieverbruik en -productie door middel van een energieverbruiksindex. Vanaf 2005 is de index gedaald met circa 90%. SNB streeft naar een index van 0 (=energieneutraal). Momenteel zit SNB rond een index van 6% tot 10%. Dit wordt ook voor 2026 verwacht. Na realisatie van de upgrade van lijn 1 en 4 in 2027 zal er sprake zijn van een energie overschot.

Verbruik hulpstoffen

Voor de verwerking van zuiveringsslib heeft SNB hulpstoffen nodig. De vier belangrijkste hulpstoffen die SNB gebruikt zijn zoutzuur, natronloog, kalksteen/krijt en adsorbens. De inzet van deze hulpstoffen is nodig om emissies naar water en lucht te verkleinen. Het verbruik is grotendeels afhankelijk van de samenstelling van het zuiveringsslib.

Overzicht verbruik hulpstoffen

	Eenheid	W2023	W2024	B2025	P2025	B2026
Natronloog (NaOH; 50%)	kg/ton slib	11,8	11,5	11,5	12,5	11,5
Zoutzuur (HCl; 30%)	kg/ton slib	7,6	7,5	7,0	5,9	6,0
Kalk en krijtmengsel	kg/ton slib	24,7	23,4	25,0	23,4	24,0
Verse adsorbens	kg/ton slib	1,8	1,8	1,8	1,3	1,7
Overige hulpstoffen	kg/ton slib	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	**kg/ton slib**	**45,9**	**44,2**	**45,3**	**43,1**	**43,2**

In de afgelopen jaren is een stijging waarneembaar van een aantal stoffen (stikstof en zwavel) in het zuiveringsslib. Het gevolg hiervan is dat het verbruik van hulpstoffen toeneemt.

Productie en afzet van reststoffen

Tijdens de verwerking van zuiveringsslib ontstaat er een aantal vaste reststoffen, waarvan de belangrijkste in onderstaande tabel zijn weergegeven. In verband met het nieuwe mengsel kalk/krijt is de productie van wervelbedzand en vliegas in 2024 toegenomen. Verder onderzoek in 2025 naar een ander, effectiever mengsel loopt, waardoor ook de productie van reststoffen kan afnemen.

Overzicht reststoffen

	Eenheid	W2023	W2024	B2025	P2025	B2026
Vliegas	kg/ton slib	88,6	93,0	93,0	85,5	90,0
Indampzout	kg/ton slib	4,4	4,8	4,3	5,3	5,0
Wervelbedzand	kg/ton slib	6,3	6,1	6,0	5,1	5,0
Beladen adsorbens	kg/ton slib	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Overig afval	kg/ton slib	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	**kg/ton slib**	**99,4**	**104,0**	**103,3**	**95,9**	**100,0**

SNB stelt zich tot doel deze reststoffen zo veel mogelijk te hergebruiken, bij voorkeur als grondstof. Momenteel worden de reststoffen vooral ingezet als vulstof in asfalt en beton, als ondergrond voor wegenbouw en om grondverzakking van Duitse zoutmijnen te voorkomen. Verder wordt een deel van het indampzout omgezet in soda voor gebruik in de glasindustrie. Voor de verdere ontwikkelingen op het gebied van omzetting van afvalstoffen naar grondstoffen wordt verwezen naar paragraaf 2.2.

Overzicht hergebruik reststoffen als grondstoffen

	Eenheid	W2023	W2024	B2025	P2025	B2026
Hergebruik als grondstof	% tot. afval	91,6	94,1	92,4	94,7	95,0
Hergebruik van fosfaat	% tot. as	0,9	5,7	15,8	6,2	0,0

Het hergebruik van fosfaat betreft incidentele leveringen aan een derde partij. Omdat het om incidenten gaat is deze post voor 2026 niet begroot.

Emissies naar lucht en water

Naast vaste reststoffen ontstaan tijdens de verwerking ook afvalwater (wateremissies) en rookgassen (luchtemissies). De afgelopen jaren is vooral ingezet op het verlagen van de vervuiling van het afvalwater door het verbeteren van de werking van de biologische afvalwaterzuivering.

SNB streeft er naar om fossiel CO_2-neutraal zuiveringsslib te verwerken. Op dit moment stoot SNB jaarlijks 30.000 ton fossiele CO_2 uit (scope 1 en 2). Met OMYA is een overeenkomst gesloten voor het leveren van CO_2 voor gebruik in hun productieproces voor een witmaker voor papier. Feitelijk wordt dan CO_2 opgeslagen in papier. Maximaal kan OMYA 25.000 ton afnemen. Dit is in de afgelopen jaren echter niet gebeurd vanwege een verlaagde productie bij OMYA.

2.1.4 Robuuste organisatie

Dit ondernemingsplan kan alleen succesvol worden uitgevoerd wanneer er een robuuste organisatie achter staat. SNB zorgt daarom op basis van een strategisch personeelsplanning voor het behoud en de uitbouw van relevante kennis en ervaring in de organisatie, met voldoende en tijdige instroom van jong talent en ervaren krachten op sleutelposities. Dit is van belang gezien de uitstroom van personeel wegens pensionering in de komende jaren. Daarnaast zal de personeelsformatie worden aangepast als veranderende taken daarom vragen. Hierin wordt ook het personeel betrokken dat nodig is om de doelstellingen uit spoor 2 en 3 te realiseren. Dit vraagt tevens om goed werkgeverschap door het bieden van een stimulerende, gezonde en veilige werkomgeving, waar medewerkers met plezier werken.

Afhankelijk van de mogelijkheden en keuzes die in de komende jaren gemaakt worden in spoor 2 'duurzame ketenbouwer', zal de formatie waarschijnlijk nog verder gaan groeien. In onderstaand overzicht is daarmee nog geen rekening gehouden; overigens wel in de doorrekening van bepaalde projecten. Verder is er rekening mee gehouden dat op basis van de strategische personeelsplanning eerder nieuwe medewerkers worden aangetrokken, om het verlies aan kennis en ervaring bij pensionering van medewerkers op te vangen. Zo houdt SNB er rekening mee dat binnen de afdeling Procesvoering 2 tot 3 jaar nodig is om een operator bekend te laten raken met alle facetten van de SVI. Verder is voorzien in de uitbreiding van het managementteam met een manager engineering & projecten.

Overzicht personeelsformatie

	W2024	P2025	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Benodigde formatie (in FTE)	52,8	53,5	60,7	60,7	60,7	61,7	60,7	360,7
Standaard formatie (in FTE)	52,4	52,8	56,7	56,7	56,7	56,7	56,7	56,7

Ook in 2026 wordt ingezet op het verder verbeteren van een gezonde en veilige werkomgeving door gerichte investeringen te doen. Bijvoorbeeld het vergroten van de machineveiligheid, veiligheids-bewustzijnsprogramma's en dergelijke. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is het op orde krijgen van de huisvesting zodat deze weer volledig voldoet aan alle daaraan te stellen eisen. In de begroting en meerjarenraming is rekening gehouden met een ziekteverzuim van 4% en een LTI (ongevallenindex) van 0.

2.2 Doelstellingen 'DUURZAME KETENBOUWER'

2.2.1 Realiseren fosfaatterugwinning

SNB blijft inzetten op het terugwinnen van fosfaat uit vliegas. Het voordeel van deze wijze van fosfaatterugwinning is dat er een relatief hoog rendement gehaald kan worden van meer dan 90%.

SNB wil/kan met dit project voor de aandeelhouders een belangrijke bijdrage leveren aan het Grondstoffenakkoord, de nieuwe/aankomende EU-Richtlijn Stedelijk Afvalwater en Zuiveringsslib en het Klimaatakkoord. Het doel is om in 2028 een fosfaatrecyclingfabriek te realiseren naast de bestaande SVI. Om de risico's rondom dit project te beperken voor SNB en de aandeelhouders wordt de fabriek samen met SusPhos, de technologieleverancier, gerealiseerd. De samenwerking tussen SNB en SusPhos heeft de naam S&S Feniks gekregen. In het voorjaar van 2026 wordt een voorstel gedaan aan de aandeelhouders om te investeren in deze fosfaatrecyclingfabriek.

2.2.2 Terugwinnen van stikstof uit zuiveringsslib als meststof

Door de toenemende biogasproductie op de RWZI's neemt het stikstofgehalte in het afvalwater dat ontstaat bij het voordrogen van het zuiveringsslib, steeds verder toe. SNB ziet mogelijk kansen om het stikstof in dit afvalwater om te zetten in een stikstofmeststof.

De huidige afvalwaterbehandeling van SNB is erop gericht stikstof in het afvalwater, dat vrijkomt bij het voordrogen van het zuiveringsslib, te vernietigen. Een aanzienlijk deel van het verwerkingstarief van SNB houdt verband met deze afvalwaterbehandeling. SNB ziet momenteel kansen om de stikstof in de vorm van ammoniumsulfaat of -nitraat terug te winnen uit het afvalwater, waarbij het sulfaat of nitraat ingezet kan worden als meststof door middel van een stikstofrecyclingfabriek. Ook met dit project kan/wil SNB voor de aandeelhouders een belangrijke bijdrage leveren aan het Grondstoffenakkoord en de nieuwe/aankomende EU-Richtlijn Stedelijk Afvalwater en Zuiveringsslib. SNB is in 2025 een aanbestedingsprocedure gestart voor het kiezen van een juiste technologie partner. SNB verwacht in 2026 aan de aandeelhouders een voorstel te kunnen doen voor een investering in een dergelijke fabriek.

2.2.3 Zwavelterugwinning

Zuiveringsslib is een zwavelrijke afvalstof. De zwavel komt tijdens de verwerking vrij in de vorm van zwaveldioxide (SO_2). SNB vangt de SO_2 af in de verbrandingsoven door kalk/krijt toe te voegen, en de rest in de rookgaswasser met behulp van natronloog. Dit is een inefficiënt proces. SNB onderzoekt nu de mogelijkheid om SO_2 volledig af te vangen in de rookgaswasser met terugwinning van zwavel in de vorm van gips en terugwinning van natronloog. Doel van dit project is een aanzienlijke reductie te realiseren op het verbruik van hulpstoffen (kalk/krijt en natronloog), reststoffen te reduceren (vliegas, bedaszand en indampzout) en een grondstof te produceren uit zwavel (gips).

In 2025 is een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar bovenstaand. Uit dit onderzoek blijkt dat de verwachte financiele voordelen tegenvallen en dat er nog een aantal belangrijke technische risico's verbonden zijn aan het terugwinnen van zwavel. In 2026 wordt nog bekeken of voor deze technische risico's een oplossing gevonden kan worden.

2.3 Doelstellingen 'INNOVATIEVE SCOUT'

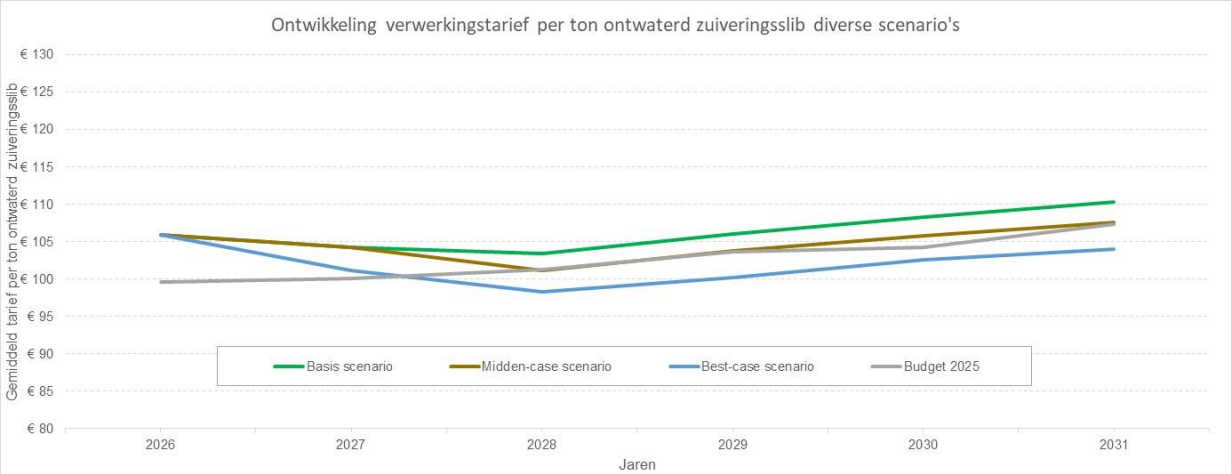
Het doel is om in samenwerking met de aandeelhouders via een gefaseerde aanpak een circulaire slibketen te ontwikkelen die de huidige SVI op termijn kan vervangen. Uiterlijk in 2037 dient een besluit genomen te worden over de vervanging van de huidige SVI. Door het gevoerde activabeheer kan de technische en economische gebruiksduur van de bestaande slibverwerkingsinstallatie van SNB verdubbeld worden van oorspronkelijk 25 jaar naar 50 jaar. Dat betekent dat uiterlijk in 2047 de SVI vervangen moet worden. De verwachting is dat circa 10 jaar nodig is voor locatiekeuze(s), vergunningverlening, aanbesteding, bouw en inbedrijfstelling.

Binnen spoor 3 wordt geen eigen research & development (R&D) gedaan, dat is aan kennisinstituten en technologiepartners. SNB richt zich op het verder ontwikkelen, toepassen en testen van technieken die in R&D-trajecten zijn ontwikkeld en gevalideerd. Dit betekent dat alleen nieuwe technieken die al TRL 6 (concept is bewezen in testomgeving) zijn, in ogenschouw worden genomen. Binnen spoor 3 zet SNB dus in op de ontwikkeling vanuit TRL 6 naar TRL 7 (concept bewezen in operationele omgeving) tot en met TRL 9 (concept marktrijp). SNB gaat in de komende jaren via een programmatische en geleidelijk groei van een of enkele innovatieve projecten naar een breed gedragen transitie richting een nieuwe, circulaire (eind)verwerkingstechniek. Dit betekent dat spoor 3 in de komende jaren nog los van de dagelijkse SNB operatie zal staan. De begeleiding en afstemming met de ontwikkelingen rondom de circulaire afvalwaterketen vindt plaats in het SKO.

2.4 Financiële doelstellingen

SNB streeft naar zo laag mogelijke verwerkingskosten voor haar aandeelhouders. Een gezonde balans tussen continuïteit, verwerkingskosten en duurzaamheid (milieu en mens) is hierbij het uitgangspunt evenals een gezonde liquiditeits- en solvabiliteitspositie.

Ontwikkeling gemiddeld aandeelhouderstarief per ton ontwaterd zuiveringsslib

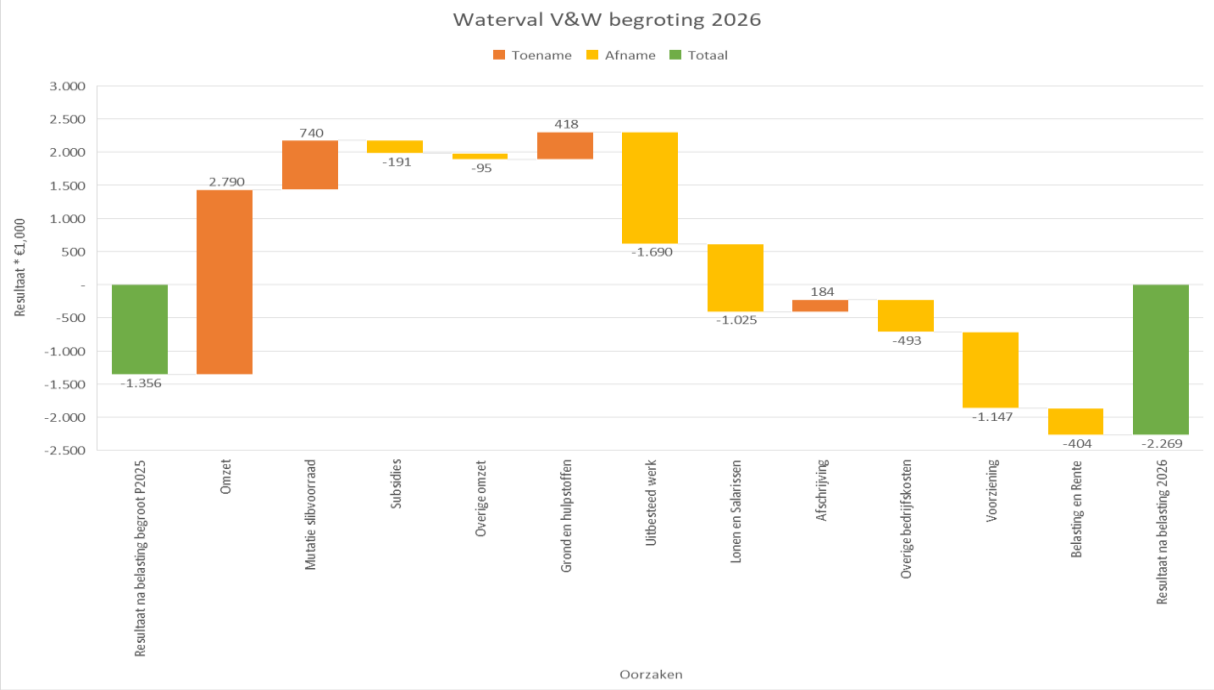
Als SNB de komende jaren in staat is voor haar aandeelhouders lagere tarieven in rekening te brengen dan de gangbare markttarieven, creëert SNB financiële waarde voor de aandeelhouders. In bovenstaande grafiek is weergegeven hoe het verwerkingstarief voor de aandeelhouders zich op basis van verschillende scenario's in de komende jaren zou kunnen ontwikkelen. In paragraaf 4.1 wordt nader ingegaan op deze scenario's. In de scenario's is rekening gehouden met een inflatiestijging van 3% in 2026 en 2027 en daarna met jaarlijks 2%. Daarnaast is voorzichtigheidshalve geen rekening gehouden met de ontvangst van SDE-subsidies voor het opwekken van duurzame energie. De huidige SDE-subsidie loopt overigens ook af in 2026-2028. SNB heeft in oktober 2025 een nieuwe aanvraag voor een SDE subsidie op warmte ingediend. Verder is in de scenario's vanaf 2026 rekening gehouden met € 0,75 per ton verwerkt zuiveringsslib van de aandeelhouders voor onderzoek en ontwikkeling in spoor 3 'innovatieve scout'. In de begroting 2026 en de meerjarenraming is rekening gehouden met een post onvoorzien van € 1.147.000.

3 Begroting 2026

Exploitatieoverzicht

Posten W&V (x € 1.000)	W2024	B2025	P2025	B2026	Verschil B26-P25	Verschil B26-W24
Omzet aandeelhouders	31.865	34.873	35.568	38.415	2.847	6.550
Omzet overige klanten	4.806	4.883	5.100	5.043	-57	237
Mutatie voorraad	103	-	-740	-	740	-103
Subsidies	492	-	191	-	-191	-492
Overige opbrengsten	-11	187	100	5	-95	16
Som der bedrijfsopbrengsten (A)	**37.255**	**39.943**	**40.219**	**43.463**	**3.244**	**6.208**
Kosten grond- en hulpstoffen	4.159	4.512	4.600	4.182	-418	23
Kosten uitbesteed werk	16.473	16.576	17.410	19.100	1.690	2.627
Lonen en salarissen	4.127	4.519	4.400	5.198	798	1.071
Sociale lasten	1.158	1.297	1.240	1.467	227	309
Afschrijving	2.680	3.023	2.550	2.366	-184	-314
Overige waardeverandering	-	-	-	-	-	-
Overige bedrijfskosten	10.218	9.893	10.650	11.143	493	925
Onvoorzien	-	996	-	1.147	1.147	1.147
Som der bedrijfslasten (B)	**38.815**	**40.816**	**40.850**	**44.603**	**3.753**	**5.788**
Saldo (A-B)	**-1.560**	**-873**	**-631**	**-1.140**	**-509**	**420**
Financiële baten en lasten	-296	-499	-575	-1.009	-434	-713
Resultaat voor belastingen	**-1.856**	**-1.372**	**-1.206**	**-2.149**	**-943**	**-293**
Vennootschapsbelasting	-123	-200	-150	-120	30	3
Resultaat na belastingen	**-1.979**	**-1.572**	**-1.356**	**-2.269**	**-913**	**-290**

- = minder en + = meer

Omzet aandeelhouders

In het verleden was de post omzet aandeelhouders de sluitpost van de begroting. In overeenstemming met fiscale voorwaarden aan de BTW-koepelvrijstelling worden vanaf 2021 niet alle kosten direct doorbelast via de omzet aan de aandeelhouders, maar loopt een deel via het resultaat waardoor er sprake is van een niet-sluitende begroting. Om een totaalbeeld te krijgen van de kosten voor de aandeelhouders is daarom onderstaande tabel opgesteld.

Overzicht kosten aandeelhouders

(x € 1.000)	W2024	B2025	P2025	B2026	Verschil B26-P25	Verschil B26-W24
Omzet	31.865	34.873	35.568	38.415	2.847	6.550
Resultaat na belastingen	-1.979	-1.572	-1.356	-2.269	-913	-290
Totaal kosten	33.844	36.445	36.924	40.684	3.760	6.840
Aanlevering slib (x 1.000 ton)	358	376	376	384	8	26
Verwerkingsprijs (€ p/ton)	**94,54**	**96,93**	**98,20**	**105,95**	**7,75**	**11,41**
Kostenindex (% t.o.v. '98)	96,4	98,8	100,1	108,0	7,9	11,6

- = minder en + = meer

Overzicht kosten per aandeelhouder

Begroting 2026 (x € 1.000)	Omzet	Resultaat	Kosten
Waterschap Aa en Maas	7.113	-429	7.542
Waterschap De Dommel	5.348	-386	5.734
Waterschap Brabantse Delta	6.982	-329	7.311
Waterschap Vechtstromen	5.438	-308	5.746
Waterschap Scheldestromen	2.405	-181	2.586
Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden	4.783	-318	5.101
Waterschap Limburg	6.346	-318	6.664
Totaal op jaarbasis	**38.415**	**-2.269**	**40.684**

Kosten per ton ontwaterd zuiveringsslib

Begroting 2026 (in €)	Omzet	Resultaat	Kosten
Waterschap Aa en Maas	92,86	-5,60	98,46
Waterschap De Dommel	89,20	-6,44	95,64
Waterschap Brabantse Delta	96,87	-4,57	101,44
Waterschap Vechtstromen	108,76	-6,17	114,92
Waterschap Scheldestromen	96,24	-7,24	103,48
Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden	86,09	-5,72	91,81
Waterschap Limburg	141,03	-7,06	148,09

Bovenstaande verrekening is in overeenstemming met de dienstverleningsovereenkomst tussen de aandeelhouders en SNB, waarbij rekening wordt gehouden met de fiscale voorwaarden aan de BTW-koepelvrijstelling. *Dit staat los van de afspraken die de aandeelhouders onderling met elkaar gemaakt hebben over de onderlinge verdeling van de kosten van SNB, die zijn opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst*.

In bovenstaande verrekening is rekening gehouden met de extra kosten voor externe verwerking voor Waterschap Limburg. In 2024 is besloten om extra slib voor waterschap Limburg te verwerken. Doordat SNB zelf geen capaciteit heeft moet dit tegen hogere kosten extern worden verwerkt. Deze hogere kosten worden doorbelast aan Waterschap Limburg en niet onderling tussen de aandeelhouders verdeeld.

Omzet overige klanten

Door de komst van twee nieuwe aandeelhouders in 2023 neemt de omzet van de overige klanten af om de verwachte slibaanvoer in balans te brengen met de verwerkingscapaciteit.

Subsidies
SNB ontvangt jaarlijks SDE++ subsidie voor het opwekken van duurzame elektriciteit via biomassa en zon, en warmtelevering uit biomassa. De hoogte van de subsidie is afhankelijk van de hoogte van de energieprijzen en de hoeveelheid opgewekte duurzame energie ofwel in formulevorm: (maximum subsidiebedrag -/- gemiddelde energieprijs) x hoeveelheid opgewekte duurzame energie. Met de SDE-subsidie compenseert de rijksoverheid de zogenaamde onrendabele top voor investeringen in duurzame energie. Gezien de onzekerheid rondom de ontwikkeling van de energieprijzen is in overleg met de aandeelhoudersvergadering besloten om in de begroting 2026 en het meerjarenplan geen SDE-subsidie meer te begroten.

Overige opbrengsten
De overige opbrengsten zijn voor 2026 ten opzichte van de prognose 2025 lager ingeschat. Door de ombouw van lijn 1 en 4 zal er een aantal weken geen elektriciteit geproduceerd worden. De verwachting is dat in 2026 netto geen terug levering aan het net plaatsvindt.

Specificatie overige opbrengsten

Omschrijving (x € 1.000)	W2024	B2025	P2025	B2026	Verschil B26-P25	Verschil B26-W24
Levering CO_2	0	0	0	0	0	0
Levering elektriciteit	0	182	175	0	-175	0
Diversen	-11	5	5	5	0	16
Totaal	**-11**	**187**	**180**	**5**	**-175**	**16**

Kosten grond- en hulpstoffen
In de begroting 2026 is rekening gehouden met een prijs voor elektriciteit (p/kWh) van € 0,103 en met een prijs voor gas (p/m^3) van € 0,464. De energieprijzen in 2025 zijn dalende ten opzichte van 2024. De energieprijzen in de begroting 2026 zijn gebaseerd op het prijspeil juli 2025. In de begroting 2026 is uitgegaan van gelijkblijvende prijzen voor natronloog en andere grond – en hulpstoffen t.o.v. de laatst bekende prijzen in 2025.

Specificatie kosten grond- en hulpstoffen

Omschrijving (x € 1.000)	W2024	B2025	P2025	B2026	Verschil B26-P25	Verschil B26-W24
Verbruik gas, water en elektra	1.008	1.110	1.400	942	-458	-66
Verbruik hulpstoffen	3.151	3.402	3.200	3.240	40	89
Totaal	**4.159**	**4.512**	**4.600**	**4.182**	**-418**	**23**

- = minder en + = meer

Kosten uitbesteed werk
Op basis van de ontwikkeling in slibaanvoer en –verwerkingscapaciteit wordt verwacht dat in 2026 zuiveringsslib extern verwerkt moet te worden. De kosten voor uitbesteed onderhoud voor 2026 liggen in lijn met de prognose 2025. De ervaring uit voorgaande jaren leert, dat externe opslag noodzakelijk is indien er ook sprake is van externe verwerking. In de begroting is rekening gehouden met de invoering van de kilometerheffing op transprot per 1 juli 2026.

Specificatie kosten uitbesteed werk

Omschrijving (x € 1.000)	W2024	B2025	P2025	B2026	Verschil B26-P25	Verschil B26-W24
Afzet reststoffen	7.126	6.450	6.880	5.943	-937	-1.183
Slibverwerking elders	1.753	2.853	2.330	4.850	2.520	3.097
Uitbesteed onderhoud	2.385	1.900	2.250	2.200	-50	-185
Transport	4.688	5.073	5.150	5.707	557	1.019
Externe opslag	521	300	800	400	-400	-121
Totaal	**16.473**	**16.576**	**17.410**	**19.100**	**1.690**	**2.627**

- = minder en + = meer

Lonen, salarissen en sociale lasten

De salarissen en sociale lasten nemen toe door marktconforme salarisverhoging, invulling van de openstaande vacatures in 2026 en een uitbreiding van personeelsformatie (zie paragraaf 2.1.4). Tevens is rekening gehouden met een verwachte stijging van de pensioenlasten in de komende jaren conform de verwachtingen van het pensioenfonds.

Afschrijvingen

In 2025 hebben de aandeelhouders ingestemd met de het speerpuntproject ‘upgrade lijn 1 + 4’. Met dit project is een gebudgetteerde investering gemoeid van € 26,2 miljoen (prognose november is € 21 miljoen). In relatie tot de huidige boekwaarde van de SVI, € 36,5 miljoen (per 31 december 2024), is dit een significante ontwikkeling. De verslaggevingsregels schrijft voor dat bij gewijzigde omstandigheden of bij nieuwe informatie een herbeoordeling van de afschrijvingsduur moet plaatsvinden. Op basis van deze beoordeling in overleg met de accountant is de afschrijvingsduur verlengd van 2037 naar 2047. Deze verlenging draagt tevens bij aan het creëren van een stabiel verwerkingstarief.

Overige bedrijfskosten

Uitsplitsing overige bedrijfskosten

Omschrijving (x € 1.000)	W2024	B2025	P2025	B2026	Verschil B26-P25	Verschil B26-W24
Overige personeelskosten	783	762	760	848	88	65
Inhuur personeel	341	100	200	200	-	-141
Overige onderhoudskosten	2.493	1.980	2.500	2.550	50	57
Kantoorkosten	350	370	370	365	-5	15
Verzekeringen	919	900	920	950	30	31
Niet terugvorderbare BTW	4.305	4.400	4.600	4.930	330	625
Ontwikkelingskosten (R&D)	232	476	320	484	164	252
Algemene kosten	795	905	980	816	-164	21
Totaal	**10.218**	**9.893**	**10.650**	**11.143**	**493**	**925**

- = minder en + = meer

Financiële baten en lasten

Het rentepercentage op de bestaande leningen is bekend en verwerkt onder de financiële baten en lasten. Rente op nieuw aan te trekken leningen is nog niet bekend, en in de huidige economische situatie moeilijk voorspelbaar. Er is in de begroting rekening gehouden met een gemiddeld rentepercentage van 3%.

Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting wordt bepaald door het vaststellen van het fiscale resultaat over de belaste activiteiten van SNB op basis van een kost-plus methode, rekening houdend met een marktconforme winstmarge. Behoudens de slibverwerkingsactiviteiten voor de aandeelhouders zijn alle overige activiteiten belast.

4 Meerjarenraming 2027 – 2031

4.1 Inleiding

Net als in voorgaande begrotingen is er voor gekozen om voor de meerjarenraming enkele scenario's door te rekenen en te presenteren. Op deze wijze kunnen de kosten van de slibverwerking beter worden gemanaged en ontstaat er meer inzicht in welke effecten bepaalde besluiten en wijzigingen hebben op de kosten. Onderstaande scenario's zullen in de komende jaren nog wijzigen, afhankelijk van verder onderzoek, realisatie, nieuwe uitgewerkte plannen en nieuwe inzichten. De verschillen in scenario's bestaan in het kort uit:

Basis scenario (Basis)
In dit scenario gaan we uit van een voortzetting van de huidige situatie, inclusief het realiseren van project upgrade lijn 1 en 4 en de afschrijvingstermijn van de gehele SVI op 2047.

Midden scenario (Midden)
Het Midden scenario is het basisscenario waarbij ook de fosfaatrecyclingfabriek gerealiseerd wordt.

Best case scenario (Best)
Gelijk aan het midden case scenario maar dan in een situatie waarin meerdere projecten gerealiseerd worden, zoals de stikstofrecyclingfabriek en het project optimalisatie SO_2-afvang. Tevens wordt er in dit scenario rekening gehouden met de realisatie van de energiefabriek Nieuwegein.

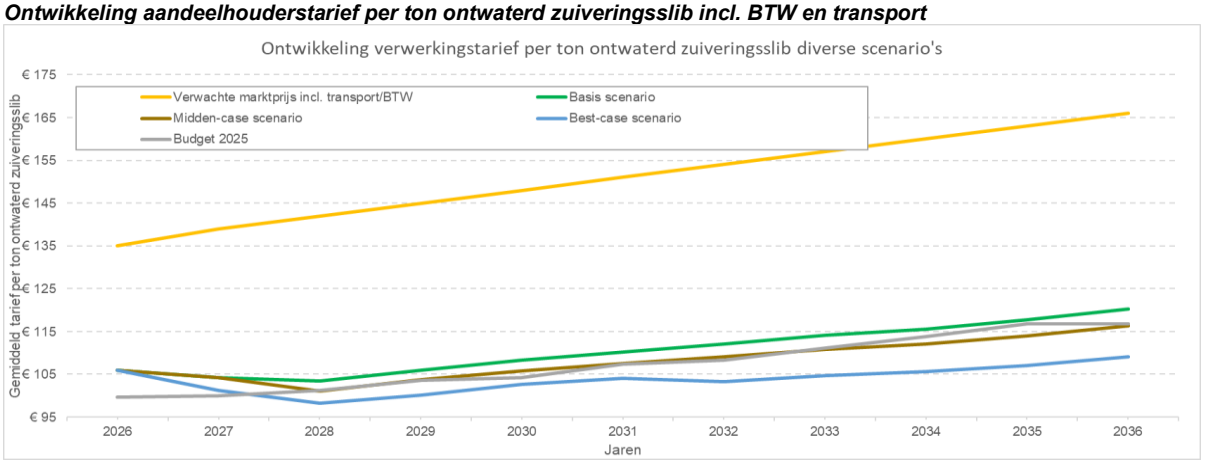
Overzicht projecten en uitgangspunten per scenario

Projecten SNB	Jaar	Basis	Midden	Best
Fosfaatrecyclingfabriek	2028	o	o	o
Stikstofrecyclingfabriek	2029	o	o	o
Zwavelrecyclingfabriek	2027	o	o	o

o = opgenomen en o = niet opgenomen

In onderstaande grafiek en tabel is aangegeven welk effect deze scenario's hebben op het gemiddelde verwerkingstarief per ton ontwaterd zuiveringsslib. Welk scenario de waterschappen kunnen gebruiken in hun eigen meerjarenraming, is aan de waterschappen zelf. SNB stelt zich als doel overeenkomstig het ondernemingsplan om uiteindelijk het best case scenario te verwezenlijken, maar het is niet zeker dat dit scenario (volledig) gerealiseerd kan worden. Er zijn namelijk verschillende, met name externe, factoren die van invloed zijn op de uiteindelijke realisatie. SNB kan deze factoren maar ten dele beïnvloeden.

Ontwikkeling aandeelhouderstarief per ton ontwaterd zuiveringsslib incl. BTW en transport

Gemiddelde kosten aandeelhouders verschillende toekomstscenario's per ton ontwaterd zuiveringsslib

In € per ton ontwaterd zuiveringsslib	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Verwachte marktprijs incl. transport/BTW	135,00	139,00	142,00	145,00	148,00	151,00
Basis scenario	105,90	104,27	103,42	105,96	108,26	110,25
Midden-case scenario	105,90	104,27	101,13	103,80	105,83	107,58
Best-case scenario	105,90	101,18	98,26	100,14	102,56	104,05
Verschil basis met verwachte marktprijs	-29,10	-34,73	-38,58	-39,04	-39,74	-40,75
Verschil basis met midden case	-	-	2,29	2,16	2,43	2,67
Verschil basis met best-case	-	3,09	5,16	5,82	5,70	6,20

- = lagere kosten basis scenario en + = hogere kosten basis scenario

4.2 Basis scenario

Exploitatieoverzicht basis scenario

(x € 1,000)	W2024	P2025	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Omzet aandeelhouders	31.865	35.568	38.415	48.113	49.520	50.822	52.318	53.281
Omzet overige klanten	4.806	5.100	5.043	-	-	-	-	-
Mutatie voorraad	103	-740	-	-	-	-	-	-
Subsidies	492	191	-	-	-	-	-	-
Overige opbrengsten	-11	100	5	705	600	618	629	641
Som der bedrijfsopbrengsten (A)	**37.255**	**40.219**	**43.463**	**48.818**	**50.120**	**51.440**	**52.947**	**53.922**
Kosten grond- en hulpstoffen	4.159	4.600	4.182	4.186	4.506	4.586	4.678	4.774
Kosten uitbesteed werk	16.473	17.410	19.100	19.000	19.359	19.903	20.701	21.089
Lonen en salarissen	4.127	4.400	5.198	5.424	5.570	5.747	5.867	6.008
Sociale lasten	1.158	1.240	1.467	1.530	1.572	1.621	1.657	1.696
Afschrijving	2.680	2.550	2.366	3.275	3.417	3.627	3.741	3.821
Overige waardeverandering	-	-	-	-	-	-	-	-
Overige bedrijfskosten	10.218	10.650	11.143	12.195	12.421	12.654	12.940	13.147
Onvoorzien	-	-	1.147	1.201	1.277	1.299	1.324	1.348
Som der bedrijfslasten (B)	**38.815**	**40.850**	**44.603**	**46.811**	**48.122**	**49.437**	**50.908**	**51.883**
Saldo (A-B)	**-1.560**	**-631**	**-1.140**	**2.007**	**1.998**	**2.003**	**2.039**	**2.039**
Financiële baten en lasten	-296	-575	-1.009	-1.252	-1.348	-1.335	-1.360	-1.348
Resultaat voor belastingen	**-1.856**	**-1.206**	**-2.149**	**755**	**650**	**668**	**679**	**691**
Vennootschapsbelasting	-123	-150	-120	-50	-50	-50	-50	-50
Resultaat na belastingen	**-1.979**	**-1.356**	**-2.269**	**705**	**600**	**618**	**629**	**641**

De belangrijkste ontwikkelingen in de opbrengsten en kosten worden hieronder nader toegelicht.

Omzet aandeelhouders

De post omzet aandeelhouders is op basis van de laatst bekende prognoses van slibaanvoer.

Omzet aandeelhouders basis scenario

(x € 1.000)	W2024	P2025	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Waterschap Aa en Maas	5.977	6.978	7.113	7.661	7.794	7.991	8.171	8.322
Waterschap De Dommel	5.140	5.757	5.348	5.802	5.762	5.915	6.339	6.457
Waterschap Brabantse Delta	6.567	6.675	6.982	7.082	6.907	7.083	7.246	7.380
Waterschap Vechtstromen	4.607	4.317	5.438	6.127	6.501	6.657	6.803	6.928
Waterschap Scheldestromen	2.414	2.300	2.405	2.556	2.612	2.677	2.738	2.788
Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden	4.332	5.548	4.782	6.660	6.743	6.981	7.208	7.341
Waterschap Limburg	2.828	3.993	6.346	12.225	13.202	13.518	13.813	14.065
Totale omzet aandeelhouders	**31.865**	**35.568**	**38.415**	**48.113**	**49.520**	**50.822**	**52.318**	**53.281**

Gemiddeld aandeelhouderstarief basis scenario

	W2024	P2025	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Omzet (x € 1.000)	31.865	35.568	38.415	48.113	49.520	50.822	52.318	53.281
Resultaat na belastingen (x €1.000)	-1.979	-1.356	-2.269	705	600	618	629	641
Totale kosten (x € 1.000)	**33.844**	**36.924**	**40.684**	**47.409**	**48.921**	**50.205**	**51.690**	**52.641**
Aanlevering slib (x 1.000 ton)	358	376	384	455	473	474	477	477
Tarief p/t slib (in €)	**94,60**	**98,20**	**105,90**	**104,27**	**103,42**	**105,96**	**108,26**	**110,25**
Kostenindex (% t.o.v. '98)	96,4%	100,1%	108,0%	106,3%	105,4%	108,0%	110,4%	112,4%

Omzet overige klanten

De omzet overige klanten blijft in 2026 stabiel. Eind 2026 loopt de overeenkomst met WF af. Vanaf 2027 zal WL de vrijkomende capaciteit opvullen.

Kosten grond- en hulpstoffen

Verwacht wordt dat vanaf 2026 de kosten voor grond- en hulpstoffen en de energieprijzen stabiel blijven ten opzichte van de huidige prijzen behoudens een inflatiecorrectie.

Specificatie kosten van grond- en hulpstoffen

(x € 1.000)	W2024	P2025	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Gas, water en elektra	1.008	1.400	942	752	778	792	808	825
Verbruik hulpstoffen	3.151	3.200	3.240	3.434	3.728	3.794	3.870	3.949
Totaal	**4.159**	**4.600**	**4.182**	**4.186**	**4.506**	**4.586**	**4.678**	**4.774**

Kosten uitbesteed werk

De kosten voor afzet van reststoffen nemen toe door onder andere inflatie. De ondercapaciteit die ontstaat in 2028 door de volledige aanvoer van zuiveringsslib van WL zal elders moeten worden verwerkt, omdat de SVI de volledige capaciteit reeds benut. De verwachting is dat de transportkosten in de komende jaren verder zullen stijgen, mede door de aankomende CO_2- en kilometerheffing.

Specificatie kosten uitbesteed werk

(x € 1.000)	W2024	P2025	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Afzet reststoffen	7.126	6.880	5.943	6.318	7.067	7.190	7.330	7.473
Slibverwerking elders	1.753	2.330	4.850	3.830	3.007	3.256	3.717	3.792
Uitbesteed onderhoud	2.385	2.250	2.200	2.267	2.312	2.358	2.405	2.453
Transport	4.688	5.150	5.707	6.185	6.773	6.899	7.049	7.171
Externe opslag	521	800	400	400	200	200	200	200
Totaal	**16.473**	**17.410**	**19.100**	**19.000**	**19.359**	**19.903**	**20.701**	**21.089**

Lonen, salarissen en sociale lasten

De salarissen en sociale lasten stijgen door verwachte loonontwikkeling en stijging in de pensioenlasten in combinatie met benodigde tijdelijke formatie om een robuuste organisatie te bewerkstelligen, in verband met uitstroom van medewerkers als gevolg van het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Zie ook paragraaf 2.1.4.

Afschrijvingen

De afschrijvingen nemen toe door de vervangingsinvesteringen, zoals beschreven in paragraaf 5.1 en vanaf 2027 door de investering in lijn 1 en 4. De afschrijvingskosten ten opzichte van 2024 nemen af door het verlengen van de afschrijvingstermijn.

Overige bedrijfskosten

Over het algemeen blijven de overige bedrijfskosten de komende jaren op een stabiel niveau. Alleen zal vanaf 2027 de post niet-terugvorderbare BTW stijgen door het wegvallen van een externe klant. Deze omzet wordt opgevuld door een aandeelhouder die onder de BTW-koepelvrijstelling valt.

Uitsplitsing overige bedrijfskosten

(x € 1.000)	W2024	P2025	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Overige personeelskosten	783	760	848	886	862	868	874	880
Inhuur personeel	341	200	200	207	211	215	219	223
Overige onderhoudskosten	2.493	2.500	2.550	2.628	2.681	2.735	2.789	2.845
Kantoorkosten	350	370	365	375	382	389	396	403
Verzekeringen	919	920	950	950	950	950	950	950
Niet terugvorderbare BTW	4.305	4.600	4.930	5.780	5.940	6.090	6.290	6.410
Ontwikkelingskosten	232	320	490	541	555	555	558	558
Algemene kosten	795	980	810	828	840	852	864	878
Totaal	**10.218**	**10.650**	**11.143**	**12.195**	**12.421**	**12.654**	**12.940**	**13.147**

4.3 Midden-case scenario

Aandeelhouderstarief midden-case scenario

	W2024	P2025	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Omzet (x € 1.000)	31.865	35.568	38.415	48.113	50.999	52.837	54.350	55.350
Resultaat na belastingen (x €1.000)	-1.979	-1.356	-2.269	705	3.166	3.657	3.819	3.982
Totale kosten (x € 1.000)	**33.844**	**36.924**	**40.684**	**47.408**	**47.833**	**49.180**	**50.531**	**51.368**
Aanlevering slib (x 1.000 ton)	358	376	384	455	473	474	477	477
Tarief p/t slib (in €)	**94,60**	**98,20**	**105,90**	**104,27**	**101,13**	**103,80**	**105,83**	**107,58**
Kostenindex (% t.o.v. '98)	96,4%	100,1%	108,0%	106,3%	103,1%	105,8%	107,9%	109,7%

4.4 Best-case scenario

Aandeelhouderstarief best-case scenario

	W2024	P2025	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Omzet (x € 1.000)	31.865	35.568	38.415	46.952	49.934	51.393	53.089	53.967
Resultaat na belastingen (x €1.000)	-1.979	-1.356	-2.269	947	3.458	3.949	4.118	4.288
Totale kosten (x € 1.000)	**33.844**	**36.924**	**40.684**	**46.005**	**46.476**	**47.444**	**48.971**	**49.679**
Aanlevering slib (x 1.000 ton)	358	376	384	455	473	474	477	477
Tarief p/t slib (in €)	**94,60**	**98,20**	**105,90**	**101,18**	**98,26**	**100,14**	**102,56**	**104,05**
Kostenindex (% t.o.v. '98)	96,4%	100,1%	108,0%	103,1%	100,2%	102,1%	104,6%	106,1%

5 Investerings- en financieringsprogramma

5.1 Vervangings- en aanpassingsinvesteringen

Onderstaand investeringsoverzicht is gebaseerd op het uitgangsscenario, zoals gepresenteerd in het vorige hoofdstuk. Onderstaande investeringen zien vooral op vervanging van delen van de installatie om de continuïteit van de SVI te blijven garanderen (groot onderhoud). Daarnaast zijn zogenaamde aanpassingsinvesteringen opgenomen. Dat zijn investeringen die noodzakelijk zijn om te kunnen blijven voldoen aan wet- en regelgeving vooral op het gebied van Arbo en milieu. Investeringen die leiden tot een uitbreiding opgenomen in een van de overige scenario's zijn niet opgenomen in onderstaand overzicht. Deze worden in een apart investeringsvoorstel voorgelegd aan de aandeelhouders als de investering meer dan € 2 miljoen bedraagt.

Overzicht investeringen

in €	W2024	P2025	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Gebouwen en Terreinen	559.000	181.000	400.000	100.000	100.000	100.000	100.000	
Stoomketelinstallatie: Upgrade lijn 1 en 4		2.004.000	15.000.000	3.996.000				
Stoomketelinstallatie: Luchtluvo's lijn 2 en 3							250.000	250.000
Stoomketelinstallatie: Economizers lijn 1 en 4 (onderzijde)		69.000						
Stoomketelinstallatie: Economizers lijn 1 en 4 (bovenzijde)								
Stoomketelinstallatie: Economizers lijn 2 en 3				600.000				
Stoomketelinstallatie: Oververhitter lijn 2 en 3				400.000				
Stoomketeletinstallatie: Verdamper lijn 2 en 3						400.000		
Stoomturbines: tegendrukturbine					75.000			75.000
Stoomturbines: HD turbine	176.000				150.000			150.000
Stoomturbines: Reboiler								
Rookgasreiniging: Wassers	1.280.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000				
Rookgasreiniging: Kruisstroomwisselaar behuizing		222.000		250.000	250.000			
Rookgasreiniging: Kruisstroomwisselaar pijpen			90.000				270.000	
Rookgasreiniging: GM32								
Rookgasreiniging: FID				400.000				
Rookgasreiniging: Doekenfilters zakken en coating			400.000	400.000	400.000		400.000	
Meet- en regelinstallatie: vervanging PBS		881.000	1.100.000					
Meet- en regelinstallatie: PBS upgrades								
Meet- en regelinstallatie: Brandmeldsysteem				100.000				
Meet- en regelinstallatie: Emissiemeetsysteem				400.000				
Meet- en regelinstallatie: HF meter	19.000	3.000						
Meet- en regelinstallatie: Kwikemissie								
Meet- en regelinstallatie: Stofmetingen								
Meet- en regelinstallatie: Energiebelasting								
Neveninstallaties: ABI (centrifuge)								
Neveninstallaties: ABI (Stripper)	53.000					2.000.000		
Neveninstallaties: Persluchtinstallatie					600.000			
Neveninstallaties: AWZI								
Neveninstallaties: UPS	82.000		30.000				30.000	
Neveninstalalties: Bedas								
Neveninstallaties: MBR	1.543.000	65.000						
Neveninstallaties: Biofilter biomateriaal/biotonfilter				175.000				
Besturingssystemen van onze HS aggragaten van de E-filters			65.000	65.000	65.000			
MCC lade's + VM schakelaars lijn 0						500.000		
MCC lade's + VM schakelaars lijn 1			450.000					
MCC lade's + VM schakelaars lijn 2							450.000	
MCC lade's + VM schakelaars lijn 3								450.000
MCC lade's + VM schakelaars lijn 4			450.000					
10 kV vermogenschakelaars					500.000			
200 kW frequentie regelaars lijn 1 t/m 4 (8 stuks)			250.000					
Kantoor IT: Serverpark				200.000				
Kantoor IT: Desktopcomputers	33.000					100.000		
Overig: Elec. Vrachtwagen + laadstation	249.000							
Overige Machines & Installaties	441.000	1.545.000		2.004.000				
Onvoorzien			200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
Subtotaal	**4.432.000**	**6.470.000**	**19.935.000**	**10.790.000**	**2.340.000**	**3.300.000**	**1.700.000**	**1.125.000**
BTW			871.000	1.006.000	491.000	693.000	357.000	236.000
Totaal	**4.432.000**	**6.470.000**	**20.806.000**	**11.796.000**	**2.831.000**	**3.993.000**	**2.057.000**	**1.361.000**

5.2 Financiering

Overzicht bestaande geldleningen

	Jaar	Omvang	Looptijd	Aflossing	Rente
Lening NWB 30818	2020	27.000.000	6 jaar	Maandelijks	-0,21%
Lening NWB 31505	2022	6.000.000	8 jaar	Maandelijks	1,39%
Lening NWB 31769	2023	6.000.000	14 jaar	Jaarlijks	3,06%
Lening NWB 31768	2023	4.000.000	14 jaar	Jaarlijks	3,04%
Lening NWB 31767	2024	4.000.000	13 jaar	Jaarlijks	2,99%
Lening NWB 32012	2024/2025	10.000.000	13 jaar	Jaarlijks	2,86%
Totaal		**57.000.000**			

In de begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2031 wordt uitgegaan van het aantrekken van de volgende leningen:

Overzicht nieuwe leningen

	Jaar	Omvang	Looptijd	Aflossing	Rente
Geldlening 6	2026	15.000.000	11 jaar	Jaarlijks	n.n.b.
Geldlening 7	2026	10.000.000	11 jaar	Jaarlijks	n.n.b.
Geldlening 8	2027	6.000.000	10 jaar	Jaarlijks	n.n.b.
Geldlening 9	2028	2.000.000	9 jaar	Jaarlijks	n.n.b.
Totaal		**33.000.000**			

Naast bovenstaande geldleningen wordt SNB gefinancierd met eigen vermogen door de aandeelhouders in de vorm van agio. Om een correcte balans te houden in de financieringsratio (zie hieronder) en ervoor te zorgen dat SNB beschikt over voldoende liquide middelen voor haar bedrijfsvoering, wordt het volgende verloop verwacht van het agio (de agioterugbetaling beweegt mee met de afschrijvingsduur van de SVI):

Verloop agioreserve

(x € 1.000)	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Saldo 1/1	10.445	17.988	17.131	16.274	15.417	14.560
Bijstorting	8.400	-	-	-	-	-
Teruggave	-857	-857	-857	-857	-857	-857
Saldo 31/12	17.988	17.131	16.274	15.417	14.560	13.703

Met de omvang van het eigen vermogen inclusief agioreserve en bovenstaande leningen wordt in de komende jaren een solvabiliteitsratio voorzien van:

Financieringsratio's

(x € 1.000)	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Solvabiliteitsratio (EV/TV)	28,51%	28,09%	27,03%	25,79%	25,40%	25,25%

SNB gaat uit van een solvabiliteitsratio tussen de 20% en 40%. De redenen hiervoor zijn als volgt:

a) een dergelijke ratio is gebruikelijk voor financieel gezonde, kapitaalintensieve bedrijven die vergelijkbaar zijn met SNB;
b) de NWB geeft aan dat een dergelijke ratio een gezonde ratio is, waarbij SNB aan alle solvabiliteitseisen van de bank voldoet, mocht dat nodig zijn; en
c) met een dergelijke ratio is er voldoende flexibiliteit en ruimte in de financiering aanwezig om, indien nodig, aanvullende financiering aan te trekken en/of om, gezien omstandigheden, andere keuzes te maken in een andere financieringsverhouding. Dit is van belang omdat SNB niet over een eigen weerstandsvermogen beschikt.

6 Kasstromen en balanspositie

6.1 Kasstroomoverzicht

Kasstromen

(x € 1.000)	W2024	P2025	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Operationele kasstromen								
Bedrijfsresultaat	-1.560	-631	-1.140	2.007	1.998	2.003	2.039	2.039
Aanpassing voor:								
- afschrijving	2.680	2.550	2.366	3.275	3.417	3.627	3.741	3.821
- vennootschapsbelasting	-187	-150	-120	-50	-50	-50	-50	-50
- financiele baten en lasten	-262	-575	-1.009	-1.252	-1.348	-1.335	-1.360	-1.348
- mutatie voorzieningen	15	-	-	-	-	-	-	-
- mutatie in werkkapitaal	-1.951	-2.459	-60	-	-	-	-	-
Totaal uit operaties	**-1.265**	**-1.265**	**37**	**3.980**	**4.017**	**4.245**	**4.370**	**4.462**
Investeringen in activa	-4.432	-6.470	-20.806	-11.796	-2.831	-3.993	-2.057	-1.361
Desinvesteringen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal uit investeringen	**-4.432**	**-6.470**	**-20.806**	**-11.796**	**-2.831**	**-3.993**	**-2.057**	**-1.361**
Verrekening resultaat	1.570	2.043	1.356	2.269	-705	-600	-618	-629
Leningen	7.700	14.891	-	-	-	-	-	-
Mutatie geldleningen lening	-5.964	-5.964	10.958	6.404	376	1.205	-838	-1.616
Ontvangen agio	-	-	8.400	-	-	-	-	-
Terugbetaling agio	-840	-475	-857	-857	-857	-857	-857	-856
Totaal uit financiering	**2.466**	**10.495**	**19.857**	**7.816**	**-1.186**	**-252**	**-2.313**	**-3.101**
Mutatie geldmiddelen	**-3.231**	**2.760**	**-912**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Liquide middelen 01/01	6.319	3.088	5.848	4.936	4.936	4.936	4.936	4.936
Liquide middelen 31/12	3.088	5.848	4.936	4.936	4.936	4.936	4.936	4.936

Uitgangspunt voor het bovenstaande overzicht is het uitgangsscenario. Om een gezonde liquiditeitspositie te hebben, is vanuit het treasurybeleid gekozen om minimaal een liquiditeitspositie aan te houden waarbij SNB twee maanden aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. Dit betekent een minimale positie aan liquide middelen van circa € 5 miljoen. De operationele kasstromen behoeven geen nadere toelichting. Voor de kasstromen omtrent investeringen en financiering wordt verwezen naar het vorige hoofdstuk.

6.2 Prognose balansposities einde begrotingsjaar

Overzicht balansposities

(x € 1.000)	W2024	P2025	B2026	2027	2028	2029	2030	2031
Activa								
Materiële vaste activa	36.618	40.538	58.108	66.629	66.043	66.409	64.725	62.265
Financiële vaste activa	1.481	1.526	1.708	1.835	1.972	2.151	1.740	1.328
Totaal vaste activa	**38.099**	**42.064**	**59.816**	**68.464**	**68.015**	**68.560**	**66.465**	**63.593**
Voorraden	140	140	200	200	200	200	200	200
Vorderingen	9.663	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Liquide middelen	3.088	5.912	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal activa	**50.990**	**54.116**	**71.016**	**79.664**	**79.215**	**79.760**	**77.665**	**74.793**
Passiva								
Aandelenkapitaal	4.443	4.443	4.443	4.443	4.443	4.443	4.443	4.443
Agio	10.920	10.445	17.988	17.131	16.274	15.417	14.560	13.704
Overige reserve	95	95	95	95	95	95	95	95
Onverdeeld resultaat	-1.979	-1.356	-2.269	705	600	618	629	641
Totaal eigen vermogen	**13.479**	**13.627**	**20.257**	**22.374**	**21.412**	**20.573**	**19.727**	**18.883**
Voorzieningen	377	377	377	377	377	377	377	377
Langlopende schulden	25.076	34.112	44.382	50.913	51.426	52.810	51.561	49.533
Kortlopende schulden	12.058	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Totaal passiva	**50.990**	**54.116**	**71.016**	**79.664**	**79.215**	**79.760**	**77.665**	**74.793**

7 Risicoparagraaf

SNB is door haar maatschappelijke functie en met haar ondernemende bedrijfsvoering blootgesteld aan strategische, operationele, financiële en compliance risico's. Risicomanagement is daarom een integraal onderdeel van onze bedrijfsvoering. Het nemen van risico's is inherent aan ondernemen. Door een bewuste afweging te maken tussen doelstellingen en de risico's die SNB bereid is te nemen, streeft SNB naar een bestendige en maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering. Dit betekent dat SNB bereid is onderstaande mate van risico's te accepteren:

Risicocategorie	Risicofilosofie	Legitimatie
Strategisch (Spoor 2 en 3)	Neutraal/Offensief	Spoor 2 activiteiten neutraal (afweging risico's en kansen) i.v.m. ouderdom SVI en Spoor 3 activiteiten offensief (bereidheid om risico te lopen ook al zijn voordelen onzeker) i.v.m. urgentie vinden van innovatieve technieken.
Operationeel (Spoor 1)	Defensief	Continuïteit is van groot belang, omdat bij discontinuïteit zuiveringen uitvallen. Een zeker risico moet gelopen worden, maar de voorkeur is weinig risico te lopen (beperken cyberrisk, bedrijfszekerheid optimaliseren, afhankelijkheid leveranciers / afnemers beperken).
Financieel	Risico-avers	Afspraak met aandeelhouders n.a.v. afgesloten fiscale en financiële transacties. Risico's zo veel mogelijk mijden.
Compliance	Risico-avers	Als overheidsbedrijf van groot belang om wet- en regelgeving na te leven. Dus, risico's zo veel mogelijk vermijden.
Verslaggeving	Defensief	Schattingen in verslaggeving maken het niet mogelijk om risico's zo veel mogelijk te vermijden. Afschrijvingsduur SVI heeft belangrijke impact op exploitatie.

SNB onderkent de volgende belangrijkste risico's:

Categorie	Risico's	Toelichting	Beheersmaatregelen
Strategisch	**Het niet realiseren van onze strategische doelstellingen**	In het ondernemingsplan 2021-2026 zijn onze toekomstige strategische doelstellingen opgenomen. De realisatie van deze doelstellingen zijn van cruciaal belang om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.	Om risico op het niet-realiseren te verminderen, wordt regelmatig overleg gevoerd met belanghebbenden over de uitvoering van het plan.
Strategisch	**Onbetrouwbaarheid nieuwe technologie**	Innovatie vraagt om de inzet van nieuwe technologie die in de beginfase niet altijd 100% betrouwbaar kan zijn.	Voor iedere innovatie wordt de betrouwbaarheid van tevoren onderzocht met externe onafhankelijke deskundigen.
Strategisch/ Operationeel	**Gebrek aan afstemming in de keten**	Ontwikkelingen in de afvalwater- en slibketen hebben onvermijdelijk invloed op elkaar. Afstemming tussen de ketenpartners is van essentieel belang op strategisch (niet kunnen realiseren van gewenste innovaties), tactisch (niet kunnen beschikken over juiste kwantiteit en kwaliteit zuiveringsslib) en operationeel (niet kunnen voldoen aan beschikbaarheid SVI) gebied.	Een goede samenwerking wil SNB bereiken door het intensiveren van het strategische ketenoverleg (SKO), het realiseren van een gezamenlijk innovatiebeleid, het beter inzichtelijk maken van wijzigingen in de keten op elkaars doelstellingen, afstemming over kwantiteit/kwaliteit van zuiveringsslib en prestaties te bevorderen en het verbreden van overleg met andere relevante ketenpartners.

Operationeel	**Bedrijfsonderbreking en systeemfalen**	Indien er sprake is van discontinuïteit in de verwerking van zuiveringsslib bij SNB, komt de kwaliteit van de dienstverlening van SNB in gevaar en ontstaan er direct problemen op de rioolwaterzuiveringen van onze klanten.	SNB zorgt voor een robuuste SVI door een preventief onderhoudsbeleid met gespecialiseerde onderhoudsfirma's en zorgt voor borging van aan-/afvoer van hulp-/reststoffen. In geval van calamiteiten kan teruggevallen worden op het Robuust Plan van UvW. Daarnaast werkt SNB aan beperken van cyberrisico's door de ICT-systemen op weerstandsniveau 4 te krijgen van de CSIR 3.0.
Operationeel	**Onvoldoende gekwalificeerd personeel**	Uitstroom van medewerkers als gevolg van pensionering en krapte op de arbeidsmarkt kan ervoor zorgen dat binnen SNB onvoldoende kennis en ervaring aanwezig is om de ondernemingsstrategie ten uitvoer te brengen.	SNB zet in op een actief personeelsbeleid. Dit beleid heeft als doel ervaren medewerkers te laten doorstromen in de organisatie en nieuwe jonge medewerkers adequaat te kunnen opleiden. Daarnaast wordt ingezet op een proactieve arbeidsmarktcommunicatie.
Operationeel	**Schaarste aan materialen en grondstoffen**	Door verstoorde toeleveringsketen, is er sprake van een tekort aan diensten, materialen, brandstoffen en grondstoffen, waardoor de continuïteit van de verwerking van zuiveringsslib in gevaar kan komen en de kosten sterk kunnen toenemen.	SNB koopt strategisch de benodigde materialen en grondstoffen, waarbij de focus ligt op continuïteit van het slibverwerkingsproces en vervolgens op het beheersbaar houden van de kosten.
Compliance	**Niet kunnen voldoen aan (nieuwe) wet- en regelgeving op gebied van milieu en Arbo**	De toenemende maatschappelijke aandacht voor de gevolgen van o.a. klimaatverandering en stikstofdepositie zorgt ervoor dat SNB te maken krijgt met veranderende en complexere (milieu-) wet- en regelgeving. Aandachtspunten zijn de stikstof en de vertaling van de discussie rondom ZZS incl. PFAS in wet- en regelgeving.	SNB volgt de ontwikkelingen in wet- en regelgeving nauwgezet en is aangesloten bij belangenorganisaties om een bijdrage te kunnen leveren aan goede wet- en regelgeving. SNB zet intrinsiek in op het continu verlagen van de milieubelasting die haar activiteiten met zich meebrengen. De focus ligt hierbij op het reduceren van CO_2 en stikstof.
Compliance/ Financieel	**Verandering in fiscale wetgeving en/of afspraken met de Belastingdienst.**	De rijksoverheid zet fiscale maatregelen, zoals CO_2-heffing en afvalstoffenbelasting in om de (afval)sector(en) te verduurzamen. SNB is vrijgesteld van deze heffingen en belasting. SNB is voor de slibverwerkingsactiviteiten voor de aandeelhouders vrijgesteld van BTW en Vpb. Afspraken, wetgeving en jurisprudentie kunnen wijzigen, waardoor deze vrijstellingen in de toekomst mogelijk kunnen vervallen.	SNB lobbyt via belangenorganisaties voor passende fiscale maatregelen. SNB bewaakt de naleving van de afspraken omtrent de BTW en Vpb vrijstellingen.

Financieel	**Rente-, liquiditeits-, financierings-, prijs-, markt- en tegenpartijrisico**	De marktrentes liggen op een relatief gunstig niveau. Met klanten zijn langjarige prijsafspraken gemaakt, waardoor de resultaten van SNB maar beperkt worden beïnvloed door veranderingen in marktprijzen. Ten aanzien van verwerkingsactiviteiten heeft SNB vorderingen op een zeer beperkt aantal debiteuren. Er is dus geen sprake van een bijzondere concentratie van kredietrisico dienaangaande.	SNB sluit langlopende leningen af waarbij een eventuele stijging van rentes geleidelijk invloed heeft op de financieringslasten van SNB. Het liquiditeitsrisico dat SNB niet aan haar direct opeisbare verplichtingen kan voldoen, wordt beheerst door een goede beheersing van de bovenstaande belangrijkste risico's. Daarnaast is er voldoende ruimte in de afspraken met banken en aandeelhouders om additionele financiering aan te trekken. Verder beschikt SNB over € 1 miljoen aan rekening-courantfaciliteiten. Hierdoor is het risico dat SNB geen financiering kan aantrekken gering.

N.V. Slibverwerking Noord-Brabant

Kwartaalrapportage

januari t/m maart 2026

snb
de toekomst is circulair

Inhoudsopgave

01 Inleiding 3
02 Kerncijfers 5
03 Kwartaal- cijfers 9
04 Resultaat-verwachting 12

snb
de toekomst is circulair

01 Inleiding

Aanbieding

Hierbij ontvangt u de eerste tussentijdse rapportage over 2026. De rapportage bevat de realisatiecijfers over het eerste kwartaal 2026, afgezet tegen de begrotingscijfers en de gerealiseerde cijfers 2025 over dezelfde periode. Daarmee wordt inzicht gegeven in de actuele financiële en operationele ontwikkeling.

Belangrijkste operationele en investeringsontwikkelingen in het 1e kwartaal 2026

- De verwerkingscapaciteit lag in het eerste kwartaal onder begroting als gevolg van diverse storingen, waaronder een ketellekkage (waarvoor vervanging is voorzien in het kader van de upgrade van lijn 1 en 4), aangroei in de ovens en verstoppingen in het interne vliegastransport. Deze laatste verstoring is niet eerder waargenomen. Daarnaast is er sprake van een duidelijke toename van de aangroeiproblematiek. SNB zet maximaal in op het realiseren van een structurele oplossing, onder meer in samenwerking met het Strategische Ketenoverleg, waarbij wordt onderzocht in hoeverre wijzigingen in de samenstelling van het aangeleverde slib hierin een rol spelen.

- Er is opnieuw een defect opgetreden aan de hogedrukstoomturbine als gevolg van foutief geconstrueerde onderdelen die bij de vorige schade zijn vervangen. Hierdoor is geen eigen elektriciteitsopwekking mogelijk en is additionele elektriciteit ingekocht. Hier staat een (gedeeltelijke) verzekeringsuitkering tegenover. In het kader van het speerpuntproject ‘upgrade lijn 1 en 4’ wordt de turbine vervangen. De levering van de nieuwe turbine is naar voren gehaald; ingebruikname wordt verwacht in juli. Met deze vervanging wordt de betrouwbaarheid van de turbine structureel hersteld waardoor deze weer langdurig storings- en schadevrij kan functioneren.

- Ondanks de genoemde tegenvallers lagen de verwerkingskosten in het eerste kwartaal nagenoeg in lijn met de begroting. Voor het volledige jaar 2026 is het kostenbeeld onzeker, mede als gevolg van de aangroeiproblematiek en stijging in brandstof- energieprijzen als gevolg van geopolitieke ontwikkelingen, die een breed effect hebben op de bedrijfsvoering. Op basis van de huidige inzichten wordt verwacht dat de verwerkingskosten in 2026 7% tot 8% hoger zullen uitvallen dan begroot. SNB stuurt actief op kostenbeheersing en het zoveel mogelijk beperken van tariefstijgingen, maar de ruimte voor verdere besparingen is beperkt door externe marktomstandigheden en interne operationele randvoorwaarden.

- De realisatie van het speerpuntproject ‘upgrade lijn 1 en 4’ verloopt conform planning en binnen de vastgestelde investeringsraming. In maart zijn aanvullend twee subsidies toegekend, hetgeen de businesscase en rentabiliteit van het project substantieel versterkt. De afronding van het project is voorzien eind februari 2027.

- Ten aanzien van het project ‘fosfaatterugwinning’ kan worden gemeld dat de basic engineering in juni wordt afgerond. De milieuvergunning is inmiddels onherroepelijk geworden en met de provincie vindt overleg plaats over het verkrijgen van de natuurvergunning. Parallel hieraan is gestart met de voorbereiding van het investeringsbesluit, dat na de zomer van 2026 aan de orde zal zijn. Voor het project ‘stikstofterugwinning’ loopt de Europese aanbesteding voor de selectie van een technologiepartner nog. De aanbesteding bevindt zich in de eindfase; besluitvorming over de partnerselectie is voorzien in augustus 2026.

snb
de toekomst is circulair

Over SNB

SNB is een vennootschap, die opereert vanuit Moerdijk, waarvan de aandelen worden gehouden door zeven waterschappen. De kernactiviteit van SNB is het duurzaam verwerken van zuiveringsslib voor de aandeelhouders. SNB beheert en exploiteert hiertoe een slibverwerkingsinstallatie (SVI) op het industrie- en haventerrein in Moerdijk. Het is onze missie om mens en natuur te beschermen door zuiveringsslib optimaal te verwerken.

Onze strategie voor de periode 2021-2026 heeft de titel meegekregen **SAMEN NATUURLIJK BETER**. De strategie is opgedeeld in drie samenhangende strategische sporen, die hieronder kort worden toegelicht.

- **Excellente dienstverlener:** SNB zorgt voor een stabiele en solide bedrijfsvoering en organisatie, want alleen op deze wijze kan SNB de waterschappen excellente dienstverlening garanderen in de vorm van duurzaam transport en verwerking van zuiveringsslib. Hiervoor is het nodig om met elkaar samen te werken. De hoeveelheid en de samenstelling van het zuiveringsslib bepalen in belangrijke mate de prestaties van de SVI.

- **Duurzame ketenbouwer:** SNB zet in op het (uit)bouwen van de huidige slibketen. De focus van de verduurzaming ligt daarbij vooral op het terugwinnen van grondstoffen, zoals fosfaat, stikstof (ammonia) en zwavel, maar ook op het verder terugwinnen van energie uit zuiveringsslib met als basis de huidige SVI.

- **Innovatieve scout:** SNB streeft, in samenwerking met technologiepartners, slibverwerkers, kennisinstituten en de aandeelhouders, proactief voor de aandeelhouders naar een toekomstige circulaire slibketen die past/aansluit op de toekomstige circulaire afvalwaterketen. Daarbij heeft SNB de ambitie om de ontwikkelde circulaire slibketen ook tot uitvoer te brengen, ook als deze keten geheel of gedeeltelijk lokaal wordt uitgevoerd. Deze ontwikkeling omvat dus een transitie van de huidige slibketen naar een geheel nieuwe circulaire slibketen.

Deze strategische sporen zijn nader uitgewerkt in doelstellingen en prestatie-indicatoren. In het volgende hoofdstuk wordt de voortgang in het realiseren van deze doelstellingen besproken.

02
Kerncijfers

EXCELLENTE DIENSTVERLENER

Optimaliseren ketensamenwerking

Prestatie-indicatoren	Meeteenheid	Doel 2026	Werkelijk 2026	Werkelijk 2025	
Beschikbaarheid zuiveringsslib	ton ontwaterd slib	115.800	112.200	109.200	
Kwaliteit zuiveringsslib	os/water	≥0,207	0,203	0,207	

doelstelling behaald *doelstelling bijna gehaald* *doelstelling niet behaald*

In het eerste kwartaal van 2026 lag de aanvoer van zuiveringsslib 3.600 ton onder verwachting. De kwaliteit van het aangevoerde zuiveringsslib is daarbij lager dan eerder voorzien.

Slibaanvoer *(tonnen ontwaterd slib)*	Begroot 2026	Werkelijk 2026	Werkelijk 2025
Klanten-aandeelhouders	98.000	94.400	91.200
Vaste klanten	17.800	17.800	17.500
Overige klanten	-	0	500
Totaal	**115.800**	**112.200**	**109.200**

Continue en betrouwbare verwerking

Prestatie-indicatoren	Meeteenheid	Doel 2026	Werkelijk 2026	Werkelijk 2025	
Verwerkt in SVI	ton ontwaterd slib	104.969	99.845	102.771	
Slibdoorzet SVI	ton slib per uur	≥13,15	12,66	12,68	
Beschikbaarheid SVI	%	≥93,6	91,3	93,8	
Extern verwerkt	ton ontwaterd slib	≤7.500	6.600	3.900	

doelstelling behaald *doelstelling bijna gehaald* *doelstelling niet behaald*

Tegenover de lagere slibaanvoer staat een lagere verwerking in de eigen SVI van 5.100 ton en een lagere afzet bij externe verwerkers als gevolg van onder andere lange doorlooptijden voor exportvergunningen en verstoringen bij externe installaties. De lagere interne verwerking is met name veroorzaakt door diverse storingen, waaronder een ketellekkage (waarvoor vervanging is voorzien in het kader van de upgrade van lijn 1 en 4), aangroei in de ovens en verstoppingen in het interne vliegastransport. Per saldo is de voorraad zuiveringsslib hierdoor opgelopen tot 18.900 ton.

snb
de toekomst is circulair

Deze voorraad is deels opgeslagen in duwbakken. Voor geheel 2026 wordt verwacht dat de eindvoorraad zal afnemen tot 7.300 ton.

Slibaanvoer *(tonnen ontwaterd slib)*	**Begroot 2026**	**Verwacht 2026**	**Verschil**
Beginvoorraad	4.000	13.100	+9.100
Slibaanvoer	454.100	450.600	-3.500
Verwerking door SNB	-405.000	-395.500	+9.500
Externe verwerking	-49.100	-60.900	-11.800
Eindvoorraad	4.000	7.300	+3.300

Zorgen voor een minimale milieubelasting

Prestatie-indicatoren	**Meeteenheid**	**Doel 2026**	**Werkelijk 2026**	**Werkelijk 2025**	
Netto energie-input	GJ p/t slib	≤0,10	0,59	0,41	
Klimaatverandering (CO_2)	kg CO_2 p/t slib	≤30,0	13,9	15,4	
Verzuring (stikstof)	kg p/t slib	≤0,10	0.10	0,10	
Kwaliteit afvalwater	v.e.	≤761	513	2.454	
Nuttige toepassing reststoffen	% totaal	≥95,0	96,0	93,6	

doelstelling behaald *doelstelling bijna gehaald* *doelstelling niet behaald*

Als gevolg van de schade aan de hogedrukturbine is gedurende de verslagperiode sprake geweest van een verlies aan eigen energieproductie. Dit vertaalt zich in een hogere netto energie-input, gedefinieerd als het verschil tussen energieverbruik en energieproductie. Deze ontwikkeling is direct gerelateerd aan de tijdelijke uitval van de turbine en de daarmee samenhangende verminderde energie-efficiëntie van de installatie.

De eigen afvalwaterzuivering functioneert conform verwachtingen.

Daarnaast is eind 2025 een alternatieve afvoerroute voor wervelbedzand in gebruik genomen. Deze wijziging in de logistieke- en verwerkingsketen heeft geleid tot een hogere mate van nuttige toepassing van reststoffen. Hierdoor is het percentage hergebruik en valorisatie van reststromen binnen de bedrijfsvoering toegenomen.

Behoud en uitbouw robuuste organisatie

Prestatie-indicatoren	Meeteenheid	Doel 2026	Werkelijk 2026	Werkelijk 2025	
Personeelsformatie	FTE	≤56,7	56,1	53,6	
Ziekteverzuim	% werkdagen	≤4,0	7,2	10,5	
Ongevallenindex	LTI	0	0	0	

doelstelling behaald *doelstelling bijna gehaald* *doelstelling niet behaald*

Het ziekteverzuim is in de eerste drie maanden van 2026 afgenomen ten opzichte van de voorgaande periode. Deze daling wordt met name verklaard door de terugkeer in het arbeidsproces van een aantal langdurig zieke medewerkers, waarbij het in alle gevallen niet-arbeidsgerelateerd verzuim betrof. Deze hervatting van werkzaamheden heeft een positief effect gehad op het totale verzuimpercentage. Per eind maart 2026 is nog een medewerker gedeeltelijk langdurig arbeidsongeschikt. Voor deze medewerker is sprake van lopende begeleiding en re-integratie in lijn met de geldende wet- en regelgeving.

In het eerste kwartaal van 2026 hebben zich geen verzuimongevallen voorgedaan. Dit onderstreept de continuïteit in de aandacht voor veiligheid en preventie binnen de organisatie.

Financieel gezonde organisatie

Prestatie-indicatoren	Meeteenheid	Doel 2026	Werkelijk 2026	Werkelijk 2025	
Kostenindex	% van 1998	≤108,0	103,9	98,4	
Solvabiliteit	EV/TV in %	≥25,0	45,3	54,8	

doelstelling behaald *doelstelling bijna gehaald* *doelstelling niet behaald*

De verwerkingskosten zijn in het eerste kwartaal van 2026, ondanks de genoemde tegenvallers, vrijwel conform begroting gerealiseerd. Voor het gehele jaar 2026 blijft het kostenbeeld echter onzeker. Dit wordt veroorzaakt door onder meer de aangroeiproblematiek en de stijging van brandstof- en energieprijzen als gevolg van geopolitieke ontwikkelingen, met een breed effect op de bedrijfsvoering.

Op basis van de huidige inzichten wordt voor 2026 uitgegaan van een kostenstijging van 7% tot 8% ten opzichte van de begroting. SNB blijft daarbij actief sturen op kostenbeheersing en het beperken van tariefstijgingen. De mogelijkheden voor aanvullende besparingen zijn evenwel beperkt, mede door externe marktomstandigheden en interne operationele randvoorwaarden.

DUURZAME KETENBOUWER

SNB werkt aan diverse strategische speerpuntprojecten die moeten zorgen voor een betrouwbare, duurzame en betaalbare slibeindverwerking voor de aandeelhouders in de komende jaren. Het gaat hierbij om:

» **Upgrade lijn 1 en 4:** Het project heeft tot doel ook lijn 1 en 4 te voorzien van een upgrade, waarmee (a) de verwerkingscapaciteit wordt vergroot, (b) de energieterugwinning uit zuiveringsslib wordt verhoogd en (c) de luchtemissies met circa 20% tot 30% worden gereduceerd. Voor dit project is reeds een definitief investeringsbesluit genomen. De uitvoering van het speerpuntproject ‘upgrade lijn 1 en 4’ verloopt conform planning en binnen de vastgestelde investeringsraming. In maart zijn daarnaast twee subsidies toegekend, hetgeen de businesscase en de rentabiliteit van het project substantieel versterkt. De oplevering is voorzien eind februari 2027.

» **Fosfaatterugwinning:** Fosfaat is door de EU aangemerkt als Critical Raw Material en komt in aanzienlijke hoeveelheden voor in zuiveringsslib en daarmee in de vliegas. Het project is gericht op grootschalige terugwinning van fosfaat uit de vliegas die ontstaat na verbranding van zuiveringsslib, door realisatie van een fosfaatrecyclingfabriek. De basic engineering wordt in juni afgerond. De milieuvergunning is inmiddels onherroepelijk geworden en met de provincie vindt overleg plaats over het verkrijgen van de natuurvergunning. Parallel hieraan is de voorbereiding van het investeringsbesluit gestart, dat na de zomer van 2026 ter besluitvorming wordt voorgelegd.

» **Stikstofterugwinning:** Stikstof (ammonia) komt in aanzienlijke hoeveelheden vrij in het afvalwater van SNB tijdens het voordrogen van zuiveringsslib voorafgaand aan verbranding. Momenteel wordt deze stikstof nog vernietigd. Het project richt zich op het terugwinnen en benutten van deze stikstof als meststof, in plaats van vernietiging. De Europese aanbesteding voor de selectie van een technologiepartner is nog gaande en bevindt zich in de eindfase. Besluitvorming over de partnerselectie is voorzien in augustus 2026.

» **CO_2-afvang:** SNB produceert jaarlijks circa 140.000 ton biogene CO_2. Er wordt onderzocht in hoeverre deze CO_2 kan worden hergebruikt of opgeslagen. In samenwerking met TNO wordt gekeken naar de mogelijkheid om in 2027 een pilot uit te voeren om de technische en praktische haalbaarheid van CO_2-afvang te toetsen.

Over de hierboven genoemde strategische speerpuntprojecten brengt SNB regelmatig een aparte uitgebreidere voortgangsnotitie uit. De laatste notitie is in maart 2026 verschenen.

INNOVATIEVE SCOUT

Hiervoor is op dit moment geen voortgang te melden.

03
Kwartaal-cijfers

Hieronder is de balans per 31 maart 2026 weergegeven en ook de verlies- en winstrekening over de eerste drie maanden van het jaar 2026.

Balans per 31 maart 2026

(x € 1.000)	31-03-2026	31-12-2025
Materiële vaste activa	45.356	44.609
Financiële vaste activa	1.590	1.590
Subtotaal vaste activa	**46.946**	**46.199**
Voorraden	150	150
Vorderingen	11.468	17.248
Liquide middelen	18.455	2.733
Totaal aan activa	**77.019**	**66.330**
Aandelenkapitaal	4.443	4.443
Agioreserve	20.560	20.560
Overige reserve	95	95
Onverdeeld resultaat 2025	-1.343	-1.343
Onverdeeld resultaat 2026	378	-
Subtotaal eigen vermogen	**24.133**	**23.755**
Voorzieningen	478	495
Langlopende schulden	37.971	22.971
Kortlopende schulden	14.437	19.109
Totaal aan passiva	**77.019**	**66.330**

snb
de toekomst is circulair

Verlies en winstrekening t/m 1e kwartaal 2026

(x € 1.000)	Begroot t/m 1e kwartaal 2026	Werkelijk t/m 1e kwartaal 2026	Werkelijk t/m 1e kwartaal 2025
Omzet	10.889	11.191	10.200
Mutatie voorraad slib	-	-	-
Subsidies	1	-	1
Overige opbrengsten	-	8	5
Subtotaal bedrijfsopbrengsten	**10.890**	**11.199**	**10.206**
Grond- en hulpstoffen	1.071	1.315	1.242
Kosten uitbesteed werk en externe kosten	4.357	4.485	3.820
Lonen en salarissen	1.300	1.239	1.062
Pensioen- en sociale lasten	363	356	297
Afschrijvingen	592	592	768
Overige waardeverminderingen	-	-	-
Overige bedrijfskosten	2.767	2.557	2.617
Onvoorzien	287	-	-
Subtotaal bedrijfskosten	**10.737**	**10.544**	**9.806**
Bedrijfsresultaat	**153**	**655**	**400**
Financiële baten en lasten	-252	-278	-38
Resultaat voor belasting	**-99**	**378**	**262**
Vennootschapsbelasting	-30	-	-50
Resultaat na belastingen	**-129**	**378**	**212**

Grondslagen

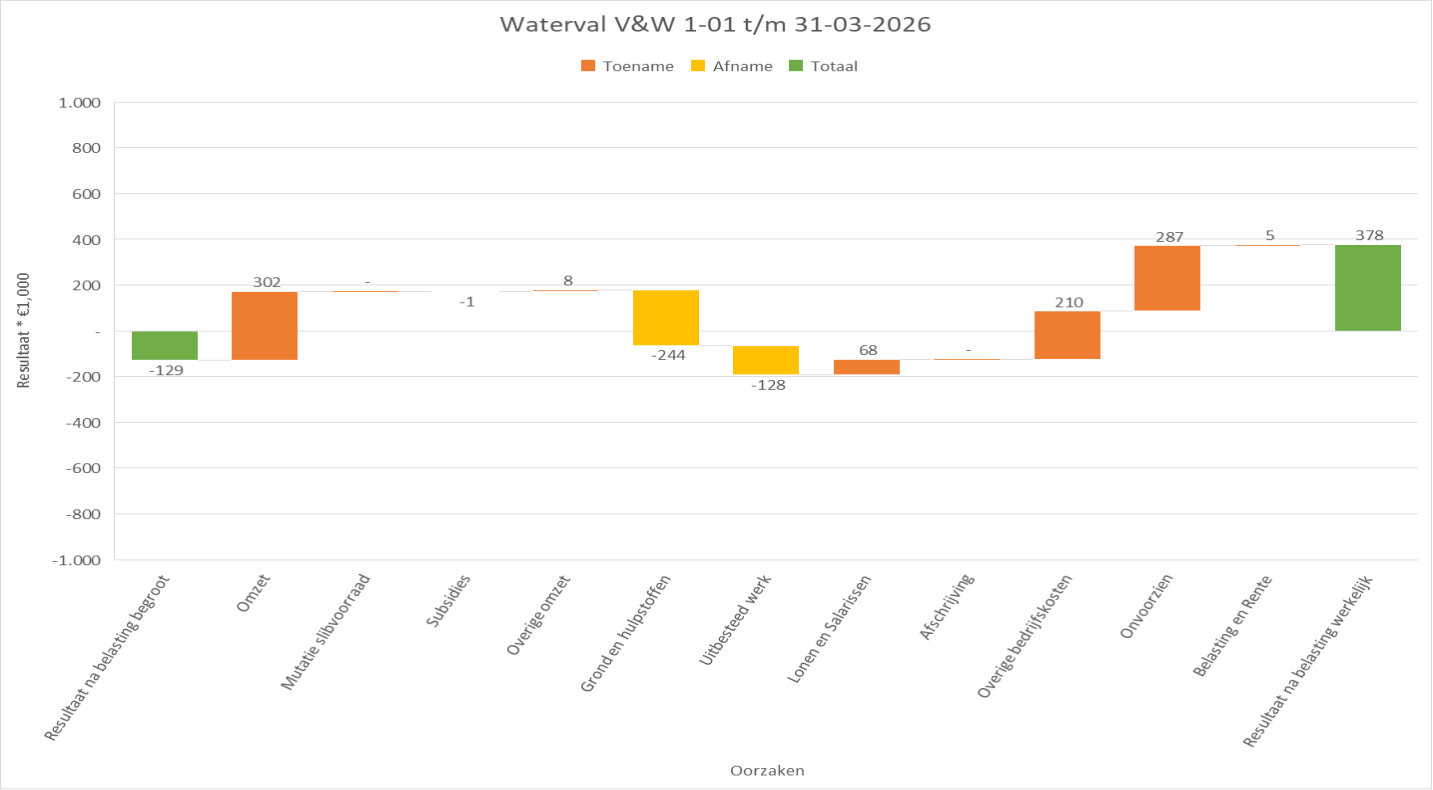
Bovenstaande cijfers zijn opgesteld met inachtneming van de wettelijke voorschriften van Titel 9 Boek 2 BW. De grondslagen voor financiële verslaggeving die SNB in deze rapportage toepast, zijn gelijk aan de door SNB toegepaste grondslagen in het jaarverslag over 2025. Het jaarverslag 2025 is binnenkort beschikbaar op www.snb.nl. De opstelling van tussentijdse cijfers vereist oordeelvorming over de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en de omvang van baten en lasten. De werkelijke uitkomsten kunnen van deze schattingen afwijken. Tussentijdse resultaten voorspellen niet noodzakelijkerwijs de jaarresultaten. Tenzij hierna anders vermeld, zijn bij het opstellen van deze tussentijdse cijfers schattingsbronnen gebruikt, gelijk aan die van het jaarverslag 2025. Op de tussentijdse cijfers is geen accountantscontrole toegepast.

snb
de toekomst is circulair

Toelichting op het resultaat t/m 1e kwartaal 2026

De belangrijkste verschillen ten opzichte van de begroting worden hierna nader toegelicht:

- De omzet ligt € 350.000 boven begroting, voornamelijk als gevolg van hogere bevoorschotting.
- De kosten voor grond- en hulpstoffen zijn toegenomen door een lagere elektriciteitsproductie als gevolg van het uitvallen van de hogedrukstoomturbine.
- De kosten voor uitbesteed werk vallen hoger uit, met name door hogere transportkosten en externe opslag. Daartegenover staat dat minder vliegas is afgevoerd, wat tot lagere kosten op dit onderdeel heeft geleid.
- De personeelskosten en afschrijvingskosten zijn in lijn met de begroting gerealiseerd.
- De daling in de overige bedrijfskosten wordt verklaard door een lagere post niet-aftrekbare btw, als gevolg van een algehele daling van de onderliggende kosten.

04 Resultaat-verwachting

Gezien de huidige situatie is onderstaande verwachting over 2026 gebaseerd op de kennis van vandaag.

(x € 1.000)	Werkelijk t/m 1e kwartaal 2026	Begroot 2026	Verwachting 2026
Totale bedrijfskosten	10.822	45.612	48.320
Externe omzet/opbrengsten/subsidies	-1.204	-5.048	-4.695
Mutatie slibvoorraad	-	-	-420
Subtotaal	**9.618**	**40.564**	**43.205**
Vennootschapsbelasting	-	120	120
Kosten aandeelhouders	**9.618**	**40.684**	**43.325**

Voor het volledige jaar 2026 is het kostenbeeld onzeker, mede als gevolg van de aanhoudende aangroeiproblematiek en de stijging van brandstof- en energieprijzen als gevolg van geopolitieke ontwikkelingen, die een breed effect hebben op de bedrijfsvoering.

Op basis van de huidige inzichten wordt verwacht dat de verwerkingskosten met € 8 per ton zullen toenemen, overeenkomend met een stijging van 7% tot 8% ten opzichte van de begroting.

SNB stuurt actief op kostenbeheersing en het zoveel mogelijk beperken van tariefstijgingen. De ruimte voor verdere besparingen is echter beperkt door externe marktomstandigheden en interne operationele randvoorwaarden.

De verwachting voor 2026 is gebaseerd op de thans bekende prijsstijgingen en de extra kosten voor opslag en externe verwerking.

Moerdijk, april 2026

snb
de toekomst is circulair

N.V. Slibverwerking Noord-Brabant

Kwartaalrapportage

januari t/m juni 2026

snb
de toekomst is circulair

Inhoudsopgave

01 Inleiding 3
02 Kerncijfers 5
03 Kwartaal- cijfers 9
04 Resultaat-verwachting 12

snb
de toekomst is circulair

01
Inleiding

Aanbieding

Hierbij ontvangt u de tweede tussentijdse rapportage over 2026. De rapportage bevat de realisatiecijfers over het eerste halfjaar van 2026, afgezet tegen de begrotingscijfers en de gerealiseerde cijfers 2025 over dezelfde periode. Daarmee wordt inzicht gegeven in de actuele financiële en operationele ontwikkeling.

Belangrijkste operationele en investeringsontwikkelingen in het 2e kwartaal 2026

- De verwerkingscapaciteit lag in het eerste halfjaar onder begroting als gevolg van diverse storingen, waaronder een ketellekkage (waarvoor vervanging is voorzien in het kader van de upgrade van lijn 1 en 4), aangroei in de ovens en verstoppingen in het interne vliegastransport. Deze laatste verstoring is niet eerder waargenomen. Daarnaast is er sprake van een duidelijke toename van de aangroeiproblematiek. SNB zet maximaal in op het realiseren van een structurele oplossing, onder meer in samenwerking met het Strategische Ketenoverleg, waarbij wordt onderzocht in hoeverre wijzigingen in de samenstelling van het aangeleverde slib hierin een rol spelen. Dit heeft tot nu toe nog niet tot aanwijsbare oorzaken geleidt.

- De levering van de nieuwe turbine loopt volgens planning; ingebruikname wordt verwacht eind juli. Met deze vervanging wordt de betrouwbaarheid van de turbine structureel hersteld waardoor deze weer langdurig storings- en schadevrij kan functioneren en we zelf weer energie kunnen opwekken.

- De verwerkingskosten waren in het eerste halfjaar ruim € 1,1 miljoen hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn een hogere elektra inkoop vanwege de schade aan de turbine (zie vorige punt) en de kosten voor transport, opslag en verwerking derden. Door de lage beschikbaarheid van de installatie hebben we meer zuiveringsslib moeten opslaan en door derden laten verwerken. Naast de reguliere opslag hebben we ook voor opslag in duwboten moeten kiezen wat een relatief dure oplossing is. Vanaf juli zijn we begonnen om de duwboten leeg te rijden en te verwerken.

- Voor het volledige jaar 2026 is het kostenbeeld onzeker, mede als gevolg van de aangroeiproblematiek, de opslagkosten en stijging in brandstof- energieprijzen als gevolg van geopolitieke ontwikkelingen, die een breed effect hebben op de bedrijfsvoering. Op basis van de huidige inzichten wordt verwacht dat de verwerkingskosten in 2026 circa 7,5% hoger zullen uitvallen dan begroot. SNB stuurt actief op kostenbeheersing en het zoveel mogelijk beperken van tariefstijgingen, maar de ruimte voor verdere besparingen is beperkt door externe marktomstandigheden en interne operationele randvoorwaarden.

- De realisatie van het speerpuntproject ‘upgrade lijn 1 en 4’ verloopt conform planning en binnen de vastgestelde investeringsraming. In juni is de TSE subsidie definitief vastgesteld. De VEKI-subsidie wordt na afloop van het project definitief vastgesteld. Begin november wordt een aanvang gemaakt met de daadwerkelijke vervanging van de ketel van lijn 1. De afronding van het project is voorzien eind februari 2027.

snb
de toekomst is circulair

» Ten aanzien van het project fosfaatterugwinning kan worden gemeld dat de basic engineering in juni nagenoeg is afgerond. Enkele onderdelen worden momenteel nog verder uitgewerkt. Op 9 juli jl. heeft bestuurlijk overleg met de aandeelhouders plaatsgevonden over de voortgang en de actuele stand van zaken van het project. De directie en de Raad van Commissarissen werken momenteel de laatste openstaande punten uit, waarna het investeringsvoorstel naar verwachting eind augustus aan de aandeelhouders wordt aangeboden. De doelstelling blijft om voor het einde van 2026 een investeringsbesluit te nemen. De omgevingsvergunning milieu is inmiddels onherroepelijk. Daarnaast vindt overleg plaats met de provincie over de natuurvergunning, die naar verwachting in het vierde kwartaal van 2026 zal worden verleend.

» Voor het project stikstofterugwinning bevindt de Europese aanbesteding voor de selectie van een technologiepartner zich in de afrondende fase. De besluitvorming over de definitieve partnerselectie is voorzien in augustus 2026.

Over SNB

SNB is een vennootschap, die opereert vanuit Moerdijk, waarvan de aandelen worden gehouden door zeven waterschappen. De kernactiviteit van SNB is het duurzaam verwerken van zuiveringsslib voor de aandeelhouders. SNB beheert en exploiteert hiertoe een slibverwerkingsinstallatie (SVI) op het industrie- en haventerrein in Moerdijk. Het is onze missie om mens en natuur te beschermen door zuiveringsslib optimaal te verwerken.

Onze strategie voor de periode 2021-2026 heeft de titel meegekregen **SAMEN NATUURLIJK BETER**. De strategie is opgedeeld in drie samenhangende strategische sporen, die hieronder kort worden toegelicht.

» **Excellente dienstverlener:** SNB zorgt voor een stabiele en solide bedrijfsvoering en organisatie, want alleen op deze wijze kan SNB de waterschappen excellente dienstverlening garanderen in de vorm van duurzaam transport en verwerking van zuiveringsslib. Hiervoor is het nodig om met elkaar samen te werken. De hoeveelheid en de samenstelling van het zuiveringsslib bepalen in belangrijke mate de prestaties van de SVI.

» **Duurzame ketenbouwer:** SNB zet in op het (uit)bouwen van de huidige slibketen. De focus van de verduurzaming ligt daarbij vooral op het terugwinnen van grondstoffen, zoals fosfaat, stikstof (ammonia) en zwavel, maar ook op het verder terugwinnen van energie uit zuiveringsslib met als basis de huidige SVI.

» **Innovatieve scout:** SNB streeft, in samenwerking met technologiepartners, slibverwerkers, kennisinstituten en de aandeelhouders, proactief voor de aandeelhouders naar een toekomstige circulaire slibketen die past/aansluit op de toekomstige circulaire afvalwaterketen. Daarbij heeft SNB de ambitie om de ontwikkelde circulaire slibketen ook tot uitvoer te brengen, ook als deze keten geheel of gedeeltelijk lokaal wordt uitgevoerd. Deze ontwikkeling omvat dus een transitie van de huidige slibketen naar een geheel nieuwe circulaire slibketen.

Deze strategische sporen zijn nader uitgewerkt in doelstellingen en prestatie-indicatoren. In het volgende hoofdstuk wordt de voortgang in het realiseren van deze doelstellingen besproken.

snb
de toekomst is circulair

02
Kerncijfers

EXCELLENTE DIENSTVERLENER

Optimaliseren ketensamenwerking

Prestatie-indicatoren	Meeteenheid	Doel 2026	Werkelijk 2026	Werkelijk 2025	
Beschikbaarheid zuiveringsslib	ton ontwaterd slib	230.500	226.300	223.600	
Kwaliteit zuiveringsslib	os/water	≥0,207	0,203	0,199	

doelstelling behaald *doelstelling bijna gehaald* *doelstelling niet behaald*

In het eerste halfjaar van 2026 lag de aanvoer van zuiveringsslib 4.200 ton onder verwachting. De kwaliteit van het aangevoerde zuiveringsslib is daarbij lager dan eerder voorzien.

Slibaanvoer *(tonnen ontwaterd slib)*	Begroot 2026	Werkelijk 2026	Werkelijk 2025
Klanten-aandeelhouders	195.000	190.200	187.400
Vaste klanten	35.500	36.000	35.700
Overige klanten	-	100	500
Totaal	**230.500**	**226.300**	**223.600**

Continue en betrouwbare verwerking

Prestatie-indicatoren	Meeteenheid	Doel 2026	Werkelijk 2026	Werkelijk 2025	
Verwerkt in SVI	ton ontwaterd slib	206.900	195.800	206.700	
Slibdoorzet SVI	ton slib per uur	≥13,15	12,71	12,68	
Beschikbaarheid SVI	%	≥91,7	88,7	93,8	
Extern verwerkt	ton ontwaterd slib	≤15.000	18.700	10.800	

doelstelling behaald *doelstelling bijna gehaald* *doelstelling niet behaald*

snb
de toekomst is circulair

In het 1e halfjaar hebben we een lagere verwerking in de eigen SVI van 11.100 ton en een hogere afzet bij externe verwerkers als gevolg van de eerdergenoemde storingen. De lagere interne verwerking is met name veroorzaakt door diverse storingen, waaronder een ketellekkage (waarvoor vervanging is voorzien in het kader van de upgrade van lijn 1 en 4), aangroei in de ovens en verstoppingen in het interne vliegastransport. Per saldo is de voorraad zuiveringsslib hierdoor opgelopen tot 24.800 ton eind juni 2026. Deze voorraad is deels opgeslagen in duwbakken. Voor geheel 2026 wordt verwacht dat de eindvoorraad zal afnemen tot 12.300 ton.

Slibaanvoer *(tonnen ontwaterd slib)*	**Begroot 2026**	**Verwacht 2026**	**Verschil**
Beginvoorraad	4.000	13.100	+9.100
Slibaanvoer	454.100	450.000	-4.100
Verwerking door SNB	-405.000	-396.400	+8.600
Externe verwerking	-49.100	-54.400	-5.300
Eindvoorraad	4.000	12.300	+8.300

Zorgen voor een minimale milieubelasting

Prestatie-indicatoren	**Meeteenheid**	**Doel 2026**	**Werkelijk 2026**	**Werkelijk 2025**	
Netto energie-input	GJ p/t slib	≤0,10	0,56	0,55	
Klimaatverandering (CO_2)	kg CO_2 p/t slib	≤30,0	12,4	28,5	
Verzuring (stikstof)	kg p/t slib	≤0,10	0.10	0,10	
Kwaliteit afvalwater	v.e.	≤753	242	2.325	
Nuttige toepassing reststoffen	% totaal	≥95,0	94,6	93,6	

doelstelling behaald *doelstelling bijna gehaald* *doelstelling niet behaald*

Als gevolg van de schade aan de hogedrukturbine is gedurende de verslagperiode sprake geweest van een verlies aan eigen energieproductie. Dit vertaalt zich in een hogere netto energie-input, gedefinieerd als het verschil tussen energieverbruik en energieproductie. Deze ontwikkeling is direct gerelateerd aan de tijdelijke uitval van de turbine en de daarmee samenhangende verminderde energie-efficiëntie van de installatie.

De eigen afvalwaterzuivering functioneert conform verwachtingen.

Daarnaast is eind 2025 een alternatieve afvoerroute voor wervelbedzand in gebruik genomen. Deze wijziging in de logistieke- en verwerkingsketen heeft geleid tot een hogere mate van nuttige toepassing van reststoffen. Hierdoor is het percentage hergebruik en valorisatie van reststromen binnen de bedrijfsvoering toegenomen.

Behoud en uitbouw robuuste organisatie

Prestatie-indicatoren	Meeteenheid	Doel 2026	Werkelijk 2026	Werkelijk 2025	
Personeelsformatie	FTE	≤56,7	57,2	53,6	
Ziekteverzuim	% werkdagen	≤4,0	7,6	10,5	
Ongevallenindex	LTI	0	1	0	

doelstelling behaald *doelstelling bijna gehaald* *doelstelling niet behaald*

Het ziekteverzuim is in het eerste halfjaar van 2026 afgenomen ten opzichte van de voorgaande periode. Deze daling wordt met name verklaard door de terugkeer in het arbeidsproces van een aantal langdurig zieke medewerkers, waarbij het in alle gevallen niet-arbeidsgerelateerd verzuim betrof. Deze hervatting van werkzaamheden heeft een positief effect gehad op het totale verzuimpercentage. Per eind juni 2026 zijn er nog drie medewerkers (gedeeltelijk) langdurig arbeidsongeschikt. Voor deze medewerkers is sprake van lopende begeleiding en re-integratie in lijn met de geldende wet- en regelgeving.

In het tweede kwartaal van 2026 heeft zich één verzuimongeval voorgedaan. De betreffende medewerker is gevallen over een losliggende tegel. Er zijn adequate maatregelen genomen om dit in de toekomst te voorkomen. De betreffende medewerker is na een aantal dagen hersteld gemeld.

Financieel gezonde organisatie

Prestatie-indicatoren	Meeteenheid	Doel 2026	Werkelijk 2026	Werkelijk 2025	
Kostenindex	% van 1998	≤108,0	111,1	98,6	
Solvabiliteit	EV/TV in %	≥25,0	32,0	35,8	

doelstelling behaald *doelstelling bijna gehaald* *doelstelling niet behaald*

De verwerkingskosten zijn in het eerste halfjaar van 2026 circa €1,1 miljoen boven de begroting. De voornaamste oorzaken zijn de externe opslag (€ 700.000 hoger dan begroot) en de slibverwerking door derden (€350.000 hoger dan begroot). Voor het gehele jaar 2026 blijft het kostenbeeld echter onzeker. Dit wordt veroorzaakt door onder meer de aangroeiproblematiek en de stijging van brandstof- en energieprijzen als gevolg van geopolitieke ontwikkelingen, met een breed effect op de bedrijfsvoering. Op basis van de huidige inzichten wordt voor 2026 uitgegaan van een kostenstijging van circa 7,5% ten opzichte van de begroting. SNB blijft daarbij actief sturen op kostenbeheersing en het beperken van tariefstijgingen. De mogelijkheden voor aanvullende besparingen zijn evenwel beperkt, mede door externe marktomstandigheden en interne operationele randvoorwaarden.

DUURZAME KETENBOUWER

SNB werkt aan diverse strategische speerpuntprojecten die moeten zorgen voor een betrouwbare, duurzame en betaalbare slibeindverwerking voor de aandeelhouders in de komende jaren. Het gaat hierbij om:

» **Upgrade lijn 1 en 4:** Het project heeft tot doel ook lijn 1 en 4 te voorzien van een upgrade, waarmee (a) de verwerkingscapaciteit wordt vergroot, (b) de energieterugwinning uit zuiveringsslib wordt verhoogd en (c) de luchtemissies met circa 20% tot 30% worden gereduceerd. Voor dit project is reeds een definitief investeringsbesluit genomen. De uitvoering van het speerpuntproject 'upgrade lijn 1 en 4' verloopt conform planning en binnen de vastgestelde investeringsraming. In maart zijn daarnaast twee subsidies toegekend, hetgeen de businesscase en de rentabiliteit van het project substantieel versterkt. De oplevering is voorzien eind februari 2027.

» **Fosfaatterugwinning:** Fosfaat is door de EU aangemerkt als Critical Raw Material en komt in aanzienlijke hoeveelheden voor in zuiveringsslib en daarmee in de vliegas. Het project is gericht op grootschalige terugwinning van fosfaat uit de vliegas die ontstaat na verbranding van zuiveringsslib, door realisatie van een fosfaatrecyclingfabriek. De basic engineering is in juni zo goed als afgerond. De milieuvergunning is inmiddels onherroepelijk geworden en met de provincie vindt overleg plaats over het verkrijgen van de natuurvergunning. Parallel hieraan is de voorbereiding van het investeringsbesluit gestart, begin juli is er overleg geweest met de aandeelhouders. Planning is dat na de zomer van 2026 het investeringsbesluit ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de aandeelhouders.

» **Stikstofterugwinning:** Stikstof (ammonia) komt in aanzienlijke hoeveelheden vrij in het afvalwater van SNB tijdens het voordrogen van zuiveringsslib voorafgaand aan verbranding. Momenteel wordt deze stikstof nog vernietigd. Het project richt zich op het terugwinnen en benutten van deze stikstof als meststof, in plaats van vernietiging. De Europese aanbesteding voor de selectie van een technologiepartner is nog gaande en bevindt zich in de eindfase. Besluitvorming over de partnerselectie is voorzien in augustus 2026.

» **CO_2-afvang:** SNB produceert jaarlijks circa 140.000 ton biogene CO_2. Er wordt onderzocht in hoeverre deze CO_2 kan worden hergebruikt of opgeslagen. In samenwerking met TNO wordt gekeken naar de mogelijkheid om in 2027 een pilot uit te voeren om de technische en praktische haalbaarheid van CO_2-afvang te toetsen.

Over de hierboven genoemde strategische speerpuntprojecten brengt SNB regelmatig een aparte uitgebreidere voortgangsnotitie uit. De laatste notitie is in maart 2026 verschenen.

INNOVATIEVE SCOUT

Hiervoor is op dit moment geen voortgang te melden.

03 Kwartaal-cijfers

Hieronder is de balans per 30 juni 2026 weergegeven en ook de verlies- en winstrekening over de eerste halfjaar van het jaar 2026.

Balans per 30 juni 2026

(x € 1.000)	30-06-2026	31-12-2025
Materiële vaste activa	50.359	44.609
Financiële vaste activa	1.590	1.590
Subtotaal vaste activa	**51.949**	**46.199**
Voorraden	150	150
Vorderingen	11.818	17.248
Liquide middelen	12.628	2.733
Totaal aan activa	**76.545**	**66.330**
Aandelenkapitaal	4.443	4.443
Agioreserve	20.560	20.560
Overige reserve	95	95
Onverdeeld resultaat 2025	-	-1.343
Onverdeeld resultaat 2026	-630	-
Subtotaal eigen vermogen	**24.468**	**23.755**
Voorzieningen	458	495
Langlopende schulden	37.971	22.971
Kortlopende schulden	13.648	19.109
Totaal aan passiva	**76.545**	**66.330**

snb
de toekomst is circulair

Verlies en winstrekening t/m 2e kwartaal 2026

(x € 1.000)	Begroot t/m 2e kwartaal 2026	Werkelijk t/m 2e kwartaal 2026	Werkelijk t/m 2e kwartaal 2025
Omzet	21.767	22.615	20.959
Mutatie voorraad slib	-	-	-
Subsidies	-	-	191
Overige opbrengsten	3	13	6
Subtotaal bedrijfsopbrengsten	**21.770**	**22.628**	**21.156**
Grond- en hulpstoffen	2.154	2.603	2.553
Kosten uitbesteed werk en externe kosten	8.718	10.099	7.965
Lonen en salarissen	2.599	2.477	2.196
Pensioen- en sociale lasten	734	723	625
Afschrijvingen	1.183	1.183	1.535
Overige waardeverminderingen	-	-	-
Overige bedrijfskosten	5.536	5.587	5.524
Onvoorzien	574	-	-
Subtotaal bedrijfskosten	**21.497**	**22.672**	**20.398**
Bedrijfsresultaat	**272**	**-44**	**758**
Financiële baten en lasten	-505	-536	-296
Resultaat voor belasting	**-232**	**-580**	**461**
Vennootschapsbelasting	-60	-50	-67
Resultaat na belastingen	**-292**	**-630**	**394**

Grondslagen

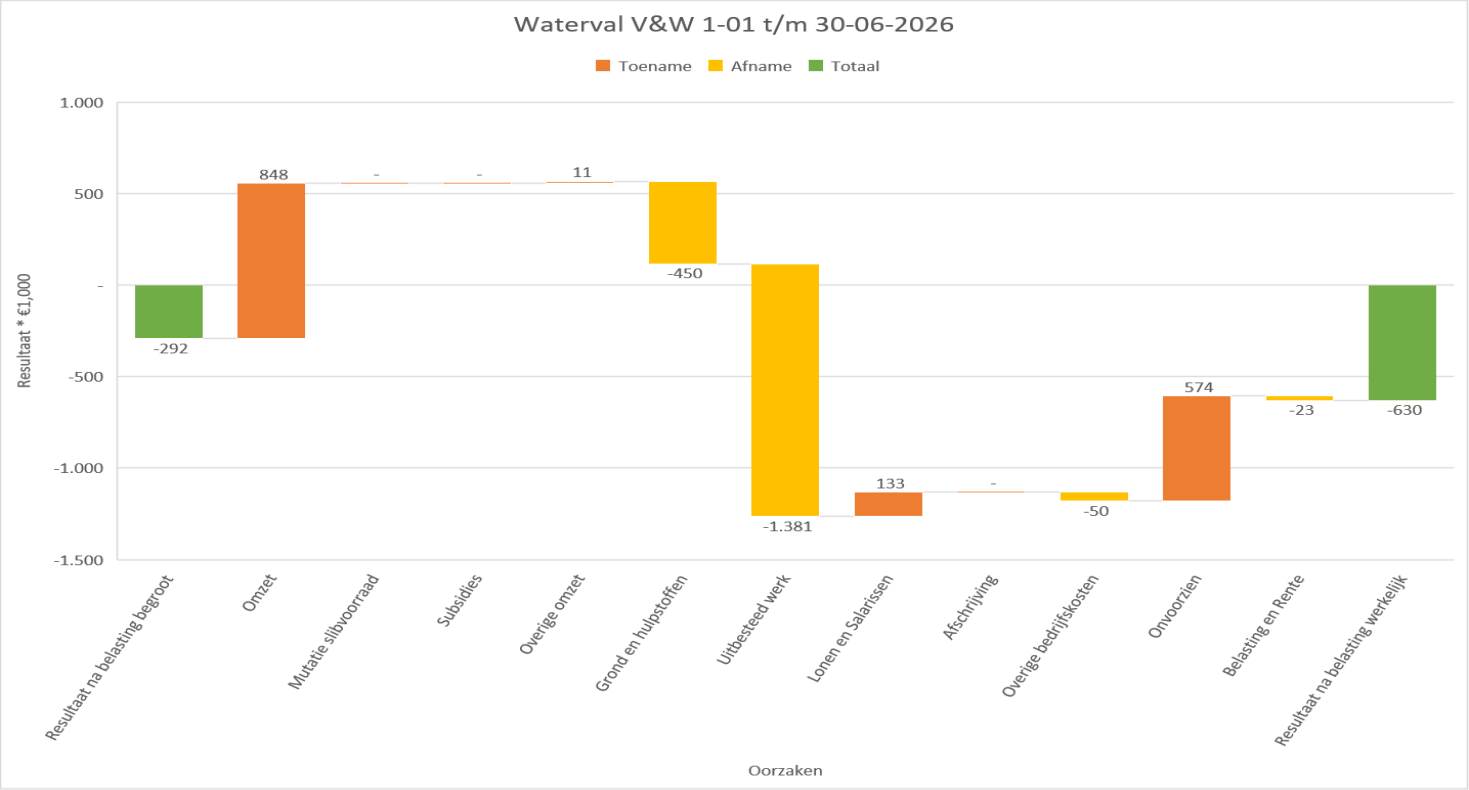
Bovenstaande cijfers zijn opgesteld met inachtneming van de wettelijke voorschriften van Titel 9 Boek 2 BW. De grondslagen voor financiële verslaggeving die SNB in deze rapportage toepast, zijn gelijk aan de door SNB toegepaste grondslagen in het jaarverslag over 2025. Het jaarverslag 2025 is beschikbaar op www.snb.nl. De opstelling van tussentijdse cijfers vereist oordeelvorming over de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en de omvang van baten en lasten. De werkelijke uitkomsten kunnen van deze schattingen afwijken. Tussentijdse resultaten voorspellen niet noodzakelijkerwijs de jaarresultaten. Tenzij hierna anders vermeld, zijn bij het opstellen van deze tussentijdse cijfers schattingsbronnen gebruikt, gelijk aan die van het jaarverslag 2025. Op de tussentijdse cijfers is geen accountantscontrole toegepast.

snb
de toekomst is circulair

Toelichting op het resultaat t/m 2e kwartaal 2026

De belangrijkste verschillen ten opzichte van de begroting worden hierna nader toegelicht:

- De omzet ligt € 850.000 boven begroting, voornamelijk als gevolg van hogere bevoorschotting.
- De kosten voor grond- en hulpstoffen zijn toegenomen door een lagere elektriciteitsproductie als gevolg van het uitvallen van de hogedrukstoomturbine.
- De kosten voor uitbesteed werk vallen hoger uit, met name door hogere transportkosten en externe opslag. Daartegenover staat dat er minder vliegas is afgevoerd, wat tot lagere kosten op dit onderdeel heeft geleid.
- De personeelskosten en afschrijvingskosten zijn in lijn met de begroting gerealiseerd.
- De stijging in de overige bedrijfskosten wordt verklaard door een hogere post niet-aftrekbare btw, als gevolg van een algehele stijging van de onderliggende kosten.

04 Resultaat-verwachting

Gezien de huidige situatie is onderstaande verwachting over 2026 gebaseerd op de kennis van vandaag.

(x € 1.000)	Werkelijk t/m 2e kwartaal 2026	Begroot 2026	Verwachting 2026
Totale bedrijfskosten	23.208	45.612	47.870
Externe omzet/opbrengsten/subsidies	-2.486	-5.048	-4.745
Mutatie slibvoorraad	-	-	-60
Subtotaal	**20.722**	**40.564**	**43.065**
Vennootschapsbelasting	50	120	150
Kosten aandeelhouders	**20.772**	**40.684**	**43.215**

Voor het volledige jaar 2026 is het kostenbeeld onzeker, mede als gevolg van de aanhoudende aangroeiproblematiek en de stijging van brandstof- en energieprijzen als gevolg van geopolitieke ontwikkelingen, die een breed effect hebben op de bedrijfsvoering. Op basis van de huidige inzichten wordt verwacht dat de verwerkingskosten met circa 7,5% stijgen ten opzichte van de begrote kosten. Dit is gelijk aan de prognose afgegeven bij de 1e kwartaalrapportage. De verwachting voor 2026 is gebaseerd op de nu bekende prijsstijgingen en de extra kosten voor opslag en externe verwerking.

SNB stuurt actief op kostenbeheersing en het zoveel mogelijk beperken van tariefstijgingen. De ruimte voor verdere besparingen is echter beperkt door externe marktomstandigheden en interne operationele randvoorwaarden.

Moerdijk, juli 2026

snb
de toekomst is circulair

M E M O

Aan : Algemeen bestuur

Onderwerp : Actualisatie prognose 2026

Bijlage bij : Bestuursrapportage 2026

Bespreking : Commissies 17 september, algemeen bestuur 9 oktober

---

Aanleiding

In de bestuursrapportage 2026 wordt gerapporteerd over de voortgang in het lopende begrotingsjaar en over bijzondere gebeurtenissen. De bestuursrapportage gaat over de eerste zes maanden van het jaar. Als extra service aan de leden van het algemeen bestuur en ter ondersteuning van de bestuurlijke behandeling van de bestuursrapportage in de commissies van 17 september en de vergadering van het algemeen bestuur op 9 oktober, informeren wij u met dit memo over de voortgang sindsdien. Onderstaande tabel toont de realisatie tot en met 31 augustus. Ook de prognose is daar waar nodig bijgewerkt. Deze sluit met de kennis van dit moment naar verwachting op € 4,6 miljoen voordelig.

Prognose resultaat (bedragen * € 1.000)	Begroting 2026	Realisatie tm augustus 2026	Prognose 2026	Verschil in €	Verschil in %	
Rente	18.561	4.206	18.561	0	0,0%	=
Afschrijvingen	35.886	17.943	35.886	0	0,0%	=
Personeelslasten	66.954	41.271	65.933	1.021	1,5%	V
Goederen en diensten van derden	86.233	42.288	87.911	-1.678	-1,9%	N
Bijdragen aan derden	5.637	3.920	5.146	491	8,7%	V
Reservering/Voorzieningen/Onvoorzien	444		444	0	0,0%	=
Totaal lasten	***213.717***	***109.629***	***213.883***	***-166***	***-0,1%***	N
Financiële baten	2.314	108	2.314	0	0,0%	=
Personeelsbaten	1.108	714	1.420	313	28,2%	V
Goederen en diensten aan derden	2.786	3.902	4.911	2.125	76,3%	V
Bijdragen van derden	3.663	1.380	6.349	2.686	73,3%	V
Interne verrekeningen	16.777	5.661	16.510	-267	-1,6%	N
Totaal baten	***26.647***	***11.765***	***31.504***	***4.857***	***18,2%***	V
Netto lasten	**187.069**		**182.378**	**4.691**	**2,5%**	
Beschikking reserves	6.091		6.091	0		
Waterschapsbelastingen	180.978		180.978	0		
Saldo	**0**		**4.691**	**4.691**		

Toelichting

Lasten

Ten opzichte van de bestuursrapportage is het tekort op de exploitatielasten € 0,6 miljoen kleiner geworden. Door een combinatie van factoren, komen de kosten voor elektriciteit lager uit dan verwacht. Zo wekken we door het zonnige weer meer op, is ons verbruik doordat het droog is geweest lager én we leveren door het zonnig en droge weer meer elektriciteit terug. Per saldo een voordeel van € 0,7 miljoen. De onderhoudskosten zijn daarentegen iets hoger (€ 0,1 nadelig).

Baten

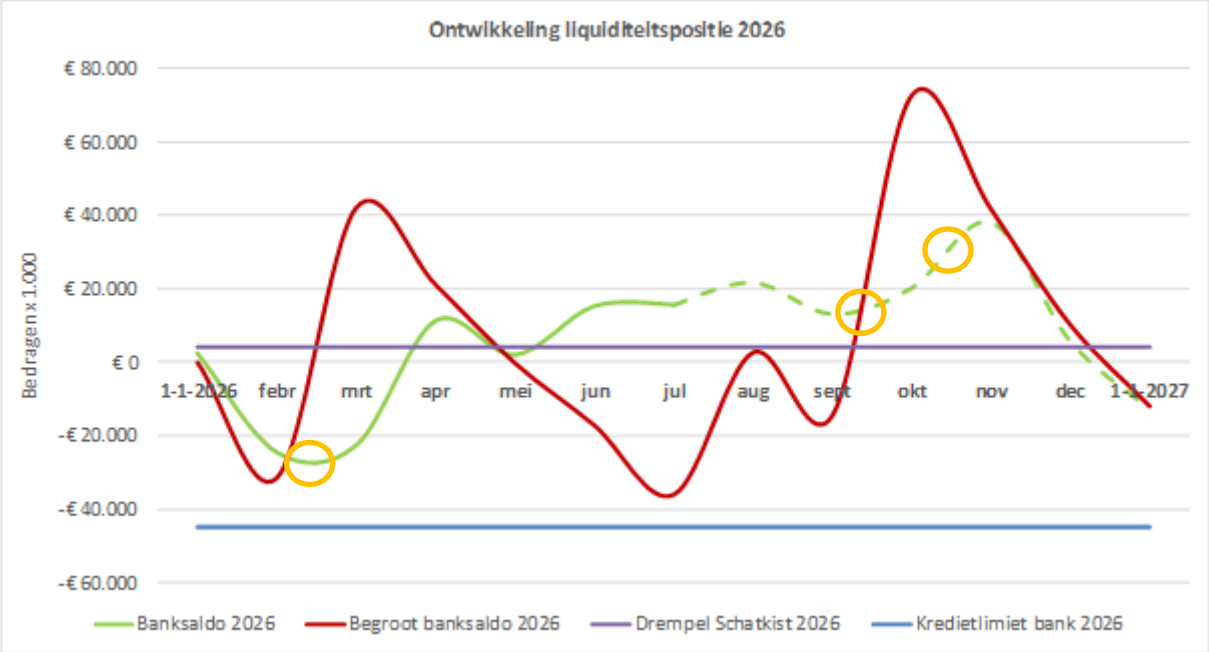
Door een stijging van de energieprijzen verwachten we iets meer opbrengsten uit biogas (€ 0,05 miljoen).

Waterschapsbelastingen

De BSOB heeft ons laten weten dat een van de meetbedrijven in ons gebied bezwaar heeft gemaakt tegen de opgelegde belastingaanslagen. De reden hiervoor is dat zij het afvalwater zelf zijn gaan zuiveren. De kans is reëel dat het bezwaar gegrond verklaard wordt. De over 2026 opgelegde aanslag en waarschijnlijk ook (een deel van) de over 2025 opgelegde aanslag kunnen in dat geval niet geïnd worden. De financiële impact is afhankelijk van de uiteindelijk beslissing op het bezwaar. Vooralsnog schatten we deze op € 0,5 tot € 1 miljoen.

Liquiditeitsprognose

Bij het opstellen van de bestuursrapportage gingen we er nog vanuit dat we de leningsruimte voor 2026 van € 208 miljoen volledig zouden benutten. Mede dankzij de eind 2025 extra afgesloten lening van € 45 miljoen, ziet het op dit moment naar uit dat we dit jaar minder hoeven te lenen. In onderstaande grafiek is de verwachte ontwikkeling van de liquiditeitspositie geactualiseerd. De momenten waarop we (naar verwachting) een lening aantrekken, zijn geel omcirkeld.

Het werkelijke verloop van de liquiditeitspositie is moeilijk te voorspellen en sterk afhankelijk van de (timing) van investeringsuitgaven en de eventueel aanvullende bevoorschotting vanuit het HWBP (maximaal € 74 miljoen). In de hierboven gepresenteerde liquiditeitsprognose is rekening gehouden met een aanvullende bevoorschotting van € 20 miljoen. De werkelijke ontvangt is onzeker en kan zowel positief als negatief uitvallen. Indien nodig, bijvoorbeeld doordat er vanuit het HWBP geen aanvullende bevoorschotting komt en de uitgaven significant hoger blijken te zijn, kan de voor 2026 resterende ruimte van € 29 miljoen alsnog worden ingezet of kan er een kortlopende lening worden afgesloten.

Kanttekening

Hoewel we inmiddels verder in de tijd zijn, blijft de prognose een momentopname. Het uiteindelijke jaarrekeningresultaat is afhankelijk van diverse factoren, partijen en externe omstandigheden (waaronder weersinvloeden) en kan daardoor zowel positief als negatief afwijken van de verwachting op dit moment.

Commissieadvies	
Datum vergadering:	**Watersysteem en Waterveiligheid d.d. 17 september 2026**
Agendapunt:	**4.1 Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas 2026**
Advies:	*De commissie adviseert positief.* *Het agendapunt als **bespreekstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.*
	De ***fractie Partij voor de Dieren*** vraagt zich af of zaken die geregeld worden voor tegen droogte – zoals beregeningsbeleid, klein onttrekkingen, sponswerking - voldoende werking hebben. Geeft mee om ook te kijken naar beekdalen en moerassen voor meer herstel, en of kassen gestimuleerd kunnen worden om meer op te vangen of vast te houden. En of zoals gewerkt wordt in grondwaterstanden/GGRO2 ook in andere gebieden kan? **Antwoord DB**: Genoemde suggesties zijn goed om meer water vast te houden. Toezegging van portefeuillehouder Van Dijk om op een later moment een presentatie over het pilot 'rain leveler' in te plannen. De ***fractie Partij voor de Dieren*** meent dat er begin dit jaar een onderzoek naar gemalen is afgerond en vraagt of het AB daarover geïnformeerd kan worden. Vindt het belangrijk dat er geen visschade is door gemalen. **Antwoord DB**: Toezegging van portefeuillehouder Van Dijk om hierop terug te komen zodra het onderzoek is afgerond. De ***fractie Water Natuurlijk*** volgt de planvorming bij Vierlingsbeek/Boxmeer met argusogen. Heeft daar geen goed gevoel bij. **Antwoord DB**: Toezegging van portefeuillehouder Van Dijk om hier op terug te komen zodra er meer bekend is. De studie hierover vindt nu plaats. Tevens maakt hij graag tijd vrij om een keer samen in het veld te gaan kijken. Inzake Palmvenloop zou de ***fractie Water Natuurlijk*** hier graag met de organisatie in gesprek willen over de verdere mogelijkheden. **Antwoord DB**: Uitnodiging van portefeuillehouder de Groot om hem suggesties te doen toekomen waarna hij deze gaat bestuderen. Pagina 9, tabel en toelichting bij de investeringen, de ***fractie PvdA*** wijst op een discrepantie tussen liquiditeit en inkomstentabel (HWBP en voorfinanciering; inkomsten 41 mln, realisatie 4 mln, prognose 77 mln) **Antwoord DB**: Dit wordt in de laatste bullit 'toegelicht' maar dit is wel wat summier. Portefeuillehouder van Dijk verwijst in de richting van de jl. memo van voor de zomer. De HWBP-subsidiebijdrage (90% van de projectkosten) is gemaximeerd per project per jaar. Door de indexatie waartoe in november 2025 door het HWBP is besloten, bedraagt de maximale subsidiebijdrage per project in 2026 € 41 miljoen. In het geval van bijvoorbeeld Meanderende Maas, waar de geplande investeringsuitgaven in de realisatiefase soms wel € 100 miljoen per jaar bedragen, leidt dat bij een dergelijk project altijd tot een aanzienlijke voorfinanciering. De uitgaven zijn immers vele malen hoger dan de ontvangen subsidie in het betreffende jaar. De gepresenteerde prognose van € 77 miljoen betreft de inkomsten die we daadwerkelijk in 2026 verwachten te ontvangen. Dit is dus minder dan waar we op basis van de programmering recht op hebben. Een deel van dit bedrag is inmiddels ook ontvangen op de rekening. Dit wordt bij de liquiditeitsprognose toegelicht. We mogen echter niet meer inkomsten op het project verantwoorden dan waar op basis van de subsidieafspraken recht op is (90% van de subsidiabele uitgaven). De feitelijke boeking van de gelden naar het project vindt daarom pas plaats bij de jaarrekening (op basis van de op 31-12 daadwerkelijk gerealiseerde uitgaven). Dit verklaart waarom deze ontvangst op dit moment nog niet terug te zien is in de realisatiecijfers. Door ***een aantal fractie*** wordt verder aan de orde gesteld beregenen, kleine onttrekkingen in relatie tot droogte.

	Antwoord DB: Portefeuillehouder Van Dijk stelt voor om verdere discussie te voeren wanneer het beregeningsbeleid aan de orde is.

Commissieadvies	
Datum vergadering:	**Waterketen en Duurzaamheid d.d. 17 september 2026**
Agendapunt:	**4.1 Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas 2026**
Advies:	*De commissie adviseert positief.* *Het agendapunt als **bespreekstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.*
	De **fractie CDA** vraagt of al inzichtelijk is wat de calamiteitkosten zijn van rwzi Land van Cuijk. **Antwoord DB**: Toezegging van portefeuillehouder De Zoeten om dit onderwerp voor een volgende commissie te agenderen. Bijlage 4 het Waterschapshuis, pagina 12 verwachte afrekening AGV/Waternet 2,5 miljoen. De ***fractie BBB*** vraagt of dit verdeeld wordt over de waterschappen als het Waterschapshuis dit niet kan betalen. **Antwoord DB:** Portefeuillehouder Oegema verwacht dat de problemen opgelost worden door AGV en zegt toe dat hij de vraag meeneemt naar het dagelijks bestuur van het Waterschapshuis.

Commissieadvies	
Datum vergadering:	**Algemene- en Financiële Zaken d.d. 17 september 2026**
Agendapunt:	**5.1 Bestuursrapportage waterschap Aa en Maas 2026**
Advies:	*De commissie adviseert positief.* *Het agendapunt als **bespreekstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.*
	De ***fractie 50PLUS*** leest op pagina 14 dat voor het project Sluis 0 met de gemeente Den Bosch afspraken zijn gemaakt over de verdeling van de extra kosten onder voorbehoud van goedkeuring door het algemeen bestuur. De fractie wil graag weten om welke afspraken het precies gaat. **Antwoord DB:** Er liggen afspraken vast over de verdeling van de kosten tussen de gemeente en het waterschap. Als gevolg van onder andere indexering (inflatiecorrectie) en tegenvallers zijn de kosten voor het project Sluis 0 hoger dan voorzien. Wat dit precies betekent voor de bijdrage van Aa en Maas werken we uit en leggen we ter besluitvorming voor aan het AB.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3209
Extern Zaak ID	0654587206
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	4.2.B
Titel	Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project Optimalisatie watersysteem Rode Beek
Organisatieonderdeel	Projecten en Programmeren
Projectenboeknummer en naam	2023-037 Optimalisatie watersysteem Rode Beek
Portefeuillehouder	Groot, E. de

Bijlagen
Adviesnota en besluit AB
Bijlage 1 Toelichting maatregelen rode Beek
GEHEIM Bijlage 2 Raming
Bijlage 3 Financiële paragraaf
TOEGEVOEGD: Adviesnota en besluit AB_aangepast
TOEGEVOEGD: Bijlage 1 Toelichting maatregelen Rode Beek_aangepast
TOEGEVOEGD: Advies commissie WW 17 september 2026_4.2 Investeringskrediet watersysteem Rode Beek

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissie Watersysteem en Waterveiligheid	17 september 2026
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Toelichting

Het Dagelijks Bestuur heeft

- Tijdelijke geheimhouding opgelegd op de bijlagen "Raming" op grond van artikel 55b van de Waterschapswet om redenen genoemd in artikel 5.1 lid 2 sub b van de Wet open overheid, totdat de schriftelijke opdrachtverstrekking aan de aannemende partij heeft plaatsgevonden. De betreffende bijlage bevat namelijk gedetailleerde (financiële informatie) over de uitvoering van het project Optimalisatie watersysteem Rode Beek. Bij openbaarmaking van deze informatie kunnen derden (bijvoorbeeld aannemers) deze gebruiken bij onderhandelingen met het waterschap of bij aanbestedingen. De openbaarmaking kan dan het economisch en financieel belang van waterschap Aa en Maas schaden. Derhalve is geheimhouding op grond van artikel 5.1 lid 2 sub b van de Wet open overheid gerechtvaardigd.
- De geheime bijlage op grond van artikel 55c, tweede lid, van de Wsw aan het algemeen bestuur te verstrekken.

Voorgesteld besluit
Een investeringskrediet van € 2.100.000,- beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het project Optimalisatie watersysteem Rode Beek.

Zaaknummer: 587206
Documentnummer: 787675

ADVIESNOTA EN BESLUIT VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 9 OKTOBER 2026

VOORSTEL

Een investeringskrediet van € 2.100.000 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het project Optimalisatie watersysteem Rode Beek.

PROBLEEMSTELLING

De Rode Beek is gelegen ten zuiden van Wanroij, tussen de Middenpeelweg en de Lage Raam. Het huidige watersysteem van de Rode Beek is erg gevoelig voor afvoerpieken. In de afgelopen jaren is meermaals wateroverlast opgetreden. De sturingsmogelijkheden zijn daarbij erg beperkt, waardoor het risicovol is om een hoger peil aan te houden. Het gevolg is dat de stuwstanden in de Rode Beek in droge tijden lager staan dan gewenst. Dit heeft nadelige gevolgen voor waterconservering ten behoeve van droogtebestrijding. De beperkte sturingsmogelijkheden in de Rode Beek worden veroorzaakt door meerdere factoren:

1. De stuwen zijn constructief in slechte staat. Vervanging en automatisering zijn daarom gewenst om sneller en adequater te kunnen reageren op wisselende omstandigheden en daarbij hoger te kunnen sturen met stuwstanden. Dit biedt ook de kans om het systeem verder te optimaliseren wat betreft locaties en streefpeilen van de stuwen.
2. Krappe stuwen: De huidige stuwen zijn smal en variëren veel in breedte, waardoor bij hoge waterafvoer de waterstand boven de klep sterk stijgt en het systeem niet optimaal functioneert.
3. Sterk verhang, veel stuwen: Het traject kent veel verhang, waardoor op een korte afstand meerdere stuwen staan. Het verschil tussen het waterpeil boven- en benedenstrooms van een stuw is groot, waardoor het proces van erosie en slijtage versneld wordt.
4. Handmatige bediening: Op één stuw na worden de stuwen handmatig bediend en zijn deze vaak lastig te bereiken. Dit maakt het arbeidsintensief om ze tijdig te verlagen bij neerslag, waardoor vertraging ontstaat in de afvoerregeling. Dit vergroot, zeker in combinatie met punt 1 en 2, het risico op wateroverlast.

BEOOGD EFFECT

Een robuust en stuurbaar watersysteem met meer ruimte voor waterconservering.

ARGUMENTEN

1. Dit project geeft invulling aan de beleidsopgave waterconservering.

Door het uitvoeren van het project wordt meer water vastgehouden en de drainerende werking van de Rode Beek beperkt. We geven hiermee invulling aan onze opgaven uit de Brabantse droogteagenda “Waterschappen houden meer water vast in het stroomgebied door het afvoersysteem om te bouwen tot een meer op vasthouden gericht systeem”.

De Rode Beek is een waterloop op de flank. De hier voorgestelde maatregelen sluiten aan bij de ontwerpprincipes uit het verhaal van de Aa: een snel stuurbaar watersysteem, conserveren als het kan en snelle afvoer als het moet.

2. De bestaande stuwen zijn technisch in slechte staat en aan het einde van hun levensduur.
Optimalisatie van het watersysteem gaat hiermee hand in hand met een tijdige vervanging van de bestaande stuwen en leidt niet tot extra afschrijving.

3. De maatregelen zijn tot stand gekomen op basis van een grondige gebiedsanalyse.
Dit is gedaan op basis van een combinatie van hydrologische modellering en praktijkkennis (beheerdersoordeel). Locaties van nieuwe of te verplaatsen stuwen zijn gebaseerd op hoogteverloop in het maaiveld en het verbeteren van de bereikbaarheid van de stuwen. Concreet heeft dit geleid tot de volgende set maatregelen (zie ook bijlage 3 voor een uitgebreidere toelichting):

- 3 nieuwe stuwen toevoegen aan het systeem;
- 12 stuwen vervangen en automatiseren op dezelfde locatie;
- 4 stuwen vervangen en automatiseren op een gewijzigde locatie;
- 1 stuw beperkte aanpassing van de bestaande constructie.

4. De omgeving staat positief tegenover dit plan.
Met alle direct aanliggende grondeigenaren zijn individuele gesprekken gevoerd om wensen op te halen. Zij onderschrijven alle de wens voor meer waterconservering in de Rode Beek en staan dan ook achter het uitgewerkte plan.

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

1. Aanwezigheid bever in de Rode Beek.
In de Rode beek leven veel bevers. Deze zorgen voor problemen met betrekking tot het beheer en onderhoud (oeverholen > veiligheid), maar vormen ook een risico voor de uitvoering van dit project. Het is noodzakelijk een ontheffing aan te vragen, dit proces is inmiddels in gang gezet. Ten aanzien van veiligheid tijdens uitvoering zal op elke werkroute naar de bouwlocaties toe uit voorzorg een rijplatenbaan worden gelegd, om wegzakken in oeverholen te voorkomen.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

In de Programmabegroting 2026, vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van 14 november 2025, is op basis van de programmering een investeringsvolume doorgerekend in meerjarig kader. Het optimaliseren van watersysteem Rode Beek is daarin meegenomen.

PJB-nr.	Projectnaam	Fase	Besluit	Uitgaven/Inkomsten	Totaal	
2023-037	Optimalisatie watersysteem Rode Beek	*Voorbereiding*	*15-10-2025*	Uitgaven	€	100.000
				Inkomsten	€	-
		Voorbereiding/ Uitvoering	-	Uitgaven	€	1.000.000
				Inkomsten	€	-
Opgenomen in de programmering 2026				**Totaal BRUTO**	**€**	**1.100.000**
				Totaal NETTO	**€**	**1.100.000**

Eerder is ter voorbereiding van dit project € 100.000 toegekend vanuit de regeling 'algemeen voorbereidingskrediet'. Deze regeling biedt de ambtelijk opdrachtgever de mogelijkheid om middelen aan te wenden om meer flexibel en voortvarend de nodige voorbereidingen te kunnen treffen.

<u>Gevraagd krediet/dekking</u>
Het gevraagde investeringskrediet voor de verdere voorbereiding en uitvoering bedraagt €2.100.000. Dit bedrag is inclusief het eerder toegekende krediet van € 100.000 uit de regeling

‘algemeen voorbereidingskrediet’. Conform de systematiek van deze regeling wordt het voorbereidingskrediet bij toekenning van het investeringskrediet gerestitueerd aan de betreffende regeling. Het totaal aangevraagde investeringskrediet is daarmee gelijk aan het totaal van de kostenraming van het project.
In de raming is naast de onderzoeks- en advieskosten en uitvoeringskosten rekening gehouden met de interne kosten zoals rente en eigen uren.
Het doorgerekende investeringsvolume biedt voldoende dekking voor deze aanvraag. Het effect hiervan wordt doorgerekend in meerjarig kader binnen de P&C-cyclus.

Subsidie/inkomsten
Vanuit het thema waterconservering bestaat de mogelijkheid om subsidie te verkrijgen vanuit de Rijksregeling Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ). Hiermee is in de doorrekening geen rekening gehouden. Daarmee compenseert de subsidie deels de hogere raming behorende bij deze aanvraag.

Effect op de exploitatie
De kapitaallasten worden effectief na oplevering van het project en naar verwachting is dat vanaf begrotingsjaar 2028. Het vervangen van de bestaande stuwen leidt niet tot extra afschrijven, doordat het einde van de levensduur is bereikt.
Het effect op de jaarlijkse exploitatielasten voor beheer- en onderhoud van watersysteembeheer worden nu ingeschat op € 26.000 op basis van normkosten. Voor de huidige stuwen wordt nu jaarlijks onderhoudsbudget begroot. Deze worden in mindering gebracht bij het exact bepalen van het benodigde beheer- en onderhoudsbudget bij oplevering.

De financiële consequentie van dit voorstel en de daarbij behorende kostenraming zijn zichtbaar in de bijlagen.

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP
Dit project draagt bij aan de volgende doelen voor een duurzaam waterschap zoals opgenomen in het WBP:
Klimaatrobuust/klimaatadaptatief watersysteem:
Met deze maatregelen kan meer worden ingezet op waterconservering in de Rode Beek en tegelijk kan sneller worden gereageerd op afvoerpieken. Hierdoor wordt het systeem klimaatrobuuster (omgaan met extremen).
Energieneutraal in 2030 (duurzame opwek of energiebesparing):
Waar mogelijk (17 van de 19 stuwen) worden de automatische stuwen gevoed door zonne-energie.
Bijdrage aan een circulaire economie 2050:
Voor de stuwen is gekozen voor zoveel mogelijk uniformiteit in breedte van de stuwklep. Dit vergroot de mogelijkheden voor hergebruik.

UITVOERING/VERVOLG
In de tweede helft van 2026 wordt de vergunning eigen dienst aangevraagd en de ontheffing Nb-wet in verband met de bever in de Rode Beek.
Na verkrijgen van de vergunning en ontheffing zal begin 2027 het werk worden aanbesteed. De uitvoering is gepland voor Q2 t/m Q4 2027.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

In december en januari zijn keukentafelgesprekken gevoerd met alle direct aanliggende grondeigenaren van de stuwen en stuwvakken waar iets gaat veranderen als gevolg van het plan (stuw verplaatst en/of ander peil). Reacties waren positief.
De start van het project is aangekondigd door middel van een algemeen persbericht. Ook is een projectpagina ingericht op de website van waterschap Aa en Maas.
Er zal in de vervolgfase gecommuniceerd worden over de publicatie van de vergunningen.
Voorafgaand aan de uitvoering zullen gerichte uitvoeringsafspraken worden gemaakt met aanliggende grondeigenaren.

BIJLAGEN

1) Toelichting maatregelen Rode Beek
2) Raming (geheim)
3) Financiële paragraaf

VERSIEDATUM

23 juni 2026

AB-BESLUIT

Djuma zaaknummer: 587206
Djuma documentnummer: 787675

ONDERWERP:

Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project Optimalisatie watersysteem Rode Beek.

INVESTERINGSBESLUIT: IB2026-21

Het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas;
gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 23 juni 2026;
gelet op het bepaalde in de Waterschapswet, het Bestuursakkoord 2023-2027 en het Waterbeheerplan 2022-2027;
gezien het advies van de commissie Watersysteem en Waterveiligheid van 17 september 2026;

B E S L U I T :

Een investeringskrediet van € 2.100.000 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het project Optimalisatie watersysteem Rode Beek.

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van 9 oktober 2026,

De secretaris,	De dijkgraaf,
Peter Verlaan	Mario Jacobs

1. Aanleiding en doel

Huidige situatie
De Rode Beek vervult een belangrijke functie in het waterbeheer van het Land van Cuijk. Het huidige watersysteem is echter niet flexibel genoeg om goed te kunnen inspelen op wisselende omstandigheden. Hierdoor is het lastig om water vast te houden in droge perioden en onvoldoende mogelijk om water snel af te voeren bij hevige neerslag. Deze beperkte stuurbaarheid leidt tot een verhoogd risico op wateroverlast en onvoldoende waterbeschikbaarheid in droogteperioden.

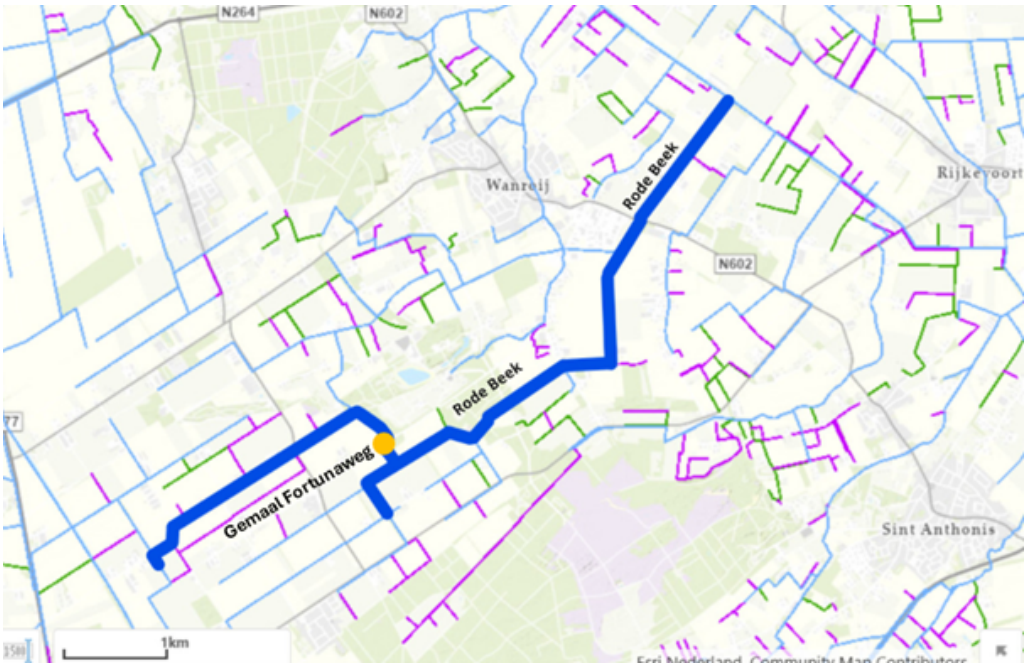
Knelpunt (kernboodschap)
De Rode Beek is op dit moment onvoldoende stuurbaar, waardoor we als waterschap het peilbeheer onvoldoende kunnen aanpassen aan extreme weersomstandigheden.

Waarom verandering nodig is (oplossing & doel)
Om het watersysteem robuuster en flexibeler te maken, zijn aanpassingen noodzakelijk. Het project omvat onder meer het verbreden, vervangen, verplaatsen en/of automatiseren van bestaande stuwen en het plaatsen van nieuwe stuwen. Deze maatregelen verbeteren de stuurbaarheid van het watersysteem, vergroten de mogelijkheden voor waterconservering en verkleinen het risico op wateroverlast. Daarnaast zorgen de ingrepen voor een technisch geoptimaliseerd stuwenstelsel en een efficiëntere operationele inzet.

Het uiteindelijke doel is een toekomstbestendig en klimaatadaptief watersysteem dat water langer kan vasthouden wanneer dat nodig is, en juist beter kan afvoeren bij piekbuien.

2. Ligging van het plangebied

De stuwen worden gerealiseerd in de Rode Beek, gelegen in de gemeente Land van Cuijk. Het projectgebied omvat een traject van circa 9 kilometer en bevindt zich ten zuiden van Wanroij, in het gebied tussen de Middenpeelweg (oosten) en de Lage Raam (westen), waar de beek uiteindelijk in uitmondt.

Ligging projectgebied

3. Beschrijving van de maatregelen

Op basis van een gebiedsanalyse aan de hand van zowel hydrologische modellering als praktijkkennis (beheerdersoordeel) is gekomen tot de volgende set aan maatregelen (zie ook de maatregelenkaart onderaan dit document):

- **3 nieuwe stuwen** toevoegen aan het systeem (exacte locatie en streefpeil in samenspraak met omgeving);
- **12 stuwen** volledig vervangen door een nieuwe automatische stuw op dezelfde locatie;
- **4 stuwen** volledig vervangen door een nieuwe automatische stuw op een gewijzigde locatie;
- **1 stuw** beperkte aanpassing van de bestaande constructie.

4. Doelbereik van het plan

Met de voorgestelde maatregelen wordt het volgende bereikt:

Technische optimalisatie van het stuwensysteem

- Stuwen zijn weer technisch op orde (assetmanagement).
- Robuust ontwerp dat beter bestand is tegen activiteiten van de bever (knaagschade en glijsporen om de stuw heen tegengaan).
- Vermindering van erosie en slijtage aan kunstwerken (door achter-overloopsheid).
- De stuwen worden uitwisselbaar vanwege het gebruik van standaardmaten.

Verbeterd peilbeheer en sturingscapaciteit

- Mogelijkheid tot snelle en gerichte sturing binnen de beheermarges.
- Mogelijkheid om meer water te conserveren, zonder de kans op overlast te vergroten.

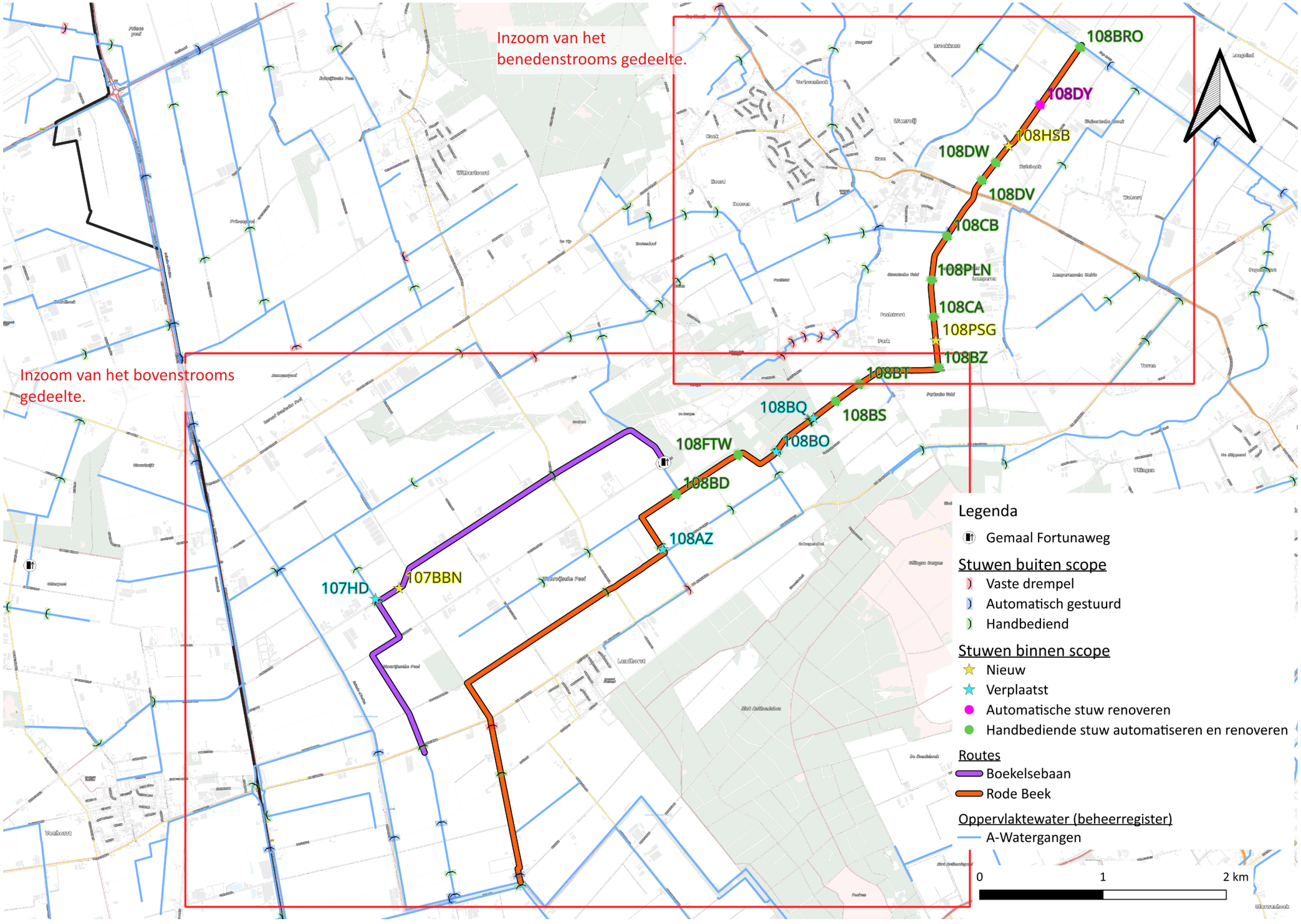
Efficiëntere operationele inzet

- Vermindering van arbeidsintensieve handmatige bediening van stuwen door automatisering.
- Betere bereikbaarheid en toegankelijkheid van stuwen voor beheer en onderhoud.

Verhoogde waterconservering en verminderd risico op wateroverlast

- Gelijkmatiger vulling van stuwpanden bij neerslag.
- Vermindering van overstromingsrisico’s door geoptimaliseerde piekafvoer.

Maatregelenkaart optimalisatie watersysteem Rode Beek

Printdatum: 22-5-2026

INVESTERING/ Financiële paragraaf

IB-nummer	2026-21	Waterschap Aa en Maas	Datum DB:	23-6-2026
			Datum AB:	9-10-2026

Algemeen

Waterschapstaak:	Watersysteembeheer
Projectverantwoordelijke afdeling:	Projecten & Programmeren
Betreft investeringsproject:	**Optimalisatie watersysteem Rode Beek**
Soort investering:	**B2**

Financieel		Krediet uitgaven	Krediet inkomsten	NETTO
Gevraagd investeringskrediet		€ 2.100.000	€ -500.000	€ 1.600.000
Programmeringcode/-nr.:	2023-037	€ 1.100.000	€ -	€ 1.100.000

Verdeling krediet	Krediet uitgaven	Krediet inkomsten	NETTO
Grond	€ -	€ -	€ -
Mechanisch/electrisch	€ -	€ -	€ -
Bouwkundig	€ -	€ -	€ -
Waterlopen en eenvoudige watersysteemkunstwerken	€ 2.100.000	€ -500.000	€ 1.600.000
Totaal	**€ 2.100.000**	**€ -500.000**	**€ 1.600.000**

Kapitaallasten over het eerste volledige jaar:	2028
(Omslag)rente %	2,44%

Verdeling activa	Afschr.termijn	Afschrijving	Rente	Totaal kapitaallast.
Grond	40	€ -	€ -	€ -
Mechanisch/electrisch	15	€ -	€ -	€ -
Bouwkundig	40	€ -	€ -	€ -
Waterlopen en eenvoudige watersysteemkunstwerken	40	€ 40.000	€ 39.040	€ 79.040
Totaal		€ 40.000	€ 39.040	€ 79.040
Toename overige jaarlijkse exploitatielasten (standaardnorm is 1,25% van gevraagd krediet)				€ 26.000
Afname jaarlijkse exploitatielasten				
Totale lasten				€ 105.040

Verdeling totale lasten over de taken	
Watersysteembeheer	100,0%
Zuiveringsbeheer	0,0%

Kostentoedeling: Watersysteembeheer				eenheden	
Ingezetenen	29,79%	€	31.291,42	333.500	€ 0,09
Gebouwd	59,69%	€	62.698,38	187.549.000.000	0,00003%
Ongebouwd	10,35%	€	10.871,64	98.350	€ 0,11
Natuurterreinen	0,17%	€	178,57	28.000	€ 0,01

Kostentoedeling: Zuiveringsbeheer				eenheden	
Per vervuilingseenheid (v.e.)		€	-	1.203.500	€ -
Totaal Generaal		**€**	**105.040,00**		

Overige gegevens

Investeringskredietnummer:	I1038001	Optimalisatie watersysteem Rode Beek
Programma (toebedeling)	100%	Voldoende water en omgaan met weersextremen
Beleidsveld	62100000	Inrichting en onderhoud watersystemen
Werkplanproductnummer	62141001	Bouw/verwerving kunstwerken actieve watersysteembeheersing

Zaaknummer: 587206
Documentnummer: 787675

ADVIESNOTA EN BESLUIT VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 9 OKTOBER 2026

VOORSTEL

Een investeringskrediet van € 2.100.000 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het project Optimalisatie watersysteem Rode Beek.

PROBLEEMSTELLING

De Rode Beek is gelegen ten zuiden van Wanroij, tussen de Middenpeelweg en de Lage Raam. Het huidige watersysteem van de Rode Beek is erg gevoelig voor afvoerpieken. In de afgelopen jaren is meermaals wateroverlast opgetreden. De sturingsmogelijkheden zijn daarbij erg beperkt, waardoor het risicovol is om een hoger peil aan te houden. Het gevolg is dat de stuwstanden in de Rode Beek in droge tijden lager staan dan gewenst. Dit heeft nadelige gevolgen voor waterconservering ten behoeve van droogtebestrijding. De beperkte sturingsmogelijkheden in de Rode Beek worden veroorzaakt door meerdere factoren:

1. De stuwen zijn constructief in slechte staat. Vervanging en automatisering zijn daarom gewenst om sneller en adequater te kunnen reageren op wisselende omstandigheden en daarbij hoger te kunnen sturen met stuwstanden. Dit biedt ook de kans om het systeem verder te optimaliseren wat betreft locaties en streefpeilen van de stuwen.
2. Krappe stuwen: De huidige stuwen zijn smal en variëren veel in breedte, waardoor bij hoge waterafvoer de waterstand boven de klep sterk stijgt en het systeem niet optimaal functioneert.
3. Sterk verhang, veel stuwen: Het traject kent veel verhang, waardoor op een korte afstand meerdere stuwen staan. Het verschil tussen het waterpeil boven- en benedenstrooms van een stuw is groot, waardoor het proces van erosie en slijtage versneld wordt.
4. Handmatige bediening: Op één stuw na worden de stuwen handmatig bediend en zijn deze vaak lastig te bereiken. Dit maakt het arbeidsintensief om ze tijdig te verlagen bij neerslag, waardoor vertraging ontstaat in de afvoerregeling. Dit vergroot, zeker in combinatie met punt 1 en 2, het risico op wateroverlast.

BEOOGD EFFECT

Een robuust en stuurbaar watersysteem met meer ruimte voor waterconservering.

ARGUMENTEN

1. Dit project geeft invulling aan de beleidsopgave waterconservering.

Door het uitvoeren van het project wordt meer water vastgehouden en de drainerende werking van de Rode Beek beperkt. We geven hiermee invulling aan onze opgaven uit de Brabantse droogteagenda “Waterschappen houden meer water vast in het stroomgebied door het afvoersysteem om te bouwen tot een meer op vasthouden gericht systeem”.

De Rode Beek is een waterloop op de flank. De hier voorgestelde maatregelen sluiten aan bij de ontwerpprincipes uit het verhaal van de Aa: een snel stuurbaar watersysteem, conserveren als het kan en snelle afvoer als het moet.

Bij behandeling in de commissie is een mogelijke kans gesignaleerd om hier nog verder invulling aan te geven door langs de Rode Beek meer te doen met waterbuffering op percelen, met name ter hoogte van de weg de Waterval waar een breuklijn loopt. In het project zal dit als mogelijke meekoppelkans verder worden verkend op haalbaarheid en doelmatigheid. De uitkomsten hiervan zullen worden teruggekoppeld aan de portefeuillehouder en commissie.

2. De bestaande stuwen zijn technisch in slechte staat en aan het einde van hun levensduur.
Optimalisatie van het watersysteem gaat hiermee hand in hand met een tijdige vervanging van de bestaande stuwen en leidt niet tot extra afschrijving.

3. De maatregelen zijn tot stand gekomen op basis van een grondige gebiedsanalyse.
Dit is gedaan op basis van een combinatie van hydrologische modellering en praktijkkennis (beheerdersoordeel). Locaties van nieuwe of te verplaatsen stuwen zijn gebaseerd op hoogteverloop in het maaiveld en het verbeteren van de bereikbaarheid van de stuwen. Concreet heeft dit geleid tot de volgende set maatregelen (zie ook bijlage 3 voor een uitgebreidere toelichting):

- 3 nieuwe stuwen toevoegen aan het systeem;
- 12 stuwen vervangen en automatiseren op dezelfde locatie;
- 4 stuwen vervangen en automatiseren op een gewijzigde locatie;
- 1 stuw beperkte aanpassing van de bestaande constructie.

4. De omgeving staat positief tegenover dit plan.
Met alle direct aanliggende grondeigenaren zijn individuele gesprekken gevoerd om wensen op te halen. Zij onderschrijven alle de wens voor meer waterconservering in de Rode Beek en staan dan ook achter het uitgewerkte plan.

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

1. Aanwezigheid bever in de Rode Beek.
In de Rode beek leven veel bevers. Deze zorgen voor problemen met betrekking tot het beheer en onderhoud (oeverholen > veiligheid), maar vormen ook een risico voor de uitvoering van dit project. Het is noodzakelijk een ontheffing aan te vragen, dit proces is inmiddels in gang gezet. Ten aanzien van veiligheid tijdens uitvoering zal op elke werkroute naar de bouwlocaties toe uit voorzorg een rijplatenbaan worden gelegd, om wegzakken in oeverholen te voorkomen.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

In de Programmabegroting 2026, vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van 14 november 2025, is op basis van de programmering een investeringsvolume doorgerekend in meerjarig kader. Het optimaliseren van watersysteem Rode Beek is daarin meegenomen.

PJB-nr.	Projectnaam	Fase	Besluit	Uitgaven/Inkomsten	Totaal	
2023-037	Optimalisatie watersysteem Rode Beek	*Voorbereiding*	*15-10-2025*	Uitgaven	€	100.000
				Inkomsten	€	-
		Voorbereiding/ Uitvoering	-	Uitgaven	€	1.000.000
				Inkomsten	€	-
Opgenomen in de programmering 2026				**Totaal BRUTO**	**€**	**1.100.000**
				Totaal NETTO	**€**	**1.100.000**

Eerder is ter voorbereiding van dit project € 100.000 toegekend vanuit de regeling 'algemeen voorbereidingskrediet'. Deze regeling biedt de ambtelijk opdrachtgever de mogelijkheid om

middelen aan te wenden om meer flexibel en voortvarend de nodige voorbereidingen te kunnen treffen.

Gevraagd krediet/dekking
Het gevraagde investeringskrediet voor de verdere voorbereiding en uitvoering bedraagt €2.100.000. Dit bedrag is inclusief het eerder toegekende krediet van € 100.000 uit de regeling 'algemeen voorbereidingskrediet'. Conform de systematiek van deze regeling wordt het voorbereidingskrediet bij toekenning van het investeringskrediet gerestitueerd aan de betreffende regeling. Het totaal aangevraagde investeringskrediet is daarmee gelijk aan het totaal van de kostenraming van het project. In de raming is naast de onderzoeks- en advieskosten en uitvoeringskosten rekening gehouden met de interne kosten zoals rente en eigen uren.

Het gevraagde krediet is hoger dan het bedrag in het projectenboek. Het bedrag in het projectenboek was gebaseerd op een normbedrag bouwkosten voor een automatische stuw maal de toen voorziene omvang van 13 stuwen. De stijging van het gevraagde investeringskrediet ten opzichte van het projectenboek wordt verklaard vanuit:

1. Uitbreiding projectscope van 13 naar 20 stuwen, nav uitgevoerde gebiedsanalyse en technische inspectie van de bestaande stuwen;
2. Overige projectkosten: interne uren, onderzoek/advies, onvoorzien en rente.

Het doorgerekende investeringsvolume biedt voldoende dekking voor deze aanvraag. Het effect hiervan wordt doorgerekend in meerjarig kader binnen de P&C-cyclus.

Subsidie/inkomsten
Vanuit het thema waterconservering bestaat de mogelijkheid om subsidie te verkrijgen vanuit de Rijksregeling Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ). Hiermee is in de doorrekening geen rekening gehouden. Daarmee compenseert de subsidie deels de hogere raming behorende bij deze aanvraag.

Effect op de exploitatie
De kapitaallasten worden effectief na oplevering van het project en naar verwachting is dat vanaf begrotingsjaar 2028. Het vervangen van de bestaande stuwen leidt niet tot extra afschrijven, doordat het einde van de levensduur is bereikt.
Het effect op de jaarlijkse exploitatielasten voor beheer- en onderhoud van watersysteembeheer worden nu ingeschat op € 26.000 op basis van normkosten. Voor de huidige stuwen wordt nu jaarlijks onderhoudsbudget begroot. Deze worden in mindering gebracht bij het exact bepalen van het benodigde beheer- en onderhoudsbudget bij oplevering.

De financiële consequentie van dit voorstel en de daarbij behorende kostenraming zijn zichtbaar in de bijlagen.

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

Dit project draagt bij aan de volgende doelen voor een duurzaam waterschap zoals opgenomen in het WBP:
Klimaatrobuust/klimaatadaptatief watersysteem:
Met deze maatregelen kan meer worden ingezet op waterconservering in de Rode Beek en tegelijk kan sneller worden gereageerd op afvoerpieken. Hierdoor wordt het systeem klimaatrobuuster (omgaan met extremen).
Energieneutraal in 2030 (duurzame opwek of energiebesparing):

Waar mogelijk (17 van de 19 stuwen) worden de automatische stuwen gevoed door zonne-energie.
Bijdrage aan een circulaire economie 2050:
Voor de stuwen is gekozen voor zoveel mogelijk uniformiteit in breedte van de stuwklep. Dit vergroot de mogelijkheden voor hergebruik.

UITVOERING/VERVOLG

In de tweede helft van 2026 wordt de vergunning eigen dienst aangevraagd en de ontheffing Nb-wet in verband met de bever in de Rode Beek.
Na verkrijgen van de vergunning en ontheffing zal begin 2027 het werk worden aanbesteed. De uitvoering is gepland voor Q2 t/m Q4 2027.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

In december en januari zijn keukentafelgesprekken gevoerd met alle direct aanliggende grondeigenaren van de stuwen en stuwvakken waar iets gaat veranderen als gevolg van het plan (stuw verplaatst en/of ander peil). Reacties waren positief.
De start van het project is aangekondigd door middel van een algemeen persbericht. Ook is een projectpagina ingericht op de website van waterschap Aa en Maas.
Er zal in de vervolgfase gecommuniceerd worden over de publicatie van de vergunningen.
Voorafgaand aan de uitvoering zullen gerichte uitvoeringsafspraken worden gemaakt met aanliggende grondeigenaren.

BIJLAGEN

1) Toelichting maatregelen Rode Beek
2) Raming (geheim)
3) Financiële paragraaf

VERSIEDATUM

23 juni 2026

AB-BESLUIT

Djuma zaaknummer: 587206
Djuma documentnummer: 787675

ONDERWERP:

Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project Optimalisatie watersysteem Rode Beek.

INVESTERINGSBESLUIT: IB2026-21

Het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas;
gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 23 juni 2026;
gelet op het bepaalde in de Waterschapswet, het Bestuursakkoord 2023-2027 en het Waterbeheerplan 2022-2027;
gezien het advies van de commissie Watersysteem en Waterveiligheid van 17 september 2026;

B E S L U I T :

Een investeringskrediet van € 2.100.000 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het project Optimalisatie watersysteem Rode Beek.

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van 9 oktober 2026,

De secretaris,	De dijkgraaf,
Peter Verlaan	Mario Jacobs

1. Aanleiding en doel

Huidige situatie
De Rode Beek vervult een belangrijke functie in het waterbeheer van het Land van Cuijk. Het huidige watersysteem is, door de vele handmatige stuwen, echter niet flexibel genoeg om goed en snel te kunnen inspelen op wisselende omstandigheden. Hierdoor is het lastig om water vast te houden in droge perioden en tegelijk snel genoeg te kunnen reageren om water af te voeren bij een hevige bui. Deze beperkte stuurbaarheid leidt tot een verhoogd risico op wateroverlast en onvoldoende waterbeschikbaarheid in droogteperioden.

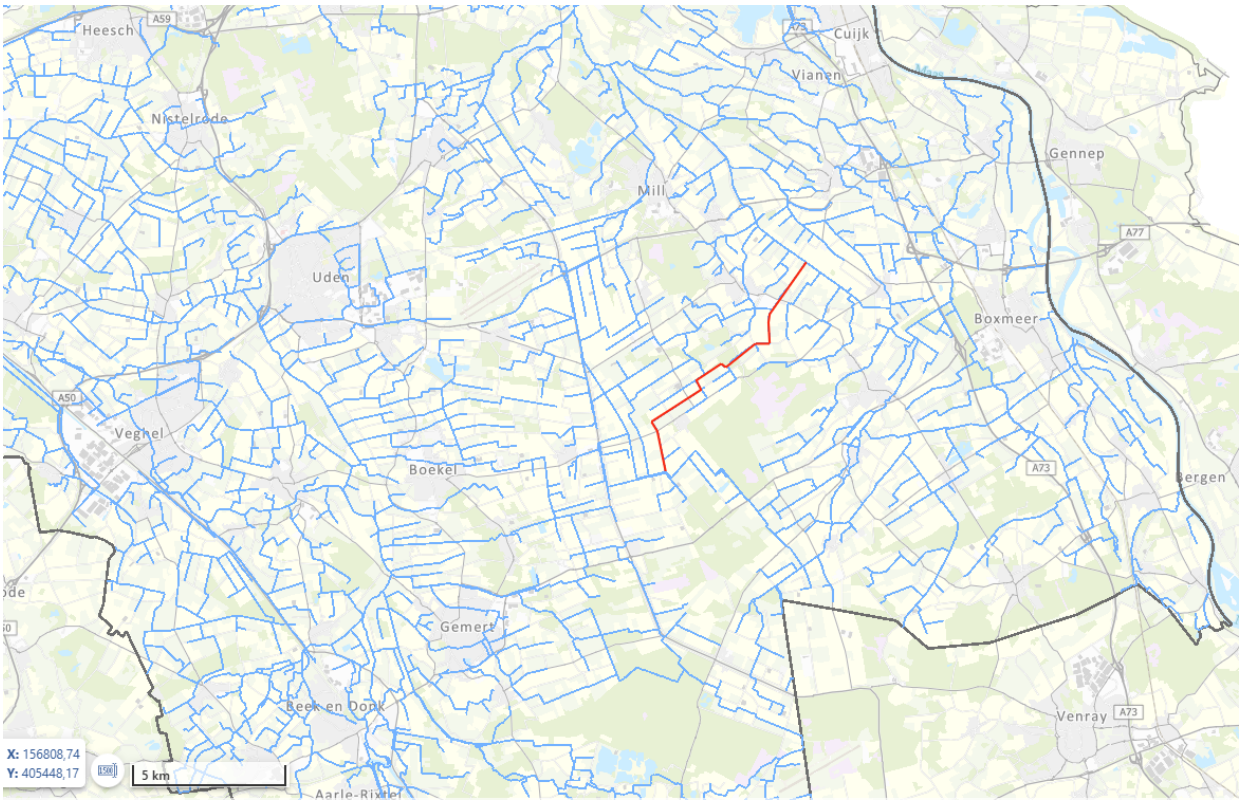
Knelpunt (kernboodschap)
De Rode Beek is op dit moment erg gevoelig voor afvoerpieken. Dit leidt tot tijdelijke overstroming van landbouwpercelen en erosie van oevers en kunstwerken (onder- en achterloopsheid). Door het grote aantal handmatige stuwen is de reactiesnelheid traag, waardoor het potentieel voor waterconservering in het systeem onvoldoende wordt benut.

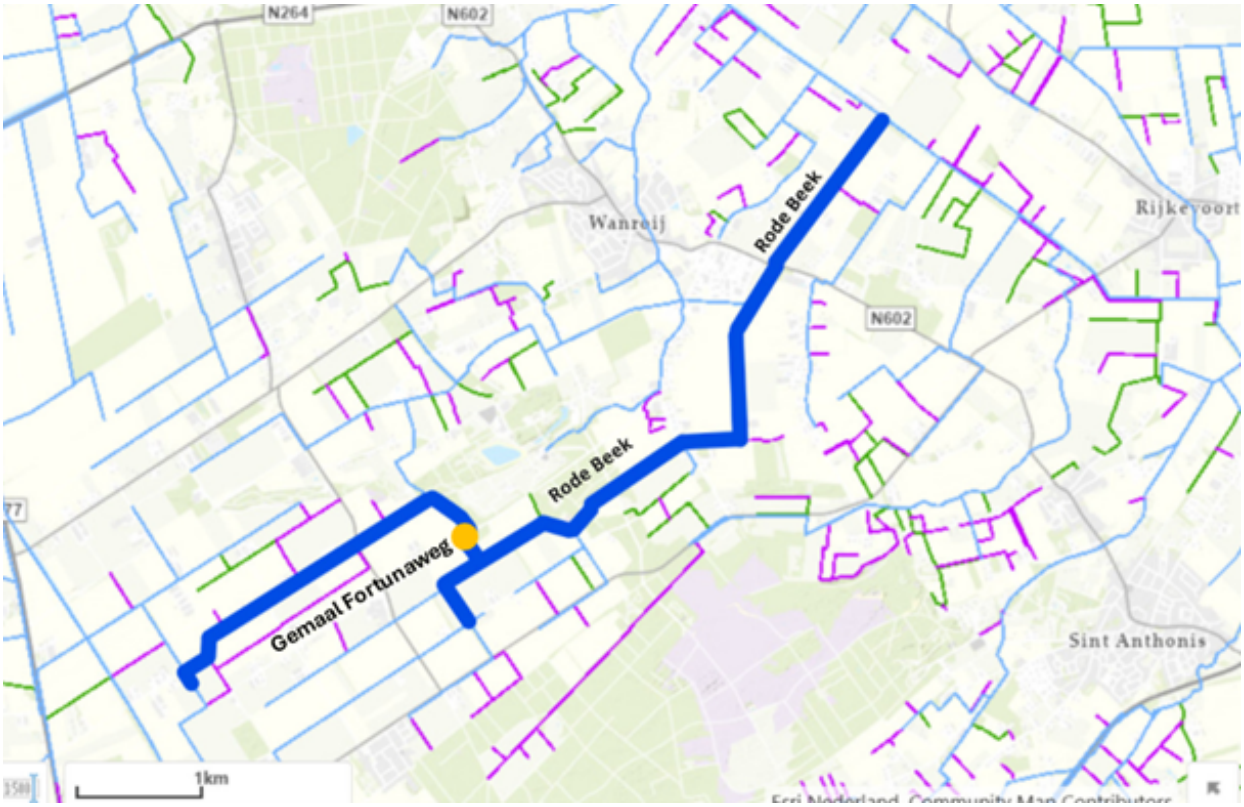
Waarom verandering nodig is (oplossing & doel)
Om het watersysteem robuuster en flexibeler te maken, zijn aanpassingen noodzakelijk. Het project omvat onder meer het verbreden, vervangen, verplaatsen en/of automatiseren van bestaande stuwen en het plaatsen van nieuwe stuwen. Deze maatregelen verbeteren de stuurbaarheid van het watersysteem, vergroten de mogelijkheden voor waterconservering en verkleinen het risico op wateroverlast. Daarnaast zorgen de ingrepen voor een technisch geoptimaliseerd stuwenstelsel en een efficiëntere operationele inzet.

Het uiteindelijke doel is een toekomstbestendig en klimaatadaptief watersysteem dat water langer kan vasthouden wanneer dat nodig is, en juist beter kan afvoeren bij piekbuien.

2. Ligging van het plangebied

De stuwen worden gerealiseerd in de Rode Beek, gelegen in de gemeente Land van Cuijk. Het projectgebied omvat een traject van circa 9 kilometer en bevindt zich ten zuiden van Wanroij, in het gebied tussen de Middenpeelweg (oosten) en de Lage Raam (westen), waar de beek uiteindelijk in uitmondt.

Ligging projectgebied

3. Beschrijving van de maatregelen

Op basis van een gebiedsanalyse aan de hand van zowel hydrologische modellering als praktijkkennis (beheerdersoordeel) is gekomen tot de volgende set aan maatregelen (zie ook de maatregelenkaart onderaan dit document):

- **3 nieuwe stuwen** toevoegen aan het systeem (exacte locatie en streefpeil in samenspraak met omgeving);
- **12 stuwen** volledig vervangen door een nieuwe automatische stuw op dezelfde locatie;
- **4 stuwen** volledig vervangen door een nieuwe automatische stuw op een gewijzigde locatie;
- **1 stuw** beperkte aanpassing van de bestaande constructie.

4. Doelbereik van het plan

Met de voorgestelde maatregelen wordt het volgende bereikt:

Technische optimalisatie van het stuwensysteem

- Stuwen zijn weer technisch op orde (assetmanagement).
- Robuust ontwerp dat beter bestand is tegen activiteiten van de bever (knaagschade en glijsporen om de stuw heen tegengaan).
- Vermindering van erosie en slijtage aan kunstwerken (door achter-overloopsheid).
- De stuwen worden uitwisselbaar vanwege het gebruik van standaardmaten.

Verbeterd peilbeheer en sturingscapaciteit

- Mogelijkheid tot snelle en gerichte sturing binnen de beheermarges.
- Mogelijkheid om meer water te conserveren, zonder de kans op overlast te vergroten.

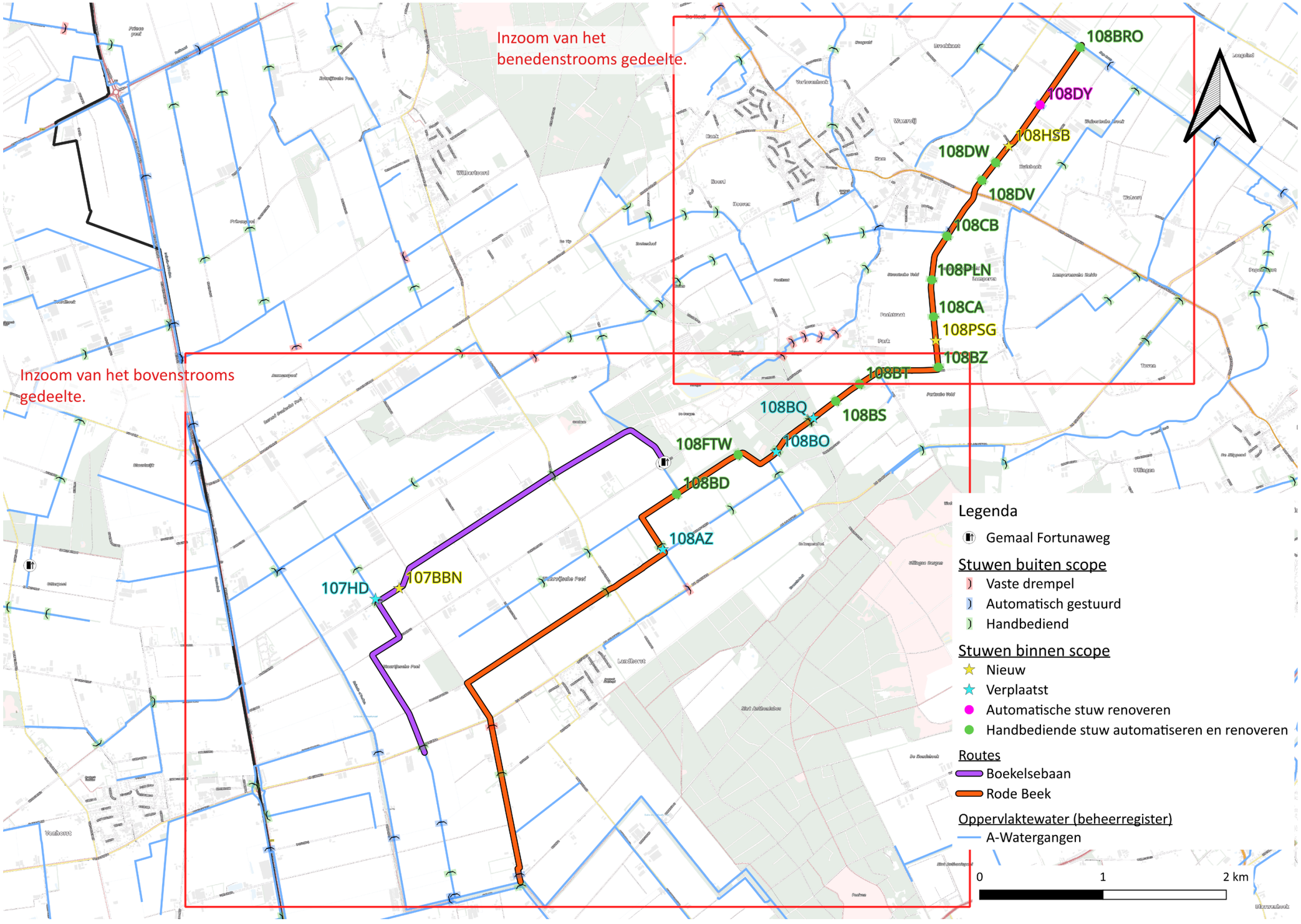
Efficiëntere operationele inzet

- Vermindering van arbeidsintensieve handmatige bediening van stuwen door automatisering.
- Betere bereikbaarheid en toegankelijkheid van stuwen voor beheer en onderhoud.

Verhoogde waterconservering en verminderd risico op wateroverlast

- Gelijkmatiger vulling van stuwpanden bij neerslag.
- Vermindering van overstromingsrisico’s door geoptimaliseerde piekafvoer.

Maatregelenkaart optimalisatie watersysteem Rode Beek

Waterschap Aa en Maas

Commissieadvies	
Datum vergadering:	**Watersysteem en Waterveiligheid d.d. 17 september 2026**
Agendapunt:	**4.2 Investeringskrediet ten behoeve van de uitvoering van het project Optimalisatie watersysteem Rode Beek**
Advies:	*De commissie adviseert positief.* *Het agendapunt als **hamerstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.*
	De ***fractie Geborgden*** vraagt aandacht voor verontdiepen en eventueel te verbreden zodat de drainerende werking op een natuurlijke wijze gestopt wordt, deels ook omdat er een aantal breukranden doorsneden worden. **Antwoord DB**: Portefeuillehouder De Groot zegt toe om de suggestie mee nemen naar de ambtelijke organisatie. De **fractie PvdA** geeft mee om de kernboodschap (waarom doen we het) helderder te formuleren en toe te lichten waarom de investering zoveel groter is geworden (in het projectenboek staat 1 mlj). **Antwoord DB**: Portefeuillehouder De Groot zegt toe dit nader te duiden in de financiële paragraaf. Een aangepaste versie van de adviesnota is toegevoegd aan de vergaderstukken. De ***fractie AWP*** verzoekt een aanvullende overzichtskaart van het gebied toe te voegen met een preciezere locatie van de beek. **Antwoord DB**: Een aanvullende overzichtskaart (bijlage 1) is toegevoegd aan de vergaderstukken. Inzake schade door bevers vraagt de ***fractie BBB*** of er in de voorbereidingen maatregelen worden meegenomen zoals damwand of gaas zodat de stuwen niet gaan verzakken. Merkt tevens op om – indien er al afspraken zijn gemaakt – de betrokken agrariërs opnieuw te betrekken indien de plannen gewijzigd gaan worden. **Antwoord DB**: Portefeuillehouder de Groot zegt toe de suggesties mee nemen naar de ambtelijke organisatie. De ***fractie Water Natuurlijk*** meent dat er kansen zijn om ook naar de mogelijkheden te kijken die er zijn om los van de werkzaamheden en de stuwen die toch geplaatst moeten worden, ook wat te doen aan de manier waarop de beek zich in het landschap presenteert. Ook wel in combinatie met bijvoorbeeld de mogelijkheden om het water wat hoger in profiel te krijgen, en ook te kijken naar met name in de passages van de breuken wat er meer zou kunnen in de directe omgeving en langs de beek. Hierop stelt de ***fractie Geborgden*** voor om ter hoogte van de breukrand wat meer aan ecologie te doen en ten aanzien van de stuwen tussen het bosperceel waar de beek zo'n 200 à 300 meter doorheen gaat, waar stuwen aan weerszijden van de bospercelen liggen, waar mogelijk iets aan verbreden, verontdiepen en ecologie te doen. **Antwoord DB:** Portefeuillehouder De Groot stelt voor om dit onderwerp als bespreekstuk te agenderen voor het AB van 9 oktober 2026 en de tekst van de adviesnota op dit onderdeel aan te vullen.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3384
Extern Zaak ID	0654840378
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	4.2.C
Titel	Voorstel van de Rekenkamer: Onderzoek Rekenkamer naar dierenwelzijn bij Aa en Maas
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Dijk, P. van

Bijlagen
Eindrapport Onderzoek dierenwelzijn Rekenkamer waterschap Aa en Maas
Reflectie en pre-advies DB op het rekenkameronderzoek Dierenwelzijn
Infographic_Dierenwelzijn Aa en Maas_SME 1_2
Infographic_Dierenwelzijn Aa en Maas_SME 2_2
Nawoord Dierenwelzijn
TOEGEVOEGD: AB besluit Rapport Dierenwelzijn
TOEGEVOEGD: Advies commissie WW 17 september 2026_4.5 Voorstel RK onderzoek dierenwelzijn

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissie Watersysteem en Waterveiligheid	17 september 2026
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Voorstel van de Rekenkamer:

1. Kennis te nemen van het Eindrapport rekenkameronderzoek Dierenwelzijn waterschap Aa en Maas en de bijbehorende factsheets.
2. Kennis te nemen van de reflectie/advies van het Dagelijks Bestuur op de aanbevelingen in het rekenkameronderzoek/rapport.
3. Een advies uit te brengen over het overnemen van de voorgestelde aanbevelingen van de rekenkamer.

Onderzoek dierenwelzijnsbeleid waterschap Aa en Maas

Eindrapport

SME

Rekenkamer Waterschap Aa en Maas

Colofon

In opdracht van

Rekenkamer waterschap Aa en Maas
T.a.v. de heer drs. G.T. Schermers, voorzitter
Postbus 5049
5201 GA 'S-HERTOGENBOSCH
gschermers@aaenmaas.nl

Opgesteld door

SME
Margriet Goossensen en Katinka Schlette
goossensen@sme.nl
030 635 89 00

Afbeelding cover: SME

Utrecht, 30-6-2026

Dit rapport is opgesteld door SME in opdracht van de Rekenkamer van Waterschap Aa en Maas. Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden gebruikt zonder voorafgaande toestemming van deze partijen.

Inhoud

1. Samenvatting 4

2. Inleiding 10

2.1 Aanleiding 10

2.2 Doelstellingen van het onderzoek 10

2.3 Afbakening 10

2.4 Onderzoeksvragen 12

2.5 Onderzoekmethoden 14

2.6 Organisatie Waterschap Aa en Maas 15

2.7 Externe betrokken organisaties (selectie onderzoek) 16

3. Bevindingen 18

3.1 Blok 1: Beleidskader 18

3.2 Blok 2: Uitvoering 28

3.3 Blok 3: Organisatie en middelen 46

3.4 Blok 4: Monitoring en evaluatie 52

3.5 Blok 5: Rechtmatigheid 55

3.6 Blok 6: Vergelijking met andere waterschappen 57

4. Conclusies 60

5. Aanbevelingen 63

Bijlage I. Ingevuld normenkader 66

Bijlage II. Literatuurlijst 70

1. Samenvatting

	Onderzoeksvraag
1	Heeft het Waterschap beleidsdoelen op het gebied van dierenwelzijn geformuleerd?

Uit de interviews en documentanalyse komt een consistent beeld naar voren dat dierenwelzijn binnen waterschap Aa en Maas momenteel vooral impliciet onderdeel is van beleid en slechts beperkt expliciet is geformuleerd als zelfstandig beleidsdoel. In het Bestuursakkoord is opgenomen te onderzoeken hoe binnen het werk van het Waterschap nog beter oog te kunnen hebben voor het dierenwelzijn. Verder blijkt uit het Waterbeheerplan 2022–2027 dat het Waterschap inzet op gezonde, robuuste watersystemen voor mens, dier en plant, maar zonder dit te vertalen naar specifieke beleidsdoelen voor dierenwelzijn. Zonder duidelijke kaders blijft de toepassing deels afhankelijk van individuele medewerkers. Hoewel er recent stappen zijn gezet, zoals het opstellen van een informatieve nota en het benoemen van een portefeuillehouder dierenwelzijn, ontbreekt nog een duidelijke bestuurlijke verankering en concrete doelstelling. Tegelijkertijd wordt dierenwelzijn in de praktijk wel meegenomen via ecologie, biodiversiteit en uitvoeringsprotocollen.

	Onderzoeksvraag
2	In hoeverre is dit beleid in lijn met Europese, landelijke en provinciale regelgeving en kaders en (voorbeelden van) andere waterschappen; waar zitten eventuele afwijkingen, verbijzonderingen etc.?

Het beleid en de gehanteerde richtlijnen van waterschap Aa en Maas zijn in lijn met Europese, landelijke en provinciale kaders, zoals de Kaderrichtlijn Water, Habitatrichtlijn, Omgevingswet, Wet Dier en provinciale beleidskaders. Deze aansluiting komt vooral tot uiting in de uitvoering via protocollen, gedragscodes en werkwijzen. Tegelijkertijd voert het Waterschap buiten de kaders en wetten geen extra werkzaamheden uit die specifiek gericht zijn op het versterken van dierenwelzijn en ecosystemen in hun werkgebied. In vergelijking met andere waterschappen bevindt Aa en Maas zich daarmee in een middenpositie tussen impliciete en expliciete beleidsverankering. Daarbij moet worden opgemerkt dat binnen dit onderzoek geen volledige juridische conformiteitstoets is uitgevoerd. De bevindingen geven daarom vooral inzicht in de wijze waarop het Waterschap de relevante kaders beleidsmatig en procedureel heeft verwerkt.

	Onderzoeksvraag
3	Zijn er andere interne richtlijnen aangaande dierenwelzijn die niet formeel in beleid zijn vastgelegd, maar wel worden toegepast?

Uit de interviews en documentanalyse blijkt dat binnen Waterschap Aa en Maas verschillende informele richtlijnen, werkwijzen en praktijkafspraken bestaan die bijdragen aan dierenwelzijn, zonder dat deze altijd formeel zijn

vastgelegd in beleid. Zo wordt in documenten zoals de nota *Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas* en stroomgebiedbeheerplannen wel aandacht besteed aan biodiversiteit en (kwetsbare) soorten, maar vertaalt dit zich in de praktijk vooral naar protocollen, gedragscodes en handelingsperspectieven in de uitvoering. Medewerkers werken daarbij met bestaande kaders, zoals soortbeschermingsrichtlijnen en interne protocollen, aangevuld met professionele afwegingen en overleg met ecologen. Dierenwelzijn wordt daarmee in belangrijke mate geborgd via impliciete kennis, praktijkervaring en informele afstemming. Binnen het Waterschap verschillen de meningen tussen institutionele borging en informele praktijksturing. Juist doordat dierenwelzijn vooral afhankelijk blijft van houding, ervaring en bestuurlijke prioriteit, blijft onduidelijk hoe consistent en toekomstbestendig het onderwerp binnen de organisatie is verankerd.

	Onderzoeksvraag
4	Op welke wijze wordt dierenwelzijn meegenomen bij de werkzaamheden van het Waterschap in het fysieke domein (zoals bij waterbeheer, maaibeheer, beheer van gemalen, waterpeilbeheer, reconstructie, schonen van sloten, schadebestrijding et cetera)?

Uit de documentanalyse en interviews blijkt dat dierenwelzijn in de werkzaamheden van het Waterschap in het fysieke domein structureel wordt meegenomen, maar vooral impliciet en geïntegreerd binnen bredere doelen zoals waterbeheer, ecologie en biodiversiteit. In beleidsdocumenten komt dit tot uiting via maatregelen gericht op waterkwaliteit, habitatverbetering en natuurvriendelijke inrichting, terwijl in de praktijk concrete uitvoeringsmaatregelen worden toegepast, zoals gefaseerd maaibeheer, soortgerichte aanpakken en ecologische afwegingen in het veld. Dierenwelzijn wordt daarbij steeds in samenhang met andere belangen meegewogen en vertaalt naar maatwerk in de uitvoering.

	Onderzoeksvraag
5	Welke protocollen of controlemogelijkheden, zoals checklists, heeft het Waterschap om af te wegen of dierenwelzijn-aspecten in het geding zijn of moeten worden meegenomen in projecten of ontwikkelingen in het fysiek domein (bijvoorbeeld bij watergangen, dijklichamen etc.)?

Uit de documentanalyse en interviews blijkt dat het Waterschap beschikt over diverse protocollen en controlemogelijkheden om dierenwelzijn mee te wegen, zoals ecologische werkprotocollen, gedragscodes, quick scans flora en fauna en checklists bij onderhoudswerkzaamheden. Deze instrumenten zijn echter primair gebaseerd op kaders rond soortenbescherming en ecologie en worden in de praktijk aangevuld met werkwijzen zoals de escalatieladder en professionele afwegingen. De toepassing van protocollen en controles is deels situationeel en afhankelijk van de context en betrokken medewerkers. Hoewel de toepassing aanwezig is, ontbreekt een volledig gestandaardiseerd en specifiek op dierenwelzijn gericht toetsingskader. Dierenwelzijn als expliciet benoemd thema bereikt dus niet het niveau van de uitvoering in het veld.

	Onderzoeksvraag
6	Hoe geeft het Waterschap sturing aan de ingehuurde bureaus en loonwerkers als het gaat om dierenwelzijn?

Uit zowel de documentanalyse als de interviews blijkt dat het Waterschap sturing geeft aan ingehuurde bureaus en loonwerkers via een combinatie van formele kaders (zoals gedragscodes, werkprotocollen, contracten en bestekken) en aanvullende afstemming in de praktijk. Dierenwelzijn wordt daarbij niet expliciet als afzonderlijk sturingsprincipe gehanteerd, maar is ingebed in bredere ecologische en juridische randvoorwaarden. Tegelijkertijd laat de praktijk zien dat, ondanks deze formele kaders, een belangrijk deel van de verantwoordelijkheid voor de concrete toepassing bij de uitvoerende partijen zelf ligt. Hoe de uitvoerende partijen de formele kaders hanteren in het veld valt buiten de scope van dit onderzoek.

	Onderzoeksvraag
7	Hoe wordt door het Waterschap afgewogen welke en hoeveel middelen (financieel, tijd, menskracht) worden ingezet om het dierenwelzijn te borgen of te verbeteren binnen het fysieke domein?

Uit de documentanalyse en de interviews blijkt dat de inzet van middelen voor dierenwelzijn binnen het Waterschap niet afzonderlijk wordt afgebakend, maar onderdeel is van bredere budgetten en programmatische doelen rond ecologie en waterbeheer. Middelen worden op strategisch niveau gekoppeld aan beleidsambities en investeringsprogramma's, terwijl de concrete inzet in de praktijk risicogestuurd en situationeel wordt bepaald. Daarbij spelen factoren zoals wettelijke verplichtingen, kosten, effectiviteit en urgentie een belangrijke rol. Hoewel de totale inzet (tijd en geld) toeneemt volgens de portefeuillehouder, ontbreekt een duidelijke afbakening van middelen specifiek voor dierenwelzijn. Wie de afweging maakt verschilt per locatie en project. Een specifiek afwegingsmechanisme voor dierenwelzijn ontbreekt.

	Onderzoeksvraag
8	Hoe vindt afweging en besluitvorming dienaangaande plaats?

Uit de documentanalyse en de interviews blijkt dat besluitvorming over dierenwelzijn plaatsvindt via een combinatie van aanpalende formele bestuurlijke kaders en praktijkgerichte afwegingen. Strategische keuzes worden gemaakt binnen de planning- en controlcyclus en vastgesteld door het bestuur, terwijl operationele besluiten grotendeels ambtelijk, projectmatig en situationeel tot stand komen. Dierenwelzijn, waterveiligheid en andere belangen worden volgens de respondenten van het Waterschap integraal afgewogen.

	Onderzoeksvraag
9	In welke mate zijn er menskracht, middelen of processen ingericht door het Waterschap specifiek gericht op dierenwelzijn?

Binnen het Waterschap zijn er geen menskracht, middelen of processen specifiek ingericht op dierenwelzijn. De enige medewerker met een functie die direct gerelateerd is aan dierenwelzijn, is de portefeuillehouder. Uit de interviews en documentenanalyse blijkt dat dierenwelzijn binnen het Waterschap nauwelijks als apart thema is georganiseerd en vooral indirect is geïntegreerd in bestaande werkzaamheden en processen, zoals beheer en onderhoud en gebiedsprojecten. Medewerkers geven aan dat dierenwelzijn in veel werkzaamheden een rol speelt, maar niet als afzonderlijk onderwerp binnen de organisatie is belegd. Hoewel er stappen zijn gezet, zoals de aanwijzing van een portefeuillehouder en een beperkt budget, blijft de borging grotendeels impliciet en afhankelijk van praktijk, individuele inzet en lokale afwegingen. Dierenwelzijn is daarmee versnipperd binnen de organisatie georganiseerd. Middelen worden niet specifiek gelabeld als dierenwelzijnsbudget, maar ondergebracht binnen reguliere beheer- en onderhoudsbudgetten of bredere ecologische projecten. Hierdoor ontbreekt inzicht in de omvang van de middelen die feitelijk aan dierenwelzijn worden besteed.

	Onderzoeksvraag
10	Hoe wordt er samengewerkt met externe partijen (bijvoorbeeld dierenbescherming, ecologen, muskusrattenvangers, jagers, vissers, gemeenten, provincie) in het kader van dierenwelzijn, welk doel/resultaat heeft dit?

Uit de interviews en documentenanalyse blijkt dat het Waterschap samenwerkt met externe partijen op verschillende niveaus, waaronder in de uitvoering van werkzaamheden, bij projecten, in kennisontwikkeling en bij beleidsvorming. Er wordt samengewerkt met onder meer aannemers, adviesbureaus, kennisinstellingen, natuurorganisaties, andere overheden en uitvoerende partijen zoals handhavers. De samenwerking is vaak gekoppeld aan concrete werkzaamheden en projecten, waarbij afstemming plaatsvindt over uitvoering en maatregelen en kennis wordt uitgewisseld. Daarnaast worden externe partijen betrokken bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid en projecten, en worden gegevens gedeeld tussen organisaties. In de geanalyseerde documenten worden structurele samenwerkingsverbanden en beleidsmatige samenwerking beschreven. Uit de interviews blijkt echter dat de samenwerking in de praktijk met name gericht is op uitvoering en afstemming tijdens werkzaamheden, en niet op de bredere ontwikkeling van ecologie en dierenwelzijn en de rol van het Waterschap daarbinnen.

	Onderzoeksvraag
11	Wordt er -en zo ja hoe- afgestemd met buurwaterschappen of de Unie van Waterschappen ten aanzien van het effect van maatregelen die doorwerken over de grenzen van het gebied van Aa en Maas heen?

Uit de interviews en documentenanalyse blijkt dat afstemming met andere waterschappen en landelijke organisaties plaatsvindt via gezamenlijke uitvoering, gedeelde protocollen, landelijke kaders en kennisuitwisseling. Zo wordt samengewerkt bij de bestrijding van muskus- en beverratten, worden protocollen gezamenlijk ontwikkeld en toegepast, en vormt de Gedragscode van de Unie van Waterschappen een belangrijke basis voor werkwijzen. Daarnaast worden ervaringen en kennis uitgewisseld tussen waterschappen en via landelijke netwerken. De afstemming vindt voornamelijk plaats binnen bestaande samenwerkingen, kaders en praktijksituaties. Het thema dierenwelzijn is daarbinnen nog in ontwikkeling en samenwerking is nog niet uitgekristalliseerd.

	Onderzoeksvraag
12	Hoe wordt de effectiviteit van maatregelen rond dierenwelzijn gemonitord?

Uit de documentenanalyse en interviews blijkt dat de effectiviteit van maatregelen rond dierenwelzijn niet wordt gemonitord. Wat wel wordt gemonitord zijn de aantallen van bepaalde diersoorten. Dit gebeurt via bestaande systemen en werkprocessen, zoals veldinspecties en het registreren van meldingen. De mate van monitoring verschilt per diersoort en situatie. De huidige monitoring richt zich voornamelijk op het beperken van de negatieve effecten van maatregelen. Een structurele en systematische evaluatiemethodiek die expliciet inzicht geeft in de bijdrage van maatregelen aan dierenwelzijn ontbreekt.

	Onderzoeksvraag
13	Hoe worden ervaringen of signalen vanuit de samenleving meegenomen in de monitoring en evaluatie van de maatregelen rond dierenwelzijn?

Uit de documentenanalyse en interviews blijkt dat signalen en ervaringen vanuit de samenleving via verschillende kanalen worden verzameld maar beperkt gebruikt binnen monitoring en uitvoering. Meldingen van burgers en agrariërs worden geregistreerd en vormen input voor opvolging en verdere besluitvorming. Daarnaast komen signalen binnen via organisaties en netwerken en worden deze binnen de organisatie opgepakt. Ook op bestuurlijk niveau worden signalen uit de samenleving meegenomen in discussies en afwegingen, waarbij de portefeuillehouder een rol speelt in het actief ophalen van signalen. Deze signalen vanuit de samenleving worden niet meegenomen in de monitoring van de effectiviteit van de maatregelen aangaande dierenwelzijn (zie vraag 12).

	Onderzoeksvraag
14	Welke evaluatie-systematiek heeft het Waterschap waarmee wordt gekeken wat een project qua dierenwelzijn daadwerkelijk bijdraagt aan het doel?

Uit de documentenanalyse en interviews blijkt dat er geen afzonderlijke evaluatiesystematiek waarmee gekeken wordt wat een project qua dierenwelzijn daadwerkelijk bijdraagt aan het doel. Gegevens uit monitoring van

aanwezige diersoorten, zoals veldobservaties en registraties, worden wel gebruikt om maatregelen bij te stellen. Daarnaast vindt evaluatie van projecten plaats op basis van praktijkervaringen en signalen binnen de organisatie.

	Onderzoeksvraag
15	Voldoet het beleid aan relevante wet- en regelgeving (denk aan de Habitatrichtlijn)?

Uit de documentenanalyse en interviews blijkt dat het beleid van waterschap Aa en Maas is gebaseerd op en plaatsvindt binnen relevante nationale en Europese wet- en regelgeving. Deze kaders zijn verwerkt in beleid, gedragscodes en werkprocessen en worden toegepast in de uitvoering en handhaving.

	Onderzoeksvraag
16	Hoe verhoudt de voortgang van Waterschap Aa en Maas zich tot die van omliggende waterschappen op het gebied van dierenwelzijnsbeleid?

Uit de documentenanalyse en interviews blijkt dat dierenwelzijn ook bij omliggende waterschappen niet als afzonderlijk beleidsdomein is uitgewerkt, maar voornamelijk impliciet terugkomt binnen thema's zoals ecologie, biodiversiteit en waterbeheer. Een aantal van hen heeft al wel beleid specifiek gericht op dierenwelzijn.Bij de waterschappen De Dommel en Limburg wordt dierenwelzijn beperkt en indirect benoemd, zonder concrete beleidskaders of maatregelen. Bij waterschap Brabantse Delta is zichtbaar dat dierenwelzijn in ontwikkeling is richting een meer expliciete benadering, met onder andere een beleidsdocument en organisatorische inrichting rond het thema. In vergelijking met andere waterschappen valt echter op dat Aa en Maas minder ver is in het expliciteren van dierenwelzijn in beleid.

2. Inleiding

2.1 Aanleiding

De Rekenkamer van waterschap van Aa en Maas wil met dit onderzoek een helder beeld verkrijgen van het huidige dierenwelzijnsbeleid van het Waterschap. Waar liggen de knelpunten en kansen binnen zowel het beleid als de uitvoering in de praktijk? Het onderzoeksonderwerp is naar voren gekomen vanuit de suggesties die door AB-leden aan de Rekenkamer zijn gedaan.

Op basis van deze analyse worden concrete en haalbare aanbevelingen gedaan om dierenwelzijn (beter) te borgen en waar nodig te verbeteren binnen de organisatie.

2.2 Doelstellingen van het onderzoek

De Rekenkamer wil met dit onderzoek inzicht geven in de mate waarin dierenwelzijn wordt meegewogen in beleid en uitvoering van het waterschap Aa en Maas en heeft de volgende doelen geformuleerd, namelijk nagaan:

1. In hoeverre het Waterschap rekening houdt met dierenwelzijn bij beleid en in de uitvoeringspraktijk;
2. Of en hoe de afweging gemaakt wordt dierenwelzijn al dan niet mee te nemen in de uitvoeringspraktijk van het Waterschap;
3. Of het dierenwelzijnsbeleid en de uitvoering daarvan doeltreffend, doelmatig en rechtmatig zijn c.q. verlopen;
4. Welke verbeterpunten er zijn in het beleid, bij de uitvoering (of de monitoring daarvan) voor het Waterschap.

2.3 Afbakening

Thematische afbakening

Aangaande dierenwelzijn is het voor dit rekenkameronderzoek van belang dat we een goede afbakening aanbrengen wat we tot dierenwelzijn rekenen en hoe het Waterschap met de verschillende onderdelen omgaat of kan omgaan. Wij maken voor dierenwelzijn onderscheid in:

A. Gehouden dieren (landbouwhuisdieren en huisdieren);
B. In het wild levende dieren waarvoor beheer, behoud en bescherming nodig of wenselijk is (bijvoorbeeld weidevogels, watervogels, zwaluwen, insecten, reeën, bevers of otters);

C. In het wild levende dieren die exoten zijn of waarvoor beheer en bestrijding nodig is vanwege de primaire functie van het Waterschap (bijvoorbeeld muskusratten, uitheemse rivierkreeften, wilde ganzen).

In beginsel heeft een waterschap met alle drie de categorieën te maken, alleen zal de impact van het handelen van het Waterschap per categorie en diersoort verschillen. Voor dit rekenkameronderzoek is alleen gekeken naar de categorieën B en C. De invloed op landbouwhuisdieren en huisdieren van het Waterschap is meestal gering en zal per handeling van het Waterschap worden bezien.

Definitie dierenwelzijn

In dit onderzoek wordt onder dierenwelzijn verstaan: de mate waarin dieren worden beschermd tegen onnodig lijden en in staat zijn om te functioneren binnen hun leefomgeving, rekening houdend met hun gezondheid, veiligheid en mogelijkheden voor natuurlijk gedrag.

Dierenwelzijn heeft daarmee betrekking op zowel het voorkomen van directe schade en verstoring als op de kwaliteit van de leefomgeving van dieren. In de context van dit onderzoek betreft dit met name de invloed van menselijk handelen, waaronder beheer- en uitvoeringsmaatregelen, op in het wild levende dieren. Daarbij is van belang dat dierenwelzijn niet één-op-één samenvalt met ecologie of biodiversiteit. Maatregelen die gericht zijn op soortenbescherming, habitatkwaliteit of ecologisch beheer, zoals vispassages, gefaseerd maaibeheer of het rekening houden met broedseizoenen, kunnen bijdragen aan dierenwelzijn, bijvoorbeeld doordat zij verstoring of schade beperken. Deze maatregelen zijn echter niet altijd expliciet gericht op het welzijn van individuele dieren.

Uitgangspunten

Bij dit onderzoek hanteren we de gebruikelijke toetsingscriteria van de Rekenkamer:

- doeltreffendheid;
- doelmatigheid;
- rechtmatigheid.

Deze vormen het analytisch kader waarmee we het beleid rondom het dierenwelzijn in het waterschap Aa en Maas beschouwen. Daarbij kijken we niet alleen naar de papieren werkelijkheid, maar juist naar de mate waarin beleid daadwerkelijk leidt tot resultaten, of de ingezette middelen efficiënt worden benut, en of dit alles binnen de geldende wet- en regelgeving plaatsvindt. Deze uitgangspunten vormen de basis voor onze onderzoeksopzet,

selectie van bronnen en beoordeling van bevindingen. We gebruiken ze als toetssteen voor zowel documentanalyse als interviews.

2.4 Onderzoeksvragen

Ter concretisering van het onderzoek zijn onderstaande onderzoeksvragen geformuleerd. Deze vragen vormen het uitgangspunt voor de onderzoeksaanpak en de verdere analyse van de bevindingen, en dragen bij aan een gestructureerde en doelgerichte uitvoering van het onderzoek.

Centrale vraagstelling

De volgende centrale vraag is geformuleerd:

In hoeverre houdt het Waterschap in het beleid en de uitvoeringspraktijk rekening met dierenwelzijn, en hoe doeltreffend, doelmatig en rechtmatig is dat beleid c.q. de uitvoering?

Deelvragen

Naast de centrale vraag zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

Beleidskader

1. Heeft het Waterschap beleidsdoelen op het gebied van dierenwelzijn geformuleerd?
2. In hoeverre is dit beleid in lijn met Europese, landelijke en provinciale regelgeving en kaders en (voorbeelden van) andere waterschappen; waar zitten eventuele afwijkingen, verbijzonderingen etc.?
3. Zijn er andere interne richtlijnen aangaande dierenwelzijn die niet formeel in beleid zijn vastgelegd, maar wel worden toegepast?

Uitvoering

4. Op welke wijze wordt dierenwelzijn meegenomen bij de werkzaamheden van het Waterschap in het fysieke domein (zoals bij waterbeheer, maaibeheer, beheer van gemalen, waterpeilbeheer, reconstructie, schonen van sloten, schadebestrijding et cetera)?
5. Welke protocollen of controlemogelijkheden, zoals checklists, heeft het Waterschap om af te wegen of dierenwelzijn-aspecten in het geding zijn of moeten worden meegenomen in projecten of ontwikkelingen in het fysiek domein (bijvoorbeeld bij watergangen, dijklichamen etc.)?

6. Hoe geeft het Waterschap sturing aan de ingehuurde bureaus en loonwerkers als het gaat om dierenwelzijn?
7. Hoe wordt door het Waterschap afgewogen welke en hoeveel middelen (financieel, tijd, menskracht) worden ingezet om het dierenwelzijn te borgen of te verbeteren binnen het fysieke domein?
8. Hoe vindt afweging en besluitvorming dienaangaande plaats?

Organisatie en middelen

9. In welke mate zijn er menskracht, middelen of processen ingericht door het Waterschap specifiek gericht op dierenwelzijn?
10. Hoe wordt er samengewerkt met externe partijen (bijvoorbeeld dierenbescherming, ecologen, muskusrattenvangers, jagers, vissers, gemeenten, provincie) in het kader van dierenwelzijn, welk doel/resultaat heeft dit?
11. Wordt er -en zo ja hoe- afgestemd met buurwaterschappen of de Unie van Waterschappen ten aanzien van het effect van maatregelen die doorwerken over de grenzen van het gebied van Aa en Maas heen?

Monitoring en evaluatie

12. Hoe wordt de effectiviteit van maatregelen rond dierenwelzijn gemonitord?
13. Hoe worden ervaringen of signalen vanuit de samenleving meegenomen in de monitoring en evaluatie van de maatregelen rond dierenwelzijn?
14. Welke evaluatie-systematiek heeft het Waterschap waarmee wordt gekeken wat een project qua dierenwelzijn daadwerkelijk bijdraagt aan het doel?

Rechtmatigheid

15. Voldoet het beleid aan relevante wet- en regelgeving (denk aan de Habitatrichtlijn)?

Vergelijking andere waterschappen

16. Hoe verhoudt de voortgang van waterschap Aa en Maas zich tot die van omliggende waterschappen op het gebied van dierenwelzijnsbeleid?

Op basis van deze onderzoeksvragen is een normenkader opgesteld waaraan bevindingen tijdens het onderzoek zijn getoetst. Het normenkader is toegevoegd in bijlage I.

2.5 Onderzoekmethoden

Om de bovenstaande onderzoeksvragen te beantwoorden zijn verschillende onderzoeks-methoden gebruikt.

Bureauonderzoek

Tijdens het bureauonderzoek is een documentanalyse uitgevoerd van relevante beleidsstukken, strategische nota's en uitvoeringsrapportages. Dit vormt de inhoudelijke basis voor het onderzoek en stelde ons in staat om de ambities en keuzes van het waterschap van Aa en Maas goed te begrijpen en in context te plaatsen.

Interviews

Voor dit onderzoek zijn zowel individuele als groepsinterviews gevoerd met respondenten van die werkzaam zijn in verschillende functies bij waterschap Aa en Maas, maar ook met respondenten die werkzaam zijn bij organisaties die samenwerken met het waterschap. Wij zien de interviews in dit onderzoek als algemene informatiebron, geïnterviewden worden niet op naam in het rapport aangehaald, tenzij dit met de geïnterviewde is afgestemd.
De individuele gesprekken zijn gevoerd met:

- Beleidsmedewerkers van het waterschap Aa en Maas, werkzaam op thema's als ecologie, beheer en dierenwelzijn;
- De portefeuillehouder dierenwelzijn binnen het Waterschap;
- Leden van het algemeen bestuur van het waterschap Aa en Maas;
- Vertegenwoordigers van aangrenzende waterschappen.

De groepsgesprekken zijn gevoerd met:

- Uitvoerders binnen het Waterschap (zoals beheerders en operationele medewerkers);
- Vertegenwoordigers van dierenwelzijns- en/of natuurbeschermingsorganisaties;
- Vertegenwoordigers van maatschappelijke en/of bewonersorganisaties;
- Ondernemers en bedrijven die in de praktijk te maken hebben met het dierenwelzijnsbeleid van het Waterschap.

In totaal zijn er binnen het kader van dit onderzoek 22 personen geïnterviewd.

De bevindingen van dit onderzoek zijn gebaseerd op de vooraf geselecteerde documenten en de bovengenoemde interviews. Er heeft geen toets plaatsgevonden in de praktijk.

Drie thema's uitgelicht

Naast de bevindingen per onderzoeksvraag worden drie thema's specifiek uitgelicht waarin dierenwelzijn een rol speelt. De drie thema's zijn: het meanderende Maas project, Maaibeheer en dierenwelzijn, en de nota *Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas*. De drie thema's zijn uitgelicht in losse kaders.

2.6 Organisatie Waterschap Aa en Maas

Waterschap Aa en Maas is een waterschap binnen de provincie Noord-Brabant. Het omvat het stroomgebied van de Aa en haar zijrivieren, en van het Noord-Brabantse deel van de Maas vanaf Waalwijk en het gebieden ten oosten daarvan. De oppervlakte van het beheergebied strekt zich daarmee uit tot een gebied van 161.000 hectare, verspreid over twintig gemeenten.

Het waterschap heeft als missie: *"Het ontwikkelen, beheren en in stand houden van gezonde, robuuste en veerkrachtige watersystemen, die ruimte bieden aan een duurzaam gebruik voor mens, dier en plant in het gebied, waarbij de veiligheid is gewaarborgd en met oog voor economische aspecten".* (WBP p. 17). Daarbij heeft het drie hoofdtaken: veilig water, voldoende water en schoon water. Om deze doelen te halen, worden er drie programma's gehanteerd: Waterveiligheid, Klimaatbestendig en gezond watersysteem, en Schoon water/Afvalwaterketen.

Het bestuur van het waterschap bij Aa en Maas bestaat uit de dijkgraaf, dertig leden in het algemeen bestuur (AB) en vijf leden in het dagelijks bestuur (DB). Het Waterschap kent een monistisch bestuursstelsel, waarbij de leden van het dagelijks bestuur tevens lid zijn van het algemeen bestuur. De leden van het dagelijks bestuur bereidt de besluiten voor het algemeen bestuur voor. Binnen het dagelijks bestuur is een portefeuillehouder met onder andere de portefeuille dierenwelzijn aangewezen. Daarnaast zijn er ongeveer 580 medewerkers werkzaam bij het waterschap. De uitvoerende organisatie bestaat uit verschillende afdelingen en een directie.

De directie bestaat uit vier directeuren: de secretaris-directeur, Directeur Waterveiligheid en Projecten, Directeur Waterketen en Directeur Watersysteem. De secretaris-directeur staat aan het hoofd van de ambtelijke organisatie. De Directeur Waterveiligheid en Projecten is verantwoordelijk voor de dijken binnen het werkgebied en alle projecten. De Directeur Waterketen is verantwoordelijk voor afvalwater, waterkwaliteit, innovatie, duurzaamheid en de

zuiveringsregio's. De Directeur Watersysteem is verantwoordelijk voor beken en sloten in het werkgebied en staat aan het hoofd van de vier districten. Het thema dierenwelzijn is binnen het waterschap Aa en Maas niet specifiek belegd binnen een van deze districten.

2.7 Externe betrokken organisaties (selectie onderzoek)

Binnen het beheergebied van waterschap Aa en Maas zijn verschillende organisaties actief op het snijvlak van natuurbeheer en dierenwelzijn. In het kader van dit onderzoek is gekozen voor partijen die vanuit verschillende rollen relevant zijn voor de wijze waarop dierenwelzijn in beleid en uitvoering van het Waterschap een rol speelt: terreinbeheer, soort specifieke kennis, faunabeheer, agrarisch natuurbeheer en belangenbehartiging. Dit overzicht is niet bedoeld als volledige inventarisatie van alle organisaties die op dit terrein actief zijn. In deze paragraaf worden de organisaties die in het kader van dit onderzoek zijn geïnterviewd kort toegelicht.

Daarnaast zijn enkele relevante organisaties benaderd die uiteindelijk niet aan een interview hebben deelgenomen, namelijk de Brabantse Milieu Federatie, ZLTO (Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie), afdeling Gemert-Bakel, waterschap Limburg en de provincie Noord-Brabant.

Brabants Landschap

Brabants Landschap is een terrein beherende organisatie die zich richt op het behoud en de ontwikkeling van natuur, landschap en erfgoed in Noord-Brabant. De organisatie beheert een groot areaal natuurgebieden (ruim 19.000 hectare) en zet zich daarnaast in voor biodiversiteit buiten beschermde gebieden, in samenwerking met vrijwilligers, agrariërs en andere partners. Vanuit deze rol heeft Brabants Landschap direct te maken met de effecten van waterbeheer op ecosystemen en soorten.

Zoogdiervereniging

De Zoogdiervereniging is een landelijke kennisorganisatie die zich richt op onderzoek, monitoring en bescherming van inheemse zoogdieren. De organisatie adviseert over beleid en uitvoering, onder andere bij ruimtelijke ingrepen en beheermaatregelen. Daarmee is zij een relevante kennispartner voor waterschappen, bijvoorbeeld bij vraagstukken rond soorten als bever en das. In het verleden heeft de vereniging ook in opdracht van waterschap Aa en Maas onderzoek uitgevoerd, zoals een risicoanalyse naar bevers en dassen.

Fauna Beheer eenheid

De Faunabeheereenheid (FBE) is verantwoordelijk voor de uitvoering van het provinciale faunabeleid. De organisatie coördineert het beheer van in het wild levende dierpopulaties en stelt faunabeheerplannen op. Daarbij wordt een afweging gemaakt tussen dierenwelzijn, schadepreventie en maatschappelijke belangen, zoals landbouw en veiligheid. De FBE speelt daarmee een belangrijke rol in situaties waarin belangen rond dieren en mens elkaar raken.

Dassen werkgroep Brabant

De Dassenwerkgroep Brabant is een gespecialiseerde vrijwilligersorganisatie die zich richt op de bescherming van de das. De werkgroep verzamelt gegevens, verricht veldwerk en geeft voorlichting. Daarnaast levert zij praktische ondersteuning en advies bij situaties waarin dassen en menselijke ingrepen, zoals infrastructuur of waterbeheer, elkaar beïnvloeden. Op de achtergrond werken zij intensief samen met de landelijke stichting Das en Boom.

ANV De Peel

Agrarische natuurvereniging ’s-Peels Landschap richt zich op het versterken van biodiversiteit in agrarisch gebied. De vereniging brengt agrariërs en burgers samen en stimuleert natuur-inclusieve landbouwpraktijken. Daarmee vormt zij een verbindende partij tussen landbouw en natuur, waarbij ook dierenwelzijn een rol speelt in het beheer van het buitengebied.

3. Bevindingen

Dit hoofdstuk beantwoordt de onderzoeksvragen aan de hand van een analyse. We volgen hierbij de indeling van het normenkader dat is opgenomen in bijlage I. Dit hoofdstuk is een neutrale uiteenzetting van bevindingen uit de documentenanalyse en de gevoerde interviews om de verschillende perspectieven van de documenten en respondenten toe te lichten.

3.1 Blok 1: Beleidskader

	Onderzoeksvraag
1	Heeft het Waterschap beleidsdoelen op het gebied van dierenwelzijn geformuleerd?

In het Bestuursakkoord 2023-2207 'Zonder bodem en water geen later' is opgenomen over dierenwelzijn: *"Wij onderzoeken hoe wij binnen het werk van het Waterschap nog beter oog kunnen hebben voor het dierenwelzijn. Dat gaat niet ten koste van het uitvoeren van onze taak zoals het bieden van bescherming tegen overstromingen"*. Daarnaast: *"Wij schenken extra aandacht aan het voorkomen en oplossen van problemen met graverij (bijvoorbeeld door dassen en bevers). Bijvoorbeeld door het aanbrengen van preventieve maatregelen zoals gaas, het aanbieden van locaties waar graverij minder kwaad kan en innovatieve oplossingen met respect voor dierenwelzijn"*.

Waterschap Aa en Maas heeft als missie, zoals beschreven in het Waterbeheerplan (WBP) 2022-2027: *"Het ontwikkelen, beheren en in stand houden van gezonde, robuuste en veerkrachtige watersystemen, die ruimte bieden aan een duurzaam gebruik voor mens, dier en plant in het gebied, waarbij de veiligheid is gewaarborgd en met oog voor economische aspecten"* (p. 4). Hoewel dierenwelzijn in het WBP niet apart is opgenomen, worden wel maatregelen beschreven die de biodiversiteit, ecologische kwaliteit van het water en habitatbescherming moeten versterken en die dus kunnen bijdragen aan dierenwelzijn. Ook in andere beleidsdocumenten zijn geen expliciete beleidsdoelen rondom dierenwelzijn geformuleerd. Wel heeft het Waterschap een nota *Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas*, waarin staat beschreven hoe het Waterschap rekening houdt met dierenwelzijn bij de uitvoering van haar kerntaken. In dit document ligt de focus op het herstel en behoud van ecosystemen en biodiversiteit en hoe het Waterschap omgaat met dierenwelzijn bij schade door gravers (Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas, 2025). Dit document is niet door het DB of AB vastgesteld.

Ook tijdens de interviews bevestigen meerdere respondenten binnen het Waterschap dat dierenwelzijn geen expliciet en zelfstandig beleidsdoel is binnen het huidige beleidskader. Beleidsmedewerkers en ecologen benadrukken dat het onderwerp vooral verweven is met andere domeinen zoals ecologie en biodiversiteit: *"Dierenwelzijn zit eigenlijk overal in ons werk verweven. Het is niet één apart thema dat je los kunt zien van de rest"* (Interview beleidsmedewerkers Aa en Maas, 2 februari 2026). Deze verwevenheid betekent dat maatregelen die bijdragen aan bijvoorbeeld waterkwaliteit of natuurvriendelijke oevers indirect ook bijdragen aan dierenwelzijn, zonder dat dit als zodanig expliciet wordt benoemd. Dierenwelzijn fungeert daarmee eerder als randvoorwaarde dan als afzonderlijk beleidsdoel.

Ook vanuit bestuurlijk perspectief wordt bevestigd dat dierenwelzijn vooral impliciet onderdeel is van beleid. *"Dierenwelzijn [is] vaak impliciet onderdeel van bredere thema's zoals natuur, milieu en ecologie"* geven leden van het algemeen bestuur aan. Het onderwerp is volgens hen historisch gezien geen prominent thema en krijgt pas recent meer aandacht, mede door politieke agendering (Interview leden AB Aa en Maas, 23 februari 2026). Daarnaast wijzen zij erop dat er wel een document over dierenwelzijn is opgesteld, namelijk de *Nota Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas* bij waterschap Aa en Maas, maar dat dit niet is vastgesteld door het algemeen bestuur. Hierdoor ontbreekt een duidelijke bestuurlijke basis voor expliciete beleidsdoelen (Interview leden AB Aa en Maas, 23 februari 2026).

Een lid van het algemeen bestuur geeft aan dat dierenwelzijn binnen het bestuur wel degelijk als een zelfstandig thema wordt beschouwd wanneer het expliciet wordt besproken, maar dat het in formele zin geen afzonderlijk beleidsdoel is. Volgens deze respondent wordt het onderwerp structureel meegenomen in bredere beleidsstukken en afwegingen: *"Het is geen expliciet doel, het wordt gewoon meegenomen in alle stukken. Het is een normaal onderdeel van hoe we werken."* (interview lid AB waterschap Aa en Maas, 5 maart 2026). Zoals een ecoloog van het Waterschap aangeeft*: "Ondanks het niet leidend zijn vanuit onze taakstelling als waterbeheerder besteden we alsnog veel aandacht aan dierenwelzijn. Die inspanning vertaalt zich via gehanteerde protocollen, werkinstructies en werkprocessen in aangepast maaibeheer, in beeld brengen van soorten en individuen bij projecten, toewijzing van specifieke functies (ecologen, exotenspecialist en beverspecialisten) en rollen (ecologische toets)"* (ambtelijk wederhoor, 17 juni 2026).

De portefeuillehouder Dierenwelzijn bevestigt dit beeld en geeft aan dat het huidige beleid zich nog in een ontwikkelfase bevindt. De bestaande nota wordt door hem gekarakteriseerd als een eerste stap waarin vooral bestaande praktijken zijn vastgelegd: *"Voor nu hebben we eigenlijk op*

papier gezet wat we al doen" (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn, 23 februari 2026). Hij geeft daarbij aan dat het ontbreken van expliciete beleidsdoelen deels een bewuste keuze is. Volgens hem is dierenwelzijn een complex en normatief thema dat zich lastig laat vangen in uniforme doelstellingen: *"Dierenwelzijn is breder dan ecologie [...] en kan niet eenvoudig als één beleidsdoel worden vastgelegd"* (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn, 23 februari 2026). Ook benadrukt hij het belang van maatwerk en waarschuwt hij voor te sterke standaardisering omdat je in het veld continu uitzonderingen tegenkomt: *"One size fits all werkt niet in de praktijk"* (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn, 23 februari 2026). Ook externe partijen herkennen dit beeld en wijzen erop dat dierenwelzijn in de praktijk wel wordt meegenomen, maar meestal niet leidend is in besluitvorming, zeker wanneer andere belangen zoals waterveiligheid zwaarder wegen (Interview maatschappelijke organisaties en bewonersorganisaties, 23 februari 2026).

Tegelijkertijd blijkt uit meerdere interviews dat er wel degelijk een groeiende bestuurlijke en organisatorische aandacht is voor het onderwerp. Zo is dierenwelzijn expliciet benoemd als speerpunt en is er een portefeuillehouder aangesteld die signalen van binnen en buiten de organisatie ophaalt en vertaalt naar beleid en organisatie (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn, 23 februari 2026). Desondanks wijzen verschillende respondenten op het risico dat het ontbreken van expliciete beleidsdoelen leidt tot vrijblijvendheid. Bestuursleden geven aan dat zonder duidelijke kaders de toepassing afhankelijk kan blijven van individuele medewerkers: *"Het hangt nu soms af van hoe betrokken of enthousiast iemand is"* (Interview leden AB Aa en Maas, 23 februari 2026). Ook externe partijen herkennen dit beeld. Zo geeft een vertegenwoordiger van een natuurorganisatie aan dat dierenwelzijn wel wordt meegenomen, maar meestal niet leidend is in besluitvorming: *"Waterveiligheid weegt vaak zwaarder dan biodiversiteit of dierenwelzijn"* (Interview Brabants Landschap, 23 februari 2026).

	Onderzoeksvraag
2	In hoeverre is dit beleid in lijn met Europese, landelijke en provinciale regelgeving en kaders en (voorbeelden van) andere waterschappen; waar zitten eventuele afwijkingen, verbijzonderingen etc.?

Op basis van interviews en documentenanalyse blijkt dat het dierenwelzijnsbeleid van waterschap Aa en Maas in lijn is met provinciale, landelijke en Europese regelgevingen. Op provinciaal niveau blijkt uit het Jaarverslag 2024 en het Waterbeheerplan 2022-2027 dat Aa en Maas onderdeel is van de Stimuleringsregeling Landschap. Dit is een regeling van de provincie

Noord-Brabant en Brabantse gemeenten en waterschappen. Binnen deze regeling worden particuliere grondbezitters gestimuleerd om maatregelen te nemen op het gebied van biodiversiteit, waterkwaliteit en het klimaat (Jaarverslag Aa en Maas 2024). In het Waterbeheerplan 2022-2027 is aangegeven dat Aa en Maas deze regeling wil voortzetten, mede om het bewustzijn over de Kaderrichtlijn Water te vergroten (Waterbeheerplan 2022-2027). Tevens bestaat dit beleid naast het Natuurbeheerplan Noord-Brabant. Dit plan heeft als doel onder meer het beschermen van planten en dieren. Ook is het Natuurbeheerplan *"een beleidskader om het Europese, Rijks- en Provinciale natuur- en landschapsbeleid te realiseren"* (Natuurbeheerplan Noord-Brabant 2025, p. 3). De waterdoelen van dit plan zijn in overleg met waterschap Aa en Maas vastgesteld. Dit gaat onder meer over de waterkwaliteit, maar ook biodiversiteit en ecologie. Ook is er een provinciaal beverprotocol, waarin wordt beschreven hoe om te gaan met bevers.

Daarnaast zijn de werkzaamheden van het Waterschap in lijn met landelijke wetgeving, als vastgelegd in de Omgevingswet. In deze wet zijn regels opgenomen over hoe te handelen bij mens-dierconflicten, om te voorkomen dat dieren onnodig lijden. Ook is er een zorgplicht in de wet opgenomen, om ervoor te zorgen dat iedereen voldoende zorg draagt voor de fysieke leefomgeving, om nadelige gevolgen voor dieren zo veel mogelijk te beperken. Ten tweede wordt bij de bestrijding van muskus- en beverratten gewerkt volgens landelijke protocollen: *"Muskus- en beverratten worden actief bestreden door de muskusrattenbestrijdingsorganisatie die in Brabant is ondergebracht bij waterschap Brabantse Delta. Daarbij wordt gewerkt volgens landelijk voorgeschreven richtlijnen en protocollen, die zijn gericht op het minimaliseren van ongewenste bijvangst en het minimaliseren van individueel dierlijk leed."* (Dierenwelzijn Aa en Maas 2025, p. 9). Ook moet Aa en Maas bij bestrijdingsplannen rekening houden met juridisch beschermde dier- en plantensoorten die vallen in de categorieën 'Habitatrichtlijnsoorten' en 'Andere soorten' (Gedragscode Soortenbescherming voor de Unie van Waterschappen 2025).

Daarnaast is waterschap Aa en Maas partner in het Deltaplan biodiversiteitsherstel om de biodiversiteit te vergroten. Dit wordt gedaan onder meer door maatregelen te nemen voor de waterkwaliteit. Bovendien is het beschermen en versterken van biodiversiteit expliciet opgenomen in de Nationale Omgevingsvisie. In het Nationaal Water Programma 2022-2027 wordt beschreven hoe dit in water- en bodemsystemen gerealiseerd moet worden. Rijkswaterstaat werkt hiervoor samen met de waterschappen (Nationaal Water Programma 2022-2027).

Op Europees niveau moet Aa en Maas voldoen aan doelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW), gericht op het creëren van een goede leefomgeving voor planten en dieren in en om het water (Waterbeheerplan 2022-2027). Waterschap Aa en Maas dreigt echter niet aan deze doelen te voldoen. De Rekenkamer van Aa en Maas heeft dit geattendeerd in 2023 in een brief gericht aan het Algemeen Bestuur (Brief Rekenkamercommissie Aa en Maas realisatie natuurdoelen, 2023). Daarnaast onderzoekt Aa en Maas of diersoorten en habitatten in gezonde en duurzame staat verkeren volgens de Europese Habitatrichtlijn: *"Ecosysteemherstel is daarnaast ook vaak gericht op het verbeteren van de gunstige staat van instandhouding van diersoorten, dus populatiegericht. De gunstige staat van instandhouding is een term uit de Europese Habitatrichtlijn die aangeeft dat een soort of habitat in een gezonde en duurzame toestand verkeert. Daarvoor is van belang om er niet alleen voor te zorgen dat soorten en habitats overleven, maar ook dat ze floreren in hun natuurlijke omgeving."* (Dierenwelzijn Aa en Maas, 2025, p. 8). Bij Aa en Maas wordt bij inrichtingsprojecten daarom voorafgaand aan de werkzaamheden een onderzoek uitgevoerd om te inventariseren wat mogelijke effecten van maatregelen op dieren kunnen zijn. Dit kan variëren van een Quick scan Flora en Fauna tot een Milieueffectrapportage (Dierenwelzijn Aa en Maas 2025).

De lidstaten van de EU hebben gezamenlijk specifieke wetten vastgesteld voor het in stand houden van bepaalde planten- en diersoorten en natuurlijke habitats van internationale betekenis via de Vogel- en Habitatrichtlijn (VR/HR) en Natura 2000, voor de instandhouding van gezonde watersystemen (Kaderrichtlijn water) en voor een schoon milieu (Nitraatrichtlijn) (Natuurbeheerplan Noord-Brabant 2025). Als laatste moeten lidstaten van de EU maatregelen nemen volgens artikel 13 van de Kaderrichtlijn Afvalstoffen om ervoor te zorgen dat *"het afvalstoffenbeheer geen gevaar oplevert voor de gezondheid van de mens en geen nadelige gevolgen heef voor het milieu, met name zonder risico voor water, lucht, bodem, fauna en flora."* (Stroomgebiedbeheerplannen Rijn, Maas, Schelde en Eems 2022-2027, p. 68). Aa en Maas zet zich hiervoor in door onder andere een Afvalwaterstrategie op te stellen. Hierin staan doelstellingen beschreven om de kwaliteit van het effluent te verbeteren en om grondstoffen uit afvalwater te winnen (Waterbeheerplan 2022-2027).

Uit het grootste deel van deze regelgevingen blijkt dat dierenwelzijn impliciet wordt meegenomen. Maatregelen op het gebied van biodiversiteit en waterkwaliteit kunnen indirect een positieve invloed hebben op dierenwelzijn, maar in het merendeel van deze provinciale, landelijke en Europese wetgeving is dierenwelzijn nog niet expliciet opgenomen. Dichter in de buurt komen de landelijke protocollen voor de bestrijding van muskus- en beverratten, die

expliciet doelen op het minimaliseren van individueel, dierlijk lijden. Aan de andere kant is hier minder focus op het welzijn van muskus- en beverratten als populatie. Daarnaast kunnen maatregelen rondom ecosysteemherstel positief bijdragen aan dierenwelzijn, waarbij het doel is dat soorten niet alleen overleven, maar ook floreren. Hoe dat er concreet uitziet, wordt verder niet vermeld in de documenten van het Waterschap, maar het kan wel een indicatie zijn voor dierenwelzijn.

Dierenwelzijn wordt door het Waterschap sterk benaderd vanuit bestaande wettelijke kaders, met name de zorgplicht uit de Omgevingswet. Deze zorgplicht vormt een belangrijk uitgangspunt voor handelen in de praktijk. De dassendeskundige licht dit als volgt toe: *"In de Wet Natuurbescherming[1] heb je artikel 1.11, de zorgplicht. Als je handelingen verricht waarvan je weet dat je daarmee in het wild levende dieren schaadt, dan moet je dat laten. En als het niet anders kan, moet je maatregelen nemen"* (Interview Dassendeskundige, 2 februari 2026). Ook uit de interviews met uitvoerders en beleidsmakers blijkt dat het Waterschap in de dagelijkse praktijk werkt volgens bestaande juridische kaders, zoals de Gedragscode Soortenbescherming en provinciale richtlijnen. Deze kaders sturen het handelen bij ingrepen in leefgebieden van beschermde soorten. Zo geven uitvoerders expliciet aan dat zij werken met voorgeschreven escalatiestappen bij ingrepen rond soorten zoals bevers en dassen: *"Wij volgen de escalatieladder zoals de provincie die voorschrijft. Pas als alle stappen zijn doorlopen mag je zwaardere maatregelen nemen"* (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). Deze werkwijze sluit aan bij nationale en provinciale regelgeving waarin wordt vereist dat eerst minder ingrijpende maatregelen worden overwogen voordat zwaardere interventies plaatsvinden. Daarmee is de uitvoeringspraktijk conform wettelijke kaders.

Ook externe partijen bevestigen dat het Waterschap binnen deze kaders opereert. De Zoogdiervereniging geeft aan dat de omgang met soorten als de bever mede wordt bepaald door Europese regelgeving: *"De bever is een strikt beschermde soort [...] en mag niet zomaar worden gedood"* (Interview Zoogdiervereniging, 16 maart 2026). Volgens deze respondent wordt in de praktijk gewerkt met protocollen en escalatieladders waarin eerst wordt gezocht naar alternatieven voor ingrijpen. Dit sluit aan bij de uitgangspunten van de Habitatrichtlijn en nationale wetgeving*: "Beschermen waar het kan, maar ingrijpen als het echt moet"* (Interview Zoogdiervereniging, 16 maart 2026).

[1] De Wet Natuurbescherming is sinds 1 januari 2024 opgenomen in de Omgevingswet.

Hoewel de uitvoering dus in lijn is met externe kaders, is de beleidsmatige verankering binnen Aa en Maas minder expliciet. De portefeuillehouder geeft aan dat dierenwelzijn nog een relatief nieuw thema is binnen het Waterschap en dat verdere formalisering nog gaande is: *"Pas sinds de laatste bestuursperiode is het nadrukkelijk op de agenda gekomen"* (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn, 23 februari 2026). Hierdoor ontbreekt nog een duidelijke vertaling van externe regelgeving naar expliciete, interne beleidsdoelen of toetsingskaders.

Tot slot blijkt uit de interviews dat de praktische invulling binnen Aa en Maas sterk wordt gekenmerkt door pragmatisme en maatwerk. De portefeuillehouder benadrukt dat uniforme toepassing van regels niet altijd wenselijk is (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn, 23 februari 2026). Deze benadering sluit enerzijds aan bij de flexibiliteit die binnen wettelijke kaders mogelijk is, maar kan anderzijds leiden tot verschillen in toepassing en minder eenduidige borging.

	Onderzoeksvraag
3	Zijn er andere interne richtlijnen aangaande dierenwelzijn die niet formeel in beleid zijn vastgelegd, maar wel worden toegepast?

Waterschap Aa en Maas geeft aan bij dierenwelzijn naast wettelijk beschermde diersoorten, ook rekening te houden met *"zeldzame en in aantal afnemende soorten binnen het beheergebied van Aa en Maas"* (Dierenwelzijn Aa en Maas, p. 9). In de Stroomgebiedbeheerplannen Rijn, Maas, Schelde en Eems 2022-2027 is opgenomen dat er *"volop initiatieven [zijn] om de inrichting van kunstmatige wateren te verbeteren, omdat dit vaak mooiere wateren oplevert"* en dat *"biodiversiteit in het algemeen ook aandacht krijgt buiten Natura 2000-gebieden"* (p. 65).

Binnen de uitvoeringspraktijk wordt gewerkt met diverse protocollen en werkwijzen die richting geven aan het omgaan met dieren. Deze zijn echter niet expliciet benoemd als dierenwelzijnsmaatregelen. Uitvoerders geven aan dat het Waterschap gebruikmaakt van bestaande kaders zoals de Gedragscode Soortenbescherming en interne protocollen voor specifieke situaties*: "Bij het Waterschap zijn verschillende protocollen van toepassing [...] deels intern ontwikkeld en deels gebaseerd op landelijke kaders"* (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). Deze protocollen bevatten concrete handelingsperspectieven, bijvoorbeeld voor het omgaan met beschermde soorten, het melden van situaties en het betrekken van ecologen. Een voorbeeld hiervan is de escalatieladder voor soorten zoals bevers en dassen. Deze ladder

beschrijft een stapsgewijze aanpak van lichte naar zwaardere maatregelen en wordt in de praktijk actief toegepast. Uit het interview met de uitvoerders van Aa en Maas komt naar voren dat zwaardere maatregelen alleen getroffen mogen worden als eerdere stappen zijn doorlopen (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). Hoe, wanneer en door wie de keuze en toepassing van deze protocollen plaatsvindt, is echter niet vastgelegd in beleid.

Naast de protocollen spelen informele werkwijzen en professionele normen van medewerkers een belangrijke rol. Uitvoerders geven aan dat veel afwegingen plaatsvinden op basis van ervaring, kennis en overleg: *"Uren maken in het veld, kijken en anticiperen, dat is de praktijk"* (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). Ook vanuit bestuurlijk perspectief wordt bevestigd dat informele kennisuitwisseling een belangrijke rol speelt in het functioneren van het Waterschap. Een lid van het algemeen bestuur geeft aan dat veel kennis over de praktijk niet via formele documenten loopt, maar via informele contacten en uitwisseling tussen medewerkers: *"Als je een bakkie koffie doet met collega's leer je soms tien keer zoveel als in een vergadering."* (interview lid AB Waterschap Aa en Maas, 5 maart 2026). Hieruit blijkt dat dierenwelzijn niet alleen via formele regels wordt geborgd, maar ook via impliciete kennis en vakmanschap in de uitvoering.

In de huidige nota *Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas* staat beschreven wat er al gebeurt op het gebied van dierenwelzijn. Dit impliceert dat er al langere tijd sprake is van informele richtlijnen en werkwijzen die nu pas gedeeltelijk worden geformaliseerd.

Verder blijkt uit interviews dat overlegstructuren een belangrijke rol spelen als informele sturingsmechanismen. Bij situaties waarin dieren een rol spelen, wordt vaak eerst afgestemd met ecologen en andere deskundigen zoals projectleiders (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). Deze overlegmomenten fungeren als een soort informele toetsing, waarbij dierenwelzijn wordt meegewogen zonder dat dit via een formeel instrument gebeurt.

Tegelijkertijd wijzen meerdere respondenten erop dat het ontbreken van formele vastlegging ook risico's met zich meebrengt. Doordat richtlijnen impliciet blijven, kan de toepassing verschillen tussen medewerkers en situaties, waarbij gekeken wordt naar wat er precies aan de hand is (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). Dit kan leiden tot variatie in uitvoering en afhankelijkheid van individuele interpretatie.

Op bestuurlijk niveau wordt in de interviews gewezen op de noodzaak om dierenwelzijn explicieter te verankeren in beleid en uitvoering. Leden van het algemeen bestuur zien kansen in het ontwikkelen van duidelijkere kaders, betere monitoring en een sterker normatief fundament, bijvoorbeeld via een visiedocument of ethische code. Zonder dergelijke borging bestaat het risico dat dierenwelzijn afhankelijk blijft van individuele inzet en politieke prioriteit. Dit staat tegenover de mening van de portefeuillehouder, die dierenwelzijn niet wil laten uitgroeien tot een losstaand onderwerp, maar juist volledig geïntegreerd wil maken in het dagelijks handelen van de organisatie: *"Het moet bijna net zo vanzelfsprekend zijn als ademen" aldus de portefeuillehouder.* De echte borging zit volgens hem niet in beleidsdocumenten, maar in gedrag en keuzes in de praktijk. Volgens beleidsmedewerkers ligt de toekomst van dierenwelzijn niet zozeer in nieuw beleid maar in de doorwerking van beleid naar de praktijk. Zij zien de grootste winst in betere naleving van bestaande regels en protocollen. Tegelijkertijd wordt door de portefeuillehouder en het AB genoemd dat praktijkervaringen en niet beleid, leidend zijn in de uitvoering en in verdere beleidsontwikkeling. Dit illustreert een verschil in mening tussen institutionele borging en informele praktijksturing: juist doordat dierenwelzijn vooral afhankelijk blijft van houding, ervaring en bestuurlijke prioriteit, blijft onduidelijk hoe consistent en toekomstbestendig het onderwerp binnen de organisatie is verankerd.

Uitgelicht: Nota *Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas*

Binnen waterschap Aa en Maas vormt de nota *Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas (2025)* het belangrijkste document waarin het thema dierenwelzijn expliciet wordt benoemd en toegelicht. Opvallend is dat dit document geen formeel vastgesteld beleidsstuk is, maar een nota waarin wordt beschreven hoe het Waterschap in de praktijk omgaat met dierenwelzijn. Dit document is bedoeld als informerende notitie over de stand van zaken rondom dierenwelzijn. Het beoogt geen sturend en borgen beleidsdocument te zijn.

Wat is de nota en wat bevat deze?

De nota beschrijft hoe dierenwelzijn zich verhoudt tot de kerntaken van het Waterschap, zoals waterveiligheid, waterkwaliteit en waterbeheer. Daarbij wordt expliciet erkend dat werkzaamheden van het Waterschap zoals maaien, baggeren en peilbeheer zowel positieve als negatieve effecten kunnen hebben op dieren.

De inhoud van de nota richt zich op de relatie tussen ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn. In de praktijk ligt de nadruk op het verbeteren van ecosystemen en populaties, bijvoorbeeld via maatregelen

zoals vispassages, natuurvriendelijke oevers en ecologisch beheer. Tegelijkertijd wordt in de nota de vraag gesteld hoe om te gaan met individuele dieren en situaties waarin belangen botsen, zoals bij waterveiligheid of schade door gravende dieren. De nota beschrijft daarnaast bestaande werkwijzen, zoals het gebruik van protocollen, het toepassen van preventieve maatregelen en het werken met escalatiemodellen (bijvoorbeeld bij bevers en dassen). Hiermee fungeert het document in belangrijke mate als een overzicht van bestaande praktijk en handelingsperspectieven.

De nota in de praktijk

Uit interviews blijkt dat de nota vooral wordt gezien als een weergave van de huidige praktijk. Respondenten geven aan dat het document *"beschrijft wat we al doen"* en dat dierenwelzijn in de uitvoering al langere tijd wordt meegenomen via ecologische afwegingen, protocollen en professionele inschattingen in het veld. De dagelijkse praktijk wordt gekenmerkt door maatwerk en contextafhankelijke afwegingen, waarbij uitvoerders, ecologen en projectleiders gezamenlijk bepalen hoe met dieren wordt omgegaan. Instrumenten zoals gedragscodes, werkprotocollen en de escalatieladder geven hierbij richting, maar bieden geen volledig gestandaardiseerd kader specifiek voor dierenwelzijn. Daarnaast speelt individuele inhoudelijke kennis een belangrijke rol. Veel afwegingen worden gemaakt op basis van ervaring, veldkennis en overleg, waarbij dierenwelzijn impliciet wordt meegenomen. De nota sluit hierbij aan, maar lijkt deze werkwijze vooral te beschrijven en niet fundamenteel te veranderen.

Spanningsveld: impliciet versus expliciet

De nota maakt zichtbaar dat dierenwelzijn binnen het Waterschap sterk verweven is met andere thema's, zoals ecologie, biodiversiteit en waterbeheer. Tegelijkertijd blijft het onderwerp daarmee grotendeels impliciet. Dit leidt tot een spanningsveld. Enerzijds is er in de praktijk duidelijk aandacht voor dierenwelzijn en worden concrete maatregelen genomen om schade te beperken. Anderzijds ontbreekt een expliciet normatief kader waarin wordt vastgelegd wanneer dierenwelzijn zwaarder of minder zwaar moet wegen ten opzichte van andere belangen, zoals waterveiligheid. In de nota wordt dit spanningsveld ook zelf benoemd, bijvoorbeeld in situaties waarin negatieve effecten op dieren niet volledig te voorkomen zijn of waarin ingrijpen noodzakelijk is. De uiteindelijke afweging blijft in deze gevallen grotendeels afhankelijk van de context en de betrokken medewerkers.

Sturing en borging van dierenwelzijn

De nota *Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas* vervult op dit moment vooral een beschrijvende en agenderende functie. Het document brengt bestaande praktijken, dilemma's en werkwijzen samen en maakt het onderwerp zichtbaarder binnen de organisatie. Tegelijkertijd is de sturende en borgende

werking beperkt. Omdat de nota geen formele beleidsstatus heeft en geen concrete doelstellingen, indicatoren of toetsingskaders bevat, biedt deze weinig houvast voor systematische sturing, monitoring en evaluatie. De toepassing blijft daarmee afhankelijk van bestaande processen, individuele interpretatie en praktijkervaring. Daarbij wordt ook bewust ruimte gelaten voor maatwerk in de uitvoering. Zoals de portefeuillehouder aangeeft: *"One size fits all werkt niet in de praktijk."* Hierdoor ontstaat echter het risico dat de aandacht voor dierenwelzijn ongelijk verdeeld is binnen de organisatie en dat keuzes niet altijd eenduidig of transparant worden gemaakt. Ook maakt het ontbreken van expliciete kaders het lastig om de effectiviteit van maatregelen structureel te beoordelen of om verantwoording af te leggen over bereikte resultaten.

Van praktijk naar beleid?

De nota vormt een belangrijke eerste stap in de ontwikkeling van het thema binnen het Waterschap Aa en Maas, maar is tegelijkertijd ook een illustratie van de huidige fase: een praktijk die vooroploopt op de beleidsmatige verankering. In de nota ligt de focus voornamelijk op inrichting, onderhoud en beheer in relatie tot zoogdieren. Er is nog geen aandacht voor het actief creëren van dierenwelzijn voor andere dieren waaronder vissen, reptielen, amfibieën, insecten en andere bodemorganismen. De centrale vraag die deze case oproept is tweedelig: of, en in hoeverre, is verdere formalisering nodig om dierenwelzijn niet alleen in de praktijk, maar ook in beleid en sturing structureel te borgen? En is een bredere focus dan het dierenwelzijn van zoogdieren hier op zijn plek?

3.2 Blok 2: Uitvoering

	Onderzoeksvraag
4	Op welke wijze wordt dierenwelzijn meegenomen bij de werkzaamheden van het Waterschap in het fysieke domein (zoals bij waterbeheer, maaibeheer, beheer van gemalen, waterpeilbeheer, reconstructie, schonen van sloten, schadebestrijding et cetera)?

Uit de documentanalyse blijkt dat dierenwelzijn in de werkzaamheden van het Waterschap in het fysieke domein niet als afzonderlijk doel wordt gepositioneerd, maar wel structureel wordt meegenomen via maatregelen gericht op ecologie, biodiversiteit en waterkwaliteit. In het Waterbeheerplan 2022–2027 staat centraal dat wordt gewerkt aan een ecologisch goed functionerend watersysteem, onder meer via beekherstel, natuurvriendelijke oevers en vispassages (WBP Aa en Maas, 2022–2027). Deze maatregelen zijn primair gericht op ecologische doelen, maar dragen indirect bij aan de leefomstandigheden van dieren.

Ook in bredere beleidskaders, zoals het Nationaal Water Programma en de stroomgebiedbeheerplannen, komt naar voren dat de inrichting en het beheer van watergangen sterk bepalend zijn voor het functioneren van leefgebieden van soorten. Zo wordt ingezet op natuurvriendelijke oevers, herstel van habitats en het verbeteren van waterkwaliteit, waarmee paai- en opgroeigebieden voor vissen en leefgebieden voor macrofauna worden versterkt (Nationaal Water Programma 2022–2027; Stroomgebiedbeheerplannen 2022–2027).

De wijze waarop dierenwelzijn concreet wordt meegenomen, komt vooral tot uiting in de uitvoering van beheer- en onderhoudswerkzaamheden. Uit de Gedragscode Soortenbescherming blijkt dat voorafgaand aan werkzaamheden onderzoek wordt gedaan naar de aanwezigheid van beschermde soorten en dat ecologisch deskundigen worden betrokken om schade te voorkomen (Gedragscode Soortenbescherming, Unie van Waterschappen). Daarnaast bevat de Gedragscode concrete voorschriften voor beheer en onderhoud, evenals richtlijnen voor het omgaan met soorten zoals muskus- en beverratten.

Specifiek binnen waterschap Aa en Maas wordt dit verder geconcretiseerd in uitvoeringspraktijken. Zo blijkt uit de nota *Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas* dat werkzaamheden zoals maaien, baggeren en peilbeheer negatieve effecten kunnen hebben op dieren, maar dat deze effecten worden beperkt door maatregelen zoals het afstemmen van maaien op het broedseizoen, het controleren op nesten en het terugzetten van vissen die bij werkzaamheden op de kant terechtkomen (Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas, 2025). Ook wordt gewerkt met soort-specifieke benaderingen voor bijvoorbeeld bevers en dassen.

Daarnaast blijkt uit jaarverslagen en uitvoeringsprogramma's dat bij reguliere werkzaamheden, zoals het schonen van watergangen, expliciet rekening wordt gehouden met ecologische effecten, zoals verstoring van broedvogels en andere fauna (Jaarverslag 2024 Aa en Maas). Ook toezicht op milieubelastende activiteiten draagt indirect bij aan dierenwelzijn via de bescherming van waterkwaliteit en leefomgeving.

De interviews verdiepen dit beeld. Respondenten geven aan dat dierenwelzijn met name een rol speelt bij werkzaamheden waarbij direct wordt ingegrepen in leefgebieden van dieren, zoals maaibeheer, onderhoud van watergangen en dijkbeheer. In de praktijk worden hierbij concrete maatregelen toegepast, zoals gefaseerd maaien: *"Daar waar het kan maaien we nog maar driekwart van de bodem of één talud"* (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). Dit biedt dieren de mogelijkheid om te schuilen en te overleven tijdens werkzaamheden.

Ook bij schade door gravende dieren, zoals bevers en dassen, wordt gezocht naar oplossingen waarin dierenwelzijn wordt meegenomen. Uitvoerders geven aan dat eerst wordt gekeken naar minder ingrijpende maatregelen: *"Je probeert altijd eerst te kijken of er een oplossing is waarbij het dier kan blijven zitten"* (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). Dit sluit aan bij de in documenten beschreven stapsgewijze benadering.

Binnen projecten, zoals dijkversterkingen, wordt dierenwelzijn eveneens meegenomen, onder meer door onderzoek naar gedrag van soorten en het toepassen van innovatieve maatregelen zoals hoogwatervluchtplaatsen. Een voorbeeld hiervan is het Meanderende Maas project (zie kader) (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn, 23 februari 2026; Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026).

Tegelijkertijd blijkt zowel uit documenten als interviews dat dierenwelzijn zelden een zelfstandig leidend criterium is. In de praktijk wordt het afgewogen in samenhang met andere belangen, zoals waterveiligheid, waterafvoer en landbouw. Zoals een respondent aangeeft: *"Je moet altijd kijken wat er op een watersysteem zit: industrie, landbouw of natuur"* (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). Wanneer belangen botsen, heeft waterveiligheid prioriteit: *"Het moet niet zo zijn dat je een onveilige dijk toestaat omwille van het andere"* (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026).

De uitvoering wordt daarmee gekenmerkt door maatwerk en professionele afwegingen in het veld. Medewerkers geven in interviews aan dat situaties sterk kunnen verschillen en dat keuzes vaak contextafhankelijk zijn: *"Het beleid geeft wel richting, maar uiteindelijk sta je buiten en moet je kijken wat er echt aan de hand is"* (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026).

Ook maatschappelijke organisaties en bewonersorganisaties geven aan in interviews dat deze informele richtlijnen vooral zichtbaar worden in concrete praktijksituaties, bijvoorbeeld bij werkzaamheden aan watergangen, dijken of natuurontwikkeling. In dergelijke situaties wordt in overleg met ecologen en andere betrokkenen gekeken hoe schade aan dieren zoveel mogelijk kan worden voorkomen (Interview maatschappelijke organisaties en bewonersorganisaties, 23 februari 2026).

Uitgelicht: het Meanderende Maas project

Het project Meanderende Maas heeft als doel de dijk van Ravenstein tot Lith te versterken, de rivier meer ruimte te geven en het gebied mooier en economisch sterker te maken. Op de website wordt het doel als volgt beschreven: *"een sterkere dijk en een prachtig gebied met ruimte voor mens, rivier en natuur. Veilig en mooi."* (Webpagina Meanderende Maas). In het Activiteitenplan Wet natuurbescherming wordt beschreven dat dijkversterking, rivierverruiming en natuurontwikkeling niet losgekoppeld van elkaar kunnen worden.

Op de website van Aa en Maas en het project Meanderende Maas wordt duidelijk dat dierenwelzijn wel een rol speelt binnen het project, ook al wordt dit niet expliciet benoemd. Zo is er veel oog voor natuur en biodiversiteit. De ontwikkeling van en ruimte voor natuur wordt expliciet benoemd als onderdeel van het project en staat naast de versterking van de dijk. Waterveiligheid wordt hierbij dus als primair doel gesteld, maar natuurontwikkeling en biodiversiteit worden hierbij actief meegenomen. Dit gebeurt op verschillende manieren. Uit interviews met uitvoerders en aannemers blijkt dat dierenwelzijn vooral in de uitvoering concreet wordt. Tijdens werkzaamheden in het veld worden continu afwegingen gemaakt, bijvoorbeeld door werkzaamheden aan te passen, delen over te slaan of tijdelijk stil te leggen wanneer dieren worden aangetroffen. Zoals een uitvoerder aangeeft: *"We proberen in goede harmonie samen te leven met de bever [...] en oplossingsgericht te zoeken wat we kunnen doen."* (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026).

Tijdens de verkenningsfase is een milieueffectrapportage opgesteld. Hierin is onderzocht wat mogelijke effecten waren van de maatregelen op het milieu, waaronder op dieren. In de rapportage wordt verder beschreven hoe de negatieve effecten van de maatregelen verkleind, voorkomen of gecompenseerd kunnen worden voor dieren en leefomgeving. Daarnaast heeft er een ecologisch veldonderzoek plaatsgevonden in het kader van de Wet natuurbescherming. Hierbij keek een ecoloog of er onder meer beschermde dieren in het gebied aanwezig zijn. Met deze soorten dient rekening gehouden te worden. Bij het onderzoek waren meerdere natuurorganisaties betrokken. Op basis van het onderzoek kunnen de maatregelen uit de planuitwerking worden uitgewerkt. Sommige maatregelen hebben negatieve effecten op beschermde soorten. Hiervoor is er bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, in het kader van de Wet natuurbescherming, een ontheffing aangevraagd, welke is verleend.

Daarnaast wordt er aandacht besteed aan de leefgebieden van dieren die voorkomen in het gebied. Zo worden er hoogwatervluchtplaatsen aangelegd voor bevers. Bevers kunnen bij hoogwater op deze plekken zitten in plaats van in de dijk. Daarbij wordt gezocht naar alternatieve leefgebieden elders, in samenwerking met de Zoogdiervereniging. Ook voor andere soorten wordt het leefgebied aangepast. Zo wordt er een vervangend leefgebied ingericht voor modderkruipers, een beschermde soort en dienen de vliegroutes van vleermuizen intact gelaten te worden tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Op deze manier wordt dierenwelzijn meegenomen in het project. Deze maatregelen worden beschreven in het Activiteitenplan Wet natuurbescherming, en komen dus voort uit wetgeving.

Tevens is natuurontwikkeling een belangrijk onderdeel van het project. Alle uiterwaarden aan de Brabantse kant in dit project zijn onderdeel van het Natuurnetwerk Brabant. Dit netwerk verbindt verschillende natuurgebieden met elkaar, zodat dieren zich makkelijker kunnen verplaatsen. Dit bevordert de biodiversiteit. Hier wordt echter niet dieper gegaan op hoe biodiversiteit effect heeft op dierenwelzijn specifiek.

Volgens de portefeuillehouder spelen projecten zoals Meanderende Maas een belangrijke rol in de ontwikkeling van het beleid. In plaats van dat beleid leidend is voor de uitvoering, worden in dit soort projecten juist ervaringen opgedaan in de praktijk, bijvoorbeeld met maatregelen rond bevers. Zoals ook in een interview met het AB ter sprake kwam: *"De praktijk maakt het beleid, en niet andersom."* (Interview leden AB Aa en Maas, 23 februari 2026). Hieruit blijkt dat het Waterschap ambieert praktijkervaringen mee te nemen als input voor verdere beleidsontwikkelingen. Of dit leidt tot een iteratief proces tussen uitvoering en beleid is niet aan te tonen.

	Onderzoeksvraag
5	Welke protocollen of controlemogelijkheden, zoals checklists, heeft het Waterschap om af te wegen of dierenwelzijn-aspecten in het geding zijn of moeten worden meegenomen in projecten of ontwikkelingen in het fysiek domein (bijvoorbeeld bij watergangen, dijklichamen etc.)?

Uit de documentanalyse blijkt dat het Waterschap beschikt over verschillende protocollen en controlemogelijkheden die relevant zijn voor dierenwelzijn, maar dat deze primair zijn ingericht vanuit het perspectief van soortenbescherming en ecologie. Een belangrijk kader vormt de Gedragscode Soortenbescherming van de Unie van Waterschappen. Hierin is vastgelegd dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd volgens specifieke regels en dat voorafgaand aan werkzaamheden ecologisch onderzoek plaatsvindt naar de aanwezigheid van beschermde

soorten (Gedragscode Soortenbescherming, p. 1, 21). Indien beschermde soorten aanwezig zijn, dient een ecologisch werkprotocol opgesteld te worden met concrete werkinstructies voor de uitvoering (p. 26). Deze protocollen zijn ook bedoeld om uitvoerders en opdrachtnemers te instrueren en deze moeten op de werkplek beschikbaar zijn.

Volgens de Gedragscode Soortenbescherming moet controle plaatsvinden op de naleving van deze protocollen en gedragscodes, zodat toetsing in de uitvoering geborgd is (Gedragscode Soortenbescherming, p. 29). Ook in het Jaarverslag 2024 en het Uitvoeringsprogramma 2025 wordt verwezen naar het gebruik van checklists en standaardprocedures bij onderhoudswerkzaamheden, bijvoorbeeld om verstoring van beschermde diersoorten te minimaliseren. Toezicht en handhaving zijn ingericht volgens landelijke kaders.

Binnen waterschap Aa en Maas zelf worden deze kaders verder uitgewerkt in ecologische werkprotocollen en uitvoeringsplannen. Uit de nota *Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas* blijkt dat voor alle voorkomende werkzaamheden protocollen zijn opgesteld, die zijn verwerkt in beheer- en onderhoudsplannen en bestekken (Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas, 2025). Ook worden volgens de nota voorafgaand aan projecten instrumenten zoals quick scans flora en fauna en milieueffectrapportages ingezet om ecologische effecten in beeld te brengen. Deze instrumenten dienen te fungeren als belangrijke toetsmomenten om te bepalen of en hoe rekening moet worden gehouden met aanwezige soorten.

Tegelijkertijd blijkt uit het Waterbeheerplan dat dierenwelzijn niet als expliciet toetsingscriterium is opgenomen in protocollen of checklists. Dierenwelzijn valt in deze documenten onder ecologische en waterkwaliteitsdoelen en onder wettelijke kaders zoals de Kaderrichtlijn Water en natuurwetgeving. Kijkend naar de bestaande beleidsstukken en protocollen, bereikt dierenwelzijn als expliciet benoemd thema dus niet het niveau van de uitvoering in het veld.

De interviews bevestigen dit beeld en geven meer inzicht in de toepassing in de praktijk. Respondenten geven aan dat het Waterschap werkt met verschillende protocollen en werkwijzen, die deels intern zijn ontwikkeld en deels gebaseerd zijn op landelijke kaders (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026).

Een specifiek voorbeeld dat in de praktijk wordt gebruikt, is de reeds eerder genoemde escalatieladder. Deze beschrijft een stapsgewijze aanpak waarbij eerst minder ingrijpende maatregelen worden toegepast, en later pas zwaardere (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2

februari 2026). Dit instrument heeft als doel om te fungeren als een vorm van afwegingskader bij situaties waarin dierenwelzijn in het geding is. De Zoogdiervereniging bevestigt in een interview dat dergelijke stapsgewijze afwegingskaders door het Waterschap in de praktijk worden toegepast. Volgens deze respondent wordt eerst gekeken naar preventieve en mitigerende maatregelen die de dieren beschermen, en wordt pas in laatste instantie overgegaan tot ingrijpender handelen (Interview Zoogdiervereniging, 16 maart 2026).

Tegelijkertijd blijkt uit de interviews dat het instrumentarium nog niet volledig is gestandaardiseerd. De portefeuillehouder geeft aan dat er sprake is van een “groslijst” van maatregelen en dat de kennisbasis nog onvoldoende is om deze volledig te standaardiseren (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn, 23 februari 2026). Ook ontbreekt volgens meerdere respondenten een uniforme set checklists of toetsingskaders die systematisch in alle projecten wordt toegepast.

In de praktijk wordt daarom vaak gewerkt met een combinatie van protocollen, richtlijnen en professionele afwegingen. Overlegmomenten en expertise van ecologen spelen hierbij een belangrijke rol. Het beleid kan dan wel sturing bieden, maar in de praktijk kijkt een medewerker zelf naar wat er precies speelt (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). Dit wijst erop dat de toepassing van protocollen en controles deels situationeel is en afhankelijk van de context en betrokken medewerkers.

Ook respondenten van maatschappelijke organisaties en bewonersorganisaties geven aan in interviews dat protocollen en checklists in de praktijk niet altijd doorslaggevend zijn, maar dat de uiteindelijke afweging vaak breder is en afhankelijk van de situatie. Daarbij spelen naast ecologische en dierenwelzijnsaspecten ook andere belangen een rol, zoals veiligheid en uitvoerbaarheid (Interview maatschappelijke organisaties en bewonersorganisaties, 23 februari 2026).

	Onderzoeksvraag
6	Hoe geeft het Waterschap sturing aan de ingehuurde bureaus en loonwerkers als het gaat om dierenwelzijn?

Uit de documentanalyse blijkt dat de sturing op dierenwelzijn richting ingehuurde bureaus en loonwerkers vooral indirect en via bestaande ecologische en juridische kaders plaatsvindt. Een

belangrijke basis hiervoor vormt de Gedragscode Soortenbescherming van de Unie van Waterschappen, waarin is vastgelegd dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd volgens specifieke regels ter bescherming van flora en fauna. Het Waterschap is daarbij verantwoordelijk voor het verankeren van deze regels in beleid en uitvoering en voor het instrueren van uitvoerend personeel, waaronder ook opdrachtnemers (Gedragscode Soortenbescherming, p. 21).

Een centraal instrument in deze sturing is het ecologisch werkprotocol. Dit protocol wordt ingezet om uitvoerders – inclusief aannemers en loonwerkers – te instrueren over de wijze waarop werkzaamheden moeten worden uitgevoerd met inachtneming van aanwezige soorten. Deze protocollen worden niet alleen intern gebruikt, maar maken ook onderdeel uit van onderhoudsplannen en bestekken, en zijn daarmee direct van toepassing op externe partijen (Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas, 2025, p. 9).

De respondenten van het Waterschap en de externe uitvoerende partijen geven aan dat er in de bestekken en aanbestedingscontracten expliciet rekening wordt gehouden met de verantwoordelijkheid voor een zorgvuldige omgang met flora en fauna. Dit zou in lijn zijn met de ecologische randvoorwaarden en wettelijke verplichtingen die volgends de Gedragscode Soortenbescherming onderdeel moeten zijn van de opdrachtverlening aan derden. Ook in het Jaarverslag 2024 en Uitvoeringsprogramma 2025 is opgenomen dat aannemers vooraf instructies ontvangen over ecologische aandachtspunten en dat zij verplicht zijn om beschermde soorten niet te verstoren (Jaarverslag 2024, p. 36).

Het Waterbeheerplan (WBP) vormt hierbij het overkoepelende beleidskader. Hoewel het WBP geen concrete instructies bevat voor loonwerkers of expliciet ingaat op dierenwelzijn in de aansturing van opdrachtnemers, stelt het wel ecologische en waterkwaliteitsdoelen die richtinggevend zijn voor de uitvoering. Deze doelen worden vervolgens uitgewerkt in beheer- en onderhoudsplannen, waarin randvoorwaarden voor uitvoering worden vastgelegd die ook gelden voor externe partijen.

Volgens het jaarverslag van waterschap Aa en Maas vindt sturing plaats via vergunningvoorschriften, toezicht en handhaving, en via samenwerking met ketenpartners zoals omgevingsdiensten en de NVWA (Jaarverslag 2024). Hiermee beoogt het Waterschap te borgen dat ook externe uitvoerders handelen binnen de geldende wettelijke en ecologische kaders.

Verder blijkt dat de verantwoordelijkheid voor het behalen van ecologische doelen formeel bij het Waterschap blijft liggen, terwijl de uitvoering wordt belegd bij opdrachtnemers. Dit impliceert een gedeelde verantwoordelijkheid, waarbij het Waterschap kaders stelt en toezicht houdt, en externe partijen binnen deze kaders handelen. De manier waarop en de frequentie waarmee het Waterschap toezicht houdt in veld zijn niet bekend. Dit heeft als risico dat het waterschap de beoogde ecologische doelen niet haalt. In specifieke gevallen wordt de uitvoering volledig belegd bij externe organisaties, die werken volgens landelijke richtlijnen (Dierenwelzijn bij Waterschap Aa en Maas, 2025, p. 10). Een voorbeeld daarvan is de muskusrattenbestrijding. Deze is volledig belegd bij waterschap Brabantse Delta. Naast de operationele contacten vanuit de verschillende onderdelen van de ambtelijke beheerorganisatie is er via de jaarlijkse verslaglegging ook een bestuurlijk bespreekmoment met Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur. Door een ecoloog van het Waterschap wordt aangegeven dat dierenwelzijn in de jaarlijkse verslaglegging aan bod komt (ambtelijk wederhoor 17 juni 2026). Deze verslaglegging is in het kader van dit onderzoek niet verstrekt. Een mogelijk risico van deze werkwijze is dat waterschap Aa en Maas minder zicht heeft op hoe er dierenwelzijn binnen de muskusrattenbestrijding wordt meegenomen.

Ook uit de interviews blijkt dat de formele sturing op dierenwelzijn richting externe uitvoerders loopt via contractuele afspraken. Beleidsmedewerkers geven aan dat in bestekken en contracten ecologische randvoorwaarden en richtlijnen worden opgenomen waaraan aannemers zich moeten houden (Interview beleidsmedewerkers Aa en Maas, 2 februari 2026). Deze documenten bevatten voorschriften over de wijze waarop werkzaamheden (zoals maaien, baggeren en onderhoud) moeten worden uitgevoerd met inachtneming van flora en fauna.

Deze contractuele sturing sluit aan bij wat ook in andere waterschappen gebruikelijk is. Zo geeft een respondent van waterschap De Dommel aan dat aannemers worden aangestuurd via contracten en richtlijnen die voortkomen uit de Gedragscode Soortenbescherming (Interview waterschap De Dommel, 23 februari 2026).

Naast deze formele instrumenten vindt volgens de respondenten ook actieve toelichting en afstemming plaats. Beleidsmedewerkers geven in interviews aan dat het Waterschap bijeenkomsten organiseert om aannemers te informeren over ecologische aandachtspunten en verwachtingen: *“Aan het begin van het maaiseizoen zitten we met alle aannemers bij elkaar en leggen we uit waar ze rekening mee moeten houden”* (Interview beleidsmedewerkers Aa en Maas, 2 februari 2026). Deze vorm van communicatie is opgezet om bij te dragen aan bewustwording en verduidelijking van regels, en kan helpen om interpretatieverschillen te beperken.

Uitvoerders binnen het Waterschap benadrukken in interviews het belang van overleg tussen verschillende partijen, waaronder aannemers, ecologen en beheerders, om tot een passende aanpak te komen in specifieke situaties (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). Tegelijkertijd blijkt uit meerdere interviews dat de feitelijke uitvoering in belangrijke mate afhankelijk is van de aannemers zelf. In de praktijk ligt veel verantwoordelijkheid bij de uitvoerende partijen om ter plekke afwegingen te maken wanneer zij dieren tegenkomen tijdens werkzaamheden: *"In de praktijk ligt veel verantwoordelijkheid bij de aannemer. Als wij iets tegenkomen, moeten wij daar zelf naar handelen"* (Interview bedrijven en ondernemers, 2 februari 2026). Deze constatering sluit aan bij het bredere beeld dat de uitvoering van dierenwelzijns-maatregelen sterk situationeel is en vraagt om professionele inschatting in het veld. Zoals uitvoerders aangeven, is de praktijk vaak complexer dan vooraf in beleid of contracten kan worden vastgelegd, waardoor ruimte voor interpretatie noodzakelijk is (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026).

Een extra risico die deze decentrale verantwoordelijkheid met zich meebrengt dat uit interviews naar voren komt is dat bedrijven zich soms onvoldoende ondersteund voelen bij het maken van ecologische afwegingen en dat de verantwoordelijkheid eenzijdig bij hen kan komen te liggen: *"De aannemer is vaak de sjaak als er iets misgaat"* (Interview bedrijven en ondernemers, 23 februari 2026), aldus meerdere uitvoerders die structureel samenwerken met het Waterschap Ook hier zie je het spanningsveld tussen het delegeren van verantwoordelijkheid aan uitvoerende partijen en de behoefte aan duidelijke kaders, ondersteuning en gedeelde verantwoordelijkheid terug.

Ook in andere waterschappen worden vergelijkbare spanningen gesignaleerd, bijvoorbeeld wanneer planning en uitvoering botsen met ecologische randvoorwaarden (Interview Waterschap De Dommel, 23 februari 2026). Zo geeft een respondent van waterschap Brabantse Delta aan dat er bij werkzaamheden zoals maaien en baggeren spanningen kunnen ontstaan tussen protocollen en de uitvoering door aannemers: *"Bij activiteiten zoals maaien en baggeren wordt gewerkt met gedragsprotocollen, maar in de praktijk ontstaan hierbij soms conflicten met aannemers of uitvoerende partijen"* (Interview Waterschap Brabantse Delta, 2 februari 2026).

	Onderzoeksvraag
7	Hoe wordt door het Waterschap afgewogen welke en hoeveel middelen (financieel, tijd, menskracht) worden ingezet om het dierenwelzijn te borgen of te verbeteren binnen het fysieke domein?

Uit de documentanalyse blijkt dat de inzet van middelen binnen het Waterschap in belangrijke mate is gekoppeld aan bredere beleidsdoelen op het gebied van waterbeheer, ecologie en wettelijke verplichtingen, en niet expliciet aan dierenwelzijn als afzonderlijk thema. In het Waterbeheerplan Aa en Maas 2022–2027 is een financieel overzicht opgenomen waarin ambities zijn verbonden aan investeringen (Waterbeheerplan Aa en Maas 2022–2027, p. 74–75). Binnen het programma Gezond en Natuurlijk water worden middelen ingezet voor onder andere beekherstel (116 km), natuurvriendelijke oevers (246–256 km), ecologische verbindingszones (95–105 km), vispassages (172 stuks) en maatregelen voor waterkwaliteit (Waterbeheerplan Aa en Maas 2022–2027, p. 74–75). Deze investeringen dragen bij aan het verbeteren van leefgebieden voor dieren, maar zijn primair gekoppeld aan ecologische en waterkwaliteitsdoelen en niet specifiek aan dierenwelzijn. De omvang van deze investeringen is niet op te maken uit de onderzochte documenten.

Ook in andere beleidsdocumenten komt naar voren dat de inzet van middelen programmatisch en risicogestuurd plaatsvindt. In het Jaarverslag 2024 en het Uitvoeringsprogramma 2025 wordt aangegeven dat bij projecten een inschatting wordt gemaakt van de benodigde tijd en middelen om ecologische schade te beperken (Jaarverslag Aa en Maas 2024, p. 34). Daarnaast wordt de inzet van toezicht- en handhavingscapaciteit geprioriteerd op basis van risico's, zoals bij mestfraude of indirecte lozingen, en programmatisch georganiseerd (Uitvoeringsprogramma Aa en Maas 2025). Dit wijst erop dat middelen niet vooraf per thema worden vastgelegd, maar flexibel worden ingezet afhankelijk van de aard en urgentie van vraagstukken.

Uit voortgangsrapportages van projecten blijkt bovendien dat investeringen in maatregelen zoals vispassages en ecologische verbindingszones sterk worden gestuurd door externe verplichtingen, met name de Kaderrichtlijn Water (KRW), die een deadline kent richting 2027. Per locatie en project wordt afgewogen welke maatregel passend en beheersbaar is, waarbij factoren zoals beschikbare ruimte, onderhoudsbehoefte en effectiviteit een belangrijke rol spelen (Voortgangsrapportage projecten Aa en Maas). Het team dat de afweging maakt verschilt per locatie en project en is afhankelijk van de inhoudelijke thematiek en bijbehorend expertise. Het

Waterschap hanteert geen gestandaardiseerde afwegingsmechanisme. Deze afwegingen hebben indirect gevolgen voor dierenwelzijn, maar worden niet expliciet vanuit dat perspectief gemaakt.

Ten slotte blijkt uit het document Dierenwelzijn bij Waterschap Aa en Maas (januari 2025) dat het Waterschap streeft naar een balans tussen waterbeheer en dierenwelzijn, waarbij wettelijke kaders, praktische haalbaarheid en ecologische doelen worden meegenomen (Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas, 2025, p. 10). Hierbij wordt benadrukt dat preventieve maatregelen de voorkeur hebben, maar dat in sommige situaties acuut ingrijpen noodzakelijk is of dat maatregelen als buitensporig kostbaar worden beschouwd (Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas, 2025, p. 10). Dierenwelzijn is dus één van de factoren, maar kan ook van secundair belang zijn. De omgang met kosten en effectiviteit, bijvoorbeeld bij beverproblematiek, is volgens het document nog in ontwikkeling. Daarnaast volgt uit de Gedragscode Soortenbescherming dat waterschappen gezamenlijk het beleid rondom zorgvuldig handelen evalueren via de Unie van Waterschappen, wat wijst op een meer collectieve en lerende benadering van de inzet van middelen (Gedragscode Soortenbescherming, Unie van Waterschappen).

Uit de interviews komt naar voren dat middelen voor dierenwelzijn zelden expliciet worden geoormerkt. Vanuit het algemeen bestuur wordt aangegeven dat deze middelen meestal onderdeel zijn van bredere budgetten voor ecologie en beheer, waardoor het lastig is om de specifieke inzet voor dierenwelzijn te onderscheiden (Interview leden AB Aa en Maas, 23 februari 2026). Dit maakt het moeilijk om inzicht te krijgen in de doelmatigheid en omvang van de inzet. Een lid van het algemeen bestuur geeft aan dat de inzet van middelen binnen het Waterschap in de praktijk vooral wordt bepaald door gezamenlijke doelstellingen en minder door politieke verschillen. Dit betekent dat keuzes over inzet van middelen, ook voor onderwerpen zoals dierenwelzijn, primair plaatsvinden vanuit inhoudelijke afwegingen binnen het bestuur. Zoals een AB lid het verwoordt tijdens een interview: *"De kleuring is minder belangrijk dan de doelstelling"* (interview lid AB waterschap Aa en Maas, 5 maart 2026).

Tegelijkertijd geeft de portefeuillehouder aan dat de inzet voor dierenwelzijn de afgelopen jaren duidelijk is toegenomen, zowel in termen van tijd als financiële middelen. Hij beschrijft deze ontwikkeling als sterk groeiend: *"Het aantal uren en de kosten stijgen heel hard"* (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn Aa en Maas, 23 februari 2026). Deze groei lijkt samen te hangen met toenemende maatschappelijke aandacht, complexere vraagstukken (zoals beverproblematiek) en een groeiende behoefte aan maatwerkoplossingen. Er zijn echter geen cijfers beschikbaar die inzicht kunnen geven aan de stijging die de portefeuillehouder benoemt.

In de praktijk blijkt de inzet van middelen sterk afhankelijk van de specifieke situatie. Uitvoerders en bedrijven geven aan dat keuzes vaak niet vooraf volledig zijn vastgelegd, maar in het veld worden gemaakt op basis van risico's, urgentie en lokale omstandigheden (Interview bedrijven en ondernemers, 23 februari 2026). Dit geldt met name in situaties waarin waterveiligheid in het geding is, waarbij snel handelen noodzakelijk kan zijn. Bij urgente situaties, bijvoorbeeld wanneer graverij door bevers of dassen risico's oplevert voor de stabiliteit van een kering, is de afwegingsruimte beperkter. In zulke gevallen krijgt waterveiligheid meer gewicht, terwijl binnen die randvoorwaarde nog steeds wordt gekeken hoe schade aan dieren zoveel mogelijk kan worden beperkt.

Deze situatie sluit aan bij het bredere beeld dat dierenwelzijn geen strikt afgebakend beleidsdomein is, maar verweven is met andere opgaven. Hierdoor vindt de afweging van middelen vaak plaats als onderdeel van bredere projectafwegingen, waarbij dierenwelzijn één van meerdere factoren is. Een specifiek afwegingsmechanisme voor dierenwelzijn ontbreekt.

	Onderzoeksvraag
8	Hoe vindt afweging en besluitvorming dienaangaande plaats?

Uit de documentanalyse komt naar voren dat besluitvorming over de inzet van middelen en maatregelen plaatsvindt binnen zowel aanpalende formele bestuurlijke kaders als operationele afwegingsprocessen. De Gedragscode Soortenbescherming geeft daarbij een belangrijk uitgangspunt: het bestuur van een waterschap besluit of en hoe deze Gedragscode wordt toegepast (Gedragscode Soortenbescherming, p. 1). Tegelijkertijd wordt benadrukt dat bij beheer- en onderhoudswerkzaamheden naast soortenbescherming ook andere wet- en regelgeving een rol speelt, wat regelmatig leidt tot spanningsvelden tussen verschillende belangen (Gedragscode Soortenbescherming, p. 6–7).

Binnen het Waterbeheerplan Aa en Maas 2022–2027 is besluitvorming ingebed in de planning- en controlcyclus (P&C-cyclus). Jaarlijks worden in de Voorjaarsnota ontwikkelingen geschetst en financiële consequenties voor de komende jaren ingeschat, waarna in de programmabegroting de concrete plannen en kosten voor het volgende jaar worden uitgewerkt (Waterbeheerplan Aa en Maas 2022–2027, p. 75). Op basis hiervan stelt het algemeen bestuur de begroting en belastingtarieven vast. Het algemeen bestuur beoordeelt daarbij jaarlijks in hoeverre er

voldoende financiële ruimte is om investeringsprojecten uit te voeren conform de ambities van het waterbeheerplan (Waterbeheerplan Aa en Maas 2022–2027, p. 75). Dit laat zien dat strategische besluitvorming over middeleninzet bestuurlijk wordt verankerd.

Tegelijkertijd voorziet het Waterbeheerplan expliciet in flexibiliteit en bijsturing. Gedurende de planperiode wordt jaarlijks gemonitord welke ontwikkelingen zich voordoen en welke kosten daadwerkelijk worden gemaakt, waarbij zowel financiële als inhoudelijke voortgang wordt gevolgd (Waterbeheerplan Aa en Maas 2022–2027, p. 75). Dit wijst op een cyclisch besluitvormingsproces waarin monitoring en evaluatie een belangrijke rol spelen.

Op operationeel niveau blijkt uit het Jaarverslag 2024 en het Uitvoeringsprogramma 2025 dat voorafgaand aan werkzaamheden gebruik wordt gemaakt van afwegingskaders waarin effecten op flora en fauna worden meegenomen (Jaarverslag 2024 en Uitvoeringsprogramma 2025, p. 35). Besluitvorming over toezicht en handhaving vindt plaats binnen vastgestelde strategieën en prioriteiten, zoals de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO), en wordt programmatisch gestuurd. Bevindingen uit toezicht en handhaving worden vervolgens gebruikt om beleid en uitvoering bij te sturen.

Daarnaast laten voortgangsrapportages van projecten zien dat besluitvorming vaak plaatsvindt per project en per locatie. Zo heeft het algemeen bestuur op 21 februari 2025 ingestemd met het verder uitwerken van een inrichtingsvoorstel voor een vispassage bij gemaal Gewande (Voortgangsrapportage projecten Aa en Maas). Projecten worden gefaseerd voorbereid, ontworpen en vastgesteld, waarbij per fase nieuwe afwegingen worden gemaakt. Dit onderstreept dat besluitvorming niet alleen centraal, maar ook gedecentraliseerd en iteratief plaatsvindt.

Uit de interviews komt naar voren dat besluitvorming rond dierenwelzijn altijd plaatsvindt in samenhang met andere beleidsdoelen, zoals waterveiligheid, ecologie en waterbeheer. Beleidsmedewerkers geven tijdens een interview aan dat dit regelmatig leidt tot dilemma's, bijvoorbeeld wanneer verschillende belangen botsen: *"Dan krijg je de vraag: laten we de bever zijn gang gaan of zorgen we dat vissen weer kunnen migreren?"* (Interview beleidsmedewerkers Aa en Maas, 2 februari 2026).

Deze integrale afweging betekent dat dierenwelzijn zelden op zichzelf staat, maar altijd onderdeel is van bredere besluitvorming waarin meerdere doelen tegen elkaar worden afgewogen. De portefeuillehouder is daarbij duidelijk over de hiërarchie van belangen: *"Waterveiligheid staat boven alles"* (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn Aa en Maas, 23 februari 2026). Dit betekent dat in situaties waarin veiligheid in het geding is, dierenwelzijn ondergeschikt kan zijn. Tegelijkertijd wordt in het "grijze gebied" gezocht naar oplossingen waarbij dierenwelzijn zoveel mogelijk wordt meegenomen.

De toenemende spanning tussen dierenwelzijn en andere opgaven, met name waterveiligheid, is een belangrijke ontwikkeling die door meerdere respondenten wordt benoemd. Door de groei van populaties van soorten zoals bevers en dassen nemen situaties toe waarin deze belangen botsen. Uitvoerders geven tijdens een groepsinterview aan dat dit vraagt om scherpe keuzes: *"Het moet niet zo zijn dat je een onveilige dijk toestaat omwille van het andere."* Tegelijkertijd benadrukken zij dat zorgvuldig handelen leidend moet blijven, waarbij eerst wordt gekeken naar lichtere maatregelen voordat wordt ingegrepen. Een lid van het algemeen bestuur wenst alternatieven voor maatregelen die leiden tot het doden van dieren en geeft tijdens een interview aan: *"Ik zou het liefst een andere manier hebben om populaties te reduceren zonder dieren te doden"* (interview lid AB waterschap Aa en Maas, 5 maart 2026).

Verschillende respondenten zien in preventie en systeemdenken belangrijke kansen voor de toekomst. Door eerder risico's te signaleren en het watersysteem natuurlijker in te richten, kunnen conflicten mogelijk worden voorkomen. Zo wordt gepleit voor minder intensief en slimmer beheer, met meer ruimte voor natuurlijke processen en variatie in onderhoud. Ook het creëren van meer ruimte in het landschap wordt genoemd als structurele oplossing. Volgens meerdere respondenten kan meer ruimte in het watersysteem helpen om spanningen tussen waterbeheer en dierenactiviteiten te verminderen.

De besluitvorming ten aanzien van middelen die worden ingezet om dierenwelzijn te borgen vindt grotendeels plaats binnen de ambtelijke organisatie. Volgens de portefeuillehouder wordt het merendeel van de besluiten daar genomen: *"Van de honderd besluiten lopen er ongeveer 93 via de organisatie"* (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn Aa en Maas, 23 februari 2026). Alleen bij complexe, politiek gevoelige of uitzonderlijke situaties wordt de portefeuillehouder of het bestuur actief betrokken. Dit wijst op een gedecentraliseerd besluitvormingsproces, waarin professionals in het veld en binnen de organisatie een belangrijke rol spelen. Een standaard besluitvormingsprotocol is in het kader van dit onderzoek niet aangeleverd of ingezien.

Uitvoerders bevestigen dit beeld en geven aan dat afwegingen vaak in de praktijk worden gemaakt, in overleg met ecologen en andere deskundigen, waarbij maatwerk centraal staat (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). Ook de dassendeskundige beschrijft tijdens een interview dat situaties gezamenlijk worden besproken en beoordeeld: *"Samen bespreken [we] situaties waarin dassenburchten een risico kunnen vormen voor waterkeringen en welke maatregelen mogelijk zijn"* (Interview Dassendeskundige, 2 februari 2026).

Externe partijen geven aan in interviews dat kosten en proportionaliteit in de praktijk een belangrijke rol spelen bij de inzet van middelen. Daarbij wordt steeds afgewogen of maatregelen uitvoerbaar en proportioneel zijn ten opzichte van het beoogde effect, zeker in situaties waarin meerdere belangen samenkomen (Interview maatschappelijke organisaties en bewonersorganisaties, 23 februari 2026). Keuzes over inzet van middelen vinden vaak onder tijdsdruk plaats, met name in situaties waarin veiligheid of schade aan infrastructuur een rol speelt. Dit kan ertoe leiden dat snel wordt gehandeld en dat de afweging van dierenwelzijn onderdeel is van een bredere, integrale beslissing (Interview maatschappelijke organisaties en bewonersorganisaties, 23 februari 2026).

Uit de documentanalyse en interviews blijkt dat binnen het Waterschap verschillende protocollen en werkwijzen bestaan voor situaties waarin tijdens werkzaamheden beschermde soorten of dieren worden aangetroffen. Deze werkwijzen zijn echter voornamelijk reactief van aard. Een vaste systematiek om voorafgaand aan werkzaamheden structureel te toetsen welke gevolgen projecten of beheermaatregelen kunnen hebben voor dierenwelzijn ontbreekt. Dit contrasteert met andere thema's binnen ruimtelijke projecten, zoals archeologische waarden en ontplofbare oorlogsresten, waarvoor voorafgaande toetsing -wettelijk- is verankerd. Daardoor worden deze belangen al in een vroeg stadium van projectvoorbereiding meegenomen in de besluitvorming. Voor dierenwelzijn bestaat een dergelijke voorafgaande toets momenteel niet, waardoor de mate waarin dierenwelzijn vroegtijdig wordt betrokken sterk afhankelijk blijft van project-specifieke afwegingen, beschikbare ecologische kennis en de betrokken medewerkers.

Uitgelicht: maaibeheer en dierenwelzijn

Binnen de Gedragscode Soortenbescherming van de Unie van Waterschappen zijn voor maaibeheer enkele concrete richtlijnen opgenomen. Zo geldt dat in leefgebieden van beschermde vlindersoorten het maaibeheer moet worden bepaald door een ecologisch deskundige, met als richtlijn dat maximaal

twee keer per jaar op dezelfde locatie wordt gemaaid (Gedragscode Soortenbescherming). Dit vormt een van de weinige voorbeelden waarin dierenwelzijn expliciet is genormeerd binnen regulier beheer.

Maaibeheer vormt binnen het Waterschap een alledaagse, maar cruciale activiteit waarin verschillende belangen samenkomen. Het gaat niet alleen om waterafvoer en veiligheid, maar ook om ecologie en dierenwelzijn. Juist doordat maaien routinematig en grootschalig plaatsvindt, kan het aanzienlijke impact hebben op dieren. Deze impact is vaak minder zichtbaar dan bij ingrepen zoals dijkversterking, maar wel structureel en wijdverspreid. Uit de interviews blijkt dat dierenwelzijn hierbij meestal wordt meegenomen, maar zelden expliciet wordt gemonitord.

Maaibeheer in de praktijk: tussen standaard en maatwerk

In de uitvoering is maaibeheer sterk verbonden aan functionele eisen van het watersysteem, zoals waterafvoer, peilbeheer en het voorkomen van verstoppingen. Tegelijkertijd geven uitvoerders aan dat er stappen zijn gezet richting ecologischer beheer. Zoals een medewerker aangeeft: *"Daar waar het kan maaien we nog maar driekwart van de bodem of één talud. Zo krijgen planten en dieren meer kans"* (Interview uitvoerders Aa en Maas). Deze vorm van gefaseerd maaien biedt ruimte voor dieren om te vluchten en voorkomt dat leefgebieden volledig verdwijnen. Tegelijkertijd blijft de uitvoering sterk afhankelijk van omstandigheden zoals weersomstandigheden, begroeiing en het type gebied. Hierdoor ontstaat een praktijk waarin maatwerk noodzakelijk is, maar ook variatie in toepassing optreedt.

Effecten op dierenwelzijn

Maaibeheer heeft zowel directe als indirecte effecten op dieren. In een interview met ANV's Peels Landschap komt naar voren dat dieren direct gewond kunnen raken of sterven, bijvoorbeeld wanneer vissen of amfibieën tijdens werkzaamheden op de kant belanden: *"Dan zie je dat er vissen op de kant liggen die dan weer teruggegooid moeten worden"* (Interview ANV 's Peels Landschap). Daarnaast kunnen verblijfplaatsen en nesten worden verstoord of vernietigd. Indirect leidt maaibeheer tot verlies van habitat en verstoring van voedselketens. Vooral kleinere en minder zichtbare soorten, zoals insecten en amfibieën, blijven daarbij onderbelicht. Monitoring richt zich voornamelijk op grotere soorten, waardoor de effecten van maaibeheer op deze groepen beperkt in beeld zijn. Niet in alle gevallen leidt maaibeheer tot verlies van habitat en verstoring van voedselketens. Bij verschralingsbeheer, bijvoorbeeld voor dijken, draagt maaibeheer bij aan verschraling, waardoor de gewenste stroomdalgraslanden gerealiseerd kunnen worden i.p.v. zeer soortenarme en voedselrijke dijkvegetaties (ambtelijk wederhoor, 17 juni 2026).

Spanningsveld en diverse perspectieven

Maaibeheer maakt zichtbaar hoe dierenwelzijn botst met functionele eisen van het watersysteem. Waterveiligheid en waterafvoer zijn leidend, waardoor onderhoud niet onbeperkt kan worden uitgesteld. Zoals een uitvoerder aangeeft: *"We moeten al beginnen in het broedseizoen terwijl de sloten dan begroeid raken en we in conflict komen met het peilbeheer"* (Interview uitvoerders Aa en Maas). Dit betekent dat maaien soms plaatsvindt in ecologisch gevoelige periodes en dat volledige bescherming van dieren niet haalbaar is.

Tegelijkertijd verschillen de perspectieven op deze afweging. Uitvoerders zien dierenwelzijn als onderdeel van hun werk, maar benadrukken vooral uitvoerbaarheid en veiligheid: *"Het beleid geeft richting, maar uiteindelijk sta je buiten en moet je kijken wat er echt aan de hand is"* (Interview uitvoerders Aa en Maas). Bestuurders benaderen dierenwelzijn vooral op hoofdlijnen en waarschuwen voor te veel standaardisering: *"One size fits all werkt niet in de praktijk"* (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn). Maatschappelijke organisaties zijn kritischer op de huidige praktijk en wijzen op tegenstrijdigheden tussen natuurontwikkeling en onderhoud: *"Je probeert natuur te ontwikkelen, maar vervolgens wordt er toch weer gebaggerd"* (Interview ANV 's Peels Landschap). Zij pleiten voor minder intensief beheer, een kritischere afweging van de noodzaak van maaien en het toepassen van minder verstorende technieken. Ook vanuit natuurbeheerperspectief wordt deze spanning benadrukt. Een vertegenwoordiger van Brabants Landschap geeft aan dat beleid en praktijk niet altijd op elkaar aansluiten: *"Het voelt alsof beleid en veldpraktijk twee werelden zijn die op gespannen voet staan"* (Interview Brabants Landschap). Hoewel er volgens hem voldoende ecologische kennis aanwezig is, komt deze niet altijd terug in de uitvoering. Daarbij wordt benadrukt dat dierenwelzijn meestal wordt meegewogen, maar zelden doorslaggevend is: *"Waterveiligheid weegt vaak zwaarder dan biodiversiteit of dierenwelzijn."* Brabants Landschap pleit daarom expliciet voor minder intensief en slimmer beheer, met meer ruimte voor natuurlijke processen en variatie in aanpak: *"We moeten slimmer en minder intensief beheren, met meer oog voor het hele systeem."* Dit sluit aan bij bredere suggesties om in bepaalde natuurgebieden minder of anders te maaien, bijvoorbeeld door beheer te beperken of minder machinaal uit te voeren.

Rol van beleid en protocollen

Opvallend is dat maaibeheer slechts beperkt expliciet is uitgewerkt. Protocollen en richtlijnen geven wel richting, maar bevatten weinig harde normen en laten veel ruimte voor interpretatie in het veld. Zoals de portefeuillehouder aangeeft: *"De praktijk maakt het beleid, en niet andersom"* (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn). Dit leidt enerzijds tot flexibiliteit en maatwerk, maar anderzijds ook

tot variatie in toepassing en mogelijk inconsistente uitvoering. De eerder genoemde Gedragscode vormt een uitzondering waarin wel concretere normen zijn opgenomen, maar dergelijke specifieke richtlijnen zijn nog beperkt aanwezig binnen het bredere maaibeheer.

Kennis en monitoring

Kennis over de effecten van maaibeheer op dierenwelzijn is nog in ontwikkeling. Veel van de huidige werkwijzen zijn gebaseerd op praktijkervaringen, maar systematische monitoring ontbreekt vaak, zeker voor kleinere of minder zichtbare soorten. Monitoring binnen het Waterschap richt zich momenteel vooral op grotere soorten, zoals bevers en dassen, en op specifieke probleemlocaties. Voor maaibeheer geldt dat effecten op kleinere soorten nauwelijks systematisch in beeld zijn. Gegevens zijn vaak versnipperd of ontbreken, en evaluatie van maatregelen is beperkt. Hierdoor is het lastig om de effectiviteit van ecologisch maaibeheer te beoordelen en gerichte verbeteringen door te voeren. Tegelijkertijd wordt in de interviews benadrukt dat kennisontwikkeling juist via de praktijk plaatsvindt. Dit betekent dat leren en bijsturen mogelijk is, maar dat dit proces nog relatief weinig gestructureerd is.

Dit laat zien dat dierenwelzijn binnen het Waterschap sterk verweven is met de dagelijkse praktijk, maar vooral impliciet wordt ingevuld. De grootste uitdaging in het explicieter maken van afwegingen, het versterken van kennis en monitoring en het vinden van een werkbare balans tussen ecologie, dierenwelzijn en functionele eisen.

3.3 Blok 3: Organisatie en middelen

	Onderzoeksvraag
9	In welke mate zijn er menskracht, middelen of processen ingericht door het Waterschap specifiek gericht op dierenwelzijn?

In het Uitvoeringsprogramma 2025 (onderdeel van het Jaarverslag 2024) van waterschap Aa en Maas wordt geen specifieke aandacht aan dierenwelzijn gegeven. Er wordt wel aandacht besteed aan preventie, waarin wordt toegelicht dat er niet alleen wordt gefocust op het controleren of regels worden nageleefd, maar ook aan het proactief uitleggen van de regels: *"Bekendheid met en draagvlak voor het beleid en de regels is een belangrijke pijler om overtredingen te voorkomen. Preventie krijgt hierom een vaste plek in ons jaarlijks uitvoeringprogramma."* Er wordt niet genoemd of dit ook expliciet gaat om overtredingen omtrent dierenwelzijn.

Ook in het Waterbeheerplan (WBP) 2022–2027 zijn middelen en menskracht niet specifiek gekoppeld aan dierenwelzijn, maar aan bredere programma's op het gebied van biodiversiteit en ecologisch waterbeheer, zoals deelname aan het Deltaplan Biodiversiteitsherstel (p. 48). De uitbreiding van capaciteit (20–40 fte) wordt eveneens gepositioneerd vanuit algemene ambities en niet specifiek vanuit dierenwelzijn (p. 70). De enige medewerker met een functie direct gerelateerd aan dierenwelzijn is de portefeuillehouder.

Daarnaast blijkt dat het Waterschap de meest kostbare en ingrijpende maatregelen zo veel mogelijk probeert mee te laten liften met geplande inrichtingsprojecten zoals de dijkversterkingsprojecten Cuijk-Ravenstein, Ravenstein- Lith, Lith-Bokhoven en Doeveren (Projectenoverzicht website Aa en Maas en Het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)).

Voor agrariërs is een fonds ingericht (te vinden op www.faunaschade.nl) voor compensatie voor geleden schade door wilde dieren. Voor beverschade kan hier alleen in specifieke gevallen aanspraak op worden gemaakt (Webpagina Aa en Maas, Zorg om bever, dijk & sloot).

Een ander proces dat mede is ingericht op dierenwelzijn is de Gedragscode Soortenbescherming van de Unie van Waterschappen. Hieruit blijkt dat het Waterschap verantwoordelijk is voor het informeren en instrueren van uitvoerend personeel over relevante regels en verantwoordelijkheden: *"Het Waterschap zorgt ervoor dat het uitvoerend personeel op de hoogte is van de inhoud van deze Gedragscode en de daarmee samenhangende verantwoordelijkheden."* (p. 21).

Uit de interviews komt naar voren dat dierenwelzijn geen afzonderlijk georganiseerd thema is binnen de organisatie, maar onderdeel vormt van bestaande werkzaamheden en rollen. Dierenwelzijn is niet als aparte taak en/of verantwoordelijkheid opgenomen in functieomschrijvingen van medewerkers. Wel zijn er meerdere functies gerelateerd aan dierenwelzijn, zoals bijvoorbeeld ecologie (ambtelijk wederhoor, 17 juni 2026). Beleidsmedewerkers geven aan*: "Wij werken allemaal op een andere plek in de organisatie, maar in bijna al onze werkzaamheden kom je uiteindelijk dieren tegen"* (Interview beleidsmedewerkers Aa en Maas, 2 februari 2026). Dit wijst op een diffuse organisatorische inbedding, waarbij meerdere disciplines betrokken zijn zonder centrale sturing op het onderwerp dierenwelzijn.

Vanuit het algemeen bestuur wordt dit beeld bevestigd. Dierenwelzijn wordt deels gezien als iets dat "in de hoofden" van medewerkers zit, maar niet altijd expliciet is vastgelegd in processen of structuren, waardoor het afhangt van hoe betrokken of enthousiast de betrokken medewerkers

zijn (Interview leden AB Aa en Maas, 23 februari 2026). Dit kan leiden tot verschillen in toepassing en prioritering binnen de organisatie.

Daarnaast blijkt dat middelen meestal niet specifiek onder het label dierenwelzijn worden gereserveerd. *"Kosten worden niet separaat geregistreerd er is geen sprake van specifieke gelabelde budgetten voor dierenwelzijn in onze financiële administratie. Kosten worden genomen in beheer en onderhoud (o.a. maaibestekken) en binnen de individuele investeringsprojecten"* (Mailcontact waterschap Aa en Maas, 18 mei 2026). Budgetten worden dus gekoppeld beheer en onderhoud en aan specifieke projecten of maatregelen. Een voorbeeld hiervan zijn vispassages, die worden aangelegd om migratie van vissen mogelijk te maken. Dergelijke projecten hebben zowel ecologische voordelen als positieve effecten voor dierenwelzijn. Zoals een lid van het AB het formuleerde: *"Bij nieuwe projecten wordt wel steeds vaker gevraagd of er rekening wordt gehouden met dierenwelzijn"* (Interview leden AB Aa en Maas, 23 februari 2026).

Tegelijkertijd zijn er wel stappen gezet in de formele borging. Zo is er een portefeuillehouder dierenwelzijn benoemd en is er een (beperkt) budget beschikbaar gesteld. Daarnaast zegt het Waterschap zelf dat de *"kosten voor maatregelen indirect gerelateerd aan dierenwelzijn toenemen. Denk daarbij aan diervriendelijke maatregelen ter voorkoming van schade door graverij, toepassen van de gedragscode flora en fauna en dergelijke"* (Mailcontact waterschap Aa en Maas, 18 mei 2026).

De omvang van het directe of indirecte budget dat wordt ingezet voor het verbeteren van dierenwelzijn kan niet worden opgemaakt uit de binnen dit onderzoek geanalyseerde documenten. In de begrotingen en jaarverslagen vanaf 2023 is niets te vinden over dierenwelzijn.

	Onderzoeksvraag
10	Hoe wordt er samengewerkt met externe partijen (bijvoorbeeld dierenbescherming, ecologen, muskusrattenvangers, jagers, vissers, gemeenten, provincie) in het kader van dierenwelzijn, welk doel/resultaat heeft dit?

In het Waterbeheerplan (WBP) 2022–2027 wordt samenwerking met andere partijen als belangrijk uitgangspunt benoemd. Zo wordt samengewerkt met provincie en gemeenten binnen de Stimuleringsregeling Landschap voor de aanleg en het beheer van landschapselementen. Daarnaast is sprake van intensieve samenwerking met meerdere partijen in integrale gebiedsontwikkeling, zoals in de Verborgen Raamvallei, en werken in het project Meanderende

Maas tien organisaties samen met bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden. Ook wordt beschreven dat adviezen, ambities en wensen van overheidsinstanties en belangenorganisaties worden betrokken bij de verdere uitwerking van het beleid.

Ook in andere documenten komt samenwerking met externe partijen naar voren. In het Jaarverslag 2024 en het Uitvoeringsprogramma 2025 wordt beschreven dat handhavers een rol spelen als *'ogen in het gebied'*, onder meer in relatie tot illegale activiteiten zoals dumpingen bij watergangen en (illegale) visserij (p. 46).

In het ecologisch werkprotocol voor muskus- en beverratten wordt samengewerkt met partijen zoals de regiopolitie *"De regiopolitie wordt van het gebruik van het geweer op de hoogte gesteld."* (p. 12), en worden gegevens gedeeld tussen betrokken organisaties om ervaringen uit te wisselen. Ook wordt in dit kader verwezen naar afstemming met organisaties zoals de Dierenbescherming.

Ook op projectniveau wordt samengewerkt met externe partijen. Zo is samen met waterschap De Dommel, waterschap Brabantse Delta en de provincie Noord-Brabant een dassenprotocol opgesteld (Webpagina Aa en Maas, Zorg om das en dijk), en wordt met de Zoogdiervereniging gewerkt aan maatregelen zoals drijvende hoogwatervluchtplaatsen voor bevers (Webpagina Aa en Maas, Zorg om bever, dijk & sloot).

Uit de Gedragscode Soortenbescherming van de Unie van Waterschappen blijkt dat bij werkzaamheden wordt samengewerkt met externe partijen zoals ecologisch deskundigen en de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), onder meer bij het in kaart brengen van beschermde soorten en het beoordelen van effecten van werkzaamheden.

Uit de interviews blijkt dat samenwerking met externe partijen een belangrijke rol speelt in de praktijk. Uitvoerders geven in interviews aan dat bij projecten wordt samengewerkt met kennisinstellingen en natuurorganisaties, met name gericht op kennisontwikkeling en verbetering van maatregelen: *"Wij proberen landelijk aan te haken door samen met kennisinstellingen te kijken hoe bevers zich gedragen bij hoogwater"* (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026).

Externe partijen gaven in interviews aan dat zij in sommige gevallen betrokken zijn bij het opstellen van werkwijzen en protocollen. Zo heeft de Dassenwerkgroep Brabant bijgedragen aan het Protocol voor beheer en onderhoud van watergangen, waarin rekening wordt gehouden met

dassen (Interview maatschappelijke organisaties en bewonersorganisaties, 23 februari 2026). Ook vanuit de Zoogdiervereniging wordt er op dit vlak samengewerkt met het Waterschap: *"Wij brengen kennis in over soorten en gedrag, zodat maatregelen beter aansluiten op wat er in de praktijk gebeurt."* (Interview Zoogdiervereniging, 16 maart 2026). Dit laat zien dat informele richtlijnen niet alleen intern ontstaan, maar ook in samenwerking met externe deskundigen worden ontwikkeld en toegepast.

Daarnaast speelt de portefeuillehouder een actieve rol in het onderhouden van externe contacten en het ophalen van signalen uit de samenleving ten aanzien van dierenwelzijn door met verschillende partijen continu in gesprek te zijn (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn Aa en Maas, 23 februari 2026).

In de uitvoering is sprake van intensieve samenwerking met aannemers en adviesbureaus. Bedrijven geven aan dat er regelmatig contact is tijdens werkzaamheden: *"Tijdens de uitvoering van werkzaamheden vindt regelmatig contact plaats met medewerkers van het Waterschap."* (Interview bedrijven en ondernemers, 2 februari 2026). Geïnterviewde bedrijven en ondernemers gaven aan dat hun samenwerking met het Waterschap vooral operationeel van aard is en minder gericht op strategische borging van dierenwelzijn. Benadrukt wordt dat betere samenwerking kan bijdragen aan betere resultaten: *"Meer samenwerking [...] helpt om dierenwelzijn beter te borgen."* (Interview bedrijven en ondernemers, 2 februari 2026).

Samenwerking wordt gezien als een cruciale factor voor de toekomst. Zowel uitvoerende partijen als kennisorganisaties geven aan dat betere afstemming nodig is, bijvoorbeeld door eerder gezamenlijk naar projecten te kijken en informatie te delen. Aannemers ervaren op moment regelmatig dat veel verantwoordelijkheid bij hen ligt zonder dat zij altijd over alle benodigde kennis beschikken: *"De aannemer is vaak de sjaak als er iets misgaat."* Meer gezamenlijke voorbereiding en betrokkenheid van het Waterschap kan volgens hen helpen om dierenwelzijn beter te borgen. De Zoogdiervereniging benadrukt daarnaast dat samenwerking over organisatiegrenzen heen steeds belangrijker wordt, zeker gezien de risico's rond waterveiligheid en infrastructuur. Tegelijkertijd wijst zij erop dat de ontwikkelingen in beleid en praktijk nog niet altijd in hetzelfde tempo verlopen als de groeiende opgaven.

	Onderzoeksvraag
11	Wordt er -en zo ja hoe- afgestemd met buurwaterschappen of de Unie van Waterschappen ten aanzien van het effect van maatregelen die doorwerken over de grenzen van het gebied van Aa en Maas heen?

Op het gebied van het bestrijden van muskus- en beverratten werken drie Brabantse waterschappen samen. De muskusrattenbestrijding wordt gecoördineerd vanuit het waterschap Brabantse Delta. Momenteel worden de muskusratten teruggejaagd tot over de grens. Ruim dertig muskusrattenbestrijders bestrijden in Noord-Brabant de muskus-en beverratten. Deze zijn in dienst van waterschap Brabantse Delta maar voeren hun werkzaamheden ook uit in het werkgebied van de waterschappen De Dommel en Aa & Maas.

Het dassenprotocol wat waterschap Aa en Maas gebruikt, is samen met waterschap De Dommel en waterschap Brabantse Delta opgesteld (Webpagina Aa en Maas, Zorg om das en dijk).

Uit de interviews blijkt dat landelijke kaders, zoals de Gedragscode van de Unie van Waterschappen, een belangrijke basis vormen voor afstemming. Deze worden toegepast in contracten en richtlijnen: *"De Gedragscode van de Unie van Waterschappen zit standaard in de contractstukken"* (Interview bedrijven en ondernemers, 23 februari 2026).

Zoals ook in de nota *Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas* wordt toegelicht: *"De Unie van Waterschappen heeft op basis van de Wet natuurbescherming een Gedragscode Wet natuurbescherming voor waterschappen opgesteld die door Aa en Maas is overgenomen en uitgewerkt in ecologische werkprotocollen."* (p. 9).

Daarnaast wordt actief kennis gedeeld tussen waterschappen. De portefeuillehouder geeft aan: *"We leren veel van andere waterschappen. Innovaties worden gedeeld"* (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn Aa en Maas, 23 februari 2026). Ook de respondenten van de aangrenzende waterschappen bevestigen de voordelen van onderlinge samenwerking. Deze kennisuitwisseling draagt volgens hen bij aan de ontwikkeling van beleid en maatregelen.

Tegelijkertijd wordt aangegeven dat dierenwelzijn als thema nog in ontwikkeling is binnen de sector en dat samenwerking nog niet volledig is uitgewerkt (Interview portefeuillehouder

dierenwelzijn Aa en Maas, 23 februari 2026). Dit betekent dat afstemming vaak ad hoc en praktijkgericht is.

Externe organisaties die in meerdere beheergebieden actief zijn, geven aan dat zij regelmatig fungeren als verbindende schakel tussen waterschappen. Doordat zij met verschillende waterschappen samenwerken, kunnen zij ervaringen en werkwijzen uitwisselen en zo bijdragen aan kennisdeling over gebiedsgrenzen heen (Interview maatschappelijke organisaties en bewonersorganisaties, 23 februari 2026). Ook de vertegenwoordiger van waterschap Brabantse Delta geeft aan kansen te zien om meer uit te wisselen met buurwaterschappen, en op landelijk niveau, via de Unie van Waterschappen of STOWA (Interview waterschap Brabantse Delta, 2 februari 2026).

3.4 Blok 4: Monitoring en evaluatie

	Onderzoeksvraag
12	Hoe wordt de effectiviteit van maatregelen rond dierenwelzijn gemonitord?

In het Waterbeheerplan (WBP) 2022–2027 wordt beschreven dat de voortgang op doelen wordt gemonitord aan de hand van thema's uit eerdere planperiodes. Daarnaast blijkt uit het Jaarverslag 2024 en het Uitvoeringsprogramma 2025 dat signalen uit de praktijk, zoals dierlijke graverij, worden gevolgd via surveillance, waardoor maatregelen gericht kunnen worden ingezet: *"De resultaten van de surveillance laten zien dat dassen en andere dierlijke graverij tijdig worden gesignaleerd, waardoor maatregelen gericht kunnen worden ingezet."* (p. 28).

In het Ecologisch Werkprotocol van de Unie van Waterschappen wordt aangegeven: *"Indien een bever, otter of inheemse rivierkreeft in een kooi of klem is gevangen, worden de omstandigheden schriftelijk vastgelegd en een foto van de situatie gemaakt (dus in de klem of het vangmiddel). Deze gegevens worden via de leidinggevende toegezonden […], om op die manier te waarborgen dat er geleerd wordt van elkaar en ervaringen worden gedeeld"* (p. 4).

Ook blijkt uit de Gedragscode Soortenbescherming dat controle plaatsvindt op de naleving van gedragscodes en protocollen. Daarnaast wordt in het Natuurbeheerplan Noord-Brabant onderscheid gemaakt tussen verschillende vormen van monitoring, zoals beheermonitoring en beleidsmonitoring, waarbij verantwoordelijkheden bij verschillende partijen liggen.

Monitoring vindt plaats via veldinspecties en het volgen van maatregelen in de praktijk. De dassendeskundige beschrijft hoe voor de das risicovolle locaties systematisch in kaart zijn gebracht: *"Ik heb de Maas letterlijk en figuurlijk afgelopen om risicovolle plekken in kaart te brengen"* (Interview Dassendeskundige, 2 februari 2026).

Uitvoerders geven in interviews aan dat monitoring begint bij meldingen vanuit de buitendienst, die worden vastgelegd in digitale systemen*: "Alle buitendienstmedewerkers kunnen meldingen doen in de Studio Go-app"* (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). Deze meldingen vormen de basis voor verdere analyse en besluitvorming. Daarnaast wordt per locatie een dossier opgebouwd waarin maatregelen en ontwikkelingen worden vastgelegd: *"Per jaar maken wij per locatie een bever- of dassendossier aan"* (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). Dit ondersteunt zowel monitoring als verantwoording. Ook andere organisaties, zoals muskusrattenbestrijders, dragen bij aan monitoring. Deze werkwijze sluit aan bij de bovengenoemde manier van monitoring uit het Ecologisch Werkprotocol.

Tegelijkertijd blijkt uit het interview met waterschap Brabantse Delta dat monitoring nog niet altijd op een consistente manier gebeurt en dat het verzamelen van gegevens over dierenwelzijn complex is. De portefeuillehouder van waterschap Aa en Maas geeft aan dat monitoring beter ontwikkeld is voor grotere soorten dan voor kleinere soorten (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn Aa en Maas, 23 februari 2026), wat wijst op verschillen in inzicht in effectiviteit.

Een uitdaging van de monitoring van de effectiviteit van maatregelen omtrent dierenwelzijn is de tijdspanne. Een uitvoerder van Aa en Maas gaf aan dat het in de praktijk lang kan duren voordat alle stappen van een escalatieladder zijn doorlopen. Voor dassen kan dit drie tot vijf jaar duren voordat een dijkvak echt vrij is van holen, waardoor het risico op waterveiligheid blijft bestaan (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). Tegelijkertijd geven respondenten aan dat monitoring van dierenwelzijn vaak indirect plaatsvindt, via het volgen van soorten, schadebeelden of incidenten, en minder via expliciete indicatoren voor dierenwelzijn zelf (Interview Zoogdiervereniging, 16 maart 2026).

	Onderzoeksvraag
13	Hoe worden ervaringen of signalen vanuit de samenleving meegenomen in de monitoring en evaluatie van de maatregelen rond dierenwelzijn?

In het Jaarverslag van 2024 van het waterschap Aa en Maas wordt het volgende genoemd: *"Klachten en meldingen van burgers over schade aan fauna worden geregistreerd en meegenomen in het handhavings- en beheersbeleid"* (p. 40). Hoe de klachten en meldingen binnen komen en hoe de registratie is vormgegeven is onbekend. Daarnaast kunnen meldingen binnenkomen via het eerdergenoemde FaunaSchade fonds wat is ingericht voor agrariërs voor compensatie voor geleden schade door wilde dieren (Webpagina Aa en Maas, Zorg om bever, dijk & sloot).

Beleidsmedewerkers geven aan dat de signalen die via burgers en organisaties binnenkomen een aanleiding kunnen zijn voor actie (Interview beleidsmedewerkers Aa en Maas, 2 februari 2026). De portefeuillehouder geeft aan hierin een actieve rol te spelen: *"Ik heb de onaangename eigenschap dat ik ook gewoon met mensen praat"* (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn Aa en Maas, 5 maart 2026). Volgens het AB spelen signalen uit de samenleving ook een rol in het bestuurlijke debat. Bestuursleden geven in interviews aan informatie te ontvangen via verschillende kanalen, bijvoorbeeld via inwoners, belangenorganisaties of politieke netwerken. *"Iedere partij heeft zijn eigen contacten in de samenleving. Die signalen nemen we mee in discussies."* Vanuit het Algemeen Bestuur wordt aangegeven dat informatievoorziening soms reactief is: *"Als we vragen stellen, krijgen we wel antwoord"* (Interview leden AB Aa en Maas, 23 februari 2026).

Omdat de monitoring van het Waterschap zich beperkt tot het registreren van de aanwezige diersoorten (zie vraagt 12) kunnen de signalen vanuit de samenleving niet worden meegenomen in de monitoring van de effectiviteit van de maatregelen aangaande dierenwelzijn.

	Onderzoeksvraag
14	Welke evaluatie-systematiek heeft het Waterschap waarmee wordt gekeken wat een project qua dierenwelzijn daadwerkelijk bijdraagt aan het doel?

Uit de documentenanalyse blijkt dat monitoring en evaluatie binnen het Waterschap zijn ingericht binnen bredere programma's op het gebied van waterkwaliteit, ecologie en uitvoering. In het Waterbeheerplan (WBP) 2022–2027 wordt beschreven dat de voortgang op doelen wordt gevolgd via monitoring van onder andere de Kaderrichtlijn Water, waarbij aspecten zoals waterkwaliteit en ecologische toestand worden gemeten (p. 85). Daarnaast wordt gebruik gemaakt van data en technologie, zoals meetnetten, sensoren en andere systemen, om inzicht te krijgen in de voortgang en effecten van maatregelen (p. 42). Ook worden in projecten vormen van

participatieve monitoring toegepast, waarbij gegevens worden verzameld en gebruikt voor sturing en bijstelling van maatregelen (p. 66).

Volgens de Gedragscode Soortenbescherming moet controle plaatsvinden op de naleving van protocollen en werkwijzen (p. 29). In de geanalyseerde documenten wordt niet expliciet beschreven op welke wijze de bijdrage van projecten aan dierenwelzijn als afzonderlijk doel systematisch wordt geëvalueerd.

De portefeuillehouder beschrijft dat evaluatie van projecten plaatsvindt via een iteratief leerproces, waarbij ervaringen uit de praktijk worden gebruikt om maatregelen en werkwijzen aan te passen (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn Aa en Maas, 23 februari 2026). Het algemeen bestuur geeft aan dat evaluatie niet altijd structureel plaatsvindt (Interview leden AB Aa en Maas, 23 februari 2026).

Uitvoerders geven aan dat monitoringgegevens worden gebruikt bij de evaluatie van maatregelen, waarbij dit vooral gebeurt op basis van specifieke situaties en locaties (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). Tegelijkertijd geven respondenten aan dat bij evaluaties meestal niet expliciet wordt gekeken naar dierenwelzijn als afzonderlijk criterium, maar dat dit onderdeel is van een bredere afweging van effecten, zoals ecologie, veiligheid en uitvoerbaarheid (Interview Zoogdiervereniging, 16 maart 2026).

Een lid van het algemeen bestuur geeft aan dat de informatievoorziening richting het AB grotendeels vraag-gestuurd is en dat een structureel informatiesysteem ontbreekt. Volgens dit geïnterviewde lid is het inzicht in de uitvoering afhankelijk van de mate waarin bestuursleden zelf actief informatie opvragen: *"Er is geen automatisme. Het AB moet zelf vragen stellen, en dat is soms lastig."* Tegelijkertijd wordt dit gezien als een manier om meer verdieping te krijgen: *"Als je er zelf naar vraagt, ga je meer de diepte in."* (interview lid AB waterschap Aa en Maas, 5 maart 2026).

3.5 Blok 5: Rechtmatigheid

	Onderzoeksvraag
15	Voldoet het beleid aan relevante wet- en regelgeving (denk aan de Habitatrichtlijn)?

Het beleid van waterschap Aa en Maas moet voldoen verschillende wet- en regelgevingen. Ten eerste moet het beleid in lijn zijn met Europese wetgeving, zoals de Kaderrichtlijn Water,

Nitraatrichtlijn en de Habitatrichtlijn (Waterbeheerplan 2022-2027). In de KRW staan doelstellingen over waterkwaliteit en de leefomgeving van planten en dieren in en om het water. In de Nitraatrichtlijn wordt beschreven hoe waterverontreiniging afkomstig van nitraten te voorkomen. De Habitatrichtlijn is gericht op het waarborgen van de natuurlijke habitats van wilde flora en fauna. In het Waterbeheerplan 2022-2027 geeft waterschap Aa en Maas aan te streven naar dat de waterkwaliteit voldoet aan de normen van het Besluit Kwaliteit Leefomgeving of de Omgevingswet[2] (Waterbeheerplan 2022-2027). In de Omgevingswet staan wetten ten aanzien van de leefomgeving, waaronder water, lucht, bodem en natuur. Daarnaast geeft het Waterschap aan bij de handhaving van het beleid te werken in lijn met de Flora- en faunawet en de Habitatrichtlijn (Jaarverslag 2024 en uitvoeringsprogramma 2025). De Flora- en faunawet is in 2017 opgenomen in de Wet Natuurbescherming, die is vervangen door de Omgevingswet. *"Door de inwerkingtreding van de Omgevingswet ligt er meer verantwoordelijkheid bij burgers en bedrijven, en is er meer ruimte voor maatwerk en differentiatie. Wij passen onze instrumenten hierop aan [...] Met preventie, vergunningverlening, toezicht en handhaving dragen we bij aan optimaal naleefgedrag."* (p. 71). Tevens is er vanuit de Unie van Waterschappen de Gedragscode Soortenbescherming – bestendig beheer en onderhoud, van kracht. Aa en Maas werkt met deze Gedragscode.

Verder is het beleid van Aa en Maas in lijn met regelgeving zoals beschreven in Blok 1: Beleidskader.

Volgens de gesproken uitvoerders van Aa en Maas wordt bij het Waterschap gewerkt binnen bestaande wet- en regelgeving en gedragscodes (Interview uitvoerders Aa en Maas, 2 februari 2026). De portefeuillehouder benadrukt: *"Het moet altijd uitlegbaar blijven"* (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn Aa en Maas, 23 februari 2026). Hij geeft aan dat borging plaats vindt via de planning- en controlcyclus (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn Aa en Maas, 23 februari 2026).

[2] Sinds 1 januari 2024 zijn in de Omgevingswet o.a. de Wet natuurbescherming (inclusief de voormalige Flora- en faunawet) opgenomen; daarnaast maakt het Besluit kwaliteit leefomgeving onderdeel uit van het stelsel van de Omgevingswet.

3.6 Blok 6: Vergelijking met andere waterschappen

	Onderzoeksvraag
16	Hoe verhoudt de voortgang van Waterschap Aa en Maas zich tot die van omliggende waterschappen op het gebied van dierenwelzijnsbeleid?

Om de voortgang van waterschap Aa en Maas te kunnen vergelijken met omliggende waterschappen, zijn de jaarverslagen van waterschap De Dommel, waterschap Limburg en waterschap Brabantse Delta geanalyseerd. Daarnaast zijn er vertegenwoordigers van waterschap De Dommel en waterschap Brabantse Delta geïnterviewd.

Waterschap De Dommel

Uit het jaarverslag 2024 van waterschap De Dommel blijkt niet dat er interne richtlijnen of vastgesteld beleid zijn ten aanzien van dierenwelzijn. Het onderwerp komt beperkt aan bod en wordt voornamelijk impliciet of zeer beknopt benoemd. Hoewel in het jaarverslag wordt aangegeven dat er de intentie bestaat om in de toekomst meer aandacht te besteden aan dierenwelzijn, worden hiervoor nog geen concrete maatregelen, beleidskaders of uitvoeringsplannen gepresenteerd. Op pagina 47 wordt vermeld dat zal worden onderzocht in hoeverre dierenwelzijn en biodiversiteit in de toekomst een prominentere plaats kunnen krijgen, maar deze verkenning is op dit moment nog niet uitgewerkt in concreet beleid of acties.

Waterschap Limburg

In het jaarverslag 2024 van waterschap Limburg ligt de nadruk op ecologie, biodiversiteit en waterkwaliteit, waarbij dierenwelzijn niet als afzonderlijk thema wordt benoemd. Het onderwerp komt alleen indirect terug, vooral in verband met beleid en maatregelen voor dijkbeheer, waterkeringen, klimaatadaptatie en waterzuivering. Zo wordt aandacht besteed aan vismigratieknooppunten en aan het behalen van de doelen uit de Kaderrichtlijn Water, wat indirect gevolgen heeft voor de leefomstandigheden van dieren. Daarnaast wordt gewerkt aan de uitvoering van soortbeschermingsplannen voor onder andere de Grote modderkruiper, de Gewone bronlibel en de Beek. Hoewel het Waterschap aangeeft zorgvuldig om te gaan met flora en fauna conform de Wet natuurbescherming, blijft onduidelijk in hoeverre dit zich vertaalt naar expliciet beleid of concrete acties op het gebied van dierenwelzijn.

Waterschap Brabantse Delta

Het jaarverslag 2024 van waterschap Brabantse Delta laat zien dat de focus van het Waterschap primair ligt op waterveiligheid, klimaatadaptatie en het versterken van biodiversiteit. Dierenwelzijn wordt niet als afzonderlijk beleidsdoel benoemd. Het Waterschap werkt aan gezond en voldoende water als basis voor biodiversiteit en een aantrekkelijke leefomgeving, onder meer via natuurontwikkeling, klimaatrobuuste waterlandschappen en een in 2024 vastgesteld actieplan Biodiversiteit. Deze inzet kan indirect positieve effecten hebben op dieren en hun leefomgeving, maar dierenwelzijn wordt daarbij niet expliciet als afwegingskader of doelstelling gehanteerd. Ook in concrete projecten waar waterschap Brabantse Delta aan werkt, zoals natuurontwikkeling in polder Weimeren, is wel aandacht voor fauna en ecologische kwaliteit, maar ontbreekt een expliciete koppeling met dierenwelzijn. Het begrip dierenwelzijn komt niet voor in het jaarverslag en er worden geen specifieke richtlijnen, maatregelen of evaluatiekaders genoemd die hier specifiek op zijn gericht.

De portefeuillehouder dierenwelzijn van waterschap Aa en Maas typeert het waterschap als een pragmatische speler met een eigen werkwijze, gericht op toepasbaarheid in de praktijk. Hij geeft aan dat er actief wordt geleerd van andere waterschappen en dat innovaties onderling worden gedeeld. Daarbij benadrukt hij dat deze kennisuitwisseling niet top-down plaatsvindt, maar juist geworteld is in de praktijk (Interview portefeuillehouder dierenwelzijn Aa en Maas, 23 februari 2026). Dit komt overeen met wat de respondent van waterschap Brabantse Delta aangeeft. Documenten die deze opmerking kunnen verifiëren (zoals overleg notulen of samenwerkingsovereenkomsten) maakten echter geen deel uit van de voor dit onderzoek geanalyseerde documenten.

In vergelijking met drie buurwaterschappen valt op dat Aa en Maas minder ver is in het expliciteren van dierenwelzijn in beleid. Zo geeft waterschap Brabantse Delta aan dat dierenwelzijn daar steeds meer als zelfstandig thema wordt benaderd en expliciet wordt opgenomen in beleidsdocumenten. De respondent van het waterschap vertelt dat *“In het beleid wordt erkend dat dieren een intrinsieke waarde hebben en dat […] rekening moet worden gehouden met de effecten op dieren”* (Interview Senior Adviseur Ecologie, waterschap Brabantse Delta, 2 februari 2026). Daarnaast werkt Brabantse Delta met specifieke organisatorische structuren, zoals een regieteam, om het thema verder te ontwikkelen (Interview waterschap Brabantse Delta, 2 februari 2026). Bij waterschap De Dommel daarentegen is dierenwelzijn, net als bij Aa en Maas, nog grotendeels onderdeel van ecologie en biodiversiteit en minder expliciet uitgewerkt: *“Binnen*

Waterschap De Dommel wordt dierenwelzijn momenteel vooral benaderd als onderdeel van ecologie en biodiversiteit" (Interview Adviseur Waterbeheer, waterschap De Dommel, 23 februari 2026).

Waterschappen met dierenwelzijn als expliciet thema

Voor zover publiek inzichtelijk, zijn er maar een paar waterschappen in Nederland die verder zijn in het benoemen en expliciet maken van dierenwelzijn als zelfstandig thema. Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) noemt dierenwelzijn een zelfstandig uitgangspunt in beleid en uitvoering en heeft een aparte nota *Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas* opgesteld. Het DB heeft ingestemd met het ontwerp van deze nota. Dierenwelzijn wordt daarbij structureel verankerd in beleid, planvorming en uitvoering. AGV formuleert de ambitie om "het meest diervriendelijke waterschap van Nederland" te worden (VARNWS, 2026; Webpagina Dierenwelzijn waterschap AGV). De nota bevat onder meer de expliciete erkenning van de "intrinsieke waarde van dieren", een apart afwegingskader voor dierenbelangen, een uitvoeringsprogramma en een portefeuillehouder dierenwelzijn en een participatietraject specifiek over dierenwelzijn waarin bewoners in het AGV-gebied worden uitgenodigd om mee te denken. Waterschap Hunze en Aa's heeft expliciet een Beleidsvisie Dierenwelzijn gepubliceerd. Op hun website wordt benoemd dat ze niet alleen werken volgens de wettelijke regels, maar daar "een schepje bovenop" doen (Webpagina Dierenwelzijn waterschap Hunze en Aa's). Een verdere analyse van de beleidsstukken en nota's van deze twee waterschappen valt buiten de scope van dit onderzoek.

4. Conclusies

In dit hoofdstuk trekken we conclusies op basis van bovenstaande bevindingen en beantwoorden we de hoofdvraag van het onderzoek.

Hoofdvraag: ***In hoeverre houdt het Waterschap in het beleid en de uitvoeringspraktijk rekening met dierenwelzijn, en hoe doeltreffend, doelmatig en rechtmatig is dat beleid c.q. de uitvoering?***

Algemene conclusie:
Binnen waterschap Aa en Maas is dierenwelzijn alleen impliciet verankerd in beleid en uitvoering.

In de praktijk wordt op verschillende manieren rekening gehouden met dierenwelzijn, onder meer via ecologische werkprotocollen, soortbescherming, gefaseerd maaibeheer, ecologische afwegingen en samenwerking met deskundigen. Daarmee is dierenwelzijn wel aanwezig in het dagelijks handelen van het Waterschap, maar in de meeste gevallen onderdeel van bredere doelen rond ecologie, biodiversiteit, waterkwaliteit en waterveiligheid. Een vastgesteld en bindend beleidskader met concrete doelen, toetsingscriteria en indicatoren voor dierenwelzijn ontbreekt. Daardoor kan de doeltreffendheid en doelmatigheid van het handelen niet goed worden beoordeeld.

Binnen dit onderzoek kan worden vastgesteld dat het Waterschap, op basis van de beschikbare documenten en interviews, binnen de geldende wet- en regelgeving handelt. De belangrijkste kwetsbaarheid zit in de beperkte borging. Omdat dierenwelzijn niet expliciet is vertaald naar bestuurlijk vastgestelde doelen, uniforme afwegingskaders, afzonderlijke financiële registratie, structurele monitoring, evaluatie en voorafgaande toetsing binnen projecten en beheermaatregelen, blijft de toepassing deels afhankelijk van professionele inschattingen, betrokken medewerkers en lokale omstandigheden. Dat biedt ruimte voor maatwerk, maar maakt keuzes ook minder eenduidig, toetsbaar en navolgbaar. Er kan dus ook sprake zijn van willekeur bij de vraag of en in welke mate dierenwelzijn wordt meegenomen. Het spanningsveld tussen waterveiligheid en dierenwelzijn is bepalend. Waterveiligheid is leidend wanneer belangen botsen. Om dierenwelzijn te borgen, is het nodig toe te werken naar een duidelijk bestuurlijk vastgesteld afwegingskader voor dierenwelzijn.

Deelconclusies:

1. **Dierenwelzijn is onvoldoende expliciet verankerd in beleid**

   Hoewel dierenwelzijn in de praktijk wordt meegenomen, ontbreekt een duidelijke vertaling naar concrete beleidsdoelen. Het onderwerp is vooral verweven met ecologie en biodiversiteit en fungeert als randvoorwaarde in plaats van als zelfstandig beleidsdoel. Dit maakt het lastig om prioriteiten te stellen en om beleid gericht te sturen en te evalueren.

2. **Dierenwelzijn is deels afhankelijk van individuen**

   Door het ontbreken van expliciete en eenduidige beleids- en toetsingskaders ten aanzien van dierenwelzijn, is dierenwelzijn niet formeel en consistent vastgelegd. Daarnaast zijn bestaande protocollen en werkwijzen rond dierenwelzijn vooral reactief van aard en ontbreekt een structurele voorafgaande toetsing binnen projecten en beheermaatregelen. De toepassing is daardoor in belangrijke mate afhankelijk van individuele medewerkers en uitvoerders en hoe zij het thema interpreteren en meewegen. Dit leidt tot variatie in de praktijk, mogelijke willekeur en maakt de borging van dierenwelzijn kwetsbaar.

3. **De praktijk vraagt om maatwerkbeslissingen**

   Uit de interviews blijkt dat de uitvoering van werkzaamheden sterk contextafhankelijk is en vraagt om situationele afwegingen. Het beleid voor praktijkwerkzaamheden zoals onderhoud van watergangen en maaibeheer biedt daarbij richting, maar is niet volledig sturend. Veel beslissingen worden in het veld genomen, al dan niet in overleg met ecologen en uitvoerders. Dit zorgt voor flexibiliteit en praktische toepasbaarheid, maar heeft als risico dat het de mate van uniformiteit en voorspelbaarheid in de uitvoering beperkt.

4. **Waterveiligheid staat voorop in de afweging van belangen**

   In de afweging van belangen binnen het waterschap heeft waterveiligheid prioriteit, gevolgd door waterbeheer en ecologie. Dierenwelzijn wordt in deze hiërarchie doorgaans als afgeleide of randvoorwaarde meegenomen en is zelden leidend in besluitvorming. Dit betekent dat in situaties waarin belangen botsen, dierenwelzijn structureel ondergeschikt is, wat de impact en doorwerking van het thema in de praktijk beperkt.

5. **Monitoring en sturing op dierenwelzijn zijn beperkt ontwikkeld**

   Hoewel er wordt gemonitord op ecologie, biodiversiteit en soortenbescherming, ontbreekt een structurele en gerichte monitoring van dierenwelzijn zelf. De effectiviteit van maatregelen, protocollen en beleid wordt nauwelijks expliciet geëvalueerd vanuit dierenwelzijnsperspectief. Ook ontbreekt inzicht in de inzet van middelen en resultaten, mede doordat kosten voor dierenwelzijn niet apart worden geregistreerd maar zijn ondergebracht in beheer, onderhoud en projecten.

6. **De huidige benadering van dierenwelzijn is smal en onvoldoende ecosysteemgericht**

   Het waterschap legt de focus voornamelijk op inrichting, onderhoud en beheer in relatie tot dierenwelzijn van zoogdieren. Er is behalve de verplichtingen vanuit de bestaande wet- en regelgeving nog geen aandacht voor het actief creëren van dierenwelzijn voor andere dieren waaronder vissen, reptielen, amfibieën, insecten en andere bodemorganismen. Het waterschap voldoet aan de dierenwelzijnsnormen van de huidige wet- en regelgeving, maar kijkt niet naar dierenwelzijn daarbuiten en het bredere ecosysteem dat onlosmakelijk met dierenwelzijn is verbonden.

5. Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande conclusies zijn onderstaande aanbevelingen geformuleerd, gericht op het versterken, expliciteren en structureel borgen van dierenwelzijn binnen zowel beleid als uitvoeringspraktijk van het waterschap.

Aanbeveling 1: Werk gefaseerd toe naar vastgesteld en breed verankerd beleid ten aanzien van dierenwelzijn

a. Veranker dierenwelzijn gedurende de huidige bestuursperiode explicieter in beleid en uitvoering. Zorg daarbij voor een eenduidige toepassing van bestaande richtlijnen, gedragscodes, werkprotocollen en andere relevante kaders en scherp deze waar nodig aan.
b. Breng hiervoor aannemers en andere externe uitvoerders bij elkaar en bespreek met hen deze richtlijnen, werk protocollen e.d. en de realiteit ervan voor de uitvoering. Stel deze zo nodig bij.
c. Leg vast wat het waterschap onder dierenwelzijn verstaat, welke uitgangspunten worden gehanteerd en hoe dierenwelzijn wordt afgewogen tegen andere belangen, zoals waterveiligheid, ecologie en waterbeheer.
d. Evalueer aan het einde van de huidige bestuursperiode in hoeverre deze richtlijnen, gedragscodes en de toegenomen aandacht voor dierenwelzijn hebben geleid tot een consistente en toetsbare werkwijze. Gebruik de uitkomsten van deze evaluatie om de nota Dierenwelzijn verder te ontwikkelen tot een bestuurlijk vast te stellen beleidskader, met heldere doelen, definities, afwegingsprincipes en toetsingscriteria. Benut daarbij ook de kennis en ervaringen van andere waterschappen.
e. Veranker het vastgestelde beleidskader vervolgens in relevante beleidsdocumenten, zoals het Waterbeheerplan en de stroomgebied-beheerplannen, en vertaal het door naar aanbestedingsdocumenten, contracten, werkprotocollen, monitoring en financiële sturing. Hiermee ontstaat een duidelijke basis voor sturing, prioritering en verantwoording en wordt dierenwelzijn structureel onderdeel van zowel beleid als uitvoering.

Aanbeveling 2: Borg dierenwelzijn structureel in interne werkprocessen en uitvoering in het veld

a. Neem dierenwelzijn structureel mee in de voorbereiding en uitvoering van werkzaamheden en projecten, door voorafgaand aan werkzaamheden en projecten systematisch te toetsen welke effecten maatregelen kunnen hebben op dierenwelzijn, in samenhang met ecologie, biodiversiteit en soortenbescherming. Dit betekent dat dierenwelzijn een vast onderdeel wordt van werkprocessen, zoals stappenplannen,

projectplannen en toetsingskaders, en expliciet wordt meegenomen bij ontwerpkeuzes, uitvoering en monitoring.

b. Door dierenwelzijn explicieter en consequenter op te nemen in afwegingen, ontstaat ruimte om ook proactief bij te dragen aan het verbeteren hiervan. Dit kan concreet gemaakt worden door dierenwelzijn standaard op te nemen en dus mee te nemen in bijvoorbeeld stappenplannen, projectplannen en monitoring.
c. Daarnaast is het van belang om afwegingen tussen in ieder geval waterveiligheid en dierenwelzijn expliciet en navolgbaar te maken. Dit vraagt om het transparant vastleggen van keuzes, het werken met duidelijke afwegingskaders en het bewust onderbouwen van situaties waarin dierenwelzijn ondergeschikt is aan andere belangen. Dit vraagt om een bredere blik op het ecosysteem en een consistente toepassing in de uitvoering met aandacht voor naleving, toezicht en borging in de praktijk.
d. Toepassing: Toets bij inrichting, onderhoud en beheer systematisch wat maatregelen betekenen voor dierenwelzijn: zowel in het voorkomen van negatieve effecten als in het actief versterken van leefomstandigheden voor soorten. Neem daarbij ook de werkzaamheden van externe uitvoerders mee. In de huidige praktijk ligt de nadruk vooral op het voorkomen van schade aan dieren, vaak vanuit ecologie en soortenbescherming.
e. Monitor of externe uitvoerders en aannemers zich houden aan de (al dan niet gewijzigde) protocollen.
f. Naast een bestuurlijk eigenaar (in dit geval de portefeuillehouder) moet er ook een ambtelijke eindverantwoordelijke zijn binnen de organisatie. Beleg de coördinatie en borging van dierenwelzijn expliciet bij een aangewezen functionaris of organisatieonderdeel. Deze ziet toe op de coördinatie en borging van het onderwerp. Hiermee kan deze verantwoordelijke letten op de samenhang tussen beleid, werkprocessen, uitvoering, monitoring en kennisdeling. Zorg er daarbij voor dat de verantwoordelijkheid voor dierenwelzijn onderdeel blijft van de reguliere werkzaamheden en niet uitsluitend bij deze functionaris of dit organisatieonderdeel komt te liggen.

Aanbeveling 3: Hanteer een bredere benadering voor dierenwelzijn

a. Verleg de focus op dierenwelzijn van soorten die schade kunnen veroorzaken, zoals grotere zoogdieren (bijvoorbeeld bevers, dassen en muskusratten) en vissen, naar een bredere ecosysteembenadering van dierenwelzijn. Om de ecosystemen binnen de werkgebieden van Aa en Maas in balans te houden, is het van belang dierenwelzijn breder te benaderen: niet alleen gericht op bepaalde zoogdieren en vissen, maar op alle organismen die onderdeel zijn van het ecosysteem.
b. Doe waar relevant inspiratie op bij koplopers op het gebied van dierenwelzijn zoals waterschap Amstel, Gooi en Vecht en waterschap Hunze en Aa's en benut de kansen om samen te werken met andere en aangrenzende waterschappen op het gebied van dierenwelzijn, door bijvoorbeeld innovaties of beleid met elkaar te delen.

Aanbeveling 4: Versterk kennisdeling en professionalisering rond dierenwelzijn

a. Investeer in (praktijk)trainingen en stimuleer kennisuitwisseling tussen medewerkers en uitvoerders, gericht op concrete situaties uit de praktijk, maar ook met andere waterschappen en externe partners.
b. Laat deze ervaringen uitwerken in een gezamenlijke praktijkhandreiking, waarin voorbeelden, afwegingen en werkwijzen worden gebundeld. Door praktijkervaringen explicieter te maken en te delen via trainingen en een praktijkhandreiking, wordt deze kennis beter geborgd en breder toepasbaar. Dit draagt bij aan meer eenduidigheid in de uitvoering en verkleint de afhankelijkheid van individuele medewerkers.

Aanbeveling 5: Ontwikkel gerichte monitoring en evaluatie op dierenwelzijn

a. Richt een systematiek in om dierenwelzijn expliciet te monitoren en te evalueren, aanvullend op en/of geïntegreerd binnen de bestaande monitoring van ecologie, biodiversiteit en soortenbescherming.
b. Definieer indicatoren, leg vast hoe en wanneer wordt geëvalueerd en zorg voor inzicht in de effecten van maatregelen en de inzet van middelen.
c. Betrek hierbij ook externe partijen, zoals maatschappelijke organisaties en vrijwilligers, die actief zijn in het verzamelen van data en praktijkkennis over soorten en leefgebieden.

Dit levert niet alleen waardevolle inzichten op voor verbetering van beleid en uitvoering, maar vergroot ook de betrokkenheid en het draagvlak in de omgeving.

Bijlage I. Ingevuld normenkader

Nr.	Onderzoeksvraag	Onvoldoende	Redelijk	Goed
1	Heeft het waterschap beleidsdoelen op het gebied van dierenwelzijn geformuleerd?	Het waterschap heeft geen tot zeer weinig beleidsdoelen op het gebied van dierenwelzijn geformuleerd	Het waterschap heeft enkele beleidsdoelen op het gebied van dierenwelzijn geformuleerd	Het waterschap heeft meerdere verschillende beleidsdoelen op het gebied van dierenwelzijn geformuleerd
2	In hoeverre is dit beleid in lijn met Europese, landelijke en provinciale regelgeving en kaders en (voorbeelden van) andere waterschappen; waar zitten eventuele afwijkingen, verbijzonderingen etc.?	Dit beleid is niet in lijn met Europese, landelijke en provinciale regelgeving en kaders	Dit beleid is redelijk in lijn met Europese, landelijke en provinciale regelgeving en kaders	Dit beleid is in lijn met Europese, landelijke en provinciale regelgeving en kaders
3	Zijn er andere interne richtlijnen aangaande dierenwelzijn die niet formeel in beleid zijn vastgelegd, maar wel worden toegepast?	Er zijn geen tot zeer weinig interne richtlijnen aangaande dierenwelzijn die worden toegepast	Er zijn enkele interne richtlijnen aangaande dierenwelzijn die worden toegepast	Er zijn meerdere verschillende interne richtlijnen aangaande dierenwelzijn die worden toegepast
4	Op welke wijze wordt dierenwelzijn meegenomen bij de werkzaamheden van het waterschap in het fysieke domein (zoals bij waterbeheer, maaibeheer, beheer van gemalen, waterpeilbeheer, reconstructie, schonen van sloten, schadebestrijding et cetera)?	Dierenwelzijn wordt alleen sporadisch meegenomen bij de werkzaamheden van het waterschap in het fysieke domein	Dierenwelzijn wordt op enkele verschillende manieren meegenomen bij werkzaamheden in het fysieke domein	Dierenwelzijn wordt (vrijwel) altijd meenomen in werkzaamheden in het fysieke domein

5	Welke protocollen of andere controlemogelijkheden zoals checklists heeft het waterschap waarmee wordt afgewogen of dierenwelzijn-aspecten in het geding zijn of moeten worden meegenomen in projecten of ontwikkelingen in het fysiek domein (dus bij watergangen, dijklichamen etc.)?	Het waterschap heeft geen tot zeer weinig protocollen of andere controlemogelijkheden zoals checklists waarmee wordt afgewogen dierenwelzijn-aspecten in het geding zijn of moeten worden meegenomen in projecten of ontwikkelingen in het fysiek domein	Het waterschap heeft enkele protocollen of andere controlemogelijkheden zoals checklists waarmee wordt afgewogen dierenwelzijn-aspecten in het geding zijn of moeten worden meegenomen in projecten of ontwikkelingen in het fysiek domein	Het waterschap heeft meerdere verschillende protocollen of andere controlemogelijkheden zoals checklists waarmee wordt afgewogen dierenwelzijn-aspecten in het geding zijn of moeten worden meegenomen in projecten of ontwikkelingen in het fysiek domein
6	Hoe geeft het waterschap sturing aan de ingehuurde bureaus en loonwerkers als het gaat om dierenwelzijn?	Het waterschap geeft geen tot zeer weinig sturing aan ingehuurde bureaus en loonwerkers als het gaat om dierenwelzijn	Het waterschap geeft tot op zekere hoogte sturing aan ingehuurde bureaus en loonwerkers als het gaat om dierenwelzijn	Het waterschap geeft duidelijke sturing aan ingehuurde bureaus en loonwerkers als het gaat om dierenwelzijn
7	Hoe wordt door het waterschap afgewogen welke en hoeveel middelen (financieel, tijd, menskracht) worden ingezet om het dierenwelzijn te borgen of te verbeteren binnen het fysieke domein?	Het waterschap weegt niet tot nauwelijks af welke en hoeveel middelen worden ingezet om het dierenwelzijn te borgen of verbeteren binnen het fysieke domein	Het waterschap weegt tot op zekere hoogte af welke en hoeveel middelen worden ingezet om het dierenwelzijn te borgen of verbeteren binnen het fysieke domein	Het waterschap weegt (vrijwel) altijd af welke en hoeveel middelen worden ingezet om het dierenwelzijn te borgen of verbeteren binnen het fysieke domein
8	Hoe vindt afweging en besluitvorming dienaangaande plaats?	De vorm waarop afweging en besluitvorming rondom dierenwelzijn plaatsvindt wordt niet gespecificeerd of over nagedacht	De vorm waarop afweging en besluitvorming rondom dierenwelzijn plaatsvindt is elke keer verschillend	De vorm waarop afweging en besluitvorming rondom dierenwelzijn plaatsvindt staat vast. Hier is over nagedacht en is geëvalueerd

9	In welke mate zijn er menskracht, middelen of processen ingericht door het waterschap specifiek gericht op dierenwelzijn?	Er zijn geen tot weinig menskracht, middelen of processen ingericht op dierenwelzijn door het waterschap	Er zijn enkele menskracht, middelen of processen ingericht op dierenwelzijn door het waterschap	Er zijn meerdere verschillende menskracht, middelen of processen ingericht op dierenwelzijn door het waterschap
10	Hoe wordt er samengewerkt met externe partijen (bijvoorbeeld dierenbescherming, ecologen, muskusrattenvangers, jagers, vissers, gemeenten, provincie) in het kader van dierenwelzijn, welk doel/resultaat heeft dit?	Er wordt niet effectief en niet op een structurele manier samengewerkt met externe partijen in het kader van dierenwelzijn	Er wordt elke keer op een verschillende manier samengewerkt met externe partijen in het kader van dierenwelzijn	Er wordt op een effectieve en structurele manier samengewerkt met externe partijen in het kader van dierenwelzijn
11	Wordt er -en zo ja hoe- afgestemd met buurwaterschappen of de Unie van Waterschappen ten aanzien van het effect van maatregelen die doorwerken over de grenzen van het gebied van Aa en Maas heen?	Er wordt niet afgestemd met buurwaterschappen of de Unie van Waterschappen ten aanzien van het effect van maatregelen die doorwerken over de grenzen van het gebied van Aa en Maas heen	Er wordt tot op zekere hoogte afgestemd met buurwaterschappen of de Unie van Waterschappen ten aanzien van het effect van maatregelen die doorwerken over de grenzen van het gebied van Aa en Maas heen	Er wordt (vrijwel) altijd afgestemd met buurwaterschappen of de Unie van Waterschappen ten aanzien van het effect van maatregelen die doorwerken over de grenzen van het gebied van Aa en Maas heen
12	Hoe wordt de effectiviteit van maatregelen rond dierenwelzijn gemonitord?	De effectiviteit van maatregelen rond dierenwelzijn worden niet gemonitord	De effectiviteit van maatregelen rond dierenwelzijn worden tot op zekere hoogte gemonitord	De effectiviteit van maatregelen rond dierenwelzijn worden (vrijwel) altijd gemonitord
13	Hoe worden ervaringen of signalen vanuit de samenleving meegenomen in de monitoring en evaluatie van de maatregelen rond dierenwelzijn?	Ervaringen of signalen vanuit de samenleving worden weinig tot niet meegenomen in de monitoring en evaluatie van de maatregelen rondom dierenwelzijn	Ervaringen of signalen vanuit de samenleving worden tot op zekere hoogte meegenomen in de monitoring en evaluatie van de maatregelen rondom dierenwelzijn	Ervaringen of signalen vanuit de samenleving worden (vrijwel) altijd meegenomen in de monitoring en evaluatie van de maatregelen rondom dierenwelzijn

14	Welke evaluatie-systematiek heeft het waterschap waarmee wordt gekeken wat een project qua dierenwelzijn daadwerkelijk bijdraagt aan het doel?*	Het waterschap heeft weinig tot geen evaluatie-systematiek waarmee wordt gekeken wat een project qua dierenwelzijn daadwerkelijk bijdraagt aan het doel	Het waterschap heeft enkele evaluatie-systematiek waarmee wordt gekeken wat een project qua dierenwelzijn daadwerkelijk bijdraagt aan het doel	Het waterschap heeft meerdere verschillende evaluatie-systematiek waarmee wordt gekeken wat een project qua dierenwelzijn daadwerkelijk bijdraagt aan het doel
15	Voldoet het beleid aan relevante wet- en regelgeving (denk aan de Habitatrichtlijn)?	Het beleid voldoet niet aan relevante wet- en regelgeving	Het beleid voldoet tot op zeker hoogte aan relevante wet- en regelgeving	Het beleid voldoet aan relevante wet- en regelgeving
16	Hoe verhoudt de voortgang van waterschap Aa en Maas zich tot die van omliggende waterschappen op het gebied van dierenwelzijnsbeleid?	De voortgang van Aa en Maas verhoudt zich niet goed tot omliggende waterschappen op het gebied van dierenwelzijn	De voortgang van Aa en Maas verhoudt zich redelijk tot omliggende waterschappen op het gebied van dierenwelzijn	De voortgang van Aa en Maas verhoudt zich goed tot omliggende waterschappen op het gebied van dierenwelzijn

**De norm is bedoeld als brede toets op de vraag of het waterschap beschikt over een evaluatiesystematiek waarmee wordt nagegaan wat projecten feitelijk bijdragen aan het doel rond dierenwelzijn. Daarbij wordt niet verondersteld dat ieder project moet leiden tot een aantoonbare verbetering van dierenwelzijn. De bijdrage kan ook bestaan uit het voorkomen of beperken van negatieve effecten. Wanneer positieve effecten expliciet worden beoogd, ligt het voor de hand dat ook daarop wordt geëvalueerd.*

Bijlage II. Literatuurlijst

Activiteitenplan Wet Natuurbescherming. Link naar het document: https://www.meanderendemaas.nl/wp-content/uploads/2023/08/Activiteitenplan-Wet-natuurbescherming.pdf

Bestuursakkoord Zonder bodem en water geen later 2023-2027. Link naar het document: https://www.aaenmaas.nl/publish/pages/4268/aa_en_maas-bestuursakkoord-digitaal-2023-2027.pdf

Beverprotocol voor de waterbeheerders in de provincie Noord-Brabant. Link naar het document: https://www.aaenmaas.nl/publish/pages/3121/beverprotocol_noord-brabant.pdf

Brief Rekenkamercommissie Aa en Maas realisatie natuurdoelen. Link naar de pagina: https://www.aaenmaas.nl/publish/pages/1218/2023-06-23_a-brief_rekenkamercommissie_realisatie_natuurdoelen.pdf

Dassenprotocol Noord-Brabant Beheer en Onderhoud. Link naar de pagina: https://www.aaenmaas.nl/publish/pages/3122/dassenprotocol_brabant_1.pdf

Dierenwelzijn bij waterschap Aa en Maas (januari 2025). Link naar het document: https://aaenmaas.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/f3c3b325-0269-4381-8c75-7553f5a218b

Ecologisch werkprotocol muskus- en beverrat – Unie van waterschappen. Link naar het document: https://ndff.nl/natuurdata/waarnemen-en-aanleveren/protocollen/17-007-unie-van-waterschappen-ecologisch-werkprotocol-muskus-en-beverrat/

Gedragscode Soortenbescherming – bestendig beheer en onderhoud (Unie van Waterschappen, 2025). Link naar het document: https://www.rvo.nl/sites/default/files/2025-03/Gedragscode-soortenbescherming-Unie-van-Waterschappen.pdf

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) Dijkversterkingsproject Lith – Bokhoven, Webpagina HWBP. Link naar de pagina: https://www.hwbp.nl/projecten/overzicht-projecten/aa-en-maas/lith-bokhoven

Jaarverslag 2024 en uitvoeringsprogramma 2025 Waterschap Aa en Maas. Link naar het document: https://www.aaenmaas.nl/publish/pages/4268/jaarverslag_2024_en_uitvoeringsprogramma_2025_

Jaarverslag 2024 Waterschap Rivierenland. Link naar het document: https://cuatro.sim-cdn.nl/waterschaprivierenland/uploads/jaarstukken_2024_incl_bijlagen.pdf?cb=QSWFgGM

Jaarverslag 2024 Waterschap De Dommel. Link naar het document: https://cuatro.sim-cdn.nl/dommel/uploads/jaarrekening_2024_versie_website.pdf?cb=cjMYTu4x

Jaarverslag 2024 Waterschap Limburg. Link naar het document:
https://www.waterschaplimburg.nl/publish/pages/8349/jaarrekening_2024_wl.pdf

Nationaal Water Programma 2022–2027. Link naar het document:
https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/03/18/bijlage-nationaal-water-programma-2022-2027

Natuurbeheerplan Noord-Brabant 2025. Link naar het document:
https://www.brabant.nl/publish/pages/12973/natuurbeheerplan-noord-brabant-2025-vastgesteld.pdf
pagina over het natuurbeheerplan met meer informatie en bijbehorende kaarten:
https://www.brabant.nl/onderwerpen/natuur-landschap/natuurbeheerplan/

Meanderende Maas. Link naar de webpagina: https://www.meanderendemaas.nl/

Omgevingsverordening Noord-Brabant. Link naar het document:
https://www.brabant.nl/omgevingsverordening
Webpagina met aanvullende informatie:
https://www.brabant.nl/onderwerpen/omgevingsbeleid/omgevingsverordening-noord-brabant/

Omgevingsvisie Noord-Brabant. Link naar het document:
https://www.brabant.nl/publish/pages/9866/omgevingsvisie_kwaliteitvanbrabant_2_.pdf

Regionaal Water- en Bodemprogramma (RWP) 2022–2027. Link naar het document:
https://www.brabant.nl/publish/pages/10485/rwp_met_addendum_2025_1.pdf

Stroomgebiedbeheerplan (SGBP) Maas 2022–2027. Link naar het document:
https://iplo.nl/publish/pages/198518/stroomgebiedbeheerplannen-rijn-maas-schelde-en-eems-2022-2027

Voortgangsrapportage projecten Waterschap Aa en Maas

- **Projectenkaart Waterschap Aa en Maas**
  https://www.aaenmaas.nl/in-jouw-buurt/projectenkaart/?viewmode=galerij

- **Clusterproject Vismigratie**
  https://www.aaenmaas.nl/in-jouw-buurt/projectenkaart/clusterproject-vismigratie/

- **Vismigratie bij gemaal Gewande**
  https://www.aaenmaas.nl/in-jouw-buurt/projectenkaart/vismigratie-gemaal-gewande/

- **Ecologische verbindingszone Leijgraaf – Het Schoor**
  https://www.aaenmaas.nl/in-jouw-buurt/projectenkaart/ecologische-verbindingszone-leijgraaf/

- **Ecologische verbindingszone Leijgraaf omgeving Mariaheide en Middelrode**

https://www.aaenmaas.nl/in-jouw-buurt/projectenkaart/ecologische-verbindingszone-leijgraaf-0/

- **Ecologische verbindingszone Meerkensloop**
  https://www.aaenmaas.nl/in-jouw-buurt/projectenkaart/ecologische-verbindingszone-meerkensloop/

- **Ecologische verbindingszone omgeving Deurne**
  https://www.aaenmaas.nl/in-jouw-buurt/projectenkaart/ecologische-verbindingszones-omgeving/

- **Ecologische verbindingszone natuurvriendelijke oevers Raam**
  https://www.aaenmaas.nl/in-jouw-buurt/projectenkaart/ecologische-verbindingszones-0/

Waterbeheerplan (WBP) 2022–2027 Waterschap Aa en Maas. Link naar het document: https://www.aaenmaas.nl/publish/pages/1892/202111_waterbeheerplan_2022-2027.pdf

Waterschap Aa en Maas – webpagina over de das. Link naar de pagina: https://www.aaenmaas.nl/onswerk/veilige-dijken/zorg-das-dijk/

Waterschap Aa en Maas – webpagina over de bever. Link naar de pagina: https://www.aaenmaas.nl/onswerk/veilige-dijken/zorg-bever-dijk-sloot/

Webpagina Aa en Maas Dijkversterking Ravenstein-Lith. Link naar de pagina: https://www.aaenmaas.nl/in-jouw-buurt/projectenkaart/dijkversterking-ravenstein-lith/

Webpagina Aa en Maas Dijkverbetering Doeveren. Link naar de pagina: https://www.aaenmaas.nl/in-jouw-buurt/projectenkaart/dijkverbetering-doeveren/

Webpagina Aa en Maas Project Meanderende Maas: besluiten vastgesteld. Link naar de pagina: https://www.aaenmaas.nl/actueel/nieuws/2024/mei/project-meanderende-maas-besluiten/

Website Landelijk Meldpunt Faunaschade. Link naar de pagina: https://www.faunaschade.nl/

Webpagina Meanderende Maas. Link naar de pagina: https://www.meanderendemaas.nl/

Webpagina Meanderende Maas: Ecologisch veldonderzoek van start. Link naar de pagina: https://www.meanderendemaas.nl/ecologisch-veldonderzoek-van-start/

Webpagina Meanderende Maas: Over het project. Link naar de pagina: https://www.meanderendemaas.nl/over-het-project/

Webpagina Meanderende Maas: Vervangend leefgebied voor de grote modderkruiper. Link naar de pagina: https://www.meanderendemaas.nl/vervangend-leefgebied-voor-de-grote-modderkruiper/

Webpagina Meanderende Maas: Vliegroutes voor vleermuizen. Link naar de pagina: https://www.meanderendemaas.nl/vliegroutes-voor-vleermuizen-uit-megen-blijven-intact-tijdens-werkzaamheden/

Webpagina Meanderende Maas: Wat is een zelfrealisatiegebied. Link naar de pagina: https://www.meanderendemaas.nl/wat-is-een-zelfrealisatiegebied/

Webpagina Meanderende Maas: Wet natuurbescherming. Link naar de pagina: https://www.meanderendemaas.nl/wet-natuurbescherming2024/

Webpagina Meanderende Maas: zorg voor dieren in het gebied. Link naar de pagina: https://www.meanderendemaas.nl/zorg-voor-dieren-in-het-gebied/

Webpagina Waterschap AGV presenteert eerste Nota Dierenwelzijn. Link naar de pagina: https://www.varnws.nl/stichtsevecht/nieuws/54833/waterschap-agv-presenteert-eerste-nota-dierenwelzijn

Webpagina Dierenwelzijn Waterschap Amstel, Gooi en Vecht. Link naar de pagina: https://www.agv.nl/praat-mee/praat-mee-dierenwelzijn/

Reflectie Dagelijks Bestuur op het rekenkameronderzoek naar Dierenwelzijn

De rekenkamer waterschap Aa en Maas (de rekenkamer) heeft het dagelijks bestuur verzocht om, conform het besluit omtrent de procedure (bestuurlijke) behandeling rapporten rekenkamer, onze reflectie op de conclusies en aanbevelingen en pré-advies te geven. Deze treft u hierbij aan.

Algemene reflectie
Het dagelijks bestuur herkent het beeld dat dierenwelzijn binnen Aa en Maas nadrukkelijk aandacht krijgt in de uitvoering van werkzaamheden. Het onderzoek bevestigt dat het waterschap dierenwelzijn vanuit een integrale aanpak verbindt met ecologie, biodiversiteit, soortbescherming, uitvoeringsprotocollen, werkprocessen en projectafwegingen. Daarmee sluit de werkwijze aan bij de dagelijkse praktijk en bij het beeld uit de benchmark: Aa en Maas is op de goede weg. Het DB onderschrijft dat continue aandacht voor verbetering wenselijk is, maar constateert tevens dat dierenwelzijn op veel onderdelen al stevig is verankerd.

Het DB vindt het van belang dat in de reactie op het rapport de kracht van deze integrale aanpak duidelijk en herkenbaar naar voren komt. Dierenwelzijn is geen losstaand aandachtspunt, maar maakt onderdeel uit van de brede afweging die Aa en Maas in beleid en uitvoering maakt. De praktijk ondersteund dat deze werkwijze effectief is en een solide basis biedt voor verdere ontwikkeling en borging.

Waardering voor het onderzoek
Het onderzoek geeft een bruikbaar overzicht van de wijze waarop dierenwelzijn binnen de organisatie wordt benaderd. Positief is dat ook de uitvoeringspraktijk, samenwerking met externe partijen, en de wettelijke kaders zijn betrokken. Deze onderdelen bevestigen dat Aa en Maas met zijn integrale aanpak op de goede weg is. De aanbevelingen kunnen waar nodig worden benut om de interne zichtbaarheid en bestuurlijke bespreekbaarheid van het onderwerp verder te versterken.

Kanttekeningen bij de bevindingen
Het DB constateert dat het onderzoek een duidelijke nadruk legt op expliciete beleidsmatige borging. Tegelijkertijd blijkt uit de bevindingen, de praktijk en de benchmark dat veel aspecten van dierenwelzijn al zijn vertaald naar concrete protocollen, gedragscodes, ecologische werkprotocollen, habitatgericht beheer, escalatieladders en wettelijke verplichtingen. Daarmee is binnen Aa en Maas een stevige, integrale borging van dierenwelzijn aanwezig. Het DB acht het van belang om bij de bestuurlijke behandeling onderscheid te maken tussen het ontbreken van afzonderlijk dierenwelzijnsbeleid en het daadwerkelijk ontbreken van aandacht voor dierenwelzijn in de uitvoering. Waar een aanbeveling al aantoonbaar in de bestaande werkwijze is opgenomen, is aanvullende opvolging overbodig: het wordt al gedaan.

Daarnaast constateert het DB dat bestaande inspanningen voor ecologische inrichting en herstel, zoals natuurvriendelijke oevers (NVO's), ecologische verbindingszones (EVZ's) en andere maatregelen ter verbetering van leefgebieden, niet of slechts beperkt in de beoordeling zijn betrokken. Dit is opvallend, omdat het onderzoek tegelijkertijd adviseert dierenwelzijn juist op ecosysteemniveau te benaderen. Deze maatregelen versterken habitats, ecologische samenhang en leefomstandigheden voor uiteenlopende diersoorten en dragen daarmee rechtstreeks of indirect bij aan dierenwelzijn. Het DB acht het daarom van belang dat deze bestaande inzet expliciet wordt meegewogen bij de beoordeling van de huidige borging en bij de uitwerking van eventuele vervolgmaatregelen.

Aandachtspunt maatwerk
Het DB onderschrijft dat gerichte verdere versterking behulpzaam kan zijn, maar wil voorkomen dat aanvullende beleidsvorming leidt tot onnodige bureaucratisering of afname van professioneel maatwerk. Veel situaties vragen juist om de integrale afweging die Aa en Maas al toepast tussen waterveiligheid, waterbeheer, ecologie, soortenbescherming en dierenwelzijn. Waar aanbevelingen deze bestaande praktijk beschrijven, zijn aanvullende maatregelen overbodig omdat zij al worden uitgevoerd. Eventuele vervolgstappen moeten aantoonbare meerwaarde hebben, ondersteunend zijn aan de uitvoering en niet leiden tot een star toetsingskader.

Pré-advies aan het AB
Het DB stelt het AB voor om in te stemmen met en afzonderlijk te besluiten tot overname van de onderstaande punten, met inbegrip van de per aanbeveling voorgestelde opvolging zoals opgenomen in de tabel van bijlage 1.

1) In te stemmen met kennisneming van het onderzoeksrapport en met de hoofdconclusie dat dierenwelzijn binnen Aa en Maas grotendeels integraal is georganiseerd en slechts beperkt expliciet als afzonderlijk beleidsdomein is uitgewerkt.
2) In te stemmen met overname van de aanbevelingen als richtinggevende verbeterpunten én met de voorgestelde beoordeling per onderdeel in de tabel van bijlage 1. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen aanbevelingen met aantoonbare toegevoegde waarde en aanbevelingen die overbodig zijn omdat zij al onderdeel uitmaken van bestaande werkprocessen, protocollen en wettelijke kaders, te weten:
    A. In te stemmen met het verzoek aan de organisatie om een uitvoeringsgerichte uitwerking op te stellen waarin herkenbaar wordt gemaakt welke aanbevelingen al worden uitgevoerd en daarom geen aanvullende opvolging vragen, en welke aanbevelingen daadwerkelijk meerwaarde bieden en nadere uitwerking behoeven.
    B. In te stemmen met het uitgangspunt dat dierenwelzijn integraal onderdeel blijft van de reguliere taakuitoefening van het waterschap.
    C. In te stemmen met het ter besluitvorming voorleggen van de uitvoeringsgerichte uitwerking aan het DB. Het DB bepaalt uiterlijk deze bestuursperiode welke verbetermaatregelen worden uitgevoerd en stelt daarbij prioriteiten, planning, verantwoordelijkheden en eventuele benodigde middelen vast. Maatregelen met beleidsmatige of financiële gevolgen worden, waar nodig, ter besluitvorming aan het AB voorgelegd.
    D. In te stemmen met het voorstel om het AB periodiek te informeren over de uitvoering en voortgang van de gekozen verbetermaatregelen.

Bijlage 1 Aanbevelingen en voorgestelde opvolging

Aanbeveling	Onder-deel	Voorgestelde uitvoering	Voorgestelde opvolging
Aanbeveling 1: Werk gefaseerd toe naar vastgesteld en breed verankerd beleid ten aanzien van dierenwelzijn	**1a**	Veranker dierenwelzijn explicieter in beleid en uitvoering en pas bestaande richtlijnen, gedragscodes en werkprotocollen eenduidig toe.	In uitvoering; opstellen Nota dierenwelzijn (conform eerdere toezegging van portefeuillehouder).
	1b	Bespreek de uitvoerbaarheid met aannemers en andere externe uitvoerders en stel kaders zo nodig bij.	Deels opvolgen; wordt al gedaan via georganiseerde bijeenkomsten bij maaistart aan elk begin van het maaiseizoen en van toepassing zijnde/gewijzigde kaders in onze bestekken. Aanvullend daarop zullen we tijdens aanbestedingen meer aandacht gaan besteden aan Dierenwelzijn.
	1c	Leg definitie, uitgangspunten en afweging van dierenwelzijn ten opzichte van waterveiligheid, ecologie en waterbeheer vast.	Deels opvolgen; definitie en uitgangspunten meenemen in voorgestelde Nota dierenwelzijn. In uitvoering, wordt al gedaan; afweging vast leggen – houdt ruimte voor het maatwerk en eigenstandige situationele afweging.
	1d	Evalueer aan het einde van de bestuursperiode de consistentie en toetsbaarheid van de werkwijze en ontwikkel de nota door tot een bestuurlijk vast te stellen beleidskader.	Deels opvolgen; nota al vastgelegd, evaluatie daarin opnemen waarbij deze niet aan eind bestuursperiode maar aan nader af te spreken periode volgt, bijv na twee of drie jaar.
	1e	Veranker het beleidskader in relevante beleidsdocumenten, aanbestedingen, contracten, werkprotocollen, monitoring en financiële sturing.	In uitvoering, wordt al gedaan; uitvoeringskaders zijn al verankerd in bestekken, geen verdere sectorale verankering nodig in andere instrumenten.
Aanbeveling 2: Borg dierenwelzijn structureel in interne werkprocessen en uitvoering in het veld	**2a**	Toets vooraf systematisch de effecten van werkzaamheden en projecten op dierenwelzijn, in samenhang met ecologie, biodiversiteit en soortenbescherming.	In uitvoering; wordt reeds toegepast (dit wordt niet expliciet dierenwelzijn genoemd maar handelingen zijn gelijk).
	2b	Neem dierenwelzijn standaard op in stappenplannen, projectplannen, ontwerpkeuzes, uitvoering en monitoring, ook met het oog op proactieve verbetering.	In uitvoering; wordt reeds toegepast, zie hierboven.
	2c	Leg afwegingen tussen waterveiligheid en dierenwelzijn transparant en navolgbaar vast en onderbouw wanneer dierenwelzijn ondergeschikt is	Nader verkennen; verken wijze van vastlegging afweging. Waterveiligheid primaire taak van WS. Dierenwelzijn altijd ondergeschikt wanneer veiligheid in gevaar is.
	2d	Toets bij inrichting, onderhoud en beheer zowel het voorkomen van negatieve effecten als het actief versterken van leefomstandigheden; betrek ook werkzaamheden van externe uitvoerders.	In uitvoering, wordt al gedaan; inrichting (NVO's/EVZ's etc.) is altijd al gericht op verbeteren leefomstandigheden. Onderhoud en beheer houden die verbeterde leefomstandigheden in stand.
	2e	Monitor of aannemers en externe uitvoerders de geldende protocollen naleven.	Deels opvolgen; protocolnaleving steekproefsgewijs mee laten lopen in werkplekinspecties, contractgesprekken en evaluaties; blijf ook werken op basis van vertrouwen.
	2f	Wijs naast de bestuurlijk eigenaar een ambtelijk eindverantwoordelijke aan voor coördinatie en borging, terwijl dierenwelzijn onderdeel blijft van reguliere werkzaamheden.	In uitvoering, wordt al gedaan; juist het gedeelde eigenaarschap vormt kracht van huidige praktijkgerichte aanpak. Verankering kan worden versterkt door visualisatie van betrokken

Aanbeveling	Onder-deel	Voorgestelde uitvoering	Voorgestelde opvolging
			organisatieonderdelen/functionarissen binnen relevante processen.
Aanbeveling 3: Hanteer een bredere benadering voor dierenwelzijn	**3a**	Verbreed de focus van vooral schadeveroorzakende zoogdieren en vissen naar alle organismen die onderdeel zijn van het ecosysteem.	In uitvoering; wordt reeds toegepast
	3b	Benut voorbeelden van koplopers en werk met andere en aangrenzende waterschappen samen aan beleid, kennisdeling en innovaties.	Nader verkennen; verken via bestaande WS netwerken bruikbare voorbeelden; neem bewezen werkwijzen proportioneel over in Nota.
Aanbeveling 4: Versterk kennisdeling en professionalisering rond dierenwelzijn	**4a**	Investeer in praktijkgerichte trainingen en kennisuitwisseling tussen medewerkers, uitvoerders, andere waterschappen en externe partners.	Nader verkennen; verken mogelijke versterkingsvormen kennisuitwisseling (voorbeelden zijn - inzetten van onderhoudsmedewerkers (incl. derden) met “training Natuurbescherming binnen de Omgevingswet niveau 2” of - een jaarlijkse of halfjaarlijkse praktijkdag met best practices op de agenda in combinatie met kennisuitwisseling van derden.
	4b	Bundel praktijkvoorbeelden, afwegingen en werkwijzen in een gezamenlijke praktijkhandreiking om kennis te borgen, de uitvoering eenduidiger te maken en afhankelijkheid van individuen te verkleinen.	In uitvoering; wordt meegenomen in bovenstaande training
Aanbeveling 5: Ontwikkel gerichte monitoring en evaluatie op dierenwelzijn	**5**	Het DB heeft voor de aanbevelingen onder 5 de volgende afweging en keuze gemaakt. Binnen het rekenkamerrapport wordt de nadruk gelegd op “vast leggen op papier” en in “protocolleren” . Binnen Aa en Maas zijn we nog volop bezig om in de praktijk “uit te vinden” hoe we het beste om kunnen gaan met alle aspecten van dierenwelzijn en hoe we deze aspecten het beste kunnen borgen binnen onze werkwijzen. In dat proces leren we nog iedere dag en het gebeurt ook nog bijna iedere week dat we stuiten op aspecten van dierenwelzijn die ook hun effecten hebben op andere beleidsterreinen en werkzaamheden van ons werk. We moeten dan een afweging maken waarvan we vaak nog niet alle gevolgen overzien. Dit iteratieve proces hoort bij een lerende organisatie en de resultaten van dit proces kunnen uiteindelijk landen in werkwijzen, beleid en mogelijk protocollen. Op dit moment zijn we nog niet ver genoeg om de door de rekenkamer gedane aanbevelingen over te kunnen nemen waardoor we op dit moment in de tijd komen tot het oordeel “niet opvolgen”.	
	5a	Richt een expliciete systematiek voor monitoring en evaluatie van dierenwelzijn in, aanvullend op of geïntegreerd in bestaande ecologische monitoring.	In uitvoering; gewerkt wordt aan doorontwikkeling systematiek voor monitoring en evaluatie van natuurlijke structuren zoals NVO’s / EVZ’s waarbij ecologie en biodiversiteit wordt meegenomen. Dierenwelzijn loopt hier (impliciet) in mee.
	5b	Definieer indicatoren en evaluatiemomenten en maak de effecten van maatregelen en de inzet van middelen inzichtelijk.	In uitvoering, wordt al gedaan; zie hiervoor
	5c	Betrek maatschappelijke organisaties, vrijwilligers en andere externe partijen bij dataverzameling en praktijkkennis om beleid, uitvoering en draagvlak te versterken.	In uitvoering; wordt veelvuldig gedaan, voldoende data beschikbaar

1/2 Over het onderzoek en dierenwelzijn bij Waterschap Aa en Maas

Definitie van dierenwelzijn

Dierenwelzijn is de mate waarin dieren worden beschermd tegen onnodig lijden en in staat zijn gezond, veilig en op een natuurlijke manier te functioneren in hun leefomgeving.

Daarbij gaat het zowel om het voorkomen van directe schade en verstoring als om de kwaliteit van hun leefomgeving.

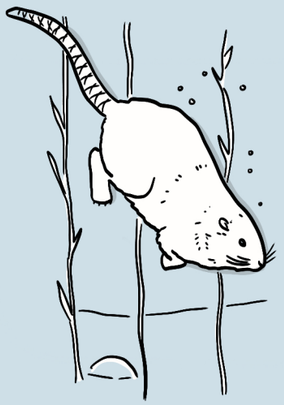

Het onderzoek

Het onderzoek keek naar:

- Beleid en uitvoering
- Organisatie en middelen
- Monitoring en evaluatie
- Vergelijking met andere waterschappen

Daarbij is getoetst op:

- Doeltreffendheid
- Doelmatigheid
- Rechtmatigheid

Het onderzoek bestond uit:

- 16 onderzoeksvragen
- 22 geïnterviewden
- Documentanalyse en interviews

De focus lag op in het wild levende dieren waarvoor beheer, bescherming of bestrijding relevant is binnen het waterschap.

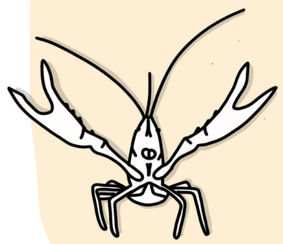
Uitkomsten van het onderzoek

Dierenwelzijn in beleid

- Dierenwelzijn is geen eenduidig en expliciet beleidsdoel, maar komt vooral terug binnen thema's als ecologie, biodiversiteit en waterbeheer
- Het onderwerp is nog niet goed bestuurlijk verankerd
- Ambtelijke verantwoordelijkheid is niet expliciet belegd

Dierenwelzijn in de uitvoering

- Onderdeel van het dagelijkse werk
- Werkt met protocollen en ecologische afwegingen
- Eigen verantwoordelijkheid bij uitvoerders
- Onderling overleg en delen van goede voorbeelden
- Niet altijd even zichtbaar of controleerbaar

Een bredere benadering van dierenwelzijn

- Relatie tussen dierenwelzijn, biodiversiteit, populatiebeheer en ecosysteem verduidelijken
- Duidelijker afbakenen wat onder dierenwelzijn valt
- Effecten/consequenties van keuzes meenemen

Anouk Haverkamp

2/2 Conclusies en aanbevelingen

Dierenwelzijn is aanwezig in de dagelijkse praktijk, maar nog beperkt expliciet en structureel geborgd in beleid, werkprocessen, monitoring en sturing

Conclusies

1. Dierenwelzijn is vooral impliciet aanwezig
Dierenwelzijn komt vooral terug via thema's als ecologie, biodiversiteit en waterbeheer. In de praktijk wordt er rekening mee gehouden; bestuurlijke verankering is nog beperkt.

2. Dierenwelzijn is deels afhankelijk van individuen
Door het ontbreken van eenduidige beleids- en toetsingskaders hangt de toepassing mede af van hoe medewerkers en uitvoerders dierenwelzijn interpreteren en meewegen

3. De praktijk vraagt om maatwerkbeslissingen
Werkzaamheden zijn sterk contextafhankelijk. Dat biedt ruimte voor praktische afwegingen, maar beperkt de uniformiteit en voorspelbaarheid van de uitvoering

4. Waterveiligheid staat voorop in de afweging van belangen
Bij botsende belangen heeft waterveiligheid prioriteit. Dierenwelzijn wordt doorgaans als afgeleide of randvoorwaarde meegewogen en is zelden leidend.

5. Monitoring en evaluatie zijn beperkt
Dierenwelzijnsmaatregelen worden niet structureel gemonitord of geëvalueerd. Gegevens over soorten en meldingen worden wel bijgehouden.

6. De huidige benadering van dierenwelzijn is smal en onvoldoende systeemgericht
De aandacht ligt vooral bij bepaalde diergroepen en wettelijke verplichtingen. Er liggen kansen om dierenwelzijn breder te benaderen en ook proactief bij te dragen aan het welzijn van dieren binnen het gehele ecosysteem van het Waterschap.

Vergelijking met andere Waterschappen
Dierenwelzijn is ook bij andere waterschappen vaak verweven met ecologie en biodiversiteit. Voor Aa en Maas liggen kansen om, mede geïnspireerd door waterschappen met een explicietere aanpak, verdere stappen te zetten in de verankering van dierenwelzijn.

Aanbevelingen

1. Werk gefaseerd toe naar verankering in beleid
Maak dierenwelzijn explicieter in beleid en uitvoering en ontwikkel de bestaande nota uiteindelijk tot een bestuurlijk vastgesteld beleidskader.

2. Maak dierenwelzijn onderdeel van werkprocessen
Neem dierenwelzijn systematisch mee in projecten, beheer, uitvoering en besluitvorming. Zorg dat het een herkenbaar onderdeel wordt van standaard werkprocessen, plannen en afwegingen.

3. Hanteer een bredere blik op het ecosysteem
Verbreed de aandacht naar het hele ecosysteem en de verschillende diergroepen die binnen het werkgebied een rol spelen.

4. Versterk kennisneming en leren in de praktijk
Borg praktijkkennis beter in de organisatie en stimuleer kennisuitwisseling tussen medewerkers, uitvoerders, andere waterschappen en externe deskundigen.

5. Ontwikkel monitoring en evaluatie
Ontwikkel een evaluatiesystematiek waarmee zichtbaar wordt wat maatregelen betekenen voor dierenwelzijn en hoe ervaringen gebruikt kunnen worden om beleid en uitvoering te verbeteren.

Het Waterschap handelt op basis van het onderzoek binnen de geldende nationale en Europese wet- en regelgeving.
Het onderzoek omvatte geen volledige juridische conformiteitstoets

Anouk Haverkamp

Rekenkamer Waterschap Aa en Maas

NAWOORD REKENKAMERRAPPORT DIERENWELZIJN

De Rekenkamer Aa en Maas is verheugd te constateren dat het DB met ons van mening is dat de aandacht voor dierenwelzijn voor verbetering vatbaar is. Het DB ziet de aanbevelingen als bruikbaar om de interne zichtbaarheid en bestuurlijke bespreekbaarheid van het onderwerp verder te versterken. Tegelijkertijd geeft het DB ook aan dat het de aanbevelingen *waar nodig* zal benutten. De Rekenkamer denkt dat dit meer is, dan wat het DB aangeeft. We lichten dat hieronder toe.

De Rekenkamer gaat het daarnaast om verbetering van de *uitvoeringspraktijk*, niet alleen interne zichtbaarheid en bestuurlijke bespreekbaarheid.

De Rekenkamer wenst niet de reacties op alle aanbevelingen individueel langs te lopen. Wij wijzen uw AB twee punten:

1) **Aantoonbaarheid van bestaande werkwijze is niet duidelijk**:
   Het DB geeft aan "*Waar een aanbeveling al aantoonbaar in de bestaande werkwijze is opgenomen, is aanvullende opvolging overbodig: het wordt al gedaan*".
   De Rekenkamer is van oordeel dat **veel aanbevelingen niet aantoonbaar in de bestaande werkwijzen zijn opgenomen**.

   Ter illustratie aanbeveling 1b die luidt "*Bespreek de uitvoerbaarheid met aannemers en andere externe uitvoerders en stel kaders zo nodig bij*": de aantoonbaarheid hiervan is minder duidelijk of leidt niet tot het gewenste resultaat. Er wordt door het DB als reactie aangegeven "*wordt al gedaan via georganiseerde bijeenkomsten bij maaistart aan elk begin van het maaiseizoen"* en *"Aanvullend daarop zullen we tijdens aanbestedingen meer aandacht gaan besteden aan Dierenwelzijn*".
   Wij constateren in ons rapport echter dat aannemers en bedrijven nog niet zo blij zijn met de staande praktijk, zo blijkt uit ons rapport (p. 50): "…. bedrijven voelen zich soms onvoldoende ondersteund bij het maken van ecologische afwegingen en dat de verantwoordelijkheid eenzijdig bij hen kan komen te liggen: *"De aannemer is vaak de sjaak als er iets misgaat".*
   Dat lijkt de Rekenkamer een goede reden met elkaar nog eens in gesprek te gaan expliciet over die kaders en over hetgeen ze aangeven. De georganiseerde bijeenkomsten om het tijdens aanbestedingen meer aandacht gaan besteden volstaan niet, daarom de aanbeveling.

   Deze bril van kijken geldt voor meer aanbevelingen.

   Bijvoorbeeld bij aanbeveling 2f ("*Wijs naast de bestuurlijk eigenaar een ambtelijk*

Bezoekadres
Pettelaarpark 70
5216 PP 's-Hertogenbosch

Postadres
Postbus 5049
5201 GA 's-Hertogenbosch

T 088 178 80 00
info@aaenmaas.nl
www.aaenmaas.nl

*eindverantwoordelijke aan voor coördinatie en borging, terwijl dierenwelzijn onderdeel blijft van reguliere werkzaam*heden") is de reactie: "*In uitvoering, wordt al gedaan; juist het gedeelde eigenaarschap vormt kracht van huidige praktijkgerichte aanpak*".
Het DB geeft aan in de reflectie binnen Aa en Maas nog volop bezig te zijn om in de praktijk "uit te vinden hoe we het beste om kunnen gaan met alle aspecten van dierenwelzijn en hoe we deze aspecten het beste kunnen borgen binnen onze werkwijzen".
Daarnaast valt uit pagina 34 van het rapport op te maken dat dit gedeelde eigenaarschap er nog niet toe heeft geleid dat er voldoende coördinatie en borging is:

> "Tegelijkertijd blijkt uit de interviews dat het instrumentarium nog niet volledig is gestandaardiseerd. […] Ook ontbreekt volgens meerdere respondenten een uniforme set checklists of toetsingskaders die systematisch in alle projecten wordt toegepast. In de praktijk wordt daarom vaak gewerkt met een combinatie van protocollen, richtlijnen en professionele afwegingen. Overlegmomenten en expertise van ecologen spelen hierbij een belangrijke rol. Het beleid kan dan wel sturing bieden, maar in de praktijk kijkt een medewerker zelf naar wat er precies speelt. Dit wijst erop dat de toepassing van protocollen en controles deels situationeel is en afhankelijk van de context en betrokken medewerkers".

Ook op andere plekken blijkt een vorm van borging en coördinatie bij één dedicated medewerker, meerwaarde te bieden.

Anders gezegd: in dit geval blijft de Rekenkamer nadrukkelijk aanbevelen: wijs een ambtelijk eindverantwoordelijke aan voor coördinatie en borging van dierenwelzijn.

Het niet aantoonbaar zijn, geldt dus voor meer aanbevelingen waarbij de reactie is "in uitvoering" en/of "wordt al gedaan".

2) **Mate van oppakken van de aanbeveling is weinig SMART/niet navolgbaar**:
Daarnaast is weinig SMART of **niet navolgbaar voor u als AB-lid wanneer en hoe welke in uitvoering zijnde aanbeveling wordt uitgevoerd**.
Zie bijvoorbeeld de reactie bij 5a: "*gewerkt wordt aan doorontwikkeling systematiek voor monitoring en evaluatie van natuurlijke structuren zoals NVO's / EVZ's waarbij ecologie en biodiversiteit wordt meegenomen. Dierenwelzijn loopt hier (impliciet) in mee*".
Voor u als AB is niet duidelijk hoe die systematiek voor monitoring en evaluatie er nu uitziet en wanneer die klaar is. Wanneer kunt u zich als AB-lid tevreden voelen over de mate van uitvoering?

Bezoekadres
Pettelaarpark 70
5216 PP 's-Hertogenbosch

Postadres
Postbus 5049
5201 GA 's-Hertogenbosch

T 088 178 80 00
info@aaenmaas.nl
www.aaenmaas.nl

Hoe verder:

Wij adviseren binnen de fracties de reacties van het DB kritisch te leggen naast de constateringen die in het rapport zijn gedaan en waarop een aanbeveling is gebaseerd. U kunt al bijsturen in de functionele commissie en in de besluitvorming in het AB.

Daarnaast: het DB gaat deze bestuursperiode nog aan de slag om aan te geven welke verbetermaatregelen worden uitgevoerd en stelt daarbij prioriteiten, planning, verantwoordelijkheden en eventuele benodigde middelen vast. Wij adviseren u die verbeteragenda op de tafel *van het AB* te laten leggen, zodat u kunt controleren of ook daadwerkelijk alle aanbevelingen zijn opgepakt, of gemotiveerd (en beter onderbouwd dan nu) hiervan wordt afgeweken.

Namens de Rekenkamer Aa en Maas,

drs. G.T. Schermers,
Voorzitter

Bezoekadres
Pettelaarpark 70
5216 PP 's-Hertogenbosch

Postadres
Postbus 5049
5201 GA 's-Hertogenbosch

T 088 178 80 00
info@aaenmaas.nl
www.aaenmaas.nl

Waterschap Aa en Maas Waterschap Aa en Maas

AB-BESLUIT

ONDERWERP: Rapport rekenkameronderzoek over Dierenwelzijnsbeleid
AGENDAPUNT:
BESLUITNUMMER: 9 oktober 2026 /

Het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas;

gelezen het onderzoeksrapport van de Rekenkamer waterschap Aa en Maas over 'Dierenwelzijnsbeleid' (hierna te noemen: onderzoeksrapport) d.d. 30 juni 2026;

gelezen de aanbevelingen die zijn opgenomen in het onderzoeksrapport;

gelezen het (pré) advies van het Dagelijks Bestuur op de aanbevelingen van de Rekenkamer;

gelet op het advies van de commissie Watersysteem en Waterveiligheid van 17 september 2026;

B E S L U I T:

1. Kennis te nemen van het onderzoeksrapport van de Rekenkamer van waterschap Aa en Maas over 'Dierenwelzijnsbeleid'.
2. Aanbeveling 1a om dierenwelzijn explicieter in beleid en uitvoering te verankeren en de bestaande richtlijnen, gedragscode en werkprotocollen eenduidig toe te passen niet over te nemen.
3. Aanbeveling 1b om de uitvoerbaarheid met aannemers en andere externe uitvoerders te bespreken en de kaders zo nodig bij te stellen over te nemen door in de aanbestedingen meer aandacht te gaan besteden aan dierenwelzijn.
4. Aanbeveling 1c om de definitie, uitgangspunten en afweging van dierenwelzijn vast te leggen ten opzichte van waterveiligheid, ecologie en waterbeheer over te nemen.
5. Aanbeveling 1d om aan het einde van de bestuursperiode de consistentie en toetsbaarheid van de werkwijze te evalueren en de nota door te ontwikkelen tot een bestuurlijk vast te stellen beleidskader over te nemen door de consistentie en toetsbaarheid van de werkwijze te evalueren na een nader af te spreken periode.
6. Aanbeveling 1e om het beleidskader te verankeren in relevante beleidsdocumenten, aanbestedingen, contracten, werkprotocollen, monitoring en financiële sturing niet over te nemen.
7. Aanbeveling 2a om systematisch vooraf de effecten van werkzaamheden en projecten op dierenwelzijn te toetsen, in samenhang met ecologie, biodiversiteit en soortenbescherming niet over te nemen.
8. Aanbeveling 2b om dierenwelzijn standaard op te nemen in stappenplannen, projectplannen, ontwerpkeuzes, uitvoering en monitoring met het oog op proactieve verbetering niet over te nemen.
9. Aanbeveling 2c om afwegingen tussen waterveiligheid en dierenwelzijn transparant en navolgbaar vast te leggen en te onderbouwen wanneer dierenwelzijn ondergeschikt is over te nemen door eerst een verkenning te doen.
10. Aanbeveling 2d om bij inrichting, onderhoud en beheer zowel het voorkomen van negatieve effecten als het actief versterken van leefomstandigheden te toetsen niet over te nemen.
11. Aanbeveling 2e om te monitoren of aannemers en externe uitvoerders de geldende protocollen naleven over te nemen, door protocolnaleving steekproefsgewijs mee te laten lopen in werkplekinspecties, contractbesprekingen en evaluaties.

12. Aanbeveling 2f om naast de bestuurlijk eigenaar een ambtelijk eindverantwoordelijke aan te wijzen voor coördinatie en borging, terwijl dierenwelzijn onderdeel blijft van reguliere werkzaamheden niet over te nemen.
13. Aanbeveling 3a om de focus te verbreden van vooral schadeveroorzakende zoogdieren en vissen naar alle organismen die onderdeel zijn van het ecosysteem niet over te nemen.
14. Aanbeveling 3b om voorbeelden te benutten van koplopers en werk met andere en aangrenzende waterschappen samen aan beleid, kennisdeling en innovatie over te nemen door eerst een nadere verkenning te doen.
15. Aanbeveling 4a om te investeren in praktijkgerichte trainingen en kennisuitwisseling tussen medewerkers, uitvoerders, andere waterschappen en externe partners over te nemen door eerst een nadere verkenning te doen naar mogelijke versterkingsvormen van kennisuitwisseling.
16. Aanbeveling 4b om praktijkvoorbeelden, afwegingen en werkwijzen in een gezamenlijke praktijkhandreiking te bundelen om kennis te borgen, de uitvoering eenduidiger te maken en afhankelijkheid van individuen te verkleinen over te nemen door eerst een nadere verkenning te doen naar mogelijke versterkingsvormen van kennisuitwisseling
17. Aanbeveling 5a om een expliciete systematiek in te richten voor monitoring en evaluatie van dierenwelzijn, aanvullend op of geïntegreerd in bestaande ecologisch monitoring niet over te nemen.
18. Aanbeveling 5b om indicatoren en evaluatiemomenten te definiëren en de effecten van maatregelen en de inzet van middelen inzichtelijk te maken niet over te nemen.
19. Aanbeveling 5c om de maatschappelijke organisaties, vrijwilligers en andere externe partijen te betrekken bij dataverzameling en praktijkkennis om beleid, uitvoering en draagvlak te versterken niet over te nemen.

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van 9 oktober 2026,

De secretaris, de dijkgraaf,

Peter Verlaan Mario Jacobs

Commissieadvies	
Datum vergadering:	**Watersysteem en Waterveiligheid d.d. 17 september 2026**
Agendapunt:	**4.5 Voorstel van de Rekenkamer: Onderzoek Rekenkamer naar dierenwelzijn bij Aa en Maas**
Advies:	*De commissie adviseert de genoemde aanbevelingen van de rekenkamer, mede gelet op de (pre)adviezen van het Dagelijks Bestuur, niet (in zijn geheel) over te nemen.* *Het agendapunt als **bespreekstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.*
	Aanbeveling 1 Werk gefaseerd toe naar vastgesteld en breed verankerd beleid ten aanzien van dierenwelzijn en: a. veranker dierenwelzijn explicieter in beleid en uitvoering en pas bestaande richtlijnen, gedragscodes en werkprotocollen eenduidig toe. b. bespreek de uitvoerbaarheid met aannemers en andere externe uitvoerders en stel kaders zo nodig bij. c. leg definitie, uitgangspunten en afweging van dierenwelzijn vast ten opzichte van waterveiligheid, ecologie en waterbeheer. d. evalueer aan het einde van de bestuursperiode de consistentie en toetsbaarheid van de werkwijze en ontwikkel de nota door tot een bestuurlijk vast te stellen beleidskader e. veranker het beleidskader in relevante beleidsdocumenten, aanbestedingen, contracten, werkprotocollen, monitoring en financiële sturing. De commissie constateert dat een nota dierenwelzijn in ontwikkeling is, waarin ook de definities, uitgangspunten en afwegingen van dierenwelzijn worden vastgelegd. Ook zal in de nota een evaluatiemoment worden opgenomen, waarbij deze niet aan het eind van de bestuursperiode, maar op een nader af te spreken periode volgt. Daarnaast constateert de commissie dat uitvoeringskaders al zijn verankerd in bestekken en dat het dagelijks bestuur aanvullend daarop meer aandacht gaat besteden aan dierenwelzijn in aanbestedingen. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 1a **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 1b **over te nemen** door in de aanbestedingen meer aandacht te gaan besteden aan dierenwelzijn. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 1c **over te nemen** door definitie en uitgangspunten mee te nemen in de nota dierenwelzijn. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 1d **over te nemen** door de consistentie en toetsbaarheid van de werkwijze te evalueren na een nader af te spreken periode. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 1e **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is. Aanbeveling 2 Borg dierenwelzijn structureel in interne werkprocessen en uitvoering in het veld en: a. toets vooraf systematisch de effecten van werkzaamheden en projecten op dierenwelzijn, in samenhang met ecologie, biodiversiteit en soortenbescherming. b. neem dierenwelzijn standaard op in stappenplannen, projectplannen, ontwerpkeuzes, uitvoering en monitoring ook met het oog op proactieve verbetering. c. leg afwegingen tussen waterveiligheid en dierenwelzijn transparant en navolgbaar vast en onderbouw wanneer dierenwelzijn ondergeschikt is. d. toets bij inrichting, onderhoud en beheer zowel het voorkomen van negatieve effecten als het actief versterken van leefomstandigheden; betrek ook werkzaamheden van externe uitvoerders. e. monitor of aannemers en externe uitvoerders de geldende protocollen naleven. f. wijs naast de bestuurlijk eigenaar een ambtelijk eindverantwoordelijke aan voor coördinatie en borging, terwijl dierenwelzijn onderdeel blijft van reguliere werkzaamheden. De commissie dat de organisatie in haar werkprocessen al systematisch de effecten van werkzaamheden/projecten (inrichting, onderhoud en beheer) op dierenwelzijn vooraf toetst.

Waterschap Aa en Maas

Voorts constateert de commissie dat het dagelijks bestuur het vastleggen van de afweging tussen waterveiligheid en dierenwelzijn nader zal verkennen en dat het dagelijks bestuur de protocolnaleving door aannemers/externe uitvoerders steekproefsgewijs mee zal laten lopen in werkplekinspecties, contractbesprekingen en evaluaties.

De commissie adviseert het AB om aanbeveling 2a **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is.
De commissie adviseert het AB om aanbeveling 2b **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is.
De commissie adviseert het AB om aanbeveling 2c **over te nemen** door eerst een verkenning te doen.
De commissie adviseert het AB om aanbeveling 2d **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is.
De commissie adviseert het AB om aanbeveling 2e **over te nemen**, door protocolnaleving steekproefsgewijs mee te laten lopen in werkplekinspecties, contractbesprekingen en evaluaties.
De commissie adviseert het AB om aanbeveling 2f **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is.

Aanbeveling 3
Hanteer een bredere benadering voor dierenwelzijn en:
a. verbreed de focus van vooral schadeveroorzakende zoogdieren en vissen naar alle organismen die onderdeel zijn van het ecosysteem.
b. benut voorbeelden van koplopers en werk met andere en aangrenzende waterschappen samen aan beleid, kennisdeling en innovaties.

De commissie constateert dat de focus naar alle organismen die onderdeel zijn van het ecosysteem inmiddels al wordt toegepast en dat een verkenning zal plaatsvinden naar bruikbare voorbeelden via bestaande waterschapsnetwerken.
De commissie adviseert het AB om aanbeveling 3a **niet over te nemen**, omdat dit al wordt toegepast.
De commissie adviseert het AB om aanbeveling 3b **over nemen**, door eerst een nadere verkenning te doen.

Aanbeveling 4
Versterk kennisdeling en professionalisering rond dierenwelzijn en:
a. investeer in praktijkgerichte trainingen en kennisuitwisseling tussen medewerkers, uitvoerders, andere waterschappen en externe partners.
b. bundel praktijkvoorbeelden, afwegingen en werkwijzen in een gezamenlijke praktijkhandreiking om kennis te borgen, de uitvoering eenduidiger te maken en afhankelijkheid van individuen te verkleinen.

De commissie constateert dat het dagelijks bestuur een nadere verkenning gaat doen naar mogelijke versterkingsvormen van kennisuitwisseling door middel van een training of praktijkdag.
De commissie adviseert het AB om de aanbevelingen 4a en 4b **over te nemen**, door eerst een nadere verkenning te doen naar mogelijke versterkingsvormen van kennisuitwisseling.

Aanbeveling 5
Ontwikkel gerichte monitoring en evaluatie op dierenwelzijn en:
a. Richt een expliciete systematiek voor monitoring en evaluatie van dierenwelzijn in, aanvullend op of geïntegreerd in bestaande ecologisch monitoring.
b. Definieer indicatoren en evaluatiemomenten en maak de effecten van maatregelen en de inzet van middelen inzichtelijk.
c. Betrek maatschappelijke organisaties, vrijwilligers en andere externe partijen bij dataverzameling en praktijkkennis om beleid, uitvoering en draagvlak te versterken.

De commissie constateert dat waterschap Aa en Maas volop bezig is om in de praktijk uit te vinden hoe ze het beste om kan gaan met alle aspecten van dierenwelzijn en hoe dit het beste kan worden geborgd binnen de bestaande werkwijzen. In dat proces leert men nog iedere dag en ze stuit daarbij op aspecten van dierenwelzijn die ook hun effecten hebben op andere beleidsterreinen en werkzaamheden van het waterschapswerk. Er moeten dan afwegingen worden gemaakt waarvan

	nog niet alle gevolgen kunnen worden overzien. Dit iteratieve proces hoort bij een lerende organisatie en de resultaten van dit proces kunnen uiteindelijk terecht komen in werkwijzen, beleid en mogelijk protocollen. De commissie leest voorts dat het reeds gewerkt wordt aan een doorontwikkelingssystematiek voor monitoring en evaluatie van natuurlijke structuren zoals Natuurvriendelijke Oevers en Ecologische Verbindingszones alsmede dat reeds aan dataverzameling wordt gedaan. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 5a **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 5b **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is. De commissie adviseert het AB om aanbeveling 5c **niet over te nemen**, omdat dit al in uitvoering is.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3395
Extern Zaak ID	0654688030
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	4.2.D
Titel	EKC-Strategie 2026 - 2035
Organisatieonderdeel	Advies Waterketen
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Zoeten, S. de

Bijlagen
Adviesnota en besluit AB
TOEGEVOEGD: Advies commissie WD 17 september 2026_4.2 EKC-Strategie 2026 - 2035
Bijlage 1: EKC-strategie 2026-2035

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissie Waterketen en Duurzaamheid	17 september 2026
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

De EKC-Strategie 2026-2035 waterschap Aa en Maas vast te stellen.

Zaaknummer: 688030
Documentnummer: 811158

ADVIESNOTA EN BESLUIT VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 9 OKTOBER 2026

VOORSTEL

De EKC-Strategie 2026-2035 waterschap Aa en Maas vast te stellen

---

PROBLEEMSTELLING

Het klimaat verandert. De gevolgen hiervan merkt het waterschap dagelijks in zijn werk. Daarom is verduurzaming belangrijk en zijn er door het algemeen bestuur in de afgelopen jaren (vergadering van 17 november 2017 respectievelijk 9 april 2021) ambitieuze doelstellingen vastgesteld op het gebied van energie, klimaat en circulariteit (EKC). Deze sluiten aan bij de sectorale afspraken uit het Klimaatakkoord van 2019. Om deze doelstellingen te behalen stelde het algemeen bestuur in 2021 de Routekaart 'Naar een energie- en klimaatneutraal en circulair Aa en Maas in 2050' vast.

Tot nu toe is er met de uitvoering van de Routekaart al veel bereikt. Zo is het waterschap anno 2025 93% energieneutraal, bereikt door: energiebesparende maatregelen, het realiseren van zonnevelden op waterschaps-assets en de productie van biogas. Ook op het gebied van klimaatneutraliteit zijn forse stappen gezet, waardoor de emissie van broeikasgassen (CO_2-equivalenten), ten opzichte van het referentiejaar 1990, met 75% afnam. Dit door de inkoop van elektriciteit te vergroenen, vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen (dijkversterkingsprojecten en onderhoud watersysteem) en optimalisaties in het zuiveringsproces. Op het gebied van circulariteit kreeg het gebruik van secundaire grondstoffen (hergebruik grond/ klei bij HWBP en hergebruik van materialen en installaties) en productie van (secundaire) grondstoffen via de Energie- en Grondstoffenfabriek (EFGF) meer aandacht. Er is een begin gemaakt om de Milieukostenindicator (MKI) toe te passen bij het ontwerpen, bouwen en onderhouden van assets. MKI drukt de totale milieubelasting van een product of project uit in één geldbedrag over de gehele levenscyclus.

Het 'laaghangend fruit is geplukt', maar de genomen maatregelen blijken onvoldoende om de afgesproken ambities in te vullen. De restopgave vraagt (nieuwe) complexe en meer inspannings-intensieve maatregelen met grotere impact. Daarbij is de situatie, ten opzichte van 2021, veranderd. Als gevolg van onder meer netcongestie, stringentere wet- en regelgeving, geopolitieke verhoudingen en de weerbaarheid van het waterschap, moeten (nieuwe) strategische keuzes gemaakt worden, alvorens de uitvoering verder vormgegeven kan worden. Hiertoe is de EKC-strategie opgesteld. Het is een compacte strategie. De doelen staan vast, de precieze maatregelen niet. Deze worden, al lerende, vormgegeven aan de hand van bestuurlijke afwegingen over investeringen waarvan de maatschappelijke impact het grootst is. Hierdoor kan zo goed mogelijk ingespeeld worden op de steeds weer veranderende omstandigheden. Zo werken we toe naar onze ambitie van een energie- en klimaatneutraal en circulair waterschap in 2050.

De vaststelling van de EKC-Strategie houdt kort samengevat in dat:
- de ambitie energie- en klimaatneutraliteit en circulariteit (her)bevestigd wordt;
- de strategische keuzes voor de uitwerking van de EKC-strategie vastgelegd worden;
- focus komt te liggen op oplossingen die maximaal bijdragen aan energieneutraliteit, waarbij kansrijke samenwerking op voorhand niet uitgesloten wordt;
- ingezet wordt op het voorkomen van broeikasgasemissie alvorens ons te richten op reductie, waarna ingezet wordt op compensatie. We starten met de aanpak van waterschap typische broeikasgasemissies;
- als basis voor circulariteit grond- en hulpstoffen in beeld worden gebracht;
- we inzetten op terugwinning en (intern) hergebruik van grond- en hulpstoffen. Hierbij onderzoeken we nieuwe technieken;
- Bij investeringen werken we een traditioneel en een duurzaam alternatief uit zodat bestuurlijk gestuurd kan worden op ambitie, meerkosten en maatschappelijke impact.

BEOOGD EFFECT

Het vaststellen van de strategie voor de wijze waarop de duurzaamheidsambities van het waterschap op het gebied van energie- en klimaatneutraliteit en circulariteit (richting 2050, met als tussendoel 2035) ingevuld worden.

ARGUMENTEN

1. De strategie helpt te prioriteren en keuzes te maken in een (steeds) veranderende context.
Sinds 2021 zijn de omstandigheden gewijzigd (o.a. netcongestie, strengere wet- en regelgeving en geopolitieke ontwikkelingen). Door de EKC-strategie vast te stellen wordt richting gegeven aan de benodigde prioriteiten en afwegingen, zodat het vervolg (de uitvoering) realistisch, uitvoerbaar en bestuurlijk navolgbaar kan worden opgepakt.

2. Vaststelling van de strategie borgt samenhang en sturing, waterschapsbreed.
De EKC-opgave raakt meerdere programma's en assets (bedrijfsvoering, projecten, inkoop, beheer en onderhoud). Door de strategie vast te stellen worden gezamenlijke uitgangspunten en rollen helder, waardoor keuzes consistent toepassing krijgen en voortgang bestuurlijk kan worden gemonitord.

3. Het algemeen bestuur houdt regie op keuzes met financiële en/of maatschappelijke impact.
De strategie is richtinggevend, maar geeft geen automatische goedkeuring voor investeringen. Keuzes die een (significante) bijdrage leveren aan onze doelstellingen worden separaat aan het algemeen bestuur voorgelegd met inzicht in varianten (traditioneel of duurzaam), kosten, effecten, risico's en (maatschappelijke) opbrengsten.

4. De strategie vormt input voor het op te stellen Waterbeheerplan 2028-2033.
We zijn gestart met het opstellen van het Waterbeheerplan 2028-2033 (WBP). De keuzes die met onderhavig besluit gemaakt worden vormen input voor het WBP met betrekking tot de hierin op te nemen doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en hoe we deze denken te bereiken.

5. De strategie vormt een noodzakelijke basis voor uitvoeringsplannen en -projecten.
Uitvoeringsplannen en -projecten vragen om heldere kaders over ambitie, fasering en de wijze waarop met risico's en randvoorwaarden wordt omgegaan. Met de EKC-strategie als vastgesteld vertrekpunt kan de uitwerking concreet worden vormgegeven en ter besluitvorming worden aangeboden.

6. De strategie kwam tot stand via het BOB-traject.
Het traject van de EKC-strategie is doorlopen via het traject Beeldvorming-Oordeelsvorming-Besluitvorming. Oordeelsvormend heeft de commissie Waterketen en Duurzaamheid in haar vergadering van 19 maart 2026 input geleverd. Deze is meegewogen in onderhavige strategie.

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

1. Kans op vertraging behalen ambitie.
Sinds de start van de invulling van onze ambities op gebied van EKC zijn veel projecten uitgevoerd. Daarmee zijn de doelen nog niet bereikt. Onder meer als gevolg van netcongestie, maar ook als gevolg van afhankelijkheid van derden, staat het behalen van de doelstellingen (met name op de korte termijn) fors onder druk. Het invullen van de resterende opgave vraagt dus extra (financiële) inzet. Hierdoor ontstaat het risico dat ambities niet exact binnen de afgesproken termijn gehaald worden.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

De uitvoering van de EKC-strategie heeft financiële consequenties. Verduurzaming vraagt om substantiële extra investeringen en hogere exploitatiekosten ten opzichte van de huidige praktijk. In de strategie is, voor de korte termijn, een eerste inschatting gegeven van deze kosten. In uitvoeringsplannen en -projecten worden de kosten nader gepreciseerd en bij het daadwerkelijke ontwerp en uitvoer gespecificeerd. Op basis van de strategie (zie bijlage 4 van de strategie) verwachten we de komende 5 jaar u een investeringsvolume van €30M - €90M voor energie en €25M – 35M voor klimaat te vragen. Dit is exclusief de meerkosten voor duurzaam opdrachtgeverschap. Ingeschat wordt dat dit laatste in 5 jaar oploopt van 0% tot 10% van de projectkosten, afhankelijk van de bestuurlijke keuzes. Deze meerkosten zijn nog niet opgenomen in het projectenboek of de huidige begroting. Wel sorteerden we in de voorjaarsnota 2026 (addendum) voor op de stijgende kosten als gevolg van onderhavige strategie. Hiermee kunnen voorbereidingen getroffen worden voor het treffen van de extra benodigde maatregelen.

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

De strategie legt op hoofdlijnen de keuzes vast op welke wijze we aan de ambities, op het gebied van energie- en klimaatneutraliteit en circulariteit, gaan voldoen. Daarmee zetten we in op een waterschap dat in 2030 100% haar eigen energie duurzaam opwekt, 49% minder broeikasgassen uitstoot t.o.v. 1990 en 50% minder primaire grondstoffen gebruikt t.o.v. 2016. In 2050 is het waterschap volledig energieneutraal, klimaatneutraal en circulair.

UITVOERING/VERVOLG

Na vaststellen van de strategie wordt deze vertaald in uitvoeringsplannen en- projecten. Zoals in de strategie opgenomen worden, waar van toepassing, uitvoeringsvarianten in beeld gebracht en voorgelegd aan uw bestuur.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Na vaststelling van de strategie wordt deze op de website van ons waterschap gepubliceerd. Omdat de strategie gericht is op de interne bedrijfsvoering en uitvoering geeft aan wettelijke verplichtingen (voortvloeiend uit het Klimaatakkoord) wordt er geen inspraakprocedure gevolgd.

BIJLAGEN

1. EKC-Strategie 2026 – 2035 waterschap Aa en Maas

VERSIEDATUM

1 september 2026

AB-BESLUIT

Djuma zaaknummer: 688030
Djuma documentnummer: 811158

ONDERWERP:

EKC-Strategie 2026-2035 waterschap Aa en Maas

Het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas;
gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 1 september 2026;
gelet op het bepaalde in de Klimaatwet en het Klimaatakkoord, de Waterschapswet, de Omgevingswet en de regeling voor beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen;
gezien het advies van de commissie Waterketen en Duurzaamheid van 17 september 2026;

B E S L U I T :

De EKC-Strategie 2026-2035 waterschap Aa en Maas vast te stellen

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van 9 oktober 2026,

De secretaris,	De dijkgraaf,
Peter Verlaan	Mario Jacobs

Commissieadvies	
Datum vergadering:	**Waterketen en Duurzaamheid d.d. 17 september 2026**
Agendapunt:	**4.2 EKC-Strategie 2026 - 2035**
Advies:	*De commissie adviseert positief.* *Het agendapunt als **bespreekstuk** te agenderen voor de AB-vergadering van 9 oktober 2026.*
	De **fractie BBB** is benieuwd naar de stand van zaken omtrent de waterstoffabriek in Boxmeer. **Antwoord DB:** De wethouder van de gemeente Land van Cuijk heeft in een kennismakingsoverleg met onze portefeuillehouder aangegeven dat Boxmeer in beeld is als locatie voor zogenaamd 'diepe aanlanding' van op zee opgewekte elektriciteit. Hier wordt die elektriciteit in een converterstation omgezet van gelijkstroom naar wisselstroom. Gemeente LvC gaf daarbij aan dat een waterstoffabriek daarbij niet ondenkbaar is. Hiervoor is (erg) schoon water nodig wat wij vanuit onze RWZI zouden kunnen leveren. Portefeuillehouder De Zoeten heeft toegezegd om het AB op de hoogte te houden zodra er zich hieromtrent ontwikkelingen voor doen.

EKC-strategie 2026-2035

waterschap Aa en Maas

Samenvatting

Kernboodschap
Waterschap Aa en Maas kiest voor een toekomstbestendige ontwikkeling richting energieneutraliteit, klimaatneutraliteit en circulariteit. De ambities staan vast; de uitvoering gebeurt stapsgewijs, met bestuurlijke regie, ruimte voor innovatie en een zorgvuldige afweging van maatschappelijke waarde, risico's en kosten.

Klimaatverandering, grondstoffenschaarste, strengere wet- en regelgeving en geopolitieke onzekerheden raken direct de kerntaken van Waterschap Aa en Maas. Daarom kiest het waterschap voor een koers waarin energie, klimaat en circulariteit niet als afzonderlijke duurzaamheidsthema's worden beschouwd, maar als randvoorwaarden voor een toekomstbestendige en robuuste waterbeheerorganisatie.

Onze ambities

	2030	2035	2050
Energie	100% duurzame opwek van eigen energie	--	--
Klimaat	49% reductie broeikasgasuitstoot t.o.v. 1990	Klimaatneutraal (inspanningsverplichting)	Klimaatneutraal
Circulariteit	50% minder gebruik van primaire grondstoffen	--	Volledig circulair

Strategische keuzes
Energie
Waterschap Aa en Maas kiest voor maximale energieneutraliteit door efficiënt om te gaan met energie én **duurzame energie op te wekken**, bij voorkeur met **eigen installaties op of nabij eigen assets**. De opgewekte energie wordt primair ingezet voor de eigen bedrijfsvoering. Samenwerking met externe partijen blijft mogelijk wanneer dit aantoonbaar bijdraagt aan de doelstellingen. Energieneutraliteit draagt daarnaast bij aan het vergroten van weerbaarheid en het realiseren van energiehubs. Inmiddels is in 2025 ongeveer 93% energieneutraliteit bereikt.

Klimaat
In de route naar klimaatneutraliteit zit een duidelijke opbouw: **emissies inzichtelijk maken, voorkomen, reduceren en als laatste compenseren**. De focus ligt eerst op waterschapstypische emissies die meegenomen worden in de klimaatmonitor. Voor indirecte emissies uit inkoop wordt een gefaseerde aanpak gevolgd, zodat het bestuur expliciet kan sturen op kosten, effecten en uitvoerbaarheid. In 2024 bedroeg de reductie van broeikasgassen ten opzichte van 1990 ongeveer 74%.

Circulariteit
Circulariteit wordt **stapsgewijs geïntegreerd** in de reguliere bedrijfsvoering. Het **verminderen** van materiaal- en grondstoffengebruik is een logische eerste stap om te onderzoeken, daarna ligt de prioriteit bij hoogwaardig **hergebruik**, **terugwinning** van **grondstoffen** en **circulair ontwerpen**. Het waterschap gaat materiaalstromen beter registreren en gebruikt instrumenten zoals Sankey-diagrammen en de MilieuKostenIndicator (MKI) om keuzes inzichtelijk te maken. Bij relevante investeringen worden voortaan zowel een traditionele als een circulaire variant uitgewerkt, zodat het bestuur bewust kan **afwegen op kosten, milieu-impact en maatschappelijke waarde**.

Hoe voeren we de strategie uit?
Deze strategie legt **de richting vast, niet de projecten**. Er worden geen investeringskredieten of uitvoeringsmaatregelen

vastgesteld. Concrete projecten worden afzonderlijk onderzocht, getest en ter besluitvorming voorgelegd. Hierdoor blijft ruimte bestaan om in te spelen op technologische ontwikkelingen, maatschappelijke veranderingen en nieuwe inzichten.

Het algemeen bestuur behoudt daarbij de regie op keuzes met substantiële financiële of maatschappelijke impact. Voorstellen worden steeds beoordeeld op:

- bijdrage aan EKC-doelen;
- bijdrage aan de kerntaken;
- maatschappelijke waarde;
- financiële consequenties;
- uitvoerbaarheid;
- risico's en afhankelijkheden.

De strategie vraagt niet om instemming met concrete projecten, maar om **vaststelling van de strategische koers**. Hiermee bevestigt het bestuur de bestaande ambities en stelt het de uitgangspunten vast waarlangs toekomstige investeringen en projecten worden afgewogen. Elke substantiële investering blijft afzonderlijk aan het bestuur worden voorgelegd.

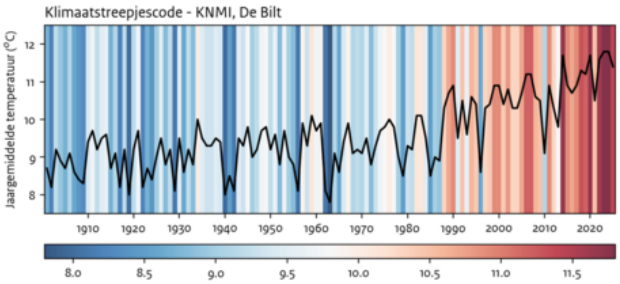
Inhoud

1. Inleiding....4
2. Onze doelen en strategische uitgangspunten....6
3. Strategische richting Energie....7
4. Strategische richting Klimaat....9
5. Strategische richting Circulariteit....11
6. Van strategie naar uitvoering....13
7. Tot slot....14
Bijlage I. Belangrijkste wettelijke kaders, beleidsafspraken en sectorambities....15
Bijlage II. Strategie EKC....17
Bijlage III. Definities....18
Bijlage IV. Inschatting korte termijn financiën....23

1. Inleiding

Aanleiding

De inmiddels welbekende klimaatstreepjescode van het KNMI toont het zonder ruis: elk jaar een tint roder. De KNMI'23-klimaatscenario's[1] bevestigen de trend: bij ongewijzigd beleid stevenen we af op serieuze opwarming, met drogere zomers en nattere winters voor Nederland. Extremen zijn inmiddels de norm, niet de uitzondering. Voor een waterschap is dat geen abstract gegeven, maar raakt het de kern van onze taken: veilig, voldoende en schoon water.

Figuur 1 - Klimaatstreepjescode van het KNMI

Vanuit onze maatschappelijke taak en positie in het regionale watersysteem, kan het Waterschap niet volstaan met alleen het beperken van negatieve effecten. De impact van klimaatverandering op onze kerntaken maakt het logisch én noodzakelijk om een voortrekkersrol te nemen in de energietransitie, klimaatneutraliteit en circulariteit.
We beschikken over de unieke mogelijkheden om duurzame energie op te wekken, grondstoffen terug te winnen en emissies terug te dringen. Naast duurzaamheid, dragen investeringen ook bij aan de robuustheid, leveringszekerheid en toekomstbestendigheid van onze eigen organisatie.

Relatie met bestaande kaders

Het klimaatakkoord van Parijs (2015) vormde het wereldwijde startschot om de opwarming van de aarde ruim onder 2°C te houden en te streven naar maximaal 1,5°C. De Europese Unie heeft deze ambitie vertaald naar de Europese Green Deal, met als doel een klimaatneutraal Europa in 2050. In Nederland is dit in 2019 vervolgens verankerd in de Klimaatwet en uitgewerkt in nationaal beleid, waarmee stapsgewijs wordt toegewerkt naar een klimaatneutrale samenleving.

De waterschappen hebben deze ambities omarmd en, onder andere in afstemming via de Unie van Waterschappen, opgenomen in hun beleid. Binnen ons waterschap, staat duurzaamheid centraal in onze missie en zijn de bestuurlijke afspraken hieromtrent vastgelegd in diverse beleidsstukken. Belangrijk hierbij zijn:

- het bestuursakkoord 'Zonder bodem en water geen later 2023-2027',
- het Waterbeheerprogramma 2022-2027,
- de Afvalwaterstrategie 2026-2036.
- de Routekaart 'Naar een klimaatneutraal en circulair Aa en Maas in 2050'

Primair is het waterschap natuurlijk gehouden aan de taken die hem zijn opgedragen in de Waterschapswet en Omgevingswet. Daarnaast geven nationale wetgeving en convenanten verplichtingen en kaders waarmee we rekening moeten houden in onze taakuitoefening[2], en daarmee bijdragen aan de duurzaamheidsambities.

Wat als we niets doen?

Niets doen is geen neutrale keuze. De wereld om ons heen verandert snel en heeft directe gevolgen voor de taken van het waterschap.

- **Onze kerntaken komen onder druk te staan.** Door klimaatverandering komen hevige neerslag, langdurige droogte en hogere temperaturen vaker voor. Hierdoor wordt het steeds uitdagender om te blijven zorgen voor schoon, voldoende en veilig water.

[1] KNMI - KNMI'23-klimaatscenario's
[2] Zie bijlage 1

- **Hogere financieringslasten.** Europese en nationale eisen op het gebied van klimaat, energie, circulariteit en afvalwaterzuivering worden de komende jaren verder aangescherpt. Tijdige participatie voorkomt de kans op duurdere en minder beheersbare maatregelen. Omgekeerd biedt duurzaamheid ook een kans: onder andere via de Nederlandse Waterschapsbank (NWB-bank) kunnen Sustainability Linked Loans onze financieringslasten verlagen naarmate we beter presteren op duurzaamheidsdoelen. Wie niet stuurt op EKC, laat die kans liggen.
- **Geopolitieke kwetsbaarheid.** Onze energie- en grondstoffenvoorziening leunt op import. Zonder ingrijpen, blijven we kwetsbaar voor prijsschokken en leveringsrisico's waar we zelf geen controle op hebben. Duurzame opwek zorgt voor leveringszekerheid, circulariteit en betaalbaarheid van kritieke grondstoffen.
- **Juridische aansprakelijkheid.** De Urgenda-zaak liet zien dat de overheid op grond van haar mensenrechtelijke zorgplicht een juridisch afdwingbare minimumverplichting heeft om burgers te beschermen tegen de ernstige risico's van klimaatverandering.
- **Schadeclaims.** Droogteschade en wateroverlast raken burgers en bedrijven direct. Uitblijvende actie vergroot het risico op aansprakelijkheidsclaims of nadeelcompensatieverzoeken.

EKC-strategie

Het waterschap heeft eerder ambitieuze doelen vastgesteld op het gebied van energie, klimaat en circulariteit (zie hoofdstuk 2). Deze strategie bevestigt deze ambities en beschrijft in de hoofdstukken 3-6 de richting waarlangs deze worden bereikt. In de bijlagen wordt de (uitwerking van de) strategie op hoofdlijnen weergegeven (bijlage II), wordt stilgestaan bij enkele belangrijke begrippen (bijlage III) en wordt tenslotte een doorkijk gegeven naar de financiële consequenties (bijlage IV).

Afbakening

Deze strategie bevat bewust geen uitvoeringsprogramma, projectenlijst of investeringsagenda. De onzekerheid over de invulling van de maatregelen is hoog, wat maakt dat er gekozen is voor een iteratief proces. Concrete maatregelen, projecten en investeringen worden afzonderlijk onderzocht, op kleine schaal getest en uitgewerkt, om vervolgens ter besluitvorming aan het bestuur voor te leggen. Hiermee stellen we het inspelen op verandering boven het rigide volgen van een plan.

Daarbij is de strategie nadrukkelijk bedoeld om richting te geven. Zij bepaalt waar het waterschap naartoe werkt en welke principes leidend zijn bij keuzes. De precieze uitvoering volgt in daaropvolgende voorstellen, waarin effecten, kosten, risico's en maatschappelijke baten concreet worden gemaakt.

2. Onze doelen en strategische uitgangspunten

Het waterschap blijft bij de eerder vastgestelde EKC-doelstellingen. Het behalen van deze doelen staat niet ter discussie. Hierbij wordt gezocht naar een juiste balans tussen ambitie, doelmatigheid, maatschappelijke waarde en betaalbaarheid.

	2030	2035	2050
Energie	100% duurzame opwek van eigen energie	--	--
Klimaat	49% reductie broeikasgasuitstoot t.o.v. 1990	Klimaatneutraal (inspanningsverplichting)	Klimaatneutraal
Circulariteit	50% minder gebruik van primaire grondstoffen	--	Volledig circulair

Figuur 2 Duurzaamheidsambities Aa en Maas

Bij alle keuzes binnen de EKC-strategie hanteren we onderstaande uitgangspunten. Deze uitgangspunten helpen om consistent te sturen zonder toekomstige uitvoeringskeuzes nu al vast te leggen.

- We sturen op maatschappelijke impact tegen doelmatige investeringen
  Wij investeren in maatregelen die aantoonbaar bijdragen aan onze EKC-doelstellingen. EKC-maatregelen mogen geld kosten; de kosten worden afgezet tegen de effecten op klimaat, grondstoffengebruik, biodiversiteit, waterkwaliteit, leveringszekerheid en weerbaarheid.
- Bestuurlijke regie
  Het algemeen bestuur houdt regie op keuzes met substantiële financiële of maatschappelijke impact. Deze strategie is richtinggevend, maar geeft geen automatische goedkeuring voor investeringen. Keuzes die een significante bijdrage leveren aan onze doelstellingen worden separaat aan het algemeen bestuur voorgelegd met inzicht in varianten, kosten, effecten en risico's.
- We leren stapsgewijs
  De transitie naar energie- en klimaatneutraal en circulair werken kent veel onzekerheden. Daarom onderzoeken we kansen, testen we nieuwe technieken en ontwikkelen we kennis stap voor stap in onderlinge verbondenheid. Succesvolle pilots kunnen vervolgens worden opgeschaald. Minder kansrijke routes worden tijdig aangepast of beëindigd.
- We nemen weloverwogen risico's en maken dit transparant
  Waar kennis ontbreekt, maken we dit expliciet. We verkennen gefaseerd, waarbij we verschillende scenario's en aannames gebruiken die we via monitoring toetsen. Daarmee voorkomen we schijnzekerheid en krijgen we duidelijk waar aanvullend onderzoek of bestuurlijke afweging nodig is.
- We zoeken samenwerking waar dit waarde toevoegt
  We werken samen met andere waterschappen, overheden, marktpartijen en kennisinstellingen wanneer dit bijdraagt aan grotere impact, betere uitvoerbaarheid of een gunstiger risicoprofiel. Samenwerking is geen doel op zich, maar een middel om de opgave doelmatiger te realiseren.

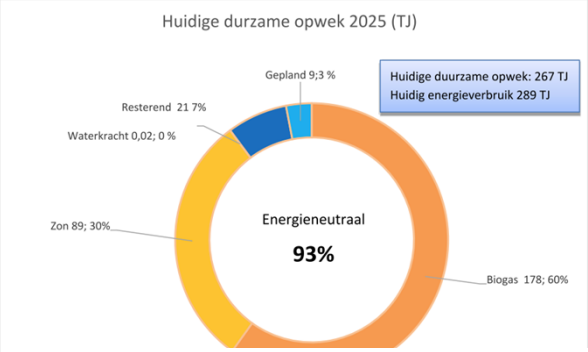
Richtinggevende keuze uitgangspunten

De strategische uitgangspunten vormen de kaders bij het uitwerken van de keuzes om de ambitie te behalen.

3. Strategische richting Energie

Wat is er al bereikt?

Met de inspanningen die we tot nog toe leverden bereikten we anno 2025 een energieneutraliteitspercentage van 93%. Dit bereikten we door investeringen in eigen opwekking op eigen terrein met zonnepanelen en de productie van biogas. Daarnaast namen we besparingsmaatregelen en voerden we verkenningen uit naar opwekking door windenergie en aquathermie. De uitgevoerde opwekprojecten lieten een positieve businesscase zien.

Figuur 2 - Duurzame opwek 2025

Onze ambitie

Wij streven naar een energieneutraal waterschap. Dit betekent dat we over een jaar gemeten net zoveel duurzame energie opwekken als we verbruiken. Met eigen energieopwekking, optioneel aangevuld met energieopslag, vergroten we onze weerbaarheid en verminderen we afhankelijkheid van externe energiebronnen, geopolitieke ontwikkelingen en een steeds voller elektriciteitsnet. Daarnaast biedt het ruimte om een bijdrage te leveren aan energiehubs.

Onze koers

We richten ons op oplossingen die de grootste bijdrage leveren aan onze doelen en sluiten daarbij geen technieken uit. De voorkeur gaat uit naar duurzame energieproductie met eigen investeringen op onze eigen assets (of, waar nodig, nabij onze assets). De opgewekte energie benutten we in eerste instantie voor onze eigen bedrijfsvoering. De volgende uitgangspunten zijn richtinggevend:

- Energie efficiëntie gaat vóór energie opwekken.
- Waar mogelijk produceren wij energie met eigen investeringen op of nabij onze eigen assets.
- Opgewekte energie wordt zoveel mogelijk direct benut voor onze eigen bedrijfsvoering.
- Samenwerking met buren, overheden, bedrijven of energiepartijen blijft mogelijk als dit substantieel bijdraagt aan onze doelstelling(en).
- Innovatie blijft nodig om toekomstige groei van onze energievraag, bijvoorbeeld vanwege aanvullende zuiveringsstappen, op te vangen.

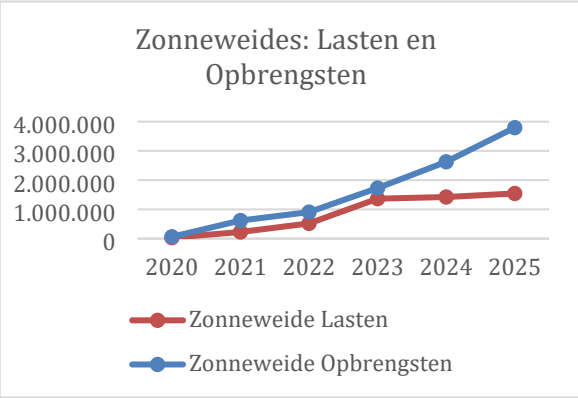
Richtinggevende keuzes Energie

We focussen op oplossingen met maximale bijdrage aan energieneutraliteit. Eigen opwek (in beginsel met eigen investeringen op eigen grond) en eigen benutting hebben de voorkeur, maar kansrijke samenwerking wordt op voorhand niet uitgesloten. Kansen in de nabijheid van onze assets hebben daarbij voorkeur.

Betekenis

De energievraag neemt toe door aanvullende zuiveringsstappen, maar ook strengere eisen en nieuwe functies rondom water en grondstoffen. De ontwikkeling van de extra energievraag is een blijvend aandachtspunt, waarbij we energiegebruik structureel beperken en tegelijkertijd realistische mogelijkheden voor duurzame opwek blijven onderzoeken en benutten waar mogelijk. Daarnaast kan aanvullende eigen duurzame energieproductie bovenop de benodigde hoeveelheid voor energieneutraliteit, ingezet worden voor klimaatcompensatie (zie hoofdstuk 5).

Concrete voorstellen voor zon, wind, biogas, aquathermie, opslag, energiehubs of andere technieken worden onderzocht en, met voldoende onderbouwing, aan het bestuur voorgelegd. Voor het realiseren van opwekprojecten moet rekening gehouden worden met de afhankelijkheid van derden. Deze afhankelijkheid is de afgelopen tijd behoorlijk toegenomen. Iedereen heeft te maken met netcongestie. Hierdoor is het niet constant mogelijk om de gewenste vermogens terug te leveren danwel af te nemen van het elektriciteitsnetwerk. Dit leidt tot een noodzaak voor de opslag van energie. Daarnaast wordt wet- en regelgeving steeds stringenter, bestaat er maatschappelijke weerstand tegen zonnevelden en windturbines, en zijn we afhankelijk van externe initiatiefnemers voor het realiseren van aquathermieprojecten. Waar opwekprojecten tot heden een positieve businesscase lieten zien, is dit, gelet op bovenstaande afhankelijkheden, voor nieuwe projecten geen garantie.

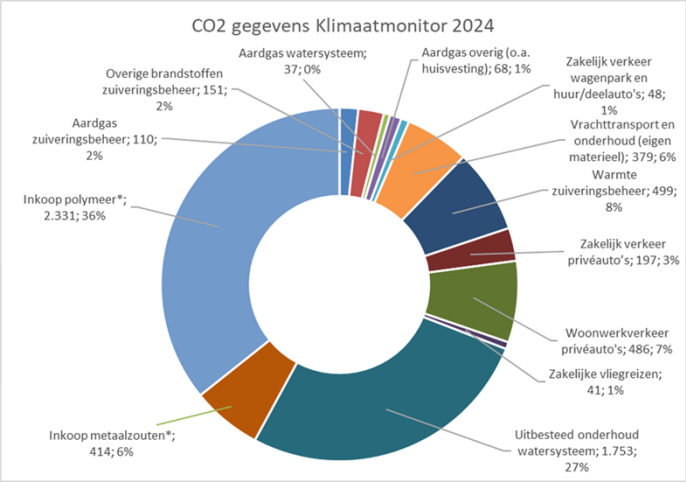

Figuur 3 – Lasten en opbrengsten zonneweides 2020 – 2025

4. Strategische richting Klimaat

Wat is er al bereikt?

Door de verrichte inspanningen bereikten we dat de emissie van broeikasgassen (uitgedrukt in CO_2-equivalenten) in 2024 met 74% afgenomen zijn ten opzichte van 1990[3]. De inkoop van groene stroom, het gebruik van duurzame brandstoffen in de HWBP-projecten en de verduurzaming van het onderhoud van het watersysteem dragen hier substantieel aan bij. Daarnaast namen we deel aan het versnellingsprogramma lachgas en het (onderzoek)programma methaanreductie en elektrificeerden we een deel van onze eigen vervoersmiddelen.

Figuur 4 Klimaatmonitor, exclusief lachgas en methaan

Onze ambitie

Wij streven naar een klimaatneutraal waterschap, waarbij we ons inspannen dit in 2035 te behalen, doch uiterlijk in 2050. Dat betekent dat we onze bijdrage leveren aan het beperken van klimaatverandering door onze uitstoot van broeikasgassen zoveel mogelijk te voorkomen, en waar dit niet mogelijk is, te reduceren. Resterende emissies kunnen pas daarna zorgvuldig worden gecompenseerd.

Onze koers

De route naar klimaatneutraliteit wordt gerealiseerd door onderstaande activiteiten uit te voeren:

1. Emissies nader in kaart brengen.
2. Emissies voorkomen waar dit kan.
3. Emissies reduceren waar voorkomen niet mogelijk is.
4. Resterende emissies compenseren wanneer reductie onvoldoende haalbaar is.

De eerste aandacht gaat uit naar de directe emissies, de emissies waarop wij direct zelf invloed kunnen uitoefenen. Het gaat dan onder andere om emissies uit installaties, zuiveringsprocessen (lachgas en methaan), mobiliteit, bouw- en onderhoudswerkzaamheden en energiegebruik. Dit betreffen de zogenaamde scope 1 en scope 2 emissies[4].

Bij de reductie van indirecte emissies als gevolg van inkoop van materialen (scope 3) kiezen wij voor een gefaseerde aanpak. We starten met het in kaart brengen van emissies bij waterschap-typische inkoop (hulpstoffen, grondverzet, materialen en werkzaamheden in de waterketen en het watersysteem). Vervolgens onderzoeken we welke reductiemogelijkheden beschikbaar zijn en wat de effecten zijn op kosten, marktwerking, leverancierskeuze en

[3] Gebaseerd op (landelijke) kengetallen en emissies die zijn meegenomen.

[4] Scope 1 emissies: emissies van broeikasgassen als gevolg van het primaire proces en mobiliteit
Scope 2 emissies: emissies van broeikasgassen als gevolg van onze ingekochte energie
Scope 3 emissies: emissies van broeikasgassen als gevolg van inkoop van materialen (dus de uitstoot van toeleveranciers)

uitvoerbaarheid. Pas daarna worden deze reductie-eisen of instrumenten bestuurlijk afgewogen. Op deze manier houdt het bestuur de regie.

Richtinggevende keuzes Klimaat

We zetten in op het voorkomen van emissies van broeikasgassen waarna we ons richten op de reductie hiervan. Als laatste wordt gekozen voor compensatie.

Bij emissies kijken we eerst naar emissies in scope 1 en 2, waarna we ons richten op de waterschaps-typische goederen in scope 3.

Betekenis

De basis ligt bij het (per scope) nader in kaart brengen van emissies van broeikasgassen (uitgedrukt in CO_2-equivalenten) om zodoende beter te kunnen bepalen welke emissies waar ontstaan. Daarmee ontstaat het inzicht of deze voorkomen of gereduceerd kunnen worden. Hierbij gaat veel aandacht uit naar de beste methode hiervoor, waarbij innovatieve technieken en installaties niet uit de weg gegaan worden. Denk hierbij aan onderzoeksprogramma's naar methaan- en lachgasreductie (reduceren) en de Zuivering van de Toekomst (voorkomen).

Voor de zogenaamde scope-3 emissies leggen we de focus in eerste instantie op de waterschap-typische inkopen. De financiële consequenties worden in beeld gebracht en voorgelegd aan het bestuur. Waar het past bij de opgave, markt en bestuurlijke afweging, maken we gebruik van instrumenten zoals CO_2-prestatieladder, emissiearme bouwmethoden en CO_2-beprijzing om klimaatimpact meetbaar te maken. Vervolgens brengen we, na goedkeuring, de maatregelen tot uitvoering.

Parallel starten we met het verder ontwikkelen van eigen energieopwekking, waarbij de aanvullende opwekking bovenop energieneutraliteit gebruikt wordt voor klimaatcompensatie.

In de route naar klimaatneutraliteit zoeken we aansluiting bij en houden de ontwikkelingen en landelijke standaarden van de Unie van Waterschappen in de gaten.

5. Strategische richting Circulariteit

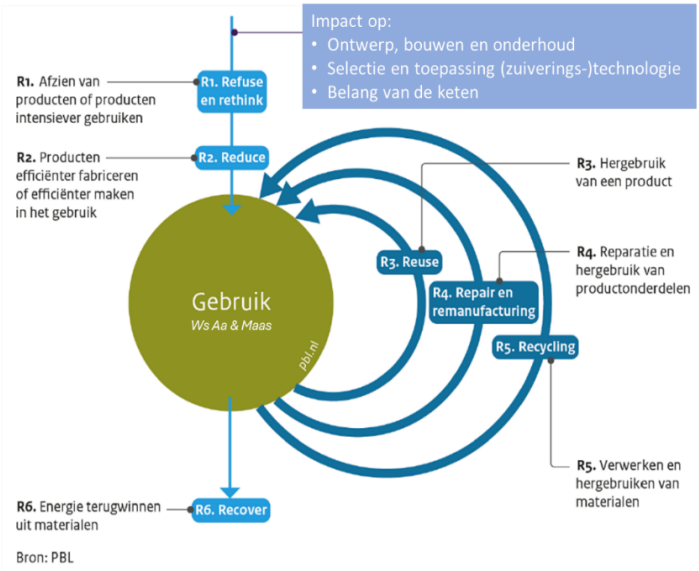
Wat is er al bereikt?

Circulariteit is sterk in ontwikkeling. Op weg naar een circulair waterschap hebben we de afgelopen periode stappen gezet door ons slib te vergisten en het hierbij gewonnen biogas in te zetten als brandstof. Daarnaast zijn we actief geweest in het (terug)winnen van grondstoffen via de energie- en grondstoffenfabriek (EFGF), denk hierbij aan struviet en cellulose. Maar ook werden de afgelopen periode belangrijke resultaten bereikt in het hergebruik van effluent, de waterfabriek. Bij inrichtingsprojecten en met name bij de HWBP-projecten wordt vrijkomende grond en klei maximaal in hetzelfde project hergebruikt. In de afgelopen periode is ook een voorzichtig begin gemaakt met het gebruik van het instrument MKI, met name in de HWBP-projecten.

Twee belangrijke aandachtspunten bij het zetten van verdere stappen naar circulariteit zijn inzicht in de totale hoeveelheid gebruikte materialen en een meet- en monitoringaanpak voor circulariteit. Daarbij wordt aangesloten bij de visie van de Unie van Waterschappen[5]. Dit betekent dat het gebruik van grondstoffen op de aarde in balans gehouden wordt door geen grondstoffen te gebruiken die negatieve effecten hebben op het milieu, geen schaarse grondstoffen te gebruiken en dat er naast de CO_2-uitstoot ook naar andere milieueffecten gekeken wordt. Het is geen extra taak, maar een andere manier van denken en doen. Om hier invulling aan te geven sluiten we aan bij lopende ontwikkelingstrajecten, met eigen invulling via o.a. Sankey-diagrammen en de MilieuKostenIndicator (MKI)[6]. Samen ondersteunen deze instrumenten het meten, monitoren en sturen op de circulaire ambities van Waterschap Aa en Maas.

Onze ambitie

Wij streven naar een circulair waterschap waarbij alle aangevoerde grondstoffen[7] afkomstig zijn uit secundaire bronnen én alle reststoffen die we afvoeren, direct of na bewerking, opnieuw als grondstof kunnen worden ingezet. Dat kan zowel binnen als buiten de watersector zijn. Daarbij zetten we in op hergebruik zo hoog mogelijk op de R-ladder[8], waar mogelijk direct in de eigen processen, waarin zo min mogelijk primaire grondstoffen worden gebruikt en grondstoffen zo lang mogelijk in kringlopen blijven. Circulariteit gaat niet alleen over afvalreductie, maar over een andere manier van ontwerpen, inkopen, bouwen, beheren en samenwerken.

Figuur 5 – De R-ladder

[5] Zie Waterschappen-100-procent-circulair-in-2050.pdf en Het verhaal van de circulaire waterschappen

[6] Zie bijlage III voor een toelichting op de Sankey-diagrammen en MKI

[7] De term grondstoffen dient gelezen te worden als grondstof, hulpstof én alle materialen, producten etc. die van/uit grondstoffen bestaan en gemaakt zijn.

[8] R-ladder: Hiërarchie van circulaire strategieën die aangeeft hoe materialen en grondstoffen zo hoogwaardig mogelijk behouden blijven, variërend van **Refuse** en **Reduce** tot **Recycle** en **Recover**.

Onze koers

Circulariteit wordt stap voor stap geïntegreerd in onze reguliere werkprocessen, te starten met het in beeld brengen van grondstoffen en rest(afval)stromen. Daarbij ligt de nadruk op het voorkomen van materiaalgebruik, hoogwaardig hergebruik, terugwinning van grondstoffen en circulair ontwerpen. Het instrument MilieuKostenIndicator (MKI) wordt ingezet om per investering de circulaire oplossing af te zetten tegen de traditionele manier van werken. We gaan te werk volgens de principes van de R-ladder, uitgedrukt in navolgende tabel:

Minder grondstoffen gebruiken	Voorkomen van materiaalgebruik heeft prioriteit. Minder gebruiken is vaak de meest effectieve circulaire maatregel.
Hoogwaardig hergebruiken	Materialen, producten en reststromen worden zo hoogwaardig mogelijk opnieuw ingezet.
Grondstoffen terugwinnen	Waar reststromen ontstaan, onderzoeken we of deze kunnen worden opgewerkt tot grondstof.
Circulair ontwerpen	Nieuwe assets worden ontworpen vanuit levensduur, demontage, hergebruik en toekomstwaarde.

Richtinggevende keuzes Circulariteit

Grondstoffen en afvalstromen brengen we in beeld.

We zetten in op terugwinning en intern inzetten van (deze) grond- en hulpstoffen, en onderzoeken nieuwe zuiveringstechnieken (Zuivering van de Toekomst).

Bij investeringen worden, waar relevant, een traditioneel en een circulair alternatief uitgewerkt, zodat het bestuur expliciet kan sturen op ambitie, meerkosten en maatschappelijke opbrengsten.

Betekenis

We starten met het nader in beeld brengen van grond- en afvalstromen. Voor de RWZI's onderzoeken we hoe we de afval- en grondstoffen stap voor stap kunnen verduurzamen. Bij bouwprojecten en bestaande werken brengen we de gebruikte grondstoffen in beeld met materiaalpaspoorten. Dit inzicht gebruiken we om het terugwinnen en intern inzetten van grondstoffen te bevorderen.

Bij investeringsvoorstellen maken we inzichtelijk wat de verschillen zijn tussen een traditionele en een circulaire oplossing. Het bestuur kan daarmee expliciet sturen op meerkosten, milieu-impact en maatschappelijke waarde. Het instrument MilieuKostenIndicator (MKI) ondersteunt deze afwegingen door milieueffecten van alternatieven zichtbaar te maken. In bijlage 3 Definities gaan we dieper in op het MKI instrument: wat houdt het precies in, waar wordt het gebruikt, door wie wordt het gebruikt en op welke manier willen we dit instrument binnen Waterschap Aa en Maas uitrollen.

Het onderzoek naar nieuwe, innovatieve, zuiveringsconcepten, de Zuivering van de Toekomst, is een belangrijke stap in de route naar een circulair waterschap. We staan hierbij pas aan het begin van het proces, waarmee de beschikbaarheid van grondstoffen en de impact op het milieu op een sociaal-maatschappelijke wijze met elkaar in balans kunnen worden gebracht.

6. Van strategie naar uitvoering

Energie, klimaat en circulariteit zijn nauw met elkaar verbonden. Een maatregel op één thema heeft vaak effect op de andere thema's. Daarom beoordelen we voorstellen niet uitsluitend vanuit één perspectief, maar vanuit hun totale bijdrage aan de duurzaamheidsopgave en de kerntaak van het waterschap.

Deze strategie beschrijft de richting waarin Waterschap Aa en Maas zich de komende periode ontwikkelt. De concrete invulling vindt plaats via afzonderlijke onderzoeken, projecten en investeringsvoorstellen.

We onderzoeken kansrijke initiatieven. Waar nodig voeren we pilots of kleinschalige toepassingen. Op basis van de resultaten bekijken we of opschaling wenselijk is. Voorstellen beoordelen we op onderstaande onderdelen (in willekeurige volgorde):

1. bijdrage aan EKC-doelen;
2. bijdrage aan kerntaken;
3. maatschappelijke waarde;
4. financiële consequenties;
5. uitvoerbaarheid;
6. risico's en afhankelijkheden.

Werkprincipes voor de uitvoering

- We starten elk project met een onderzoeks- en testfase.
- We reserveren budgetten voor onderzoek en experimenteren.
- We testen nieuwe oplossingen op kleine schaal waar dat kan.
- We maken aannames over resultaten, kosten, risico's, maatschappelijke baten expliciet en toetsbaar.
- We nemen afzonderlijke (bestuurlijke) besluiten over substantiële investeringskeuzes.
- We standaardiseren voortgangrapportages en dashboards en sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij landelijke rapportages.
- We maken data de drijvende kracht achter beslissingen en zorgen dat de registratie van data (m.b.t. klimaat en circulariteit) op orde is.

Van strategie naar besluitvorming
Deze strategie stelt de koers vast: het "waarom" en "waarheen", maar laat het "hoe" op projectniveau bewust open. Zij stelt nog geen uitvoeringsmaatregelen of investeringskredieten vast. Daarvoor volgen afzonderlijke voorstellen met een eigen onderbouwing.

Samenhang in de praktijk

- Duurzame energieopwekking draagt bij aan energieneutraliteit en kan helpen bij compensatie van resterende emissies van broeikasgassen (klimaatneutraliteit).
- Energiebesparing verlaagt kosten, vermindert emissies en vergroot weerbaarheid.
- Circulair ontwerpen leidt overwegend tot minder materiaalgebruik, lagere milieu-impact en meer hergebruik.
- Nieuwe zuiveringsconcepten kunnen zowel bijdragen aan energieterugwinning als aan emissiereductie als aan grondstoffenterugwinning.
- Duurzaam opdrachtgeverschap verbindt klimaat- en circulariteitsdoelen met aanbesteding en assetmanagement.

7. Tot slot

Waterschap Aa en Maas kiest voor een duurzame toekomst. Niet door nu alle antwoorden vast te leggen, maar door duidelijke doelen te combineren met bestuurlijke regie, doelmatige investeringen en ruimte om te leren.

De ambities staan vast. De weg ernaartoe ontwikkelen we stap voor stap, op basis van nieuwe kennis, technologische ontwikkelingen en maatschappelijke ontwikkelingen.

Zo werken wij aan een toekomstbestendig, weerbaar en duurzaam waterschap voor huidige en toekomstige generaties.

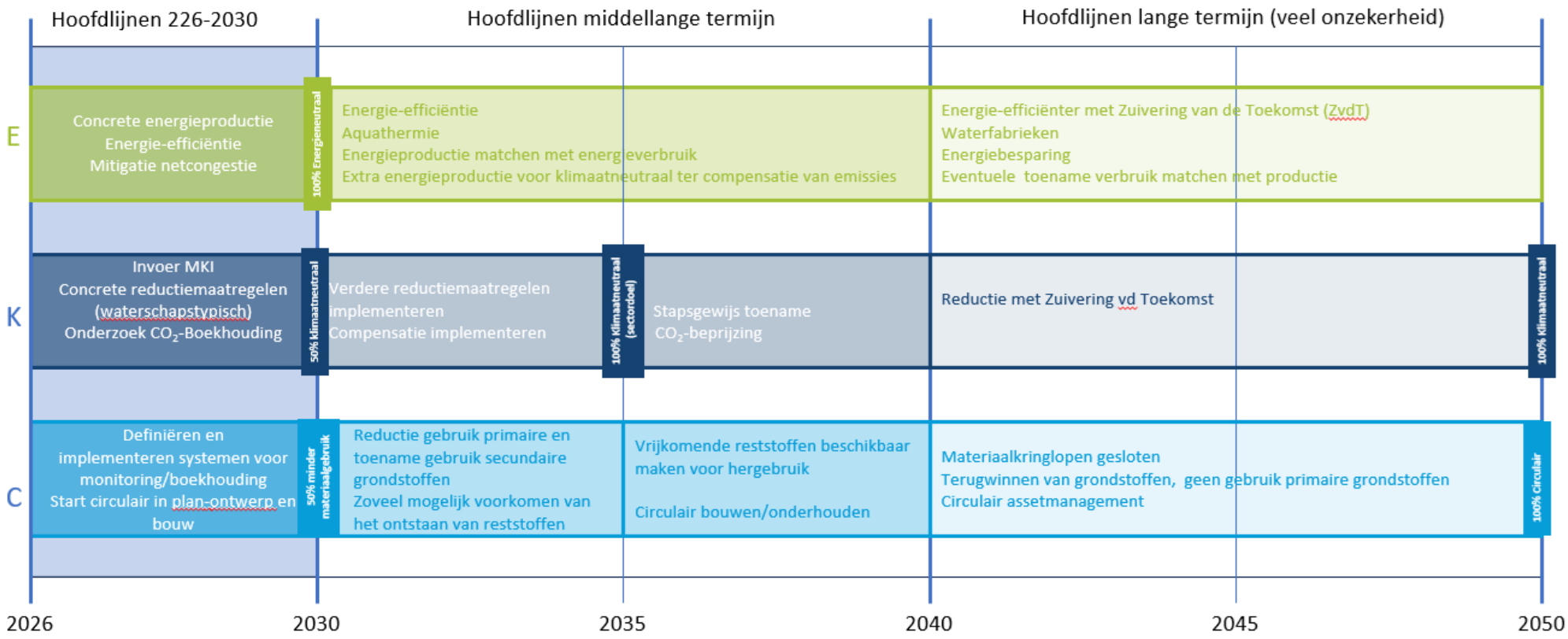
Energie	Klimaat	Circulariteit
Duurzame opwek, met voorkeur voor eigen grond & investering voor eigen gebruik.	Emissies in kaart brengen. Maatregelen gericht op voorkomen en reduceren.	Grond- en afvalstromen registreren. Minder primaire grondstoffen en kringlopen sluiten.

Bijlage I. Belangrijkste wettelijke kaders, beleidsafspraken en sectorambities die richting geven aan de EKC-strategie

Cat.	Kader	Relevantie voor EKC-strategie Aa en Maas
Wet- en regelgeving	**Klimaatakkoord van Parijs (2015)**	Mondiale afspraak om de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder 2°C en te streven naar 1,5°C. Vormt de basis onder Europese en Nederlandse klimaatwetgeving en daarmee indirect onder de klimaatneutraliteitsambitie van het waterschap.
	Europese Green Deal & Europese Klimaatwet	Leggen vast dat Europa in 2050 klimaatneutraal moet zijn. Sturen op emissiereductie, energiebesparing, circulair grondstoffengebruik en duurzame investeringen.
	Klimaatwet	Verankert de Nederlandse klimaatdoelen en geeft richting aan de reductie van broeikasgasemissies waaraan ook publieke organisaties bijdragen. 2030: Ten minste 55% reductie van de uitstoot van broeikasgassen ten opzichte van 1990. 2050: Klimaatneutraal Nederland, waarbij de netto-uitstoot van broeikasgassen is teruggebracht tot nul en resterende emissies worden gecompenseerd door koolstofverwijdering of -vastlegging.
	Omgevingswet en Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)	Verlangen dat bij bouw- en aanlegactiviteiten adequate maatregelen worden getroffen om emissies en milieubelasting te beperken. Relevant voor aanleg-, beheer- en onderhoudsprojecten.
	Herziene Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater (UWWTD)	Stelt strengere eisen aan RWZI's, waaronder energieneutraliteit in 2045, verwijdering van medicijnresten, monitoring van methaan en lachgas en aanvullende nutriëntenverwijdering. Heeft grote invloed op toekomstige investeringen, energiegebruik en klimaatmaatregelen.
	Energy Efficiency Directive (EED III)	Verplicht overheidsorganisaties gezamenlijk jaarlijks 1,9% energie te besparen. Relevant voor RWZI's, gemalen, gebouwen en installaties.
	Energy Performance of Buildings Directive (EPBD IV)	Verplicht overheden jaarlijks 3% van hun vastgoedvoorraad te verduurzamen richting emissievrije gebouwen. Relevant voor kantoren, werkplaatsen en andere gebouwen van het waterschap.
	Wetsvoorstel Sturende MKI in de GWW (beoogd vanaf 2027)	Introduceert minimale milieuprestatie-eisen voor onder meer beton en asfalt en verplicht toepassing van MKI bij grote GWW-projecten. Ondersteunt circulaire en klimaatbewuste ontwerp- en materiaalkeuzes.
	Regionale Energie Strategie (RES)	Regionale uitwerking van nationale klimaat- en energiedoelen. De RES bevat afspraken over duurzame elektriciteitsopwekking, energie-infrastructuur, netcongestie, warmte en ruimtelijke inpassing, met als doel in 2030 35 TWh op te wekken in 30 regio's.

Sectorale afspraken en convenanten	**Sectorambitie Unie van Waterschappen klimaatneutraal**	Gezamenlijke ambitie van de waterschappen om in 2035 klimaatneutraal te zijn en circulair werken verder te ontwikkelen. Vormt het belangrijkste sectorspecifieke kader voor de klimaatambities van Aa en Maas.
	Nationaal Grondstoffenakkoord (2017)	In het Grondstoffenakkoord hebben ruim 180 partijen, waaronder de Unie van Waterschappen, afgesproken toe te werken naar een circulaire economie waarin grondstoffen zo lang mogelijk behouden blijven en afval als grondstof wordt ingezet. Het akkoord vormt de basis onder de nationale ambitie om Nederland in 2050 volledig circulair te maken.
	Convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB)	Richt zich op emissieloze bouwplaatsen en een sterke reductie van stikstof-, fijnstof- en CO_2-uitstoot. Relevant voor HWBP-projecten, dijkverbeteringen, nieuwbouw en onderhoud. De SEB-routekaart werkt toe naar 60% NOx-reductie in 2030 ten opzichte van 2018.
	Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI)	Stimuleert publieke opdrachtgevers om duurzaamheid, circulariteit, klimaatimpact en maatschappelijke waarde structureel onderdeel te maken van inkoop en aanbesteding.
	Manifest Duurzaam GWW 2030	Sectorbrede afspraak om duurzaamheid integraal mee te nemen in ontwerp, aanleg, beheer en onderhoud van infrastructuur. Sluit direct aan op assetmanagement en vervangingsopgaven.

Bijlage II. Strategie EKC

Bijlage III. Definities

Energieneutraal

We zijn energieneutraal als we, over een jaar gemeten, net zoveel duurzame energie produceren als dat we verbruiken. We sluiten daarbij aan op de rekensystematiek die landelijk door de Unie van Waterschappen wordt toegepast in de Klimaatmonitor. Op één punt wijken we af van deze systematiek. Waar landelijk ook de energie die door derden op gronden van het waterschap geproduceerd wordt én van assets van het waterschap op grond van derden mee telt, tellen wij alleen de energie die wordt geproduceerd door eigen assets op eigen terrein van het waterschap. Het percentage energieneutraliteit dat we rapporteren berekenen we met onderstaande formule (1), waarbij alle energieverbruik en -productie wordt uitgedrukt in primaire energie:

$$\%Energieneutraliteit = \frac{\sum duurzame\ energieproductie}{\sum energieverbruik}\ 100\% \qquad (1)$$

Als blijkt dat onze inspanningen om duurzame energie op te wekken met eigen assets op eigen terrein niet volstaat om onze ambitie in te vullen dan worden kansrijke samenwerkingen met derden niet uitgesloten. Investeringen op gronden van derden of investering dor derden worden dan niet uitgesloten, waarbij kansen dichtbij onze bestaande assets de voorkeur hebben.

Klimaatneutraal

Als waterschap zijn we klimaatneutraal als we per saldo geen negatief effect hebben op het klimaat, dat wil zeggen; netto geen emissie van broeikasgassen (m.n. koolstofdioxide – CO_2, lachgas – NO_2, methaan – CH_4). Voor de definitie van emissie hanteren we de scope-afbakening van het internationale Greenhouse Gas protocol (GHG-protocol): Scope 1 – directe emissies uit het primaire proces, scope 2 – indirecte emissies uit energieverbruik, en scope 3 –overige indirecte CO_2-emissies in de toeleveringsketens (zie onderstaande figuur). Daarbij maken we voor CO_2 onderscheid tussen kortcyclische CO_2 (uit biogene oorsprong) en langcyclisch CO_2 (uit fossiele bronnen). De eerste nemen we mee als memo-item maar alleen de laatste tellen we mee voor onze ambitie. Om klimaatneutraal te worden moet eerst maximale inzet op reductie van emissies plaatsvinden en mag de eventueel overgebleven broeikasgasuitstoot gecompenseerd worden (bijv. door extra duurzame energieproductie of vastlegging en opslag van CO_2). Voor de reductie van de emissies in scope 3 richten we ons, conform deze strategie, eerst op de waterschaps-typische goederen.

Het percentage klimaatneutraliteit dat we rapporteren berekenen we met onderstaande formule (2), waarbij alle broeikasgasemissies en -opnames gerapporteerd worden in CO_2-equivalenten en we relateren aan de emissie die we naar schatting in 1990 hadden:

$$\%Klimaatneutraliteit = \left(1 - \frac{\sum broeikasgasemissie - \sum broeikasgasopname}{geschatte\ broeikasgasemissie\ 1990}\right) 100\% \qquad (2)$$

Onderverdeling verschillende emissiescopes zoals gedefinieerd in het GHG-protocol

		
Scope 1: *Direct energieverbruik primair proces, mobiliteit*	***Scope 2:*** *Inkoop elektriciteit (groen) en aardgas (grijs)*	***Scope 3:*** *Indirecte uitstoot bij toeleveranciers (metaalzouten, grondverzet, transport, assets, onderhoud)*

Circulair

Ons waterschap is circulair als alle aangevoerde grondstoffen[9] afkomstig zijn uit secundaire bronnen én alle reststoffen die we afvoeren, direct of na bewerking, opnieuw als grondstof kunnen worden ingezet. Dat kan zowel binnen als buiten de watersector zijn. Daarbij zetten we in op hergebruik zo hoog mogelijk op de R-ladder, waar mogelijk direct in de eigen processen.

Het percentage circulariteit dat we rapporteren berekenen we met onderstaande formule (3), waarbij alle grondstofstromen gerapporteerd worden als massa (uitgedrukt in ton):

$$\%Circulariteit = \left(\frac{\frac{\sum ingekochte\ secundaire\ grondstoffen}{\sum ingekochte\ grondstoffen} + \frac{\sum herbruikbare\ reststoffen}{\sum reststoffen}}{2} \right) 100\% \qquad (3)$$

EKC-registratie

Het nastreven van de doelstellingen op energie, klimaat en circulariteit is, in beginsel, een boekhoudkundige uitdaging waarbij ingaande en uitgaande stromen geregistreerd dienen te worden. Voor energieneutraliteit zijn dat de energiestromen, voor klimaatneutraliteit de directe en indirecte broeikasgasemissies en voor circulariteit de ingaande en uitgaande materiaalstromen.

Voor energie registreren we deze stromen al uitgebreid in de Klimaatmonitor.
Voor klimaat registreren we de broeikasgasemissies uit scope 1 en scope 2 al in de Klimaatmonitor. Voor scope 3 nemen we op dit moment slechts een aantal bulkmaterialen mee die we inkopen. Voor een volledig beeld van scope 3 gaan we bij alle inkoopprocessen, zowel van diensten als producten, de geassocieerde broeikasgasemissies registreren.

Voor circulariteit staan we echt nog aan het begin. Om goed in beeld te krijgen hoe circulair we zijn dienen we een compleet nieuwe materialenregistratie te organiseren waarin de ingaande materiaalstromen (afvalwater, grondstoffen,

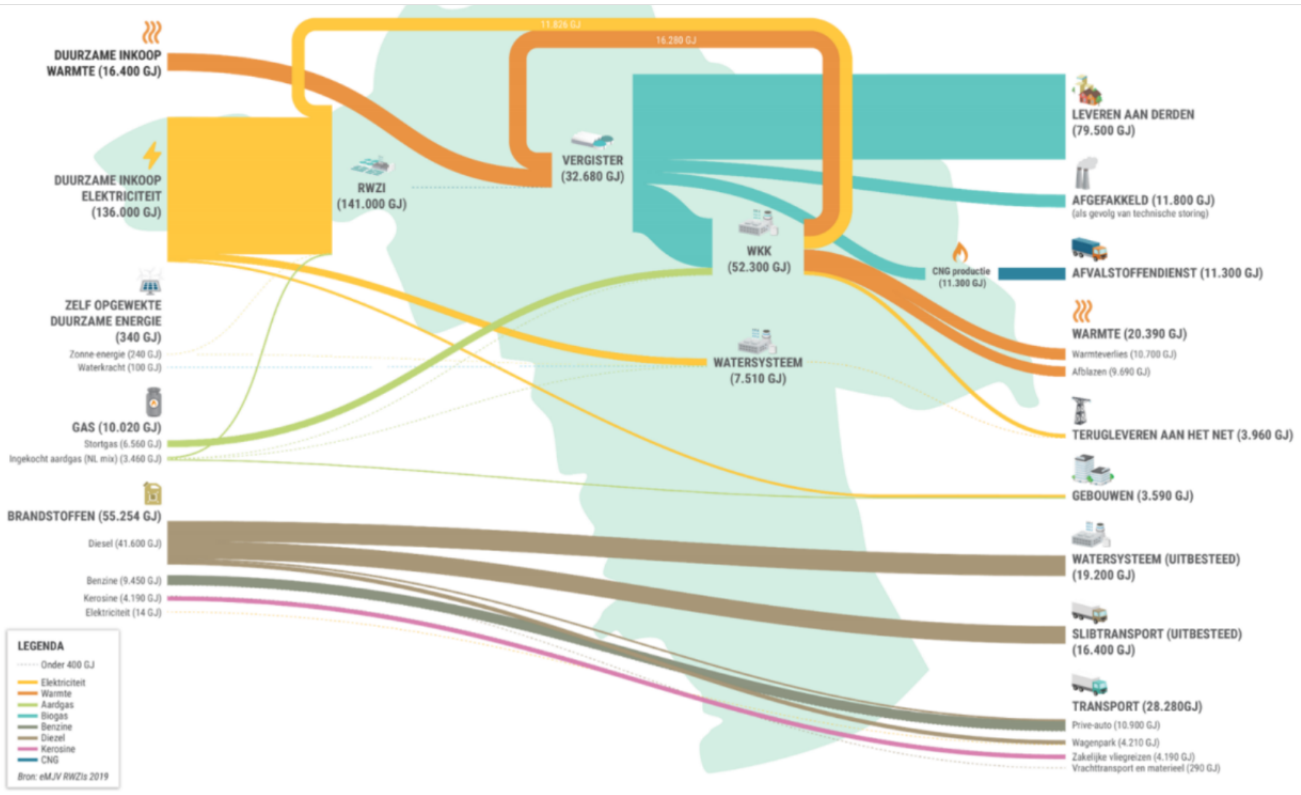
[9] De term grondstoffen dient gelezen te worden als grondstof, hulpstof én alle materialen, producten etc. die van/uit grondstoffen bestaan en gemaakt zijn.

maar ook producten en bouwmaterialen) en hun herkomst vastgelegd worden. Tegelijkertijd dienen we van alle materiaalstromen die onze organisatie verlaten de bestemming en mate van hergebruik te registreren.

In de bepaling van circulariteit moeten we de grondstoffen die al aanwezig zijn binnen ons waterschap meewegen. Deze grondstoffen betreffen in hoofdzaak bouwgrondstoffen waarmee onze gebouwen en infrastructuur zijn opgebouwd. Bij einde levensduur zullen deze grondstoffen vrijkomen als reststof. Door deze grondstoffen in kaart te brengen kan tijdig geanticipeerd worden wat er wanneer beschikbaar komt en waar dat weer ingezet kan worden. Deze grondstoffen worden onderdeel van de EKC-registratie.

Sankey-diagram

Een Sankey-diagram is een visuele weergave van materiaal- en grondstoffenstromen. Het diagram laat zien welke grondstoffen, materialen en reststromen het waterschap binnenkomen, hoe deze binnen processen worden toegepast en welke producten, hergebruikstromen of afvalstromen daaruit voortkomen. De breedte van de stromen is evenredig aan de hoeveelheid materiaal. Hiermee ontstaat inzicht in waar de grootste grondstoffenstromen zitten en waar kansen liggen voor vermindering van materiaalgebruik, hergebruik of terugwinning van grondstoffen. Onderstaand is een voorbeeld weergegeven van een Sankey-diagram voor energie (2019).

De MilieuKostenIndicator (MKI)

De milieukostenindicator (MKI) is een eenduidige rekenmethode, waarmee de totale milieu-impact van een product of project objectief beoordeeld en vergeleken kan worden. Je berekent allemaal op dezelfde manier de milieukosten. De milieukosten zijn een optelsom van 19 belangrijke milieueffecten, zoals CO_2-uitstoot, stikstof, chemische vervuiling en uitputting van grondstoffen. In de uitkomst worden de milieukosten uitgedrukt in euro's (€MKI). Dit zijn de kosten die

nodig zijn om de negatieve milieueffecten van een product, proces of project te herstellen of te compenseren. Hoe lager de MKI, hoe duurzamer het product of project.

De berekening vindt plaats op basis van levenscyclusanalyses (LCA's) van (bouw)producten. Met de MKI bereken je de milieu-impact van alle gebruikte materialen en processen over de volledige levenscyclus. Dit gebeurt in verschillende fases, beschreven in de Europese norm EN 15804:

- productiefase (A1-A3): winning van grondstoffen (A1), transport (A2) en het maken van het bouwproduct(A3)
- bouwfase (A4-A5): vervoer naar de gebruikslocatie (A4) en installatie (A5)
- gebruiksfase (B): gebruik, onderhoud, reparatie, vervanging, renovatie en energie- en watergebruik van het product
- sloop- en verwerkingsfase (C): sloop, afvalverwerking, vervoer naar afvalverwerking en recycling
- hergebruik (D): herwinning van grondstoffen (bijvoorbeeld door recycling

Elke fase levert een bijdrage aan de totale MKI. De milieu-impact van een project is de optelsom van de milieu-impact van alle toegepaste materialen. MKI wordt in Nederland breed toegepast binnen de GrondWegWaterbouw-sector om duurzaamheid meetbaar en vergelijkbaar te maken.

MKI is een belangrijk hulpmiddel om de EKC-doelen voor klimaatneutraliteit, circulariteit en duurzaam opdrachtgeverschap te realiseren. Vanaf 2027 wordt MKI in toekomstige wetgeving naar verwachting verplicht voor Europees aanbesteedde werken boven € 5,4 miljoen en komt er een minimum MKI eis voor beton en asfalt. Dit ligt nu bij de Tweede Kamer.

Waar wordt MKI gebruikt?
Binnen de projectcyclus wordt MKI op meerdere momenten ingezet:

- **Ontwerpfase:** ontwerpen worden doorgerekend op MKI, waarbij circulaire ontwerpvarianten worden vergeleken met een minimale wettelijke variant.
- **Bestuurlijke besluitvorming:** MKI-scenario's ondersteunen de keuze voor duurzame alternatieven door inzicht te geven in de milieuwinst, kosten en risico's van ontwerpopties.
- **Aanbestedingen:** MKI wordt gebruikt als gunningscriterium en voor het stellen van maximale MKI-eisen, onder andere voor beton en asfalt.

Door wie wordt MKI gebruikt?
Voor een effectieve uitrol zijn meerdere rollen betrokken:

- **Projectleiders & technisch managers** zijn verantwoordelijk voor toepassing van MKI binnen projecten.
- **Adviesbureau** voert de berekening uit en brengt MKI-kennis in.
- **Duurzaamheidsadviseur/MKI specialist** ontwikkelt MKI standaarden, ondersteunt de projectleiders/technisch managers en brengt circulaire oplossingen in kaart.
- **Bestuurlijk** bepaalt het gewenste ambitieniveau en maken keuzes tussen scenario's op basis van duurzaamheid, kosten en risico's.
- **Inkoop-, contract- en projectteams** gebruiken MKI bij voorbereiding, aanbesteding en uitvoering van projecten.

Hoe ziet de uitrol eruit?

Conform de EKC-strategie maken we gebruik van een onderzoek/pilotfase. In deze fase doen we ervaring op met MKI in 5 of 6 projecten. We bouwen hier op een aanpak van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. In deze fase brengen we in beeld:

- Welke duurzaamheidswinst daadwerkelijk haalbaar is per type project en tegen welke meer- of minderkosten.
- Welke ontwerpkeuzes de grootste impact hebben, zodat toekomstige projecten hier gericht op kunnen sturen. Welke standaardoplossingen kunnen worden opgeschaald?
- Hoe duurzaamheid expliciet onderdeel wordt van bestuurlijke besluitvorming
- Wat nodig is om MKI structureel in projecten te verankeren (benodigde processen, rollen, kennis, capaciteit en ondersteunende middelen)
- Hoe we voorbereid zijn op toekomstige wet- en regelgeving
- Hoe duurzaamheid meetbaar en stuurbaar wordt binnen EKC. Door MKI gaan we onze scope 3 automatisch in kaart brengen. We vormen een beeld op welke manier we MKI monitoren en hierover rapporteren.

Bijlage IV. Inschatting korte termijn financiën, in aanvulling op maatschappelijke baten

Energie (0-5 jaar)

Uitgangspunten:

- opwek 100 TJ duurzame energie conform definitie routekaart
- afhankelijkheid blijft van omgevingsfactoren (netcongestie, samenwerking, ….)
- in de praktijk een mix van de opwekkingsmogelijkheden gekozen zal worden
- geen rekening gehouden met klimaatcompensatie

	Onderwerp	Investering [M€]	Exploitatie [M€/jaar]	Baten [M€/jaar]	Bijdrage Ambitie	Realisatie Risico	Realisatie-tijd
Energie	1. Definitie Routekaart: Opwek eigen investering, eigen grond						
	Wind	30 - 50	1,5 - 3	3 – 6 ***	100 TJ	Hoog	5 jr
	Zon	30 - 75	1,2 - 3	3 – 6 ***		Laag	2-3 jr
	Biogas*	45 - 90	3 - 10	15		Laag	4 jr
	Aquathermie	± 33 **	3	4		Hoog	5 – 15 jr
	2. Definitie Unie: Eigen grond, investering derden	--	-	--	100 TJ	Hoog	2 jr

* Helft vanuit slib, helft andere organische reststromen.

** O.b.v. 1 casus (BC 's-Hertogenbosch)

*** O.b.v. elektriciteit (100 TJ = 27800MWh)

Klimaat en circulariteit (0-5 jaar)

	Onderwerp	Investering [M€]	Exploitatie [M€/jaar]	Bijdrage Ambitie	Realisatie Risico	Realisatietijd
Klimaat	**Methaan & Lachgas – in beeld**	0,2	0,15	Hoog	Laag	0 – 4 jaar
	Methaan & Lachgas – maatregelen	25 - 35	1 – 2		Hoog	4 – 9 jaar
	Waterschaps-typische inkopen: hulpstoffen	0,1	1,75 (~25% inkoopvolume)	Matig	Laag	1 - 5 jaar
	Waterschaps-typische inkopen: onderhoud watersysteem	-	0,5 (~10% inkoopvolume)	Matig	Laag	1 – 5 jaar
	Zuivering van de Toekomst*					
Circulariteit	**Duurzaam Opdrachtgeverschap**	max ± 10% projectkosten**	0,05	Matig	Matig	0 – 5 jaar
	Materialenboekhouding	1 - 2	0,5	Matig	Laag	> 2 jaar
	Transitie van afval naar grondstof	p.m.	p.m.	Hoog	Matig	> 5 jaar

*vanwege conceptfase nog niet in te schatten

** traditioneel en duurzaam scenario worden in beeld gebracht per project en aan het bestuur voorgelegd

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3483
Extern Zaak ID	0654870506
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	4.2.E
Titel	Benoeming externe voorzitter en externe leden rekenkamer waterschap Aa en Maas
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Jacobs, M.

Bijlagen
Adviesnota en besluit AB
Bijlage 1 Profielschetsen beoogde leden en voorzitter rekenkamer

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

1. De huidige rekenkamerleden, de heer G. (Govert) Schermers, de heer P. (Peter) Krumm en mevrouw I. (Isabelle) Donatz-Fest op hun verzoek ontslag te verlenen.
2. De heer M. (Mark) van Houdenhoven te benoemen tot externe voorzitter van de Rekenkamer waterschap Aa en Maas.
3. Mevrouw L. (Linda) van Rooijen te benoemen tot extern lid van de Rekenkamer waterschap Aa en Maas.
4. De heer M. (Mike) Renne te benoemen tot extern lid van de Rekenkamer waterschap Aa en Maas.

Zaaknummer: 870506
Documentnummer: 870508

ADVIESNOTA EN BESLUIT VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 9 OKTOBER 2026

VOORSTEL

1. De huidige rekenkamerleden, de heer G. (Govert) Schermers, de heer P. (Peter) Krumm en mevrouw I. (Isabelle) Donatz-Fest op hun verzoek ontslag te verlenen.
2. De heer M. (Mark) van Houdenhoven te benoemen tot externe voorzitter van de Rekenkamer waterschap Aa en Maas.
3. Mevrouw L. (Linda) van Rooijen te benoemen tot extern lid van de Rekenkamer waterschap Aa en Maas.
4. De heer M. (Mike) Renne te benoemen tot extern lid van de Rekenkamer waterschap Aa en Maas.

PROBLEEMSTELLING

Met ingang van 1 januari 2024 schrijft de Waterschapswet voor dat ieder waterschap beschikt over een onafhankelijke rekenkamer. De rekenkamer ondersteunt het algemeen bestuur bij zijn kaderstellende en controlerende rol door onafhankelijk onderzoek te doen naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gevoerde bestuur. De drie eerder door het algemeen bestuur benoemde leden hebben onlangs ontslag genomen. Om de continuïteit en wettelijke taakuitoefening van de rekenkamer te waarborgen, is een selectieprocedure gestart voor een nieuwe voorzitter en twee nieuwe leden.

BEOOGD EFFECT

Met de benoeming van een externe voorzitter en twee externe leden wordt de Rekenkamer waterschap Aa en Maas opnieuw voltallig samengesteld en kan zij haar wettelijke onderzoeksfunctie onafhankelijk, deskundig en continu uitoefenen.

ARGUMENTEN

1.1 De benoeming geeft invulling aan de wettelijke verplichting tot het instellen van een onafhankelijke rekenkamer.
Sinds 1 januari 2024 verplicht de Waterschapswet ieder waterschap tot het instellen van een onafhankelijke rekenkamer. Door de ontstane vacatures opnieuw in te vullen, wordt geborgd dat de rekenkamer haar wettelijke taak kan uitvoeren.

1.2 De selectieprocedure was zorgvuldig en deskundig ingericht.
De selectiecommissie bestond uit twee leden van het algemeen bestuur die ook betrokken waren bij de benoeming van de vorige rekenkamerleden. De commissie is aangevuld met de secretaris van de drie Brabantse rekenkamers en de griffier. Daarmee waren zowel bestuurlijke ervaring als inhoudelijke en procedurele deskundigheid in de commissie vertegenwoordigd.

1.3 De voorgedragen kandidaten zijn uit een breed kandidatenveld geselecteerd.
Op de vacatures zijn 32 sollicitaties ontvangen. Na beoordeling van de brieven en cv's en het voeren van selectiegesprekken zijn drie kandidaten als geschikt beoordeeld. Zij beschikken gezamenlijk over de kennis, ervaring en competenties die nodig zijn voor een onafhankelijke en goed functionerende rekenkamer.

1.4 De voorgedragen kandidaten vormen een evenwichtige rekenkamer.
Bij de voordracht is gelet op complementariteit in deskundigheid, ervaring en profiel. Een samenvatting van de cv's en profielen van de kandidaten is opgenomen in de bijlage.

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

1.1 De nieuwe rekenkamer moet zich na benoeming inwerken en als team positioneren.
Een volledig nieuwe samenstelling vraagt in de eerste periode aandacht voor onderlinge samenwerking, overdracht en het vaststellen van een onderzoeksprogramma. De griffier en secretaris van de Brabantse rekenkamers begeleiden deze opstart.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

De vergoedingen en overige kosten van de rekenkamer worden gedekt binnen het daarvoor beschikbare budget in de begroting. De benoeming leidt niet tot aanvullende financiële consequenties buiten het bestaande rekenkamerbudget.

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

Dit voorstel heeft geen directe bijdrage aan de duurzaamheidsdoelen van het waterschap. Een onafhankelijke rekenkamer kan door haar onderzoeken wel indirect bijdragen aan een doelmatige, doeltreffende en duurzame uitvoering van het waterschapsbeleid.

UITVOERING/VERVOLG

Na de benoeming en beëdiging worden afspraken gemaakt over de overdracht, inrichting van de samenwerking en het opstellen van het onderzoeksprogramma. De griffier en de secretaris van de Brabantse rekenkamers ondersteunen dit proces.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Zie Uitvoering/vervolg.

BIJLAGEN

Bijlage 1	Profielschets en samenvatting cv's van de voorgedragen kandidaten
Bijlage 2	CV's voorgedragen kandidaten (liggen ter inzage bij de griffie)

VERSIEDATUM

29 september 2026

AB-BESLUIT

Djuma zaaknummer: 870506
Djuma documentnummer: 870508

ONDERWERP:

Benoeming externe voorzitter en externe leden Rekenkamer waterschap Aa en Maas

BESLUIT:

Het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas;

gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 29 september 2026;

gelet op de bepalingen in de Waterschapswet over de onafhankelijke rekenkamer en de geldende Verordening rekenkamer waterschap Aa en Maas;

gelet op de voordracht van de selectiecommissie die is belast met de selectie van de externe voorzitter en de externe leden van de rekenkamer;

overwegende dat:

- de Waterschapswet sinds 1 januari 2024 voorschrijft dat het waterschap beschikt over een onafhankelijke rekenkamer;
- de drie eerder benoemde leden onlangs ontslag hebben genomen;
- een selectiecommissie de ontvangen sollicitaties heeft beoordeeld en drie kandidaten geschikt acht voor benoeming;

BESLUIT:

1. De huidige rekenkamerleden, de heer G. (Govert) Schermers, de heer P. (Peter) Krumm en mevrouw I. (Isabelle) Donatz-Fest op hun verzoek ontslag te verlenen.
2. De heer M. (Mark) van Houdenhoven te benoemen tot externe voorzitter van de Rekenkamer waterschap Aa en Maas.
3. Mevrouw L. (Linda) van Rooijen te benoemen tot extern lid van de Rekenkamer waterschap Aa en Maas.
4. De heer M. (Mike) Renne te benoemen tot extern lid van de Rekenkamer waterschap Aa en Maas.

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van 9 oktober 2026,

De secretaris, De dijkgraaf,

Peter Verlaan Mario Jacobs

Mark van Houdenhoven, beoogd voorzitter rekenkamer Waterschap Aa en Maas

De voorgedragen kandidaat voor het voorzitterschap van de rekenkamer is 57 jaar oud, woonachtig in Cuijk, en beschikt over ruime ervaring als bestuurder, toezichthouder en wetenschapper binnen het publieke domein. Hij vervulde onder meer functies als voorzitter van de Raad van Bestuur van de Sint Maartenskliniek en Careyn, en bekleedde diverse bestuurlijke en toezichthoudende posities binnen de zorgsector.

De kandidaat combineert uitgebreide kennis van governance, financiën en publieke verantwoording met een sterke onderzoeksmatige achtergrond. Hij studeerde Sociale Zekerheidswetenschappen met als specialisatie Openbare Financiën, promoveerde aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en was bijzonder hoogleraar Economische Bedrijfsvoering in de Gezondheidszorg aan de Radboud Universiteit.

Door zijn ervaring met complexe maatschappelijke vraagstukken, toezicht en onderzoek is hij goed toegerust om onafhankelijk richting te geven aan de rekenkamer. De selectiecommissie ziet in hem een analytische, gezaghebbende en verbindende voorzitter die op zorgvuldige wijze invulling kan geven aan de onderzoeksagenda en de relatie met het algemeen bestuur.

De kandidaat benadrukt in zijn motivatie zijn sterke verbondenheid met Oost-Brabant en zijn wens om zijn wetenschappelijke achtergrond, bestuurlijke ervaring, communicatieve vaardigheden en samenwerkingskracht in te zetten voor het waterschap en de eigen regio.

Zijn bestuurlijke ervaring, onderzoeksexpertise en betrokkenheid bij de regio maken hem naar het oordeel van de selectiecommissie zeer geschikt voor het voorzitterschap van de rekenkamer van Waterschap Aa en Maas.

Linda van Rooijen, beoogd lid rekenkamer

De voorgedragen kandidaat is 64 jaar oud, woonachtig in Maurik, en beschikt over ruime ervaring als jurist, beleidsadviseur en manager binnen de publieke sector. Gedurende haar loopbaan heeft zij diverse functies vervuld bij gemeenten, een waterschap en maatschappelijke organisaties, waarbij juridische advisering, beleidsontwikkeling en publieke verantwoording centraal stonden.

Momenteel is zij werkzaam als strategisch jurist bij de gemeente Neder-Betuwe. Daarnaast heeft zij ruime ervaring opgedaan als seniorjurist en beleidsadviseur binnen verschillende gemeenten en als beleidsadviseur Juridische Zaken bij Waterschap Vallei en Eem. Hierdoor beschikt zij over gedegen kennis van het openbaar bestuur, bestuurlijke besluitvorming en de watersector.

De kandidaat studeerde Nederlands Recht met specialisaties in bestuursrecht, privaatrecht, milieurecht en Europees recht. Haar juridische expertise wordt aangevuld met ervaring op het gebied van governance, toezicht, risicomanagement en kwaliteitszorg. Daarnaast vervulde zij diverse nevenfuncties, waaronder lidmaatschappen van bezwarencommissies bij Brabantse waterschappen.

Van bijzondere meerwaarde is haar deelname aan de rekenkamer van de gemeente Veenendaal. Hierdoor beschikt zij over actuele en praktische ervaring met rekenkameronderzoek, publieke verantwoording, kwaliteitsborging en de samenwerking met bestuur en organisatie.

De selectiecommissie ziet in haar een ervaren, analytische en bestuurlijk sensitieve kandidaat die beschikt over de kennis en ervaring om een waardevolle bijdrage te leveren aan de werkzaamheden van de rekenkamer van Waterschap Aa en Maas.

Mike Renne, beoogd lid rekenkamer

De voorgedragen kandidaat is 36 jaar oud, geboren en getogen in ’s-Hertogenbosch en momenteel woonachtig in Nijmegen. Hij beschikt over een sterke wetenschappelijke achtergrond en ervaring op het gebied van onderzoek, beleidsadvisering en bestuurlijke processen.

Momenteel is hij werkzaam als beleidsadviseur Onderzoeksbeleid & Advies bij het Erasmus MC, waar hij bestuurders adviseert over onderzoeksbeleid, financiering en AI-governance. Hij combineert daarbij analytisch vermogen met ervaring in het beoordelen van complexe financiële en beleidsmatige vraagstukken.

De kandidaat promoveerde aan de Universiteit Utrecht en verrichtte wetenschappelijk onderzoek aan onder meer de University of Oxford en de Universität des Saarlandes. Zijn sterke academische achtergrond, gecombineerd met zijn affiniteit voor techniek, stelt hem in staat zich snel in uiteenlopende technische contexten in te werken.

Als bestuurder van de Oeteldonksche Club van 1882 is hij medeverantwoordelijk voor een vereniging met circa 20.000 leden en 1.000 vrijwilligers. Daarnaast vervulde hij diverse vertegenwoordigende en organiserende functies binnen nationale en internationale netwerken.

Met zijn wetenschappelijke achtergrond, analytisch vermogen en het vermogen zich complexe materie snel eigen te maken, beschikt hij volgens de selectiecommissie over de kwaliteiten die van belang zijn voor het lidmaatschap van de rekenkamer van Waterschap Aa en Maas.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer	3426
Extern Zaak ID	0654858611
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	9 oktober 2026
Agendapunt	5.1
Titel	Vergaderkalender 2027 waterschap Aa en Maas
Organisatieonderdeel	Bestuur en Bedrijfsvoering
Projectenboeknummer en naam	
Portefeuillehouder	Jacobs, M.

Bijlagen
Vergaderschema 2027_v1_AB
TOEGEVOEGD: Vergaderschema 2027_v1_AB_Aangepast

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissie Algemene- en Financiële Zaken	17 september 2026
Algemeen Bestuur	**9 oktober 2026**

Voorgesteld besluit

Kennis te nemen van het vergaderkalender 2027.

Vergaderschema 2027 Algemeen Bestuur

Waterschap Aa en Maas

Versie 1

Januari

wk	52	1	2	3	4
Ma	28	4	11	18	25
Di	29	5	12	19	26
Wo	30	6	13	20	27
Do	31	7	14	21	28
Vr	1	8	15	22	29
Za	2	9	16	23	30
Zo	3	10	17	24	31

Februari

wk	5	6	7	8
Ma	1	8	15	22
Di	2	9	16	23
Wo	3	10	17	24
Do	4	11	18	25
Vr	5	12	19	26
Za	6	13	20	27
Zo	7	14	21	28

Maart

wk	9	10	11	12	13
Ma	1	8	15	22	29
Di	2	9	16	23	30*
Wo	3	10	17	24	31**
Do	4	11	18	25**	
Vr	5	12	19*	26	
Za	6	13	20	27	
Zo	7	14	21	28	

April

wk	13	14	15	16	17
Ma		5	12	19	26
Di		6	13	20	27
Wo		7	14	21	28
Do	1	8	15	22	29
Vr	2	9	16	23	30
Za	3	10	17	24	
Zo	4	11	18	25	

Mei

wk	17	18	19	20	21	22
Ma		3	10	17	24	31
Di		4	11	18	25	
Wo		5	12	19	26	
Do		6	13	20	27	
Vr		7	14	21	28	
Za	1	8	15	22	29	
Zo	2	9	16	23	30	

Juni

wk	22	23	24	25	26
Ma		7	14	21	28
Di	1	8	15	22	29
Wo	2	9	16	23	30
Do	3	10	17	24	
Vr	4	11	18	25	
Za	5	12	19	26	
Zo	6	13	20	27	

Juli

wk	26	27	28	29	30
Ma		5	12	19	26
Di		6	13	20	27
Wo		7	14	21	28
Do	1	8	15	22	29
Vr	2	9	16	23*	30
Za	3	10	17	24	31
Zo	4	11	18	25	

Augustus

wk	30	31	32	33	34	35
Ma		2	9	16	23	30
Di		3	10	17	24	31
Wo		4	11	18	25	
Do		5	12	19	26	
Vr		6	13	20	27	
Za		7	14	21	28	
Zo	1	8	15	22	29	

September

wk	35	36	37	38	39
Ma		6	13	20	27
Di		7	14	21	28
Wo	1	8	15	22	29
Do	2	9	16	23	30
Vr	3	10	17	24	
Za	4	11	18	25	
Zo	5	12	19	26	

Oktober

wk	39	40	41	42	43
Ma		4	11	18	25
Di		5	12	19	26
Wo		6	13	20	27
Do		7	14 14	21	28
Vr	1	8	15	22	29
Za	2	9	16	23	30
Zo	3	10	17	24	31

November

wk	44	45	46	47	48
Ma	1	8	15	22	29
Di	2	9	16	23	30
Wo	3	10	17	24	
Do	4	11	18 18	25	
Vr	5	12	19	26	
Za	6	13	20	27	
Zo	7	14	21	28	

December

wk	48	49	50	51	52
Ma		6	13	20	27
Di		7	14	21	28
Wo	1	8	15	22	29
Do	2	9	16	23	30
Vr	3	10	17	24	31
Za	4	11	18	25	
Zo	5	12	19	26	

	Vergadering Algemeen Bestuur
*	Afscheid huidig Algemeen Bestuur
**	Installatie nieuw Algemeen Bestuur
	Afscheidsdiner huidig Algemeen Bestuur
	Thema AB (14.00u) en Presidium (13.00-14.00u)
	Vaste Advies Commissie
	Reservedatum (thema) AB/Vaste Adviescommissie
	Auditcommissie (15.00-17.00 uur)
	Voorbereidend DB
	Dag van de waterschapsverkiezingen
*	Voorlopige uitslag verkiezingen
**	Definitieve uitslag verkiezingen
	Introductiedagen nieuw AB
	Waterschapscongres Unie van Waterschappen
	Feestdagen/vakanties

P&C-cyclus	Voorbereidend DB	Vaste Adviescommissie	Algemeen Bestuur
Jaarrekening	11-mei	27-mei	18-jun
Voorjaarsnota	15-jun	1-jul	23-jul
Bestuursrapportage	14-sep	30-sep	22-okt
Begroting	12-okt	4-nov	26-nov

Feestdagen

1 januari	Nieuwjaarsdag
28 en 29 maart	1e en 2e Paasdag
27 april	Koningsdag
6 mei	Hemelvaart
16 en 17 mei	1e en 2e Pinksterdag
25 en 26 december	1e en 2e kerstdag

Overige Feestdagen

26 maart	Goede vrijdag
4 mei	Dodenherdenking
5 mei	Bevrijdingsdag
5 december	Sinterklaas
31 december	Oudejaarsdag

Schoolvakanties volgens het Ministerie van OCW

Kerstvakantie '26	19 december 2026 t/m 3 januari 2027
Voorjaarsvakantie	6 februari t/m 14 februari 2027
Meivakantie	24 april t/m 2 mei 2027
Zomervakantie	24 juli t/m 5 september 2027
Herfstvakantie	23 oktober t/m 31 oktober 2027
Kerstvakantie '27	25 december 2027 t/m 9 januari 2028

Vergaderschema 2027 Algemeen Bestuur

Waterschap Aa en Maas

Versie 1

Januari

wk	52	1	2	3	4
Ma	28	4	11	18	25
Di	29	5	12	19	26
Wo	30	6	13	20	27
Do	31	7	14	21	28
Vr	1	8	15	22	29
Za	2	9	16	23	30
Zo	3	10	17	24	31

Februari

wk	5	6	7	8
Ma	1	8	15	22
Di	2	9	16	23
Wo	3	10	17	24
Do	4	11	18	25
Vr	5	12	19	26
Za	6	13	20	27
Zo	7	14	21	28

Maart

wk	9	10	11	12	13
Ma	1	8	15	22	29
Di	2	9	16	23	30*
Wo	3	10	17	24	31**
Do	4	11	18	25**	
Vr	5	12	19*	26	
Za	6	13	20	27	
Zo	7	14	21	28	

April

wk	13	14	15	16	17
Ma		5	12	19	26
Di		6	13	20	27
Wo		7	14	21	28
Do	1	8	15	22	29
Vr	2	9	16	23	30
Za	3	10	17	24	
Zo	4	11	18	25	

Mei

wk	17	18	19	20	21	22
Ma		3	10	17	24	31
Di		4	11	18	25	
Wo		5	12	19	26	
Do		6	13	20	27	
Vr		7	14	21	28	
Za	1	8	15	22	29	
Zo	2	9	16	23	30	

Juni

wk	22	23	24	25	26
Ma		7	14	21	28
Di	1	8	15	22	29
Wo	2	9	16	23	30
Do	3	10	17	24	
Vr	4	11	18	25	
Za	5	12	19	26	
Zo	6	13	20	27	

Juli

wk	26	27	28	29	30
Ma		5	12	19	26
Di		6	13	20	27
Wo		7	14	21	28
Do	1	8	15	22	29
Vr	2	9	16	23***	30
Za	3	10	17	24	31
Zo	4	11	18	25	

Augustus

wk	30	31	32	33	34	35
Ma		2	9	16	23	30
Di		3	10	17	24	31
Wo		4	11	18	25	
Do		5	12	19	26	
Vr		6	13	20	27	
Za		7	14	21	28	
Zo	1	8	15	22	29	

September

wk	35	36	37	38	39
Ma		6	13	20	27
Di		7	14	21	28
Wo	1	8	15	22	29
Do	2	9	16	23	30
Vr	3	10	17	24	
Za	4	11	18	25	
Zo	5	12	19	26	

Oktober

wk	39	40	41	42	43
Ma		4	11	18	25
Di		5	12	19	26
Wo		6	13	20	27
Do		7	14	21	28
Vr	1	8	15	22	29
Za	2	9	16	23	30
Zo	3	10	17	24	31

November

wk	44	45	46	47	48
Ma	1	8	15	22	29
Di	2	9	16	23	30
Wo	3	10	17	24	
Do	4	11	18 18	25	
Vr	5	12	19	26	
Za	6	13	20	27	
Zo	7	14	21	28	

December

wk	48	49	50	51	52
Ma		6	13	20	27
Di		7	14	21	28
Wo	1	8	15	22	29
Do	2	9	16	23	30
Vr	3	10	17	24	31
Za	4	11	18	25	
Zo	5	12	19	26	

- Vergadering Algemeen Bestuur aanvang 14.00 uur
- * Afscheid huidig Algemeen Bestuur
- ** Installatie nieuw Algemeen Bestuur
- *** Vergadering Algemeen Bestuur aanvang 10.30 uur
- Afscheidsdiner huidig Algemeen Bestuur
- Thema AB (14.00u) en Presidium (13.00-14.00u)
- Vaste Advies Commissie
- Reservedatum (thema) AB/Vaste Adviescommissie
- Auditcommissie (15.00-17.00 uur)
- DB-DT
- Verzending AB
- Nazending AB
- * Heidag DB
- DB
- Voorbereidend DB
- Dag van de waterschapsverkiezingen
- * Voorlopige uitslag verkiezingen
- ** Definitieve uitslag verkiezingen
- Introductiedagen nieuw AB
- Waterschapscongres Unie van Waterschappen
- Feestdagen/vakanties

P&C-cyclus	Voorbereidend DB	Vaste Adviescommissie	Algemeen Bestuur
Jaarrekening	11-mei	27-mei	18-jun
Voorjaarsnota	15-jun	1-jul	23-jul
Bestuursrapportage	14-sep	30-sep	22-okt
Begroting	19-okt	4-nov	26-nov
Belastingverordeningen	16-nov	2-dec	22-dec

Feestdagen

1 januari	Nieuwjaarsdag
28 en 29 maart	1e en 2e Paasdag
27 april	Koningsdag
6 mei	Hemelvaart
16 en 17 mei	1e en 2e Pinksterdag
25 en 26 december	1e en 2e kerstdag

Overige Feestdagen

26 maart	Goede vrijdag
4 mei	Dodenherdenking
5 mei	Bevrijdingsdag
5 december	Sinterklaas
31 december	Oudejaarsdag

Schoolvakanties volgens het Ministerie van OCW

Kerstvakantie '26	19 december 2026 t/m 3 januari 2027
Voorjaarsvakantie	6 februari t/m 14 februari 2027
Meivakantie	24 april t/m 2 mei 2027
Zomervakantie	24 juli t/m 5 september 2027
Herfstvakantie	23 oktober t/m 31 oktober 2027
Kerstvakantie '27	25 december 2027 t/m 9 januari 2028